RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redaktor:

Monsign. Dr. JOSEF BURIAN,
Jeho Svatosti Lva XIII. tajný komoří a kanovník-farář Vyšehradský.

Pl. tit. pp. spolupracovníci:

Josef Baar, † Fr. Bartoš, † Dr. Ferd. Beneš, P. Bernard Brand, Fr. Brožka, Dr. Ant. Brychta, Alois Culka, Fr. Čech, Emanuel Čvančar, Václ Davídek, Alois Dostál, Jan Drábek, Vincenc Drbohlav, Dr. Ladislav Dvořák, P. Frant. Franěk, František Grydil, † Jan Götschner, Monsign. Boh. Hakl, Jan Nep. Jos. Holý, P. Jan Nep. Holý O. S. N., P. Jan V. Holý, Msgr. Frant. Janda, P. Frant. Janovský, Dr. Jan Nep. Jindra, Frant. Jiráskо, P. Vojt. Kameš, Vict. Cathrein S. J., Josef Kousal, Klement Kuffner, Josef Kyselka, Frant. Klíma, Dr. Jan Kryštůfek, Václav Lefler, ThC. Mat. Lhotský, † Josef Mottl, P. Albert Mrázek, Jos. Novotný, Václ. Oliva, Karel Otman, † Antonín Paulus, Eduard Pecina, P. Jan Plešinger, P. Sales. Roubíček, František Rychlík, Jiří Sahula, Martin Sedlák, P. Alois Sládeček, František Stejskal, Ant. Špale, Václav Šproc, Filip Šubrt, Bohumír Tomíček, Fr. Vaněček, Fr. Vohnout, Fr. Všetečka, František Wolf, František Zrzavecký.

V PRAZE.
TISK A MAJETEK CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNY V. KOTRBA.
1903.

Obsah X. ročníku.

A) Listy homiletické.

a) Kázaní nedělní.

Str.
Neděle I. adventní. O smrti a přípravě na ni 1
Neděle II. adventní. Péče o chudé 6
Neděle III. adventní. K čemu stvořil Bůh člověka 21
Neděle IV. adventní. Cesta Marie Panny a sv. Josefa do Betléma I. upevňuje naši víru v božskou prozřetelnost a II. povzbuzuje nás k poslušnosti představených 24

Čtvero řečí adventních.

Neděle I. adventní. K soudu poslednímu povoláni budou spravedliví i hříšníci 29
Neděle II. adventní. Pán Bůh dopouští na nás protivenství ku prospěchu naší duše 31
Neděle III. adventní. Jak konati máme své spasení 33
Neděle IV. adventní. Toužebné očekávání Spasitele 35

Neděle po narození Páně. Bláznovství hříšníků a pravá moudrost svatých 49
Neděle po obřezání Páně. (Osnova.) Dům nazaretský 85
Neděle po obřezání Páně. Ranní promluva. Štěstí lidské jest neúplné . . 89
Neděle I. po Zjevení Páně. Dítky poslouchejtež svých rodičů, poněvadž jest to vůle Boží 94
Neděle II. po Zjevení Páně. (Jména Ježíše. Liturgický výklad.) I. Proč Církev katolická zavedla slavnost nejsv. jména Ježíš. II. Jaký jest význam slov I. H. S. III. K čemu nás nabádá tato slavnost 98
Neděle III. po Zjevení Páně. Služebník zbožný přináší požehnání do domu 103
Neděle IV. po Zjevení Páně. O nebezpečenstvích pro naše spasení . . . 107
Neděle devítník. O cíli člověka 159
Neděle devítník. (Homilie.) 166
Neděle I po devítníku. Ranní promluva. Proč slovo Boží tak málo prospívá mnohým křesťanům 169
Neděle I. po devítníku. (Vyšší homilie.) 171
Neděle II. po devítníku. Plán života 175
Neděle II. po devítníku. Rozjímání o utrpení Páně 177
Neděle II. po devítníku. (Osnova.) Proč i my, jako slepec, k Pánu Ježíši volati máme 181
Neděle I v postě. Svátek trnové koruny Páně. (Kristus král.) 217
Neděle II. v postě. Slavnost kopí a hřebů Páně. (Láska Kristova.) . . . 221
Neděle III. v postě. Slavnost pohřebního plátna. (Přípravy a pohřeb Pána Ježíše.) 226

Str.
Neděle IV. v postě. Svátek pěti ran Krista Pána. (Rány Kristovy naše útěcha a útočiště.) . . . 231
Neděle V. v postě. Svátek předrahé krve Páně . . . 297
Hod Boží Velikonoční. Vzkříšený Kristus je naše pravda . . . 310
Hod Boží Velikonoční. Jak vypadal oslavený Pán Ježíš a jak my po vzkříšení budeme vypadati . . . 313
Neděle I. po Velikonoci. Vzkříšený Spasitel přítelem hříšníků . . . 321
Neděle II. po Velikonoci. Dobrý pastýř hledá ztracených ovcí . . . 326
Neděle III. po Velikonoci. Žádné utrpení není tak těžké, aby je nemohl člověk snésti, žádné tak veliké, aby se v radost neobrátilo . . . 377
Neděle III. po Velikonoci. Svátek ochrany sv. Josefa. Sv. Josef, ochránce sv. rodiny, Církve a ochránce náš . . . 382
Neděle IV. po Velikonoci. Voda, rosa, déšť . . . 386
Neděle IV. po Velikonoci. O cíli člověka . . . 391
Neděle V. po Velikonoci. Jak prositi máme . . . 398
Neděle VI. po Velikonoci. Apoštolové a jich řádní nástupcové jsou solí země . . . 408
Hod Boží Svatodušní. Co jest milost Boží . . . 449
Svátek nejsv. Trojice Boží. (Neděle I. po Sv. Duchu.) Stvoření, vykoupení a posvěcení člověka jest dílo nejsv. Trojice Boží . . . 457
Neděle II. po Sv. Duchu. Pán Ježíš v nejsvětější Svátosti jest nejlepším přítelem . . . 468
Neděle III. po Sv. Duchu. Bůh hříšníky I. hledá, II. jim pomáhá . . . 473
Neděle IV. po Sv. Duchu. Láska Kristova . . . 478
Neděle VI. po Sv. Duchu . . . 523
Neděle VI. po Sv. Duchu . . . 526
Neděle VII. po Sv. Duchu. Pilně se varujte falešných proroků . . . 528
Neděle VII. po Sv. Duchu . . . 532
Neděle VIII. po Sv. Duchu. O užitcích almužny . . . 534
Neděle VIII. po Sv. Duchu . . . 537
Neděle IX. po Sv. Duchu. Příčina pláče Ježíšova . . . 577
Neděle IX. po Sv. Duchu . . . 580
Neděle X. po Sv. Duchu. Publikán vzorem spravedlnosti . . . 583
Neděle XI. po Sv. Duchu. Účinky slova effeta . . . 593
Neděle XII. po Sv. Duchu. Kořalka — lotr . . . 597
Neděle XII. po Sv. Duchu . . . 601
Neděle XIII po Sv. Duchu. Homilie . . . 641
Neděle XIV. po Sv. Duchu O prozřetelnosti Boží . . . 647
Neděle XVI. po Sv. Duchu (Sedmibolestné Rodičky Boží) . . . 662
Neděle XVI. po Sv. Duchu . . . 666
Neděle XVII. po Sv. Duchu. Požehnání křesťanské školy . . . 668
Neděle XVII. po Sv. Duchu . . . 671
Neděle růžencová. (Neděle XVIII. po Sv. Duchu.) . . . 680
Neděle XIX. po Sv. Duchu. Proč zanedbávají lidé chrám Páně . . . 705
Neděle XIX. po Sv. Duchu . . . 709
Neděle XX. po Sv. Duchu. Víra dává radost, nevěra zármutek . . . 712
Neděle XX. po Sv Duchu. (Posvěcení chrámu Páně.) . . . 716
Posvěcení chrámu Páně. Křesťané jsou povinni účastniti se veřejných služeb Božích . . . 718
Neděle XXI. po Sv. Duchu. Odpouštějte nepřátelům svým . . . 723
Neděle XXI. po Sv. Duchu. Hněv jest veliký hřích . . . 725
Neděle XXIII. po Sv. Duchu Oddanost k Církvi jest oddaností k Bohu 769
Neděle XXIII po Sv. Duchu Smrt jest nejvážnější a nejdůležitější událostí každého z nás . . . 773
Neděle XXIV. po Sv. Duchu. Slovo Boží podobá se zrnu hořčičnému . 777
Neděle XXIV. po Sv. Duchu Podivuhodné rozšíření křesťanského náboženství dokazuje jeho božský původ . . . 781
Neděle XXIV. po Sv. Duchu . . . 783
Neděle XXV. a poslední po Sv. Duchu. Příčiny zkázy Jerusaléma . . . 786
Neděle XXV. (poslední) po Sv. Duchu . . . 789

Postní řeči.

Napsal a kázal František Vohnout, osobní děkan v Žlunicích.

Str.
I. Jest jeden Bůh 247
II. Jest jeden Bůh ve třech božských osobách 254
III. Druhá božská osoba člověkem učiněna jest, aby nás svou smrtí na kříži vykoupila a na věky spasila 260
IV. Bůh jest spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé tresce . . 266
V. Člověk má duši k obrazu Božímu stvořenou a nesmrtelnou 332
VI. Milosti Boží jest k spasení nevyhnutelně třeba 338
Na Veliký pátek. Golgota jest připomínkou a předznačným obrazem soudu posledního 343

Hříchové do nebe volající.

Časové řeči sociální od Bohumíra Tomíčka, kaplana v Roztokách.

I. Každý těžký hřích do nebe volá 273
II. Těžký hřích přivolává nekonečný trest. (Jest peklo — důkaz.) . . . 276
III. Zúmyslná vražda a) těla 279
IV. Zúmyslná vražda b) duše 283
V. Němý čili sodomský hřích 349
VI. Utiskování chudých lidí, vdov a sirotků 352
VII. Zadržování aneb ujímání mzdy 357
O velikém pátku. Provinění Ježíšovo 305

b) Kázaní sváteční.

Svátek Neposkvrněného Početí Panny Marie. Proč Panna Maria od hříchu prvotního byla osvobozena 11
Svátek Neposkvrněného Početí blahosl. Panny Marie. Následujme Pannu Marii v neporušenosti mravů 16
Hod Boží Vánoční. Dějiny hlásají, že Církev sv. jest dílo Boží 37
Hod Boží Vánoční. O pokoji, jejž Kristus přinesl světu 40
Svátek sv. Štěpána. Svět pronásleduje pravé učenníky Kristovy 44
Nový rok. Starý a nový člověk 81
Svátek Zjevení Páně. Pán Ježíš jest pro dobu naši nejlepším vůdcem . 91
Svátek Očišťování blahosl. Panny Marie. Čím stala se Panna Maria Matkou Pána Ježíše 109
Svátek Očišťování Panny Marie. Úvod šestinedělek 111
Svátek sv. Rodiny. Sv. Josef vzorem křesť. otce, Panna Maria křesť. matky, Pán Ježíš křesť. dítěte 114
Svátek sv. Rodiny Páně. Ježíš byl jich poslušen 118
Svátek sv. Josefa, pěstouna Páně. Smrt spravedlivých 235
Svátek Zvěstování Panny Marie. Pannu Marii ctíme I. pro Boha, II. pro ni samu 239
Svátek sedmibolestné Panny Marie. Jak Maria trpí a pro koho trpí? . . 301
Pondělí Velikonoční. Netečnost u víře jest těžkým hříchem 317
Svátek sv. Jana Nepomuckého. O křesťanské statečnosti 393
Svátek nanebevstoupení Páně. Nebe, nejblaženější sídlo svatých 401
Ranní řeč na svátek nanebevstoupení Páně 405
Pondělí Svatodušní. Duch Svatý jest hvězda svítící nám na cestě k spasení 453
Promluva na den Božího Těla. Kristus v nejsvětější Svátosti jest naším průvodčím v životě i ve smrti 465
Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla. O pramenech útěchy nevinně pronásledovaného křesťana 481
Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla. Římský biskup jest řádným nástupcem sv. Petra 485

Str.
Navštívení Panny Marie. (Neděle V. po Sv. Duchu.) 513
Svátek navštívení Panny Marie. (Neděle V. po Sv. Duchu.) O neskonalé kráse Marie Panny 515
Svátek sv. věrozvěstů Cyrilla a Methoděje. Činnost, život a smrt sv. bratří soluňských 519
Svátek sv. apoštola Jakoba. I naší povinností jest Krista následovati, čest Jeho hájiti a z lásky k Němu rozličnému protivenství se podrobiti . 547
Svátek Nanebevzetí Panny Marie. Kdo Pannu Marii ctí, nejlepší stránku si volí 587
Svátek Nanebevzetí Panny Marie 591
Svátek sv. Vavřince. Sv. Vavřinec, mučenník víry, lásky k Bohu a bližnímu 604
Svátek sv. Bartoloměje. V čem máme sv. Bartoloměje následovati? . . . 609
Stětí sv. Jana Křtitele 613
Svátek andělů strážných. Působení andělů strážných 645
Narození Panny Marie. Ctitelé Rodičky Boží 651
Svátek narození Panny Marie. Jak milý byl Panně Marii celý český národ 653
Svátek Jména Panny Marie. Maria, zrcadlo ctností 656
Svátek Jména Panny Marie 660
Svátek sv. Václava. Účinlivá horlivost sv. Václava v rozšiřování víry Kristovy 674
Svátek všech Svatých. Protivenstvím toliko lze nabýti vítězství a slávy . 730
Památka všech věrných dušiček. Jaké myšlénky budí v nás zátiší hřbitovní? 734
Památka všech věrných dušiček. O čem máme na hrobě rozjímati . . . 738

c) Řeči příležitostné.

Promluva na poslední den v roce. Účet na konci roku 51
Papežské jubileum sv. Otce Lva XIII. (Ke dni 20. února 1903) 153
Řeč při installaci. Farář zasnubuje svou farní osadu jako nevěstu božskému ženichu Ježíši Kristu 182
Promluva u příležitosti sv. biřmování. Jak máme víru svou vyznávati . . 415
Řeč při májové pobožnosti 422
Na slavnost porciunkule. Láska k chudobě — prostředkem proti lakotě nynější doby 541
Promluva při pohřbu 552
Promluva o kněžských prvotinách. O radostech a trpkostech stavu kněžského 616
Řeč při požehnání padesátiletého manželství 683
Řeč při svěcení základního kamene nového chrámu Páně v Š. 743
Na slavnost sv. Martina, biskupa a vyznavače Páně. O vševědoucnosti Boží 792
Poutní kázaní o svátku sv. Mikoláše. Sv. Mikoláš byl milovníkem svých bližních 797
Řeč při oddavkách 801
Řeč při svěcení soch Srdce Pána Ježíše a Panny Marie 804
Slovo před zahájením hospodářské schůze 806

B) Listy katechetické.

Náčrtek dějin tolerance. Václav Oliva 55, 120
Mějme na mysli účel vyučování náboženského. Uvažuje F. L. . . . 60, 125
Křesťanská cvičení, neb katechese, neb zkouška školní. Klement Kuffner 129
O milosti Boží posvěcující 193

Str.
O křesťanské spravedlnosti. Dle nového velkého katechismu napsal Jan Nep. Jos. Holý 134, 492
Co jest liberalismus jakožto soustava filosofická a jeho vliv na společnost lidskou. Fr. Wolf 187, 427
O vzájemné lásce »reformátorů«. Václav Oliva 429, 490
Stručná příprava k sv. zpovědi. Dle Dra. Schweitzra sestavil Em. Čvančar 555
Křesťanská cvičení o modlitbě. Th. C. Mat. Lhotský 623, 747
O bytnosti Boží. Václav Lefler 685
Promluva při prvním sv. přijímání 558
Promluva ke školní mládeži na počátku školního roku. František Všetečka 807
Promluva při prvním sv. přijímání. František Všetečka 809
Promluva při svěcení školy. O povinnostech učitelů a občanů ke škole 812

C) Listy vědecké.

Smíšené manželství uzavřené bez záruk a bez prohláškového listu farního úřadu před evangelickým duchovním. Uvažuje Dr. Antonín Brychta 65, 137
Hrazení výloh přesídlení nového duchovního správce na farní obročí 753
Význam majestátu z r. 1609. Jiří Sahula 70, 147, 205, 290
Kterak možno přispívati k tomu, aby chrámy naše ozdobovány byly předměty vhodnými. Píše P. Alois Sládeček 76, 141
Přehled. Úpadek hnutí »Pryč od Říma«. — Renan a Newman. — Louvaňská universita a Courr. de Genève. — Missie na Špitzberkách. — Msgre Geraigiry, patriarcha bairutský. — Bibliographicae Dictionary. — Chinois et Chinoiseries. Píše Fr. Vaněček 78
O poutích. Podává Jan Drábek 143, 208
Rozhledy. (Thése hájené na universitě mnichovské. — Biblické studium na straně katolické. — Komise biblická. — Proti jistým modlitbám. — Úmrtnost v armádě francouzské. — Kardinála Gothi krok k otázce patronátu missií. — Nová universita německá.) Píše Fr. Vaněček . . 149
Která církevní nařízení jsou u nás v platnosti ve příčině smíšených manželství a jak sluší prováděti předpisy tyto? Frant. Stejskal . . . 201, 287
Mapy církevního majetku. Frant. Vaněček 212
Důležitý výnos na správu zádušního jmění. Starý farář 214
Některá rozhodnutí posv. kongregace ritů 216
Přehled. Hraběte di Campello list odprošovací. — Náhledy círk. o lichvě poctěny cenou londýnské university. — Bodleyův spis »Francie« protestuje proti sektářství ve Francii. — Spectator »o papežských nárocích«. — Řecké bohoslužby v Neapoli, polské v Kanadě a české ve Vídni? — »Times« o saské princezně. — Král. princ Jesuitou. Píše Fr. Vaněček 284
Trisagion. Antonín Špale 362, 440
Jak má kněz katolický tisk podporovati pérem? P. Frant. Jirásko 367, 443, 569
Utrum Missa votiva Ss. Cordis Jesu fieri queat in Dedicatione SS. Salvatoris et Basilicarum Ss. Petri et Pauli 370
Přehled. Farní obce. Dr. Josef Burian 372
Novodobý evoluční názor na svět ve svých důsledcích. Vict. Cathrein, S. J. 438, 497, 561
Moderní prostředky pastorační. Fr. Vaněček 438
Přehled. Farní obce. — Biskup Korum zvítězil či ustoupil? — Samovražda francouzská. — Stöckerův spis: »Die Leitung der Kirche.« — Polemika o kmentu Páně a jeho autencitu. — Protestant dokazuje přítomnost Páně v Eucharistii. Píše Fr. Vaněček 446
Otázka církevní před říšským sněmem Kroměřížským. Dr. Jan Kryštůfek 502
564, 626

Str.
Přehled. Nové odsouzení Darwinovy theorie. — Útok na čest Danteovu. — Prostředky protestantské proti katolické missii. — Devět pátků a polemika o ně. Píše Fr. Vaněček 509
S. Congr. Rituum decreta novissima 511
O obřadech katolického pohřbu vůbec a dospělých i dítek zvláště. Václav Oliva 573, 630, 693, 828
O služebnících chrámových. Kostelník 635
Rozhodnutí o rozřešování z reservátů papežských ze dne 5. září r. 1900 638
Sv. Otec Lev XIII. mrtev 639
Něco o pastorálce a našem studiu. Dr. Jan Nep. Jindra 689
Nedostatek duchovenstva. Fr. Vaněček 697
O služebnících chrámových. Řiditel kůru. Hrobař. Ministranti. Propuštění ze služby služebníků chrámových. Antonín Paulus 701
Pravý život. Sepsal M. Meschler S. J., Přeložil Jos. Kyselka 763, 817
Pia X. synoda slavená v Benátkách r. 1898. Vyňal Fr. Vaněček 758
Měsíc Listopad. Fr. Vaněček 824

SANCTISSIMI SACRAMENTI CONGREGATIO FRATRUM

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle I. adventní.

O smrti a přípravě na ní.

»Bratří, věztež, že hodina jest, abychom již ze sna povstali.« Řím 13, 11.

Dnes stojíme opět na počátku nového církevního roku a zajisté v tento tak důležitý den nemohla Církev svatá ani lepšími a ráznějšími slovy nás napomenouti, než jako to učinila, když nám na mysl přivádí slova sv. Pavla: »Bratří, věztež, že hodina jest, abychom již ze sna povstali; neboť nyní bližší jest naše spasení, nežli když jsme uvěřili. Noc pominula, den pak se přiblížil. Odvrzmež tedy skutky temnosti a oblecme se v odění světla; jako ve dne poctivě choďme!«

Hle, moji drazí, Církev svatá na počátku svého roku jak v epištole, tak i ve svatém evangeliu pamatuje nás na důležité věci člověka a žádá nás, abychom na ně náležitě se připravili. My jsme totiž ukončili zase jeden rok církevní a započínáme nový a tak hned první hodinou tohoto roku přiblížili jsme se o hodnou dobu časovou ku hrobu; zase o něco blíže stojíme k smrti, která všemu konec učiní.

Z té příčiny volá k nám o dnešní první neděli adventní starostlivá matka naše, Církev katolická: »Hodina jest, abychom již ze sna povstali.« Ano, čas jest, abychom zanechali nepravostí svých a raději si vzpomněli na tu důležitou věc, která nás očekává, totiž smrt, která tak mnohého křesťana leká a děsí. A rád také tomu věřím; neboť člověk, jenž v hříších zešedivěl a pro Boha a duši svou zhola nic nečinil, musí se při tem slově: »smrt« lekati a velikou hrůzou naplněn býti. Kdo však na smrt vždy připraven jest, nemusí se jí pranic báti a ona může zaklepati na dvéře jeho, kdykoli se jí zlíbí. Ale zkušenost všeobecná ukazuje, že málo jest těch, kteří stále na smrt jsou připraveni; za to však známe mnohem více lidí, kteří lehkomyslně žijíce ani na smrt, ani na přicházející soud Boží, o němž dnešní svaté evangelium vypravuje, nemyslí. A právě takovým křesťanům platí slovo apo-

štolovo: »Hodina jest, abychom již ze sna povstali; neboť nyní bližší jest naše spasení, nežli když jsme uvěřili. Noc již pominula a den pak se přiblížil; neboť onen den chvátá k nám krokem spěšným, kdy přijde ono pravé světlo, Ježíš Kristus, jenž osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět.« A běda nám, jestliže ono světlo zastihne nás ve tmě, zastihne nás v životě nekajícím a hříšném! Potom zajisté smrt věčná na věky nás odloučí od tohoto nebeského světla. — Proto, abychom náležitě se připravili na příchod Messiášův chci dnešního dne vykládati o smrti; neboť jako Spasitel v brzku mezi nás zavítá, tak i smrt může nás dříve překvapiti, než se toho sami nadějeme. A tudíž nic nepochybím, když Vám ukáži, že

a) hodina naší smrti nejistá jest a že proto
b) musíme na smrt vždy připraveni býti.

Pojednání.

a) Nikdo z nás o tom jistě nepochybuje, že čas rychle ubíhá. Mnohý člověk čítající 60 let, anebo ještě více let věku svého často ani nechce věřiti, že by jemu doba ta tak krátce byla uplynula; neboť ještě živě vzpomíná si na svá nevinná leta dětská, kdy bavíval se hrou uprostřed svých maličkých soudruhů.

Hle, drahá duše křesťanská, tak rychle uplynula tobě leta dětská, nastala pak tobě leta mužná a dnes stojíš již před námi jako stařec, čítající již hodnou řadu let svých. A jako rychle uběhli tobě dnové tvého ztráveného života, tak podobně rychle uplynou tobě i ostatní dnové tvé pozemské pouti a než se naděješ, dostaví se konec života a ty klesneš do lůna chladné země.

O tom, že zemřeme, až doposud nikdo nepochyboval; že by však co nejdříve s tímto světem se rozžehnati měl, některý člověk ani ve své mysli srovnati nemůže. Jeden těší se tou sladkou nadějí říkaje: »Já jsem právě v tom nejkrásnějším věku; překypuji zdravím a tudíž je to holou nemožností, abych brzy zemřel,« jiný opět praví: »Já jsem sice již ve věku pokročilém, ale to mně nevadí; vždyť mně zdraví až doposud dobře slouží, síly mne ještě neopustily a proto mám ještě času dosti, abych na smrt myslel a na ni se připravoval.«

Než právě tato okolnost jest velmi nebezpečnou; neboť, ač smrt jistá jest, doba její přece nedá se nikterak vypočítati a snadno se může přihoditi, že nás smrt překvapí jako zloděj, jak toho patrným důkazem jsou slova sv. Pavla, řkoucího: »Vy sami výborně víte; že den Páně tak přijde, jako zloděj v noci. Nebo když budou říkati: Pokoj jest a bezpečnost! tedy rychle přijde na ně zahynutí jako bolest na ženu těhotnou a neutekou.« A Duchem Svatým osvícený Kazatel praví o smrti: »Neví člověk konce svého; ale jako ryby udicí chyceny bývají a jako ptáci polapeni bývají osidlem, takž zlapáni bývají lidé v čas zlý, když náhle na ně při-

padne.« I táži se vás: »Co jest život náš?« Nic jiného, než, jak praví bohabojný Job, stín, který rychle se ztrácí nebo jako dým, jenž krátkou dobu jest viditelným. Ano, dle Joba jest život lidský podoben lodi, která před očima našima brázdí vlny v šírém moři, nenechávajíc při tom po sobě žádné památky zraku našemu.«

Hle tedy, v Kristu shromáždění, hodina smrti naší jest nejistá. To vám dokazuje každodenní zkušenost a není vůbec člověka na světě, kdo by o tom pochyboval. Ano, máme na snadě případy, že neúprosná smrt brzy sklátí v chladný hrob kvetoucího mládence nebo nevinou pannu. A sotva, že jsme uložili tyto oběti k věčnému odpočinku, již zase slyšíme, že smrt vyvolila si za kořist vetchého starce nebo věkem již ohnutou stařenu. A někdy ani na tom dosti nebývá; neboť nelitostná smrt řádí podle své libosti a na to nehledí, zdaž odnímá rodině starostlivého otce nebo bere-li dítkám dobrou matku. Smrt na to nehledí a bere z našich řad za oběť koho chce a nikoho se neptá, zdaž hotov jest, aby s ní odebral se na věčnost. Nezřídka se stává, že mnohý zlosyn nebo nešlechetník pln síly a oplývaje zdravím, odebral se na lůžko, aby dlouho přemýšlel o nějakém pekelném plánu, aby se potom druhého dne pomstíti mohl na svých domnělých nepřátelích. A hle, druhého dne hned na úsvitě roznesla se pověst po dědině, že zlosyn ten odebral se s toho světa, zemřev smrtí náhlou a nepřipraven. A mám vám snad pověděti ještě jiný příklad? Nuže tedy, slyšte! Pilný dělník chvátá za prací svou, namáhá se a velice se přičiňuje, aby si vydělal mzdu na výživu své četné rodiny. V nejpilnější práci přikvapí na pilného dělníka nestěstí a on ubožák klesá v objetí smrti, vyrván jsa neúprosným osudem opuštěným dítkám. Slovem: Nechť člověk nachází se kdekoliv, vždy vydán jest v šanc smrti; nechť člověk počíná, cokolivěk chce, smrt všude naň číhá, aby si ho za oběť vyhlédla a tak tedy nad každým člověkem vždy a všude visí na tenké nitce osudný Damoklův meč, jenž v tomto případě smrtí se nazývá.

Člověk ve svém životě bez ustání bývá pamatován na smrt svým okolím; neboť kolem něho nacházejí se věci, které stále představují obraz smrti. Tak příkladně člověk jda procházkou, přichází k nějakému kříži, jenž stojí v širém poli a jenž nápisem svým oznamuje jemu, že zde před lety sešel člověk ze světa smrtí násilnou; zde opět vidí svaté pole, které svými hroby a pomníky zřejmě hlásá člověčenstvu smrt. Jinde opět spatříme pohřební průvod; jindy opět slyšíme smutný hlas umíráčku, tuto konečně dostaneme zvěst o úmrtí svého přítele a tak to jde bez ustání. Proto přirozeným úkazem jest, že rozumný křesťan, vida kolem sebe tolik neklamných známek poslů smrti, velmi často o tom přemýšlí a že ne jednou vtírají se jemu do úst slova: »Kdy asi já zemru? Mlád nebo stár? Zdaž smrtí přirozenou nebo násilnou; šťastně nebo nešťastně? Zdaž složím kosti v cizině nebo ve své domovině?«

Toto všechno, rozmilí křesťané, jsou otázky, na něž nám nemožno odpověděti, poněvadž to vše před námi neprostupnou

rouškou tajemství zahaleno jest a člověk, co se tkne příchodu smrti, žije v úplné nejistotě a sem tedy směřují slova Spasitelova: »Nebo nevíte, v kterou hodinu Pán váš přijde.« Z toho však plyne pro nás moudré ponaučení, abychom vždy na smrt byli připraveni.

b) Hrozným a nevyslovitelným neštěstím jest pro křesťana, když nepřipraven v stavu hříšném bývá od smrti zachvácen. Běda nám, bratří a sestry v Kristu, jestliže jsme dlouhý čas života svého v hříchu prospali; vždyť čas rychle utíká. Jenom krátkou dobu Hospodin vyměřil nám na této pouti pozemské; čas žití našeho nenadále může skončen býti.

Velikou a vznešenou úlohu ustanovil nám Bůh; veliké dílo čeká na nás k vykonání a povolání naše jest povoláním krásným. Jestliže však člověk zapomíná na své povinnosti a dle svého povolání nežije, jaká hrozná věc jej očekává? Suďte sami, co se stane s člověkem, jenž jako vlažný křesťan málo stará se o plnění zákona Božího, který drží nespravedlivě nabytý majetek a nechce jej zpět navrátiti, jenž nevýslovným hněvem a záští naplněn jest ke svému bližnímu a jenž dlouho v hříšném spánku dlí, kdyby náhle smrt naň přichvátala. Ach, nejmilejší, to by bylo hrozné neštěstí pro takového křesťana; o němž platilo by slovo knihy Moudrosti: »Synové cizoložníků hynouti budou a símě z nepravého lože bude vyhlazeno. A budou-li dlouhého života, za nic počtěni budou a beze cti bude nejposlednější stáří jejich. A pakli rychleji zemrou, nebudou míti naděje, ani promluvení v den rozeznání. Nebo rodiny nepravé hrozné jest skonání.«

Vidouce tedy, jak smutným jest konec člověka hříšného, a sami na sobě dobře znamenajíce, že posavádní život náš mnohými poskvrněn jest nepravostmi, o to se přičiňme, abychom vše napravili; nyní jest k tomu doba příhodná, nyní jest k tomu čas příjemný. Církev svatá klade nám vřele na srdce tu věc, promlouvajíc k nám upřímnými slovy: »Bratří, věztež, že hodina jest, abychom již ze sna povstali.« Ano, máme již svrchovaný čas, abychom se probudili a povstali ze spánku hříšného, nebo zajisté v brzku přijde doba, přijde čas, kdy nastane pro nás doba věčnosti, »kdežto již žádný nemůže dělati.« A v tu dobu, budeme-li stále ve spánku hříšném prodlévati, povede se nám bez odporu velmi špatně a Hospodin odmítne nás od bran nebeských, jako se to stalo oněm bláznivým pannám, před nimiž nebeský ženich zavřel dvéře, aby nemohly vejíti na svatbu Pána svého.

Chceme-li tedy jedenkráte s Bohem po smrti na věky se radovati, nic jiného nám nezbývá, než abychom ze sna povstali a to hned v tu hodinu, »neboť nyní bližší jest naše spasení, nežli když jsme uvěřili.« Povinnost naše ze sna povstati, odvrhnouti skutky temnosti, obléci se v odění světla a jako ve dne poctivě choditi, zvláště v nynější době přísně nám nastává a to hlavně z té příčiny, abychom důstojně připravili se na příchod Páně. Čas adventní jest dobou pokání a kajícnosti, advent jest dobou pří-

pravy na radostné svátky vánoční, abychom s čistým srdcem přijati mohli do středu svého přicházejícího již Messiáše, jenž také šťastnou smrt nám v den poslední života našeho zaručí. V Starém Zákoně se vypravuje, že když Hospodin volal zbožného Samuela, tento věrný služebník Boží připraven byl slyšeti slovo Hospodinovo a že odpověděl. »Mluv, Hospodine, neboť slyší služebník Tvůj.« Něco podobného přeje si i Církev svatá; ona také žádá, aby každý křesťan mohl říci: »Spasiteli můj, přijdi již a nechtěj prodlévati; neboť služebník Tvůj slyší hlasu Tvého, služebník Tvůj dokonale jest připraven na příchod Tvůj.«

Slavnosti vánoční oblažují veškeré stvoření; při narození Páně radují se andělové i pozemšťané dobré vůle, co zatím nešlechetníci lekají se příchodu Spasitelova, vědouce, že jim nepřináší útěchy, ale zavržení. Avšak Církev svatá má na mysli blaho a štěstí všech křesťanů a tudíž v době adventní, v době to kajícné přípravy, napomíná nás, abychom činili skutky dobré, nebo »noc pominula, den pak se přiblížil.«

Ano, přiblížil se den, který zapudil veškerou tmu a nevědomost, který zahnal nevěru a modlářství a přinesl světlo pravé víry, přinesl nám Toho, jenž o Sobě řekl: »Já jsem cesta, pravda a život.« A proto nedivme se, že se všech stran ozývá se napomenutí: »Hodina jest, abychom již ze sna povstali,« když většina křesťanů spí spánek hříšný a za takových okolností zajisté bylo by pro nás smutným narození Páně; ale ještě smutnějším byl by pro nás druhý příchod Ježíše Krista, o němž mluví dnešní svaté evangelium: »Schnouti budou lidé pro strach a očekávání těch věcí, kteréž přijdou na všecken svět; báti se budou i spravedliví, až se slunce zatmí, až budou znamení na měsíci a hvězdách, až bude hluk bouřícího moře a vlnobití.«

Nuže tedy, drazí křesťané, jako připraveni býti máme postem, modlitbou a živou vírou na narození Páně, rovněž tak pamatovati máme, abychom dobrým životem připraveni byli na smrt, která nás může každé chvíle uchvátiti. A proto nelze ani dost vysvětliti, že jest možným, aby lidé mezi sebou tak nesvornými byli, jak se to právě v dobách přítomných děje. Tak manželové pro malicherné často věci hádají se a na sebe se hněvají; rodičové dítek svých po křesťansku ani nevychovávají a proto i dítky s náležitou úctou a vděčností k nim se nechovají. A zajisté všichni tito lépe by udělali, kdyby si vzpomněli na krátkost života svého a sobě trudné chvíle ještě nesvorností a nekřesťanskými skutky si nezvětšovali.

Protož chcete-li zvěděti, co činiti máte, abyste se zde na zemi náležitě nejenom na slavnost vánoční, ale na smrt hlavně se připravili, tož pravím vám, že křesťan nesmí úzkostlivě lpěti na věcech pozemských, aby pro samou starost o ně zanedbával věcí vznešenějších, věcí nebeských, které jedině s to jsou, aby člověka při smrti šťastným učinily. Na ten konec tedy, milení posluchači, s nábožnou horlivostí hleďme vše napraviti, co jsme dříve hříšnou

náklonností zavinili; zachovávejme dokonale povinnosti křesťanské a přičiňme se, abychom v pravdách svatého náboženství vždy důkladněji se vzdělávali; naše pokání i naše kající slzy k tomu směřujte, abychom aspoň ještě po tu dobu, co na světě budeme, vše dobře vykonávali a takto jsouce náležitě připraveni, mohli vstříc neohroženě hleděti smrti. K tomu zvláště vybízí nás veliký apoštol národů, sv. Pavel, slovy: »Odvrzmež tedy skutky temnosti a oblecme se v odění světla Jako ve dne poctivě choďme; ne v hodování a v opilství, ne v smilstvích a nestydatostech, ne v sváru a závisti; ale oblecte se v Ježíše Krista!« Amen.

P. *Bernard Brand,* O. S. A.

Neděle II. adventní.

Péče o chudé.

»Chudým se evangelium zvěstuje.«
Mat. 11, 5.

Pýše fariseů, zákonníků a starších lidu velice se příčilo, že Spasitel náš v největší chudobě živ byl; očekávalť, že Messiáš přijde se slávou velikou, že oplývati bude bohatstvím, že leskem zevnějším překoná přeslavného krále Šalomouna. Ano, pyšnými srdci svými nechtěli nikterak přilnouti ke Spasiteli, jenž v chudičkém chlévě betlémském se narodil, v chudobě žil, chudoby se zastával, bídy se ujímal. »Jdouce, zvěstujte Janovi, co jste slyšeli a viděli. Slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se očisťují, hluší slyší, mrtví z mrtvých vstávají, chudým evangelium se zvěstuje: a blahoslavený jest, kdož se nebude horšiti nade mnou.« S těmi slovy propustil Pán náš dva z učenníků Janových, kteří byli přišli s otázkou: Ty-li jsi, jenž přijíti máš, čili jiného čekati máme? Odpovědí svou ukázal jim, kterak skutkové jeho zřejmé o něm vydávají svědectví, že v pravdě jest zaslíbený Messiáš; vždyť konal vše, co proroci byli prorokovali, činil zázraky, prokazoval milosrdenství, chudým zvěstoval evangelium, nad bídou, chudobou se smilovával.

Od té chvíle, drazí v Kristu, co Pán Ježíš příkladem i slovem svým chudobu ráčil posvětiti, nadešli chudině lepší časy. Křesťané chudými bratřími, chudými sestrami nepohrdali jako pohané, jako pyšní židé, nýbrž po příkladě Kristově láskyplně se jich ujímali. Krásné svědectví v té příčině podává sv. Lukáš ve Skutcích apoštolských, píšeť takto: »Všecko pak množství věřících bylo jedno srdce a jedna duše: aniž kdo něco z toho, co měl, pravil býti svým, ale všecky věci jim byly společny . . . Aniž pak byl mezi nimi kdo nuzný. Nebo kolikkoli bylo těch, kteří měli pole nebo domy, prodávajíce přinášeli peníze za ty věci, kteréž prodávali, a kladli je k nohám apoštolův. I rozdělovalo se jednomukaždému, jakž komu potřebí bylo.« Skutk. ap. 4.

Tato účinná láska k chudému jest po všechna století křesťanská trvanlivou známkou pravých věřících, a bohdá, že jí bude až do skonání světa. Abychom i my, drazí v Kristu, tuto krásnou ctnost v sobě osvěžili, budiž předmětem dnešního kázaní *péče o chudé*; nabádáť nás k tomu ono láskyplné slovo Spasitelovo v dnešním svatém evangeliu: Chudým evangelium se zvěstuje; nabádají nás k tomu i tyto tři pravdy:

I *jsoutě chudí naši bratři,*
II. *nám síly své mnohdy věnovali,*
III. *my jimi zásluhy si získáme a požehnání.*

Pojednání.

I.

Pečujme o chudé, jsoutě naši bratři! Všichni bez rozdílu voláme den co den: Otče náš, jenž jsi na nebesích, nazývajíce Pána Boha Otcem svým, a tož právem. Onť nás všechy k obrazu svému stvořiti ráčil, Onť nás všecky přebolestnou smrtí na dřevě kříže vykoupil, Onť nás všecky skrze Ducha Svatého na křtu svatém syny Svými, Svými dědici, spoludědici Ježíše Krista, a vespolek bratřími učinil. Jsme tedy vespolek veliká rodina Otce nebeského, a proto láskou účinnou jeden druhému máme nakloněni býti; jsme vespolek tajemné tělo Ježíše Krista, On jest hlava.

S odporem a nelibostí čteme v dějinách, kterak zde, onde pohanští rodičové dítky, jež se jim nelíbily, usmrcovali; podobným pak odporem a nelibostí plní se srdce naše, slýcháme-li, že ten neb onen člověk zámožný nechce se slitovati nad chudým spolubratrem, chudou spolusestrou; člověku takému platí slovo svatého Ambrože: »Si non pavisti, occidisti. — Jestliže's nenasytil, usmrtil jsi.« —

Zvláště za našich časů mnohý ozývá se nářek chudiny, ze jména zuboženého lidu dělnického. Mnoho se píše, mnoho se řečí o nápravě sociální bídy; jeden navrhuje lepší rozdělení daně, druhý zakládání spořitelen, třetí žádá ochranného cla, jiný velebí všemožnou svobodu, opět jiný rád by svobodu zkrátil; každý z nich myslí, že by návrhem svým ráj na zemi znova štípil. Avšak marna jest všecka moudrost tohoto světa; zde nepomůže nic, leč křesťanství, leč moudrost božská. Nuže popatřme, drazí v Kristu, na božského Mistra svého, a slyšme, jak on odstraniti chce bídu socialní.

Jednou řekl jeden ze zástupu Pánu Ježíši: »Mistře, rci bratru mému, ať se rozdělí se mnou o dědictví«; a božský Spasitel odpověděl jemu: »Člověče, kdo mne ustanovil nad vámi soudcem, aneb děličem?« Po tomto příběhu varoval Kristus Pán posluchače lakoty, ježto pravé štěstí nezáleží v hojnosti statků pozemských. Proto vykládal jim podobenství o člověku bohatém, který po hojných žních naplniv stodoly své sám k sobě pravil: »Duše má, máš mnoho zboží složeného na mnohá leta; odpočívej, jez, pij,

hoduj.« I řekl jemu Bůh: »Blázne, této noci požádají duše tvé od tebe, to pak, co's připravil, čí bude? Takť jest, když sobě někdo shromažďuje poklady, a není bohatý v Bohu.« Luk. 12. Vizte, drazí v Kristu, tak odpovídá Bůh těm, kdož rozdělením majetku chtějí zbohatnouti, kdož jenom zevnějšími prostředky chtějí nynější smutké poměry napraviti. Bůh ovšem také chce, aby jmění se rozdělovalo, ale ne násilím, nýbrž láskou srdce. Ano, láskou chce přetvořiti srdce lidské, vymýtiti z něho lakotu, požitkářství, samolibost, kteréžto nectnosti zejména za našich časů zahnízdily se v srdcích boháčů; proto ukazuje, jak pomíjitelny jsou statky pozemské, jak pošetile jedná člověk, jenž je vší mocí shromažďuje a v okamžiku, kdy začít chce jich užívati, umírá; proto napomíná nás: »Neskládejte sobě pokladů na zemi, kdež to rez a mol kazí, a kdež zloději vykopávají a kradou: ale skládejte sobě poklady v nebi, kdež to ani rez, ani mol nekazí, a kdež zloději nevykopávají aniž kradou. Nebo kde jest poklad tvůj, tuť jest i srdce tvé.« Mat. 6, 19—21. Ejhle, jak Pán opět a opět čistí a léčí srdce lidské z lakoty a samolásky, nabádá abychom darů pozemských užili ke skutkům lásky k bližnímu, On staví nám před oči vznešený stupeň dokonalosti, když praví dále: »Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej co máš, a rozdej chudým, a budeš míti poklad v nebi; a pojď, následuj mne . . . A každý, kdož opustí dům, neb bratry, neb sestry, neb otce, neb matku, neb manželku, neb syny, aneb pole, pro jméno mé, stokrát více vezme, a životem věčným vládnouti bude« Mat. 19, 21. 29.

Toť jest nauka, která hojí srdce lidské; nenasytná lakota hříšného člověka léčí se chudobou člověka vykoupeného, dokonalého; a jak lék tento účinkoval, to hlásá nám svatá Církev naše životem tisícův a tisícův svatých a světic Božích. A opět slyšíme božského Mistra svého: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, a z celá duše své, a ze vší mysli své. Toť jest to největší a první přikázaní. Druhé pak jest podobné tomu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.« Mat. 23, 37—39. Ptáme li se pak, kdo že jest náš bližní, vede nás ke člověku oloupenému, zraněnému, odpola živému, jenž byl na cestě z Jerusaléma do Jericha upadl mezi lotry, — a učí nás, že každý žebrák na cestě, každý nemocný na loži, každý člověk, i nepřítel bližním naším jest.

Kéž by každý, drazí v Kristu, nauky této se držel! socialní bída pominula by jako zázrakem, tvářnost země by se proměnila!

II.

Pečujme o chudé, vždyť nám mnohdy síly své věnovali.

Alexander, vévoda albánský, byl kdysi vězněn od Jakoba III., krále skotského; vida, že běží mu o život, zbudoval si pracně provaz, aby se po něm ze žaláře svého spustil a takto se zachránil, napřed však chtěl zkusiti, zdaž provaz dosti jest dlouhý

a silný, i spustil po něm jinocha, jenž s ním byl v žaláři; než ejhle, toho neštěstí! provaz byl krátký, jinoch spadl a zlámal si nohy; vévoda přidělal rychle provazu, šťastně se dostal z vězení, vzal jinocha na ramena a nesl ho takto dvě míle, až se dostali na bezpečné místo.

K čemu jsme zmínili příběh tento, drazí v Kristu? Vidíme v něm jako v podobenství, kterak i my ujímati se máme chudých a nuzných, ježto i oni mnohdy síly své i zdraví nám věnují, nám slouží, nám pracují.

Zde opět lze mnoho žalovati, mnoho si naříkati za dnů našich. Kolik dělníků, kolik dělnic bídu trou a nouzi, když pozbyli už sil, když nemohou už prací rukou svých chleba vezdejšího si vydělati! Nelaskavý pán, jenž peprného chleba jim popřával, nezná jich nyní, neváží si jich, ano pohrdá jimi jako zkaženým strojem nějakým. Daleko pak horší jest, že se chudým bratřím v Kristu mzda zadržuje neb ujímá, když ještě v plné síle pracují, svým pánům slouží, o blaho jejich se starají; toť hřích jest do nebe volající, zde platí slovo sv. apoštola Jakuba: »Aj mzda dělníků, jižto žali krajiny vaše, kterou jste jim zadrželi, křičí: a křik jejich vešel v uši Pána zástupův.« Jak. 5. 4. Kam pak se podál v lidech takých duch Kristův, duch svatého evangelia, jenž chudoby tak vroucně, něžně, laskavě se ujímá? Zmínili jsme se v prvním díle o nauce Kristově vzhledem k chudobě; ale, co Pán náš hlásal, životem Svým a příkladem potvrzoval. Jednorozený Syn Boží, jaký to přítel chudoby! Chudí jsou Jeho rodiče, chudé místo, kde se narodil, chudé lůžko, na němž spočíval — narodilť se v chudičkém chlévě betlémském, ležel v chudičkých jeslích, obvinut byl chudičkými plénkami — chudí pastýři první se Mu klaněli; chud byl na útěku Svém do Egypta, chud v městečku Nazaretě! A což, když počal Pán náš a Spasitel Ježíš Kristus učiti. Lišky mají svá doupata, ptáci hnízda, ale Syn člověka neměl, kam by hlavu Svou sklonil, chudé muže zvolil si za apoštoly, s chudými, nemocnými, trpícími, zarmoucenými den ze dne obcoval. V největší chudobě přišel Pán Ježíš na tento svět, v největší chudobě žil, v největší chudobě též umíral na kříži. Tímto příkladem božského Mistra našeho vešla i ve svatou církev Jeho láska k chudobě; neboť nelze Krista milovati, nemiluje-li se chudoba. Vizme, drazí v Kristu, sv. Františka Seraf.; chudobu nazýval svou nevěstou; jednou přišel do Říma a viděl, kterak mnoho jeho spolubratří v největší bídě a nouzi u jednoho chrámu almužny čeká; i zatoužil svatý patriarcha velikou tu chudobu s nimi sdíleti, dal šat svůj tomu nejnuznějšímu z nich a vzal si oděv jeho, a několik dní ztrávil s nimi u dveří chrámových. Po příkladě chudičkého Spasitele povstaly řády žebravé — jako řád sv. Františka, sv. Dominika, a jiné — povstali milosrdní bratří, milosrdné sestry; toť jsou srdce, v nichž zvláště kraluje láska Ježísova, toť jsou srdce, jež opustila rodiče, bratry, sestry, svět se všemi statky a radostmi, aby zasvětila celý život chudým, nuzným, trpícím. Pravá láska

k Pánu Ježíši ujímá se každého, i člověka, jehož jsme jaktěživi ani neviděli, i nepřítele.

Jak veliký jest tudíž hřích, nestarati se o chudé, kteří nám síly své věnovali, nám pracovali, ve službě naší sestarali! jak hříšno jest mzdu zadržovati neb ujímati!

III.

Pečujme o chudé, získáme si jimi zásluhy a požehnaní.

»Bohatý a chudý potkali se spolu: učinitel obou jest Hospodin« Přísl. 22, 2. Co jiného chce říci zde moudrost božská, než že bohatý a chudý jeden druhému dán jest k pomoci, jeden druhého potřebuje? Bohatý potřebuje chudého, aby měl komu milosrdenství prokazovati, a takto požehnání a milosť Boží aby na sebe svolával; chudý potřebuje bohatého, aby život i zdraví si zachoval; bohatému posílá Pán Bůh chudého jako nosiče, aby se jím nésti dal do slávy věčné. »Buď dobrým hospodářem statků, jichž dopřál ti Pán,« praví svatý Jan Zlatoústý, »nouze chudého má ti pomoci, aby si's zjednal milost nebeskou.«

Sám Kristus Pán prokazuje skrze zázraky Své dobrodiní lidu trpícímu, chtěl, aby oslaven byl jimi jako Syn Boží, chtěl tedy z dobrodiní tělesných míti užitek duchovní: »Uzřelť jednou člověka slepého od narození; i otázali se ho učeníci jeho: Mistře, kdo jest zhřešil, tento li, čili jeho rodičové, že se slepý narodil? Odpověděl Ježíš: Ani tento nezhřešil, ani jeho rodičové: ale aby zjeveni byli skutkové Boží na něm« — t. j. abych já zázračně ho uzdravil a jako Syn Boží se ukázal. Jan 9, 1—3.

Vizte tudíž, kdo zámožni jste, chudí, nuzní, nemocní jsou kolem vás, aby zjevena byla na nich láska vaše, abyste získali si milost Boží, beze které nelze ničeho k životu věčnému dopomáhajícího činiti; vzpomeňte se, jakých milostí se dostalo zbožnému Tobiášovi za všelikou almužnu, již bratřím svým udílel, vzpomeňte si, kterak pohanský setník Kornelius proto, že »činil mnohé almužny lidu« s příbuznými i přátely svými přijat byl od sv. Petra do Církve Kristovy; vzpomeňte si na slova Spasitele našeho nejlaskavějšího: »Amen, pravím vám, pokud jste to — skutky milosrdenství — učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste to učinili« Mat. 25, 40. »Kdožkoli dá nápoje jednomu z těchto nejmenších číši vody studené, toliko ve jménu učeníka, zajisté pravím vám, neztratí odplaty své!« Mat. 10, 40.

Toť věru mocné jsou pohnutky, abychom o chudé pečovali, jimi poráží se lakota i samoláska hříšná; kdo dovede vylíčiti kolik slz ubohé chudiny takto usušeno, kolik nářků utišeno bylo?

Nejmocnější konečně pohnutka, chudého bratra, chudou sestru ve jménu Krista láskou milosrdnou, účinnou milovati, jest přislíbení radostí věčných, jež duším laskavým, milosrdným uchystány jsou, a na obrat hrozba tresty pekelnými, jimž zatvrzelí, nemilosrdní se nevyhnou, onino uslyší o soudném dni láskyplné slovo Pána

Ježíše: »Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa« — a tito uslyší strašné slovo: »Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest připraven ďáblu a andělům jeho!«

* * *

Slovo Páně: »Chudým evangelium se zvěstuje« vždy a vždy má se plniti; abychom též my po příkladě Spasitelově chudým evangelium zvěstovali, připomněli jsme si v tuto svatou chvíli, že jsou chudí naši bratří, že nám mnohdy síly své věnovali, že jimi získáme si zásluhy, požehnání, život věčný. Nuže, jako Kristus Pán ze svatostánku neustává volati: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a jste obtíženi, a já vás občerstvím« tak i my, drazí v Kristu, volejme: »Pojďte k nám, chudí, my vás občerstvíme, my vám pomůžeme.« A netoliko k sobě je volejme, nýbrž sami k nim spěchejme, v nuzném příbytečku, na lůžku nemoci je vyhledávejme, jim pomáhejme. To vše obsaženo jest ve slově: »Chudým evangelium se zvěstuje.« Amen.

P. František Janovský, professor náboženství v Telči.

Svátek neposkvrněného početí Panny Marie.

Proč Panna Maria od hříchu prvotního byla osvobozena.

»Já jsem bratr tvůj, neboj se; neumřeš, nebo ne pro tebe, ale pro jiné všecky zákon tento ustanoven jest.«
Esther 15.

Slova tato, jež vzal jsem dnes o slavnosti neposkvrněného početí blahoslavené Rodičky Boží Panny Marie za předmět rozjímání svého, jsou vyňata z knihy Esther a jsou zaznamenána z vnuknutí Ducha Svatého.

Král Asversus, jak vypravuje kniha Esther, byl král velemocný, neboť panoval nad sto sedm a dvaceti krajinami. Ustrojil pak Asversus poddaným říše své hostinu stkvostnou a sedmého dne vzkázal královně Vasthi, by vešla ku králi, kterážto však rozkazem královým zhrdla a neuposlechla. I sesazena Vasthi královna na radu předních rádcův královských a místo ní vyvolena Esther za královnu.

V době této vydán ukrutný rozkaz, by veškeren národ židovský, z něhožto Esther pocházela, po celé říši Asverově v jednom dni byl vyhlazen a usmrcen. I prosila Esther Boha za lid svůj, by neštěstí toto od lidu svého odvrátil. A vešla, ač proti zřejmému zákazu královu, ku králi, by za lid svůj prosila. Učinila tak, ač dobře věděla, že dle daného zákona propadla každá žena smrti,

kterážby, nejsouc od krále volána, odvážila se k němu vejít. Takto vykládá kniha Esther příchod královny Esther k Asverovi:

Dne pak třetího svlékla Esther roucho ozdoby své, a oblékla se v slávu svou. A když stkvěla se v rouše královském, a vzývala všech věcí správce a spasitele Boha, pojala dvě služebnice, z nichž na jednu zpolehla, jakoby nemohla tělem svým pro rozkošnost a velikou útlost vládnouti. Druhá pak služebnice šla za paní, nesouc roucho, kteréž po zemi se vleklo. Ona pak červená jsouc jako růže, a libýma a jasnýma očima, kryla srdce smutné, a velikou bázní sevřené. Tedy prošedši všecky dvéře řadem, postavila se před králem, kdež on seděl na trůnu královském, oblečen jsa v roucho královské, a stkvěje se zlatem a drahým kamením, a byl hrozného vzezření. A když pozdvihl tváří, a ohnivým zrakem prchlivost srdce ukázal, královna padla, a zbledši naklonila mdlé hlavy na děvečku. I obrátil Bůh ducha králova v tichost, a rychle a boje se, seskočil s trůnu, a vzav ji na lokty své, dokudž by ne okřála, těmito slovy lahodil jí:

Co máš Esther? Já jsem bratr tvůj, neboj se. Neumřeš, nebo ne pro tebe, ale pro jiné všecky ten zákon ustanoven jest.

Kdož z vás nepoznává, že předobrazuje král Asverus přemocné Krále nebes a země? Vasthi pak neposlouchající rozkazů králových jest matka naše první Eva. Ona měla býti královnou pokolení lidského. Leč pro neposlušnost svou pozbavena koruny vyhnána z království nebeského. Neposlušností svou podlehla nejenom sama, nýbrž i potomstvo veškeré zákonu hříchu prvopočátečného. A pro hřích tento měli jsme na věky býti zavrženi.

Tu však novou královnu zvolil sobě Pán nebes a země. Místo Vasthi panuje Esther. Místo Evy, kraluje nyní na zemi i na nebi Maria, ona přemocná Esther. A o této nové královně vysvědčuje Sám Král nebes a země Kristus Ježíš v dnešní slavnosti nepokvrněného početí blahoslavené Rodičky Panny Marie. Já jsem bratr tvůj, neboj se. Neumřeš, nebo ne pro tebe, ale pro jiné všecky zákon ten ustanoven jest.

A takhle dnes i Církev svatá vysvědčuje dnešní slavností slavně, že jediná Rodička Boží Maria Panna pro zásluhy Ježíše Krista od hříchu prvopočátečného byla uchována, a tudíž bez poskvrny hříchu prvopočátečného počata. Tuť sama vnucuje se nám ona pravda nezvratná, že důstojnost Marie Panny jako Matky Ježíše Krista nutně toho žádala, by nejenom všelikého hříchu osobního byla prosta, nýbrž Maria Panna musila býti hned v početí svém v těle matky své sv. Anny skrze zásluhy Krista Ježíše od poskvrny hříchu prvopočátečného uchována, a tudíž bez poskvrny hříchu prvopočátečného počata.

Duše Svatý, z něhož počala Maria Panna Spasitele Ježíše Krista, řidiž milostí Svou slabý a nestatečný jazyk sluhy Svého, by tuto přednost a důstojnost choti tvé, bez poskvrny hříchu prvopočátečného počaté, mohl hodně vypraviti!

Pojednání.

Každý zajisté král pozemský vyhledává, chce-li zasnoubiti syna svého, choť jemu mezi dcerami královskými. Nemůžeť a nesmí na trůn krále pozemskéko býti povýšena dcera jiná, jedině královská. A když král nebes a země milého Syna Svého Ježíše Krista chtěl zasnoubiti, aby přijal na sebe přirozenost lidskou, toť zajisté musila býti i ona z krve královské, s nížto se Syn Boží nejenom zasnoubil, nýbrž z nížto tělo lidské na Sebe vzal. Nemohlať býti dcerou obyčejnou ta, která měla zroditi Boha pravého Ježíše Krista.

Co vyslovil Bůh o Evě: Pod mocí muže budeš, a on panovati bude nad tebou, to platilo a platí doposud o všech dcerách první matky naší Evy. O všech nás platí slovo žalmisty Páně: »Ejhle v nepravostech počat jsem a ve hříších počala mne má matka.« Jediná Maria Panna, Matka Syna Božího, byla vyjmuta. O této jediné neplatil zákon tento všeobecný. Proto také když archanděl jí praví: »Aj počneš a porodíš Syna a nazveš jméno jeho Ježíš,« odpovídá Maria Panna: »Kterak se to stane anděli Boží, vždyť já muže žádného nepoznávám.« Já nejsem, chce říci Rodička Boží, pod mocí mužovou, já nepoznávám muže. Ano, Maria Panna jest hotova odříci se i hodnosti i důstojnosti Máteře Boží, kdyby touto důstojností, touto hodností převznešenou měla býti pod mocí muže. Ale slovo andělovo: »Neboj se Maria, ty's nalezla milost u Boha« ji potěšuje. Slovo toto upomíná nás na výrok krále Asvera: Neboj se, ne pro tebe neplatí ten zákon všeobecný, že bys měla býti pod mocí muže, aby panoval nad tebou. Neboj se Panno Maria, ty jediná nejsi v nepravostech počata, ty's bez poskvrny vyšla ze života přeblažené matky své sv. Anny.

Každý palác krále pozemského bývá ozdoben a okrášlen nádherou a ozdobou právě královskou. Neslušno, aby král pozemský obýval v chatrči nějaké vetché, bídné a zpukřelé. A takovouto chatrčí vetchou, bídnou a zpukřelou jsme my všickni potomkové Adamovi. Jediná však mezi námi jest vyjmuta, jediná z nás jest dle zřejmého učení Církve svaté domem zlatým. A tímto domem zlatým jest dle učení Církve svaté blahoslavená Rodička Boží Maria Panna. A proč nazývá Církev sv. Marii Pannu domem zlatým? Z té příčiny, žeť ona stkvěla se neporušeností svou, s jakoužto hned při početí v životě matky své sv. Anny byla obdařena.

A takového domu zlatého bylo zapotřebí, aby jeho leskem neporušeným byl přiváben Syn Boží Ježíš Kristus z říše nebeské do údolí tohoto pozemského. A hle, nebyloť takového domu zlatého, v němž by Král nebes a země po devět měsícův mohl přebývati zde v pozemském úvale. Až teprve neporušeným a přečistým početím Rodičky Boží Panny Marie v životě matky její sv. Anny Trojice nejsvětější dům onen zlatý, neporušený a velestkvoucí vystavěla. Proto musili národové po čtyři tisíce let čekati na příchod Krista Ježíše.

Nebyloť před neposkvrněným početím Rodičky Boží onoho domu zlatého, v němžto by byl Kristus Ježíš mohl vyvoliti příbytek svůj. Slušeloť se zajisté, aby příbytek onen, který měl sloužiti Pánu Ježíši po devět měsícův, byl prostý nejen všeliké skvrny hříchu nejenom osobního, nýbrž i prvopočátečního. Plného milosti a pravdy, poslaného od Otce nebeského na vykoupení naše, mohla v životě svém nositi jenom ta, která dle slov andělových byla milosti plná. Nejvýš svatého mohla poroditi jedině ta, jižto nazývá Církev svatá královnou všech svatých. Pána nebes a země mohla pod srdcem mateřským nositi jenom ta, o které praví archanděl Gabriel: Pán s tebou. Požehnaného, který zničil zlořečenství a obohatil nás požehnáním nebeským, mohla zroditi jenom požehnaná mezi ženami. Místo Vasthi neposlušné, místo Evy matky naší první od Boha zlořečené mohla býti naší druhou matkou a lepší jedině ta, ku které praví anděl: Zdrávas Maria. Dům onen zlatý, v němžto Pán Ježíš po devět měsíců přebýval, byl ozdoben a okrášlen jako pravý palác krále nebeského všemi přehojnými milostmi Trojice nejsvětější. Neměloť v tomto domě býti ničeho, což by na hřích i jenom upomínalo. Nesměla tedy na Marii Panně býti ani poskvrna hříchu prvopočátečného. A proto Maria Panna jediná jako Matka Spasitele světa Ježíše Krista byla vyňata ze zákonu všeobecného, onať samojediná hned ze života matky své svaté Anny skrze zásluhy Ježíše Krista byla od hříchu prvopočátečného uchována, a tudíž bez poskvrny hříchu prvopočátečného počata.

Když Bůh potopou všeobecnou lidstvo veškeré zahladil, tu jediný Noe spravedlivý milost nalezl u Hospodina. Z rozkazu Božího stavěl koráb z dříví otesaného celých sto let, aby v něm s nemnohými od záhuby časné mohl býti ochráněn. Aby pak nikudy voda do archy vniknouti nemohla, musil Noe z rozkazu Páně zalepiti archu klím ze vnitř i z venku.

I hříchem prvního člověka všeobecná potopa uvedena nejenom na zemi, nýbrž i na veškeré pokolení lidské. Pro hřích tento prvopočátečný měli jsme zajisté nejenom časnou, nýbrž i věčnou smrtí býti trestáni. A kdo že jest onen koráb, v němžto ten pravý Noe Kristus Ježíš po devět měsíců přebýval? Kdo že jest ona archa podivuhodná, z nížto po uplynutí devíti měsíců vyšel v Betlémě Kristus Ježíš jako nový Otec veškerého pokolení lidského?

Církev svatá, neomylná učitelka pravdy Boží, nazývá Marii Pannu archou úmluvy. Tak jakož Hospodin zaslíbil Noe vyšedšímu z korábu, že nebude více trestati lidstvo potopou, tak učinil i Krista Ježíše, vyšedšího z archy úmluvy, kteroužto jest neposkvrněná Rodička Boží Maria Panna Prostředníkem nové smlouvy. Noe pracoval na arše, v nížto nemnozí jenom byli ochráněni úplných sto let, leč stavba archy oné, kteroužto jest Rodička Boží Maria Panna, trvala čtyři tisíce let. Vždyť archa tato nová tak jest prostranná, že každý kdokoliv jenom do ní chce vejít, může býti zachován.

Archa Noemova zůstala, když vody opadly, státi na horách Ararat, byla tedy vyvýšena nad zemi. A tak i ta archa úmluvy nové Maria Panna vyvýšena nejenom nad veškery syny a dcery lidské, nýbrž i nad sbory svatých andělův a svatých Božích. Rodička Boží Maria Panna bez poskvrny počatá jest královnou všech svatých. A jako duha na obloze byla Noemovi znamením míru a milosti Boží, tak i Rodička Boží jest ona duha překrásná, kteráž zjednala nám skrze Syna svého Ježíše Krista smíření s Bohem.

Praví tolikéž i Hospodin v ráji k hadovi pekelnému: Nepřátelství položím mezi tebou a mezi ženou, ona potře hlavu tvou, a ty úklady činiti budeš patě její. Jakž mohlo povstati nepřátelství mezi hadem pekelným, mezi ďáblem a mezi Rodičkou Boží, Pannou Marií. Byla-li Maria Panna hříchem prvopočátečným zastížena, nebyla-li bez poskvrny hříchu prvopočátečného počata: pak nebylo nikdy nepřátelství položeno mezi Marií Pannou a mezi hadem pekelným. Pak pozbylo platnosti slovo Páně: Nepřátelství položím mezi tebou, ó Maria, a mezi hadem pekelným. Avšak zřejmě praví Pán: Nebe a země pominou, ale slova má nepominou. Položenoť tedy nepřátelství mezi hadem pekelným a mezi Marií Pannou. Položeno nepřátelství právě tím, že Maria Panna skrze zásluhy Ježíše Krista byla od hříchu prvopočátečného uchována, a tudíž bez poskvrny hříchu prvopočátečného počata.

Praví dále Pán o Marii Panně, že ona potře hlavu hadovu. Jakž by ale mohla potříti Maria Panna hada pekelného, jakž by mohla šlápnouti na hlavu hadovu, kdyby se musila báti, že i ona jedovatinou hříchu, jedovatým jazykem jeho bude otrávena a uštknuta. Avšak toť právě ta veliká vznešenost, přednost a důstojnost Panny přesvaté, Matky neporušené, žeť ona samojediná není uštknuta jedovatým jazykem hadovým. Onať samojediná může směle stoupit hadovi pekelnému na hlavu, protože pod mocí jeho nikdy nebyla. A proč by, táži se dále, had úklady činil patě Marie Panny, proč by ji pronásledoval, kdyby právě tak jako Eva i veškero potomstvo lidské, bývala hříchem prvopočátečným pod mocí hadovou? Tuť by nemusil had blahoslavené Rodičky Boží pronásledovati, dobře věda, že hříchem prvopočátečným jest pod mocí jeho.

Ano, přátelé milí, učení Církve svaté katolické, že Maria Panna byla pro zásluhy Syna svého Ježíše Krista hned v životě matky od hříchu prvopočátečného uchována, a tudíž bez poskvrny hříchu prvopočátečného počata, toto učení jest učení božské, tímto učením zasazen do koruny královské, jakouž Trojice nejsvětější Rodičku Boží na nebi ozdobila, nejjasnější drahokam. A tento drahokam zasadil roku 1854 sv. Otec papež Pius IX. do koruny Rodičky Boží Panny Marie, když nauku o neposkvrněném početí blahoslavené Panny u přítomnosti přečetných kardinálův, sto padesáti biskupův, velikého počtu kněží katolických a nesmírného davu lidstva za článek víry prohlásil. Nám pak dítkám Marie Panny, dítkám Církve svaté nastává ta milá povinnost, abychom z tak veliké oslavy a důstojnosti Matky božské, Matky neporušené se

radovali. Avšak není na tom dosti, abychom jenom radovali se z tak veliké oslavy Matky Ježíše Krista, třebať nám také, abychom ctnost čistoty přede všemi ctnostmi si zamilovali.

Dnešní slavností neposkvrněného početí oslavil Pán a vyvýšil Matku svou přemilou mnohem více nežli král Asverus královnu Esther. Neboť Esther pouze národ židovský od záhuby vysvobodila, Maria Panna však nejenom národ jeden, nýbrž národy veškerého oboru zemského ze záhuby věčné vytrhla. A dnešní slavnost jest slavností onou, jižto slaviti musíme s radostí a veselím, že mezi všemi ženami jedna alespoň od hříchu prvopočátečného byla uchována a osvobozena.

Když král Asverus prohlásil, aby památka onoho dne, v němžto židé od zahynutí časného byli osvobozeni, byla slavena, tu pravil také: Všeliká pak krajina i město, kteréž by nechtělo účastno býti slavnosti této, ať zahyne mečem a ohněm, a tak ať jest vyhlazeno, aby netoliko lidem, ale také hovadům bezcestné bylo na věky, na příklad pohrdání a neposlušenství.

Nuže, když už pozemský král Asverus tak hrozným trestem stíhal ty, kteří slavnosti od něho ustanovené slaviti nechtěli, jakž teprve přísně král nebes a země Kristus Ježíš trestati bude všecky ty, kteří slavností mariánských nezachovávají. Vyplní se na nich hrozná výpověď knihy Esther: Všeliká pak krajina i město, kteréž by nechtělo účastno býti slavnosti dnešní, ať zahyne mečem a ohněm, a tak ať jest vyhlazeno, aby netoliko lidem ale také hovadům bezcestné bylo na věky, na příklad pohrdání a neposlušenství. Amen. *Frant. Klíma.*

Svátek neposkvrněného Početí blahoslavené Panny Marie.

Následujme Pannu Marii v neporušenosti mravů.

»Blahoslavení, kteří ostříhají cest mých.«
Přísl. 8, 32.

Čas adventní, kterýž nyní konáme, jest velmi důležitou dobou. Čas ten jest v Církvi svaté proto zaveden, abychom se jednak k výroční slavnosti narození Pána našeho Ježíše Krista, jednak pak k druhému příchodu Jeho v den nejposlednější hodně připravovali. A což, nejmilejší, může také pro nás důležitějšího býti, nežli dvojí tento příchod Kristův v den Jeho narození a v den soudný? Narozením Páně přiblížilo se naše vykoupení a poněvadž se již první tento příchod Kristův udál, jsme povinni v tomto adventním čase narození Páně sobě vděčně připomínati, bedlivě rozjímati a Pánu Bohu z té milosti od srdce děkovati. Od druhého však příští Ježíše Krista záleží veškerá naše věčnost, poněvadž v den posledního soudu buď naše spasení nebo naše zatracení rozhodnuto bude.

Není-liž tedy, nejmilejší, zapotřebí, bychom se k tomu tak velkému a rozhodnému dni ač vždy, zvlášť přece v adventním čase připravovali? A hle, nejmilejší, k této přípravě k hodům vánočním jakož i k druhému příchodu Ježíše Krista jest též příhodná a proto adventnímu času velmi přiměřená dnešní slavnost, slavnost neposkvrněného Početí Rodičky Boží, Marie Panny.

Jestiť tato slavnost s narozením Páně úzce spojena, s ním jako příčina s účinkem dohromady souvisí. Neboť, nemusila-liž, nejmilejší, prve Matka Vykupitelova počata býti, nežli On Sám na svět přišel? Početím blahoslavené Rodičky Boží se vlastně dílo vykoupení lidského počíná. Jelikož ale Panna Maria Syna Božího porodila, kterýž zasluhoval, aby se v úplně čistém životě vtělil a jelikož Panna Maria také po celý svůj život všelikého skutečného hříchu prosta byla: proto Církev svatá věří a vyznává, že Rodička Boží bez prvotního hříchu byla počata.

Pobožným tedy smýšlením a vděčným rozjímáním o neposkvrněném početí Rodičky Boží slušně se zajisté připravujeme k nastávajícím svátkům vánočním.

Co se ale přípravy k druhému příští Ježíše Krista v den soudný týká, nemůžeme se lépe k němu připraviti, nežli tím, když po těch cestách kráčíme, po kterých Maria kráčela, když ji totiž v čistotě mravů následujeme, neboť »blahoslavení, kteří ostříhají cest mých,« volá nám Panna Maria slovy Přísloví.

Ovšem, nejmilejší, v neposkvrněhosti početí nemůžeme se blahoslavené panně vyrovnati, jelikož my všickni v Adamovi jsme zhřešili a proto ve hříchu prvotním jsme se zrodili, *velmi dobře ale lze nám,* jak dokáži, *cest mariánských ostříhati a Marii Pannu v neposkvrněnosti mravů následovati.*

Pojednání.

Ač Maria Panna všemi ctnostmi se stkvěla a tudíž v neposkvrněnosti mravů nám ten nejkrásnější vzor k následování zanechala, přece zvlášť v panenské čistotě vynikala a nás za sebou táhne. Chceme-li však v této andělské ctnosti Panně Marii podobnými býti, (musíme) buďmež její následovníci:

1. *v stydlivosti.*

Když archanděl Gabriel všed k Panně Marii řekl: »Zdrávas milosti plna, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami,« dokládá evangelista Páně, že byla Maria pomatena a ustrašena řečí jeho, »myslila, jaké by to bylo pozdravení.«

A proč medle do takových rozpaků přivedena a ostýchavou bázní naplněna byla Panna Maria, tak že bylo andělu ji konejšiti slovy: »Neboj se Maria?«

Protože jsouc cudnou pannou, ženou se jmenovati slyšela. Ó, jak krásný to výjev stydlivosti panenské! Nejmilejší, ó, blaze tomu, jehožto tvář při takových a podobných příležitostech studem

se rdí a pýří! Neboť stud jest andělem strážným čistoty srdce. Pokud člověk stud s čela nesetřel a nepromrhal, potud všelikému pokušení (snadno) šťastně uchází. Proto také Písmo svaté stydlivost velebí, původem zdrželivosti a počátkem moudrosti býti praví. Tak čteme v knize Sirach: »Milost nad milost jest žena stud mající a není nic vážnosti hodné tak velmi, jako zdrželivá duše její.«

A apoštol Páně sv. Jakob napsal: »Moudrost pak, kteráž jest s hůry, nejprv zajisté stydlivá jest.« K stydlivosti v řeči vybízí sv. Pavel všech, an praví: »Smilstvo pak a všeliká nečistota aniž jmenována buď mezi vámi, jako sluší na svaté aneb mrzkost neb bláznivé mluvení, neb šprýmování, kterážto věc jest nenáležitá ale raději díkučinění.«

Ač ale, nejmilejší, stydlivost každý věk krášlí a v čistotě udržuje, jest přece mládeži tím potřebnější, čím prudčí pokušení jak těla tak světa na ni doléhá.

Vidí-li chlípník, jenž sobě sličnou dívku za oběť ukojení svých nezřízených žádostí vyhlédl, že při necudném šprýmu či nepočestném žertu ohnivý ruměnec líce její pokrývá, ó, tuť se dále pokročiti neosmělí, kdežto naopak vida, že dívka v tváři se nemění při nemravné řeči, tím drzeji a opovážlivěji si počíná — a běda, cíle svého nezřídka dosahuje.

Kdož tedy, buď mládenec anebo panna, znamenáš, že při jistých řečech, kteréž v hospodě, ve stodole, při prádle neb draní peří slyšíš, více ti krev do tváře nevbíhá, ó, ty jsi již potratil stud a ztratil jsi tak mocného ochránce před pádem a protož buď tím opatrnější a bedlivější, bys jsa zbaven studu i nevinnosti a čistoty srdce oloupen nebyl.

Chceme-li dále, nejmilejší, Rodičku Boží v neposkvrněnosti mravní následovati, hleďmež

2. *více vnitřní počestností než zevnitřní se vyznamenávati*, hleďmež v srdci býti čistotnými a čistoty milovnými.

Neboť před Pánem Bohem nepostačuje, aby křesťan od lidí toliko byl za počestného držán, svou čest a poctivost jen před světem opatroval, před světskou hanbou se chránil, nýbrž nevyhnutelně jest zapotřebí, aby v skutku a v pravdě mravopočestným byl, netoliko zlých skutků, ale i nečistých myšlení a žádostí prost byl. Neboť Bůh necení ctnost lidskou podle zevnějšku jako my, krátkozrací synové lidští, ale podle povahy a uspořádání srdce, kteréž On naskrz proniká. Kdo tedy nečistým myšlénkám a nezřízeným žádostem výhost nedává, jich hned za prvního vzniku nedusí v srdci, ten před Bohem není neposkvrněným, čistým a panicem, aniž jím může býti, třebas by svět zdrželivost, čistotu, panenství jeho až do nebe vynášel. Nuže tedy, ty mládenče! ty panno! míváš-li zalíbení v nečistých myšlénkách a kocháš-li se rád v nezřízených žádostech, ó, tuť běda! Ty nejsi více před Pánem Bohem panicem, nejsi pannou, byť bys sebe zelenějším věncem jako družička nebo nevěsta hlavou svou ozdobila a tím celý svět šálila, před Bohem nejsi více čistou neposkvrněnou pannou a po-

mníš-li na to, musí ti tvůj věnec těžším býti břemenem, než kdybys mlýnský kámen na hlavě měla. Ano, nejmilejší, kdož nečistým myšlením a žádostmi se poskvrňuje, přestupuje zákon, kterýmž se i myšlení i žádosti lidské vůli Boží mají podrobiti.

Proto také Pán Ježíš věčné blahoslavenství jen čistotným v srdci slibuje, proto žalmista Páně takto se modlil: »Srdce čisté stvoř mi, ó Bože, a ducha pevného obnov ve vnitřnostech mých,« z. 53. A tudyť každý, kdož jen zevnitřně se čistým a neposkvrněným staví, uvnitř ale nečisté myšlénky a žádosti přechovává, jest podoben fariseům a zákonníkům, jimžto Pán takto domlouval: »Běda vám, zákonníci a fariseové, pokrytci, neboť jste podobni hrobům zbíleným, kteří se zdají lidem zevnitř krásní, ale uvnitř jsou plni kostí umrlčích i vší nečistoty.« Mat. 23, 27.

3. Posléz, chceme-li se neposkvrněnými ostříhati od tohoto světa, jako blahoslavená Rodička Boží, tuť všech blízkých příležitostí a nebezpečenství k nečistotě se varujme. »Příležitost činí zloděje,« dí staročeské přísloví, a »kdo s nebezpečenstvím zachází, v nebezpečenství i zchází.« To se týká obzvláště mládenců a panen. Proto napomínal moudrý Sirach: »Nad dcerou, kteráž se odvrátiti nedá, postav stráž, aby naleznouc příležitosti, jí neužívala,« a opět: »Kdo miluje nebezpečenství, v něm zahyne.« 3, 28.

Zde však jen některé z těch příležitostí a nebezpečenství uvedu, a to: *a*) nestřídmé požívání smyslných, třebas i dovolených rozkoší. Neboť čím hlouběji člověk ve smyslnou rozkoš se pohřižuje, tím více od potřebného bdění upouští, tělesnost v sobě budí, smysly podněcuje a svůdným slovům přístupným bývá. — A tuť první místo zaujímá nesmírné obveselování se tancem. Největší ale z té strany hrozí nebezpečí mládeži, když sotva ze školy vyšla, do společnosti dospělých se uvádí a v každém jejich plesu podíl má. Neboť jak mnoho urážlivého vidí a slyší při takových příležitostech nedospělá, pevným štítem víry posud neohražená mládež! Jak mnohý, mladík, jak mnohá dívka ztratila při jediné takové taneční (zabavě) besedě pokoj duše, čistotu srdce, drahý poklad nevinnosti, ano i někdy pravou víru! Jak mnohý a jak mnohá zvláště může zvolati: až do té a té muziky, až do toho a toho posvícení, až do toho a toho masopustu byla jsem šťastná, blažená, veselá, ale od té doby nemám pokoje, neboť tehdáž jsem se něčemu naučila, něčeho dopustila, co mne mrzí a mrzeti bude po celý život můj.

A proto byť i, nejmilejší, mládež k dospělejšímu věku již dozrála, není přece radno nechati ji u kratochvílení bez dozoru buď rodičův anebo jiných dobromravných osob.

b) Ku blízké příležitosti k nečistotě náleží též noční toulání. Neb nejen že noční temnost tropení tolikerých zlořádů velmi přeje, ale ona sama sebou již obrazotvornost rozpaluje, stydlivost podkopává a smělosti a drzosti dodává. Nač by se člověk za bílého dne nikdy neodvážil, to v noci beze všech rozpaků koná. Noc jest zjevnou nepřítelkyní ctnosti, zvláště pak mravopočestnosti, a proto,

kdožkoli proti ní zhřešil, obyčejně to v noci učinil. Času nočního, když lidé zesnuli, přišel člověk nepřítel a nasel koukole mezi pšenici, a tak i času nočního nejvíce nešlechetností a zločinů se páše.

Kdyby nebylo noci, kdyby byl ustavičně den, dojista by nebylo tolik krádeží, tolik loupeže, tolik cizoložstva, tolik padlých osob. Zdá se věru, nejmilejší, jakoby zmizením denního světla i světlo rozumu v člověku umdlévalo.

I protož dí neomylná pravda, Ježíš Kristus: »Chodí-li kdo ve dne, neurazí se, neb světlo tohoto světa vidí; pakli choditi bude v noci, urazíť se, neboť světla není v něm.« Proto se také v Písmě svatém všecky nepravosti, zvláště proti čistotě čelící skutky temnosti nazývají.

Kdo tedy, nejmilejší, pozdě do noci běhá a se toulá, o tom směle můžeme říci, že čistotu srdce buď již potratil anebo co nevidět potratí; na kterého čeledína hospodář si stěžuje, že se mu v noci toulá, o tom jisto, že brzy cosi ohavného o něm si lidé povídati budou; a protož, kteří rodičové své syny a dcery neshromažďují kolem sebe času večerního, jako slepice shromažďuje kuřátka svá pod křídla, ach! těm bohužel předpovídám, že se na nich ohavností mravního spuštění dočekají a na svá stará kolena jen trpký zármutek z nich míti budou, nebo co takřka každodenní zkušeností stvrzeno jest, o tom ani nelze pochybovati.

Protož vy, mladiství přátelé moji, chcete-li ještě křesťanskými mládenci a křesťanskými pannami slouti, chcete-li blahoslavenou Rodičku Boží za svou patronku míti, chcete-li ji v neposkvrněnosti a v čistotě srdce následovati, chcete-li jedenkráte šťastně a spokojeně ve stavu manželském žíti, ó, pak se před jmenovanými příležitostmi jako před jedovatým hadem a štírem chraňte! Neboť právě proto, že Panna Maria smyslných rozkoší nehledala, alébrž v tiché domácnosti sobě libovala, ušla jest porušení a čistotou srdce nade všecky spoludružky vynikla. Ne na plesu, ne ve hlučné společnosti, ne ve shromáždění stěbetavých družek a úlisných mladíků, ale ve klidném pokojíčku domácím nalezl ji anděl, když jí nadpozemské zvěstoval poselství.

Nuže tedy, nejmilejší, nyní víme, jak máme v neposkvrněnosti mravů Marii Pannu následovati, bychom v pravdě říci mohli, že ostříháme cest jejich; a protož tedy od dneška bychom se všeliké nečistoty uvarovali, zvolmež sobě ji za patronku a kdykoliv nějaká nečistá myšlénka nebo žádost na nás dorážeti bude, zvolejme důvěrně: »Ó, Maria spomoz« a ona spomůže nám zaplašiti to, co by nás jednou vyloučilo z království Božího.

Obzvláště pak hleďme, by poslední slova naše před spaním byla ta kratičká modlitba: »Ó, Maria, panno nejčistší, střež mne od všeliké nečistoty!« — a pak jistojistě zachováme čistotu nejen zevnitřní, ale i vnitřní a budeme moci se radovati, že i nás se budou týkati slova pravdy věčné: »Blahoslavení čistého srdce, nebo oni Boha viděti budou.« Amen.

Jan Götschner, farář na odpočinku ve Vídni.

Neděle III. adventní.

K čemu stvořil Bůh člověka.

»Ty kdo jsi?« Jan 1, 20.

Svatý Jan zjednal si svým svatým a bezúhonným životem tak veliké vážnosti v zemi, že přemnozí ho za velikého proroka, ano i za samého Vykupitele světa měli. S obecenstvem sdíleli tento náhled i fariseové a zákonníci. Aby si pak o tom jistoty zjednali, poslali židé z Jerusaléma kněze a levity k Janovi, aby se ho tázali: »Ty kdo jsi?« Tuto otázku klaďme i my sobě v pozměněné způsobě a ptejme se: *K čemu zde na světě jsi stvořen a povolán?* A na otázku tu odpovídá náš katechismus, *že nás Pán Bůh k tomu stvořil, abychom Ho poznali, ctili a Jemu se klaněli.* A o tom promluvím k vám v dnešní své posvátné řeči.

Pojednání.

1. Nejvýš moudrý Bůh vykázal každému ze Svých tvorů, co zvláště konati má, vykázal také člověku jeho povinnosti. Své pak povinnosti poznává člověk z těch darů a schopností, jimiž jej předobrotivý Bůh obdařiti ráčil.

Jako poznávám, že chce, abych psal, kdo mi podává péro, inkoust a papír, rovněž tak poznávám, že Bůh uděliv očím mým zrak, chtěl, abych viděl a divy Jeho moudrosti, dobroty a všemohoucnosti obdivoval. Co zamýšlel tedy Bůh tenkráte, když obdaroval naši duši okem rozumu, jímž se až ku poznání Boha povznésti můžeme? Ó zajisté že ničehož jiného, než aby člověk Ho poznal, jinak by nebyl všechnu naši blaženost v poznání Boha položil, a nepravdivé pak by bylo slovo Ježíše řkouclho: »Tento pak jest život věčný, aby poznali Tebe, pravého a jediného Boha a kteréhož jsi poslal, Ježíše Krista.«

Že Bůh lidi k tomu stvořil, aby Ho poznali, to *vidno i z té práce, jakouž si Bůh s poučováním lidí dával.* Bůh poučoval již první lidi v ráji o Sobě a o Své svaté vůli; Bůh poučoval lidi o Sobě skrze arciotce a proroky, a aby toto poznání Boha u lidí svého vrchole dostoupilo, poslal na svět i jednorozeného Syna Svého. »Mnohokráte mnohými způsoby mluvíval někdy Bůh, otcům skrze proroky: nejposléze mluvil nám skrze Syna.« Žid. 1. 1. Tímto pak poučováním lidí naznačil i další naši povinnost a sice tu, že, chceme li Pána Boha poznati, *i slovo Boží pilně a pozorně poslouchati máme.* Tuto svoji povinnost uznávali již ti zástupové lidí, kteříž nemohouce se krásného Ježíšova ponaučení nabažiti, se za Ježíšem až na poušť hrnuli a zapomenuvše na všechny své potřeby, slovo Boží z úst Ježíšových po tři dny poslouchali. Slova Božího byla pilna i Maria, sestra Lazarova, a sice tak velice, že slovem Božím unesena i na povinované pohostinství zapomínala, toto své sestře Martě ponechávajíc. Rovněž tak horlivě posloucha-

vejtež i vy slovo Boží. Tím zabezpečíte si spokojenost počasnou a blaženost věčnou a usnadníte si i onu povinnost, již vám Bůh uložil, *když vás i k tomu stvořil, byste Boha ctili a Jemu se klaněli.*

2. Rozumem svým poznáváme a dle jejich hodnoty i rozeznáváme bytosti přirozené a nadpřirozené; neboť říkáme: »Tato věc jest dobrá, ona pak jest lepší; tento člověk jest dobrý, onen pak jest zlý.« Poznaným pak bytostem přisuzujeme v srdci zvláštní cenu, my je oceňujeme, na jakési vážky klademe, my si jich vážíme, a je-li tato bytost živá a rozumová, my jí také tuto vážnost slušným chováním projevujeme, my ji ctíme, *neboť ten někoho ctí, kdo si ho váží, a k němu se slušně chová.* Ctíme anděly, když si jich pro jejich dobré vlasti vážíme a k nim se slušně chováme. Ctíme svaté a světice Boží, když si jich pro jejich dobré vlastnosti vážíme a k nim se slušně chováme. Poznavše Boha ve vší Jeho dokonalosti, nemůžeme jinak než si Ho nejvíce vážiti a nejslušněji se k Němu chovati. Poznání Boha ohýbá naše kolena před Ním, takže klaníce se Mu bezděčně s apoštolem národů voláváme: »Ó hlubokosti bohatství, moudrosti i vědomosti Boží! Jak jsou nevyzpytatelní soudové Jeho a nevystižitelné cesty Jeho! Nebo kdo poznal smysl Páně? aneb kdo rádcem byl Jeho?« Řím 11.

Proto pravím, je-li člověk k tomu stvořen, aby Boha poznal, jestiť zároveň i k tomu povolán, by se Bohu klaněl. Tuto naši povinnost připomíná sám Pán Ježíš, když k pekelnému hadovi pravil: »Odejdiž, satane! neboť psáno jest: Pánu Bohu svému se klaněti a Jemu sloužiti budeš.« Mat. 4, 19. Svatý pak Pavel požaduje na nás, abychom všechno ke cti a slávě Boží konali, když pravil: »Buďto tedy že jíte, neb pijete, neb cožkoli jiného činíte, všecko k slávě Boží čiňte.« I. Kor. 10. 31. V tom nás předcházeli příkladem svým všichni zbožní patriarchové a svatí Boží. Bohu se klaněl již Melchisedech, když Bohu za Abrahama a služebníky jeho chléb a víno obětoval, Bohu se klaněl Abraham, když v uznání nekonečné moci a velebnosti Boží chtěl Bohu i jednorozeného syna svého Isáka v oběť zápalnou přinésti; Bohu se klaněli svatí apoštolové a mučenníci Páně, přinášejíce denně Pánu Bohu nekrvavou oběť mše svaté a obětovavše Mu i vlastní své životy.

Bohu pak se klaníme, když se modlíme, když mysl svou ku Pánu Bohu povznášíme, ježto tu moudost, dobrotu a všemohoucnost Boží oslavujeme. Máme-li se Pánu Bohu klaněti, máme se i k Němu modliti. »Modlete se bez ustání . . .« »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení.« Tak zní rozkaz Pána našeho Ježíše Krista. K modlitbě zavazuje nás i příklad Ježíše Krista kterýž se modlitbou na dílo Své připravoval, kterýž před každým důležitým skutkem k Bohu se modlil a modlitbou posilnění i cestu Svého přehořkého utrpení nastoupil. Proto modlete se denně, ráno i večer, před i po jídle, modlete se, kdykoli nějaké důležité dílo započínáte.

Modlete se ráno, a uvažujte dobrodiní, jež vám Bůh v minulé noci tím proukázal, že vás spánkem posílil a vám život prodloužil. Tak šťastni nebyli mnozí vaši bratři, neboť ji beze spaní v bolestech na lůžku nemocném provzdychali. Netrápilať je jenom bolest těla, trápilať je i dlouhá chvíle, když počítajíce tikot hodin rána se ani dočkati nemohli. Když pak se konečně rozednívalo, tu jen s povzdechem a s obavou pozdravovali probouzející se den. Vám však dopřál Pán Bůh posilujícího spánku. Vy procitli jste s myslí jasnou a veselou a nastoupili zdrávi každodenní své dílo. Ó děkujte proto Bohu za tento zdravý a posilující spánek. Mnohý si ulehl, jako vy, na lože zdráv, avšak více k životu se neprobudil. V noci, kdy se toho nejméně nadál, dostavila se k jeho loži smrt a sklátila jeho tělo do hrobu, jeho pak duše dostavila se v hříších na pravdu Boží, před soudnou stolici nejvýš spravedlivého Boha. To samé mohl i vám učiniti Pán. On však prodloužil vám dny života vašeho; dal vám možnost se polepšiti a zásluhy o nebe si vydobývati. Pročež děkujte Mu ihned z rána za toto dobrodiní a zároveň se upamatujte na ta rozmanitá nebezpečí, jež hrozívají tělu i duši vaši. Mnohý odešel ráno zdráv do práce; avšak více se živ domů nenavrátil. Při kácení zabil jednoho strom, druhý v dolech se udusil, třetí pod vůz se dostal a pod koly duši vypustil a jiný zase při koupání se utopil. A jaké teprv nebezpečí hrozívá našemu životu, když v obci nakažlivá nemoc vypukla. Tu bývá smrt podobna sekáči, jehož kosa květiny šmahem setíná a hubí. Nemenších pak nebezpečenství strojí naše vlastní neopatrnost a lehkomyslnost, v jakéž životy své takřka v sázku dáváme. Ó vzpomínejme hned ráno, co by nás v tomto nastávajícím dnu potkati mohlo a prosme Boha, aby andělem strážným chránil a opatřoval zdraví a i život náš. A jaká teprv nebezpečenství hrozívají denně naší ctnosti. »Ďábel jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by pohltil.« Strojíť denně naší duši úklady. Tu nás ku hněvu a zlosti dráždí, jindy ku lži radí, ku krádeži přemlouvá, nestydaté myšlénky a žádosti v duši probouzí, a aby nás tím snázeji zahubil, sobě i hříšné lidi za pomocníky přibírá. Těmto osidlům ďábelským bychom neodolali, kdyby nás Sám Pán Bůh neposiloval. Proto proste Boha hned z rána každého dne o Jeho ochranu, proste Ho, aby sesílal anděla strážného, kterýž by od vás všeliké pokušení ďábelské zapuzoval a vám srdce čisté, viny prázdné zachoval. Když pak se nachýlí den k večeru, rozpomínejte se na vše, co vám předobrotivý Bůh v tomto dnu dobrého byl proukázal. Děkujte Bohu za ochranu, do kteréž tělo i duši vaši bral, děkujte Mu za chléb, jejž vám poskytoval, děkujte Mu za každé dobré napomenutí, jakýmž vaši ctnost utvrzoval, děkujte Bohu za shovívavost, jakouž vaše chyby a hříchy snášel. Poněvadž pak nevíte, zdaliž vás Bůh v nastávající noci k sobě nepovolá, zpytujte, než ulehnete svědomí své, a přemýšlejte o tom, jakž jste se k Bohu, k lidem a k sobě samým chovali, a naleznete-li, že jste povinnosti své porušili, Boha rozhněvali a bližnímu uškodili, ó tu utíkejte se v dokonalé lítosti k nejsladšímu srdci Ježíše Krista, a

ten Kristus, kterýž přišel, aby hledal a spasil, což bylo zahynulo, nezapudí vás od sebe, ale s mnohou radostí zvolá k andělům a svatým v nebi: Radujte se se mou, neboť jsem nalezl duši, která se Mi byla ztratila, navracujeť se Mi ovečka, kteráž daleko od stáda Mého byla zaběhla.

Budete-li takto stále na Pána Boha mysliti, na modlitbách slávu a velebnost Jeho oslavovati a všecko dílo své ku cti Boží vykonávati, pak ukážete i skutkem, že jste pochopili, k čemu stvořeni a povoláni jste. Věrni pak svému povolání, budete se moci té důvěrné naději oddávati, že vyslyší Bůh ochotně prosby vaše, a že, jako věrným svým služebníkům, v den odplaty vám řekne: »To dobře, služebníče dobrý a věrný, že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tebe ustanovým, vejdiž i ty v radost Pána svého.« Amen. *P. Frant. Franěk.*

Neděle IV. adventní.

Cesta Marie Panny a sv. Josefa do Betléma I. upevňuje naši víru v božskou prozřetelnost a II. povzbuzuje nás k poslušnosti představených.

»Připravujte cestu Páně.« Luk. 3, 4.

Posvátným časem adventním začala katolická Církev dítkám svým znovu přednášeti nejdůležitější události a tajemství svatého náboženství.

V adventě připomíná Církev onu velikou touhu, s kterou svět po čtyři tisíce let očekával příchod Vykupitele svého; po všecky dny adventní uvádí na mysl v evangeliu mší rorátních, jak konečně narození tohoto toužebně očekávaného Spasitele andělem Gabrielem nejblahoslavenější Panně Marii zvěstováno bylo a vede nás vždy blíže a blíže ke chlévu betlémskému, kdež Vykupitel na svět přišel.

Církev, jejíž přáním jest, nás všecky pro život věčný vychovati, žádá vroucně, bychom při těch událostech a tajemstvích, jež nám nyní v adventě předkládá, duchem svým prodlévali a takové rozjímání konali a předsevzetí uzavírali, jež předmětům těm nám přednášeným přiměřeny jsou. Než pouhá vědomost neprospívá; hleďme také pravdu uvážiti, k srdci svému připustiti a dle ní také jednati. —

Proto nespokojuje se také Církev pouze tím, že volá: »Vykupitel přijde brzy;« ale již minulou neděli volala slovy sv. Jana: »Připravujte cestu Páně,« a ještě důrazněji volá dnes těmito slovy svatého předchůdce Páně: »Připravujte cestu Páně« — připravujte se na příchod Jeho, ještě důrazněji, pravím, volá k nám těmito slovy než dříve, poněvadž dnes poslední neděle adventní jest, poněvadž příchod Páně tak blízko již.

Důrazněji volá k nám a mocněji, abychom události a tajemství, jež nám předkládá, na mysl sobě uváděli a z nich zbožná předsevzetí a svaté úmysly pro život svůj čerpali.

V tomto posledním témdni adventním, sledujíce dějiny biblické, připomínáme si onu cestu, kterou Maria a Josef z Nazareta do Betléma konali; a právě děj této cesty zvolil jsem za předmět dnešního rozjímání.

Neboť jako ostatní události Písma sv., tak i tento děj jest velmi poučným, neb:

I. *upevňuje naši víru v božskou prozřetelnost*
a II. *povzbuzuje nás ku poslušnosti představených.*

Ty zbožné úmysly, které při krátkém vysvětlování pravd těchto s milostí Boží uzavříti chceme, přispějou k tomu, že přicházejícímu Spasiteli příjemný příbytek v srdcích připravíme. — Dejž to Bůh!

Pojednání.

I.

Třeba jest jenom s nepatrnou pozorností uvažovati děj té cesty, kterou sv. Josef a Panna Maria z Nazareta do Betléma podnikli a dostane se nám zjevného důkazu, že Bůh řídí a spravuje osudy lidské a víra naše v božskou prozřetelnost upevní se.

a) Poslechněme především krátký tento děj, jak nám ho evangelista Lukáš vypravuje: »Za onoho času,« když totiž narození dítěte božského se blížilo, »vyšlo vyrčení od císaře Augusta, aby byl popsán veškeren svět,« t. j. aby spočítáni a sepsáni byli obyvatelé celé nesmírné říše římské. »I šli všickni, aby se přiznávali, jeden každý do svého města.«

Všichni šli na ono místo, odkudž předkové jejich a celá rodina pocházela. »Vstoupil pak i Josef z Galilee z města Nazareta do Judska, do města Davidova, kteréž slove Betlém, protože byl z domu a z čeledi Davidovy, aby se přiznal s Marií, zasnoubenou sobě manželkou, těhotnou. Stalo se pak, když tam byli, naplnili se dnové, aby porodila. I porodila syna svého prvorozeného v Betlémě.«

Toť v krátkosti děj tento. A jak poznáváme v něm vedení prozřetelnosti božské? Tažme se jen předně: co chtěl císař Augustus tím, že tento rozkaz vydal? A za druhé: co chtěl Pán Bůh, když nechal císaře tento rozkaz dáti? A při odpovědi na otázky tyto poznáme ihned patrné vedení rukou božské prozřetelnosti.

b) Co mohl chtíti Augustus tím, že vydal rozkaz, aby všichni jeho poddaní udali původ a otčinu rodiny své? Chtěl tím vyšetřiti počet římských poddaných, aby ho sám znal a dějinám podal? Proto snad, aby nad svou říší snáze a přiměřeněji vládnouti a daň mezi své poddané přiměřeněji rozvrhnouti mohl? — Anebo snad chtěl věděti počet poddaných z pouhé pýchy, jak mnoho lidí poddáno jest pod žezlo jeho, jak veliký počet uznává ho za pána a

vládce, snad z pouhé pýchy vyšetřiti chtěl počet podřízených vládě své jako druhdy král David spočítati dal z pýchy poddané své a tím Pána Boha rozhněval? Zajisté, že ta neb ona z těchto příčin pohnula císaře k rozkazu tomuto.

Která byla pohnutka rozkazu toho, nevíme: evangelium jí neuvádí.

Jistě však víme, co rozkazem tím nechtěl; víme, že příkazem svým nechtěl dáti podnět k tomu, aby se narodil v Betlémě Ježíš, božský Spasitel; na narození Spasitele pohanský císař Augustus ani z daleka nepomýšlel a ani pomysliti nemohl. A to nám postačí na tu otázku, čeho nechtěl docíliti Augustus rozkazem svým.

c) A jaký as byl záměr Boha Otce, jenž připustil tento rozkaz Augustův? Snadno odpovíme na otázku tuto, uvážíme-li a připomeneme-li sobě proroctví Starého Zákona.

Prorok Micheáš dí: »A ty Betléme Efrata maličký jsi v tisících judských; z tebe mi vyjde, jenž bude panovníkem v Israeli a východové jeho od počátku, ode dnů věčnosti.« Mich. 5, 2.

Slovy těmi předpověděl prorok jasně, že Spasitel světa se narodí v Betlémě, v otčině to svého královského předka Davida; jak povědomo, ani židé místu tomuto prorockému jinak nerozuměli.

A z toho vychází krásně a jasně na jevo, co chtěl a zamýšlel Bůh tím, že dovolil a připustil, aby císař vydal rozkaz tento. Pán Bůh použil tohoto rozkazu císařova ku vyplnění proroctví Svého.

Maria, z níž se měl Ježíš naroditi a její zasnoubenec sv. Josef žili a bydlili v Nazaretě v Galileji a Pán Ježíš měl se naroditi v Betlémě v Judsku; a Pán narodil se v Betlémě, protož rozkaz císařův přiměl nejsvětější Pannu k tomu, aby do Betléma odešla.

Ó, jak krásně a jak vznešeně rozvinuje a objevuje se nám při této myšlénce pravda o božské prozřetelnosti, ona pravda, že Pán Bůh řídí a spravuje svět!

Císař pohanský, aniž by o tom věděl a aniž by tomu chtěl, dává podnět k tomu, že se Spasitel narodí na místě předpověděném a že takto čest Boží rozmnožena a Vykupitel světa poznán bude. —

Z toho poznáváme dobře, že moc Boží řídí a ovládá veškeru moc pozemskou; Pán Bůh řídí a spravuje veliké i malé, vznešené i prosté, Pán Bůh vládne a panuje nade vším. »Jako rozdělení vod, tak jest srdce královo v ruce Hospodinově; kamžkoli bude chtíti, nakloní ho.« Přísl. 21, 1.

Poznáváme, že ta prozřetelnost božská nad osudy lidskými, která se tak často ve svatých dějinách, zvláště pak na Josefu egyptském, na Susanně, na celém národě israelitském jevila, že tatáž prozřetelnost se krásně osvědčila při cestě P. Marie a sv. Josefa do Betléma. Poznáváme tu, jak pravdivé jest přísloví: »Člověk míní, Pán Bůh mění.«

Z toho se chceme učiti, že rádi s odevzdaností do vůle Boží spokojíme se vždy s tím, co se s námi stane; v životě našem neděje se nic ani náhodou, ani slepým osudem. Ta slova: náhoda a osud nejsou slova křesťanská, ale jsou to jenom slova a jména prázdná.

Ano i tenkráte, když se zdá, že Pán Bůh spí, jako když Pán Ježíš na lodičce spal, i tenkráte, když se zdá, že nás Bůh buď libovůli lidské nebo neštěstí v šanc vydávati chce, ó, nevěřme tomu! Pán Bůh nespí. »Aj, nebude dřímati, ani spáti, kterýž ostříhá Israele.« Žalm 120, 4.

»Bez vůle Otce nebeského ani vlas s hlavy naší nespadne.«

A když my, krátkozrací lidé, nemůžeme zároveň vždy určitě říci, proč Pán Bůh to neb ono na nás dopustí, ó, tenkráte těšme se na budoucnost, kdy se nám to všecko objasní a milujeme-li v pravdě Pána Boha, ó, pak těšme se výrokem sv. Pavla: »Víme pak, že milujícím Boha všecky věci napomáhají k dobrému.« K Řím. 8, 28.

Tato dětinná důvěra, toto úplné odevzdání se do vůle Boží jest účinkem, jest působením pevné víry v božskou prozřetelnost, kterou v nás cesta Panny Marie a sv. Josefa do Betléma tak mocně posiluje.

Dějiny cesty této povzbuzují nás také k tomu, bychom poslouchali své představené.

II.

Dějiny cesty Marie Panny a sv. Josefa do Betléma skýtají nám krásný příklad poslušnosti k představeným.

Maria a Josef poslechli rozkazu císařova, dle něhož do Betléma jíti musili, poslechli bez reptání, beze všeho odporu; a to jmenuji krásným příkladem poslušnosti, neboť uvažme jenom, kdo jest tu poslušným? Koho poslouchají? A za jakých okolností jsou poslušni?

a) Čím vyšší a vznešenější jest, kdo poslouchá, tím krásnější jest příklad poslušnosti jeho.

A kdo tu poslouchají?

Jsou to Josef a Maria — osoby zajisté vznešené. Josef a Maria byli oba potomky vznešeného pokolení a rodu Davidova, jak sv. evangelisté vypravují; mimo to sv. Josef byl ustanoven, aby byl pěstounem a živitelem Toho, jenž všemu, co živo jest, pokrmy dává; byl určen, zvolen, aby na loktech svých nosil Toho, jenž »všecky věci nese slovem moci své.« K Žid. 1. 3.

A Panna Maria byla pravou a skutečnou Matkou Syna všemohoucího; Maria mohla skutečným synem svým jmenovati toho, jenž měl Boha za Otce; Maria před nemnohými měsíci slyšela z úst archanděla ona utěšená slova, že jest milostiplná, že jest s ní Pán, že jest nejpožehnanější mezi všemi tvory, poněvadž bude Matkou Stvořitele.

Tyto tedy v pravdě vznešené osoby jsou to, které tak ochotně rozkazu císařova poslouchají; ony jsou to, jichž jednou božské dítko samo poslouchati bude, ono dítko, které jest králem všech králů.

Uvažujíce tento krásný příklad, zdaž se nemáme styděti, když se klamně domníváme, že jsme na to příliš vysokými nebo rozumnými, bychom snad svých představených poslouchati měli? Ó, poslušnost zajisté dodává člověku cti; poslušnost nikdy člověka neznecutí!

b) Tažme se dále: Koho byli Josef a Maria poslušni? Oni poslechli císaře pohanského, muže, jenž pravého Boha a zjevení Božího, jež lidu israelskému dáno bylo, neznal a kterýmž proto ostatní Israelité opovrhovali.

Poslechli knížete, kterého národ israelský nenáviděl a kterým opovrhoval proto, že nepocházel z jejich, ale z cizího národa římského a jehož proto za utiskovatele, za utlačovatele svobody národa Božího, za tyrana a ukrutníka považovali, jehož poslouchati ani povinností není.

Tohoto knížete tedy Maria a Josef uposlechli. Oni nevyšetřovali a nezkoušeli oprávněnost jeho vlády, domnívali se, že k tomu ani povoláni nejsou; nenáviděli sice blud, ale ctili a milovali osobu bloudícího, poslouchali ho, poněvadž jako vládce a kníže byl zástupem Božím.

»Každá duše mocnostem vyšším poddána buď; neboť není mocnosti, leč od Boha, a kteréž jsou, ty od Boha zřízeny jsou. Protož, kdo se mocnosti protiví, zřízení Božímu se protiví.« K Řím. 13, 12.

Slova tato sice ještě tenkráte sv. Pavel nenapsal, ale Maria a Josef znali a následovali obsah jejich již dříve.

Jak poučné to pro nás! Jak velice máme se i my snažiti, bychom poslouchali dobrých, dle přirozenosti již našemu srdci drahých rodičů, bychom poslušni byli vrchnosti duchovní, která tak pečlivě nad námi bdí a jenom blaho naše vyhledává, bychom poslouchali i vrchnosti světské, a to tím více, jelikož jsme tak šťastní, býti poddanými knížatům, kteří nejenom katolickými křesťany se jmenují, ale jimi i v pravdě jsou a jimž ne bez příčiny názvu »apoštolské veličenstvo« od náměstka Kristova se dostalo! —

c) Dokonalost poslušenství Marie a Josefa poznáme jasně, když uvážíme okolnosti, za kterých poslušni byli. Okolnosti ty byly těžké a žádaly oběti veliké. Již ta daleká cesta z Nazareta do Betléma byla obtížnou; zvláště obtížnou byla za času zimního, kdy ji vykonati měli; byla pak cesta tato ještě více znesnadněna chudobou Josefa a Marie; neboť jak bohatými byli na statky duševní, tak chudými byli na statky pozemské; chudobu obou těchto cestujících poznáváme patrně již z toho špatného přijetí a přivítání, jakého se jim v Betlémě dostalo.

Konečně též snadno poznáváme, že útlé panně tuto obtížnou cestu znesnadňovala ta okolnost, že již brzy měla se státi matkou a že tudíž v nejvyšším stupni těhotenství se nalézala.

Ale vše to je neodstrašovalo; oba poslechli rozkazu císařova. Chtěli takto ukázati, že jsou hodnými rodiči »Syna, jenž Otce nebeského až ke smrti kříže poslušným bude.« Fil. 2, 8., hodnými rodiči onoho Syna, jenž řekl: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a beř kříž svůj (na sebe) každého dne a následuj mne.« Luk. 9, 23.

Ó, jak zahanbuje nás tento krásný příklad, nás, kteří tak neradi posloucháme svých rodičů, představených, duchovní vrchnosti obzvláště v plnění přikázaní církevních a světské vrchnosti, když se nám rozkaz její obtížným a těžkým býti zdá.

Seznavše, nejmilejší, z kázaní dnešního, že cesta Panny Marie a sv. Josefa z Nazareta do Betléma upevňuje naši víru v božskou prozřetelnost a že nás povzbuzuje ku poslušnosti představených, učiňme to pevné předsevzetí, že i my dle tohoto krásného vzoru zařídíme cestu a pouť života svého pozemského; a budeme-li věrně příklad tento následovati, pak dojdeme po skončení cesty své v údolí slzavém do Betléma nebeského. Amen.

Dle Rudigiera napsal *Jan Götschner*, farář na odpočinku ve Vídni.

Neděle I. adventní.

Druhý cyklus adventních řečí od Frant. Vohnouta, děkana ve Žlunicích.

K soudu poslednínu povoláni budou spravedliví i hříšníci.

»I tehdáž uvidí Syna člověka, an se béře s mocí velikou a velebností.«
Luk. 21. 27.

Pyšní fariseové a světácký Herodes pohrdli Ježíšem Kristem, ano i rouhali se Mu, jakoby bezmocný a slabý byl proti jejich moci a slávě. A takoví lidé žijí i za dnů našich: nic neohlížejí se na přikázaní Boží, milostí Boží pak a vykoupením svým zhrdají. Co jim po Bohu, co po Kristu? Svět a požitky jeho, toť jejich cíl, jejich touha. Jim platí ta výtka Joba spravedlivého, jenž dí: »Jakoby jim nic nemohl učiniti Všemohoucí, domnívali se o Něm« 22, 17. Proto Bůh nejvýš spravedlivý, odpovídá žalmista Páně, »ustanovil den, v němž poznán bude jako soudce jejich« 9, 17. a dnešní sv. evangelium dokládá: »a tehdáž uzří Syna člověka, an . . . »Kdy, odkud, kam a proč přicházeti bude? Sestoupí s nebe v den nejposlednější, *aby k soudu obecnému povolal všechny lidi, spravedlivé i hříšníky.*

Co soud tento předcházeti bude, slyšeli jste v evangelium předešlé neděle: Až pak všechen život na zemi ohněm a bouří mořskou zmařen bude, *tu zavzní hlas trouby a mrtví vstanou neporušitelní.* Kor. I. 15, 52. A jak hrůzně bude zníti ten hlas: »Vstaňte mrtví, pojďte k soudu.« Sv. Jarolím praví, že ten hlas stále z ní mu v uších, ať čímkoliv se zabývá; a sv. Augustin ujišťuje, že nic nemohlo jej od světa odtrhnouti, než právě tento

hlas. Neboť co zvěstovati bude? Žalostný konec tohoto světa; kdož by tedy na něm lpíti chtěl? Nač připomíná nám, leč na spravedlivý soud Boží; kdož by tedy mohl lehkomyslně hřešiti?

A komu platiti bude hlas ten? »Všichni, kteří v hrobích jsou, odpovídá Ježíš Kristus, uslyší hlas Syna Božího« Jan 5, 28. A co bude následovati? Duše oslavenců nebeských sestoupí a spojí se s těly, v nichž druhdy Pánu Bohu sloužily; ale i duše zavržených pekelných oblekou na sebe těla nepravostí svých a všichni vstanou z mrtvých. Než jaký to bude rozdíl: »Kdežto spravedliví stkvíti se budou jako slunce« Mat. 13, 43, budou těla pekelníků temná a ohyzdná, nesouce na sobě známky bezbožnosti své. A všichni shromážděni budou dle starého podání v údolí Josafat.

»Nyní pak *vyjdou andělé a oddělí zlé z prostředku spravedlivých.*« Mat. 13, 49. Ach, jaké zděšení zmocní se tu nešťastných hříšníků. Již ta ohyzdnost těla jejich, v níž jeviti se budou všechny neřesti, které za živa páchali, hrůzou je naplní; k tomu pak uzří, že jsou pohrzeni, opuštěni ode všech, nenalézají nikde soustrasti a smilování. Ba ani nejbližší jejich příbuzní k nim více se nebudou hlásiti: oddělen bude syn od otce, matka od dcery, muž od ženy; neboť nemůže míti společenství ctnost s hříchem, svatost s bezbožností, a jako za živa lišilo se chování jejich, tak rozdělení toto zvěstovati jim bude odchylný osud, který je čeká a strach před tím nazývá již sv. Jan Zl. trestem pekelným. Ortel odsuzující však nedá také na sebe dlouho čekati.

Objeví se totiž pojednou andělé, nesoucí znamení spásy — kříž a všechny ty nástroje utrpení a smrti Páně, jak předpovídá sv. Tomáš Aq., aby všemu lidstvu připomenuto bylo jeho vykoupení a *každý aby rozpomenul se, jak o to vykoupení své se přičiňoval.* To znamení Syna člověka bude mnohým k ustrašení; ale spravedlivým hlásati bude, že přibližuje se jim odměna, blaženost nebeská neb království Boží.

Však dle učení sv. Otců spatří pak všichni za průvodem andělským i *velebnou Královnu andělů a svatých,* nejbl. Pannu Marii, která lidstvu v životě nabízela své prostřednictví, svou přímluvu a proto přijde též k soudu, aby své zdárné dítky a ctitele mateřskou láskou a přímluvou potěšila.

Konečně *ukáže se Soudce věčný,* jednorozený Syn Boží, jemuž Otec nebeský odevzdal všechen soud a uzří všichni Syna člověka, an . . . Ó, jaký strašný pohled pro ubožáky, kteří životem svým Kristu se rouhali, z jeho spravedlnosti si posměch tropili, jeho trest lehkomyslně na sebe svolávali. Hrůza obklíčí je, takže v zoufalství, jak dí sv. Jarolím raději by se propadli ihned v propast pekelnou, než takto zříti na přísnou tvář spravedlivého Soudce. Proto volati počnou k horám: »Padněte na nás a k pahrbkům: Přikrejte nás.« Luk. 23, 30.

Však útěchy a důvěry dodává tentýž Kristus Ježíš, náš budoucí Soudce, spravedlivým řka: »Vy pohlédněte a pozdvihněte hlav svých, neb se přibližuje vykoupení vaše.« Luk 21, 28.

Rozmilí v Kristu, během roku církevního, jejž neděli dnešní počínáme, připomínati nám bude Církev sv. častěji slavnostmi svými toto vykoupení naše. V době této adventní připravovati se máme v duchu k prvnímu Jeho příchodu a přichystati srdce své pro Ježíše Krista, aby u nás zroditi se mohl. Učiňme tak, a nebudeme se jednou lekati ani druhého příchodu Jeho, nýbrž vstříc jemu budeme moci hleděti s důvěrou; řekneť zajisté Soudce k těm, kteří na pravici Jeho budou: »Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa.« Mat. 25, 34. Amen.

Neděle II. adventní.

Pán Bůh dopouští na nás protivenství ku prospěchu naší duše.

»Když byl uslyšel Jan ve vězení o skutcích Kristových, poslal k Němu dva z učenníků svých.« Mat. 11, 2.

Jan, předchůdce Páně, při jehož narození se všichni divili, kým to dítě bude, že tak veliké věci se dějí, ten veliký kazatel Jordánský, k němuž se na tisíce posluchačů hrnulo, aby slyšeli slova jeho; ten Jan, o němž někteří se i domýšleli, není-li on snad přislíbený Messiáš — ten proslavený Jan Křtitel ocitl se v žaláři. Učenníci jeho se nadáli, že jej Pán Ježíš, jehož za Messiáše byl prohlásil, vysvobodí; když se tak nestalo, zmalomyslněli a počali o Pánu Ježíši pochybovati; ale co činí Jan? Když uslyšel o divotvorných skutcích Kristových a vznešeném působení Jeho, takže žádné pochybnosti více býti nemohlo o messiášském úřadu Jeho, poslal dva z učenníků svých ku Pánu Ježíši, aby se sami z Jeho slov a skutků přesvědčili, že On je přislíbený Messiáš a také Jeho se přidrželi. Tak protivenství, které z uvěznění Jana stihlo Jeho i učenníky, přivedlo tyto ku Pánu Ježíši a utvrdilo je ve víře. Poznejme z toho, proč Bůh i na nás protivenství dopouští: *poněvadž ví, že nám pro duši naši prospěti mohou.*

I. Je snad někomu s podivením, že by protivenství prospěšné býti mohlo? Vždyť již moudrý Sirach dí: »Kdo není zkušen, co umí?« Eccl. 34, 9. Nezná ani vlastní duši svou. *Pokušení a strasti života otvírají nám zrak duchovní*, který štěstím a blahobytem byl snad zastřen. Krvelačný Šavel bleskem s nebe ztratil sice zrak tělesný, ale prohlédlo duchovní jeho oko. O králi Manasessovi kdož neví, jakých nepravostí se dopouštěl, pokud seděl na trůně. Písmo sv. dí, že zlé činil před Hospodinem podle ohavností národů pohanských, ano opovážil se i v domě Hospodinově vzdělati oltáře modlářské. Když ale upadl do zajetí a octl se v žaláři babylonském, tu v úzkosti modlil se Hospodinu, Bohu svému a činil pokání II. Par, 33. 12. A syn marnotratný, jenž nedbal na slova výstražná otce svého a se vzdorem z domu odešel, když do bídy a nouze upadl, tu teprv přišed k poznání, zvolal: »Vstanu a půjdu

k otci ovému« Luk. 15. Vizte tedy, že protivenstvím volá nás Bůh k sobě.

2 Statků a rozkoší časných používá pokušitel, aby připoutal srdce lidské ke světu a tak od Boha odvrátil. Lichotí žádostem a smyslnosti lidské a strhuje tak člověka k pýše, rozmařilosti, požívavosti a ku mnohým jiným nepravostem, jež se Bohu protiví. Dopouští proto Bůh na člověka ztrátu časných statků, strádání života pozemského, utrpení a protivenství, *aby poznal člověk nicotu a marnost věcí pozemských* a že svět tento nabízí jen statky klamné, jež jej opravdu šťastným učiniti nemohou, tak vybízí ho, aby pravé štěstí hledal v Bohu. *Ze žaláře* odeslal Jan učenníky ku Ježíši Kristu.

3. *Jako metly používá někdy Bůh protivenství a strastí časných,* aby nás jimi za hříchy naše káral a tak nám dal příležitost, za ně dosti činiti. Takové pokání od Boha nám přisouzené, přijmeme-li je s myslí kající, milejší bude Bohu a víc nám prospěje, než kterékoliv jiné pokání, jaké bychom si snad sami uložili. Sv. Augustín dí, že Pán Bůh jako moudrý lékař používá protivenství časných jako léků k vyhojení duše hříchy zraněné. Jest to pokuta dobrotivého otce, jenž nechce, aby kdo zahynul, ale aby se polepšil, živ byl. Ano, On by rád nám prokázal milosrdenství a proto nás těmi strastmi upozorňuje na hříchy, jimiž jsme si trest ten zasloužili a hledí nás ke kajicnosti pohnouti, volaje k nám: »Pojďte ke mně všichni, kteří obtíženi jste a já vás občerstvím.« Tak kázal a ku pokání volal Bůh přečasto lid israelský, tak činil se všemi národy a činí tak i s každým jednotlivcem, aby duši jeho získal. Ovci zbloudilou pak, trním a hložím časných strastí zraněnou béře na ramena svá a odnáší do ovčince svého.

4. Nejsou však protivenství vždy toliko tresty za provinění, mnohdy dopouští Bůh utrpení i na spravedlivé a to s tím úmyslem, aby jim poskytl příležitost, *by v ctnostech, pokoře, trpělivosti a v důvěře v Boha se cvičili, oddaností svou pak aby zásluh získali si pro nebe.* Říkal proto právem ct. Avita, že vděčný povzdech v utrpeních: »Buď Pán Bůh pochválen« více zásluh získává, než všecky děkovací modlitby, jež konáme, když se nám dobře vede. Utrpením takovým odesíláni býváme takřka k chudému trpícímu Ježíši, abychom Jemu stávali se podobni. Chudého Ježíše Krista zamiloval si sv. František Ass., říkaje: »Můj Bůh a mé všecko.« Uvažte ale i slova sv. Jana Zlatoústého jenž dí: »Cítíš-li se nešťastným, že jsi chud, ovšem nešťastný jsi, ale ne pro svou chudobu, nýbrž proto, že chudobu s nevolí neseš.« Rovněž i strasti nemoci získávají nám korunu slávy nebeské, pakli s trpělivostí je přijímáme, proto nazýval sv. František Sal. trpělivost v nemoci vědou svatých a sv. Terezie se modlívala: »Buď trpět neb umřít pro Tebe Ježíši můj.« A měl by se snad křesťan dáti zahanbiti od Joba, jenž, ač milost vykoupení mu chyběla, předce v nemoci do vůle Boží se odporoučel a nevrle manželce domlouval: »Jestli že dobré věci jsme brali z ruky Boží, zlých proč bychom nepřijímali?«

5. Dopouští tedy Bůh protivenství jen ku prospěchu pro duše naše. Zneužívá jich ovšem někdy pokušitel, aby trpitele k malomyslnosti neb i zoufalství zlákal; *ale tím zlostníkem nedejte se svésti, ale důvěřujte v Boha*, »který nedopouští vás pokoušeti nad to, což můžete snésti, ale učiní s pokušením i prospěch, abyste mohli snésti« I, Kor. 10. 13. Nedopouští Bůh žádného pokušení na záhubu naši, ale k duchovnímu prospěchu našemu. Nereptejte tedy proto, aniž nezáviďte bezbožnému, jestli dobře se mu daří. Podezřelé a nebezpečné jest vždy, dí sv. Augustin, nechává-li Bůh hříšníka užívati štěstí časného, jakoby si ho nevšímal, jest to známkou, že se naň hněvá, nebo jej již i zavrhl. Trestu Božího neujde na věčnosti. Kárá-li však hřísníka zde, chce jej ke kajicnosti povzbuditi a tak pro nebe zachovat. Koho Bůh miluje, toho křížkem navštěvuje, dí staré přísloví, archanděl Rafael také vysvětlil starému Tobiáši prozřetelnost božskou v utrpeních jeho, řka: »Že jsi byl příjemný Bohu, potřebí bylo, aby pokušení zkusilo tebe« Tob. 12. 13. Ani jeden světec nevešel do slávy nebeské bez utrpení, právem proto tvrditi může sv. apoštol: »Všichni, kdo chtějí pobožně živi býti v Kristu Ježíši, protivenství trpěti budou« II. Tim. 3, 12. Blahoslaví proto sv. apoštol Jakub každého, kdo snáší pokušení, dokládaje: »Když bude zkušen, vezme korunu života, kterou zaslíbil Bůh těm, jež ho milují« Jak. 1. 12. Amen.

Neděle III. adventní.

Jak konati máme své spasení.

»Já jsem hlas volajícího na poušti: Spravte cestu Páně.« Jan 1, 23.

Církev sv. představuje nám dnes kazatele Jordánského, jak on lid na příchod Messiašův připravoval. Netoliko že jim brzký příchod Jeho hlásal, ale i vybízel jich, aby Vykupiteli svému takřka vstříc vyšli, cestu pro Něho do srdcí svých připravovali a tak spasení své pojistili. Spásu věčnou přinesl ovšem Spasitel pro všechny lidi, ale jen těm se jí dostane, kdož se své strany o spasení své se přičiní. Proto volá kazatel Jordánský: »Připravujte cestu Páně.« Nuže, *jak máme spasení své konati?*

1. Sv. Apoštol národů odpovídá na otázku tu: »S bázní a s třesením spasení své konejte.« Fil. 2, 12. Nikdo tedy nemůže se bezpečiti toliko na sebe, na svou sílu. Bez pomoci vyšší co zmůžeme?« Ani mysliti nedovedeme sami ze sebe, jakožto sami ze sebe, ale dostatečnost naše jest z Boha.« II. Kor. 3, 5. Proto sv. Jan dnes poukazuje na Toho, bez něhož nic nemůžeme činiti, na zaslíbeného Messiáše Ježíše Krista a vybízí nás, abychom Mu cestu do srdcí, do duší svých připravili, by mohl přijíti k nám a potřebnou ke spasení pomoc nám přinesl.

Víte, jak trpce zklamal se Petr, když sebevědomě ujišťoval Pána, že kdyby měl s Ním i na smrt jíti, nezapře Ho; a zatím než

kohout dvakrát zazpíval, třikrát jej zapřel. Troufá si někdo z vás silnější býti nežli Petr? Blahoslaví proto Přísloví každého, jenž bázlivý a starostlivý jest, aby neklesl a tak spasení své nezmařil; nebo mnoho pokušení láká nás, mnohé nebezpečí hrozí nám na tomto světě. A Pán Bůh dopouští to, abychom nedostatečnost svou poznali a s tím větší důvěrou utíkali se k Tomu, jenž může vytrhnouti nás ze všelikého nebezpečí. »Spravte tedy cestu Páně!«

2. Však i také uvážíme-li, *jak vznešená a vzorná je blaženost nebeská, ta spása naše*, kdo z nás mohl by troufati si, že dosáhne jí svým pouhým přičiněním, že dobude si jí svými toliko zásluhami? Jest to cena příliš vysoká, odměna převzácná, kteréž jen s úsilím největším dosíci lze; »nebo království nebeské násilí trpí a jen ti, kteří násilí činí, uchvacují je.« Mat. 11, 12. Bez úsilovného přičinění nikdo spasení nedojde: Zpomeňte jen, jak vynasnažovali se Svatí Boží, aby spásy si zasloužili; co podnikali k vůli tomu? Do osamělých klášterů se zavírali, do jeskyň a pouští odcházeli; jiní strádáním a zapíráním sebe, žádosti nezřízené krotili, jiní i smrt mučennickou podstupovali, jen aby život věčný si zasloužili; a ty, křesťane, domníváš se, že bys bez námahy, ano s pohodlím, bezstarostně a při zábavách tohoto světa mohl do nebe se dostati? Nemýli se! Věz, že těsná jest brána a úzká cesta, která vede k životu, a jak ujišťuje Sám Kristus Ježíš, »jen málo jest těch, kteří ji nalézají,« Mat. 7, 14. »Spravte tedy cestu Páně,« aby vás po ní do nebe dovedl.«

3. Však proč tuto obtíž spasení připomínám vám? Snad abych ustrašil a k malomyslnosti dohnal vás? Nikoliv; ale *k tím větší horlivosti chci povzbuditi vás*, abyste spravovali cestu Páně, po níž by přišel k vám Pomocník. Nebo čím nedůvěřivější jsme sami k sobě, tím větší důvěru skládati budeme na Toho, jenž ochoten i mocen jest, k spasení našemu nám přispěti, vtělený Syn Boží, Spasitel náš. Proto sv. František Sal. připomínaje slabost a nedostatečnost lidskou, vždy hned také na milosrdenství Boží poukazoval, abychom nezmalomyslněli, ale s důvěrou k Bohu se utíkali. A sv. Filip Nerejský říkal často, že zoufá nad sebou, ale všechnu naději že skládá na Boha.

A protož vy, duše kající, které měly jste to neštěstí, že urážely jste Boha a tak spásu svou jste daly v šanc, nedejte se ustrašiti pokušitelem, jakoby vše ztraceno bylo. Nikoliv; na Bohu a milosrdenství Jeho nikdy zoufati netřeba, nebo věčně pravdivé jest slovo, že »nikdo jenž v Boha doufá, nebývá zahanben, ale milosrdenství Boží obejme ho« Žalm 31, 10. Nuže, s plnou důvěrou obraťte se k Bohu svému; uposlechněte hlasu kazatele Jordanského: »Spravte cestu Páně.« Použijte toho času kajícího ku přípravě svého srdce pro božského Pomocníka, který ochotně přijde, zrodí se v srdci vašem a přinese vám spásu Svou. Amen.

Neděle IV. adventní.

Toužebné očekávání Spasitele.

»Uzří všeliké tělo spasení Boží.«
Luk. 3, 6.

Pád prvních rodičů uvalil kletbu Boží na veškeré pokolení lidské a následky toho byly velice trpké. Kromě bídy a strasti života tělesného tísnilo ještě více a bolestněji vědomí viny a bázeň před zaslouženým trestem. Věru, kdyby Bůh nejvýš spravedlivý při Svém prvním výslechu provinělých prarodičů nebyl v milosrdenství Svém připojil i zaslíbení o Vykupiteli, strachem a hrůzou před Bohem rozhněvaným zhynouti by musilo pokolení lidské hned v počátku svém. Naděje na Vykupitele, toť byla tedy podmínka na jejich trvání, toť všechna spása jejich. Což divu tedy, že u veškerého pokolení lidského ozývá se stále touha po Vykupiteli, že u všech národů i v nejhlubším jejich pobloužení a v temnotách pohanských utkvěla památka učiněného zaslíbení a že lidstvo i když v prostopášnosti hříšné odvrátilo se od Boha, přece nepřestalo toužiti po blaženosti vyšší ve spojení s Bohem. *Toto toužebné očekávání Spasitele stopovati lze v dějinách veškerého lidstva* a kterou radostnější zvěst mohl hlásati Předchůdce Páně jako ukojení této touhy slovy proroka Isaiáše: »Uzří všeliké tělo spasení Boží.«

Nemusím snad ani dopodrobna probírati a uváděti, jak po pádu Adamovu pokolení lidské srázně klesalo hloub a hloub v bídu mravní. Již první rodina pocítila děsné následky kletby Boží a hrůzu bratrovraždy. Zděsilo se sice lidstvo tohoto zločinu, ale probudilé náruživosti vlékly je od jedné nepravosti k druhé, a lidé zpustlí neustáli v prostopášnosti své, až stihl je trest Boží — potopa. Ach, jaký nářek zoufalý ozval se tu mezi tonoucími a s toužebností patřili všichni k záchrannému korábu Noemovu a *v mnohé duši kající oživla touha po zaslíbeném Pomocníku*, ale ještě nepřišel čas Jeho.

Z rodiny Noemovy vzešlo nové pokolení lidské a když toto v rozličné národy rozvětvené potratilo pravého poznání Boha a v modlářství zabředlo, *přece ani tu nevymizelo z vědomí jejich zaslíbení dobrotivého Oblažitele lidstva* a slavného krále světa, jenž stal se očekávání národů. Ani nesmyslné bajky o vymyšlených bozích pohanských nemohly utlumiti tu blahou zvěst o příchodu Messiáše a syn pohanského národa Balaam nedal se ani podplatiti áni ustrašiti rouhavým Balakem, aby neprohlásil, co mu zjevil Bůh, že »vzejde hvězda z Jakuba a povstane prut z Israele . . . kterýž by panoval nad národy« IV. Mojž. 24, 17. Též pohanský mudřec těšil se na toho, jehož Bůh Sám pošle, aby poučil lid o pravdách, jež člověk sám vypátrati nemůže a zástupci národů východních, když okázala se jim podivuhodná hvězda na východu, rozpomenuli se na přislíbení o slavném králi světa a přijeli do země israelské klanět se Jemu. Celý svět toužil po Tom, jenž by vytrhl

lidstvo z bludů temnoty a nejistoty a ukojil touhu po spokojenosti, štěstí a blahu.

Obzvláště pak udržoval Bůh tuto víru a naději v přislíbeného Messiáše u lidu vyvoleného, jenž měl býti učitelem a vůdcem národů ostatních. Zaslíbení, které učinil Bůh již prarodičům našim, obnovoval pak častěji patriarchům národa israelského: Abrahamovi, Isakovi a Jakubovi, že v jednom z potomků jejich požehnáni budou všichni národové země. Toto přesvědčení připomínati a potvrzovati dal Bůh skrze proroky, kteří skutečně také lid o vykoupení poučovali, uprostřed strasti a utrpení těšili a jemu naději na blaženější časy v království messiašském otvírali. Oni předpovídali, jak z kořene Jesse vzejde prut a odpočine na něm duch Hospodinův a to že bude Ten, jenž jest očekávání národů. Předpovídali, že hájiti bude spravedlnost a obnoví tvářnost země. Až přijde ten kníže pokoje, že rozhostí se svatý klid a blahý pokoj po všem světě a odpočinou národové v stáncích doufání Is. 22. a že rozmnoženo bude panství Jeho a pokoji nebude konce a v spravedlnosti a právu že vládnouti bude všem národům. Oznámena byla i matka toho Spasitele, totiž Panna neposkvrněná a naznačeno i místo Jeho narození — Betlém. Předpovídáno o Jeho požehnaném a blahém působení i o slavných Jeho zázracích, jimiž potvrzovati bude slova Svá.

A čím více blížil se čas příchodu Messiáše, *tím vroucnějšími slovy naznačovali proroci toho zaslíbeného a očekávaného Pomocníka* a prorok Aggeus toužebnosti lidu svého jen malé okamžení ještě ukládá a zvěstuje, že přijde »žádoucí všechněm národům« 2, 8. Prorok Malachias prohlašuje, že »vstoupí do chrámu svého Panovník, jehož vy hledáte a anděl pokoje, kterého vy chcete;« ano, svědectvím Božím se dokládá řka: »Aj přichází, praví Hospodin zástupů« Mat. 3, 1. A když takto naznačili proroci lidu ten blahý příchod zaslíbeného Messiáše, což divu, že zahořelo srdce všech po Něm a s toužebností volali: »Rosu dejte nebesa s hůry a oblakové deštěte Spravedlivého, otevři se země a vypuč Spasitele« Is. 45, 8.

Naplnil se konečně čas příchodu Messiáše a tu vystoupil v moci Eliášově předchůdce Jeho, ten hlas volajícího na poušti, aby lid ku kajicnosti pohnul a tak k vykoupení připravil. I kázal křest pokání na odpuštění hříchů volaje: »Připravujte cestu Páně,« pravé kajicníky pak ujišťoval a těšil řka: »Uzří všeliké tělo spasení Boží.«

Nebude dlouho trvati, uzříme i my před sebou to vtělené Spasení Boží — Jesulátko Betlemské; ó, připravme i my Jemu přístup do srdcí svých pravou kajicností, aby k nám zavítati a spásu věčnou nám přinésti mohl. Amen.

Hod Boží vánoční.

Dějiny hlásají, že Církev sv. je dílo Boží.

»A slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.« Jan. 1, 14.

Mezi všemi velikými událostmi v dějinách pokolení lidského žádná svým významem, velikostí a dobrodiním nevyniká jako dějiny křesťanství. Narozením Kristovým počal v pravdě nový život, život spásy, který svou sílu ani po staletích neztratil, jenž i dnes ještě mocně působí, přeměňuje a posvěcuje.

Narozením Kristovým počal život, který teprve nabude své pravé ceny a dokonalosti — na věčnosti.

Tento život s tím starým musil podstoupiti boj.

Dějiny světa jsou právě vypsáním tohoto zápasu mezi starým životem a tím, který narozením Kristovým začal. Kdo zná poctivě dějiny uplynulých časů a kdo je zkoumá, nemůže býti dlouho na rozpacích, kde pravda a spása se jeví. Dějiny postavil věčný Bůh jako strážce pravdy do toho bouřlivého moře vášní lidských. Kristus Pán jest středem všech dějin. Dějinami lze dokázati, že dílo to, které Kristus Pán na zemi založil, není v žádném ohledu dílo lidské, nýbrž že má neklamné známky Božství — že jest Boží, jako původce jeho Ježíš Kristus je pravý Bůh.

O tom budeme, nejmilejší, ve jménu narozeného Ježíše dnes v krátkosti rozjímati.

Pojednání.

1. Otevřeme-li knihu dějepisu, tu se na mnohých stránkách dočísti můžeme, že byly tu na zemi slavné a mocné říše. Byla tu říše faraonů, byla tu říše assyrská, babylonská, macedonská, byla tu velkoříše římská, která skoro celý tehdejší svět zahrnovala. Ale tyto všecky říše měly v sobě zárodek pozvolného úpadku. Ano, dějepis zaznamenal docela i dny, ve kterých tyto říše zanikly. — Jenom jedna říše vytrvala. Přes 1900 let stojí, celou zemi naši objímá od západu k východu, od severu k jihu. Tato říše nepovstala jako ty druhé krvavými válkami nebo násilím — nýbrž pouhým hlásáním, trpělivostí, obětí. Jednota její jest nejdokonalejší a moc nejtrvanlivější: tato říše není dílo lidské, a proto také bude věčně trvati, a žádná moc lidská není s to, aby ji ztroskotala. Zakladatel její jest Sám Syn Boží — Ježíš Kristus. A říše ta slove — Církev svatá.

2. Nahlédněme do dějin národů starých. Tu vidíme mudrce, filosofy, kterak shromažďují kolem sebe žáky, které moudrosti tohoto světa vyučují. Žáci tito po smrti svých mistrů osvojili si jména jejich a jmenovali se buď Pythagorejci dle Pythagora, Epikurejci dle Epikura, Platonikové dle Platona a pod. Ale sotva půl století uplyne, již se učení mistrů znešvařuje, již se ve mnoho odvětví rozpadává, jedno nad druhé své názory staví, jeden druhého

zásadami svými potírá a svůj vlastní rozum za měřítko pravdy vnucuje.

A opět otevřeme knihu dějin a tu se dočteme, jak 30letý muž povstal, kterého nikdo dříve neznal, jenž do školy nechodil — a počal učiti. Kolem Něho shromažďují se zástupy. A tyto zástupy po smrti Jeho rostou v obce, jež rozšiřují se po celé zemi. Žádná pozemská moc je nespojuje, a přece jednotliví údové jsou spojeni co nejúžeji jednotou ducha svého: negrové, běloši, hnědí a rudoši, učení a prostí, děti a kmeti. A všickni tito, pokud jsou údové této velké rodiny — stejně vyslovují, stejné mají: *Věřím v Boha.*

3 Vezměme ještě jednou tu knihu dějin do ruky své a všimněme si některých kapitol. Náš duch se toho děsí, co nám z nich vane. Slyšíme výkřik otroků pod ranami biče na poli, slyšíme je bědovati v dolech, slyšíme je úpěti v divadle v drápech a zubech divoké zvěře — slyšíme sténání pohozených nemluvňat, vidíme zneuctění žen a pod. . . . Patřme do nového světa! Tu nejsou více otroci, pravda je učinila svobodnými. Tu ten nejmenší z poddaných v důstojnosti dětství Božího objevuje se roveň mocným knížatům a králům; zde žena stkvěje se v trojí důstojnosti: pannenské, manželské a mateřské — nový život plodný, zbožný, šťastný.

Kdo pak tento nesmírný převrat ve mravech, v myšlení, v jednání na světě způsobil? Kdo byl tak mocný, že dovedl předsudky tisíců let ze srdcí lidských vyškubnouti? Sám pověstný Voltaire musil vyznati, že ten největší mudřec ve starém věku nemohl mravy svých sousedů změniti, kteří s ním v jedné ulici bydlili. Byl to tedy člověk? Jaká to otázka? Žádný člověk to nebyl. Ale Bůh-člověk — náš Pán, Ježíš Kristus.

4. Naposledy pohleďme na starý svět! Vidíme v něm mudrce a u nohou jich oddané žáky. Ale jakmile učitel zemřel, láska a oddanost těchto žáků k němu ochladla — vystydla. Byli tu hrdinové, ochránci země a národů, že s vděčností k nim každý pohlížel. Ale zemřeli a jich památka vyhasla. Snad ještě slabě ji oživuje profesor ve škole ve svých přednáškách. Čas zahlazuje stopu jejich víc a více.

Nyní patřme jinam, do jiné knihy dějin již napsaných, nebo do těch mokrých řádků ještě, jaké píše nynější čas. A co tu čteme? Jeden král žije v srdcích všech, jeden ženich duší. Milionové se mu zasvětili po celý život, milionové prahnuli za něho trpěti; milionové vycedili pro něho svou krev a zpívali při tom radostné Alleluja. On sice umřel, ale nikoli láska k Němu. On se rozloučil se zemí, ale žije věčně v srdcích věrných. A z lásky k Němu vyváží život pro Něho, život v čisté a vznešené ctnosti — jaký si žádný lidský duch vymysliti nemohl. A tato božská láska pokryla zemi pomníky lásky k bližnímu, s níž veškeré činy světa bez Boha nemohou se porovnati. — A kdo ten zázrak způsobil? Kdo pak to do srdcí lidských takový oheň lásky vložil? Jenom jeden, který to mohl učiniti — Ježíš Kristus. Tak jsou, nejmilejší, dějiny národů tohoto světa svědky Božství Kristova a pravosti říše

Jeho, sv. Církve. A přece vyskytují se mnozí, kteří to všecko upírají, kteří v Boha Krista nevěří, ba docela upírají Jeho život a skutky. Kteří to jsou? — Lidé polovičatí, lidé dějin, jich vzniků a následků neznalí.

Na začátku druhého století po Kristu žili ještě mnozí, kteří od Krista Pána byli uzdraveni, ale nikde nečteme, že by obsah svatého evangelia upírali. Události svatého evangelia jsou nejjasnější pravdou.

Nejmilejší, mohl by býti na světě klam nebo podvod, pro nějž by milionové obětovali život svůj plný oběti a odříkání, pro nějž by umírali smrtí nejstrašlivější? Odpovíte jedním hlasem: nemůže. Snad jeden nebo dva, i více dali by se zaslepiti — ale brzy byl by odkryt, a původce jeho byl by proklet nebo potrestán.

To nemůže býti klamem, ani podvodem, co živilo po 19 set let srdce milující a duchy nejvzdělanější! To nemůže býti klam ani podvod, co způsobilo tolik dobroty, tolik užitku, tolik dobrodiní — vzdor zášti, vzdor boji s nepřítelem.

Jenom ve víře jest moudrost, na odpor jí se staví pouze pýcha.

Protož, nejmilejší, nastalo-li nebezpečí, že víra naše ocitla se v pochybnostech, dnes v duchu nad jeslemi betlémskými vznesme k božskému dítěti vroucí prosbu, aby zhasínající ten plamen víry poznovu rozsvítil.

Vánoce jsou svátky radosti; ony do svého kouzelného kruhu nesčetné zástupy lidí lákají, i ty, kteří po celý rok tak k víře byli lhostejni, i ty kouzlo těchto svátků pojalo, neboť se radují. Ejhle, není to zázrak, že vlažný křesťan pojat je jakousi vznešenou radostí, není to působení Ježíše?

Kéž tato radost nevztahuje se na smysly naše, kéž prochvívá duši naši! Kéž tato tajemná radost vánoční srdce mnohého, jež v bouři života se otřáslo, přivede na pravou cestu poznání! Kéž skutečný mír, jehož poslem byl Ježíš betlémský, v rodinách, v životě se zahostí!

Míru je mnoho nyní zapotřebí ve světě, jak mezi jednotlivci, tak mezi národy, ba v národě samém.

A ten mír přijde, jestliže zraky naše upnou se k Betlému se srdcem vřuplným, neboť: Dítě se nám narodilo, Syn jest nám darován, na jehož rameni moc spočívá. A Jeho jméno: Podivuhodný, rádce, Bůh, síla, otec časů budoucích, kníže pokoje. Jeho říše se rozmnoží a pokoj odtud nikdy nevymizí. Amen.

Vinc. Drbohlav, kooperátor v Loukové.

Hod Boží vánoční.*)

O pokoji, jejž Kristus přinesl světu.

»A na zemi pokoj lidem dobré vůle«.
Luk 2, 14.

Prorok Isaiáš asi sedm set let napřed ohlašoval narození Páně a nazval Krista knížetem pokoje: »A nazváno bude jméno jeho .... kníže pokoje.« A dnes, mojí drazí, andělé oznamujíce pastýřům Jeho narození v Betlémě, praví zároveň, že přináší s sebou pokoj celému světu, bude-li svět Jej chtíti přijati: »A na zemi pokoj lidem dobré vůle.« A jaký pokoj přinesl Kristus na zem? Přinesl člověku *pokoj s Bohem*, přinesl pokoj *lidem vespolek*, a přinesl pokoj *člověku v jeho svědomí.*

Zabývejme se, nejmilejší, těmito útěchyplnými myšlénkami, jež přináší s sebou dnešní den, a snažme se pochopiti náležitě, kterak Pán náš, přišed mezi nás, trojí tento pokoj, jejž jsem právě naznačil, přinesl nám.

Pojednání.

I.

Ježíš Kristus narozením Svým smiřuje člověka s Bohem. Víte dobře, nejmilejší, že hříchem Adamovým a ještě více vlastními svými hříchy přetrhali lidé téměř všecky svazky s Bohem; postavili se odbojně proti Všemohoucímu; na Jeho místo vymyslili si bohy všeho druhu. Ano, vyhladili Jeho jméno z mysli své, řkouce: jako ten král egyptských: *Neznám Hospodina.*

A Hospodin vzdálil se od země nepravostmi pokryté. Přestal za Své dítky považovati lidi nepravostem oddané, ponechal je jejich převrácenému rozumu a trestal je tak velikou zaslepeností, že platí o ní slova Mojšíšova: »*Raní tebe Hospodin vředem nejhorším ... a ať nemůžeš uzdraven býti od paty nohy až do vrchu hlavy tvé*« 5. Mojž. 28, 35.

Roztržka nemohla býti větší, zlo nejvyšší. A ku smíření země s nebem bylo potřebí Toho, jejž vidíme dnes ve stájí betlémské, bylo potřebí prostředníka, bylo potřebí Bohočlověka. Bylo potřebí Boha prostředníka, který by zásluhami Svými mohl vydobyti nám milost, bylo potřebí prostředníka člověka, aby nám dal příklad k následování ....

A když tento přišel na svět, všecka nesnáz přestává a smíření naše jest jisté, jen chceme-li ho skutečně dosáhnouti.

1. V zásluhách narozeného Ježíše Krista máme veliký poklad, z něhož zaplatiti můžeme dluhy naše Bohu. Panovníci země při narození vytouženého syna odpouštějí provinilcům, dávají amnestii. Bůh, jenž vložil tyto city do srdce králů, sám také v tento

*) Lebrec, gen. vikář contanceský.

den, když dnes s vírou o milost a milosrdenství prositi budeme, udělí nám je.

Známo vám, nejmilejší, že i za našich dnů ještě mnozí národové sedí ve stínu smrti, a v našich krajinách křesťanských, jak mnozí jsou křesťany jenom dle jména. A v rodinách našich, jak mnoho jest vlažnosti!

Ó, prosme aspoň dnes za celý svět, který jest tak zaslepen, že nevidí, co mu jde k blahu; prosme za Církev katolickou právě za našich časů tak těžce zkoušenou, prosme za rodiny křesťanské, prosme sami za sebe, abychom pevně kráčeli po cestě spravedlnosti. Dnešního dne, spíše než jindy prosby naše vyslyšeny budou.

2. Než prosby samy ještě nepostačí; potřebí také s nimi působiti. K dokonalému obrácení třeba tří věcí. Dle příkladu marnotratného syna potřebí upřímně se vyznati: *Otče, hřešil jsem proti nebi a před tebou,* hříchů skroušeně litovati: *Již nejsem hoden slouti synem tvým,* a za ně zadost učiniti: *Učiň mne, jako jedním z nájemníků svých.*

K tomu Sám Ježíš Kristus příkladem Svým nás povzbuzuje, neboť on 1. dítkám hříšníků podobným se činí; 2. zbavuje se na pohled vlastností Syna Božího; 3. počíná život tuhé kajicnosti.

Ach, drazí v Kristu, kéž bychom se řídili těmito příklady! My pravíme: *Již nejsem hoden slouti synem tvým,* a přece, ač hříchy naše jsou tak mnohé, nedbajíce krásného příkladu, jejž nám dnes Ježíš Kristus dává, chceme vždy prvními býti u lidí. My pravíme: *Učiň mne, jako jedním z nájemníků svých* . . . a přece s netrpělivostí velikou neseme jho Páně, ta utrpení, bolesti a strasti, jež dopouští na nás Prozřetelnost božská, by odtrhla nás od světa a ukázala nám jeho nicotu. Napravme tyto chyby své, ať svátky tyto neuplynou, jako mnohé jiné, abychom nezjednali si pokoje s Bohem.

II.

Ježíš Kristus narozením Svým smiřuje lidi vespolek a uděluje jim pokoje. Překrásná jsou slova, jimiž Isaiáš prorok na mnoho set let napřed tento pokoj líčí, jejž Messiáš přinese lidstvu: »Až on přijde, tenkrát lidé zkují meče své v radlice a oštěpy své v srpy: nepozdvihneť národ proti národu meče, aniž se více cvičiti budou k boji.« Is. 2, 4. »A vyjde prut z kořene Jesse, a květ z kořene jeho vystoupí, a dechem rtů svých zabije bezbožného. I bude spravedlnost pasem beder jeho: a víra přepásáním ledví jeho. Bydliti bude vlk s beránkem a rys s kozlátkem bude ležeti. Tele, lev a ovce spolu přebývati budou, a malé pacholátko poháněti je bude. Tele a medvěd spolu pásti se budou. A bude se dítě od prsu kochati nad děrou slepýše: a do jeskyně basiliškovy sáhne rukou svou ten, jenž odstaven bude. Neuškodí a nezabijí na vší hoře svaté mé: protože naplněna jest země známostí Hospodina, jako vody propast mořskou přikrývající.« Is. 11, 1—9. Již přišel

na svět Kníže pokoje a po devatenácte věků Církev každoročně v tento den připomíná věřícím narození Jeho a zároveň i pokoj, jejž dle předpovědění proroků s Ním sestoupiti měl na tento svět.

Odkud to, nejmilejší, že pokoj tento nepanuje na světě? Že nevládne v říších, ani ve společnosti, ani v rodinách? Což nevykonal snad Ježíš Kristus vše, aby nám jej získal? Anebo spíše se lidé neřídí milostí a světlem, jež jim dává, aby dosáhli tohoto pokoje a okoušeli lahodného jeho ovoce? Ano, Ježíš Kristus učinil vše, čeho bylo třeba k obnovení světa, k upokojení lidského pokolení. Bylo třeba *milosti a světla* a On nám je narozením Svým přinesl, my jen musíme za ně prositi. Dále bylo potřebí *příkladu*, a On nám jej dal hned ve chlévě chudém, v němž se Mu dnes klaníme.

Odkud tedy ty rozbroje na zemi? Z touhy po bohatství, po slávě, po rozkoších. Hledejte, kde chcete a shledáte, že každý rozbroj má svůj původ v některé z těchto nepravostí. Nuže, patřte na Ježíše Krista v jesličkách a vizte, co činí, aby nepravosti tyto vyhladil ze srdcí našich. Jest chudý, aby naučil vás pohrdati statky pozemskými, jest pokorný, aby naučil vás milovati aneb aspoň snášeti pokoření, trpí, aby naučil vás trpělivosti ve strastech tohoto života. Potřebí jen, abychom Jej pozorovali, a dle Jeho vznešeného a dojemného příkladu se řídili. Však nikdo toho nedbá, a odtud ty boje, ty bouře, jež zmítají společností lidskou.

Bourdaloue, pojednávaje o předmětě tomto, pravil věřícím své doby: »Vy pláčete nad válkami, které pustoší Evropu, nad těmi rozbrojenci, kteří mezi vámi ozbrojují rodiny jednu proti druhé . . . Nekárám slz vašich, naopak jsou důstojny duší v pravdě křesťanských; plačte tedy a modlete se . . . Ale neklamte se. Často jsou války tyto spravedlivé i nutné . . . Nechť tomu jest jakkoliv, vy za to před Pánem odpovídati nebudete. Ale co jest nespravedlivo a za co odpovídati budete, a na což tedy máte více mysliti, co máte napraviti, to jest ta zášť, kterou snad celá léta proti sobě nosíte v srdcích svých, ta závist . . . .« (Sermon sur la Nativité, 1er Avent.)

Nebudu tak mluviti k vám, poněvadž pokoj vidím panovati mezi vámi. Jestliže však přece v srdcích svých nalézáte nějaký pocit nenávisti, odporu a závisti proti těm, kdož vás pokořují, kdo vám protivenství činí, aneb kdož ctností neb nadáním vynikají nad vámi, ach, tu bych vám řekl: nad tím plačte více, než nad bouřemi cizími. To musíte spíše napraviti, než abyste se starali o jiné.

Budiž tomu jakkoli, nejmilejší, zač dnes Ježíše Krista prositi máme, než aby pokoj, jejž přinesl na svět, vlil do srdcí všech, aby zmizely všecky rozbroje a nesváry mezi lidmi, aby také o nás říci se mohlo, jako o křesťanech prvních časů: *A byli všickni jedno srdce a jedna mysl.*

III.

A třetí pokoj, jejž Kristus přinesl na tento svět, jest pokoj vnitřní, pokoj v duši. Jakkoliv by se obličej člověka klidným býti zdál, není-li srdce jeho obrozeno evangeliem, stává se kořistí bouře vnitřní, která stejně mocně a hrozně zuří, třebas ji v hloubi duše skrýval před očima všech: jest to bouře vášní. Dvě cesty slibují vítězství v tomto boji: vyhověti úplně všem vášním, anebo úplně se jich zříci.

Zdá se nám, když úplně všem náruživostem svým vyhovíme, že přestanou nás mučiti, a že za tuto cenu dosáhneme pokoje duše. Ale žádný člověk nikdy ho nedosáhl a nedosáhne hověním všem vášním svým. Touha člověka jest neskonalá: jest to propast, které nezasypete, kdybyste vrhli do ní i všecky statky tohoto světa. Ctižádostivý, dosáhnuv vrcholu ctižádosti své, touží ještě výše a nemá pokoje. Lakomec, jak žízeň jeho po penězích roste, čím více peněz hromadí; čím hmotně bohatším se stává, tím mravně chudším činí jej jeho touha nenasytná. A tak jest se všemi náruživostmi. Když se zdá, že požíváním měly by býti oslabeny, čerpají z toho nové síly, ano ještě více: kdybychom mohli vášně své uspokojiti úplně, nenalezli bychom ještě pokoje, koupili bychom si za tu cenu jen klamné a pomíjející ukojení, jež pravého štěstí dáti nemůže. Vizme člověka mstivého ve chvíli, kdy zadost učinil své vášni, probodnuv srdce toho, jenž jej urazil: dovršiv pomstu svou, nenalezl blaha. Pomsta v srdci jeho ustoupiti musila výčitkám, jež jej znepokojují a mučí jako hlodající červ. Vizme člověka vilného, když vyprázdnil až na dno pohár rozkoše: ukojiv svou žízeň po rozkoši nenalezl štěstí. Místo blaha, jež očekával, ošklivost zmocňuje se jeho srdce a kazí mu každý pramen rozkoše.

Jest tedy nemožno, abychom dospěli k pokoji duše, hovíce smyslům, potřebí, abychom se obrátili na cestu odříkání. Vždyť Spasitel Sám nám dnes káže Svým příkladem. Nemožno si představiti dokonalejšího odříkání než toho, jehož příklad dává nám Ježíšek v jeslích betlémských. Předměty vášní lidských jsou trojího druhu: rozkoš, bohatství a čest. Narozený Kristus káže nám odřeknutí se všech. Odříká se cti, neb zrodil se v poníženosti a pokoře; odříká se bohatství, neb zrodil se v chudobě; odříká se rozkoše, neb se zrodil v nedostatku všeho pohodlí života, nemaje ani kolébky, kde by složil útlé údy Své. Ach, nejmilejší, kdož z nás není dojat a není puzen k následování příkladem takového odříkání, jež káže nám dnes Syn Marie Panny, kdož chce čekat, až nám je bude kázat Svými slovy? »Chce-li kdo za mnou přijíti,« řekne nám brzo, »zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne!«

Však nejen proto, abychom následovali svého Spasitele, jest nám jíti cestou odříkání, však také proto, že odříkání jest jediným prostředkem, pomocí jehož zvítězíme nad svými nepřáteli a dosáhnouti můžeme pokoje srdce, jenž tisíckráte dražší jest nade všecky poklady světa. Odtrhněme se od světa a od svých náruživostí, a nalezneme pokoj božský, jejž marně hledali jsme na cestě

druhé. Uvažte na př.: jaký účinek v srdci musí míti odřeknutí se pýchy čili pokora. Člověk v pravdě pokorný nezakouší bojů vnitřních, poněvadž požadavky jeho jsou skrovné, nebývá nikdy zklamán ve svém očekávání, ale všecky jeho tužby docházejí vyplnění: poněvadž sám se sebelásky vzdal, nepřekáží mu na cestě jeho sebeláska jiných, nedotkne se ho ani zklamání, ani křivda, a nic na světě nemůže mu zabrániti, by neokoušel poklidného svědomí. Tak tomu jest i s odřeknutím se bohatství i s odřeknutím se všech ostatních náruživostí. Odříkání toto jest živým a nevysýchajícím pramenem, z něhož rozlévá se čistým proudem v duši pokoj. Dej nám, ó Bože můj, hodně okoušeti tohoto pokoje sladkého! Dej nám sílu k vítězství nad duchovními nepřáteli svými, a touhu po sebezapírání; a opětuj nad hlavami našimi v srdcích našich slovo andělské: »Pokoj na zemi lidem dobré vůle!« Amen.

P. *Vojtěch Kameš.*

Svátek sv. Štěpána.

Svět pronásleduje pravé učenníky Kristovy.

»Aj, já posílám k vám proroky a mudrce a učitele: a z těch některé zabijete a ukřižujete, a některé z nich bičovati budete ve školách svých.« Mat. 23.

Jakož o slavnosti včerejší musili jsme v duchu vyjít z Betléma, abychom ve stáji novorozenému Spasiteli mohli se pokloniti, tak tak také dnes musíme mimo město Jerusalém, chceme-li uzříti prvomučenníka sv. Štěpána, kterýžto lásku Krista Ježíše k nám lidem opět splácí láskou. Jakož milý Pán náš krev Svou předrahou prolil na dřevě svatého kříže, tak také prvomučenník svatý Štěpán, kamenován za městem krev svou prolévá za učení Ježíše Krista.

A proč pak, můžeme se tázati, kamenují židé tvrdošijní svatého Štěpána, plného milosti a síly a činícího veliké divy a zázraky v lidu? Jediná příčina byla, že přemnozí mudrcové věhlasných škol Libertinských, Cyrenských a Alexandrijských, a těch, kteří byli z Cilicie a Asie se Štěpánem se hádali, a nemohouce svou učeností zvrhlou odolati moudrosti a Duchu Svatému, jímžto naplněn byl svatý Štěpán, pukali zlostí a hněvem v srdcích svých, zatýkali tvrdošijně uši a skřípěli zuby na něho pro velikou a právě pekelnou zuřivost svou.

Jak tu zřejmě viděti, že učenost bez Boha byť i sebe větší, neuchrání člověka od nepravosti a ukrutnosti. Mudrcové škol znamenitých a věhlasných, kteřížto moudří jsou jenom moudrostí tohoto světa, kteráž však bláznovstvím jest u Boha, tak velmi dali se opanovati zuřivosti, hněvu a zlosti, že nevinného a svatého Štěpána vlekou za město, aby mohli tam neohroženého svědka Kristova kamenovati.

A co činí svatý Štěpán, snad on v dešti kamenů také zlost splácí zlostí, hněv hněvem a zuřivost zuřivostí? O, tam kde panuje zlost, hněv a zuřivost, tam nepanuje a nesídlí Duch Páně, kterýžto jest Duch lásky a pokoje právě nebeského. A proto vidíme, že nejenom nesplácí svatý Štěpán křivdu křivdou, nýbrž, že modlí se vroucně za nepřátely své, by nepokládal jim toho Pán za zlé, protože neví co činí.

Věděltě zajisté svatý Štěpán a znal výrok Krista Ježíše, že proroky, mudrce a učitele, kteréžto posílal Pán lidu svému, buďto zabíjeli a ukřižovali, anebo ve školách svých je bičovali. Proto také vytýká svatý Štěpán ukrutnost lidu tohoto zřejmými a pravdivými slovy: Tvrdé šíje, a neobřezaných srdcí a uší, vy vždycky Duchu Svatému se protivíte, tak jako otcové vaši, tak i vy. Kterého z proroků nepronásledovali otcové vaši? ano i zabili je, kteřížto předpovídali o příchodu Spravedlivého, jehož vy nyní jste zradili a zabili.

Veliká to zajisté útěcha pro ty, kteřížto posláni jsou od Boha jakožto proroci, mudrci a učitelové, že Pán Ježíš sám jim předpovídá, jaká odměna jich zde na zemi očekává. Neboť některé z nich dle slov Páně svět zabije, jiné ukřižuje a opět jiné bičovati bude ve školách. A proč pak, můžeme se tázati, svět tak nevděčně se chová k těm, kteréž Bůh Sám posílá? Protože dle slov Páně skutkové světa, skutkové lidští jsou zlí. A doklad toho máme na Kristu Ježíši, kterýžto byl bez hříchu a nicméně k smrti nejohavnější byl odsouzen. Dokladem toho jest i svatý Štěpán prvomučenník, kterýžto, ač plný milosti a síly, plný Ducha Svatého, přece za město byl vyveden a tam kamenován. Dokladem toho jsou i svatí apoštolové, z nichžto někteří byli zabiti, jiní ukřižováni a opět jiní bičováni.

Když tedy Mistru a Učiteli všech proroků, mudrců a učitelů tak učinili zde na zemi, jakž by pak věrní sluhové Jeho mohli jiné odměny, jiné odplaty očekávati zde na zemi nežli zabíjení, ukřižování a bičování? A o tom právě budiž dnes rozjímání naše, že po příkladu Pána Ježíše a svatého Štěpána i biskupové a kněží bývají zabíjeni, ukřižováni a bičováni. Duch Svatý Sám naplniž dnes milostí a silou jazyk můj, bych mohl vám ukázati, že za pronásledování sluhů Kristových zde na zemi, odplata hojná uchystána jim na nebesích. Svatý Štěpáne, prvomučenníku, vypros mně milosti potřebné a síly, posluchačům pak mým srdce vnímavé a ochotné ku slyšení pravdy nebeské.

Pojednání.

Svatý evangelista Jan, připomínaje tajůplné vtělení Syna Božího, Ježíše Krista, praví: »Na světě byl Kristus Ježíš, a svět skrze něho učiněn jest, a svět ho nepoznal. Do svého přišel, a svoji ho nepřijali.« Všecko totiž, cokoliv na nebi a na zemi se nalézá, skrze Ježíše Krista, Slovo Otcovo věčné učiněno, a bez

něho nic není učiněno. A na důkaz, že všecko skrze Ježíše Krista učiněno, připomíná svaté evangelium, že při narození Páně, ačkoliv o půl noci se stalo, záře veliká se objevila. Slovem Božím na počátku osvětlena a ozářena temnota, slovem: buď světlo, učiněno na počátku světlo, a proto i v oné době, v nížto Slovo tělem učiněno, ozářena noc temná leskem a jasem velikým.

Takhle tvorové němí poznávají Tvůrce a Pána svého, těší a radují se a plesají z příchodu Jeho radostného, jenom svět, totiž lidé ve světě Ho nepoznávají. Ku Svým přichází, tělem lidským oděn jest Pán, a svoji Ho nepřijali. Toto také vytýkají svatí apoštolové židům, že nepoznavše Krista Ježíše, usmrtili Jej, kteréhož kdyby byli poznali, zajisté by krále slávy nebyli ukřižovali.

A jakož svět nepoznal Krista Ježíše, jakož svoji nepřijali Pána, protože Jej neznali, tak stalo se také svatému Štěpánu, svatým apoštolům a všem těm věrným služebníkům Kristovým. I oni, nejenom že nebývají od světa přijati, nýbrž bývají zabiti anebo ukřižováni, anebo bičováni, haněni a tupeni, čímž zajisté velmi připodobněni jsou Mistru svému, Kristu Ježíši, kterýž je ze světa vyvolil a na svět poslal, a zároveň protivenství a nátisky ony předpověděl, jimižto svět bude je stíhati.

Musíme však rozeznávati, že ne spravedliví a svatí lidé pronásledují, zabíjejí, křižují a bičují sluhy Ježíše Krista, nýbrž lidé hříšní a zlí, lidé takoví, o kterých praví Písmo svaté, že jsou synové tohoto světa. A proč pak právě bezbožníci a hříšníci vzdělaní i nevzdělaní pronásledovali Krista Ježíše, svatého Štěpána, svaté apoštoly a věrné sluhy Kristovy? Odpověď na otázku tuto nalézáme ve slovech Páně: Já jsem světlo světa.

A byl zajisté Kristus Ježíš světlo světa, a posvítil světlem nebeským na hříšný život Svých odpůrcův a protivníkův. Jakž musili býti rozhořčeni nepřátelé Kristovi, když Kristus Ježíš posvítil světlem nebeským na domnělou jejich spravedlnost před lidmi a odsoudil ji soudem strašným:

»Běda vám, zákonníci a fariseové, pokrytci, kteří dáváte desátky z máty, a z kopru, a z kmínu, a opustili jste, což těžšího jest v zákoně, soud a milosrdenství, a víru. Tyto věci měli jste činiti a oněch neopouštěti. Vůdcové slepí, kteří cedíte komára, velblouda pak požíráte. Běda vám, zákonníci a fariseové, pokrytci; nebo čistíte po vrchu konvice a mísy, ale uvnitř jste plni loupeže a nečistoty. Běda vám, zákonníci a fariseové, pokrytci: nebo jste podobni hrobům zbíleným, kteří se zdají lidem zevnitř krásní, ale vnitř jsou plni kostí umrlčích, i vší nečistoty. Tak i vy, zevnitř zajisté zdáte se lidem spravedliví, ale vnitř jste plni pokrytství a nepravosti. Hadové, plémě ještěrčí, kterak utečete před soudem pekelného ohně?«

Jakž neměli nepřátelé Kristovi horšiti se na Mistra nebeského, když veřejně varuje učenníky Své a praví: »Varujte se kvasu farisejského.« Ano, Pán zřejmě praví apoštolům: »Nebude-li spravedlnost vaše hojnější, nežli jest zákonníkův a fariseův, nevejdete do království nebeského.«

O svatých apoštolech a nástupcích jejich praví věčná Pravda: »Vy jste světlo světa.« Jsou tedy nástupcové svatých apoštolův, biskupové a kněží k tomu ustanoveni, by světlem učení svého osvětlovali lidem cestu, kteráž vede v život věčný. Jsou ustanoveni biskupové a kněží, aby světlem učení svého svítili hříšníkům cestou k nebesům, aby odvrátili je od věčného zahynutí. A jsou konečně nástupcové svatých apoštolův biskupové a kněží proto světlem tohoto světa, aby svítili na skutky zlé a hříšné synův tohoto světa, a aby varovali před nimi duše drahou krví Kristovou vykoupené.

A proto, že jest to povinností biskupův a kněží katolických, aby světlem učení Kristova svítili také na hříšný život synův tohoto světa, proto se tito na světlo ono horší a všemožně se snaží, jak by světlo toto mohli zhasnouti. Byl zajisté i svatý Štěpán takovýmto světlem, a předstíral nepřátelům kříže Kristova hříšný jejich život, a co učinili odpůrcové a protivníci? Napřed křivě žalovali na svatého Štěpána, aby světlou záři učení a života jeho mohli poněkud zatemniti.

Vždyť najali proti svatému Štěpánovi křivé svědky a postavili je proti němu, aby svědčili: Člověk tento neustává mluviti slova proti místu svatému a proti zákonu. Slyšeliť jsme ho, když pravil: Že Ježíš Nazaretský rozboří místo toto, a že změní podání a zákony, jež dal nám Mojžíš. A protože těmito křivými svědky a žalobami nemohli zatemniti jasnou záři života jeho, neboť ti, kteří seděli na soudu proti Štěpánovi, viděli tvář jeho zářící, jako tvář anděla Božího, proto vyvádějí svatého Štěpána za město a tam kamením zaháněji světlo ono, kteréž bylo jim odporné a protivné, neboť i svatý Štěpán domlouval židům pro hříšný život jejich slovy přísnými: Tvrdé šíje a neobřezaných srdcí a uší vy se vždy protivíte Duchu Svatému, jako otcové vaši, tak i vy. Kterého z proroků nepronásledovali otcové vaši, a zabili je, kteří předpovídali o příchou Spravedlivého, kteréhož jste vy zradili a zabili.

A tak zajisté děje se doposud i Církvi pravé Kristově, tak děje se i sluhům této Církve, biskupům a kněžím, kdykoliv jako světlo pravé osvětlují hříšné skutky synů tohoto světa. Ale tu by mohl někdo říci: Lžeš kněže, když pravíš, že biskupové a kněží katoličtí bývají kamenováni. V nynějším osvíceném století už není cos takového možno. Ano, pravda, tím kamením, co leží na cestě, nynější vzdělaný a osvícený svět nehází po Církvi svaté a po služebnících této Církve. Vždyť každý kámen netrefí, a pak kámen obyčejný učiní sice ránu, ale ona se časem zase zahojí.

Nynější svět vzdělaný a osvícený má jiné kamení, kamení totiž pomluvy, na cti utrhání, křivého podezření, a tímto kamením snaží se uhasiti světlo, jímžto jest Církev svatá katolická a věrní sluhové její biskupové a kněží. A, přátelé milí, toto kamení jest výborné. Každý kámen, každé slovo trefí a dopadne tam, kam jest namířeno. Ty rány, které působí kameny pomluvy, na cti utrhání a křivého podezřívání jsou tak citelné, že mnohdy teprve smrt je zhojí. A kde pak lze těch kamenů nasbírati, jimižto by

mohl býti kněz kamenován. I to jenom třeba se někoho optati: Ty, co pak dnes ten duchovní kázal v chrámu Páně?

A povždy nalezne se mezi posluchači jeden nebo druhý, který překrucuje slova knězova, a tím protivníkům jeho vhodnou zbraň dává do rukou, aby pak kamením pomluvy, na cti utrhání a křivé žaloby ten nenáviděný kněz mohl býti kamenován. Anebo třeba jenom někoho se otázati, kdo s knězem mluvil: Ty, neřekl ten kněz toto neb ono? A dostiť jest těch a takových, kteří, ač dobře vědí, že nemluvil ten kněz cos podobného, nejenom přisvědčí, nýbrž i ze svého něco přidají. A nad to jsou i lidé takoví, kteří takořka řemeslem stálým učinili sobě házeti po knězi kamením pomluvy, na cti utrhání a křivého podezřívání.

A co pak má ten kněz ubohý, byť i nevinný, oproti tomu činiti? Chce-li býti pravým světlem, chce-li býti podoben svatému Štěpánovi, prvomučenníku, musí i ten nevinně pomlouvaný kněz pokleknouti na kolena svá a volati: Pane Ježíši Kriste, nepokládej jim toho za hřích. Nedej, Pane, aby duše jejich ubohá na věky zahynula.

Pán Ježíš praví také, že svatí apoštolové a nástupcové jejich biskupové a kněží jsou sůl země. Když něco soli dáte do rány anebo bolesti nějaké, tu ta bolest brzo se zahojí, ale člověk onen, do jehož ran sůl přichází, tím více křičí a volá, čím hlubší a větší rány má na těle. Ač mnohý snad úplně zdráv jest na těle, má nicméně nejednu ránu hlubokou na duši, kteroužto hřích jí způsobil. A kdykoliv kněz dotýká se v kázaní hříchu nějakého, tu jest to právě tak, jakoby sůl do té rány duševní sypal. Sůl tato má ovšem účinek hojivý, rána se zahojí, ale ten, jehožto duše jest zraněna, ten křičí, ten se hněvá na kněze a rád by, kdyby tu sůl toho kněze mohl zašlapati, ač tento nic jiného nemá na zřeteli, než aby vyhojil rány duše, byť i způsobem bolestným se tak stalo.

Snad by bylo lépe, kdyby těch kněží nebylo? Na tuto řeč pravím: Právě tak bylo by dobře bez kněží, jako bez slunce. Nevímeť ovšem nyní, jak veliké dobrodiní nám slunce skýtá, a poznali bychom je teprve tehda úplně, kdyby pojednou přestalo na obloze zářiti.

Nuže, jaká pak odměna uchystána těm kněžím, kteří plníce věrně povinnosti stavu svého, právě tak jsou pronásledováni jako svatý Štěpán? Oniť nejblíže budou v království nebeském u Krista Ježíše. Vždyť i svatý Štěpán nejblíže jest u Pána a Mistra svého a svátek jeho následuje hned po narození Páně. Má tedy kněz každý nevinně osočovaný a pronásledovaný příčinu nejednu, aby nejenom na nepřátele a odpůrce své se nehoršil, nýbrž aby po příkladu svatého Štěpána za ně se modlil a děkoval vroucně Bohu za to, že poskytují mu příležitost, aby nejblíže u Krista Ježíše mohl býti v životě věčném.

Vždyť ten, kdo miluje nepřátely své, kdo dobře činí těm, kteří ho nenávidí, a modlí se za ty, kteří mu protivenství činí, jest dítětem Otce nebeského. A miluje-li kdo jenom přátely své

a pozdravuje-li jenom ty, kteří jej pozdravují, jakou odměnu vezme v nebesích, vždyť i pohané totéž činí. Blaze tedy těm, které Pán posílá, a kteří bývají zabíjeni a ukřižováni a bičováni, neboť jest to právě neklamným svědectvím, že odplata jejich hojná jest v nebesích. Praví zajisté Kristus Ježíš Sám: Blahoslaveni jste, když vám lidé zlořečí, mluvíce o vás všecko zlé pro mne, radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích. Amen. *Frant. Klíma.*

Neděle po narození Páně.

Bláznovství hříšníků a pravá moudrost svatých.

»Aj položen jest tento ku pádu a ku povstání mnohých.« Luk. 2, 34.

Tak zvolal stařec Simeon, když dopřáno mu vzíti Jesulátko Betlemské na lokty své a patříti v božskou Jeho tvář; nebo tu na mysli mu tanulo štěstí těch, kterým dopřáno bude na věky v nebesích patřiti na Krista Boha svého tváří v tvář; ale i s bolem poznával trpký osud zavrženců, jichžto pád bude hrozný. Jinak ovšem soudívá tento svět, jenž všechno štěstí v časných statcích a požitcích hledá a proto strádání svatých za bláznovství považuje. Že klamný jest tento posudek, poznáme, popatříme-li okem sv. víry za tu záclonu, která dělí život tento od budoucího; shledámeť tu rovněž jako Simeon milostí Boží osvícený, *jak bláznivé jest jednání hříšníků, kdežto v životě svatých pravá moudrost se jeví.*

1. Zpozdilým zajisté musíme uznati takové chování, *kterým kdo připravuje se o přátelství Boží* a hněv Soudce věčného proti sobě popuzuje; a to se stává, pohrdá-li milostí Boží. Štěstím nenahraditelným jest zajisté dle slov Písma sv., Moudr. 7, 14, přátelství Boží. Pohanům ovšem zdálo se nemožností, aby tvor jaký přátelství bohů získati si mohl; ale nás křesťany ujišťuje Sám Syn Boží: »Přátelé moji jste, učiníte-li co Já přikazuji vám.« Jan 15, 14. Hle, toho přátelství účastni by se státi mohli i hříšníci, ale jak oni se chovají? Vzdorem, neposlušností a urážkami popuzují hněv Boží proti sobě a tak »v jednostejné nenávisti jsou u Boha bezbožník i jeho bezbožnost,« Moudr. 14, 9, a Kristus Ježíš položen jest jim ku pádu, totiž k zavržení.

Však i v tom jeví se zpozdilost bezbožných, že *převracejí cíl života svého*, kráčejíce ne cestou, která by k věčné blaženosti vedla, k níž povoláni jsou, ale cestou věčného zahynutí. Bažíť po statcích, jež svět tento nabízí, jako jest bohatství, sláva, požívavost a rozkoše světské; ty však nejen že neukojí jich na tomto světě, ale ještě těžkou vinu uvalují na ně, za kterou pykati jim bude v žaláři věčném, kdežto přece Kristus Spasitel připravil pro ně místo v nebesích. Oni však zhrdli tou blažeností nebeskou a společenství své s Kristem Spasitelem zaměnili za společenství s pe-

kelníky. Ale může býti bláznovství většího, když kdo štěstí věčné dává v šanc za kratičký okamžik hříšné rozkoše? »Ó by moudří byli a rozuměli,« volá Písmo sv., »a k posledním věcem prohlédali.« V. Mojž. 32, 29. Ale takto jest jim jejich vlastní vinou Kristus Ježíš ku pádu.

»Jednoho jest potřebí,« Luk. 10, 42, poučoval druhdy Kristus Ježíš starostlivou Martu, která o potřeby časné příliš pečliva byla, a toto jediné potřebné jest království nebeské čili věčná spása; proto také božský Učitel tak důtklivě nabádal: »Hledejte nejprve království Boží a spravedlnost jeho a vše ostatní bude vám přidáno.« *Hříšníci však o to jediné potřebné nedbají;* oni shánějí jen to, čím by ukájeli choutky tělesné, o potřeby duše se nestarajíce. Však tělo zhyne a byť mělo všechny požitky tohoto světa, vše opustiti musí; co ale počne si potom duše, v životě tomto zanedbávaná? V bídné opuštěnosti octne se pak jako nešťastný otrhánek před branou věčnosti a tu s hrůzou pozná, že zanedbavši to, čeho jediné bylo potřebí, vše ztratila. V zoufalství zvolá pak jako nešťastný král anglický Jindřich VIII., když octl se na smrtelném loži: Vše jest ztraceno! Není to nejzpozdilejší bláznovství, jestli kdo zanedbává to, o čem ví, že především ono nezbytně jest mu potřebné k šťastné budoucnosti? Ale hříšníci nedbají na výstražný hlas svého Spasitele, a tak bývá jim Kristus Ježíš ku pádu a po lehkomyslném životě časném nastává pro ně nešťastná zoufalá věčnost.

2. Nuže, jsou-li nám hříšníci výstrahou před nejnešťastnějším bláznovstvím, *ohledněme se po opatrném, vzorném životě svatých, abychom od nich pravé moudrosti se učili.* A víte, v čem tato pravá moudrost záleží? Milovati Boha a nebe si hledět zasloužiti. Kdo tak činí, toho sv. Augustin opravdově moudrým a šťastným prohlašuje. Též všichni ostatní sv. učitelové Církve takové vědění za nejdůležitější a nejpotřebnější uznávali. Když zbožný bratr klášterník Jiljí jednou si stěžoval sv. Bonaventurovi, že při své neumělosti nemůže býti tak svatým jako tento sv. otec, jenž tak velice učený jest, odpověděl mu tento světec: »Věz, bratře, že umí-li chudá nevědomá žena Boha líp milovati nežli já, nade mne učenější a světější jest.« A sv. Augustin téměř se žárlivostí zmiňuje se o zbožných prostých křesťanech, že vroucí láskou k Bohu uchvátí království Boží, kdežto mnozí, jež svět za učence uznává, v propast pekelnou zavrženi budou, poněvadž se jim nedostává nejpotřebnější učenosti, Boha z celého srdce milovati. Vždyť víme, jak i Sám božský Vykupitel velebil Otce nebeského, Mat. 11, 25, že co učení v pýše své oni chápati nedovedou, zjevil a porozuměti dal maličkým, totiž prostým, ale zbožným duším. Tak Kristus Ježíš posloužil jim ku povstání a k povznešení ku slávě nebeské.

Nuže, rci, křesťane, *s kým držeti chceš?* S moudrými tohoto světa, aneb s těmi skromnými, kteří ve své víře Ježíše Krista a v zachovávání Jeho přikázaní umělost svou skládají? Abychom dobře volili, všimněme si rady, kterou nám dává sv. Jan Zl.; on

uvádí nás ke hrobům králů a tu ukazuje, jak marná jest všechna sláva světa. Z těch zetlelých kostí nikdo nepozná, kdo byl bohatým a vznešeným, ale to uvážiti dlužno, kde as nalézají se duše těch nebožtíků? O šťastnou, blaženou budoucnost postarali se již zde na zemi lidé zbožní, svatí a spravedliví, a to jest ta pravá moudrost.

Nuže, co učiníme my? Slyšme slova sv. apoštola národů, jenž dí: »Toto pak pravím, bratří: Čas krátký jest; nepozůstává než aby . . . kteří tohoto světa užívají, jakoby neužívali; neboť pomíjí způsoba tohoto světa.« I. Kor. 7, 24. 31. Připravujme si tedy, pokud čas jest, šťastnou budoucnost, v čemž příkladem jest nám zbožný Simeon, jenž vzav Jezulátko na lokty své, pln oddanosti zvolal: »Nyní propustíš, Pane, služebníka svého v pokoji, nebo viděly oči mé spasení Tvé«. I my Ježíši svému se zasvěťme v životě tomto a prosme Ho, aby dopřáno nám bylo, spatřiti Jej i v království nebeském a tam s Ním na věky se radovati. Amen. *František Wohnout*, děkan v Žlunicích.

Promluva na poslední den v roce.

Účet na konci roku.

»Aj, položen jest tento za znamení, kterémuž bude odpíráno.« Luk. 2, 34.

Každoročně oslavují lidé způsobem rozličným konec roku. Vmysleme se v duchu ve zvláštní každoroční Sylvestrovskou náladu. Do vší veselosti, kterouž lidstvo loučení s prchajícím rokem si oslazuje, jistě i nejlehkomyslnějšímu maně, aniž by věděl jak, zalétnou vážné, opravdové myšlénky: »Opět jeden rok za sebou!« A v duchu prolétá všecky, na pohled snad nepatrné události, jež tvořily po celý minulý rok buď jeho štěstí, aneb dny chmurné, zkrátka dělá si účet za celý minulý rok.

Nuže, milí křesťané! Postavme sobě i my dnes otázku: »*Jak pak jsme se přiblížili za minulý rok splnění svých tužeb a všelidských ideálů?*«

Pojednání.

Jest zcela přirozeno a pochopitelno, že lidé touží po blahu. Proto, rozhlížíme-li se po jednotlivých státech, pozorujeme celou řadu blahobytných opatření a zařízení všeho druhu, která vyvolává naše doba, jež každé chvíle se honosí a chlubí novým překvapením, jež o překot ke stávajícím vymoženostem vědy novou připojuje vymoženost.

Lidstvo kroky mílovými chvátá a pádí v před. Rozum lidský proniká i černou prohlubeň moře i závratný jas oblohy, věda

skoro denně tvoří divy, telegraf a telefon z nejvzdálenějších míst donášejí rychlé zprávy, noviny, dráhy a jiné uskutečněné myšlénky lidské sbližují vzdálené národy — všechny tyto vymoženosti měly by zvýšiti blaho a štěstí, než co vidíme? S pokrokem a vymoženostmi ruku v ruce nekráčí blaho, štěstí a spokojenost. Protivy společenské se přiostřují, majetkové nesrovnalosti valem se zveličují, vraždy a sebevraždy úžasně se množí, počet mladistvých zločinců roste, svazky nejvěrnější se násilně rozvazují, nesčíslné podvody se páší, lásky, spravedlnosti, milosrdenství, spokojenosti ubývá. Jmenujte mi jedinou obec, jež by nebyla rozvaděna, jediný stát, jenž by nebyl až po uši ozbrojen, domácími sváry rozerván, jehož národové by byli spokojeni. A co má znamenati ono hrozné, přímo tygří třídní záští, tak že dnes platí: »Kdo z koho, jen do něho.«

Toť nejlepší důkaz, že pravé blaho a štěstí člověka nezávisí pouze a jediné na postupu jakési vzdělanosti a osvěty pouze světské, nýbrž že v první řadě a nejvíce závislým je na Kristu Ježíši a na svatém Jeho náboženství. A má-li člověk býti šťastným a blaženým, musí pevně a pokorně lnouti ku Kristu Ježíši.

Podivné, křesťané milí, a velmi důležité jest svědectví, kterak samo světlo stvořené slouží a s velikou úctou klaní se Králi světla věčného. Hle! Při narození Páně jasnost Boží obkličuje pastýře, a světlá hvězda vede pohany osvěty žádostivé k Ježíši, pramenu veškeré moudrosti. Odkud medle berou světlost hvězdy nebeské, k soustavě slunečné přináležející, ne li od slunce, ku kterémuž se kloní, kolem něhož bytují a obíhají? Tak tihla ona hvězda k Betlému, ukazujíc národům a židovstvu bezpečnou dráhu k zřídlu všeho blaha a veškeré spásy.

Kdož tedy šťastným a blaženým býti chceš, musíš s celou duší přilnouti ke Kristu Ježíši, jakožto pravému a jedinému světlu.

Dlouho se nevědělo, kam poděl se nástroj vykoupení — kříž Spasitelův. Nepřátelé křesťanství totiž kříž zakopali. A na místě, kde zemřel Vykupitel světa, postavena byla socha pohanské bohyně Venuše. Tím umlčeno býti mělo křesťanství. Sv. Helena dala sochu tu zbořiti a na místě tom kopati. A skutečně nalezeny kříže tři. Jak poznati, který z nich je kříž Kristův? Tehdejší biskup jerusalémský Makarius obrátil se na Samého Pána Boha; modlil se totiž vroucně k Bohu, aby nástroj Svého umučení poznamenati ráčil. Na to vstav, pravil, že již ví, jakým způsobem Bůh tajemství vyjeví. Jistá vznešená paní v Jerusalémě pracovala právě k smrti. U přítomnosti císařovny Heleny a lidu dali jí dotýkati se křížů. Při prvních dvou nebylo žádného účinku. Jakmile se však třetího dotkla, ihned zázračně uzdravena se vzchopila a hlasem velikým velebila Boha.

Drazí v Kristu! Jako tenkráte pouze dotknutím kříže Spasitelova uzdravena byla osoba nemocná, podobně také nyní vyléčí velikého chuďasa, totiž lidskou společnost, jediné křesťanství. Jediné křesťanství pozdvihuje člověka, když ho vše zničiti usiluje; jediné křesťanství sílí člověka, že z lásky k Bohu trpí a vše trpě-

livě snáší; jediné křesťanství působí, že člověk vše, příjemné i nepříjemné z ruky Boží přijímá; jediné křesťanství povznáší člověka tak vysoko, že činí jej obrazem bytosti neskonalé, bytosti nad výsost vznešené; jediné křesťanství člověku zoufati nedá, hlásajíc, že i kdyby matka zapomenouti se měla nad dítětem svým, Bůh že člověka neopouští nikdy; slovem: křesťanství plodí milosrdenství, spravedlnost, lásku, obětavost, snášelivost, spokojenost, trpělivost, nábožnost a blaženost.

Pohleďme na společnost lidskou, kde jest pravé náboženství Ježíše Krista, kde nacházíme pravé křesťany katolíky a ne jen tak zvané takékatolíky. Jak tu žije a dýchá, abych tak řekl, jeden za všechny a všichni za jednoho, jak tu pomáhá jeden druhému, kde a jak může, jak tu každý koná svou povinnost, jak mu ji ukládá Bohem a Ježíšem Kristem zjevená láska křesťanská!

Na svědectví otevřme Písmo sv., kdež čteme o prvních křesťanech, kdy ještě kvetla živá víra: »Všechno pak množství věřících bylo jedno srdce a jedna duše, aniž kdo něco z toho, co měl, pravil býti svým, ale všecky věci jim byly společné.« Skut. ap. 4, 32.

A kdy stál národ náš na výši velikosti slávy a blaha? Kdy bylo slavné Čechů jméno ctěno po celé Evropě? Když za Otce vlasti Karla IV. a arcibiskupského jeho rádce Arnošta z Parďubic kvetlo v Čechách křesťansko-katolické náboženství, kdy celý národ při rorátech pěl: »Kristus jest naše naděje, bez Něho nikdo nám nic neprospěje.«

Když však po smrti Otce vlasti počalo se brojiti proti katolickému náboženství a zavládl liberalismus, tu roznítily se v Čechách plameny vášní, zanítily se plameny svárů, domácí války, a podnes není ve vlasti naši pokoje, svornosti, spravedlnosti, pravé lásky, blaha.

Ano, křesťané milí! Čím více člověk proti Kristu Ježíši a svaté Jeho Církvi se staví, tím stává se mravně i fysicky bídnějším. Co jest příčinou vší rozervanosti dnešní mezi lidmi, co zavinilo dnešní mizerii společenských i hospodářských poměrů? Jest to odpor proti Ježíši Kristu. Učenec nechce znáti Ježíše Krista a proto celá naše moderní vzdělanost stala se velikou školou hříchů; mládež nechce znáti Ježíše Krista, a odtud ta děsná její spustlost, která dnes způsobuje všeobecnou obavu; pán nechce znáti Ježíše Krista, a proto nezná lásky k bližnímu, dělník nechce znáti Krista Pána a proto hledí se mstíti na pánovi.

Člověk jest obrazem Božím. Tento obraz Boží má člověk rozvinouti svými skutky, svým životem, dnes však rozvinují tisícové v životě svém obrazy ďábla, jeho závist, jeho mstu, zkrátka celou jeho šerednost, a proto jest svět tak šeredný, tak ďábelsky šeredný.

A nebude lépe, dokud chuďas i boháč, neučený i učenec, kníže i dělník, nezazpívají z celého srdce, z celé duše jako jedněmi ústy: »Kristus jest naše naděje, bez Něho nikdo nám nic neprospěje.«

Proto volám: »Zpět ke Kristu Ježíši!« Jistý veliký učenec říkával: »Kdyby mi nebyla ustavičně na mysli tanula moje dobrá

matka, jak mi ručky do svých rukou spínala, pak spolu se mnou poklekla a mne učívala vyslovovati nejsvětější jméno Ježíš, byl bych se stal bezbožcem.«

Věhlasnému presidentu americkému Adamsovi, pravil kdysi jistý vysocepostavený pán: »Nyní vím, jak jste se stal tím, čím nyní jste. Dostaly se mi do rukou listy, jež vaše matka vám psávala.«

Matka jiného presidenta amerického, Washingtona, vychovávala syna svého k šlechetnosti a zbožnosti. Když v stáří svém zpravena byla, že syn její povýšen jest k nejvyšší hodnosti republiky, odpověděla spokojeně: »Můj Jiří býval vždy dobrým synem.«

Chateaubriand, francouzský spisovatel v předešlém století, učinil po svém obrácení se toto vyznání: »Za své křesťanské přesvědčení děkuji modlitbám a napomínáním své věřící, zbožné matce.«

A protož se obracím k vám, matky křesťanské, prose vás z plných útrob, zachovejte rodiny své Kristu. Patřte na pravzor svůj, na Pannu Marii pod křížem. Honoste se přeslavnou touto světicí, která dokázala skutkem, že pokolení vaše není slabým, naopak, že spojené s Kristem tvoří ve světě divy. Celé davy přívrženců Kristových zanikly, učenníci utekli, velmožové slabosti podlehli, bázliví soudcové klesli, celý svět ve spoušti vášní utonul — jen Maria stála u kříže, jako slavný vítěz, jako hrdinný vyznavač. Skropena ustydlou krví, přece neutekla, ohlušena rykem divokým, přece nezvratně stála — nezničil ji ryk válečný, ani celé peklo nevyrvalo jí ze srdce lásku ke Kristu.

Matky křesťanské! Vzhůru srdce, velebím vás, jestliže k Marii se hlásíte. Ano, vidím vám na očích, že chcete Marii následovati, Krista i se svými rodinami věrně se držeti. Proto plesám v této hodině, že národ náš zachován bude Kristu, že nepodlehne útokům bezbožeckých nepřátel, volaje: »Nechť Kristus žije, kraluje a vládne. Amen.« *František Rychlík,* bisk. vikář v Kuklenách u Král. Hradce.

LISTY KATECHETICKÉ.

Náčrtek dějin tolerance.

Napsal **Václav Oliva.**

Církevní stanovisko naproti sektářům, jak správně podotýká Aichner, per se bylo vždy *jedno a totéž*. Církev totiž vždy kacířství zamítala a dle svých prostředků trestala a mýtila. Proto *nemůže se* v tomto směru vůbec *o nějakých dějinách »tolerance« mluviti*; mluvívá-li se přece, pak dějinami »tolerance« rozumí se vlastně poměr, jaký stát, moc světská v jednotlivých dobách ke kacířství zaujímala, či vypravuje se, pronásledovala-li moc světská kacíře, neb je obraňovala, či indifferentně k nim se chovala.

Dějiny »tolerance« dělí se obyčejně na *tři doby*: na dobu od počátku Církve až po mír vestfálský, na dobu od míru vestfálského až do císaře Josefa II. a na dobu nejnovější od století osmnáctého až po naše časy. Poněvadž v tomto pojednání mám hlavně na mysli *Rakousko, zvláště pak Čechy,* chci o prvních dvou dobách pojednati stručně, hlavně dle Aichnera.

1. Za *císařů pohanských* nebylo Církvi ani v potírání kacířů bráněno, ani Církev nebyla v potírání kacířů podporována. Stát choval se v tomto směru indifferentně.

Křesťanští císařové záhy nahlédli, že jest jejich povinností proti kacířům vystupovati. Proto v době jich shledáváme se již se zákony proti kacířům, jako děje se v zákonníku Theodosiově (o kacířích XVI. 5) a Justiniánově (o kacířích a manichejcích I 5). Záhy vyvinul se zvyk *kacíře upalovati.*

Takové panovaly poměry po celý *středověk.* Názor o pronásledování kacířů byl tak všeobecným, že i protestanté hned od počátku svého trvání si jej přivlastnili a dle něho se řídili.[1])

2. *Mírem* **vestfálským** následovala v tomto směru radikální změna. Protestanté domáhali se na císaři římském prostředky dovolenými i nedovolenými uznání své konfesse a svolení, by ne-li

[1]) Více a důkladněji ve spisku: »Inkvisice ve světle pravdy«. Napsal Václav Oliva. V Praze 1901 v »Lidové knihovně«.

větších, tož alespoň stejných požívali s katolíky práv. Císař posléze byl donucen jim vyhověti. Mírem tímto bylo stanoveno, že: *a*) co do náboženství mají svědomitě býti zachovávány smlouva passovská a mír augsburgský; luthe ránům byli kalvini (»reformování«) na roveň postaveni. Mezi katolíky a protestanty měla panovati rovnost; *b*) stavové říši přímo podrobení dostali právo reformační (jus reformandi), jednotliví vládcové mohli totiž poddaným svého území jedno ze tří uznaných náboženství (katolické, lutheránské, reformované) předpisovati a vyznavačům jiného náboženství občanská práva a trpení (toleranci) odnímati. Tohoto však práva nedostalo se městským magistrátům. *c*) Obmezení práva reformačního stalo se tím, že rok 1624 byl prohlášen za normální, t. j. kdo z katolíků, neb protestantů tohoto roku veřejné neb soukromé služby Boží měli, podrželi je, ostatní musili se buď vystěhovati neb náboženství panovníkovo přijmouti. Pro církevní statky, kostely a školy platil za normální den 1. den měsíce ledna 1624. Co kdo onoho dne držel, také podržel. Duchovní zástava (reservatum ecclesiasticum) míru augsburgského byla znovu potvrzena a též na protestanty vzhledem na biskupství a kláštery, které drželi, rozšířena.

Zásady míru vestfálského, ač Církvi katolické dosti nepřátelské a strannické, nabyly všude platnosti a získávaly si časem větší a větší obor na újmu katolicismu. Nekatolíci ubírali stále katolické Církvi její výsady, až snížili ji, nejen na rovnou jiným náboženským společnostem, nýbrž i ponížili ji i pod ně.

3. **V Čechách** jednotou Církve nejvíce otřásla, neprávem nazývaná od protestantů *reformace česká*, t. j. vystoupení mistra Jana Husi se všemi jeho důsledky a následky. Prvního veřejného uznání, ne snad jiné konfesse, ale úchylky od stávající praxe církevní dostalo se husitům jak od moci světské, tak církevní tak zvanými *kompaktáty*. Druhým veledůležitým mezníkem v dějinách české »tolerance« je smlouva, učiněná mezi katolíky a utrakvisty za krále Vladislava II. na *sněmu kutnohorském* roku 1485. Nová perioda »toleranční« nastala *majestátem* císaře Rudolfa II. ze dne 9. července 1609, pak »*tolerančním patentem*« císaře Josefa II. a posléze *nejvyšším císařským patentem* ze dne 8. dubna 1861. Udaná léta jsou jaksi pilíři, hlavními a nejvýznačnějšími dobami, ač mezi nimi, jak známo z dějin, uplynula leta plná bojů a rozmíšek o tak zvanou svobodu náboženskou, jež ve skutečnosti nebyla a není ničím jiným, než utiskováním katol. Církve a podporováním kacířstev.

Kompaktáta [2]) přijatá Čechy na sněmu Jihlavském 5. července r. 1436 zněla: »1. Přijímání pod obojí způsobou se Čechům a Moravanům sice povoluje, avšak spolu věřiti dlužno, že pod způsobou chleba netoliko tělo a pod způsobou vína netoliko krev Páně jest obsažena, nýbrž že pod každou způsobou jest celistvý Kristus přítomen. 2. Svobodné hlásaní slova Božího se pod do-

[2]) Sr.: Jiří Sahula: »Kompaktáta . . .«

zorem biskupovým dovoluje všem kněžím od něho poslaným. 3. Hříchy smrtelné buďtež stavovány a trestány skrze ty, na kteréž to sluší, t. j. skrze úřady duchovní a světské, z nichžto první stavují a trestají hříchy duchovních, tito poslednější však hříchy světských, vždy při tom práva a spravedlnosti šetříce. 4. Co do světského panování duchovních nad časným zbožím vyřknuto, že jako kněží jednotliví, tak i chrámové mohou míti statky světské zděděné, aneb jinak spravedlivě nabyté; že však duchovní lidé, jsouce vladaři zboží církevního, jím věrně podle nařízení svatých otců vládnouti mají.

Kompaktáta obsahují *v podstatě učení katolické*. Proto nedivu, že historikům protestantským se nelíbí. Tak Šebesta, evangel. farář, dí o nich: »Diviti se musíme . . . krátkozrakosti Čechů v celém jednání se sněmem basilejským. Čechové dobyli sobě tak mnohými obětmi a válkami náboženské svobody, v níž bez ohledu na Řím a církevní sněmy trvati mohli, a tuto svobodu prodali za krmi čočovice, za papírová kompaktáta, kterých ani Řím, ani Sigmund držeti nemínil, a kteráž jim nepodávala ani stínu svobody, kterouž měli před vyjednáváním se sněmem . . . Krátkozrakost Čechů dá se vysvětliti jen tím, že pravou stranu reformační, Tábority, odstrčili a obešli a . . . hodností římských více si vážili než čistého slova Božího (sic!)« a Winter poznamenává s příchutí ironie: »Po dlouhém jednání . . . přijal koncil kompaktáta . . . a Čechové prohlášeni za pravé a věrné syny Církve, což radostně si literami česky, latině, uhersky a německy na mramorové tabule napsali a na kapli Božího těla v Novém městě pražském vstavili« (str. 18. »Dějiny Církve křesťanské«, Praha 1888).

Mírní Čechové radovali se, že jsou zase v pravé Církvi; jinak živly radikální. Tím stalo se, že mezi katolíky a husity nastalo *nové napjetí*, bouře, pronásledování. Ke všemu vyskytli se na jevišti dějin »čeští bratři«. Po dlouhých sporech a přísném zakročení Vladislavově proti »pikhartům« (»českým bratřím«) došlo ku památnému **míru náboženskému v Kutné Hoře** r. 1485. »Smluvili se tu kališní s katolíky, že každý ze stavů bude moci své víry o přijímání velebné Svátosti užívati podle důvěření svého svědomí a kněží že mají slovo Boží bez hanění a kaceřování strany druhé svobodně kázati. Smluveno též, aby každá strana držela kostely, které měla při začátku panování Vladislavova, a konečně snesli se o poselství dvojím k papeži, aby rozhodl o cestách, kterými by *mír mezi stranami na věčnost byl zachován.*« (Winter: 30, »Život církevní v Čechách«.)

Po vystoupení Luthera přibyl **»protestanstvím,**[3]) *do Čech z ci-*

---

[3]) Čeští evangelici *neradi slyší*, říká-li se jim »*protestanté*«. Tak »Český bratr« píše: »Běžný název »protestanté« pro evang. stavy české není ovšem historicky správný, neboť evangelíci čeští co do původu nemají nic společného s německými protestanty, ježto církve jejich vyšly bezprostředně z reformace české«. (XI. 18.) Dějiny opakem učí, že *čeští evangelíci mají mnoho společného s protestanty německými*, při nejmenším alespoň učení. A to

ziny vneseným, do náboženských zmatků českých nový, **největší**«. Protestanté ukrývali se z počátku ve straně pod obojí, jež během času úplně se poprotestančila. Nastaly *boje za »svobodu náboženskou«* podněcované hlavně tím, že přívrženci vyznání augsburského dosáhli v Německu mírem z r. 1555 (v Augsburce) rovnoprávnosti s katolíky. Císař Maxmilian II, dle některých tajný protestant, přál vyznávačům »čistého evangelia«. Protestanté mohutněli až za Rudolfa II. vymohli si 9. července 1609 majestát.

»Dle **Majestátu** zaručena byla evanjelíkům všech tří stavů úplná náboženská svoboda na základě Českého vyznání tak jako požívajícím pod jednou; pražská konsistoř a universita dány v plnou moc stavům evanjelickým, stavové doplňovali konsistoř i universitu a volili defensory víry; všecka dřívější ustanovení a mandáty Majestátu odporné prohlášeny za neplatné. Majestát pak zanesen do desk zemských a uložen na Karlšteině.« (Šebesta: 365)

Majestát Rudolfův dle Jaksche zněl: »Protože, pokud týče se víry pod jednou a pod obojí způsobou, nařízením sněmu jest potvrzeno, aby se vyznavači jejich navzájem neutiskovali, spíše jako dobří přátelé a jako jeden muž vystupovali a aby jedna strana druhou netupila, zůstává při tom, jak sněmovním nařízením stanoveno bylo. A protože strana pod jednou v tomto království svobodně a nerušeně svou víru vyznává, nemá i strana pod obojí, jež vyznává českou konfessi, proto nějaké újmy trpěti, nýbrž úplné rovnosti požívati. Proto také se dovoluje, aby všecky stavy pod obojí, totiž stav panský, šlechta, jakož i pražská horní a jiná města se svými obyvately a poddanými, vůbec všickni vespolek a zvlášť, kteří se ku svrchu jmenované české konfessi, jež kdys císaři Maxmiliánovi na zemském sněmu r. 1575 a nyní znovu podána byla, přiznávali a nyní přiznávají, nikoho nevyjímajíc, své křesťanské náboženství pod obojí dle uvedeného vyznání víry a dle mezi sebou stanoveného řádu a pořádku svobodně a libovolně všude vyznávali, pro svou víru a své náboženství, jakož i pro duchovenstvo a církevní řád, jenž u nich panuje, aneb jimi zaveden jest, nebyli znepokojováni a to až do té doby, kdy po křesťansku k úplnému všeobecnému dohodnutí se o náboženství ve svaté římské říši dojde a tedy nemají ani nyní, ani nikdy později býti povinni, aby řídili se dle již dříve na všeobecném zemském sněmu z roku 1567 vynechaných a v zemských privilegiích a jinde kdekoliv vypuštěných kompaktátech. Ostatně jmenovaným stavům pod obojí odevzdává se ve správu dolejší pražská konsistoř; též co nejmilostivěji povoluje se, aby všickni stavové pod obojí jmenované konsistorium s jeho kněžstvem dle svého vyznání a řády obnovili, též aby své kazatele jak Čechy tak Němce dle téhož (vyznání) ordinovati dávali, aneb již ordinované na své fary bez

zcela stačí za důvod, aby i oni jmenovali se »protestanty« ať již chtí, čili nic.

všelikých překážek pražského arcibiskupa neb kohokoliv jiného, přijímati a dosazovati mohli. Neméně odevzdává se, od pradávna straně pod obojí vlastně patřící, pražská universita se vším příslušenstvím péči jmenových stavů, aby ji dovednými a učenými muži obsazovati, dobré případné zřízení zaváděti a pro obé spolehlivé osoby ze svého středu za ochránce ustanovovati mohli. Zatím však, než vše toto se uskuteční, mohou nicméně jmenované stavy pod obojí všecko tak, jak nahoře napsáno bylo, totiž svou víru svobodně a nerušeně všude vykonávati a jmenované všecky stavy pod obojí osoby ze svého středu za defensory nad jmenovanou konsistoří a pražskou universitou dle své společné smlouvy ze všech tří stavů stejným počtem jmenovati a jich jména Jeho Veličenstvu ku potvrzení předložiti. Dále, kdyby kdo ze všech stavů pod obojí tohoto království mimo kostely a modlitebny, jež dnes mají, a jimž již dříve náležely (při nichž též v pokoji ponecháni a chráněni býti mají) v městech, městečkách a vesnicích aneb jinde ještě více modlitebnic či kostelů ke službě Boží, aneb i školy ku vzdělání mládeže vystavěti chtěla, může totéž nejen stav panský a rytířský, ale i pražská, horní a jiná města, všecka vesměs a každé zvlášť, bez překážky kteréhokoliv člověka dle své libovůle v každé době svobodně a veřejně činiti. A kde, jako v mnoha královských, jakož i Jejího Veličenstva císařovny, jakožto královny české městech obě náboženské strany pod jednou i pod obojí vespolek bydlí, má ku zachování lásky a svornosti každá strana svou víru svobodně a nerušeně vyznávati, svým vlastním duchovenstvem se říditi a spravovati a žádná strana druhé straně náboženství a zvyky předpisovati, aniž ve vykonávání náboženství, pohřbívání mrtvol v kostelích a na hřbitovech, anebo ve zvonění brániti. Nemá také od dnešního dne nikdo ani ze svobodných vznešených zemských stavů, ani z měst a městeček, ba ani ze sedlského lidu, ani svou vrchností, ani od kohokoliv jiného, ať duchovní ať světské osoby, od své víry býti odváděn násilím a ku náboženství strany druhé násilím aneb jakýmkoliv jiným podvodným způsobem nucen.«

Vedle majestátu bylo učiněno *porovnání* mezi konfessionisty a katolíky — ale jenom mezi katolíky mírnými — že jedni druhých zanechají při kostelích a kolláturách, král na svém zboží že může dosazovati kněze arcibiskupské pod jednou i pod obojí; smluveno znovu o pohřbech, kde protestanté platí ke katolickému kostelu desátky, tu aby měli právo pohřbu, upře-li se jim toto právo, že nemusí zapravovati desátkův, a konečně že podobojí mohou stavěti kostely na statcích královských a v královských městech, tedy i tu, kde by byla většina katolická. Porovnáním r. 1609 stanoven rok normální: totiž co která strana drží, podrží.« (Winter: 244.)

Tak trval stav věcí celkem až do bitvy bělohorské r. 1620. Po bitvě této nastal příznivý obrat na prospěch katolicismu. Císař Ferdinand II. reskriptem ze dne 29. května 1627 odvolal jak majestát, tak usnešení sněmu ze dne 9. července 1609. *Jedině náboženství katolické mělo v zemi právo;* ostatní všecka náboženství

byla proskribována. Čechy staly se zase katolickými, alespoň dle zevnějšku. Jisto jest a popříti se nedá, že přemnozí přijali katolicismus pouze na oko, z ohledů světských a v srdci zůstali nekatolíky. Maličké jen popatření do vědeckých děl dějepisných v náboženských otázkách z doby císařů Ferdinanda III., Leopolda I., Josefa I., Karla VI. a Marie Terezie tomu naprosto nasvědčuje. Jakmile císařové rakouští octli se v sebe menším nebezpečí od svých velmocenských sousedů, vždy byli tu tajní kacíři, kteří snažili se těchto nesnází využitkovati ve svůj prospěch. Králové pruští jakožto protestanté byli jaksi ex offo povoláni, aby se tajných protestantů v Čechách ujímali. Nad to nepřátelství králů pruských k rodu habsburskému bylo mocnou páskou, rozdmychující víření náboženské v Čechách. Všecky výnosy proti kacířům nespomáhaly; *Prusko posílalo k nám kacířské kazatele i knihy.*[4])

Císařovna Marie Terezie zaměstknána ustavičnými válkami, nemohla se dosti pečlivě starati o úplné vykořenění bludův, ač sama byla katol. Církvi věrně oddána.[5]) Mimo to zrušení řádu jesuitského a filosoficko-mravní osvěta XVIII. století již za posledních let její vlády působily dosti příznivě ve smýšlení ve prospěch protestantů. Není proto divu, že ze dne 10. března 1775 shledáváme se i s následujícím výnosem: »Ašským majitelům usedlostí a poddaným nemá se nikterak zabraňovati ani ve svobodném vykonávání náboženstní dle augsburské konfesse, ani v dosavadním vykonávání jurium ecclesiasticorum et circa sacra.« (Dokončení.)

Mějme na mysli účel vyučování náboženského!

Uvažuje F. L.

V poslední době mnoho se psalo o reformě methody u vyučování náboženství, a počíná nabývati vrchu mínění, že užívati se má methody tak zv. analytické, při níž z příkladů — a to, pokud lze biblických, má se vyvinouti pojem pravdy neb nauky náboženské, jelikož tím způsobem pravda taková nejlépe se objasní a také spíše v paměti utkví. Než, i přívrženci methody opačné, synthetické, mají své důvody a poukazují hlavně k tomu, že methoda analytická jest poněkud zdlouhavá, a že jí také vždy ani užíti nelze, že totiž ani ke každé poučce náboženské vhodný příklad biblický nenalezneme.

Jiní konečně zaujímají v této věci jakési střední stanovisko a praví: U dětí menších užívejme pokud možná methody analytické; u větších, kde jest už větší chápavost, můžeme se obejíti bez stá-

---

[4]) Sr.: Adámek: Chrudimsko, spisy jesuity Svobody o »české reformaci« a j.

[5]) Sr.: Rezek: »Dějiny prostonárodního hnutí náboženského v Čechách«. Praha 1887.

lého rozvádění příkladů a použíti častěji methody synthetické. — Pravda, jak známo, obyčejně »bývá uprostřed«, a můžeme očekávati, že toto mínění asi sevšeobecní.

Než, domníváme se, že nynější doba nejméně se k tomu hodí, abychom se přeli o methodu, jakou máme dětem nauky náboženské podávati. Stěžujeme si, a právem si stěžujeme, že jest náboženství vykázáno ve škole málo hodin, a že vedle toho dítě v hodinách ostatních — při stanovisku, jaké veliká část nynějšího učitelstva k náboženství zaujímá — mnohdy ani slova o Bohu neuslyší. To všecko jest pravda, stěžujeme si tedy právem — ale což pak nám ty všecky stížnosti a nářky pomohou? Pokud potrvá nynější školský zákon, vše zůstane, jak jest — a ten potrvá, pokud nebude náš říšský parlament míti většinu katolických poslanců. Že do té doby mnoho vody uplyne, netřeba ani povídati. O to se přičiňujme mezi lidem, pracujme ve spolcích a pomocí tisku. Ale pokud se týče školy, tu nezbývá, než abychom se s nynějším smutným stavem věcí smířili a uvažovali:

Kterak si počínati, abychom i při nynějším malém počtu hodin a při ostatních nepříznivých okolnostech, hlavně při lhostejnosti učitelstva k náboženství — o čestných výjimkách nemluvíme — *dostáli úkolu,* jejž nám ukládá — *nikoliv učebná osnova* — to podotýkáme napřed — *ale Bůh a naše svědomí!*

Na posledním katolickém sjezdě v Praze přednášeno v odboru školském o náboženském vychování. Při tom ujal se také slova starý, zkušený kněz z Prahy a uvedl tento příklad: Ke kupci přišel chlapec a žádal za zlatý jakési zboží. Kupec se táže: A což peníze? »Já zlatý *znám,*« odpovídá hoch. — I to já vím, že zlatý znáš, dí kupec, ale zdali pak jej také *máš?* — A z příběhu toho odvodil pravdu: Nestačí člověku, jenom náboženství *znáti,* ale nutno jest *v srdci jej chovati a jím život svůj říditi.* — A to je skutečně *jediný a pravý účel náboženského vyučování.*

Respice finem! — pamatuj na konec! A v naší věci: učiteli náboženství, *pamatuj na cíl a účel své práce ve škole!*

Ale pohleďme na ty výsledky naší práce, jak se mnohdy jeví! Může někdo říci, že by duchovní nedbale docházeli do škol? Vždyť máme na vícetřídních školách zvláštní katechety, kteří nesmějí zameškati ani hodiny. Můžeme si stěžovati, že by se děti náboženství neučily? — Jen se podívejme do školních katalogů a najdeme množství jedniček (velmi dobře) a dvojek (dobře) a jen malé procento čtverek (sotva dostatečně) a pětek (nedostatečně). Jakou čest dělá si z toho dítě i rodiče, může-li se pochlubiti, že mělo na školní zprávě »samé jedničky.« — Ale děti vyjdou ze školy, a brzy vykazují »jedničkáři« i »čtverkáři« stejný prospěch — z darebáctví a nemravnosti!

Kde jest příčina? — Náboženství vniklo sice do paměti — do hlavy, ale nikoli do srdce, do duše. Uplyne nedlouhý čas, a vytratí se i z paměti, a nebude nic v hlavě, ani v srdci.

A pohleďme, jak jest naše mládež i při tom pilném učení *opravdu zbožnou.* Není dosti takových dětí, i pilně se učících

které modlitbu jen odříkávají, na nic při tom nemyslíce? Není dosti těch, které v kostele mluví, se smějí atd.? Není i takových dosti, které, kdykoli jen mohou, kostelu se vyhnou? Jak se to vše srovnává s těmi pěknými známkami z náboženství? Odpověď je táž! náboženství nevniklo *do duše* dítěte.

Kristus Pán řekl: »Ne ten, kdo mi říká: Pane, Pane! vejde do království nebeského — ale ten, kdo plní vůli Otce mého, jenž v nebesích jest.« — A katecheta měj stále na mysli: není již ten zbožným, kdo hbitě odříkává katechismus — ale ten, kdo dle náboženství své jednání řídí.

Nepřátelské nám učitelské listy často poukazují k tomu, že prý učení náboženství přestává na pouhých slovech a citátech, a »Český Učitel« již docela radí, aby se náboženství ze školy vyhodilo a nahradilo nějakou »morálkou« bez Boha, která by prý na mravnost mnohem příznivěji působila.*) To víme, že nepřátelé by celý ten vychovatelský nezdar nynější školy nejraději uvrhli na hlavu kněze — ale podezření, že by kněžstvo skutečně neslo vinu toho, *nesmí* býti oprávněným. A proto opakujeme: Respice finem!

* * *

Co má býti plněno, zachováváno, musí býti napřed *poznáno.* Musí býti tedy pravdy náboženské ve škole především *jasně vyloženy* a od žáků také *do paměti vštípeny — musí se tudíž děti náboženství učiti.* Námitka tedy o obtěžování paměti, se strany odpůrců činěná, jest nerozumná. Učení žádá se *při všech předmětech,* a náboženství mělo by činiti výjimku?

Učiva náboženského jest na dvě hodiny týdně *příliš mnoho,* o tom nemůže býti sporu. Ať vezmeme kteroukoli část katechismu: apošt. vyznání víry, přikázaní Boží a církevní, svátosti, modlitbu, stať o křest. spravedlnosti každá je dosti obsáhlá a vyžaduje mnoho času, jehož jest právě nedostatek. A tu mnohdy katecheta spěchá, aby vše »probral«, jak se říká, namáhá se, aby si děti vše do paměti vštípily, a když toho docílí, je spokojen, domnívaje se, že učinil zadost své povinnosti — a přece neučinil. To hlavní, aby totiž náboženství vštípeno bylo nejen do paměti, ale i do srdcí dítek, zůstalo opomenuto — či lépe řečeno: na to nezbylo času.

Než, je-li pak správné, aby nezbyl čas na to hlavní? Dojista ne — a tu pak nezbývá, než uspořádati vyučování tak prakticky, aby čas na to hlavní zbýval.

Na školách vícetřídních jest učivo rozděleno na jednotlivé ročníky; tu je práce snazší; ale ve školách vesnických jest jinak. A tu nepočíná si správně katecheta, jestliže — jak se to snad většinou děje — snaží se probrati *každým rokem celý katechismus.* Rozpočítá si, kolik hodin do roka asi bude míti, a kolik tedy otázek na jednu hodinu připadá, ty pak snaží se probrati, děj se

*) Viz o tom v »Křesť. Škole« čís. 19, str. 315 a 316.

co děj. Ale tak se učivo náležitě neprobéře, jenom se »promrská«, a děti z toho nemají právě jiný užitek, nežli že si věty katechismu — ovšem při velikém obtížení paměti — zapamatují.

Při takovém učení ovšem nezbývá času na ušlechtění mysli a srdce, na vštěpování zbožnosti, tedy na to hlavní. K tomu nelze nepoznamenati, že takovým učením se dětem tento nejpotřebnější a nejdůležitější předmět znechutí. A přece je známo, že mnozí katecheté každého roku začínají otázkou o Bohu a končí výkladem o nebi a pekle.

Zde je tedy především potřeba změny; duchovní, který vyučuje na školách v málo třídách, nechť si rozdělí učivo aspoň na dvě části (období) a každým rokem nechť probéře jednu, a to *důkladně*, jak jen možno. Výhody z toho budou mnohé; především bude moci učení příklady oživiti a dětem zajímavějším, poutavějším a milejším učiniti — a pak bude míti čas také na to hlavní. K tomu ovšem dlužno podotknouti, že stať o svatých svátostech, jež děti přijímají, musí býti probírána každým rokem.

Pravdám náboženským musí býti se strany dítek především *náležitě porozuměno* — jinak pravého účelu nikdy nedocílíme; ale náležitého porozumění se při učení spěšném dodělati vůbec nemůžeme.

Jak to působí trapně, když vidíme na př., že děti při mši sv. mnohdy nevědí, jak se mají chovati; nevědí, kdy mají povstati, kdy kleknouti, kdy se pokřižovati. Jedno hledí na druhé, mnohdy jich několik povstává, ale vidoucc, že ostatní zůstaly klečeti, zase klekají. Nevědí, při kterých částech mše sv. se zvoní a proč. A neprobíral snad velebný pán stať o mši svaté? Probírá ji každého roku, a mnohé z těch dětí by nám odříkalo, které jsou hlavní části mše sv., a kterých milostí při ní docházíme. Ale *porozumění* tu schází. A nemusíme-li domnívati se, že ta lhostejnost ke službám Božím a zanedbávání jich zaviněna jest v častých případech nedostatečným porozuměním? Kdo by se však domníval, že porozumění mši svaté a zájem pro ni, který jest nejvýš žádoucí, vzbudí u dětí za hodinu, a pak že může jíti dále, ten by se velice mýlil.

Tedy především jest potřebí učení *důkladného*, jež by vedlo k náležitému porozumění pravdám náboženským.

Potom nechť katecheta zbytečně nemaří času tím, že žádá *doslovného znění* textu knihy tam, kde toho není nutně třeba. Doslovného znění žádati musí u textů z Písma sv. (citátů), ale ne tak u katechismu. Stojí-li v katechismu: »aby Ho ctili, milovali...«, a dítě řekne: »aby Ho milovali, ctili...« — musíme již dítě opravovati, že mělo říci slovo »ctili« dříve, a tím mařiti čas? Vždyť přece ve skutečnosti »ctíti a milovati« děje se současně — proč by tedy jedno z těch slov musilo býti uváděno dříve? A kolik jsme již měli schválených katechismů, a v každém byl o některé věci jiný text, jiná slova, a vše bylo přece správné! A proč bychom nedovolili tedy také dítěti, aby užilo vlastního vhodného

slova, když právě na slovo katechismu okamžitě nemůže vzpomenouti?

Žádá-li se takové doslovné »nadření«, znechucuje se dětem učení, a katecheta moří zbytečně sebe i děti. Máme tu ovšem na mysli děti dospělejší, u kterých právě toho všelijakého učení jest přes míru. A použije-li dítě někdy vlastního slova (tím ovšem nemíníme lenochy, kteří vůbec se neučíce, povídají, co jim právě na jazyk se namane), je to právě důkazem porozumění u dítěte. Že v tom ovšem katecheta musí býti opatrným a že vysvětlí, proč jistá místa musí býti uváděna doslovně, jest zřejmo. — Toto uvádíme pouze na doklad, jak možno šetřiti časem, aniž by věc trpěla újmu.

(Dokončeni.)

LISTY VĚDECKÉ.

Smíšené manželství

uzavřené bez záruk a bez prohláškového listu farního úřadu, před evangelickým duchovním.

Právní úvaha.

Napsal Dr. **Ant. Brychta.**

Jakých oklik, výmluv a úskoků užívají protestanté a jejich duchovní orgánové, po případě i vlažní nebo svedení katolíci, jde-li o uzavření *smíšeného* manželství, je vůbec známo. Zvláště přesvědčí se o tom duchovní správce katolický, žádaje od snoubenců, z nichž jeden jest katolík a druhý akatolík, apoštolskou Stolicí k uvarování mnohého zla a pohoršení, jakož i k zabezpečení, seč lze, věčné spásy strany katolické, *nařízené záruky*, [1]) že budou všecky dítky po katolicku pokřtěny a vychovány a straně katolické že nebudou se klásti překážky, by mohla dle své víry žíti a své náboženské povinnosti řádně konati. [2])

Aby se tyto záruky, jichž nezbytně třeba, má-li takový sňatek býti možný, [3]) obešly a učinily illusorními, užívá se mnohých nicovatých vytáček, klamných slibů, pakliže se záruky hned z počátku přímo nezamítnou (což by aspoň bylo upřímné a bez falše), že přec bude a má duchovní správce snoubencům *důvěřovati,* že ještě ani ohlašování zamýšleného sňatku *nezačalo* a že je tedy ještě *dosti času*, by se buď mezi ohláškami nebo po nich tomuto

[1]) O těchto zárukách jedná obšírně Instructio *Gregorii* XVI. ad episcopos Germaniae d. d. 22. Maji 1842.

[2]) Slib strany katolické, že se přičiní, aby strana druhá víru katolickou přijala, zůstává, jak zkušenost a skutečnost pohříchu dosvědčuje, z pravidla pouhým slibem. V mnohém případě možno mluviti ještě o štěstí, že strana katolická od Církve buď z náboženské netečnosti nebo následkem činěných jí nástrah neodpadne. Mnoho hlubokých myšlének o smíšeném manželství obsahuje: *Rive,* Die Ehe.

[3]) *Dovoleným* takové manželství pro mnohé nepřístojnosti a nebezpečí straně katolické z něho hrozící *není nikdy,* třeba se překážka rozdílného náboženského vyznání stran prominula, na co třeba katolického snoubence vážně upozorniti a všeliké jeho domněnky a vytáčky hned předem vyvrátiti.

církevnímu požadavku, který je beztoho více jen formální, vyhovělo a pod., kterážto předstírání mají nezřídka, jak zkušenost dosvědčuje, pouze *ten účel*, aby sňatek v *katolickém chrámě* byl ohlášen [4]) a předešlo se jeho ohlášení »z ohledu na veřejnost« úřadem světským (hejtmanstvím), jež pokládá dosud, a to vším právem, ohlášky takové za něco neobyčejného a mimořádného, za anomalii, když úřad světský v tento církevní akt se vkládá a při úkonu s uzavřením sňatku těsně souvislém, tedy při úkonu bez sporu náboženském spolupůsobí. [5]) Obezřelý a zkušený duchovní správce *prohlédne* ovšem *záhy* tyto, o povaze takových stran a vnitřní jejich ceně ne příliš lichotivě svědčící léčky a bude je hledět, jakož mu káže povinnost, od tohoto škodlivého a zhoubného úmyslu odvrátiti a žádati jak důstojně tak důrazně předepsané záruky. Zpěčují li se strany tak učiniti, poučí je vážně o následcích kroku toho a poukáže spolu k tomu, že by mohly pouze s *passivní assistencí* býti oddány a jestliže by tuto buď ve své náboženské netečnosti nebo zatvrzelosti nebo zpupnosti nepřijaly, sdělí jim důstojně a vážně, že mu *nemožno* při jejich zamýšleném sňatku spolupůsobiti a je ohlašovati. [6])

Dá-li se duchovní správce lstivým předstíráním takových snoubenců, jak se pohříchu nejednou stává, *přemluviti* a *ohlásí li je*, důvěřuje jejich lichým slovům, v katolickém chrámu, odloží snoubenci — dosáhnuvše, oč jim vlastně šlo — *přetvářku*, odepřou nyní zcela zřejmě záruky, zamítnou mnohdy i passivní assistenci a žádají směle za vydání ohláškového listu, by mohli před protestantským duchovním v manželství vejíti. *Nyní teprv* pozná farář, ale *pozdě*, ke svému žalu ošemetnou hru snoubenců a všecko jeho napomínání a sebe přesvědčivější přimlouvání zůstane z pravidla marným; často dostane se mu jen hrubých urážek, ne-li posupného výsměchu. A aby snad přece ještě *v poslední* chvíli k zárukám neb aspoň ku sňatku s passivní assistencí před katolickým farářem, tedy k sňatku i církevně platnému, *nedošlo*, když by totiž farář vydání ohláškového listu dle platných církevních nařízení [7]) rozhodně odepřel, oddá protestantský duchovní snoubence *bez ohláškového* od katolického farního úřadu vyhotoveného *listu*, jak následující případ dokazuje, který budiž tuto i s úředním jeho projednáním, vztažitě rozhodnutím, blíže objasněn.

Katolík Vít z farnosti A chtěl vejíti v manželství s Idou, vy-

---

[4]) Srov. poznamenání následující.

[5]) Ani vlažným katolíkům a odpůrcům Církve nezamlouvají se z naznačených příčin, k nimž řadí se mnohé jiné až příliš patrné, ohlášky »na úřadě«, i protestanté — jak z našeho případu patrno — jim nepřejí, ježto způsob, jak se to děje, a tak důležitý a posvátný svazek, jakým je manželství, v průjezdech nebo na chodbách úřadů písemně ohlašuje, jest příliš *profanní* a i mysl světskou — *zarází*.

[6]) Ježto by spolupůsobil ku spojení *nedovolenému* a zřejmě *hříšnému*. Srov. svrchu cit. papežskou instrukci.

[7]) Srov. vzhledem k cit. papežské instrukci a k proticírkevním novějším zákonům, apoštolskou Stolicí zavřeným (Allokuce ze dne 22. června r. 1868), vydanou instrukci *českého episkopátu* ze dne 15. a 3. června 1868.

znání helvetského. Poněvadž se *zdálo*, co ovšem, jak se později ukázalo, bylo mylné, že budou dány předepsané záruky, byl sňatek v katolickém kostele řádně ohlášen, *aniž* by farář — důvěřuje ošemetným slibům snoubencům, že záruky budou dány — *aspoň* mezi ohláškami byl na to *opatrně*, ale i *energicky* naléhal, by strany církevním nařízením učinily zadost, po případě každým způsobem byl zjistil, že bude sňatek po odepření církevních záruk aspoň s passivní assistencí uzavřen. Jedno i druhé bylo po projíti ohlášek s mnohými vytáčkami a dosti nešetrnými poznámkami odepřeno [8]) a žádán dosti příkře od faráře prohláškový list, který tento, seznav teprv nyní ošemetnou hru a prolhanost stran a vlastní oklamání, ovšem vydati odepřel, načež se strany svou nevolí nad tím příliš netajíce, z farního úřadu vzdálily. Aniž by býval měl ohláškový od katolického farního úřadu vyhotovený list v ruce, oddal protestantský duchovní v B. strany a žádal písemně po uplynutí *delší doby* tento úřad za vydání ohláškového listu, na ospravedlnění svého *nezákonného* jednání mezi jiným uváděje, že byli snoubenci Vít a Ida v B. oddáni, »na základě prohlášení dvou svědků, že byly ohlášky (jejich) ve farnosti A vykonány«, při čem dále doložil, »že duchu zákona sice vyhověno, ale teď (když byli řečení snoubenci již před delší dobou oddáni) že žádá, by se i v literě vyhovělo.« [9]) Rozumí se samo sebou, že katolický farář žádosti evangelického duchovního přes všechnu její, mírně řečeno, úlisnost ani »literě zákona« *tímto způsobem* vyhověti naprosto nemohl, nýbrž oznámil věc svému nadřízenému úřadu, žádaje za vhodná v této příčině opatření.

Po té vedl diecésní úřad stížnost na evangelického duchovního u příslušného politického úřadu v N. žádaje, »aby tomuto duchovnímu takové jednání pro budoucnost zakázal s podotknutím, že podle občanskéko zákona manželství bez ohlášek a tudíž i bez dosvědčení, že po ohláškách nebyla žádná překážka oznámena, uzavřené jest neplatné« Žádosti této vyhověl politický úřad první stolice s tím doložením, že vytkl evangelickému duchovnímu, aby budoucně vůbec žádné oddavky nevykonával bez prohlašovacího listu toho kterého katolického farního úřadu, jak se to stalo při oddavkách Víta s Idou, mají-li být platnými.« Zároveň žádal úřad politický úřad diecésní, aby nařídil příslušné správě duchovní vydání ohláškového listu a zaslání téhož evangelickému duchovnímu v B. [10])

Jedno i druhé vyřízení stručně uvedeného případu je v mnohém ohledu zajímavé, zvláště co se týče jeho *odůvodnění*, z které pří-

[8]) Obyčejný to způsob takových úskočných snoubenců, zvláště ale strany nekatolické, jež bývá od svého duchovního obyčejně »důkladně« poučena. Mnohdy dokonce provází ji, by se všemu »nebezpečí« zabránilo, zvláštní objednaný protestantský *pomocník*, který činívá stereotypní námitky a svého souvěrce v odporu proti zárukám a faráři utvrzuje.

[9]) Dopisu tomu, snad aby se mu tím spíše vyhovělo, přiložen byl potřebný kolek a taxa za vydání dotčeného listu.

[10]) Výnos hejtmanství N. ze dne 10. března 1902 č. 9410.

činy nebude od místa, je blíže uvážiti a objasniti, ježto může se případ tento v duchovní správě, zvláště ve smíšených osadách. snadno opakovati a jest tudíž vzhledem k tomu záhodno, vystihnouti aspoň stručně zásady, k nimž třeba v rozluštění podobných případů *bedlivého míti zřetele*, by se všem nepřístojnostem předešlo a věc *řádně pojala a vyřídila*. Za příčinou náležitého přehledu měli bychom o každém vyřízení řečeného případu *zvlášť* jednati. Ježto se ale, jak z úředního řízení a rozhodnutí vysvítá, jedno o druhé opírá a vzájemné s ním doplňuje, můžeme o obou zároveň mluviti.

V prvém vyřízení našeho případu se výslovně uvádí, že dle občanského zákona [11]) je manželství bez ohlášek [12]) neplatné, z čeho se odvozuje, že je manželství *neplatné* **i bez dosvědčení** (»**a tudíž i**« atd.), *že po ohláškách* **nebyla žádná překážka oznámena.**« Je-li prvý důvod zákonem (ovšem pouze občanským, jak bude níže dokázáno) odůvodněn, nelze s důvodem druhým, z prvého odvozeným (»a tudíž i« atd.) naprosto souhlasiti, ježto nejen právo, ale i sama povaha věci jej úplně zvrací a jeho lichost dokazuje. V ohledě tom stačí pouze některé hlavnější body vytknouti, ježto z těchto plynou, takořka samy sebou, mnohé jiné, jež neméně věc dokazují.

1. Dle výslovného ustanovení obecného práva (§ 74.) jest manželství pouze tehdy neplatným, když nebylo vůbec, tedy ani jednou ohlášeno. Toto jasné ustanovení zákona nelze, jakož patrno, a z práva samého vysvítá (srov. §§ 6. a 9. obč. zák.) *měniti* ani *libovolně vykládati* (§ 6., 7. a 8. obč. zák.) tím pak méně lze je *rozšiřovati* neb nějaké *přídavky* k němu v jakékoli formě *přičiňovati* a s ním — jak to má místa ve svrchu uvedeném případě — *na roveň stavěti*. Netřeba, tuším, dokazovati, že *vynechání ohlášek*, které je dle práva občanského rušící a dle práva církevního odkladací překážkou a *nedostatek dosvědčení*, že po vykonaných ohláškách, jež v případě, o němž tu řeč, skutečně předsevzaty byly (*nebyla žádná* (sňatku bránící) *překážka* (na farním úřadě) *oznámena*, nejsou pojmy a právní činy totožné, toho minouc, že závěrka svrchu uvedená (»a tudíž i«) *a)* nejen *výslovnému ustanovení zákona*, jenž mluví, stanově neplatnost manželství, o *úplném opomenutí ohlášek*, nýbrž i *b) sama sobě odporuje*, ježto sama *připouští, že ohlášky vykonány byly*, čímž bylo zákonu úplně učiněno zadost. Z toho *c)* nade vší pochybnost plyne, že o neplatnosti manželství z důvodu opomenutí ohlášek — jak se u vyřízení shora nastíněného případu zcela bezdůvodně předpokládá — naprosto nemůže

---

[11]) Rozumí se patrně § 74. obč. zákona, jenž zní: »Aby *platné* byly ohlášky *i manželství, jehož platnost na jich platnosti závisí*, jest dosti, když se . . . nastávající manželství *alespoň jednou* v osadě farní ženichově a nevěstině ohlásí . . .« Srov. též § 69. téhož zákona.

[12]) Před uzavřením manželství řádně vykonaným. Srov. §§ 70.—74. obč. zák. O místě, kde, a o způsobu, jak má se nastávající manželství ohlašovati, srov. kanonisty. Mnoho jednotlivostí uvádí sv. *Alfons* (Mor. VI. tr. 6.), *Ferraris* s. v. »denuntiationes«, *Barbosa, Sanchez* a j.

býti řeči, tím pak méně, *d*) jak se v přímo neslýchaném omylu a zhola nevysvětlitelném odporu jak *aa*) se zákonem [13]) samým tak i *bb*) s vlastním dovoděním [14]) tvrdí z toho, právu zcela neznámému důvodu, že *nebylo dosvědčeno*, že nebyla po ohláškách *žádná překážka* na farním úřadě oznámena.

2. Nesmí se také v onom odůvodnění přehlédnouti, že *odporuje právu i z té příčiny*, ježto *činí*, majíc zření k platnosti manželství, *požadavky, jež právo samo nestanoví*, nařizujíc pouze ohlášení nastávajícího manželství s vyzváním věřících, by případné manželství bránící překážky oznámili, *aniž* by tomuto oznámení *o platnosti* manželství, jak se v dotčeném odůvodnění děje, *rozhodující váhu* přikládalo, an by to byl požadavek nejen nemožný, nýbrž přímo absurdní, ježto by se mu přečasto — ve všech totiž případech, kdy *aa*) zamýšlenému manželství nebrání buď *žádná překážka* nebo *bb*) když byla *dispensí* již *zdvižena* aneb *cc*) *není li věřícím překážka*, jež sňatku skutečně brání, [15]) vůbec *známa* [16]) atd. — vyhověti nemohlo. Neoznámení překážky manželství, třeba bylo z uvedených příčin *nemožné* a *illusorní*, a manželství *žádná překážka nebránila*, rozhodovalo by tedy dle onoho náhledu — o platnosti manželství! Uvážily se tyto přímo monstrosní důsledky dotčené argumentace, jež nemá v právu té nejmenší opory a již nelze ani na okamžik zastávati, leč by se všecky sem spadající právní zásady — zvrátily?

3. S tímto momentem souvisí jiný rovněž důležitý, který můžeme vzhledem k předeslaným vývodům jen stručně naznačiti. Zmíněný náhled *stotožňuje* ohlášky s oznámením překážek man-

---

[13]) Srov. cit. 74. obč. zák.

[14]) Srov. svrchu uvedené vyřízení a odůvodnění stížnosti, úřadu politickému podané.

[15]) A duchovní správou z té neb oné, mnohdy politování hodné a trestatelné příčiny, vyšetřena nebyla. Za platnost manželství ručí *především* duchovní správce, na něm tudíž jest, by si u vyšetřování překážek manželství *nejsvědomitěji* počínal a, jak se rozumí samo sebou, sňatek nikdy dříve *neohlašoval*, dokud všecky překážky, jichž bývá mnohdy více, řádně vyšetřeny a pravoplatnou dispensí zdviženy nejsou. To také zákon nejen církevní (instr. pro círk. soudy § 70.), ale i světský výslovně nařizuje, vyhrožuje *těžkou pokutou* faráři, který by proti tomu jednal (obč. zákon § 78.). Jinak vzniknou faráři i snoubencům, jak zkušenost dosvědčuje, často nemalé nesnáze, zvláště, když se vymáhání a dojití dispense *protahuje* a k slavení sňatku je *vše již připraveno*. Též nemá duchovní správce *ujišťovati* snoubence, jmenovitě je-li překážka závažnější nebo spletitější, a jen z velmi důležitých právních důvodů se promíjí, že obdrží potřebnou dispens, ježto nemůže nikdy s *jistotou* určiti, že bude dotyčná překážka prominuta. Ohlašovati zamýšlený sňatek, jakmile podala se žádost za prominutí překážky, odporuje proto tedy nejen zákonu, nýbrž je i dle řečeného velice nebezpečné a mohlo by pro faráře, jako i pro snoubence, míti nejednou velmi povážlivých následků.

[16]) Aby znali věřící aspoň poněkud překážky manželství a mohli tudíž, byvše při každém ohlašování sňatku k projevení překážek, jež by mu bránily, vyzváni, své povinnosti učiniti zadost, čte se v mnohých diecésích (dříve i v královéhradecké) v ustanovenou neděli v kostele zvláštní instrukce neboli poučení o překážkách manželství, kteréžto nařízení jest jak chvalitebné, tak užitečné.

želství bránícím, neb aspoň — když se věc co nejmírněji posuzuje — prohlašuje oznámení ono za *nezbytný důsledek*, ano za podstatnou část ohlášek — tak že by bez tohoto »oznámení« ohlášky, jakkoli řádně předsevzaté, byly bezúčinné a neplatné a důsledně i manželství — s kterou zcela *novou* a právu naprosto *neznámou* hypothesí nelze již proto souhlasiti, ježto

a) odporuje historickému vývoji ohlašování sňatků, dle něhož se původně a ještě dlouho později sňatky *tak a tím způsobem, jako nyní*, vůbec *neohlašovaly*, důsledně ani případné překážky tímto způsobem neoznamovaly, aniž by se mohlo tvrditi, že by bývaly neplatnými.

b) Náhled onen je i proto nesprávný, poněvadž se i nyní ohlášky z kanonických důvodů [17]) často *promíjejí*, aniž by to platnosti uzavřeného manželství bylo jen dost málo na újmu, ačkoli se dotyčné »oznámení« nejen nestalo, nýbrž učiniti vůbec ani nemohlo, ježto by se jinak dispens *neudělovala* a uděliti vůbec *nemohla*, co však nejen právu, ale i veškeré praxi odporuje.

c) Z toho nezvratně plyne, že nejsou-li *ohlášky samé nezbytnou podmínkou* platnosti manželství, jak i posvátná kongregace koncilu v tom případě prohlásila, když by manželství bylo *bez* předcházejících ohlášek uzavřeno, *aniž by ohlášky bývaly prominuty* [18]) *není a nemůže býti onou* podmínkou ani »oznámení, že zamýšlenému manželství nevadí žádná překážka«, které je ostatně v takovém případě, jak samo se vidí, vůbec nemožné a nesplnitelné, důsledně illusorní, a jemuž nelze přec — soudíme-li dle zdravých právních zásad — přičísti *stejnou* neb dokonce *větší* důležitost, než jakou mají ohlášky samé. (Dokončení.)

Význam majestátu z r. 1609.

Uvažuje **Jiří Sahula.**

(Pokračování.)

VI.

Nastala chvíle nejkritičtější, a Církev si byla dobře vědoma nebezpečenství, jež na ni v české zemi kvapíl Ani jedno místo svých ohrožených posic nechtěla nechati neobsazeno. Byla-li na straně protestantské síla, hájil její postavení v Čechách dosud aspoň zákon, byť doznával sterého porušování. A zákony české, čelící proti kacířstvím, neměly dle jejího zoufalého volání býti z českých řádů vymazány. Vetchého Rudolfa do únavy zapřísahali čeští i cizí katolíci, aby nezradil jejich svatou věc. Papežská poselstva nepopřávala císaři ani oddechu. Nyní si stolice apoštolská

[17]) Srov. o tom *Ferrarisa* s. v. »matrimonium« art. VI., jenž o této věci důkladně jedná; *Sancheza*, De matrimonio, lib. III., disput. 9. et 10.

[18]) S. C. C. 1. Jun. 1824 apud *Heiss*, De matrimonio. Monachii 1861, pag. 28. nota 2.

daleko bedlivěji hleděla českých poměrů než před půl stoletím. Cítila, že úředním odpadem Čech utrží ránu krvavou, a že povolením konfessionistům protestantská oblast nabude hrozivého zaokrouhlení. Na českou zem upjala pozornost největší. Ale již se valně připozdilo, poněvadž se protestanté k rozhodné srážce přichystali se vší srdnatostí.

Útok z roku 1608 jim dodal odvahy, hodlali se raději ke všemožným obmyslům utéci než ustoupiti. A za těchto okolností ještě nastávalo mezi katolíky českými zřejmé taktické rozdvojení. Jedni se klonili nyní již zcela otevřeně k ústupkům, druzí nechtěli povoliti za žádnou cenu.

Na zemském sněmu, který se sešel 28. ledna 1609, hned s počátku se netajili protestanté, že rozhodně čekají vyplnění císařského slibu z leta předešlého. Mluvčími konfessionistů byli hlavně Václav Budovec a — Mates Henrich hrabě Thurn, cizinec původu italského, který se teprv nedávno v Čechách usadil. Ubozí Čechové, kteří ochotně svěřovali svůj osud do rukou cizího ctižádostivého dobrodruha! Sám Denis k tomu poznamenává: »Ve chvíli, kdy vše záleželo na sněmích a kdy sněmy závisely na výmluvnosti, bylo velikým nedostatkem pro náčelníka strany, že neznal dobře jazyk těch, které chtěl vésti, a čím zračí se lépe všeobecný úpadek země české nežli tím, že vlast Žižkova a Poděbradova musila svěřiti osudy své polovičnímu cizinci. Thurn neznal nejen jazyk, ale ani potřeby, slabosti, přání ducha země české. Událostmi se ukázalo, že byl právě tak nedostatečný stratég, jako dobrodružný politik, a historie nemůže než přísně souditi muže, kterýž, ač nedostačoval k těžkému úkolu, přece odvážil se ho lehce.« [1])

Poněvadž bylo u stavů málo srdnatých, otevřených a obětavých lidí, spokojili se Čechové bez rozpaků s pouhým odvážlivým advokátem. Nevrhá to dobré světlo ani na vlastenectví protestantů, ani bratří.

Na sněmu též v popředí konfessionistů se stavěl Václav Vilém z Roupova, chytrý a úplatný prostředník mezi protestanty domácími a zahraničními, jehož intervencí již za sněmu přicházeli cizí žoldnéři do Prahy pro případné »zdůraznění« protestantských žádostí. [2]) Ostrá strana katolická byla připravena na odpor nejtužší, ač mohla pozorovati, že protestantští žoldnéři jsou připraveni na dané znamení tasiti zbraň.

Žádosti protestantů z roku předešlého byly základem žádostí nynějších. »Chceme svobodu jako mají katolíci; máme k ní stejné právo,« toto heslo zaznívalo v králův sluch stále. To by ovšem nebyla věc tak zlá. A v úporném a vášnivém svém boji se utíkali protestanté k nejprůhlednějším lžím a k velikým úskokům. Stavové evangeličtí prý »podle konfessí k svému spasení vyznávají tu nejstarší (!) víru křesťanskou ve dvanácti článcích zavřenou;«

[1]) Denis-Vančura: Konec samostatnosti české, 708, 709.
[2]) Srv. P. Svoboda: Katolická reformace, 82.

lhou jejich protivníci, kteří říkají o nich, »jakoby nebyli toho náboženství pod obojí, na kteréž se zřízení zemské a povinnost jeho stavům učiněná vztahují.« [3]) To byla ovšem lež na lež. O takové víře, jakou měli konfessionisté, se svatým apoštolům a prvním otcům církevním ani nezdálo; stačilo důkladnější nahlédnutí do theologických spisů z prvních století po Kristu a vysvitlo hned, jak víra konfessionistů jest »starobylá«. Zbytkové utrakvistů s pláčem pozorovali, jak jejich víra pod lutherským příbojem dokonává, volali po ochraně, a zatím lutherští zcela bez ostychu prohlásili, že jsou oni vlastně nositeli té víry pod obojí, jež jest zákonem chráněna.

Prý se též jednalo v české zemi stále o snášelivost; »obzvláštně pak v sněmu u Hory držaném jest zejména doloženo, že každý z stavův své víry v přijímání velebné svátosti bude moci užívati podle důvěření svého svědomí. Též čtení a jiné Písmo sv. bez hanění a kaceřování strany druhé i všelikých úštěpkův a podstrkův kněží že kázati mají, s tím doložením: Byl-li by při které faře buď jeden nebo více jináč přijímati obyčej mající, než by ten kněz byl, že ten v přijímání svém může hledati svého spasení, kde se mu zdáti bude, podle důvěření spasení svého, a mimo to jeho v ničemž neobtěžovati, jako na křesťana přísluší.« [4])

Takto na základě prvnějších lživých předpokladů žadatelé sestavili lež novou. Sněm Kutnohorshý (1485) ovšem ujednal náboženskou snášelivost, ale — mezi katolíky a kompaktatisty. A konfessionisté přece byli zřejmými odpůrci kompaktat. Tedy celé vysvětlení smlouvy z roku 1485 bylo nyní zbytečné a nemístné. Kdyby byli chtěli protestanté mluviti upřímně, byli by řekli: »Budiž ujednána taková snášenlivost k naší nové víře, jaká byla smluvena dříve s věrou jinou.«

Oni prý bludaři nejsou; proti nim zemské dekrety neplatí... Proti komu tedy? Snad proti katolíkům a utrakvistům? Beze všeho zardění se ohražovali: »Poněvadž vždycky císaři odporná strana zprávu dává, že se stavové podobojí nedrží té nejstarší husitské víry, kteráž v zemi přijata jest, to že se nenalezne;« ale brzy na to si vymiňovali, že »nebudou přísahati Matce Boží a svatým, ale Pánu Bohu a králi.« A zrovna při této příležitosti tvrdili, že jest král přísahou vázán rovné právo zachovati k straně katolické i »podobojí«.[5]) Přísahal-li tedy král (dle slov protestantů), že konfessionisty zachová při rovné svobodě s katolíky, nebylo tedy potřeba teprve nyní svobodu stvrzovati.

Radikálové se opovážili docela tvrditi: »Strana pod jednou ani jednoho (!) příkladu neukáže, aby od strany pod obojí k víře nucena anebo pro ni utiskována byla.« Jestliže se utíkali protestanté k takové křiklavé lži, pak sami v pravdu svých náboženských ideí sotva příliš věřili; ryzí pravda nepotřebuje takých úskoků k své obraně.

---

[3]) Skála: Historie česká, 132.
[4]) Ibidem, 147.
[5]) Ibidem 152, 172, 173.

Sami nepřímo v tomto sněmu prozrazovali, že se protestantství na mnohých místech udržuje jen silným tlakem vrchností; vyjádřili se aspoň: »Jestliže král kollatury v městech ujme, tedy arcibiskup tam jesuity bude dosazovati, a učení čisté vypleněno bude a vyhyne. Nebo lid obecný velmi vrtkavý jest v náboženství.« [6]) Český lid byl vlastně málo »vrtkavý«; jeho povaha tíhla ke konservatismu, ale vrchnosti jej činily u víře nestálým násilně. Není potřebí zvlášť připomínati, že na mnohých místech i v nynějším čase lid jen proto k starým řádům náboženským se navracel, že jej držel v okovech terror protestantské aristokracie. Kdyby býval lid měl pevné protestantské přesvědčení, nebylo strachu, že v něm snadno »čisté učení« vyhyne.

Dle žalob stavů se také prý zcela klamně tvrdí, že by měli na svých gruntech »nějaké kněze nepořádné, kalvinisty a pikarty.« Koho se to najednou chtěli konfessionisté odříkati! Slovem »pikart« v Čechách vůbec již od doby Rokycanovy označován český bratr; čeští bratří již dávno dříve s kalvinisty navázali velmi důvěrné styky a dle jejich učení přeformovali svoji věrouku. Ti lidé, kteří se nyní kalvinistů odříkali, za krátko na to zvolili svým králem kovaného vyznavače konfesse kalvínské. »Též prý se musili postarati, aby na štace kněží nepořádných a hříšných, kteří slovo Boží a učení předkův opustili, byli dosazeni mužové hodní a pobožní, v písních svatých dobře vyučení.«

Tedy dle úsudku lutherských katoličtí a kališní kněží slovo Boží a učení předkův opustili; a zatím od starověrců každou chvíli zcela právem vytýkáno, že protestantská víra jest učením cizím, »hostinským«. A jaká byla mravní úroveň i učenost lutherských predikantův, o tom by se dalo mnoho psáti.

Také prý jen pomlouvač může tvrditi o stavech, »jakoby z strany náboženství svého v nějaké roztržitosti zůstávali; vždycky se k tomu světle a neukrytě s upřímným a dobrým svědomím přiznávali, že k žádnému jinému učení, jediné k tomu jedinému, kteréž se v konfessí zavírá, se nehlásají a jináč nevěří, než jakž ona sama v sobě zní, nemíníce od téhož učení s pomocí milosti Boží do smrtí svých ustoupiti, nýbrž že stále neproměnně při něm setrvati chtějí.« [7])

A jakmile byl potvrzen majestát, již bylo mezi obojí stranou hádek a rozepří plno.

Také prý stavům náleží správa konsistoře a university.[8]) Vždyť sami konsistoř v letech 1421—1563 obsazovali. Leč protestanté v XVI. století ji obsazovali neprávem; dosazovali do ní svévolně kněze lutherské, ač měla konsistoř býti baštou a utvrzením církve kališné. Stavové radikální okkupací konsistoře násilně církev husitskou do rozvratu uváděli. A pro ně konsistoř ta nikdy zřízena nebyla.

---

[6]) Skála: Historie česká I, 156, 176.
[7]) Skála: Historie česká, I., 149, 204.
[8]) Tamtéž 138.

Pražská universita pak byla zřízena a nadána za katolické peníze, aby byla utvrzením víry katolické. Když pak ji přejali husité, naložili na ni jistou sumu k prospěchu vlastní církve a nikoli k posílení budoucího bludařství. Universita i konsistoř měly sloužiti dle přání protestantů účelům zcela jiným, než za jakými byly založeny. Lutherští se chtěli vetříti do obou institucí hodně lacino.

Stavy také mrzelo, proč aspoň polovice úředníků zemských není »pod obojí«. Slavata svědčí: »Při komoře české praesidentové i rady tak dobře pod obojí jako pod jednou bývali; sekretáři a jiní officírové a písaři, téměř všichni byli nekatoličtí. Při deskách zemských nejvyšší písaři tak dobře pod obojí jako pod jednou bývali; ouředníci menší a jiní officírové a písaři při deskách všichni nekatoličtí.« Ovšem nejvyšší purkrabě pražský, hofmistr a kancléř byli katolíky.[9]) Ostatně teprv potom mohli si protestanté právem stěžovati na nespravedlivost v obsazování úřadů, až by jejich konfessi byla dána svoboda. Posud dle zřízení zemského vlastně neměli rovnoprávnosti s katolíky.

Ostří katolíci užívali všemožných vytáček; kryli se zřízením zemským a správností svého vyznání. Po čtvernásobném útoku Budovcově odpověděli rozhodně: »Pevně za to držíme, že nám, osobám světským, v duchovních věcech (které hrubě nedůtklivé jsou), bez vědomosti a vůle správců duchovních, nad to pak ve věcech víry se dotýkajících bez obzvláštního Jeho Svatosti papežské vědomí a dovolení dokonce nic nařizovati, měniti, aniž se v očkoliv toho v jaké jednání dávati nenáleží.«

Sám arcibiskup Karel Lamberg prohlásil též: »Artikulové, o něž se jedná, proti víře katolické znějí a Písmem svatým a duchovním právem zapovězeni jsou a proto od Jeho Milosti král. bez povolení Jeho Svatosti papežské nijakž povoleno býti nemůže.«[10])

Katolíci tedy zřejmě dali na jevo, že k celému sporu přihlížejí s hlediska zcela různého než konfessionisté. Protestanté považovali za hlavní činitele v církevních změnách vůli laiků; ano tvrdili dokonce, že kněží do věci nemají co mluviti. Katolíci naopak považovali za svou povinnost vyplniti rozkazy theologů; dávali zřetelně na jevo, že český stát považují za konfessionelní, nechtějíce ničeho sleviti ze středověkých tradic. Zda bylo jejich mínění zcela správné? Vždyť ode dávna stvrzeny svobody i kališníkům, ač ovšem apoštolský stolec s tím nesouhlasil; na sněmu Kutnohorském od obou stran dobrovolně ujednána náboženská tolerance. Dále ryzímu přesvědčení svému by byli katolíci neublížili, kdyby byli povolili protestantům náboženskou svobodu; bylo těžko volati autoritu papežovu proti těm, kteří ji již předem zamítali. Leč přes to vše tuhá katolická opposice měla též jistou oprávněnost. Až vyšší stavové nabudou plné svobody, těžko se

[9]) Slavata: Paměti I., 39.
[10]) Slavata: Paměti I., 199 396.

dají zdržeti, aby katolické poddané nechali při jejich staré víře. Dosud bylo možno protestantisujícím vrchnostem pohroziti zřízením zemským; na tomto základě se leckdy ještě mohlo místy katolictvo i pod protestantskou vrchností na čas udržeti; až bude však popřána stavům plná svoboda, tu heslo »cujus regio, hujus et religio« v prořídlých řadách katolíků způsobí násilně nové mezery. Katolíci si byli dobře vědomi, že se na tomto sněmu více jedná o existenci českého katolictva, než o protestantskou svobodu.

Císař proti konfessionistům bojoval jejich vlastní zbraní. Vykládal jim, jak třeba zřízení zemskému rozuměti. Prý vymazáním kompaktat nepřestávají míti platnost starší usnesení sněmu. Mandáty proti českým bratřím posud nebyly zrušeny; konfesse dosud nebyla vložena do českých desk, a Maxmilian zakázal dokonce její tištění. Dokládal se, že jest stejně nachýlen jak ke katolíkům, tak ke konfessionistům, ale majestát vydati rozhodně se zdráhal.[11])

Protestanté ovšem nemínili se spokojiti pouhými sliby jako roku předchozího. Císař jim domlouval, aby zanechajíce sporů náboženských, raději vyřídili záležitosti finanční. A tu konfessionisté 1. dubna podali císaři písemné rozhodnutí tohoto vyhrůžného obsahu: »Poněvadž svoboda náboženství není nám povolena, a my za věrné služby špatného jsme užitku dobyli, nemůžeme přistoupiti k jednání o císařské proposici. Nelze nám od poznané pravdy ustoupiti, a prosíme, aby nám za urputnost čítáno nebylo, též abychom mohli Bohu sloužiti bez soužení, hanění, kaceřování a pohrůžek; sice jinak, vynímajíc Vaši Milost císařskou, proti každému chceme státi za jednoho s pomocí Boží do hrdel a statků. A poněvadž vůkolní knížata v těch nebezpečných časích opatřují se vojenskou hotovostí, tak i my stavové pod obojí se opatříme brannou hotovostí na bezpečnost svou, a vedle této protestace položili jsme si ke dni 4. května schůzi na Novoměstskou radnici. A ten protest na budoucí paměť do desk klademe.[12])« Tuto ostrou resoluci složil Budovec. Na oko sice resoluce ta nečelila proti císaři, ale kdo protestanty jen trochu znal, mohl mezi řádky vyčísti hotovou vzpouru. Ze svých nepřátel Rudolfa II. konfessionisté vyjímali nejméně.

Když se stavové skutečně počátkem května sešli do Prahy, zřejmě dávali slovy na jevo, že chtějí Rudolfa s trůnu svrhnouti. Mnoho cizích žoldnéřů na pokyn konfessionistů [13]) přicházelo do Prahy a sužovalo nemilosrdně katolický lid; jejich houfy byly sesilovány domácím vojskem stavovským.[14])

Nedbáno v ničem rozkazu císařova, aby sjezd rozpustili. Ač protestanté nyní skutky svými do pravého světla postavili svoji »loyalitu«, přece se nestyděli znovu osvědčovati císaři největší

[11]) Srv. Skála I., 204, Sborník historického kroužku I., 16, 17.
[12]) Sborník historického kroužku I., 18.
[13]) Slavata: Paměti I., 338.
[14]) P. Svoboda: Katolická reformace I, 83.

věrnost. Dne 9. května Budovec volal: »Raďme se, jak opatrovati zemi a krále (!) proti těm křivým úředníkům zemským, když jest nám císař sjezd zakázal, nás za rušitele práva a za potupníky své vyhlásil! Nesluší nám ležeti v takovém pohanění (?), a poněvadž sněm není (císařem) svolán, tedy ve jménu Božím jsme se sjeli na obhájení slávy Boží, krále a království, našich manželek a dítek!« Každý soudný čtenář vyčte z těchto slov vážné protimluvy. Aby obhájili krále, proto potřebovali protestanté jeho autoritu podkopávati a vojsko proti němu najímati. Den před tím za souhlasu ostatních vyhláška králova stržena a pošlapána panem Václavem Vchynským, který volal: »Náš král není k ničemu; musíme míti jiného!« [15])

Kterak možno přispívati k tomu,

aby chrámy naše ozdobovány byly předměty vhodnými.

Píše P. **Alois Sládeček.**

Že Církev svatá vždycky podporovala umění, jehož užívala ku znázornění nejsvětějších tajemství sv. víry, o tom svědectví zajisté nejlepší vydávají dějiny všech věkův; o tom svědectví vydati musí i naše doba, materialismem skrz na skrz prosáklá; to hlásají nejen různé stavby chrámů, ale ještě více různé práce, které konají se ku výzdobě našich chrámů křesťanských.

Ovšem stávalo se a stává se dosud, že dostanou se do chrámů našich různé předměty posvátného místa nedůstojné, předměty, které neobstojí před přísnou kritikou oka znalcova, než, bohudíky, stává se to za našich dnů mnohem řídčeji, nežli ještě před nějakou dobou, a i zde vidíme tu snahu, nahraditi takové předměty vhodnějšími, které i když neodpovídají všem požadavkům umění, přece možno nazvati slušnými.

Ovšem naráží snaha tato na mnohé překážky, které, aby odstraněny aneb alespoň neškodnými učiněny býti mohly, třeba znáti. —

Jednou z těchto překážek, kterou možno nazvati nepřítelem církevního umění, jest tovární výroba se strany různých uměleckých ústavů, která na úkor samostatných umělců až příliš se vzmáhá. Takové umělecké ústavy, či lépe řečeno závody, snaží sobě získati přízeň různými vysvědčeními, která nebývají vždy vystavena od posuzovačů kompetentních, v čemž jim namnoze napomáhá nezřízená reklama našeho denního tisku. Proti této tovární výrobě ozval se r. 1897 ordinariát mnichovský, upozorňuje ve zvláštním nařízení na nebezpečí, jaké odtud hrozí církevnímu umění. Umělec nemůže s takovými vyrabiteli laciného zboží průmyslového konkurrovati. A konkurruje-li a dostane-li práci, tu musí ustanoviti malou cenu, za kterou, aby se uživil, musí pracovati rychle a ná-

[15]) Sborník hist. kroužku I, 20.

sledkem toho pracuje též povrchně; nepracuje s onou láskou, které ku zhotovení díla v pravdě uměleckého jest třeba. On neupotřebí k dílu tomu všech mohutností ducha svého, aneb opustí pole umění církevního, na kterém nenachází dostatečné výživy, a vrhá se na pole umění profanního, které se mu lépe vyplácí. Následek toho jest, že umění církevní zaplaveno jsouc takovými nedůstojnými surrogáty průmyslovými, hyne a mohlo by snadno zahynouti. Proto napomíná ordinariát duchovenstvo, aby takové průmyslové výrobky nepodporovalo, ano do chrámů ani nepřipouštělo, i když by darovány byly. Sochy a malby mají se objednávati dle nařízení ordinariátu přímo u mistra umělce, aby umělec nemusil se schovávati za firmu některého nesvědomitého dodavatele.

Jinými nepřátely umění církevního jsou umělci sami. Křesťanské umění bez křesťanského ducha, bez živé víry nedá se mysliti. Umělec, v jehož srdci neplá posvátný oheň lásky k Bohu, jehož práce nevyrůstá z idey náboženské, jehož duch není proniknut svatou vírou, není na poli umění církevního ničím jiným než továrnou, strojem bez ducha. On dovede sice vytvořiti krásné formy, ale nedovede jim vdechnouti života, nedovede jim vdechnouti ducha, který by věřící a pozorovatele povznesl k nábožnosti, a k tomu přece má umění církevní směřovati. A tohoto ducha náboženského se bohužel mnohým umělcům nedostává. Proto za naší doby jest nesnadno najíti mistry umění církevního, k němuž třeba nejen technické zručnosti, ale též, a to na prvém místě zbožného ducha. Z té příčiny mělo by z kompetentních míst církevních o to býti pracováno, aby na odborných školách uměleckých všude a ve všech ročnících zavedeno bylo vyučování svatého náboženství, které by svěřeno bylo mužům v pravdě zbožným, aby ducha zbožnosti obzvláště svým příkladem vštípili svým posluchačům. A toho se u nás nedostává. Vyučování sv. náboženství není na mnohých odborných školách vůbec zavedeno, na jiných jest v jednom neb ve dvou ročnících zavedeno, kdežto ve vyšších ročnících již sv. náboženství se nevyučuje, což náboženství v očích žáků snižuje, jelikož se domnívají, že když dospějí, náboženství nepotřebují. — Jinak ku povzbuzení ducha náboženského dalo by se také tím působiti, že by při objednávkách předmětů náboženských dávala se přednost mistrům takovým, kteří nepracují slepě dle živých modelů, ale jsouce proniknuti duchem náboženským, pracím svým dovedou vdechnouti ducha povznášejícího k Bohu, a dopřeje se jim času, aby myšlénku svou co nejlépe mohli provésti.

Ale tu bývá často chybováno. Místo, aby zavčas bylo pamatováno na to, co chceme do chrámu Páně dáti, odkládá se s věcí až na poslední chvíli a pak ji chtějí mnozí míti hned hotovou a k tomu za laciný peníz. Následkem toho přichází do chrámů mnoho továrních výrobků. Všimněme si, jak mnohé věci přicházejí do našich chrámů.

Jedním z hlavních předmětů v chrámech křesťanských, na němž se konají nejvznešenější tajemství naší svaté víry, na němž

sídlo své mívá Pán Bůh sám, jest oltář. Jednoho krásného dne objeví se v kostele nový oltář. Lidé chodí se naň dívat, chválí, a vystavují chyby, žádný se neptá, kdo ho pracoval a jak byly jednotlivé částky pracovány. Oltář přivezen byl z umělecké dílny toho neb onoho závodu pro umění církevní. Pracovali na něm různí dělníci za mzdu, ponejvíce od kusu. Majitel závodu více obchodník než umělec objednal si u nějakého kresliče nákres, aneb si jej okopíroval z jiného oltáře, zda hodí se k ostatním předmětům v kostele, se nestará. Podle tohoto nákresu musí dělník pracovati za dosti bídnou mzdu; přidati, vymysliti nesmí ničeho, pracuje tedy bez nadšení; a pracuje-li bez nadšení, vypadá práce též podle toho, nedovede nadchnouti pozorovatele ke zbožnosti. Aby se dělník ve svém oboru vzdělával, přemýšlel, to mu ani ve snu nenapadne. Vždyť jméno jeho, i kdyby sebe dovedněji pracoval, zůstane neznámo. Užitek ze své práce neměl by on, ale jeho zaměstnavatel. — Proto lépe jest, svěřovati práce kostelní přímo uměleckým řemeslníkům místo různým atelierům s cenníky a četou agentů.

Jeví-li se u nás nedostatek vhodných řemeslníků umělců, tu by mohlo duchovenstvo samo přispívati k jejich vzdělání. Leckde najde se hoch, který jeví vlohy a nadání, které, kdyby pěstovány byly, mohly by vyniknouti. Takové hochy mohlo by duchovenstvo upozorniti na školy. kde by se jim patřičného vyučování a vzdělání dostati mohlo. Nezapomínejme, že umění v kostele napomáhá mnoho ku povzbuzení náboženského ducha a jest pomocníkem v úřadě kazatelském. (Dokončení.)

Přehled.

Píše **Frant. Vaněček.**

Úpadek hnutí »pryč od Říma«. — Renan a Newman. — Louvaňská universita a Courr. de Genève. — Missie na Spitzberkách. - Msg. Geraigiry patriarcha bayrutský. — Bibliographicae Dictionary. — Chinois et Chinoiseries.

»Zpátečnictví katolíků« stalo se už okřídleným slovem i mezi katolíky, ano našlo věřící i mezi duchovenstvem, což jest velmi smutným zjevem. Přeceňování jest horší než podceňování, ale učiniti si pravidlem víry »méněcennost katolíků« jest nejhorší. Staletá historie už mohla každého přesvědčiti, že podobné předsudky se ukazují v různých periodách tak jako různé druhy hmyzu, a že zase zajdou. Celé hnutí »pryč od Říma« bylo dáváno na vrub nečasovosti katolické Církve. Pokrok odpadlického hnutí zejména mezi intelligencí pokládán za důsledek zpátečnictví katolického, dnes však vídeňský evang. Oberkirchenrat ve své zprávě úřední o odpadech a návratech v církvi protestantské sám číselně dokazuje obrovské klesnutí odpadlického hnutí, či jinak řečeno kobylky pryčřímské se přehnaly a najdou svůj hrob jako národní katolictví,

starokatolictví, liberální katolictví atd. Dle zmíněné úřední protestantské zprávy jeví se první polovice let 1901 a 1902 pokud se odpadů týče následovně:

	v roce 1901 (pol.)	1902 (polov.)
odpadlo od katolictví k protestantismu	3474	2339
vrátilo se od protestantismu ke katolictví	379	476.

Tato čísla nejsou nahodilá, ale mají význam. Stoupání odpadlictví přestalo přes všechno štvaní o 1000 osob; mimo to návraty v téže době stouply skoro o 100 osob. Jakási změna jest stále na řadě, ale ono nápadné ochabnutí není bez příčiny. Jest pravda, že v roce 1901 v červenci hnutí »pryč od Říma« vykazovalo podpůrných marek **14 763**, kdežto v r. 1902 v měsíci červenci a srpnu 2.913. Úbytek odpadů ukazují všechny obce, nejvíce pak *Vídeň* sama, která měla:

v roce 1901 (I. polovice)	v roce 1902 (I. polovice)
1176 odpadů	900 odpadů.

Buď tedy odpady jsou v přímém poměru s markami a pak jest to pro nás potěšitelné, aneb nejsou v souvislosti s říšskými monetami a pak jest to pro nás ještě potěšitelnější. Když bychom srovnali osoby odpadající a se navracející, viděli bychom staré divadlo: Renan odpadl r. 1845 v říjnu, a v témž měsíci za tři dny vrátil se do Církve Henry Newmann; co jest větší, radost neb žal, ztráta nebo zisk? Jeden Církví pohrdl jako věcí bez ceny, druhý ji dobyl jako poklad vzácných perel, při nichž nelze připustiti žádné smlouvání, než vzíti cenu tak jak jest.

O Církvi naší a jejích zřízeních v poslední době slyšeli jsme chválu skoro spíše z per nepřátel, než z per katolických vědců. Všecka katolická věda dána pod pitevní nůž a celkem házena na lehkou váhu. Tak však nečiní všichni. Louvaňská universita v »Courrier de Genève« doznala tohoto vysvědčení: »Odkud přichází ona vítězná pevnost belgické vlády v době, kdy současně vidíme všude jinde slabost a *kapitulaci?* Odkud se béře ona odpírající síla osvíceného veřejného mínění? Odkud jest pouto, které sjednocuje všechny zdravé síly, všechny lidi dobré vůle v této zemi v dogmatu zákona, pořádku a svobody?...« Jest některá jiná země, v níž jest katolický duch tak upřímný, tak osvícený, jistý a široko uplatněný? Nechceme činiti srovnání; postačuje stanoviti co existuje a co jsme na své vlastní oči viděli při svých návštěvách v Belgii. Vysvětlení a pramen toho všeho jest katolická universita Louvaňská. Učení této »Alma Mater« obrodilo myšlení vůdčích tříd. Přítomno jest na 2000 studentů v Louvani, skoro všichni jsou Belgové. Od založení university episkopátem tisíce a tisíce studentů vyšlo, kteří dnes všude vykonávají zákonný a neodolatelný vliv znalosti, talentu, pevné nauky, mužného charakteru a praktické víry. Na druhé straně tito šťastní majetníci vysoké intellektuální vzdělanosti jsou ve stálém styku s obyvatelstvem, které samo přijalo nejlepší výchovu v katolických školách obecných a svobodných školách středních; tyto síly podány jsou jedny druhým

a spojují se ke *společné akci.*« Belgie jest země, kde katolická věc přestála mnoho zkoušek ohněm a dokázala, že nikterak nestojí pozadu. Nejeden vynález z nemnohých vůbec přesně vědecký jest dítětem louvaňským a nedávno oslavoval svět vynálezce svítiplynu, který byl žákem a professorem louvaňským, a četná uznání vědecká světová právě tomuto ohnisku vědeckému připadají.

Církev kráčí v čele pokroku, třeba by jiní stále opakovali, že kráčí pozadu, bohužel, že o přednosti vlastní Církve katolíci znají málo, více vědí o pomluvách jejích. Církev jest i od katolíků pomlouvána, kdyby vždy kráčela v první řadě ve všem, jako první zanáší missionářské dílo do nejodlehlejších koutů, jako se stalo v srpnu (Nanebevzetí Panny Marie) na nejsevernějších Spitzberkách (78° sev. šířky), kde obětována první mše sv., a kdyby měla svědectví tolik, jako uveřejňuje »La Terre Sainte« o zesnulém patriarchovi bayrutském Msg. Geraigiry (řecký katolík), jehož úmrtí oslavovali i Mohamedáné, Drusové a Židé velkou demostrací (na 80.000 účastníků), ona přece pořád bude — »pozadu« a liberální katolíci budou pořád sekundovat »pozadu«. To jest druh autohypnosí, kterou provádí někteří příliš osvícení na těch, kdož s nimi nejsou za jedno. Toho co tito hypnotisátoři vykonali pro Církev, jistě by nebyla tak velká kniha, jako jest kniha jich kritik.

V Anglii oslavuje se dokončení »slovníku anglických katolíků«, který po 20leté práci jest dokončen a obsahuje všechny práce katolíků v Anglii od dob Jindřicha VIII. až na naše dny. Shakespeare jest zařaděn mezi katolické muže Anglie a veden o tom důkaz, že otec jeho i on žil a zemřel jak katolík. (»Bibliographicae Dictionary of English Catholics.« Burns and Oates.)

Paul Corvigan vydal knihu »Chinnois et Chinoiseriés«, v níž dokazuje následující věty časové:

1. katolické missie v Číně nejsou politickým agentem;
2. katol. missionáři nenutí násilím Číňany státi se křesťany;
3. katol. missie nejsou příčinou politických nepokojů;
4. katol. missie jsou v dobrém poměru s pohanskými sousedy. Známo, že všechno boxerství strkáno missionářům do střevíců.

LISTY HOMILETICKÉ.

Nový rok.

Starý a nový člověk.

»Svlečte se sebe starého člověka se skutky jeho a oblecte se v nového, kterýž se obnovuje podle obrazu svého Stvořitele.« Kolos. 3., 9., 10.

Opět zase jeden rok uplynul do moře věčnosti. Žádný se ho nedovolá více. Opět máme o jeden krok ku hrobu blíže. »*Nový rok — ku hrobu krok*,« praví přísloví.

Stojíme na prahu roku nového, kterýž před námi zakryt jest jakoby rouškou tajemnou. Co nás čeká v roce novém? Co nám bude v roce novém trpěti? Zda dočkáme se konce roku nového? Takovéto vážné myšlénky pronikají mysl naši.

A poohlédneme-li se zpět po roce uplynulém a rozpomínáme-li se po všech svých skutcích, slovech a myšlénkách za oněch právě uplynulých 365 dní čili 8760 hodin, co řekne nám naše vlastní svědomí? Pochválí nás či spíše pohaní? Přiblížili jsme se za onen uplynulý rok také aspoň o jeden jediný krok k Pánu Bohu, k Pánu Ježíši, v němž jedině jest spása naše? Používali jsme dobře času od Pána Boha nám daného? Bylo každé hodiny dobře použito? Ach, kdo pak by si z nás, ubohých hříšníků, mohl to krásné vysvědčení dáti, že žádné hodinky nepromarnil? Ba, každý z nás dobře poznává, co to chyb, poklesků a hříchů v uplynulém roce spáchal, kolika to nedbalostmi se provinil. Každý z nás, bedlivě zkoumaje nitro své, poznává jasně, že byl služebníkem neužitečným, nevěrným. Co nám tedy zbývá na počátku roku nového? Nic jiného, leč abychom své poklesky a hříchy oplakali a opravdové polepšení Pánu Bohu v těchto prvních hodinách nového roku přislíbili. Polepšení života žádá na nás důrazně sv. apoštol Pavel, an volá: »Svlečte se sebe starého člověka se skutky jeho a oblecte se v nového,« a jinde: »Vymeťte starý kvas, abyste byli nové skropení« I. kor. 5. 7, a opět jinde: »Hodina jest, abychom již ze sna povstali. Noc předešla, den pak se přiblížil. Odvrzmež

tedy skutky temnosti a oblecme se v odění světla. Jako ve dne poctivě choďme; ne v hodování a opilství, ne ve smilstvích a nestydatostech, ne ve sváru a závisti, ale oblecte se v Pána Ježíše Krista.« Řím. 13. 11—14.

Jest tedy první povinností naší, abychom s uplynulým starým rokem svlékli se sebe starého člověka a odvrhli skutky temnosti, totiž hříchy a nepravosti; druhou pak povinností naší neméně závaznou jest, abychom s nastávajícím novým rokem oblékli se v člověka nového, abychom vzali na sebe odění světla, odění Pána Ježíše Krista, v Jehožto dobrotivých rukou jedině spočívá spása naše. A o těchto dvou povinnostech, které nám zákon Boží ukládá, hodlám s pomocí Boží na tento tak významný den nového roku uvažovati. Spasiteli dobrotivý, ve velebné Svátosti tajemně skrytý, žehnej slovům mým a Svou milostí je doprovázej!

Pojednání.

Svlečme na prahu roku nového se sebe člověka starého, to jest: odložme všecky hříchy, kterými jsme až posavade neskončenou Velebnost Boží uráželi. Odvrzme skutky temnosti, zvláště oněch sedmero hlavních nepravostí, ze kterých všecky ostatní hříchy jakoby z jedovatého zřídla se řinou: pýchu, lakomství, smilstvo, závist, nestřídmost v jídle a pití, hněv a lenost. K tomu vybízí nás důrazně sv. apoštol Pavel, an ve své epištole ke kolossenským horlí: »Mrtvěte oudy své, kteříž jsou na zemi: smilství, nečistotu, chlipnosť, zlou žádost a lakomství ... Nyní složte všecko to: hněv, prchlivosť, zlosť, zlořeení, mrzkou řeč z úst svých. Nelžete jedni druhým.« Kolos. 3, 5, 8, 9. A ve své epištole k Efesským zapřísahá nás dále veliký apoštol národů slovy: »Smilství pak a všeliká nečistota nebo lakomství nebuď ani jmenováno mezi vámi, jakož sluší na svaté: aneb mrzkost neb bláznivé mluvení nebo šprýmování, kterážto věc jest nenáležitá.« Efes. 5, 3, 4. »Neopíjejte se vínem, v němž jest chlipnost, ale naplněni buďte Duchem svatým.« Ef. 5. 18. »Kdo kradl, již nekraď, ale raději pracuj, dělaje rukama svýma, což dobrého jest, aby měl z čeho uděliti tomu, jenž nouzi trpí. Žádná řeč zlá nevycházej z úst vašich.« Ef. 4, 28, 29. Ejhle, nejmilejší, jak důtklivě varoval sv. apoštol první křesťany těchto hlavních nepravostí! Věděltě předobře, že ten, kdo těmto hříchům oddán jest, královstvím Božím vládnouti nebude; a o smilnících a lakomcích zřetelně se vyslovil: »Vězte, že žádný smilník, aneb nečistý, aneb lakomec nemá dědictví v království Kristově a Božím.« Efes. 5, 5. Proto, nejmilejší v Kristu, nepokládejte tyto nepravosti za něco nepatrného, nenazývejte je lidskou křehkostí a slabostí, neomlouvejte je, nýbrž ze všech sil se jich varujte, chcete-li míti podíl v nebesích s Kristem Pánem, nechcete-li býti zavrženi tam, kde bude pláč a skřípění zubů.

S těmito nepravostmi snažme se odložiti též i *všelikou dobrovolnou náklonnost a náchylnost ke hříchům vnitrným*, které pá-

chány bývají dobrovolnými zlými myšlénkami, představami a nepočestnými, nekrocenými žádostmi. Nesmíme si mysliti, nejmilejší v Kristu, že žádný do srdce našeho nevidí!

Vševědoucí a vševidoucí Pán, jenžto zná naše nejtajnější myšlénky a úmysly, jenžto zpytuje srdce a ledví naše, podřídil svatému zákonu Svému i všecko naše smýšlení a představování, všecky naše úmysly a záměry, toužebnosti a žádosti.

Dle zákona Božího a přikázaní Božích má býti *všechno naše smýšlení bohumilé, a všechny naše toužebnosti a žádosti mají se srovnávati s vůlí Boží a s naším svědomím.* Kdyby někdo jen na venek se ukazoval člověkem řádným a spravedlivým, uvnitř pak srdce své by měl zaplaveno a otráveno nepravostmi, podařilo by se mu snad na nějaký čas oklamati okolí svoje svou zevnější strojenou, vylhanou, zkrátka farisejskou spravedlností, poněvadž lidé do srdce jeho nahlédnouti nemohou; *Pána Boha však nikdo neoklame: Bůh zajisté zpytuje nejtajnější záhyby srdce našeho* a dobře ví o všech našich myšlénkách i žádostech.

A proto zbožnost a spravedlnost naše nesmí býti omezena pouze na zevnější skutky naše, nýbrž musí míti kořeny daleko hlubší, má-li býti Pánu Bohu milou a má-li nás dovésti ku věčnému spasení; musí pronikati celé nitro a celé srdce naše, musí spravovati a říditi všecko naše myšlení a žádání. Pro nespořádané myšlení bylo zajisté již zavrženo na věky do pekelného ohně mnoho, přemnoho lidí, kteří na venek se zdáli býti spravedlivými a řádnými a za takové také od lidí podle zevnějšího svého jednání považováni byli.

Tuto pravdu Sám milý Spasitel nám připomíná, an praví: »Ne každý, kdo mi říká: ‚Pane, Pane,‘ vejde do království nebeského; ale kdo činí vůli Otce mého, kterýž v nebesích jest, ten vejde do království nebeského.« Mat. 7. 11.

Kdyby nám dopřáno bylo nahlédnouti do nitra tak mnohého katolického křesťana, který jinak za spravedlivého a hodného je považován, jak bychom se snad začasté zhrozili té spousty vnitrních, tajných, jedině Pánu Bohu a ubohému hříšníku známých hříchů! Co to hříchů těžkých, co to žádostí a myšlének smilných, co to nečistoty a chlipnosti skrývá se v tom ubohém, ďáblem podmaněném a zotročeném srdci!

Pročež snažme se všechnu tuto koukol, všechno toto jedovaté bejlí ze svého srdce vytrhati; potlačujme každé nezřízené hnutí, které povstává v těle našem. To přikazuje nám veliký apoštol, an volá: »Nepanuj tedy hřích ve vašem smrtelném těle, takže byste poslouchali žádostí jeho.« Řím. 6, 12. A opět: »Kteří jsou Kristovi, ukřižovali tělo své s hříchy a žádostmi.« Gal. 5, 24. Odložme tedy, nejmilejší v Kristu, *všelikou vnitrnou dobrovolnou náchylnost a náklonnost ke hříchům a to nejen ze strachu před peklem a trestající Spravedlností Boží, ale spíše z lásky k Pánu Bohu.* Očisťme se, nejmilejší, ze všech svých nepravostí zevnějších i vnitrných dobrou lítostí, mějme bolest nad tím, že jsme tak často v minulém roce svého největšího dobrodince a svého nej-

lepšího Otce uráželi a rmoutili, uznejme svou hříšnost a křehkost, zošklivme si všecky ty nepravosti, kterých jsme si vědomi, a vyznejme se v pokoře náměstku Krista Pána, abychom tak odpuštění došli. Svlecme se sebe s uplynulým starým rokem člověka starého, hříšného a odvrhněme skutky temnosti!

S nastávajícím novým rokem máme se obléci v nového člověka, máme vzíti na sebe odění Ježíše Krista; toť druhou naší povinností.

Ponejprv oděli jsme se v odění Krista Pána na křtu svatém v onom okamžiku, kdy kněz lil vodu na hlavu naši a zároveň propovídal při tom: »Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.« Tehdy oblékli jsme se v člověka nového: byl nám totiž *odpuštěn hřích dědičný prostředkem milosti Boží*, která vlita byla působením Ducha Sv. do duše naší; tehdy přijati jsme byli *za syny Boží a dědice království nebeského*, tehdy stali jsme se *údy království Kristova na zemi, Církve katolické*. Za to však slíbili jsme již před tím, že chceme se odříkati satanáše i všech skutků jeho i vší pýchy jeho a že chceme věřiti v trojjediného Boha, v Církev od Něho založenou a ve všecky pravdy, které se nám od Církve svaté jako zjevené k věření předkládají.

Chceme-li tedy s nastávajícím novým rokem obléci se v člověka nového, bohumilého, musíme znova odříkati se satanáše i všech pokušení jeho, kterými nás chce obelstiti a k pádu přivésti; musíme znova přislíbiti svému Spasiteli synovskou oddanost, poslušnost a věrnost; musíme znova oživiti v sobě lásku k milé choti Jeho, Církvi sv. katolické, pečlivé naší matce; musíme obnoviti v sobě onu pokoru, prostotu a bezelstnost, kterou božský Spasitel nevinným dětem připisuje: »Neobrátíte-li se a nebudete-li jako maličká pacholata, nevejdete do království nebeského.« Mat. 18, 3.; musíme žíti ve víře v Krista Pána, pamětlivi jsouce Jeho zaslíbení: »Kdo věří ve mne, byť i umřel, živ bude, a každý, kdo jest živ a věří ve mne, neumře na věky.« Jan 11, 25 a 26.; musíme žíti v pevné, ničím neotřesené důvěře v Něho, nebo: »Požehnaný muž, který doufá v Hospodina a jehož naděje jest Hospodin.« Jerem. 17, 7; musíme žíti v plamenné lásce k Němu, musíme celé srdce své Jemu věnovati, poněvadž »Bůh prve miloval nás« Jan 4, 19, poněvadž za nás a z lásky k nám trpěl a umřel, člověkem se stav; musíme Ho následovati v Jeho pokoře a tichosti, jak Sám nás vybízí: »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.« Mat. 11, 29; musíme Ho následovati v Jeho trpělivosti a mírnosti; jak se o Něm zmiňuje sv. Petr, že »nezlořečil, když mu zlořečili« I. Petr. 2, 23: musíme Ho následovati v Jeho nevystihlé lásce k největším nepřátelům, kterou ukázal zvláště velmi krásně v onom přebolestném okamžení, kdy vztyčen na kříži a posmíván od Svých nepřátel, za ně se modlil k Svému nebeskému Otci; musíme vzíti jeden každý na svá bedra svůj kříž, kterým jsme navštíveni, a s tímto křížem za milým Spasitelem kráčeti v trpělivosti mnohé dle Jeho vlastního rozkazu: »Chce-li kdo přijíti za mnou, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne!«

Mat. 16, 24; musíme rádi obcovati s Ním na modlitbách a ve zbožném rozjímání Jeho bolestí a Jeho lásky k nám; zvláště pak musíme rádi obcovati s Ním, kdykoli ve chrámu Jeho před Jeho svatým tělem tajemným klečíme; musíme Jeho sv. tělo rádi přijímati do svého srdce ve svatém přijímání; zkrátka naše obcování s Kristem Pánem na této zemi musí býti podobno obcování andělů nebeských s Hospodinem. Tímto způsobem oblečeme se v člověka nového, v Krista Pána.

Ukázal jsem vám, nejmilejší v Kristu, v dnešní řeči své, jak bychom měli svléknouti starého, hříšného člověka a jak bychom měli obléci člověka nového, spravedlivého.

Sami ze sebe bychom toho nedokázali; s pomocí milosti Boží však to dokážeme, budeme-li jen s milostí Boží nám udělenou věrně spolupůsobiti.

Milosti pak této pomocné dostane se každému z nás v hojnosti, budeme-li o ni prositi. O, prosme tedy všichni, nejmilejší v Kristu, při dnešní novoroční oběti nejsvětější Spasitele dobrotivého, aby milost Svou na nás vylil, aby nás ze hříšného spánku našeho probudil, aby nás k dobrému životu povzbudil a aby nám milostí Svou při tomto velikém díle nápomocen býti ráčil. Nezapomeňme mu zároveň poděkovati za všecka ta nesčetná, převeliká dobrodiní, která nám v minulém roce prokázati ráčil; oplakejme nepravosti, kterých jsme se dopustili roku předešlého a v celém životě svém; přislibme Mu dnes dokonalé polepšení života svého v roce novém; obětujme Mu hned dnes všecky útrapy a všeliká protivenství, která nás v tomto novém roce čekají. Kdož pak to ví, zda tento nový rok nebude již naším posledním rokem na této zemi? Kdož ví, zda příští nový rok nebudeme již slaviti na věčnosti? Kdož to ví, zda nebudeme již tohoto roku nového od Pána života i smrti, povoláni a postaveni před soudnou stolici Jeho? Nuže, bratří a sestry v Kristu, učiňme sobě dnes pevné předsevzetí, že tak budeme žíti, abychom na smrtelné posteli a jednou na věčnosti radostně si vzpomenouti mohli na tento nový rok, který nám byl mezníkem, kdy svléknuvše člověka starého, oděli jsme se v člověka nového, spravedlivého a počali jsme v pravdě milovati svého Spasitele milého a dobrého. Amen.

Eduard Pecina, kaplan v Novém Veselí.

Neděle po obřezání Páně.

(Osnova.)

Dům Nazaretský.

»A přišed, bydlil v městě, jenž slove Nazaret.« Mat. 2, 23.

Ukrutný Herodes umřel — — — ruka Páně se ho dotkla, ten, jenž usiloval zahubiti božské dítko — klesá vysílen hroznou

nemocí v klín chladného hrobu. — — — Dnešní svaté evangelium praví, že Josefovi, dlícímu s božským dítkem v Egyptě, ukázal se ve snách anděl, jenž mu řekl: »Vstaň a vezmi dítě i matku jeho a jdi do země Israelské.« Mat. 2, 20. — — — — Josef poslechl. Avšak na hranicích země Israelské, byv napomenut ve snách, obrací se do krajin galilejských, kde v městečku Nazaretě se usadil a tam s panenskou nevěstou svojí a s božským dítkem po mnohá leta bydlil. — — — Povšimněme si blíže toho domu Nazaretského, kde svatá Rodina bydlila. Jestiť dům ten

I. *předobrazením každého křesťanského domu;*
II. *útěchou každého křesťanského domu.*

Pojednání.

I.

Dům Nazaretský jest předobrazením každého křesťanského domu. Byl zajisté

1. *domem modlitby.*

a) Sotva z kterého domu na celém světě tolik bohumilých modliteb vysílalo se k nebi, jako z domu Nazaretského. Tam srdce tří nejsvětějších osob hořela jako zápalná oběť vroucí modlitbou — — — a hořela stále. — — — Kůrové andělští s nebes výšin u vytržení pohlíželi na svatou Rodinu, posvěcenou pravou modlitbou — — — —

b) Modlitba má býti denním chlebem každého křesťanského domu. Náležíť modlitba k předním povinnostem katolického křesťana. — — Tak tomu chce Bůh — — — »Nedej sobě překážeti, abys se modlil vždycky.« Sirach 18, 22. »Modlete se!« Luk. 21, 36 — — — »Každého dne a v každém okamžiku musíme se modliti.« Tert. in exhort. ad cast. — — Ó, křesťané! Nezapomínejte se modliti doma! — — — Modlete se ráno, v poledne i večer. — — — Rodiče, modlete se se svými dítkami. — — — Bohužel, doba naše o modlitbu nedbá. — — — Lidé nespínají rukou k nebi — — — bez modlitby vstávají — lehají — — — nemodlí se před jídlem ani po jídle — — — Dobré zvyky křesťanské, zděděné od otcův — — — jako staré haraburdí se odhazují. — — — — Lidé opouštějí Boha — a konečně jsou pak sami od Boha opuštěni!

2. *Byl domem Bázně Boží.*

a) V domě Nazaretském bydlily tři duše, proniknuté hlubokou bázní Boží, jaké svět více neviděl: Kristus, jenž každé slovo Svých úst, každý vzdech Svého srdce zasvěcoval věčnému Bohu, nejčistší Panna a její snoubenec, kteří po celý život svůj před obličejem Božím chodíce příkladem byli duší Bohu oddaných — — —

b) Každý křesťanský dům má býti sídlem bázně Boží — — — »Boha se bojte!« 1. Petr 2, 17. — — — »Protož bojte se Boha a služte jemu v pravdě a z celého srdce svého!« 1. Král. 12, 24. — — — »Blažený člověk, jenž bázeň Boží v sobě nosí.« — — —

Sv. Efrém tract. de virt. et scel., cap. I. — — — Pod kterou střechou panuje bázeň Boží, tam není pomluv — — — tam se střeží zlých skutků. — — — Zavěšujeme v křesťanských příbytcích kříže — — — bohužel však zákon Ukřižovaného ze srdcí vypuzujeme — — — není bázně Boží v rodinách — — — v jednotlivcích. — — — Vyrůstá pokolení nové — — — nechtějící znáti bázně Boží — — — mravu křesťanského. — — — Nové pohanství hrozí uvésti lidstvo v porobu. — — V mnohých příbytcích již ani kříže nenalezneš. — — — Kde není bázně Boží, tam hyne i úcta k rodičům — — — k vrchnosti. — — —

3. *Byl domem lásky.*

a) Ó, kdož dovede vylíčiti lásku, jaká panovala pod střechou domu Nazaretského! Jaké něžné pouto lásky pojilo Josefa a Marii! — — — Jakou posvátnou láskou lpěli na božském dítku! — — — A což teprve Kristus! — — —

b) Upřímná láska má býti pojítkem každého křesťanského domu. »Toto přikazuji vám, abyste se milovali vespolek.« Jan 15, 17. — — — Láska má pojiti manžely — — — bratry — — — sestry — — — křesťany. — — — Šťastný dům, kde tato láska vládne. — — — Každé utrpení lehčeji se snáší — — — každá slza bývá oslazena. — — — Nad takovým příbytkem vznáší se požehnání Boží. — — Bohužel té svaté — božské lásky namnoze není v příbytcích našich — — odstěhovala se, když lidé výhost dali Bohu — není lásky — — není soucitu — není štěstí. — — Vládne vášeň — — — závist — hněv. — — —

4. *Byl domem skromnosti.*

a) V domečku Nazaretském nebylo přepychu — — — vše jednoduché — — — skromné — — — chudinké — — — žádný přepych v nábytku — — — v šatstvu — — — v jídle. — — — Ale svatá Rodina Nazaretská s tímto málem se spokojila — — — a byla šťastná.

b) I každý křesťanský dům má býti označen skromností. »Spokoj se s málem!« Sir. 29, 30. — — — V domě, kde hledí se jen na přepych a v malebném zevnějšku hledá se sláva — — — tam sotva sídlí duch Kristův. — — — Kde ale každý spokojen jest s tím, co mu Bůh uštědří, a kdyby to byl i jednoduchý — prostý oděv — — — skromné jídlo — — — chuďounké lůžko — — — kde i za to málo Pánu Bohu se děkuje: tam sídlí duch Kristův — — — a štěstí, jež nadarmo bychom hledali v palácích boháčů. — — Bohužel špatnou známkou naší doby jest přepych — — — v obydlích — — — v jídle — — — v šatu — — — Náš věk hledí jen na zevnějšek. — — — A když světský člověk marnivost nasytiti nemůže způsobem spravedlivým — — — sahá po majetku cizím — — — upadá v propast hrozivých hříchů. — — —

II.

Dům Nazaretský jest útěchou každého křesťanského domu

1. *při starostech o denní chléb.*

a) Práce v každém domě.

»Z práce rukou svých budeš jísti.« Ž. 127, 2. — — — »Bůh člověka stvořil k práci a k tomu cíli také uzpůsobil údy jeho.« Sv. Chrysost. — — — Ohlédni se, jak to vypadá v jednolivých domech. — — — Práce od rána až do večera. — — — Práce úmorná — — — v potu tváři. — — — »Břemeno dne i horka«. — — — Viz ty dítky — — — pro něž do únavy pracují ruce svědomitého otce! — — — Viz tu dělníka — — —

b) Práce v domě Nazaretském.

Kristus pracoval, Marie pracovala, Josef pracoval. — — — Jak posvětil Syn Boží práci svýma rukama! — — — Nemusíme se na práci styděti — — — práce šlechtí. — — — Mluví se dnes mnoho o práci — — — ale o práci se mluví — a lenost se myslí. — — — Bez práce by mnohý chtěl žíti — — — na útraty jiných. — — —

2. *při nevyhnutelných utrpeních tohoto života.*

a) Utrpení v každém domě.

»Zaneprázdnění veliké stvořeno jest všem lidem a jho těžké na syny Adamovy.« Sir. 40, 1. Kdybys stavěl dům ve své otčině nebo za mořem — — — kdybys ten dům obehnal příkopem — kdybys postavil stráž před každé dvéře — každé okno — — — přece neubráníš se utrpení — — — kříži — — — chudoba — — — nemoc — — — neštěstí — — — pomluva — — — smrt — — —

b) Utrpení v domě Nazaretském.

Štěstí a spokojenost byly v tom domě — — — ale bez utrpení ten dům nebyl. — — — »Koho Bůh miluje — toho křížem navštěvuje«. — — — Zaklepá-li na tvůj příbytek utrpení — bol — — — ó pohlédni k domu Nazaretskému — — — čerpej útěchu, vida — že i ty nejsvětější osoby bez utrpení nebyly.

* * *

V pravdě — dům Nazaretský jest předobrazením a útěchou každého křesťanského domu.

Říká se: Potřebujeme vzorů. Hle! Dům Nazaretský! Dům modlitby, dům bázně Boží, dům lásky, dům skromnosti. Bohužel, svět takovýmto vzorům rozuměti nechce a není divu, že následkem toho ten ráj pozemského štěstí mění se pak v slzavé údolí bolu a hořkosti. Čím více zaslepený člověk uniká jasu Božímu — tím hlouběji řítí se v temnou propast bolů a svízelů, jež si připravuje. Ó, budiž nám dům Nazaretský domem útěchy při starostech o denní chléb — — — při svízelích a trampotách, jimž nemůže se na světě vyhnouti nikdo. Kráčejíce za světlým příkladem Rodiny svaté — — — dojdeme bezpečně sídel nebeských. Amen.

Volně dle Schuena zpracoval Dr. *Jos. Burian.*

Neděle po obřezání Páně.

Ranní promluva.

Štěstí lidské jest neúplné.

»Vstaň, vezmi dítě a matku jeho a jdi do země israelské, neboť jsou zemřeli ti, jenž hledají bezživotí dítěte.
Sv. Matouš, 2. 20.

Radost a žalost střídá se na tomto světě, Matka Boží i pěstoun Páně toho zakusili. Jak radovali se při narození dítěte, jak plesali, vidouce pastýře a mudrce ze vzdáleného východu pospíchati, by poklonili se nemluvněti Mesiáši! Ale jaká žalost je stihla, když na rozkaz Boží musili prchati před nástrahami ukrutného Herodesa. A tak jest tomu a bylo tomu vždy: radost a žalost střídají se stále v žití našem, a nikdo nemůže o sobě tvrditi, že jest úplně spokojeným a šťastným. Štěstí člověka na tomto světě jest vratké a proto není nikdy úplným a dokonalým. Proč tomu tak jest, o tom uvažujme v této posvátné chvíli.

Pojednání.

Že štěstí lidské jest neúplným, vrtkavým, toho mi netřeba ani dokazovati. Víte každý ze zkušenosti, že když jste se z něčeho těšili, když jste měli nějakou radost, že to netrvalo dlouho, nýbrž přišly trampoty a starosti, a veta bylo po radosti a po štěstí. Proč nemůže člověk býti na světě šťastným?

První příčina toho jsme my sami. Honíme se často za něčím, co považujeme za své štěstí, a je to naše zkáza. Při tom jsme stále nespokojenými s tím co máme a dosáhneme-li jedné věci, již hledíme zase po jiné a pak-li té nedosáhneme, domníváme se býti nešťastnými. Jiným závidíme a sami sebe ničíme. A mimo to i tělo naše trápí nás smyslností svou, s kterouž nám jest stále bojovati, přicházejí nemoce, a tu ovšem nastává nám bída, a kdybychom všeho dosáhli, po čem se nesli tužby naše.

Druhá příčina nedokonalosti štěstí lidského spočívá ve světě v němž žijeme, a ve statcích tohoto světa. Vše na světě jest podrobeno změnám. Čas se mění, roční počasí se střídají, na jasné, teplé sluneční dny následují tmavé, studené a bouřlivé. — A co týká se statků tohoto světa, tu jsou tyto tak vrtkavé a nestálé, že člověk na ně nikterak se spoléhati nemůže a nesmí. Co to dá práce, aby si člověk to nejnutnější pro živobytí zaopatřil, a jest-li kdo bohatým, zeptejte se jej, zda-li jest šťastným! Bohatý žije ve stálém strachu, aby neztratil jmění své a stane-li se mu to neštěstí, pak nevpraví se do poměrů, v nichž chudý člověk stále žíti musí a sahá z omrzelosti života i na život svůj.

A i kdyby měl člověk peněz sebe více, jest mimo peněz ještě mnoho potřeb, jichž ku šťastnému žití nutně třeba a ty nedají se koupiti za veškeré statky tohoto světa.

Třetí příčina nedokonalosti štěstí lidského spočívá v lidech, s nimiž vám jest obcovati. I kdybychom povinnosti své k bližnímu sebe lépe vykonávali, přece setkáme se dosti často u mnohými lidmi, kteří se nám za všecko dobré, co jsme jim prokázali odmění nevděkem, kteří nám závidějí, nás pomlouvají, nám křivdí a tak nám spokojenost naši kazí a kalí. A i kdyby toho nebylo, kdyby všichni, s nimiž se stýkáme, byli vzor přátelství a upřímnosti, zdaž nemusíme se s nimi loučiti, zdaž smrt nám je ponechá? Hle, nábožní křesťané, tak nedokonalé jest to štěstí lidské, tak nestálé a vrtkavé! Dnes se mnohému volá »hosanna« a zítra »ukřižuj.«

Máme však býti proto nespokojenými, že štěstí lidské tak nestálým jest? Nikoliv!

Bůh popřál nám 1. tolik statků, že si jich ani nezasluhujeme, a 2. můžeme toho štěstí nedokonalého užíti ku své spáse.

Co statků svěřil nám Bůh! Dal nám rozum a svobodnou vůli, posvětil nás milostí svou, učinil nás dítkami svými a povolal nás za dědice království svého. Z ničeho vyvolal nás na tento svět, ztracené vykoupil krví svou, slabé posiluje milostí svou. Zajisté největším štěstím naším jest, že jsme dítkami Božími. Jakou cenu mají naše tužby, co jest po jmění a statcích tohoto světa, co nám jsou platní naši nejlepší přátelé, ze všeho sobě ničeho na věčnost s sebou vzíti nemůžeme!

Ovšem jest štěstí naše na tomto světě nedokonalé, ale chceme-li ho řádně použiti, tu použijme toho štěstí časného, jehož nám Bůh popřává, ku přípravě na život věčný. Zajisté není to hříchem, ze štěstí se radovati, statky a přátely svými se těšiti, neboť by jinak hladovému za hřích počítáno býti musilo, když by z toho se radoval, že jednou do sytosti se najedl. Užívejme však štěstí svého jako křesťané, sami šťastnými jsouce, hleďme též jiné šťastnými učiniti; pakli bratr náš pláče, usušme slzy jeho. Radujme se s radujícími, ale mějme též vždy útrpnost s nešťastnými. Tak ve štěstí svém dobudeme sobě zásluh pro život věčný a nakloníme sobě Boha i bližního svého a zajistíme sobě pomoc Jeho, kdyby na nás neštěstí přikvačilo. Kdo ve dnech štěstí neopustil Boha, toho neopustí též Bůh ve dnech bídy a neštěstí, a budeme-li bližním svým pomáhati, zajisté i nám vzbudí Bůh dobrodince, kdyby nás neštěstím zkoušel. Všecko co dobrého učiníme bližnímu, není ztraceno, ba naopak, to jest ten nejlepší kapitál, jenž nese největších úrokův na věky věkův.

Nespoléhejte se nikdy na měnivé štěstí života lidského, pak neztratíte též mysl v dobách trudných, jichž v tomto životě jest dosti. Nezapomeňte, že radost a žalost střídá se na tomto světě, a že není stálého blaha, leč onoho, jež nás očekává v nebesích. Protož nepřikládejme srdce své ku statkům časným, neboť máme k očekávání daleko lepší v nebesích. Kdo však chce blaženosti věčné dosáhnouti, ten nesmí naříkati, když od něho žádá Bůh sebezapření a zkouší-li ho hojným utrpením. Království nebeské

násilí trpí, a jako Kristus skrze utrpení, tak i my skrze trápení vejdeme do slávy své.

† *Dr. Ferdinand Beneš*, professor bohosloví v Hradci. Král.

Svátek Zjevení Páně.

Pán Ježíš jest pro dobu naši nejlepším vůdcem.

»A aj, hvězda, kterouž byli viděli na východu, předcházela je, až i přešedši stála nad místem, kdež bylo dítě.«
Srv. Mat. 2, 9.

Na ostrově Krétě vystavěl Daidalos pověstný ve starých dobách Labyrinth, z něhož se nikdo pro množství stejných chodeb, stejných síní nadzemních i podzemních ven dostati nemohl. Do tohoto Labyrinthu odvážil se hrdina Řecký Theseus se svou družinou, aby draka Minotaura v Labyrinthu se skrývajícího zabil. Byl by však jistě zahynul i se svou družinou v temných síních Labyrinthu, kdyby mu královská dcera Ariadna tajně nepodstrčila klubko, které by jda do Labyrinthu, rozvíjel, aby pak cestu zpáteční měl naznačenu.« — Tak vypráví nám řecké bájesloví.

Drazí křesťané, hříchem ocitlo se celé lidstvo v labyrinthu bludu, lži, nevěry, rozervanosti a zoufalství! Bylo by musilo nutně zahynouti, kdyby syn krále nebeského neodvážil se vstoupiti do tohoto labyrinthu, přemoci draka pekelného — ďábla a vtisknuti lidstvu do ruky kříž — toto klubko, které lidstvo z temnot labyrinthu vyvedlo! Jen učení Krista ukřižovaného máme co děkovati, že vybředlo z temnot pohanských. Nebýti vůdce Krista, bylo by člověčenstvo musilo zahynouti a pohlceno by bylo drakem minotaurem — ďáblem!

Přátelé v Kristu! Hvězda to byla, která dnes zasvitla národům pohanským a uvedla je do Betléma — spokojenosti a štěstí. Hvězda to byla, která zasvitla na východě všem národům světa, Kristus to byl, který jako vůdce lidstva se ujal a je z bahna bídy tělesné i mravní vyvedl!

Svět stal se křesťanským a jest jím již od 4 století po Kristu! Než co to?! Bída hmotná i bída mravní se rozmohla zase příliš. Celý svět bloudí, naráží na otázky, na něž si odpověděti nedovede, naráží na překážky, s kterými si neví rady! Lidstvo ocitlo se zase v labyrinthu, zabloudilo v křivolaké chodbičky bludu nemravnosti, hříchu, nespokojenosti, dostalo se do slepých uliček a neví kudy kam!

Kdo nás z labyrinthu mravní i socialní bídy vyvede? Odpovídám: Ten Kristus, který byl dobrým vůdcem světu pohanskému, bude tím lepším vůdcem světu křesťanskému.

Že »*Spasitel náš jest pro dobu naši nejlepším vůdcem*« to bude předmětem našeho dnešního svátečního rozjímání.

O, Jezulátko Betlémské, osvěť rozum náš světlem Své nebeské moudrosti, abychom pravdu tu poznali a uznali!

Pojednání.

Spasitel jest pro nás nejlepším vůdcem.

Každý vůdce musí sám dobře cestu znáti a také podati prostředky, jak bychom cíle cesty dosáhli. To všecko činí Spasitel. On sám jest cestou a sice cestou pravou, vedoucí k cíli poslednímu do života věčného!

Já jsem cesta, pravda a život . . . praví Sám o Sobě a nabízí se těmi slovy za vůdce.

Ježíš Kristus jest výborným *vůdcem*. On jistou *cestu ukazuje* k Pánu a co nejmocněji nabádá, abychom po té cestě kráčeli, ba On nám i na té cestě účinně pomáhá. Spasitel náš jest jistou cestou vedoucí k Pánu Bohu. Sám to praví: »*Žádný nepřichází k Otci leč skrze mně* . . .« Jan 14, 16.

Jak šťastnými jsme, že takového bezpečného spolehlivého vůdce máme! Ubozí pohani ho neměli. Celé pohanstvo to vyznalo ústy svého prvního filosofa Sokrata: Musíme očekávati někoho; kdo nás poučí, jak se k bohům a lidem chovati máme . . .

A hle, toho vůdce se nám dostalo v našem Spasiteli!

Ježíš Kristus *nás nabádá nejmocnějšími prostředky*, abychom po cestě, třeba trnité a kamenité vytrvale k poslednímu cíli svému kráčeli! A které jsou to bičíky, kterými nás takřka i proti naši vůli k cíli našemu pohání? Co jest to, jež nás nabádá, abychom přes všechny překážky k vytknutému cíli svému třeba i se zraněnou hlavou, probodeným srdcem a skrvácenýma nohama kráčeli?! Těmi nejlepšími pohnutkami na cestě k Pánu Bohu jsou pravdy, které i bezcitným, ledovým srdcem zachvějí až v základech — jsou to pravdy o věčném životě a o věčné smrti — o věčné odměně a o věčném trestu! Vzpomínka na poslední soud a slova při tom soudu řečená — již tak mnohého odvrátila od cesty záhuby a povzbudila k statečnému vybojování si nebe!

Neboť vzpomínka na ta slova řečená o posledním soudu ústy soudce věčného: *Odejděte ode mě zavržení do ohně věčného* . . . ta slova hrozná jsou s to, zadržeti nohu hříšníka, již již klesajícího do propasti hříchů, zachoval-li si jen jiskru zdravého rozumu ve své hlavě!

A na druhé straně ta blažená, přešťastná slova našeho nejvýš spravedlivého Boha a řečená o soudu na konci světa: »*Pojďte požehnaní Otce mého a vládněte královstvím nebeským* . . . .« ta přepožehnaná slova vyváží všechny útrapy, všechny slzy, všechny kříže, ta nám všecko zaplatí, ta nás za všecky naše námahy přebohatě odmění! Ta slova to asi byla, která vynutila velikým světcům z úst slova: »Pane, zde řež, zde pal, ale na věčnosti ušetř t. j. dej slyšet nám ta slova: Pojďte požehnaní otce mého a vládněte královstvím vám připraveným!« Mat. 25. 34.

Na té cestě nenechává nás *Spasitel* náš bez pomoci, ale *pomáhá nám Svou milostí*, která jako občerstvující pramen teče z veliké nádržky, jež má sedm rour — prýští ze svatých svátostí. Mezi nimi zvláště dvě roury bývají často žíznivými obléhány, jsou to svátost pokání a nejsvětější Svátost oltářní. V těchto dvou svátostech dostává se nám zvláštního občerstvení, posílení a povzbuzení, abychom i na dále cestou k nebi kráčeli! V nejsv. Svátosti oltářní Sám Spasitel, který k nám ve způsobě nepatrného chleba přichází, povzbuzuje nás, abychom neklesali na mysli a volá k nám: Důvěřujte ve mne, neboť já jsem přemohl svět. Jan 16, 33.

Této milosti Ježíše Krista nám ve svatých svátostech udílené mají co děkovati celé zástupy svatých a světic Božích, jež ze slávy nebeské dnes již se radují. Ba této milosti Boží mají co děkovati i ti, jež od svých hříšných návyků nadobro se odvrátili, těžká pokušení přestáli a dnes již za vzor křesťanského života jiným sloužiti mohou! Této milosti budeme moci děkovati i my, vplujeme-li jednou po bouřích tohoto života do přístavu věčné blaženosti!

Ano, Ježíš — Spasitel jest dobrým vůdcem, ale musí se člověk dáti jím vésti!

Dnes svět zříká se vůdce Krista a poslouchá a dá se vésti antikristem! A jaký jest toho následek? Smutný, velmi smutný! Ďábel hází na krk lidstva provazy všelijakých vášní, náruživostí, prostopášnosti a na těch provazech lidstvem smýká a hlavu jednoho o hlavu druhého rozbíjí! Vizme, *jak smutně to vedení ďábla ve světě se osvědčuje!*

Nezdárné, spustlé, nemravné děti ryjí na čelo svých rodičů hluboké starostlivé vrásky, vynucují slzy nad nezdařenými dětmi a kopají svému starostlivému otci, své dobré matce předčasný hrob! Lakota to jest, jež zatvrzuje srdce boháče proti chuďasu, lakota a hamižnost okrádá ubohého dělníka o neděli a svátek, touha po mamonu, to jest, jež působí dnes rozvrat mezi pánem a dělníkem. Lakota po zlatě vede člověka k tomu, že za bídný groš prodá své tělo, prodá svou čest, svou nevinnost, zradí věc nejsvětější, zapře Boha, zapře vlast! — Pýcha vede k tomu, že národ jeden opovrhuje národem druhým, považuje ho za méně cenný a proto také za méně rovnoprávný a nespravedlivě s ním nakládá. — Hněv vede k válkám bratrovražedným! — Závist štve bratra proti bratru! — Požívavost, nestřídmost, vede k nespokojenosti, k marnotratnosti, k nemravnosti, k různicím, k násilí a anarchismu! A anarchismus, jehožto vlastním kořenem jest nevěra s odnožem nemravnosti — otřásá dnes oltáři, ale ještě více trůny!

Naproti tomuto spoutanému lidstvu, vášní a náruživostí zmítanému, upícímu v okovech hříchu, vychází vstříc Kristus hlavu maje ověnčenou korunou trnovou a na bedrách krví sbrocený kříž — a volá: Strhejte ty okovy, strhejte ty provazy v kterých vámi vládí ďábel a pojďte za mnou, já budu vaším vůdcem!

Kdo chce za mnou přijíti zapři sebe sám .... zapři se, člověče ... v pýše, v lakomství, v smilstvu, v závisti, v nestřídmosti, v hněvu i lenosti ... jiné ti pomoci není, jinak z té bídy ve které

věziš, nevyvázneš! Místo provazů ďábla — vol kříž můj a kříž můj bude ti kotvou na rozbouřeném moři života!

A že opravdu Ježíš jest pro lidstvo dobrým vůdcem, toho máme svědectví neklamné na prvních křesťanech! Byli to lidé z masa a kostí jako my, byli to lidé hříchem Adamovým stížení a proto i chybám všeho druhu podrobení — a přece jak zcela jinak to u nich vypadalo, než to u nás vypadá dnes! Láska upřímná to byla, která neshody mezi nimi hladce urovnala. Proto divili se pohané a volali: »Hle, kterak se milují! Není mezi nimi chudého ani nuzného!«

Ó, jaká to byla láska, o jaká to byla spokojenost u prvních křesťanů a jaká to rozervanost, jaká nespokojenost zmítá dnes světem podle jména křesťanským! Co jest toho příčinou? Dáváme se vésti Antikristem a ne Kristem. A Antikrist sám v sobě nosí rozervanost a nespokojenost se svým osudem a tu nespokojenost a rozervanost seje do srdcí těch, kteří se jim dají vésti.

Dnes mluví se mnoho o reformě na všech polích. Znám však jednu reformu, která v politice i v literatuře, v umění i socialním životě — povede k cíli a tou reformou jest: Upřímný a úplný návrat — k Bohu — Spasiteli!

Všichni i největší reformatoři sklamou se ve svých výpočtech nepřidrží-li se Krista Spasitele. Jediný Spasitel, král pokoje, může nám dáti pokoj, který nám celý svět dáti nemůže!

Zpátky k Spasiteli! To jsou slova, která světu v bídě tonoucími jedině pomoci mohou! Až králové s trůnu budou volati ku svým poddaným — »zpátky k Spasiteli« až ta slova »zpátky k Spasiteli — Ježíši Kristu« budou jednomyslně odhlasována poslanci, až i páni professoři na vysokých a středních školách budou svým posluchačům hlásati: »Zpátky ku Kristu!« — až ta slova budou napsána v čelo velikých listů městských a plátků venkovských — až bude heslem našich básníků, našich spisovatelů, našich umělců, továrníků i dělníků, rodin i jednotlivců »Zpátky k Spasiteli!« — tenkrát zazní velebný choral andělský nad zachráněným lidstvem a do paláce boháče i nejprostšího dělníka vniknou slova andělská: *Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj dobré vůle*! Pak ujme se vůdcovství nad lidstvem — Spasitel náš — král pokoje!

Až uznáme Spasitele za vůdce, pak se přesvědčíme, že žádného — vůdce — lžispasitele — nepotřebujeme! Amen.

Frant. Jirásko.

Neděle I. po Zjevení Páně.

Dítky, poslouchejtež svých rodičů, poněvadž jest to vůle Boží.

»I sestoupil s nimi a přišel do Nazareta a byl jim poddán.« Luk. 2, 51.

Není snad předmětu, o kterém by v kázáních tak často a s takým důrazem zmínka se děla, jako vychování dítek. Kolikráte

do roka bývají rodičové napomínáni, aby dítky své, o něž péče od Boha samého jim svěřena byla, vychovávali dobře a po křesťansku. Křesťanští rodičové — bývá voláno k nim — všímejte sobě přece svých dítek, starejte se o jejich výživu, ale pečujte především o spásu jejich nesmrtelné duše. Učte je záhy v mládí báti se Boha, vštěpujte do útlých srdcí jejich lásku k ctnosti, bděte nad nimi doma i venku, aby nebyly sváděny k zlému, neboť mnohá jsou nebezpečí, která jim hrozí se všech stran; poučujte je, varujte je a trestejte je, je-li toho třeba, pečujte o to, aby to seménko zlého, jakmile začne klíčiti v srdci jejich, co nejdříve a zavčas bylo utlumeno a ony aby na cestě nevinnosti byly udrženy. Nebuďte liknaví v plnění této nejsvětější povinnosti stavu svého, neboť každá nedbalost v tomto oboru mohla by vám i dítkám vaším velmi škoditi a vás i dítky vaše časně i věčně nešťastny učiniti.

Takých a podobných napomenutí dostává se vám, křesťanští rodičové, častěji od vašich duchovních pastýřů, kteří zajisté činí vše, co mohou, aby vás k horlivosti v této veledůležité věci povzbudili a vám povinnost vaši v živé paměti udrželi. Jak dalece se jim to podařilo, může jedině Pán Bůh posouditi, jim postačí vědomí, že povinnosti své zadost učinili, takže jim nebude moci přičítati za vinu, jestliže dítky vaše pro zanedbané vychování budou jednou naříkati, že jsou nešťastny.

Proto nechci, v Kristu shromáždění, mluviti dnes o vychování dítek, jak tomu dnešní svaté evangelium příležitost dává, nýbrž obracím se dnes k dítkám, abych je napomenul, aby rodičů svých poslouchaly. Vizte tedy, milé dítky, Ježíš Kristus, vtělený Syn Boží, byl poslušen Matky své Marie a pěstouna svého Josefa, neboť čteme o něm v dnešním sv evangeliu: »I sestoupil s nimi a přišel do Nazareta, a byl jim poddán.« Buďte tedy i vy, milé dítky, rodičů svých poslušny, neboť vězte, že v pravdě jest to vůle Boží, o čemž dnes krátce uvažovati budeme.

Než nemyslete, v Kristu shromáždění, že slova má týkají se toliko oněch malých dítek, které tamto před oltářem stávají, ona týkají se i vás dospělých, jichžto rodičové dosud žijí. Než i ony dítky, které nemají ani otce, ani matky více, mohou z promluvy této něco sobě vybrati, nechť jen přemýšlejí, kterak chovaly se ku svým rodičům, dokud tito žili a vzbudí lítost nad hříchy, kterých se snad svou neposlušností vůči nim dopustily.

Pojednání.

Milé dítky, *poslouchejte svých rodičů, neboť jest to vůle Boží!*

Bůh *vepsal dítkám do srdce povinnost poslouchati rodičů.* Proto vidíme i u pohanů, kteří o přikázání Božím, daném ve Starém Zákoně, nikdy neslyšeli, že dítky jejich rodičů na slovo poslouchaly. Již svědomí jim pravilo, že rodiče jsou jejich představení, jejichž vůli ctíti a jichžto předpisům podrobiti se musí. Ano, sestupme níže až k těm nerozumným zvířatům, a i zde nacházíme,

že mláďata svých roditelů poslouchají. Pozorovaly jste snad již někdy malá kuřátka, kterak rychle spěchají ke kvočně, když je volá. Ač nemají rozumu, tedy ten přirozený pud jim praví: matka nás volá, musíme tedy poslechnouti.

Nuže, synové a dcery, rcete, co činíte, jestliže rodičům svým se protivíte a proti vůli a rozkazům jejich jednáte? Zdaž nejednáte proti zákonu přírody, proti vrozenému citu, a zdaž nenecháváte se zahanbiti pohany, než, co dím — zdaž nenecháváte se zahanbiti nerozumnými zvířaty?

Než, Bůh vůli svou, že máte rodičů svých poslouchati, vepsal nejen do srdcí vašich, On *napsal ji také výslovně na kamenné desky Svého zákona.*

Všimněte sobě druhé desky zákona, který Bůh Sám odevzdal Mojžíšovi, a tu na prvém místě stojí: »Cti otce svého a matku svou, abys dlouho živ byl na zemi, kterouž tobě dá Hospodin Bůh tvůj.« 2. Mojž. 20, 12. Úcta, kterou dle tohoto přikázání Božího rodičům svým prokazovati máte, zahrnuje v sobě sama sebou i poslušnost; neboť kterak by bylo možno o dětech, které osmělí se jednati proti vůli svých rodičů, kterak by bylo možno o nich říci, že prokazují rodičům povinnou úctu?

Pán Ježíš, zakladatel Nového Zákona, odpověděl představenému školy, který se Jej tázal: co má činiti, aby blaženosti věčné dosáhl, výslovně: »Cti otce svého matku svou« Luk. 18, 20. Sv. apoštol Pavel pak píše: »Synové a dcery (dítky vůbec) poslouchejte rodičů svých v Pánu, — t. j. jakž to Pán velí a jak se na křesťany sluší — »neboť jest to spravedlivé.« Ef. 6. 1. A na jiném místě: »Synové a dcery, poslouchejte rodičů ve všech věcech; neboť to jest libé Pánu« Kolos. 3. 20. Chcete-li tedy býti hodnými dítkami, na které Pán Bůh se zalíbením patří, pak musíte, křesťanské dítky, rodičů svých ochotně poslouchati, a to »ve všech věcech,« jak praví sv. Pavel, nejen v těch, které se také vám zamlouvají, ale i v těch, které vám nejsou milé a vyžadují sebezapření a přemáhání sebe sama.

Jen v jednom případě netřeba vám, ano, nesmíte ani rodičů svých poslechnouti, kdyby se totiž tak dalece zapomněli, že by *vám poroučeli něco zlého, co se protiví vůli Boží.* V tom případě platí slova sv. apoštola Petra: »Více sluší poslouchati Boha, nežli lidí.« Sk. ap. 5, 29. a slova božského Spasitele samého: »Kdo miluje otce nebo matku více nežli mne, není mne hoden.« Mat. 10, 37. Kdyby vám tedy rodiče kázali, abyste kradly, abyste byly nevěrnými, abyste se dopustily nějakého podvodu, kdyby vás naváděli, abyste se někomu mstily, abyste někomu nějakou škodu způsobily, kdyby vás zdržovali, abyste neplnily své povinnosti křesťanské, nechodily v neděli a ve svátky do chrámu Páně, neposlouchaly kázání, nechodily k sv. zpovědi a sv. přijímání, kdyby vám namlouvali, abyste s tou nebo onou osobou zapřádaly hříšnou známost — ať si za jakoukoliv záminkou — zkrátka, kdyby vám kázali něco hříšného, nesmíte uposlechnouti, neboť něco zlého činiti, hřešiti není nikdy dovoleno. Proto žádá sv. Pavel od dítek

sice poslušnost, ale poslušnost »v Pánu«, t. j. ve věcech, které srovnávají se s vůlí Boží. Proto těžce zhřešila dcera Herodiady, že na rozkaz nešlechetné matky žádala od Herodesa hlavu sv. Jana Křtitele.

Také při volbě stavu a při sňatcích nejsou dítky povinny rodičů svých bezvýminečně poslechnouti. Mají sice rodičů svých tázati se o radu a dobrou radou jejich se říditi; avšak nejsou povinny voliti sobě stav, k němuž nemají žádné náklonnosti a potřebných vlastností, aneb uzavříti sňatek s osobou, ku které nemají v srdci žádné lásky, i když sobě toho rodiče přejí. Rodičové pak, kteří v tomto ohledu překročují svou pravomoc a dítky své nutí, hřeší těžce a berou před Bohem na sebe zodpovědnost za všechno to zlé, které tu povstane. Poslušnost dítek vztahuje se tudíž jen na věci dovolené a rozumné, a v těch třeba rodičů poslechnouti bez výjimky a ve všem.

Poroučejí-li vám, milé dítky, někdy rodiče něco obtížného — musíte poslechnouti, i když, majíce chybu nějakou, rodiče sami nečiní to dobré, které od vás žádají, i tu musíte poslechnouti, neboť tu platí napomenutí Ježíše Krista: »Všecko, cožkoliv vám řekli, zachovávejte a čiňte: ale podle skutků jejich nečiňte« Mat. 23, 3. I když jste již dospělé, máte rodičů poslouchati, a to i tenkráte, kdy snad samy založivše svou domácnost, nadvládě jejich více nepodléháte, neboť dětinná uctivost, láska a vděčnost toho vyžadují, abyste rodičům popřály trochu vlády, radu jejich vyslechly a dle možnosti jí se řídily. Vizte, Pán Ježíš byl Synem Božím, a byl přece po třicet let rodičů Svých poslušen.

Než, můj ty Bože, které přikázání bývá dítkami častěji přestupováno, než jako přikázání poslušnosti! Nemyslím tu malé děti, které nechtějí-li po dobrém poslechnouti, možno k tomu přinutiti metlou, myslím dospělé dítky. U těch osvědčuje se často přísloví: »Malé děti — malý kříž, velké děti — velký kříž.« Mnohé z nich nedají si od rodičů nic říci, jsouce pyšny, svéhlavy, spurny. Poručí-li jim něco otec nebo matka, odpovídají nevlídně: »Co mně máte co poroučet!? Nejsem žádné malé děcko; vím, co mám dělati.« Bývají vzdorovité, zhlíží, jakoby chtěly člověka zrakem probodnouti, tlukou dveřmi, až se okna otřásají, nadávají a proklínají anebo nestane-li se po jejich, nepromluví k rodičům za týden ani jediného laskavého slova.

Mnohé ženaté a vdané dítky, mají-li ještě starého otce nebo matku u sebe, nakládají s nimi hůře než s pohunkem nebo chůvou. Staří rodiče by ještě přece byli rádi, kdyby se někdy dělo podle jejich rady, rádi by pomohli při práci, rádi by poradili jako zkušenější; než co se stává? Syn nebo dcera pustí se do nich jako lítice: »Po tom vám nic není, držte hubu a vlezte raději někam za kamna do kouta!«

Ó, věru mnoho a velmi bývá za našich dnů přestupováno čtvrté přikázání Boží, které všem dítkám, mladým i starým, svobodným i ženatým a vdaným povinnost ukládá, aby rodiče své ctily a jich poslouchaly.

Nuže, synové a dcery, polepšete se! Jestliže jste sobě dosud surově počínali vůči rodičům a je neposlušností svou zarmucovali, nečiňte toho nikdy více. Když se vám zdá těžkým a obtížným poslechnouti, uvažte: jest to vůle Boží, abych uposlechl. A jestliže tuto vůli Boží věrně budete plniti, požehnání Boží přijde do vašeho domu a naplní jej svatou spokojeností. Amen.

Dle J. Zollnera zpracoval *Alois Sládeček.*

Neděle II. po Zjevení Páně.

(Jména Ježíš.)

(Liturgický výklad.)

I. Proč Církev katolická zavedla slavnost nejsv. jména Ježíš. II. Jaký jest význam slov I. H. S. III. K čemu nás nabádá tato slavnost.

»A když se naplnilo dní osm, aby obřezáno bylo dítě, nazváno jest jméno jeho Ježíš, kterýmž nazváno bylo od anděla, prve než se v životě počalo.«
Luk. 2, 21.

»Ve jménu Ježíše má každé koleno klekati, nebeských, zemských i pekelných, a každý jazyk vyznávati, že Pán Ježíš Kristus jest v slávě Boha Otce.« Filip. 2, 10—11. »Hospodine, Pane náš, jak předivné jest jméno Tvé po vší zemi!« Žalm 8, 2. Těmito překrásnými slovy počíná každý kněz předepsanou dnešního dne mši svatou a Církev katolická naznačuje slovy těmito *velikost, vznešenost a velebnost* onoho přesvatého jména, k jehož uctění sem jsme se byli sešli. Chceť spolu Církev svatá, tato starostlivá matka naše, touto slavností veřejně zadostučiniti za všecky urážky, jež se zejména rouháním nejsvětějšímu jménu Boha činí. A na význam, že skrze toto jméno cele vykoupeni býváme, uděluje Církev plnomocné odpustky těm, kdož vykonavše svátostnou zpověď a sv. přijímání, obcují celým slavným službám Božím.

Již tedy v krátkosti víme, moji drazí, proč slavnost nejsvětějšího jména Ježíš zavedena byla. Patrno z toho, že Církev katolická z důležitých příčin slavnost tuto zavedla. Vůbec musíme doznati, že co za přispění Ducha Sv. u nás se děje, že vše, i ten nejjednodušší obřad hluboký význam má. Proto jen nedouk a nevzdělanec může se posmívati tomu a onomu obřadu, ale křesťan uděděmělý poznává krásu a velebnost své starostlivé matky Církve. Proto *sv. Teresie vyznává,* že hrdá je na to, že může slouti dcerou Církve katolické a že za každý obřad hotova by byla — v případu nutnosti — život svůj dáti. A snad i mezi námi nalézá se dosti těch, kteří ke všem obřadům svátostným chladně a někdy i vysmívavě se chovají. Za tou příčinou, abych víru Vaši opět

oživil, vyložím I. *některé příčiny, pro které Církev katolická tuto slavnost zavedla*; II. *vysvětlím znak I. H. S., jejž tak často tamo na oltáři v chrámech spatřujete*, a III. poukáži ke konci, *jaká naučení pro nás z toho vyplývají.*

Předobrý Ježíši, který Jsi byl k vykoupení lidského pokolení od Otce nebeského ustanoven, popřej nám té milosti, abychom tváří v tvář Tobě mohli jednou v nebesích patřiti a s Tebou se radovati. K Tvé úctě jen a slávě budu dvešního dne mluviti.

Pojednání.

Ad I. α) *Proč zavedla Církev katolická slavnost nejsvětějšího jména Ježíš, a kdy se tak stalo.* Bylo dáno snad božskému dítěti na dnešní den jméno Ježíš? Nikoli! Jméno Ježíš obdrželo dítko osmého dne po svém narození, nebo-li na slavnost »*Obřezání Páně*«; proto předčítá kněz dnešního dne totéž evangelium, jako na slavnost »*Obřezání Páně*«, kteréž evangelium sice mezi všemi v roce předčítanými nejkratší jest, ale zároveň nejvýznamnější. Několik těch slov zní: »Když se naplnilo dní osm, aby obřezáno bylo dítě, nazváno jest jméno jeho Ježíš, kterýmž nazváno bylo od anděla, prve než se v životě počalo.« Luk. 2, 21. *Poněvadž tedy v onen den, kdy novorozený Syn Boží jméno obdržel, slavnost jiná se slaví, proto zavedla Církev katolická k úctě nejsvětějšího jména slavnost samostatnou* — **slavnost jména Ježíš.**

Když v rodině křesťanské slaví otec svůj svátek, každý člen rodiny snaží se k slavnosti hřivnou svou přispěti. Děti se skupí kolem něho a odříkají svá přání v podobě básničky. A i ten syn v daleké cizině pamatuje na dobrého svého otce, vzpomíná těch blažených chvil, jež zažil v domě otcovském, v mysli jeho mu tanou ta mnohá dobrodiní, jež ze štědré, mozolovité pravice otcovy tak rád přijímal — a proto zasedá k stolu pod večer před svátkem otcovým a pomněnku svých vřelých citů poslá otci z ciziny. Dítě nezapomene, byť i mnohdy špatné, na svého otce do smrti. Proto když i spánek spravedlivých pod zeleným drnem dřímá, bývá dobrým, křesťanským zvykem, že děti na svátek svého v Pánu zesnulého otce na mši sv. se sejdou — a pak k hrobu otcovu spěchají, aby svá blahopřání v podobě modlitby mu pronesly. — A co vypravováním tímto ze života skutečného vzatým chci říci? Zajisté nic jiného, nežli, že celá rodina křesťanská na celičkém světě slaví svátek Krále všech králů, jmeniny Pána našeho. A tu bychom měli zůstati bez pohnutí? Zdaž nespatřujete v tom, moji drazí, **druhou** příčinu, pro kterou dnešní slavnost zavedena jest? — Jaké ovace se dnes připravují v den jmenin knížat a králů? Veškeré vojsko přítomno jest službám Božím, úřednictvo i věrní obyvatelé vysílají k trůnu nebeskému za blaho a zdraví modlitby své. A již v podvečer slavnosti této planou tu a tam ohně, střelné rány se ozývají — a to jen z úcty k panov-

níkovi. A já táži se po druhé: O jmeninách toho, který nás vykoupil a nám bránu do nebeského království otevřel, měli bychom na tato dobrodiní zapomínati?!

β) **Kdy** *byla slavnost tato zavedena?*

Jisto jest, že jméno toto v Církvi katolické po všecky věky v úctě a vážnosti největší bylo. Známo jest, že se jménem tím žehnali hned první křesťané, vstávajíce a lehajíce; jím počínali a končili své práce, jím zastírali se jako štítem pevným ve všech strastech a souženích. Mat. 6, 9. *Sv. Bernard* pak byl první, který slavnost církevní začal na ten den zaváděti, což i od stolice papežské schváleno bylo. V patnáctém století dovolil papež *Sixtus IV.*, a ke konci šestnáctého století i papež *Kliment VIII. řádu sv. Františka* zvláštní památku nejsvětějšího jména Ježíše Krista slaviti. Pro *celou Církev katolickou* zavedl slavnost tuto na žádost císaře Karla VI. *Innocenc XIII. roku 1721* s tím připomenutím, aby se *slavila na druhou neděli po Zjevení Páně.* Jmenovitě stalo se však toto ustanovení z vděčnosti za vydobyté vítězství nad ukrutnými Turky, jež neprve hrdinný Chorvát Mikuláš Zrini r. 1566, a po 100 letech opět slavný Soběský ve jménu Ježíše přemohl a od zemí Rakouských zahnal. (V tom řídkém případu ovšem, že by tato neděle patřila již do období velikonočního slaví se svátek ten 28. ledna.)*) Z toho času udělují se též dle ustanovení onoho papeže v ten den plnomocné odpustky všem kajícím hříšníkům, kteří se srdcem skroušeným svátost pokání a oltářní přijímají. V tu dobu nastal také u katolických křesťanů obyčej krásný, že se jménem tím na potkání pozdravovali, neznajíce pozdravení lepšího a srdečnějšího nežli jest chvála milého Spasitele; pročež říkávali, kdykoli se šešli: »*Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!*« Uvádí nám tudíž, moji drazí, Církev svatá slavností touto na pamět, jak se předkové naši honosili a chlubili jménem Ježíše Krista, vyjevujíc zároveň své přání, aby radostný hlahol pozdravení onoho hojněji a častěji u nás slýchán byl, a abychom se nedávali panujícím obyčejem zlého světa sváděti, abychom snad za malicherné a směšné pokládali, co předkům našim bylo *svatosvaté.* Pozdravením tím nejlépe svou křesťanskou pravověrnost osvědčujeme; a říkáme-li s úctou a s radostí: »*Pochválen buď Pán Ježíš Kristus*«, naplní se na nás slova milého Spasitele: »Kdožkoliv vyzná mne před lidmi, vyznám i já jej před Otcem svým, jenž jest v nebesích.« Srov. Ctibor: Liturg.

Tolik o původním zavedení slavnosti dnešní. Spěchám ke druhé stati řeči své: II. *Vyložit ona známá písmena I. H. S., jež tak často na oltářích v chrámu Páně spatřujeme.*

Jest to zcela chvalitebný zvyk, že Církev sv. nám znázorňuje některé pravdy náboženské ze života Pána Ježíše, jakož i svatých i světic Božích obrazy a sochami. Jaký dojem učiní na pozoro-

*) Výklad roku slunečního, občanského a církevního od V. Róna.

vatele mnohá kresba a umělecké dílo sochařské! Slova napomenutí byla jím přeslechnuta, ale pohled na ukřižovaného Spasitele jak mnohého hříšníka k pokání přivedl! *Řehoř Veliký* praví: »Cím jest kniha pro čtenáře, tím jest obraz pro toho, kdo čísti neumí: neučení poznávají při patření na něj, co činiti mají, a ti, kteří neumějí čísti, přece čtou při pohledu na obraz.« Obrazy v chrámu Páně slouží i učencům k tomu, aby na stěně přinuceni byli čísti, co v knihách čísti nechtějí. A mezi všemi obrazy zdaž oko naše rádo neutkví na kresbě představující jméno Krista Ježíše? Sestává toliko ze tří písmen *I H. S.* Nad písmenem *H* jest obyčejně znamení svatého kříže a pod tímtéž písmenem jsou naznačeny tři hřeby. — Prosté to označení a přece velevýznamné. Někteří učenci vykládají označení toto: »*Jesus hortator Sanctorum*«, t. j. »Ježíš, který jest pobídkou svatých« — jiní: »*Jesus hominum Salvator*«, »Ježíš, Spasitel lidí« — a členové řádu Tovaryšstva Ježíšova označují písmeny těmi své pozdravení řádové: »*Jesum habemus Socium*«, »Ježíše máme za vůdce«. Historický nebo-li dějepisný výklad jest prý správnější. Známo jest totiž, že Konstantin Veliký zvítězil roku 311 nad spojenými vojsky nepřátelskými, jimž velel Maxentius a Maximin. Při západu slunce, ana bitva ještě nerozhodná byla a on k Bohu křesťanskému se utekl, tu spatřil na oblacích znamení hořícího kříže, při němž bylo napsáno: »*In hoc signo vinces*«, »*V tomto znamení zvítězíš.*« Začátečná písmena slov těchto označil starý italský malíř, a to jen tří prvých slov, pro čtvrté nezbylo mu místa. Proto i svatý *Bernardin Sienský*, výmluvný hlasatel pokání, v přísnosti podoben sv. *Janu Křtiteli,* dal vymalovati jen tato tři písmena *I. H. S.* na tabulku a po ukončeném kázaní je lidu ukazoval, aby tímto jménem krotil vásně lidské. Stolice apoštolská schválila jeho počínání a doporučovala úctu nejsvětějšího jména. — Místo tří oněch hřebů, jež naznačována byla pod písmenem *H*, nacházíme častěji písmeno *V* a pak máme začátečná písmena všech oněch čtyř slov: *I. H. S. V.*: *in hoc signo vinces*: v tomto znamení zvítězíš. Ačkoli výklad tento jest důmyslný, přece přednost dávám prvému, neboť: *I* znamená Ježíš, *H* lidí, *S* Spasitel (Ιησους Χριστος σωτης = Ježíš *K*ristus, *S*pasitel). Nad písmenem *H* označuje se křížek proto, že se nám stal Ježíš Spasitelem pro přebolestnou smrt, jíž na kříži zakusil, a ony tři hřeby pod křížem jsou znamením oněch hřebů, jimiž Jeho svaté ruce i nohy proklány byly.

Jak krasný to výklad tří písmen, jež nevědomci na pohled bezúčelná se zdají býti. Vštěpte si hluboko do srdce svého, moji drazí, výklad tento a proste zvláště dnešního dne, aby ten Spasitel i pro vás byl ku povstání a ne k zahynutí věčnému.

III. Abych zodpověděl i třetí otázku: *čemu se učíme z této slavnosti jména Ježíše a čemu se učíme ze znamení jména Ježíše,* nebude, moji drazí, mnoho času k tomu potřebí. Vždyť výklad ustanovení této slavnosti a výklad slov »*Jesus Salvator hominum*« nám to již naznačuje. Slavnost dnešního dne k nám

volá: »*Křesťané, mějte v uctivosti veliké jméno Ježíšovo a vzývejte je s důvěrou!*« — *Sv. Ephrem* uzavřel s velice nábožným jinochem Julianem upřímné přátelství. Jedenkráte spozoroval, že knihy mladistvého jeho přítele jsou v nepořádku a v nich že mnoho slov jest vymazáno, zvláště jméno Ježíš. Proto se ho tázal sv. Ephrem, co by to mělo znamenati? Julian mu odpověděl: »Nemohu ničeho před tebou tajiti. Pro mně není na světě sladšího a milejšího jména nad jména Ježíš. Vždyť jest to jméno mého Vykupitele, který nás všechny tak velice miloval. Kdykoliv si na to vzpomenu, vždy musím z vděčnosti a lásky k Němu plakati, rozpomenu-li se však na své hříchy, tu si vždy připomínám onu hříšnici, kteráž se k božskému Spasiteli přiblížila, Jeho nohy slzami smáčela a vlasem svým pak utírala; a já se nemohu slz zdržeti. Kdykoliv se s mým zrakem setká to svaté jméno Ježíš, vždy z vděčnosti nebo opravdové lítosti pláču; proto jsi viděl v mých knihách toto svaté jméno tak častokráte buď rozmazáno anebo úplně smazáno.« Usmál se sv. Ephrem a pravil: »Kéž odmění Ježíš tvoji prostomyslnost, tvoji dětinnou zbožnost a kéž promění tvoje slzy v moře nebeských radostí.«

Zajisté, že Bůh odměnil jinocha tohoto blažeností věčnou, nuže, pro nás je to pobídkou, abychom nejsvětější jméno Ježíšovo v podobné uctivosti měli. Spěchejme sem před Jeho stánek a svěřme Mu své trampoty, starosti i úmysly své. On volá nás všechny: »*Pojďte ke mně všichni a já vás občerstvím*«. Krásně píše o tom *sv. Laurentius Justinianus*: Jsi-li nemocen a svírá tě nemoc přetěžká — přicházejí-li ti na mysl myšlénky rouhavé nebo oplzlé — vzývej s důvěrou nejsvětější jméno Ježíšovo. V každé záležitosti, ať v štěstí nebo neštěstí, ať jsi kdekoli a nevíš si rady, utec se k dobrému Ježíši. Ten dodá ti milosti, aby srdce tvé v zármutku radostí pookřálo, ústa tvá k chvále Jeho se otevřela, ty sám abys jen život svatý vedl. K důvěře v Pána Ježíše vybízí nás i dnešní svatá epištola slovy: »Kristus jest ten kámen, kterýž zavržen jest od stavitelů, kterýž učiněn jest hlavou úhelní. A není v žádném jiném spasení; neboť není jiného jména pod nebem daného lidem, v němž bychom měli spaseni býti.« Skut. ap. 4, 11—12.

Buď nám tudíž jméno Ježíšovo pro celý život světlem svítícím, když ďábel nás sváděti bude ke hříchu, holí podpůrnou, když budeme mezi dobrem a zlem kolísati, nadějí spasnou, když budeme v úzkosti; sil nás svou milostí, Pane Ježíši, až budeme na cestě života svého unaveni, uzdrav nás, až budeme nemocni! Spas nás všechny, až budeme umírati. Pak zapějeme před trůnem Tvým píseň sv. Bernarda, jež dnes celým světem se rozléhá: »*Jesu, dulcis memoria*«, nebo li česky:

Jesu, sladký duším hosti,
dárcem pravým jsi radostí,
nad med, sladkost všech sladkostí,
slast je Tvojí přítomností.

Žádný jazyk nevypoví,
žádné písmo nevysloví,
jen kdo zkusil, jen ten to ví,
co jest láska k Ježíšovi.

Jesu, buď nám slastí vroucí,
Tyť jsi naší mzdou budoucí,
v Tobě naše sláva stkvoucí
po všech věků věk věkoucí. Amen.

Václav Davídek.

Neděle III. po Zjevení Páně.

Služebník zbožný přináší požehnání do domu.

»Pane, služebník můj leží doma šlakem poražený a zle se trápí.«
Mat. 8, 6.

Setník z Kafarnaum, o kterém dnešní sv. evangelium vypravuje, může sloužiti všem pánům, kteří mají služebné, za vzor. Služebník jeho ležel doma sklíčený dnou a zle se trápil. Naděje, že by se brzy pozdravil, byla malá; neboť dna jest zlá nemoc, která člověka nerada opouští. Za takových okolností by mnozí páni dlouho se nerozmýšleli a propustili by služebníka takového, řkouce: Najímáme sobě služebníka ku práci, a ne, aby byl nemocen; nemocného nemůžeme potřebovati. — Tak však nejednal setník. Ačkoliv nebyl křesťanem, nýbrž pohanem, spatřoval v nemocném svém služebníku člověka pomoci potřebujícího, a to jej přimělo, že se ho ujal a pomoci pro něho vyhledával. Vida, že pomoc lékařská jest marna, obrací se k Pánu Ježíši, o Němž slyšel, že může vyléčiti všelikou nemoc, ano i mrtvé vzkřísiti. Aby služebníku pomoci vyprosil, jde sám osobně k Pánu Ježíši a přednáší Mu svou záležitost — zcela po vojensku — »Pane, služebník můj leží doma šlakem poražený a zle se trápí.« Kéž by podobně všichni představení pečovali o své podřízené!

Než i služebník onen byl jistě služebníkem hodným; neboť kdyby byl k ničemu, lenochem, opilcem, karbaníkem, nočním tulákem, nemravou, zkrátka služebníkem bez náboženství a bázně Boží, jakých bohužel za našich dnů jest dosti mnoho, sotva by se ho byl setník tolik ujímal a podobně Pán Ježíš sotva by byl k vůli člověku zlému zázrak učinil. Nemocný byl tedy jistě služebník poctivý a bohabojný, který měl vždy prospěch pána svého na mysli a povinnosti své svědomitě plnil.

A takovými by měli býti všichni, jimžto usouzeno jest jiným sloužiti, pak by zajisté páni s nimi byli též spokojeni. A takovými by byli, kdyby proniknuti byli svatou vírou a řídili se dle nauky sv. náboženství. Neboť služebník, který váží sobě sv. náboženství, přináší do domu požehnání Boží jak ve věcech pozemských tak i ve věcech duchovních, o čemž krátce uvažovati budeme.

Pojednání.

I.

Náboženství mocně působí na veškeré jednání člověka. Ono jediné jest s to pohnouti člověka, aby za jakýchkoliv okolností života svědomitě plnil své povinnosti. Náboženství nás nejen učí, co máme činiti, ale ono také praví, proč tak a ne jinak jednati máme. Pravdu tu dosvědčují též dějiny.

Pravda ta osvědčuje se i u služebných. Služební, jichžto srdce proniknuto jest pravdami sv. náboženství a bázní Boží, zasluhují jistě více naší důvěry, nežli takoví, kteří ztrativše víru zapomínají úplně na Pána Boha. Náboženství jim praví, co od nich Bůh žádá a jak sobě mají ve službě počínati, aby se Bohu líbili a lásky Jeho hodnými se stali. Ono je napomíná: »Služebníci, pošlušni buďte ve všem pánů svých světských, ne na oko sloužíce, abyste se zalíbili lidem, ale v sprostnosti srdce, bojíce se Boha. Cožkoliv činíte, ze srdce čiňte, jako Pánu a ne lidem, vědouce, že od Pána vezmete odplatu věčného dědictví.« Kolos 3. 22—24. Náboženství dodává jim útěchy a mysli v jejich nízkém a strastiplném stavu, poukazujíc na Ježíše Krista, který ač Syn Boží lidem sloužil, ujišťuje je: »Syn člověka nepřišel, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil,« Mat. 20, 28; ono jemu praví, že Bůh nepatří na zevnějšek člověka — na jeho stav neb důstojnost — ale na jeho srdce, je-li ctnostné a zbožné, a že »cožkoliv by jedenkaždý učinil dobrého, to zase vezme od Pána, buď on služebník aneb svobodný.« Efes. 6, 8. Náboženství jim hrozí, budou-li lenivi aneb stanou-li se nevěrnými, že přijde na ně těžký trest a připomíná jim smutný osud nedbalého služebníka, který uvržen byl do temností zevnitřních, kde jest pláč a skřípění zubů.

Tyto a podobné pravdy uvádí náboženství sloužícím na mysl; obrací myšlénky jejich k věčnosti a chrání je tak před porušením povinnosti, jakého se bezbožní poddaní tak často dopouštějí.

Služebný, jehož srdce proniknuto jest pravdami sv. náboženství, nejedná jen pro vlastní zisk a z ohledů lidských, ale veškeré jednání jeho řídí se vůlí Boží a touhou po spáse věčné. On uvažuje takto: Musím svého pána ochotně poslouchati, jeho prospěchu hleděti, jemu věrně a poctivě sloužiti, poněvadž jest to vůle Boží, neboť Bůh jest to, který mne do stavu toho povolal. Budu-li služebníkem hodným, budu li trpělivě snášeti ty obtíže svého stavu, budu-li svědomitě plniti své povinnosti, dostane se mi za to po krátkém čase odměny v nebesích; budu panovati s Ježíšem Kristem, který pro mne poslušen byl až k smrti kříže a všechno, co zde trpěti musím, bude mně pak stonásobně nahrazeno. Kdybych však nebyl řádným služebníkem, kdybych se oddával lenosti, byl nevěrným a nepoctivým, pak byl bych nešťasten: urážel bych tím Pána Boha a uvrhnul sebe v záhubu věčnou. Toho však nechci a proto raději s pomocí Boží chci plniti věrně své povinnosti, abych jednou mohl spokojeně umírati a jako věrný služebník obstál před soudnou stolicí Boží.

Jest tedy rozdíl mezi služebníkem zbožným a bezbožným příliš veliký; kdežto onen jedná vždy dobře, jedná tento dobře dotud, dokud mu z toho plyne nějaký časný užitek. Nekyne-li mu prospěch, tu jedná proti své povinnosti, kdy a kde jen může. To nahlíželi již pohané a proto, když později se seznámili s naukami náboženství křesťanského, rádi přijímali do služeb svých křesťany, vědouce ze zkušenosti, že tito poctivěji pracují než pohané. A tak se děje podnes, obzvláště ve velkých městech; lidé, kteří sami náboženství si mnoho neváží, vyhledávají do domů svých zbožné katolické služebné, poněvadž od nich očekávají, že jim budou poctivě sloužiti.

Počítajíť často takto: v Církvi katolické jest sv. zpověď; kdyby pak katoličtí služební se zpronevěřili aneb povinnosti své řádně nekonali, musí se z toho zpovídati, a zpovědník jim pak uloží, aby poctivě jednali a škodu učiněnou nahradili.

Plní-li zbožný sloužící věrné své povinnosti, tu také Pán Bůh žehnává domu tomu, kde slouží. Doklady toho nalézáme v Písmě svatém. Dokud bohabojný Jakub sloužil v domě Labanově, požehnával Bůh domu jeho a Laban v krátkém čase dosáhl velkého blahobytu, a proto, když chtěl Jakub odejíti, jej zdržoval řka: »Nechť najdu milost před obličejem tvým; neboť zkušeností jsem poznal, že mi Bůh požehnal pro tebe.« I. Mojž. 30, 27. Totéž vidíme v Egyptě v domě Putifarově, kde nevinný Josef, syn Jakubův, delší dobu sloužil. Písmo svaté praví výslovně: »I požehnal Hospodin domu Egyptského pro Josefa a rozmnožil jak doma, tak na poli všechen statek jeho.« I. Mojž. 39, 5. A podobně učí nás zkušenost, že v domech, kde jsou bohabojní služební, bývá hojnější požehnání Boží a spokojenost. Bůh odměňuje tak z jedné strany dobré pány za jejich péči o spásu svých podřízených a z druhé strany, patře se zalíbením na zbožnost poddaných, milerád vyslyší prosby, které Jemu za pány své přednášejí.

Proto, v Kristu shromáždění, chcete-li, aby časné požehnání Boží spočívalo na domech vašich, pečujte o to, abyste měli služebníky zbožné a přinese to užitek i duši vaší a sice užitek nemalý.

II.

Dějiny vypravují dosti příkladů, kterak skrze sloužící celé rodiny přivedeny byly ku poznání pravé víry a spáse věčné. Naaman Syrský, který malomocenstvím byl raněn, měl za děvečku dívku israelskou. Ta poradila mu, aby šel ku proroku Eliseovi, tam že mu bude spomoženo. Naaman uposlechl a nabyl nejen zdraví, ale naučil se též znáti pravého Boha. Sv. Pavlín z Noly byl několik let zahradníkem u jistého Vandala v Africe a obrátil, jak sv. Řehoř Veliký vypravuje, celou rodinu na víru křesťanskou. Podobně účinkovala mravnost, poslušnost a zbožnost křesťanské děvečky Serafie na pohanskou paní Sabínu, že nejen stala se křesťanskou, ale podstoupila pro víru i smrt mučennickou. A podobných příkladů mohli bychom uvésti velmi mnoho. Mnozí

pohané a kacíři byli hodnými sloužícími obráceni, a velcí hříšníci došli spasení.

A vskutku! Kdo může obyvatele domu uvésti dříve na cestu ctnosti a spravedlnosti jako bohabojný sloužící? Již ten krásný příklad, který všem dává, jeho láska pořádku, pilnost, horlivost v modlitbě, skromné a mravné jednání, jeho trpělivost a mírnost, jeho laskavost, poslušnost, zkrátka jeho celý život v pravdě křesťanský působí pomalu jako nějaké kouzlo na celé okolí a připravuje často až nápadnou změnu v celé domácnosti. Domácí přicházejí pomalu k poznání sebe samých, počnou svůj dosavadní hříšný život míti v ošklivosti a s milostí Boží dospívají pomalu tak daleko, že dovedou odporovati zlým žádostem a náruživostem, odkládají své hříšné návyky a stávají se hodnými křesťany. — Ano, nezřídka se stává, že i osoby zkažené příkladem zbožných sloužících na dobrou cestu uvedeny bývají; z počátku z ostýchavosti vyhýbají se před nimi lehkomyslné a hříšné řeči vésti, později počínají přemýšleti o svém stavu své duše, a poznání sebe sama přivádí je k pokání. Mnohdy mírné napomenutí od spolusloužícího, aby ku př. šel s ním ku sv. zpovědi, padá též na úrodnou půdu.

A jak šťastni bývají rodiče, mají-li v domě hodné a bohabojné sloužící! Často bývají dítky úplně dozoru sloužících přenachány. A tu se často stává, že mnohé dítě většími díky zavázáno jest své ošetřovatelce, nežli své vlastní matce; kdežto tato dala dítku jen život tělesný, vede je zbožná ošetřovatelka k životu věčnému.

A konečně, jak mnoho požehnání přinášejí domu ty zbožné modlitby, které hodný sloužící každodenně i za své pány konává, ty mše svaté a svatá přijímání, jichžto užitek za domácí Pánu Bohu obětuje. Myslím, že netřeba mně více dokazovati, že zbožný sloužící jest dobrodiním v domě a přináší do domu štěstí a požehnání; doufám, že to, co jsem pověděl, dostatečně vás o tom přesvědčuje.

Proto, v Kristu shromáždění, kteří máte sloužící, mějte o to péči, aby jen hodní sloužící měli přístup do vašeho domu a máte li takové, utvrzujte je v jejich zbožnosti a ctnosti. Vy pak sloužící, přičiňujte se, abyste se stali milými nejen lidem, ale i Pánu Bohu a toho dosáhnete zbožným, v pravdě křesťanským životem, začež, o tom buďte přesvědčeni, štěstí a požehnání Boží provázeti vás bude na všech cestách vašeho života. Amen.

Dle J. Zollerna zpracoval *Alois Sládeček.*

Neděle IV. po Zjevení Páně.

O nebezpečenstvích pro naše spasení.

»Veliká bouře stala se na moři, tak že se lodička pokrývala vlnami.«
Mat. 8, 24.

Hrozná jest rozpoutaná bouře na moři, jak o tom svědčí staré pořekadlo, že kdo neumí se modliti, ať jen zkusí bouři mořskou a naučí se. Taková bouře stihla i učenníky, když plavili se přes moře genezaretské na druhý břeh a co zvýšovati se zdálo nebezpečí, byla okolnost, že Pán Ježíš spal. Učenníci nevěděli si rady jiné, než aby vzbudili božského Mistra a Jeho pomoci se dovolávali. Učinili tak volajíce: »Pane, zachovej nás, hyneme.« Mohla je ovšem víra jejich v Syna Božího poučiti, že Božství Páně spánkem není obmezeno, pročež i také pokáral je: »Proč se bojíte, malověrní!« Však i z ustrašení jejich hleděl je vytrhnout a proto ihned poručil větrům a moři, a stalo se utišení veliké.

I nás v životě tomto často překvapuje bouře podobná, bouře tím nebezpečnější, že neohrožuje jen život časný, ale připraviti nás hrozí o život věčný čili o spasení naše. *O těch nebezpečenstvích pro naše spasení* dnes s pomocí Boží promluvím. Ježíši, Přikazateli, dopřej mi k tomu pomoc Svou.

Pojednání.

1. Nalézáme se na světě tomto jako na moři, po němž plavíme se ku krajům cizím, neznámým a lodičce života našeho hrozívá mnohé nebezpečí. Jest to úskalí strojeného nám úkladu a pohoršení, jest to bouře vášní a náruživostí aneb konečně jsou to loupežníci, kteří nejen o poklad víry, čistoty a spravedlnosti nás oloupiti hledí, ale i o celý náš život věčný usilují. Jak dopadne ta plavba naše?

Všichni zajisté přejete si jednou šťastně doraziti do přístavu blažené věčnosti; nuže, jakých prostředků chopiti se proti mnohému tomu nebezpečenství, zvláště nastane-li bouře tak hrozivá, že se lodička naší křesťanské plavby přikrývá vlnami? *Kde jinde měli bychom hledati pomoci, než kde hledali ji učenníci totiž u božského Mistra.* K Němu tedy volejme plni důvěry: Pane, zachovej nás hyneme. Ano, Ježíš Kristus jest kormidelník náš, svatá víra Jeho toť kormidlo, řídící směr plavby naší. Nebezpečně dorážejí obzvláště za dnů našich rozbouřené větry nevěry a zášti na lodičku Církve Kristovy, že se téměř pokrývá vlnami a zastrašiti hledí duši naši. Však netraťme mysli, rozmilí v Kristu, bouře takové zvedaly se častěji, a samy brány pekelné je rozdmychávaly, ale neudolaly lodičku Kristovu: Pán pokynul, a stalo se utišení veliké. K tomu božskému kormidelníku obraťme prosebných zraků svých. — A máme i ochrannou hvězdu mořskou na obloze nebeské, kterou nezahalí mraky, nezastíní ani tmy pekelné; jest to blahosl.

Matka Boží, ta mocná Pomocnice křesťanů, ta vítězná přemožitelka hada pekelného a všech jeho bludů a kacířstev; jejím světlem řiďme pouť svou na moři života tohoto a tak dospějeme šťastně přístavu bezpečného. Maria, Hvězdo mořská, oroduj za nás!

2. Toť tedy nejbezpečnější prostředek, v takových pokušeních pomoc hledati u božského Vykupitele za přímluvou panenské Jeho Matičky; jenže lidé leckdy v nesnázích těch hledají pomoci u lidí, na jejichž radu a mnohdy i na jejich prázdný tlach se bezpečí a tím zklamáni bývají. Varuje proto Jeremiáš prorok před tím nejistým spoléháním se na pomoc lidskou a poněvadž ono často bylo příčinou těžké záhuby, proto k odstrašení našemu s důrazem volá: »Zlořečený člověk, který doufá v člověka«, za to ale požehnaným nazývá muže, který doufá v Hospodina a jehož doufáním bude Hospodin 17, 5 7. Kristus ve Své vševědoucnosti předvídal zajisté bouři, která stihnouti měla učenníky, ale přece nastoupil s nimi plavbu, ano i k odpočinku se položil. Proč asi to učinil? Chtěl upozorniti je na mnohá nebezpečí, která nastanou jim, spolu ale *chtěl varovati je i nás před malomyslností* v takových pokušeních a ukázati, kde nejjistěji hledati a nalézti lze pomoci. On, božský Mistr, vždy ochoten jest ku pomoci; nespoléhejme tedy na svět, nebezpečme se na lidi, ale všechnu svou naději skládejme na Toho, jehož i větrové i moře poslouchají.

3. A nejedná se nám jen o ten život pozemský. *Plavba naše životem tímto má vznešenější, důležitější cíl a to je spása věčná*, kterou však dle slov sv. apoštola jen s bázní a třesením vyhledávati máme Fil. 2, 12. Nastává-li veliká bouře v přírodě, i zvířata sama jeví nepokoj, strach a chvění zmocňuje se jich. Jakou teprv bázní a starostí musíme my v tom bouřném životě naplněni býti, vědouce, že jedná se ne o nějakou živelní pohromu, o nějaké snad pomíjející neštěstí, ale o celou budoucnost, o celou věčnost. A v takovém nebezpečí neznám jiného Pomocníka, leč Toho, jenž nám spásu věčnou zasloužil! K Němu tedy volejme plni důvěry, aby vztáhl mocnou ruku Svou k naší ochraně. — Však lodníci vidouce, jak lodička jejich zmítána jest bouří mořskou, hledí ulehčiti jí, a vyhazují všechnu přítěž, ba mnohdy i všechen majetek svůj obětují, jen aby zachovali život. A tak i nám v plavbě životní *nebezpečnou se stává přítěž hříchů našich*, kterých zbaviti se musíme, nechceme-li utonouti a to kající zpovědí. Vyhoďme tedy přes palubu tuto přítěž nebezpečnou, která nejen že plavbu naši stěžuje, ale osudnou pro náš cíl věčný se státi může.

4. *Jsou pak to zvláště náruživosti a vášně*, jež ovládají život člověka, a téměř do víru záhuby ho strhují. Známá hrůznou zkázou svou jest lodníkům smršť mořská, jež co uchvátí v jícen svůj, do propasti mořské vrhá. A co jsou vášně člověka jiného, než takováto smršť, která ovládla-li člověka, silou téměř nepřemožitelnou jej vleče k jisté záhubě. Povšimněme si jen kterékoliv náruživosti, ať jest to lakota neb nestřídmost neb chlípnost a pozorujme zhoubné její působení na člověka. Ona oslepuje ho, že ne-

bezpečí své nepoznává, ohlušuje jeho sluch, že výstražného hlasu neslyší, ochromuje jeho vůli, že beze všeho odporu, jako bezmocný zoufalec jí se poddává. Odstrašující příklad vidíme na moudrém a zbožném druhdy králi Šalomounovi, když hříšnou vášní k ženám pohanským uchvátiti se dal. Zapomněl na Boha, nedbal výstražných slov prorokových, utlumoval hlas svého svědomí, nestaral se o lid svůj, o povinnosti své, stal se loutkou hříšných souložnic a od nich k mrzké modloslužbě se strhnouti dal. — Veliké nebezpečí tedy jsou hříšné vášně; jak jim se ubrániti? Pozoruješ-li, křesťane, ten prudký vichr, jenž se zdvihá ve vášni tvé, ó, stáhni rychle jako opatrní lodníci plachty lodičky své, ty žádosti, jimž až dosud jsi hověl, před nebezpečnou smrští svých náruživostí, ale obrať rychle lodičku svou, aby tě nezachvátila a vyhoď kotvu důvěry v božského Pomocníka a k Němu pln kajicnosti a oddanosti volej: Pane, zachovej mne, ať nezhynu!

* * *

Nespouštějme tedy v té plavbě časného života nikdy s očí cíl svůj a jen ve společnosti Ježíše Krista svou poutí časnou se ubírejme. Nastane-li pak bouře, a my nevěděli bychom si rady, nestačili by síly naše k uklidnění jí, s důvěrou berme útočiště ku Ježíši Kristu, Přikazateli, který byť i někdy jakoby spal a chtěl zkusiti naši důvěru, vždy zajisté ochoten jest, pomoci nám, budeme-li u Něho pomoci hledati. Pokyne a stane se utišení a v Jeho ochraně a s Jeho milostí poplaveme pak dále, až šťastně dospějeme k cíli blažené věčnosti. Amen.

Dle Alfonse z L. *Fr. Vohnout*, děkan ve Žlunicích.

Svátek Očišťování blah. Panny Marie.

Čím stala se Panna Maria Matkou P. Ježíše.

»Já matka krásného milování a bázně a poznání a svaté naděje.«
Eccl. 24, 24.

Ke chvále Panny Marie nikdo nemůže dosti říci a napsati, leč by ho osvítil Ten, který jest Synem Jejím, Sám Pán Ježíš. Kdo může dostatečně chváliti tu, která v lůně svém měla Toho, jenž jest věčným, jenž jest stvořitelem samé Panny Marie. Proto praví sv. Jan Damasc.: »Kterak může dostatečně pochváliti Pannu Marii slovo smrtelného člověka, která přece porodila Slovo, Jež zůstává na věky?« Který jazyk je tak schopný, aby mohl všecku chválu říci? Kdyby tisíce úst a tisíce jazyků zvěstovalo chválu její, nestačilo by to; ba kdyby jazyky všech lidí se shodly ve chvále Panny Marie, nepostačilo by to. Proto praví sv. Bernard: Kdybych měl tolik jazyků, kolik je hvězd na nebi, nemohl bych vysloviti dosti ke chvále Panny Marie. Ačkoli žádný jazyk lidský není dostatečný dosti vynachváliti Pannu Marii, nesmíme přece ustati ve

chvále její. Ona jest Matkou krasného milování a bázně a poznání a sv. naděje. Dnes slavíme její očišťování. Ač Maria Panna nepotřebovala žádného očištění, přece se mu podrobila. Panna Maria jest Matkou neposkvrněnou, Matkou samého Boha, ale i Matkou naší. Proto chceme dnes o tomto předmětu mluviti a ukázati, čím stala se Maria Matkou Pána Ježíše. Poslyšte . . .

Pojednání.

Tři věci to byly, jež učinily Pannu Marii Matkou Páně.

1. Byla to prvně čistota. Panna Maria nazývá se zrcadlem pannen a to proro, že měla:

a) obzvláštní čistotu jak těla tak i duše. »Celý duch i duše i tělo zachováno bylo bez úhony ku příští Pána našeho Ježíše Krista.« I. Thes. 5, 23. Jsou mnozí, kteří nemají úplnou čistotu totiž těla a duše, jako měla Panna Maria. Nic není tak nečestného, jako dáti se přemoci od těla, nic tak slavného jako přemoci tělo. Kdo se přemáhá, světější je nad Davida a silnější nad Samsona. Jiní mají opět čistotu těla a ne duše, poněvadž, ač nezhřešili skutkem, přece hřeší žádostí. »Kdo by pohleděl na ženu ku požádání jí, již cizoložil s ní v srdci svém,« Mat. 5, 28. Sv. Jarolím praví: Na tisíce jest pannen tělem, ale ne duší Tělo sice své zazachovaly od nečistoty, ale duši svou poskvrnily myšlením i řečí. Panna Maria však měla čistotu úplnou i duše i těla. »Celá krásná jsi přítelkyně má a poskvrny není na tobě.« Cant. 4, 1.

b) Panna Maria měla bezpříkladnou čistotu, protože její čistota byla a je příkladem všem pannám celého světa. A proto o ní se praví, že jako myrha vydala vůni líbeznou. Před ní nezdála se míti čistota tak veliké ceny, ač i u pohanských Římanů panny Vestálské u veliké byly cti a vážnosti. Než jakmile Panna Maria takovou čistotu srdce osvědčila, tu veliká se jí připisuje odměna. A panenství má velikou cenu, poněvadž Pán Ježíš jen z Panny chtěl se naroditi. Panenství vůbec ctí i sami andělé, jak se dočítáme v životě sv. panen. O sv. Anežce se dočítáme, že její oděv připravovali sami andělé. Při sv. Cecilii stál anděl, když se modlila. Sv. Barboře donášel anděl sám oděv, aby jím nahotu svou přikryla. O sv. Kateřině se vypravuje, že tělo její panenské sami andělé na hoře Sinai pochovali. Sv. Jan Damasc. praví: Od sňatku se zdržeti jest následovati anděly. Čím jest anděl vznešenější nad člověka, tím panenství jest nad sňatek čestnější, Sám ďábel ctí panny, jako sestry andělů, jako nevěsty Kristovy. To dokazuje Písmo sv. Panenství Sáry chránil zlý duch tak, že sedm mužů zabil, až pak anděl sám poučil Tobiáše, by napřed tři dny ztrávil na modlitbách, že tím zlého ducha přemůže. Proto svatý Bernard praví: Krásné panenství, ono jest drahokamem všech ctností, jest příbuzným andělům, jest lampou Církve, světlem duší, ono potírá náruživost, přemáhá ďábla, opovrhuje tímto světem a potlačuje veškeré nebezpečenství spasení.

2. Druhá vlastnost, která učinila Pannu Marii Matkou, jest její veliká pokora. Vždyť sama o sobě praví: »Vzezřel Bůh na pokoru děvky své.« Luk. 1, 48. Panně Marii více prospěla pokora nežli panenství, praví sv. Augustin. Neboť Bůh se vtělil hned po jejích pokorných slovech, hříšník osvobozen, vyhnanec spasen a mrtvý k životu přiveden. Panna Maria byla po Pánu Ježíši nejpokornější ze všech lidí, kteří kdy žili a žíti budou. Ač byla její svatost největší na nebi i na zemi, přece se nečte nikde ve sv. evangeliu, že by byla kdy zázrak učinila. O svatém Petrovi se praví ve Skutcích apošt. 5, 15, že i stín jeho uzdravoval nemocné. A podobně i o sv. Janu, Ondřejovi atd. Ač Maria Panna cítila velikou soustrast s nešťastnými, přece její pokora ovládala srdcem jejím tak, že zázraků nečinila. Proto praví sv. Bernard: »Vskutku učiněna jest ta nejposlednější, jsouc první; za poslední se považovala.«

Než tažme se, proč Panna Maria byla tak pokornou? Panna Maria byla pokornou z trojí příčiny:

a) Protože měla býti Matkou Toho, který jest nade vším stvořením; musila se tedy pokořiti pod všecko stvoření.

b) Poněvadž měla býti povýšena nad svaté a kůry andělské jako královna nebes a paní andělů, proto se ponížila.

c) Jako pýchou Evy, pramáteře naší, smrt přišla na svět: tak naopak život pokorou Panny Marie opět získán jest světu. A poněvadž protivnými léky protivné nemoci se hojí, tedy jako Eva pýchou hřešila: tak Panna Maria musila se co nejpokornější ukázati, aby nám zjednala život.

3. Třetí vlastnost, která učinila Pannu Marii Matkou, jest její pevnost u víře: »Blahoslavená jsi, žes uvěřila, neboť vyplněny budou věci, kteréž jsou předpověděny tobě od Pána.« Luk. 1, 45. praví sv. Alžběta k ní. Tato sv. Alžběta tuto hodnost Mateřství připisuje víře Panny Marie. Že Panna Maria měla pevnou víru vysvítá z toho, že, ač všichni skoro apoštolé a učenníci Páně počali již klesati u víře, vidouce Pána ukřižovaného a v hrobě, jedině blahoslavená Panna Maria nedala se u víře v Božství Páně zviklati.

Nuže tedy nezměrná čistota, nedostižitelná pokora a neoblomná víra v Božství Páně byly, jež učinily ji Matkou Jeho. Pročež volejme se svatým Bernardem: »Pod ochranu tvou se utíkáme svatá Boží Rodičko.« Amen. P. *Albert Mrázek.*

Svátek Očišťování Panny Marie.

Úvod šestinedělek.

»Když se naplnili dnové očišťování Marie podle zákona Mojžíšova, nesli jej do Jerusaléma, aby ho postavili před Pánem.« Luk. 2. 22.

Nábožní křesťané! Krásný příběh předvádí nám před oči dnešní sváteční evangelium. Naplnili se dnové očišťování Marie,

i nesli Ježíška do chrámu Jerusalemského, aby Ho postavili před Pánem a Jemu Ho obětovali. Podle příkladu Rodičky Boží přicházejí i křesťanské matky, když se uzdravily po porodu; uvádějí se za zvláštních obřadů do chrámu a zde své dítko Bohu obětují. Jak to krásný obyčej, jest to vyznamenání pro křesťanskou matku, která v řádném manželství žijíc, dítko porodila. Abyste si tohoto obyčeje ještě více než dosud vážili, promluvím dnes *o úvodu šestinedělek* a to: I. *o obřadech,* II. *o účelu a* III. *o užitku tohoto starodávného obyčeje.*

Pojednání.

I. Obřady.

1. Matka očekává kněze blíže dveří chrámových, klečíc, ne jakoby byla nehodna vstoupiti do svatyně, nýbrž podle příkladu Rodičky Boží se pokořuje a s dychtivostí si žádá, aby ji kněz opět mezi věřící uvedl. Do ruky dostává hořící svíci, tato svíce připomíná Krista, světlo to k osvícení národů; matka touto svící naznačuje, že nejen sama bude kráčeti ve světle pravé víry Kristovy, nýbrž že i dítko své v něm vychovávati a pro ně rozohňovati bude.

2. Kněz pokropí šestinedělku svěcenou vodou, aby ji pro požehnání Boží vnímavou učinil. Po obyčejném počátku, vchodu modlí se kněz žalm 23. Žalm tento ukazuje na požehnání, které matka obdržela, a napomíná ji, aby čistotným životem ještě větších darů Božích hodnou se stala, aby jednou se svým dítětem do nebeského Jerusaléma uvedena byla, jako se nyní do chrámu uvádí. Pak opakuje kněz vchod: »Tato obdrží požehnání od Boha a milosrdenství od Boha, svého Spasitele.« Pak podává šestinedělce konec štoly a uvádí ji do kostela slovy: »Vstup do chrámu Páně, klaň se Synu blahoslavené Panny Marie, který ti dítko daroval.«

3. Když došli až k oltáři, kleká se a děkuje Bohu za prokázaná dobrodiní, kněz pak modlí se veršíky a modlitbu, v níž se vyslovuje význam úvodu. Na některých místech, jako u nás, jest ještě zvykem, že kněz béře dítko na ruce, nese je k oltáři a je Bohu obětuje příslušnou modlitbou; činí tak podobně, jako Simeon když vzal Ježíška na ruce. Potom pokropuje kněz šestinedělku a žehná jí.

4. I když dítko umřelo, má přece matka požehnání Církve sv. žádati, neboť i tak má příčinu, Bohu děkovati a Ho prositi, požehnání Božího též potřebuje. Toto požehnání dostává se jen matkám, v řádném křesťanském manželství žijícím. Nemanželské matky tohoto požehnání nejsou účastny. Bylo by to urážkou katolického lidu, kdyby matkám, v řádném křesťanském manželství žijícím, naroveň postaveny byly matky, které před očima celé osady poklesly. Ovšem mají i ty do chrámu přijíti, avšak proto, aby svých hříchů litovaly, upřímnou zpověď vykonaly a v pravdě se polepšily.

II Účel.

Zajisté víte všichni, proč matka s dítětem k úvodu přichází. Má k tomu mnohé a závažné příčiny.

1. Plní tím jen povinnost *Bohu děkovati,* že jí daroval dítko, člověka, pro Boha určeného, že bolesti a nebezpečí porodu šťastně přestála, že dítko její křtem sv. stalo se údem Církve sv. a chrámem Ducha Sv., že jí Bůh opět síly popřál, povstati a do domu Božího jíti.

2. Matka dále *slibuje* Bohu, že bude v pravdě mateřskou láskou dítko své slovem i skutkem tak vychovávati, aby rostlo v bázni Boží, aby Bohu a lidem příjemno bylo, aby v ctnosti se utvrdilo, sobě a jiným ku prospěchu bylo.

3. Matka dále Boha *prosí,* aby dítko zachovalo si milost, na křtu sv. propůjčenou, aby v radostech i souženích tohoto života vždy pod ochranou Boží kráčelo a jednou do radostí nebeských se dostalo.

4. Matka *obětuje* také Bohu dítko své podle příkladu Rodičky Boží, aby Bohu náleželo zde i na věčnosti. Tyto díky, tyto sliby, tyto prosby, tuto oběť Církev sv. přijímá a žehná jim.

III. Užitek.

1. *Matka* má z úvodu veliký užitek a velikou radost; utvrzuje se jím u víře, nábožnosti a obětivosti.

2. I pro *otce* a *jiné matky* má úvod krasný význam, vzpomínají na obětování svých dítek a obnovují při tom svá dobrá předsevzetí.

3. *Každý jiný křesťan,* který úvodu jest přítomen, vzpomíná, že i sám podobně byl obětován, činí dobrá předsevzetí a sliby, aby dostál svému obětování.

* * *

Alžběta, královská dcera uherská, byla vdána za Ludvíka, lantkraběte Thuringského a žila s ním ve šťastném manželství. Porodila mu tři dítky: Heřmana, Žofii a Gertrudu. Když se po porodu uzdravila, s radostí spěchala do kostela, aby se dle starodávného zvyku dala knězem uvésti. Když se vrátila, darovala šat, ve kterém šla do kostela, chudé ženě.

Čiňte i vy, křesťanské matky, podobně! Dostojte však také slibům, které jste při úvodě slíbily. Pak zajisté přijme s radostí Bůh vaši oběť a vyslyší vaše prosby, bude vás i děti vaše po cestách tohoto života provázeti a uvede vás jednou do nebeského Jerusaléma. Amen.

P. *Jan Nep. Holý,* O. S. N.

Řeči příležitostné.

Svátek sv. Rodiny.

Sv. Josef jest vzorem křesť. otce, Panna Maria křesť. matky, Pán Ježíš křesť. dítěte.

»Nalezli Marii a Josefa, i nemluvňátko položené v jeslích.« Luk. 2, 16.

Přijdeme-li do mohutných chrámů, divíme se často smělosti stavitele. Budova spočívá na několika sloupích. Zajisté dobré základy a řádné provedení sloupů jsou podmínkou vytrvalosti celého díla. Běda, kdyby jen jediný sloup povolil, — pak by celá budova se zřítila!

Společnost lidská jest také budovou umělou, jehož jádrem a základním sloupem jest rodina. Kdyby vzal za své rodinný svazek, běda celé společnosti lidské! Proto postaral se nebeský Stavitel, aby rodina pevnými byla vedena zákony. Již v ráji ustanovil manželství, a když přišel jednorozený Syn Boží na svět, posvětil je a povýšil na svátost. Mimo to dal Spasitel životem Svým pravidlo, jímž měla se rodina říditi, chtěla-li vyplniti vůli Páně. Měl Pán Ježíš zde na zemi Matičku, která zasnoubena byla chudému tesaři. Josef, Maria, Ježíš jsou příkladem křesťanské rodiny, a vzájemný jejich poměr jest zákonem pro katol. křesťana. Dnes máme svátek sv. Rodiny, nuže, vyprosme si dovolení, bychom směli navštíviti místo, kde sv. Josef byl manželem, Panna Maria matkou, a Ježíš dítětem!

Pojednání.

a) Když anděl zvěstoval pastýřům, že narodil se Vykupitel, pospíšili nábožní mužové a nalezli Josefa, Marii a pacholátko ovinuté plenkami a položené v jeslích. Písmo sv. výslovně připomíná sv. Josefa, poněvadž byl hlavou sv. Rodiny. A byl si vědom sv. muž svého postavení v plné míře. Nalezáme jej ve středu své domácnosti. Jeho první péčí byla starost o svěřené Dítě a jeho laskavou Matičku. Řemeslem vydělával jim chléb a okem starostlivým bděl, aby Svěřenec prospíval nejen věkem, ale také milostí a moudrostí u Boha i u lidí. Když Herodes hledal bezživotí Dítěte, zachránil Je útěkem do Egypta. A v chatrči nazaretské jak bohumilý byl život! Katol. křesťan vidí v duchu, jak sv. Josef v čele své rodiny spěchal v sobotu na služby Boží do sbornice židovské, jak doma při vhodné chvíli zpívaly se žalmy, a četlo se Písmo sv., kterak jednou za rok prostý tesař galilejský s Marií chvátal do Jerusaléma na slavnost velikonoční. A když Dítěti bylo dvanácte roků, vzal Je ssebou.

Na sv. Josefovi vidím prvý sloup křesť. rodiny, — hodného manžela, — řádného otce. Muž jest hlava domácnosti, pán domu,

a tento úřad jest mu dán od Hospodina. O, by si byl vědom každý muž své důstojnosti a spolu také povinností, které z ní plynou! Bude zajisté jednou odpovídati z nich u trůnu Božího, kde Hospodin nepřipustí žádných výmluv a vytáček. Prve nežli jsi vstupoval před oltář, měl jsi na vše pamatovati! Nyní žádá od tebe Bůh, co jsi přísahal před oltářem.

Kdykoli čteme o sv. Josefovi, nalezáme ho ve středu rodiny. Tak každý muž dle sv. zákona náleží rodině, máme ho aspoň často v jejím středu nalézati. A skutečně dobrého katol. křesťana těší krb domácí. — Má arci každé povolání své povinnosti, často se žádá, by se jim věnoval čas od rána až do večera, — než i v trudném boji o vezdejší chléb jest mnoho okamžiků, které jsou volné, a které muž může věnovati své ženě a svým dětem. A jsou tu zejména dni sváteční, kdy se nepracuje, nebo aspoň nemá pracovati, — co tu času volného, kdy řádný otec pookřeje po lopotách mezi svými miláčky! — A vidím něco krásného, utěšeného, velkolepého ve světnici, kdy za stolem při svitu lampy usmívá se tatíček a celuje své dítky, pro které po celý den tolik se napracoval! Vzpomeňme na doby útlého mládí, jak jsme se na podobné okamžiky těšili! Otec po celý den zaměstnán, dítky mu běží na večer naproti, k němu se tulí, vedou jej domů, k němu štěbetají, a v celém chování okazují tolik lásky, že rád zapomíná na všecky svízele a bolesti, které ho po celý den sužovaly.

A toho všeho postrádá otec a manžel, jestli se mu doma nelíbí, jestliže hledí jinde své obveselení nežli v kruhu své rodiny. Dům celý čas o něm neví, — a má-li přece pokdy, ihned z domu utíká, by se pobavil mezi svými druhy ve veřejné nějaké místnosti. Tam v dusném vzduchu při kouři tráví dlouhý čas, oddává se se snad hře a pití, zakrňuje na těle i na duchu, . . . a zatím rodina doma po něm vzdýchá. Vidíte slzy na tvářích jeho ženy, trápení v očích jeho dítek. Netěší se ubožáci na svého otce, neběží mu vstříc. Vždyť chodí domů tak pozdě, matka při tom pláče, ve všem mají nouzi, když pak domů otec přijde, co hluku, křiku, vády, hříchů! Ach, jaké pohoršení! »Běda tomu, skrze koho pohoršení pochází!« Říkáme, že tam hoří takořka střecha nad hlavami.

Muž patří rodině. Arci nechci říci, že by naprosto nemohl užívati zábav. Dobrý muž najde vždy svou chvíli. Odcizovati se rodině, nestane se mu však nikdy náruživostí.

b) Aby však dům byl muži příjemným, má se postarati žena. Muž jest hlavou rodiny, žena pak duší celé domácnosti. Vizme Rodičku Boží! Pastýři nalezli nemluvňátko ovinuto plenkami a položeno v jeslích. Představme si její péči mateřskou! Nemá podušky ani kolébky, přece však nenaříká, – i v největší chudobě ví sobě rady.

S největší láskou ovíjí svého miláčka, a úsměv radosti zírá jí s tváře. Úsměvem plaší chmúry z jeskyně betlemské a činí svému snoubenci obývání i v prostém, chudém chlévě příjemným. Když uměla býti tak něžnou matkou a vzornou ženou ve chlévě, jakou asi byla v Nazaretě!

Sem pojď a uč se, ženo křesťanská! Jest zajisté úkolem ženy, by oživovala veškeren dům, aby i v chudičké světničce učinila příbytek příjemný. Muž pracuje, lopotí se, za den mnoho zkouší, — nuže, když přijde domů, ať žena úsměvem mu trudy rozežene, radou a sdílností zaplaší starosti, upřímnou láskou mu osladí aspoň těchto několik okamžiků. Že muž vyhledává často jinde spokojenost, že se oddává pití a hře, mnohdy mívá vinu žena. Když se mu bude doma líbiti, uvidí-li doma ráj, nebude jinde hledati spokojenosti.

Budiž žena dobrou hospodyní, laskavou společnicí, trpělivou družkou! Muž bývá vždy hrubší povahy, žena má povinnost, aby moudře a trpělivě uměla povaze ustoupiti. Když se stane, že hlava rodiny octla se na zlé cestě, nejlépe pořídí žena mírností a trpělivostí. Hádkou, spíláním ničeho nepořídíš, — v tichosti, v prosbách, zvláště v modlitbě nejlepší lék. I prudký, vášnivý, spustlý člověk bojí se ženy mírné, trpělivé, nábožné. A stává se obyčejně, že konečně se vzpamatuje a dá se na pravou cestu.

Zejména veliký důraz dávám na modlitbu. Modlitba i z pustého domu může učiniti příjemný příbytek. Žena pak doma má býti andělem modlitby.

Kéž by se na tento prostředek nikdy nezapomínalo! Otec budiž dětem dobrým příkladem, matka pak učitelkou! Vidí-li dítě svého otce, jak se znamená sv. křížem, jak se modlí, má k němu zajisté potom větší úctu, více jej miluje a také poslouchá. Rovněž možno říci, že i vděčnější bývají děti, jejichž otec často rozmlouval s Pánem Bohem.

Aby se děti modlitbě naučily, jest arci první povinností křesťanské matky. Ona jest první vychovatelkou a tuto povinnost nenechá si od nikoho vzíti. Vzmáhá se nešvár, že v městech i na venkově matky někdy se o dítě nestarají. Svěřují je služkám, chůvám, samy pak jen jako k vůli zábavě několik minut s dětmi se mazlí. Ano bývají matky, že jim děti jsou obtíží, poněvadž jim překážejí v zábavách. Vyhledávají tanec, divadla, zpěv a hudbu, dům pak jest jim věcí vedlejší. Arci i žena může se oddati dovolené zábavě, ale dobrá matka dříve věnuje se svým miláčkům a teprve potom myslí na sebe.

V nynějším věku jest jakýsi úpadek v životě rodinném.

Dívky, jako byly lehkomyslny za svobodna, bývají lehkomyslny i v manželství. Věci světské mají neustále na mysli, dům pak bývá na místě posledním. Ó, jak často svými zbytečnými výdaji, svou přílišnou marnivostí takřka olupují svého muže! Když změnil svůj stav, chtěl nabyti spokojenosti, chtěl míti řádnou hospodyni, družku života, a zatím dostalo se mu lehkomyslné ženy, která ho přivádí do dluhů, život mu ztrpčuje, neštěstí na něj volá.

Ó kéž by si každý muž vše řádně rozmyslil, nežli vstupuje do svazku manželského! Nikoli několik neprozřetelných okamžiků, několik úsměvův a planých slov, ale řádná povaha a smysl pro domácnost budiž vždy vůdcem spolehlivým!

Opakuji: Žena budiž duší domácnosti! Není-li, pak běda domu celému!

c) Základem křesťanské rodiny jest vzájemná láska a pohnutkou lásky jest sv. náboženství. — Vizme zase sv. Rodinu! Josef byl mužem nábožným, Maria dívkou podle vůle nebeského Otce. A proto právě prospíval Pán Ježíš nejen věkem, ale i moudrostí a milostí u Boha i u lidí. Ač byl Pán Ježíš Synem Božím, nicméně Jeho prospěch v Písmě sv. uvádí se ve spojení se zbožností Jeho Matičky a pěstouna. Nikoli nadarmo!

Zajisté tam vypsán jest vzor pro katolického křesťana. — Maria a Josef putovali do chrámu, a vzali své Dítě ssebou! Jak jest krásné, berou-li rodiče ssebou dítě do kostela!

Sv. manželé tři dny hledali svého Svěřence, konečně našli Jej ve chrámě. Zajisté bylo potěšením pro ně, že právě ve chrámě Jej nalezli. Ó kéž by nalezli i křesťanští rodičové své dítě často tam, kde jest Otec nebeský! Pán Ježíš byl ke Svým pěstounům uctivý, poslušný, laskavý až do pozdního stáří. Ještě na kříži staral se o Svou rodičku. — Také budou děti hodné a vděčné, bude-li jejich výchova vystavena na sv. náboženství.

Za našich dnů jest všeobecný nářek, že děti pustnou a v mravném životě neprospívají. Co toho příčinou? Zajisté málo jsou vedeny po cestě Pána Ježíše. Ve škole jest náboženské vyučování omezeno jen na dvě hodiny v témdni, a doma rodičové nepomáhají stavěti, co katecheta ve škole začal, ba často ještě boří, co s námahou bylo započato. Kolik dětí nevidívám v neděli na mši sv.! Zda rodiče dbají a pobízejí své svěřence, za něž budou odpovídati před trůnem Božím? Snad se vymlouvají na nečas, zimu, na nedostatečný oblek. Jak často bývají výmluvy plané! Vidívám na ledě, na saních, na koledě děti mrznouti celý den. Tam nestane se jim ničeho, a malá půlhodinka před oltářem by jim uškodila? Nebylo by snad s prospěchem, aby rodiče lépe si dětí všímali, lépe jim příkladem i napomínáním předcházeli? Zda doma dbáš, aby se děti ráno a večer modlily, zda s nimi mluvíš o Pánu Bohu, zda také s Pánem Bohem se radíš o svých dětech? Jdi do Nazareta k sv. Josefovi a k Panně Marii a nauč se pečovati o své miláčky. Všimni si řádného domu, kde se dbá na povinnosti katolického křesťana! Děti jsou hodné, i v chudobě rodičům dělají radost. A jdi do rodiny, kde zákon Boží leží někde v zapomenutí. Dítě obyčejně nemá k rodičům úcty, (leda otrockou bázeň); jest vzdorovité, dělá hanbu, neposlouchá. Dorůstá sice věkem, ale nikoli moudrostí a milostí před Bohem a před lidmi. A na věčnosti, až bude soud, snad uslyší celý svět: Že toto dítě mělo bezbožného otce a lehkomyslnou matku, ztratilo ráj, dozrálo pro peklo. Běda rodičům!

Ó kéž bys dnes, katolický křesťane, s dobrou vůlí přijal moje slova! Ještě při nejsvětější oběti o nich uvažuj! Vezmi si domů obrázek sv. rodiny a zavěs do svého srdce.

Co bylo v životě tvém chybou, odstraň a naprav věrně dle vzoru v domku nazaretském. Muži, podobej se sv. Josefovi, matko, sv. Rodičce, dítě, Pánu Ježíši! Tak nejjistěji dosáhneš od Pána Boha milosti, bys po smrti byl členem veliké rodiny tam na nebesích. Amen.

Boh. Tomíček.

Svátek svaté Rodiny Páně.

Ježíšek byl jich poslušen.

Jako na neděli I., tak i na dnešní slavnost předčítá se evangelium o 12letém Ježíškovi na pouti do Jerusaléma. Jak vznešený to pohled patřiti na božského Synáčka s Jeho rodiči, pěstounem sv. Josefem a Matičkou Marií ubírati se ke chrámu Jerusalémskému. Jak překrásný to pohled vídati zbožné dítky s rodiči ubírati se ke chrámu. Cesta Ježíškova do Jerusaléma bude po všecky věky zajímati mysli hodných dítek i rodičů. Vykonala sv. Rodina pobožnost více dnů trvající; potěšila se v domě Otce nebeského.

Než, milé dítky! na zpáteční cestě se sv. Josef a blahoslavená Panna Maria zarmoutili, ulekli nesmírně; ztratilť vroucně milované dítko Ježíška. V domnění, že jde s Matičkou, ubíral se sv. Josef v zástupu, Panna Maria myslila, že je se sv. Josefem. Ušli den cesty, a tu zpozorovali teprve ztrátu Ježíška.

Jen kdo zná tu něžnou péči laskavé matky, pochopí a posoudí bolest nejsvětějšího a nejčistšího srdce Panny Marie, když poznala, že nejdražší její poklad, dítě to nebeské není s ní, že je ztraceno.

Co činí? Totéž, co vaši drazí rodičové, pozorují-li, že nejste u nich, že nejste s nimi. Ohlíží se toužebně, odkud přicházíte, aneb také hledají vás. I neváhá, spěchá a srdcem bolestným hledá svého miláčka, svého Ježíška. Toť již druhá bolest, kterouž pocítila v době tak krátké. První byla, když se obávala, aby Ježíšek nebyl zabit vrahy Herodesovými, a proto dle napomenutí andělského musila s Ním utíkati do země cizí, do Egypta; druhá pak tato bolest, když dle proroctví Simeonova jako meč proniklo duši její pomyšlení přebolestné: Ten, jehož tak nevýslovně miluješ, tvé drahé dítě, tvůj Ježíšek jest ztracen. I spěchá na křídlech lásky mateřské, hledá Jeho mezi příbuznými, známými, ale vizte až posléze, kde Ježíška nalézá? — V kostele, v chrámě Jerusalémském, v domě Otce nebeského, kdež dle slov Jeho musil býti: v těch věcech, jež jsou Otce nebeského.

Tu asi takou radostí oplývala, jakou hodná sestřička pociťuje při shledání se s bratrem milenym, neb s dobrými rodiči dítky příchozí z ciziny, ano takovou radostí, jakouž budeme pociťovati na věčnosti až se shledáme s těmi, kteří nás předešli, našimi příbuznými a přáteli.

Zároveň pak žasla nad tím, že dítě její sedí mezi učiteli, jimž jest samo učitelem, protože se mu všichni divili.

Hle, tak daleko to může hodné, mravné, zbožné, moudré dítě přivésti v učení, že se mu i dospělý člověk musí podiviti. Ano, svou zbožností ve chrámu Paně, svým vzorným chováním slouží dítky takové za vzor jiným, kdežto děti nevědoucí, kterak se mají chovati v kostele, kteréž se tam snad i ohlížejí, jako na trhu mluví, nebo nerady poklekají — ty a takové děti jsou ku pohoršení lidem. K těm volá Pán: »Běda tomu, skrze koho pohoršení pochází!«

Ježíšek jest nám vzorem ve všech ctnostech, dnes však jako dvanáctileté pachole právě v letech vašich vzorem zbožnosti, horlivosti v plnění daných rozkazů a v poslušnosti.

Musil býti u věcech, jež se týkaly Otce nebeského, a tento rozkaz vyplnil, poslouchal Boha více než lidí. Již dávno se těšil, aby spatřil nádherné město a dům Otce nebeského, slavný chrám, do něhož dnes vstoupil. Dnes srdce Jeho oplývalo blahem a štěstím. Proto také řekl k Matičce Své: Proč jste mne hledali, zda nevíte, že musím býti v těch věcech, jež jsou Otce nebeského?

K pouti této, ke slavnosti Jerusalémské přijíti, nebyl Ježíšek žádným příkazem povinen; vždyť jen dospělí měli přicházeti do Jerusaléma na slavnost. Ježíšek si toho však vroucně přál, rád snášel obtíže cesty.

Tak jednají všecky nábožné děti. Netoliko, když jsou povinny, když jsou do kostela voděny, tam spěchají, ale vždy, každou neděli a svátek, ano i ve dny všední jdou na mši sv. a odpoledne na požehnání, jak a kdy jim to jen možno.

Nejvíce pak stkvěl se náš božský Spasitel nejkrásnější všech dítek ozdobou: poslušností. I byltě rodičů Svých poslušen, byl jim poddán. V pravdě: nejkrásnější dítek ctnost: nábožnost a poslušnost. Poslušnost jest ctnost, kterouž vždy rádi ochotně, hned vykonáme, co se nám nařídí neb poručí.

Touto poslušností stkvěl se Isák, syn Abrahamův, poslušností vynikal zbožný Samuel, nábožná Ruth, mladý Tobiáš. Ó jak šlechtí tato ctnost srdce každého dítěte, jestiť známkou, že v něm sídlí sv. pokora, kdežto neposlušnost, vzdorovitost jest známkou hrdosti a pýchy, ba i nezvedenosti a hrdosti, jež na výsost hyzdí každé dítě doma, každého žáka neb žákyni ve škole. Neposlušnost jest však také škodna a plna zkázy. Přísloví praví: »Kdo neposlouchá, bývá bit«. A jiné: »Neposlušnost cesta k neštěstí.« — Nejednou jste se sami o tom přesvědčili. Výstrahou vám buďtež synové Heli, nezdárný Absolon, syn marnotratný. Výstrahou jsou vám děti, jež místo chvály hanu těží, a tak sobě i rodičům zahanbení působí. Neposlušnost již zde přivádí dítky k záhubě časné, a že jest hříchem, škodí pro věčnost tak velice.

Pamatujte na slova ta, pamatujte však zejména po celý život na nejkrásnější vzor poslušnosti, dvanáctiletého Ježíška.

Aby vám však tento vzor utkvěl v paměti, dám všem hodným žákům po obrázku nejsvětější rodiny. Taktéž mám modlitbičky k uctívání nejsvětější rodiny Páně, kterouž kdo se modlívá, je-li zapsán ve spolku k uctění nejsv. Rodiny Páně, nabývá mnohých odpustkův a o dnešní slavnosti dosahují plnomocných odpustků. I vy můžete býti všichni členy buď s vašimi pp. rodiči, jakož celá rodina aneb i jednotlivci. Poraďte se s milými rodiči svými.

Nuže, dítky milené, učte se veškerým ctnostem, zvláště však poslušnosti od milého Ježíška, a pak i vy budete prospívati věkem a moudrostí, a milost Boží bude s vámi. Amen. *Josef Baar.*

LISTY KATECHETICKÉ.

Náčrtek dějin tolerance.

Napsal **Václav Oliva.**

(Dokončení)

Roku 1780, 29. listopadu zemřela Marie Terezie. »Nastoupením císaře Josefa II. nastal v církevní politice Rakouského státu obrat dávno připravovaný a očekávaný« t. j. lépe řečeno obrat k »náboženské svobodě«. Dne 13. října 1781 vydán byl **toleranční patent**, kterýmž povoleno soukromé vykonávání evangelického náboženství a státoprávní postavení evangelíků bylo urovnáno. Toleranční patent zní: »Poněvadž, jednak veškeré násilí svědomí jest škodlivo a jednak pro náboženství a stát pravá křesťanská tolerance užitečnou: dovoluje se všude vyznavačům augsburského a helvetského náboženství, pak nesjednoceným Řekům jejich víře přiměřené privátní vykonávání náboženství, bez ohledu, bylo-li tak dříve ve zvyku, nebo zavedeno, čili nic. *Náboženství katolickému jedině má zůstati přednost veřejného vykonávání náboženství;* oběma protestantským náboženstvím však, jakož i stávajícímu již nesjednocenému řeckému všech míst, kde možno tak učiniti dle dole uvedeného počtu lidí a dle majetku obyvatelstva a kde akatolíci nemají práva veřejného vykonávání náboženství, dovoluje se vykonávání privátního náboženství. Proto: 1. dovoluje se akatolickým poddaným, kde 100 rodin jest, třebas i v místě, kde jest modlitebna či duchovní správce nebydlily, ale část jich i několik hodin odtud vzdálena byla, aby směli vystavěti si vlastní modlitebnu a vlastní školu. Dále bydlící mohou navštěvovati nejbližší, v cís. král. dědičných zemích se nalézající modlitebnu, jak často chtějí, a jich v zemích dědičných bydlící duchovní mohou navštěvovati své souvěrce a jim jakož i nemocným přisluhovati vyučováním, útěchou duše i těla, ale nikdy pod nejtěžší zodpovědností nemohou zabraňovati, aby od jednoho či druhého nemocného požádaný katolický kněz povolán nebyl. Pokud se týče zevnějšku modlitebny, přikazuje se výslovně, že, kde již tomu není jinak,

nemá míti zvonů, věže a veřejného vchodu z ulice, jenž by představoval kostel, jinak však jim jest volno, jak a z jakého materiálu je stavěti chtějí, též jest zcela dovoleno veškeré posluhování jejich svátostmi a vykonávání bohoslužby jak v místě samém, tak i v jich (svátostí) donášení k nemocným do příslušných filiálek, pak veřejné pohřby s průvodem jich duchovních. 2 Jest jim volno, ustanovovati své učitele, jež vydržovati si budou obce, nad nimiž však zemská školní direkce, pokud se týče učebné methody a pořádku dohlížeti bude. Rovněž 3. povoluje se akatolickým obyvatelům některého místa volba pastora, když sami svého pastora dotují a vydržují; kdyby však dotování a vydržování jeho vrchnosti samy chtěly uniknouti, pak vrchnosti požívati mají jus praesentandi; přece však má konfirmace udělovati se, kde jsou protestanské konsistoře těmito konsistořemi, a kde jich není, buď již stávajícími protestantskými konsistořemi v Čechách anebo v Uhrách na tak dlouho, až by okolnosti vyžadovaly, aby v příslušných zemích vlastní konsistoře se zřídily. 4. Jura stolae zůstávají jako ve Slezské parocho ordinario. 5. Judikatura ve věcech týkajících se náboženství akatolického odevzdává se politickému zemskému úřadu; k ní přibráni býti mají jeden nebo dva pastoři a bohoslovci; ona pojednává a rozhoduje o náboženských věcech jejich, od níž pak další rekurs k politickému dvornímu úřadu se dovoluje. 6. Má se naprosto upustiti od vystavování až posud, jak obyčejem bylo, reversů při sňatcích akatoliků o výchovu jich budoucích dítek v náboženství římsko-katolickém, ježto, je-li otec katolík, všecky dítky, jak mužského tak ženského pohlaví mají se v katolickém náboženství beze všeho dalšího vychovávati, což má se považovati za praerogativum dominujícího náboženství; naopak, kde otec je protestant a matka katolička, následují dítky dle pohlaví. 7. Mohou akatolíci připuštěni býti ke koupi domů a statků, k právům měšťanským a mistrovským, k akademickým hodnostem a civilním úřadům s dispensí a nemají tito přidržováni býti k jiné formuli přísežní, než k té, jež je přiměřena jejich náboženským zásadám; taktéž nemají býti nuceni k účasti na procesích a funkcích dominujícího náboženství, nechtějí-li sami. Též má bez rozdílu náboženství při všech volbách a výhodách, jak u vojska bez nejmenší námitky se děje, přihlížeti se pouze důtklivě na rozšafnost a schopnost kompetentů, pak na křesťanský a mravní život. Dispensace k possessím, pak k právům městským a mistrovským udělují se poddaným městům krajskými úřady, královským a věnným městům zemskými komorami, kde jsou a kde jich není cís. král. zemským guberniem bez jakýchkoli nesnází. Kdyby při žádaných dispensacích vyskytly se námitky, pro něž by se dle zdání (úřadů) musily odmítnouti (t. j. dispensace) jest vždy dovoleno oznámení una cum motivis k cís. král. guberniu a od něho na nejvyšší místo k poslednímu rozhodnutí. Kde by se však jednalo o jus incolatus vyšších stavů, tu se má dispensace uděliti po předběžném šetření úřadu zemského od cís. král. česko-rakouské dvorní kanceláře.«

Evangelíci jásali, [1]) neboť »tolerance císařem Josefem II. evangelíkům udělená a v zásadě vyřknuta, *podobala se více svobodě*, nežli pouhému trpení«. (Šebesta: 431.) Tyto poměry trvaly s malými změnami po celých padesát let.

Nadešel revoluční rok 1848, kdy 25. dubna prohlášena byla v Rakousku **konstituce**, t. j ústava říšská, která v § 17. dí: »Všem poddaným povoluje se úplná svoboda vyznání i osoby.« Po té ihned v červenci sešli se v Praze zástupcové evangel. vyznání (augsb. a helvet.) a žádali u ministerstva a říšské rady: 1. aby vyznavači evangelia nesluli již na dále »akatolíci«, nýbrž »evangelíci«, 2. aby evangeličtí kazatelé byli na roveň postaveni s katolickými faráři, své matriky samostatně vedli a aby všecky dávky evangelíků římsko-katolickým kněžím odpadly, 3. aby přestup od jednoho vyznání ke druhému byl volný, vyznání dítek rodičové určovali sami a smíšené manželství také pastor oddati směl.

Ministerstvo udělilo na tuto žádost dne 30. ledna 1849 za vlády císaře Františka Josefa I. tak zvané *Provisorium*, jež obsahuje: 1. Protestanté rakouští nemají se více nazývati akatolíci, nýbrž evangelíci helvetského aneb augsburského vyznání. 2. Šestinedělní cvičení přestane. Kdo dosáhl 18. roku, může k evangelické církvi přestoupiti, jen má svůj úmysl ve 4 nedělích dvakráte u přítomnosti dvou svědků před katolickým farářem oznámiti, a rovněž evangelík naopak. 3. Evanjeličtí duchovní smí knihy církevní s toutéž oprávněností vésti jako faráři katoličtí. 4. Všecky dávky evanjelíků kněžím katolickým za církevní funkce přestanou, pakliže je sami kněží katol. nevykonali. 5. Všecky dávky evanjelíků učitelům katolickým přestanou, když evanjelické ditky školu evanjelickou navštěvují. 6. Ohlášky evanjelických snoubenců ohlásí se jen v evanjelických kostelích, snoubenci smíšeného vyznání ohlásí se v obou kostelích.

Tak trval stav věcí v celku, s malou výjimkou v době *konkordátu* r. 1856, až do 8. dubna 1861, kdy vydán **císařský patent**, jímž prohlášena nábožensko-občanská rovnoprávnost evanjelíků obou vyznání se všemi obyvateli rozsáhlé říše rakouské, evanjelíkům otevřen přístup ke všem úřadům státním a obecním a církvi evanjelické udělena samospráva vnitřních záležitostí na základě vlastního vyznání. Všecka omezení z doby Josefovy byla zrušena, ba nejvyšším rozhodnutím ze dne 14. dubna 1861 povoleno 16.830 zl. jako státní paušál k uhražení potřeb církve reformované. »*Náboženská svoboda*« *zavládla všude.*

Nadešel osudný rok 1867 a 1868 se svými **interkonfessionelními** *zákony*. Evangelíci tehdy se spojili chytře s liberály a svo-

[1]) Protestant Jan Végh píše: »*Radostný den to byl pro protestanty* až posud všude tak mnoho trpící: přece však největší účinnost měl v Čechách a na Moravě, kdežto ač ještě 1620 Ferdinandem II. zakázáno bylo protestantům konati veřejné služby Boží: příchylnost ku starému protestantskému náboženství přes to vše ještě ve velmi mnohé hrudi žila« (»Český bratr« XI. 29.) Hned po vydání patentu byly zakládány v Čechách a na Moravě církve protestantské. Na Moravě byla nejprvnější *nosislavská* z roku 1781;

bodnými zednáři k ujařmení katol. Církve tak, že dnes dle zákona máme sice »náboženskou svobodu« dle skutků však nadržuje se všude evangelíkům. Evangelíci předstírajíce chytře *utiskování*, jehož, jak pravdivo jest, mnohdy v dobách josefínských přece jim se dostávalo, **suggerovali** tento názor naší intelligenci, professorstvu, úřednictvu, získali si sympatie vyšších tříd pro sebe a jich užívají v dobách posledních ve prospěch své nadvlády nad katolíky. Ba i mnozí církevní páni v pravém slova smyslu nadržují evangelíkům. Jest již nejvyšší čas, aby katol. Církev v Čechách se vzpamatovala a šetříc ovšem svobody vyznání jiných, hájila *vydatněji* svá práva a své postavení v národě, v životě společenském, politickém, vědeckém. [2]) Kéž Bůh vzbudí nám statečné vůdce, aby katolicismus náš zastkvěl se zase v jemu příslušné kráse a v patřičném lesku. Kéž katolická Církev vede národ ve všech oborech, jako v dobách minulých se stávalo! [3])

V Rakousku v dědičných zemích rodu habsburského náboženské podmínky míru vestfálského nenabyly nikdy platnosti; proto protestanté v těchto zemích požívali pouze práva, že mohli soukromě víru svou vyznávati. Rozhodným krokem ve prospěch protestantů byly toleranční patenty císaře Josefa II.

Z nejnovější pak doby nejdůležitější »toleranční« patenty [4]) jsou: 1. *patent ze dne 4. března 1849*, jehož § 1. zní: »Úplná svoboda víry a právo domácího vykonávání náboženského vyznání jest každému pojištěno. Požívání občanských a politických práv nezávisí na vyznání náboženském« a § 2.: »Každá zákonně uznaná církev a náboženská společnost má právo společně a veřejně své náboženství vykonávati, řídí a spravuje své věci samostatně, zůstává v držení a užívání ústavů, nadání a fondů, které k účelům bohoslužby, vyučování a dobročinnosti jsou určeny, jest však jako každá jiná společnost všeobecným zákonům státním podrobena; 2. *patent ze dne 31. prosince 1851*, jímž znovu potvrzeny nekatolíkům výsady dané roku 1849 mimo uvedený § 1., který byl odvolán; 3. *patent ze dne 7. dubna 1861*, jímž pořádají se záležitosti konfesse augsburské a helvetské tak, že evangelíci dosahují úplné svobody v úpravě svých záležitostí, stejných náboženských práv, občanských a politických s katolíky — krátce: úplnou s katolíky paritu. Tento patent byl sice odvolán císařským nařízením ze dne 6. ledna 1866, (uveřejněným 5. února t. r.), ale novou resolucí ze dne 9. prosince 1891, jíž panovník schválil ústavu konfesse augsburské a helvetské vypracovanou r. 1889 a 1890 znovu přijat;

z roku 1782 pochází církve prosetínská, veselská, jimravovská, vanovická, rovečínská, javornická. V Čechách *nejprvnější* byla *krounská* z roku 1782 (prvním pastorem byl František Kovács dříve »dolnokamenický kazatel pak kazatel panství rychmburského«). Více Adámek: Chrudimsko.

[2]) O to snaží se »*Katolická Moderna*«, jejíž myšlenky v podstatě jsou dobré, národu, Církvi i vlasti užitečné. Jen třeba toho dbáti, aby pilně vystříhala se všelikých výstřelků k věci méně, anebo zcela nepatřících.

[3]) Důkladněji o evangelismu českém pojednávám ve spise »Protestantismus ve světle pravdy«, který připravuji pro dědictví sv. Prokopské.

[4]) Důkladněji je rozebírá Aichner d. c. str. 171 n.

4. *zákon ze dne 21. prosince 1867*, kterým v celku prohlášeny jsou zásady patentu ze dne 4. března 1849, že totiž politická a občanská práva všech občanů jsou stejná beze všeho rozdílu náboženského; nad to pak »stoupencům zákonně neuznaného náboženského vyznání jest dovoleno domácně vykonávati své náboženství, pokud se nepříčí právu a neruší mravnosti« (§ 16.) a konečně 5 *zákon interkonfessionelní ze dne 25. května 1868*, jehož účelem bylo uspořádati vzájemné styky jednotlivých konfessí. Zákon tento namnoze jest protikatolický.[5])

Pohlédneme-li na celý vývoj evangelismu v Čechách a v Rakousku, můžeme říci o katolické Církvi s Isaiášem: »O soužená, vichřicí zmítaná, potěšení zbavená« 54, 11. a dodati: na roveň všem ostatním sektám postavená tak, jakoby nižádného nebylo rozdílu mezi pravdou a lží, mezi světlem a tmou . . .

Mimo Rakousko **v zemích katolických** jako v Italii, Španělsku, Francii, Uhrách,[6]) atd. požívají pravidlem nekatolíci těchže práv jako katolíci; za to v *zemích protestantských* v Německu, Anglii, Švédsku atd. posud *utiskování katolíků kvete* a namnoze jako v Rusku, Polsku hlasitě volá, jak neprávem doba naše sluje dobou svobody a humanity. **Evangelíci**, jak řekl kdos, **mají svobody plná ústa**,[7]) **ale — jen pro sebe**, ač přece Písmo výslovně dí, že láska křesťanská jest trpělivá . . . Blud, nepravda a lež bojovaly vždy násilím, za to pravda mírností a přesvědčivostí. Proto také blud nepotrval nikdy dlouho, ale pravda trvá na věky . . .

[5]) Všecky tyto zákony uvádí slovně ve svém díle Dr. Kryštůfek: »Dějiny církve katol. ve státech rakousko-uherských.«

[6]) Roku 1429 přestěhovali se mnozí *Husité* ve *třech* zástupech pod vůdcem Jiskrou z Čech i se ženami a kněžími i knihami do Uher a tu bydlili ve stolici zvolentské, hontské, gömörské, liptovské, trenčanské a nitranské. Tito vystěhovalci připravili protestantismu v Uhrách cestu a půdu. Mimo to na začátku »reformace« mnozí uherští kupci a studující v Německu se nalézali, kteří Luthera slyšeli a po svém návratu do Uher jeho nauku a spisy šířily. To byl *počátek evangelíků uherských*. Záhy celé Uhry se poprotestanštily. Roku 1559 jak píše jesuita Sánto: »byli jen tři katol. velmoži v celých Uhrách, zemanů pak katolíků žádných nebylo.« Za Ferdinandů skoro celé Uhry navrátily se do lůna katol. Církve. Volnější ruku měli evangelíci již za Maxmiliána, kteří spojivše se s Bočkajem přinutili Rudolfa II. nástupce a syna Maxmiliánova ku »vídeňskému pokoji« *dne 6. srpna 1606*, jímž položen byl, jak sami protestanté vyznávají (pastor Gustav Pilko v Dějinách evangel. církve v Uhersku) »první základ svobod a práv evangelíkům náležejících.« Když pak roku 1608 Rudolf Uhry bratru svému Matyášovi postoupil, bylo na sněmu prešpurském evangelíkům svobodné vyznání víry zabezpečeno. Než evangelíci uherští neměli na tom ještě dosti. Spojivše se s Jiřím Rákóczym přinutili císaře Ferdinanda III *r. 1645* dne 16. prosince k uzavření míru v *Linci*, kdež bylo stanoveno: »*aby evangelíci všech stavů a řádů měli všude svobodu své náboženství provozovati, a zároveň i chrámů, zvonů a hřbitovů užívati. Sedláci a poddaní mají všude rovným způsobem, jako stavové a řádové, svobodu svého náboženství provozovati. Tam, kde se jim v tom překážka činí, aneb kde se jim svoboda v náboženství odňala, má se jim ona zase zúplna navrátiti, a nemá jim v tom nikdo a to pod žádným zámyslem budoucně překážek činiti. Nemají oni také nikdy k obřadům jejich náboženství odporným, přidrženi býti.*« Za Josefa II. požívali již úplné svobody náboženské. Dnes pak katol. Církev uherská jest úplně v rukou evangelických; evangelíci a zednáři se židy utlačují katol. Církev jak mohou — a

Mějme na mysli účel vyučování náboženského!

Uvažuje F. L.

(Dokončení.)

Úžasná jest v nynější době pokleslost náboženského života, úžasná i pochodící z toho znemravělost — i u mládeže. Zkoumáme-li neblahý tento zjev blíže, shledáme, že příčiny toho jsou hlavně:

1. *Malé přesvědčení náboženské* a z toho plynoucí zapomínání na božskou trestající spravedlnost a nestatečnost křesťanská, jevící se *a*) jako podléhání pokušením a *b*) jako malomyslnost v neštěstí, stupňující se až k zoufalství (viz soudní síň a kroniku sebevražd.)

2 *Neuznávání autority církevní* a z toho plynoucí přestupování přikázaní církevních, zanedbávání služeb Božích a odcizování se tím Bohu, žíti bez Boha.

Odkud toto dvoje neštěstí nynější společnosti pošlo, o tom bylo by zbytečno se rozepisovati. Liberální éra přinesla nám hojnost nových zákonů, v nichž náboženství a církevní autorita přímo i nepřímo jsou snižovány — viz zákony o občanských sňatcích, nesvěcení neděle, zákon školský a jiné. A těmto smutným poměrům máme čeliti, máme se snažiti napravovati je vštěpováním zbožnosti u dítek.

Výše jmenované dvojí zlo, neštěstí nynější společnosti, musí míti katecheta stále na mysli, proti němu musí bojovati. Je tedy jeho hlavním úkolem:

1. Vštípiti dětem pevné přesvědčení, že Bůh jest a že dobré odměňuje a zlé tresce.

2. Že odvěký nepřítel lidstva, ďábel, usiluje člověka zkaziti a proto jej ku hříchu svádí, proti jeho pokušení pak že nutno jest bojovati.

3. Že každé neštěstí považovati máme za kříž od Boha seslaný, který jest buď trestem za naše hříchy, buď zkouškou, a že nikdy nemáme klesati na mysli, nýbrž v Boha důvěřovati, který dopouští, ale neopouští.

4. Přesvědčiti děti, že svatou povinností každého jest církve poslouchati, a neposlouchati jí že je stejným hříchem jako neposlouchati samého Boha; že tedy hříchem jest nezachovávati posty, zanedbávati služby Boží atd.

O tomto všem děti přesvědčiti, a to *nezvratně* přesvědčiti, budiž naší snahou. Podaří-li se nám to, pak jsme mnoho vykonali a dospěli vlastně k cíli náboženského vyučování.

---

nikdo není, kdož by energicky ji bránil. Smutně, přesmutně vypadá dnes katol. Církev v »mariánském království« uherském: (Sr.: Dějiny církve katol. ve státech rakousko-uherských. Dr. Frant. Xav. Kryštůfek, II. díl.)

[7]) Srovnej: »Protestantská inkvisice« ve spisku »Inkvisice ve světle pravdy.«

Že to není snadné, že to jest mnohem nesnadnější než naučiti napamět, to víme všichni. Ale nesmí nás odstrašiti tato nesnáz a žádné překážky. A těch jest nemálo. Katecheta vykládá dětem o postu — a v domácnosti mnohých se půst nezachovává! Vykládá o povinnosti, že každý katolický křesťan zavázán jest pod hříchem býti přítomen v neděli a ve svátek mši sv. — a rodičové mnohých dětí do kostela nejdou! Má se tím dát odstrašiti, má k tomu mlčeti, či jen zběžně o povinnosti té promluviti? Nikoli; právě, kde toto zlo se jeví, musí s důrazem promluviti o tak hříšné nedbalosti, ovšem způsobem vhodným — suaviter in modo, fortiter in re.

»Znáte snad mnohé osoby, které přikázání tohoto neplní. To jsou nešťastní lidé. Snad jsou to osoby vám dobře známé — modlete se denně za ně, by Bůh jejich mysl osvítil a sobě naklonil.«

Taková slova z úst kněze nemohou nikoho pohoršiti. Nikoho nejmenuje, o rodičích se nezmíní, vážnost jejich nepoškozuje — ale děti budou jeho slovy dojaty, úspěch bude dojista větší, než kdyby pustil uzdu své svévoli a volil slova příkrá. Vůbec varujme se pobouření mysli, vždy se opanujme; jako »přílišná hádka pravdě škodí«, tak i slova příkrá spíše způsobují vzdor, nevoli a zatvrzelost nežli polepšení.

A co nejvýše žádoucí jest, — dětí musí viděti, že katecheta sám jest pravdami náboženskými proniknut. A děti mají zrak velmi bystrý. *Chraňme se výkladu při lhostejnosti!* O věcech posvátných mluviti sluší s největší úctou, o hříchu s ošklivostí. Řádně upravené učení náboženství má i na zpustlé dítě účinek blahodárný; nezřídka se stává, že děti, s nimiž uč tel ostatních předmětů téměř neví co počíti, — při náboženství jakoby odložili své zlozvyky a nezpůsoby, nevyrušují a jsou pozorny. Působí tu *vznešenost pravd náboženských* na ducha, což je zcela přirozeno a pojí-li se k tomu horlivost a přesvědčující slova katechety, nemůže se práce jeho minouti účinkem.

Po takové hodině mnohdy chvíli zůstává ve třídě klid — vliv to řádného vyučování katechetova — a teprve potom děti »rozváží.«

* * *

Pouze stručně a krátce nastíníme, kterak jest si počínati, bychom účelu vyučování dosáhli.

1. Základem víry v Boha jest nauka o stvoření světa, jež probírá se ve hlavních rysech již na stupni nejnižším. Na stupních vyšších pojí se k tomu nauka o božské Prozřetelnosti. A tu jest na čase aby počato bylo se vštěpováním nezvratného přesvědčení o jsoucnosti Boží. Poukažme na velemoudré uspořádání světa. »Nebesa vypravují slávu Boží, a dílo rukou Jeho zvěstuje obloha.«

Nebylo dosud nalezeno národa, jenž by neměl náboženství; i divochu nevzdělanému praví vnitřní hlas, *že musí býti nějaká všemocná bytost*, která jej i vše kolem něho stvořila. On však, neznaje bytosti té, *hledá jí*, vidí ji v tělesech nebeských, nebo si

ji jenom jaksi představuje a vypodobňuje a ji zároveň *uctívá* svým způsobem, cítě to v sobě, *že jest jí povinen vděčností.* Tak jedná divoch — a člověk vzdělaný, který nemusí Boha teprve tak obtížně hledati, ale o Něm se snadno poučiti může — ten by měl divochem se dáti zahanbiti a nehlásil by se ku svému Stvořiteli, neuctíval by Ho a nekořil by se Mu? Jak zahanbuje takový divoch křesťana, který učení náboženskému pozornosti nevěnuje, o Bohu se učiti nechce! Jakou hanbou, jakým hříchem je to u každého, i u dítěte!

(Tolik se říci může pro povzbuzení k učení; kdyby však katecheta stále opakoval: Nebudeš-li se učiti, dostaneš čtverku — pak by mohl docíliti toho, že by se děti učily proto, aby — nedostaly čtverku. Nám se zdá býti ta cifra na školní zprávě pro vypěstování zbožnosti u dítek věcí bezvýznamnou.)

O hříšnosti a pošetilosti nevěry jest v nynější době nutno mluviti. Mládež musí býti připravena, vyzbrojena pro život přesvědčením náboženským.

Nevěrci praví, že není Boha, neboť prý nečiní zázraků, o jakých v Písmě sv. se mluví. Avšak nečiní Bůh skutečně zázraky denně před našimi zraky? Není-li zázrakem, že slunce večer zapadá a ráno opět vychází? Není-li zázrakem, že strom na podzim listí a všeho života zbavený na jaře opět se probouzí k novému životu, že z malého zrnka, do země vloženého, vzrůstá klas, z malého jádra strom? Dovedl by to způsobiti člověk svojí silou, svým uměním? Proto »jen blázen praví v srdci svém: Není Boha.«

Nejproslulejší učenci, badatelé v oboru věd přírodních byli přesvědčeni o jsoucnosti Boží a víru svoji dávali na jevo.

Na příklady nebuďme skoupými, ale hojně jich uvádějme. Již ve Starém zákoně stařec Elazar a bratří Makabejští raději život obětovali, než by se byli odřekli víry v Boha; ze svatých mučeníků aspoň některé uveďme.

2. Nestačí však v Boha pouze věřiti — musíme Jej i ctíti. Ale jako dítě nectilo by svých rodičů, kdyby jich neposlouchalo, tak i uctívání Boha jeví se nejvíce poslušností. Neposlušnost jest hříchem, protivením se Bohu. A k této neposlušnosti svádí člověka zvláště ďábel.

O pádu prvních lidí rovněž už nejmenším dětem vypravujeme. Na vyšších stupních při učení o člověku opakujeme děj ten a uvádíme pád prvních rodičů v podobnost se životem naším. Jest nutno věc tu probrati důkladně.

Ďábel svedl Evu lží. »Budete jako Bůh, vědouce dobré i zlé.« V Evě probudila se *hříšná zvědavost.* Podlehla pokušení ďáblovu, ale sotva jej uposlechla, dostavila se *bázeň před Bohem*, Eva poznala, že hřích ji *učinil nešťastnou.*

Nejinak chová se ďábel k nám. I k nám přistupuje, ovšem neviditelně. Zlé myšlénky nejsou ničím jiným, nežli *svádením ďáblovým.* I nám líčí ďábel hřích jako něco krásného, by spíše nás svedl. Ale běda, jestliže uposlechneme! Pak dostaví se i u nás bázeň, zlé svědomí a poznání, *že hřích nás uvedl do neštěstí.*

Ďábel Evu přelhal, přelhává i nás. (Ďábel je lhářem od počátku.) Proto, když zlá myšlenka v nás vznikne, a hřích se nám zdá býti krásným — vzpomeňme, že to jest přelhávání ďábelské. Varujme se *hříšné zvědavosti,* která Evu zavedla.

Eva hřešila, poněvadž ve chvíli pokušení *zapomněla na Boha.* A tak podléhá pokušení každý člověk, který *na Boha zapomíná.* Vzpomínka na Boha, modlitba, jest *nejmocnější zbraní proti ďábelskému pokušení* Následujme příkladu Krista Pána, který zapudil ďábla slovy: »Odstup, satanáši! Psáno jest: Pánu Bohu samému se klaněti a Jemu sloužiti budeš.« — I my těmito slovy ďábla zapudíme.

3. Hříšník *nikdy neunikne trestu Božímu.* Proto jest vysvětlitelným strach po spáchaném hříchu. Třeba jediné okamžení trval hřích — ale dlouho trvá trest Boží. Odstrašujícími příklady trestu Božího jsou: první rodiče, Kain, Sodoma a Gomorha, Farao, Giezi a j.

(Není na škodu uvésti i příběhy dějepisné, pokud dětem jsou známy.)

Sešle-li tedy Bůh neštěstí na nás, mějme na paměti, že je to zasloužený trest za naše hříchy, a přijímejme je s pokorou a trpělivostí. Doufejme však v odpuštění Boží, až za hříchy své Boha usmíříme. Někdy však sesílá Bůh na nás neštěstí, by zkoušel naši stálost u víře a důvěru v Něho. A obstojíme-li v této zkoušce, staneme se Bohu milými, a Bůh nás odmění.

Zde sluší zvláště uvésti příběhy trpělivého Joba a nábožného Tobiáše.

4. Člověk je slabým tvorem a nemůže ničeho činiti pro své spasení, *neudělí li mu k tomu Bůh Své milosti.* Sv. Petr byl apoštolem, při poslední večeři sliboval setrvati věrně při Kristu Pánu, v zahradě Jetsemanské i mečem Jej chtěl brániti — a za nedlouhou chvíli třikrát jej zapřel! Jak slabými jsme teprve my! Aby nám Kristus Pán milost Boží zabezpečil, *založil Církev svatou.* Ona chová neporušené učení Páně a zároveň obdržela od Něho moc, milost Boží nám opatřovati. Proto nám udílí *sv. svátostí.*

Než Církev sv. i jinak o nás pečuje; ona dbá, bychom byli statečnými proti pokušení. Proto ustanovila *posty,* bychom přemáhali náklonnosti a náruživosti tělesné. Ona zavázala věřící, by súčastňovali se *služeb Božích,* jimiž nabýváme posily duševní a sbližujeme se s Bohem. Aby se nám dostalo ztracené milosti Boží, nařizuje, bychom aspoň jednou v roce přijímali sv. svátosti.

Svým největším nepřítelem a škůdcem je ten, kdo těchto přikázaní Božích nedbá. Bez milosti Boží nemůže nic pro spasení své činiti — a přece nechce přijati tu milost, když mu ji Církev nabízí. Kdyby někdo měl bídu a šlechetný dobrodinec by mu nabízel pomoc, on však by ji odmítal, řekli bychom jistě o něm, že jest bláznem. A právě tak pošetile jedná člověk, jenž odmítá milost Boží, prostřednictvím Církve mu podávanou.

Kdo však takto jedná, také *těžce hřeší,* neboť Kristus Pán nařídil nám *Církev poslouchati.* (»Kdo vás slyší« atd. »Jestliže pak ani Církve neuposlechne« atd.) Těžce tedy hřeší, *kdo přikázaní církevních neplní.*

Kdo služby Boží zanedbává, nepřibližuje se k Bohu, ale vzdaluje se od Něho. Dovede tedy člověk takový odpírati pokušením a je přemáhati? Proto člověk, jenž neplní tohoto přikázaní církevního, *bývá opuštěn od Boha, dává se na cestu hříchu a spěje k věčné záhubě.*

Varujte se tedy zanedbávati služby Boží — *jest to první krok ke zkáze duše.* A protože nyní mnoho lidí žije bez Boha, že neposlouchá rozkazů Církve, proto tak mnozí podléhají pokušením, upadají do hříchů, proto je tolik zločinců. Proto také jest mnoho těch, kteří v neštěstí zoufají; nehledali Boha, vzdalovali se Ho a Bůh je opustil.

Bůh jest otcem naším, Církev jest matkou. Ale zdali může otec milovati dítě, které se k matce nehlásí? Proto přestává býti dítětem Božím ten, kdo není hodným dítětem Církve.

* * *

Jak řečeno, podáváme tu *obsah* promluv, jež při výkladech pravd náboženských byly by způsobilými *utvrditi přesvědčení náboženské* a přivoditi úmysl *dle náboženství žíti.* Podáváme vše stručně, neboť dle potřeby rozvésti jednotlivé stati každý dovede, jako dovede vybrati to, co jest vhodným a pochopitelným pro ten který stupeň věku. K tomu pak připojujeme jenom slova: *Stále a vytrvale!* Nestačí, abychom to »odbyli« jednou pro vždy, ale vždy, kdykoliv se příležitost naskytne, opakujme toto povzbuzení — s použitím jiných slov a jiných příkladů, a to nejenom při učení samém, ale kdykoli dítě většího přestupku se dopustí, služby Boží svévolně zanedbá a pod. Zvláště dobře hodí se k tomu příprava ke sv. svátostem, při výkladu o zpytování svědomí a dobrém úmyslu. Vždyť děti tak snadno zapomínají, nesmí však zapomínati katecheta.

Non multa, sed multum! — a unum necessarium! To mějme na paměti, a s Boží pomocí podaří se nám zadržeti přece mnohou duši od nynějšího lehkovážného víru, od náboženství odloučeného, jemu odcizeného života!

Křesťanské cvičení,

neb katechese, neb zkouška školní.

O odpustcích (základ.)

(Částečně dle Brynychových »Katechetických kázaní«.*)

Podává **Klement Kuffner.**

I.

Kolikerou vazbou jest stížen, kdo se dopustil těžkého hříchů? Jest stížen trojí vazbou.

*) Z otázek a odpovědí zde uvedených sezná katecheta snadno, jak má ustrojiti předběžný výklad. Nejlépe rozdělí-li jej na odstavečky, načež hned následují otázky a zase postoupí dál.

Jmenuj ty tři vazby!

Ty tři vazby jsou: vina, trest věčný a trest časný.

Co rozumíme vinou?

Vinou rozumíme poskvrnu způsobenou hříchem na duši a povinnost zodpovídání se za hřích.

Co trestem věčným?

Trestem věčným rozumíme věčné zavržení v pekle.

A co trestem časným?

Trestem časným rozumíme to, co máme za hřích trpěti buď zde na zemi, aneb po smrti v očistci.

Kdy zasluhujeme trest věčný?

Trest věčný zasluhujeme, když se i jen jednoho těžkého hříchu dopustíme.

Kdy trest časný?

Trest časný zasluhujeme za hříchy všední a také i po odpuštěných hříších těžkých.

Proč po těžkém hříchu zasluhujeme trest věčný?

Protože těžce urážíme Boha nekonečného, jehož sami nikdy a ničím usmířiti nemůžeme.

Odkud víme, že po těžkém hříchu zasluhujeme mimo trest věčný také trest časný?

To víme odtud, že když Bůh někdy odpustil hřích a trest věčný, přece ještě trestával časně.

Uveď mi nějaký toho příklad!

Prarodičům odpustil Bůh jejich hřích a přece je vyloučil z ráje a odsoudil k těžkému a trpkému životu na zemi.

Davidovi odpustil dva těžké hříchy, avšak dopustil, že mu nejmladší syn umřel a že jiný syn, Absalom mu svou vzpourou připravil nejtrpší protivenství.

Proč neodpustil Bůh prarodičům a Davidovi také tyto tresty časné?

Protože spravedlnost žádala, aby oni za hříchy přece něco trpěli.

II.

Kdo nás může rozvázati ode vší trojí vazby, o které jsme mluvili?

Ode vší té trojí vazby nás může rozvázati Církev svatá.

Jakou to mocí?

Mocí od Krista jí danou slovy Mat. 18, 18.: »Cožkoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi«

Kterými slovy dal Kristus Církvi moc jménem Božím odpouštěti hříchy?

Slovy Jo. 20, 22. s.: »Přijměte Ducha svatého: kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějíť se se jim.«

A proč se nám odpouštějí hříchy?

Protože Bůh nechce, abychom byli trestáni v pekle.

Tedy s hříchy, čili vinou co se nám zároveň odpouští?

S hříchy, či vinou odpouští se nám trest věčný.

Kde se to děje?

To se děje ve svátosti pokání.

Kolikerá vazba se tedy snímá s nás ve svátosti pokání?

Ve svátosti pokání snímá se s nás vazba dvojí: vina a trest věčný.

Jaká vazba nás ještě tíží?

Ještě nás tíží vazba trestů časných.

A proč?

Protože spravedlnost žádá, abychom něco trpěli.

Jsouli tresty časné jen nepatrné?

Ne vždy; ony bývají hříchům přiměřeny.

Kde bychom jich musili trpěti, kdybychom jich netrpěli na zemi?

Musili bychom jich vytrpěti v očistci.

Co činí Církev na důkaz, že po odpuštěných hříších a trestech věčných zasluhujeme ještě tresty jiné?

Církev nám ukládá dostiučinění.

Jaké dostiučinění ukládala Církev ve starověku?

Ve starověku ukládala Církev dostiučinění těžké a obyčejně déle neb dlouho trvající.

III.

Když má Církev moc rozvázati nás i od trestů časných úplně, co může taká učiniti?

Církev může také dostiučinění zkrátiti, aneb lehčí učiniti.

Jaké toho máme příklady?

Příklad toho máme na sv. Pavlu, jenž kajícímu Korinťanu dostiučinění zkrátil, zbývající trest mu odpustil.

Příklad toho máme i na nynější Církvi, kteráž nám ve svaté zpovědi skoro z pravidla ukládá dostiučinění nepatrné.

Vyprávěj mi to o sv. Pavlu a Korinťanu!

Jeden Korinťan se dopustil ohavného smilstva. Činil však pokání. Sv. Pavel vyobcoval ho z Církve a jiný přísný trest mu uložil. Když pak Korinťan velmi kajicně svůj trest podstupoval, a sv. Pavel se o tom dověděl, odpustil mu najednou všechen zbývající trest, který ještě před Bohem zasludoval. Psalť o tom Korinťanům slovy II. Cor. 2, 10.:

»Co jsem odpustil, jestliže jsem co odpustil, pro nás v osobě Kristově (jsem odpustil).«

Proč dí: »v osobě Kristově«?

Protože měl od Krista moc, jménem Jeho všecko odpustiti; nebo, protože zastupoval osobu Kristovu.

Když praví: »odpustil jsem, jestliže jsem co odpustil«, co asi se tím domnívá?

Domnívá se, že již snad ani ničeho neodpouští.

Kdy pak by to nemohl říci?

Tak by nemohl říci, kdyby byl neodpustil vyobcování z Církve, nebo to skutečně odpustil.

Co tedy mínil ještě odpustiti?

Mínil ještě odpustiti jiný časný trest, jejž před Bohem Korinťan zasloužil, ač li ten trest již nebyl shlazen tím, když Korinťan činil také dostiučinění.

Jakou tedy moc měl také sv. apoštol?

Sv. apoštol měl moc odpustiti všecken časný trest, který ten člověk po odpuštěném hříchu ještě před Bohem zasluhoval.

Kdo má tutéž moc, jakou měli sv. apoštolé?

Tutéž moc má Církev svatá.

Co nám může odpustiti i po odpuštěném hříchu a trestu věčném?

Po odpuštěném hříchu a trestu věčném má Církev moc odpouštěti také tresty časné, které před Bohem zasluhujeme.

Jak jmenujeme takové odpuštění trestů časných?

Takové odpuštění trestů časných jmenujeme »odpustky«.

Pověz tedy vše, co rozumíme odpustky!

Odpustky rozumíme odpuštění časných trestů, které Církev po odpuštění hříchů mimo svátost pokání uděluje.

Co nesmíme rozuměti a másti s odpustky?

S odpustky nesmíme rozuměti a másti odpuštění hříchů.

Jsme-li my k snášení trestů tak mdlými a bojácnými, jak se nám odpustky pak ukazují?

Tak se nám ukazují odpustky jako něco velice užitečného.

Ze všeho, co jsme mluvili o odpustcích až dosud poznáváme, co máme o odpustcích věřiti?

O odpustcích máme věřiti 1. že Církev obdržela od Ježíše Krista moc odpustky udělovati; 2. že jest nám užitečno odpustky získávati.

IV.

Pravili jsme, že když se nám odpustila vina hříchu a trest

Avšak spravedlnosti Boží se děje jinak zadost.

věčný, že přece ještě spravedlnost žádá, abychom trpěli. Kterak může tedy odpouštěti něco Církev, co jest proti spravedlnosti Boží?

Čím pak?

Tím, co vytrpěl Pán Ježíš.

Za co trpěl Pán Ježíš?

Trpěl především za to, aby nám byly odpuštěny naše hříchy.

Hříchy naše by však nám mohly býti odpuštěny, kdyby byl Pán Ježíš jen co trpěl?

Kdoby byl trpěl jen jedinou třeba ránu.

Proč trpěl Pán Ježíš mnohem více?

Pán Ježíš trpěl také proto, abychom my nemusili trpěti.

Když někdo trpí více než jest třeba, čeho tím dobývá?

Tím dobývá zásluh.

Jaké jsou zásluhy Pána Ježíše?

Ty zásluhy jsou nekonečně veliké.

K čemu jsou tak veliké?

Aby činily spravedlnosti Boží zadost i za naše hříchy, i za naše tresty.

Co máme my činiti ohledně těchto zásluh Kristových?

My si máme ty zásluhy Páně přivlastňovati i za hříchy, i za tresty své.

Kdy si je přivlastňujeme za své hříchy?

Když přijímáme svátost pokání, nebo v ní se nám pro zásluhy Pána Ježíše odpouští vina hříchů a trest věčný.

A kdy si je přivlastňujeme za své tresty časné?

Když získáváme odpustky, nebo tu se nám pro zásluhy Páně odpouštějí tresty časné.

Na čem se tedy zakládají odpustky?

Odpustky se zakládají na nevyčerpatelném pokladu zásluh Ježíše Krista.

Kdo také trpěl více, než sám pro sebe potřeboval?

Pak trpěla více Panna Maria, která jsouc beze vší poskvrny, trpěti nemusila; tak trpěli více než musili sv. apoštolové, svatí mučenníci, jiní světci a světice a mnozí svatě žijící křesťané.

Čeho také dobyli, když více trpěli?

Dobyli také zásluh.

Kde jsou ty zásluhy?

Ty zásluhy jsou všecky spolu se zásluhami Kristovými dány Církvi svaté jako poklad pro ostatní věřící, kteří nemohou sami dostičiniti.

Co se také na nich zakládá?

Také na nich se zakládají odpustky.

Uvědomělí křesťané chodí častěji k svaté zpovědi. Tomu

se však lidé tak nepodivují. Cítíť každý mocně, jak to dosti těžké jest vytrhnouti se ze zaslouženého věčného zavržení. Divívají se však mnozí uvědomělým křesťanům, že se tolik shánějí i po odpustcích. Avšak by se jim nedivili, kdyby tak jako oni si byli vědomi, kolika časných trestů se stáváme každodenně hodnými, když každodenně hřešíme, byť snad ne těžce, aspoň jistě všedně. Přičiňujme se, abychom náleželi k uvědomělým křesťanům.

Kdy jenom nám Církev svatá z pokladu zásluh může uděliti?

Jenom, když nás více neváže ani vina, ani trest věčný, a když se o odpustky snažíme.

Co se tedy vyžaduje k získání odpustků?

K získání odpustků se vyžaduje, abychom měli dříve odpuštěné hříchy těžké, čili abychom byli ve stavu milosti.

Jak se o odpustky snažíme?

O odpustky se snažíme, když máme touhu a vůli jich získati a když jsme ochotni vyplniti podmínky, které Církev předpisuje.

Čeho jest tedy třeba k získaní odpustků?

K získání odpustků jest třeba, a) abychom byli ve stavu milosti, b) abychom měli vůli je přijati, a c) abychom přesně vyplnili předepsané od Církve podmínky.*)

O křesťanské spravedlnosti.

Dle nového velkého katechismu napsal **Jan Nep. Jos. Holý.**

(Pokračování.)

4. Bližnímu svému milosti Boží nepřáti a záviděti.

a) *Výklad.* Když Bůh milostivě shlédl na Abela a jeho oběť, rozhněval se náramně Kain, takže opadla tvář jeho. Nepřál a záviděl Abelovi, že mu Bůh byl milostiv, nepřál a záviděl Abelovi

*) Zcela snadný výklad i postup otázek katechismu: Kolikeré jsou odpustky? Co jsou plnomocné odpustky, co neplnomocné? Mohou-li odpustky také duším v očistci přivlastněny býti? zde vynecháváme.

milost Boží. Milosti Boží bližnímu nepřeje a závidí, kdo je nerad, kdo se rmoutí, že Bůh bližnímu milost nějakou uděluje, kdo si přeje, aby jí bližní nedostal, nebo aby jí byl zbaven. Když se někdo rmoutí a bližnímu závidí, že má pozemské statky, jest to obyčejná závist, hlavní hřích; když však se někdo rmoutí a bližnímu závidí, že jest u Boha v milosti, že Bůh má v něm zalíbení a uděluje mu nadpřirozené milosti a dary, jest to hřích proti Duchu Sv., nejhorší závist, jakou mají také zatracenci v pekle. (Zenotty, Oberer, Mehler, Podhajský.)

b) *Jest to skutečně hřích proti Duchu Sv.,* neboť takový člověk protiví se působení Ducha Sv., kterýž jest původce vší lásky a milosti. (Podhajský.)

c) Jest to *velmi ohavný hřích,* neboť takový člověk jest následovníkem ďábla. (Podhajský.)

d) *Uchráníš se* tohoto hříchu, když častěji budeš uvažovati, že všecko dobré pochází s hůry od Otce světel, kterýž lidem milosti udílí, ne abychom jim jich záviděli, nýbrž abychom bližního v nábožnosti a ctnosti následovali. Máme se spíše z toho radovati, když Bůh tomu neb onomu bližnímu milost svou uděluje. Nermuť se proto, těš se z toho, a snaž se, abys i ty byl bohabojným, pak i tobě Bůh milosti své neodepře a v ní vždy více tě sílíti bude! Vzpomínej na slova Boží ke Kainovi: »Budeš-li dobře činiti, budeš mi tak milý, jako bratr tvůj!« (Mehler, Podhajský.)

5. **Ke spasitelnému napomínání srdce zatvrzelé míti.**

a) Výklad. Mojžíš a Aron šli ke králi Faraonovi v Egyptě a zvěstovali mu rozkaz Boží, aby propustil Israelity. Farao Israelských nepropustil. Mojžíš a Aron činili zázraky, napomínali Faraona, aby propustil lid israelský, jinak přijdou na něho a jeho lid hrozné rány. Farao však neposlechl a odmítl i přes hrozné rány s úmyslnou zlobou a pohrdáním nabízenou milost. (Zenotty) Když jsme se tomu učili z biblické dějepravy, četli jsme tam: »Tvrdé srdce jeho se obměkčilo« a »Farao nicméně trval v zatvrzelosti své,« »Faraonovo srdce zůstalo zatvrzeno,« »zase zatvrdil Farao srdce své« atd. Ke všemu napomínání, které směřovalo k tomu, aby byl spasen on sám a jeho lid, měl stále zatvrzelé srdce: Tím hříchem hřeší tedy ten, kdo byl často varován a napomínán, a přece ve hříchu zůstává a od něho opustiti nechce. Kdo nedbá na vnuknutí a napomínání, která člověku dává Bůh skrze sluhy své při kázaní slova Božího, ve zpovědnici atd., nebo skrze bližní ať na jakýkoli způsob, nebo kdo se od zlého odvrátiti nedá tresty a zkouškami, které na něho Bůh sesílá, má zatvrzelé srdce ku spasitelnému napomínání. (Mehler).

b) Jest to hřích proti Duchu Svatému, neboť taký člověk pohrdá milostí Boží a těžce se kaje. (Podhajský.)

c) Ohavnost tohoto hříchu poznáš z přísných trestů, kterými Bůh trestal zatvrzelého Faraona, lidi za časů Noemových, Jerusalémské, které Bůh pro jejich zatvrzelost trestal zkázou města. Proto také dí sv. Pavel: »Ty podle zatvrzelosti své a nekajícího

srdce shromažďuješ sobě hněv ke dni hněvu a zjevení spravedlivého soudu Božího« Řím. 2, 5, (Podhajský)

d) Uchráníš se tohoto hříchu, budeš-li míti dobrou vůli, pobožně a ctnostně žíti a všech hříchů bedlivě se varovati. (Podhajský).

Valentin byl již jako malý hoch svévolný a nedbal na napomenutí matčino, ačkoliv obyčejně za to pykal, neboť brzy se pořezal nožem, brzy se rozstonal, brzy si způsobil bolest těžkým pádem. Valentin přišel do školy. Učitel ho napomínal, aby dával pozor a pilně se učil. Valentin často vzdoroval a nedbal na učitele. Valentin již byl veliký a přišel do špatné společnosti. Vážně a láskyplně ho otec napomínal, aby zanechal této společnosti. Ale Valentin opět neposlechl a zlou společností dal se svésti, že se dopustil zločinu, i byl na dvě léta odsouzen do těžkého žaláře. Měl zatvrzelé srdce ku spasitelnému napomínání. (Mehler.) Nezatvrzuj srdce svého! Když tě někdo bratrsky napomíná a kárá, važ si ho a jednej podle jeho napomenutí! Mluví li k tobě Bůh skrze tvé svědomí, neuspávej ho, ale napravuj se podle výčitky jeho! (Podhajský.)

6. **V životě nekajícím úmyslně až do konce setrvati.**

a) Výklad. Antiochus Epifanes, král Syrský, byl ukrutný člověk. Nutil židy, aby dopouštěli se modlářství, znesvětil chrám Jerusalémský hostinami, vzal odtud všechny zlaté a stříbrné nádoby, a dal zbožného starce Eleazara a sedm makabejských bratří s matkou jich nevinně popraviti. Bůh potrestal ho za jeho ohavné skutky částečně již zde na zemi. Bůh totiž dopustil, že jeho vojska všude byla poražena. Ale přes to byl král vždy horší, i seslal Bůh na něho těžkou nemoc, červi vylézali z jeho těla, maso za neustálých bolestí a hrozného smradu s těla spadávalo. Neupustil od své zloby a v této zlobě umřel. Tak i lotr na levici až do konce v životě nekajícím setrval. (Zenotty.) Tohoto hříchu dopouští se tedy ten, kdo shromažďuje hříchy na hříchy, s úmyslem, že nebude činiti pokání, že nespravedlivé statky nevrátí, že v nepřátelství dále žíti a tak zemříti chce. (Mehler.) Hřích jest největší zlé, neboť činí člověka časně i věčně nešťastným. Nicméně jsou lidé, křesťané, kteří v zaslepenosti a zlobě hřích na hřích páší a ve hříších až do smrti žijí, nemají úmyslu napraviti se a za své hříchy dosti učinit, ač jim Bůh k tomu čas a příležitost popřává. (Podhajský.)

b) Jest to hřích proti Duchu Sv., neboť taký člověk odmítá od sebe milost odpuštění, zvracuje prostředky milosti a vůbec se nekaje. (Mehler).

c) Ohavnost tohoto hříchu poznáš z toho, že taký člověk konečně dochází tam, že Boha nenávidí, ano vše nenávidí, co ho na Boha upomíná. (Podhajský.)

d) Uchráníš se tohoto hříchu, když častěji uvážíš ohavnost hříchu, když se budeš bedlivě hned z počátku každého hříchu varovati a hned z počátku mu odporovati, když častěji budeš obnovovati dobrá svá předsevzetí. (Podhajský.)

Následují hříchy do nebe volající.

LISTY VĚDECKÉ.

Smíšené manželství

uzavřené bez záruk a bez prohláškového listu farního úřadu, před evangelickým duchovním.

Právní úvaha.

Napsal Dr. **Ant. Brychta.**

(Dokončení.)

4. Činí-li se platnost a dostatečnost vykonaných řádně ohlášek dle opětně zmíněné argumentace závislou na oznámení, »že po ohláškách nevyšla žádná překážka na jevo a oznámena nebyla,« jest to nejen *libovolné,* ale i všemu *právu odporující* tvrzení. Dle práva jest, jak známo, účelem ohlášek:

a) Aby se jednak pokoutné sňatky zamezily, jednak překážky, jež by zamýšlenému sňatku snad bránily, snáze a jistěji vyšetřily. Že by však neoznámení, že mezi skutečně vykonanými ohláškami aneb *po* nich [1]) nevyšla žádná překážka na jevo, činilo ohlášky neplatnými a důsledně i manželství, takže by se vlastně měla věc tak, jakoby se ohlášky nebyly vůbec konaly, — jak ona argumentace se zřetelem k našemu případu dává zcela jasně na srozuměnou — jest náhled naprosto mylný a lichý. Neboť je-

[1]) Nelze dosti opakovati, by se překážky v čas, hned při svatebním protokolu, kdy jest k tomu chvíle zajisté nejpříležitější, jak sluší vyšetřily, by se mohla taktéž v čas žádost za prominutí překážky podati. Objevení překážky *mezi* ohláškami neb dokonce *po* nich způsobí obyčejně vzrušení, zavdá nejednou příčinu k zbytečným řečím a domněnkám, a má mnohdy pro duchovního správce i pro snoubence a jejich příbuzné nemilé následky. Nikdy nemá duchovní správce pustiti se zřetele významná slova *Benedikta XIV.*: »Animarum curator tum sponsum tum sponsam *seorsim caute* et, ut dicitur, *ad aurem* explorare studeat, an ex voluntate, sponte et libenter, et vero cum animi consensu in matrimonium vicissim conjungantur; nec non ut, *quantum fieri potest, inquirere nitatur,* ullumve et cujus generis impedimentum inter contrahentes intercedat; aliisque fidem sponsionemque alter ex contrahentibus dederit, de consensune parentum filii filiaeque familias contrahant.« (Constitutio »Nimiam licentiam« a. 1743, § 70.) Srov. *téhož*: *De Syn dioeces.* lib. VIII., cap. 12.

stliže byly ohlášky řádně vykonány, bylo tím zákonu církevnímu [2]) i světskému [3]) úplně vyhověno, a nelze tudíž tvrditi, jak se argumentace nepřímo a vzdáleně o to pokouší, jakoby vykonány nebyly, ježto »factum infectum fieri nequit«, důsledně nelze také mluviti o neplatnosti sňatku. Ohlášky, řádně předsevzaté, jsou *samy sebou* platné, aniž může tuto platnost ta aneb ona okolnost zvrátiti, co má místo i tehdy, když by manželství samo pro některou nevyšetřenou aneb tajnou překážku bylo neplatné, z které také (mimo jiné) příčiny [4]) se ohlášky v pádu konvalidace manželství, i kdy by bylo *neplatné* pro překážku veřejnou, dle práva i praxe *neopakují*, čemu by zajisté nemohlo býti tak, kdyby o platnosti ohlášek *rozhodovalo* oznámení, že zamýšlenému manželství nevadí žádná překážka.

b) Všelikou o tom pochybnost vylučuje občanské právo, jež sice stanoví, [5]) kdo by o nějaké překážce manželství věděl, aby to duchovnímu správci, jemuž přísluší snoubence oddávati, oznámil, o tom ale, že by ohlášky *bez tohoto oznámení* byly bezúčinné a *neplatné*, a tudíž *i samo manželství, nečiní té nejmenší zmínky, aniž toho* — ačkoliv obsahuje o ohláškách dosti obšírná nařízení [6]) — někde *nepřímo naznačuje*

Naopak, jednajíc výslovně o *platnosti* ohlášek, zřejmě podotýká, [7]) že jest *dosti*, když se jméno ženichovo a nevěstino a jich nastávající manželství alespoň jednou v osadě farní [8]) ženichově a nevěstině ohlásí, a bylo-li ve *formě* aneb v *počtu* ohlášek nějak pochybeno, že *není* proto manželství neplatné. Nečiní-li však přesné dodržení formy a počtu ohlášek, která je přece tak důležita, že zákon porušení její, zákon snoubence i duchovního správce trestem stíhá, [9]) ohlášky ani manželství neplatné, tuť jest na bíledni, že je tím méně může zvrátiti opomenutí často již vzpomenutého »oznámení«, i kdyby se přijalo, že patří k předepsané formě

---

[2]) *Conc. Trid.* sess. 24. cap. 1. de ref; cap. 3. x lib. 4. tit. 3. (Conc. Lateran. a. 1216).

[3]) Zák. obč. §§ 69. 70. nn.

[4]) Instr. pro judiciis eccl. §§ 89. et 92 Srov. o tom kanonisty. Důkladně jedná o tom: Instructio Eystett. (1854) pag. 334 seqq.

[5]) Zák. obč. § 70.

[6]) Zák. obč. § 69.—74. Srov. též Instrukci pro církevní soudy § 70.

[7]) Zák. obč. § 74.

[8]) Výraz ten není dosti správný *ani* vůbec, *ani* vzhledem k věci, o kterou jde. Pojmenování to značí zajisté tak dobře, ano ještě přiměřeněji, *jednotlivou osadu* (vesnici), v níž se farní kostel s farou nalézá, jako *celý farní obvod* neboli *farnost* (kollaturu) s farním kostelem a duchovní správou (samostatnou), k němuž je více osad přiděleno, v kterém významu se onen výraz zde béře. Patrně neohlašují se snoubenci ve *všech* osadách, k jistému farnímu chrámu náležejících, nýbrž pouze v *tom* farním chrámu, k němuž osada, v níž mají bydlo, přináleží, v čem je zajisté rozdíl veliký. Rovněž tak neurčitý a proto nejasný je výraz v témže § 71. obč. zák. přicházející: »by se činily ohlášky k farní osadě v *obyčejnou dobu* ve dny nedělní nebo sváteční v *chrámě shromáždění*«, ježto účel tohoto »shromáždění«, aby věřící celé farnosti *službám Božím* a sice *dopoledním* byli přítomni, není označen a lid zajisté i za jinou příčinou v kostele shromážditi se může, kdy se ohlášky nekonají a konati dle zákona nemohou. Conc. *Trid.* l. c.

[9]) Zák. obč. § 74.

ohlášek, co však lze sotva tvrditi a čeho by bylo třeba — posito, non concesso — teprve dokázati.

5. Nelze-li dle dosavadních vývodů shora uvedené vyřízení našeho případu nazvati přesným a s právem shodným, platí to stejnou měrou, uváží li se posléze obsažený v něm passus, v němž žádá se politický úřad, »by takové jednání (oddati strany bez prohláškového listu) evangelickému duchovnímu »pro budoucnost« zakázal s podotknutím, že dle občanského zákona manželství bez ohlášek . . . jest neplatné.« Odůvodňuje-li se tato žádost tím, že je manželství *bez ohlášek* neplatné, jest to zcela mylné, ježto z celého řízení o našem případě: *a)* z podání *farního úřadu*, *b)* z dopisu *evangelického duchovního* o prohláškový list, *c)* z podání samého *diecésního úřadu*, jakož i *d)* z vyřízení věci a žádosti *politického úřadu*, »by byl **ohláškový list** farním úřadem v A evangelickému duchovnímu v B *dodatně vydán*,« nade vši pochybnost vysvítá, že byly *ohlášky ve farnosti A* **konány**, a tedy zákonu úplně vyhověno. Z toho nezvratně plyne, že dotčený passus, jímž má dotyčný zákaz býti odůvodněn, *aa)* skutečnému stavu věci *zcela odporuje*, ježto přitáčí za důvod něco, čeho tu není, co se vůbec nestalo, a naopak, úplně přehlíží a nepřímo popírá, co se nepopíratelně stalo, totiž, že byly ohlášky řádně vykonány. Důsledně *bb)* jest onen passus nejen zcela bezdůvodný, nýbrž i naprosto nevhodný a bezpředmětný.[10])

6. Místo všech dosud stručně objasněných, právu odporujících bezdůkazných momentů dotčeného vyřízení našeho případu, mělo se poukázati k § 78. obč. zákona, který obsahuje zcela *zřejmé a jasné ustanovení*, kterak jest se v podobném případě zachovati, čím byla by se věc nejen správně a po rozumu zákona vyřídila, ale i všem, svrchu naznačeným nesprávnostem a křiklavým právním omylům mohlo býti v zájmu příslušných činitelů vyvarováno. Zmíněný § obč. zákona výslovně stanoví: »*Nemohou li snoubenci předložiti písemného vysvědčení, že ohlášky byly vykonány*, . . . jest správci duchovnímu pod *těžkou pokutou zapovězeno*, *snoubence oddávati*, pokud náležitých vysvědčení nepodají a všelikých pochybností nezdvihnou.«

Dle toho bylo jednání protestantského duchovního, když oddal snoubence bez ohláškového listu, od katolického faráře vyhotoveného, nezákonné a trestatelné, manželství však samo bylo

[10]) I to mohlo by se jako závada onoho odůvodnění uvésti, že je-li manželství, jak se *nepřímo* dává na srozuměnou neb aspoň vzbuzuje o tom *křivá* představa, v takovém případě *neplatné*, nemělo se pouze říci, aby politický úřad »takové jednání protestantskému duchovnímu pro budoucnost zakázal«, nýbrž bylo třeba, jak toho žádala právní důslednost a důslednost samé argumentace, prohlásiti manželství Víta s Ilou za neplatné a nařiditi je (ovšem proti všemu právu) jeho konvalidaci, proti čemu by zajisté nejen pastor, ale i dotyční snoubenci *důrazně* a bez odporu *i s úspěchem* se byli ohradili a svou při *vítězně* byli provedli. Mimochodem budiž připomenuto, že se zde nepřihlíží k překážce pokoutnosti ani k zásadní otázce, váže-li forma Tridentina i akatolíky. Srov. o tom naše pojednání v *tomto časopise* svého času (1888 a 1889) uveřejněné, kde byla tato důležitá otázka jak sluší objasněna.

a zůstalo *platné*, předpokládaje, že mu nevadila žádná rušící překážka, ježto stíhá zákon duchovního, bez ohláškového listu oddavšího, výslovně pouze pokutou, manželství ale samé za neplatné nikterak neprohlašuje. V případě našem mohlo by to míti tím méně místa, poněvadž nebránila snoubencům skutečně žádná rušící překážka, jak bylo ohláškami a později vydaným ohláškovým listem na jisto postaveno.[11])

O rozhodnutí *politického úřadu*, »že jsou oddavky bez prohlašovacího listu snoubenců neplatné,« netřeba po těchto vývodech ani slova ztratiti, ježto nesprávnost jeho bije přímo do očí, a jest za *daných okolností*, zvláště pak se zřetelem *k výslovnému ustanovení § 78. obč. zákona, zcela nepochopitelno.*[12])

---

[11]) Ohláškový list konstatuje vlastně *vždy*, že zamýšlenému sňatku nevadí žádná překážka; neb bylo-li by tu některé překážky, třeba ji *před* ohláškami odstraniti řádnou dispensí, an by jinak ohlášky byly *illusorní* ježto by se ohlašoval sňatek, jenž by ale pro tu neb onu překážku byl — nemožný. Tomu není nikterak na odpor, že se někdy *mezi* ohláškami nebo dokonce až *po* nich objeví překážka, ježto má právo hlavně na zřeteli, co jest *obyčejné* a, ať tak díme, pravidelné a *normální*, k případům *méně* obyčejným a *obnormálním* jakoby vzdáleněji prohlédajíc.

[12]) Rovněž tak *nesprávně* rozhodl *týž* politický a s ním i *zemský úřad* v jiném sporném případě, že totiž *nemohou* manželé, kteří uzavřeli před protestantským duchovním smíšené manželství, *později žádati, aby duchovní správce strany katolické jejich manželství* **též církevně** *požehnal* — a za tou příčinou strany v katolickém chrámu dle katolického řádu u přítomnosti dvou svědků buď v *tichosti* a anižby veřejnost o tom zvěděla nebo zcela *veřejně a slavně*, oddal — a tento oddací akt v katolické matrice oddaných *bez* běžného čísla řádně zaznamenal a evangelickému duchovnímu buď přímo nebo cestou příslušného politického úřadu matriční výtah zaslal. Za důvod tohoto zcela mylného rozhodnutí se uvádělo:

a) že prý oni manželé *jsou již* evangelickým duchovním správcem řádně *oddáni* a tudíž nepřístojno, aby se *znova* katolickým farářem oddávali, ježto by tím jak se nepřímo dávalo na srozuměnou, *vážnost nekatolických oddavek* vůbec, a v tomto případě zvlášť, velice *utrpěla*.

b) Do katolické matriky oddaných by se tyto druhé odavky již proto nemohly zapsati, poněvadž jsou

aa) *již* v matrice oddaných evangelickým duchovním právoplatně *poznamenány*, čím je zákonu úplně vyhověno; na tom třeba tím více setrvati, tvrdil dále zemský úřad,

bb) poněvadž vedou katoličtí faráři matriky z »nařízení státu«, z čeho následuje, že jsou povinni vésti je *tak, jak toho stát velí* atd.

K odvolání diecésního úřadu *zrušilo ministerstvo* kultu a vyučování výnos *první i druhé* stolice, poukázavši, jak se i v odvolání dokazovalo, na zcela jasné ustanovení II článku zákona ze dne 31. prosince 1868 (ř. z. č. 4. z r. 1769), jenž zní: »když snoubenci vejdou v manželství před správcem duchovním ženicha neb nevěsty, **mají vždy toho vůli, žádati**, *aby jim správce duchovní druhé strany k jejich manželství* **dal církevní požehnání.**« Tak jasná a k tomu v době teprve *nejnovější* prohlášená zákonná ustavení v záležitosti tak důležité, jako je uzavření sňatku, *nelze přec ignorovati ani obcházeti aneb křivě vykládati*, zvláště uváží-li se, že již § 77. obč. zákona (který byl ovšem výše jmenovaným zákonem pozměněn), *připouštěl*, »že k žádosti snoubence nekatolického *může také nekatolický správce duchovní uzavření sňatku před farářem katolickým býti přítomen*«. Dalších úvah o tomto zajisté důležitém a praktickém případě minouce, odkazujeme pouze k vážnému a pozoruhodnému výroku *Tulia*: »Omnia sunt *incerta, si a jure discesseris.*« — Zajímavý případ tento a ještě zajímavější, jak naznačeno, jeho vyřízení podřízenými úřady, jakkoli byl jen proto, an s thesí naší nesouvisí, v hlavních

Shrneme-li, co v předešlých vývodech naznačeno, jest zřejmo, že objasněný případ nebyl správně pojat a z náležitého právního stanoviska posouzen. Následkem opomenutého přesného rozlišování právních pojmů — *skutečného ohlášení nastávajícího manželství* Víta s Idou a *nepředložení ohláškového listu* farním úřadem, jenž ohlášky řádně vykonal — mimo to následkem splítání právních aktů — *vykonaných řádně ohlášek* (kterýžto v přítomné otázce rozhodný moment puštěn byl se zřetele a byl téměř naprosto v rozhodnutí ignorován) a opomenutí oznámení, že zamýšlenému manželství žádná překážka nebrání — posléze následkem nazírání na předloženou otázku a sprovázející ji *důležité* okolnosti, jež bylo třeba *bedlivě* uvážiti, z *mylného* hlediště a převádí ji na zcela *jiné* pole, co bylo jen dalším důsledkem výše naznačených právních omylů — konečně z té příčiny, že se neměl nižádný zřetel k zcela jasnému ustanovení § 78. obč. zákona, při jehož bedlivém uvážení byl by se nastíněný shora případ zajisté zcela jinak, než se stalo, uvážil a rozhodl: — vynesen byl, k nemalému překvapení, nález, po nejedné stránce právu jak církevnímu, tak světskému odporující, nález, jemuž se, jak bylo dovoděno, objektivnosti nedostává, třeba se věc — o čem není pochyby — dobře myslila. »Jura vigilantibus — ovšem ale též: »*ea* rite *interpretantibus*« — scripta sunt.« [13])

Kterak možno přispívati k tomu,

aby chrámy naše ozdobovány byly předměty vhodnými.

Píše P. **Alois Sládeček.**

(Dokončení.)

Jiná věc, na kterou nesmí býti zapomínáno, jest, že předměty ceny skutečně umělecké stojí mnoho peněz. A těch se namnoze nedostává. Třeba tudíž spořiti. Než někdy spořivost bývá nerozumnou. Všimněme sobě na příklad materiálu, z kterého bývají některé laciné předměty pracovány. Materiál ten bývá špatný a proto za krátkou dobu jest po předmětě a nezbývá leč, aby věc zase novou nahrazena byla. Tak na př. malby chrámové svěřovány bývají často malířům pokojů, kteří o malbě chrámové ne-

---

ryšech tuto uveden, že tvoří jako *analogon* případnou *illustraci* svrchu zmíněného rozhodnutí politického úřadu. Obšírně pojednali jsme o případě tom svého času v »Pastýři Duchovním« a objasnili jej všestranně, kam proto čtenáře odkazujeme.

[13]) Manželství Vítovo s Idou bylo záhy z nařízení diecésního úřadu konvalidováno. *Zdaž* ale byla konvalidace tato zákonitá a tudíž platná, *není* mimo vši pochybnost, jelikož způsob, jak byla provedena, požadavkům zákona sotva vyhovoval, o čem se tuto vzhledem k thesi, na počátku této úvahy vytknuté, šířiti nemůžeme. O způsobu konvalidace manželství viz kanonisty: *Benedikta* XIV., Instit. 87; *Kutschkera*, Eherecht 5. Bd. S. 319 ff; sv. *Alfonsa*, Homo apost. tract. 18. n. 22. 82. a j.

mají ani ponětí, a proto místo chrám okrášliti, jej znetvoří. Laciné malby nemají trvání a škoda peněz; jak vůbec zkušenost učí, bývají laciné věci nejdražší. K čemu tedy spěch? Chrámy naše nejsou na několik let, ale pro celá století. Proto ozdobme chrám zcela jednoduše a sbírejme, až nasbíráme, čeho třeba k dílu důkladnému. Naše doba není méně obětavou než doby dřívější. Náš lid ještě rád obětuje na ozdobu chrámu. Čím více a čím ochotněji obětuje, tím světější povinností jest těch, kteří dary přijímají, aby darů těch dobře užili. I z toho bude jednou strážcům svatyně počet klásti. Co se spořivosti týká, tu možno zase často pozorovati, že se spěchá, aby každý sebraný halíř co nejdříve byl vynaložen. A tu kupují se různé věci bez ladu a skladu, opravuje se v kostele po kousku, a když se na konec spočítá, co oprava stála, tu přichází na jevo, že stála dvakrát, třikrát tolik, kolik by stála oprava řádně najednou provedená, kdežto tak viděti všude kouskování.

Aby předměty méně vhodné z našich chrámů byly odstraněny a nahrazeny předměty vhodnějšími, záleží na prvém místě na duchovním správci jako strážci svatyně. A tu třeba, aby měl vytříbený vkus a měl ponětí o umění církevním, a nejen ponětí, ale aby se v něm také vyznal. Z té příčiny bylo by záhodno, aby se duchovním dostávalo praktického poučení soustavnými přednáškami o umění církevním s praktickými ukázkami, které by jim podáváno bylo již v době přípravy, totiž v bohosloví, aby měli základ, na kterém by dále své vědomosti obohacovati mohli.

Za tím účelem bylo by záhodno, aby v sídelním městě biskupově, kde bývá též ústav bohoslovecký, bylo církevní museum, kde by paramenta, nádoby a nářadí církevní ceny umělecké, které více ku potřebě se nehodí, uschovány byly. V těchto museích by mohli bohoslovci prakticky se cvičiti v posuzování a oceňování umění. Kdyby byl proto zájem vzbuzen, dalo by se snad také provésti, že by kostelům, které by takové předměry museu přenechaly, dostaly za ně nějakou náhradu. Ovšem bylo by třeba přísně přihlížeti k tomu, aby žádný předmět nebyl z kostela prodán, dokud se strany úřadu biskupského nebyl by některým znalcem prohlédnut a prodej nebyl povolen. Pak by se zajisté nemohli židé honositi pohovkami, potaženými vzácnou látkou ze starých paramentů, aniž by nevěrci, jako Zola, ozdobovali vzácnými předměty z kostelů své pokoje.

Záhadno by též bylo, aby pro knihovny seminární a dekanátní (vikariatní) zakoupena byla třeba i nákladná díla, pojednávající o umění církevním, která by duchovním, kteří sobě takováto díla zakoupiti nemohou, byla přístupna a tak jim bylo umožněno, v oboru tom se vzdělávati.

Tak jako vláda ve prospěch umění jmenuje pro určité obvody konservátory, bylo by snad též záhodno, aby pro jednotlivé dekanáty ustanoveni byli biskupským úřadem církevní konservátoři a znalci, kterým by každá oprava v kostele, dříve nežli se provede, byla oznámena, aby o ní dali své dobrozdání, je-li příhodná,

ku kterémuž úřadu bylo by třeba míti nejen dobrý vkus, ale i lásku a potřebné vědomosti. Aby pak nebyly veliké výlohy, bylo by voliti obvod pro takovéto znalce nepříliš vzdálený.

Pro malbu chrámovou buďtež brání malíři osvědčení, a c. k. ministerstvo budiž požádáno, aby v každé zemi byla zřízena škola aneb aspoň byly častěji uspořádány běhy, kde by malířům, kteří by malbu chrámovou prováděti chtěli, dostalo se příslušného poučení.

Odborné školy umělecké buďtež požádány, aby snahy církevních úřadů pro zvelebení umění církevního podporovaly, což ony v zájmu svých žáků milerády učiní.

Hůře jest s předměty, které od věřících kostelu darovány bývají. Nepřijme-li jich duchovní správce, tu urazí dárce, který pak nechce podruhé na kostel ničeho obětovati. Než i tu obezřetný duchovní správce může se mnohým nepříjemnostem vyhnouti, oznámí-li lidu, že chce-li někdo kostelu něco darovati, má napřed s duchovním správcem, dříve než věc koupí, se poraditi a při tom poukáže, jak mnohdy chybí, kdo tak neučiní. Neprospěje-li poučení, tu lépe snad dar nepřijmouti, nežli nevhodným darem svatyni zohyzditi.

Toť jen několik myšlének k otázce, kterak možno přispívati k tomu, aby chrámy naše ozdobovány byly předměty vhodnými, k nimž snad mnohý ze své zkušenosti mnohé by přidati mohl, čímž by zajisté posloužil dobré věci.

O poutích.

Podává **Jan Drábek**, farář ve Slušovicích.

Dopisem nejdůst. k. a. konsistoře ze dne 22. července 1902 čís. 12.509, určena pro konferenci kněží arcidiecese olomoucké následující časová otázka: »De peregrinationibus in loca thaumaturga. Quae cantelae sunt adhibendae in peregrinationibus ovicularum ad loca sacra, ne capiat sancta Ecclesia detrimentum et quidem in peregrinationibus praeparanda, in peregrinatione ducenda, in peregrinatione in loco thaumaturgo absolvenda et ea retroducenda? Quid dicendum de non in archidioecesi inveterato, sed ab extra introducto, portandi secum statuam B. M. V. ad locum thaumatorgum?«

Delší tato otázka obsahuje v sobě více rozličných bodů, jež hodlám v možné stručnosti vysvětliti a poněvadž se předmět nejen kněží arcidiecese olomoucké, ale všech kněží týká, také veřejnosti podati.

I. Předně nutno předeslati všeobecné pojednání »de peregrinationibus ad loca sacra«.

O věci této dalo by se mnoho mluviti a psáti, ale myslím, že otázka tato náleží více mezi themata kázaní lidových a není

specielní pojednání o ní zde míněno a proto se jí toliko kratince dotknu.

Co jsou poutě? »Poutě jsou pobožné návštěvy posvátných míst, které konáme, protože na takových místech k větší pobožnosti býváme povzbuzeni, vroucněji a důvěrněji se tam modlíme a nejednou i zázračně vyslyšeni býváme« praví velký náš katechismus (str. 326). Jsou tedy poutě výkonem náboženským, patřícím k veřejné bohopoctě. Pastoralka Schüchova o nich, jako o průvodech praví: »Od počátku bývaly v Církvi sv. v obyčeji a psychologickou příčinu jich hledati dlužno v duši lidské, která radost i žalost veřejně a společně ráda projevuje.« A proto, jak staré pokolení lidské, tak téměř staré i poutě; neboť setkáváme se s nimi hned ve starém věku nejen u židů, ale i u pohanů.

Staří Řekové putovali ke chrámu Joviše v Dodoně; ke chrámu Apollinově do Delf; ke chrámu bohyně Diany do Efesu. Egypťané putovali ke chrámu v Thébách, v Ammoniu a Heroe. Slované putovali do chrámu velikého Svantovíta, v městě Orekondě na ostrově Rujaně. Pohanští Indové putují doposud ku pagodám v Hurdvaru a Gangotri. Mohamedáné vypravují ročně poutní karavany do Mekky a Mediny.

Ve Starém Zákoně sám Bůh rozličné poutě nařídil. Co to bylo jiného jako pouť, když naporučil Abrahamovi, aby tři dni cesty putoval a teprve na hoře Moria předepsanou oběť přinesl, ač zbožný patriarcha jistě blíže domu svého obětní oltář měl. Mojžíš z rozkazu Božího zavázal Israele, aby o výročních slavnostech do chrámu jerusalémského putoval.

Rozkazem tímto řídil se i Kristus Pán, sv. Josef a P. Maria a proto oni vlastním příkladem obyčej poutí posvětili Což tedy divu, že obyčej putovati na posvátná místa přešel i do Nového Zákona. Sv. Jarolím na př. o tom píše: Mnozí biskupové a zbožní věřící putují do Jerusuléma, domnívajíce se, že by náležité pocty Pánu Ježíši neprokázali, kdyby Jej aspoň jednou na vlastních místech, kde chodil a trpěl, neuctili. (S. Hieron. Epist. ad Marcellam 17.) Dějiny církevní svědčí, že nejen do Jerusaléma, ale i do Říma, do Kompostelle ve Španělsku a na jiná památná místa první křesťané putovali.

Když tedy pohané i židé hodní poutě zavedli, když obyčej putovati sám božský Spasitel příkladem Svým, Rodička Boží a mnozí svatí a světice Boží posvětili, musejí tedy býti ony obyčejem bohumilým a lidstvu prospěšným. Ovšem ale jen tehdy, když je správně a dle vzorů svatých a světic Božích konáme. A tu vlastně dospěli jsme ku vlastnímu pojednání otázky konferenční, totiž:

II. Quae cantelae sunt adhibendae in peregrinationibus ovicularum ad loca sacra, ne capiat sancta Ecclesia detrimentum? Et quidem primo in genere? Jinými slovy: »Kterak máme vůbec putovati a čeho při putování se vystříhati?«

Kterak máme putovati, ukazuje nám účel, jehož vůbec prosebnými průvody máme dosáhnouti. Schüchova pastorálka vyjadřuje to asi následujícími slovy: »Poutními průvody máme:

1. veřejně vyznávati víru a oslavovati Boha ve svatých Jeho;

2. znázorniti si obcování svatých na zemi a jednotu Církve svaté;

3. společnou modlitbou, pohledem na milostný obraz k pobožnosti se povzbuditi.

Znám jest asi následující příběh.

V bitvě mezi vojskem Napoleona I. a Rusy r. 1812 na řece Moskvě hřímalo s obou stran 1200 děl. Když se boj nejvíce rozzuřil, velel nenadále jeden z Francouzských plukovníků k ústupu. Murat, král neapolský, pokáral bázlivého plukovníka řka: »Ale, pane plukovníku, což pak sobě na zbabělce chcete hráti?« Tento odpověděl: »Králi, pohlédněte na tuto půdu rozrytou děly a posetou mrtvolami; možno-li zde ještě déle vydržeti?« Král klidně odpověděl: »Já zde vydržím!« A slovo to hluboho vniklo v bázlivou duši plukovníkovu, on pozbyl strachu a v boji na místě vydržel.

Při poutních průvodech vidíme na tisíce katolíků, kteří veřejně se hlásí k praporu Kristovu. Zda tito nevolají k lhostejným, bázlivým: »My u Krista vydržíme, přes všechno pronásledování, my se Jeho nespustíme!« A zdaž tito připojivše se v průvodu k nim, nemusí opět volati: »A my se přidržíme opět vás!« Takto dobře vykonaná pouť zachránila mnohého. A proto všecko, co k dosažení těchto cílů napomáhá, musíme při poutích vyhledávati a zařizovati, co by překáželo, musíme odstraňovati.

Deharbův větší katechismus v tomto ohledě, čeho se při poutích chrániti máme, praví: »Věřící nemají nikdy pro putování povinností zanedbávati.« Toť zřejmé, že špatná by byla pouť, kdyby čeledín putováním hleděl vyhnouti se práci, kdyby žák se chtěl vyhnouti školnímu vyučování. Proto již sv. Otcové nedoporoučeli časté poutě a poutě na místa vzdálená. Tak na příklad sv. Jan Zlatoústý napsal: »Ad impetrandam peccatorum veniam non est opus peregrinando ad loca longiqua transire« (Hom. I. in epist. ad Philemon.) Sv. Augustin: »Non dixit Deus vade in orientem et quaere iustitiam; naviga in occidentem, ut indulgentiam accipias sed dimitte inimico et dimittetur tibi.« Sv. Řehoř z Nyssy varuje ženy před poutěmi, praví: »Žena není schopna bez mužského průvodčího dlouhou konati cestu, a tato okolnost jest pro ni zvláště na místech noclehů nebezpečna. Proto lépe v duchu putovati, nežli tělem do Palestiny jíti a se zbytečně do nebezpečenství mnohých vydávati. (S. Gregor. Nyss. Epist. ad Eustach.)

Známá instructio pastoralis o věci této praví: »Peregrinationes praesertim novas et quando pernoctare deberent, parochi non instituant, sed antiquis inhoereant ut extra dioecesim, absque licentia ob peregrinationem populum non ducant.« (Str. 488.)

Konečně u věci této uvádíme pro nás nejzávažnější slova Currendy V. r. 1901 čís. 8844:

Curet venerabilis clerus, ne peregrinationes iusto plus consumant temporis in sacris peregrinationibus, quia non tantum orare, sed etiam laborare debemus.«

Z řečeného vyplývá tedy pravidlo, by se žádný duchovní správce přílišnou horlivostí ve věci této nedal svésti a poutí nových na vzdálená zvláště místa ve farnostech nezaváděl. Neboť, co může jeden, jsa zdráv, to často nemůže druhý; a farníci, kteří ne hned churavosti kněze uvěří, ve zlé to nástupci vykládají, když jim vyhověti nemůže, anebo ze spravedlivých příčin vyhověti nechce. Ze vzdoru jdou pak bez kněze a nebezpečí oněch nocí, jak již sv. Řehoř z Nyssy poznamenal, bývá ještě větší.

Svrchu uvedená konferenční otázka obsahuje další pojednání a sice:

III. Quaenam cautelae sunt adhibendae in peregrinatione praeparanda.

Když jsme v děkanství vyzovském roku 1897 první pouť mužů do Štípy pořádali, bez odporu se nám znamenitě vydařila, a proč:

1. Předně proto, poněvadž v každém chrámu Páně neděli před tím kázáno a vysvětleno bylo, proč se ona pouť koná. Tak srdce věřících pro dotyčnou pouť řádně připraveno a nadšeno bylo. A tak, má-li se která pouť vydařiti, musí o ní věřící dříve při kázaní, nebo po kázaní při ohlašování poučeni, pro ni nadšeni býti! Zmíniž se o pouti katecheta ve škole a při jiných vhodných příležitostech, aby tak všichni farníci na pouť upozorněni byli.

2. Druhá příčina, proč asi ona zmíněná pouť mužů se vydařila, byla, že před poutí podrobný pořádek a program ohlášen byl, který též novotou svou jak muže, tak i ženy přilákal. Jisto jest, že i u této věci nové okolnosti neodolatelným kouzlem přitahují. Kdežto, co se stále a stále stejně opakuje, dle starého přísloví »quotidiana vilescunt«, poznenáhla zevšední.

3. Aby pouť byla důstojná a vše v pořádku, třeba doma se dohodnouti s tím, kdož průvod povede o zastávkách, místech odpočinku atd., by se předešlo všemu nepořádku; třeba dohodnouti se se starším bratrem o písních, jež se zpívati, o pobožnostech, jež se konati mají, aby již napřed vše nedůstojné a nevhodné vyloučeno bylo.

4. Konečně hlavní starostí duchovního správce, jak zmíněná Currenda V. ukládá, budiž: »Singularis cura sit, ut peragant peregrinatores sacram confessionem et reficiantur sacra Synaxi.« Kde postaráno, jako ve Štípě, o dostatečný počet zpovědníků, jest dobře poutníky ke zpovědi na poutní místo poslati; kde však se předvídá, že zpovědníků bude málo, má se místní duchovní postarati, aby poutníci před východem svým doma se vyzpovídali. Ale ne je jen vyprovoditi, sám doma zůstati, a si mysliti »Sami se o zpovědníka postarejte!« Vímeť všichni, že jen těm, kdož jsou ve stavu posvěcující milosti Boží obtíže pouti k zásluze pro život věčný budou přičteny a proto jen pouť v tomto stavu nevinnosti nebo kajicnosti konaná dobrou a užitečnou se zváti může. A o to, alespoň u těch, kdož jsou dobré vůle, má kněz pečovati, příležitost poskytnouti a neponechávati toho slepé náhodě. (Dokončení.)

Význam majestátu z r. 1609.

Uvažuje Jiří Sahula.

(Pokračování.)

A nyní tito lidé připisovali úmysly vlastizrádné katolickým úředníkům. Budovec též se opovážil ostře vytýkati, že katolíci tupením konfesse hanobí »čistou« víru mistra Jana Husi. Jak daleko byli konfessionisté od učení Husova!

Za dva dny na to (11. května) přišla deputace konfessionistů v čele s Budovcem k císaři omluvit svých revolučních výstupů. Písemně se dokládali Bohem, svatými anděly a vší říší nebeskou, že konfessionisté zůstávají císaři věrni; prý jejich oddanost a poslušnost jest větší než těch úředníků, kteří je osočují.[1]) Nechť jen císař povolí svobodu jejich konfesse. Rudolf na jalovou poklonu odpověděl zase elegantní poklonou, ač »věrnost« stavů znal již z dřívějška dobře; prý se bezpečí na stavy jako na skálu. Ale při tom všem byl posud zdržován od majestátu španělským vyslancem, arcibiskupem, jesuity a jinými rozhodnými rádci katolickými.

Avšak stavové svou oddanost počali dokazovati skutky až příliš násilnými, kamenováním řeholníků a pustošením chrámů. Jejich vášeň byla více podrážděna, když byla bezohledně Pražská města i s universitou vyzvána, aby se 18. června súčastnila processí Božího těla. Z tohoto odvážného rozkazu nastalo jitření ještě intensivnější. Nové houfy vojska spěchaly do Prahy a třicet direktorů zvoleno za vykonavatele té »defensí«.[2]) Konfessionisté se rozjížděli za příčinou dalších vojenských posil na venkov. A ještě v těchto chvílích odvažovali se tvrditi: »Stojíce všichni za jednoho, chceme hájiti Vaši Milost Císařskou i nás do hrdel a statků.« A zatím si dobře stavové s protestantskou unií rozuměli. Mnozí z konfessionistů vlastně měli z váhání císařova tajnou radost; čekali na odepření majestátu jako na vhodnou záminku a omluvu revoluce.

Přes tuhý odpor ostrých katolíků povoleno přece protestantům ve všech podstatných artikulech a majestát podepsán císařem 9. července.

Majestát obsahoval tyto články: 1. Všecky tři stavy mají zaručenou svobodu náboženství dle české konfesse roku 1575 sestavené; kompaktata basilejská nemají pro ně žádné závaznosti. 2. Stavům dává se v moc dolejší pražská konsistoř; tou musí se od nynějška spravovati všecko kněžstvo konfessionistů, české i německé, beze vší překážky se strany arcibiskupovy. 3. Též pražská akademie, jež prý od starodávna straně podobojí přísluší (!), se vším příslušenstvím v moc konfessionistů přechází. 4. Konfessionisté mají plnou volnost v různých osadách budovati více chrámů a škol. 4. V městech, nábožensky smíšených, nemají lidé překážeti v pohřbívání mrtvých těl ve chrámech a na hřbitovech.

---

[1]) Ibidem, 21.
[2]) Winter: Život církevní, 243.

5. Žádný ze stavův aneb poddaných nemá býti k jiné víře nucen. 6. Králův poměr k podobojím bude takový, jako ke stavům říše německé dle náboženského míru z roku 1555. 7. Panovník proti tomu náboženskému míru nic nebude nařizovati a nic na něm nezmění; cokoli bylo proti tomu dřívějšími mandáty nařízeno, zrušuje se nyní.[3])

Mimo to mírní katolíci se zvláštní listinou ještě sami zvláště porovnali s konfessionisty v některých podrobnějších otázkách.

Touto listinou stvrzeno, že jedna strana druhou zůstaví při její bohoslužebných budovách, důchodech i obřadech; král může dosazovati na svých statcích kněze podjednou i podobojí arcibiskupem vysvěcené; katolíci nemají pochovati jinověrce při svém kostele, ani nemají svých zvonů propůjčiti při pohřbu téhož, leč by to duchovní správce aneb kolátor dovolil. Totéž pravidlo platí pro kališníky. Leč, kde protestantská aneb katolická menšina platí k místnímu kostelu desátky, mají míti právo k pohřbu i zvonění jako druhá strana; jestliže se jim toto právo upře, nejsou povinni platiti desátky; konfessionisté si mohou stavěti kostely v městech královských i na statcích králových, tedy i na takých místech, kde měli katolíci většinu.

Majestát i kompromis mezi stranami vložen do zemských desk.[4])

Ostří katolíci trvali i po majestátu v opposici proti náboženským radikálům. Nejvyšší kancléř Zdeněk Lobkovic odepřel majestát podepsati. Jeho heslem bylo: »Stůjme, ať si nás rozkolníci mečem posekají: nepoddáme se!«

Revoluční protestanty náhlé příznivé rozhodnutí císařovo zarazilo a zamrzelo. Když druhého dne po podpisu (10. července) císař vzkázal, aby si konfessionisté pro majestát v hojném počtu na hrad došli, jevili k tomu mírnější z nich ochotu, ale jiní po trpkých vzájemných hádkách vzkázali, že se k císaři nedostaví; nechť jim panovník majestát pošle.

Měli na práci jiné věci; týž den vítali v Praze právě přišedší nové žoldnéře; čekali též na příchod Anhalta, který táhl do Čech s nadějí na trůn. Leč Anhalt přišel přece, ovšem již pozdě, a jakkoli se svými žoldnéři dráždil císaře k rázné sebeobraně, nedal se vetchý císař k vášnivé odvetě pohnouti a tak za několik neděl samozvaný nápadník českého trůnu odtáhl ze země.

Stavovské vzbouření posunuto takto o několik let do času pozdějšího; revoluce poodložena, ale nikoli zažehnána. Husté pletivo náboženských zápasův a zmatkův i politických intrik nemohlo býti rozuzleno úředním náboženským mírem; účinnější zakončení číhalo za dveřmi, poněvadž se povahy nezměnily.

VII.

Nyní se staly Čechy státem interkonfessijním — na chvíli. Ale již ten krátký čas, který uplynul od majestátu do krveprolití

[3]) Sborník histor. kroužku I, 27.
[4]) Srv. Skála: Historie česká I. 243—245. Winter: Život církevní, 244.

bělohorského, ukázal, jak nešťastný jest stát, v němž proudí svobodně několik jarých směrů náboženských. Čekati náboženskou toleranci po majestátu, bylo věcí pošetilou. R. 1485 v Kutné Hoře se jednalo o snášelivost s daleko větší upřímností; mezi katolíky a kališníky nezela taková věroučná propast jako mezi nynějšími konservativci a konfessionisty. A zda kutnohorský sněm mohl několika suchými artikuly změniti lidskou povahu? Tím méně mohlo býti snášelivosti po nynějším neupřímném a vynuceném narovnání pražském. Majestát byl dítkem úskoků; platil pro tu stranu, která ve vlastním slova smyslu v Čechách neexistovala. Že protestanté nábožensky i na dále zůstali protestanty a bratří bratřími, ač svůj různý chod na chvíli zastřeli, to bylo zřejmo z hádek, jež se po stvrzení svobody mezi obojí stranou odehrávaly; i sami konsistoriáné bratrští a protestantští zabředali stále do větších svárů. Jak teprve měl nastati mír mezi »konfessionisty« a katolíky? Ostří katolíci majestát za platnou smlouvu vůbec neuznávali; jest to prý smlouva pouze vynucená, papežem nestvrzená. Jiní zase vykládali artikule majestátu dle svého smyslu; podobně činili radikálové. A tak tištění pamfletů, posměšné písně a násilnosti braly se vyšlapanou cestou dále, bez přítrže a vášnivěji než dříve. Jak katolíci, tak protestanté poddaným svým nedopouštěli svobody náboženské ani po majestátu; platilo dále despotické pravidlo: »Cuius regio . . .« V příčině tohoto pravidla byli protestanté ode dávna vlastně velice nedůslední. Protestantské panstvo, osobujíc si na statcích svých úplnou církevní pravomoc, nepopřávalo takové pravomoci svému legitimnímu zemepánovi. Heslo: »Cuius regio« mělo tedy nésti prospěchy jen aristokracii, nikoli samému králi. Pro sebe uměli znamenitě svobodu vyznání hájiti. Prý víra jest dar Boží; nemůže býti někomu mocí do srdce vnucena. Pro sedláky však to pravidlo platiti nemělo.

Rozhledy.

Píše **Frant Vaněček.**

(Thése hájené na universitě mnichovské. — Biblické studium na straně katolické. — Komise biblická. — Proti jistým modlitbám. — Úmrtnost v armádě francouzské. — Kardinála Gotti krok v otázce patronátu misií. — Nová universita německá)

Na prvním místě uvádím thése *hájené na universitě mnichovské*, jak je hájí též P. Herbert Holzapfel O. F. M., které zejména v historickém ohledu jsou velmi »pokrokové«. Zařaďuji je zde spíše k vůli přehledu než k vůli úplnému ve všem souhlasu. Nejnápadnější thése jsou:

I. S. Lazarum cum sororibus suis in Galliam venisse, nullus scriptor ante saeculum XI. tradit.

II. Contra opinionem, que tenet matrimonium S. Henrici. II. virginale fuisse gravissima argumenta adduci possunt.

III. Vita S. Bennonis Misnensis ab Hieronymo Emsero conscripta omni fere credibilitate caret.
IV. Stigmatisatio S. Francisci Assisiensis est factum vere historicum.
V. Rosarium a S. Dominico neque institutum neque propagatum est.
VI. Translationem Domus B. V. M. Lauretanae factum historicum non esse, ex bullis Pontificiis clare demonstrari potest.
VII. Non Clemens Papa VII., sed Lutherus et Melancthon Henrico VIII., Angliae regi, bigamiam concedere parati erant.
VIII. Methodus historica nec cogit, nec permittit universa priorum saeculorum miracula reicere.
IX. Electio simoniaca Summi Pontificis ab anno 1179 usque ad annum 1506 valida fuisse videtur.
X. Lectiones Breviarii historicas magnopere correctione indigere, tam a Benedicto XIV., quam a patribus concilii Vaticani aperte pronunciatum est.
XI. Officiales civiles non sunt inquietandi, si bona fide leges adhibent, quae iuribus Ecclesiae obnoxiae sunt.
XII. Bulla Joannis XXII., qua privilegium Sabbatinum concessum esse contenditur, spuria est.

Z Vatikánu přichází novina závažná, že na pokyn sv. Otce ustanovena komisse biblická, která by nahradila, co na katolické straně bylo v poslední době zanedbáno ve studiu věd biblických a linguistických. Už jednou sv. Otec ukázal v listě encyklickém »Providentissimus Deus« (1890) na potřebu studia biblického, aby bylo s to ve všem odpůrcům státi ve slově. Prostorné síně jsou dány k disposici, do nich snáší se všecky do oboru bibl. studia spadající knihy staré i nové, katolické i akatolické, které sv. Otec klassifikuje jako plevu, v níž také ještě mnohé zrno jest k potřebě. Všecky výzkumy archeologické, jazykové a přírodovědecké mají býti pojaty ve práci komisse biblické, aby jich dovedla užíti na obranu pravdy a je rozšířila ve všeobecnou známost. Vatikánské sbírky starých kodexů vynikaly vždy vzácností a zajisté nyní moderně zorganisovaná komisse se svými pracemi a prameny všeho světa záhy obrovskými kroky dohoní — jestli v něčem skutečně stalo se opozdění. Dle slov Lva XIII. jest výtky hodno, že v některých názorech se až přílišná váha přikládá výkladům od katolických odchylných. Sebrati i různé názory katolické a je v lásce oceňovati bez trpkosti a dbáti i prací cizích, má býti prací nové komisse, do niž budou povoláni nejznamenitější síly celého světa. Komissi dána též přesná direktiva pro studium. Komisse bude míti pravidelné schůze a bude uveřejňovati zprávy o svých bádaních, která zajisté budou v každém směru vzácná. Konečné výsledky budou vždy předem dávány sv. Otci k úchvale. Sv. Otec čeká, že též ústavy katolické, mající vzácné kodexy, které leží ladem, budou dány novému ústavu k disposici.

P. Biederbach S. J. (dosud v Inšpruku) povolán byl za profesora dějin filosofie na Gregoriánskou universitu. P. Biederbach jest znám pro své práce v oboru křesťanské sociologie.

Kardinal *Gotti*, nový praefekt propagandy, o němž jest známo, že jest sv. Otci nejmilejším, ano že se vypráví mnoho o něm jako o budoucím papeži, učinil zvláštní rázný krok v otázce patronátu nad východními missiemi. Dosud vždy každé zřízení nové missijní stanice na východě oznamováno francouzské vládě, jako patronce.

Právě zřízena nová stanice v Cařihradě, již povedou synové Boscovi a oznámena od praefekta Propagandy toliko: *I vládě italské!* s pominutím Francie. Dosud každé vyjednávání s vládou tureckou vedla vždy vláda francouzská, teď bude vyjednávati — italská! O kardinalu Gotti jest známo, že jest jediný kardinál, který nepoužívá letních prázdnin a že mešká i o největších vedrech v Římě. Bývá často volán v také době k sv. Otci, jehož lásku si tímto sebezapřením získal. Kardinal Gotti zachovává přesně řeholi — tuším kartusiánskou — kterou si zvolil. I ve stkvostných síních praefekta Propagandy zachovává prostotu řeholní. Jmenování jeho praefektem propagandy radostně překvapilo.

Proti jistým modlitbám neauthorisovaným ozval se poslední dobou biskup Schrewsburský v listě k duchovenstvu, v němž píše: »Používám této příležitosti, abych varoval své věřící skrze vás proti anonymním neauthorisovaným modlitbám k sv. Josefu, jaké nyní jsou namnoze v oběhu v některých missiích. Nemají schválení ani záruky a nemají proto práva na pozornost katolíků. Nad to některé kopie, které jsem viděl, jsou slovnaté, abych to mírně nazval, a chovají nezdravou nauku, ba jsou skoro profánní. Račtež prosím, důrazně a přísně potlačovati všemi prostředky ve vaši moci, cirkulaci tuto a dejte výstrahu dobrému lidu, aby neužíval jiných modliteb aneb pobožností, které nenesou pečetě a úchvaly církevní.« Před dvěma roky učinil podobně arcibiskup kolínský.

Z Francie sluší zaznamenati smutnou zprávu o poměrech úmrtních v armádě. **Úmrtnost ve vojsku francouzském jest pětkrát tak četná jako v Německu!** K tomu netřeba dokladu. Toto faktum jest výkladem ke slovům Steinovým (generála pruského z r. 1869), jenž své výzvědy ve Francii končil: »S armádou francouzskou budeme brzy v konci, neboť nemá kázně.« Snad jest stav nejzdravější části francouzského národa též obrazem ostatního zdraví.

Německo má novou universitu v Münsteru, která prý bude v celém dosahu universitou *katolickou*. Na konci XV. století byly školy münsterské světovými a zkvétaly dále pod vedením Jesuitů a klesly zrušením jich. V r. 1818 je pruská vláda zrušila, dnes je obnovila; universita čítá teď 990 posluchačů. Při jmenování professorů theologie učinila vláda značné ústupky, tak že proti vůli biskupově nebude jmenován žádný professorem. Westfalsko jest ovšem zemí katolickou a proto šla vláda tolik vstříc: splnila přání obyvatelstva.

Listárna redakce.

Do Plzně. Nejnovějším nařízením finanč. ministerstva z května r. 1900 bylo přikázáno, aby v přihláškách k ekvivalentnímu poplatku na 6. desítiletí 1901—1910 bylo zádušní jmění vlastní přiznáno zvlášť a nadační jmění také zvlášť — z obojího jmění platí se ekvivalent a rozumí se samo sebou, že z nadačního jmění platí ekvivalent ti, kteří ho užívají. Zákon tu nečiní rozdílu mezi farářem, který nadačního jmění užívá, a mezi kaplanem. Každý, kdo nadační jmění užívá, dle percepce platí daň ekvivalentní.

Školní příspěvek platí se *z jmění nadačního* vedle zák. zemsk. ze dne 8. června 1898 č. 38 počínajíc 1. červencem 1898.

Dne 20. listopadu 1902 zemřel kněz dle srdce Božího, biskup v pravdě Apoštolský

Eduard Jan Nep. Brynych

a byl dne 24. listopadu 1902, oplakáván od celé diecése Královéhradecké a četných svých přátel a ctitelů, v Chrasti uložen k věčnému spánku.

Bůh mu dej odpočinutí věčné!

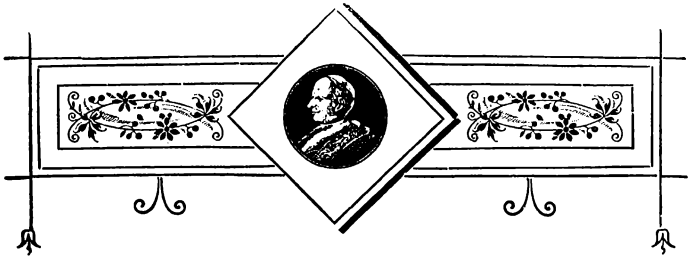

Papežské jubileum svatého Otce Lva XIII.

(Ke dni 20. února 1903.)

»Prosím, aby všichni jedno byli.«
Jan 17, 20.

Což hlásá jasný zvonů hlas v širý kraj dnes? Proč jásá každý katolík věrný? Jistě vážná příčina celou Církev zve, aby — jaksi pozapomenouc doby devítníkové — nelíčenou zaplesala radostí! A příčina ta? — Ó jistě ani o tom bych mluviti nemusil. Oko vaše, drazí katolíci, i rozradostnělá tvář prozrazuje, že znáte dobře příčinu tu vážnou! Jestiť to *papežské jubileum* Svatého Otce našeho *Lva XIII.*

Bylo to totiž dne 20. února roku 1878, kdy osmašedesátiletý stařeček *Joachim Pecci* zvolen za náměstka Kristova, za nejvyšší hlavu Církve katolické. Ó co tu bylo vysloveno názorův o brzké smrti zvoleného papeže! A hle! naplnilo se veliké slovo Ducha Svatého z první knihy žalmů: »Jenž přebývá v nebesích směje se jim a Hospodin posmívá se jim.« Žalm 2, 4. Všecky názory ty jako dým zmizely před tváří Všemohoucího — a Bůh dopřál již svatému Otci Lvu XIII., aby po plných dvacet a pět let řídil lodičku Petrovu na moři rozvlněném. Právě uvedenou pětadvacetiletou svatovládu připomíná světu dnešní slavnost, slavnost *papežského* jubilea svatého Otce Lva XIII.

Za těchto okolností není divno, že celý svět katolický vděčně k Pánu všehomíra se obrací a prozpěvuje »Te Deum laudamus«, »Tě Boha chválíme«. Není ani divu, že všichni katolíci jednomyslně ve svorný propukají zpěv: »Bože, Ty Lva třináctého žehnej a nám zachovej.«

Tak názorně plní se část z velekněžské modlitby Páně: »Prosím, aby *všichni jedno* byli« Jan 17, 20. a mimoděk hlásá celý svět katolický významnou pravdu světovou:

Papežství jest

I. *základem* a

II. *podporou jednoty.*

Není ovšem možno v této chvíli posvátné rozvinouti úplný obsah a rozsah uvedené pravdy. Avšak k účelu našemu dostačí, když bude ukázáno, jak nyní slavně panující papež Lev XIII. byl skutečně katolické jednoty

I. základem a

II. podporou.

Pojednání.

I.

U Caesareje Filippovy mešká Pán. — Dva protivné city proudí duší Krista Pána. Zármutek Jej plní, vzpomíná-li na netečnost a nepoddajnost lidu, pro kterýž tolik pracoval, ale i blaživou pociťuje radost, vidí-li zástupy věrných věřících a učenníků, ani *věrou* pevnou i živou k Němu lnou. A hle! Tuto pevnou a živou *víru* zamýšlí Pán Ježíš zvláště *upevniti*, aby byla též věrou *neohroženou.*

Jest večer. — Jsa o samotě s učenníky Svými, táže se jich: »Kým praví lidé býti Syna člověka?« Mat. 16, 13. — Odpovídají učenníci: »Někteří Janem Křtitelem, jiní pak Eliášem, jiní pak Jeremiášem aneb jedním z proroků.« Mat. 16, 14. I doptává se Pán: »Vy pak kým mne býti pravíte?« — Vážná chvíle! Vážný okamžik! Za všecky odpovídá jeden, ve jménu všech slavně víru vyznává Petr: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.« V pravdě věkovitá to slova! Ohlašujíť i za Messiáše i za Syna Božího Ježíše Krista!

Dojat jest Pán neohroženým, jistým, pevným slovem Petrovým. Vševědoucí oko Kristovo proniká hlubiny víry Petrovy, zří skalopevnou sílu její a proto i prohlašuje sv. Petra nevyvratným *základem Církve*, když dí: »I já ť pravím tobě, že ty jsi Petr, na té skále vzdělám Církev svou a brány pekelné ji nepřemohou.« Mat. 16, 18. — Ano, ano — pevna i nepřetržita bude víra Petrova a nástupců jeho. Jiní *mohou* býti zvikláni, Petr a nástupci jeho *nebudou.* Církev na Petru zbudovaná bude nerozborna, nepřemožitelna. Žádná moc tohoto světa ani moc pekelná nepřemůže jí. — Odolá všemu: pyšné vědě, falešnému náboženství, hmotné vzdělanosti, lstivé a surové politice, porušení, které ničí vše, nestálosti lidí i času . . . (cf Didon, J. Kr. I. 468). — V pravdě tedy a jistě dle vůle Krista Pána jest papežství *základem* Církve *jediné,* proto *i základem katolické jednoty.*

O tomto *základě* jednoty katolické nadšeně a s chloubou mluví svatí Otcové — *sv. Cyprián* Ep. 71., *sv. Jan Zlatoúst* h. 88. in Joan., *sv. Jarolím* Adv. Jovian. a veškeré *dějiny* doznávají, že papež vždy byl *základem a středem* jednoty církevní. Proto právem píše veliký jubilár světa katolického Lev XIII. ve svém

listě apoštolském ze dne 20. června 1894 takto: »Zdaž zákonodárci i dnes... uváží, že, je-li vůbec spásy nějaké z děsného terrorismu anarchie — pak státi musí na základě svaté víry, k jejíž *jednotě* svatý Otec národy *všecky* volá — —.«

A jest to právě nynější svatý Otec Lev XIII., jenž se za svatovlády své nejednou jako podivuhodný *střed a základ jednoty* objevil. Dobře povšimli se zjevu toho nepřátelé naši, když vytýkali, že *Lev XIII.* trpí nakažlivou nemocí *jubilejní.* Dobře vědí nepřátelé naši, že každé jubileum Lva XIII. bylo velikolepým zjevem a nepřekonatelným hlasatelem *jednoty,* za kterou prosil Pán, když volal, »aby všichni *jedno* byli.« Jan 17, 20.

Jistěť nejeden z vás, přemilí katolíci, byl v posledních letech poutníkem římským. Jasně zřím velechrám svatého Petra, jasně vidím ony zástupy, jež spějí do svatyně světové. — Vše přeplněno. — Nikde místečka prázdného! — Napjetí roste. — Každý čeká na příchod hlavy křesťanstva. — Však již okamžik ten zde. — Lev XIII. ve svatyni! — Evivva il papa e re! Ať žije papež a král! zní z tisícerých hrdel a jednomyslný projev neutichá, ba stupňován jest, když předobrou rukou žehná všem poutníkům hlava Církve katolické. Předrazí moji. — Zde schází slovo, zde chabne hlas, zde člověk slabým jest, aby odhalil toto jeviště zvláštní jednoty katolické, jejíž základem a středem papež Lev XIII. Avšak na štěstí není ani toho třeba. Vy všichni, drazí katolíci, cítíte vše a vyznáváte, když nadšeně zpíváte:

Tam, kde strmí Církve týmě,
v staroslavném městě Římě,
z národů *všech* jazykové
souhlasejí v písni nové:
Bože, Ty Lva třináctého —
žehnej a nám zachovej.

Než i ke skutkům odhodlejme se mužným! — Když umíral Karel IV., »otec vlasti«, napomínal syna svého Václava takto: »Synu, buď útle oddán Církvi a *papeži,* otci duchovnímu každého času poslušným se prokazuj«. Císař a král tak napomíná syna! Buďme i my uctivě poslušni papeže... stůjme pevně na skále Petrově! (cf Brynych, Kat. káz. I., ned VII. po sv. D.)

Svatý Otec Lev XIII. za svatovlády pětadvacetileté nejednou objevil se tedy jako význačný střed a pevný *základ* jednoty církevní. Otevřeme-li však knihu dějin, dočteme se o přemnohých činech velikých, jimiž *podporoval,* sesiloval jednotu katolickou. Vizme tedy již aspoň skutky některé, jež hlásají, že Lev XIII. jest též *podporou* katolické jednoty.

II.

Jednota! Podivné to slovo! Tím podivnější, čím doby naše jsou rozervanější, čím více mizí účinná láska křesťanská, čím více mohutní boj jedněch oproti druhým. Ó běda, běda! *Jednotu*

pohrobila doba naše, a všude jen rozkol, všude jen boj mnohdy i vražedný. Kéž by tu bylo světového *Svatopluka*, jenž by k lidstvu zahřměl, jako druhdy tři syny své napomínal kníže veleříše moravské. (cf Kroniku č. m.)

Ó zaplesej, drahý katolíku, v hlubinách duše Kristu oddané! Tobě a celému světu katolickému jest dán *světový Svatopluk* v náměstku Ježíše Krista, v římském papeži, ve svatém Otci.

Otevři jen knihu knih, knihu pravdy věčné a čti u sv. Lukáše kapitolu dvacátou druhou. O čem dočítáš se? O nesvornosti! — »Stala se pak i *hádka* mezi nimi (sc. učenníky), kdo by z nich zdál se býti větší« l. c. 24. I jest to Ježíš Kristus Sám, jenž tiší hádku a zachovává i utvrzuje jednotu svatou.

Avšak i do budoucna hledí vševědoucí oko Syna Božího, jasně zří úskalí četná, o něž *jednota* bude roztříštěna, a proto duch Jeho vzlétá k trůnu Božímu a přednáší významnou modlitbu. Sám Spasitel náš mluví o tom zřejmě, když řekl k Petrovi: »Šimone, Šimone, aj satan žádal o vás, aby (vás) třibil jako pšenici, ale já jsem *prosil* za tebe, aby nezhynula víra tvá, a ty někdy, obrátě se, *potvrzuj* bratří svých« l. c. 31. 32.

Potvrzovati tedy bratří jest vážnou povinností Petrovou a proto i přesvatou povinností všech nástupců Petrových. V tom také i netušená *podpora* pro jednotu církevní.

Jak úloze své dostálo papežství, o tom hlas dějin jest svorný. Aby aspoň něco bylo uvedeno, budiž vzpomenuto svatého spisovatele *Oplata*. Sv. Oplatus totiž asi takto oslovuje kacíře Parmeniána: Nemůžeš popříti, že v Římě jest trůn biskupský, na němž nejprve seděl sv. *Petr*, hlava apoštolů všech. A právě tento trůn jest *jediný*, aby chránil *jednoty* pro všecky . . . (cf De schis. Donat. II. 2.) — Týmž duchem píše i *sv. Jarolím*, veliký světec světa slovanského (cf Adv. Jovin).

Posvátný však okamžik dnešní vybízí, abychom si zvláště povšimli v té příčině velikého papeže našich dnů, papeže Lva XIII., opomíjejíce všeho ostatního. A tu by, předrazí moji, nebylo třeba dlouho vykládati. Dostačí upozorniti na *apoštolský list* Jeho Svatosti o *jednotě víry* (z 20. června 1894), a každý nepředpojatec musí uznati, jak svatý Otec *Lev XIII.* účinně a zdárně *podporuje* církevní jednotu.

Než mnohem více pro *jednotu* učinil sv. Otec Lev XIII.! — Jestiť zjevem naprosto dokázaným, že nelze ani mluviti o jednotě tam, kde lidé jsou si *odcizeni duchem*, kde lidé mají *různé, protivné názory*. Nejen v životě politickém tomu tak, nýbrž ve společenském životě vůbec. Proto ani život náboženský nemůže býti výjimkou. I *snaží* se tudíž papež Lev XIII. *rozdvojené duchy sjednotiti*. A v té příčině jest dokonalým mistrem.

a) Po způsobě osvědčených vychovatelů začíná u *mládeže*. Starát se obětavě svatý Otec, aby každý národ měl v Římě ústav, v němž by nadaní mladíci vzděláni byli na kněze. Jak pestrá to bývá směsice národů na vysokých školách bohosloveckých! A přece ve všech jeden duch, jedna mysl, dokonalá *jednota*. Krásně tak

znázorněno to, po čem toužilo veliké srdce Pavlovo v listě k Efezským: »Usilujte zachovávati *jednotu ducha* ve svazku pokoje« 4, 3. Když pak jako kněží vrátí se do vlasti, stávají se statnými hlasateli a podporovateli *jednoty* i *pravdu* kážíce i *něžné pásky k Otci křesťanstva* stále oživujíce. — A hle, milí Čechové, ani národa našeho nebylo zapomenuto! I pro české jinochy v Římě otevřen ústav, nazvaný »Česká kollej«; tak i pro nás všecky mocný vytryskl pramen blahé jednoty církevní. A svatý Otec Lev XIII. miluje ústav tento jako matka dítko své. Sám jej založil a proto i mnoho přispívá na vydržování ústavu českého. Zvláště to budiž připomenuto, že sv. Otec veškeren »haléř sv.-Petrský«, t. j. veškeré dary, jež dostává z Českého království, věnuje »České kolleji«. A přece jsou mnozí, kteří mluví a píší, aby ničeho nebylo dáváno papeži, jakoby již měl dosti pokladů pozemských. Ó jaká to zaslepenost! Jaká zášť! Věnujíce co svatému Otci, podporujeme vlastně svůj český ústav v Římě. Buďme proto všichni toho pamětlivi, dle toho jednejme, dle toho i jiné poučujme!

b) Vizme však již, předrazí moji, svět vědecký. — Věda — toť slovo, jež za dnů našich tolik a tolikráte vyslovováno. — Na perutích vědy směle vznáší se člověk k výšinám nadhvězdným, na perutích vědy prozkoumává povrch zemský, ba i do hlubin země zavádí člověka věda, učíc jej těžiti z pokladů vnitrozemských. To vše jest chvályhodno, to vše jest i hodno úcty. Ale nejednou tito učenci *zadržovali vědu,* když tato letem orlím k trůnu Boha věčného spěla a vzdáti chtěla úctu Bohu Trojjedinému. A bylo to a jest chybou podnes, poněvadž nastal veliký rozkol mezi duchy. I byl to opět slavně vládnoucí Lev XIII., který dne 4. srpna 1879 volal: Sáhněte ke spisům svatého *Tomáše Aquinského,* studujte spisy andělského učitele a naleznete pravdu, kteráž opět *sjednotí* vědecký svět před praporem Ježíše Krista, Jenž o sobě řekl: »Já jsem cesta a *pravda* i život« Jan 14, 6.

A co o jiných listech bylo by říci, jimiž promlouval Lev XIII. celému světu, aby řád a jednota, láska a bratrství oblažovaly člověčenstvo! Není stavu, není odboru v životě veřejném, k němuž by blahovolně se neskláněla ve svých listech památních nynější hlava křesťanstva. Ó čti jen, katolíku obětivý, čti jen ona slova otcovská a jisté nabudeš přesvědčení, že mnoho a mnoho vykonáno pro jednotu duchů za našich dnů plných bouří, zloby, nesvornosti.

c) Duch jednou Bohu a Církvi odcizený nedůvěřivě snad naslouchal všem slovům uvedeným. Zkoumati, pátrati chci *sám* to, co na obranu víry a Církve se uvádí Otevřte staré listiny a ty ať promluví, kdo má pravdu! A papež Lev XIII. bez obavy a bázně, směle a neohroženě vydává dne 18. srpna 1883 památný list, kterým mluví ke všem národům: — Každému otevírám místnosti, v nichž jsou uloženy památné listiny všech věků. — Do Říma pospěšte učenci a bádejte ve starých listinách o pravdě, — do Říma chvátejte dějepisci a čtěte zprávy důležité a ohlaste světu čistou, neporušenou pravdu dějinnou, — ano, ano, do Říma za-

vítej každý, jemuž pravda mila, pracuj poctivě, aby pravda zvítězila a blahou jednotou posilnila lidstvo!

O sjednocení lidstva tedy pracoval a podnes pracuje nynější sv. Otec Lev XIII. na polích nejrůznějších. Úžas pojímá každého, kdož pozoruje činnost tak rozsáhlou a blahodárnou. Proto hrdým můžeš býti, drahý katolíku, že máš otce tolik rozšafného. Avšak i ruku k dílu přilož dle možnosti a pracuj týmž duchem, jímž proniknut nejvyšší vládce křesťanstva, šťastný a blažený jubilár náš, svatý Otec Lev XIII.!

* * *

Drazí katolíci! Vážné pravdy zaměstnávaly nás. Písmo svaté i ústní podání, dějiny i dnešní zkušenost hlásají o papežství veškerou chválu a čest: »*Základem a podporou* jednoty církevní jest papež«, toť jednomyslný hlas! Kromě toho nadšeni jsouce neúnavnou činností dnešního jubilára sv. Otce *Lva XIII.*, odhodlali jsme se nejen k synovské poslušnosti, nýbrž i k obětivé práci ve prospěch jednoty a svornosti všeobecné.

Předrazí moji! Jako jubilár obětuje dnes *Lev XIII.* oběť nejdražší — oběť chvály, oběť díků, oběť smíru a oběť prosby přináší. Velebí Pána Boha, že dopřál mu dočkati se dnešní slavnosti světové; děkuje Hospodinu ze všech darův a milostí; za hříchy celého světa pozvedá kalich k nebesům a vroucně, vřele, úpěnlivě prosí, »aby všichni *jedno* byli, aby na skále Petrově lidstvo sjednoceno bylo v jeden ovčinec pod pastýřem jediným Ó zdvihni se tedy předrahý kalichu jednoty Kristovy, zdvihni se u hrobu Petrova rukou velekněze jubilára a vypros celému světu katolickému i milé vlasti naší české *dary jednoty a pokoje* pro čas i pro věčnost. Amen.

Dr. *Jan Nep. Jindra*, professor pastorálky ve Hradci Králové.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle devítník.

O cíli člověka.

»Podobno jest království nebeské člověku hospodáři, kterýž vyšel na úsvitě, aby najal dělníky na vinici svou.«
Mat. 20, 1.

Slunce vychází na východě, světlem a teplem ozařujíc a oblažujíc tvář země a k večeru skrývá se a zachází a zdá se, jakoby končíc pouť denní, volalo k nám smrtelníkům: »Hle, jako já zacházím, tak i vy jednou umřete.« Ano, veškerá příroda připomíná svatosvatou pravdu, že nejsme leč poutníci na této zemi, že země tato není cílem naším, ale že cíl náš mnohem vyšší, vznešenější! A tuto velikou pravdu uvádí důrazně Církev sv. na paměť v evangeliu dnešním, které se čte na neděli devítník. Zajisté nemohla Církev svatá k tomu příhodnější čas voliti nežli den, kterým začíná příprava na Velikonoce, nazvaná čas svatopostní, v kterém čase dle úmyslu svaté Církve má jedenkaždý vyznati svoji hříšnost a křehkost, báti se stávající spravedlnosti Boží a tak se chovati, aby nezapomněl na věčný cíl svůj a s ním se neminul. Dnešní svaté evangelium vypravuje nám, jak Pán povolává lidi na vinici svou, aby *a)* v Jeho vinici pracovali a *b)* sobě mzdy dobyli. Tou vinicí rozumí se život pozemský, v který nás Pán Bůh povolal, abychom zde Jemu sloužili a věčné blaženosti dosáhli. Toť dvojí cíl člověka, ke kterému nás Bůh všechny volá. Nenechme hlasu toho bez povšimnutí a uvažme aspoň dnes

o dvojím tomto vznešeném cíli člověka, abychom se naučili, kterak nezbytno cíl ten pořád na paměti míti, abychom, trvajíce na hříšném tržišti tohoto světa, s ním se jednou k věčné zkáze svojí neminuli.

Pojednání.

I.

a) Není, tuším, na světě rozumného člověka, který by si nepoložil nad míru důležitou otázku: Proč jsem na tomto světě? A věru! jak důležitá to otázka! Od správného neb nesprávného

rozluštění této otázky závisí naše věčná blaženost neb věčná záhuba. Nelze sice pochybovati a lidé všech časů souhlasí v tom, rozum i vrozený pud po blaženosti praví nám: Jsme na světě, abychom největšího dobra účastnými a tak blaženými se stali. Než, v čem však záleží toto nejvyšší dobro, pro které jsme stvořeni? Jinou odpověď dává svět a jinou rozum náš a sv. náboženství Svět praví, že nic lepšího není, než hledati pomíjejících statků, smyslných rozkoší a světské slávy a cti. To jsou ty tři modly, kterým se klaní synové tohoto světa. Neboť všecko, což jest na světě, jest »žádost těla a žádost očí a pýcha života, kteráž není z Otce, ale jest ze světa,« jak zaznamenal sv. Jan v I. ep. 2, 16. Jak docela jinou odpověď dává nám naše sv. náboženství. Co praví tedy o cíli člověka? Vezměme jen malý katechismus do ruky a tam budeme čísti, jak krásně a moudře odpovídá na otázku: K čemu Bůh lidi stvořil. Bůh lidi stvořil, tak zní odpověď katechismu, abychom Boha poznali, milovali, ctili, Jemu se klaněli, Jemu sloužili a spaseni byli. A odkud čerpá katechismus učení toto? Ze samého zjevení Božího, kteréž neomylná Církev svatá tak jasně svým věřícím vykládá. Kristus Pán pravil: »Tentoť jest pak život věčný, aby poznali tebe samého pravého Boha a kteréhož jsi poslal, Ježíše Krista.« Jan 17, 3. A svatý Pavel, apoštol národů, praví v prvním listě svém k Timotheovi 2, 4.: »Bůh chce, aby všichni lidé spaseni byli a ku poznání pravdy přišli.« A podobných, právě tak jasně o cíli člověka svědčících výroků, dala by se uvésti celá řada.

V pravdě Ježíš Kristus jen proto na svět přišel, aby nás naučil Boha znáti, aby nás naučil, jak Boha ctíti povinni jsme. Proto také pravil: »Oznámil jsem jméno tvé lidem« Jan 17, 6., aby nám oznámil, jak Boha ctíti máme v duchu a pravdě. Božské to naučení, které nám Pán Ježíš dal, Sám celým Svým životem v skutek uváděl, Sám Sebe obětoval, Sebe zničil, aby Boha ctil; nám pak stkvěle ukázal, jak i my máme sledovati cíle svého, kteří nejsme stvořeni pro tento svět, ale pro Boha a věčnost, kteří jediný, nutný a poslední cíl svůj v Bohu hledati máme. To poznali přemnozí velicí synové Církve svaté. Slyšme jen jednoho z nich sv. Augustina, který praví: »Člověk se narodil, aby Boha, své největší dobré, poznal, za Boha svého Jej uznal a Jej miloval. Bude-li Jej milovati i míti i požívati Ho bude na věky. Ty pro Sebe jsi nás stvořil, proto nepokojno jest srdce naše, dokud nespočinulo v Tobě, Bože můj! »Chceš-li tedy cíle svého dojíti, v pravdě blaženým už na této zemi se státi, vyhledávej jediné svého Boha, Boha jediné snaž se nalézti. To pak se stane, čím více se přičiníš, abys Boha a Jeho svatou vůli poznával a plnil, kterážto vůle jest posvěcení naše službou Boží, jak praví sv. apoštol. I. ad Thess. 4, 3. Svatý Augustin pravil: »Bude-li (člověk) Boha milovati, i míti ji požívati Ho bude na věky.« Těmi slovy dává jasné svědectví, že Bůh člověka nenutí, aby Ho miloval, nýbrž že jest člověku volno, chce-li Boha milovati a do blaženosti věčné přijíti, čili nic.

b) A tato svobodná vůle člověka jest druhý důvod pro pravdu, že Bůh člověka stvořil, aby Mu sloužil na zemi a jednou do věčné blaženosti přišel.

Jest pravdou od Církve sv. slavně prohlášenou naproti různým bludařům, že každý člověk má svobodnou vůli, dar, který ho činí podobným andělům, ba samému Bohu. Chtěje Pán nebes objeviti slávu a velebnost Svou v andělích a lidech, ač Sám v sobě úplně blažen jest a sluhů žádných nepotřebuje, a bez nich Pánem jest veškerenstva, obdařil nicméně vůlí svobodnou anděly i lidi. A tuto svobodnou vůli jak krásně Sám Bůh dosvědčuje v Písmě svatém Starého Zákona. Když Kain zavraždil svého bratra Abela, pravil mu Hospodin: »Proč jsi se rozhněval a proč opadla tvář tvoje? Zdaliž nevezmeš odplatu, budeš-li dobře činiti: pakli zle, hned ve dveřích hřích přítomen bude.« Gen. 4, 6. 7. A jako zde, tak i na jiných místech zřejmě se praví, že předložil Hospodin dobré a zlé, vodu a oheň a že k čemukoliv chce, může člověk ruky své vztáhnouti. Chce-li konati člověk dobré, dostane odměnu. Bude li konati zlé, bude zavržen. Dobré a zlé ponechává se na vůli člověku. K zlému Bůh člověka stvořiti nemohl, to odporuje zcela Boží dobrotivosti. Nezbývá tedy leč dobré, které chce Bůh člověku dáti, ale činí ve své moudrosti závislým na tom, chceme-li Bohu sloužiti, dobré konajíce. Sloužíme zajisté Bohu každým skutkem dobrým, vykonaným ke cti a chvále Boží a ku prospěchu svému a svého bližního. Rozhodněme se tedy pro dobro v pravý čas, dřív než pozdě bude se rozhodovati. Smrt dostaví se v nejistou hodinu, rychle, neočekávaně, jako zloděj přichází dobou noční. Čiň nyní dobré, pokud jsi s to, počni dnes, této hodiny, a nepřestaň dobré činiti, až jsi nebe si zasloužil. Rozhodni se ale pro dobro pravé, ne jen zdánlivé. V čem to dobro pravé záleží, chceme teď ukázati.

c) Bůh dva světy stvořil, přítomný a budoucí, viditelný a neviditelný, svět smyslný a duchovní. Jeden svět má býti drahou, druhý korunou, v jednom máme zápasiti, pracovati, v druhém odměněni býti. Tento svět jest mořem, druhý přístavem; tento svět jest krátký, pomíjitelný, onen ale nepomíjitelný, věčný. Poněvadž ale mnoho lidí věcem pozemským před nebeskými přednost dává, Bůh vše zařídil tak, aby věci pozemské pomíjitelny byly, aby tak lidé od pozemského se odvrátili a k lásce budoucího světa se povzbuzovali. A skutečně, věci pozemské jsou takového druhu, že nemohou pravého blaha člověku poskytnouti, o čemž svědčí denní zkušenost. Ve všem hledá duše naše odpočinutí, ale nemůže nalézti, do všeho se ponořuje, všeho okusiti hledí a přece hladova zůstává, poněvadž nic na světě duši naši neupokojí. Hledá-li duše naše odpočinutí v bohatství, nemůže ho nalézti. Neb jaký to nepoměr! Na jedné straně hrouda a mrtvý kov, na druhé straně duše k obrazu Božímu stvořená. Snad nalezne duše naše odpočinutí v rozkošech světských? Ty hříšny jsou a zůstavují v srdci jen hořkost, trvají na okamžik, jak mohou tedy nasytiti duši nesmrtelnou? Snad čest a sláva lidská? Ta jest jako dým a brzy

se rozplývá; člověk, který po ní lapá, je podoben člověku, který lapá po stínu. Snad nalezne spočinutí duše naše ve světské moudrosti a mnohém vědění? Nikoliv! Bez Boha veškerá učenost jest pouhá šalba, klam, hloupá ctižádost. Duše naše nemůže nalézti odpočinutí leč jen v jedné bytosti, v Bohu, protože z Boha jest, vyšší a dražší než celý tento viditelný svět; není-li dobro, po kterém touží duše naše, dobrem skutečným, nesmírným a nestvořeným, nemůže duši naši upokojiti. Takovým ale dobrem jest jediný Bůh. Mnohý se pachtí a unavuje, ponižuje, trpí, snáší vše, aby došel, po čem touží duše jeho. Dejme tomu, že mu svět přeje a že nalezne, čeho hledal. Myslíte-li, že jest šťasten? Možná, ale na krátký jen čas. Brzy ho začne leccos znepokojovati, a jeho největší přání je, aby opustiti mohl, po čem dlouhá léta toužil. Dobře praví Tomáš Kempenský: »Člověk pro věc, kterou žádá, náramně se pachtí, když ji ale dosáhl, jinak o ní smýšleti se naučí a co dřív nazýval rájem, později nazývá peklem.« Tak bývá člověk klamán.

Malé jest srdce lidské, ale nekonečné, nesmírné jsou touhy jeho, tak že je nikdo upokojiti nemůže, leč Ten, který Sám nesmírný a nekonečný jest — Bůh Sám. Nemůže svět nikomu více dáti, nežli dal Šalamounovi. Mělť nejvyšší důstojnost světskou, důstojnost královskou, byl králem mocným a slavným; daleká a rozsáhlá byla říše jeho; silné a mocné bylo slovo jeho, které tisícům mohlo přinésti milost, avšak i tisícům smrt; cesty jeho byly posety slávou, život jeho stkvěl se leskem nádhery a bohatstvím tohoto světa; svět otevřel mu dokořán brány rájů, rozkoší a radostí svých; vůbec co blažívá a těšívá člověka podal mu svět v plné míře, v plné hojnosti. A domníváte-li se snad, že nalezl Šalamoun ve všem tom odpočinutí pro duši svou? Nikoliv! Sám doznává, že jest to marnost nad marnost, že ve všech těch věcech jest marnost a trápení ducha. Byli králové a císařové, kteří ku konci života svého složili žezlo a korunu vladařskou a opustivše trůn, všecku slávu a hlučný život, zvolili tichý a skromný život klášterní. A hle! Čeho dřív nemohli nalézti, spokojenost a pokoj srdce, jenž jest základem všeho blahobytu, to nalezli ve zdech klášterních.

Přesvědčili jsme se, že není stálého odpočinutí, leč v Pánu. Toho ovšem nechápe ten, kdo veškeru blaženost hledá na světě tomto. Ale přijde čas, kdy, až po dlouhém namáhání unaven, upachtěn, na duši i těle utrmácen, někde v tichosti se posadí, na svůj život se rozpomene, pochopí a uzná, že vše, čím svět nás oblažiti chce, je buďto zlé aneb tak nedostatečné, že nemůže upokojiti duši lidskou. A to, o čem nás přesvědčuje denní zkušenost, dotvrzuje Duch Svatý tak zřejmě v Písmě svatém na mnoha místech. V knize Job. kap. 14, 2. čteme: »Život lidský setřín bývá a utíká jako stín a nikdy v témž stavu nezůstává.« Sotva že člověk spatří světlo světa, již i nastupuje cestu ku hrobu svému. Smrt neustále koná žeň svou, v chatrčích a palácích, na samotách i v městech, na výšinách i údolích, mezi mladými a starými. A na

jiném místě čteme: »Pomni, že jako vítr život tvůj!« Takovým větrem i my kvapíme uprostřed tisíce a tisíce příhod a nehod, proměn a nebezpečí po burácejícím moři života. Trávou, kouřem, mlhou, párou a jinými a jinými slovy naznačuje se vhodně pomíjejivost života pozemského v Písmě svatém.

Když je tomu tak, co jest život náš i kdyby 100 let trval, což náleží k výminkám, proti věčnosti! O věčnost, věčnost! Jak strašlivé to slovo. Tam platí život nebo smrt. Buď věčně blaženým býti nebo věčně zatraceným. Jedno nebo druhé bude jednou podílem tvým. Buďme toho pamětlivi a mějme cíl svůj i prostředky k dosažení jeho stále na paměti. Marto, Marto, pravil Pán, pečlivá jsi mnohých věcí, nevíš, že jest ti jednoho potřebí? A která jest ona potřebná věc? *Bohu sloužiti a blaženým se státi.* Cinil-lis tak, učinil jsi všecko, pakli jsi toho zanedbal, zanedbal jsi vše.

II.

To jest ta veliká pravda, kterou jednou svět souzen bude a kterou i ty buďto věčně blažen nebo zavržen budeš. Služ tedy Bohu, abys se blaženým stal, ať jsi bohatý nebo chudý, vážený či opovrhovaný, učený neb neučený, od světa pronásledovaný neb milovaný, vše to ti nemůže ani dáti ani odníti věčnou blaženost, kterou dosíci ti dal touhu Sám Stvořitel a která touha jest nám tudíž vrozena. Již na zvířatech vidíme touhu po lepším, vidíme, že jakousi silou vnitřní rostou, se vyvinují, svému zahynutí odporují a vzdalují se, co by jim uškoditi aneb je usmrtiti mohlo. Podobnou mnohem vyšší touhu po dobru má člověk, to zná každý ze smyslu vnitřního, ze své zkušenosti. Taková touha ale jsouc přirozenou, má původ svůj v samém Tvůrci naší přirozenosti, Bohu, jenž Sám vepsal v srdce naše touhu po blaženosti největší. Jestliže ale nám Bůh tu touhu dal, také chce, aby byla vyplněna, neb to odporovalo by moudrosti a dobrotě Boží, dáti touhu po něčem, co by dáti nemohl anebo nechtěl, co by člověk podporován milostí Boží dosáhnouti nemohl. Než ale jaká je ta blaženost největší, po níž přirozeně toužíme? Snad záleží ona blaženost v darech těla a duše? Nikoliv, jelikož tyto dary, jsouce omezeny, nemohou srovnati se s Bohem nesmírným, který nám touhu po blaženosti dal. Snad v bohatství, rozkošech světa? Rovněž ne. Neb tyto mnohem nižší jsou darů ducha i těla a pak statků těch nedochází každý, kdo by si jich přál a naopak ztrácí je člověk proti vůli své. Dobro ale, po kterém touží člověk, musí, jak svrchu dotčeno, býti takové, aby je mohl každý, kdo by chtěl, dosíci a aby je žádný neztratil, leč svou vinou. Nemůže tedy býti dále tím dobrem kýženým žádné dobro, o kterém člověk ví, že nepotrvá věčně, ale že přijde čas, kdy rozloučiti se mu bude s ním, dobro, kde vězí člověk v ustavičném strachu, že ho pozbude, neboť tu nebylo by dobrem největším. Kdo jest tedy takovým dobrem? Snadná odpověď, drazí křesťané, Bůh Sám, jenž každému se podává a od nikoho se neodvrací, kdo Ho dříve hříchem těžkým

neurazil, od sebe svou zaslepeností Ho neodpudil. Kdo z nás by nechtěl toho dobra dosíci? Zajisté, že každý po něm prahne. Bohužel ale dávají se lidé odvésti od tohoto dobra dobry zdánlivými; poněvadž dobra toho dosáhneme jenom, když dobře obstojíme ve zkoušce, kterou Bůh sesílá na každého, aby jej, jako oheň zlato čistí, též učinil schopna vejíti jednou do království nebeského, bývají lidé netrpělivi a než by přestáli tuto zkoušku, která tak krátce trvá, raději připravují se o věčnou blaženost. Že blaho naše není tuto na světě, vysvítá odtud, že ani věrní služebníci Boží nemají zde plného a stálého štěstí.

Rozličnými prostředky vychovává prozřetelnost Boží obyvatele pro věčnou vlast. Mezi těmi prostředky zaujímá místo důležité kalich Páně, utrpení a strasti. Taký kalich píti dával Bůh již ve Starém Zákoně národu israelskému. Avšak nejen pobloudilým, ale i ctnostným dává láska Boží píti kalicha hořkého, aby oslavy došli. Co provinil šlechetný Job, že všeho statku zbaven, opuštěn a hrozným raněn neduhem? V čem klesl největší mezi syny, kteří kdy narodili se ze ženy, Jan Křtitel, že po tuhé vazbě Herodes kázal stíti hlavu jeho? Čím zasloužila toho nejsvětější Matka Maria, že sedmerý meč proklál útlou duši její? Nic neprovinil Job trpělivý, neklesl kazatel Jordánský, skvrnu hříchu nepoznala čistá lilie Maria Panna; všecky tyto i jiné duše pily z kalicha utrpení s myslí klidnou, ano i veselou. Sv. apoštol obrácené Filipenské blahoslavil slovy: »Vám od Krista dáno jest, abyste netoliko v Něho věřili, ale i pro Něho trpěli.« Tak bojovali a trpěli četní sborové trpících protivenství pro Krista Svět pohanský žasl, když viděl, kterak rytířstvo křesťanské se řadilo pod prapor Kristův, který byl židům na pohoršení a pohanům za bláznovství. Co je sílilo, co jim dodávalo rekovné zmužilosti a vytrvalosti? Vědomí, že kráčejí cestou kříže, cestou královskou ke branám věčnosti, jistota, s jakou hleděli oslavení svému vstříc. Je unášel slib daný trpícím: »Blahoslavení, kteří trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské.« Sláva nebeská zajisté jest ta země zaslíbená, mlékem a strdím tekoucí, ale aby tam došel člověk, jest mu projíti mořem a putovati po vypráhlé pouti tohoto světa. Bez boje není vítězství! Že tomu tak, dosvědčuje Písmo sv., které praví: »Člověk narozený ze ženy naplněn bývá mnohými bědami.« Ta jest ale naše útěcha, že utrpení lidí Bohu oddaných není bez konce a že nás čeká oslava v nebesích, která to utrpení daleko převyšuje. Když vojín srdnatě snáší rány, nedbá na mračno šípů, snáší hlad i zimu, dlouhá polní tažení a nebezpečí ve válce, poněvadž na vítězství myslí: když námořník neohroženě svěřuje se prudkým přívalům bouřícího se moře, nedbá nestálých větrů a dalekých cest, jelikož hledá zisku; a když jiní a jiní lidé po pozemském dobru se pachtí do únavy, ač naděje jejich vztahuje se na pomíjející věci a dosažení těch věcí jest tak nejisto: zda nemáme my tím spíše jako křesťané snášeti ochotně, odevzdaně a trpělivě křížky, které Bůh z téže lásky, z které nám Své milosti uděluje, na nás sesílá, když naše naděje jsou věčny a nezmění-

telny, nekončí tímto životem, ale vztahují se na onen věčný, nesmrtelný a blažený život. Ani žádná povětrnost špatná, ani *netušený zánik* věcí, ano ani sama smrt nemůže učiniti konec naší naději. Každému *Bohu oddanému* řečena jsou slova Páně: »Vy pak se budete rmoutiti, ale zármutek váš obrátí se v radost.« Jako na rolníka po práci trudné usmívá se radost bohaté žně, tak člověku Bohu oddanému po kratičké době utrpení vezdejšího nastane den věčně jasný a radostný po vykročení z tohoto slzavého údolí. Snášejme všechny strasti statečně, poněvadž k našemu dobru se to děje, když Bůh dle své vůle bídy různé na nás sesílá. Neodvrzme naději, neklesněme v boji proti mocnosti temnosti. — Známa-li naše mdloba, známa jest i milost Boží.

Pilný a rozumný vinař v dnešním sv. evangeliu budiž nám příkladem, jak máme si počínati, abychom cíle svého došli. Vinice, jak ušlechtilá jest, ale jak mnoho práce vyžaduje! A hle! Takové vinici přirovnává Kristus Pán náš život vezdejší. Dokud jsme zde, jsme najati, abychom vinici svou bedlivě vzdělávali, abychom se starali o svou nesmrtelnou duši. Slova: Jdětež i vy na vinici mou, jsou řečena nám všem. Všichni jsme povoláni, abychom Bohu sloužili a všichni máme slíbeno, že co bude spravedlivo, i nám dáno bude. Nic jiného tedy nezbývá, než abychom trpělivě snášeli břímě dne i horka a celým srdcem a veškerou silou sloužili Pánu Bohu a o spasení duše své s bázní a třesením pracovali, jak dí sv. apoštol. Držme se tedy svého cíle pevně! Bůh nás všecky volá, všecky chce spasiti, proto přichází hned na úsvitě, přichází okolo hodiny 3., přichází okolo hodiny 6., 9. a 11. a ustavičně nás zve na vinici Svou. Snad u mnohého z nás odbila hodina jedenáctá, v kterouž praví Pán: »Co tu stojíte zahálejíce.« Nicméně přece jest doba příhodná; shovívavost a dobrota Boží jest bez konce. Praví-li někomu z nás svědomí, že dosud málo nebo nic nepracoval na vinici Páně: počněme alespoň dnes s dvojnásobnou pílí pracovati, abychom nemusili zvolati jednou: vše jest ztraceno. Počněme pracovati hned a nehřešme na milosrdenství Boží! Soudy Boží přicházejí v dobu, kdy se toho člověk nejméně nadá. Kdy spatřil Balthasar, král chaldejský, na stěně komnaty své onu strašnou ruku, kteráž mu zahynutí zvěstovala? Není-li pravda, že v době, kdy se toho nejméně nadál. Seděl zajisté ověnčený uprostřed chlipných hýřilů a mladic u tabule bohatě pokryté a opíjel se z posvátných nádob, které odcizil z chrámu Hospodinova. Kdy uzřela Jezabel, královna israelská, naplňovati se výhružné slovo Boží, že psi roztrhají tělo její? Když byla již zapomněla báti se Ho a z oken paláce svého stkvostnou nádheru svou na odiv stavěla, aby, jakož naději měla, novým zasnoubením sobě pojistila nespravedlivé držení důstojnosti královské. Vůbec prohlédneme-li příklady soudů Božích, shledáme, že jimi zachváceni a poraženi jsou lidé, když se toho nejméně nadáli, nebo z výhrůžky Boží až posměch si tropili. Takových smutných příkladů však my sledovati nebudeme! Buďto chceme býti spaseni anebo nechceme. Chceme-li býti spaseni, užívejme

prostředků pravých a ne zdánlivých; nechceme-li býti spaseni, odvrzmež i tvářnost křesťanského života a oddejme se zjevně nepravosti! My chceme zajisté všichni býti spaseni! Pracujme tedy spravedlivě, abychom dostali mzdu, která tisíckráte převyšuje práce a namáhání života vezdejšího, starejme se o svou duši a o své spasení, služme Bohu věrně po celý život svůj, aby když přijde večer a onen Pán vinice řekne správci svému: Zavolej dělníky a dej jim mzdu, i my také ji dostali a se všemi svatými a vyvolenými v nebesích se radovali na věky věkův. Amen!

Dr. *Ladislav Dvořák.*

Neděle devítník.

(Homilie.)

Důležito jest k pochopení a vysvětlení dnešního podobenství o vinici a dělnících na vinici, abychom zvěděli, co předchází.

K Pánu Ježíši přistupuje mládenec jeden, otazuje se: Mistře dobrý, co budu dobrého činiti, abych měl život věčný? A on řekl jemu: Co se mne ptáš o dobrém? Jediný dobrý jest Bůh. Chceš-li pak vjíti do života, žachovávej přikázaní. Dí Jemu mládenec: Kterých? A Ježíš řekl: Nezabiješ, nezcizoložíš, nepokradeš, nepromluvíš křivého svědectví, cti otce svého a matku svou, a milovati budeš bližního svého jako sebe samého.

Dí Jemu mládenec: Všeho toho ostříhal jsem od mladosti své, čehož se mi ještě nedostává? Řekl mu Ježíš: Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej co máš, a rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebi; a pojď, následuj mne.

Uslyšev pak mládenec slovo to, odešel smuten, neb měl mnoho statků. Tedy řekl Ježíš učenníkům Svým. Amen, pravím vám, že nesnadno bohatý vejde do království nebeského. A opět pravím vám: Snáze jest velbloudu skrze díru jehly projíti, nežli bohatému vjíti do království nebeského. A uslyševše učenníci, divili se velmi, řkouce: I kdož tedy bude moci spasen býti? Pohleděv pak na ně Ježíš, řekl jim: U lidí jest to nemožné, ale u Boha jest všecko možné.

Tehdy odpověděv Petr, řekl Pánu: Aj, my jsme opustili všecko, a šli jsme za Tebou, což tedy nám za to bude? Ježíš pak řekl jim: Amen, pravím vám, že vy, kteří jste následovali mne, v druhém narození, když seděti bude Syn člověka na stolici velebnosti Své, budete i vy seděti na dvanácti stolicích, soudíce dvanáctero pokolení israelské. A každý, kdož opustí dům, neb bratry, neb sestry, neb otce, neb matku, neb manželku, neb syny, anebo pole pro jméno Mé, stokrát více vezme, a životem věčným vládnouti bude. Mnozí pak první budou poslední, a poslední první.

A nyní Pán připodobňuje království nebeské člověku hospodáři, kterýž vyšel na úsvitě, aby najal dělníky na vinici Svou. Člověk hospodář není nikdo jiný, jediné Pán Ježíš. Vychází pak na úsvitě, aby najímal dělníky, s nimiž smlouvá se o mzdu denní.

Jak dbalý a pečlivý jest ten hospodář, že před svítáním již vychází, aby dělníky dostal na svou vinici! Jak dbá o to, aby vinice jeho v čas byla okopána a obdělána. Jak laskavý a dobrotivý jest ten hospodář, že dělníkům neurčuje mzdy sám, nýbrž smlouvá se s nimi. A teprve když dal jim co žádali, teprve tehdá posílá je do vinice své.

Avšak týž hospodář vychází nanovo o hodině třetí, naše hodina devátá před polednem. I vidí zase dělníky, kteří stojí na tržišti, zahálejíce. I těm praví: Jdětež i vy na vinici mou, a co bude spravedlivého, dám vám. S těmito druhými již hospodář nesmlouvá; avšak praví jim: Neukřivdím vám, ale co bude spravedlivého, zaplatím. A musilit dělníci hospodáře dobře znáti, že jim neukřivdí, že mzdy jim neutrhne, a proto ochotně poslouchají a jdou, aby na vinici jeho pracovali.

Hospodář dbalý a pečlivý vychází ještě po třetí a po čtvrté a sice o dvanácté hodině polední a o třetí odpolední. A zase vidí dělníky, že stojí na tržišti, nemajíce práce. I těmto praví: Jděte také do mé vinice, a co bude spravedlivého, dám vám.

K posledu vychází hospodář o hodině páté před večerem, a zase nalézá dělníky, kteří celý den stáli na tržišti, zahálejíce. I vytýká jim hospodář lenivost slovy: Co tu stojíte, celý den zahálejíce? Avšak dělníci mohli se hospodáři dostatečně omluviti; neboť pravili: My bychom rádi byli pracovali, rádi bychom si něco byli vydělali, ale žádný nás nenajal. Tu praví hospodář: Jdětež tedy i vy na vinici mou. Avšak těmto posledním neslibuje žádné mzdy. Vždyť pracovali na vinici jeho pouze jednu hodinu, od páté hodiny do šesté.

Když tedy hodina šestá večerní se přiblížila, řekl pán vinice svému správci: Zavolej dělníků a dej jim mzdu, počna od posledních až do prvních. Ti tedy, kteří poslední přišli do vinice a jen jednu hodinu pracovali, první byli vypláceni a dostali tutéž mzdu, kterou pán smluvil s dělníky, kteří hned na úsvitě byli najati, a kteří pracovali celý den.

Konečně došlo při výplatě i na ty, kteří na úsvitě byli najati, a těm vyplatil správce tolik, co těm posledním. Tito však domnívali se, že více vezmou, a proto po výplatě reptali proti hospodáři, dávali nespokojenost svou na jevo, řkouce: Tito poslední, kteří prvně byli vypláceni a jen jednu hodinu pracovali, rovni učiněni nám, stejný plat dostali s námi, kteří jsme pracovali od úsvitu až do večera v parnu a v potu tváře své.

A hospodář dobrý a laskavý odpovídá jednomu z nich, který nejvíce reptal, největší nespokojenost na jevo dával: Příteli, nečiním tobě křivdy. Zdaliž jsem ti snad ze mzdy něco utrhl? Zdali jsem se s tebou nesmlouval, až jsem ti povolil, cos za práci celodenní žádal? Mohlť jsem já jako pán určiti, co ti na den dám, ale neučinil jsem tak, nechal jsem tě, abys sám určil, co za práci denní žádáš.

Vezmi tedy, co tvého jest, a odejdi: chci pak i tomuto poslednímu dáti, jako i tobě. Anebo zdaliž mi není dovoleno z mého

dáti, co a mnoho-li chci? Anebo je oko tvé nešlechetné, jsi snad nepříznivý a závistivý proto, že já dobrý jsem?

O, jak dobře těm, kteří u tohoto hospodáře pracovati mohou! V dobrotě a lásce své hledí všem dělníkům opatřiti práci a výdělek. Nemůžeť viděti zahalečů, a proto pětkrát za den vychází na tržiště, aby najal dělníky. Jak dobře pracovati u tohoto hospodáře, který neurčuje sám mzdy dělníkům, nýbrž smlouvá se s nimi, aby jim neukřivdil. Jak dobře pracovati u tohoto hospodáře, který práci a mzdu nepočítá dle toho, jak kdo dlouho pracoval, nýbrž dle toho, jak kdo pracuje. S jakým úmyslem, s jakou ochotou a horlivostí.

Těmto dělníkům nikterak nenapadá myšlénka, aby stávkovali, aby práci vypovídali, aby hospodáři svému se zprotivili, anebo aby větší mzdu od něho žádali. Že reptají proti hospodáři, toho příčinou jest pouze veliká dobrota a láska k dělníkům. Kéž i nynější hospodáři tak se chovají k dělníkům, jako hospodář ve dnešním sv. evangeliu! Pak by dělníci nemusili naříkati, že jsou nezaměstnáni, a že mzda jejich nestačí, aby mohli vyživiti sebe i rodinu.

A čemu třeba se podiviti, čeho nelze pochopiti, že ač ten hospodář dnešní jest nad míru dobrý a laskavý, o vinici svou velepečlivý, k dělníkům tak štědrý, že až i reptáním dávají nespokojenost svou na jevo nad jeho dobrotou, že ten hospodář často marně dělníky najímá, že nechtějí u něho pracovati.

Vychází-li na úsvitě, aby hned v mládí najímal dělníky, vymlouvají se, že oni musí napřed užiti světa, že chtějí okusiti radovánek, dokud jsou mladí, až se jim svět omrzí, až se opojí kalichem rozkoší světských, pak teprve si to snad rozmyslí, že tomu nebeskému hospodáři budou pracovati. Ale má-li snad mládež zaslíbeno, že dočká se dlouhého věku? Neumírá-li poměrně těch mladých mnohem více, nežli těch starých? Jen se rozhlédněte vy, jejichžto hlavy jsou pokryty šedinami, kol sebe, a hledejte těch, kteří s vámi v mládí obcovali, kolik jich zbylo? Jestliže čekali na stáří, že teprv tehda sloužiti budou Pánu Bohu, ó pak jsou ubozí; neboť stáří se nedočkali. Bůh již ve Starém Zákoně poručil, aby mu prvotiny byly obětovány. Z té příčiny mile přijal oběť Abelovu, oběti pak Kainovy Pán nepřijal.

Jestliže ti, které Pán na úsvitě v útlém mládí volá do práce, se vymlouvají, nejinak i ti, které Pán volá v hodině deváté před polednem, totiž mládenci a panny. I tito si praví: Vždyť jsem právě v nejlepších letech. Svět se na mne směje a vše mi podává, cokoliv srdce mé oblažiti může. Já chci užívati světa. Až se vdám a ožením, pak mám času dosti, abych Bohu sloužil.

A hle, nebeský hospodář, ač nemile taková výmluva se Ho dotýká, nicméně o poledni a o třetí hodině odpolední najímá ty, kteří již ve stavu manželském žijí. Jakoby jim řekl: Na úsvitě neslyšels hlasu Mého, o hodině deváté jsi se vymlouval na hodinu polední a třetí po poledni. Nuže, přicházím zase k tobě, zdali jsi se už odhodlal, dáti se v službu Mou? Avšak manželé praví: Milý

Pane, rádi bychom šli na vinici Tvou, ale ty starosti, svízele, trampoty a kříže, které máme ve stavu manželském, dílem s hospodářstvím, dílem s dítkami, dílem s čeládkou a dílem i s tím dobytkem, jsou tak veliké, že někdy sotva ranní a večerní modlitbu vykonáme. Musíš, milý Pane Bože, počkati, až budeme na výměnku, až tu živnost přenecháme dětem.

A hle, Bůh dobrotivý a laskavý čeká i na ty, kteří teprv hodinu před večerem se dávají do služby Jeho, ani těch nezamítá. Vidímeť na lotru kajícím, který spolu s Kristem umíral a který krátkou dobu jen pracoval, vidíme na něm, že Pán Ježíš vzal toho lotra dříve do ráje, než Marii Pannu a svaté apoštoly. Avšak nestalo se tak proto, abychom se tím těšili, že i nám se podaří, co se podařilo lotrovi. Umíraliť s Kristem lotři dva. Jeden byl vzat do ráje, a druhý sestoupil do pekla. Staloť se tak, aby ani největší hříšník nezoufal nad milosrdenstvím Božím, ale aby nižádný zúmyslně na milosrdenství Boží nespoléhal.

U večer přichází správce a volá dělníky, aby jim vyplatil mzdu. Správce tento není nikdo jiný, jediné smrt. A tento správce přijde i ke každému z nás. Tento správce všecko srovná. Správce tento u večer života i nás zavolá. A po smrti vyplatí nám Pán mzdu. Jaká ta mzda naše bude? Taká, jakou jsme si zasloužili. Že hospodář těm, kteří věrně na vinici jeho pracovali, neukřivdí při výplatě, ano že jim dá více, než sami doufali, o tom ubezpečuje nás dnešní svaté evangelium.

Protož v tu hodinu, v kterou Pán Ježíš nás zve, dejme se najati do práce. Ti, které Pán najímá na úsvitě, nechť ochotně jdou. Ke komu Pán přichází ve věku mládeneckém, nechť nečeká až na věk mužný, protože neví, dožije-li věku toho. Je-li ten, koho Pán zve, už hospodářem a hospodyní, nechť nečeká až na dobu stáří, protože neví, dočká-li té chvíle, v níž by si pak mohl od práce a starosti odpočinouti.

Uposlechneme-li hlasu hospodáře nebeského ochotně a budeme-li práce své konati z lásky k Bohu, poneseme-li kříže a utrpení tak, jako nesl je Pán Ježíš, pak, byť bychom i poslední byli voláni, první mzdu obdržíme, pak budeme ne pouze mezi povolanými, ale budeme mezi vyvolenými, čehož kéž popřeje nám láska a dobrota hospodáře nebeského, Ježíše Krista a přímluva Matky Jeho přemilé a svatých Božích. Amen. *František Klíma.*

Neděle I. po devítníku.

Ranní promluva

Proč slovo Boží tak málo prospívá mnohým křesťanům.

»Kdo má uši k slyšení, slyš!«
Sv. Lukáš, 8, 8.

Spasitel náš mluví v dnešním sv. evangeliu o tom, proč učení jeho mezi židy tak málo užitku nese. Které to jsou příčiny, jimž

ten účinek nepatrný božský Mistr přičítá? *Nepozornost, změkčilost a světáctví*, to jsou ty překážky, jež slovu Božímu vstup do srdcí lidských zabraňují. A kdyby dnes Spasitel náš, v tom těle, v kterém na zemi kráčel, mezi námi se objevil, kdyby zde na tomto místě stál a kázal, shledal by, že i nyní slovo Boží málo užitku nese mezi katolickými křesťany a to z těchže příčin, jako když kázával zástupům v zemi judské. Popatřme trochu na ten svět a ty lidi v něm, a shledáme, že tomu skutečně tak jest.

Pojednání.

Na čem nacházejí lidé za dnů našich nejvíce zábavy, po čem nese se hlavně touha jejich? Po radovánkách a rozkoších, a to přečasto nedovolených a hříšných. Každý chce toho světa hodně užiti, a proto se vyhýbá všemu, co jest vážným a co by mu spokojenost kalilo. To vidíme již na tom, co lidé nejraději čtou. Jsou to knihy po většině lehké, kluzké, plné smyslností; takové knihy baví, ty se kupují a čtou. Ale kniha poučná, která by zušlechtila čtenáře, taková kniha nenalézá přátel a kupců. U našich předků pozůstávala knihovna z knih dobrých, bývala to bible, postilla, dobrý kalendář, knihy schválené duchovní vrchností — ta rozličná dědictví našich svatých patronů, jako dědictví sv. Jana Nepomuckého, sv. Cyrilla a Methoděje atd. tam též nechyběla. Ale dnes tyto knihy již nemají přístupu do mnohých rodin křesťansko-katolických. Když se ale lidé vyhýbají četbě vážné, nábožné, tu tím více budou se vyhýbati kázaní, kde jim někdy do ucha zahřmí slovo velmi nepříjemné, jako: peklo, soud a věčnost. To ovšem pro nynější svět není, to mu nechutná, od toho se s odporem odvrací.

O těchto věcech lidé neradi přemýšlejí, a jestli přece něco je na ně upomene, tu těší se tím, že je dosti času ještě s tak smutnými myšlénkami se zabývati, ano hledají v zábavě zapomenutí těch vzpomínek nepříjemných. Takovým lidem ovšem kázaní neprospěje, slovo Boží padá tu na tvrdou skálu srdce lidského.

Když takto věci se mají, pak nedivte se, že převládá na světě trestuhodná lehkomyslnost, vzhledem ku spáse duše lidské. Málo lidí jest dnes, kteří by se upřímně o blaho věčné starali, většina lidí stará se jen o to, aby se jim tady na světě dobře vedlo. Tito lidé neřídí se žádnými pevnými zásadami, nýbrž jdou brzo s tou neb onou stranou, podle toho, jaký jim z které strany plyne zisk, to jsou lidé, kteří dnes jsou takovými a zítra zase zcela jinými, dle toho, jak zapotřebí, aby se někomu zalíbili. S takovými lidmi jednati jest těžko, neboť nemají přesvědčení, nemají citu, nemají poctivosti, zisk, užitek, peníze, to u nich platí, za poctivost ničeho se nekoupí. A u takových lidí má slovo Boží něco působiti? V lehkomyslnosti své oddávají se neřestem, a tu ovšem nemůže to zrnko slova Božího vzklíčiti v srdcích takových, jež ušlapaným silnicím se podobají, na nichž hříšné myšlénky a žádosti svobodně se procházejí.

Konečně neprospívá slovo Boží mnohým pro sženštilost a změkčilost naší doby. Tací marniví, po radovánkách jdoucí a lehkomyslní lidé nemívají též obyčejně pražádné síly ani tělesné ani duchovní, nemají odvahy, nemají rozhodnosti. Svému zkaženému srdci nemohou nic odepříti, byť i rozumem svým špatné následky své rozmařilosti předvídali. Vášní svou nechávají se otrocky opanovati, poněvadž nemají tolik síly, aby se jí vzepřeli, mají v ošklivosti vše, co s prací a namáháním jest spojeno. V požívání rozkoší protráví ty dny života, až pak smrt je vzbudí z toho opojného spánku a duší jejich zatřese. Tito lidé, praví Spasitel, jdou po pečování a zboží a rozkošech života, a tak símě slova Božího i když vzklíčí, bývá udušeno a nepřináší užitku. Neboť jak může vniknouti slovo Boží v srdce člověka, jenž vážnými myšlénkami zabývati se nedovede? Jak může takový světák nalézati radosti na Bohu a na slovu Božím, když srdce jeho jiné radosti nezná a jiné necení, než té, kterouž nalézá v ukájení svých choutek a náruživostí? Jak může člověk takový, jemuž všecko za těžké přichází, odhodlati se k tomu, aby tělo své umrtvoval, proti hříchu bojoval, a aby sobě nebe dobýval? Jak mohou pohnouti člověkem takovým statky neviditelné, jež mu slovo Boží doporučuje, když sobě oblíbil statky smyslné, tělu hovící?

Na velmi špatné cestě jsou ti lidé, kteří s tímto světem jdou, s proudem tohoto světa plují. My nedáme se strhnouti proudem tím! My jsme a chceme zůstati dobrými, celými katolickými křesťany, ne pouze katolíky na oko, nýbrž skutkem, my chceme sobě vážiti slova Božího, v srdci svém je zachovávati a jím se říditi. Amen.

† Dr. *Ferd. Beneš.*

Neděle I. po devítníku.

(Vyšší homilie.)

»Vyšel rozsévač, aby rozsíval símě své.«
Luk. 8.

Dříve nežli sv. Lukáš podobenství Páně o rozsévači přednesl, připomíná, že Pán Ježíš chodil po městech a po městečkách, a kázal a zvěstoval království Boží, a dvanácte s Ním. I některé ženy, kteréž byly uzdraveny od zlých duchů a od nemocí: Maria, jenž slove Magdalena, z nížto bylo sedm zlých duchů vyšlo. A Johanna, manželka Chusova, úředníka Herodesova, a Susanna, a mnohé jiné, kteréž Mu posluhovaly ze statků svých. Když pak se scházel zástup mnohý, a z okolních měst pospíchali ku Pánu Ježíšovi, mluvil v podobenství.

Že pak milý Pán Sám na prosbu učenníků podobenství vyložil, neníť nám třeba výkladem podobenství se zabývati. Toho jediné budiž dotknuto, že by takové vysvětlení nikdo v podobenství tom nehledal, jak Pán je vysvětlil. Komu by kdy připadlo k semeni obilnému přirovnati slovo Boží? Kdo by bohatství a rozkoše ve-

zdejší porovnal s trním, když bohatství obveseluje, trní pak bodá a zraňuje? Kdo by kdy přirovnal srdce lidské poli? A přece nicméně jest význam ten hluboký, ač neobyčejný. Protož i my chceme u výkladu toho se zdržeti, abychom hlouběji v něj vniknouti mohli.

Zrno obilné jest tak nepatrné, že jak praví sv. Lukáš, rozsévač i na cestu, i na skálu i mezi trní je rozsívá, ač dobře ví, že tam užitku nedonese. Zrno obilné, hojně-li se urodí, tak jest nepovšimnuto, že ne pouze k výživě lidské se užívá, nýbrž že i drůbeži a dobytku se předkládá a sype. Pravou cenu zrna obilného poznáváme teprv tehdy, když se neurodí. Tu teprv pozorujeme, že zrno obilné jest dražší a vzácnější, než zlato a stříbro, ano že cenou převyšuje i perly a drahokamy.

Avšak i v jiném ohledu jest zrno obilné hodno povšimnutí. Jestiť nezbytnou podmínkou k výživě těla našeho. A proto ode dávna stav rolnický, který pěstováním obilí se obírá, jest nejprvnějším a nejdůležitějším stavem společnosti lidské. A nedobře zřízena jest společnost lidská tehdy, když rolník, jenž jiným živnost opatřuje, nemá pro sebe ani tolik, aby sebe a domácí své řádně vyživiti a opatřiti mohl.

Zrno obilné i v tom ohledu povšimnutí hodno, že jediné zrnko a tajuplný život, který v něm jest ukryt, ohlašuje i dobrotu, i lásku i všemohoucnost Boží. Jak různý účinek jeví zrnko obilné, ponořeno-li do brázdy, anebo rozemleto-li mlýnským kamenem. V obém případě jeví účinky podivuhodné.

Položeno-li do brázdy, umírá; avšak ve smrti zároveň k novému životu se rodí. Vždyť jeví životodarnou sílu tím, že vyhání kel, a spolu i kořínky v zemi se usazuje a upevňuje. Vypučí-li, mnohým nehodám jest kel vystaven. I mráz, i vedro i přílišné deště, i zima a sníh mnohdy kel zničí; avšak z kořene zrno novou sílu přijímá. A kel roste v stéblo, stéblo končí v klas, kterýž dobou příhodnou rozkvétá a tím také zárodek nového hojného zrna slibuje.

Kdykoliv pak mlýnský kámen zrno obilné rozdrtí a rozemele, i tuto nový život probouzí. Jestiť pokrmem člověku a z pokrmu tohoto tvoří se v těle lidském krev, žíly, maso, kosti a veškery součástky těla lidského. Jako tam v brázdě zrno se mění, tak i v těle lidském proměna se děje tím, že tělo člověkovo v síle udržuje. Komu nechutná pokrm ze zrna obilného zhotovený, tomu nelze dlouhého života předpovídati. Proto nemocný, jenž ponenáhlu se pozdravuje, velmi se těší, může-li chleba požívati, dobře věda, že chlebem tělo se posilní.

A hle, tyto a podobné účinky v srdci lidském má i slovo Boží, které Pán zrnu obilnému přirovnává. V jaké hojnosti rozsíval Pán slovo toto hned ve Starém Zákoně ústy patriarchů a proroků! A nejposléze rozsíval Hospodin slovo Své ústy Syna svého přemilého Pána Ježíše Krista. A tak chutnal zástupům tento pokrm slova Božího, že odevšad valili se zástupové na Ježíše s tím úmyslem, aby slyšeli slovo Boží. Ano takovou sladkostí oplýval

pokrm tento, jejž podával Pán Ježíš, že tři dny trvali s Ježíšem zástupové a zapomenuli na pokrm tělesný. Ano, mnozí až z daleka přišli, tak že Pánu Ježíšovi se jich zželelo, a že nechtěl jich hladových pustiti domů, aby cestou hladem nezhynuli.

Sám Pán Ježíš přirovnává se ženě, kteráž zadělala těsto do tří měřic mouky. Tři léta Pán Ježíš hotovil a připravoval zástupům každodenně pokrm slova Božího, tak že se i divili, říkajíce: Tento učí nás jako moc maje, a ne jako naši zákonníci a starší lidu. Ano, Pán náš ani těch nezapuzoval, kteří noční dobou přicházeli k Němu, aby nasyceni byli pokrmem tímto. Jakož vypravuje sv. Jan o Nikodemovi, který zajisté nebyl sám, ale bylo jich více, kteří z bázně před židy noční dobou vyhledávali poučení od Pána.

A dosud ještě neztratilo slovo Boží moci a síly své. Vždyť v neděli a ve svátek s radostí můžeme pozorovati, jak lid křesťanský toužebně spěchá do chrámu Páně, aby tam nasytil duši svou pokrmem slova Božího. A Církev Kristova jest i dosud tou ženou, o níž Pán v evangeliu se zmiňuje, že zadělala kvas do mouky až zkysalo všecko. Kvas jest čtení svatého evangelia a epištoly. A zadělává se kvas tento do srdce posluchačů tehdy, když kněz obsah evangelia anebo epištoly vykládá a vysvětluje.

A jako hospodyně křížem žehná těsto a prosí, aby byl ten dar Boží zdárný a zdravý, tak kněz a věřící lid žehná se před kázaním svatým křížem a prosí a modlí se, aby výklad sv. evangelia, milostí Ducha Sv. podporován, blahé účinky spůsobil v duši a srdci posluchačů.

Jestiť výklad pravd křesťanských, kterýž se koná na kázaní o křesťanském cvičení, rodinnou slavností a hostinou, k níž všickni farníci hlasem zvonu se zvou. A tu předkládá se každému pokrm, přiměřený schopnostem jeho. A kdokoliv lačen a dychtiv po slově Božím k této hostině rodinné přichází, nejenom sám nasycen bývá, nýbrž i svým domácím, kteří nemohli se hostiny té súčastniti, buď pro nemoc anebo jinou překážku, donáší tak zv. výslužku, vykládá a vypravuje jim o tom, co v chrámu Páně slyšel.

Ovšem že nesmí býti srdce posluchačovo podobno ušlapané cestě, nesmí býti podobno tvrdé skále, nesmí býti zarostlé trním; ale musí býti podobno zemi dobré a výborné a pak donese užitek přehojný ne pouze v srdci jeho, nýbrž i v srdci jeho domácích. Vždyť i hospodyně, podaří-li se jí dar Boží, dostane-li návštěvu, dá daru toho okusiti, a těší se, je-li pochválena, že ten dar Boží se jí povedl. Proč by tedy neměl otec a matka sdíleti se s domácími s tím darem slova Božího, který v chrámu Páně přijali?

A jak milo poslouchati v rodině křesťanské v neděli a ve svátek při obědě, když nejenom tělo, nýbrž i duše se sytí, když otec a matka vyptávají se dítek a čeledě, o čem kněz v chrámu Páně kázal. Takový otec, taková matka nebude míti nikdy příčiny, aby naříkali na dítky své.

Avšak jiné ještě hluboké a zázračné tajemství ukryto v zrnu obilném. Praviť zajisté sám Pán u sv. Jana 12, 24: »Zrno pšeničné, padši v zem, neumře-li, samo zůstane, pak li umře, mnoho

užitku přinese.« Tímto zrnem pšeničným rozumí vykladatelé Písma samého Pána Ježíše. A padlo zajisté toto zrno pšeničné, jež vypučelo v lůnu Marie Panny, na zemi, když v plnosti času v Betlémě chlévě se narodilo. Padlo toto zrno pšeničné na zem, když před Svým utrpením o zeleném čtvrtku otevřel Pán ústa Svá při poslední večeři, a řekl: Totoť jest tělo mé, a tatoť jest krev má.

Kdožby kdy byl pomyslil, že zrno obilné, že chléb, jenž ze zrna obilného se připravuje, poslouží Pánu Ježíši k tomu, aby nám pod spůsobou tohoto chleba dal tělo Své a krev Svou za pokrm. Zdaliž nemusíme volati spolu se svatým Pavlem: Ó hlubokosti moudrosti a umění Páně! Jaké to hluboké tajemství, že Ten, jehož nebesa nebes obsáhnouti nemohou, jest nicméně obsažen nepatrnou spůsobou pšeničného chleba, nepatrnou spůsobou hostie! Jaká to láska, že Ten, který položil život Svůj za nás jednou spůsobem krvavým na kříži, týž život dává za nás spůsobem nekrvavým ve Svátosti oltářní při mši svaté až do skonání světa. Jaká láska nevyzpytatelná, že Pán Ježíš, nemoha od nás se odloučiti, volil i po vzkříšení a nanebevstoupení Svém ustavičně dnem a nocí přebývati mezi námi!

Jestiť zajisté Svátost oltářní, tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista, símě předrahé a převzácné, kteréž Pán rozesel po celém světě, an pravil: »Aj, já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa.«

Vyšel rozsévač, aby rozsíval símě své. Vyšel Syn Boží z lůna Otce svého nebeského, aby v podobenstvích ohlašoval pravdy nebeské a nepostihlé tak, že přístupny jsou obmezenému rozumu a chápavosti naší. Kdožby, pohlížeje na zrno obilné, nepřipomenul si porovnání, které Pán Ježíš učinil, přirovnávaje símě viditelné a účinky jeho, slovu Božímu a účinkům téhož slova, kteréž sice ne hned, ale v trpělivosti působí přehojné ovoce v srdci dobrém.

A požíváme-li pokrm pomíjející, připravený ze zrna obilného, a nezbytně potřebný k zachování těla našeho, připomínejme si i pokrm nepomíjející, pokrm, kterýž zůstává pro život věčný, a kterýž dává nám Syn Boží v lásce a dobrotě Své.

Prosmež Pána každodenně o chléb vezdejší, jak nás tomu Pán Sám učil. Prosmež ale zároveň Pána, by i duši naší popřál pokrmu slova Božího; neboť dle výroku Páně: Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, kteréž vychází z úst Božích. Prosmež konečně Pána, aby neodnímal nám i pokrmu nebeského, bez něhož duše naše žíti nemůže. Prosmež, aby pokrm ten, zanechaný nám slovem Kristovým ve Svátosti oltářní, sílil duši naši nejenom na pouti pozemské, ale posilnil duši naši i v hodinu smrti na poslední pouti k nebesům, a byl duši naší závdavkem a rukojmím slávy nehynoucí, a aby vyplnila se na nás požíváním tohoto pokrmu připověď Páně: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm,« a ten, kdo požívá mne živ bude ve mně i žíti bude v Otci mém a žíti v Duchu Svatém na věky. Amen.

František Klíma.

Neděle II. po devítníku.

Plán života.

»Pane, ať vidím.« Luk. 18. 41.

Zajisté, nejmilejší, každý z nás dovedl oceniti a pochopiti zoufalost výkřiku slepcova: Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou! Ten slepec slyšel o divech Kristových. Jak rád by k Němu šel, jak rád by Ho hledal — ale tmavá, hrůzná, nekonečná noc se kolem něho prostírala. Byl žebrákem — kdo by vodil žebráka a s ním hledal Ježíše? A teď najednou slyšel, že jde kolem. Vykřikl. Byl to výkřik, v němž bylo vloženo vše: celá naděje a beznaděje. Celá naděje, že se tmy noci rozptýlí a on ten krásný svět zase uhlídá, aby žil, šťastně žil. Celá beznaděje, že jestli nyní mu pomoc nevzejde, bude nešťasten do smrti. I přistoupil k němu Pán a řekl: co chceš, ať ti učiním? On pak řekl: Pane, ať vidím.

A viděl. Viděl svit dne, oblohu, lid; viděl svět, aby žil.

A šel za Ním, velebě Boha.

Veliké to je neštěstí, když je člověk slepý. Svět zdá se mu hrozným, tmavým vězením, z něhož ho smrt může pouze vyvésti. Chvěje se krok učiniti, aby nepadl; chvěje se, aby nebyl vydán v šanc na všech stranách číhajícímu nebezpečí.

Veliké je to neštěstí, když je člověk slepý na duchu. On sice dobře okem vidí, ale klopýtá, naráží; on dobře okem vidí, ale vrhá se do nebezpečenství. Proč? Duše jeho nevidí pravý směr života. A výsledek toho všeho — jest nářek z utržených ran, nebo zahynutí.

O jak by tu bylo zapotřebí vykřiknouti: Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou! Pane, ať vidím!

Který člověk však slepne duševně? Ten, kdo nemá víry, protože mu dává víra směr života. Z víry plyne život.

Aby nás Bůh od slepoty duševní chránil, budeme uvažovati, jaký má míti člověk plán života.

Slyšte mne o tom pozorně, ve jménu Krista Ježíše.

Pojednání.

Když se vydá cestující na cestu, musí věděti, kam jde. Tak je to i s plavcem na moři. A jinak to není s obchodníkem, řemeslníkem, hospodářem. Všickni tito ví a věděti musí, proč své práce konají. Znají tedy cíl své práce.

A tomu tak musí býti i na poli duchovním, náboženském. I zde musíme znáti svůj cíl a to tím spíše, protože na něm závisí vše, co se štěstí duše naší zde na světě i po světě dotýká.

A znají — tažme se — znají lidé tento cíl a dychtí po něm? Odpověď na ni není uspokojivá. Mezi ústním vyznáním: já jsem křesťan a životem toho křesťana, nebo mezi slovy a skutky téhož člověka nalézáme veliké protivy. Jinak se mluví a jinak se dělá

a jinak myslí. Zdá se, jakoby v člověku působily dvě mocnosti, jedna pro a druhá proti, jakoby každá měla svůj zvláštní cíl

A odkud ten zjev, ta nesrovnalost? Duch lidský ve svých náhledech se kolísá. Nejsou v něm ustáleny, nemá toho mravního přesvědčení a poznání velikého úkolu svého — zkrátka nemá pevných zásad, dle kterých jest se mu říditi.

Největšího sklamání pociťuje ten, kdo běží na nejisto, kdo bojuje máchaje mečem do vzduchu. Proč? Nemá plán života.

Kristus Pán v tom ohledu poukazuje na ty, kteří se pachtí za pozemskými věcmi. Chválí je řka: synové světa jsou chytřejší než synové světla.

Představme si jednání takového člověka. Kdo se chce obohatit, přehlíží nejdřív všecky pomocné prostředky, které má kolem sebe, zkoumá je, zdali jsou k dosažení cíle způsobilé. Představí si v duchu všecky překážky, které by ho mohly potkati; ozbrojí se zmužilostí proti nim. Odměřuje při tom každý krok a nespouští s očí ostatní kroky, které má činiti. Z toho, co se mu zdařilo, soudí, co mu může budoucnost slíbiti. Zvláště ale varuje se všeho, co by mu mohlo škoditi.

Takového člověka ve smyslu světa jmenujeme chytrým, opatrným. On má jen jednu vášeň — dosíci cíle.

A tato opatrnost, chytrost musí býti i na poli duševním, v zápase o statky nepomíjející.

Náboženství mu ukládá, aby vyšší cíl: spojení své s Bohem, uskutečnil. Je to snůška povinností, které se životem našim co nejúžeji souvisí. Povinnosti k Bohu a povinnosti k bližním zovou se. Tyto řídí v našem srdci bytující soudce: svědomí.

Kdo si tedy jich je vědom, vědom, nic nečiniti, co by se Bohu příčilo a co by bližnímu škodilo, ten pohlíží na vše se stanoviska vznešeného, prostého všeho sobectví. On poznává cenu všech věcí.

Kde panuje tento rozvážlivý názor, kde toto sebeopanování, kde toto pokojné přimknutí všech životních poměrů k dosažení vysokého cíle: spojení s Bohem, tam je ten pravý plán života.

Kde ten chybí, tam není souladu, nýbrž celá snaha, smýšlení celé rozbíhá se na mnoho podniků, úmyslů, které ovoce nenesou. Objasněme to. Nevznikají mnohé náhledy, návrhy, skutky pouze z okamžitého dojmu, nebo popudu? Nežijí mnozí tak, že neuvažují důvody, následky, jaké z toho jednání mohou pojíti?

Jako lehké dřevo plují na vodě, jsouce vydáni jejímu rozmaru. Hned jsou na vrchu, hned dole, hned v pravo, hned v levo, hned se ve víru točí, anebo stojí.

Řeči a činy těch, s kterými žijeme, jsou často pobídkou našich skutků. Věříme tomu, čemu jiní, milujeme to, co jiní. Honíme se za pošetilostmi, ne proto, že jsou cennými, ale že jsou oceňovány. Je to cesta, po které má kráčeti rozumná bytost? Kdybychom jen trochu uvažovali, poznali bychom chybu svou, poznali bychom, že jsme se zbavili přednosti před zvířaty, která pouze pudy vedena jsou.

Představme si práci řezbáře, majícího sochu zhotoviti. Tento umělec každé části svého díla dá určitou podobu, aby k ostatním se přiměřeně hodila. On nepřestává je porovnávati, řezati, hladiti pokud nemá dokonalou sochu před sebou. To má býti také prací našeho ducha. Veškeré skutky musí jeden ze druhého plynouti, povstávati, takže vespolek spojeny musí dáti nám poctivý, spořádaný, křesťanský život.

Říká se, člověk lety se učí. Slova ta znamenají: čas od času musí se člověk nazpět ohlédnouti, aby z nabytých zkušeností radu, výstrahu, pro budoucnost bral.

Šťastni jsou ti, kteří události dne: skutky, řeči své před soudnou stolici svého rozumu a svědomí volají. Tak si živé poznání svého stavu a mravní síly udržují. Jest to znakem slabosti člověka, který říká: na to jsem nemyslil.

K takovému životu nepotřebujeme vysokého vzdělání, postačí zdravý rozum a láska ku pravdě. Uvažujme na jedné straně smyslné předměty našich žádostí, a na druhé, co o tom dí učení Ježíše Krista a náš zdravý rozum. Celé tajemství, celé umění, cíl našeho života neztratiti, je to: dávej pozor na ušlechtilé hnutí a potřeby svého srdce, kroť své náruživosti a následuj světla božského učení. Čím více světu vzdorujeme, tím jistěji se k cíli svému blížíme.

Tak jednejme a budeme mnoho síti, ale také mnoho kliditi — amen. *Vincenc Drbohlav.*

Neděle II. po devítníku.

Rozjímání o utrpení Páně.

»Syn člověka vydán bude pohanům, bude posmíván, a bičován a uplván, a když Jej ubičují, zabijí Ho.«
Luk. 18.

Pán náš Ježíš Kristus proto se narodil, aby za nás mohl trpěti a umříti. Láska přinutila Božího Syna, že se nabídl Otci Svému nebeskému jako smírce mezi Bohem a lidmi. Milosrdenstvím pohnut, smiloval se Pán Ježíš nad dítkami Adamovými. Z té příčiny také Pán náš milý často o Svém utrpení promlouval. Tak na hoře Tábor před Mojžíšem a Eliášem a třemi apoštoly mluvil o vyjití Svém, kteréž se mělo státi v Jerusalémě. Také dnes, kdy svět se raduje a veselí, Syn Boží rozmlouvá o Svém utrpení; avšak apoštolé nerozumí slovu Kristovu, nechápají slov Kristových. Ano Petr zrazuje Pána z toho, an dí: Pane, nestane se tak.

Když milý Pán náš Ježíš Kristus tak často o utrpení Svém rozmlouvá, můžeme z toho poznati, že srdce Jeho planulo láskou k nám, a že tudíž i naší povinností jest, abychom utrpení Páně často rozvažovali a rozjímali. Svatý Bonaventura dí: Kdo chce ustavičně s Bohem býti sjednocen, ten ať ustavičně patří v duchu na Ježíše ukřižovaného. Z ran Kristových dosahuje člověk tolik

milosti a síly, že nejenom v útrpení nereptá, nýbrž rád vše trpí, cokoliv Bůh naň dopustí. Že pak nikdo z nás bez utrpení není, proto *budeme o utrpení Páně rozjímati,* abychom i my v kříži a utrpení následovali příkladu Kristova.

Pojednání.

Dějiny prvotní Církve Kristovy během tří století jsou dějinami utrpení vyznavačů Kristových. Nejenom židé, nýbrž i pohané sešli se proti Pánu Ježíši v radu s tím úmyslem, aby království Jeho na zemi zničili. Avšak nic nezmohla mdloba a zloba lidská proti budově, kterou vystavěl Pán na skále. Pohled na trpícího Spasitele, rozjímání bolestí Kristových sílilo mučenníky, že i v největších bolestech vytrvali.

A kdož by mohl v kříži a protivenství reptati, rozjímá-li, že nevinný a nejvýš svatý jednorozený Syn Boží trpí za nás, hříšné. Ano, že podrobuje se takým bolestem, jakých žádný člověk vytrpěti nemůže. A třeba nad to připomenouti, že utrpení Páně nezačalo teprv na Zelený čtvrtek, nýbrž že veškeren život Páně na zemi byl samé utrpení a samý kříž. Od jeslí betlemských začalo utrpení Páně a trvalo ustavičně až Pán duši Svou o Velikém pátku v ruce Otce Svého nebeského odevzdal.

Tážeme-li se, kde Pán náš trpěl, a co trpěl, tu nám v dnešním sv. evangeliu Sám dává odpověď. Jde do Jerusaléma s učenníky Svými, aby se tam vyplnilo, co předpovídali proroci. Jde Pán do Jerusaléma, ač dobře Mu známo, že Jidáš iškariotský, jeden ze dvanácti již se smluvil se židy, že jim Pána za třicet stříbrných prodá. Jde Pán Ježíš do Jerusaléma, ač ví, že Annáš a Kaifáš a velerada židovská ve veřejném sezení se na tom usnesli, že prospěje, aby jeden člověk vydán byl na smrt, než aby celý národ zahynul. Jde Pán Ježíš do Jerusaléma, ač dobře ví, že tam bude postaven vedle lotra Barabáše, a že bude dána lidu příležitost, aby se vyjádřil, kdo mu milejší a dražší, zda Ježíš anebo Barabáš. Jde náš Pán do Jerusaléma, ač ví dobře, že noční dobou jako zločinec provazy a řetězy bude svázán a noční dobou s křikem ulicemi jerusalemskými bude vláčen a smýkán a noční dobou souzen. Jde Pán do Jerusaléma, ač Mu není neznámo, že bude celou noc vydán vojínům, aby s Ním prováděli kratochvíle, zahalujíce tvář Páně, bijíce ji a tážíce se: Kdo jest, který Tě udeřil? Jde Pán do Jerusaléma, ač ví, že po nedávném hosanna, s kterým lid Pána vítal, zníti bude v uši Jeho hrozné: Ukřižuj Ho! ukřižuj Ho! Jde Pán do Jerusaléma, ač dobře ví, že lid, poštvaný veleknězi, volati bude: Krev Jeho na nás a na naše syny! Jde Pán do Jerusaléma, kde těžký kříž bude vložen na ramena Jeho, aby jako Isák novozákonný, na kříži dokonal oběť smíření. A ač to Pán Ježíš všecko ví, přece nicméně města toho se nehrozí, nýbrž vstupuje tam.

Kdybychom my věděli, jaké utrpení, jaký kříž nám někde uchystán, zdaž bychom také tak rádi a ochotně na to místo šli,

abychom tam jako Syn Boží utrpení a kříži ochotně a bez reptání se podrobili?

Když římský vladař Pilát veřejně nevinnost Páně osvědčil a židé nicméně o bezživotí Kristovo usilovali, tu pravil jim: »Vezměte vy jej a ukřižujte; neboť já na něm viny nenalézám.« Ale židé křičeli: »Nám nesluší zabiti někoho.« Chtěli tím odvrátiti od sebe podezření, jakoby usilovali o bezživotí Páně. Chtěli spolu, aby Ježíš byl na smrt vydán od nejvyššího správce země židovské, jímž byl Pilát. Ale i ten úmysl měli, aby Ježíš byl ukřižován. Tento způsob smrti nebyl u židů v užívání, kdežto Římané velmi často tohoto hrozného trestu užívali.

Nad to pak stalo se, aby se naplnilo slovo Kristovo; neboť Pán zřejmě dí, že vydán bude pohanům.

Pozorujeme-li nyní chování mnohých křesťanů v těchto třech dnech, tu mimoděk musíme vyznati, že i nyní Pán Ježíš vydán jest v ruce pohanů, takových totiž křesťanů, kteří nestřídmostí a chlípností se prohřešují, zapomínajíce na Boha a na duši svou. Nebuďte podobni v těchto dnech pohanům, aby Kristus nebyl vydán v ruce vaše, a aby Otec nebeský nemusil požadovati Syna Svého z rukou vašich.

Pán praví, že bude posmíván. Když Cham posmíval se otci svému Noemu, tu zlořečil Noe potomkům Chamovým, a tito dosud pod zlořečením tímto úpí a sténají. Bylť to hřích veliký, když syn posmíval se otci svému; avšak přece jenom posmíval se člověk člověku, rovný rovnému, tuto však při utrpení Páně posmívá se člověk Bohu, tvor Tvůrci, sluha Pánu. A hle, Pán Ježíš nejenom nezlořečí těm, kteří se Mu posmívají, nýbrž naopak modlí se za ně, vymlouvá je a prosí Otce nebeského, aby nepokládal jim to za hřích.

Když Pána svázaného vedli ulicemi jerusalemskými, vojíni posmívali se Pánu Ježíši. Když vysokou radou židovskou k smrti byl Pán odsouzen, celou noc posmívali se vojíni a sluhové velekněze Spasiteli milému. Posmíval se Kristu Ježíši král Herodes. Oblékli Pána pláštěm bílým a jako blázna poslal Pilátovi zpět. Posmívali se vojíni Pánu Ježíši, když při korunování dávali třtinu v pravou ruku Jeho a klekajíce na jedno koleno, říkali: Zdráv buď králi židovský! Posmívali se Pánu Ježíši i lotři, kteří spolu s Ním byli ukřižováni. Posmívali se Pánu Ježíši velekněží a starší lidu, ukláněje ku kříži hlav svých a říkajíce: »Pravil: Syn Boží jsem. Nechť tedy Bůh vysvobodí jej z rukou našich.«

Tvor posmívá se Tvůrci svému, a Tvůrce netrestá posmívače. Sluha posmívá se Pánu svému, který trpí, aby sluhu ze záhuby vysvobodil. Zdali máme my příčinu k netrpělivosti, posmívá-li se nám kdo, popatříme-li na Pána svého, Jenž nebrání se posměchu sluhů Svých?

Když sv. Petr a Jan jménem Ježíšovým uzdravili od narození chromého a hlásali Krista ve chrámě, rozkázala jim velerada a velekněží, aby nehlásali Ježíše ukřižovaného; neboť se obávali, že by lid byl rozhořčen proti nim, protože nevinného a svatého

vydali na smrt kříže. Když pak oni, poslouchajíce Boha více nežli lidí, nicméně lidu Krista hlásali, byli vyvedeni z chrámu a veřejně bičováni. Pro dobrodiní, prokázané člověku nemocnému, byli oba apoštolé veřejně bičováni.

Kdo však sečte všecka dobrodiní, která Pán Ježíš lidem prokázal. Svědčíť o Pánu svaté evangelium, že chodil, všude dobře čině. Kdo sečte malomocné, které Pán očistil? Kdo posedlé od zlých duchů, které Pán osvobodil? Kdo sečte hříšníky, jimž Pán Ježíš hříchy odpustil? Nebylo bolesti ať tělesné, ať duchovní, v níž by byl Pán Ježíš nepomohl, kdykoliv kdo s pevnou vírou k Pánu se utíkal. A za všecko dobrodiní byl Pán náš bičován. A bičování bylo trestem hrozným; neboť celé tělo bylo zraněno a zedráno, tak že nebylo nikde zdravého místa. A nad to židé, obávajíce se, aby snad Pilát Ježíse nevinnéhn přece nepropustil, podplatili vojíny, aby Ježíše tak bičovali, až by následkem ran a ztráty krve umříti musil.

Ó ubohý Beránku Boží, jak jsi od dravých vlků rozedrán a rozsápán! Rány, které při bičování zranily tělo Tvé, nám patřily, Tys však nesl je na Svém těle, abys trestající ruku Otcovu od nás odvrátil.

Za největší urážku považujeme my lidé, plivne li nám kdo do tváře. A hle, i této urážce se Pán Ježíš podrobil. Nevzpouzel se Pán Ježíš tomu, aby pochopové plili v Jeho svatou tvář, na niž andělé patřiti žádají.

Když otcové těch, kteří plili ve tvář Páně, vytáhli z Egypta a přišli k rudému moři, tu uzřeli za sebou Faraona s vojskem, před sebou pak měli rudé moře. A Hospodin bojoval za lid Svůj. Snesltě se oblak, který zastíral Israelity Faraonovi, takže jich najíti nemohl.

Tuto také oblak zastírá přesvatou tvář Páně. Snad proto plivali na tvář Ježíšovu, domýšlejíce se, že tvář Páně zastřená nepozná těch, kteří ve tvář Jeho plili. Choť nebeská nazývá Pána Ježíše nejkrásnějším mezi syny lidskými. Avšak jak byla zohavena tvář Kristova, když na ni plili! Tak zhyzdili tvář Páně, že i svatý Petr, jehož se tázali, není-li také z učenníků Jeho, odpověděl: Neznám člověka toho. Tak byla uplvaná tvář Páně, že by snad i Rodička Boží Panna Maria Syna svého Ježíše Krista tou dobou s těží asi byla poznala.

Nuže vy všickni, kteří od světa jste tupeni a haněni, popatřte ve tvář Kristovu, slinami zohavenou, rozpomeňte se, může li kdo vás tak potupiti a pohaněti, jako byl potupen a pohaněn Pán Ježíš, když plili v Jeho svatou tvář.

Spasitel náš milý zakončil předpověď umučení Svého slovy: »A když jej ubičují, zabijí jej.« Pravil Pán po poslední večeři, ubíraje se do zahrady getsemanské, aby tam modlitbou se posilnil: »smutnáť jest duše má až k smrti.« A tak bylo srdce Ježíšovo sklíčeno, že pot krvavý vyvstal na těle Páně a jako krůpěje padal k zemi. Jaký hrozný pocit bolesti zakusil Pán náš milý, když krvavý pot zbarvil tělo Jeho.

Pán náš milý proto tak hroznou smrt podstoupil, aby nám hodinu smrti osladil. Proto také svatí Boží v největších bolestech a v hodinu smrti patřili na Ježíše ukřižovaného a Jeho utrpením a smrtí oslavovali bolesti své.

Když sv. Filip Benitius na smrt se roznemohl, žádal před smrtí, aby mu podali jeho knihu. Že pak okolostojící nemohli uhodnouti, kterou by knihu si přál, donesl jeden z jeho učenníků světcovi kříž. I pravil světec: Ano, tato jest kniha, kterou jsem žádal. I vzal kříž, líbal rány Kristovy a tak duši svou do rukou Kristových odevzdal.

Kéž i nám jest kříž Páně a umučený Kristus Pán knihou, z níž bychom každodenně čítali a rozjímali lásku a dobrotu Kristovu. Z knihy této naučili bychom se milovati Pána Ježíše a milovati i bližního svého. Z této knihy bychom vyčetli, jak drahá jest duše naše. V knize této naučili bychom se pravdě: že musil-li Kristus trpěti a tak vjíti do slávy Své, že i my pouze utrpením vejíti můžeme za Kristem. Amen. *František Klíma.*

Neděle II. po devítníku.

(Osnova.)

Proč i my, jako slepec, ku Pánu Ježíši volati máme.

»I zvolal řka: Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!« Luk. 18, 38.

Poslední neděle před sv. postem. *Ep.* 1. Kor. 3, 2 - 13.; a *Ev.* 18, 31—43. — Dobře čtení ta obrána jsou.

Ep. o lásce, že Ježíš, *láska má*, ukřižován jest. *Evang.*: Ježíš předpovídá *utrpení* své; a o *slepém žebráku* u Jericha.

Předpovídá utrpení, by Církev nás připravila na blízký půst. Jako se staví obraz ukřižovaného Krista Pána na oltář: tak chce Církev, by ve sv. čase postním nikdo neměl *jiné myšlénky*, než Pána Krista a to ukřižovaného!

A slepý žebrák — jsme my. Jsme žebráci před Bohem; každý má, zač by Pána Boha prosil. Týž jest nám vzorem; volal, nedal se odstrašiti. Tak i my; zvláště teď, ve sv. čase postním volati máme: *Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou! — Ukáži, proč tak volati máme.*

Pojednání.

1. Že sami jsme slepí; známe cestu spasení, sedíme vedle ní, a přece po ní nejdeme. Třeba volati: Ježíši, smiluj se, otevři oči mé, abych *viděl* a poznal, co mi ke spasení jest. Sešli Ducha Sv., by osvítil mysl mou!

2. Že *hříšní* jsme, majíce každý hříchy a poklesky své, za jejichž odpuštění bychom prosili. — *Kdo dí, že hříchu nemá, sám sebe svodí a spravedlnosti není v něm.*

3. Že *žebráci* jsme, nemohouce sami pomoci sobě. *Nejsmeť dostatečni, ni mysliti něco sami ze sebe, ale všeliká dostatečnosť naše z Boha jest.*

4. Že Pán Ježíš Kristus jest Pán a Spasitel náš, který Sebe sama zmařil, aby dal život nám.

5. Že jest naším *prostředníkem* a *orodovníkem* u Boha.

6. Že není *jiného jména pod nebem*, v němž bychom měli spaseni býti, jediné jméno Kristus Ježíš.

7. Že *On* jest láska *vtělená;* z lásky k nám opustil slávu Otce nebeského, za nás se obětoval, sklání se k ubohým a bídným.

8. Že *denně* za nás se *obětuje.*

9. I sám nás volá a to zvláště teď ve sv. postě: *Pojďtež ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.*

10. Že jest sv. postní čas, že nás slyší, vedle nás jde, Sám nás volá. *Nyní čas příjemný, nyní den spasení!*

11. Že zvláště teď konáme památku Jeho *neskonalé lásky.*

12. Že i nám, jako *slepci*, může vrátiti *zrak*: *Víra tvá tě uzdravila!* Žádá, hledá víru, pevnou, nezvratnou, Bohu oddanou.

12. Že bude jednou naším *soudcem,* abychom si ho naklonili.

Ó, volejme tak — vroucně, srdečně!

I přijde, zastaví se, řekne: Prohlédni! aby viděl cestu spasení, neseděl vedle ní, ale po ní kráčel a přišel s ním jedenkráte, jako učenníci, do Jerusaléma nebeského. Amen. Msgr. *Boh. Hakl.*

Řeči příležitostné.

Řeč při installaci.*)

Farář zasnubuje svou farní osadu jako nevěstu božskému ženichu Ježíši Kristu.

»Vejdi požehnaný Hospodinův: připravil jsem tobě dům.«
I. Mojž. 24, 32.

Dnes na mysli mi tane onen slavný průvod, který před 46 lety z poblízké osady ubíral se sem do chrámu Páně. V průvodu přicházel mladý kněz-novosvěcenec — provázen požehnáním rodičů, posilován modlitbou svých příbuzných a zbožných farníků; přicházel sem do stánku Božího, aby přinesl zde svou první oběť Hospodinu. Dojemný to zajisté okamžik, kdež novosvěcenec poprvé z úst vypouští to zázračné slovo nad chlebem a vínem. Zdali tu nestává se totéž, co uzřel druhdy patriarcha Jakub u vidění,

*) Promluva při installaci vdp. Fr. Rašína, děkana na Velíši.

že nebe se otvírá a Syn Boží provázen anděly sestupuje na oltář. Ach, co děje se to v duši novosvěcence? Kdož může vypsati ty vznešené pocity, ty nadpřirozené dojmy, ty velebné ideály v duši jeho? On cítí se poblíž trůnu Božího a drže v rukou tělo a krev Syna Božího, slyší tajemný hlas svého božského Mistra: »Žádej zač chceš a vyslyším tebe.« — Tehdáž před 46 lety určil Bůh v prozřetelnosti Své i dráhu Svému mladému sluhovi a zaslíbil mu Svou pomoc a ochranu asi těmi slovy: »Já budu strážce tvůj kamkoli půjdeš a přivedu tě zase do země (krajiny) této, aniž opustím, leč naplním všecky věci, které jsem pravil« I. Mojž. 28, 15. Dnes uskutečnilo se přislíbení to. Onen novosvěcenec před 46 lety vrátil se zpět do své otcovské krajiny, do tohoto sťánku Božího jako váš duchovní pastýř, váš vůdce, učitel a prostředník u Boha; přišel, aby zde mezi vámi konal dílo spásy vaší; přišel, aby farnost vaši zasnoubil a posvětil jako nevěstu Ježíši Kristu.

Při onom prvním průvodu novosvěcence posluhoval jsem já jako ministrant a proto nyní při této druhé slavnosti zplnomocnil mne váš vdp. duchovní správce, abych naznačil a vyložil ten vznešený úřad, který na sebe převzal zde mezi vámi. Jest to úkol podobný onomu, kterým pověřen byl věrný sluha Eliezer, poslán byv od Abrahama do Horan, vyhledat nevěstu synu jeho Izákovi. Hospodin řídil tehdáž kročeje Eliezerovy, tak že došel šťastně cíle svého a z vnuknutí Božího seznal, že Rebeka vyhlédnuta jest prozřetelností Božskou za nevěstu Isákovi; bratr její pak Laban vítal a pobízel přívětivě Eliezera slovy: »Vejdi požehnaný Hospodinův, připravil jsem tobě dům.« Nuže, těch slov používám i já při uvedení vašeho nového vdp. faráře do farnosti vaší, odvolávaje se ku přednímu úkolu jeho,

aby totiž zasnoubil farní osadu svou jako nevěstu božskému ženichu Ježíši Kristu, což s pomocí Boží vyložím v řeči své.

Pojednání.

Velice záleželo Abrahamovi na tom, aby pro syna svého Isáka, o němž zaslíbení messiášské mu učiněno bylo, vybral hodnou nevěstu, která zasloužila by si, státi se pramátí zaslíbeného Messiáše. I zvolil k úkolu tomu nejvěrnějšího služebníka svého Eliezera a přísahou jej zavázal skrze Hospodina Boha nebe i země, aby jen z příbuzenstva jeho, jež pravého Boha se drží, vybral manželku synu jeho Isakovi. Však i Eliezer povědom byl sobě důležitosti úkolu svého a veliké zodpovědnosti nejen před Abrahamem, nýbrž i před Bohem samým a proto vroucí modlitbou obrátil se k Hospodinu vzývaje Ho, aby prozřetelností svou řídil kroky jeho a milostí Svou jej podporoval k svědomitému a šťastnému vykonání úkolu mu svěřeného.

Takovou zbožnou přípravu k povolání a působení svému zde mezi vámi, zbožní farníci, vykonal zajisté i váš vd. duchovní správce. Přísahou posvátnou zavázati se musil nejdůst. vrchnímu pastýři našemu, že vše, co s úřadem jeho jako faráře zdejšího

souviseti bude, vykoná svědomitě a to ke cti a chvále Boží a ku spáse duší vašich, svěřenců svých a vykoupenců Ježíše Krista. Slibem posvátným se mu zaručil, že s horlivostí právě pastýřskou přičiní se, aby trojím úřadem svým utvrdil a posvětil zasnoubení zdejší farnosti nebeskému Ženichu Ježíši Kristu; neopomenul ovšem také vroucí modlitbou k tomu vyprositi si milost a požehnání na božském Mistru svém. A proto k příchodu svému jsem zvolil svátek sv. patrona zdejšího, jehož přímluvou chtěl se pojistiti; proto první kročeje své řídil sem do stánku Božího před obraz sv. Václava, dědice českého, jenž nedá zahynouti nám ni budoucím; proto poklekl zde před svatostánkem, kde v nejsv. Svátosti oltářní dlí božský Vykupitel, aby sobě i vám vyprosil požehnání od Něho a za totéž poprosí Jej i dnes při oběti mše sv.

Sluha Eliezer připraviv se modlitbou k úkolu svému, vydal se na cestu a vzal ssebou dary pro nevěstu Isakovu. Když pak ze zjevení Božího seznal, že Rebeka Prozřetelností Boží vyhlédnuta jest za choť patriarchy Isaka, obdaroval ji zlatými naušnicemi a náramky, ozdobiv tak tvář i postavu její; též nádobí stříbrné a zlaté, jakož i vzácná roucha odevzdal jí, což vše poslal jí ženich a nastávající choť její.

Podobné dary ve smyslu duchovním přináší duchovní správce farní osadě své, aby ji okrášlil jako nevěstu Ježíše Krista. Jsou to především *naušnice zlaté*. Vždyť přichází, aby svěřencům svým hlásal slovo Boží, ty převzácné, zlaté pravdy učení nebeského, o nichž vyjádřil se božský Mistr: »Učení mé není mé, ale toho, který mne poslal, Otce; bude-li kdo chtíti vůli jeho plniti, pozná o učení mém, zdali z Boha jest, čili já sám ze sebe mluvím.« Jan 7, 16. 17. A proto »kdo má uši k slyšení, slyš.« Ó, jak jest tedy potřebí posluchačům ochoty a bedlivosti zlaté k slovům svědomitého duchovního správce, aby takto okrášlena byla duchovní tvář věrných vyznavačů Ježíšových, aby v slovech svého duchovního pastýře slyšeli a přijímali slova božského Mistra, jenž řekl učenníkům: »Kdo vás slyší, mne slyší.«

Naušnice zlaté přináší duchovní správce farní své osadě, této nevěstě Kristově, když věřící k modlitbě vybízí, volaje tak často k nim: »Oremus« — modleme se! O, kéž by přijali farníci ty zlaté naušnice a s vroucí zbožností naslouchali modlitbám, které jim předříkává a s nimi společně koná duchovní správce; kéž byste i vy, zbožní farníci, tak ochotně a s tou vzornou, zlatou oddaností modlili se za svého duchovního správce, jakož on každodenně za vás se modlí dle vyzvání samého božského Ženicha vašeho, jenž řekl: »Modlete se za sebe vespolek, abyste spaseni byli.« — Naušnice zlaté, drahokamy vykládané, podává duchovní správce nevěstě Ježíše Krista, své farní osadě, při každé oběti mše sv., zvláště pak každou neděli a každý svátek, kdež tuto nejdražší oběť těla a krve Syna Božího Bohu přináší za spásu duší svěřenců svých. O kéž byste, zbožní farníci, s ochotou a vděčností přijímali tento převzácný dar Ženicha svého nebeského a

s vroucí, zlatou zbožností společně se svým duchovním správcem se modlili: »Přijmiž sv. Trojice, jeden Bože, tuto oběť jakožto památku smrti a z mrtvých vstání Páně ke cti Rodičky Boží a všech svatých«; a majíce přijmout božského ženicha svého, k Němu s pokorou volali: »Pane, nejsem hoden . . .«

To jsou tedy zlaté náušnice; však Rebeka obdařena byla i *zlatými náramnicemi* a ženich nebeský nezůstává za svým předobrazem Isákem, ale skrze sluhu Svého, vašeho duchovního správce posílá vám na důkaz lásky Své náramky zlaté ve vzkazu Svém: »Kdo má přikázaní má a *zachovává* je, tenť jest, kterýž mne miluje. A kdo miluje mne, milován bude od Otce mého: i já budu jej milovati a zjevím jemu samého sebe« Jan 14, 21. Pamětliv tohoto základního pravidla božského Mistra svého, nabádá proto duchovní správce farníky své slovy sv. ap. Jakuba: »Buďtež činitelé slova a ne posluchači toliko, oklamávajíce sami sebe.« Těmito náramky zlatými, totiž plněním přikázaní Božích a církevních hledí duchovní správce okrášliti farní osadu svou, nevěstu Ježíše Krista: vykládá jim zákon Boží jako pravidlo pro život a ujišťuje slovem sv. apoštola: »Zůstal-li by kdo v zákoně, nejsa zapomínavý posluchač ale činitel skutku: ten blahoslavený bude v skutku svém« Jak. 1, 25. okrášlen jsa zlatými náramnicemi pravého vyznavače Kristova. Vždyť Pán Ježíš, když rozesílal učenníky do širého světa hlásat učení Své, doložil: »Učte je zachovávati všecko, což jsem koli přikázal vám.« Ó kéž byste tyto zlaté náramnice, ty skutky živé víry nikdo neodkládali, kéž byste se vždy osvědčovali pravými katolickými křesťany nejen dle jména, ale i dle skutků.

Nevěsta Izákova obdržela darem i *stříbrné a zlaté nádobí*, a takové vzácné náčiní přináší farní osadě své i duchovní správce; udiveně patříce na mne, tážete se pohledem svým, jaké to myslím nádobí? Nuže, abych nešířil řeč, zkrátka povím vám, že nádobí to jsou prostředky ku spasení, které božský Vykupitel náš nám získal a složil v Církvi Své; jsou to neskonalé Jeho zásluhy, kterými nám Boha usmířil a za nás dosti učinil; jest to svatá, neporušená víra Jeho, bez níž se nelze Bohu líbiti; jest to posvěcující milost, která se nám udílí ve sv. svátostech. Toto nádobí stříbrné a zlaté bude vám nabízeti vd. duchovní správce váš, vybízeje vás k přijímání sv. svátostí zvláště v čase vánočním a velikonočním a připomínaje vám slovy sv. apoštola národů, »toť že jest vůle Boží, posvěcení vaše« I. Tob. 4, 3. On ochotně nabízeti bude vám prostřednictví své k získání odpuštění a milosrdenství od Boha; on volati vás bude ke stolu Páně, ó kéž by nevolal nadarmo jako onen král ve sv. evangeliu. Ó přijímejte ochotně a s povděkem z rukou svého duchovního pastýře toto nádobí stříbrné a zlaté — jest to dar vašeho božského ženicha.

Konečně i o tom *drahocenném rouchu* zmíniti se musím, kterým ozdobena byla postava Rebeky a které zdobiti má i nevěstu Ježíše Krista; jest to spravedlnost křesťanská, kterou rád by oděl vás vd. duchovní správce váš, připomínaje vám často to pravidlo křesťanské spravedlnosti: »Varuj se zlého a čiň dobré.« To

jest ono roucho svatební, v kterém jednou i duše vaše bude míti předstoupiti před ženicha nebeského, aby uvedena byla do večeřadla věčného; ó kéž by to roucho svatební nikomu nechybělo; kéž by ale také nebylo potřísněné a potrhané, ale krásou svou zdobilo duše vaše.

* * *

Toť jsou tedy ty vzácné dary, které vám, zbožní farníci přináší a jménem božského ženicha nabízeti bude vd. duchovní pastýř váš; přijímejte je s ochotou a vděčností, jako vděčně přijala je od sluhy Abrahamova Rebeka. Jak uzřel v rukou jejích ty dary bratr její Laban, přívětivě přistoupil k Eliezerovi a zval i nutil ho řka: Vejdi... Když pak svolil otec Rebeky Batuel k zasnoubení jejímu s Izákem, poděkoval Eliezer Pánu Bohu za zdárný výsledek poslání svého a chystal se druhého dne, aby dovedl nevěstu do domu pána svého, nedada se zdržeti na delší dobu. I ponechali tedy příbuzní Rebece, aby rozhodla, chce-li jíti ihned s Eliezerem, a ona odpověděla s celou rozhodností: Půjdu.

Mám nyní ještě jedno slovo k tobě, drahá farnosti Velišská, nevěsto Ježíše Krista. Hle, zde sluha Páně, od vrchního pastýře k vám vyslaný, čeká na rozhodnutí vaše, budete-li ochotni jíti za ním a přidržeti se jeho rad a poučování. — Ptám se vás tedy já, váš bratr a rodák, jenž zde službu bratra nevěstina konám, ptám se vás, půjdete tou cestou, kterou povede vás vd. tento duchovní rádce a vůdce vás, za Ježíšem Kristem? Půjdete tou cestou spravedlnosti křesťanské, jak ji předpisují přikázaní Boží a církevní? Nuže, slyšel jste, vdp. bratře, hlas své farní osady; toť jejich slib snubní, jejž v ruce vaše skládají pro božského ženicha Ježíše Krista; již není více potřebí, než aby Bůh požehnal slibu tomu a o to požehnání poproste při oběti mše sv. Jako druhdy Laban, bratr nevěsty, tak i já osměluji se nyní vybízeti vás: »Vejdi, požehnaný Hospodinův, připraven jest tobě dům Boží.« Vejděte, přistupte sem k oltáři, abyste zasvětil tuto nevěstu nebeskému ženichu Ježíši Kristu; přistupte k oltáři a obětujte tu první oběť zásnubnou Hospodinu a vyproste sobě i farnosti své milost a milosrdenství od Boha; přistupte k oltáři a vyžádejte sobě požehnání ke konání vznešeného úřadu ve farnosti zdejší, aby vše působení vaše sloužilo vždy ke cti a chvále Boží a k vašemu, svěřenců vašich spasení; vyproste si na božském Mistru svém i toho blahého štěstí, abyste, až jednou před soud Boží předstoupíte, mohl říci jako věrný služebník: »Zde, Pane, jsou ti, které Jsi mi svěřil; neztratil jsem z nich svou vinou žádného.« Amen.

František Vohnout, osobní děkan v Žlunicích.

LISTY KATECHETICKÉ.

Co jest liberalismus

jakožto soustava filosofická a jeho vliv na společnost lidskou.

Podává Fr. Wolf, kaplan ve Dvoře Kr. n./L.

P. Jiří Freund C. SS. R. ve svých: »Protináboženských frázích ve světě pravém« dí: Liberalismus jest vždycky jako na obrázku. Podobá se bezvadně vyšňořenému šviháku . . . Bůh uchovej, že by byl odpůrcem náboženství, vždyť chlubí se svou snášelivostí, hází štědře svobodou svědomí, proto ať prý i náboženství jest na světě . . . . Liberalismus v theorii připouští sice, aby bylo náboženství, ba ohražuje se slavně, že by byl nepřítelem náboženství, ale ve skutečnosti jest proti němu. Nahlédněte jen do liberálních novin, a shledáte, že z pravidla útočí se v nich proti náboženství. Liberalismus hájí sňatek občanský, světský dozor a směr škol, ujařmení Církve všemohoucností státu, škodolibě zveličuje a roznáší poklesky služebníků Církve, po případě vybájí si jich.«« Duchaplný kazatel slovy těmi velmi případně charakterisoval liberalismus. Především třeba odpověděti k otázce: Co jest liberalismus jakožto soustava filosofická?

I. Filosofie jest věda, která na základě výsledků věd ostatních hledí sestrojiti jednotný názor světový. Cílem filosofie bude tedy, aby poznatky lidské spojila v přehledný celek, aby ze všeho vědění takto nasbíraného vyvodila poslední výslednici, ze které by vysvítalo, jak člověk v přívalu dojmů životních se orientovati, jak na svět nazírati, jak smýšleti a jednati má. Filosofie jest vědění a povstává přemýšlením, a poněvadž vědomosti lidské jsou různé a mnohotvárné, filosofie pořádá je v celek, v jednotu, v soulad. Leč filosof přemýšlející nachází ve skutečnosti své spory, v náhledech, které přijímá od jiných anebo si sám osnuje, nalézá neshody a nesrovnalosti a sice v náhledech týkajících se jak malých záležitostí všedního života tak i nejvyšších důležitostí lidstva; pozoruje svoji vlastní nicotu, ale zároveň jest si vědom své svrchované hodnoty, vidí řáditi náhodu, ale zároveň cítí Prozřetelnost

vyšší, vidí konec jednotlivcův, ale cítí zároveň nesmrtelnost, pozoruje nutnost zákonů přírodních, ale též svou vlastní svobodnou vůli, a mnoho jiných sporů zejících na nás z veškeré nynější naší vzdělanosti. Odkliditi takových sporů snaží se filosofie veškerou silou, a tak vznikají ty veliké otázky o původě, smyslu, účelu světa, o životě a smrti, o člověku a jeho určení, o těle a duši, o hodnotě počínání lidského, a jiné a jiné záhady světové. Jedni filosofové jich však pomíjejí, ale druzí o nich uvažují a tak dvojako zjednati si chtějí jednotný názor světový. Však v pokusech nepotkávají se se zdarem, a tu jedněm takový nezdar je pobídkou k novým pokusům, novým systémům, ale druhým je výstrahou, a dokazují, že není možno po vědecku sestrojiti názor světa. Tak Francouz Brunetière prohlásil »bankrot vědy«, z Berlína rozlétlo se světem slovo: »Ignoramus et ignorabimus«. Následkem tohoto mínění filosofie dělí se na dva tábory: Jeden dokládá, že vůči nemožnosti, aby člověk došel svou vlastní spekulací pravdivého názoru světového, nutno jest čerpati názor světa ze zdroje náboženství, ze zjevení. Druhý směr pak popírá tuto možnost a o jednotném názoru ani slyšeti nechce. První tábor tvoří filosofie křesťanská, která ze zjevení Božího čerpajíc, udává za názor na svět pravdy positivní, obsažené krátce v apoštolském vyznání víry a v dekalogu, a druhý tábor, který bez ohledu na náboženství, bez ohledu na duši nesmrtelnou, bez ohledu na zjevení Boží i na Boha samotného tvoří názor světový, nazvati možno liberalismem.

Definice liberalismu pak tedy by byla: Liberalismus jest souhrn systémů filosofických, které bez ohledu na Boha, na zjevení Boží sestrojují názor světový, to jest odpovídají na otázku, odkud svět i člověk jest, proč jest, jaký jest jeho cíl a jak ho dosáhne.

II. Liberalismus neudává za názor světový pravdu, nýbrž ponechává libovůli jednotlivců, jak si mysliti chce o cíli svém, o hodnotě svého jednání, a dle toho potom není u člověka žádného závazku vnitrného v jeho svědomí, člověk dělati může, co chce. Náboženství, jakožto zjevení Boha, pravdy samé, jest absolutní a exklusivní, nepřipouští, aby zároveň vedle něho existovala pravda jiná, a proto názor na svět, jak nám jej podává náboženství, jest jednotný a nemůže se měniti ani přizpůsobovati vůli jednotlivcově, což u liberalismu není. Liberalismus, zavrhnuv pravdu naprostou, podává názor na svět subjektivní, dle náhledů jednotlivcových zřízený, poskytuje tomu, který se jím řídí, velikou svobodu a žádný vnitřní morální závazek, uznává důsledně potom jen právo, ale nepřisuzuje proti právu žádnou povinnost, a jest tedy jednostranným. Základní princip liberálního názoru světového jest, že člověk jest úplně svoboden a nezodpověden ve svém svědomí: dělej, co chceš, jen když můžeš. Tím lidským choutkám a vášním žádných hrází se neklade a zavádí se jednostranná svoboda. Uvedou-li se tyto zásady do praxe, dojde se k divným důsledkům, jak v celku velikém, jenž slove stát i v celku malém, jako jest rodina, i v životě jednotlivcově.

a) Uvažme nejprve důsledky liberalismu v životě jednotlivcově. Člověk dle zásady liberalismu je svoboden, jest volný od zákona Božího, zavazujícího ve svědomí. Smí tedy všecky své choutky a vášně ukojovati, jak může bez ohledu na druhého. Vede tedy liberalismus jednotlivce k sobectví. Další důsledky toho pak jsou, že vede k vykořisťování slabších od silnějších, zavádí liberalismus jakési středověké pěstní právo, což právě v řemeslech a maloživnostnictvu nyní hrozné spousty působí. Liberalismus odstranil poctivou křesťanskou konkurenci, která působena byla dobrotou zboží, výrobků, a zavedl špinavou židovskou soutěž, která neštítí se dělání reklamy a podvodu, jen aby zboží šlo na odbyt, a soupeř v obchodě aby byl zničen. Liberalismus stal se tímto způsobem otcem všeho kapitalismu, který zas splodil sociální demokracii. Liberalismus zavádí svobodu řemesel, svobodu rolnictva, svobodu stěhování, svobodu obchodu; svobodně tedy může člověk si dobývati chleba — a ta svoboda rozbila starodávná sdružení zájmová a stavovská. Lidstvo ve stavech dle zájmů zorganisované je silné a nepřemožitelné, jednotlivé stavy pak v jednotu sdružené jsou nedobytnými hrady a tvrzemi, ale protože zavedl liberalismus svobodu, kde každý může svobodně si počínati bez ohledu na druhé, padly staré cechy, stará družstva živnostnická. Je rovné právo všem, rovnost mezi všemi! Proto hynou řemeslníci, hyne maloobchod, poněvadž člověk, který se tomu neb onomu řemeslu, nebo živnosti nevyučil, smí si ji zavésti, jen když má kapitál; pak, aby se udržel, hází ceny, dělá konkurenci přílišnou, ovšem sám třeba zbohatne, ale ti praví živnostníci musí hynouti, anebo třeba nezbohatne a padne, přece zkazil již ceny, a živnostníci utrpěli. Příklad toho máme v řemesle krejčovském. Krejčí nedrží se jen řemesla ani nyní. Obchodují suknem, mají vždy vedle řemesla obchod suknem, čímž poškozují obchodníky, kteří sukna prodávají; krejčí zase jsou poškozováni tak zvanými konfekcemi, které prodávají celé hotové obleky. Svobodně obchod se plete do řemesla, a řemeslo do obchodu! Dr. Rudolf Horský v »Děl. Novinách« r. V. č. 4. napsal: »Prohlášením svobody řemesel rozbity cechy, řemesla vydána ve psí továrnám a řemeslníci degradováni na tovární dělníky. Prohlášením svobody obchodu padl maloživnostník, prohlášením svobody dělné a zadlužování pozemků zničeno jest rolnictvo, prohlášením svobody neobmezeného stěhování roztržen svazek obcí. Pásky, které dosud jednotlivé stavy k sobě vázaly, byly přetrhány, a uvolněný jednotlivec dle zásady liberální svobody směl dělati, co se mu líbilo, bez ohledu na jiné. Tím ovšem otevřeny byly konkurenci dvéře dokořán, a nyní nastal ve jménu svobody a osvěty vzájemný boj, kdo s koho, ten z toho. Kdo byl chytřejší, rafinovanější, nesvědomitější, a kdo měl peníze, aby si mohl postaviti stroje a vydržeti konkurenci, ten bohatl, a tak dostal se k vládě kapitalismus, peníze či, jak Vogelsang to nazývá, liberální mamonismus.«

b) Však tyto důsledky liberálního názoru na svět, jak jsme uvedli, jsou pouze praktické, peněžní, uvažme život jednotlivcův

se stránky vnitřní, mravní! Člověk smí dělati, co by chtěl. Tedy člověku pak dovoleno vše k ukojení vášní a pudů. Tím vede liberální názor světový k požívavosti, nestřídmosti a hýření. Člověku tedy dle něho není třeba dokonalosti, aby přemáhal, zapíral sám sebe. Proto za nynějších časů platí za slávu hodně vypíti, proto honosí se nyní mládež studující veřejně nemravností, za velkého bývá pokládán mezi studentstvem, kdo dovede promarniti hodně peněz. Další důsledek liberálního názoru jest, že otupuje cit pro povinnost, ale za to pěstuje cit pro vlastní přesvědčení, a dále ještě vymyťuje veškerou úctu před autoritou.

Než liberalismus přece není tak zlým, vždyť on učí také ctnostem. On učí dobročinnosti, a sice dobročinnosti tak, že jí ani Církev neučí, dobročinnosti ke hříchu! Proto staví se porodnice. Liberalismus dále učí milosrdenství, proto odstraňuje se trest smrti, proto nadlehčuje se zločincům. Liberalismus má soucit s nespokojenými, proto dovoluje rozloučení manželství.

c) Z jednotlivců pak sestává stát, leč tu důsledky liberálního názoru na svět jsou trochu jinačí! Liberalismus chce jen svobodu, jen volnost, a sice jen svobodu a volnost pro ty, kteří se ho drží, ale ve státě přece se musí také poslouchati, všickni nemohou vládnouti; musí býti ve státě někdo, kdo by poslouchal; když někdo chce vládnouti, aby vládnouti mohl, musí býti někdo, kdo poslouchá, kdo se nechá ovládnouti, jinak se potom nevládne. A tu si liberalismus pomohl velice chytře: Řekl: Veškerá moc vychází z lidu. Lid tedy, který má poslouchati, který má býti ovládán, vládne sám sobě! Lid dává sám sobě zákony! Kardinál Rauscher ve spise »Der Staat ohne Gott« praví: »Die rechtliche Grundlage, auf welcher der Staat des Rechtes erbaut werden soll, lässt sich näher besehen in der Behauptung auf: Was der Mensch will, das darf er, denn der Wille des Volkes ist ja das höchste Gesetz und alle rechtliche Gewalt von ihm abgeleitet.« Tedy člověk sám sobě jest vládcem a poddaným zároveň. Slovo sv. Pavla: »Není mocnosti leč od Boha« slovo P. Ježíše: »Neměl bys moci žádné, kdyby tobě nebyla dána s hůry«, liberalismus zamítl, a dává moc lidu jakožto celku, dává moc státu a Pána Boha ze státu vymýtá. Stát bez Boha, bez zákona Božího, to jest ideál státu dle liberálního názoru! Bluntschli ve svém »Algemeines Staatsrecht« napsal: »Der Staat ist rein weltlich-menschlich. Die Politik, nicht die Religion ist daher der Geist seiner Wirksamkeit. Der Staat ist nicht verpflichtet selbst die christlichen Sittengebote als Staatsgrundgesetze einzuführen. — Die Freiheit des Staates von religiösen Bestimmungen und selbst von religiösen Einflusse ist eine Grundbedingung seiner Wohlfahrt. — Seine ernste und aufrichtige Religiosität kann vom Staate wegführen und ein warmes Gottesgefühl kann den Staat verwirren.« — Náboženství státu by škodilo, proto se odstraní a sice ze života veřejného, pak ze škol a z rodiny. A toto počínání odůvodňuje takto: Náboženství, především křesťanské, předpisuje člověku cíl nadpřirozený, aby člověk tohoto cíle dosáhl, nutí jej žíti podle zákona Božího. Leč

stát liberální nezná cíle nadpřirozeného, neboť liberalismus o Bohu o duši nic neví, a proto stát liberální nepřikládá náboženství významu žádného. A poněvadž každé náboženství vede člověka k cíli nadpřirozenému, jsou pak pro stát liberální všecka náboženství stejná. Liberální stát je bez vyznání, on se honosí svou tollerancí, snášelivostí ke každému náboženství, an nedělá rozdílu mezi pravým a nepravým náboženstvím a následkem toho nepovažuje za svou povinnost starati se, by poddaní o pravou víru nebyli připraveni, ba náboženství pak jako zbytečné se odstraní.

Uvažme dál: Stát liberální neuznává Boha, a lid pak dává si sám zákony a sám jich poslouchá. Odkud však nabývají sankce? Která autorita je potvrzuje? Odkud vyplývá pohnutka, aby poddaní plnili těch zákonů? Říci, že vlastně násilím vynutí se poslušnost, nebylo by svobodomyslné, a proto filosofie pomáhá. Filosof Hegel vynašel absolutní ideu, která se uskutečňuje a realisuje, a svět jest jejím výrazem. Tato idea Heglova jest absolutní bytost, která má svou vůli, z níž vychází právo, mravnost, ústava společenská, a již konečně dovede býti i státem, čímž dochází vrcholu svého vývoje. Z této zásady pak Hegel dovozuje svrchovanost státu, všemohoucnost, neomezenou nadvládu nad lidmi, jejichž povinností jest žíti ve státu a jemu své zájmy podříditi. Zákony pak jsou projevem vůli ideje absolutní, vůle ta pak jeví se v národě, jenž tvoří stát, a ten zase svou vůli oznamuje skrze poslance, zákony pak jsou svědomím lidu a povahou svou svrchované! Nesmí je tedy nikdo rušiti, třeba odporovaly zákonu Božímu, přirozenému i zjevenému! Hle, tak dochází liberalismus k absolutismu, k tyrannii pod formou svobodomyslnosti! Heslo: »Rovnost, volnost, bratrství« přichází ad absurdum, a jeví se býti bouřlivou, prskavkovou frází! Nejkrajnějším důsledkem liberalismu ve zřízení státním je vždy převrat a revoluce, a potom tatáž nadvláda, tatáž tyranie, jenže od strany svobodomyslné pod rouškou svobody a volnosti. — Leč lepší, ideální stránka ve člověku potlačiti se nedá, cíl od Boha vložený do srdce lidského se hlásí; člověk musí míti ideál, k němuž by se povznášel. Ideálem katolika jest Pán Bůh Ježíš Kristus! Leč stát liberální Boha neuznává, ale aby té lepší stránce člověka vyhověl, dává lidu za ideál vlast a národ. Avšak liberálně postavená láska k vlasti a národu zvrhá se v přemrštěné vlastenectví, v nationalismus. Jinak ani býti nemůže. Láska k vlasti, která není vedena a mírněna zákonem Božím, zákonem, který poroučí milovati bližního, a tím je každý, třeba byl rodem z národa jiného, nutně vede k tomu, aby člověk nenáviděl ty, kteří nejsou z národa jeho vlastního, a jmenovitě ty, kteří jsou z národa, jenž je v soutěži světové rivalem. Důkazem toho jsou právě nynější napjaté poměry národostní, neboť liberalismus nyní školními zákony pěstuje uvědomění národní, a tím právě dochází se k nynějšímu neblahému nevražení jedněch proti druhým. Dalším důsledkem jest pak svobodomyslné odnárodňování národů slabších anebo podrobených, příklad toho máme v Prusku a Rusku na Polácích, v Uhrách na Slovácích, v Přímoří

na Slovincích, v Irsku, a všude liberální stát béře národům podrobeným národnost.

d) Stát liberalní svojí tolerancí či snášelivostí nezbytně přichází do kontroverse s naší Církví sv. Je-li státu každé náboženství stejné, Církev sv. hájí svoji pravdu a samospasitelnost a žádá od státu její uznání; leč stát liberální staví náboženství katolická na roveň s haeresí kteroukoli, ba haeresím svobodomyslně dává přednost, a tak nastává nutně konflikt, který již má své stereotypní jméno z říše bázně Boží a dobrých mravů přinesené: Kulturní boj, Kulturkampf. Stát by připustil Církev, Církev, která by byla projevem ideje absolutní, ne ústavem na základě božském, to jest připustil by Církev státní, nebo, jak nyní se horuje všude ve straně liberální, církev »národní«, kde by snad vládla vůle lidu, kde by si lid asi dělal své desatero Božích přikázání sám, ale uznati Církev za zřízení božské, jehož zákony stát má respektovati a ve svém zařízení jimi se říditi, to nemůže, naopak snaží se stále ve jménu svobody, a osvobozování od pout zpátečnictva Církev dostati ve svou moc, a to činí svobodomyslně násilím. V první řadě vezme liberální stát Církvi všude školu. Ve škole pak vychovává se podle mravouky filosofické, bez vnitřního zavazování ve svědomí. Tak již ve Francii provedeno ve všech školách, u nás navrhoval v »Selských Novinách« Al. Šťastný z Padařova, aby místo náboženství vykládal se zákoník. V zákonech školních liberalismus důsledně podvrací autoritu, v našich zákonech pověstný § 24., který béře učiteli právo tělesně potrestati, udělal z učitelů, kteří mají býti pány nad dětmi, vlastně úředníky dětí jim podřízených. Dále každý člen školní rady má právo vejíti kdykoli při vyučování do třídy, tedy i při náboženství. Důsledně podle liberálních zásad, že veškerá moc z lidu! Ten, který má moc od Pána Boha, a jest duchovní vrchností nad celou školní radou, jest jaksi subordinován liberálním zákonem svým podřízeným! Leč svobodomyslně dává stát právo každé konfessi, aby své příslušníky vychovávala a vedla k náboženským cvičením sama skrze své orgány! Tedy všem dává všecko, ale jednotlivě vlastně nic, a naši Církev katolickou snižuje na stejný stupeň ze synagogou!

Když vzal liberální stát Církvi školu, vezme pak Církvi rodinu, a zavede sňatek občanský s dovoleným naprostým rozvodem. Svobodomyslně otevře zvůli vášním a špatnostem jednotlivcovým: Člověk může dělati, co chce! Ovoce zřejmo je ve Francii. »La grande nation« co do počtu obyvatelstva klesá, ač svobodomyslně si zavedl manželství civilní. Však zůstává zase nevysvětlitelno, jaká to je svobodomyslnost a svoboda, když člověk, jak v Uhrách nedávno ustanoveno, ač katolík pravověrný, civilní sňatek uzavříti musí, třeba svědomí jeho mu bránilo! (Dokončení.)

Křesťanské cvičení,

neb katechese školní, neb zkouška

O milosti Boží posvěcující.

Podává Klement Kuffner.

1. Co jest milost posvěcující?

Kolikerým způsobem se můžeme Bohu líbiti?

Můžeme se Bohu líbiti způsobem dvojím: přirozeným a nadpřirozeným.

Co rozumíme přirozeným zalíbením?

Přirozeným zalíbením rozumíme ono, jakým Bůh miluje všecko, co stvořil.

Jmenuj, co se tak Bohu příkladně líbí?

Tak se Bohu líbí obloha, tělesa nebeská, živly, nerosty, rostliny, živočichové a lidé.

Odkud to víme?

V knize Moudrosti (11, 25) čteme: »Miluješ zajisté všecko, cožkoli jest, a nic nemáš v nenávisti z těch věcí, kteréž jsi učinil; aniž pak jsi co nenávidě ustanovil neb učinil.«

Kdo se i takto Bohu líbí?

Takto se líbí Bohu i člověk hříšný, pokud se může obrátiti.

Avšak k čemu nestačí člověku toto přirozené zalíbení?

Přirozené zalíbení nestačí člověku ku spáse.

Čeho má potřebí k spasení?

K spasení má potřebí vyššího zalíbení.

V čem má Bůh nejvyšší zalíbení?

Nejvyšší zalíbení má Bůh jen sám v sobě, protože jest sám jediný nejvýš dokonalý.

Kdy může míti Bůh i v tvoru nějakém vyšší zalíbení?

Tenkrát, když se tvor nějaký Boha samého nějak přiúčastní, neb když se nějak s Bohem spojí.

A čeho pak nabývá tvor takovým přiúčastněním se neb spojením se s Bohem?

Nabývá tím dokonalosti, neb krásy vyšší, kteréž od přirozenosti neměl.

Když tato vyšší krása neb dokonalost není jemu přirozena, a jen z Boha na něho padá, jaká jest?

Jest nadpřirozená.

Jakým způsobem se tvor tenkrát Bohu líbí?

Tenkrát se líbí tvor Bohu způsobem nadpřirozeným.

Jak jmenujeme tuto vyšší krásu neb dokonalost?

Jmenujeme ji *svatost.*

Který tvor na zemi jest jedině schopen svatosti?

Svatosti jest na zemi schopen jedině člověk.

Poznámka: Předběžný výklad ustroji se snadno dle otázek a odpovědí zde uvedených.

Proč jen člověk?

Protože jen člověk byl stvořen k obrazu a podobenství Božímu.

Co jest hlavně v člověku obrazem Božím?

Obrazem Božím v člověku jest hlavně jeho duše.

Čím tedy může se člověk hlavně přiúčastniti Boha?

Člověk se může hlavně přiúčastniti Boha duší svou.

Když duší, v jaké tedy vchází spojení s Bohem?

Vchází s Bohem ve spojení duchovní.

Na co padá svatost od Boha?

Svatost od Boha padá na duši.

Ovšem, pak ta svatost, čili nadpřirozená krása zůstává oku našemu jakou?

Zůstává oku našemu neviditelnou.

Leč člověk se sám ku spojení s Bohem povznésti nemohl. Kdo to učinil?

To učinil Bůh Sám.

Za co, za jaké zásluhy Bůh člověka tak k sobě povznesl a ho svatým učinil?

Tak Bůh člověka povznesl a svatým učinil bez jakékoli jeho zásluhy, pouze z lásky Své.

Jak říkáme tomu, co dostáváme bez zásluhy pouze z lásky?

Tomu říkáme milost.

Co jest tedy svatost?

Svatost jest milost Boží.

Poněvadž tato milost Boží duši naši posvacuje, čili posvěcuje, jak ji proto jmenujeme?

Jmenujeme ji proto *posvěcující milostí Boží.*

Potud jsme se tedy naučili, že milost Boží posvěcující jest dar nadpřirozený a nezasloužený.

2. O účinech milosti posvěcující.

a)

Kdy dal Bůh člověku prvně milost posvěcující?

Milost posvěcující dal Bůh člověku již při jeho stvoření.

Jaký byl člověk při svém stvoření?

Byl svatý na duši, ale i na těle.

Čím jedině mohl milosti Boží pozbyti?

Jedině odvrácením se, neb odtržením se od Boha.

A co odtrhlo člověka od Boha?

Člověka odtrhl od Boha hřích.

Jaký již nemůže býti člověk, když se od Boha odtrhne?

Již nemůže býti nadpřirozeně krásný, dokonalý, neb svatý.

Co jest zbaveno krásy, jaké jest?

Jest nesličné, neb ohavné.

Jaký pocit máme, jsme li si vědomi své ohavnosti?

Máme pocit hanby: stydíme se a před jinými se ukrýváme.

Co víme o prarodičích že dělali, když se hříchem od Boha odtrhli?

Víme o nich, že se styděli a ukrývali.

Odkud nabyli vědomí, že duše jejich pozbyla nadpřirozené krásy?

To jim hlásalo jejich svědomí.

Z čeho poznali, že i tělo jejich není více nadpřirozeně krásné?

To poznali, když viděli jeho nahotu.

Kdo nám zase umožnil návrat k Bohu a spojení se s Bohem?

To učinil Pán Ježíš.

Čím pak?

Svým vykoupením.

Co máme činiti, abychom se vykoupení stali účastnými?

Máme přijímati hodně svaté svátosti.

Co činí Kristus, když je hodně přijímáme?

Kristus nás opětně spojuje s Bohem.

Kterak to?

Činí nás údy Svými.

Jakým podobenstvím nás o tom učí Pán Ježíš?

Podobenstvím o kmenu vinném.

Vyprávěj ono podobenství!

Pán Ježíš řekl (Jan 15, 4—6.): »Zůstaňtež ve mně a já v vás. Jako ratolest nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstane-li při kmenu: tak ani vy, leč zůstanete ve mně. Jáť jsem vinný kmen, vy (jste) ratolesti: kdo zůstává ve mně, a já v něm, ten nese ovoce mnohé: nebo beze mne nemůžete ničeho učiniti. Jestliže kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest, i uschne, a seberou jej, a uvrhnou na oheň, a hoří.«

Co jsou ratolesti vzhledem k stromu?

Jsou údy stromu.

Když Pán žádá, abychom v něm zůstávali jako ratolesti při stromu, tuť patrno, že čím se v Něm státi můžeme?

Patrno, že se v Něm můžeme státi jeho údy.

Jest tato náuka ještě někde vyslovena?

Jest vyslovena v epištole sv. Pavla k Římanům (12, 4. 5.): »Jako v jednom těle mnohé údy máme . . . tak jsme mnozí jedno tělo v Kristu.«

Které jest ovoce, jež my nésti máme?

To jest ovoce záslužných skutků.

Co působí, že ratolest nese ovoce?

To působí šťáva, čili míza.

Odkud se bere míza v ratolestech?

Ona přechází do nich z kmene.

Co přechází z Krista do nás, jsme-li Jeho údy?

Od Krista přechází do nás svatost, čili krása nadpřirozená, čili milost posvěcující.

Když se k Bohu vrátíme, s Ním se spojíme, jakými jsme zůstáváním v Kristu?

Jsme svatými.

Jsme-li svatými, čeho již nemáme?

Jsme-li svatými, již nemáme hříchů.

Co tedy milost Boží posvěcující dělá?

Milost posvěcující nás od hříchů očišťuje a posvěcuje.

To jest první účinek její.

b)

Co volal druhdy Otec nebeský o Ježíši Kristu, tam u řeky Jordánu a na hoře Tábor?

Otec nebeský volal o Pánu Ježíši, že se mu v něm dobře zalíbilo.

Když jsme my údy Kristovými, čili tělem Jeho, co má také na nás Bůh?

Bůh má v nás zalíbení.

Co tedy působí dále milost posvěcující?

Milost posvěcující působí také, že jsme Bohu milými.

c)

Když pak, jsouce údy Kristovými, něco dobrého konáme, čím jsou to pak vlastně skutky?

Jsou to vlastně skutky Kristovy.

A právě proto, že jsou to skutky Kristovy, co má na nich nutně Bůh?

Bůh má na nich nutně zalíbení.

K čemu nám prospívalo všecko, co činil Kristus Pán?

Všecko, co činil Kristus Pán, prospívalo nám k spáse naší.

K čemu nám prospívají tedy ty naše dobré skutky, když jsou také skutky Kristovými.

Ty naše dobré skutky nám také prospívají k spáse.

Co si jimi zasluhujeme?

Jimi si zasluhujeme život věčný.

Čeho nás tedy milost posvěcující činí schopnými?

Milost posvěcující činí nás schopnými dobrých skutků, jimiž si život věčný zasloužiti můžeme.

d)

Jaká jest ratolest beze šťávy, od kmene oddělené?

Ratolest taková je suchá.

A jaká tedy vlastně jest, když je sucha?

Je-li ratolest suchá, jest mrtvá.

Jaký jest člověk, když není v Kristu a nemá milost posvěcující?

Jest mrtvý.

Kdo ho považuje za mrtvého?

Za mrtvého pokládá ho Bůh.

Co vzkázal Bůh nehodnému biskupu Církve sardesské?

Vzkázal mu (Apoc. 3, 1. 2.): »Vím skutky tvé, že máš jméno,

jakobys byl živý, a jsi mrtvý... Nebo nenacházím skutků tvých plných před Bohem.«

Kdy pak my říkáme o člověku že zemřel?

My říkáme o člověku, že zemřel, když se jeho duše oddělí od těla.

Jest tedy dvojí rozdílná smrt: oddělení duše od těla a oddělení člověka od Boha. Jak jmenujeme tu první smrt?

Tu jmenujeme smrtí přirozenou.

Jaký život přestává touto smrtí?

Tou smrtí přestává život přirozený.

Dokud jest člověk v Bohu, má tedy ještě jiný, vyšší život; jak ten jmenujeme?

Ten jmenujeme životem nadpřirozeným.

Co tedy také působí posvěcující milost Boží, vyplývající ze spojení s Bohem?

Posvěcující milost Boží působí tedy v nás také život nadpřirozený.

Jak to vyslovil sv. apoštol Pavel?

Sv. Pavel to vyslovil takto (Gal 2, 20.): »Živť pak jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus.«

c)

Pán Ježíš jest Syn Boží; když my jsme údy Kristovými, tělem Jeho, čím také vlastně jsme?

Jsme také vlastně syny Božími.

Učí-li tomu také zjevení Boží?

Tomu nás učí zjevení Boží a sice v I. epištole sv. Jana (3, 1.), kdež se dí: »Pohleďte, jakou lásku prokázal nám Otec, abychom synové Boží slouli, i byli.« A neméně v listu sv. Pavla k Římanům praví se (8, 14.) »kteřížkoli duchem Božím vedeni bývají, tiť jsou synové Boží.«

Čím pak se synové stávají po otci?

Synové stávají se po otci dědici.

Čím se tedy i my, jakožto synové Boží stáváme?

Stáváme se dědici Božími, dědici království nebeského.

Zdali i o tom učí zjevení Boží.

I o tom poučuje nás zjevení Boží v epištole svatého apoštola Pavla k Římanům (8, 16. 17.) slovy: »Ten zajisté Duch svědectví vydává duchu našemu, že jsme synové Boží. A jestliže synové, i dědicové, dědicové zajisté Boží, a spoludědicové Kristovi.«

Čeho jest to také účinek, že se stáváme syny Božími a dědici království nebeského?

To jest také účinek posvěcující milosti Boží.

Pověz tedy nyní vše, čemu jsme se o milosti Boží posvěcující naučili!

Naučili jsme se, že milost posvěcující jest nadpřirozený a nezasloužený dar Boží, kterým býváme od hříchu očištěni a posvěceni, který nás činí Bohu milými a schopnými skutků dobrých, jimiž si života věčného zasloužiti můžeme, který nám uděluje i nový, vyšší, čili nadpřirozený život a jímž stáváme se syny Božími a dědici království nebeského.

3. O potřebě milosti posvěcující.

Co potřebujeme na tělo, abychom se nemusili hanbiti před lidmi?

Na tělo potřebujeme roucho.

Čeho si rouchem dodáváme?

Rouchem si dodáváme krásy.

Jsme-li ve stavu hříchu odloučeni od Boha a chceme-li se s Bohem spojiti, čeho také potřebujeme pro duši, bychom se nemusili hanbiti před Bohem jako prarodičové?

Také pro duši potřebujeme nějakého roucha.

A co jest tím rouchem, které dodává duši krásy?

Již víme, že tím rouchem není nic jiného než posvěcující milost Boží, krása nadpřirozená.

Kde se ze zjevení Božího dovídáme o potřebě roucha takového?

O potřebě roucha takového dovídáme se z podobenství, které vyprávěl Pán Ježíš o svatbě královské.

Vypravuj o tom podobenství!

Pán Ježíš řekl (Mat. 22, 1 až 13.): »Podobno učiněno jest království nebeské člověku králi, kterýž učinil svatbu synu svému. I poslal služebníky své, aby povolali pozvaných na svatbu: ale nechtěli přijíti . . . Tehdy řekl služebníkům svým: . . . jděte na rozcestí, a kteréžkoli naleznete, pozvete na svatbu. I vyšedše služebníci jeho na cesty, shromáždili všecky, kteréž nalezli, zlé i dobré: a naplněna jest svatba hodovníky, a uzřel tam

člověka neoděného rouchem svatebním. I řekl jemu: Příteli, kterak jsi sem vešel, nemaje roucha svatebního? On pak oněměl. Tehdy řekl král služebníkům: Svížíce ruce i nohy jeho, uvrzte jej do temnosti zevnitřní; tamť bude pláč a skřípění zubů.«

K čemu přirovnává tu Pán Ježíš radost nebeskou.

Přirovnává ji k svatbě královského syna.

Co musil míti každý, kdo se chtěl svatby účastniti?

Musil míti roucho svatební.

Když je svatbou radost nebeská, jest rouchem svatebním nějaké roucho nebeské. Co jest tím rouchem nebeským?

Tím rouchem nebeským jest svatost, čili posvěcující milost Boží.

Co učinil král člověku, jenž neměl roucha svatebního?

Král dal jej uvrci do temnosti zevnitřní, kde je pláč a skřípění zubů.

Co se vyrozumívá touto temností zevnitřní?

Tou se vyrozumívá věčné zavržení v pekle.

Kdo nechce býti věčně zavržen, co musí míti?

Kdo nechce býti věčně zavržen, musí míti posvěcující milost Boží.

Čeho jest tedy člověku k spasení nevyhnutelně třeba?

Člověku jest ke spasení nevyhnutelně třeba posvěcující milosti Boží.

4. Důsledek.

Připomeneme-li si, že jen Kristus Svým vykoupením nám milost posvěcující vymohl, že jen ve spojení s Ním ji nabýváme, že tedy bez Krista není naprosto možna žádná svatost a tudy ani žádné vyšší spasitelné zalíbení před Bohem, poznáme, jak veliký jest rozdíl mezi křesťany a mezi těmi, kdož jimi nejsou. Nevědomí lidé, kteří nechtějí uznati že náboženství křesťanské jest původu božského a kteří by je rádi nazvali rovnocenným s každým jiným náboženstvím, říkávají, aby jiných oklamali, že pohané, židé a mohamedáni dělají také a veliké skutky dobré, jako křesťané; nejsou prý tedy křesťané jich lepšími. Ovšem, i tito dělají skutky mnohé dobré, a snad i velmi dobré, avšak jsou to jen skutky přirozené, za něž mohou obdržeti od Boha odměny časné a prvopočáteční milost napomáhající, nikoli ale to nejsou skutky Kristovy, skutky údů Jeho, kteréž jsou svaté, které vymáhají a zasluhují odměnu věčnou, a jakých jsou schopni jenom křesťané a to jen ti, kteří jsou v Kristu. Znajíce nyní rozdíl ten, učte se vážiti si svého náboženství křesťanského a přičiňujte se, abyste z posvěcující milosti Boží nikdy nevypadli, aneb pozbyvše jí, rychle se k ní pokáním zase navrátili.

5. Čím se posvěcující milost nabývá?

(Úvod ku sv. svátostem.)

Koupiti si milost Boží, ani za nejdražší peníze a poklady světa nelze; jest to milost, dar od Boha, jenž se darmo dává, bez zásluhy, z lásky. Mimo to jest to dar nadpřirozený a proto našemu zraku smrtelnému jaký?

Dar našemu smrtelnému zraku neviditelný.

Kdyby nám Bůh dar tento udílel bez nějakého smyslného prostředku, co bychom nevěděli?

Něvěděli bychom ani, že jsme jej obdrželi, ani kdy jsme jej obdrželi.

Abychom tedy na jisto věděli, že a kdy jsme milost posvěcující obdrželi, dává nám ji Bůh prostředkem čeho?

Dává ji Bůh prostředkem jistých znamení.

Jaká jsou ta znamení?

Jsou viditelná a slyšitelná, čili vůbec zevní, smyslná.

A když pravíme, že Bůh uděluje milost prostředkem znamení, co tím chceme říci?

Chceme říci, že Bůh se znameními těmi milost neviditelnou spojil.

A jakým způsobem ji spojil?

Spojil ji takovým způsobem, že když se na člověku ta znamení konají, může se v něm milost Boží způsobiti.

Jaká jsou tedy ještě ta znamení?

Ta znamení jsou také působivá.

Leč zevních znamení může býti na světě mnoho. Která z nich to jedině býti mohou?

Mohou to býti jen ona, která Bůh sám ustanovil a s nimiž milost spojil.

Odkud víme, že Bůh taková znamení ustanovil?

Víme z Písma Sv. Nov. Zák. i z ústního podání, že Kristus Pán taková znamení ustanovil.

A jak jmenujeme ona zevnější a působivá znamení neviditelné milosti, kteráž od Ježíše Krista k našemu posvěcení ustanovena jsou?

Ta znamení jmenujeme svátostmi.

Proč svátostmi?

Protože působí svatost.

LISTY VĚDECKÉ.

Která církevní nařízení jsou u nás v platnosti v příčině smíšených manželství a jak sluší prováděti předpisy tyto?

Podává Frant. Stejskal, adjunkt c. k. české bohoslovecké fakulty.

Závada smíšeného manželství jest obdobnou s překážkou cultus disparitatis, s tím rozdílem, že překážka tato zvyklostí zavedena byla non quidem jure Canonico sed generali Ecclesiae more, qui pluribus abhinc saeculis viget ac vim legis obtinet (Bened. XIV. in epist. ad Card. Ducem Eborac § 9—10.) a promíjí se jen v krajinách, ubi sunt plures infideles quam christiani in una toparchia (S. Offic. 1736), závada však positivními zákony jest stanovená.

Smíšené manželství u nás církevně platné může býti tedy jen mezi pokřtěnými křesťany uzavřeno, tedy mezi katolíkem a haeretikem, ať jest již protestantem toho neb onoho vyznání, starokatolíkem, pravoslavným, anglikánem, jen když jest pokřtěn.

Podobně jest tomu i tenkráte, když katolík stal se atheistou jako na př. členem dei liberi pensatori, tu jest i mezi ním závada; S. Officii Congr. 25. května 1897 rozhodla »quando parochus nullo modo potest huiusmodi matrimonium impedire (ad quod totis viribus incumbere tenetur) et prudenter timet ne ex denegata matrimonio adsistentia grave scandalum vel damnum oriatur, rem deferendam esse ad R. P. D. Episcopum, qui sicut ei opportuna nunc facultas tribuitur, inspectis omnibus casus adiunctis, permittere poterit, ut parochus matrimonio passive intersit tamquam testis authorizabilis, dummodo cautum omnino sit catholicae educationi universae prolis aliisque similibus conditionibus.

Tato faculta, jež v uvedeném případu jedinému biskupu udělena byla, rozšířena jest dne 11. ledna 1899 na všechny biskupy a 13. ledna J. S. Lev XIII. potvrdil toto usnesení.

O svobodných zednářích platí totéž, dle instrukce Congr. de Prop. F. ad episcopos Brasiliae 3. července 1878, ač Cong. S. Off. 21. února 1883 to pouze na ty, kteří *notorie* k sektě té se hlásí,

vztahuje, a i tu napomíná, ut (Episcop.) pastores caute et prudenter se gerant et debent potius in casibus particularibus statuere ea, quae magis in Domino expedire judicaverint . . . excludatur celebratio sacrificii Missae, nisi quando adiuncta aliter exigant.«

Ale což je-li pochybnost o platnosti křtu jednoho ze snoubenců tedy nekatolíka?

S. C. Inquis 20. IV 1840 rozhodla: In dubio de valore baptismi validitas matrimonii in genere praesumenda est. 2°. Post celebrationem matrimonii cum hoc defectu, si una pars *certe* baptismo caret, post baptisma collatum matrimonium erit revalidandum. 3°. Si de haeretico invalide baptizato agitur, respectu Matrimonii mixti recurratur ad S. Rdem., poněvadž si *certo* cognoscatur nullum baptisma ex *consuetudine actuali illius sectae* nullum est matrimonium. (S. Off. 17. listop. 1830.)

Co Církev sv. o manželství smíšeném soudila, poznati lze z výroků římských papežů. Bened XIV. in Declaratione pro matrimoniis Hollandiae 4. listop. 1741 § 3. nazývá je connubia *detestabilia*, quae S. Mater Ecclesia semper damnavit atque inter dixit, a Řehoř XVI ad episc. Friburgens. 23. května 1846: Non sine *gravi animi* nostri *moerore* noscebamus . . . de deploranda in istis regionibus catholicos inter et acatholicos matrimoniorum frequentia . . .«

Dobře vystihla poměry smíšených manželství Repraesentatio Cleri Genevensis ad Episcopum adversus mixta matrimonia 30. června 1830: . . . Perhorrescet Illustritas Vestra et amaritudine replebit cor suum, videndo, quod in potissima parte coniugiorum istorum . . . cum promissione et iuramento proles utriusque sexus in Religione catholica educandi, contractorum, fere omnes haeresi in praedam cedant . . . In universum moraliter pene impossibile est, ut illa non vergant in praeiudicium fidei et religiositatis in sinu familiarum ex ratione praedominantis partis protestanticae . . . Certe . . . sollicitationes parentum, amicorum, zelus ministrorum, excommunicationes, quas ipsi protestantes intentant . . . concurrunt, quo pars protestantica in praetensionibus suis nimia et in voluntate sua immota reddatur . . . Haud raro efficitur, ut coalitiones hae funestae, conscientiam partis catholicae, educationem religiosam prolium, pacem domesticam et stabilitatem amoris coniugalis compromittant.

Pius VIII in litt. 25. března 1830: Ignotum vobis non est, Ecclesiam ipsam a connubiis huiusmodi, quae non parum *deformitatis* et spiritualis periculi praeseferunt, abhorrere; Řehoř XVI in Instructione 22. května 1841 ad Archiepisc. et Episc. Austriacae ditionis: . . . Ipsa (Ecclesia) tanquam illicitas planeque perniciosas semper habuit eiusmodi nuptias tum ob flagitiosam in divinis rebus communionem tum ob impendens catholico coniugi perversionis periculum pravamque sobolis institutionem.

Poněvadž však mohou býti případy, kdy z důležité příčiny možno bez hříchu svátost udělovati nehodnému, jenž se může, chce-li, obrátiti, aniž kdo nucen jest ke své veliké škodě zabrá-

niti hříchu druhého, a protože dále onoho nebezpečí perversionis v některém případě není, dovoluje Církev sv. a trpí ony sňatky.

Quodsi aliquid de canonum severitate remittens Apostolica Sedes mixta huiusmodi matrimonia quandoque permisit id *gravibus* dumtaxat *de causis* aegreque admodum fecit et nonnisi expressa sub conditione de praemittendis cautionibus, non modo ut coniux catholicus ab acatholico perverti non posset, quin potius ille teneri se sciret ad hunc ab errore retrahendum, sed insuper ut proles utriusque sexus in catholicae religionis sanctitate omnino educaretur (táž Instructio ad Austr. dit. Archiep.)

Co dosud z nesčetných jiných uvedeno, obsahuje důvody, kterými duchovní správce má odvrátiti katolíka od podobného sňatku. Pius VIII 27. března 1830 rozhodl, ut quoties dispensatio petatur . . . Episcopus concedere illam nequeat nisi postquam catholicam partem docuerit, quaenam circa mixtas huiusmodi nuptias canonum sententia sit et illam paterne ac sedulo adhortatus fuerit ad eosdem religiose custodiendos . . .

Než, když veškeré domluvy jsou marny a katolík neb katolička trvá na svém úmyslu, tu jest se snažiti, aby byly dány ony žádané záruky (cautiones opportunae et necessariae, aby manželství bylo i církevně platno.) (Ord. l. pr. 1868 st. 76 ad 2.)

Cautio je dle S. C. Inq 30. června 1842 talis premissio, quae in pactum producta praebeat morale fundamentum de veritate executionis ita, ut prudenter eiusmodi executio expectari possit.

K těmto náleží *předně:* smlouva mezi snoubenci na listině 50kr. kolkem opatřené, jíž tito se zaručují, že dítky z manželství toho vesměs bez rozdílu pohlaví budou vychovány po katolicku. Tuto smlouvu mohou učiniti platně i neplnoletí a nepotřebují svolení otce neb poručníka. (Binder's Eherecht von Scheicher.) Nástin smlouvy této jest uveřejněn v Ord. listě pražské arcidiecése r. 1868 str. 80.

Dále revers nekatolického snoubence zavazujícího se, že svému manželi neb manželce u svědomitém plnění jeho katol. náboženství nijaké překážky klásti nebude a všeho opomene, co by jeho (ji) od katol. náboženství odvrátiti mohlo. (Ord. list. l. c. 3.)

Snoubenec katolík podepíše revers, slibuje, že věrně plniti bude povinnosti náboženství katolického a svými dobrými mravy a zbožným životem přičiní se, aby manžel(ka) se přesvědčila o pravdě katolického náboženství. Indult Apošt. Stolice viz vikariatní kurrendu 28. ledna 1894 č. 2137 dovolil, aby vynecháno bylo místo o tom, že katolická strana se přičiní, aby nekatolický manžel víru katolickou přijal, což dříve žádáno bylo.

Když záruky tyto jsou dány, možno žádati (Ord. l. l. c. 4.) za dispens k Ordinariatu, která žádost vždy má býti spolupotvrzena farním úřadem nevěsty či ženicha, kdyby nevěsta byla nekatoličkou, kterýžto případ velmi zřídka se přihází, poněvadž katolík v tom případě bohužel uzavírá sňatek před pastorem, o čemž později.

V žádosti této uvedeny mají býti důvody kanonické.

Dispensovati může Ordinarius auctoritate apostolica delegata a uděluje se ea sub conditione ne sponsi neque ante neque post copulationem catholicam ministrum haereticum adeant consensum coram ipso renovaturi vel eius benedictionem accepturi, proto se v některých diecesích žádá, aby přípověď tato byla protokollována.

Prohlášky díti se mají ve farním kostele katolického (Ord. l. 1868 p. 76 ze 5.) snoubence i ve sboru nekatolíka, neodřekne-li toho (Ord. l. fr. 1869 č. 2.) pastor. Odřeknutí to buď stává se ženichovi neb nevěstě u přítomností dvou svědků ústně neb písemně a na základě tohoto prohlásí příslušné hejtmanství snoubence ve třech nedělích neb z nutných příčin ve zkrácené lhůtě osmidenní. Na základě prohlašního listu od protestantského pastora neb c. k. hejtmanství může se přikročiti ke svatbě.

Při prohláškách v katolickém kostele jest opomenouti a zatajiti vyznání, jak rozkázal Pius VI 19. června 1793 a Congr. de Prop. Fide 11. května 1871.

Sňatek de rigore canonum měl by býti uzavřen *mimo kostel* i sakristii a beze všeho obřadu a bez posvátného oděvu, k němuž ale se nepočítá talár a obvyklý oděv biskupův neb kardinálův. Ovšem že i tu dovoleno jest z důležitých příčin nyní obřad jako při sňatku katolickém a to, jak s. C. Inq. s. C. de Prop. F. 4. prosince 1862 apoštol. vikáři Maysurskému vyslovila 1⁰ quotiescunque ob denegatam matrimoniis mixtis benedictionem facile excitarentur haereticorum quaerimoniae et odia adversus fideles legesque ecclesiasticas. 2⁰ quotiescunque denegata a parocho catholico benedictione sponsi ante vel post coram illo celebratum matrimonium ministellum adeant vel etiam in heterodoxorum templum conveniant ad sacrilegam benedictionem obtinendam, parocho catholico omnino posthabito. 3⁰ quotiescunque timendum esset, quod recusata ab ipsis expetita benedictione aut non servarentur necessariae cautiones de amovendo a coniuge catholico perversionis periculo et de universa prole in catholica religione educanda aut ne pars catholica ad haereticorum castra in sui et futurae prolis evidentem perniciem transiret. Což i Pius IX 15. listop. 1858 v instrukci od sekretariatu byl rozkázal a rozhodl... prudenti Sacrorum Antistitum arbitrio committit, ut ipsi salvis firmisque... cautionibus iudicent, quando... in hisce nuptiis iucundis *tolerari queat* mos adhibendi ritum pro matrimoniis cotrahendis... praescriptum, *exclusa* tamen *semper Missae celebratione,* z toho následuje, že ona benedictio nuptialis, o níž mluví dekret hořejší, jest požehnání late sumptum, jako obřad posvátný vůbec.

Do matriky poznamenávají se s označením dne, i smlouva i reversy, které v archivu farním jest uschovati.

Na oddací list těmto manželům jest poznamenati: »Tito snoubencové učinili dne ... smlouvu, že všechny dítky bez roz-

dílu pohlaví v katol. náboženství pokřtiti a vyučovati dají a vychovávati budou.« (O. l. 1868 str. 76 za 6.)

Duchovnímu správci jest napomenouti vřele a důtklivě katolického snoubence, aby povinnosti své věrně konal, jakož byl slíbil, a bdíti nad tím, aby i dítky tak vychovány byly, jak smlouva slibuje. (O. l. c. 7.) Kdyby manželé tito proti smlouvě jednali, může a *jest povinen* prostřednictvím konsistoře a úřadů politických dovolávati se nápravy. (Dokončení.)

Význam majestátu z r. 1609.

Uvažuje **Jiří Sahula.**

(Pokračování.)

Konfessionisté i katolíci měli po majestátu svobodu spíše na papíře než ve skutečnosti. Za to však postavení Němectva v Čechách se po majestátu znamenitě posílilo; protestanté byli k svým německým souvěrcům až příliš blahovolní. Hned po majestátu si zabrali Němci pro sebe kostel sv. Kříže na Starém městě, kdež konána bohoslužba za velikého sběhu lidstva jazykem německým.[1]) Protestanté němečtí chtěli téhož roku zabrati docela i chrám Týnský, v němž dříve Rokycana zle proti Němcům brojíval; Čechové sice této žádosti nevyhověli, ale vydali jim aspoň kostel sv. Benedikta.[2]) Brzy po té si zbudovali Němci kostel u sv. Trojice na Malé Straně a u sv. Salvatora na Starém Městě.[3]) Mezi těmi, kteří kladli základní kámen ke kostelu sv. Salvatora, byl i Vilém Lobkovic; zpíval s ostatními horlivě v jazyku německém »Te Deum« Konsistoř nově zřízená měla ve svém středu i kněžstvo německé a vítala německé predikanty do Čech s otevřenou náručí.

Již do roku 1615 tolik Němců (pastorův i laiků) do Čech se nahrnulo, že téhož roku sám sněm se odhodlal k několika zákonům, jež měly chrániti práva české národnosti. Mimo jiné přikázáno, aby byli odstraněni němečtí správcové od škol i kostelů těch, kde před deseti lety česky se kázalo a vyučovalo. Domluvný to doklad, kam až Čechy věrné milování s Němci přivádělo. Též který obyvatel Čech umí česky, nechť tak mluví a jinému česky mluviti nesmí překážeti (!)[4]) Dle tohoto rozkazu jest zřejmo, jak malé šetrnosti se čeština těšila.

Leč těžko bylo triumf Němectva již zastavovati; páni stavové to nemyslili s očistými paragrafy právě do opravdy, nechtějíce si pohněvati zahraniční členy Unie. A tak se němčilo v Čechách stále více. Došlo to tak daleko, že vůdci války stavovské byli zvoleni hamižní cizáci Thurn, Hohenlohe, Mansfeld a Anhalt;

[1]) Skála: Historie P, 245.
[2]) Winter: Život církevní, 246.
[3]) Ibidem, 247. Skála: Historie I, 325.
[4]) Skála: Historie I, 356, 357.

před bitvou na Bílé Hoře zasedal ve vojenské radě jediný Čech.[5]) Žalno vzpomínati na to, jak zároveň v tom čase od těch stavů, kteří byli tvůrci majestátu, byla posvátná práva země České zrazována ve prospěch cizinců[6]); na druhé straně však i domácí katolíci byli od oligarchie z politických práv vylučováni. Upříti se rozhodně nedá, že protivníci svobody lutherské měli citlivější smysl vlastenecký než protestanté. Hájíce staré dekrety náboženské, potlačovali zároveň stranu, jež neměla valného smyslu pro české státní právo. Tvůrcové majestátu zacházeli zvláště po defenestraci daleko hůře než Ferdinand po svém vítězství.

V příčině náboženské měli konservativci i po majestátu stále dosti příčin k důvodným výtkám proti konfessionistům. Neznámý pisatel kryjící se pseudonymem »Vítolid Podskok«, napsal r. 1613 prudký traktát proti konfessionistům, v němž vytýká, že konfesse »lstivě a podvodně sepsána, zatměle a pochybně o mnohých artikulích mluví, a všecko v ní tak chytře a lapavě položeno stojí, že skůro každý pod ní podlézti, ní se zastříti a připláštiti může... Anobrž nejpřednější artikulové, o které nyníčky největší rozepře jest, v ní chytře pominuti, zamlčeni a opuštěni jsou jako: o nejvyšším biskupu, o sněmích duchovních, o válce proti Turku, o manželství, o ceremoniích, o svátostech neb ostatcích svatých, o poctě oltářní svátosti, o počtu svátostí a o jiných k těm podobných věcech.« Kdo tuto konfessi vyznává, ten odsuzuje své předky a všecky svaté mučenníky, kteří měli víru katolickou.[7]) Skála se nad tímto svědectvím s pohoršením pozastavuje, ač bylo v jádru pravdivé; odhalovalo bezohledně politický obmysl bratrsko-lutheránský.

Ač si byli stavové dobře vědomi svého náboženského rozštěpení, ač i jejich konsistoř nesvorností trpěla, přece i násilně svobodné projevy o pravém stavu věcí potlačovali.

Roku 1611 chrudimský děkan sepsal stížnost proti staršímu (seniorovi) spojené konsistoře bratrsko-lutheranské; prý senior na žádost některých stavů podobojí dosazuje na fary lutherské kněžstvo bratrské, takže protestantům far i kollatur ubývá; proto by se lépe osvědčilo dřívější zřízení konsistoře. *Třicet jiných kněží se na tuto děkanovu stížnost podepsalo.* Ale defensoři, hlavní úřadníci církevní, zle se nad touto přímostí pohoršili; děkana sesadili s úřadu, vymazali jeho jméno z konsistorních kněh a nad to ho vězením ztrestali.[8]) Laikové měli hněv, že prohlédli někteří z kněžstva jejich neupřímnou hru. Kněžstvo musilo ve všem poslouchati; nesmělo ani raditi. Nejhůře konfessionisty při tom pálilo, že tutlaná pravda o různosti náboženské obou stran přes všecko jejich snažení přece vycházela na povrch.

Stav kněžský v Čechách upadl nyní v úplnou porobu zvůle stavovské; jeho hlasu hleděno se strany panstva asi toliko jako

[5]) Dr. Řezníček: Bílá Hora I, 89. II, 117.
[6]) Srv. Bílá Hora I, 89.
[7]) Skála: Historie I, 340—341.
[8]) Skála: Historie I, 326.

vůle sedlákův. Co v revoluci husitské vedlo kněžstvo hlavní slovo, zůstávalo po pražské defenestraci duchovenstvo tak nečinným divákem, jakoby ho v Čechách vůbec nebývalo.

V následujícím odboji se také výhradně jednalo a mluvilo o věcech čistě světských, ač dovedla česká oligarchie kořeniti nejnepoctivější a nejzrádnější záměry slovy Písma svatého. Jak málo oligarchii na upevnění jednotného náboženského názoru záleželo, to bylo patrno z toho, že si zvolili nedlouho na to panovníka kalvínského, jehož nechali bez reptání po kalvínsku reformovati.

Ti, kteří tvrdili, »že jim nelze od poznané pravdy ustoupiti,« později bez reptání spolkli výčitku kazatele Bedřicha Skultéta: »Vy, lutheráni, zapácháte papežstvím,« a aby dokázali, že se chtějí s přivandrovalým panstvem opravdu u víře srovnati, pomáhali Skultétovi pustošiti chrám Svatovítský. »Konfessionisté« bez rozpaků líbali ruce kalvínskému panstvu a k vůli helvetskému rozmařilému panovníkovi se spojovali i docela s Turkem. Lví podíl na všem měl Budovec, ač již byl starcem nad hrobem. Protestantské kněžstvo musilo snésti bez odporu biskupování Skultétovo. Obecný lid pojímala hrůza z této nejmodernější neobvyklé reformace, které se dříve tak nábožensky »statečná« oligarchie v ničem neopřela. Co bylo dříve hádek a křiku v příčině dogmatu o přijímání podobojí! A nyní sám Budovec a Vilém z Roupova přijímali s Bedřichem ve vyloupeném dómě o vánocích způsobem v Čechách dosud nevídaným, takže prostí diváci tento nový náboženský akt zvali rouháním se Bohu.

Česká oligarchie, která majestát skládala a vymáhala, dovedla i katolíky přivinouti přes všecko strojené »náboženské«, rozhorlení na svá prsa, pokud se tito přidávali k její světským záměrům. Jednu chvíli byl nápadníkem trůnu docela katolický vévoda Savojský. Věru v pěkných a »spolehlivých« rukou to reformace konfessionistů spočívala! Když se chystal polemický spis proti řádění Skultétovu se strany rozumnějších Pražanů, bylo zakázáno trabanty Bedřichovými něco podobného tisknouti[9]) Celý katolický svět marně oligarchii domlouval, ale dětinský, vrtošivý a vydíravý král-dobrodruh dovedl »reformátory« hned vůli své podrobiti.

Po smrti Matiášově nechtěli přijati stavové ani úplnou náboženskou svobodu z rukou Ferdinandových a nyní se sháněli před náboženskou tyranií třiadvacetiletého zhýralého a podvodného mladíka. Žalno na to pomysliti, jak tato patolízavá chasa upřímného českého bratra Karla ze Žerotína pro jeho přímý charakter právě v těchto časech pronásledovala. Proto se učinili aristokraté biskupy, aby způsobili hotovou náboženskou anarchii a zlehčení citu náboženského vůbec.

Byli plutokratičtí spiklenci kvalifikováni k řídění náboženského rozvoje svých poddaných? Ani v nejmenším, poněvadž duchu a povaze lidu svého vůbec nerozuměli, a také se po přání

[9]) Srv. Dr. Řezníček: Bílá Hora II, 36, 37, 40, 41.

národa netázali. Neptali se ani svých kněží. Mnohým nynějším liberálům platí za despocii, že se kdysi papežové odhodlávali mocně zasahovati do běhů politických a že tedy soustřeďovali dvojí moc ve svých rukou. A české plutokracii se má hotová usurpace obojího práva prominouti?

Církvi sám křesťanský lid vkládal do moci i záležitosti politické svého času s naprostou důvěrou, poněvadž ctil její mravní povýšenost. Opouštěl ochotně regimen panovníků despotů, jakmile vytasila Církev zbraň klatby. A tento poměr na větším díle svědčil znamenitě pravidelnému a přirozenému vývoji národův. Dal však lid právo tvůrcům majestátu, aby mluvili v příčině politické i náboženské ve jménu jeho? Zajisté že nikoli; i tenkrát, když meče katolické osnovaly zhoubu plutokratickým sestavitelům majestátu, ano i když katolická vojska zemi naši počala drancovati, přihlíželo jádro národa k zápasu nečinně; lid krátce před bitvou Bělohorskou dokonce zbrojně povstával proti stavům — protestantským. Autoři majestátu tvořili pletichářský kabinet, uzavřený zraku národa, v němž beze vší kontroly prováděna osobní hazardní hra. A když selské stodoly a městské měšce na provedení jejich dobrodružství nestačily, konfiskovány bezobledně k osobním účelům statky katolické. Kolik bylo mužů českobratrských, kteří by se hanebným rejdům oligarchie opřeli? Prostí bratří ještě zbožní byli; ale ti jejich vůdcové! Věru, že jednotě bratrské zachránila celkem čestné jméno pouze katastrofa bělohorská a následující persekuce. Jinak by nebýval skon jednoty ani málo tragický. Bývala by ve spolku s protestanty tak všedně a nepříkladně doživořila jako české protestantství a husitství. Hlavní její politický mluvčí Václav Budovec vítal smlouvání s Turky proti legitimnímu králi Ferdinandovi tak dobře, jako ostatní »vlastenecká« šlechta. A věděl předobře, že činí jednotu nástrojem politických intrik prováděných ku prospěchu cizích dobrodruhův. První čeští bratří se báli o světskou politiku zavaditi. Leč pozdější vůdcové se nehrozili nejlstivějších diplomatických obmyslův; a mimo Žerotína skoro nikdo se neopřel z bratří šmejdům radikálních advokátů z tábora vlastního. Majestát měl znamenati spíše approbaci náboženské anarchie než podporu volného náboženského rozmachu.

O poutích.

(Dokončení.)

Podává **Jan Drábek**, farář ve Slušovicích.

IV. Quaenam cantelae sunt adhibendae in peregrinatione ducenda« v krátkosti odpovídám:

Při slavných návštěvách císaře pána bývá napřed ceremoniale vypracováno, dle něhož se všichni držeti musí; proto jde vše v pořádku. Tak i o slavných poutích program má býti vypracován a dodržen. Poutě, jak jsem již podotknul, jsou průvody a proto pod-

léhají ritu, který Církev svatá pro průvody předepsala, z něhož následující připomínám:

1. »Průvod má vyjíti od oltáře, a k oltáři zpět se vrátiti,« praví pastorálka. V hodinu, kdy bylo ohlášeno, dá se znamení zvonem a když se věřící sešli, vyjde kněz rochetou a pluvialem přioděný a modlí se s lidem modlitby pro peregrinantibus. V češtině nalezneme tyto modlitby v poutní knize Velehradské z roku 1885 nebo vůbec v poutní knize. Počínají antifonou »Na cestu pokoje«, »Požehnaný Pán Bůh Israelský«, příhodné modlitby a na konec »Procedamus in pace.«

Právě tento okamžik, nežli se lidé ubírají, může býti pro pouť užitečný. Kněz může nyní říci lidu, aby hned za průvodní kříž pustili dítky, které napřed určený vůdce seřadí. Za dítkami rovněž pod dozorem má vlídně komandovati svobodnou mládež, pak spolky, jsou-li jaké, celebrant a duchovenstvo, za celebrantem mužové a konečně ženy. Každému oddělení má představiti vůdce, jenž by pořádek udržoval.

2. Kterak by se kněží a lid na své cestě chovati měli o tom poučuje na str. 447 naše agenda slovy: Videant imprimis sacerdotes aliique omnes, ut in peregrinationibus ea modestia, reverentia adhibeatur, quae piis et religiosis huius modi actibus maxime debetur. Omnes decenti habitu induti, graviter, modeste, ac devote, bini suo ordine procedentes, sacris precibus ita sint intenti, ut remoto risu, mutoque colloquio, et vago oculorum aspectu, populum etiam ad pie devoteque precandum invitent. O občerstvení na cestě praví dále: »Parochi studeant in sacris processionibus tollere abusum edendi et bidendi.« Rozumí se nemírně. Doporučuje se k občerstvení a přenocování — možno-li voliti — faru. Každý zajisté spolubratr poslouží, aby se nemusil kněz po hospodách potloukati.

3. Na cestě mají se zachovati zbožné obyčeje. Jde-li se kolem chrámu Páně, má se pozdraviti nejsvětější Svátost oltářní a patron chrámu Páně, u křížů aspoň kratinká modlitba se má vykonati, aby si putující vydechnouti mohli. Důležitý konečně jest na cestě okamžik,, kdy poprvé uvidí se chrám poutního místa, nebo se lid zastaví, aby se průvod seřadil před poutním místem, Nikdy mi nevyjde z paměti dojem, když jsem jako dítě na posvátný Velehrad a Hostýn putoval a kněz dojemně nás oslovil a starší bratr zanotil: »Ejhle svatý Velehrad už září!« nebo »Usedla si holubice čistá!« Malá námaha kněze bývá při takových příležitostech hojně odměněna. Tolik musel jsem v krátkosti říci na otázku, kterak se chovati in peregrinatione ducenda? A nyní přistupuji

V. Quae cantalae sunt adhibendae in peregrinatione in loco thaumaturgo absolvenda?

Chci zde krátce ukázati, co má činiti místní duchovenstvo a co má činiti kněz, který poutníky přivedl.

Duchovenstvo poutního místa má se předně všemožně přičiniti, aby odstranilo příležitost ke zlému na místě poutním. Místní duchovenstvo má domací farníky poučiti, by se k poutníkům vlídně

chovali, je nepřetahovali. Nic tak poutím neuškodí, jako vyděračství na místě posvátném. Místní duchvenstvo má dále u věci této samo dobrým příkladem předcházeti, ač poutě někde s výlohami spojeny jsou, ač výlohy se nekryjí, místní duchovenstvo má příchozím přece vlídnou tvář ukazovati a se přičiniti nepohodlí cizího noclehu dle možnosti spolubratřím zpříjemniti; neboť když kněz nebude putovati, pouť buď zanikne, nebo kýženého užitku nepřinese. Kde obyčejem poutníky vítati, nemá se dávati přednosti snad bohatšímu, většímu, slavnějšímu průvodu, ale průvody se mají dle pořádku, jak se přihlásily, uváděti, aby ti chudší nemohli si stěžovati, že jsou i zde odstrkováni. Konečně leží-li místnímu duchovenstvu rozkvět poutí na srdci, mají k poutím věhlasnější kazatele, mají za celebranty vyšší církevní hodnostáře požádati, aby o ty dny služby Boží s větším leskem se konati mohly. Mnozí od posv. generální visitace nic podobného nevidí. Jak krásné by to bylo, kdyby se uctivě požádali a pozvání také přijali nejdůst. praelati, kanovníci, aby přítomností svou ke cti a chvále Boží lesk služeb Božích na takové dny zvýšili.

Co se dále žádá od kněží, kteří na poutní místo přišli?

Tito mají, možno-li, když průvod jejich do chrámu Páně přišel, zvláštní pobožnost na pozdravení zázračného obrazu vykonati, lid svůj napomenouti, by se o pouti všude slušně choval, špatných míst se chránil, pověrečných věcí nekupoval, mají ještě jednou ohlásiti pořádek všeobecných a zvláštních pobožností a na jisto určiti hodinu odchodu. Povinností kněží, kteří na pouť přišli, dále jest, aby ve svých požadavcích skromně se chovali, když si odpočinuli, aby rádi a ochotně do zpovědnice šli a též i k jiným bohoslužebným výkonům se nabízeli. Oni mají dále s poutníky svými, možno-li společnou ranní a večerní pobožnost vykonati, zbývá-li času křížovou cestu, obchůzku oltářů a znamenitostí poutního místa, kde s dějepisnými upomínkami zvláštní modlitby se spojují, jak v poutní knize velehradské se nachází, podniknouti. Mají tak pobožnosti zaříditi, aby poutníci celou dobu pobytu svého na poutním místě pobožnostem, přijímání sv. svátostí zasvětili a co nejvíce zásluh z poutního místa si odnesli. Toto jsou myšlénky, jež mi napadly při rozjímání o tom, co mají zvláště kněží činiti, aby se pouť vydařila, kteří na poutním místě dlí anebo tam připutovali. A nyní, abych dlouho nezdržoval, chci krátce odpověděti na šestou otázku. Otázka ona zní:

VI Quae cantalae sunt adhibendae in peregrinatione retroducenda? Zde odzvláště platí: »Serva odinem et ordo servabit te« a proto i když snad po práci při občerstvení mezi spolubratry příjemně se ti sedí, jakmile hodina odchodu udeří, nemá se kněz od lidu nechati hledat, ale sám má na místě u oltáře státi a hleděti zabrániti, by se lid nerozutíkal. K tomu aby kněz nejen poutníky přivedl, ale i zpět odvedl, výslovně zavazuje »Instructio pastoralis«, která na straně 458 praví: »Ubi vero aliquam peregrinationem instituerint, praecipitur, ut sicut populum duxerunt ad ecclesias Sanctorum, ita pariter reducant ad parochiales ecclesias eorum;

ne pastore remanente parochiani haereant in hospitio et domum revertantur cum scandalo.« Sami býváme ve Štípě dojati při loučení jistých poutníků s místem poutním, buďto ve chrámu Páně, nebo na místě, kde jsme poutní místo při příchodu pozdravili, sami též k lidu na rozloučenou promluvme a vhodnou píseň na př. o pouti velehradské: »Dítky na odchod se strojme, loučení nám nastává, v žalozpěvu hlasy spojme, zlatá doba skonává. Líbáme tvé svaté prahy, s Bohem, Velehrade drahý!« zanoťme, dojem i zde bývá kolikráte trvalý a námaha zcela nepatrná. Když pak poutníci k domovu se blíží, ať přijdou domácí kněží naproti a průvod za hlaholu zvonů a zpěvu »Bože chválíme Tebe« co nejslavněji ať se k témuž oltáři, odkud vyšel, zpět vrátí. V chrámu Páně vykonány buďtež závěreční modlitby, poděkováno poutníkům za pořádek, jestli skutečně byl, nebo šetrně upozorněno na chyby, by se více neopakovaly, a konečně budiž poutníkům uděleno sv. požehnání. Takto budiž pouť ukončena. Konečně více jako přídavek připojena sedmá a poslední otázka o poutích, totiž:

VII. Quid dicendum de usu portandi secum statuam B. Mariae V. ad locum thaumaturgum?

V našich krajinách není zvyku nositi v průvodu na pouť sochu Panny Marie a dle mého náhledu neradno toho zaváděti. Stalo se, že někdy, zvláště při nepohodlném počasí kříž i korouhve se zapomenou, oč větší ostuda, kdyby poutníci i sochu opustili. Nocují-li poutníci v osadě, kde není chrámu Páně, bylo by nedůstojno sochu někde v koutečku hospody postaviti Velkých obtíží by to nosení působilo, když v poli přijde liják, náhlá bouře a lidé sami se sebou mají co dělati. Konečně kam se sochou na místě poutním? Kdyby obyčej se rozšířil a každý průvod svou sochu si přinesl, pak by oltářů nestačilo a působilo by to nové zbytečné obtíže, jak pro domácí, tak i pro poutníky. Nechci sice obyčeje toho, kde jest zaveden docela zavrhnouti, ale dle svého mínění nedoporučoval bych jej zvláště na delší pouti zaváděti.

Takto myslím vyčerpal jsem obsah předložené konferenční otázky a v možné stručnosti poukázal na vše, co by měli kněží činiti, aby poutě farníkům neuškodily, ale prospěly. Církev sv. poutě sice neporoučí, ale v moudrých mezích konané doporoučí, proto i my je nezavrhujme. Těm pak, kteří jako málomocný pyšný Naaman syrský volají: »Bůh jest všudypřítomný! Zdaliž nejsou lepší řeky naše, nač choditi na místa poutní?« odpovězme: »Když Bůh na zvláštních místech vodou na př. v Karlových Varech, Luhačovicích, uzdravuje, proč by nemohl na poutních místech zvláštní přímluvou Rodičky Boží uzdraviti a zda nám zázraky na poutních místech pravdu tuto neukazují?«

Povzbuzujeme tedy rádi ku putování, ale zachovávejme svědomitě pravidla, jež se nám doporoučí, aby poutě s užitkem konány býti mohly.

»Ergo tollatur abusus, ut servetur usus«, který Sám Syn Boží, Panna Maria, sv. Josef a mnozí svatí a světice Boží příkladem svým nám byli doporučili.

Mapy církevního majetku.

Píše **Frant. Vaněček.**

Povinností farářovou jest, hájiti pozemky a majetek církevní. Kdo pozoruje nemovitý majetek kostelův, uzná, že jest daleko trvalejší než kapitály. Mnohý kostel, nyní filiální, vykazuje pozemky často ve vzdálených obcích, které k němu za dávných dob náležely. Důkaz jest v tom, že pozemek jest nejbezpečnější hypothéka pro kostel a že správná jest zásada, církevní majetek kostelní ukládati v polích. Kapitály podobných kostelů jsou tytam během jednoho sta let, kdežto pole přetrvají různé kritické doby. Mají-li však pozemky nezkráceny býti uchovány, třeba též bdíti nad majetnictvím jejich. Nejlepší způsob dozoru nad nehybným majetkem kostelním jsou *kopie pozemkových map,* které si farář, zejména rurální, pořídí.

Jest zajisté málo obročí, která by mohla předložiti mapu pozemků farních a zádušních. Práce, spojená s touto kopií mapy, ušetří každému z beneficiátův ohromně mnoho času a kostelu mnoho zachrání pozemků. jednou řádně udělaná mapa, jest nejpříručnější pomůckou při všech úřadních prácích se sděláním fasse, ekvivalentu, odprodeje a nákupu pozemku spojených.

Vezměme *obtíže při sdělání farní fasse.* Pozemky »in partem congruae«, nejsou-li dobře a přesně označeny v některém seznamu, jsou pernou prací při fassi, a farář může lehce sám sebe zkrátiti. Je-li účelně zhotovená mapa, v níž označeno jest majetnictví: zda kostelní či farní, a na volné prostoře vzdělán přehled parcelí, spolu s udáním druhu, třídy, výnosu a výměry pozemku, jest každému faráři mapa neocenitelnou pomůckou.

Mnoho pozemků zádušních přišlo ve ztrátu při nových zákonech školních a nemohly býti zachráněny, poněvadž beneficiáti se střídají a delší dobu to trvá, než se vžije v místní poměry. Při vstupu nových zákonů školních, stát krátce prohlásil majetek, jenž byl v užívání učitele, za majetek školní. Kde se dobře nelíšilo, zač pozemek byl dán v užívání učiteli, stalo se nejednou, že pozemek kostelní přešel v majetek školy, ač mohl býti zachráněn, protože byl odměnou učitelovou za služby, konané při kostele. Rozsudky nejvyššího správního soudu tomu nasvědčují, že zůstal kostelní majetek v užívání školních obcí, ač vlastně byl majetkem kostelním, jímž odměňovány byly služby, kostelu konané. Každý ze čtenářů byl by zámožným, kdyby byl majetníkem těch pozemků, které takto přešly z ruky církve. Tomu by dobře zabránili pořízením mapy, která dává dostatečný přehled o poloze a majetnictví parcelí.

Jak to bývá při nastoupení faráře, každý beneficiát ví. Živá tradice: Kostelník aneb hrobař ukazuje pole, k farnosti patřící. Pozemky často nejsou ani vymezníkovány, zejména když hraničí s pastvinou, která veliké ceny okamžitě nemá. Však během let nabývá často ceny pozemek úplně bezcenný. Na příklad vesnice se rozšiřuje v tu stranu a pastviny stávají se pozemkem stavebním

aneb na pozemku otevře se lom kamenný aneb lze cihelnu zřídit aneb industriální předmět lze na něm dobývati; pak stoupá hned cena majetku a každý sáh jest draze placen. To netřeba šíře dokládati. Proto jest s podivenou, že dosud není dosti postaráno o mapy pozemkové pro každé beneficium. Mapy jsou ohradou proti možnému promlčení z neznalosti poměrův a hranic. Přítomný článek má za úkol, ukázati, jak nejsnadnějším způsobem může každý beneficiát si pořiditi mapy polností kostelních a obročních, nad jichž nezkráceným majetnictvím má bdíti dle znění investiční přísahy.

Sdělání map zdá se býti na první pohled dílo velmi obtížné a nákladné, zejména, když by se objednaly u geometra, od něhož pod 40 zl. sotva by byly k dostání.

Zde se však jedná jen o kopii z mapy, již hotové, a sice jen pozemků, příslušících faře a záduší. Kopii může si učiniti farář sám z mapy katastrální, z níž na průsvitném *plátně* (stavitelském) okreslí tvary všech pozemků kostelních s přiléhajícími sousedními pozemky, cestami a vůbec položkami, které označují polohu i hranice. Když okresleny jsou všechny parcely, pak následuje označení čísly parcelními dle pozemkového archu.

Dobře jest, k vůli jasnějšímu přehledu, před označením čísel parcelních barvou označiti druh pozemku: les (tmavohnědá barva), pole (žlutavá), louka (zelená), pastvina (jasnězelená), cesta (hnědá), stavení (červená) a p.

Na zbývající volné místo na plátně lze umístiti přehled všech pozemků z pozemkového archu asi takto:

Seznam pozemků při kostele v X. v Y.

Čís. katastrální	Druh pozemku	Výměra h, a, m	Třída pozemku	Výnos katastrální	Kdo užívá?	Pozn.
2509	pastvina	1 h, 4 a a 50 m	VI.	2 K 30 h	† kostel, farář.	

Tímto způsobem lze vlastní prací mapu pořiditi. Mapa však musí býti čitelná, má-li míti v budoucnosti cenu. Každý z duchovních není krasopiscem a tím méně kresličem. Okreslení mapy jest však tak jednoduché, že mu je může obstarati pod jeho vedením každý realista, ba každý zručný žák měšťanské školy.

Odkud mapy ku předloze vzíti? Každá obec má své mapy, které jsou veřejně přístupné. Proto zapůjčení jich k okreslení nebude míti žádné zvláštní potíže, leda tu, že někdy, zejména v letě, jest po nich čilejší poptávka. V zimě jistě stojí vždy k disposici.

Kde by výpůjčka obecních map činila obtíže, může farář si je vypůjčiti z patronátního úřadu aneb od velkostatku. Při okreslování mapy nikterak netrpí.

Kde dovolují finanční prostředky, lze koupiti si příslušné archy map v katastrálním úřadě na Malé Straně. Cena archu ne číslovaného jest dosti mírná, za to číslovaného vysoká.

Obročí, které má pozemky značně zcelené, nepotřebuje mnoho archů. Kolik archů kdo potřebuje, sezná z archu pozemkového. Na novějších pozemkových arších jest totiž při každé po-

ložce parcely udán ihned za číslem parcely též list mapy, na př. parcela 2409, list mapy X., katastr. mapy Kantičany. Čím více rozházeny jsou pozemky, tím více archův, a tedy při kupování hotových archů. větší vydání. Dělá-li se mapa ale po domácku, zůstává to lhostejno, až na to, že shledávání parcelí z listů map trvá o něco déle. Na metrový kus kreslícího plátna lehce srovnáme pozemky prostředně velikého obročí.

Vloží-li se mapa do desk a k ní přiloží se pozemkové archy a jiné listiny, které se hypothéky týkají, bude každému faráři fasse a ekvivalent pravou hračkou.

Hospodářský rejstřík lze dle mapy jednou pro vždy přesně založiti; údaje pro škody ze sucha aneb mokra lze z mapy ve čtvrt hodině vypsati i s udáním výnosu a výměry.

Dovoluji si tvrditi, že by bylo mnoho majetku kostelního zachováno bývalo, kdyby všude zřízeny byly kopie map, třeba kopie jednoduché, které označují polohu a nejnutnější dáta. Pro uhájení majetku v budoucnosti doporučuje se pořídíti kopie map pozemků církevních.

Důležitý výnos

o dozoru na správu zádušního jmění.

Potěšitelnou správu přinesl »Ord. list pražský« v 1. čísle letošního ročníku článkem »Dozor na správu zádušního jmění«, který byl vyvolán jedním případem, v němž na 40.000 zl. odcizeno bylo.

Nejsem škarohlídem a jsem přesvědčen, že jest to skutečně bílá vrána, však proč z onoho rozkazu se radovati třeba, jest určité a přesné stanovení, či lépe řečeno obnovení práv duchovenstva aneb okresních vikářů na správu zádušního jmění, která po většině vedla se až na podpisy duchovních osob takřka výlučně osobami jinými. Bylo zajisté v Čechách málo farářů, kteří kdy viděli zádušní státní úpis a každý by se byl se zlou potázal, kdo by projevil podobné přání. Nepravím, že by toho bylo všude potřeba, aneb snad někde, nikoliv, ale ono odstrkávání duchovenstva při správě zádušního jmění bylo nemístné, nespravedlivé a bolelo. Nyní tedy jest učiněn první krok k zahájení práv duchovenstva při správě zádušní. Nemá-li to býti na plano, třeba výnosu věnovati pozornost a uvésti jej na přetřes veřejný a vytknouti, co ještě by si bylo přáti, aby se bez ublížení duchovenstvu mohlo provésti přání konsistorní: »aby vším úsilím se zasadili o to nyní, ... aby alespoň jednou v roce vykonali *osobně* prohlídku pokladen.«

Celá řada let, ba staletí vyvinula tradici podpisování účtů a knih bez náhledu do pokladny. Jest zajisté vedena správa záduší velmi pečlivě, přece však nevylučuje součinnost a rovnoprávnost kněze při správě zádušního jmění.

Kdož stopuje běh našeho církevně politického života, seznal,

že přišlo velmi mnoho rozkazů, které nejvíce zaměstnávaly poštovní listonoše a více nikoho. Velice důležitý krok ke spolusprávě církevního jmění jest učiněn výnosem konsistorním, který jest v čele psán, teď třeba jej usilovně prováděti. K tomu cíli však by bylo ještě několika věcí třeba, o nichž se zde rozepíšeme v naději, že zajisté v konferenčních otázkách bude dána tato věc v úvahu a k všeobecnému poučení.

1. Budiž tato *novotina* při správě zádušní všem patronátním úřadům doručena, aby v tom žádný nehledal neposednost vikářovu aneb dokonce pletení se do věcí, do nichž se žádný dosud nepletl. Celá desítiletí nikdo z duchovních se nezastavil v záduší a nezeptal se, kde jsou státní papíry, kde doklady vydání, jak brzy byly ukládány peníze a na jaké procento a kde, kolik týdnů neb měsíců nebyly uloženy a pod. Tato stará novotina, která má nyní skutečně přijíti v život, musí míti též úvod úřední v praxi. Musí se říci, že stát i Církev to nařizuje a že chce míti osobní prohlídku, kterou jest povinen každý vikář předsevzíti, že v tom není žádná nedůvěra, ale předpis spravedlivý a rozumný. To zajisté také se stane, poněvadž jinak by nikdo tak lehce nedával se v šanc nemilosti, která by nehledala v tom tak plnění povinnosti jako vpletání se.

2. *K revisi,* má-li býti účelnou, jest *třeba* též jakési kvalifikace aneb aspoň *znalosti nejzákladnějších pravidel,* kterak si při ní vésti. K sečtení státních papírů není třeba zvláštní znalosti, ale k vypátrání, jak a kdy byly peníze ukládány, nebude zbytečno, dáti nějaký návod. Snad by se doporučovalo, aby páni vikáři povoláni byli do Prahy, a tam jim od odborníků byla dána instrukce praktická a *názorná.* U mnohých jest třeba podobná instrukce zbytečná, ale zajisté jsou osoby, které by si ji přály. V peněžitých věcech má lid málo znalostí, a ani my kněží nejsme přílišní finančníci. Návod nemůže škoditi, nýbrž jen prospěti. Budiž proto dána příležitost, aby vikáři se mohli ústně informovati a kde jsou v pochybnostech, by se mohli bez okolků poučiti. Jinak sklesne zase tento slibný krok na nulu a půjde to papírové revidování výtahů dále. Žádá toho i takt a čest vikářův, aby při revisi netápali ve tmě a snad aby revise odborníkům nezdála se směšnou. Zajisté sbor mužů, pověřených vikariátním úřadem, má tolik taktu, že dovede provésti hladce nový dosud neobvyklý předpis, ale třeba pojistiti též odbornou znalost, k této úřadní revisi nutnou.

Správy našich Raiffeisenek jsou jakousi účetnickou školou. Zkušenost mnohé z nás naučila, že při nejedné položce ocitáme se v pochybnostech a že porada s odborníkem, před nímž netřeba tajiti se, co nám z peněžnických znalostí schází, bude nám vítána.

Proto jsem rozepsal se o novém výnosu, který, aby se skutečně taktně a věcně provedl, jest požadavek ne sice naléhavé nutnosti aneb nebezpečí, nýbrž spravedlnosti, která byla dosud odepírána.

Starý farář.

Některá rozhodnutí posv. kongregace ritů.

Rozhodnutí posv. kongregace ritů ze dne 13. června 1900.

Arcibiskup ze sv. Jakuba ve Venezuele předložil následující pochybnosti posv. kongregaci ritů, totiž:

1. Zdali při každodenní výstavě nejsv. Svátosti po oraci: Deus, qui nobis, může se přidati orace za zemřelého aneb za zemřelé, za něž mše sv. sloužena byla aneb prosby (přímluvy) byly konány?

2. Zda v téže svatyni, kde každodenní výstavy nejsv. Svátosti se dějí, a jež ze dvou kaplí sestává, naproti sobě položených, s přechodem prostředku, mohou slouženy býti mše de requiem na oltáři, kde není exposice.

Posv. kongregace obřadová 13. června 1900 odepsala: záporně k obojímu.

Rozhodnutí posv. kongregace ritů ze dne 17. července 1900.

Na dotaz učiněný:

Zdali v místech, kde o slavnosti sv. apoštolů Petra a Pavla z apoštolského indultu činí se kommemorace všech sv. apoštolů v I. a II. nešporách a v Chválách (Laudes) a též i při mši, takováto kommemorace má se činiti v předřečených druhých nešporách, když dne následujícího slaví se slavnost Commemorationis S. Pauli Apostoli, jako ve vlastním kostele, ritem I. třídy? posv. kongregace ritů 17. července 1900 odvětila *záporně*.

Na další dotaz: Zdali za trvání výstavy nejsv. Svátosti na hlavním oltáři, mohou býti vystaveny na jiných oltářích ostatky svatých, a zvláště toho svatého, jehožto slavnost právě připadá? odpověděla posv. kongregace obřadová 17. července 1900 *kladně*, avšak s omezením, aby opomenuto bylo žehnání reliquiemi a líbání jich, dokud zůstává n. Svátost vystavena.

Oprava.

Na str. 138., řádek 27., má státi místo: že zákon porušení její — že zákon *pro porušení* její snoubence atd.; na str. 140., poslední řádek, má býti místo: úřady, jakkoli byl — úřady, byl jen proto; na str. 141., řádek 12., má státi místo: převádí ji — *převádění* jí.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle I. v postě.

Svátek trnové koruny Páně.

(Kristus král.)

»A vojáci spletše korunu z trní, vstavili na hlavu jeho.« Jan 19.

Církev svatá vede nás dobou svatopostní nejenom ke Kristu ukřižovanému, abychom lásku Jeho nevystihlou si připomínali, kterou miloval nás, an i život svůj za nás obětoval; ona i nástroje utrpení Kristova na odiv nám staví, abychom i jim povinnou poctu vzdali, neboť tím, že dotýkaly se těla Kristova, jsou úctyhodny. Z té příčiny Církev svatá tyto nástroje utrpení Páně vystavuje lidu křesťanskému k veřejnému uctění. Činí tak z té příčiny, abychom uctíváním jejich prokázali lásku i Kristu Pánu.

A jelikož pátek jest památným dnem, v němž Pán Ježíš za nás ráčil na kříži umříti, ustanovila Církev svatá pátky doby svatopostní k tomu, abychom v těchto dnech povinnou úctu vzdávali nástrojům utrpení Páně. Vždyť Pán Ježíš tyto nástroje utrpení Svého mnohými zázraky oslaviti a zvelebiti ráčil, aby úctu jejich mezi lidem křesťanským utvrdil a zvelebil.

První pátek postní po středě popeleční ustanoven k úctě přesvaté koruny trnové, kterou hlava krále nebeského byla korunována. Církev svatá volila nástroj tento z vnuknutí Ducha Svatého na prvním místě, aby nám připomenula krále nebeského, který za nás trpí a aby spolu připomenula, že bolesti, které trnová koruna hlavě Páně způsobila, byly veliké a nezměrné.

Pojďmež tedy v duchu na síň římského vladaře a naslouchejme slovům sv. Jana, miláčka Páně, očitého svědka, co se při korunování Páně dálo.

Pojednání.

Když Pilát, chtěje Pána vysvoboditi z rukou nepřátel Jeho, postavil Ježíše vedle lotra Barabáše, a dal lidu svobodně voliti, koho ze dvou by měl propustiti, tu lid rozhodl se pro Barabáše.

I podivil se tomu vladař, a chtěje vzbuditi útrpnost s Ježíšem nevinným, dal Pána svléci z oděvu a obnaženého přivázati na nádvoří ke sloupu, a poručil, aby byl Ježíš zbičován.

Jak nespravedlivě soudí Pilát! Veřejně vyznává, že Ježíš jest nevinen, ano hájí Pána Ježíše proti žalobám, pravě, že nic trestuhodného na Něm nenalézá, a nicméně dává nevinného bičovati. Mělť ovšem Pilát takový úmysl, že snad lid židovský, až spatří Ježíše krví zbroceného, ustrne se nad Ním a bude prositi, aby Ježíš byl propuštěn. Avšak lid ten, spatřiv krev Páně, ještě více po krvi nevinné dychtí a jest o tom přesvědčen, že vymohl-li křikem u Piláta bičování nevinného Ježíše, že i ukřižování na něm vynutí.

A ubohý vladař, jenž se domýšlel, že bičováním vzbudí útrpnost u lidu k Pánu Ježíši, zapomíná, že obyčejně ti, kteří měli býti ukřižováni, dle římského zákona nejprve byli bičováni. Takže bičováním Pilát takřka razil cestu k ohavné smrti kříže.

Vojáci, kterýmž bičování bylo pověřeno a kteří stejnou záští nenáviděli Pána Ježíše jako židé, nešetřili ran, takže naplnilo se, co praví Písmo: *Dle počtu viny bude i počet ran.* Že pak počet hříchů, jichž lidé se dopustili a dosud dopouštějí, jest nezměrný, proto i rány, které Pán Ježíš při bolestném bičování trpěl, byly nespočetny. Bylť Pán náš milý, dle výroku sv. Jana Křtitele, beránkem Božím, jenž vzal na se hříchy světa, a proto podrobil se bolestnému bičování, aby rány spravedlnosti Boží, jež patřily nám, na Svém těle nesl, a za nás spravedlnosti Boží zadost učinil.

Byloť tělo Pána Ježíše při bičování podobno poli, na němž katané kopali a orali, aby poklad ukrytý tam objevili. — A tážete-li se, rozmilí v Kristu, jaký to poklad byl, který katané při bičování objevili, vězte, že byla to nesmírná láska a milosrdenství přehojné, o němž svět nikdy neslyšel. Neboť kdy komu napadlo, aby Bůh nechal se trestati za bídného tvora, aby Pán nesl rány za nuzného sluhu, aby král na svém těle platil vzpouru a nevděk svých poddaných.

Ač tělo Páně při bolestném bičování bylo celé rozedráno, takže bylo možno sečísti kosti Páně a ač žíly proudem vydávaly krev předrahou, přece ještě Pánu Ježíši bolesti tyto nestačily. Vždyť hlava Jeho přesvatá byla ušetřena. A tu dopustil Pán na důkaz lásky Své k nám, aby katané i hlavu Jeho zbodali a zranili. Svatý Jan, jenž byl očitým svědkem umučení Páně, praví: »*Vojáci spletše korunu z trní, vstavili na hlavu jeho.*«

Když královna ze Sáby zaslechla o moci a slávě krále Šalomouna, vypravila se do Jerusaléma a nabrala pokladů hojných, aby se přesvědčila, zdali skutečně král tento jest tak bohatým a mocným.

Přišedše do Jerusaléma, uzřela všecku slávu a moc Salomounovu, viděla veliké množství sluhů a služek, a tu praví Duch Svatý, že nebylo v ní dechu ani citelnosti, jak byla ohromena patřením na bohatství a slávu krále Šalomouna. A sama přiznala se, že ani stý díl neslyšela z toho, co nyní na vlastní oči vidí, a nad to blahoslavila národ, jemuž Hospodin takého krále dal a ve-

lebila sluhy a služky královy z toho, že tak mocnému králi sloužiti a naň patřiti mohou.

Kéž každý z nás podobá se královně ze Sáby a kéž tak pozírá a pohlíží na slávu a moc krále našeho milého, kterýž Sám o sobě vysvědčuje, že jest více než král Šalomoun. Vždyť moc a sláva a bohatství krále Šalomouna a rodu jeho již úplně vyhynulo; avšak moc, sláva a bohatství krále našeho Ježíše Krista trvá a trvati bude dle slov poslance Jeho archanděla Gabriela až do skonání světa. Pravilť zajisté Marii Panně: »*A království jeho nebude konce.*«

Byl slavný král Šalomoun, když ozdobil hlavu svou korunou, jižto zhotovil David, otec jeho. Avšak slavnější jest král náš Ježíš Kristus s korunou, kterou vstavili na hlavu Jeho vojáci. Tam v koruně Šalomounově bylo zlato a drahokamy, zde v koruně Kristově jsou krůpěje krve Kristovy, dražší nad drahokamy a perly. V trnové koruně Kristově jsou i růže červené, které nejenom letní dobou prokvétají, nýbrž i dobou zimní kvetou a líbeznou vůní nebe a zemí oblažují. Vždyť svatí andělé sbírali předrahé krůpěje krve Páně, které zem zbarvily a kladli je na váhu spravedlnosti Boží, aby usmířiti mohli hněv Boží. A růže tyto předrahé podává Pán Otci svému každodenně, kdykoliv na oltáři za nás při mši sv. se obětuje.

A třeba tu připomenouti, že i nyní křesťané při této oběti nejsvětější splétají korunu z trní, a vstavují na hlavu Ježíšovu. Neboť každá roztržitá myšlénka, jižto při této sv. oběti máme, podobá se trní, kterým hlavu Páně bodáme. Každé všetečné ohlédnutí při mši svaté jest trnem, jím bodáme hlavu Krále a Pána svého. Každé marné slovo, které v chrámu Páně při mši svaté z úst vypouštíme, jest trnem, který vrážíme do hlavy Páně. Ano i každá pyšná myšlénka, která v hlavě naší se zahnízdila, jest trnem, který splétáme v korunu, abychom hlavu Páně zraditi mohli.

Považ duše má, jak bylo tvému choti nebeskému, když posadili jej vojáci v nádvoří Pilátově na kámen, a před zraky Páně splétali ratolesti trnové, jimiž Pána bičovali, u věnec, aby Pána Ježíše jako krále korunovati mohli. Slyšeliť žaloby židů na Pána, že činí se Kristem králem.

Zkusilť i Pán Ježíš, jak vrátká jest přízeň a láska lidská. Před několika dny lid israelský sekal ratolesti a metal je na cestu při slavném vjezdu do Jerusaléma, volaje: »Hosanna, Synu Davidovu! Požehnaný, jenž se béře ve Jménu Páně, Král náš israelský!« A dnes Pán milý pozoruje, kterak návodem téhož lidu vojáci splétají ratolesti trnové u věnec, aby ozdobili hlavu Kristovu.

Svatý Jan, miláček Páně, nazývá Pána Slovem, a Pán Ježíš Sám vysvědčuje o tom Slovu Božím, že padlo mezi trní. Při korunování se tento výrok Páně naplnil s tím však rozdílem, že tam trní spolu vzešlé udusilo slovo Boží, tak že nedoneslo užitku; zde však při korunování Slovo Boží hojný užitek donáší všem, kteří v kříži utrpení, protivenství a soužení na toto Slovo Boží v trnové koruně patří.

Může-li pak býti bolest jaká, která by příliš nás trápila, patříme-li na Pána v trnové koruně?

Svatý Bernard, jenž bolestné korunování Páně rozjímal, praví: »Patřte hříšníci na Pána v koruně milosrdenství a želte hříchů svých. Patřte na Pána i vy, dcery sionské, duše zbožné a bohumilé v koruně milosrdenství, a následujte Pána v lásce a trpělivosti. Ale patřiti budou na Pána i bezbožníci v koruně spravedlnosti, a věčně zahynou; avšak patřiti budou na Pána i svatí v koruně slávy Jeho, a budou věčně se radovati.«

Když sv. Pantaleon, lékař, měl býti umučen, tu pohanský soudce zvláštní způsob trápení vymyslil. Odsoudilť světce, aby skrze ruce, které měl na hlavě, tlustý hřeb byl do hlavy proražen, a tak světec v bolestech velikých duši svou vypustil.

Tuto však u Krále našeho Ježíše Krista kolik trnů, tolik bolestných hřebů bylo do hlavy Páně vraženo, takže ze všech těch ran jako z potůčků předrahá krev Páně řinula.

Když Hospodin posílal Mojžíše do Egypta, aby vysvobodil lid israelský, mluvil k němu z trní, které hořelo, ale neshořelo. Tuto také Pán Ježíš mluví Pán nám z trní, na němž každá krůpěj krve podobá se hořícímu plamenu svaté lásky Boží. Kéž jen ochotně a rádi naslouchá me slovům, která Pán Ježíš k nám promlouvá, maje trnovou korunu na hlavě.

Praví Pán: Viz hlavu Mou, která trnovým věncem jest ovinuta, aby i hlava tvá v říši mé nebeské mohla býti ozdobena korunou slávy věčné. Viz následek hříchu prvopočátečného. Praviť Otec Můj Adamovi: Zlořečená země v díle tvém, trní a hloží tobě ploditi bude. Také hlava Má zakusila následky tohoto zlořečeni, i hlava Má zraněna byla trním, kteréž zplodil hřích Adamův a hříchy potomků jeho. Chceš-li i nyní ještě hřešiti a hříchy svými na novo hlavu Mou trnovým věncem ovinovati?

Když ve Starém Zákoně Hospodin přikázal Mojžíšovi, aby zbudoval stánek úmluvy, tu ve svatostánku byla slitovnice, kteráž kolkol byla ozdobena korunou zlatou. A pouze veleknězi bylo dovoleno jednou za rok v den smíření vejít do velesvatyně, aby tam prosil za lid Boží.

I v Novém Zákoně máme ve velesvatyni Slitovníka Pána Ježíše ve Svátosti oltářní, kde hlava Páně také korunou jest ozdobena. I ve Svátosti oltářní jest krev Páně; avšak málokdo pamatuje na Slitovníka a na krev Jeho předrahou, která hlasitěji volá o smilování, nežli krev Abelova volala o pomstu.

Lid israelský na poušti sbíral každodenně manu. Také nám při mši svaté deští mana krve předrahé s nebe na oltář. Kéž také lid křesťanský každodenně sbírá tu drahou krev Páně při svaté oběti, aby krví touto mohl zaplatiti dluhy spravedlnosti Boží. Leč jak malý užitek má ta krev Kristova u mnohých křesťanů! Jsou sice mši svaté přítomni, ale ani nevzpomenou, že krev Páně pro spásu jejich právě tak se prolévá, jako při bolestném korunování.

Svatá Alžběta, markraběnka durynská, byla jednou přítomna mši svaté, majíc na hlavě korunu zlatou. Po pozdvihování maně

zalétl zrak její k obrazu, na něm Pán Ježíš v trnové koruně byl zobrazen. I zaplakala světice, připomenuvši si, že hlava její zdobena korunou zlatou, kdežto hlavu Kristovu zdobí koruna trnová. Ihned složila korunu zlatou na zem, a poklekla také k zemi, aby pokořila se Králi a Pánu svému.

Kdysi Pán náš milý zjevil se sv. Magdaleně Pacisské drže v jedné ruce korunu zlatou a v druhé korunu trnovou. I pravil: Vyvol si, dcero má, jednu zde na zemi, druhá ti zbude pro nebe. I sáhla světice po koruně trnové, a vtlačivši ji do hlavy, pravila: Pane, slušno a spravedlivo, aby služebnice tvá korunu trnovou nesla na zemi, chce-li býti podobna Tobě Pánu o Králi svému. I k nám přistupuje Pán v čas kříže, bolesti a utrpení a nabízí nám korunu trnovou. Rádi-li ji přijmeme, promění se nám v korunu slávy nehynoucí v říši Kristově. Amen. *František Klíma.*

Neděle II. v postě.

Slavnost kopí a hřebů Páně.

(Láska Kristova.)

»Jeden z vojáků otevřel bok jeho kopím.« Jan. 19, 34.

Duch Svatý vypravuje v druhé knize Paralipomenon v kap. 9 o bohatství a slávě Šalomounově, kteréž bylo tak veliké, že i královna ze Sáby o něm zaslechla a k Šalomounovi přijela, aby sama se o tom přesvědčila, zdali tomu skutečně tak jest, jakž byla slyšela. I byla bohatstvím tímto tak překvapena, že nebylo v ní více ducha, a že blahoslavila služebníky Šalomounovy, ano i Boha israelského, kterýž z lásky k lidu svému ustanovil krále tak moudrého, bohatého a slavného nad lidem svým.

Mezi poklady Šalomounovými uvádí Duch Svatý také dvě stě kopí zlatých ze sumy šesti set zlatých, kteréž na jedno každé kopí vynaloženybyly, tak že cena těch kopí zlatých obnášela jedno sto dvacet tisíc zlatých. Na tehdejší dobu byla to suma veliká.

Avšak všecka tato kopí zlatá, kteráž byla uložena ve zbrojnici Šalomounově, převyšovalo cenou kopí, kterýmž dle slov sv. Jana, očitého svědka, vojín otevřel bok Páně, otevřev zároveň i Srdce Ježíšovo, z něhož vyšla krev a voda. Vždyť zlatá kopí Šalomounova už nejsou, a kopí, jímž otevřen byl bok Páně, chová se po devatenácte set let u veliké úctě, a nad to Církev Páně každoročně v pátek po první neděli postní uctívá kopí a hřeby Páně, kteréž právě jako koruna trnová, krví Krista Pána předrahou, byly zbarveny.

Pán Ježíš jako silný oděnec kopím nepřítele spásy naší přemohl, a hřeby zápis viny, který proti nám byl, na kříž připevnil. Budiž tedy rozjímání naše *o lásce Kristově,* kterou prokázal nám, an dal kopím bok otevříti a ruce a nohy pro nás na kříž přibiti.

Pojednání.

Král David již ve Starém Zákoně byl obrazem Ježíše Krista. Když král Saul byl posedlý zlým duchem, a David před ním hrál na harfu, aby mu polevil v trápení, tu uchopil se Saul kopí, a mrštil jím po Davidovi. Na štěstí David uhnul, a kopí zarylo se do stěny. Jako Saul usiloval o bezživotí Davidovo, tak i židé usilovali a radili se nejednou, kterak by Ježíše zabili. Byliť také zlým duchem posedlí, neboť Pán jim zřejmě vytýká: »Vy z ďábla jste a skutky otce svého konáte.«

A ačkoliv David obra Goliáše přemohl a tak Saulovi trůn, a království ochránil, ano nad to i mnohá jiná dobrodiní mu prokázal, přece nicméně nepřestával Saul Davida pronásledovati a nenáviděti. Když pak David i na hory se utekl, kde jenom kamzík přebývati může, i tam Saul za Davidem se hnal, hroze mu, že kdyby i do středu země se ukryl, i tam ho hledati bude.

V jeskyni Engaddi sešel se David se Saulem, jenž tam ulehl a usnul I vzal David kopí Saulovo, a pak volal naň. Tak i židé pronásledovali a nenáviděli Pána Ježíše, až konečně vynutili na vladaři Pilátovi nespravedlivý ortel a Ježíše ukřižovali. Leč kopí, kterým voják otevřel bok Páně, bylo Pánu Ježíši zbraní, kterou přemohl ďábla, neboť po smrti Pán kopím zatloukl na bránu předpeklí, kteráž se Mu ihned otevřela, a Pán oblažil duše svatých a spravedlivých přítomností Svou.

Leč kopí otevřelo nejenom bránu předpeklí, kopí otevřelo i bok Páně a Srdce Kristovo přesvaté, aby proudy, které ze Srdce Ježíšova vyřinuly, oblažen byl veškeren svět. Vytryslať z boku Páně krev a voda. Voda jest odznakem křtu svatého, krev pak odznakem převelebné Svátosti. A obého nám třeba, ač chceme-li jednou vejíti v život věčný. Sám zajisté Pán Ježíš nás ujišťuje: »Zajisté, zajisté, pravím vám: nenarodí-li se kdo znovu z vody a z Ducha Svatého, nemůže vejíti do království nebeského.« A na jiném místě zase týž Pán nás ujišťuje: »Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti života věčného v sobě zůstávajícího.«

A jakož v ráji Hospodin Adamovi spícímu z boku učinil pomocnici, podobnou jemu, tak i z boku Páně, kopím otevřeného, vyšla pomocnice podobná Kristu Pánu, Církev svatá katolická. Podobáť se Kristu tím, že jako Pilát byl nenáviděn, tak i Církev Páně jest nenáviděna. A jako Pán byl pronásledován, tak i Církev Jeho.

Proto volá papež Innocenc šestý: »Ó, toho kopí přešťastného, kteréž tolik dobrého nám způsobilo a velikému vítězství nové slávy přidalo. Kopí otevřením boku Kristova přesvatou bránu říše nebeské nám otevřelo. Kopí, zranivší mrtvého, rány naše zhojilo a život a spásu nám zjednalo. Kopí, probodnuvší nevinného, krví Jeho naše viny smazalo. Konečně krví Páně přesvatou jsouc zbroceno, temnoty slepoty naši odstranilo a nás proudy božské dobroty očistilo.«

Kopím, které otevřelo bok Páně, otevřen i lotru kajícímu nebeský ráj. Krev a voda, která ze srdce Páně vytryskla, pohnula i mnohými diváky, kteří stáli pod křížem a bijíce se v prsa ubírali se zkroušeně do Jerusaléma.

A jakož Pánu Ježíši bylo kopí zbraní, kterou přemohl ďábla, a duše svatých a spravedlivých mu vyrval, tak i nám má býti kopí Páně zbrojí proti nepříteli našemu, jenž jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by pohltil. Vždyť i Tomáši, jednomu ze dvanácti, byla rána, kopím Pánu Ježíši způsobená, lékem, kterýmž nevěra jeho byla vyléčena, tak že vyznal veřejně: »Pán můj a Bůh můj!«

Jakoby chtěl říci: Nemohl jsem uvěřiti, že by člověk tak ztrýzněný jako Mistr můj, mohl zase oživnouti. Avšak nyní, an vidím rány, které láska Mistru mému způsobila, věřím pevně a nezvratně, že Mistr můj přemilý jest nejenom člověk, nýbrž i Bůh, a že všemohoucností Svou vstal z mrtvých.

Nám není neznáma láska Kristova, kterou tak miloval nás, že i život za nás obětoval, a přece nicméně na lásku tuto tak snadno zapomínáme, ano i s nevděkem lásku Kristovu splácíme, takže musíme mimoděk volati, jak jistá zbožná duše říkala: Pane Ježíši, kopím otevřeno Srdce tvé a velký otvor učiněn do Srdce tvého, avšak nepropůjčíš-li mi potřebné milosti, já hříchy svými a nevděkem ještě více rozryji Srdce tvé. Kolikráte i my hříchem a nevděkem rozrývali jsme jako kopím Srdce Páně, a Pán Ježíš v lásce a dobrotě Své ruce Své rozpínal proti nám, volal a zval nás, abychom v tísni a nesnázi života pozemského v Srdci Páně hledali útěchy a lékařství spasitelného.

V téže knize Paralipomenon udáno bohatství krále Šalomouna i tím, že dal zhotoviti tři sta zlatých štítů, každý za tři sta zlatých. Avšak mnohem dražší a vzácnější nežli tři sta štítů zlatých jsou tři hřeby, jimiž ruce a nohy Páně na kříž byly přibity. Bylyť zajisté krví Páně zbarveny. Jimi přibit na kříž zápis viny, kterýž byl proti nám. Hřeby tyto tak jsou vzácny, že i císařovna Helena, matka císaře Konstantina Velikého, dalekou cestu z Říma do Jerusaléma podnikla, a že byla přešťastna, když nejenom kříž Páně, nýbrž i hřeby, jimiž Pán byl na kříž přibit, nalezla.

A dosvědčuje-li kopí lásku Kristovu, tím více hřeby jsou nám důkazem lásky Páně. Vždyť bolesti, které Pán při ukřižování trpěl, byly tak hrozné, že pouhá myšlénka na tyto bolesti dostačí, aby krev v nitru člověka ustydla. Sám Pán Ježíš dí, že v lásce a dobrotě Své vepsal nás v ruce Své. A písmo toto napsáno předrahou krví Kristovou, a jest písmem nezrušitelným.

Vždyť Pán Ježíš i po Svém vzkříšení volil rány, které způsobily hřeby a kopí, ponechati na těle Svém. Proto praví Pán Tomášovi: Viz ruce a nohy mé, dotýkej se jich a patř, že jsou probodeny na důkaz, že týž Mistr stojí před tebou, kteréhos viděl na kříži přibitého. Vlož ruku svou v bok Můj a uznej, že i rána, kterou způsobilo kopí, zůstala na těle Mém.

Ano i v poslední neboli soudný den Pán Ježíš objeví se znamenán ranami na Svém těle, aby i spravedliví i hříšníci poznali lásku Jeho, a aby rány Jeho byly věčným důkazem vyvoleným a svatým lásky Kristovy v nebesích.

Vždyť Pán Ježíš některým svatým už zde na zemi dal zvláštní důkazy lásky Své. Z apoštolů nejvíce pracoval svatý Pavel, pročež Církev svatá praví o něm, že símě Kristova učení po celém oboru zemském rozsíval. A čím odměnil Pán Ježíš horlivost apoštola Svého, který víc pracoval než ostatní apoštolé? Jaký důkaz zvláštní lásky dal Pán sv. Pavlovi? Sám apoštol Páně chlubí se před celým světem tímto zvláštním důkazem Kristovy lásky, an dí: Že jizvy neboli rány Kristovy na svém těle nosí. Podobně i sv. František Serafinský byl znamenán jizvami Kristovými, a ač důkaz ten zvláštní lásky Kristovy, dokud žil, hleděl utajiti, nicméně po smrti všem ozřejmělo, že znamenán byl světec ranami Kristovými.

Když vyzvědači vraceli se s obhlídky země zaslíbené, tu chtěli přesvědčiti lid Boží o výbornosti a úrodnosti země té. I vzali odtud hrozen a granátová jablka. Hrozen pak byl tak velký, že musili upevniti jej na dřevo a nésti na ramenou. Choť v písni Šalomounově přirovnává miláčka svého Pána Ježíše k hroznu, z vinnice Engadi. A hle, hrozen tento, byl také upevněn na dřevě sv. kříže a hřeby byly podobny lysu neboli pressu, kterýmž šťáva hroznu tohoto nebeského byla tlačena, tak že v krůpějích s kříže na zem proudila.

Pán náš milý vypravuje o příteli, který k sousedu svému přišel o půlnoci prose, by mu půjčil tří chlebů. Ale ten uvnitř pravil: Nečiň mi nevole; neboť jsou dvéře už zavřeny a dítky mé spí. Že pak ten zevnitř nepřestával tlouci a prositi, dal mu, kolikkoliv žádal. Tak i Pán náš milý po tři a třicet let tloukl na srdce lidské, žádaje, aby Mu bylo otevřeno. K posledu pak třemi hřeby jako třemi chleby dokazuje nám lásku Svou, an v nesmírných bolestech celé tři hodiny visí na kříži.

Rozrývaliť katané hřeby a kopím tělo Páně přesvaté jako půdu úrodnou a bohatou, aby tam vyhledali potřebné živnosti. A živiť se ranami Kristovými všichni chudí a nuzní, uvažují-li, že chudoba Kristova byla větší, nežli chudoba jejich. Živiť se ranami Kristovými, jež hřeby v rukou a nohou Páně zanechaly, všichni zarmoucení, uvažují li, že zármutek Kristův byl větší, nežli jest zármutek jejich. Živiť se ranami Kristovými, jež hřeby Pánu způsobily, všichni nemocní a neduživí, porovnávají-li nemoci a neduhy své s nemocemi a neduhy Kristovými. Živiť se ranami Páně, jež zanechaly v rukou a nohou Kristových jako nebeskými chleby všichni, kteří úmornou a namáhavou prací dobývají vezdejšího chleba, rozjímají-li práci a námahu Kristovu, který tak pracoval až nohy a ruce Páně byly okrvaveny. Živiť a sílit se ranami Kristovými, jež zavinily hřeby v rukou a nohou Páně všickni, kteří jsou nevinně pronásledováni, haněni a tupeni, kdykoliv se rozpomínají a rozjímají, že i nevinný a nejvýš svatý Syn Boží byl pronásledován, haněn a tupen.

Hřeby v rukou a nohou Páně jsou kotvou a zástavou a závdavkem naší víry, naděje a lásky. Hřeby, které krev Páně z ran vynutily, dokazují, že pravá jest víra naše, jižto vyznáváme říkajíce: Věřím v Jezu Krista, Syna Jeho jediného Pána našeho. Hřeby utvrzují i naději naši, kterou vyznáváme, kdykoliv jménem Ježíšovým Otce nebeského prosíme. Hřeby v rukou a nohou Kristových jsou důkazem lásky Boží; neboť Bůh tak miloval svět, že i Syna Svého jednorozeného dal. Avšak hřeby v rukou a nohou Kristových měly by i srdce naše upevniti v lásce ke Kristu Ježíši, aby nic nás nemohlo odloučiti od lásky této.

Když sv. Helena nalezla kříž Páně a hřeby, jimiž ruce a nohy Páně byly zraněny, vracela se s radostí s pokladem tímto zpět do Říma. Na moři pak strhla se hrozná bouře. Když pak nebezpečenství bylo největší, vhodila sv. Helena jeden hřeb svatý do rozbouřených vln, a moře ihned se utišilo.

Přemnohá bouře víří i nyní na moři života pozemského. Víří bouře národnostních rozbrojů. A marně namáhají se ti, kteří řídí národy, jak by bouři tuto utišili. Nechť oživí víru v Krista ukřižovaného a hřeby, jimiž Pán byl přibit na kříž, a jimiž veškery národy stejně objímá a miluje, utiší a ukonejší bouři tuto.

Bouří na moři života pozemského vlny socialních neshod a protiv, a marně snaží se vlády bodáky a vojskem zažehnati hrozící bouři. Odkud ta bouře hrozivá? Odtud, že ze srdce dělníků a pracedárců mizí láska ku Kristu, že neznají, co učinil Kristus pro chuďasa, že neuznávají v dělníku boháči nejmenšího bratra Kristova. Nechať jen v srdci dělníkovu i boháčovu ožije láska, nechť jen častěji pohlíží ku hřebům posvátným, jimiž ruce a nohy Páně jsou zbodeny, a pohled tento překlene propast, zející mezi dělníkem a pracedárcem. Vždyť i Pán Ježíš pracoval až ruce jeho okrvavěly. Hřeby Páně utiší a uklidní kde kterou bouři na pozemku; neboť písmem nesmazatelným vepsaly nás v ruce Kristovy, a nemůžeť Pán zapomenouti na nás.

Ti, jenž ruce a nohy Páně hřeby přibili a Srdce Ježíšovo kopím otevřeli, otevřeli nám poklady nepřeberné lásky Páně. Protož i my důvěřujme v Pána, vědouce, že Pán, jenž dal krev Svou za nás, touto krví předrahou zapsal nás v Srdce Své, abychom na Srdci Páně odpočinuli, hřeby Páně ve víře, naději a lásce utvrzeni byli, a aby kopí Kristovo bylo nám řebříkem a hřeby Páně spruhami, po nichž bychom jistě vešli v život věčný. Amen.

František Klíma.

Neděle III. v postě.

Slavnost pohřebního plátna.

(Přípravy a pohřeb Pána Ježíše.)

»Josef pak koupiv kmentu a složiv ho s kříže, obvinul v kment a položil do hrobu.« Marek 15, 46.

Před devetenácti sty lety lež bojovala s pravdou v Jerusalémě tím, že podplatila strážné u hrobu Kristova, aby zapírali vzkříšení Páně. Zlatými zámky uzamykala velerada židovská ústa a jazyk strážných u hrobu Kristova, aby nemohli pravdě dáti svědectví. Ba i samého vladaře Piláta podplatili velekněží, aby strážných netrestal, a aby úředně proti lži nevystupoval a lži židovské nepotíral, jak bylo povinností jeho; neboť Pilát, vladař dobře věděl, že nepřišli učenníci Ježíšovi v noci a neukradli těla Páně, ale že Pán Ježíš skutečně a opravdově z mrtvých vstal. Leč i Pilát nemohl pravdy hájiti, protože i on byl židy podplacen.

Za naší doby ne tak penězi, jako tiskem brojí se proti pravdě; neboť mnohými spisy snaží se spisovatelé podvrátiti pravdu, že Pán Ježíš skutečně umřel, a třetího dne z mrtvých vstal. Vždyť i to odvážili se tvrditi, že Pán Ježíš skutečně neumřel, že prý byl jen zdánlivě mrtev. Kdo však čte Písmo svaté a ví, že vojín kopím otevřel bok Páně a spolu otevřel i Srdce Ježíšovo, z něhož vyšla krev a voda, ten zajisté nemůže a nebude v pochybnosti, že by Pán Ježíš byl skutečně neumřel. Vždyť i vladař Pilát chtěl míti úřední potvrzení o smrti Kristově, a proto setníka Longina vyslal, by smrt Páně zjistil. Kopí Longinovo jest pérem, kteréž krví Páně všemu světu napsalo, že Pán život svůj dal za nás.

Nový a nezvratný důkaz o smrti Páně podává sv. Marek slovy: »josef pak koupiv kmentu, a složiv Ho s kříže, obvinul v kment a položil do hrobu.« Když hřeby z rukou a nohou Páně kleštěmi byly vytahovány, aby tělo Kristovo mohlo býti s kříže sňato, tu by byl zajisté Pán Ježíš ze mdlob se probral, kdyby byl jen zdánlivě mrtev býval. Když konečně mrtvé tělo Kristovo do lůna Marie Panny bylo vloženo, tu by zajisté Matka Páně byla poznala, je-li Syn její přemilý jen zdánlivě mrtev, a byla by vše vynaložila, aby ze mdlob Ježíše vzbudila.

Leč jakož marně lež v Jerusalémě před devatenácti sty lety proti pravdě bojovala, tak i nyní marné jest všecko úsilí proti Tomu, jenž řekl, »*že proto přišel na svět, aby svědectví vydal o pravdě.*«

Dnes v duchu půjdeme na horu Kalvarii, abychom byli přítomni pohřbu Páně a rozjímali o přípravách, kteréž Josef z Arimathie a Nikodem k pohřbu Páně konali, a činíme tak proto, že Církev svatá v pátek po třetí neděli postní koná památku pohřebního plátna neboli kmentu, do něhož tělo Páně bylo zavinuto.

Pojednání.

Uplynula třetí hodina po poledni o velikém pátku. Přečetné zástupy, které se shromáždily na hoře Kalvarii, aby patřily na divadlo, kteréž se tam konalo, rozcházejí se do města. Hluk, lomoz a křik utichl, a cestou vypravují si diváci, co dnes viděli a slyšeli. Jedni se smějí, jiní se radují, opět jiní mají útrpnost s Kristem, ano někteří i v prsa se bijí, uznávajíce vinu svou, že Syna Božího, Krále židovského, Spasitele světa přibili jako zločince na kříž.

Na Kalvarii jsou dosud vojíni, kteří mají stráž u třech křížů a kteří z dlouhé chvíle hrají v kostky a dělí mezi sebe oděv Ježíšův a oděv obou lotrů, kteří s ním zároveň byli ukřižováni; neboť aby hanba odsouzených zločinců byla větší, byli svlečeni z roucha a nazí na kříž připevněni.

Pod křížem Páně stojí Matka Kristova zarmoucená, stojí tam i učenník, kterého Pán Ježíš miloval, a který při poslední večeři na Srdci Páně odpočinul a který jediný Pána a Mistra svého provázel po cestě křížové až na horu Golgotu. Ještě jednu osobu spatřujeme pod křížem Páně. Jest to Maria Magdalena, o níž Pán sám praví, »*že milovala mnoho a že jí proto mnohé hříchy byly odpuštěny.*« Tato nemohla se odtrhnouti od Pána svého, který v domě Simona malomocného se jí zastal a tam ji ospravedlnil a hříchy odpustil.

Blíží se večer a těla ukřižovaných nesmějí přes sobotu zůstati nepohřbena. Co učiní Matka Páně s tělem Miláčka svého? Vždyť nemá ani hrobu přichystaného, nemá ani plátna, aby tělo Synáčka svého mohla ovinouti. A kdyby i všecko to měla, nemá povolení vladařova, aby mohla tělo s kříže sníti, není žebříků, které by mohla přiložiti.

Avšak Otec nebeský Sám se o to postaral, aby Syn Jeho přemilý s náležitou poctou byl pochován. Dva přátelé a učenníci Ježíšovi, údové velerady židovské, kteří noční dobou navštěvovali Ježíše pro strach před židy, pojednou nejenom nestrachují se židů, nýbrž zřejmě k Pánu Ježíšovi se přiznávají, ano i k Pilátovi přistupují s prosbou, *aby jim dovolil složiti tělo Kristovo s kříže a pochovati.* I přivolil žádosti jejich Pilát, když byl dříve Longinem, setníkem ujištěn, že Ježíš jest již mrtev.

Muži tito a sluhové jejich, bylit oba bohatí, již vstupují na horu Kalvarii, aby opatřili Pánu Ježíši slavný pohřeb. Přiložili žebře na kříž, a vystoupivše na ně, vytahali hřeby z rukou a nohou Kristových a tělo svaté uctivě složili do lůna Matky Páně.

Ó, jak vroucně děkovala Rodička Boží těmto učenníkům Kristovým za lásku, kterou prokázali tím Synáčkovi jejímu! Jak vroucně a zbožně líbala rány přesvaté, jež Pán z lásky k nám trpěl! Slzami smáčela krev, která na těle svatém se nalézala. »*Tehdy meč bolesti pronikl Srdce její.*«

Když tělo Ježíšovo bylo obmyto, tu Nikodem drahou mastí, kterouž koupil, pomazal tělo Páně, jakž bylo zvykem u židů

vznešených. Josef pak z Arimathie, jenž koupil kmentu, zavinul tělo svaté, kteréž v Betlémě Panna Maria ovinula plénkami, nyní pak po skončeném díle vykoupení našeho ovinuto bylo kmentem.

Hle, jak uvítali jsme my, lidé, Pána a Krále svého na tento svět. Nikdo neposkytl Mu ničeho, jediná Matka Páně zavinula tělo svaté plénkami. A když vykoupil nás, když krev Svou do poslední krůpěje vycedil, když za nás všecko dal a obětoval, tělo Své i krev Svou, tu zase byl to jenom kment, kterým tělo Jeho svaté bylo ovinuto.

Připomeňmež si, s jakou slávou a nádherou králové a panovníci bývají neseni ke hrobu a přirovnejmež k tomu pohřeb, kterým pochován byl Pán a Král všech pánů a králů. Jenom Matka Páně, miláček svatý Jan, Maria Magdalena, Josef z Arimathie a Nikodem a sluhové jejich doprovázejí tělo Kristovo ke hrobu. Tak že pohřeb Páně rovná se pohřbu chudého a nuzného člověka a že i při pohřbu Páně vyplnila se předpověď Isaiáše proroka o Pánu Ježíši, jenž zní: »Já pak chudý jsem a nuzný.«

Hrob, do něhož tělo Páně bylo uloženo, byl vytesán ve skále v zahradě, která byla majetkem Josefa z Arimathie, a hrob ten Josef z Arimathie pro sebe připravil. Mělť podobu úzkého sklepení, tak že mohlo se do něho vejíti. Tam tedy tělo Páně položili, a přivalivše kámen ke dveřím hrobovým, odešli, aby konali přípravy k svátkům velikonočním, které v předvečer soboty začínaly, *a aby požívati mohli beránka velikonočního.*

Pán náš odpočívá po vykonaném díle. Satan se raduje, že Syna Božího umučili a pohřbili. I velekněží a velerada židovská s farisey, zákonníky a staršími lidu se radují, že se jim konečně poštěstilo zhostiti se toho nenáviděného Mistra, který hříchy jejich veřejně stavěl na odiv, a nad to pokrytecké jednání jejich odhaloval. Jenom Matka Páně a učenníci Kristovi truchlili nad smrtí nevinného Mistra a Pána. I byl zármutek učenníků Kristových tak veliký, že jim ani na mysl nepřišla předpověď Páně, *dle níž měl třetího dne vstáti z mrtvých.*

Za to však tím hlouběji utkvěla slova tato v pamět nepřátel a odpůrců Kristových, kteří báli se toho třetího dne, aby radost jejich vzkříšením Páně nebyla zahalena. I přišli k Pilátovi řkouce: »Pane, rozpomenuli jsme se, že ten svůdce ještě živ jsa, pravil, že třetího dne vstane zmrtvých. Dej tedy ostříhati hrobu, aby snad v noci učenníci Jeho nepřišli, těla Jeho neukradli, a řekli, že vstal z mrtvých. A pak byl by omyl poslední horší prvního.« Jimž řekl Pilát: »Máte vojíny, ostříhejtež hrobu, jak víte. A oni osadili hrob strážnými, zapečetivše kámen.«

Nejenom přátelé Kristovi konají přípravy ku pohřbu, i nepřátelé Ježíšovi konají přípravy u hrobu, když Pán již v hrobě odpočíval. Ničeho se tak nebojí, *než aby ta Pravda věčná, která Židášem byla zrazena, vojíny svázána, velekněžími odsouzena, služebníkem poličkována, rotou uplvána, zašijkována, Pilátem bičována, Herodem potupena, trnovou korunou ozdobená, pláštěm šarlatovým přioděna, veřejně odsouzená a na kříž přibita a usmrcena,*

aby ta Pravda, z hrobu nevyšla. Proto kámen zapečetěn a hrob ostříhán strážnými.

Avšak pravdy neušlapeš, neodoláš, pravdy nesvážeš, pravdy vojíny nepřemůžeš a pečetí neuzavřeš. A tak se stalo i s Pravdou věčnou, *která v neděli před východem slunce z hrobu slavně vyšla, neporušivši pečetí.* Pravda tato byla tak jasná, že i strážcové, jimž bylo ostříhání pravdy svěřeno, zůstali jako mrtví, a první nepřátelům Kristovým hlásali, že pravda jest pout zbavena, že pravda zvítězila, že viděli ji na vlastní oči. Tak i ženy zbožné hlásali učenníkům, že hrob jest prázdný a spatřili kment, jímž tělo Páně bylo ovinuto, složený. Netřeba dokládati, že kment, jímž tělo Páně bylo ovinuto, jako drahou památku Matka Páně chovala, právě jako plénky, jimiž v Betlémě Synáčka svého milého ovinula. Kment, jímž Pán byl ovinut a do hrobu položen, stal se památkou tím vzácnější, když byv rozhalen, ukazoval tělo Páně zraněné a zkrvavené.

Vždyť bylo znáti na plátně veškery rány, které Pán Ježíš v kment vtlačil. Bylo znáti krůpěje krve předrahé, jimiž tělo Páně jako drahokamy bylo poseto. Bylo znáti rány na nohou, které hřeby při ukřižování Pánu zasadily. Bylo viděti i rány v rukou, které zůstaly, když ruce Páně s kříže byly sňaty. Bylo znáti i ránu přehlubokou v boku Kristovu, kterou kopí způsobilo. Bylo znáti tvář Páně, kdysi přesličnou, nyní pak krví zalitou. Bylo znáti na plátně i korunu trnovou, kterou hlava Kristova byla zdobena.

Jakož Pán svaté Veronice odměnil důkaz lásky tím, že na roušce podané, vtlačil obraz přesvaté tváře své, a rouška tato dražší byla Veronice nad všecky poklady tohoto světa, tak i Josefovi z Arimathie Pán Ježíš za lásku jeho, kterou Pánu prokázal, koupiv kmentu ku pohřbu Páně, tím se odměnil, že obraz těla svého a jednotlivých údů i ran na těle Svém v kment otlačil. Takhle Pán již zde na světě odměnil se Veronice a Josefovi z Arimathie za to, co učinili ku pohřbu Jeho.

A zdali zůstane Pán dlužníkem těm, kteří chudé spolubratry své nejenom provázejí ku hrobu, nýbrž v chudobě jejich hledí jim také tím uleviti, že poskytují jim almužnu, aby mohli mu slušný, křesťanský oděv opatřiti? Zvláště ve velkých a lidnatých městech, kde chudoby jest mnohem více, nežli na venkově, zvláště tam jest třeba, aby chudí aspoň slušné pohřby měli. A tu ustavují se spolky pod názvem Josefa z Arimathie, kteréž sbírají almužny, aby chudým a nuzným slušný pohřeb opatřili; neboť nejsou v městech řídké případy, že ti, kteří ve veřejných nemocnicích umírají, často bez rubáše, bez rakve, pouze v hrubém, režném pytli do hrobu bývají spuštěni. Ó, jaká tu vhodná příležitost pro boháče, aby místo přečetných věnců a drahých mramorových pomníků svému chudému spolubratru hřivnou k slušnému pohřbu byli nápomocni. Jakož Pán odměnil Josefovi z Arimathie a Nikodemovi službu, kterou Mu ku pohřbu prokázali, tak nezůstane Pán dlužníkem ani těm, kteří chudému spolubratru z nadbytku svého tolik poskytují, by jak slušno křesťanu mohl býti pohřben.

Když patriarcha Jakob, jenž mezi všemi syny svými Josefa nejvíce miloval, tohoto poslal k bratřím, aby zvěděl, jak se mají, a jak se jim daří, hledal jich dlouho, až konečně je nalezl v Dohhain. Sotva však bratří Josefa v dáli spatřili, nenávistí zaujati, pravili: »Ajhle snář přichází. Pojďte, zabíme Josefa a zvíme, co mu sny jeho prospějí.« Na přímluvu Rubenovu však Josefa nezabili, ale svlekše ho s roucha vhodili do cisterny a pak kupcům madianským prodali. Roucho Josefovo vzali, a pokropivše je krví kozelce zabitého, poslali Jakubovi s dotazem: »Poznáváš-li roucho Josefovo?« I roztrhl Jakob roucho své, a poznav oděv přemilého Josefa plakal a nedal se potěšiti a pravil: »Toť roucho syna mého, lítá zvěř roztrhala roucho syna mého.«

Také Otec nebeský poslal Syna Svého přemilého k bratřím na svět, aby popatřil, jak se jim vede. I poznal Syn Boží, že nedobře se nám vede na zemi. I učil nás, pracoval s námi v potu tváře, jako nejchudší a nejposlednější žil mezi námi. A tak jako bratří chovali se k Josefovi, tak i my jsme se zachovali k Pánu Ježíši. Lítá zvěř, závist a nenávist pronásledovala Ježíše, až konečně na kříž Pána rozedraného a zkrvaveného přibila. A jako tam bratří roucho Josefovo, krví potřísněné, poslali Jakubovi, tak i my lidé kment, v němž tělo Páně bylo zavinuto, poslali jsme Otci nebeskému s dotazem, poznává-li roucho Syna Svého. A Otec nebeský viděl na rouchu kmentovém obraz Syna Svého milého zraněného a zkrvaveného, a každá rána a každá krůpěj volala: »Otče, odpusť jim; neboť nevědí, co činí.« Poznal Otec nebeský ruce Syna Svého zkrvavené, hřeby zraněné, a rány Kristovy krotí hněv nebeského Otce. Poznal Otec nebeský nohy Syna Svého, hřeby probodené, a odpouští nám, kdykoliv nohy naše spěchají na místa hříšná. Poznal Otec nebeský i tvář Syna Svého zsinalou, a pro tuto tvář neodvrací tváře Své od nás, kdykoliv v modlitbě vroucné a zbožné útočiště u Boha hledáme. Poznává Otec nebeský otevřený bok a zraněné Srdce Syna Svého přemilého, kteréž od věčnosti nás milovalo, a pro tuto lásku odpouští nám všecko, čím jsme se proti Synu Jeho milému provinili.

Nechtějmež více býti podobni bratřím Josefovým, nechtějmež nenáviděti Ježíše, který jest jediným přítelem naším v životě i ve smrti. Nechtějmež tupiti a haněti Ježíše životem hříšným a nekřesťanským, ale prosmež o milost, by život náš byl vonnou mastí, jejíž vůně by obveselovala nejenom lidi, nýbrž i anděly.

Pamatujmež, že i nám ze všeho, čím vládneme a nač naději svou klademe, v hodinu smrti nic nezůstane, jediné rubáš, který nám dají do rakve. Ó, kéž k tomu rubáši mohou přátelé naši přidati nám do hrobu i také vonných mastí, dobrých skutků, jejichžto vůně by ukázala duši naší cestu k nebesům, a kteréž by nám u Ježíše vyjednaly milostivý ortel. Kéž místo věnců rakev naši zdobí žehnání chudých, jimž jsme za živa dobře činili. Kéž místo drahocenných náhrobků slzy vděčnosti kanou na hrob náš, aby mírnily plamen očistcový, kdyby snad duše naše nebyla ještě dosti čista, aby mohla patřiti na tvář Páně.

A abychom Pánu vzdali povinný dík, že ustanovil v Církvi památku posvátného kmentu, zakončíme rozjímání dnešní modlitbou, jížto uctívá Církev Pána:

Ó, Bože, jenž jsi nám v posvátném kmentu, kterým tělo Tvé nejsvětější, s kříže sňaté, a Josefem zavinuté bylo, známky utrpení svého zanechal: propůjč milostivě, abychom skrze smrt a pohřeb tvůj k slavnému vzkříšení přivedeni byli, jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen. *František Klíma.*

Neděle IV. v postě.

Svátek pěti ran Krista Pána.

(Rány Kristovy naše útěcha a útočitě.)

»Zbodli ruce i nohy mé, sčetli všecky kosti mé.«

Svatý Bernard v kázaní o svátku pěti ran Kristových promlouvá v tato slova: »Vzhlédni Hospodine, svatý Otče se svatyně své a se vznešeného nebeského stanu svého, a viz tu přesvatou oběť, kterou ti podává velekněz náš, svatý Syn Tvůj Pán Ježíš, za hříchy bratří Svých. A buď milostiv a smiluj se nad množstvím zloby naší. Poznej, Otče, oděv syna svého Josefa. Aj! šelma lítá sežrala jej a pošlapala v zuřivosti roucho jeho. Ejhle, pět děr, nad nimiž zaplakati třeba, zanechala v něm.«

Že sv. Bernard Josefem míní Pána Ježíše, netřeba vykládati; neboť Josef, syn Patriarchy Jakuba, byl obrazem Pána Ježíše. Tolikéž i oděvem Josefovým uvádí nám světec na pamět přirozenost lidskou Ježíšovu, nebo-li tělo Kristovo, které proto na sebe vzal, aby mohl za nás trpěti a Otce nebeského smířiti a nám nakloniti.

Zloba lidská roztrhala tělo Kristovo; vždyť z kloubů bylo vytrženo, žíly přetrhány, a nebylo na celém těle zdravého místa. Ano katané kopali a šlapali po těle Kristově cestou na horu Kalvarii a při ukřižování. Největší pak bolesti trpěl Pán náš milý, když na kříž ruce a nohy Jeho hřeby byly přibity a bok svatý otevřen.

Byloť pět ran Kristových pět výkřiků o smilování a milosrdenství. Byly a jsou dosud rány Kristovy v rukou, nohou a boku podobny pěti chlebům, jimiž duše v kříži a soužení se sílí. Jsou rány Kristovy naše útěcha a útočiště v boji života pozemského.

Že pak v pátek po třetí neděli postní slaví Církev svatá památku pěti ran Kristových, budeme dnes rozjímati, že rány Kristovy jsou útěchou a útočištěm naším.

Pojednání.

Když milý Pán Ježíš byl čtyřicátý den po svém narození donesen do chrámu, aby dle zákona Mojžíšova byl Hospodinu předveden, neboli obětován, tu nemohla Matka Páně obětovati beránka

Za to však držela na ruku toho, o němž sv. Jan po třiceti letech pravil: »Ejhle, Beránek Boží, ejhle, jenž snímá hříchy světa!« Ostatní matky obětovali dítky své, a vzali je pak zase, kdežto Marie Panna skutečně a opravdově Syna svého obětovala na vykoupení světa. Byl ovšem i jí Syn Boží vrácen, když sv. Josef pět stříbrných peněz zaplatil a od té doby odchovávala Matka Páně Syna svého jako Beránka, jenž měl po třiceti letech na hoře Kalvarii pro spásu naši obětován. A pět peněz stříbrných, za něž Pán Marii Paně byl vrácen, bylo pouze obrazem pěti ran Krstových, jimiž na kříž hříchy a nepravosti naše platil.

A hojně zaplatil Pán Ježíš těmi pěti ranami všecky dluhy naše Otci nebeskému. Platil ranami v rukou všecky hříchy, kteréž lidé rukama páchají, jako jsou vraždy, zlodějství, smilstvo a jiné nepravosti, k nimž nohy naše podnět dávají. A platil konečně ranou v boku a v Srdci všecky hříchy, které ze srdce vycházejí, jak Pan Ježíš sám praví, že ze srdce vycházejí zlá myšlení a žádosti.

Byla to podivná a neobyčejná zbraň, které se Pán Ježíš uchopil, aby oděnce silného, ďábla přemohl, a loupež jeho, v kterou doufal, mu vyrval. Pán Ježíš jde do boje úplně bezbranný. Jenom tichost a trpělivost jest zbraní, kterou se Pán Ježíš ozbrojoval, a přece nicméně touto zbraní, k nimž přibral i pokoru a chudobu, ďábla přemohl.

Když za času Saulova Filištinští vytrhli do pole proti Israelovi, tu měli ve vojsku muže silného, obra Goliáše. Byl muž ten vysoký šest loket a píď, a lebka měděná na hlavě jeho, a v pancíř šupinatý obláčel se; vážil pak pancíř jeho pět tisíc lotů mědi, dle naší váhy starý cent. A boty měděné měl na nohou, a štít měděný přikrýval ramena jeho. Dřevo pak kopí jeho bylo jako vratidlo tkalcovské, a železo kopí jeho vážilo šest set lotů železa.

A obr tento posmíval se vojsku Saulovu, a posmíval se, tupil a haněl Hospodina Boha israelského. Lid pak Saulův tak byl sklíčen a ustrašen, že žádný neměl síly a smělosti, aby s obrem tím bojoval. Sklíčen byl lid Saulův nesmírně a nikde nebylo proň útěchy.

Goliáš byl obrazem ďábla — zlého ducha; proto také o Vánocích zpíváte Goliáš obloupen narozením a utrpením Páně o všecku moc a slávu svou. A že mocným byl ďábel na zemi, to dokazuje, když uvádí Pána Ježíše na horu a praví Mu: »Pohleď na poklady a bohatství tohoto světa, to všecko mi patří, protože lidé v modlách se mi klaní, mne za boha považují. Avšak mně toho není třeba. Všecko ti dám, padneš-li a budeš-li se mi klaněti.« Jak Pán Ježíš pokušitele odbyl, známo vám s důstatek, netřeba mi toho líčovati.

Když pak jednoho dne z rána zase Goliáš vychlòubal se silou svou, a haněl vojska israelská, a Hospodina Boha pravého, tu malý, nepatrný mládeneček David táže se: »Kdo jest tento Filištinský neobřezaný, že zhaněl vojska Boha živého?« A ihned také se nabízí, že chce samojediný s obrem tím zápasiti. Ó, jaký to nerovný

zápas! Na jedné straně muž ve zbrani vycvičený, obr přesilný a jemu naproti mládeneček, který pase stáda a na pastvě cvičí se tím, an prakem hází kamení.

A vizme nyní zbroj Davidovu, kterou jde proti Goliášovi. Máť v ruce pastýřskou hůl a v brašně pět kamenů oblázkových z potoku. Což teď divu, že obr vida mladíka, jdoucího s holí proti němu, volá: »Zda-li jsem já pes, že ty přicházíš proti mně s holí? Pojď ke mně, a dám tělo tvé ptákům nebeským a zvířatům zemským.«

David pak odpovídá obrovi: »Ty přicházíš ke mně s mečem, kopím a pavézou: já přicházím k tobě ve jménu Hospodina zástupů, Boha vojsk israelských, kteráž jsi zhaněl dnes, a dá tebe Hospodin v ruku mou, a zabiji tebe, a sejmu hlavu tvou s tebe: a dám mrtviny vojska filištínského dnes ptákům nebeským a zvířatům zemským, aby poznala všecka země, že Bůh jest v Israeli, a aby poznalo všecko shromáždění toho, že ne mečem ani kopím vysvobozuje Hospodin; nebo Jeho jest boj, a dá vás v ruce naše.«

Výsledek pak boje a vítězství Davidovo nad Goliášem vám známo. Podobný boj bojován na hoře Golgotě. Tam Syn Boží má hůl v podobě svatého kříže, má pět kamenů, pět ran přesvatých, jimiž nepřítele spásy naší přemohl.

Avšak dosud ještě bojuje ďábel boj s každým člověkem; neboť dle slov sv. Petra: »Obchází jako lev řvoucí hledaje, koho by pohltil.« Ó jak úzko duši lidské, pomní-li, že boj tento končí teprve hodinkou smrti. Kam má duše ubohá se uchýliti, aby nebyla přemožena? Kde má hledati útěchy, byla-li snad zraněna anebo přemožena. Duch Svatý dává nám naučení, an přirovnává duši naší holubici. Jako holubice hledá útulek před dravým jestřábem v rozsedlinách skalnatých, tak i duše naše nalezne útěchu, usedne-li na kříž Páně, a bude-li hledati útěchy v ranách Kristových. U kříže Páně jest duše naše jista, a v ranách Kristových jest bezpečna. A tuto útěchu poskytuje Pán duši zraněné a přemožené ve svátosti pokání a v nejsvětější Svátosti oltářní.

Touží-li duše naše po útěše pravé, nenalezne jí, jediné v ranách Kristových. Tam nalézal útěchu sv. Pavel, tam apoštolé Kristovi, tam mučenníci v prvních dobách křesťanských, tam nalézali útěchu nuzní, nemocní, pronásledovaní, tupení a hanění; neboť čerpali sílu z utrpení Páně, pamatujíce na slib Kristův: Blahoslaveni budeme, posilní nás Pán milostí Svou.

Dokud svět neznal přikázaní Kristova: Milujte nepřátely své, dobře čiňte těm, kteří nás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhají vám, řídil se pravidlem: Oko za oko, zub za zub, a každý kdokoliv prolévá krev lidskou, budiž prolita i krev jeho. Proto i ve Starém Zákoně byla lidu Božímu dovolena pomsta, protože byl lid ten neobřezaných srdcí a tvrdé šíje. Aby však ten, kdo lidskou krev zúmyslu ale nerad prolil, měl útulek a útočiště nějaké, kde by se mohl ukrýti přede mstou, bylo určeno v zemi israelské pět měst, která se zvala města útočištná. Kdokoliv, jsa pronásledován, ušel protivníku svému, a mohl do města

toho vkročiti, byl jist a ochráněn před pomstou, zachoval život svůj. Ó, jak se radoval člověk pronásledovaný, když z dálky spatřil zdi města ochranného, jak zrychlil krok svůj, aby mohl dříve vkročiti do brány městské, než nepřítel mu cestu zaskočí. Jak se radoval, když se za ním brána zavřela a zdi městské ochrany mu dopřály.

Vždyť i v těch dobách, v nichž předkové naši přijali křesťanství, bylo třeba míst ochranných, kde by útočiště nalezl ten, jenž se provinil aspoň do té chvíle, než by pře jeho byla soudně projednána. A takovými místy útočištnými byly chrámy, oltáře a hřbitovy. Kdo se uchýlil, jsa pronásledován, do chrámu a uchytil se oltáře, toho nesměl odpůrce a protivník jeho odtud vyrvati ven. Ano i ten, kdo na hřbitově se ocitnul, byl jist před protivníkem. Vímeť z dob sv. Vojtěcha, biskupa pražského, že jistá žena, jsouc mužem pronásledována, do chrámu se uchýlila a oltáře se držela. Muž pak její, chtěje vraziti do chrámu, byl sv. Vojtěchem zadržen a napomenut, že nemá práva trestati ženu, dokud vina její není prokázána. I přibral si muž ten, jenž byl šlechticem, i jiné ještě na pomoc, vrazili násilím do chrámu Páně, a ženu z chrámu vyrvali a před chrámem na kusy rozsekali. Že pak sv. Vojtěch proti nim posvátnosti chrámové hájil, zavraždili i některé z příbuzných jeho, tak že sv. Vojtěch následkem toho vzdal se úřadu biskupského a z vlasti své se vzdálil.

Také ďábel, nepřítel náš, honí duši naši, aby ji zahubil. Kam ta duše ubohá, kam se ukryje, kde nalezne útočiště? Jedna zbožná, stará píseň praví: »Má duše, schovej se, nepřítel blíží se.« A duše odpovídá: »Já jsem se schovala do ran Krista Pána, tam já nebojím se.«

Rozpomeňte se na tu píseň vy všickni, kteří jste v nebezpečenství postaveni. Nehledejte útočiště u světa, nehledejte u přátel a známých, tam nenaleznete, ale hledejte útočiště v ranách Kristových, tam netřeba se vám báti. Zvláště pak rána v Srdci Páně jest tak prostranná, že všichni mají tam dostatek místa. Bylať rána tato označena dveřmi, které byly do korábu, a jimiž vešla zvířata a Noe a rodina jeho, aby byli ochráněni před potopou. Když pak byli v korábu, tu sám Hospodin dvéře zavřel. Tak i nám třeba hledati útočiště v nové arše, kterouž jest tělo a krev Páně, a do níž vede brána, kterou kopím otevřel do Srdce Kristova setník Longin.

Dnešní svaté evangelium v krásném obraze líčí lásku, dobrotu a útrpnost Páně. Láska jeví se, že Pán tři dny vyučuje zástupy pravdám nebeským, dobrota Páně jeví se nám tím, že Pán Ježíš pěti chleby a dvěma rybičkami nasytil zázračně veliké zástupy mužů, žen a dětí. Útrpnost svou projevil Pán Ježíš sám slovy: Lítost mám nad zástupem; neboť aj již tři dny trvají se mnou, a propustím-li je lačné, zhynou na cestě; neboť někteří zdaleka přišli. A dokazuje Pán útrpnost Svou ne pouze slovy, nýbrž i skutkem, an pěti chleby zázračným způsobem lid Svůj sytí.

Avšak Pán Ježíš mnohem větší zázrak koná již 1900 let a konati bude zázrak ten až do skonání světa. Zázrak ten v tom se jeví, že i nyní Svými pěti svatými ranami sílí a sytí všecky, kteří posily, útěchy a útočiště potřebují. A jakož chléb každodenní sílí člověka zemdleného, tak i ten chléb ran Kristových sílí duši umdlenou. Útěchou jsou rány Kristovy všem, kteří z ran mnohých krvácí v bolestech a nemocech rozličných. Útěchou jsou rány Kristovy všem, kteří jsou nevinně pronásledováni, haněni a tupeni. Ale jsou rány Kristovy také spolu útočištěm všech sklíčených a ztrápených. Proto volil Pán Ježíš, aby rány Jeho přesvaté zůstaly i na těle oslaveném, aby byly v den soudný jasným a zřejmým důkazem lásky Kristovy k nám lidem. Proto Pán praví Tomáši apoštolu, jenž celých osm dní byl sklíčen pochybností, vstal-li Pán Ježíš, pravdivá-li jsou slova apoštolů, že viděli Pána živého: Viz ruce Mé a nohy Mé a vlož ruku svou v bok Můj, abys nalezl útěchy v ranách Mých a nepochyboval.

A tak volá Pán Ježíš i k nám: Viz ruce Mé, které lidem dobře činily, a hřebem jsou přibity. Patř na ruce Mé, kdykoliv ruce tvé nuzným a chudým udělují almužnu, a tito snad nevděkem ti splácejí. Viz nohy Mé, které třiatřicet let hledaly ztracených ovec israelských, jaké odplaty se jim dostalo, hřeby jsou přibity. Snad i nohy tvé mnoho kroků vykonaly pro dobro bližního, který nevděkem se ti odměnil, nalezneš v pohledu na ruce a nohy Mé hojnou útěchu.

Pane Ježíši, Tys krví přesvatou zapsal nás do rukou a nohou Svých, nezamítej nás od tváře Své. Když pak prosíme Tebe o smilování, a hříchové naši vynucují trest spravedlivý, Pane nezapomínej, žes nás napsal a zaznamenal v ruce Své krví předrahou. Popřej nám útěchy, že v ranách Tvých najdeme milosrdenství, buď útočiště naše, když spravedlnost Boží jest na nás rozhněvána.

Ty pak, Matko Páně, uveď nás ku kříži Syna svého, ty nám otevři bránu, která vede k Srdci Syna tvého přemilého. Ty nás před nepřítelem chraň, Ty při nás stůj a za nás oroduj, a neopouštěj nás, až duše naše v ranách Kristových nalezne útěchu a útočiště, a až tebe za lásku a dobrotu tvou chváliti bude spolu a Synem tvým přemilým po věčné věky. Amen.

František Klíma.

Svátek sv. Josefa, pěstouna Páně.

Smrt spravedlivých.

»Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají.«

Když Mojžíš, vůdce lidu israelského; všecko naplnil, co mu Hospodin přikázal, když ohlásil lidu vůli Hospodinovu a dal lidu zákon, dle něhož by řídil život svůj, naplnili se mu dnové, aby

odešel k patriarchům starozákonným. I vstoupil z rozkazu Hospodina z polí moabských na horu Nébo, na vrch Fasga proti Jerichu. I ukázal mu Hospodin všecku zemi Galaad až do Dan, i všecku zemi Neftalim, i zemi Efraim a Manasse, i všecku zemi Juda až k moři nejposlednějšímu, i polední stranu, i širokost pole Jericha města palm, až do Segor.

I řekl Hospodin k němu: Tatoť jest země, o kteréž jsem přisáhl Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi, řka: Semeni tvému dám ji. Viděl jsi ji očima svýma a nevejdeš do ní. I umřel tu Mojžíš, služebník Hospodinův v zemi moabské k rozkazu Hospodinovu. I pochoval jej v údolí země moabské proti Fogor, a nepoznal člověk hrobu jeho až do dnešního dne. A jak sv. Juda apoštol připomíná, hádal se ďábel se svatým Michaelem archandělem o tělo Mojžíšovo.

Tak umírá Mojžíš, věrný sluha Boží a sami andělé pochovávají tělo jeho. Tak i Lazar, jenž ležel u vrat boháčových po smrti šťastné a blažené nesen byl od andělů do lůna Abrahamova.

Byla-li smrt Mojžíšova a Lazarova šťastná a blahoslavená, bylať zajisté smrt sv. Josefa blaženější a bohabojnější nežli smrt Mojžíšova a Lazarova, jelikož sv. Josef byl ustanoven knížetem domu Pána svého a pánem všelikého statku Jeho.

Chceme dnes rozjímati o tom, že blahoslavenou smrtí svatý Josef zemřel.

Pojednání.

Když Pán náš Ježíš Kristus čtyřicátého dne po narození donesen byl do chrámu, aby tam byl obětován, vešel i stařičký Simeon z vnuknutí Ducha Sv. do domu Božího, a vzav Ježíše na lokty své, velebil Boha, že uzřel světlo světa, že poznal Toho, o němž prorokovali spravedliví starého zákona, a vzav Ježíše na lokty, pravil: *Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého v pokoji.* Jinými slovy: Nyní rád chci umříti, když bylo mi dopřáno chovati v náruči Spasitele světa.

Smrti každý se bojí, protože jest trestem za hřích, a nicméně stařičký Simeon nejenom se smrti nebojí, nýbrž rád opouští tento svět. A co mu oslazuje smrt? Co odjímá osten smrti? Ježíš, kterého jednou choval na loktech. Toužil-li stařičký Simeon po smrti, a nebál-li se jí, moha jednou chovati na loktech Spasitele světa, jakž by byl mohl se báti smrti sv. Josef, jenž ne jednou, nýbrž bezpočtukráte nejenom choval Ježíše na loktech svých, nýbrž i líbal, objímal, živil a šatil Spasitele světa. Nemusilť se báti smrti, jelikož soudce jeho jest spolu i synem jeho.

Jestiť zajisté památka na soud, kterýž po smrti nastane, a na soudce spravedlivého, před nímž nic utajiti nelze, první příčinou bázně a strachu, kterýž se zmocňuje člověka pokaždé, kdykoliv na smrt vzpomene. Vždyť se člověk bojí soudce světského, má-li před něho předstoupiti, a jest si toho vědom, že soudce toho rozhněval.

Avšak svatý Josef nemusil se báti, vzpomněl-li, že Ježíš bude soudcem jeho po smrti, an nejenom nerozhněval a neurazil soudce

tohoto, nýbrž naopak soudce ten jako člověk byl svatému Josefovi mnohým díkem povinen. Již za to, že nechtěl matky Kristovy v lehkost uvésti, mohl se nadíti hojné odměny od Pána. Nemenší odměna byla mu uchystána, že Matku Páně na cestě do Betléma opatroval, že jí upravil ve chlévě příbytek, že chovance svého před ukrutností Herodesovou ochránil útěkem do Egypta A nemusil-li Pán Ježíš pěstounovi Svému hojně odplatiti za to, že sv. Josef prací namáhavou svatou rodinu živil? Nemohl-li nadíti se po smrti roucha slávy nehynoucí ten, jenž Pánu Ježíši roucho potřebné zde na pozemsku opatřoval? Neměl-li Pán Ježíš přijmouti toho v říši nebeskou, jenž Spasitele světa pečlivě a starostlivě odchovával? Dá-li Pán Ježíš slávu věčnou těm, kteří v nejmenších bratřích Páně, v chudých dobře Mu činili, jakž by měl Pán odepříti slávu nehynoucí tomu, jenž jemu samému zde na zemi dobře činil.

Avšak i nám netřeba se obávati soudce spravedlivého Pána Ježíše, konáme-li vůli Jeho tak ochotně a rádi, jako ji sv. Josef ve všeliké případnosti konal. Musilť i sv. Josef nejednou se přemáhati, aby proti řízení Božímu nereptal.

Druhá příčina, která bázeň před smrtí působí, jest přílišná a nezřízená láska ku světu, bohatství a rozkošem světským. Vždyť Sám Pán praví ústy apoštola Jakuba: *Nuže nyní bohačové, plačte, kvílíce nad bídami svými, kteréž přijdou na vás. Zboží vaše shnilo a roucha vaše jsou od molů pokažena. Zlato a stříbro naše zrezivělo a rez jejich bude na svědectví proti vám a žráti bude těla vaše jako oheň. Shromáždili jste sobě hněv ve dnech posledních,* neboli ve dnech smrti své.

Jakž také může toužiti po nebi ten, o němž se říká, že má nebe již zde na zemi.

Avšak sv. Josef neměl v bohatství závady k životu věčnému. Bylť, ač z rodu královského, tak chudý, že musil prací rukou dobývati si živnosti potřebné. Bylť tak chudým, že ani v Betlémě přátelé a příbuzní jeho nechtěli se nad ním smilovati a nepopřáli mu přístřeší. Tak byl chudý, že v Egyptě neměl ani vlastního příbytku, nýbrž býval tam pohostinu, jako host jenom na krátkou dobu. Byl sv. Josef tak chudý, že choti své Marii Panně v den očišťování nemohl ani beránka koupiti, a že choť Josefova, Panna Maria musila státi s Ježíšem v řadě matek chudých a nuzných. Tím zajisté, že bohatství rodu Davidova nedochovalo se na svatého Josefa, dal Hospodin věrnému sluhovi Svému důkaz zvláštní lásky. Nechtěl Hospodin, aby bohatství bylo sv Josefovi závadou v dosažení blaženosti věčné. Chtěl aby chudobou byl vzat do počtu těch, o nich Pán Ježíš dí: »*Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.*«

Že pak srdce svatého Josefa nelpělo na bohatství, statku a rozkoších pozemských, proto snažil se, aby nahromadil si pokladů nehynoucích, jimiž by mohl opatřiti si blaženou hodinu smrti.

A tak třeba i nám, abychom následovali příkladu sv. Josefa. Nedal-li nám Pán nebeský bohatství, abychom nezřízeně po něm

nedychtili, ale máme-li chléb každodenní a oděv, jímž bychom se odívali, abychom se tím spokojili, dobře vědouce, že ti, kteří chtějí zbohatnouti, upadají v osidlo ďáblovo a v žádosti nezřízené. Anebo dopustil-li Pán, že ač předkové naši byli bohati, my nicméně sotva věcí velenutných máme dostatek, abychom i v tom poznávali moudré a otcovské řízení Boží.

Jak snadno loučí se s tímto světem ten, koho ke světu nic nepoutalo, kdo v bohatství a rozkoši naděje své neklad! a nevyhledával. Vždyť i Pán náš milý tak byl chudý, že neměl na zemi ani tolik místa vlastního, kam by hlavu Svou uklonil.

Blaženě umíral svatý Josef; neboť on v hodinu smrti mohl říci, že jediným jeho bohatstvím na zemi byl chovanec jeho přemilý Pán Ježíš, a choť jeho přelaskavá blahoslavená Panna Maria. Věděl také, že od těchto pokladů svých neloučí se na vždy jako boháč, že nenechá jich zde, nýbrž, že předejde je, a že se s nimi shledá v říši nebeské. Z té příčiny také srdce pěstouna Páně nelpělo na zemi a bohatství vezdejším, nýbrž toužilo jediné po stánku nebeském. A ač věděl sv. Josef, že hned nevejde v říši nebeskou, nýbrž že musí krátkou dobu tráviti v předpeklí, nicméně radoval se z toho, že svatým a spravedlivým Starého Zákona donese zvěst, že blíží se spasení jejich, a že správou touto tak budou oblaženi, jako byl oblažen sv. Josef sám, když anděl jemu zvěstoval, že Maria, choť jeho, porodí Spasitele světa.

Nedožil se sv. Josef té chvíle, v níž Pán Ježíš za nás na kříži umíral. Tím dal Pán milý pěstounovi Svému důkaz veliké lásky, že nemusil patřiti na potupu a pohanu svého chovance, že nebyl svědkem velikých bolestí a útrap, které Pán Ježíš z lásky k nám na sebe vzal.

Konečně poslední příčina, která nám okamžik smrti činí hrozný a strašný, jest památka na mnohé naše hříchy. Čím více a déle kdo Pána Boha hříchy hněval a urážel, tím více třeba se mu báti té chvíle, v níž má předstoupiti před spravedlivého soudce. Každý hříšník podoben jest zločinci, jenž úpí a sténá v žaláři. A kolikrátkoliv dvéře žaláře se otevrou, pokaždé se zločinec bojí a strachuje, nejde-li již soudce, aby mu dal zaslouženou mzdu. Proto se zločinci ze žaláře nechce Naopak, je-li člověk nevinný a spravedlivý do žaláře odsouzen, ten se v žaláři pokaždé zaraduje, kdykoliv brána žaláře se otevře, kojíť se pokaždé nadějí, že nevinnost jeho jest prokázána, a že přichází soudce, aby nevinného ze žaláře vysvobodil.

Svatý Josef nejenom žádného hříchu neměl, nýbrž nad to i všemi ctnostmi byl ozdoben. Mezi nimi zvláště panická čistota jako drahokam září. Vždyť již ve Starém Zákoně měl panický slib, kde neplodnost v manželství byla považována za veliký trest Boží. A kromě toho vzdal se i naděje, že by mohl býti z těch, z nichž měl se naroditi Spasitel světa. Duch Svatý zahrnul ctnosti svatého Josefa ve svědectví, kteréž čteme o něm v evangeliu, že byl muž spravedlivý. Žilť svatý Josef drahnou dobu pod jednou střechou s Ježíšem a Marií. A byl-li sv. Jan Křtitel v životě matky své

sv. Alžběty posvěcen, že Pán Ježíš krátkou dobu zdržel se v příbytku Zachariášově, jakž by neměl sv. Josef ve všech ctnostech prospěti, když s Ježíšem společně žil až do smrti. A tak i život Panny Marie, jejž přirovnává Duch Svatý zrcadlu spravedlnosti, blahodárně působil i na svatého Josefa. Vždyť v Matce Boží jako v přejasném zrcadle obrážely se všecky ctnosti, jimiž jako Matka Ježíšova a Královny nebes a země byla ozdobena.

Z té příčiny svatý a spravedlivý pěstoun Páně, sv. Josef, nejenom smrti se nelekal a nebál, nýbrž na hodinu smrti své se těšil, dobře věda, že přehojnou mzdu vezme za vše, co milému Pánu Ježíši a Jeho předrahé Matce zde prokázal. A protože smrt svatého Josefa byla šťastná a blažená, a každý člověk o blaženou a šťastnou hodinu prosí, kdykoliv choť Josefovu, Marii Pannu, pozdravením andělským uctívá, což tu divu, že chvála svatého Josefa rok co rok se množí, že ctitelů sv. Josefa přibývá, a že není světce, jemuž by po Panně Marii větší čest a sláva se prokazovala nad sv. Josefa.

Světce tohoto ctí a oslavují mládenci křesťanští, uznávajíce v něm vzor života, jakýmž Bohu sloužiti mají. Svatého Josefa ctí a milují panny křesťanské a jeho ochraně pověřují nejdražší klenot čistoty panické. Svatého Josefa uctívají manželky křesťanské, protože ctila sv. Josefa i Maria Panna, jeho manželka. Svatého Josefa ctí i mužové křesťanští, protože světec tento jest vzorem otce, hospodáře a manžela. A jakž by neměli svatého Josefa ctíti stařenky a starcové, jimž se připozdívá, a kteří si žádají, aby poslední hodina života jejich, která snad jest již za dveřmi, byla šťastná.

Ctěmeť všickni sv. Josefa, a jelikož svátek jeho připadá v dobu roční, v níž ještě země naše nemnohými květy se zdobí, proto aspoň fialku a konvalinku na důkaz lásky sv. Josefovi podejme. Fialka jako známka pokání a kajicnosti, a konvalinku jako zvonek, jímž jednou i nám bude odzvoněno, a prosme sv. Josefa, aby i nám té milosti vyprosil, by smrť naše podobala se smrti jeho, abychom i my se sv. Josefem se radovali v říši Kristově po věčné věky. Amen.

František Klíma.

Svátek Zvěstování Panny Marie.

Pannu Marii ctíme I. pro Boha, II. pro ni samu.

»Zdráva buď, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami.«
Luk. 1, 28.

Když očima tělesnýma patříme na to modré nebe, na tu klenutou oblohu nad námi, vidíme tam především slunce (tuto první ozdobu nebes), které majíc světlo samo v sobě, všemu ostatnímu na světě pomáhá k zrůstu a daření; a mimo slunce vidíme tam měsíc, který má světlo své od slunce, a mnoho jiných větších

a menších hvězd. A něco podobného, rozmilí v Kristu, i očima víry vidíme v nebi duchovním, v království nebeském. Trojjediný Bůh jest to duchovní slunce v nebesích, který všemu ostatnímu dává světlo a teplo, život a blaženost, bez něhož všecko hyne, od něhož a v němž jest všecko dobré, všecko blaho. Větší a menší hvězdy to jsou andělé a svatí Boží, a měsíc, jenž jest pro nás prospěšnější a větší než hvědy ostatní, to jest Maria Panna, královna andělů a všech svatých, která světlem svým, ovšem ne vlastním, nýbrž od Boha slunce obdrženým naše temnosti osvěcuje, v bouřích tohoto života na pravou cestu svítí. To jest učení naší svaté Církve, to jest pevná víra nás všech zde shromážděných, že Maria Panna jest nade všecko stvoření pozdvižená, nade všecky anděly a svaté povýšena, že jest královnou nebeskou, jakž to často vyznáváte v oné staré písni zpívajíce: »Ty jsi po Bohu ta nejprvnější, tobě čest a chvála nejpřednější.« A za tou příčinou se v Církvi katolické již od časů apoštolských této blahoslavené Panně děla úcta obzvláštní, větší než ostatním vyvoleným Božím, (jí k poctě jest ustanoveno několik zasvěcených svátků), u ní hledají a nalézají vždy a všude nábožní věřící potěšení v zármutcích ulehčení v těžkostech. A že vaši nábožní předkové této mocné Královně nebeské zasvětili tento chrám, ji do ochrany a přímluvy odevzdávajíce celé město, své potomstvo, to jest, nejmilejší, také důkazem, jakou důvěru oni v srdcích svých živili k této své orodovnici. Svou lásku a úctu k Panně Marii odevzdali vám jako dědictví, a vaší povinností jest, abyste to dědictví, jehož stálou památkou jest tento chrám, hájili, zachovávali a svým potomkům odkázali. Byli byste tedy nehodnými, zvrhlými syny otců svých, kdybyste neměli úcty, důvěry a lásky k té paní, které otcové vaši obětovali chrám i město své. Ale jako každá dobrá věc, měla a má i úcta Marie Panny na světě mnohé odpůrce a protivníky. Již ve 4. století povstal v řecké zemi Nestorius, jenž odkliditi se snažil poctu činěnou Marii, jmenovitě se opíraje proti pojmenování »Matka Boží«, »Rodička Boží«, a za novějších dob úctu Marie Panny zavrhují protestanté, žijící též mezi námi. Nedivím se, nejmilejší, Nestoriovi á jiným kacířům ze starých dob; oni totiž bludně učili, že Pán Ježíš narodil se pouhým člověkem a že druhá božská osoba se s Ním jenom na čas spojila ve věku teprv dospělém, že tedy Maria Panna pouhého člověka porodila; kdyby byl blud ten, jenž se brzy vytratil, pravdou, pak ovšem nebyla by Maria Matkou Boží. Avšak divím se, velice se divím nynějším protestantům t. j. helvetům a luteranům. Oni o Pánu Ježíši věří všecko to, co my, oni věří, že v Marii slovo tělem jest učiněno, věří že druhá božská osoba v Marii člověkem stala, to všecko věří jako my: a přece jaká to nedůslednost! Syna ctí a oslavují, ale Matku Jeho, tu Matku, kterou On tolik miloval, tolik oslavil, tu nechtějí ctíti, k té se nechtějí hlásiti, ano tu nerozvažují se tupiti. Kdo jest mezi vámi syn a dcera, matku svou opravdu milující, jenž by lhostejně mohl snášeti, kdyby lidé jeho matce ubližovali, ji tupili? A Pán Ježíš, tento nejlepší Syn, jenž nás slovy

i příkladem učil zachovávati přikázaní: cti otce i matku svou, On by měl míti zalíbení, On by měl žádati, aby křesťané všelikou úctu odpírali Jeho matce, kterou tak velice miloval? To nemůže Pán Ježíš chtíti; nepochází takové učení od Pána Ježíše. Abyste ale Marii Pannu na budoucnost tím radostněji ctili, s tím větší důvěrou ve všech potřebách k ní se utíkali, a spolu proti námitkám nevěrců tuto svou víru dovedli hájiti: vyložím vám dnes v krátkosti příčiny, proč Matku Boží Církev sv. uctívá způsobem tak obzvláštním. Promluvím tedy,

že ji ctíti máme

I. pro Boha, II. pro ni samu.

Ó Pane Ježíši, jenž jsi umíraje Matku Svou v Janovi i nám za Matku doporučil, na přímluvu této orodovnice naší osvěť v této chvíli rozum i vůli naši, abychom, chválu její znajíce a vyznávajíce, jí se podobnými státi hleděli. V tomto úmyslu poslyšte řeč mou, kterou činiti budu ve jménu Páně.

Pojednání.

I.

»Mně příliš uctěni jsou přátelé tvoji, ó Bože,« tak se srdcem poníženým volá žalmista Páně. 138, 17. A Pán Ježíš výslovně dí: »Bude-li mi kdo sloužiti, toho ctíti bude Otec můj.« Jan 12, 26. A koho Bůh ctí, tomu bychom my ctihodnost upírali? Kdo jest přítelem Božím, toho neměli bychom my ctíti pro Boha? Ale kdo jest, nejmilejší, přítelem Božím? Pán Ježíš řekl k apoštolům: »Již vás nebudu nazývati služebníky, ale přátely.« A jindy pravil: »Kdo činí vůli Otce mého, ten jest matka má a bratr můj.« Můžeme-li tedy o kom, o svatých v nebesích s jistotou říci musíme, že jsou přátelé Boží, o nich tedy platí slova Písma sv.: »Mně příliš uctěni jsou přátelé tvoji, ó Bože.« Již ale mezi svatými největší úctu zasluhuje Maria Panna pro Boha, protože Bůh Sám ji nejvíce uctil.

1. Všecky tři osoby božské vidíme spolu působiti, a přispívati k uctění a oslavení Matky Boží. Marii Pannu ctil *Bůh Otec* více než všecky jiné lidi, než všecky jiné tvory. Otec nebeský vyvolil ji za Matku jedinému Synu Svému, v němž se Mu dobře zalíbilo: a proto ji před narozením již posvětil, onať byla neposkvrněně počata, takže ani hřích prvotný, s nímž my všickni se rodíme, ani jiný hřích osobní nikdy duši její neposkvrnil, mezi ní a ďáblem bylo od Boha položeno nepřátelství ustavičné; neboť jak by se byl mohl Syn Boží, Pán nejsvětější, naroditi z ženy hříchem porušené? Ale nejen všech hříchů zbavena, nýbrž i všemi dokonalostmi, ctnostmi a milostmi byla ozdobena Maria Panna; všecky přednosti, kterých snésti může přirozenost lidská, všecky v plné míře udělil Otec nebeský Matce Syna Svého, takže právem o ní věřiti můžeme, ona že jest nejkrásnější, nejdokonalejší dílo rukou Božích; a již z tohoto ohledu, nejmilejší, musíme jí vzdávati chválu a čest. A jako když nějaké dílo lidské chválíme a si

ho vážíme, tato chvála nejvíce padá na toho, jenž jest původcem krásného skutku: podobně, rozmilí v Kristu, obdivujeme-li se vznešenosti Marie Panny a jejím ctnostem, chováme-li k ní úctu: hlavně a nejvíce tato čest a chvála na Boha se vrací, jenž jí tolik milostí dal, jenž ji tak úctyhodnou učinil. A tu již poznáváte, jak lichá jest výčitka těch lidí, kteří nám za zlé mají, ba za modlářství vykládají tuto úctu, poněvadž prý se tím Bohu utrhuje a zmenšuje čest a chvála. Naopak, nejmilejší, rozmnožuje se tím čest Boží, poněvadž v Marii chválíme a ctíme Boha, jehož ona jest dílem a tvorem. A že opravdu Pán Bůh Sám na nás žádá, abychom Marii ctili, toho nejlepší důkaz jest poslání andělovo, o němž jste právě v evangeliu slyšeli. Nejpřednějšího z andělů k ní posílá, k chudé panně Nazaretské. A ten vznešený anděl se před ní koří, jménem Božím mluví k ní pozdravení, jakého neobdržel nikdy žádný člověk, pozdravení, které nemohl by ani přijmouti žádný člověk — neboť o kom z lidí směl by anděl říci, že jest milosti plný, že jest Pán s ním, jako to platilo o Rodičce Boží, v nížto si Pán nebes i země vyvolil svůj stánek. A když Sám Bůh Marii tak ctil a vyznamenal, když anděl ji uctivě pozdravuje, my bychom jí nechtěli dáti úctu? Ó jistě že všickni v duchu voláte se mnou: »Mně příliš uctěni jsou přátelé Tvoji, ó Bože!«

2. Ale úctu Marii Panně vzdávati povinni jsme i pro druhou božskou osobu, *pro Ježíše*, jejího Syna. Řekněte sami, zdali nepadá čest a chvála na ty rodiče, kteří mají zvedené, ušlechtilé děti, aneb jejichžto synu, dceři dostalo se vznešeného důstojenství, veliké cti a slávy na světě? Zajisté čest syna a dcery jest spolu čest matky, otce. A řekněte dále, když se stal někdo vroucím vaším přítelem, aneb když vám neocenitelné prokázal dobrodiní, zdali pak pro něho, z lásky a úcty k němu, nebudete také ctíti a vážiti si i jeho otce, jeho matky? Ano, rozmilí v Kristu, taková jest již přirozenost lidská, že ctíme-li a milujeme-li někoho opravdu a z celého srdce, i jeho otce, jeho matku budeme míti ve vážnosti; a opět i to jest přirozené, že každý syn čest a radost svých rodičů vyhledává, a bylo by to zvrhlé nezvedené dítě, jež by lhostejně neslo zneuctívání a tupení svých roditelů. A co šlechetného vidíme u všech matek a synů lidských, toho mělo by se nedostávati při Marii, požehnané mezi ženami, nejlepší mezi matkami, a při Ježíši nejlepším ze všech synů lidských? Neboť kde která matka měla takového Syna jako Maria? On jako člověk jest nejdokonalejší, nejsvětější, on jest spolu pravý Bůh a tudíž náš Stvořitel, náš Pán, jemuž jsme povinni klaněti se v ponížení srdce svého. Ale Syn Mariin jest také naším největším dobrodincem, naším Spasitelem, Oblažovatelem, Jemu tedy jsme povinni největší vděčnost, Jeho máme milovati nade všecko, z celého srdce, ze vší duše, ze vší mysli své. Syna Mariina chce a musí ctíti a milovati každý, kdo v pravdě jest křesťanem, a Marii matce Jeho, která nám porodila tak velikého Syna, Spasitele, která právem sluje a jest »příčina naší radosti«, jak ji Církev sv. nazývá v litaniích, Marii bychom

upírali všechen podíl na cti a lásce, kterou jsme povinni Synu jejímu, kdežto každá matka lidská ze syna dobrého požívá cti a radosti? A Pán Ježíš, tento nejlepší syn, jenž na Svou matku pamatoval a o ni pečoval i tenkrát, když v nejkrutších bolestech visel na kříži, umíraje v přehořkém opuštění, On měl by to rád viděti, měl by to dokonce žádati, aby nejdražší Matka Jeho od křesťanů byla zapomenuta, nectěna, ba snad opovržena? Odstup takové pomyšlení od nás. Jestliže Pán Ježíš řekl: »Co jste jednomu z nejmenších bratří mých učinili, mně jste učinili,« jestliže nás ujišťuje, že na soudu bude tak vážiti to, co jsme dobrého neb zlého učinili bližnímu, jakobychom to byli vykonali nad Ním samým: pak rozvažte sami, jak mnohem více odmění to dobré, a potrestá to zlé, které jsme Jeho nejmilejší Matce učinili. A z toho pozná každý z vás, jak nepřirozeně ano trestuhodně jednají nekatolíci, kteří k Synu se hlásí a Matku zapírají, Syna ctí a milují, ale o Matce Jeho slyšeti nechtějí, ano hanlivě o ní mluví. Podle slov sv. Jana mohli bychom o nich říci: »Řekne-li kdo, že miluje Syna ale Matky Jeho nemiluje, lhář jest a pravdy není v něm.« Jak mnohem rozuměji a přirozeněji jednala ona žena, o níž jste slyšeli předešlou neděli v evangeliu, která divíc se velikým zázrakům a moudrosti nebeské našeho Spasitele, s nadšením z celého srdce zvolala: »Blahoslavený život, který tebe nosil, a prsa, kterých Jsi požíval!« Kristu se diví, Krista chce oslaviti žena ta, a aj, Matku Jeho velebí, Marii blahoslaví! A jak dobře dokládá ctihodný Beda, mluvila žena tato ve jménu celé Církve kat., ano ve jménu celého člověčenstva.

3. Ale i třetí Boží osoba, *Duch Svatý* má podílu v oslavení Marie Panny; onať byla nevěstou Ducha Svatého. »Duch Svatý vstoupí v tě, a moc Nejvyššího zastíní tebe,« zvěstoval anděl; »jenž se počal z Ducha Svatého« vyznáváme každodenně o Pánu Ježíši. A proto Duch Svatý Marii jako nevěstu Svou ozdobil a oslavil. Již v Písmě sv. Starého Zákona, jež vdechnutím Ducha Sv. sepsáno jest, jakých chval jest obsaženo na Marii Pannu! »Celá krásná jsi přítelkyně má, holubice má, hlas tvůj sladký jest a tvář tvá spanilá.« Cant. 2, 14. A na jiném místě tato slova klade Duch Svatý Marii Panně do úst: »Vyvýšena jsem jako cedr na Libanu, a jako cypřiš na hoře Sionu. Jako palma v Kadesu vyvýšena jsem, a jako štěp růže v Jerichu; jako spanilá oliva na polích a jako javor podle vody. Jako skořice a vonný balsam vůni jsem vydala, jako výborná myrrha vydala jsem líbeznost vůně.« Eccl. 24, 17. A když viděl ji v duchu prorok starozákonní zvolal: »Kdož jest ta, která kráčí jako dennice vycházející, krásná jako měsíc, výborná jako slunce, hrozná jako vojenský šik spořádaný?« Cant. 6, 9. A kterak v Novém Zákoně Duch Svatý oslavit nevěstu Svou Pannu Marii? Jeho vnuknutím volala Alžběta: »Odkud mi to, že Matka Pána mého přichází ke mně? Blahoslavená jsi Maria, žes uvěřila. Požehnána jsi mezi ženami a požehnaný jest plod tvůj.« Duchem Svatým naplněni Simeon a Anna Marii velebili v chrámě, ano Duch Sv. i ústy Marie Panny její chválu ohlásil, neboť od Něho

nadchnuta zvolala Maria onen překrásný chvalozpěv, jejž tisícerými ústy kněží svých Církev sv. každodenně opakuje: »Velebí Duše má Hospodina, že vzezřel na ponížení děvky tvé; aj, od této chvíle blahoslavenou mě budou nazývati všichni národové, nebo veliké věci učinil mi ten, jenž mocný jest.« A jak převelice Duch Sv. Marii Pannu oslavil a oslavuje v Církvi Své, kterou On řídí a spravuje, toho důkazem jsou ty četné zasvěcené svátky Marianské, ty četné pobožnosti a bratrstva Marianská, toho důkazem jsou ty nepočetné chrámy křesťanské Marii zasvěcené, toho důkazem jest dnešní den, zdejší chrám pod její ochranou stojící, toho důkazem jste konečně vy všichni, kteří jste se sem dnes sešli k uctění této Neposkvrněné Nevěsty Ducha Svatého. — A již tedy to, co jsem tuto pověděl, jak ctil a oslavil Marii Bůh Otec, jak ji miloval Bůh Syn, jak ji ozdobil a chválami zvelebil Duch Svatý, již to jest každému více než dostatečnou příčinou, aby i on ctil vyvolenou Rodičku Boží *pro Boha*. Avšak ještě více nakloní se srdce vaše úctou a láskou k Marii, když uvážíme vespolek i druhou příčinu, že totiž máme Marii Pannu ctíti a chváliti *i pro ni samu*, pro její veliké důstojenství, pro její vznešené ctnosti. A o tom s pomocí Boží v dílu druhém.

II.

»Ó, svatá a neporušená Panno! Jakými chválami bych tě vyvyšoval, nevím; neboť jehož nebesa nemohla obsáhnouti, ty v lůně svém jsi chovala!« Těmito slovy volá k Marii Církev sv. na svých modlitbách. A má příčiny Církev Boží, máme my všickni příčiny podobně oslavovati Rodičku Boží. Ona sama veliké jest chvály hodna, neboť jest 1. Panna a to panna nejčistší, 2. Matka a to Matka nejdivnější, 3. Královna a to královna nebeská. — Marie zasluhuje uctění

1. protože jest *Panna a to nejčistší*. Jaké chvály, jakého velebení má panenství zachované pro Boha, i v Písmě sv. i u sv. Otců! Již Spasitel Sám přirovnává život panický s životem andělským, an dí k Saducceům: »Po vzkříšení nebudou se lidé ani ženiti ani vdávati, ale budou jako andělové nebeští.« A sv Pavel, napomínaje k zachování panenství, dosvědčuje: »Lépe jim bude, kdo zůstanou tak jako já, podle rady mé, a myslím, že i já mám Ducha Sv.« A vykládá i příčinu rady své an dí: »Žena nevdaná a panna myslí na to, co jest Božího, aby čista byla na duši i na těle.« A sv. Jan ve svém Zjevení viděl zástup 144 kněží, »kteří zpívaly písně nové, jakých nikdo jiný nemohl zpívati, a následovali všude Beránka, kamkoli šel.« A o nich pověděl mu anděl průvodce: »To jsou ti, kteří s ženami se neposkvrnili, nebo panicové jsou?« A sv. Ambrož, sv. Jan Zlatoústý, sv. Agustin celé spisy napsali o chvále panenství. A jestliže panenská čistota pro Boha zachovaná, na každém člověku jest takové cti a chvály hodna a tak veliké v nebesích odměny účastna: pak tím větší chválu zasluhuje, tím větší slávu má panenství Mariino, onať jest *první*, jež ukázala světu vznešenost čistoty panenské; neboť u židů platilo to za hanbu, ba za trest

od Boha, býti ženou nevdanou nebo neplodnou Ale Marie Panna z vnuknutí Božího, jak stará podání vypravují, již z mládí učinila Bohu slib ustavičné čistoty, jižto nikdy neporušila — a za jejím příkladem následovaly a následují nepřehledné zástupy čistých panicu a panen, kteří z lásky k Ježíšovi odříkají se světa posvěcujíce Mu svou čistotu. Ale nejen první pannou, Maria jest také panna nejpřednější, nejsvětější, *nejčistší*, ona nikdy ani nejmenším stínem nečistoty nějaké neb hříchu nebyla poskvrněna, ona jest jediná Panna, jež čistotou panenství svého rovná se božskému Synu svému a převyšuje anděly. A proto vším právem Církev sv. v lit. Lauret. nazývá Marii Pannou panen, a Královnou panen. A o této vznešené čistotě Matky Boží jen pochybovati, bylo by, nejmilejší, hříšné rouhání. Jestliže Pán Ježíš, Bůh nejsv. a člověk nejčistší i pro mrtvé tělo Své ustanovil hrob, abych tak řekl, panenský, v němž ještě nikdo neležel: On mohl by si zvoliti za Matku ženu nečistou, On pro živé tělo Své nevyvolil by si lůno mateřské, v němž také nikdy žádný neležel, lůno panenské? — Ale Maria Panna zasluhuje naše uctění 2. proto, že jest

2. *Matka a to Matka nejdivnější.* Není snad v celé lidské řeči slova sladšího, dražšího, než jest slovo matka! Nejšlechetnější city, nejoutlejší láska, nejblaženější a nejčistší upomínky uzavírají se v tom jediném slovu matka! I zlosyn nejtvrdší, který nemá citu a náklonnosti k nikomu, přece otvírá tvrdé srdce své tomuto citu, přece obměkčí kamennou duši svou při slově, při vzpomínce matky! Pro každého, kdo zasluhuje zván býti člověkem, svaté a ctihodné jest jméno matka! Jestli ale mateřství na každé matce lidské jest tak důstojné a ctihodné: pak tím více na Marii; neboť ona jest Matkou nejdivnější, *Matkou Pannou*, z Ducha Svatého počala a Matkou se stala, ale spolu Pannou zůstala, a to Pannou nejčistší, neposkvrněnou. Maria jest dále *Matkou Boží*; ten jehož počala a porodila, jest nejen člověkem, ale v jedné osobě pravým Bohem; a tato hodnost Matky Boží jest nejvyšší, čeho se může bytosti stvořené dostati, takže sv. Bonaventura v podivení volá: »Pán Bůh mohl by ještě větší nebe, větší svět stvořiti, ale větší, slavnější Matku, než jest Matka Jeho Syna, Matka Boží, učiniti nemůže.« — Maria jest dále *Matkou našeho Spasitele*, a to jest nám velikou pohnutkou, abychom jí byli vděčni za to dobrodiní, že nám počala a porodila, nám vychovala Syna, kterýž nám otevřel zavřenou bránu nebeskou; na Matku Spasitele ukazoval anděl, když zvěstoval pastýřům: »Zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu, neboť narodil se vám Spasitel.« Maria jest konečně *Matkou naší.* Pán Ježíš sám ji tím učinil, když umíraje jí Jana a v něm nás všecky, za syna odporučil; a ona opravdu jako Matka křesťanů vždycky se osvědčila, za ně u Boha a Syna svého se přimlouvajíc, o ně v nebesích pečujíc. Proto učí nás Církev sv. k ní se modliti slovy: »Uvaž, že jsi naše Máti, Tebou ať se k nám obrátí, jenž se z Tebe narodil.« Ukažme ale i my, že jsme jejími hodnými syny a dcerami, ctěme a milujme ji jako milou a svatou Máteř svou, modlívejme se často a nábožně v lit. Lauret:

Matko Božské milosti, Matko předivná, Matko Spasitele, oroduj za nás.

3. A třetí přednost Marie Panny a příčina úcty jest, že jest *Královna a to Královna nebeská.* Kterou úctu si lidé jen vymysliti mohou, takovou prokazujou světovým králům a královnám. A co jest všecka světská moc a sláva zde na zemi proti moci a slávě nebeské? Oč tedy větší úctu zasluhuje Královna nebeská! Jediný rozdíl rozvažme, totiž jakých poddaných mají králové zde na zemi, a čí královnou jest Maria v nebi. Poddaní králův pozemských jsou lidé slabí, nedokonalí, často králi nevěrní, jeho zrádci a protivníci: Ale Maria jest královnou andělů, protože porodila Pána a a krále andělů. Ona jest královnou patriarchů a proroků, neboť jest Matkou toho krále, na Něhož čekali, o Němž prorokovali. Ona jest královnou apoštolů, kteří již v životě jejím ji ctili co svou paní, svou královnu. Maria jest královnou mučenníků, nebo svým sedmibolestným mučennictvím stala se jim vzorem, když trpěli za jejího Syna; Maria jest královnou vyznavačů, kteří od ní pod křížem stojící učili se stálosti a vytrvalosti při vyznávání jejího Syna. Maria jest královnou panen, jež duchovně porodila, ona jest královnou všech svatých. A jestliže tedy, drazí v Kristu, andělé a svatí Marii uznávají za svou královnu, ji chtějí a milují jako královnu svou: my bychom se chtěli rozmýšleti při jejím uctění? Ó, nikoliv, i my s celou duší chceme se k ní hlásiti jako k své Matce, k své Paní a Královně, volajíce slovy staré písně: Ty Panno nejčistší, ty Matko nejdivnější, ty Královno nebeská, ty jsi po Bohu ta nejprvnější, tobě čest a chvála nejpřednější.

A tak, v Kristu shromáždění, slyšeli jste příčiny, proč máme ctíti Marii Pannu, především pro Boha, neboť všecky tři božské osoby Marii Pannu ozdobily a oslavily jako vznešený příbytek božského Syna; máme ji ctíti i pro ni samu, poněvadž jest Pannou nejčistší, Matkou nejdivnější, Královnou nebeskou. Ale sv. Augustin praví, že úcta svatých hlavně v tom záleží, následovati jejich život, jejich ctnosti; a že marné jest konati slavně jejich svátky, pakli se nepřičiníme, abychom příklad jejich při svém jednání mívali před očima. Bude to tedy, rozmilí v Kristu nejjistější znamení, že i my ctíme Marii Pannu, budeme-li ctnosti její následovati. Život Marie Panny jest tak bohatý na rozličné ctnosti, že lze jej přirovnati záhonu v květné zahrádce, na němž nalézá nejrozmanitějších a nejkrásnějších květin množství veliké. Dnes dvě z těch květinek bych rád utrhnul a vám k pečlivému ošetřování podal: Kvítek čistoty a kvítek pokory. Jsou to ty dvě ctnosti, které se za dob našich lidem nejvíce nedostávají a jichžto kde není, nemá Pán Ježíš stání a zůstávání, a proto tolik bídy duchovní i tělesné na světě. Slyšeli jste prve chválu a vznešenost čistoty panenské, avšak i manželé i stav vdovský zavázáni jsou k jisté čistotě. Přikázání šesté »Nesesmilníš!« jest dáno nejen pro svobodné, nýbrž pro všecky lidi vůbec. A o pokoře dí Písmo sv.: »Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost.« Bez pokory, rozmilí v Kristu, není dokonalosti křesťanské, neboť Bůh se nám protiví. A právě

pokora stává se řídkou a vzácnou květinou mezi lidmi. Každý chce býti pánem, jeden nad druhého se vyvyšuje, poslouchati jiného, poddati se druhému, to jsou věci odporné. Pýcha, která bližním pohrdá a sebe nejvýš staví, pýcha, která se v nádheře šatstva jeví, pýcha která ani před Bohem nehodlá se ponížiti, která nezná klekati na kolena: ta namnoze nyní vládne světem. Zapomněli lidé na slova Pána Ježíše: »První budou posledními a poslední prvními,« a »chce-li býti kdo větší mezi vámi, staniž se služebníkem ostatních.« Čistota a pokora Marie Panny byly hlavní ctností, pro které stala se Královnou nebeskou: chceme-li my státi se účastni království Božího, musíme podobně cvičiti se v pokoře a v čistotě. S tím předsevzetím pozdravte dnes Marii Pannu slovy andělovými: Zdrávas M . . . s tím předsevzetím ze srdce k ní volejme: Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné — vypros nám u Boha čisté srdce, čistý jazyk, čisté tělo; vypros nám u Syna svého pokornou mysl, srdce skroušené a ponížené, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen.

Postní řeči.

Napsal a kázal **František Vohnout**, osobní děkan v Žlunicích.

I.

Jest jeden Bůh.

»Já jsem Hospodin Bůh tvůj . . . Nebudeš míti bohů jiných mimo mne.«
II. Mojž. 20, 2. 3.

»Náboženství jest věcí vedlejší méně důležitou, na níž tak mnoho nezáleží, a jest to záležitostí soukromou, zdali kdo jaké náboženství vyznávati chce.« Tak mluví nejen socialisté, ale i někteří svobodomyslníci a dle těchto zásad bohužel přičinili se i sdělati leckteré zákony. Však já tvrdím, že jsou to zásady převrácené, pravdě odporující a společnosti lidské škodlivé; a k potvrzení toho dovolávám se svědectví nepředpojatého, nejupřímnějšího a nejdůvěrnějšího, jež ozývá se v srdcích vašich — ve vaší duši? A co dí toto? Jest vám *náboženství skutečně věcí lhostejnou*, jak fráze dí? Kdyby tak tomu bylo, nikdo by si vůbec věcí náboženských nevšímal, ale jak shledáváme to ve skutečnosti? Ať jest zaměstnání vaše jakékoliv, ať mysl i srdce upoutáno k zájmům časným, pozemským sebe více: přece občas — a to nepopře ani žádný socialista — ozve se v nitru jeho hlas, který pozornost jeho k věcem vznešenějším, duchovním, nadpozemským obrací a jej přemýšleti nutí: Odkud jsem? K čemu a proč jsem zde? Komu jsem zodpověden? Duše cítí v sobě jakési vyšší určení, jež přede-

psáno jest jí od někoho vyššího, jemuž zodpovědna jest. Ani boháč ani chuďas, ani učený ani nevědomý neubrání se těmto dojmům, které mocí neodolatelnou v před se derou, takže jim mimoděk ustoupiti musí starosti a zájmy ostatní. Co jest to? Toť ten přirozený obraz Boží vtisknutý v duši naši, jenž nás na pravzor, na Boha, pamatuje; toť ten přirozený zákon vepsaný do svědomí našeho hlásající nám vůli Boží. Člověk může sice na čas ten obraz závojem nevšímavosti zastříti, může ten hlas zákona lomozem vášní svých na chvíli přehlušiti, ale přirozenost duše naší bude se opět a opět neodolatelným způsobem dovolávati uznání práva svého. Kdo tedy může tvrditi, že jest náboženství věcí vedlejší, které si všimnouti netřeba? *A že jest náboženství záležitostí soukromou?* Musí-li každý jednotlivec potřebu náboženství jako nezbytný požadavek přirozenosti své uznávati, tak jest náboženství záležitostí společnou, potřebnou ano nutnou celé společnosti lidské; neboť přirozenost jest právě pojítkem celé společnosti a co jest potřebou každého jednotlivce, toť potřebou celé společnosti. Byť některý jednotlivec na čas utlumil ten vnitřní hlas svědomí a náboženství pro sebe za nepotřebné prohlásil, však společnost lidskou bez náboženství mysliti si nelze. Toť potřeba nám všem společná.

Mám tedy za to, že přání vašemu, zbožní posluchači, vyjdu vstříc, když pojednám v tomto svatopostním čase o nejdůležitějších pravdách sv. náboženství našeho, zvláště pak o těch, které každý katolický křesťan věděti a věřiti musí, chce-li býti spasen, totiž; 1 *že jest jeden Bůh*; 2. *že Bůh jest spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé tresce;* 3. *že jsou tři božské osoby, Otec, Syn a Duch Svatý;* 4. *že druhá božská osoba člověkem učiněna jest, aby nás Svou smrtí na kříži vykoupila a na věky spasila;* 5. *že duše lidská jest nesmrtelná;* 6. *že jest milosti Boží ku spasení nevyhnutelně třeba.*

Pro dnešek pak o první pravdě promluvím, kterou Bůh Sám ohlásil slavným způsobem lidu israelskému a skrze něho celému světu volaje s hory Sinai: »*Já jsem Hospodin Bůh tvůj . . . Nebudeš míti bohů jiných mimo mne.*«

Pojednání.

Chtěje vykládati vám o pravdách náboženských, budu mluviti k vám, zbožní posluchači, jako k lidu věřícímu, který o pravdách těch přesvědčen jest a jenž nežádá teprv důvodů, aby uvěřil, ale přeje si vysvětlení pravd těch a poučení, jaké z nich pro život náš vyplývá. V tom smyslu počínám tedy s nejprvnější a nejdůležitější pravdou, která zaujímati musí mysl každého člověka, totiž *že jest jeden Bůh.*

1. *Že Bůh jest, poznáváme z hlasu svědomí, z věcí stvořených a ze zjevení Božího.* Tomuto trojímu svědectví nemožno jest odpírati, takže přesvědčení aneb alespoň tušení o jsoucnosti Boží nalézáme u národů všech věků; sami pohané, byť pravého Boha

neznali, přece věřili, že Bůh, bytost svrchovaná býti musí. Jistý učenec pohanský doznává, že nalézti lze na světě národy, kteří nemají měst hražených, nemají škol a vzdělání vyššího, neznají umění; ale národa, jenž by neměl tušení o bytosti nejvznešenější, kterou nazýváme Bůh — takového národa není na světě. A odkud, tážete se, odkud to všeobecné přesvědčení o jsoucnosti božské? To hlásá každému člověku hlas svědomí, k němuž odvolává se veliký mudřec křesťanský sv. Augustin, an dí: »Sestup jen, člověče, do svého nitra a přesvědčíš se, že jest Bůh, bytost to nadsvětová, svrchovaná.«

Však ačkoliv není na světě národa bez náboženství přece vyskytují se zde onde *jednotlivci, kteří jsoucnost Boží popírají;* odkud pochází tato nevěra jejich? Buď z chorobné mysli neb ze zlomyslnosti pošetilé, pročež žalmista Páně dí: »Jen blázen dí v srdci svém, není Boha« 13, 1. Světec mluví jen o bláznivém popírání Boha, poněvadž za nemožné uznává, že by kdo z rozumného důvodu a z úplného přesvědčení bezbožcem býti mohl. A musíme dáti žalmistovi Páně za pravdu. Vždyť duše lidská, jsouc dechnutí Boží povědoma, jest si původu svého a tudíž i tušiti musí svého Původce-Boha. Tvrdí-li tedy který nevěrec, že není Boha, činí tak ne z přesvědčení, ale buď že mysl jeho zastřena jest závojem bludu aneb srdce jeho děsí se Boha nejsvětějšího, nejvýš spravedlivého a popíráním jeho ukonejšiti hledí pobouřené svědomí. Klame jen sám sebe.

S jistotou nemůže žádný neznaboh tvrditi, že není Boha; on si to jen přeje, aby nebyl, snad přemlouváním sebe vzbudil v sobě pochybování o jsoucnosti božské, ale důkazu spolehlivého a přesvědčení nikdy nenabude, poněvadž ani nabýti nemůže proti nezvratnému hlasu ozývajícímu se v duši jeho: Já jsem Hospodin, Bůh tvůj! Když jednou jistý neznaboh chlubil se bezbožci Diderotovi, že nabyl jistoty o marnosti a nicotě všeho náboženství, odpověděl mu tento: Já zase naopak s jistotou tvrditi mohu, že nejste přesvědčen o tom, co tvrdíte. Rovněž i Voltair, mistr neznabožství, vyznává, ač dosti nerad, že nemohl si zaopatřiti přesvědčení, že by Boha nebylo. Je tedy všechno popírání Boha, jak jistý učenec*) dí, asi tolik, jako kdyby země chtěla se nezávislou učiniti na slunci aneb jako kdyby hrnek řekl hrnčíři: já tě za svého zhotovitele neuznávám. Ano, jen blázen dí v srdci svém, není Boha; a jen v srdci svém tak se balamutí, poněvadž před rozumným člověkem by se za své bláznovství styděti musil.

Jest jeden Bůh a tato víra blahou spokojeností naplňuje srdce člověka; kdo jsoucnost Boží popírá, neškodí Bohu, ale sobě, an zpouzí se proti svému Stvořiteli. *Jest proto neznabožství největším zlem a nejhorším hříchem,* poněvadž jím připravuje se člověk o své duchovní blaho a svrchovanému Pánu svému vzdor a vzpouru činí jako pyšní andělé. »Kdo jest jako Bůh!« ozývá se v srdci jeho, ale on zpupně odpovídá: »Neznám a neuznávám Ho!«

*) Th.Dr. Eug. Kadeřábek (Obrana).

»Varuj se zlého a čiň dobré,« opět volá hlas vnitřní, ale k nešťastníku nevěrci přilichotívá se had pekelný a šíří v duši jeho: »Nedbej hlasu, neposlouchej! Tys svoboden! Nevěř!« A svůdci tomu naslouchá nešťastník, přijímá jeho radu, spojuje se s ním a v jeho službě působí klamaje sebe, jiné. Nedivme se tedy té zlobě, s kterou neznabozi brojí proti Bohu, proti Kristu, Pomazanému Páně a proti Církvi Jeho, tomuto jedině pravému náboženství: Antikrist jest jejich vůdcem a rádcem; oni zhrdnuvše Bohem, spojili se s ďáblem, který jich zneužívá ke klamání lidstva. A mnohý takový nešťastník potácí se ve své nevěrecké padoucnici až ke konci života, hledě utlumiti každý ušlechtilejší dojem v srdci svém; však svědomí nedá se udusiti a ten, jenž po celý život protivil se Bohu, popíral jsoucnost Jeho a odvislost svou Mu vypovídal, na lůžku smrtelném pak volá po Bohu. Tak vypravuje se o nevěrci Schoppenhauerovi, že v nemoci své často vzdychal: »O Bože! O Bože!« a když lékař jeho upozornil jej, že filosofie jeho neuznává Boha, přiznal se: »Člověk smýšlí jinak, je-li nemocen.« *) O Voltairovi pak, jenž si z víry Církve Kristovy po celý život posměch tropil, známo jest, že v nemoci toužebně volal po knězi, aby se s Bohem smířil.

Ano ti jednotliví bezbožci nemluví z přesvědčení svého, když jsoucnost Boží popírají; sami to cítí, že odporují obecnému hlasu přirozenosti lidské (Cabanis), který hlásá po celém světě, že jest svrchovaná bytost, původce celého světa, že jest Bůh a v duši naší se to ozývá bázní ke každému, hlasitě to volá: »Já jsem Hospodin, Bůh tvůj!«

2. *Však i všechno kolem nás dosvědčuje, že Bůh jest.* Posuďte jen, nejmilejší, odkud že pochází celý svět? Sám sobě počátek dáti nemohl; nebo co nebylo, nemohlo působiti, aby bylo. To přece nahlédne a chápe každý prostým rozumem svým, že co ve skutečnosti není, nemůže míti také žádnou působnost. Proto nevěrci, aby počátek světa, který Bohu připsati nechtějí, přece nějak vysvětliti, připadli na tu myšlénku, že prý od věčnosti, byla tady hmota a ta že v čase počala se hýbat, utvářet a vyvíjet, až z ní povstali jednotliví tvorové! Však k tomu bylo potřebí popudu; kde se vzal? Byla-li hmota mrtvá a nehybná, nemohla sama sebou oživnout; jak povstal ten první popud k životu? Věru, kdo nechce věřiti v zázračné stvoření světa, musí předpokládati ještě větší, ano naprosto nemožný zázrak, že mrtvá hmota dala život bezčetným bytostem. Tážu se vás, drazí posluchači, je to možno? Vezměte kus bláta a nechte ho ležet tak, aby tam žádné zrnko do něho nepřišlo, a čekejte, až se to bláto začne hýbat, a z něho počnou vyrůstati byliny a z těch plazy, ty pak aby se proměnili v ptáky a z těchto aby se udělala čtvernohá zvířata. Pochlubte se někomu, že to vše čekáte od toho kusu bláta, a vysměje se vám, že nemáte rozum. A poslyšte, jsou lidé, kteří chtějí platit za učence, a ti tvrdí, že tak, jak jsem právě při-

*) Jansen: »Zeit und Lebensbilder«.

pomenul, z kusu bláta čili nehybné hmoty, která prý zde byla od věčnosti, povstaly časem všechny ty bytosti, které nyní jsou, i člověk sám, zkrátka celý nynější svět.

Snad byste nechtěli věřiti, že takové nesmyslné domněnky by mohly povstat v rozumu lidském, nuže, uvádím vám dle jména ty učence, kteří takto počátek světa vymyslili; byli to Lamarck a Darwin, kteří před nedávnem s celou určitostí dokazovali, že všechen život na světě povstal sám sebou a že jednotlivé druhy bylin a zvířat vznikaly jedny z druhých. Z mrtvé hmoty prý na počátku povstaly dva živé tvory, nálevník a červ, a z těch dle místních poměrů že vyvíjely se všechny živé bytosti od jepice až ke slonu a tímto postupem že prý povstal i člověk z opice! Nesmysly takové dovedli byste sami vyvrátiti. Vždyť dobře víte, že jeden druh zvířat nemůže povstati z jiného druhu, na př., že žádná kočka nevylíhla štěňata, hříbě nikdy nezrodilo se z krávy, a ze žáby nevyvinul se pták. O tom poučuje nás každodenní zkušenost. Ale tak jest to, kdo pohrdl vírou, nejzpozdilejší pověře, ba i nejsměšnějším domyslům propadá. Opravdoví učenci stydí se za takové nesmysly za výzkumy vědy vydávané a vystoupili rázně proti nim, nechtíce dáti zlehčovati svou vědu a tak i nepřímo dokázali, že svět sám sebou povstati nemohl.

Však někteří učenci, jako na př. Vogt a Virchow i výslovně všechny bludy hmotařské vědeckými důkazy vyvrátili, dovozujíce, *že mrtvá hmota nemohla přece ze sebe vyvoditi život*, nýbrž, že tento musil do ní odjinud vložen býti; dále že každá buňka mohla se jen z buňky vyvíjet a to vždy z buňky stejného druhu: z buňky rostlinné mohla jen rostlina vyrůsti, nikdy však zvíře, a ze zvířecí buňky jen zvířata téhož druhu. Mezi člověkem a opicí však není žádné spojitosti, aby člověk z opice povstati mohl a to ani podle těla, anať soustava těla lidského liší se zcela od těla opičího. A jaký teprv ohromný rozdíl jeví se v životě duchovním; odkud by byl přijal člověk sebevědomí, které opici zcela chybí?

Tak potírají se učenci mezi sebou, avšak zavírajíce oči před světlem víry, ve tmě tápají. Že svět skutečně jest, upříti nemohou; ale odkud a jak povstal, o to se hádá jeden s druhým. O, pobloudilče! nechápeš počátek toho světa; nesmyslnou domněnku, že by sám sebou povstal, rozum lidský odsuzuje, ale Tvůrce jeho uznati nechceš. Nuže, »taž se země volá prorok a ona odpoví tobě: Kdož neví, že toto vše ruka Hospodinova učinila.« A ten život v celé přírodě jak ten povstal? Sám sebou nikoliv. Někdo jiný musí býti původcem jeho, jenž první zvíře, prvního člověka k životu povolal. A kdo jiný mohl to býti, leč ten, jenž má život, své bytí sám od sebe, jenž jest od věčnosti, a to jest Bůh. A tak z celé přírody ozývá se hlas všemohoucího Stvořitele k nám: »Já jsem Hospodin Bůh váš: nebudete míti bohů jiných mimo mne!«

Však netoliko počátek všech věcí kolem nás vede člověka k poznání Boha Stvořitele; ale i *účelnost v celé přírodě* nás o tom poučuje, že nepovstal svět ten snad slepou nerozumnou náhodou. Vždyť všude pozorujeme jisté zákony, dle nichž vše se děje; po-

zorujeme, jak jedno s druhým souvisí, jedno druhému slouží a vše v souladě a kráse se vyvíjí: to vše svědčí o rozumu nejdokonalejším, jímž vše na světě zařízeno jest. Tu pozorujeme, jak slunce pravidelně vychází a zapadá, jak hvězdy na nebi svou drahou se pohybují; pozorujeme, jak bylina nejjemnějšími kořínky potravu ze země střebá a do všech částí rozvádí; pozorujeme, jak i to kuřátko nárostkem na zobáčku otvor ze skořápky si vyklovává a hned po vylíhnutí pudem vedeno potravu si hledá; ano poznáváme, že každý tvor nalézá na světě, čeho mu k zachování jest potřebí. Kdo to vše jim připravil? A kdo dal vlaštovičkám pud, aby na podzim se slétaly, v letu se cvičily a pak dalekou cestu společně podnikaly, podporujíce jedny druhých? A jak krásně jest vše na tom světě uspořádáno: pohlédni z jara na krásný květinový koberec luční, aneb za jasné noci na to blankytné, třpytícími se hvězdami poseté nebe; přivstaň si k východu slunce aneb pozoruj nebetyčné ledovce za jasu slunečního: vše to hlásá svrchovanou krásu a velebnost Boha Stvořitele. Ano, se zbožným žalmistou Páně zvolati musíme: »Nebesa vypravují slávu Boží a dílo rukou Jeho zvěstuje obloha.« Žalm 18, 2. Z celé té úpravy veškerého světa volá k nám On hlasem srozumitelným: »Já jsem Hospodin, Bůh tvůj. Nebudeš míti Bohů jiných mimo mne.«

Však tu přijde jakýsi socialista s rozumem svým a drze se táže soudruha: »Viděl's Boha?« A ze záporné jeho odpovědi vyvozuje úsudek: »Ani já Ho neviděl; proto není Boha.« Ó, nešťastný filosofe, jak mnoho jsi neviděl a přece to věřiti a předpokládati musíš! Viděls jsi Ameriku? Viděl jsi vodopád Niagarský? Viděl jsi cara ruského? Neviděl — a přece Amerika, Niagara a car jest. »Však proč se nám nezjeví Bůh, když skutečně jest, abychom o Něm nemusili pochybovati?« táže se dále takový odpůrce. A na to odpovídám: *Ano, Bůh se zjevil*, a to jest třetí důvod, proč věřiti musíme, že Bůh jest.

3. Nechtěl Bůh nechati lidstvo v nevědomosti, že by poznati nemohlo, odkud se vzalo a proč zde na světě jest. On již prarodičům pokolení lidského se zjevoval a o všem je poučoval, aby poznali cíl a povolání čili určení své. Ano, Bůh postaral se hned na počátku o to, čeho rozumným tvorům především bylo potřebí, totiž aby poznali, že Bůh jest a jaký jest. Nemůže ovšem obmezený rozum lidský nikdy dokonale pochopiti Boha svrchovaného, přece však poskytl Bůh již prvním lidem poznání takové, které rozumu lidskému postačilo, aby poznali Boha jakož svého i všeho světa Stvořitele a Pána, od Něhož ve všem závisí, v Němž jedině svou blaženost a spokojenost dosáhnouti mohou. A poznání to tak hluboce zakořenilo se do duše lidské, že, byť by potomným hříchem rozum lidský se zatemnil a pamět na Boha zapomínala, přece stále ozývalo se v duši člověka vědomí, že Bůh jest.

Rozvrátil ovšem také hřích onen důvěrný poměr lidstva k Bohu, že osobně s nimi neobcoval, jako s prvními rodiči v ráji, ale přes to Písmo sv. dosvědčuje, že patriarcha Henoch chodil s Bohem, a když lidstvo i trest potopy uvalilo na sebe, nenechal

je Bůh zaniknouti nadobro, ale vyvolil si Noema za praotce nového pokolení a zjeviv se mu, poručil vystavěti archu k zachránění pokolení lidského. Podobně zjevil se i patriarchovi Abrahamovi a požehnav mu, rozmnožil pokolení jeho u veliký národ, jejž učinil učitelem národů ostatních, aby všude hlásal a šířil tu nezvratnou pravdu že jeden jest Bůh a kromě Něho že není Boha. Zjevoval se Bůh i ostatním patriarchům jako Jakubovi ve slávě nebeské, zjevoval Josefovi ve snách zámysly prozřetelnosti Své, zjevil se Mojžíšovi v hořícím keři a objevil na hoře Sinai všemu lidu israelskému slávu Svou a mocným hlasem prohlásil přede vším množstvím: »Já jsem Hospodin, Bůh tvůj, kterýž jsem vyvedl tebe ze země egyptské, z domu služebnosti. Nebudeš míti bohů cizích přede mnou« II. Mojž, 20, 23. Zjevoval se i potom zbožným králům Davidovi a Šalomounovi jakož i prorokům, až konečně seslal nám jednorozeného Syna Svého Ježíše Krista, kterýžto jsa obleskem slávy a obraz podstaty Jeho Žid. 1, 3. právem říci mohl: »Kdo vidí mne, vidí i Otce.« Jan 14, 9.

Jakož pak Bůh Svým osobním zjevováním osvědčoval bez počtukráte a nade vši pochybnost jsoucnost Svou, tak i nápadným a srozumitelným způsobem objevoval jednotlivým osobám i celým národům Svou moc a slávu mnohými zázraky. V potopě světa, v zmatení jazyků při stavbě věže babylonské a vyvrácením měst sodomských ukázal trestající spravedlnost Svou. Zpupnému faraonovi dokázal v 10 ranách egyptských a pohřbením vojska jeho v moři, že Jeho moci marně by se kdo namáhal odpírati. Zázračným pak vysvobozením lidu israelského z Egypta a uvedením jeho do země zaslíbené, jakož i přečastou pomocí proti nepřátelům jejich podal nepochybný důkaz, že On jest Pánem národů a Řiditelem osudů jejich. A co říci mám o zázračném zachování a šíření víry a Církve Kristovy proti staletým nájezdům knížete pekel a jeho stoupenců? Ďábelské popírání jsoucnosti Boží nezdolalo přesvědčení lidské, že Bůh jest a vládne jako svrchovaný Pán nebes i země.

Nuže, zdali postačí tyto důkazy oněm rouhavým zlehčovatelům víry naší, aby uvěřili, že Bůh jest? Či namítají ještě s pochybováním, proč se nyní Bůh již více nezjevuje? Ó, kéž by jen zkoumali dějiny světové a povšimli si bedlivě osudu celých národů i jednotlivců a poznali by patrně stopy Prozřetelnosti Boží, která řídí a spravuje celý svět. Bezpočetných důkazů dal a dává nám, abychom v Něho věřili a jestli osobně zde se nám nezjevuje, skýtá víře naší příležitost, získati si zásluhy onoho blahoslavenství, že uvěřili jsme, ač jsme neviděli, a tak těšiti se smíme příslibením velikého apoštola národů, že ač nyní vidíme jen jako skrze zrcadlo v podobenství, ale téhdáž (ve věčnosti) že uzříme Boha svého tváří v tvář. I. Kor. 13, 12.

* * *

Dokázal jsem vám, nejmilejší, z hlasu svědomí, z věcí stvořených i ze zjevení Božího, že Bůh jest; kdož tedy mohl a chtěl

by ještě pochybovati? Tu nejednalo by se zajisté více o víru, ale o rouhání; a to jest také to veliké trestuhodné provinění těch, kteří přes všecky tyto důkazy jsoucnost Boží popírati se osmělují. Podotkl jsem již, že nečiní tak s opravdivostí a že sami nevěří tvrzení svému, že není Boha. Ale patrná v tom zloba odpůrce Božího, jenž již prvním rodičům našeptával: Nevěřte! Jim nemohl popříti Boha, poněvadž Ho sami viděli, a proto syčel jen v zlobě pekelné: Nevěřte mu! Nyní však syčí s touže zlobou: Nevěřte v Něho! a překrucuje první přikázání v slova rouhavá: V *žádného* Boha nebudeš věřiti! Ó nešťastníci ti, kteří svůdníku tomu svésti se nechávají!

Nám však platí něochvějné v dějiny světa zlatým písmem vepsané slovo Jeho: »Já jsem Hospodin Bůh tvůj! — Nebudeš míti bohů jiných mimo mne.« A jsem-li Pán, táže se Bůh, kde jest pocta má? A toť budiž účinek našeho rozjímání, že poklekneuce na kolena svá v nejhlubší úctě a pokoře vyznáváme: Ano, Hospodine, Tys náš Bůh, náš Pán, náš Stvořitel, Tobě čest a sláva na věky. Amen.

II.

Jest jeden Bůh ve třech božských osobách.

»A aj, hlas z oblaku řkoucí: Tentoť jest Syn můj milý, v němž jsem si dobře zalíbil; toho poslouchejte.«
Mat. 17, 5.

Vypravuje dnešní sv. evangelium, že Pán Ježíš vybral si tři nejpřednější a nejmilejší učenníky a vyvedl je na horu vysokou soukromí. Něco zvláště důležitého a vznešeného chtěl božský Mistr těmto miláčkům Svým zjeviti, proto vzal si je soukromí; vyvedl je na horu vysokou, aby byli takřka nebi blíže. A co tam se stalo? Ježíš Kristus objevil se jim ve slávě nebeské a dva nejpřednější proroci starozákonní, Mojžíš a Eliáš, sestupují s nebe jako svědkové celého zjevu: »A aj, hlas z oblak . . .«

Velebné, vznešené to tajemství — základ víry křesťanské. Židům prohlásil se Hospodin druhdy na hoře Sinai jako jediný pravý Bůh, řka: Já jsem Hospodin Bůh tvůj, který jsem tě vyvedl ze země egyptské, z domu služebnosti. Nebudeš míti bohů cizích přede mou.« II. Mojž. 20, 23 To byl základ vyznání Mojžíšova, víry lidu vyvoleného oproti bludům pohanským ostatních národů. Nyní však, když nadešla plnost času, měl přiveden býti k poznání tajemství Božího, totiž že *jediný pravý Bůh jest ve třech božských osobách.* Proto hned na počátku veřejného vystoupení zakladatele křesťanství, kdež svatý Jan nazval Jej Beránkem Božím, který snímá hříchy světa, Duch Svatý sestoupil Naň v způsobu holubice a Bůh Otec vydal hlas: »Tentoť jest můj milý Syn, v němž jsem sobě zalíbil.« Mat. 3, 17. Když pak božský Mistr

chystal se, založiti Církev a odevzdati ji apoštolům ke správě, tu opět ono slavné svědectví vydává Mu Otec nebeský a dokládá: »Toho poslouchejte.« Jeho slovem se řiďte, Jeho učení hlásejte, Jeho zařízení zachovávejte. Však i Duch Svatý, který přebývá ve světle nepřístupném, jasem nadpřirozeným ozářil tvář a celou postavu vtěleného Syna Božího. Jest tedy nejen křest Ježíšův, ale i Jeho slavné proměnění na hoře Tábor skutečným dokladem, že *jsou tři božské Osoby, Otec, Syn a Duch Svatý*, což jest druhá základní pravda, kterou dle výroku sněmů církevních každý, jenž spasen býti chce, věřiti musí; sv. Augustin pak vyjádřil se o tom, kdo by nevyznával jediné Božství Otce i Syna i Ducha Svatého, rovnou velebnost, moc a slávu i panování, ten že proklet má býti. Nuže, o tomto ku spasení tak nutném článku víry, k němuž též Církev sv. dnešním sv. evangeliem pozornost naši obrací, s pomocí Boží dnes promluvím. Bůh trojjediný uděliž mně i vám k tomu rozjímání milost Svou.

Pojednání.

Veliké tajemství obral jsem si dnes za předmět našeho rozjímání, ne abych je snad rozumu vašemu pochopitelným učinil, nýbrž jen abych vás ve víře o této pravdě utvrdil a tak k nejhlubší pokoře před velebností Boha trojjediného povzbudil. Vždyť povědomo vám, jak druhdy Bůh Sám sv. Augustinovi na srozuměnou dal, že vznešené to tajemství rozumu lidskému jest nevyzpytatelné. Vypravujeť Sám tento sv. Otec, že kdysi procházel se na břehu mořském, přemýšleje o tomto tajemství, jak by je rozumu lidskému přístupným učinil. A tu pojednou spatřil pacholíka, jak z moře přelévá vodu do malého důlku. »Ó, marně se namáháš, dítě mé,« pravil k němu, »přeliti to nepřehledné moře do toho nepatrného důlku.« Však tu odpovědělo mu pacholátko: »Spíše, já přeleji to moře do tohoto důlku, než aby se tobě kdy poštěstilo, prozkoumati tajemství nejsv. Trojice Boží.« Načež pachole zmizelo. Porozuměl sv. Augustin tomuto pokynutí Božímu a zanechal odvážného hloubání. Neopovažujeme se ani my, chtíti vystihnouti svým nedostatečným rozumem toto hluboké tajemství, vždyť povědomo nám, co praví sv. Ambrož: »Když o tomto tajemství řeč jest, umlká hlas náš a to nejen hlas lidský, ale i hlas andělů.«

1. Nuže, chtějíce rozjímati o tomto tajemství Božím, tážeme se nejprve, *čemu nás učí tento článek víry?* A Církev svatá odpovídá: Každý katolický křesťan, chce-li býti spasen, musí věřiti, *že jest jeden Bůh v podstatě a přirozenosti, ale trojí v osobách.*

a) *Jednota v Božství* — toť původní víra lidstva, zjevením Božím již v ráji prvním rodičům hlásaná a stvrzená. Tato víra v jednoho Boha přešla na potomstvo Adamovo a udržela se v něm s plným přesvědčením, pokud prvotní zjevení Boží v živé paměti jejich utkvělo. Však i když od věže babylonské rozešlo se pokolení lidské po všem světě a zapomínajíc na Boha Stvořitele v bludy

modlářské zabředlo, nemělo poznání jediného pravého Boha v lidstvu utuchnouti nadobro, ale, jak minule jsem připomínal, udržoval Bůh Sám tuto pravou víru skrze patriarchy a proroky v potomstvu Abrahamovu, až konečně i Sám božský Učitel Ježíš Kristus tuto pravdu za základní článek víry potvrdil, tak že všichni vyznavači Kristovi, když od pohanských císařů a soudců k obětování bohům pohanským vláčeni a mučením doháněni byli, pro víru v jednoho pravého Boha i životy své nasazovali. Učenci křesťanští, na př. sv. Justin, víru tu ve spisech svých před vladaři pohanskými obhajovali a křesťanský spisovatel Tertullian slavně vyznal: »Bůh svrchovaný, nejdokonalejší může býti jen jeden a není-li jeden (jak pohanští učitelé kázali) není žádný.« Nevěřil-li by tedy kdo v jednoho Boha, nýbrž více by jich předpokládal, nemohl by vlastně věřiti v žádného, jak také při učencích pohanských se ukázalo.

b) Jednota Božství tedy, jak původně Bohem zjevena a v lidu israelském vyznávána, tak i v křesťanství mučennictvím jest oslavena. Však jediný Bůh zjevil se lidstvu *ve třech božských osobách.* Pravím: zjevil se, nebo nikdo z lidí nemohl by o tomto tajemství ani mluviti, kdyby Sám Bůh to byl nezjevil, že v tom jediném svrchovaném Božství od věčnosti jsou tři božské Osoby jedné podstaty a přirozenosti. Otec, Syn a Duch Sv. A zjevil to skrze jednorozeného Syna Svého, božského Mistra našeho, Ježíse Krista, jenž »co viděl u Otce, toť mluvil.« Jan 8, 38. Bezpočtukráte zajisté odvolával se na Otce Svého nebeského, s nímž jedné jest podstaty, když říkal: »Já a Otec jedno jsme.« A dobře porozuměli židé, že o sobě jako Synu Božím mluví a sebe za rovného Bohu a za druhou božskou osobu prohlašuje, pročež nechtějíce toto zjevení přijmouti, z rouhání jej vinili a kamenovati Ho chtěli. A rovněž tak často upozorňoval posluchačstvo své na třetí božskou Osobu, Ducha Sv., kterého i také učenníkům jako Utěšitele seslati slíbil, řka: »Já prositi budu Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstal na věky, Ducha pravdy« Jan 14, 16, 17. A divotvorné působení Jeho i předpověděl, řka: »Utěšitel pak Duch Sv., kterého pošle Otec ve jménu mém, tenť vás naučí všem věcem.« Jan 14, 26. Tak doplnil a rozšířil božský Učitel, Ježíš Kristus, poznání o Bohu, jakožto Bohu trojjediném a za základní článek víry Své ustanovil, aby každý učenník Jeho věřil a vyznával, že jeden jest Bůh, ale ve třech božských osobách. Toť ta věčná pravda, na níž jako na nezdolném pilíři založil Církev Svou a pod heslem této pravdy nové členy do Církve Své přijímati velel, řka k učenníkům: »Jdouce, učte všecky národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha sv.« Mat. 28, 19.

2. Vizme nyní, jak učenníci Ježíšovi vykonali poslání své a *zda-li Církev Kristova přidržela se svého hesla.* Víru v Boha trojjediného všichni sv. apoštolové rozhlašovali po širém světě jako základní pravdu učení křesťanského a životem svým ji i zpečetili. Jako heslo vyznavačů Kristových napsal Miláček Páně v listě svém: »Tři jsou, kteří svědectví vydávají na nebi: Otec, Slovo a Duch

svatý a ti tři jsou jedno«. I. Jan 5, 7. Výslovně uvádí tři božské osoby a každou vlastním jménem jmenuje, aby každý ve víře své jednu od druhé rozlišoval, ale při tom přec jedno Božství na paměti měl, pročež i dokládá: a ti tři jsou jedno, totiž jednostejné božské přirozenosti. Nebo ačkoliv každá z těch tří božských osob jest Božství samo v svrchované dokonalosti Své, nejsou přece tři bohové, ale jeden toliko jest Bůh. A toto nevyzpytatelné tajemství Boží jest ta základní pravda víry katolické, pro kterou všichni apoštolové, mučenníci a vyznavači Kristovi tolik útrap, protivenství a pronásledování zakoušeti musili, a to jak od pohanů, tak i od židů a kacířů. Pohané zajisté pronásledovali je, že jejich bohy pohrdali, vyznávajíce jediného pravého Boha; židé však pro toto tajemství nejsv. Trojice osočovali je, že věří ve tři bohy a kacíři konečně hanobili víru křesťanskou rouhavými bludy svými, popírajíce jedni Božství Syna Božího, druzí pak Božství Ducha Svatého. Všechny tyto odpůrce spojovala jedna zášť proti Církvi Kristově, která však proti všemu násilí a vší zlobě pekel vítězně obhájila základní pravdu učení svého, že jest jeden Bůh ve třech božských osobách.

Z mnoha trpitelů pro tuto základní pravdu uvésti postačí sv. Athanáše, který pro tento článek nevýslovné útisky snášeti musil od židů, pohanů i kacířů, ale slavně a vítězně obhájil tuto sv. víru a nám k poučení sepsal vyznání své od sněmů církevních za pravověrné prohlášené, jež zní: »Tato víra katolická jest, abychom jednoho Boha v Trojici a Trojici v jednotě uctívali.... Jiná jest osoba Otce, jiná Syna, jiná Ducha Sv., ale jedno jest Božství Otce, Syna i Ducha Sv., stejná sláva a stejnověčná velebnost. (Žádná z těch tří božských osob není starší ani mocnější) Jaký Otec, takový Syn, takový Duch Sv. Věčný Otec, věčný Syn, věčný Duch Sv., ale nejsou tři věční, nýbrž jeden věčný. Otec od žádného není učiněn, ani stvořen, ani zplozen. Syn od Otce samého od věčnosti nikoliv učiněn, ani stvořen, ale zplozen a Duch Sv. od Otce i Syna od věčnosti vychází...« O tomto vyznání pak dokládá světec tento a s ním veškerá Církev: »Toť jest víra katolická, kterou, pakli by kdo pevně a nezvratně nevyznával, spasen býti nemůže.«

3. Heslem tedy pravověřících křesťanů v životě i smrti byla vždy a býti musí tato základní pravda, že jest jeden Bůh ve třech božských osobách a *my vyznáváme ji znamením sv. kříže.* Podle toho posvátného znamení poznávali se věřící v čas pronásledování a ono se vzýváním Boha trojjediného sprovází křesťana ve všech důležitých okamžicích života až do smrti. Tímto posvátným znamením a ve jménu nejsv. Trojice byl jsi, křesťane, přijat do lůna Církve Kristovy a všechno posvěcení, ospravedlnění a požehnání obdržel jsi v Církvi katolické znamením sv kříže a za vzývání Boha trojjediného. Hned při narození tvém poznamenala zbožná matička čílko, ústa a srdéčko tvé znamením sv. kříže ve jménu Boha Otce, Syna i Ducha Sv. křížem sv. a za vzývání Boha trojjediného žehnali ti rodiče, když do ciziny tě propouštěli;

křížem sv. a ve jménu Boha trojjediného pasoval tě biskup při biřmování za rytíře Kristova; dovolávaje se milosrdenství Boha trojjediného, křížem sv. udílívá ti kněz rozhřešení ve sv. pokání na ospravedlnění tvé a podává ti ve svátostném přijímání Svátost nejsvětější. Znamením sv. kříže a vzýváním Boha trojjediného potvrzuje a žehná kněz sňatek novomanželů, koná posvátné obřady a úkony k posvěcení a k duchovnímu dobru pravověřících křesťanů. Tímto požehnáním a vzýváním Boha trojjediného dodává síly a důvěry umírajícím a takto vykropí i po smrti tvé, křesťane, tělesné tvé ostatky a posvětí tobě i poslední lůžko zde na hřbitově a všichni tvoji zbožní pozůstalí přátelé, kdykoliv přikleknou k tvému hrobu, tím posvátným znamením a vzýváním Boha trojjediného požehnají lůžko tvé. Toto posvátné znamení kříže s radostí pozdravíš a Boha trojjediného s důvěrou vzývati budeš, až Kristus Ježíš objeví se na obloze nebeské, přicházeje soudit živých i mrtvých a dopadne-li šťastně soud tvůj, ó, pak s plesáním následovati budeš kříž Ježíšův do slávy nebeské a s blahoslavenými kůry andělskými na věky prozpěvovati budeš: Sláva Bohu, Otci i Synu i Duchu Sv. . . .

A tak pravda tato bude naší útěchou, radostí a slávou na věky. Proto jest nám tento článek víry tak drahý, tak důležitý a my s živou vírou a v nejhlubší pokoře vyznáváme v životě i v smrti: Jest jeden Bůh ve třech božských osobách: Otec, Syn a Duch Svatý.

4. Je-li však tajemství nejsvětější Trojice Boží základním článkem víry křesťanské, důsledně z toho následuje: *Kdož tuto pravdu popírají, do společnosti sv. kotolické Církve nepřináležejí a pravověřícími křesťany zváti se nemohou.* Ano, kdyby i snad tím posvátným znamením na křtu sv. poznamenáni byli bývali, popíráním té pravdy z obcování svatých a ze společenství Církve vypadají, stávajíce se zpronevěřilci a kacíři; nic pak nemůže jim platiti výmluva, že věří v Boha, nebo to jest víra neúplná, kusá, ke spasení nedostatečná. Takovou víru mají novověcí židé, kteří Ježíše Krista za Syna Božího uznati nechtějí. Odvolávají se na otce Abrahama a dokládají se vírou v Hospodina, Boha israelského; však zdali otec Abraham nevěřil v Syna Božího, v němž slíbeno mu bylo, že požehnáni budou potomci jeho i všichni národové země? Zdali nevěřil v téhož Syna Božího i patriarcha Jakub, který žehnaje Judovi, prohlásil, že nebude odňata berla od Judy, dokavádž nepřijde, který má poslán býti a »On že bude očekáváním národů.« I. Mojž. 4, 9. 10. Zdali nevěřil v Syna Božího žalmista Páně, sv. David, jenž Duchem Sv. ozářen, zaznamenal slova Otce nebeského k božskému Synu řkoucího: »Syn můj jsi ty, já dnes splodil jsem tebe (2, 7), aneb když uvádí slova Hospodinova: »Řekl Hospodin Pánu mému: »Seď na pravici mé, dokavadž nepoložím nepřátel tvých za podnoží noh tvých.« 109, 1. Zdali nevěřili v Syna Božího proroci, kteří příchod a vykoupení Jeho předpovídali? Ano, Duch Sv. v Písmě sv. židům hlásal Syna Božího, ale židé se Duchu Sv. protivili, nepřijali svědectví Jeho,

ztrnuli na poloviční cestě, nepřijavše Mesiáše, jehož přece dle proroctví očekávali: proto odňato jest od nich království Boží; »neníť zajisté v žádném jiném spasení, leč v Ježíši Kristu, vtěleném Synu Božím«

Víru kusou a k tomu ještě velice znešvařenou mají mahomedáni (Turci), kteří též vyznávají sice, že Allah jest Bůh, ale Syna Božího toliko za člověka-proroka mají. Proto také staví se proti křesťanství a Církev Kristovu potírali, pokud k tomu měli moc, zavlékajíce křesťany do otroctví. Proti tomuto násilí nevěreckému založen byl zvláštní řád a to k poctě Boha trojjediného, nazvaný dle toho řád Trinitárů na vykoupení otroků a uvedení jich do Církve katolické. Však bohužel i z křesťanů někteří zpronevěřili se této sv. víře v Boha trojjediného, popírajíce osobní Božství Ježíše Krista a Ducha Sv. a toto kacířství jejich proto nazváno jest antitrinitárské (protitrojičné) a všichni ti bludaři z Církve katolické vyobcováni jsou.

S takovým kacířstvím zohavili víru Ježíše Krista všichni ti pobloudilci, kteří popírají Božství Ježíše Krista a Ducha Sv. toliko za sílu Boží prohlašují. V kacířství tom brojí proti Synu Božímu a Církvi Jeho Antikrist, jemuž všichni tito bludaři jako zvláště svobodní zednáři a hmotařští nevěrci se zaprodali. Odepřeli úctu božskou Ježíši Kristu a slovem i životem koří se Antikristu.

* * *

My však věrné dítky Církve katolické, držíce se pravé víry životem i smrtí tolika vyznavačů a mučenníků zpečetěné, slavně prohlašujeme a až do posledního vzdechu vyznávati chceme: Jeden jest Bůh, ale ve třech božských osobách. Tajemství to přijímáme jako pravdu Bohem samým zjevenou, aby vyznáním naším Bůh trojjediný byl ctěn a my v naději na spasení své posilněni byli dle slov sv. Bernarda, jenž dí: »Nejsv. Trojici Boží zkoumat jest opovážlivost, v ní věřit jest zbožnost, jí se kořit a ji vyznávat jest život a spása věčná.« Bůh Otec jakož Slunce vysílá paprsek Syna Svého, kterýž světlo a teplo Ducha Sv. rozlévá v srdce naše, takže plni nadšení s nebešťany oslavujeme Boha trojjediného a v nejhlubší pokoře Jemu se kořice voláme: Sláva Bohu Otci i Synu i Duchu Sv., jakož bylo na počátku, tak buď vždycky až na věky věkův. Amen.

III.

Druhá božská osoba člověkem učiněna jest, aby nás Svou smrtí na kříži vykoupila a na věky spasila.

»Choďte v milování, jakož i Kristus miloval nás a vydal sebe samého za nás v obětování a oběť Bohu k vůni líbezné.« Ef. 5, 2.

Jsme stvoření Boží a to tvorové rozumem obdaření, kteří poměr svůj k Bohu Stvořiteli chápati a uvažovati dovedou. A toto poznání zjevením Božím ještě osvícené ukládá lidem nejen víru v Boha, ale i úctu a lásku k Němu. A skutečně tak chovali se první lidé k Bohu v ráji. Však svatý a blažený tento poměr k Bohu porušen byl hříchem a následek toho: rozum lidský zatemněn, vůle ke zlému nakloněna a v duši ozýval se kárající hlas svědomí, jenž vzpouru proti Bohu a trestuhodnost její jim předstíral a věčným zavržením hrozil. A bylo by prohřešilé lidstvo také skutečně na věky zahynouti musilo, kdyby se byl Bůh v milosrdenství Svém neslitoval nad kajicností prvních lidí. Nezavrhl je jak pyšné anděly, ale slíbil jim Vykupitele, jenž by je z otroctví svůdce pekelného vyprostil a opět dítkami Božími a dědici království nebeského učinil. Prohlásilť k hadovi: »Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, a mezi semenem tvým a semenem jejím; onať potře hlavu tvou a ty ouklady činiti budeš patě její« I. Mojž. 3, 15. A potřela hlavu jeho a to skrze božského Syna svého, jenž působením Ducha Sv. v lůně neposkvrněné Panny vzal na sebe přirozenost lidskou, stal se člověkem, aby porušené a hříchem dědičným poskvrněné lidstvo očistil, osvítil, posvětil a pro nebe opět způsobným učinil, čili z krátka, aby lidstvo vykoupil.

A nemohl zajisté nikdo jiný toto dílo vykoupení vykonat. Boha lidstvu usmířit a nebe zavřené nám otevřít, leč jedině vtělený Syn Boží, »jenž tak miloval nás a vydal sebe samého za nás v obětování a oběť Bohu k vůni líbezné.« Věříme proto a s vděčností vyznáváme všichni, kdož spasení věčného dojíti si přejeme, *že druhá božská osoba člověkem učiněna jest, aby nás Svou smrtí na kříži vykoupila a na věky spasila,* kterážto třetí základní pravda sv. víry naší bude dnes předmětem našeho zbožného rozjímání. Ježíši ukřižovaný uděl nám k tomu milost Svou.

Pojednání.

1. Hrůzné byly následky hříchu dědičného, jež mstily se na potomstvu Adamovu. Jestli již první rodiče hříchem svým v poznání svém ihned tak poklesli, že zapomněli na vševědoucnost Boží, chtějíce se před Ním ukrýt, potomci jejich v nevědomosti té zabředali hloub a hloub, takže rozum jejich dokonalost Boží již ani chápati nedovedl, ba docela od Boha svrchovaného k neroz-

umnému stvoření se obrátil a toto za svého Boha prohlásil. Zatemnělost rozumu hříchem dědičným zaviněná uvedla na lidstvo ohromnou nevědomost a žaluplnou pobloudilost v poznávání Boha. Zapomněli, kdo a jaký jest Bůh a počali ctíti modly. Tak na př. Mongolové ctili jako bohy krávy, Thessalové čápy, Assyrští holuby, na Ceylonu zub opice, Syrové ryby, Indové slony, Frygové myši. Jiní opět hvězdy, slunce a měsíc za sídla bohů, ba za bohy samé vyhlašovali a úkazy přírodní za projev božstev svých pokládali. Ano i z hmoty počali si dělati sochy, prohlašujíce, toť že jsou bohové jejich. A jaký mohl dle toho býti poměr lidstva k Bohu? Pokud se jim dobře vedlo, přičítali to z vděčnosti k svým bůžkům; potkala-li je však nehoda, obviňovali z toho modly své a nezřídka v zlosti je rozbili; neboť lidé tak nízkého pobloudilého poznání Boha, nechápali také poměr svůj k Bohu, nepoznávali povolání své ale blaženost pozemskou za svrchovaný cíl svůj považovali.

A jaké asi pravidlo pro život mohli si odvozovati z takového pobloudilého poznání svého rozumu? Ach rozum zatemnělý vždy kazí i vůli a s pobloudilým rozumem spojeno bývá i pokažené srdce. I nejvzdělanější národové pohanští Řekové a Římané zbožňovali neřesti, které zosobňovali ve svých bozích a nepravostmi těmi je uctívali. Cizoložstvím sloužili svým bůžkům Jupiteru a Marsovi, chlípností ctili nestoudnou Venuši, krvesmilstvím zlotřilého Apollo, krvelačnou pomstou zlostníka Vulkana. Krádež ve Spartě byla u mládeže trestána, jen když se jí nezdařila; na Kanadě zabíjeli cizince a jedli je; Čiňané až dosud hází slabé děti do stok, ve Fenicii je do rozžhaveného lůna kovových model svých vrhali a v Indii bývaly ženy s mrtvolami mužů pohřbeny neb spáleny. Ba i nejhorší ohavy lidstva, jako byl císař Nero neb Caligula, uctíváni byli za bohy. Tak stali se z lidí pravé bestie a to návodem svůdce pekelného, který svedl lidi k nevěře v Boha a ku vzpouře proti Němu je popudil. »Marní učiněni jsou v myšleních svých, jak dí sv. apoštol národů a zatmíno jest nemoudré srdce jejich a změnili slávu neporušitelného Boha v podobenství obrazu porušitelného člověka i ptactva i čtvernohých hovad i zeměplazů. Pročež vydal je Bůh v žádost srdcí jejich, v nečistotu, takže těla svá na sobě samých hanobili, ježto změnili pravdu Boží v lež a klaněli se i sloužili stvoření raději než Stvořiteli . . . I vydal je Bůh v převrácený smysl, aby činili, co se neslušf, jsouce naplněni vší nepravostí, zlostí, smilstvím, lakomstvím, nešlechetností, plni závisti, vraždy, sváru, lsti a šibalství.« Řím. 1, 23—29.

Tak vypadalo to náboženské přesvědčení a ten mravní stav prohřešilého lidstva. I sami pohané pozorovali tu propast bahna, v níž zabředali; cítili ten zápach ohavností svých a poznávali nesmyslnost svých náboženských báchorek a veřejně se posmívali své modlářské bohoslužbě. Vše působilo jen hnus a odpor, duše jejich v tom ukojení nalézti nemohla, ano byť se i přemlouvati hleděli, že jsou živi jako bohové jejich, svědomí nedalo se upokojiti. Žádné zábavy, hry, hostiny nemohly ukojiti jejich duše,

utlumiti jejich svědomí: hlas jeho přehlušoval všechny koncerty a výčitky jeho byly tak ostré a neukrotitelné, že mnohý nevěda si rady a pomoci, život si vzal. Ano zoufalců takových bylo bez počtu, samovraždy byly tehdáž tak obyčejné jako nyní mezi nevěrci. Ovšem pokud páchali neřesti, nerozumněli v zaslepenosti své, jak sv. apoštol dí, že kdo takové věci činí, hodni jsou smrti a netoliko kdo je činí, ale také kdo činícím povolují. Řím. 1, 32. Když pak těch neřestí nahromadila se řada nepřehledná a břímě to obtížilo svědomí nešťastníka až do úmoru a on marně se ohlížel po úlevě a pomoci, nenalézal pak jiného východiště než — samovraždu.

2. Toť tedy obraz potomstva Adamova stíženého kletbou hříchu dědičného. Kde hledat pomoc? *Kdo byl by s to, lidstvo vysvoboditi ze žalostného stavu toho?* Zda mohl by to býti nějaký učenec, aby pobloudilé poučil? I největší mudrci pohanští, jako Sokrates, Plato a Cicero doznali, že na otázky, zdali a jaký jest Bůh, od koho je svět, k čemu je člověk na světě a co ho čeká po smrti, co jest dobré a co zlé, co a odkud je hlas svědomí — na to vše že odpověděti nedovedou, a že musí se čekati, až by Bůh někoho poslal, jenž by záhady ty věsvětlil a probudilé lidstvo na pravou cestu uvedl. A výrok jejich dotvrdil i křesťanský filosof, sv. Tomáš Aquinský, řka, »že k poučení a povzbuzení lidstva jest nevyhnutelně potřebí zjevení Božího, jelikož rozum přirozeným světlem svým nestačuje a vůle ke konání dobra jest slabá.« Co pak uklidnění duše, upokojení svědomí a usmíření Boha uraženého se týká, tu teprv nikdo z lidí k tomu za schopného uznán býti nemohl. Nebo jak by mohl nějaký člověk za ostatní lidstvo rozhněvanému Bohu zadost učiniti, když sám za své hříchy spravedlnosti Boží propadl. Kde mezi lidmi mohl by člověk najíti takovou oběť, která by dostačila za náhradu za bezčetné a nesmírné urážky? Lidé ovšem přinášeli bezpočetných obětí zvířecích na usmíření Boha, ale cítili to sami, že ti nerozumní tvorové nestačí jako dostiučinění za urážky od člověka zúmyslně Bohu v tvář metané. Proto někteří národové i lidské oběti bohům na usmíření přinášeti se odhodlali, a aby byly bohům tím milejší, volili k tomu nevinné dítky; přece však i tu znepokojovala je nejistota, zdali oběti ty postačí za urážky tak četné a veliké.

Mezi lidstvem nebylo tedy lze kýžené pomoci nalézti; mohla se snad od duchů nadpozemských očekávati? Však ani pyšným andělům nedostalo se usmiřujícího zastání a sraženi jsou do propastí pekelných. A pak, kterak bylo by možno lidem přičísti zásluhy a oběti nějakého anděla, který se přece přirozeností svou od lidí tak liší? Jen z rodu lidského pocházeti musil, kdo by za lidi dostiučiniti mohl; a cena oběti jeho musila býti taková, aby vyvážila ty nesmírné urážky proti Bohu. Kdož tedy byl by s to, takové dostiučinění přinésti? Odpovídám tou základní pravdou, kterou hlásá sv. víra naše: *Syn Boží musil se státi člověkem, aby nás Svou smrtí na kříži, touto smírnou obětí Svou, vykoupil a věčně spasil.*

3. A skutečně tak i zjeveno bylo Bohem samým lidstvu, *když Vykupitele slíbil a o Něm lidi poučovati dával.* To zaslíbení, které učinil již prvním rodičům, opakoval zajisté i patriarchům, že z jejich pokolení a z rodu pocházeti bude a skrze Něho že požehnáni budou všichni národové země. Ačkoliv však z pokolení lidského a to z potomstva Abrahamova a z rodu Davidova pocházeti měl tento Mesiáš, David, praotec Jeho, ze zjevení Božího poznal velikou důstojnost Jeho, tak že neosmělil se Ho nazvati leč Pánem svým. Prorok Isaiáš pak Duchem Sv. osvícený naznačuje tuto vznešenou velebnost Jeho v jménech, která se Mu přikládá, řka: »že nazváno bude jméno Jeho Podivný, Rádce, Bůh, Silný, Otec budoucího věku, kníže pokoje«. 9, 6. A předpovídaje uskutečnění díla vykupitelského, výslovně dí: »Bůh sám přijde a spasí nás.« 35, 4.

Ano, Bůh a spolučlověk měl býti Spasitelem světa. Bůh, aby dílu vykupitelskému dostalo se ceny takové, která by odpovídala spravedlnosti a lásce Boží; a člověkem musil býti, aby za hříchy lidstva dostiučiniti mohl, a zásluhy Jeho aby připočtěny mohly býti celému lidskému pokolení.

A jak předpověděno bylo, tak se i stalo, když nadešla lhůta k vykoupení určená. Oznamujeť zajisté anděl Gabriel vtělení Syna Božího, zvolené Jeho Rodičce řka: »Aj, počneš a porodíš Syna a nazveš jméno jeho Ježíš. Tenť bude veliký a Syn Nejvyššího slouti bude.« Když pak bl. Panna celá udivená se táže, jak se to stane, vysvětluje jí posel nebeský: »Duch Sv. sstoupí v tě a moc Nejvyššího zastíní tebe a protož co se z tebe svatého narodí, slouti bude Syn Boží« Luk. 1, 31. 35. A že toto Dítko v lůně Marie Panny z Ducha Sv. počaté bude zaslíbeným Mesiášem, dotvrdil tentýž posel nebeský i sv. Josefovi, řka k němu: »Neboj se vzíti Marii, manželku svou: nebo což v ní zrozeno jest, z Ducha Sv. jest. Porodí pak syna a nazveš jméno jeho Ježíš: onť zajisté vysvobodí lid svůj od hříchů jejich« Mat. 1, 20, 21. Pastýřům betlemským pak anděl při narození jeho výslovně zvěstoval: »Narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán v městě Davidově« Luk. 2, 11. Vtělený Syn Boží měl se státi Mesiášem čili Vykupitelem, jakž i také třetí základní pravda sv. víry naší učí, že druhá božská osoba se vtělila, »aby nás Svou smrtí na kříži vykoupila a na věky spasila.«

Ano, *to Dítko Betlemské jest vtělený jednorozený Syn Boží* a to Slovo, jež bylo od počátku, od věčnosti u Boha, dle svědectví sv. Jana, tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi, a »viděli jsme slávu Jeho, slávu jakožto jednorozeného, od Otce plného milosti a pravdy« Jan 1, 14. Té slávy bylo lidstvo svědkem při Jeho křtu a proměnění, kdež Bůh Otec výslovně prohlásil: »Tento jest můj milý Syn.« A Ježíš Kristus také božského Synovství svého častěji se dovolává, když Boha Otcem Svým jmenuje a to ne snad jen tak, jako my Boha Otcem nazýváme, byvše z milosti za dítky Jeho přijati; Pán Ježíš sebe jakož Syna Božího Otci nebeskému rovným býti praví a dokládá: »Kdo vidí mne, vidí i Otce,« ano

i přísahou stvrdil před Kaifášem božské Synovství Své. On chce, aby učenníci i všichni lidé Jej znali a vyznávali jakož Syna Božího a když sv. Petr jménem apoštolů vyznává, že On jest Kristus, Syn Boha živého, velebí jej Pán Ježíš za toto veřejné vyznání. A tak věřili a věří po vše věky praví vyznavači Kristovi za víru tu; tisíce a tisíce život svůj položili a umírajíce, ještě vyznávali: »Věříme, že Ježíš Kristus jest jednorozený Syn Boží, Bůh a spolučlověk, náš Pán a Spasitel. »A k tomuto svědectví připojuji se i já slovy Miláčka Páně: »Toto vše připomenul jsem vám, abyste věřili, že Ježíš Kristus jest Syn Boží« 20, 31.

4. Zbývá mně jen ještě připomenouti, odkud víme, *že Ježíš jest zaslíbený Vykupitel.* O tom jsou tak pádná svědectví, že nemůže býti ani nejmenší pochybnosti, poněvadž na Něm vyplnila se všechna mesiášská proroctví; ano, kdyby některá z těchto proroctví jinak než o Ježíši Kristu měla býti vykládána, pozbyla by všeho významu a vyplnění stalo by se nyní již zcela nemožným. Pominu tedy všechna jiná vám již dosti známá proroctví a uvedu jen ta, která právě jiného výkladu a naplnění kromě na Pánu Ježíši již ani míti nemohou. To platí nejprvé o proroctví Jakubově, které byl dal synu Judovi, že nebude odňata berla královská z rodu jeho, až naplní se čas a přijde zaslíbený Mesiáš. A to se stalo před narozením Pána Ježíše; židé byvše podrobeni vládou císaře římského, ztratili své krále z rodu Judova a dosazen jim byl cizinec, Herodes Idumejský, za vladaře, a od senatu římského obdržel důstojenství královské. Od té doby židé své krále z rodu Judova neměli a jako na potvrzení toho proroctví sami doznali před Pilátem: »Nemáme krále, než císaře (římského.)« Království židovské tedy vzalo konec, až i národ židovský rozptýlen byl do širého světa a trvá to již přes devatenáct století, aniž by království židovské bylo obnoveno a také nikdy nebude, byť se o to zasazovali i židovští kapitalisté, t. zv. Zionisté, aby zakoupili zemi Palestinu a obnovili tam židovské království. Berla odňata od Judy před příchodem Mesiáše, a jiného Mesiáše by tedy marně čekali!

Rovněž tak naplnění svého již došlo i proroctví Danielovo, jenž Duchem Sv. osvícen, vypočítal čas příchodu Mesiáše na sedmdesáte ročních týdnů od svolení krále babylonského k návratu lidu israelského a vystavění města i chrámu. Čas ten naplnil se právě před devatenácti sty lety, kdy Syn Boží se stal člověkem a uprostřed sedmdesátého téhodne byl zabit, aby smrtí svou na kříži nás vykoupil. Nemůže tedy proroctví to jiného naplnění a významu míti, než kterého se mu dostalo vykupitelským dílem Ježíše Krista. — Taktéž proroctví Aggeovo nemůže platiti o žádném jiném, leč toliko o Ježíši Kristu. Tento prorok totiž předpověděl o chrámu, který stavěn byl po návratu lidu israelského ze zajetí babylonského, že slavnější bude nad chrám Šalomounův, an do něho přijde ten, jenž jest očekávání národů, totiž přislíbený Mesiáš. A to byl ten chrám za času Ježíše Krista. Však chrám ten byl, jak Ježíš Kristus předpověděl, v sedmdesátém roce od Římanů vyvrácen, a ani odpadlíku Julianovi se nepodařilo proroctví ono

odčiniti tím, že chtěl chrám obnoviti: i základy jeho zemětřesením byly vyrženy, takže nezůstalo kamene na kameni. Marně by tedy čekali židé jiného Mesiáše. — Podobně i proroctví Malachiášovo o předchůdci Páně se naplnilo, jak sv. Jan sám se toho dovolával a Pán Ježíš to o něm dotvrdil. Jakož pak tento hlas volajícího na poušti připravoval cesty Páně, tak za ním ihned přišel »Panovník, kterého hledali a Anděl zákona, kterého chtěli,« totiž přislíbený Mesiáš Ježíš Kristus. Mat. 3, 1.

Ano, naplnil se čas příchodu Mesiášova a toho si byli povědomi i zákonníci, jež Herodes povolal na dotaz mudrců východních po novém slavném králi. Zjistili sami dle Písem sv., že naroditi se má v Betlémě, tam také mudrce vyslali, ale sami Ho nešli hledat — nechtěli poznati dne navštívení svého ani při Jeho narození, ani při Jeho vykupitelské smrti. Neporozuměli ani světlu, jež narození Jeho hlásalo, ani zatmění, jež smrt Jeho sprovázelo, stali se nehodnými vykoupení svého. A proto zasloužili si kletby Ježíšovy: »Zanechá se vám dům váš pustý.« A zeptejme se židů: »Kde jest váš chrám? Kde vaši kněží? Kde váš oltář? Kde vaše oběti?« Svatyně Jerusalemská zpustla a nepřijde ji obnovit žádný nový Mesiáš.

5. *Však čím to, tážete se, že národ, jemuž Mesiáš zaslíben, Jeho nepřijal,* ba proti Němu povstal, Jej odsoudil a na smrt vydal? Bůh ponechává každému svobodnou vůli, nevnucuje žádnému milost Svou; a tak jednorozený Syn Boží, který přišel hledat a spasit, co bylo zahynulo, hledal, volal, nabízel Svou milost, ale oni Ho nepřijali. Ba stali se úhlavními nepřáteli Jeho i Církve od Něho založené. Nebo kdo že byli prvními pronásledovateli křesťanů? Židé. Kdo štvali proti apoštolům? Židé. Kdo vymohl ta krvavá pronásledování od císařů římských? Byli to židé a jsou posud hlavními odpůrci Církve Kristovy; nebo v ložích zednářských a ve fanatickém brojení sociálních demokratů proti katolíkům jsou vůdci a rádcové židé. A přec netratím důvěry, že tento vyvolený národ ze zaslepenosti své konečně prohlédne a obrátí se k svému Mesiáši. V přesvědčení tom utvrzuje mne onen tajuplný údaj, který uvádí Písmo sv. při návratu patriarchy Jakuba od strýce Lábana do rodné země, otcům jeho zaslíbené. Měltě Jakub vidění a zjevil se mu muž tajemný, s nímž dal se Jakub do zápasu, jenž trval po celou noc až k svítání, aniž by byl Jakub býval přemožen; pročež nazván jest Israel, tolik jako bychom řekli mocný neb silný. Však nežli zmizel onen tajemný muž, vyžádal si Jakub od něho požehnání. Svatí Otcové shodují se u výkladu toho zjevení v tom, že onen tajemný muž byl obrazem samého Syna Božího, proti Němuž v odbojný zápas vstoupiti se opovážil Israel, ten mocný Israel, jenž zápasí v tajných radách zednářských, v rouhání nevěrců a bezbožců proti Církvi, brojí proti Kristu, Pomazanému Páně. Však to požehnání, které vyprosil si Jakub, neztrácí svého významu a osvědčí bohdá účinek svůj ne-li dříve, tedy najisto na konec světa, kdežto, jak prorokováno, obrátí se všechen národ israelský ke Kristu Ježíši, uzná Ho za přislíbeného Mesiáše

a vyzná víru v Něho, jakož jednorozeného Syna Božího, jenž se vtělil a stal se člověkem, aby nás Svou smrtí na kříži vykoupil a věčně spasil.

Ano, pod křížem, tímto znamením spásy, sejdou se jednou všichni praví vykoupenci Kristovi, kdežto odpůrcům Kristovým bude kříž znamením hrůzy, znamením zahynutí. Kříž Kristův připomíná nám milosrdenství a lásku našeho Spasitele; kříž Kristův také k lásce křesťanské vybízí, jak sv. apoštol v dnešní epištole napomíná: »Choďte v milování, jakož i Kristus . . .« Kříž Kristův hlásá a na srdce nám klade stále tu pravdu, že druhá božská osoba jest člověkem . . . A proto také Církev svatá pečliva jsouc o naše spasení toto znamení spásy zvláště v posvátném»čase postním nám na oči staví, jakoby připomínati chtěla, že jednou při soudě posledním objeví se toto znamení svatého kříže na nebi jako záruka věrným vykoupencům Ježíše Krista, že se přibližuje království Boží. Ó, jak vzácné, jak drahocenné tedy jest to znamení, na němž Spása světa pněla! Ó, pozdravme tedy dnes svatý kříž slovy zbožné písně:

Svatý kříži, tebe ctíme,
Tvrdé lůžko Ježíše,
Jež v den soudný uvidíme
Na obloze třpytit se.
Slovem, srdcem tebe ctíme
Lůžko Pána Ježíše. Amen.

IV.

Bůh jest spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé tresce.

»Vyvrz děvku i syna jejího, neboť nebude dědicem syn děvky se synem svobodné.« Gal. 4, 30.

Tak vyžádala si druhdy Sara od Abrahama, když Ismael, syn služky Hagar, pohoršení dával Isákovi a Bůh vyzval Abrahama, aby učinil dle žádosti Sary, poněvadž dědicem jeho, na nějž přejíti mělo požehnání patriarchální, měl býti syn zaslíbení, Isák. V těchto dvou synech Abrahamových naznačuje svatý apoštol dva zákony: starý židovský nedokonalý a nový křesťanský Ježíšem Kristem zdokonalený a podobenstvím tím poučuje, že k dědictví Božímu čili ke spasení nepostačuje Starý Zákon židovský, nýbrž že k tomu potřebí víry a milosti od Ježíše Krista v Církvi složené. Však sv. Otcové církevní podobenství toto vykládají i dále o dvojím zákoně čili náklonnosti, jež se ozývá v srdci každého člověka dle svědectví téhož sv. apoštola Řím. 7, 13.: první jest žádost těla po věcech světských, druhý pak jest touha duše po spojení s Bohem. Kdo žádostí těla se řídí, nedojde spasení, neboť

náruživost těla jest tou děvkou, o níž mluví sv. apoštol, a syn děvky, totiž člověk tělesný, královstvím Božím vládnouti nebude; vždyť by se to nesrovnávalo se svatostí a spravedlností Boží, která blaženost nebeskou připravuje jen pro ty, kdož ospravedlnění a posvěcení synů Božích si vydobyli a zachovali. Svrchovaná spravedlnost Boží vyžaduje toho, aby každému dostalo se, co si zasloužil, a Bůh nebyl by Bohem, kdyby zlé, jež zavrhovati musí, nechal páchati bez trestu a nezastal se ctnosti ukřivděné a spravedlnosti trpící. Jako rozhodl druhdy mezi Ismaelem a Isákem, tak rozhodne konečně soudem Svým i tam na věčnosti; neboť *Bůh jest spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé tresce*, což jest také základní pravda našeho svatého náboženství, kterou každý věděti, vyznávati a dle ní se spravovati musí, chce-li býti spasen.

Pojednání.

1. Bůh, všemohoucí Stvořitel nebe i země, stvořil celý svět ku Své cti a slávě a ku blahu tvorů, jak nás o tom sv. víra učí a Písmo svaté dokládá, že když pohlédl Bůh na dílo Své, shledal je býti dobrým, totiž takovým, aby to vše svému účelu odpovídalo. Nejdůležitější mezi všemi tvory byli a jsou tvorové rozumní, totiž andělé a lidé, kteříž také měli nejvznešenější povolání a určení, pročež stvořil je Bůh také s mnohými dokonalostmi, zvláště pak obdařil je kromě rozumu i svobodnou vůlí, aby Jemu podobnými byli a Jeho spokojenosti jednáním svým si zasloužiti mohli. Udělil pak jim k tomu i milost Svou, tak že i svatostí svou Mu byli podobni. Kdežto nerozumní tvorové toliko vrozeným pudem se řídili, byli si tito rozumní tvorové svého povolání povědomi a chápali rozumem svým, že Bůh je stvořil pro sebe, aby Jemu sloužili a v Něm a skrze Něho blaženosti nebeské požívali. Poznávali tedy Boha a společenství s Ním za cíl svůj, uznávali, že Jemu náleží a *že On je Pánem jejich, jemuž zodpovědni jsou.* Měl tedy i právo jim dáti zákony, dle nichž by se řídili, aby si Jeho oblibu, lásku a přízeň zasloužili. Ponechal jim ovšem svobodnou vůli, jak by se rozhodnouti chtěli; ale i to jim sdělil a k tomu je vyzval, chtějí-li v Jeho lásce a milosti setrvati, že přikázaní Jeho zachovávati musí; přestoupením zákona že by ztratili Jeho lásku a uvalili na sebe hněv a trest Jeho.

A pochopitelno jest tvorům rozumným, že, jelikož Bůh jest nejvýše svatý, nemůže Mu býti jednostejné, zdali tito tvorové Jeho dobře činí čili zle, a že dle toho i k nim se chová, totiž všechno dobré odměňuje a všechno zlé trestá: uznati pak musili již pouhým rozumem svým, že tak jest spravedlivo. Nadto vložil Bůh do duše člověka zvláštní hlas, který jej k dobrému povzbuzuje a před zlým varuje, za dobré chválí a za zlé kárá.

Na zkoušku pak dal prvním lidem v ráji přikázaní a oznámil i trest, který by je stihl, kdyby to přikázaní přestoupiti měli. A bohužel, rodiče naši při té zkoušce neobstáli; přestoupili přikázaní Boží, hřešili, a Bůh jako spravedlivý Soudce volal je k zod-

povědnosti. Propadli ovšem trestu ohlášenému, ale Bůh v shovívavosti poodložil konečný soud Svůj, až jak by použili svého vykoupení, na kteréž jim slíbil Mesiáše.

Ačkoliv takto milosrdenstvím Božím ochráněni byli před náhlou záhubou, která stihla pyšné anděly, přece ten vnitřní hlas svědomí stále volal k nim a ozývá se v srdci každého potomka Adamova připomínaje, že Bůh je spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé tresce.

Již tedy přirozený zákon, který Bůh každému člověku do duše vložil, ohlašuje vůli Boží se srozumitelnou připomínkou, že Bůh plnitele její odmění, přestupníky pak potrestá. A skutečně také všichni lidé i pohané z tohoto vnitřního hlasu poznávali spravedlnost Boží. Však Bůh chtěl lidem ještě širšího poučení dáti, co a jak by činiti měl, a proto slavným způsobem prohlásil na hoře Sinai desatero přikázání, aby takto lidu israelskému a skrze něj i ostatním národům podrobnější vysvětlení zákona přirozeného poskytl. A Pán Ježíš toto desatero přikázaní nejen potvrdil, ale vyznavačům Svým i zachovávati je kázal.

Jsme tedy povinni přikázaní Boží zachovávati, poněvadž odvislost svou od Boha, jakož Pána svého svrchovaného uznáváme; jsme-li však povinni, jsme i zodpovědni Bohu, zdali a jak přikázaní Jeho plníme, neboť Jemu přísluší svrchovaný soud nad jednáním naším, a sv. víra nás učí, že jest Bůh spravedlivý soudce, který . . .

2. *A důkazy Své spravedlnosti podal Bůh případy bezpočetnými*, jak Písmo svaté i dějiny světa dosvědčují. Že pyšné anděly přísnou spravedlností Svou do pekla zavrhl, již jsem připomenul, a byl-li k lidem chybujícím shovívavější, nicméně i tu s milosrdenstvím a dobrotou Svou spojoval vždy též Svou spravedlnost. O tom svědčí výslech prvních lidí, potopa, záhuba měst Sodomských a Gomorrhských, jakož i zachování Noema, povolání Abrahama a požehnání i přislíbení jemu a potomstvu jeho učiněné. Zvláště pak připomenul spravedlnost Svou lidu israelskému slovy těmi: »Budete-li choditi v přikázaních mých a poručení mých budete-li ostříhati a činiti je . . . : požehnám pracím vaším, udělím úrodu, dám pokoj zemi vaší a chrániti vás budu proti nepřátelům vašim a obcování své s vámi míti budu. Pak-li byste ale nechtěli poslouchati mne a nezachovávali přikázaní mých: navštívím vás rychle chudobou, neúrodou a vpádem nepřátel a vydám vás v ruce jejich. Jestli pak ani tak neuposlechnete mne, přidám trestání vašich sedmkrát více pro hříchy vaše.« III. Mojž. 26. A skutečně vydal tvrdošijný lid israelský v moc Filištinských, Assyrských a Babylonských nepřátel. A jako připomíná nám Písmo sv. v osudech národa israelského spravedlnost Boží, tak poznáváme ji i v životě jednotlivců téhož národa. Když první král israelský Saul odvrátil se od Boha, zavržen jest a v zoufalství zahynul. Však ani věrný sluha Hospodinův David neušel trestající spravedlnosti Boží, když cizoložstvím a vraždou se prohřešil II. král. 12. a ohlásil mu Bůh skrze proroka Nathana: »Pro tyto nepravosti tvé neodejme meč z domu tvého až na věky . . . Aj, já zbudím proti tobě zlé

z domu tvého« A skutečně pocítil David tuto trestající metlu spravedlnosti Boží, když syn jeho Absolon proti němu vzpouru učinil a jej z města královského vyhnal. Ztrápen utíkati musil David, ale nereptal, uznávaje vinu svou; a když nešlechetník Semej zlořečil mu, nad čímž i přívrženci Davidovi pohoršení brali, odpověděl David pln kajicnosti: »Nechtež ho, ať zlořečí; nebo Hospodin přikázal mu, aby zlořečil Davidovi, a kdož jest, aby směl říci, proč tak učinil.« II. Král. 16, 10.

Tuto spravedlnost Boží spatřujeme i v dějinách všech ostatních národů, jejichž osudy řídí Bůh Sám v prozřetelnosti Své. Mohl bych poukázati na dějiny slavných druhdy národů řeckého a římského; ale obracím pozornost vaši k dějinám národů nám bližších, národů československých; zdaž nehlásají nám spravedlnost Boží? Prozřetelnost božská to byla, která za krutých nátisků Avarských ujala se národa našeho, a poslala předkům naším obezřetného vůdce Sáma, který je z moci krutých divochů vyprostil a také proti Frankům obhájil. Když pak Čechům povstal mocný nepřítel v sousedních Němcích, tu Bůh v milosrdenství Svém ujal se národa našeho pod tou podmínkou, obrátí-li se od model svých k Bohu pravému. Čechové přijali křesťanství a tak zachováni jsou, kdežto jiní kmenové slovanští na Labi usedlí, pohrdše milostí Boží a sv. vírou křesťanskou, vydáni jsou v moc nepřátel a Němci pod záminkou jejich pohanství utiskovali je tak dlouho, až většinou zcela vyhubeni byli, zbytky jejich poněmčeny jsou, tak že bývalí slovanští kmenové polabští zmizeli z jeviště dějinného. Národ český však byl zachráněn a Bůh poslal jim věrozvěsty slovanské sv. ap. Cyrilla a Methoděje, kteří je pravdám sv. víry mateřským jazykem učili, takže nepotřebovali učitelů německých, kterým více na podmanění a zotročení Čechů než na jejich obrácení záležeti se zdálo.

Tak stala se víra křesťanská našim předkům ochranou a pramenem požehnání Božího a Čechové také s celým srdcem přilnuli ke Kristu Ježíši a zbožná mysl slovanská také vždy věrně sv. víry se držela, pokud cizí plevel bludů do vlasti naší zanesen nebyl. Vlast naše pak zkvétala a národ Český těšil se z požehnání Božího zvláště za vlády zbožného otce vlasti Karla IV. Jest Bůh spravedlivý soudce, který . . .

Však umřel zbožný Karel a nastoupil trůn královský zhýralý jeho syn Václav IV., za jehož nedbalé vlády zbožnost a šlechetnost ustoupila prostopášnosti a když lidé zesnuli, přišel nepřítel a nasil koukolu mezi pšenici. Kacířství Wikliffovo podloudnickým způsobem dostalo se na české školy, počalo klíčiti a brzo ukázal se ten zhoubný plevel. Víra katolická porušena, lid v pravdách sv. náboženství mýlen a sváděn, k odboji proti Církvi Kristově štván a bohužel dal se strhnout k revoluci; však trestající spravedlnost Boží sledovala v zápětí. Země česká popleněna válkami husitskými, města a dědiny bezpočtu vypáleny a vyhlaveny s povrchu země; lid sesurověl, vražda, žhářství, násilí zavládlo ve vlasti naší a nářek celého národa českého zazníval ze všech

krajů a v něm ozýval se varovný hlas: Bůh jest spravedlivý soudce, který . . .

Byly to smutné doby ale ještě hroznější následovaly; po 200 let čekal Bůh, pozná-li se lid a napraví-li poblouzení své, ale marně. A tu jakoby byl volal Bůh v spravedlnosti Své: když jste neposlechli ani po útrapách husitských, přidám trestání vašich sedmkrát více pro hříchy vaše. Nastala válka třicetiletá, žoldáctvo německé pustošilo vlast naši, po krásných živých městech zůstala spáleniště, obyvatelstva vyhubeno přes polovici a do opuštěných krajů zahnízdilí se cizí přistěhovalci ne nepodobni oněm, kteří za doby zajetí assyrského a babylonského obsadili zemi Samařskou. I když společenské poměry poněkud urovnány byly, zavlečený do Čech plevel protestantismu bujel dále, z počátku tajně, později veřejně. Uplynulo od těch dob již na 300 let a jak utvářily se poměry nynější? Horlivost náboženská ochladla, zbožnost zvlažněla, přítulnost a důvěra dítěcí k Matce Církvi jakoby mnohým vymizela ze srdcí. Opět přicházejí z Němec noví náhončí Antikristovi, svádějíce lid od víry, od Církve, od Boha. Starý úskok nepřátel národa našeho pozorovati opět. Druhdy sápali se na lid náš předstírajíce, že jen vyhubiti chtějí z něho pohanství, a nyní odvracejí lid od víry a od Církve, aby je poprotestanštili a pak poněmčili, načež by zabrali i vlast naši. Věru obávám se, aby národ náš, jenž šťastně odolal prvnímu i druhému pokušení, násilím nyní nebyl přemožen. Co nás ochrání? Jedině víra sv.-Václavská, víra sv. ap. slovanských sv. Cyrilla a Methoděje. Proto volám: Svatý Václave, vejvodo české země, nedej zahynouti nám ni budoucím a přimluv se u Boha, jenž jest spravedlivý Soudce, aby spravedlnost Svou umírniti ráčil Svým milosrdenstvím.

3. *Svrchovanou spravedlnost Boží dosvědčují i osudy jednotlivců.* Neumíme ovšem někdy pochopiti a srovnati spravedlnost Boží s utrpením a kříži, které stíhají i zbožné a spravedlivé lidi, kdežto nešlechetníkům dobře se daří. Však nezapomínejte, jak to vysvětluje katechismus. Bůh dopouští někdy utrpení a protivenství i na spravedlivé, aby zkusil jejich trpělivost a poskytl jim příležitost k získání si větších zásluh pro nebe, jako viděli jsme to na Josefovi a Jobovi; popřává pak i hříšníkům někdy štěstí a statky časné, dílem aby je dobrotou svou získal, dílem aby i to dobré, které snad v životě svém vykonali, jim zde na zemi odměnil, poněvadž nic nenechává bez zasloužené odměny Však nezapomínejme, že v životě tomto nebývá dovršena všechna spravedlnost, ale *úplné vyrovnání dle spravedlnosti Boží že dle učení Ježíše Krista nastane teprve na věčnosti, kamž jeden každý dostaviti se musí před soudnou stolici Boží.* Rozeznáváme pak soud na věčnosti dvojí, první soukromý hned po smrti člověka, kdež soudí Ježíš Kristus duši každého zemřelého zvlášť, a pak soud obecný neb veřejný na konec světa, kdež všichni lidé po vzkříšení s tělem i s duší souzeni budou.

A jaký bude ten soud Boží na věčnosti. Ohromný jest rozdíl mezi soudem lidským na světě a soudem Boha vševědoucího,

nejvýš spravedlivého na věčnosti. Zde soudívá jen člověk člověka, ale tam souditi bude všemohoucí, svrchovaný Tvůrce Své stvoření, Kristus pro lidstvo ukřižovaný Svého vykoupence. Zde musí soudce spokojiti se toliko neúplným svědectvím lidským, ale tam objeví se vše jako v zrcadle před očima našima, neboť Bůh vševědoucí, před Nímž nic tajno zůstati nemůže, odhalí celý život náš; a pravím celý život, nejen ten neb onen skutek, ale každá myšlénka a žádost, každé slovo, všechno chtění i činění podrobeno bude soudu Božímu. Ó, jak nedostatečný, neúplný zůstává soud lidský, kdež mnohý zločin zůstane zatajen, mnohá zlomyslnost dovede se ukrýti pod rouškou šlechetnosti a poctivosti, kdežto mnohá ctnost strádati musí v povržení, ano hanu i potupu snášeti musí, aniž by došla spravedlivého ocenění. Jinak bude to na soudu Boha vševědoucího, nejvýš spravedlivého, jenž zkoumá ledví i srdce naše a každému přisoudí, jak si zasloužil. Tam vyrovnají se všechny křivdy.

Na Plzeňsku udržela se pověst o Kozinovi, jenž 29. listopadu 1695 byl v Plzni popraven jako původce povstání Chodův proti krutému pánu Max. z Lamingenů a Albenreuthů, u něhož marně dovolávali se svého práva. U popraviště políbil Kozina svou ženu a dítky, a vystoupiv srdnatě na lešení, rozhlédl se naposled po shromážděném obecenstvu, a tu uzřev tam mezi davem i ukrutníka Lamingena, zvolal na něho: »Lamingene, do dne a do roka volám tě na soud Boží! Tam se rozhodne, kdo z nás...« další slova utlumila oprátka na krk mu vržená. Lamingena hryzla u srdce tato pohrůžka a hleděl svědomí své utlumiti rozličnými zábavami. Zvláště na výroční den popravy Kozinovy připravil přátelům svým velkou hostinu; o půlnoci pak pozvednuv pohár s perlícím vínem, zvolal s posměchem: »Kozino, jsi špatný prorok! Ejhle rok minul, a já jsem posud zde!« Však v tom okamžiku zaburácela strašná vichřice, okna zařinčela, dvéře se samy otevřely a do jídelny vstupuje bledá postava Kozinova. Hosté ztrnuli jako kamenné sochy a když přišli k sobě, uzřeli Lamingena v křesle mrtvého: byltě povolán na soud Boží! Bůh jest spravedlivý soudce, který . . .

4. Však ani tento soud soukromý nemůže se nazvati úplným, poněvadž rozhoduje toliko nad duší nebožtíka, kdežto tělo položeno jest v hrob k odpočinku. Vždyť i to tělo mívá veliké účastenství na dobrém i zlém, jež člověk v životě koná; musí tedy spravedlnost Boží i nad tělem zasednouti k soudu. Kromě toho soud soukromý zůstává pro lidstvo tajným, kdežto svrchovaná spravedlnost Boží musí všem všudy zjevnou býti, aby všichni se přesvědčili, že každému dostalo se buď spravedlivé odměny neb zaslouženého trestu. K tomu cíli ustanovila Spravedlnost Boží *ještě jeden soud, a to obecný neb veřejný* přede všemi lidmi i anděly Božími, ke kterému shromážděno bude po vzkříšení veškeré lidstvo, které od stvoření světa na zemi bylo. Jako svolavatelé k soudu tomu vysláni budou andělé a zavzní hlas jejich po všech končinách země: »Vstaňte, mrtví, pojďte k soudu!« A ote-

vrou se hroby a z nich povstanou těla oživená dušemi svými. Však jaké to bude spojení duší s těly u hříšníků! Vyčítati počne tu duše tělu a tělo duši všechny ty nepravosti, které společně páchaly. Ó, hrůzný to spolek nešlechetnosti naznačený i kletbou hříchů, patrných na tělech zatracenců. Jak radostné za to však bude shledání duší spravedlivých s jich těly, jež lesknouti se budou září a slávou. V tom pak ukáže se na nebi kříž, znamení spásy naší, a tímto znamením poznamenají andělé čela vyvolených, aby s důvěrou pozvedli hlav svých ke Kristu Ježíši, sestupujícímu k soudu v oblacích nebeských a sprovázenému Cherubíny a Serafiny i Matičkou bl. Pannou Marií, královnou nebeskou. Každý na své tváři, na svém těle ponese znamení svého uplynulého života a dle toho znáti bude, zdali k vyvoleným neb mezi zavržence náleží. I oddělí andělé spravedlivé od bezbožných a započne soud. Božský Vykupitel připomene všem, co pro vykoupení jejich učinil, nyní pak že každý vezme odměnu neb trest dle toho, jak si to vykoupení přisvojil. I řekne k těm, kteří budou na pravici: »Pojďte, požehnaní Otce Mého, a vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa!« K těm ale, kteří státi budou na levici, zvolá: »Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu a andělům jeho.« Mat. 25, 41. Tak naplněna bude svrchovaná spravedlnost Boží. Bůh jest spravedlivý soudce, který . . . Ach, jak dopadne ten soud pro nás? Kdož by obstál bez milosti Boží? Ó, Matko milosrdenství, přimlouvej se u Soudce nejvýš spravedlivého!

* * *

Důležitou pravdu o svrchované spravedlnosti Boží připomínal jsem vám dnes. Ó, kéž byste nikdy na soud Boží nezapomínali. Myšlénka ta uchrání vás před mnohým hříchem, vytrhne z mnohého pokušení. Všickni svatí připomínali si ustavičně soud Boží a sv. Jarolím ujišťuje: »Ať jím neb piji aneb cokoliv činím, stále ozývá se hlas v duši mé; »Vstaňte mrtví, pojďte k soudu!« Nuže jaké povzbuzení mám připojiti pro vás k dnešnímu rozjímání? Takové, jakým počínal missie své zbožný proslulý missionář Adam Kravařský, jenž druhdy v 17. století kázával v nedalekém Jičíně. Říkal posluchačům svým, že učiti a povzbuzovati je chce k tomu, co by ku spasení jejich sloužilo a dokládal: »Na mne přijdiž před soudnou stolicí Kristovou všeliká odpovědnost i všechna muka pekelná, kdybych vás příčinou náboženství klamal. A tak prosím a zapřísahám i já vás, přijmete poučení mé o svrchované spravedlnosti Boží ku spasení svému, aby soud Jeho jednou nebyl vám hrozným, ale povolal vás k životu věčnému.« Amen.

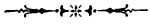

Hříchové do nebe volající.

Časové řeči sociální od **Bohumira Tomíčka**, kaplana v Roztokách.

I.

Každý těžký hřích do nebe volá.

»Aj, nyní čas příjemný, aj, nyní čas spasení.«

Jak osyka zachvěla se krásná Esther, když jí Mardocheus oznámil, že záhuba hrozí všem židům v zemi perské. Nezbývalo, než aby poprosila krále, by krutý rozkaz byl odvolán. Než, kdy má se přiblížiti k trůnu? Zakázáno bylo pod trestem smrti ženě, ukázati se zeměvládci, nebyla-li dříve zavolána. Hrozná překážka! Ale láska k národu jest větší! Statečná královna zkouší svoje štěstí, vrhne se před králem na kolena — a žalostná smrt jest odvrácena.

Ach, jak na člověka někdy bezstarostného působí hlas svědomí: Hodina tvoje nejista, umřeš, budeš klásti účet před Hospodinem! Umřeš! Ó, by aspoň smrt tvá neznamenala smrt duše! Umříti na věky, — jaká hrůza! Nikdo té hrůzy tak nepoznal, jako když na něj neuprosná paní s kosou začala sahati svými ledovými prsty. »Co mě čeká?« Byť byl člověk sebe otužilejším, zachvěje se při myšlénce; »Co mě čeká?« A svědomí snad odpovídá: »Jaký život, taková smrt!« O Boha jsi nedbal, sv. jeho přikazaní jsi přestupoval, třes se, hříšníku!«

Milí přátelé, k čemu tato bázeň? Což není možno uprositi ještě krále nebeského? Bůh jest nejvýš milosrdný. Bude-li naše pokání upřímné, pak nemusíme se báti smrti.

Usmířiti rozhněvaného Boha, má-li býti první naší myšlénkou.

Kdy se to má státi? Každého času jest přístup k trůnu Božímu volný, než zejména v době postní jest velice radno poslechnouti hlasu svědomí. Pán Ježíš proto trpěl, aby nás od smrti věčné vysvobodil. »Aj nyní čas příjemný, aj nyní čas spasení!«

Nuže bez ostýchání vejdi před nebeského krále, žaluj na sebe — a buď jist, že král ti bude milostiv! Předem však jest třeba, abys poznal důkladně zlobu hříchu a z ní hrozící nebezpečí. Z takového poznání probudí se v tobě lítost a touha po jiném životě. Proto na prvém místě k tomu cíli chci okázati, že každý těžký hřích do nebe volá. Popřejte . . . .

Pojednání.

Pancéř ze Žampachu byl ve veliké přízni u císaře Karla IV. — Než přihodilo se, že panovník, ač nerad, byl nucen sebrati vojsko a hnáti útokem proti rytíři. Vždyť přicházely co den zvěsti, kterak Pancéř páše loupeže, týrá lid a znepokojuje milou vlast. Císař byl konečně nucen, učiniti zlořádům konec. Hrad byl dobyt a rytíř předveden před císaře. Na hrdle měl zlatý řetěz, jímž byl kdysi od zeměpána obdarován. Doufal, že tento řetěz bude mu

přímluvčím. Ale zklamal se! Naopak ještě těžší byla žaloba proti zpupnému pánu ze Žampachu. Karel IV. sňal mu řetěz zlatý a zavěsil mu na hrdlo provaz konopný. —

Na nebeských výšinách vládne všemohoucí král, který člověka stvořil z pouhé lásky a učinil ho Svým miláčkem. Duši jeho ovinul posvěcující milostí a tak ji okrášlil, že byla téměř rovna andělům nebeským. Právě na křtu sv. to bylo, že Bůh člověka přijal za dítko Své a chtěl mu býti Otcem až na věky. Ale, pro bůh, co se stalo? Člověk zapomněl na své vyznamenání a činil něco, co rozhodně musilo rozhněvati Boha nejvýš svatého. Anděle strážný, nedopusť, aby konečně došlo k tomu, by nešťastnému tvoru místo posvěcující milosti zavěšen byl na hrdlo provaz konopný, jenž by znamenal věčnou nemilosť, věčnou záhubu! A byla by věru tato věčná záhuba jen spravedlivým trestem na hříšníka Neboť hřích jest největší zlo na světě a nekonečně Boha uráží.

Kdybychom si myslili zlo sebe větší, které se kdy na světě stalo, které kdy člověka potkalo nebo ještě potkati může, žádné není tak velké jako jediný těžký hřích.

Pohlédni na sv. kříž! Nehleď na něj okem jen obyčejným, ale všimni si každé rány na těle Spasitelově, spočítej každou kapku krve, která stéká dolů po dřevě drahocenném! Sv. kříž bije takřka do očí, co stálo obětí, nežli bídný červ, který se nazývá člověkem, mohl z bláta zemského povstati a nabýti práva na vlasť nebeskou.

Když zuří hlad, stačí několik žoků obilí, by nouzi bylo odpomoženo, když nakažlivá nemoc kosí oběti své, jako srp na poli potírá klasy, tu aspoň naděje kojí lidstvo, že *čas* zažene hosta nezvaného, když válka leká svými hrůzami mírumilovné občany, i tehdy důmysl lidský může zastaviti zhoubné následky. Ale když lidstvo úpělo pod balvany hříchů, tu nestačil veškeren um světa, tu nemohl pomoci ani anděl s nebe, tu bylo třeba, aby Sám Syn Boží sestoupil a za nás se obětoval. A jakým způsobem? Uvažujme o křížové cestě, o mukách a boiestech na kříži!

Považ, že ten, který tamo pní, není jen člověkem, že jest spolu pravý Bůh, — a pak snad pochopíš, jak velkým zlem jest těžký hřích, — pak uznáš, že těžký hřích volá do nebe!

Když otrok úpí, stačí část peněz, aby byl vykoupen. Než z otroctví hříchu nemohly vykoupiti člověka poklady celého světa, bylo třeba krve Syna Božího.

M. př. není tato krev drahocená dnes žalobcem na člověka? Missionář koupil otroka za nepatrný peníz a dal mu svobodu. Otrok líbal ruku svého dobrodince a po celý život byl hotov podniknouti vše pro šlechetného svého záchrance. — Čím byl skutek missionářův naproti oběti Ježíše ukřižovaného? Tam bylo placeno penězi, zde však krví ceny neskonalé. A jak si vážil člověk tohoto vykoupení? Místo, aby líbal ruku dobročinnou, plval na sv. kříž, sloužil největšímu nepříteli Božímu, — ďáblu. — Nekonečné ceny byla oběť, — a proto nekonečnou urážkou Boha jest každý těžký hřích. — Hřích těžký volá do nebe!

Tehdy, když na Kalvarii skonal Syn Boží, zatmělo se slunce, pukala skála, třásla se země, otvíraly se hroby. Příroda sama hrozila katanům, volajíc, že běda tomu, kdo krev spravedlivou volal na duši svou! Než domnívám se, že katané aspoň poněkud mohli býti omluveni ze své zaslepenosti. Konali svou povinnost, své krvavé řemeslo. Ale kdo omluví hříšného katolického křesťana? Může se zde mluviti o zaslepenosti, o povinnosti, o řemesle? Jest snad katolický křesťan najatým žoldnéřem Pilátovým? Neučil se sv. náboženství, nebylo mu vysvětleno, co jest dobré a co jest zlé? Může tedy býti omluven? — Modlil se Pán Ježíš na kříži: »Otče, odpusť jim, nebo nevědí, co činí!« »Nevědí, co činí!« Může se tak P. Ježíš modliti za tebe, katol. křesťana, když Ho svými hříchy křižuješ? *Ty nevíš, co činíš?* Ano ty znáš zlobu hříchu, a přece Krista bičuješ a trním korunuješ! Zda tedy nevolá tvůj hřích do nebe?

A rozpomeň se na všecky své těžké hříchy od posledního smíření! Co tu bylo volání do nebe! Volali rodiče tvoji, děti, tvůj dům, tvé zaměstnání, celé tvé okolí. A hlas ten volající do nebe ozýval se každý snad den, každou hodinu, každý okamžik! Ó, tu by při takovém útoku neodolala sebe mohutnější hradba; jaké jest tudíž Boží milosrdenství, že tomuto volání dosud nepolevilo! — Ano, volají hříchové tvoji, — volání jejich nakupuje se jako pára nad tvojí hlavou a sráží se v černý mrak, který hrozí co den potopou Jednou začne z tohoto mraku blýskati a hřmíti, začne se z něho líti proud hněvu Božího!

Chceš-li tuto záhubu od sebe odvrátiti, musíš začíti již dnes, dokud shovívavost Boží ve Své lásce a dobrotě černé mraky hněvu ještě zadržuje. A jak?

Druhdy naši nerozumní předkové, vidouce na západě vystupovati černé mraky, a bojíce se krup a záhubné bouře, dávali zvoniti na poplach a podpláceli všelijaké kouzelníky, aby mraky zažehnali. Arci, čáry byly málo platny — stalo se spíše při nich neštěstí. Hrom uhodil právě tam, kde se zvonilo nebo se zažehnávalo. Lépe učinil, kdo na nic takového se nespoléhal, ale Bohu jen důvěřoval, modle se, aby mu byl milostiv.

Hříšník také často chce odehnati mraky hněv Boží nerozumným způsobem. Když mu svědomí připomíná nebezpečí, zvoní na poplach ve víru světa a čarami chce utopiti tento kárající hlas. Nynější svět již má takové kouzelníky, kteří umějí uchlácholiti rozbouřené svědomí. Popírají Boha a Jeho spravedlivý soud, ze hříchu činí ctnost a ze ctnosti hřích, smějí se vší bázni Boží, mluví o babských strašácích a podobně. Ale jak dlouho trvá takové uchlácholení? Chvilku — a svědomí začne znova: »A jestli přece!« Jak často blesk sletí právě v okamžiku, když čarodějnický svět člověka oklamal!

Jest to přece lehkomyslné v nejistou sázku dávati duši svou, spoléhaje se na rozum lidí nic nevědoucích, — a v nepravostech často až po krk ponořených! Mnohem bezpečnějším jest, svěřiti svou duši Bohu a smířiti se s Ním dle pravidla, jaká hlásá Církev sv.

A tuto poslední radu dal bych vám všem, milí přátelé. Svět jest zlý. Povstanou mnozí a budou vás zdržovati od sv. zpovědi. Jejich útoky budou mocné. Přijdou se vším možným, snad i s rouškou domnělé nábožnosti, jen aby vám podkopali důvěru ve svátost pokání. Probůh — nedbejte na tyto hlasy!

Jedná se zde o vaši celou věčnost! Od maličkosti snad chodíte ke správě Boží, a vždy nastane úleva ve vaší duši. A nyní byste se zbavili tak mocné útěchy? K vůli čemu? K vůli lidem bez Boha, bez náboženství?

Nikoli, do této sítě nepadne nikdo z nás. Nechť zahyne, kdo zahynouti chce, — my zůstaneme věrni své víře — a doufáme, že nás dovede tato sv. víru tam, kam nám ukazuje naše touha — do přístavu nebeského — Amen.

II.

Těžký hřích přivolává nekonečný trest.

(Jest peklo — důkaz.)

»... toho poslouchejte!« Mat. 17 5.

Dvakráte Bůh Otec prohlásil o P. Ježíši, že jest Jeho milým Synem. Poprve u řeky Jordánu — podruhé na hoře Tábor. Zde byl Syn Boží zejména vyhlášen za nejvyššího zákonodárce. »Toho poslouchejte!« Běda, kdo by nechtěl poslouchati Pána Ježíše! Jednou dostane se do rukou rozhněvaného soudce. A jaký bude rozsudek? Nekonečná vina — nekonečný trest! Volá-li každý těžký hřích do nebe, pak odpovědí na toto volání jsou muky pekelné. Jest peklo? Za dnů našich mnozí vyhlašují hrozbu svatého náboženství za babské strašáky. A přece jak se mýlí! Peklo jest a musí býti, — nevyhne se mu hříšník, leč bude-li činiti pokání. Poslyšte!

Pojednání.

Jest až příliš známo, co odvětil jednou francouzský nevěrec Voltaire jistému jinochovi, jenž mu radostně přišel zvěstovat, že se mu podařilo najíti důkaz o nemožnosti pekla: »To bych vám mohl blahopřáti. Já aspoň po celý život takového důkazu nenašel!«

Ani tedy největším mudrcům nepodařilo se a nepodaří nikdy upokojiti své svědomí jistotou, že není věčných trestů po smrti.

Když si tedy s otázkou pekelnou nevěděli rady ani takoví lidé, tím méně se bude pokoušeti katolický křesťan, aby bázeň před hrozným ohněm v sobě potlačil. Jsoucnost pekla jest přece článkem víry katolické, — kdo jednomu článku nevěří, jakoby všecky popíral. Praví zajisté nicenokonstantinopolitánské vyznání víry: »Půjdou, kteří dobře činili, do života věčného, kteří pak

zle činili, do ohně věčného.« A hned potom stojí psáno: »To jest víra katolická, kdyby tomu někdo pevně a věrně neuvěřil, spasen býti nemůže! A proto spasen býti nemůže, že nechtěl věřiti samému Pánu Ježíši. Jen vezmi Písmo, čti a přemítej! Mohl Kristus Pán zřetelněji mluviti o místě nešťastném, nežli když řekl: »Umřel bohatec a pohřben jest v pekle?« A což: »Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest připraven ďáblu a andělům jeho!« Tak jasně mluví Pán, ať již neuvádím jiných četných slov — a Jeho tvrzení nemělo by býti pravdivé? Či by se snad kdo opovážil domnívati, že jest rozumnějším, v náboženství vycvičenějším, více pravdomluvným, nežli Syn Boží? — Aj pohleďme na všecky popírače pekla, že jsou to ponejvíce lidé bezbožní, plni lži a podvodu, které často červ v prsou bodá a hryže. Upírají pekla, aby mohli směle hřešiti. Je bolí, že vůbec Bůh jest, že jest nejvýš spravedlivý — ve své zlobě by si přáli, by nebylo Boha, by nebyl nejvýš spravedlivým. A k vůli takovým lidem že by nesmělo býti peklo?

V době nynější vzmáhá se sociální hnutí, jehož dítětem jest anarchismus. Jeho přívrženci, aby prosadili své, užívají často násilí: pálí a vraždí. A hle, právě tito lidé ve svých časopisech buší do vlády, ať prý odstraní temný žalář a trest smrti. V tom prý je největší nespravedlnost, společnost lidská nemá prý práva na takové trestání! — Vidíte pokrytce? Sami zabíjejí a loupí, páchajíce největší bezpráví proti lidem, kteří jim neublížili, spravedlivý však trest proti darebákům považují za nedovolený. — A není něco podobného s popírači pekla? Oj, co jejich hříchové navolají se do nebe! Žaluje na ně celý svět! Ze života jejich páchne smilství, krádež, opilství, podvod a prostopášnost. Nemají kusa citu a studu vůči Bohu, vůči svému svědomí a svému bližnímu. Sotva však se ozve hlas o mukách pekelných, již tu jsou se svým rozumem, říkajíce: »Marná bázeň — není pekla — Bůh jest nejvýš dobrotivý — muky pekelné se příčí jeho lásce!« Vidíte licoměrníky? — Ano, Bůh jest nejvyšší láska — ale není slabochem. Kdo k Němu měl povždy srdce tvrdé, kdo Ho neustále urážel — ten nechť konečně pozná, co to znamená *býti bez Boha* — a to na věky!

Sv. Otcové a sv. mučenníci byli zajisté svědomitější v pravdách sv. náboženství, nežli naši novověcí mudrlanti, — lépe znali Boha a Jeho vznešené vlastnosti. A hle, všichni se srovnávali ve víře, že peklo jest a musí býti. — Mučenníků bylo na tisíce — na miliony, a právě k vůli tomu, že věřili v peklo, považovali své muky za nepatrné, chtějíce se takto vyhnouti nešťastnému místu, kde jest pláč a skřípění zubů. Kdo se nyní odváží říci, že tyto tisíce — miliony se mýlily, a jen několik poměrně málo mudrlantů má pravdu, kteří se sotva řádně naučili katechismu, sotva kdy hlouběji o své budoucnosti rozjímali, kteří jen proto se chvástají, aby ve svém prostopášném životě bez bázně setrvati mohli?

Ostatně učení o pekle není vynálezem katol. náboženství. Takové učení bylo vždy v celém pokolení lidském. I pohanští

národové věřili v tresty věčné. Což nejsou známy báje o Prometheovi aneb o Tantalovi, kteří od bohů k útrapám bez konce jsou odsouzeni? Kdo by neznal také pohanskou pověst o Sisiphovi, jenž prý věčně kámen veliký na horu váleti musí proto, že urazil bohy nesmrtelné? — Odkud měli a mají pohané takovou víru? Zajisté jsoucnost pekla hlásá jim již pouhý rozum.

Člověk cítí, kterak jest svět často na ruby obrácen. Často právě největšímu zlosynovi vede se výborně, bohabojný však strádá. Což bude tato nesrovnalost stále trvati? Nikoli! Přijde čas, kdy dobro zvítězí, a hřích bude potrestán.

Když ve francouzské revoluci do rukou luzy dostal se ctihodný jeden kněz, tázali se ho bezbožníci, zda věří v peklo. Na to odvětil jim sluha Páně: »Ano, věřím v peklo, — a tato víra se ještě více ve mně utvrzuje, když vidím vaše bohopusté řádění proti nevinnému!«

Neřekl nic nového, — takový soud říci musí každý, kdo klidně pozoruje běh života. Jinak by se musilo připustiti, že nepravost zvítězila nad Bohem, že Bůh nemá plné moci nad hříšníkem, že i bezbožnému, který ve zlém setrvá až do konce, musí dáti království nebeské!

Nic by nepomohlo tvrzení, že jsou po smrti tresty časné. Tresty časné by nepřispěly k bázni před hříchem. Zatvrzelý hříšník měl by přece naději — což mu běží o to, uzří-li Boha dříve nebo později, — však Ho uzří přece! Zde by zvítězil hříšník, a Bůh by byl přemožen! Jest to možné? — Bůh by znal převrácenou vůli člověka, jeho zlomyslnost a neměl by proti ní žádného prostředku?

Jest peklo! Spíše mohu říci, že není slunko nebeské, nežli bych mohl popříti skutečnost trestů věčných, které jsou přichystány pro člověka, jenž v hříších žije a v hříších zatvrzele umírá!

Tak hlásá dnes zejména pohled na sv. kříž. Ty's, Pane, neublížil nikomu, všude jsi jen dobře činil! Ani největší nepřátelé Tebe nemohli viniti ze hříchu! — A za všelikou Tvoji svatost, za všeliké Tvoje dobrodiní pověsili Tě v největší hanbě a bolesti na kříž! Nemajíce na tom dosti, ještě kolem chodili a bohopustě se smáli Tvému trápení!

Není pekla? — Kdyby nebylo, právě k vůli Tvým nepřátelům musilo by býti postaveno!

A jak si nyní, můj Spasiteli, počíná svět? Co stálo práce, nežli byl vykoupen! Pohanské bludy, jak byly hrozné, svaté Tvé náboženství jaké činilo a činí zázraky! Oj, což nedýše z Tvé nauky právě nejlepší volnost, rovnost a bratrství? — A jaké to rouhání místo vděku! Když tak se vmyslím v řadu Tvých nepřátel, — ó, tu bych musil býti bez rozumu, abych popíral skutečnost pekla!

Arci, Církev nás nechce strašiti naukou o trestech věčných. Rodiče nechtějí daremně strašiti dítě, ukazujíce mu rozžhavená kamna. Chtějí spíše je chrániti před úrazem. A tak svatá naše matka alespoň hrozbou pekla chce zachrániti ovečky své, když není v nich dostatek studu před hříchem. »Sestup do pekla za

živa, abys tam vjíti nemusil po smrti!« — Zda tím peklo ubiješ budeš-li je popírati? Zajisté tím hůře pro tebe, až bys jednou z sna procitl a poznal skutečnost! Pak by však bylo pozdě! Byl by bezprávím, aby nás Bůh trestal peklem, když bychom o jeho hrůzách dříve ničeho nezvěděli. »Pane Bože, Ty mne tresceš za hřích — ale já bych se toho hříchu nedopustil, kdybys mne by o tomto trestu dříve poučil!« Tak by se mohl vymlouvati nepřítel Boží. Aby se vymlouvati nemohl, proto se ve sv. náboženství mluví o pekle.

A což, milý příteli, jak asi ty se bojíš muk věčných? Zkoumal jsi svoje svědomí? Jak by to s tebou vypadalo, kdyby tě nyní soudil Pán? Je ti toho třeba, abys byl jednou navždy nešťasten? Dokud jsi živ, dotud není nic ztraceno. Lotr na kříži byl již jednou nohou v pekle a upřímné pokání způsobilo, že slyšel hlas: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji!«

Není možno něco podobného s tebou? Minulý život patří peklu, nuže, vzbuď lítost, vyznej se, volej k Spasiteli, — a ještě dnes můžeš býti dědicem rajských končin! Amen.

III.

Zúmyslná vražda.

a) těla.

»Každé království proti sobě rozdělené zpustne, a dům na dům padne.«
Luk. 11, 17.

Těžký hřích svou zlobou jest nekonečnou urážkou Boží a má tudíž za následek nekonečný trest. Těžký hřích volá do nebe a přivolává muky pekelné. Že tomu tak, hlásá svatý kříž. Spáchati těžký hřích, jest zajisté větší bezpráví, nežli se druhdy dálo od zaslepených židů a necitelných katanů. Tam byli nepřátelé Kristovi, zde však jsou ti, kterým kříž na sv. křtu vryl do duše nezrušitelné znamení. — Ano, každý těžký hřích jest zlo do nebe volající.

Než v katechismu vypočítávají se toliko čtyři nepravosti, které se nazývají do nebe volajícími: zúmyslná vražda, němý či sodomský hřích, utiskování chudých lidí, vdov a sirotků a zadržování či ujímání mzdy dělníkům.

Zde zloba takořka do očí bije a ničím přikrýti se nedá. Není nevěrce, pohana, jenž by proti těmto nepravostem nepocítil ošklivosti.

Arci, ani mi ve snu nenapadlo, že by se někdo z nás — zde v jednotě shromážděných — něčeho takového dopustil. Ba jeden z těchto hříchů dle přání sv. apoštola Pavla ani jmenován nemá býti mezi křesťany. — Ale musíme přece připustiti, že v životě našem byly skutky, které se aspoň podobaly hříchům do nebe

volajícím, a snad svojí náruživostí nebyly od nich daleko vzdáleny. Chceme-li aby naše pokání bylo dobré, vypleňme zejména toto býlí ze srdce svého! Dnes všimněme si prvého hříchu, jenž obzvláště do nebe volá. Zúmyslná vražda jest jeho jméno. A poněvač člověk ze dvou částí se skládá, všimněme si dnes důkladněji, jak člověk často zúmyslně sobě nebo bližnímu život tělesný ukracuje nebo dokonce béře.

Pojednání.

Když otevřeme v Písmě sv. druhou stránku, překvapí nás hrozný čin, jehož se dopustil nejstarší syn Adama a Evy. Ze závisti zabil bratra svého Abela. Ale již po několika okamžicích volal na vraha zúmyslného Hospodin s nebo: »Hlas krve bratra tvého volá ke mně se země!« A vypravuje dále Písmo sv., že Bůh poznamenal zvláštním znamením Kaina, jež mu bylo stálou výčitkou svědomí a žalobou mezi pokolením lidským.

V Novém Zákoně sv. kříž podobným jest znamením národu židovskému. Vedli Pána Ježíše k Pilátovi, žádajíce pro Syna Božího smrt nejpotupnější. Ozývalo se před domem radním neustále: »Ukřižuj, ukřižuj ho!« Vladař dlouho váhal, konečně však podlehl slabosti své. Vydal nevinného Beránka na smrt. Při tom myl si ruce, aby dal na jevo, že chce býti nevinen krví spravedlivého. Než tu před domem ozvaly se hlasy jako hrom burácející: »Krev jeho na nás i na naše děti!« Volali zaslepenci na sebe a své potomstvo pomstu Boží. A že jejich zúmyslná vražda nevolala nadarmo, toho důkazem jest rok 70. po Kristu. Město jejich bylo se zemí srovnáno, tisícové ukřižováni, tisícové v otroctví prodáni, tisícové mečem a hladem zahubeni. Národ rozptýlen do všech úhlů světa, aby na sobě nosil znamení Kainovo, že hlas jeho před domem Pilátovým nevolal do nebe nadarmo.

M. př.! Řekne snad mnohý: »Aj já nejsem vinen skutkem tak ošemetným, o jakém nám vykládáš! Já nebyl na Kalvárii, já nejsem vinen krví Beránka Božího!« Připouštím. Ale pomni, co řekl jednou P. Ježíš: »Co jste učinili jednomu z maličkých těchto, mně jste učinili!« A opakuj si spolu jiná slova téhož božského Mistra: »Slyšeli, jste, že řečeno bylo starým: nezabiješ. Pakli by kdo zabil, hoden bude soudu. Ale já pravím vám, že každý, kdo se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu. Kdo by pak řekl bratru svému racha, hoden bude rady. A kdo by řekl blázne, hoden bude pekelného ohně!« Tedy nikoli pouhé zabití žaluje na tebe, ale kdo jakýmkoliv způsobem nespravedlivě bližnímu ublížil, ublížil zároveň Pánu Ježíši, volaje skutkem svým: »Krev jeho na nás . . . !«

Chci aspoň o něčem ve své promluvě se zmíniti. Odpusťte, že na něco zejména musím upozorniti, o čem bych raději mlčel, kdyby za dnů našich tolik často se nepáchalo!

a) Počnu s domem otcovským. — Bůh dal rodičům dítky, rodiče jsou povinni pečovati o časné i věčné blaho svých svěřenců. Jednou zajisté budou přísné klásti účty ze svého počínání. Snad

na mnohý nepředložený skutek zapomenou, ale nezapomene vševědoucí Bůh!

Bohužel rozmohl se v městech a také již na venkově mezi rozmařilými lidmi nešvar, že dítky se považují za obtíž. Rodiče by rádi žili vesele, proto jim jest s nechutí, by věnovali přiměřený čas nejvzácnějšímu klenotu, jaký jim svěřil Pán.

Nerad — s bolestí se o tom zmiňuji, — ale nelze mlčeti! Mohl by se snad někdo vymlouvati, že o tom nevěděl. Mimo to sv. apoštol napomíná: »Kaž slovo, nabízej v čas i nevčas, tresci, pros, žehři ve vší trpělivosti a učení!« — Tedy jen horlivost pro věc dobrou mi rozvazuje jazyk, který by jinak mne vypovídal službu.

Matka má starati se o své dítko ještě dříve, nežli přišlo na svět. Matka, která v ten čas oddává se opilství nebo neslušným zábavám, vraždí své dítko, a pláč jeho volá do nebes. (Děti blbé, neduživé). Podobně, kdo s matkou takovou zle jedná, k přílišnému zármutku ji přivádí, — má podíl na vraždě dítka. A což, jestli matka sama — vědomě a dobrovolně se přičiňuje, by zbavila života své robátko, prve nežli je Pán Bůh povolal na svět? Zdá se to nemožno, a děje se to tak přece! Zda pomněla taková žena, jak veliký jest její hřích? Mimo dobu velikonoční nemůže jí ani obyčejný zpovědník rozhřešiti od této nepravosti, dokud se mu nedostalo dovolení od zpovědníka vyššího. Jak mnohá žena snad ten hřích ve sv. zpovědi vynechala, jakoby ani hříchem nebyl! Co tu svatokrádeží, jaké nebezpečí pro duši tam na věčnosti!

b) »Milovati budeš bližního svého *jako sebe samého.*« Láska k sobě samému klade se za vzor lásce k bližnímu. Z toho nutno uzavírati, abychom měli *rozumnou* lásku k sobě samým. Kdo nemiluje sebe, kterak může milovati bližního? Arci hlavní naše péče má se nésti k nesmrtelné duši, ale člověk nemá též zanedbávati tělo. Zdravá duše ať jest ve zdravém těle!« Jestliže tedy Hospodin na hoře Sinai hlasem hromovým volal: »nezabiješ« — doplň si každý sám: »nezabiješ bližního *jako sebe samého*!«

Bůh dal život člověku, jest tedy svrchovaným Pánem nad životem a smrtí. Nemá člověk žádného práva sahati na život svého bližního, — ba ani na život svůj vlastní. — Proč ničíš, kazíž, co není tvé? — Nejen zúmyslná vražda, ale i zúmyslná sebevražda jest hříchem do nebe volajícím. Církev sv. odepírá pohřeb takovému nešťastníku, poněvač se velice těžce provinil proti sv. náboženství. Pohřeb se odpírá jen za skutky nejděsnější, — jakým tedy skutkem jest sebevražda! — Bláhovec! Chce uniknouti hanbě, neštěstí, — a do větší hanby, do většího neštěstí se vrhá! — Kdyby znal tajemství sv. kříže, kdyby lépe z této knihy uměl čísti, jistě by našel jiný prostředek ve svém utrpení.

V našich dobách tolik se o sebevraždě mluví, — i malé děti takořka se vraždí! Co toho příčinou? Nedostatek náboženství doma, — a potom špatná četba.

V románech a denních listech líčí se sebevražda jako hrdinství, ač jest nejhorším zbabělstvím. Kdo jest pravý hrdina, dovede

již trochu toho neštěstí snésti. Hříchu jsi se nebál, a hanby se bojíš? Před lidmi máš strach, a před Bohem, v Jehož trestající ruce upadneš, strachu necítíš? Zajisté by bylo lépe, kdybys jako sv. Petr obrátil se k Bohu v upřímném pokání. To byl pravý hrdina, který zvítězil v době nejhorší. Či by se ti snad lépe líbil, Jidáš, který po hříchu se oběsil?

Než nemysleme na sebevraždu násilnou! Bývá zúmyslná sebevražda někdy pozvolná, když člověk na zdraví své nedbá, síly své zbytečně utrácí a takořka každodenně hřeby si do rakve zatlouká. Čím? Hýřivým, nepořádným životem. Představme si, probůh, opilce! Nehledím na to, že se v opilosti všelikých jiných ošklidých skutků dopouští — ale poukazuji jen, jak si kope pomaloučku hrob. Nerozumné zvíře pije jen tolik, mnoho-li snese; člověk, který byl od Boha obdařen rozumem a svobodnou vůlí, zapomíná se hůře, nežli němá tvář. Lidé za dnů našich zejména se opíjejí kořalkou. Dobře praví přísloví: »Vodu stvořil Pán Bůh, pivo vaří lidé, ale čert pálí kořalku!« Skutečně od dob, kdy se pálí kořalka, království pekelné na světě se rozmohlo.

Znal jsem vinopalníka, jenž říkal, že by toho svého nápoje nevzal do úst. Zajisté věděl, co do něho dával. Z nejhorších věcí pálí se kořalka — a nerozuma člověk místo aby se za svůj perný výdělek občerstvil, zotavil — v tomto ošklivém a smrdutém nápoji utrácí své síly, mrhá svým zdravím, zúmyslně se zabíjí. Arci z kořalen ozývá se často zpěv a veselí — ale já myslím, že tyto zvuky jsou hlasem, který volá do nebe. Doma pláče žena, svíjí se děti hladem a zimou, a nelítostný otec leje do nitra svého oheň, aby nejen o chléb připravil svá robátka, ale též učinil je brzy žebráky a sirotky. Pojď, já ti ukážu na hřbitově mnoho hrobů, jichž majitelé stali se k práci neschopni a potom umřeli smrtí náhlou a nenadálou. A toho všeho byla vinna kořalka.

S opilstvím arci souvisí nemírný tanec a jiné náruživosti, o kterých pro krátký čas nemohu mluviti. Než každému svědomí zajisté dobře řekne, kde a v čem zúmyslně hubil život svůj.

Řekne snad mnohý, že se mu staly tyto hříchy takovým zvykem, že těžko odvyknouti. Než ukazuji na sv. kříž. Kristu dávali opojného nápoje. Neokusil. Když však hodina Jeho se blížila, podali mu žluči a octa. Okusil a řekl: »Dokonáno jest!«

Bude ti snad přemáhání činiti obtíží mnoho, ty však nepovol, kdyby lákání bylo sebe větší. Kdybys měl samou žlučí a octem napájeti život svůj, setrvej v boji proti náruživosti své tak dlouho, dokud nebudeš moci zvolati: »Dokonáno jest!« Ano, nyní jsem opět člověkem, jenž se Bohu líbí a koná dobře svou povinnost! Amen.

IV.

Zúmyslná vražda

b) duše.

»Byla pak blízko Velikonoc . . .«
Jan 6, 4.

Blízko jest veliká noc a zástupové valí se za Ježíšem, aby je na poušti tohoto blátivého údolí nakrmil chlebem Své milosti. Člověk, který dlouho se potuloval ve víru světa, počíná cítiti hlad. Rád by snad jako marnotratný syn nasytil se mlátem rozkoše, ale nikdo mu ho neposkytne tolik, aby v něm utopil navždy svoje svědomí. Tedy člověk jde za Pánem Ježíšem, touží po Něm — a to jest první krok na cestě spasení.

Kéž by tento krok byl skutečně blahodárným! K tomu cíli arci třeba, aby hříšník poznal dokonale chyby své a zároveň neštěstí, které mu hrozí. Hřích volá do nebe a přivolává věčnou smrt. Mezi hříchy do nebe volajícími poznali jsme zejména na prvém místě zúmyslnou vraždu. Ale poznali jsme tuto nepravost jen částečně. Všímali jsme si více života tělesného, kdežto Pán Ježíš nás napomíná ve sv. evangeliu: »Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo . . .«, jakoby nám chtěl naznačiti, že mnohem hroznější jest zúmyslná vražda duše člověka. Vyplňme tuto mezeru dnes a učiňme toto bezpráví na duši člověka předmětem svého rozjímání.

Pojednání.

Matka měla spanilého mládenečka. Měl tak slíčnou tvář, tak nevinná očka, tak miloučkou řeč! Kdo pochopí, jakou láskou k němu lnula matinka! Kdyby jí někdo řekl, že se musí s miláčkem na vždy rozloučiti, snad by toho okamžiku nepřežila. A čeho se lekala, stalo se tak neočekávaně skutkem. Byla se svým dítětem v lese na procházce. Smáli se a žertovali. Tu z nenadání vyskočí z houštiny zuřivý muž, násilně odhodí matku od kočárku a mrští pacholátkem o tvrdou zemi. — Jak přišel, tak zase zmizel. — Matka probírá se z mrákot, spěchá k dítěti — ó, hrůzo! Mrtvo — zpotvořeno! Očka divně vypoulena, ústa zkřivena, tváře plné krve a modřin. Matka znova omdlévá — a když po chvíli se probouzí, žaluje nebesům svůj bol: »Komu jsi, miláčku, ublížil, čím jsi zavinil tuto hroznou smrt? Ó, by divý tvůj vrah raději skolil tvou matičku, by nemusila bědovati nad tvojí mrtvolou!«

Příběh, který jsem vypravoval, skutečně se přihodil v severních Čechách. Také vrah dodán byl spravedlnosti. Mně však tento příběh v mysli utvořil jiný obraz — neméně příšerný a smutný — snad ve svých následcích ještě bědnější. Tam aspoň mohla matka míti jistotu, že její dítko se svou čistou duší stalo se andělíčkem; ale hůře, kde zabita byla duše člověka! Mrtvá duše znamená neštěstí bez konce.

A tu, prosím, abyste sledovali se mnou následující příběh: Tatíček a matička vychovali si dítko. Učili je znáti Boha, milovati ctnost, báti se hříchů. Když povyrostlo, svěřili je pěstounům, aby pod jejich dozorem ze seménka vyrostl úrodný strom, jenž by vydával ovoce pro království nebeské. Ó, kdo popíše radost rodičů, když se jim vše daří dle přání! Dítě prospívá věkem, moudrostí a milostí u Boha i u lidí. V jeho srdci jest pokoj a spokojenost. Z nebe slyšeti jest hlas: »Nechte maličkých přijíti ke mně a nebraňte jim, nebo takových jest království nebeské!«

Jen se vnořte, milí přátelé, do šťastných let, kdy jste měli pevnou víru, silnou naději, plamennou lásku, — vnořte se do té doby, kdy ve vás nebylo ani dosti málo pochybnosti, kdy svaté náboženství vám bylo neomylným zákonem! Řekněte, přiznejte se, že to byla vaše nejkrásnější leta, váš nejlepší věk! Jak krásná jest tvář nevinná, bez hříchu, jak spokojeně tluče srdéčko, které cítí, že Pána Boha miluje a také jest milováno!

A nyní obrat! Dítě důvěřující v Boha a Jeho lásku vchází do samostatných let. Tu jako z houštiny vyskočí vrah a zničí v srdci království nebeské! Podkopá víru, zvyklá naději, uhasí lásku. V prsou zapálí plamen, který nehřeje, ale pálí: náchylnost ke zlému, vědomí hříchu, mučivé svědomí. Ó, běda, kdo zlým příkladem, slovy nebo skutky, novinami, přednáškami a tak podobně připravil někoho o Boha, strhl ho do hříchu! Ó, jak tu bědují potom zarmoucení rodiče a vychovatelé, jaké tu hlasy ozývají se nad hlavou duchovního vražedníka: »Ó, bys raději zabil tělo našeho dítěte! Co máš z toho, že jsi naši chloubu zkazil, duši zničil? Pamatuj, že duši za duši požádá Pán!«

A jak asi takovému člověku bude na věčnosti? Kolem něho shluknou se všickni, jimž byl příčinou duchovní smrti, vyčítajíce mu: »Ty's původem našeho neštěstí, a proto buď proklet! Komu jsi prospěl svým počínáním? Ty's neprospěl, ty's jen uškodil, a proto na věky buď proklet!« Domnívám se, že všecky ostatní hrůzy pekelné nebudou tak veliké jako tento křik svedených obětí: »Proklet buď!« Bůh ostatně pohoršení obyčejně stíhá již na tomto světě. Máme odstrašující příklad ve Starém Zákoně. Nestačilo, že deset pokolení israelských odtrženo bylo od Jerusalema. Achab chtěl zbaviti lid také víry v jediného Boha. Zařídil modloslužbu, vystavěl chrámy Bálovi a Astarotě. Pohoršení veliké hlásáno slovem i skutkem. A tu jako blesk z oblak předstupuje před krále prorok Eliáš a pronáší Boží soud: »Živ jest Hospodin, před jehož tváří stojím, že nebude z těchto let rosy ani deště, leč vedle řeči úst mých!« Následovalo sucho nebývalé, hrozný hlad — a to za trest duchovní vraždy, která volala do nebe. A teprve tehdy, když bylo pohoršení veřejně napraveno, ustal hněv Hospodinův.

A v Zákoně Novém? Hleďme zase na sv. kříž! Jak požehnané bylo působení Pána Ježíše! Nepřátele však mrzelo, že lid se hrne za svým Mistrem, a proto chtěli Jej stůj co stůj zničiti. Podlamo-

vali důvěru lidu, pomlouvali, na cti utrhali, křivě obžalavali a konečně přibili na kříž. Na vrchol pak kříže dali nápis: »Ježíš Nazaretský, král židovský.« Potom chodili kolem kříže, na němž pněl v bolesti, hanbě a opuštěnosti, a křičeli: »Je-li Syn Boží, ať sestoupí s kříže, a uvěříme v něj! Jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže!«

Snad mnozí, kteří uvěřili, byli těmito skutky a slovy připraveni o víru. Dříve divili se zázrakům, a zde víra jejich otřesena byla. Pohoršení hrozné vražda duší neslýchaná! Nedivím se, že Kristus Pán v tom okamžiku volal: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?« A s nebe zajisté přišla ihned odpověď. Zatmělo se slunce, aby lačné zraky byly oslepeny, — pukala skála, aby pýcha byla pokořena — trhala se opona chrámová, aby hněv Boží tím byl patrnější. Ba také hroby se otvíraly, aby opakovaly slova: »Běda tomu, skrze koho pohoršení pochází!« Ó, jakou hrůzou na mě působí dnes sv. kříž! — Posuďte! Náboženství Pána Ježíše podnes se hlásá ve škole a na kazatelně. Než proud času zahnal k nám nechuť proti spasitelným naukám.

Mnozí nechtějí se veřejně prohlásiti za nepřátely slova Božího, a proto utíkají se k úskokům. Hrají sobě na farisee a zákonníky, podrývajíce v lidu důvěru k těm, kteří sv. náboženství hlásají. Při tom s vážnou tváří se zapřísahají, že nejsou proti náboženství, nýbrž jen proti kněžstvu, — proti klerikalismu. A jsou právě v těchto útočících řadách proti kněžstvu lidé nejhorší, hříšníci téměř veřejní. — Proč s hanobením kněze navádějí lid, aby nechodil do kostela, k sv. zpovědi, aby se nedával na smrtelném loži zaopatřovati? To také jest proti knězi? — Ó, nikoli! Haníte kněze, abyste lidu vzali sv. náboženství! »Bíti budou pastýře, a rozprchnou se ovce stáda!« Ano, věšíte kněze na kříž potupy, abyste oklamali lid. Nic nepomáhá vám nápis na kříži, jakoby vám běželo o tak zv. klerikalismus, — tento nápis jest ničemný podvod — vám běží o duše nesmrtelné!

Vaše povídačky o vládě kněžstva, zotročování lidu, o desátcích a jak se všecky ty chvástavé řeči jmenují, jsou jen pomluvou asi takovou, jako když na Pána Ježíše žalovali, že svádí lid a že daně nechce dávati císaři! Také těmto povídačkám moudrý člověk neuvěří. Ale kdyby přece někdo uvěřil? Kdyby přece popuzen jsa proti knězi, odřekl se sv. víry, začal zanedbávati sv. náboženství? Ó, toho pohoršení! Kdo bude odpovídati za všecky, již novinami, pobuřujícími řečmi přišli o svoji spásu? Zbaviti člověka klidu duchovního, sv. víry — ponořiti člověka do trapné nejistoty, zaviniti v nitru jeho hrůzy pekelné — zda to není vražda, která volá do nebe? Jaká bude odpověď nebes? Nebude podobná, jako když tehdy země se třásla a skála pukala?

Než dosti o tom! V posledním rozjímání jsem řekl, že nejen ten se dopouští vraždy, kdo život bližního ničí, ale rovněž ten, kdo se sám o život připravuje. A tak tomu i ve smyslu duchovním. Netoliko ten hřeší, kdo svádí, ale také ten, kdo se lehkomyslně sváděti dává. »Kdo miluje nebezpečenství, zahyne v něm.« Proč

chodíš na místa, kde hrozí zkáza duši tvé? Proč posloucháš nevěrce a rouhače? Proč jsi byl tak chladný, když jsi měl vzíti do rukou knihu dobrou a užitečnou — a proč tak náruživě saháš po knize otravné? — Není tvé počínání zúmyslné — neotravuješ si sám dobrovolně duši svou? Proč, Jidáši, chodil jsi mezi farisee a zákonníky, poslouchal jejich hany na Pána Ježíše? A proč, ty křesťane, chodíš tam, kde se můžeš státi podobným Jidášem? — Řekneš snad: »Já musím poslouchati všecko, mne se zlá věc netkne!« Dej pozor, abys se nesklamal! Jidáš si totéž myslil, zejména když viděl zázraky Kristovy. A hle, byl připraven o svého Mistra! Řekneš snad ještě: »Ale vždyť se tam nic zlého nemluví! Co se povídá, jest pravda, nikdo nám náboženství nebere. Chtějí jen náš prospěch!« — Pamatuj, příteli, že pozlátko podobá se zlatu, a přece by se ošidil, kdo by je za zlato považoval! Falešný peníz podobá se pravému, a přece na něm stopa ruky zločinné! A tak v těch schůzích a novinách zdá se ti něco pravdou, co jest jen pozlátkem a falešným penízem. Ty pak, který tento peníz přijímáš za berný, sám sebe šidíš a duši svou ochuzuješ.

Ďábel nepřijde s rohy a kopyty, ani nepřinese s sebou okovy, sic by nikoho nepolapil. Ale nepřítel spasení přijde s medem na ústech, aby si přívržence získal. Jen když se mu podaří navinouti vlásek, až bude vlásků mnoho, pak již nikdo oběť ubohou mu z pout nevyrve.

Když se líčí na myši, tu do vonných škvarků přimísí se arsenik — jed. A podobně ve schůzích a novinách chystají se vonné škvarky na ubohé duše, aby se přimíchaným jedem znenáhla otrávily. Proto pozor, milý příteli!

A co bych ještě hovořil? Tak mnohého z nás snad srdce svírá, svědomí buší. Teprve nyní poznáváme, jak jsme se provinili, dávajíce pohoršení nebo sami pro svou duši nebezpečí hledajíce!

Když bylo pohoršení největší, modlil se Pán Ježíš na kříži: »Otče, odpust jim, neboť nevědí, co činí!« A Otec vyslyšel přání. Nastala tma, zemětřesení, — pohoršení bylo odstraněno.

Tak modli se ty, milý křesťane! »Otče, odpust mi, nebo nevěděl jsem, jak velikého dopouštím se hříchu! Chci pohoršení dle možnosti napraviti, svedené oběti na pravou cestu uvésti, — sám zlým příležitostem unikati — a v celém životě se snažiti, abych Tebe již nerozhněval!«

Modli se tak, milý příteli, a uvidíš, že Bůh ti přijde na pomoc, abys vykonal upřímné pokání. Amen.

LISTY VĚDECKÉ.

Která církevní nařízení jsou u nás v platnosti v příčině smíšených manželství a jak sluší prováděti předpisy tyto?

Podává Frant. Stejskal, adjunkt c. k. české bohoslovecké fakulty.

(Dokončení.)

2. Až dosud jednáno o případu dosti obvyklém. Ale což když nekatolík nechce podobné smlouvy učiniti, ani reversu podepsati? Toť případ druhý velice povážlivý, poněvadž zákon říšský 25. května 1868 § 1. vydaný určuje, aby synové následovali v náboženství otce a dcery matku, takže Církev sv. ve své oprávněné žádosti nemá prostředku právního ke své ochraně.

Nemá-li však strana katolická, ač nehodná tím, že svoluje k podobnému spojení, žíti v ustavičném hříchu, poněvadž sňatek necírkevní není svátostí v krajinách, kde dekret tridentský Tametsi jest prohlášen, a kde není sňatek protestantů jako v diecési Kolínské za platný prohlášen 26. března 1830 Pius VIII., jest nutno, aby duchovní správce se namáhal domluvou a prostředky morálními, aby alespoň sňatek pravý a nerozlučitelný byl mezi takovými snoubenci uzavřen.

Quoties praesertim mulier catholica aliqua viro acatholico nubere velit, diligenter ab Episcopo seu a parocho edocenda erit, quaenam circa huiusmodi nuptias Canonum sententia sit, servieque admonenda de gravi scelere, quo apud Deum rea fiet, si eos violare praesumat et maxime opportunum erit eundem adhortari, ut meminerit . . ., quod extra veram catholicam fidem nemo salvus esse potest . . . Quod si nonnulis in casibus paterna huius modi sacrorum pastorum studia in irritum cadere contingat, tunc sane abstinendum erit a catholica eadem persona censuris in illam nominatim expressis corripienda, sed alia ex parte abstinere etiam catholicus pastor debebit non solum a nuptiis, quae deinde fiant, *sacro quocunque ritu* honestandis, sed *etiam a quovis actu*, quo

approbare illas videatur. (Pius VIII ad archiep. Colon. 26. března 1830.)

Řehoř VII in litt. ad Primatem et Episcop. Hungariae 20. dubna 1841. — quoties vero, ipsis invitis, secus fuerit factum (cautiones nempe non datae) abstineant a nuptiali benedictione impartienda, eorumque praesentia, si necessitas urgeat, sit tantummodo materialis neque actibus et declarationibus coniungatur, quae confirment vel approbent, prolem aliter quam in religione catholica posse educari . . . parochus . . . matrimonio ipsi materiali tantum praesentia, nullo adhibito ecclesiastico ritu, intersit, perinde ac si partes unice agat meri testis, ut aiunt, qualificati seu autorizabilis, ita scilicet, ut utriusque coniugis audito consensu, deinceps pro suo officio actum valide gestum in matrimoniorum librum valeat referre.« (Instr. ad Episc. Austriae 22. května 1841.)

To jest tedy ona assistentia passiva, která původně vůbec jest předepsána pro smíšená manželství, ale u nás, jak řečeno, na tento případ se omezuje, kde záruk dáno nebylo.

I v tomto případě jest nutna dispensace církevní, jak výslovně se zmiňuje Pius VIII. v Instrukci 27. března 1830 ve výše uvedeném odstavci. Prohlášky mají býti učiněny jako při assistenci aktivní.

Sňatek konati se má z úcty ke svátosti na místě důstojném, ale ne posvátném, tedy ani v kostele ani v sakristii, nýbrž buď ve farním domě neb jinde. Duchovní správce jako testis qualificatus má býti přítomen oděn v roucho obyčejné (talár) a vlastně by neměl říci ani slova, ovšem když snoubenci jsou poučeni jakým způsobem by měli souhlas svůj vyjádřiti; kdyby toho neuměli, doporučuje Dannerbauer, (Prakt. Heschäftsbuch 227.) aby otázky kladl asi takto:

Přišli jste sem, abyste se vyslovili, že se chcete státi manželi. Béře si tedy ženich N. tuto svou nevěstu N. za manželku? Béře si nevěsta N. tohoto svého ženicha N. za manžela? Více nic se neptaje, požádá svědky za podpis do připravené matriky, kam se sňatek s číslem zapíše. Sám napíše: Coram me passive assistente . . .

Oznámí manželům, že jsou pravými manželi a že je jen smrt rozloučiti může. Na oddacím listě poznamená: Uzavřeli sňatek u přítomnosti nížepsaného faráře a dvou svědků.

Ovšem, že se doporučuje, aby správného jména assistence passivní se vystříhal a hleděl snoubence k tomuto činu přemluviti proto, že snoubenec katolický, jenž uzavírá sňatek, má býti zapsán též v matrice katolické, že proto se dostaviti mají k duchovnímu správci.

3. Zajisté by téměř osamělé bylo, kdyby snoubenci podobní, kteří reversů dáti nechtějí, spokojili se touto formou sňatku, poněvadž by zajisté k prvému případu se naklonili, anebo zvolili si též i obřady před pastorem či vůbec ministrem nekatolickým.

Zmínili jsme se již, že dispensace od závady povoluje se jen pod podmínkou, že snoubenci nepůjdou k ministru nekatolickému

žádat o jeho požehnání. Než, když tak přes všechny domluvy přece chtějí učiniti? Tu známo jest z výnosu kníž. arcib. konsistoře pražské ze dne 2. října 1894 č. 9373, že ve zvláštních případech k zamezení horšího zla passivní assistence i tenkráte se připustí, když snoubenci chtějí manželský consens vysloviti též coram ministre acatholico.

Dostali-li snoubenci v takovémto případě dovolení nejdůst. konsistoře, zajisté že na základě fakult nám nyní ještě neznámých pak možno přistoupiti k passivní assistenci také jako v případě druhém.

K tomu ovšem potřebí jest, aby snoubenci přinesli prohlašní list od pastora, který vydání tohoto nemůže nikterak odpírati. Než, co jest činiti, učiní-li toho přece? Tu radí P. Vilém Dannerbauer ve svém díle »Praktisches Geschäftsbuch« str. 226, aby farář katolický passivně assistoval třeba i bez onoho listu prohlašního. Ostatně v tomto případě zajisté i ndp. konsistoř udá způsob a podmínky, za kterými by se to díti mělo.

Zároveň podotknouti dlužno dle Dannerbauera l. c, že na základě listin předložených katolický farář má vše zapsati k prohláškám i do matriky, ale listiny veškeré, vyjímaje povolení konsistoře, doručiti straně nekatolické, aby minister acotholicus mohl dle nich vše zapsati a zaříditi. Po passivní assistenci může dle Dannerbauera prohlašní list snoubencům býti vydán.

Z toho se dá souditi, že Dannerbauer myslí, že pastor uchová listiny potřebné v archivě, neboť, a ten důvod zajisté zdá se býti správným, že číslování sňatku v matrikách u pastora by se dělo, an sňatek před katolickým farářem pouze církevním zákonem předepsán jest. Tolik alespoň jest jisto, že o podobné evantualitě, soud vážnější pronesen nebyl.

Zároveň však jest upozorniti na to, že by nesprávným bylo jednání, když by duchovní správce odepřel ihned prohlášky, a zvláště nechtěl hleděti prosaditi alespoň to, aby snoubenci třeba i jen assistencí passivní byli oddáni — a tak alespoň u nás a kde »Tametsi« jest prohlášeno, pravý sňatek svátostný byl uzavřen.

4. Když však snoubencové nepřistoupí na to, ani nezavážou se přijíti do fary katolické, a tam vysloviti consens, pak ovšem katolický farář je neprohlásí ani jim prohlašního listu nevydá.

Domluvy snoubenci katolickému mají býti ještě důraznější, hříšnost kroku toho, že ani souhlas před katolickým duchovním vysloviti nechtějí, jak práva sv. Církve nohama šlapají, sv. svátostmi pohrdají, že nebudou moci ospravedlniti se před Soudcem věčným, že z důvodů a pohnutek časných své blaženosti i dítek nedbali, že se jim požehnání Božího proto dostati nemůže (Dannerbauer l. c. str. 228).

Jak již řečeno, i když snoubenci takoví snad byli v katolickém kostele prohlášeni, nesmí katolický farář vydati prohlašního listu, poněvadž nesmí spoluúčinkovati k hříchu, kterého se snoubenci dopouštějí, uzavírajíce sňatek církevně neplatný. Jiných listin

ako křestní a úmrtní ovšem vydati musí, jsa zároveň státním správcem matrik.

B) Přijdou-li takto církevně neplatně oddaní snoubenci ke katolickému duchovnímu správci a chtějí vykonati vše, čeho žádá Církev katolická, a litují svého kroku, tu ovšem duchovní správce jim bude hleděti vymoci dispens od této závady a censury prominutí prohlášek církevních (Ord. list pr. 1869 str. 16. odst. 7.) a oddá je buď v kostele neb na jiném místě důstojném.

Pokud se týče přijetí sv. svátostí od podobného snoubence, tu vizmež instrukci Řehoře XVI. biskupům uherským 30. dubna 1841 danou:

Ceterum quocunque demum modo mixta haec matrimonia *citra Ecclesiae dispensationem* et necesarias cautiones sive per passivam catholici Parochi praesentiam, sive coram acatholico ministro contracta fuerint; illud Episcopis et Parochis Sanctitas Sua magnopere commendat, ut omni pastorali sollicitudine catholicum coniugem ad patratae culpae detestationem congruamque poenitentiam opportune conentur, excitare eumque solerter aducant ad obligationes implendas, quibus gravissime tenentur, illam praesertim, quae est de catholica universae prolis educatione impense curanda.

Podobně též Pius VI. 13. července 1782: »Si tales (modo declaret ante confessionem . . . renovare se promissimem de educanda prole in religione orthodoxa et reparaturum se scandalum aliis fidelibus datum) conditiones concurrant, non repugnamus nos, quominus pars cathotholica sacramentorum fiat particeps.«

Význam majestátu z r. 1609.

Uvažuje **Jiří Sahula.**

(Dokončení.)

Denis vyslovuje náhled: »Když dvě náboženství zápasí, vítězství připadá nevyhnutelně nábožnějším, to jest ne těm, jichž učení jest nejčistší, ale oněm, jichž přesvědčení jest rozhodnější.«[1]) Tento náhled stojí za uvážení. Ač náboženství konfesionistů čisté nebylo, těžko by je byla katolická opposice zdolala, kdyby byli vůdcové pracovali na poli církevním upřímně a obětavě. Ale již silný náraz bělohorský zaťal smrtelnou ránu konfessionistům pro jejich bezprogrammovost a přílišné světáctví. Nemohlo míti přesvědčení hluboké kořeny tam, kde je téměř prvý ostřejší vítr svál s povrchu. Stalo se to ve Štýrsku, v Rakousích i — v Čechách.

Některý počet mužů odhodlaných vytrpěti persekuci, nemůže sloužiti k charakteristice celku.

Panovníci naši zastali v druhé polovici XVI. věku sektářství české v nepopěrném mravním úpadku a byli svědky, že zdánlivě

---

[1]) Konec samostatnosti české, 454.

dokonávající katolicism přibírá novou mízu obrodnou. Denis dí: »Na koncilu Tridentském katolicism dokázal, že má dosti síly životní ku podniknutí nutných oprav.[2]) Ale u kacířství byly po majestatu poslední věci horší prvých. Místo co by byli sektáři na rychlo své vnitřní záležitosti přehlíželi a opravovali, přestávali na škodolibých úsměšcích. Každá pohana a pomluva tovaryšstva ježíšova jím byla vítána; ani nepozorovali, jak se jim boří půda pod nohama a co jesuité povznášeli mravní úroveň svého kněžstva, nechávali sektáři vlastní duchovenstvo živořiti. A že si stavové nedovedli získati v kněžstvu horlivé pomocníky, zatarasili si cestu k srdcím lidu. Pak bylo vítězství holou nemožností.«

VIII.

Zda silná oppcsice ostrých katolíků proti majestátu zaslouží paušálního odsouzení? Předními odpůrci majestátu byli Zdeněk Lobkovic, Jaroslav Martinic a Vilém Slavata; stavěli se proti lutherské anarchii i z nejhlubšího přesvědčení náboženského a z pohnutek nesobeckých. Byli hotovi ke všem obětem za své vyznání a nehleděli ani na přízeň dvora. Oni katolíci mírnější, kteří vešli s protestanty v kompromis, nečinili tak bohužel z pohnutek ideálních, jako spíše aby kryli vlastní kůži. Byli to mužové spíše ziskuchtiví než svobodomyslní. Vždyť se po defenestraci dovedli spojovati i s vlastizrádci lutherskými na zhoubu přirozených práv katolictva českého i na škodu práv české koruny.

Ostří katolíci ovšem podnikali proti svobodě lutherské boj až na nůž a náboženské snášelivosti vůbec neznali. Dobře totiž pozorovali, že by svoboda lutherská za krátko vyhubila katolictvo české zcela; pozorovali, že jen dvojí jest možné, buďto padnouti zcela, nebo pole opanovati.

Věděli, že lutherské na odiv stavené náboženské snahy jsou větším dílem kejklířstvím a že náboženský laxism a indifferentism zde má vítěziti nad skutečným, hluboce pocítěným náboženským zápalem. Strojeným náboženským vznětem zakrývali stavové politické a vlastizrádné švindle. Oligarchie česká, jež chtěla v rukou svých spojiti moc církevní i světskou k ukojení svého sobectví, neměla rozhodně práva mluviti za český národ; přiváděla lid svými despotickými snahami do postavení zcela nepřirozeného. Lid byl uveden do protestantismu nikoli proto, že by bylo jeho zdravé jádro po novotářství příliš toužilo, ale že byl aristokracií sveden a zmámen, ba i násilím k nové víře vláčen. A katolíci dobře věděli, že po umlčení vrtošivé oligarchie zdravý instinkt lidu znovu se probudí a trvale očistí. Kdyby bývali katolíci zcela povolni k žádostem protestantů, byli by též pustili ze svého vlastnictví většinu církevního majetku; byli by nepřímo aspoň approbovali zvůli nenábožné oligarchie, která pravé křesťanské reformaci pramálo rozuměla, přirozeným právům katolíků rozhodně nepřála a

[2]) Denis: Konec sam., 454.

náboženský cit poddaných stále víc otupovala. Vždyť po defenestraci byly vylučováni katolíci i z politických práv.

Ostří katolíci nemohli se spřáteliti s přítomností; pohlíželi na situaci zcela okem středověku a protestanté sami konečně v jisté míře toto jejich nazírání neodsuzovali. Na obojí straně se spojovala politika s náboženstvím. Katolíci pozorovali dobře, že se zkázou dosavadních zákonů náboženských kráčí ruku v ruce zkáza přítomného zřízení zemského, že nastává pohroma koruny české a neklamali se ani v nejmenším.

Než přes to vše dlužno se tázati, zda tato taktika neoblomných konservativců odpovídala pravidlům Církve prvotní. Jest nepopěrno, že užívali politického vlivu i k násilnému umlčování jinověrců; i ty prosté duše, které již bez vlastní viny v novém přesvědčení ustrnuly převáděli ostří katoličtí diplomaté mocí na víru svou jako protestanté katolíky.

A vezmeme-li na toto počínání absolutní měřítko, nemůžeme tuto taktiku velebiti, třebas se dála za souhlasu jesuitů a jiných orgánů církevních. Zajisté neodpovídalo to duchu pravého křesťanství, když na př. krátce před podepsáním majestátu katolíci kázali neoblomným sektářům, aby se súčastnili theoforického procesí! Nedalo se aspoň u lidu mnoho získati láskou? Ovšem jesuité sami zakusili v Čechách plno příkoří nejtrpčího. Zvláště prvních deset let jejich pobytu v Čechách bylo řadou mučennictví. Nadáváno jim synů Jidášových, vytloukána jim okna, často byli tělesně týráni; rušeny jejich náboženské obřady nejdrzejšími provokacemi v samých chrámech, takže často ani pokojně zpovídati nemohli.

Tak dokazovali »reformovaní« toleranci k těm, kteří jim dosud ničím ublížili a na jejichž charakteru nelpělo ani skvrny. Tato fakta zdají se ospravedlňovati pozdější tuhou odvetu tovaryšstva i těch, kteří za nimi stáli. Ale přes to vše taktika katolictva na počátku XVII. věku se dá spíše omluviti a vysvětliti, než velebiti.

Denis sám, ač protestant, neodsuzuje nijak strohý poměr jesuitů k sektářům v tomto čase. Naopak spíše chválí jejich tuhou bdělost a neúprosnou nesnášelivost, která mu jest svědectvím žulového přesvědčení tovaryšstva. Píše o Církvi: »Byvše po několik století porážena, ustoupila sice síle, ale neupustila od žádného práva svého. Chtěla i *musila* zmocniti se znova území ztraceného.[3])«
Tento historik dokonce projevuje obdiv a úctu obratnému politikaření tovaryšstva a vytýká Žerotínovi, že se nevrhl do zápasu s podobnou vehemencí, jako vlastní jeho souvěrci a jesuité. Leč toto jeho stanovisko, ač je tehdejším skutkům Církve tolik příznivé, neschválí nestranný katolický theolog; vždyť by musil důsledně zároveň značně omlouvati jak nesnašelivost a násilnost Husovu, tak tvrdošíjné násilnictví žáků Lutherových. Jesuité, kteří měli ve svém středu reformátory nejlepší, kteří byli svým bezúhonným životem v první řadě uschopněni uplatniti křesťanství

[3]) Denis: Konec sam. 662.

v duchu a pravdě, nemusili uvítati s takovým zápalem pomoc světského ramene. Nebýti této těsné součinnosti, bývala by mnohá obrácení sektářů vniternější a upřímnější.

Ovšem, že Církev chtěla a musila získati ztracené posice; bylo to její povinností; ale jakou cestou? Nyní leckterý nedouk mrští bez rozmyslu kamenem po tehdejších obětavých a skálopevně věřících reformátorech jen proto, že stavěli proti politickým šmejdům sobecké oligarchie politiku vlastní.

A kdo uvrhl na bedra těchto pracovníků hodiny dvanácté břímě největších nesnází? Kdo je zapletl do tak zoufalého boje, kdo byl vlastně příčinou, že v zemi povahy konservativní musil býti propuštěn majestát?

Nebyla to pouze bujná a bezohledná invase protestantismu. Vinu toho nesli též ti katolíci, kteří před tím dlouho se nestarali o řádnou katolickou organisaci a které ani mnoho netrápil veliký nedostatek katolického kněžstva, ač se vtírali do ovčince vlci hltaví. Majestát zavinila též neomluvitelná pohodlnost stolice římské, která právě před vystoupením Lutherovým příliš málo dbala jak o vnitřní obrod Církve, tak o získání našeho národa pro věc katolickou. Kdyby za ni nebyla bděla Prozřetelnost, zřítily by se málem všechny její tvrze. Její bývalou váhavost těžce odnášeli arcibiskupové Brus a Medek i Habsburkové; odnášeli ji i mnozí rehabilitace schopní kališníci. Rozmach husitský mohl býti Církvi již dávno před Lutherovým vystoupením vážnou výstrahou. Kdyby byla vyvinula v Čechách polovici té agilnosti, jakou osvědčovala nyní, nedošlo by rozhodně k podepsání majestátu a k náboženskému řádění zpupné oligarchie. Jesuité by byli opanovali pole bez houževnatého politikaření. Denis v příčině bojů o majestát připomíná, že kdyby nebylo vnitřních sporů mezi katolíky, »možná že reformace (protestantská) by byla potlačena bez boje, jak se stalo na př. ve Štýrsku«[1]) Co by byli dokázali katolíci svornou prací teprve tehdy, když ještě první náběhy k majestátu nebyly znatelny!

Semeni náboženského laxismu se ponechalo před časy až příliš volné pole; excentrický pohyb duchů byl s malou péčí sledován, a proto následovalo tak drsné překvapení. Pak ani nejhorlivější a nejopravdovější reformátoři nedovedli porouchané bašty dokonale opevniti, ať podstupovali nejpříkladnější mučenictví nebo nebo offensivu.

V Čechách po nejtužším boji konečně povolen majestát; ale tato událost neznamenala nějaký pronikavý náboženský obrat v naší zemi, neboť byla spíše pádným svědectvím žalostného stavu než průlomem doby zcela nové.

---

[1]) Denis: Konec sam., 550. Sám vídeňský biskup Khlesl se v některých chvílích spojoval z osobních zájmů s intrikány protestantskými.

Přehled.

Píše **Frant. Vaněček.**

Hraběte di Campello list odprošovací. — Náhledy církevní o lichvě poctěny cenou londýnské university. — Bodleyův spis »Francie« protestuje proti sektářství ve Francii. — Spectator o »papežských nárocích«. — Řecké bohoslužby v Neapoli, polské Kanadě a české ve Vídni? — »Times« o saské princezně. -- Král. princ Jesuitou.

O návratu hraběte Jindřicha di Campello, dříve kanovníka kapitoly svatopetrské v Římě, prolétla širší zpráva katolickými listy, jinými listy šla zpráva jen kratinká. Navrácenec zaslal dva prosebné listy: jeden kardinálovi Rampollovi, druhý kardinálovi Vaughanovi. V prvním prosí, aby dobrotivě obstaral v archivu kapitolním, v němž bude zpráva o jeho apostasii ke starokatolíkům, aby vedle té černé zprávy byla též vřaděna milostná zpráva o jeho návratu. Rampolla jest zároveň hlavou kapitoly svatopetrské, a proto k němu se obrací. V druhém listě prosí Vaughana, aby zprávu o jeho návratu rozšířil mezi Angličany, mezi nimiž se za dnů kardinála Manninga holedbal svou apostasií. Dnes prosí, aby ohlášena byla jeho slepota všem, kdož v němž spatřovali nosiče nových myšlének. Oba listy jsou psány tak kajícím tonem, že povznášejí. Pravda katolická vítězí.

Podobně lze říci o názorech katolických v jiném směru. Známo, že v minulém století celá škola národních hospodářů hlavně s Anglií povstala, která názory katolické o úroku, lichvě a práci prohlašovala za náboženské blouznění; mezi těmito koryfey byli Beutham, Mill, patroni theorie laisser-faire, která řídila národohospodářské názory posledních 75 let a donosila zbytky středověkých institucí. Teď byl v téže Anglii vyznamenán první cenou londýnské university spis Irwinův, jenž dokazuje, že středověký způsob nakládání s lichvou nebyl taký, jak jej Beutham a Mill líčili, ale že byl hospodářsky zdravý a spravedlivý, ježto předcházel spoustám, které vždy lichva působila v životě Babyloňanů, Řeků a Římanů. Názor církevní slaví nový triumf. *Protestantská londýnská universita poctila čestným titulem spis katolíka-Jesuity,* Irwina, Beutham a Mill jsou sesazeni ze své podnože. Pravda má cenu trvalou, byť na čas byla pokálena.

Podobně jest s bojem ve Francii. Combes má násilí v ruce, ale nebude jej míti stále. Malý zjev pro všední lidi ukazuje se soudným jako ranní červánek. Akademie francouzská »Ac. des Sciences Morales et Politiques« vznesla nejpřednější své vyznamenání na dílo J. E. C. *Bodleye* »Francie«. Hlasování stalo se jednomyslnou aklamací a dostalo se jím vzácné pocty muži, který *ve svém spise protestuje proti sektářskému kramaření s náboženskou snášelivostí,* jak jej praktikují nyní osoby u vlády francouzské. V Akademii francouzské není klerikální většina, ale Akademie poctila Angličana, jenž ve svém monumentálním díle

odsuzuje protináboženské hnutí ve Francii. Jest to jen malý zjev, ale jest to červánek, který se ukazuje v řadách intelligentních ohnisek francouzských.

Zde intelligence jest prozíravá aspoň v tom směru, že neodepřela uznání muži, jenž se odlišil docela od názoru modního ve francouzských listech. Jak ohromné nesmysly často intelligence prvého řádu chová, ukazuje článek anglického listu velice váženého a rozšířeného: »Spectator«, který v listopadu 1902 přinesl přehled o knize »papežské cíle a nároky«, mezi nimiž spisovatel uvádí také:

Papež činí nárok »býti vyjmut z bludu a omylu« a žádá, aby »se mu klanělo jako Bohu«, protože jest to »Ježíš Kristus skrytý pod rouškou masa«, že může »s neomylnou jistotou proskribovati a zatratiti nauky logické, vědecké, fysické, metafysické aneb politické každého druhu«, že mluví »hlasem Božím bez ohledu na sv. Písmo, tradice, Otce a sněmy církevní«, že »má právo sesazovati krále«. Pisatel onoho přehledu se diví, zda možno, aby většina katolické Církve mohla sdíleti tyto názory. Také názory vštěpují se ve vědeckých revuích. Jeden mnich napsal listu odpověď: »Kdyby pisatel Vašeho článku chtěl na základě jím uvedených vět býti přijat do Církve, musil by býti z ní vyloučen.«

Životy svatých slaví svůj obrod. I protestantská literatura anglická zaznamenává četná vydání životů svatých. Jsou ovšem dle toho, ale přece mnoho dobrého působí. Nejoblíbenějším svatým, osob mimo Církev stojících, jest sv. František Serafinský, který se dočekal mnohých nekatolických životopisců. Jeden z nich z něj dělá pokrokového pantheistu, protože líbal stromy a zdravil je a zvířata bratry nazýval, jiný líčí jej jak nejnebezpečnějšího nepřítele římské Církve, jehož dílo bylo hned po jeho smrti intrikami zmařeno, při čemž prý pomáhal sv. Bonaventura. Zaznamenáváme tyto zvláštnosti v náhledech bez udání jmén jejich majitelů a zastanců. Kardinál Prisco, arcibiskup neapolský, nařídil postaviti řeckou farnost v Neapoli, aby katolíci ritu řeckého, kteří na lodích často přicházejí do Neapole, rádi obcovali mši sv. a konali náboženské povinnosti.

Podobného cosi zavedl arcibiskup Szepticki ze Lvova, jenž poslal otce basiliány do Kanady, kde Rusové mezi Poláky loví pro svou církev odpadlíky. Každý chválí horlivost jmenovaných biskupů. Kdyby však se jednalo o české služby Boží, jaké by to bylo povstání!

»Times« o aféře princezny saské píše dopisovatel z Paříže: »Jest charakteristický zjev, že nikomu není nápadné, že kalvinské město jest útočištěm princezny, která posazena byla na stupně trůnu nejstaršího v Evropě, kteráž opouští svých 5 dítek, aby paradovala na ramena muže, jehož mládí jest jen pro něho omluvou. Opět vidím jak moderní francouzská škola literární, jak na *jevišti*, v knihách, a v novinách uvolňovala mravnost. Nechci hověti pokrytectvím nářkům, ale třeba říci, že příchod nové mravnosti řízené

toliko choutkou oznamuje okamžik, kdy rodinné svazky stanou se pouhou fikcí a *nenastane-li radikální změna, společnost bude míti atheismus za základ a rozkoš za vrchol!*«

Pařížským dopisovatelem »Times« jest Blovitz (konvertita žid, v lednu 1903 zemřelý.) Královský princ Rainer (obou Sicilií) druhý syn hr. Coserty vstoupil ve svém 20. roce do Tovaryštva Ježíšova po veliké opposici své rodiny.

Při smrti kardinála Parochiho rozepsaly se listy italské o otázce římské. Hlasy si odporují navzájem velice, ale proto nejsou bez zajímavosti. Tribuna (lid) tvrdí, že jest obeznámena velice s náhledy kardinála vikáře, který prý »miloval sjednocenou Italii« a byl velice oddán přítomným ředitelům jejím. Naproti liberální Tribuně psala »Italie,« že nebylo více nesmiřitelného odpůrce sjednocené Italie nad Parochiho. »Patria« zase se vytasila s dosud nepublikovaným listem, jenž obsahuje názory Parochiho, jak je vyjádřil v rozmluvě s královským kaplanem Msgr. Auzino. Dle tohoto »nepublikovaného« dokumentu by král postoupil kousek území pod vatikánskými zahradami směrem k Tibeře a moři, aby bylo zabezpečeno volné spojení se světem a utvořen tak stateček a la Monaco a San Marino, čímž by vyplněno bylo přání katolíků svobodného papeže v Italii. »Osservatore Rom« k tomu lakonicky dodal, že Patria cituje mrtvého a že ani autorita Parochiho nedostačuje stanoviti hranice, které jedině sv. Otci stanoviti přísluší. Jakési ústupky na straně italské přece jen třeba znamenati.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle V. v postě.

Svátek předrahé krve Páně.

Jak drahocenná jest krev Páně.

»Proto prosíme Tebe, abys pomohl sluhům svým, kteréž jsi předrahou krví vykoupil.« »Ambr. chvalozpěv.«

Neapol, město italské, má patronem a ochrancem sv. Januaria, biskupa a mučenníka. V hlavním chrámu města tohoto odpočívá tělo sv. biskupa. V den 1. května a 19. září koná se v Neapoli zvláštní slavnost. Ve dny tyto veliké množství lidu shromažduje se v chrámě tomto, aby byli svědky zvláštního zázraku. Krev sv. mučenníka chová se ve dvou lahvičkách, a sotva že krev tato dá se k hlavě mučenníkově, tu ihned začne v lahvičkách vříti a pohybovati se, jakoby v těle byla. Veškeren zástup velebí a oslavuje Pána, že zázrakem tímto již šestnáct set let oslavuje služebníka Svého.

Avšak větší ještě zázrak koná se před zraky našimi denně, když při oběti mše svaté pod způsobou chleba a vína oživuje krev Beránka Božího, Ježíše Krista, která za nás na kříži prolita byla. Krev tato mnohem zázračnější účinky jeví, nežli krev svatého Januaria; neboť krví touto očistění a obmyti jsme od hříchů mnohých, a krví touto i živena a sílena jest duše naše k životu věčnému. Aby úcta krve té předrahé v lidu křesťanském se rozhojnila, ustanovila Církev svatá pátek po neděli čtvrté postní ke cti předrahé krve Páně. Proto dnes rozjímati budeme, že drahocenná jest krev Kristova, která za nás na kříži prolita byla.

Pojednání.

Když Hospodin chtěl z Egypta vysvoboditi lid Svůj, poslal Mojžíše a Arona k Faraonovi, který však byl srdce tak zatvrzelého, že lid propustiti nechtěl. I trestal Hospodin Faraona mno-

hými ranami. Poslední pak ranou trestal Hospodin tím, že anděl o půl noci pobil všecko (prvorozenstvo) egyptské. Aby však anděl rozeznal příbytky israelských, kam vkročiti nesměl, rozkázal Hospodin, aby každý hospodář vzal beránka jednoročního, zabil ho, krví pak beránčí aby potřel dvéře a veřeje příbytku svého.

Svatý Jan Zlatoústý, jenž o slavnosti krve Páně tuto podivuhodnou událost rozjímá, praví: »Co pravíš, Mojžíši? Krev beránka má osvoboditi člověka od smrti? Tak jest, odpovídá světec, ne proto, že jest krví, nýbrž že krev beránka byla obrazem a podobenstvím krve Páně.«

Proto také nazývá svatý Jan Křtitel Pána Ježíše Beránkem Božím, který snímá hříchy světa. A sotva že Beránek tento vyplnil osm dní po narození Svém, tu již při obřezání proléval předrahou krev Svou, kteroužto krví koupil si a zjednal jméno, kteréž jest nad všeliké jméno, totiž jméno Ježíš, jež znamená tolik jako Spasitel. Poznáváte nyní vy, kteří jméno to bez příčiny a bez uctivosti vyslovujete, jakého hříchu se dopouštíte?

Po krvi Beránka toho žíznili židé v Nazaretě, když Pána Ježíše vyvrhli ze školy a uvedli na horu, aby Ho odtud svrhli. Jindy zase v chrámě žíznili po krvi Beránkově, chápajíce kamení, aby Pána ukamenovali. Že pak ještě hodina nepřišla, v níž Pán krev svou proliti měl, proto se ztratil. Jindy opět velerada židovská radila se, jak by Beránka toho zabila, leč pokaždé bála se lidu, který Ježíše miloval.

Tu však ďábel vnukl Jidášovi, jednomu ze dvanácti, aby krev Pána a Mistra svého prodal. I smluvil se s nimi, že krev Páně za třicet stříbrných prodá. Tito pak radovali se z toho, a slíbili mu dáti peníze.

Když pak Pán Ježíš ve čtvrtek před Svým utrpením Své věrné tak miloval, že pod způsobou chleba a vína krev Svou jim zanechal, tu předpověděl, že jeden jest mezi nimi, který tuto krev předrahou nepřátelům prodal.

A od této chvíle ta krev Beránka Božího hojným proudem řinula pro vykoupení naše.

Pán milý v zahradě Getsemanské modlitbou k utrpení přehořkému se připravuje a sílí. Tři hodiny modlí se Syn Boží, aby ne Jeho, nýbrž vůle Otce nebeského se vyplnila. Když pak Beránek Boží viděl veškery hříchy lidské, jimiž byl obtížen, tu pod tíhou jejich až k zemi tvář Svou sklonil, pohled pak těch hříchů přemnohých takovou hrůzou naplnil Srdce Ježíšovo, že žilky mnohé popraskaly a krev předrahá v krůpějích potu na svatém těle se objevila tak hojně, že až zemi zbarvila. Platil zde Pán Otci Svému krůpějemi krve za to, že my lidé protivíme se vůli Boží, nechceme zachovávati přikázaní Boží.

Když pak pochopové Beránka Božího v zahradě Getsemanské vázali, tu zadrhli provazy a řetězy na Jeho svaté ruce tak silně, že až do masa se zarývaly a krev z těla Páně vynutily.

Leč hojnými proudy měla krev Páně řinouti teprv o velikém pátku. V tento den na dvoře římského vladaře Piláta nepřátelé

Ježíšovi jako vzteklí psi vrhli se na Beránka Božího, obviňujíce Ho ze vzpoury proti císaři. Avšak vladař Pilát uznal nevinnost Beránka Božího, avšak přes to dal Beránka Božího přivázati ke sloupu a bičovati.

Ó, jak se chvěl Beránek Boží, když byl ke sloupu přivázán a když přistoupili vojíni, mající v rukou řemeny, na jejichž konci připevněny byly olověné kuličky a železné háčky. Těmito šlehali nevinné tělo Beránka Božího tak ukrutně, až všecky žíly byly potrhány a krev předrahá vyřinula. A protože hlava Páně byla ušetřena, vstavili na hlavu Beránka Božího korunu z trní, již to holemi vtloukali do hlavy Beránka Božího.

Bylť Beránek Boží krví tak zbrocen, že Pilát vladař vyvedl Beránka toho na místo vyvýšené a představil Jej lidu slovy: Ejhle, člověk! Domýšlel se vladař, že pohled na Beránka toho ztrýzněného a zkrvaveného lidu dostačí, aby měl s Ním útrpnost, a že odevšad rozlehne se hlas útrpnosti a pláče. Avšak lid, jenž byl poštván od velekněží nejenom nejeví útrpnosti, nýbrž volá: Vezmi a ukřižuj Ho! Jakoby ještě nebyl nasycen tou krví, kterou Pán proléval.

Pilát, jenž dobře věděl, že Ježíš jest nevinen, táže se: A co zlého učinil? Slovy těmito chtěl vladař připomenouti lidu Božímu, že nejenom nic zlého neučinil, nýbrž že každý krok Beránka Božího znamenán byl láskou a dobrodiním. Vždyť Pán všude dobře činil a pomáhal, uzdravuje neduhy v lidu, křísil mrtvé, očišťoval malomocné, hojil slepé, hluché a němé, vymítal z posedlých ďábelství, ano, i lačné zázračným způsobem nasycoval.

Aby pak vladař ještě zřejměji nevinnost Beránka Božího lidu představil, dal donésti vody a umývaje si před lidem ruce, volá: Krev Jeho na nás i na naše syny. A spočívá krev Beránka Božího až do dnešního dne na lidu tom, jehož otcové smrt kříže Pána Ježíše si vyžádali.

Pilát, vida nezbytí, vydal Beránka Božího na smrt kříže.

A již ženou Beránka Božího z města ven, aby na hoře Kalvarii krev Jeho na kříži byla prolita. Již vstupuje Isák novozákonní na horu Moria, aby tam byl poslušen Otci Svému až k smrti, k smrti nejohavnější, k smrti kříže.

Pán náš milý při slavném vjezdu do Jerusaléma naříkal, že chtěl lid Svůj shromážditi jako shromažňuje slepice kuřátka pod křídla svá, ale že lid ten nechtěl. Dnes však celý Jerusalém shromáždil se u Pána a ruce Páně jako křídla rozpjaty jsou na kříži, aby pod stínem svatého kříže uchráněni byli před trestající spravedlností Boží.

Bylať zajisté spravedlnost Boží hrozná v Zákoně Starém. Za času Noe veškeren svět zahlazen potopou. Města Sodoma a Gomorha i s obyvateli spálena ohněm a sirou s nebe. Pro reptání na poušti hadové jedovatí uštknutím mnohým smrt způsobili. Pro jedinou modloslužebnost dvacet tři tisíce usmrceni. Pro nestřídmost dvacet šest tisíc zahynulo. Farao i s vojskem svým v moři utonul. David pro jediné sčítání lidu sedmdesáte dva tisíce poddaných morem ztratil. Ptáme-li se po příčině těchto trestů Božích, můžeme

odpověvěti, že nebylo kříže a na kříži Beránka Božího, pod Jehož stínem by se byli mohli ukryti před blesky spravedlnosti Boží.

Již ve Starém Zákoně měl lid Boží předtuchu, že jenom krví může býti spravedlnost Boží usmířena, a proto tak veliké množství jalovic a beránků Hospodinu bylo obětováno, aby prolévánim krve jejich lid Boží Hospodina si naklonil. Tak každodenně ráno i večer donášena Bohu oběť ranní a večerní. Oběť tato záležela v tom, že ráno byl obětován beránek v oběť ranní, a večer beránek v oběť večerní. Krev beránků těchto předobrazovala krev Beránka Božího.

I mezi národy pohanskými panovalo domnění, že jenom krví mohou býti bohové jejich usmířeni, aby se na lid svůj nehněvali. Proto když nějaká pohroma pohanům hrozila, nejenom hleděli krví zvířat nakloniti si bohy, ale nad to i krev lidskou prolévali. Byliť přečetní otroci zabíjeni, aby usmířila krev hněv bohů.

Když synové prarodičů našich Adama a Evy, Kain a Abel, chtěli vzdáti Hospodinovi dík za požehnání, kterým žehnal práce jejich, obětovali oba Hospodinu. Kain obětoval z úrody zemské, Abel pak z prvotin stáda svého. Kain obětoval obilí, aby poděkoval za úrodu polní, Abel pak obětoval beránka, aby vyprosil požehnání a ochrany stádům svým.

Oběť Abelovu Hospodin přijal. Byl zajisté beránek obrazem Beránka Božího, a krev beránkova byla obrazem krve Kristovy. Oběti Kainovy však Hospodin nepřijal, protože nevycházela z čistého srdce. I rozhněval se Kain na bratra svého, a ač varován byl Kain a napomenut, aby nedal se ovládati zlostí, nicméně napomenutí Božího nedbal, a bratra Abela zavraždil. O krvi pak Abelově, kterou prolil Kain, svědčí Hospodin: »Hlas krve bratra tvého volá ke mně ze země. Protož nyní zlořečený budeš na zemi, kteráž otevřela ústa svá, a přijala krev bratra tvého z ruky tvé.«

Jaká to mocná krev, že hlas její ze země dosahuje až k nebesům! Jaká to podivuhodná krev, že mluví a volá o pomstu k Hospodinu! Porozumíte hlasu krve té, kterou země hned na počátku byla zkropena, když řeknu vám, že Kain byl obrazem židů, Abel pak obrazem Pána Ježíše. A jakož Kain ve zlosti vyvedl bratra Abela ven a pod širým nebem krev bratrovu prolil, tak i židé z nenávisti Beránka Božího vyvedli z Jerusaléma, aby na hoře Kalvarii krev Jeho prolili. A jak jako hlas krve Abelovy volal ze země k nebi, tak i hlas krve Beránka Božího při mši svaté volá k Otci nebeskému o smilování.

A jakož židé u Piláta volali: Krev Jeho na nás i na naše syny, tak můžeme i my volati po pozdvihování: Krev Beránka Božího na nás i na naše syny. Ať krev tato smíří nás s Otcem nebeským. Ať krev tato odvrátí od nás trestající ruku Páně. Ať krev Beránka Božího očistí duši naši. Ať krev Páně naučí nás znáti cenu duše naší.

Jako tam na Kalvarii krev Páně s kříže, tak nechť i nyní jako rosa nebeská ovlaží duši naši, aby hojné ovoce vydávala pro život věčný. Zvláště pak tehda, když duše s tělem loučiti se bude, když

smrtelný pot na čele vyvstane, nechť tehdy krev Beránka Božího, jižto proléval ve smrtelné úzkosti v zahradě getsemanské, uleví nám bolestí. A když duše z vězení těla jsouc vysvobozena, vlétne k výšinám nebeským, nechať krev Páně vyjedná duši na soudě Božím milosrdný a milostivý výrok spravedlivého Soudce. Kéž krev Beránka Božího zjedná nám lásku nebeského Otce, aby neodvrátil tváře Své od nás, aby nezastíral tváře Své, jako dnes zastřená tvář Beránka Božího na kříži, ale aby pro předrahou krev Beránka Božího zachoval nás od smrti věčné, jako zachovala krev beránka lid v Egyptě od smrti časné. Amen. *František Klíma.*

Svátek sedmibolestné Panny Marie.

Jak Maria trpí a pro koho trpí?

»Tvář má vzdula se pláčem a víčka má potemněla.« II. Noct. V. R.

Použili jsme, rozmilí v Kristu, doby svatopostní, abychom nejenom rozjímali o umučení Páně a lásce Kristově, kterou nám prokázal, an za nás na kříži umřel, ale abychom také oslavili nástroje umučení Páně, kterých Prozřetelnost Boží použila k našemu vykoupení. Avšak nesmíme mlčením pominouti jednoho nástroje živého, kterého Pán použil, a který spolu s Kristem trpěl. A jestliže nástrojům neživým a necitelným, jimiž jsou trnová koruna, hřeby, kopí, plátno, prokazuje Církev svatá povinnou úctu a vybízí lid věřící, aby nástroje tyto zveleboval a oslavoval, nelze mysliti, aby nástroji živému povinná úcta nebyla vzdána.

A jakož Církev Páně pátky svatopostní zasvětila nástrojům utrpení Páně, tak i pátek před nedělí květnou zasvěcen Matce Boží Marii Panně, kterážto pod křížem Páně stála, až Ježíš ducha vypustil, a o niž Pán Ježíš před smrtí Svou se postaral, zanechav ji milému učenníku Svému Janovi. Církev svatá nazývá Matku Páně Matkou sedmibolestnou a bolesti, kteréž cítila nad utrpením Syna svého milého, projadřuje slovy: *Tvář má vzdula se pláčem, a víčka má potemněla slzami,* tak že nevidím Miláčka srdce svého

Chceme dnes na základě slov těch rozjímati, že Matka trpí s Kristem, jak trpí a pro koho trpí. Kéž i v srdci našem zavládne útrpnost s trpící Matkou Páně!

Pojednání.

Když po spáchaném hříchu v ráji Adam a Eva byli vyhnáni a Kain bratra Abela zavraždil, tu viděla matka naše Eva, jak hrozný jest hřích a jaké následky má. Jak naříkala matka naše Eva, že v jediné chvíli obou synů byla zbavena. Mrtvolu Abelovu objímala, líbala a krev jeho slzami smáčela; Kaina pak bratrovraha také neměla; neboť jako tulák a poběhlík bloudil na zemi.

Avšak větší bolest a zármutek nad smrtí Syna svého jednorozeného cítila Matka Páně, která jako druhá Eva smazala vinu matky naší první. Abela bratr Kain tak netrýznil a netrápil, jako židé trápili a trýznili Krista Pána. Vždyť bolest Matky Páně trvala celá třicet tři léta. Zvláště pak veliká a nezměrná byla bolest Marie Panny, když Pán Ježíš v zelený čtvrtek odebral se po večeři do zahrady getsemanské, aby se tam modlil.

Kdo jest s to, vyjádřiti bol Matky Páně, když loučila se s Kristem ve večeřadle! Představme si Matku, která má jediného Syna. Syn tento nejenom Matky Své v ničem nezarmoutil po celý čas života Svého, nýbrž s Matkou žil tak, že každé Jeho slovo, každý pohled naplňoval Matku slastí nevýslovnou. A naopak. Matka tohoto Syna svého milovala tak, že nemohla ani na okamžik od Něho se odloučiti; vždyť sama praví, že s bolestí hledala Syna toho ztraceného.

A nyní Matka slyší, jak nepřátelé radí se o bezživotí tohoto Syna milého. Slyší, že jednoho z důvěrných přátel Jeho velerada židovská penězi získala, aby jim Ho zradil a prodal. Matka slyší že Ho přátelé Jeho opustili tehdy, když byl svázán provazy a řetězy jako zločinec a veden ulicemi jerusalemskými. Matka slyší, že noční dobou jest souzen, a že nemá nikoho, kdo by se Ho zastal, ač nikdy zlého se nedopustil, nýbrž naopak všem dobře činil. —

Matka tato vidí na dvoře vladaře Piláta zástup zuřící, který lační po krvi Syna jejího, ač Pilát zřejmě hlásá, že na Něm viny nenalézá. Matka vidí Syna obnaženého, kterého přivazují k sloupu, a slyší, kterak dopadají rány na Jeho svaté tělo. Slyší vzdechy a nářek milého Syna. Vidí hlavu Jeho zdobenou trnovým věncem. Vidí, jak Syn její postaven vedle lotra Barabáše, a jak lid váží Syna toho horším, než Barabáše. Slyší řev nepřátel: *Pryč s Ním! Na kříž s Ním!* Patří na Syna přioděného rouchem šarlatovým, kterého Pilát vede na pavlač, a ukazuje lidu slovy: *Ejhle člověk!*

Byltě Syn její nejkrásnější mezi syny lidskými, a dnes skoro Matka nepoznala by Syna svého, tak jest zkrvaven a ztrýzněn. Slyší výrok Pilátův, jímž Syn její odsouzen, aby za městem na místě popravném mezi dvěma lotry na kříž za živa byl přibit. Vidí hrozné břemeno kříže, které Syn její milý objímá a líbá a na ramena bere, aby jako Isák na něm jako na oltáři nebeskému Otci byl obětován. Slyší Matka Páně, jak ruce a nohy Syna milého katané přibíjejí na kříž, slyší Matka Páně sténání a vzdechy Syna milého. Patří na Syna, an s křížem jest povýšen. Vidí, že po straně visí oba lotři. Slyší, že tito Pánu Ježíši se posmívají. Slyší pohanu a potupu Syna svého. Slyší slovo Jeho: *Ejhle Syn tvůj!* Slyší, že Syn její milý žízní trápen, a nemůže mu podati krůpěje vody, aby žízeň Jeho uhasila. Slyší nářek Jeho, že i Otec nebeský Ho opustil. Patří na smrt Syna milého, který poroučí ducha Svého v ruce Otcovy.

Kdož by neměl spolu s Marií Pannou cítiti bolest, jak i v písni se praví: *Kdož by neměl zaplakati, vida Matku Páně*

státi se Synem svým strápenou. Mámeť zajisté nejednu příčinu, abychom s Matkou Páně spolu plakali, jelikož hříchy a nepravosti naše byly příčinou bolestí Matky i Syna Božího.

A jak pak trpí Matka Páně? Svatý Jan, jenž spolu s Marií Pannou stál pod křížem, odpovídá, že Matka Páně stála pod křížem. Trpěla tedy odevzdána jsouc do vůle Boží. Neboť kdyby Matka Páně byla nevydala Syna svého dobrovolně jako oběť pro spásu světa, nikdo by byl jí k tomu donutiti nemohl. Ač srdce Marie Panny krvácelo, přece nicméně ochotně dala Syna svého na vykoupení světa.

Když Abraham na doléhání manželky své Sáry Hagar děvku i se synem jejím Ismaelem z domu byl vyvedl, *dal jí na cestu chléb a láhvici vody vložil na rameno její a dal jí pachole a propustil ji. Kterážto, když odešla, bloudila na poušti Bersabé. A když byla ztrávena voda v láhvici, položila pachole pod jedním ze stromů, kteří tam byli, a odešla a sedla naproti podál, co by mohl z tučiště dostřeliti, nebo řekla: Nemohu se dívati na to dítě, ano umírá; a sedíc naproti pozdvihla hlasu svého a plakala.*

Tam Hagar nemůže se dívati na pachole, ano žízní umírá, proto odchyluje se od něho a jenom z daleka čeká a dívá se, až pachole umře. Ne tak Maria Panna na hoře Kalvarii. Nejenom že neodchází od kříže, nýbrž stojí pod křížem a počítá chvíle a hodiny tak dlouho, až Kristus naklonil hlavy a vypustil duši. Stojí pod křížem Matka Páně, ač nepřátelé tupí a haní Syna milého. Stojí Matka Páně pod křížem a patří na vojíny, kteří rozdělili roucho Syna milého a o sukni Jeho metali los. Stojí Matka Páně pod křížem i tehdy, když Syn její milý již duši vypustil. Onať by ráda spolu s ním umřela, ale nemůže, neboť srdce její má trpěti ještě zvláštní bolest, které Syn milý již necítil.

Setník Longin a vojíni přibližují se ke kříži, aby odsouzeným a ukřižovaným zlámali kosti. I zlámali kosti prvnímu i druhému, který s Kristem byl spolu ukřižován. S bolným srdcem čekala Matka Páně, nebudou-li i kosti Syna Božího polámány. Leč již ve Starém Zákoně bylo předpověděno: *A kostí Jeho nezlámete.* I musilo Písmo býti naplněno. Proto Longin, vida Krista na kříži již mrtvého, *kopím otevřel bok Páně a hned vyšla krev a voda.* Jak bylo Matce Boží, když i tuto potupu Syna svého viděla.

Neprotivila se Longinovi, nechytala kopí jeho a nebránila Syna svého, dobře vědouc, že se tak děje dopuštěním Božím, aby láska Kristova všem ozřejměla, a aby z rány Srdce Ježíšova jako ze studnice rajské sedmerý pramen svatých svátostí vyprýštil. Vědělať Matka Páně, že z rány Srdce Ježíšova rosa nebeská vyřine, která zemi hojně zúrodní.

Když matce křesťanské Pán Bůh odejme jediné dítě, co tu pláče a nářku, ba nezřídka taková matka i s Pánem Bohem by se hádala, proč jí miláčka bere. A neví ubohá, co by si v jedináčku svém vychovala. Obyčejně bývá jedináček mazlíčkem, kterému se všecko dovolí, kterého nikdo nesmí zarmoutiti a který

matce nezřízenou lásku obyčejně nevděkem, ba často i ranami splácí, protože matka nechtěla jedináčka trestati.

I Matka Páně jediného Syna svého drží pod křížem na lůně svém. I patří na tělo Miláčka svého a vidí, jak zloba lidská tělo Jeho zohavila. Všecky žíly jsou potrhány, tělo celé jest rozedráno a zkrvaveno, čelo svaté a hlava trny zbodána, ruce a nohy hřeby probity. Nevidí Matka Páně na těle Syna svého zdravého místa a přece nicméně Maria Panna nezlořečí katanům, nesvolává na ně pomsty a trestu s nebe, nýbrž jako Syn její milý odpustil katanům, modlil se za ně, vymlouval je u Otce nebeského, tak i Maria Panna odpustila katanům, modlila se za ně a vymlouvala je. Vždyť věděla, že jenom krví Syna Božího může býti vina lidská usmířena. Proto bolesti své spojuje s bolestí Kristovou, a tak stala se pod křížem Matkou celého pokolení lidského. A od té chvíle blahoslavenou nazývají Matku tuto všickni národové, uznávajíce v ní utěšitelku všech trpících, potěšení všech zarmoucených a pomocnici všech krví Kristovou vykoupených.

Ač Matka Páně krve neprolévala, nicméně přece honosí se názvem královny všech mučenníků a sice z té příčiny, že bolesti její, které trpěla při umučení svého milého Syna, převyšují všecko, co mučenníci pro Ježíše Krista trpěli. Neboť nebylo a nebude matky, která by syna svého tak milovala, jako milovala Maria Panna Ježíše, a která by byla proň tolik bolestí trpěla, jako Matka Páně. Viděla, že ponenáhlu a zvolna mučen a trápen byl Pán Ježíš, aby bolesti Jeho byly trapnější.

Pro koho Matka Páně trpí? Na otázku tuto odpovídá nám tajemství bolestného růžence, který se dobou postní modlíváme. Při každém tajemství opakujeme slova: který pro nás krví se potil, který pro nás byl bičován, který pro nás byl trním korunován, který pro nás těžký kříž nesl a který pro nás byl ukřižován. My lidé byli jsme příčinou bolestí ne pouze Syna Božího, nýbrž i Matky Jeho přemilé. I svatý Pavel dotvrzuje pravdu tuto, když praví, že Kristus miloval apoštola toho a pro něho proléval krev Svou. Tak drahá jest duše naše Kristu Pánu, že by byl pro každého člověka trpěl zvlášť všecko, co trpěl pro veškeren rod lidský. Že pak odevzdal nás Pán Matce Své jako dítky pod křížem, proto můžeme říci, že i Maria Panna pro nás trpěla. Týž sv. apoštol Pavel praví, že ti, kteří nyní nanovo hříchu se poddávají, nanovo Ježíše křižují a nanovo bolesti Rodičky Boží Panny Marie obnovují. Že pak Matka Páně pro nás trpěla, proto vroucí láskou máme lnouti k sedmibolestné Matce Boží.

Jistý mladík byl zvláštním ctitelem sedmibolestné Matky Páně. Měltˇ v příbytku svém překrásný obraz, na němž Srdce Matky Páně bylo zobrazeno, kteréž sedmi meči bylo zraněno. Mladík konal před obrazem tímto ranní i večerní modlitby. Matce sedmibolestné žaloval a přednášel kříže a útrapy, které naň doléhaly. Matce této přemilé poroučel v ochranu a záštitu tělo i duši svou.

I stalo se, že mladík ten ve společnosti s jinými mladíky dal se svésti ke hříchu proti šestému přikázaní Božímu, zapomenuv, že duši i srdce své věnoval Matce Boží sedmibolestné. Ve společnosti veselých soudruhů ztrávil celou noc. Druhého dne vrátil se teprve domů. Když pak poklekl před obrazem Matky Boží sedmibolestné a popatřil na obraz její, tu pozoroval k nemalému podivu, že v Srdci Matky Páně k sedmi mečům přibyl ještě jeden meč.

I tázal se udiveně: Matičko přemilá, kdo pak Srdce tvé mateřské osmým mečem zranil, což pak není dosti na sedmerém meči, který Srdce tvé zranil?

Na otázku tuto odpověděla Matka Páně: Ty, Synu můj, zranil's Srdce mé osmým mečem, když jsi včera Syna mého hříchem urazil a rozhněval. I litoval hříchů svých, vyznal se upřímně a pozoroval, že osmý meč ze Srdce Matky Páně zmizel.

Pamatujmež, kdykoliv jdeme okolo kříže Páně a v neděli jsme přítomni mši svaté, že nejenom Syn Boží, nýbrž i Matka Páně za nás trpěla. Připomínejmež si bolesti Kristovy i Matky Jeho přemilé a rádi také z lásky ke Kristu a Matce Páně trpme. Neboť musil li Syn Boží trpěti a tak vjíti do slávy své, trpěla-li i Matka Páně, musíme i my trpěti, ač chceme-li Matku naši sedmibolestnou velebiti a oslavovati v říši Kristově. Amen.

František Klíma.

O velikém pátku.

Provinění Ježíšovo.

»I napsal Pilát také nápis, a vstavil jej na kříž. A bylo napsáno: Ježíš Nazaretský, král židovský.« Jan 19, 19.

Dnes celé město Jerusalém jest na nohou. Neobyčejný chvat a spěch pozorovati na ulicích jerusalemských hned z rána. Přečetné zástupy obyvatelů jerusalemských a četné zástupy poutníků, kteří přišli do Jerusaléma k slavnosti velikonoční, spěchají směrem k paláci římského vladaře Piláta. A optáme-li se někoho, kam tak spěchá, co dnes v Jerusalémě se děje, odpoví nám: Naši velekněží, zákonníci, fariseové, starší lidu a velerada židovská, zmocnili se jakéhosi Ježíše z Nazareta, jenž praví, že jest Syn Boží a činí se Kristem králem, a zajatého vedou k Pilátovi, aby tam naň žalovali. Rád bych tam také byl přítomen. A otážeme-li se dále: Co zlého ten Ježíš Nazaretský učinil, tu nám řekne: Já nevím, jaká vina se Mu klade, a proto právě spěchám, abych byl přítomen soudu, který se u Piláta dnes konati bude.

Když židé spěchali dnes před devatenácti sty lety na dvůr Pilátův, mám za to, že i my, křesťané, nezabloudíme, půjdeme-li dnes na dvůr Piláta vladaře, abychom zvěděli, jakého provinění se Pán Ježíš dopustil, co zlého učinil, že jako zločinec dnes odpo-

ledne o třech hodinách na kříži na místě popravném mezi dvěma lotry umírá. Musilať býti přece nějaká vina na Pánu Ježíši, ač Pilát veřejně praví, že jest nevinen.

Ano, byla vina na Pánu Ježíši, jižto Pilát dal napsati na kříž nad hlavou Ježíšovou, a ač židé žádali, aby Pilát nápis změnil, nicméně nebyl jim po vůli, nýbrž řekl: »*Co jsem psal, psal jsem.*« A napsal vinu Ježíšovu hebrejsky, řecky a latinsky a bylo napsáno: »*Ježíš Nazaretský, král židovský.*« Tento nápis označuje vinu Pána Ježíše. Proto dnes chceme na základě těchto slov rozjímati o této vině, pro kterou Pán Ježíš dnes smrt podstoupil.

Pojednání.

Dle římského zákona byla vina těch, kteří byli ukřižováni, napsána a připevněna nad hlavou zločince, aby každý věděl, proč potupnou smrt kříže trpí. I vina Ježíšova napsána byla a připevněna nad hlavou Ježíšovou na kříž. A vinu tuto napsal sám vladař Pilát z vnuknutí Ducha Svatého. I napsána byla: židovsky, řecky a latinsky, kteréžto řeči byly tehdy nejrozšířenější. Přihlédněmež blíže k jednotlivým slovům toho nápisu, abychom z nich poznali vinu Ježíšovu.

První slovo zní: Ježíš. Slovo toto znamená tolik jako Spasitel anebo Vykupitel. Jméno toto dáno Synu Božímu osmý den po narození při bolestném obřezání. Jméno toto s nebe donesl anděl, oznámiv je Josefovi, když pravil: »*A ty nazveš jméno Jeho Ježíš. On zajisté vysvobodí lid Svůj od hříchů jejich.*« A proto sv. Jan Křtitel nazývá Krista *Beránkem Božím, který snímá hříchy světa.* A tohoto Beránka Božího svázali židé a odsoudili na smrt, protože měl vykoupiti lid Svůj, a protože Beránek tento sám předpověděl, že bude ukřižován. Takto ve slově Ježíš označena vina a trest za hříchy, které Pán na sebe vzal. A jako beránek velikonoční pečen byl na rožni, tak i Ježíš Spasitel náš, zápis viny, jenž byl proti nám, vnesl na kříž, aby jej tam připevnil.

Věděl jsi, Pane, hned po spáchaném hříchu v ráji, když jsi Otci nebeskému jako výkupné za nás se nabízel, jakou smrtí máš umříti, a přece nicméně láska Tva k nám byla tak veliká, že jsi se nehrozil té hrozné smrti kříže. Ó, jak se divili andělé Boží té lásce Ježíšově, že pro hříšného člověka vinu a trest na sebe béře a za viny cizí Sám krví Svou platí! Jak zřídka my lidé rozjímáme o té vině Ježíšově, že stal se naším Spasitelem, a že na kříži musil platiti dluhy a viny naše, protože přijal jméno Ježíš.

Pilát připojuje ke jménu Ježíš také bydliště Ježíšovo, a píše: *Ježíš Nazaretský.* Již ve Starém Zákoně bylo psáno, že Nazaretským slouti bude. O Nazaretě však šla mezi židy jedna řeč, že z Nazareta nic zvláštního vzejíti nemůže. Proto i Nathanael, jemuž Filip hlásal radostnou zvěsť, že nalezl Spasitele, Ježíše Nazaretského, praví: »*Může-li z Nazareta, co zvláštního vzejíti?*«

Proč nevolil Ježíš přebývati v Jerusalémě, kteréžto město bylo městem svatým? Proč volil neúhledné a opovržené město Nazaret?

Pán náš dokázal i volbou místa pokoru Svou. A že Pán náš Sám se pokořil a ponížil, proto svět Pána Ježíše ještě více ponižuje.

Avšak Pán Ježíš volil Nazaret z té příčiny, že Nazaretský znamená tolik, jako strážný. Proto také, když židé vytýkali Pánu Ježíši, že jest Samaritán a zlého ducha má, praví Pán: »*Já zlého ducha nemám.*« Nepraví však, že není Samaritánem, protože slovo Samaritán znamená tolik, jako strážce.

Chtěl jsi býti, Pane, strážcem lidu Svého, a protože strážný na vysokých místech přebývá, aby odtud daleko viděti a hrozící nebezpečenství oznámiti mohl, proto židé Tebe, Pane Ježíši, jako strážce rodu Adamova povýšili na hoře na vysokém kříži. Sám jsi, Pane, vinen, žes chtěl býti Nazaretským a Samaritánem, že na kříž Tebe povýšili. A láska a dobrota Tvá nedává Tobě i po devatenácti stech letech sestoupiti s kříže. I nyní držíš stráž na místě vyvýšeném, i nyní chráníš a opatruješ nás Svým svatým křížem před blesky a hromy božské spravedlnosti. Neboť kdykoliv chce nebeský Otec trestati nás jak zasluhujeme, brání spravedlnosti Jeho pohled na Ježíše Nazaretského, jenž jest strážcem pokolení lidského. Proto i pro vzkříšení chtěl Pán Ježíš názvem tímto býti jmenován; neboť anděl Boží, jenž u hrobu ženám hlásal vzkříšení Páně, praví: »*Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného? Není ho tuto.*«

Ó té přeblažené viny Ježíšovy, že chtěl býti Nazaretským, neboli strážným naším, že chtěl nám ukázati na sobě, jak hrozná jest spravedlnost Boží, že ani vlastního Syna Pán neušetřil, ale zranil Jej pro hříchy naše. Proto s důvěrou se můžeme postaviti pod kříž Ježíše Nazaretského, kdykoliv jsme hříchem spravedlnost Boží proti sobě popudili, a můžeme se oddati blahé naději, že tam spravedlnost Boží nás nezasáhne. Vždyť rozestírá nad hlavou naší ruce Své Ježíš Nazaretský, Spasitel a strážce náš, a proto nemůže Otec nebeský nás tak trestati, jak bychom zasloužili. Vždyť za nás vydal Ježíš, strážce náš, život a krev Svou. Jak křivdí Ježíši Nazaretskému ten hříšník, který neutíká se ke kříži, a který se domýšlí, že hřích jeho jest tak veliký, že mu nemůže býti odpuštěn. Neví a nedbá, že na kříži visí Ježíš Nazaretský, jenž nás ochraňuje před blesky spravedlnosti Boží.

Avšak vina Ježíšova není ještě úplně vysvětlena slovy: Ježíš Nazaretský, vždyť Pilát přidal ještě slovo: Král. Odkud věděl Pilát, že Ježíš jest králem? Lid židovský žaluje u Piláta na Ježíše: »*že činí se Kristem králem.*« A když Pilát otázal se Pána: »*Tedy král jsi Ty?*« Odpověděl Ježíš: »*Ty pravíš. Já jsem králem, ale království Mé není z tohoto světa; nebo kdyby království Mé bylo pozemské, služebníci Moji bránili by Mne, abych nebyl vydán židům.*«

Páne Ježíši, nechtěls býti králem, když zástup po zázračném nasycení *chtěl Tebe chytiti a učiniti králem. Tehdy jsi ušel na horu Sám jediný.* Nechtěl jsi, Pane, obnoviti království israelského, když tázali se Tebe apoštolové: »*V tento-li čas obnovíš, Pane, království israelské?*« Tys nechtěl býti králem na zemi, a proto

poddaní Tvoji povýšili Tebe nad zemi, zhotovili Tobě trůn takový, jakého nižádný z panovníků pozemských dosud neměl a míti nebude. A jakož Pane Sám jsi byl králem chudým a opovrženým, tak i dosud k trůnu Tvému jen chudí, nuzní a opovržení se tulí a tísní, dobře vědouce, že jenom Ty, jenž jsi kalich hořkosti pil až do poslední krůpěje, jsi jediným a pravým přítelem všech soužených, potupených a od světa opovržených. Ó, jaká útěcha pro žebráka, vidí-li na kříži krále obnaženého, zkrvaveného, hřeby probitého! Můžeť právem zvolati: Ježíši, Nazaretský Králi, tak chudým a nuzným, opuštěným a potupeným ode všech, jako Tys byl, já přece nejsem. Vždyť mám hlavu kam položiti a nemusím se obávati, že by trní ji bodalo. Umdlené nohy celodenní chůzí přece mne tak nebolí, jako bolely Tebe nohy Tvé. I ruce mé, ač na žebráckou hůl se podpírají, která někdy se mi zdá příliš těžká, přece nejsou tak zemdleny, jako ruce Tvé.

Poslední pak slovo nápisu dal Pilát proto na kříž, aby pomstil se židům za to, že vynutili na něm nespravedlivý rozsudek. Praviltˇ: »*Krále vašeho mám ukřižovati?*« I volali někteří: »*Nemáme krále, jediné císaře.*« Jiní zase volali: »*Nechceme, aby tento kraloval nad námi.*« A proto napsal Pilát: Král židovský. A název tento tak píchal do očí velekněžím, že poslali k Pilátovi, řkouce: »*Nepiš: Král židovský, ale napiš: Že řekl: Král jsem židovský.*« Avšak Pilát tentokráte nepovolil, ale řekl: »*Co jsem psal, psal jsem.*«

Pane Ježíši, i to poslední slovo nad hlavou Tvou napsané dosvědčuje vinu Tvou. Tys přece jako Bůh vševědoucí znal nevděk lidu Svého. *Vodils lid ten v sloupu ohnivém na poušti. Sytils lid ten manou s nebe. Dals mu vyřinouti vodu ze skály. Dals lidu tomu hojnost křepelek. Bránils lid ten proti nepřátelům jeho, bojovals za lid ten, a přemohl krále Kananejské, dals mu zemi, mlékem a medem tekoucí*, a lid ten za veškera dobrodiní reptal, lid ten zády k Tobě se obracel, lid ten zavrhl Tebe, a klaněl se Astartě a Bálovi, lid ten klaněl se zlatému teleti, a přece jsi, Pane, nicméně volal: »*Jerusaléme, Jerusaléme, kolikrát chtěl jsem shromážditi dítky tvé, jako shromažďuje slepice kuřátka pod křídla svá, a nechtěl jsi.*« A přece dopustils, aby vina tvá ozřejměla všemu světu, žes chtěl býti králem židovským, a že právě lid Tvůj takový trůn Tobě připravil, že právě tento lid Tvůj to byl, jenž Tě v žízni napájel octem a žlučí, že právě lid Tvůj vstavil Ti na hlavu trnovou korunu a klekal před Tebou, pozdravuje Tebe slovy: »*Zdráv buď, králi židovský!*« Lid Tvůj odvrátil se od Tebe, když Pilát vladař králem Tě zval. Ano, lid Tvůj volal, aby krev Tvá přišla naň a na syny jeho. Lid tento ani tehdy neporozuměl lásce Tvé, když jsi po zázračném nasycení zaslíbil ve městě Kafarnaumu, že dáš mu tělo a krev Svou za pokrm. Praviltˇ: »*Tvrdá jest řeč Jeho, a kdož ji může pochopiti?*« Proto mnozí odvrátili se od Pána.

A přece i nyní po devatenácti stech letech jest na kříži vina Ježíšova napsána, i nyní ještě a až do konce světa bude hlásati nápis na kříži vinu Ježíšovu, že chce býti králem židovským.

A lid tento až do skonání světa bude se odvraceti od Ježíše, lid ten v prvních řadách bude mezi těmi, kteří bojují proti Kristu v Církvi Jeho, kteří pronásledují, haní a tupí Svého krále, kdykoliv tiskem a novinami hanu a potupu kydají na Církev Kristovu.

Avšak Pán Ježíš jest nyní nejenom králem židovským, Pán Ježíš jest spolu i králem křesťanským. A jak pak ti nynější poddaní Kristovi, jsou snad vděčnější, než byl lid židovský? Každodenně sestupuje král náš s nebe, aby na oltáři za nás se obětoval. Jsou poddaní Jeho shromážděni u oltáře Kristova? Dal král náš poddaným Svým důkaz lásky nezměrné, když ustanovil Svátost oltářní. Jakou lásku prokazují poddaní králi tomu svátostnému častým přijímáním těla a krve Páně? Nemusí-li král ten i lidu křesťanskému hroziti, že odňato bude od lidu toho království Boží a dáno bude lidu, jenž by přinášel hojného ovoce pro život věčný?

Lidu židovskému jsme dnes k díkům zavázáni, že křížem Kristovým, zasazeným na horu Kalvarii, zasadil požehnaný strom, jehož ovoce oblažuje všecky národy, kteří pod stínem stromu toho dnes se shromažďují. Obyčejné stromy do skály sázeti se nemohou, neboť by se tam neujaly. Strom sv. kříže však nejenom ve skále se ujal, ale utěšeně vzkvétá již devatenáct set let a vzkvétati bude až do skonání světa. Byl však strom tento zavlažován ne obyčejnou rosou nebeskou, byl zavlažován předrahou krví Ježíše Nazaretského, krále židovského.

Když Pán Ježíš před Svým utrpením z Bethanie šel do Jerusalema a lačněl, uzřel na cestě fíkový strom. I hledal na něm ovoce. Že pak fíkový strom ovoce neměl, aby Pán se mohl nasytiti, zlořečil stromu, kterýž ihned uschl. Netřeba se tomu diviti, že slovem, které Pán Ježíš na kříži před smrtí pronesl, suchý kmen kříže nejenom se rozzelenal a rozkvetl, nýbrž i hojné ovoce vydal.

Na stromě sv. kříže vyrostla láska k nepřátelům, jelikož Ježíš Nazaretský a král židovský Svým nepřátelům nejenom odpustil, nýbrž se za ně i modlil i je vymlouval. Proto ten křesťan, který v srdci chová zlost proti bratru svému, ať o velikém pátku nekleká ke kříži a nelíbá ran Ježíšových.

Z ovoce svatého kříže útěchy nabyl lotr kající, an pro něho vyrostla na kříži naděje, že vzat bude do ráje druhým slovem Páně: Ještě dnes budeš se mnou v ráji, tak že i největší hříšník může důvěrně se utíkati k trůnu Ježíše Nazaretského, krále židovského.

Ovoce stromu svatého kříže vydalo i lásku Ježíšova Srdce k Matce přemilé Marii Panně. Vždyť na vlastní bolesti zapomíná, aby potěšil Matku Svou. Vizte, dítky křesťanské, ovoce svatého kříže, lásku dítek k rodičům. Pán Ježíš nejenom lásku tuto přikazuje, nýbrž i Sám lásku tu Matce Své přemilé prokazuje.

Sedmero slov Páně, propověděných na kříži ústy Ježíše Nazaretského, krále židovského, právě tak sladkostí svou napojuje duši, jako sedmerý pramen svátostný, jenž vyřinul ze Srdce Ježíšova. Proto v den dnešní veškera rodina křesťanská shromažďuje

se kol stromu svatého kříže, aby ve stínu toho stromu nebeského pookřála. Ano i těla zesnulých křesťanů odpočívají ve stínu tohoto stromu nebeského, očekávajíce té doby, v níž na stromě tomto vzkvete ovoce budoucího vzkříšení a zmrtvýchvstání. Jak se zastkví v den soudný strom svatého kříže v oblacích nebeských, až svatí andělé s ním se objeví na obloze nebeské. V ten den andělé i nástroje umučení Páně ponesou, aby ozřejměla nejenom vina, nýbrž i láska a dobrota a milosrdenství a spravedlnost Ježíše Nazaretského, krále židovského.

I spatří synové lidští Ježíše Spasitele; avšak Spasitelem bude pouze těm, kteří pravou cestou za Ježíšem kráčeli a nyní na pravici ježíšově státi budou. Objeví se na oblace nebeském Ten, Jejž nazývali židé Nazaretským. Ale v den soudný bude Nazaretským neboli strážcem jenom těm, kteří se střežili hříchu a nepravosti a kteří ochráněni budou před bleskem spravedlnosti Boží, obsaženém ve výroku: *Odejděte, zatracenci, do ohně věčného!* Spatří rod Adamův Krále, Jenž v kráse a velebnosti nesmírné odmění věrné poddané radostí nehynoucí a odpůrce Své zahynutím věčným. Bude Král tento panovati nejenom nad národem židovským, nýbrž bude panovati i nade všemi syny Adamovými.

Proto, když dnes líbati budete rány Páně a pokleknete u stromu sv. kříže, všimněte si i nápisu, umístěného nad hlavou Ježíšovou a proste Ježíše, by vzhlédl milostivě na vás a byl vám Ježíšem Spasitelem, byl vám Nazaretským, strážcem, byl vám králem milostivým a dobrotivým a nezavrhl vás, jako zavrhl lid židovský, ale pojal vás do říše Své. Nebudeme-li však v říši nebeské, nebude tím vinen Ježíš Nazaretský, král židovský, nýbrž budeme vinni my sami, že jsme nechtěli, aby nám byl Ježíš Spasitelem, strážcem a králem. Nechať tedy nápis nad hlavou Ježíšovou vyjedná nám milost, abychom i my zapsáni byli krví Kristovou do knihy života a těšili se z nebeských plodů požehnaného stromu sv. kříže na věky. Amen. *František Klíma.*

Hod Boží Velikonoční.

Vzkříšený Kristus je naše pravda.

»Pravda skrze Ježíše Krista se stala.«
Jan 1, 17.

Tělo Spasitele našeho položeno bylo do nového hrobu. Kámen, který ho zavíral, měl na sobě úřední pečeť. Kolem hrobu stála stráž.

Ale nic to nepomohlo. Třetího dne z rána pečeť zlomena. Stráž ustrašena letí do města a zvěstuje, že Kristus z hrobu vstal.

Marně pokoušejí se nepřátelé pověst tuto potlačit. Ona se prodírá do srdcí lidstva.

Kristus Pán vstal z mrtvých! Učenníci Kristovi ze strachu před židy v jednom domě shromážděni, tonuli v traplivé nejistotě,

jak to s mistrem jejich přece dopadne. — A hle, třetí den nepostačuje srdce jejich přijímat radostné zprávy. Ženy, Maria Magdalena, učenníci z Emaus přišlí hlásají: Kristus vstal! Sotva tyto radostné zvěsti okoušejí — pojednou sami slyší hlas svého mistra uprostřed sebe: Pokoj vám. To, co se nyní v jejich srdcích dálo, nedovede žádné péro vylíčiti. Poslední stopa pochybnosti o Ježíši jim z duše zanikla. Kristus byl skutečně tím, čím se býti pravil: jich Bohem, Vykupitelem a Učitelem lidstva. To byla ta jediná a pravá radost jejich velikonoční. Dnes i my vzkříšení Spasitelovo oslavujeme. I do našeho srdce vlétl paprsek vřelé radosti. My s Kristem vzkříšeným těsně souvisíme. My nejsme Jeho učenníci, jsme více: vykoupenci Jeho, dědici dobytého nebe; jsme synové té Matky, kterou nám tu k útěše zanechal, než do slávy věčné odešel. Není pro nás na světě žádné jiné útěchy, než Kristus. Onť vzkříšením Svým ukázal, že nikdo jiný mimo Něj pravdu světu nenepřinesl. O tom budeme dnes rozjímati. Slyšte mne pozorně dále ve jménu Krista z mrtvých vstalého.

Pojednání.

Divné je to srdce lidské. Dávej mu, co chceš; slibuj mu, ono přece nepokojně tluče a ruší klid — dokud není ukojeno. A po čem tak pídí? Po pravdě.

Jsme-li v nejistotě, jsme celí rozrušeni, nic nás neuchvacuje, nestrhne — jen tehdy se upokojíme, když nabudeme jistoty — pravdy.

Objeví se nějaký zjev. Duch lidský o něm bádá a tak dlouho pokoje si nedá, dokud ho nerozluští.

Když žil Kolumbus, vyskytovaly se pověsti, že za atlantickým mořem nějaká zem býti musí. Jemu to nedalo spáti. Dráždilo ho to, namáhal se, trpěl, až se ukojil, objeviv nový svět. A takovým Kolumbem byli všickni badatelé a učenci, kteří ponořili ducha svého v tajemnou říši přírody.

Duch lidský žízní po pravdě. Zvláště jedna pravda nepopřála člověku klidu — pravda náboženská. Co je to Bůh, proč je svět, kam jdeme a kam přijdeme?

Mnoho o tom psali mudrci. Sestavili různé nauky, v nichž se o těch věcech jednalo. Každý z nich myslil, že se pravdě náboženské přiblížil. Ale klamali se. Ta pravda je tak vznešená, tak nevystihlá, že dosáhnout ji, neměl duch lidský perutí. Tuto pravdu musila sama nebesa projeviti, aby se člověk ukojil.

Pravda je Bůh Sám. Právě napsal sv. Augustin: Pravda je výše než duch náš a rozum. Kde jsem pravdu nalezl, tam jsem nalezl Boha svého. Sv. apoštol Jan dí: duch je to, který svědectví vydává, že Kristus je pravda. A Kristus Pán slova jeho potvrzuje: Já jsem cesta, pravda a život. — Proto jsem přišel na svět, abych svědectví vydal o pravdě. Nuže, teprvé sestoupením Syna Božího na svět, počala se pravda náboženská hlásati. A že byla tak vznešená a vysoce rozum lidský předstihovala, tu musil

Kristus Pán také mdlému duchu lidskému pomoci — připjal mu křídla — milost Boží: osvítil nadpřirozeně rozum jeho, že pravdu Boží poznává. A toto Bohem rozsvícené světlo v rozumu našem, kterým poznáváme, co je Bůh, jaký je Bůh, kam jdeme a kam přijdeme, je víra. Víra je něco jiného, než rozum. Dle rozumu poznáváme přirozené věci, vírou věci božské — nad naše smysly, nad naši přirozenost jsoucí. Víra jde dále než náš rozum.

Představme si to následovně. Pán se svým služebníkem provázen ubírá se ku králi. Spolu jdou ulicemi, vcházejí do bran paláce, vstupují po schodech, ocitují se v předsíni. Tu zůstane služebník státi a pán vejde do královské síně.

Pánem je víra a rozum služebníkem. Víra s rozumem na světě spolu jdou. Čemu učí víra, vidí rozum a potvrzuje to. Víra dí: Bůh je všemohoucí. Rozum odvětí: poznávám to, neboť kdo svět zbudoval, musí tuto vlastnost míti. Víra učí: Bůh je nejvýš moudrý. Rozum přisvědčuje: je to jasné, kde takový pořádek, taková harmonie, kterou vidím ve stvořených věcech, tam musím nekonečnou moudrost uznávati. Víra velebí Boha. Rozum na to odpovídá: když Bůh stvořil věci ne pro Svůj zisk ani ne z potřeby, musí se velebit. Víra učí: Bůh je věčný. I to zcela pochopuji — dí rozum. Neboť co má počátek, předpokládá jinou bytost, jako svou příčinu — ta je Bůh, sám sebou jsoucí, tedy věčný.

Na ten způsob kráčejí spolu rozum a víra viditelným světem od stupně k stupni výš a výše až k onomu nebeskému paláci — k Bohu. A když k bráně Jeho přijdou, zůstane rozum stát v předsíni Jeho, jen víra tam vejde, neboť duch proniká vše, i hloubku tajemství Božího. Jenom víra vidí neviditelné. Ona vstupuje před trůn Boha, kde vidí jednotu bytosti v trojosobnosti, tajemství vtělení a s té výše sléta dolů do propasti, kde vidí a pozoruje hrůzu božské spravedlnosti. Nesmíme tedy více lkáti a tázati se, kde je pravda. Pravda je to, čemu nás víra učí.

A kde je ta pravda? Kde je ten pramen nebeský, z něhož pravda víry se prýští? Jerusalém se zove: městem pravdy. A co je jiného Jerusalém než svatá Církev, od sv. Pavla zvaná sloupem pravdy?

Základem jejím je Kristus — pravda sama. Pravda je tedy, čemu nás víra učí, co nám Církev věřiti velí. Ona nic jiného nemá, než co jí Kristus Pán dal. Pravil jsem, že byli mnozí mudrci, kteří náboženskou pravdu hlásali. I oni odvolávali se na zjevení Boží, oni tvrdili, že s Bohem obcovali, ale žádný z nich neřekl, já budu jako zločinec usmrcen a potom vstanu z mrtvých. Zemřeli. Těla jejich setlela a duše jich před soud Boha se postavila.

Jenom jediný to byl — Ježíš Kristus. Po životě nejsvětějším, ve kterém zrna pravdy nebeské hojně nasel, zemřel jako Mesiáš a potom vstal, jako Bůh z mrtvých. Tím přitiskl všemu neporušitelnou pečeť pravdy, tím dal duši naší mohutná křídla víry.

A protož žádné jiné vyhlídky ani cesty není, nabýti klidu a pokoje, než jen v pravdě, kterou Kristus hlásal a Církvi zanechal.

Když stál náš Spasitel před Pilátem, vyšla z úst Pilatových tato slova: co je pravda? Ale na rtech se mu při těch slovech objevil úsměšek, jakoby pravda neměla u něho té ceny, aby jí poznal; anebo že se jí poznati bál, nečekal na odpověď a hrál dále úlohu slabého soudce a zbabělého dvořana.

Nechtějme býti takovými jako Pilát. Proč by nás pravda děsila? Naše srdce je dosti šlechetné, aby její cenu pocítilo. My však zvolejme: Ó, pravdo věčná, ke mně pojď, ukaž se mi čistá, zjev se mi, a já ukojen budu, jak tě uhlídám.

Snad nás světské záležitosti docela uchvacují, snad trávíme hodiny nad tajnostmi lidského vědění — tam neuzříme tajemství budoucnosti. A jestli stav svůj v poušti života na oase klamného štěstí rozbijeme a v něm si zdřímneme, dejme pozor, přijde vítr, mocnější než bouře pouště a ten nás zachvátí. A co potom? Potom najdeme pravdu, kterouž jsme dobrovolně zneuznávali: Boha, kterého jsme upírali; Boha, který nás dle Své věčné spravedlnosti a ne podle Své dobroty bude souditi. Jedině pravda nás osvobodí.

K Církvi svaté, k matce své, přihlasme se jako dobré a věrné děti, važme si jí, nosme slova pravdy věčné do svého srdce a tam je zachovejme, potom naše žíznivá duše po Bohu — na perutí víry k Němu zalétne, kde věčnou radostí napojena bude — Amen.

Vinc. Drbohlav, kooperator v Loukově.

Hod Boží Velikonoční.

Jak vypadal oslavený Pán Ježíš a jak my po vzkříšení budeme vypadati.

»Vstal, není ho tuto.« Mar. 16, 6.

Jak radostná musila býti slova ta ženám, které přišly pomazati drahou mastí Pána Ježíše v hrobě. »Vstal a není Ho tuto,« slyší ženy s úžasem a spěchají, aby pověděly sv. apoštolům. Co Pán Ježíš prorokoval, stalo se. »Třetí den vstanu z mrtvých,« řekl a vstal! Sám Svou vlastní mocí spojil znova duši Svou s tělem a vyšel z hrobu oslavený, vyšel jako vítěz nad smrtí. Země se třásla smutkem, když umíral, a když vstával z mrtvých, země se zatřásla radostí. Strážcové u hrobu padají hrůzou a zděšením na zem a prchají do Jerusaléma. Anděl sestupuje s nebe, sedá na kámen, aby oznámil ženám, že vstal z mrtvých Pán! A totéž, co tenkráte řekl anděl ženám, to volá k nám dnes Církev sv., abychom i my se radovali: Vstal Pán z mrtvých. Alleluja! A každý upřímný katolík zajisté plesati bude s Církví sv., radovati se bude dnes, neboť Pán Ježíš, když vstal z mrtvých, vstal jako prvotiny zemřelých, aby nám ukázal, že i my z mrtvých vstaneme. Vstal Pán Ježíš jako vítěz nad smrtí, oslavený, aby nám ukázal, jak i my z mrtvých vstaneme. Svatý apoštol Pavel to připomíná když

praví: »Spasitele očekáváme Pána našeho Ježíše Krista, kterýž promění tělo ponížení našeho, aby připodobněno bylo k tělu jasnosti Jeho.« Vstal tedy Pán Ježíš, a my vstaneme jako On. Jako On oslaven byl, tak oslaví i tělo naše Pán náš! A o tom,

jak *oslavený vypadal Pán Ježíš po Svém vzkříšení a jak i my jednou oslaveni vypadati budeme, o tom, prosím, abyste se mnou dnes rozjímali!*

Pojednání.

I.

Pán Ježíš již asi rok před Svým umučením ukázal sv. apoštolům Sebe ve Svém oslavení. Vzal na Sebe tělo oslavené, které měl po Svém zmrtvýchvstání. Čteme v Písmě sv. v evangeliu sv. Matouše: »Pojal pak Petra, Jakuba a Jana a vedl je na horu vysokou soukromí a proměnil se před nimi. I zastkvěla se tvář Jeho jako slunce a roucho Jeho učiněno bílé jako sníh.« Tak ukázal Pán již napřed, jak bude vypadati v oslavení Svém, a svatá evangelia líčí nám pak blíže tělo Pána Ježíše, když vstal z mrtvých.

a) Tělo Pána Ježíše bylo krásné, jasné a zářivé. V umučení Svém ponížil Sebe Pán, ranami, bičováním zneuctěn a zohaven, tělo bylo samá rána. Ale nyní ve slávě rány všecky odstraněny byly, tělo Páně bylo krásné. Nechal si jen pět největších ran, na rukou, nohou a na boku Svém. Pět ran jakožto znak Svého vítězství, aby ty rány mohl ukazovati Otci Svému v nebesích a tak za nás orodovati.

Tělo Pána Ježíše bylo zářivé, neboť jak vstal Pán Ježíš z mrtvých a země se zatřásla, strážcové, vidouce jasnost velikou, upadli na zem jako mrtví a pak vzpamatovali se z oslnění svého a do Jerusaléma utekli.

b) A hle, přicházejí ženy k hrobu, vidí kámen odvalený. Maria Magdaléna spěchá k sv. apoštolům, aby jim oznámila, že stalo se zneuctění. Sv. Petr a Jan přijdou ke hrobu. Sv. Jan dívá se do hrobu a vidí jen plátno, do něhož byl Pán Ježíš zaobalen. Sv. Petr vchází do hrobu a hrob je prázdný, jen plátno je v něm. Uvěřili oba, že Mistra někdo vzal. Odcházejí smutni. Maria Magdalena vrací se k hrobu a pláče pro Mistra a v tom spatří muže, myslí, že to zahradník, v domnění, že on Pána Ježíše odnesl, ptá se: »Pane, vzal jsi ty ho, pověz, kam's ho položil?« A tu podle zvolání poznává milovaného Mistra svého, padá na kolena, chce obejmouti nohy Jeho. Leč On praví: »Nedotýkej se mne, neboť ještě jsem nevstoupil k Otci, ale běž k bratřím Mým a pověz jim: Vstupuji k Otci Svému a k Otci vašemu, k Bohu Svému a Bohu vašemu.« A mizí před očima jejíma. — Odpoledne, ba spíše na večer již jdou dva učenníci do Emaus. I připojí se k nim cizinec, ptá se jich, pak Sám jim vykládá a srdce jim hoří, když slyší slova Jeho, leč nepoznávají Ho, až, když láme chleba, tu teprv otvírají se jim oči a oni poznávají Pána a Mistra svého, však On

mizí s očí jejich. Měl Pán Své tělo oslavené rychlé jako myšlénka že mohl rychle, mžikem s místa na místo se pohybovati.

c) Učenníci onino pospíchají do Jerusaléma, tam zvěstují: »Vstal Pán!« Radují se, že viděli Mistra. Leč sv. Petr již Ho také viděl. Sv. apoštolové potvrzují slova učenníků: »Vstal Pán právě a ukázal se Šimonovi.« A radují se vespolek. Slunce již zapadá. Paprsky jeho zlatý chrám jerusalemský naposledy ozařují, nastává pološero, jest večer. Sv. apoštolové jsou posud pohromadě. Probouzejí se teprve z oné otupělosti, do které je uvedla smrt Páně, dvéře mají zavřeny z bázně před židy. Leč tu najednou Pán Ježíš stojí mezi nimi a praví: »Pokoj vám! Jáť jsem, nebojte se.« Oni domnívají se, že by ducha viděli. I řekl jim: »Proč se děsíte?« I přistoupil k nim a ukázal jim jizvy Své: »Vizte ruce Mé i nohy Mé, žeť Já jsem to. Dotýkejte se a vizte, neboť duch nemá těla a kostí, jako mne míti vidíte.« Poznávají Mistra svého, On pak jí mezi nimi, pak dává jim moc odpouštěti hříchy a zas odchází dveřmi zavřenými. Za týden zjevuje se sv. Tomáši, přichází zase dveřmi zavřenými a odchází opět jako nějaký duch. Měl Pán po Svém vzkříšení tělo podobné bytosti duchovní, tělo oduševnělé, a to procházeti mohlo i hmotou.

d) A tak čtyřicet dní ukazoval se Pán Ježíš sv. apoštolům a prodléval mezi nimi. Učil je o království Božím, nabádal je a připravoval si z nich rozšiřovatele Své Církve. Čtyřicátý den vstupuje na nebesa, posílá je do celého světa, poroučí jim, aby kázali, křtili a věřící ke spáse vedli, a praví: »Já s vámi jsem až do skonání světa.« Již ukazuje Pán slovy těmito, že zvítězil nad smrtí a že více neumírá! Právem proto napsal sv. Pavel: »Kristus, vstav z mrtvých, již neumírá, smrt Jemu více panovati nebude.« Kor. 1, 18. Pán Ježíš vstal a v těle Svém oslaveném jest nesmrtelný. Ó, Pane Ježíši Kriste, vítězi nad smrtí, jak oslavil Jsi i nás, vždyť Jsi i nám slíbil, že vstaneme z mrtvých a budeme oslaveni jako Ty!

II.

1. Všickni vstaneme z mrtvých. Sám Pán Ježíš řekl: »Půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení života, ti, kteří zle, na vzkříšení soudu.« Vstaneme z mrtvých všichni a budeme všichni nesmrtelni. Smrt jest trestem za hřích dědičný, a každý člověk, poněvadž dědí hřích Adamův, musí zemříti. Leč Pán Ježíš přemohl smrt i hřích, neboť nás vykoupil a vstal Sám z mrtvých a při našem vzkříšení obnoví naši přirozenost, tak že těla naše budou nesmrtelna, nebudou podrobena smrti. Proto prorok Isaiáš 25, 8 pravil: »Svrhne smrt na věky.« Oseáš, prorok, dí 13, 14: »Budu smrt tvá, ó smrti!« Sv. Jan, miláček Páně, napsal ve svém Zjevení: »Smrti pak nebude více.« A zajisté jest přiměřeno spravedlnosti Boží, aby dobří na věky života blaženého požívali, zlí pak aby, věčné tresty trpíce, hledali smrti a nenalézali jí, zemříti si žádali a smrt od nich utíkala. Zjev. 9, 6 Tato nesmrtelnost těl bude při vzkříšení společná svatým a zavrženým, leč těla svatých

budou ozdobena, budou podobna oslavenému tělu Pána Ježíše, kdežto na těle zavržených bude zřejmý hřích.

2. Těla svatých nejprve nebudou podrobena žádným bolestem. Nebude jim moci škoditi ani prudkost zimy ani plameny ohně ani bouře vod, nebude hladu ni žízně. »Rozsévá se v porušení, vstane v neporušitelnosti,« napsal sv. Pavel. Této však vlastnosti míti nebudou těla zavržených; ti na těle svém budou trpěti muka ohněm.

3. K této vlastnosti těla spravedlivých, již možno nazvati bezbolestností (beztrpenstvím, Řím. kat.), přistoupí stkvělost, jakou stkvíti se budou těla svatých, že budou zářiti jako slunce. Sám Pán Ježíš řekl: »Tehdáž stkvíti se budou spravedliví jako slunce v království Otce jejich.« Svatý apoštol Pavel nazývá tuto vlastnost brzy slávou, brzy jasností: »Promění těla ponížení našeho, aby připodobněno bylo k tělu jasnosti Jeho.« — »Rozsívá se nesličné a vstane oslavené.« Jasností touto zářil obličej Mojžíšův, když vrátil se s hory Sinai. Od patření na Hospodina tvář Mojžíšova tak se stkvěla, že na ni synové israelští nemohli očima svýma pohlédnouti, a proto nosil Mojžíš zastřenou tvář. Tato jasnost těla vzkříšeného jest jakási záře, která z duše nanejvýš blažené na tělo se rozplývá, tak že duše jaksi sdílí se s tělem o blaženost, kterou požívá.

Avšak touto vlastností nebudou všickni ve stejné míře ozdobeni. Všecka těla zajisté vstanou z mrtvých a nebudou podrobena bolestem, ale tétéž jasnosti míti nebudou. Dosvědčujeť to svatý apoštol Pavel, když praví: »Jiná jest jasnost slunce, jiná jasnost měsíce a jiná jasnost hvězd; neboť hvězda od hvězdy se dělí jasností, a tak bude i vzkříšení z mrtvých.« Podle množství dobrých skutků bude velikost jasnosti. Jak kdo sobě životem ctnostným zasloužil, tak bude také tělo jeho zářiti. A tu obzvláště stkvíti se budou těla těch, kteří často chodí k sv. přijímání. Sv. přijímání spojuje nás s Pánem Ježíšem, posvěcuje tělo naše a jest nám zárukou slavného vzkříšení. Ó, těšte se, vy duše zbožné, vy, kteří často přijímáte Pána Ježíše v drahé Svátosti oltářní, lásku, kterou máte k Pánu Ježíši, On Sám vám odplatí při slavném vzkříšení!

4. S jasností těla spojena jest i třetí, jež sluje hbitost. Vlastností touto je tělo prosto veškeré tíže, kterou jest nyní vázáno k zemi. S největší snadností bude se moci pohybovati, kamkoli bude duše chtíti, a to rychlostí takovou, že nad ni nemůže býti nic rychlejšího, tělo oslavené bude rychlé jako myšlénka, bude úplně podrobeno duši. Nyní bojuje tělo stále proti duši, proto nám povstávají pokušení, leč po vzkříšení tak nebude, tělo duši úplně se podrobí, duše bude tělem dokonale vládnouti a tělo pak sloužiti bude duši a bude tak rychlé jako myšlénka; proto praví sv. apoštol Pavel: »Rozsévá se nemocné a vstane mocné.«

5. S touto vlastností spojena jest poslední vlastnost těla oslaveného, která slove zjemnělost. Když tělo duši se úplně poddá a dokonale bude duši sloužiti, přestanou v něm všeliké zlé žádosti, a tělo duši bude úplně sloužiti. Nepromění se tělo snad

v ducha, ale přestane ten stálý boj proti duši, přestane tělo žádat věcí tělesných, věcí hříšných, bude oduševnělé, proto v Písmě sv. nazývá sv. apoštol Pavel tělo oslavené tělem duchovním; napsal: »Rozsívá se živočišné a vstane duchovní.«

* * *

Ó, jaká radost pro člověka spravedlivého! Tady na světě snažil se býti podobným Pánu Ježíši; tady trpěl s Pánem Ježíšem, s Pánem Ježíšem žil, s Pánem Ježíšem umřel a s Ním jednou půjde právě tak oslavený po slavném vzkříšení do nebe. Tělo člověka toho bude oslavené, to jest: nesmrtelné, nebude cítiti bolestí, bude jasné jako slunce, rychlé jako myšlénka a bude duchovní. A to za to, že v Pána Ježíše věřil, v Něho doufal, Jeho miloval.

A to, drazí v Kristu, na nás na všecky čeká! My všichni máme to zaslíbeno od Pána Ježíše. My všichni budeme vzkříšeni. Snažme se pojistiti sobě slavné vzkříšení, to jest snažme se zajistiti sobě, že budeme míti při vzkříšení tělo oslavené. A jak si to zajistíme? Záruku k tomu nám dává Pán Ježíš Svým vlastním tělem v nejsv. Svátosti. On sám řekl: »Kdo jí Mé tělo a pije Mou krev, má život věčný a Já ho vzkřísím v den nejposlednější.« Nuže, kdo chceš slavně jednou vstáti z mrtvých, přistupuj často ke stolu Páně! Ve sv. přijímání spojuj se s Pánem Ježíšem, On posvětí již tady na světě nejen duši tvou, ale i tělo tvé! Slavně vstaneš z mrtvých a budeš míti život věčný. Amen.

František Wolf, kaplan ve Dvoře Kr. n. L.

Pondělí Velikonoční.

Netečnost u víře jest těžkým hříchem.

»Ó, zpozdilí srdcem k věření všemu co mluvili proroci!« Luk. 24, 25.

Tři dlouhá léta obcoval Spasitel se Svými *učenníky* a vyvolenými *apoštoly*, vyučuje je téměř co den spasitelným naukám, upozorňuje a napomínaje jich každé chvíle, by byli stále dokonalí jako Mistr jejich. A před učenníky dosvědčoval učení Své takovými divy a zázraky, že musili věřiti božskému poslání svého Pána. Než přece někdy apoštolé Spasiteli nedůvěřovali, přece malomyslněli a pochybnosti u sebe místa dávali, jako oni dva učenníci z Jerusaléma do Emaus se berouci, kteří se nad tím pozastavovali, že Pán Ježíš měl *vykoupiti* lid israelský a teď zmučený položen na kříž a odtud mrtvý sňat a do hrobu uložen.

I vidělo se Vykupiteli nutným napomenouti a pokárati učenníky ty slovy: »*Ó, blázni a zpozdilí srdcem k věření všemu, co mluvili proroci!*«

Božský Učitel kárá pochybnost a nedůvěru učenníků, zpozdilost jejich k věření; a jak mnozí lidé za dnů našich, třeba se

jim křesťanského vychování dostalo, třeba byli u víře svaté náležitě vycvičeni a v naukách těch vzděláni, přece ukazují nejenom pochybnost a zpozdilost, ale i *netečnost u víře*, nedbajíce o náboženství Bohem zjevené. Čeho se dopouštějí lidé ti? Hříchu proti víře, proti prvému přikázaní Páně: »V jednoho Boha budeš věřiti.«

Poněvadž *netečnost* ona den ode dne více se vzmáhá a bují, chceme o ní pojednati dnes a to, že jest *těžkým hříchem*

I. *proti Bohu* a

II. *proti spasení lidské duše.*

Pojednání.

I.

Netečnost u víře jest těžkým hříchem proti Bohu. Naše víra má býti živá, to jest dobrými skutky se musí osvědčovati. Oproti této vlastnosti víry jest netečnost mnohých křesťanů ve věcech tak závažných a důležitých. Netečnost ona jest *hříchem*, a to *těžkým*, poněvadž se týká věcí velice důležitých, Pána Boha a přikázání Jeho urážejících, a vinník tak jedná s úplným vědomím a hřeší svévolně.

a) Netečnost u víře jest příčinou *zanedbávání a opomíjení služeb Božích.*

Katoličtí křesťané jsou povinni vzdávati Bohu čest, súčastňovati se slavností, jež Církev svatá ustanovila, konati *pobožnosti* doma i v chrámě a vůbec všemožně se osvědčovati pravými služebníky a následovníky Páně. Váže totiž křesťany přikázaní církevní »*v zasvěcený svátek celé mši svaté pobožně přítomnu býti.*« Neděle už Bůh Sám zasvětil, aby člověk sedmého dne od práce odpočíval a službě Boží se věnoval.

Kdo však netečným u víře jest, ten ty a podobné povinnosti zanedbává, chrámu se vyhýbá, mši svaté zřídka kdy nebo vůbec nikdy neobcuje, na modlitbu zapomíná a vším tím hřeší, těžce hřeší. V tom jest víra mrtva, užitků žádných nepřinášející. Na tom se plní slova Písma: »*Jako tělo bez ducha mrtvé jest, tak i víra bez skutků jest mrtva.*« Jak. 2, 26. Pro takového člověka jakoby marný byl chrám, jeho jakoby nezvaly zvony k bohoslužbě, jemu není neděle a svátek k posvěcení duše a k povzbuzení ducha. Netečně na všechno hledí, nebo si už vůbec toho nevšímá.

b) Tato hříšná netečnost u víře zaviňuje *zanedbávání prostředků, působících posvěcující milost Boží.*

Dobrotivost a laskavost Boží podala lidem *prostředky*, jimiž lze dosíci milosti — lásky Boží. Nejen užitek a vzácná cena jejich, ale i *vděčnost*, jakou jsme povinni Bohu prokazovati, váže nás k tomu, bychom prostředků těch často dle možnosti užívali. A které jsou tu prostředky? *Svaté svátosti.* Křesťan má tyto přijímati k posvěcení své duše pro radost Boží a k užitku svému. Mezi svátostmi těmi pak nejvíce přijímáme pokání, abychom

obmyli duši svou a svátost Oltářní, která lásku Boží v nás rozmáhá a rozmnožuje.

Než člověk u víře netečný *pohrdá prostředky* těmi a buď velice zřídka nebo vůbec *nikdy* jich neužívá, sv. svátostí nepřijímá. Pro něj jakoby marně Pán Ježíš ustanovil pokání a Své tělo podával za pokrm. A tímto zanedbáváním a přímým pohrdáním prostředky svátostními těžce hřeší, odmítaje od sebe laskavou ruku Páně a nedbaje církve svaté jako smiřovacího ústavu mezi Bohem a lidmi.

Proto napomíná apoštol národů Římany: »Jak ty bohatstvím Boží dobrotivosti a trpělivosti a dlouhočekání pohrdáš! Nevíš, že dobrotivost Boží k pokárání tě vede? A ty podle zatvrzelosti své a nekajícího srdce shromažďuješ sobě hněv ke dni hněvu a zjevení spravedlivého soudu Božího, jenž odplatí jednomu každému podle skutků jeho, těm zajisté, kteří setrvajíce v dobrém skutku slávy a cti a neporušenosti hledají, životem věčným.« Řím 2, 4—7.

c) Netečnost u víře zaviňuje *zanedbávání a přestupování přikázaní Božích.*

Křesťané mají prokazovati Pánu Bohu svému lásku a to učiní nejlépe, zachovávají-li věrně a ochotně, vždycky a v každý čas *přikázaní Boží*, v nichž jest obsažena vůle Boží. Kdo tak činí a Bohu zalíbiti se hledí, ten opravdu nejenom ústy ale i skutky Boha miluje.

»Nebo to jest láska Boží, abychom přikázaní Jeho ostříhali: a přikázaní Jeho nejsou těžká.« I. Jan 5, 3.

Kdo však jest netečným u víře ani Boha ani služeb Jeho, ani chrámu Páně, ani sv. svátostí si nevšímá, ten Boha nemiluje a také přikázaní Páně *nezachovává*. Pro toho jakoby bylo marně dáno desatero na hoře Sinaj, ten spolu ani církevních přikázaní nedbá a mnohdy ani nezná. Proto se táže světec *Augustin*: »Jak můžeš milovati Boha, když přikázaní Jeho nedbáš? Kdo může na dobré svědomí říci, že si váží a miluje svého mocnáře, když zákonů jeho nedbá!«

Tak se netečnost u víře *Bohu* protivuje a to Jeho *službě*, *milostem* a *přikázaním*, proto jest hříšným stavem člověka. Než netečnost ona má hrozné následky, stojíc oproti *spasení lidské duše*, a tak člověk, který jí hoví, sobě samému, duši své, velice škodí, o čemž v díle druhém.

II.

Netečnost u víře jest těžkým hříchem proti spasení lidské duše.

a) Odnímá potřebný *pramen útěchy v neštěstí.* Je-li třeba často lidem potěchy a pomoci, co nejvíce pro takové záchranné ruce touží, když přikvačí nějaká pohroma, nehoda časná, větší, menší neštěstí. Kde jinde potom nalezne větší a lepší pramen útěchy než ve slově Božím, ve víře svaté? David prorok pěje pak o víře, řka: »Tať mne potěšila v ponížení mém; nebo řeč tvá

obživila mne.« Žalm 118, 50. Kde přestávají lidé těšiti a přestanou brzo i přátelé nejbližší, tam ještě slovo Boží, tam učení Písma svatého skýtá potěchu lidem.

Než kdo upadl v netečnost ohledně své víry, ten *útěchy* té postrádá. Ani neslyší, ani nezachovává, ba snad často ani nezná potěšných rad těch. Na takového člověka tím zhoubněji ulehá neštěstí jakékoliv. Lidé ho opustili, Boha nezná a v sobě žádné vnitřní potěchy nemá. Netečnost u víře jej připravila o nejvěrnějšího přítele, který ani v čas pokušení, ani v jiném nebezpečí neopouští.

Vzpomeneme jenom, kam by se byl děl *Job*, kdyby byl neměl a nehledal v Bohu potěchy v těch mnohých a těžkých neštěstích, jež se na hlavu jeho valila lavinou?

b) Netečnost ona připravuje též člověka o nutnou *posilu v čase slabosti.*

Mnohdy přicházejí na člověka slabosti a únavy, tak že klesá pod nimi a klesl by zcela, kdyby se mu ob čas nedostávalo posily, která ho osvěžuje a povzbuzuje k dalšímu životu. K posile *duší* ustanovil Bůh sv. svátosti, v nichž přichází lidem zvláštní dar, jenž sluje *milost Boží.* Tato milost posvěcuje člověka, očišťujíc duši lidskou od hříchů, které jako balvan na ni spočívají, nebo spolu napomáhá člověku v pracích a námahách, jsouc zvláštní vnitřní nadpřirozenou pomocí Ducha Svatého k vykonávání dobrých skutků. Milost napomáhající osvěcuje náš rozum, aby snadněji a lépe všechno poznával a to nejlepší pak volil, posiluje spolu lidskou vůli, by neochabovala v dobrém, ale vytrvala stále a pevně.

A této *posily a pomoci* se zbavuje člověk, který zabředl v netečnost u víře. Takový křesťan, oproti přikázaním Páně žijící, vůli Boží se protivující, zapomíná přijímati prostředky, k dosažení milosti Boží nevyhnutelné, t. j. netečný člověk u víře nepřistupuje k sv. svátostem; milost na křtu sv. zjednanou, utratil, a jiné si nedobývá. V čase pokušení a nouze, v potřebách duchovních pak postrádá pomoci Boží, pramene útěchy vnitřní. Jak snadno takový člověk poklesne, jak často pochybí a jak mnoho vin na svědomí své pak uvaluje! Podobá se slepci, který tápá v temnotách, jest jako pocestný, neznaje krajiny a bloudící v noci mezi propastmi.

c) A nedostává-li se mu v životě pomoci, tím více postrádá *naděje v čas smrti*, kdy člověk nejvíce útěchy potřebuje a tak často jí marně na světě u lidí hledá. Snaží se ovšem přátelé a známí potěšiti nemocného, než strach před smrtí a soudem nic nemůže snáze a lépe u člověka ukojiti, jako vzpomínka na *Boží milosrdenství a zásluhy Kristovy.*

Nemocný vidí před sebou věčnost, vidí soud a svoji minulost, bojí se věcí posledních, nejsa sobě jist, že se mu odměny dostane a královstvím nebeským bude obšťastněn. Než Bůh takovou pochybnost věrných křesťanů rozptyluje Svým milosrdenstvím, jímž kajícím hříšníkům odpouští na základě zásluh Spasitelových.

Ale kdo upadl v netečnost u víře, slovem Božím pohrdá, milosti Páně nevyhledává, chrámu Páně si nevšímá, modlitby si

nehledí, jak může v Boží milosrdenství *doufati*, jak může na svém posledním loži na království Boží se těšiti? Netečný u víře musí se třásti před Bohem, jejž celý život zanedbával, jemuž nesloužil, jak se slušelo, a jehož také trest sám na sebe přivodil. Takovému člověku ne milosrdenství, ale *spravedlnost Boží* jenom na mysli tanouti musí, spravedlnost, která sice každý dobrý skutek odměňuje ale zlý tresce dle zásluhy. Netečný člověk u víře nemaje žádné naděje spasení věčného, umírá v zoufalství a hrozné nejistotě.

Proto právem Církev svatá hřích ten čítá ke hlavním a katechismus jej nazývá *leností* ohledně spasení duše, jehož nemůže dojíti ten, který povinnosti své buď nedbale koná nebo zcela je opomíjí.

Vidouce, jak záhubnou a nebezpečnou jest tato duchovní lenost, jak proti Bohu i spasení duše stává se škodlivou, učiňme sobě pevné předsevzetí pro budoucno, ve službách Božích a vůbec božských věcech větší horlivost projevovati a žádné příležitosti nepromeškati, kde bychom Bohu sloužiti mohli. Neopomíjejte chrám Páně, ale často a pilně navštěvujte dům Boží, obcujte nábožně mši svaté i slovu Božímu; také buďte pilni milostí Božích, a často přijímejte svaté svátosti a sice pokání a oltářní. Plňte přikázaní Boží svědomitě rádi, dokonale, ochotně, a pak krev Spasitelova nebyla nadarmo pro vás prolita, ale jako Kristus z mrtvých vstal, tak i vás jednou vzkřísí i k vám jako k oněm učenníkům přidruží se na cestě do království Božího, aby vás uvedl na místa připravená. Amen.

Alojs Dostál.

Neděle I. po Velikonoci.

Vzkříšený Spasitel přítelem hříšníků.

»Kterým odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim.« Jan 20, 23.

Pán náš milý Ježíš Kristus jako vítězný král třetího dne vyšel z hrobu a zjevoval se apoštolům. Mimoděk připadá otázka, co asi učiní ten vítězný král se Svými nepřáteli, kteří Mu tak hanebnou a potupnou smrt kříže připravili? Snad jako kdysi Josua vítězně vtáhne do Jerusaléma a tam nepřátele Své vesměs zahubí i s městem jejich, jak učinil Josua obyvatelům města Jericha i jejich městu, vyvrátiv město ze základů a zahubiv obyvatele jeho. Leč cos podobného bychom ve sv. evangeliu marně hledali. Pán Ježíš nemstí se ani Svým nepřátelům ani jejich městu.

Ale snad aspoň ten milý Pán náš jako vítězoslavný král vjede do Jerusaléma, aby se ujal trůnu otce Svého Davida, jejž Mu Otec nebeský zaslíbil. Vždyť čest a sláva krále židovského vymáhala to, aby Pán dokázal, že jest králem lidu Svého, byť i lid králem Pána míti nechtěl. Avšak ani vítězného vjezdu Páně po vzkříšení sv. evangelisté nepřipomínají.

Snad Pán náš v den vzkříšení Svého poručí aspoň apoštolům, aby rozešli se do celého světa a všemu lidu hlásali slavné vzkříšení Páně a tak vítězství Kristovo všude hlásali. Rozeslal Pán apoštoly do celého světa, ale učinil tak teprve čtyřicátý den po Svém vzkříšení, v den slavného nanebevstoupení.

Nuže, co činí tedy Pán Ježíš po Svém vzkříšení? Dokazuje lásku právě nebeskou hříšníkům, a jakož byl před umučením přítelem hříšníků, tak i po vzkříšení Svém Srdce Ježíšovo miluje hříšníky. Vždyť v den vzkříšení propověděl apoštolům utěšené slovo: *Komu odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim.* Pokoj přinesl Pán na zem Svým narozením, pokoj přináší po vzkříšení i apoštolům a nám. Že pak hříšníci pokoje nemají, lekajíť se i tam, kde příčiny žádné k strachu není, proto Pán odstraňuje příčinu a závadu nepokoje, an dává apoštolům moc odpouštěti hříchy.

Budiž tedy naše dnešní rozjímání ta utěšená pravda,
že *vzkříšený Spasitel jest přítelem hříšníků.*

Pojednání.

S modlitbou na rtech a odpuštěním v srdci hříšníkům umírá Pán Ježíš na kříži. Vždyť celý život Páně svědčí o tom, že nešlo Pánu Ježíši o nic jiného, než o blaho hříšníků. Hledalť ztracených ovec třicet tři leta. A ovce ztracená jest hříšník. Hledal ztracený peníz tak dlouho, až jej nalezl. A ztracený peníz jest duše naše, hříchem poskvrněná. Hledal marnotratného syna tak dlouho, až ho nalezl. A synem marnotratným jest každý hříšník. Ano i na kříži volá Pán: Žízním, ale ne po krůpějích vody, žízním po spáse hříšníků. Tak miluje Pán Ježíš hříšníky, že i nepřátelé Jeho z toho se pohoršují, pravíce: Tento přijímá hříšníky a jí s nimi.

Odkud ta láska Ježíšova k hříšníkům? Ví Ježíš, jak ubohý a nešťastný jest hříšník. Jestiť nepřítelem Božím a přítelem a otrokem ďáblovým. Vězíť dnem a nocí v nebezpečenství, že na věky zahyne. Jest předmětem hněvu Božího. Nemá v nebi přítele. Andělé naň žalují, ďáblové se radují, jediný jenom jest přítel hříšníkův, jednorozený Syn Boží, který za hříšníky dal život a cedil krev Svou. A hle, hříšník hledá přátel všude, jenom na Ježíše jediného a pravého přítele svého nepamatuje.

Nuže, kterak pak se osvědčil Pán Ježíš po Svém vzkříšení přítelem hříšníků? Byloť by dostatečným důkazem lásky Páně slovo: *Komu odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim.* Krev Svou Beránek Boží proléval, život položil, aby mohl vyjednati apoštolům moc odpouštěti hříchy. A vše milerád vykonal, aby hříšníkům lásku Svou nezměrnou a právě božskou dokázal.

Avšak nejenom slovy, nýbrž i skutky dokazuje Pán Ježíš po vzkříšení lásku k hříšníkům. Nikdo nebude o tom pochybovati, že Maria Panna, Matka Ježíšova, byla první, které Pán Ježíš po vzkříšení se zjevil, ač svaté evangelium o tom zřejmé zmínky nečiní. Zasluhovalať Panna Maria této lásky, protože měla největší podíl na utrpení Syna svého.

A nyní mimoděk nastává otázka: Kdo byl po Marii Panně tak šťasten, že uzřel mezi prvními vzkříšeného Spasitele? Nepochybně byl tím šťastným svatý Jan evangelista, učenník, kterého Pán miloval, který při poslední večeři na Srdci Páně odpočinul, který jediný opovážil se dáti Pánu otázku: Kdo jest, který Tě zradí? A slušno zajisté dle soudu našeho, aby Pán Ježíš sv. Jana nejprve zjevením Svým oblažil; vždyť odevzdal jemu Matku Svou Marii Pannu. Jan, miláček Páně, jediný neopustil Pána svého a vytrval pod křížem, a hle, přece nebyl prvním z apoštolů, jemuž se zjevil Pán, ač s Petrem k hrobu spěchal v den vzkříšení Kristova, a předběhnuv Petra, první byl u hrobu.

A který byl tedy první, jemuž se Pán zjevil? Vidíme, že úmysly Boží nejsou úmysly naše a úradky Boží nejsou totožny s úradky našimi. První apoštol, jemuž Pán po vzkříšení se zjevil, byl ten, který Pána třikráte s přísahou zapřel, byl Šimon Petr. Tedy apoštol, který prohřešil se proti Pánu svému nejenom zbabělým útěkem, nýbrž i trojím zapřením a křivou přísahou, jest oblažen zjevením Kristovým.

Když Petr a Jan přišli k hrobu, vešel Petr do hrobu, nalezl hrob prázdný, prostěradla svinuta a zvlášť položena. Po něm vešel Jan a nalezl i on hrob prázdný. Od hrobu pak rozešli se apoštolé, každý šel jiným směrem. Následujmež v duchu Šimona Petra a optejmež se ho, co se dálo v srdci jeho, když uzřel hrob prázdný. Slyšelť od zbožných žen, které byly u hrobu časně ráno, andělskou zprávu, že Pán vzkazuje pozdrav apoštolům, zvláštní pak Petrovi, že přijde do Galliley a tam že uzří apoštolé Pána. Mimoděk napadla Šimonovi myšlénka, jak pak já k Pánu svému přistoupím, já, který jsem Mistra svého zapřel? Zdali pak milý Pán pohlédne na mne, zdali pak také ke mně promluví? Nebude-li mi přede všemi vytýkati hřích můj? Jak se objevím před Mistrem svým? Jak budu zahanben přede všemi apoštoly, já, kterýž jsem byl ustanoven vládcem nad druhými? Rád se vzdám prvenství, jenom když Pán na mne mile shlédne a vinu mou mi odpustí. Chci za hřích svůj se káti a plakati, dokud živ budu.

Takovými a podobnými myšlénkami obíral se Šimon Petr a bloudil sem a tam, nevěda, jakého přivítání dostane se mu, až milý Pán navštíví apoštoly. Je-li skutečně Pán Ježíš takovým přítelem hříšníků, jakým od nepřátel byl prohlášen, nemůže apoštola svého nechati dlouho v trapné nejistotě. Podobáť se Šimon Petr ovci bloudící, která potřebuje pastýře dobrého a laskavého, který by ji v zármutku potěšil a na cestu pravou uvedl.

A hle, v tom okamžiku, kdy Petr proléval slzy nad hříchem svým, tu již vidí dobrého pastýře, těšitele a přítele, vidí Pána Ježíše. Zjevilť se mu, jak sv. evangelium zřejmě dí, na cestě, když šel od hrobu.

Kdo popíše radost a strach Šimona Petra v tom okamžiku. Radoval se, vida Pána a Mistra svého živého, oslaveného. Ale bál se spolu a strachoval, nevěda, jak Pán apoštola přivítá. A jaké bylo shledání Ježíšovo se Šimonem Petrem? Mám za to, že právě

takové, jaké bylo shledání otcovo se synem, který vracel se z cizí krajiny. Šimon Petr padl k nohám Ježíšovým, vyznávaje hřích svůj, kdežto Pán Ježíš objal Petra, aby mu dokázal, že jest přítelem hříšníků.

Leč jako kněz po sv. zpovědi ukládá pokání, tak i Pán uložil Šimonovi pokání tehdy, když u jezera tiberiadského se zjevil. Po hojném lovu ryb obrátil se Pán k Šimonovi s otázkou: Šimone, synu Janův, miluješ-li mne? A Šimon praví: Ovšem, Pane, Ty víš, že Tě miluji. A Pán praví: Pas beránky Mé. Po nějaké chvíli opět Pán se táže: Šimone, synu Janův, miluješ-li mne? A Petr opět osvědčuje Pánu lásku svou slovy: Ty víš, Pane, že Tě miluji. Načež Pán podruhé odevzdává mu beránky Své, aby je pásl. Pán Ježíš potřetí táže se Petra: Šimone, synu Janův, miluješ li mne více nežli ostatní? Při této třetí otázce zarmoutil se Petr; vzpomněltí si, že třikráte Pána zapřel, a tu již praví: Pane, Ty víš všecko, Ty víš také, že Tě miluji. A Pán praví: Pas ovce Mé. Třikrát Petr Pána zapřel, třikrát musí dotvrzovati lásku svou, a za tuto lásku svěřuje mu Pán Ježíš ovce i beránky, kteréž krví Svou koupil, totiž biskupy a kněze i všecken věřící lid.

Kdož by nemiloval přítele hříšníků Pána Ježíše, jenž tak snadným pokáním dá se usmířiti a tak snadno zapomíná na křivdy a urážky, a jenž zaslíbení jednou daná nebere zpět ale větší radost pociťuje nad hříšníkem, činícím pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují. Jestiť Pán náš i po slavném vzkříšení dobrým pastýřem, který pro jednu bloudící ovci nechává ostatních devadesát devět na poušti a jde za ovcí ztracenou tak dlouho, až ji nalezne.

Avšak Pán Ježíš nejenom Šimonu Petrovi dokazuje lásku Svou. Pán Ježíš také hříšnici dokázal lásku, kterou zachoval v Srdci Svém po vzkříšení. A byla to osoba, o níž se vyjádřil Šimon malomocný, když vešla nezvána do příbytku jeho, že by jí nedopřál ani místa u nohou svých. Vždyť Šimon vytýká i Pánu Ježíši, že není ani prorokem, jelikož, kdyby byl prorokem, musil by ženu tu znáti a netrpěl by jí u nohou Svých.

Domýšlíte si již asi, která a jaká jest ta žena, že jest to Maria Magdalena, známá ve městě jako hříšnice, z níž Pán Ježíš sedm ďáblů vypudil. Tato žena, která velikou láskou ke Kristu zhladila mnohé své hříchy, byla mezi ženami, které v neděli časně z rána před východem slunce šly k hrobu, aby pomazaly těla Ježíšova. Nalezlyť hrob prázdný a místo Pána, kterého v hrobě hledaly, nalezly služebníka Jeho anděla, který jim hlásal radostnou zvěst, že Pán vstal z mrtvých, že marně hledají živého mezi mrtvými.

I šla Magdalena se ženami, aby zvěst tuto ohlásila apoštolům. Ale cestou jí asi napadlo: Vždyť jsme měly hrob otevřený lépe prohlédnouti nebo mohly jsme se po zahradě rozhlédnouti, snad bychom byly tělo Ježíšovo někde nalezly a mohly jsme mu poslední službu lásky prokázati. A sotva tato myšlénka se v ní zrodila, již také odloučila se od družek svých a spěchala zpět na

místo, kde byl hrob Páně. A přišedši k hrobu, plakala, naklonila se a nahlédla do hrobu.

Proč pláče Maria Magdalena? Ona sama se přiznává, když dva andělé, sedící jeden u nohou a druhý u hlavy, kdež bylo položeno tělo Ježíšovo, na příčinu pláče se tázali. Praví Maria Magdalena: Vzali Pána mého, a nevím, kde ho položili. Maria Magdalena jen pro Pána Ježíše žije. Onať by byla blažena, kdyby jen tělo Jeho měla. Slyšela nepochybně, že v noci tělo Kristovo mělo býti z hrobu ukradeno, a nyní neví, kam se podělo. Proto, ač ženy a oba apoštolé od hrobu odešli, Maria Magdalena neodchází. Ona se kloní u hrobu a nahlíží do něj, zda tělo Ježíšovo se jí někde neobjeví. Maria Magdalena i po zahradě hledá tělo Kristovo; když se ohlédla, uzřela Ježíše, ale pro slzy, bolest a zármutek nemohla Ho poznati a domýšlela se, že by byl zahradník.

Domnělý zahradník byl k Marii nadmíru vlídný a laskavý; vždyť se jí táže: Ženo, proč pláčeš, koho hledáš? O, jak se zaradovala, vidouc, že aspoň cítí s ní útrpnost. A proto, ač zahradníka neznala, celým srdcem se mu svěřila, řkouc: Pane, vzal-lis ty Jej, pověz mi, kdes Ho položil, a já Jej vezmu.

Snad zahradník sám někde tělo Ježíšovo uklidil, nebo ví, kdo tělo vzal. Z té příčiny Maria Magdalena tak úpěnlivě prosí, aby jí ukázal místo, kde tělo Ježíšovo jest položeno. I nemůže déle zahradník patřiti na slzy Marie Magdaleny a proto ji oslovuje pouze jediným slovem: Maria! Avšak do tohoto slova vložil zahradník všecku lásku Srdce Svého, kterou hříšníky miluje. A tímto jediným slovem nejenom usušil proud slz, jenž řinul z očí Marie Magdaleny, ale nad to duši truchlící tak potěšil, že nebyla s to promluviti, leč jediné slovo: Rabboni! což se vykládá v naší řeči: Mistře!

Žena v rajské zahradě hříchem zavinila utrpení a smrt Páně, a opět jest to žena v zahradě getsemanské, která poznává velikou lásku Kristovu k hříšníkům a která spolu jest hlasatelkou vzkříšení Kristova; neboť Pán ji posílá, aby vzkříšení Jeho apoštolům oznámila. A přišla Maria Magdalena k učenníkům a pravila: Viděla jsem Pána a toto mi řekl.

Jaká nevýslovná útěcha a radost z toho povstává, že Pán i po vzkříšení zůstal přítelem hříšníků! Dokázal Pán lásku právě nebeskou hříšníkům, an po vzkříšení dal apoštolům moc odpouštěti hříchy. Mír a pokoj uštědřil těm, kteří, dokud trvají v hříchu, míru a pokoje nemají. Krev Svou Pán prolil, život obětoval, aby mohl apoštolům vyjednati moc, by na místě Božím mohli odpouštěti hříšníkům hříchy.

Svátost tuto ustanovil Pán v neděli velikonoční, čímž celému světu zřejmo, jak velmi Pán Ježíš hříšníky miluje. Z toho snad poznáte, proč Církev sv. dítkám svým přikazuje velikonoční zpověď a svaté přijímání.

Nevstal Pán z mrtvých proto, aby nepřátelům Svým se pomstil, nýbrž aby z nepřátel učinil si přátele skrze svátost pokání. Nevstal Pán z mrtvých, aby slavně jako vítězný král vjel do Je-

rusaléma a tam dosedl na trůn Davida otce Svého, nýbrž vstal proto z mrtvých, aby svátostí pokání vyčistil starý kvas hříchu ze srdce lidského, aby v srdci lidském při sv. přijímání vyvolil si trůn lásky Své a tam vládl jako pravý Král a Pán duší lidských. Nevstal Pán z mrtvých proto, aby hned v den Jeho vzkříšení sláva Jeho hlásána byla po širém oboru zemském, ale vstal z mrtvých, aby celý svět podivil se lásce Jeho nezměrné, kterou prokázal, když k apoštolům promluvil slovo: Komu odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim. Zajisté i my chceme užíti lásky Kristovy, kterou hříšníky miloval. Je-li tedy srdce naše hříchem poskvrněno, spěchejme s Petrem a Marií Magdalenou k hrobu Kristovu. Tam do hrobu tmavého do ucha kněžova ve zpovědnici pochovejme hříchy své. Zavřeme hrob kamenem opravdového předsevzetí, zapečeťme kámen pečetí lásky Kristovy a postavme strážce k hrobu, aby hřích náš nemohl z hrobu ven.

Strážcem budiž upřímná a vroucná modlitba, by nám Pán uštědřil slzy Šimona Petra, udělil lásku Marie Magdaleny, abychom přítele hříšníků Pána Ježíše velebili za lásku Jeho na zemi, velebili a oslavovali za lásku Jeho i v říši nebeské. Amen.

František Klíma.

Neděle II. po Velikonoci.

Dobrý pastýř hledá ztracených ovcí.

»Já jsem pastýř dobrý.« Jan 10.

Dobrým pastýřem byl patriarcha Jakob, jenž sloužil Labanovi, strýci svému, dvacet let věrně. Pravíť zajisté Labanovi, jenž jej pronásledoval: »Dnem a nocí vedrem jsem se trápil a zimou, a odcházel sen od očí mých. Skopců stáda tvého jsem nejedl, ani polapeného od zvěři jsem tobě ukazoval, já jsem škodu všecku nahražoval, cožkoli krádeží zahynulo, ode mne jsi vyhledával. A tak za dvaceti let v domě tvém sloužil jsem tobě, čtrnáct let za dcery tvé a šest za stáda tvá, změnil jsi také mzdu mou po desetkráte.«

Když pak Jakob vracel se do vlasti své a potkal se s bratrem Esauem, tu praví Esau Jakobovi: »Jděme spolu, a budu tovaryšem cesty tvé.« Ale Jakob se vymlouvá a praví: »Víš, pane můj, že dítky mám outlé a ovce a krávy březí sebou, kteréž, přinutím-li více v chůzi se uhnati, pomrou jednoho dne všecka stáda. Nechť předejde pán můj před služebníkem svým, a já poznenáhlu půjdu za ním po šlepějích jeho, jakž uhlídám možnost dítek svých.«

Dobrým tolikéž pastýřem byl i David, syn Isai; neboť, když chystal se k boji s Goliášem, tu pravil králi Saulovi: »Pásl služebník tvůj stádo otce svého, a přicházel lev anebo medvěd, a bral skopce z prostředku stáda; i honil jsem je, a bil, a vydíral jsem ovce z hrdla jejich, a oni povstávali proti mně, a já ujma je

za čelist, udávil a zabil jsem je.« Takhle s nasazením vlastního života hájil i Jakob i David stáda svěřená.

Avšak oba tito pastýři byli jenom stínem pastýře Pána Ježíše, který praví o sobě: »Já jsem pastýř dobrý,« a známku a důkaz lásky své k ovcím dokládá slovy, »že pastýř dobrý dává život za ovce své.«

Pán Ježíš v lásce Své a dobrotě připodobňuje se jednou ženě, kteráž zadělává těsto do tří měřic mouky. Těsto jest učení Ježíšovo, mouka srdce lidské a tři měřice jsou tři leta, v nichž Pán Ježíš učení Své hlásal. Opět jindy připodobňuje se Pán Ježíš ženě, mající deset peněz, kteráž, ztratí-li jeden peníz, mete a rozžíhá světlo, a hledá tak dlouho, až peníz nalezne. Peníz ztracený jest duše hříšníkova. Opět jindy přirovnává se Pán rozsévači, jenž símě své rozsívá hojně ne pouze na půdu dobrou, nýbrž i na skalnatou, trnitou, ano i na cestu tvrdou a ušlapanou. Opět vidíme Pána Ježíše, přestrojeného za hospodáře, jenž vychází ráno na úsvitě, aby najal dělníky na vinici svou. Ba ten Pán Ježíš jest tak laskav a dobrotiv, že i slepici se přirovnává, a chce jako slepice shromážditi syny israelské pod křídla svá, a lid nechce. Jindy bere na sebe podobu poutníka a přidružuje se ke dvěma učenníkům, jdoucím do Emaus. Ba i podobu zahradníka přijímá a rozmlouvá s Marií Magdalenou v zahradě Getsemanské. Ba Pán náš milý i podobu zločince přijal, když mezi dvěma lotry na kříži na hoře Kalvarii umíral.

Ve všech těchto případech připomíná nám Pán Ježíš lásku a dobrotu Svou, kterou nás lidi miluje; leč nejkrásnější důkaz lásky a dobroty právě nebeské podává nám Pán Ježíš dnes, an praví: »Já jsem dobrý pastýř.« Proto také již první křesťané nejraději si zobrazovali Pána Ježíše v podobě dobrého pastýře, an nese ovečku na ramenou svých. A zajisté utěšený a milý to pohled na Pána Ježíše v podobě dobrého pastýře. A milý tolikéž pohled i na zbožné duše, které jako ovečky dobré obklopují pastýře tohoto. Vždyť i Šimona Petra, Svého nejvyššího, viditelného nástupce na zemi, zove Pán pastýřem, a odevzdává mu stádo Své, slovy: »Pas beránky Mé, pas ovce Mé.«

Nuže, *stopujme toho dobrého pastýře, an hledá ztracených ovcí.*

Pojednání.

Viděl Pán Ježíš, že celé pokolení lidské jest ovcí ztracenou, že všichni potomci Adamovi vinou praotce svého bloudí cestou, vedoucí k zahynutí. I smiloval se pastýř, dobrý Pán Ježíš, nad rodem Adamovým, a sám nabídl se Otci nebeskému, že půjde, aby hledal ovcí ztracených. A sstoupil Pán Ježíš s nebe v život blahoslavené Panny Marie, jižto působením Ducha Svatého zázračně plodnou učinil. Volil dobrý pastýř zrozen býti v ovčinci v Betlémě, volil položen býti do jeslí, a chtěl, aby pastýři betlémští byli první, kteří dobrého pastýře první uzřeli, první se Mu klaněli a první dobrého pastýře milovali.

I hledal dobrý pastýř po třicet tři leta ovcí ztracených. Modlil se za ovce bloudící a s radostí donášel ovce, které nalezl, do ovčince Svého. Vizme aspoň některé případy, které nám sv. evangelium zaznamenalo, jak pečlivě a neunavně dobrý pastýř ztracených ovcí vyhledává.

V evangeliu sv. Jana čtu: Pán Ježíš opustil Judsko a odšel opět do Galilee. Musil pak jíti skrz Samařsko. I přišel k městu samařskému, kteréž slove Sichar, vedlé popluží, kteréž dal Jakob Josefovi, synu svému. Byla pak tu studnice Jakobova. Protož Ježíš, jenž byl hladov a unaven po cestě, posadil se na studnici. Bylo pak okolo šesté hodiny, naše hodina dvanáctá, polední. Učenníci pak odešli do města, aby nakoupili pokrmů.

Proč Pán Ježíš nejde také s nimi, aby hlad ukojil, proč zůstává na studnici Jakobově seděti? Pán ví, že přijde, ano že přichází ke studnici ovce, kteráž zbloudila, a proto na ni čeká, aby ji ku stádu svému, a skrze ni i mnohé jiné do ovčince Svého přivedl.

A hle, přichází žena Samaritánka vážit vody. Podivno, že nepozdravuje Pána Ježíše. Samaritáni a židé byli úhlavní nepřátelé, takže žid, byť i hladem a žízní zmíral, od Samaritána k občerstvení by nic nepřijal, a nápodobně i Samaritán od žida.

Samaritánka poznala, že pocestný, sedící u studnice, jest rodu židovského, a proto si ho nevšímala, tím méně ho pozdravila. Za to však cizinec, když Samaritánka navážila vody, praví: »Dej mi píti.«

I podivuje se Samaritánka žádosti cizincově. Jestiť tento žid první, který od ní, Samaritánky, žádá vody. I nemůže podivení svého přemoci a ovládnouti, a jak už ženy jsou zvědavy, praví mu: »Kterak ty, jsa žid, žádáš ode mne píti, ježto jsem žena Samaritánka, což nevíš, že neobcují židé se Samaritány?« Tak neobyčejná jest žádost Ježíšova, dej mi píti, že žena Samaritánka jest celá udivená. Ba i ta žádost pouhá zdá se jí příliš smělá.

Tuto žádost Pán Ježíš jenom proto pronesl, aby mohl se ženou rozpřásti hovor. I pokračuje Pán a praví ženě: »Kdybys znala dar Boží a kdo jest ten, který praví tobě: Dej mi píti; ty bys snad byla prosila jej, a dal by tobě vody živé.« Jestliže první oslovení Ježíšovo ženu podivem naplnilo, neumenšil se podiv ten při dalším hovoru, nýbrž se zvětšil. I praví mu žena: »Pane, ani nemáš, čím bys navážil, a studnice jest hluboká, odkud tedy máš vodu živou?«

Hle, žena tuší již něco neobyčejného v tom muži neznámém, prohlíží si muže toho bedlivěji, a ač oděv jeho není nádherný a drahocenný, nýbrž jen obyčejný, nicméně na tváři a celé postavě cizincově znamená jakous neobyčejnou majestátnost, a proto nazývá již muže toho Pánem a diví se tomu, odkud vezme vody, kterou jí slibuje, an nemá nic, čím by navážil.

A Ježíš pokračuje v hovoru: »Každý, kdo pije z vody této, žízniti bude opět; ale kdo se napije vody, kterouž já dám jemu,

nebude žízniti na věky; ale voda, kterouž já dám jemu, bude v něm studnicí vody, vskakující do života věčného.«

A ta, která váhala dáti vody cizincovi, ta, která se táže, odkud vezmeš vody, nemaje, čím bys nabral, nedbá toho, že cizinec nemá věderce, jímž voda se vytahovala, ona nyní sama dychtí po té vodě živé a praví: »Pane, dej mi té vody, abych nežíznila, ani chodila sem vážiti.« Ještě žena té vody živé neokusila, ale již touží po té vodě, a proto o ni prosí; ovšem neví, že tou vodou se rozumí život věčný a milost Boží, napomáhající k životu věčnému.

Nyní však Pán Ježíš ženu posílá, by zavolala muže svého. A žena praví: »Nemám muže.« I dí jí Pán: »Dobře's řekla, nemám muže; nebo pět mužů jsi měla, a kterého nyní máš, ten není tvůj muž, to jsi právě pověděla.« Těmito slovy již Pán Ježíš prokázal se býti dobrým pastýřem, jenž zná bludné kroky této ovečky, a jenž proto zůstal u studnice, a nešel do města a opustil pokrm tělesný, aby vodou živou umyl ovci zbloudilou, očistil duši její. Poznalať žena v Pánu proroka, ano poznala a uznala i Spasitele a dobrého pastýře, a přivedla k tomu pastýři dobrému celé město, takže všickni v Ježíše uvěřili.

Hle, tak laskavý a dobrý jest Pán Ježíš, že nevytýká ženě hříšného života, jenom jí připomíná křivé cesty a nepravé kroky, které v životě konala, a tím přivádí ji k poznání a k lítosti, a spolu jí uděluje i odpuštění. Ano, žena dříve hříšná, tak zamilovala si dobrého pastýře, že radostí nechává věderce své státi u studně a běží do města, tam veřejně se zpovídá, a přivádí veškeré bloudící ovce z města Sichar k dobrému pastýři Pánu Ježíši. Jaký to nedostižitelný vzor i pro nynější pastýře duchovní, chtějí-li nejenom dobrými pastýři slouti, nýbrž i býti, jak by měli ovce bloudící na pravou cestu uváděti.

Týž svatý Jan byl svědkem druhé události, která se stala v chrámě jerusalemském. Onť vypravuje událost tuto jako očitý svědek, jemuž nic neušlo z toho, co se v chrámě dálo. Pán Ježíš šel na horu Olivetskou, kde přes celou noc se modlil. A na úsvitě přišel zase do chrámu, a všechen lid přišel k Němu, a On, posadiv se, učil je. Jaký to utěšený obraz, dobrý pastýř v chrámě jerusalemském sedí uprostřed ovcí Svých. Zraky jejich obráceny jsou k dobrému pastýři, pozorně naslouchají slovům Jeho; neboť i jim Pán Ježíš podává vody živé, vskakující do života věčného, učením Svým.

Avšak v Jerusalémě jest ovečka bloudící, která se straní dobrého pastýře, která by za živý svět k Němu se nepřiblížila, protože se Ho bojí a před Ním stydí. I musí tedy mocí a násilím k dobrému pastýři býti přivedena. A fariseové a zákonníci jsou ti pochopové, kteří tu ovečku zbloudilou chytli, násilím do chrámu ji zavlékli a uprostřed chrámu ji postavili. Ó, jak se třese a chvěje strachem, jak se rdí studem, vidouc, že zraky všech na ni jsou obráceny! A což teprve, když počali fariseové a zákonníci veřejně na tuto ovečku žalovati, když hanbu její veřejně v chrámu

přede všemi na veřejnost postavili, slovy: »Mistře, tato žena jest nyní v cizoložství dopadena. A v zákoně nám Mojžíš přikázal, takové kamenovati. Protož, ty co pravíš?«

Ubohá ovečka, když zhřešila, snad ani o tom zákoně nevěděla, jinak by byla hříchu toho se chránila. Když hřešila, myslila, však mne nikdo nevidí; ale nenadála se, že tenkráte jest pozorována nejenom okem Božím, nýbrž i okem lidským.

Nuže, co učiní ten dobrý pastýř s tou ubohou ovečkou? Řekne: Kamenujte ji, pak řeknou všichni: není dobrým pastýřem; vždyť nejenom nedal život za ovci zbloudilou, ale zahubil ji, nepopřál jí času k pokání. Řekne-li však: Nekamenujte ji, pak jest rušitel zákona, chce zrušiti to, co Sám přikázal. Co tedy učiní ten dobrý pastýř? Optejmež se sv. Jana, a ten odpovídá: Ježíš pak skloniv se dolů, psal prstem na zemi. Co Pán psal, není v evangeliu, ale sv. Augustin se domýšlí, že psal hříchy těch žalobníkův, a proto je psal na zem, aby snadno se mohli smazati. Psal je prstem a ne pérem anebo rafií železnou, abychom věděli, že jako písmo, napsané prstem na zem do prachu anebo do písku, snadno se setře, tak že i Pán Ježíš, dobrý pastýř, snadno a rád hříchy oveček bloudících odpouští.

A když nepřestávali Jeho se otazovati, co mají činiti s tou ovcí zbloudilou, zdvihl se a řekl jim: »Kdo z vás bez hříchu jest, vrz na ni první kamenem,« a opět schýliv se, psal na zemi. Uslyševše pak to, odcházeli jeden po druhém, počavše od starších, a zůstal Ježíš Sám, a žena, stojící uprostřed.

Takhle dobrý pastýř připomenul laskavě a vlídně i žalobcům, že i oni jsou ovce bloudící, a jestliže nezbloudili tak, jak žena, jižto násilně do chrámu přivlekli, že zbloudili zase jiným způsobem. Připomíná jim Pán mlčky: »Milosrdní buďte, a milosrdenství dojdete.«

A když žalobci odcházeli, schýliv se, psal zase na zemi. Pak se dobrý pastýř pozdvihl, a řekl: »Ženo, kde jsou ti, kteří na tebe žalovali, žádný-li tě neodsoudil?« Kterážto řekla: »Žádný, Pane.« I řekl Ježíš: »Aniž já tebe odsoudím. Jdi, a již více nehřeš.«

Může-li pak láska a dobrota dobrého pastýře k ovečce bloudící jasněji býti dokázána, než ji dokazuje Pán Ježíš tuto v chrámě? Nemusí-liž hříšník každý plesati v srdci svém, an vidí, že takového zástupce a přímluvčího má v dobrém pastýři, Pánu Ježíši? Nekřivdí-li dobrému pastýři ten hříšník, který praví: Mé hříchy jsou tak veliké a hrozné, že mi Pán Bůh hříchů mých odpustiti nemůže.

Aby však někomu nepřišlo na mysl, že jenom slabé pokolení ženské může býti ovečkou bloudící, a že pokolení mužské věrně se drží dobrého pastýře, Pána Ježíše, chceme ještě jednu událost ze svatého evangelia rozjímati, která svědčí, že Pán Ježíš ještě před smrtí Svou na kříži byl dobrým pastýřem.

Pán Ježíš jako dobrý pastýř dal již život Svůj za ovce Své. Již krev Svou předrahou vycedil. Tělo Jeho přesvaté jest ranami

poseto a krví zbarveno. Již jsou přibity na kříž ty ruce přesvaté, které hříšníkům rozhřešení udílely, které v lásce k nim se rozvíraly, aby je na Srdce přitiskly. A katané co mohli nejvíce ruce Páně rozpjaly, aby hojně bloudících ovcí mohly ruce Páně obejmouti. Také nohy Páně, které po horách a dolinách a pustinách ovcí bloudících vyhledávaly, jsou na kříž připevněny. A dobrý pastýř ví, že již pouze tři hodiny žíti může, a vidí po obou stranách dvě ovce bloudící, které také na kříži jsou provazy připevněny. Tyto ovce, lotři po pravici a po levici dobrého pastýře, naslouchají potupě a posměchu nepřátel Kristových, což divu, že se k nim připojují a dobrému pastýři se posmívají a od Něho se odvracují. Leč dobrý pastýř i na tyto bloudící ovce nezapomíná; vždyť i pro ně umírá, a z lásky k nim dává život Svůj. Co učiní ten dobrý pastýř?

Aj, již otevírá ústa Svá a praví: »Otče, odpusť jim; neboť nevědí, co činí.« A slovo toto zarylo se hluboko do srdce té ovečky zbloudilé, která visí po pravici Kristově. Toto slovo dobrého pastýře ovečku tuto zbloudilou opět uvedlo na cestu pravou. A účinek slova toho, té modlitby dobrého pastýře za ovce zbloudilé? Aj, lotr ujímá se nevinného a dobrého pastýře, a vytýká druhu svému: »I ty se Boha nebojíš, i ty, ovce bloudící, dobrému pastýři se posmíváš? My, co trpíme, jsme zasloužili, tento však jest nevinen.«

A již obrací se k dobrému pastýři ovečka bloudící, ale nyní již kaící a volá: »Vzpomeň na mne, Pane, až přijdeš do ráje svého.« A dobrý pastýř nejenom ovce zbloudilé nezamítá, nýbrž dává jí více, nežli ona žádati se osmělila. Praví jí slovo útěchyplné: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji.«

Ó, kdož by vroucně nemiloval dobrého pastýře, jenž v bolestech nevýslovných nezapomíná na ovce Své a je šťasten, může-li ovci zbloudilou vytrhnouti nepříteli spásy lidské a uvésti ji do ovčince Svého!

Pro tu příčinu i dnes ještě jako u studnice Jakobovy sedí ve Svátosti oltářní, očekávaje ovcí zbloudilých, které očistil vodou živou, přýštící z boku Páně ve svátosti pokání, ke stolu Svému, aby tělem a krví Svou předrahou je nasytil a posilnil. Kéž jen tak upřímně se přiznávají jako žena Samaritánka u studnice Jakobovy! I v chrámě dobrý pastýř slovem Svým hledá ovcí bloudících, ne aby je soudil, ale aby hříchy jejich napsal prstem na zemi a ve sv. zpovědi je zahladil. A byť i ovce bloudící krev lidskou prolévala, jako lotr po pravici Kristově, i takové ovce Pán, dobrý pastýř, nezamítá, i takovou ovečku bloudící k sobě zve, aby ji potěšil slovy: »Ještě i ty budeš se mnou v ráji; neboť krev Má, kterou jsem pro tebe proléval, hlasitěji volá o smilování, nežli krev ta, kterou's ty proléval, volá o pomstu. A jako Otec můj odpustil těm, kteří mne ukřižovali, tak odpustí i tobě, přidržíš-li se pastýře svého dobrého, jenž i pro tebe dal život Svůj, aby tě životem věčným obdařiti mohl.« Amen. *František Klíma.*

Postní řeči.

Napsal a kázal **František Vohnout**, osobní děkan v Žlunicích.

V.

Člověk má duši k obrazu Božímu stvořenou a nesmrtelnou.

»Kristus přišed jako nejvyšší kněz budoucího dobrého skrze Svou vlastní krev všel jednou do svatyně a nalezl vykoupení věčné.« Žid 9, 11. 12.

Rozjímali jsme v tomto posvátném čase postním o svrchované spravedlnosti Boží a jak jednorozený Syn Boží této spravedlnosti Boží za nás dostiučinil, když stav se člověkem, vytrpěl pokutu smrti lidstvu pro hřích uloženou. A dnes Církev sv. nám opět připomíná tutéž pravdu, uvádějíc slova sv. apoštola národů, že Kristus jako nejvyšší kněz skrze Svou vlastní krev vešel do svatyně, aby nám vykoupení získal. Použilť sv. apoštol podobenství dle obřadu konaného u židů na den smíření, kdy nejvyšší kněz židovský vnášel krev zvířat obětních do svatyně nejsvětější na usmíření Boha. A tak, praví sv. apoštol, vešel i Kristus do svatyně — které? Tam do té svatyně nebeské, která hříchem Adamovým byla lidstvu zavřena; avšak Kristus, obětovav se za nás, krev Svou pro nás vylitou Bohu nejvýš spravedlivému v oběť přinesl, hned Jeho usmířil a nebe nám otevřel a tak nalezl čili dobyl nám vykoupení věčné.

Však jsou, bohužel, kteří to dílo vykupitelské nechápou, o vykoupení své se nestarají, ba docela rouhavě za zbytečné je prohlašují, dovozujíce, že smrtí bude všemu konec. Ó, jak hrozný blud, jenž celé určení a povolání člověka na roveň staví s určením zvířete, jemuž cílem jest jen tento časný život. Člověk má cíl vznešenější, který není obmezen toliko dočasným přebýváním zde, ale hledá budoucího, a pro budoucí život připravovati se má; *vždyť má duši nesmrtelnou.* Tělo ze země vzaté smrtí sice opět v zem se navrací, ale duše neumírá, což i Kristus Ježíš připomíná, řka: »Nebojte se těch, kteří zabíjí tělo, ale duše zabíti nemohou: »duše i po smrti těla dále trvá a právě o ten osud duše po smrti se jedná. Tento osud duše naší měl Kristus Ježíš na paměti, když s nebe sestoupil, stal se člověkem, lidstvo poučoval a konečně za ně i Sebe obětoval, vycediv krev Svou na vykoupení naše. Z toho můžete poznati cenu duše. A proto také Kristus Ježíš před ztrátou duše, která celý život ho stála, tak důtklivě varuje řka: »Jakou dá člověk výměnu za duši svou?« Mat. 16, 26. Důležito jest tedy, obírati se pravdou, která o duši naší nás poučuje, a to jest právě pátá základní pravda sv. víry naší, která hlásá: *Člověk má duši k obrazu Božímu stvořenou a nesmrtelnou.*

Pojednání.

1. Mezi filosofy pohanskými byl spor, zdali má člověk duši zvláštní a dokonalejší nežli zvíře. Někteří pochybovali docela o jsoucnosti duše, přičítajíce život svůj jen fysickým silám těla svého; jiní tušili přece jakýsi duchovní život v sobě, ale původ a přirozenost jeho určiti nedovedli a tak tápali všichni v nejistotě. Křesťanský učenec Tertullian v pochybnostech jejich dává jim radu, aby bezpečného poučení hledali u Stvořitele. Nuže, co zjevil Bůh o původu člověka? Písmo sv. vypravuje, že Bůh učinil tělo člověka z hlíny a *vdechl do něho duši*, a tak učiněn jest člověk tvorem živým. »Nejsi tedy, člověče, pouze tělo,« volá sv. Ambrož; »neboť co by bylo tělo a co by vykonalo, kdyby v něm duše nevládla?« Jako bylo tělo Adamovo nehybné, mrtvé, pokud Bůh nevdechl do něho duši, tak každý člověk duší nabývá života.

Duše jest tedy pramen a podstata života a to nejen života, jímž tělo pohybu a vývinu nabývá, ale i života duchovního, jímž myslíme a jednáme. Jest tedy i naše chtění, rozhodování a činění dokladem o jsoucnosti duše lidské v nás. Lidské důstojnosti dodává nám právě duše naše. »V ní jsi všecek, ó člověče,« volá svatý Ambrož; »bez ní nebyl bys ničím, leč prachem.« Tato vnitřní činnost přivedla právě velikého mudrce pohanského Platona k poznání, že člověk má duši. A tak poznávají a soudí všickni rozumní lidé kromě materialistů čili hmotařů, kteří jen v tom bezdušném blátě hledají základ svého bytí a všechnu svou cenu. Vždyť každý myslící člověk pozoruje ve svém vnitru život vznešenější, duchovní, který v pouhé hmotě základ svůj míti nemůže; proto byl to zajisté jen nepodařený sprostý vtip, vyjádřil-li se jistý nevěrecký lékař, že, ač mnoho mrtvol svým pitevním nožem rozřezal, duše v nich nenalezl. Podobně snad mohl by se jednou vyjádřiti jiný jeho kolega o něm, až po jeho smrti pitval jeho mozek, že tam žádného rozumu nenašel.

2. *Má tedy člověk duši, a to k obrazu Božímu stvořenou.* Slýcháte nebo čítáte někdy o duši zvířecí; však to není duše, jakou u člověka shledáváme, nýbrž jest to toliko ona síla životní, kterou Stvořitel v tělo zvířete vložil, a která s tělem buď trvá nebo zachází, tak že, zhyne-li zvíře, zhyne s ním vše, poněvadž ta síla životní v něm působiti přestala.

Bylo také stvoření těchto tvorů nerozumných zcela jiné nežli stvoření člověka. Bůh nařídil při stvoření jich toliko: »Vydejte vody plaz, duše živé a létavé nad zemí; vydej země duši živou, hovada, zeměplazy a zvířata zemská a stalo se.« Všichni tvorové ti stali se, jak Písmo dí, jediným pokynem všemohoucnosti Boží duší živou. Zcela jinak ale počínal si Bůh při stvoření člověka. Učinil nejprve tělo z hlíny, které však bylo nehybné, mrtvé; k oživení jeho pak, jakoby mu ze svého života uštědřiti chtěl, vdechl mu v tvář dchnutí života, dí Písmo sv., a tak učiněn jest člověk s duší živou. Právem tedy dí Písmo sv., že člověk k obrazu Božímu stvořen jest. Duše jeho jest dchnutí Boží, tedy Duchu věč-

nému podobna, jest povahy duchové a obdařena zvláštní mohutností rozumu, aby sebe a vše kolem sebe poznávala; cítila v sobě též svobodu, jakby sebe i všechno jednání své určovati chtěla; my říkáme, že obdařena jest od Tvůrce svého svobodnou vůlí. *A toť, nejmilejší, ten přirozený obraz Boží v duši naší: že jest nesmrtelný duch, že má rozum a svobodnou vůli.* Jest tedy duše lidská něco zcela jiného a vznešenějšího nežli tak zvaná duše zvířecí. »Duše tvá jest to, člověče,« dí sv. Ambrož, »kterou nad ostatními živočichy panuješ; ona jest podle obrazu Božího stvořena, tělo pak podle podoby zvířat.« Ó, jak povznesen jest tedy člověk nad ostatní tvorstvo! »O člověče, co obdivuješ výšku hvězd a hlubokost moře?« táže se sv. Isidor. »Do vnitra duše své sestup a div se tomuto zázraku Božímu.« A nejen obdivovati, ale vděčně velebiti máme neskonalou dobrotu Boží, kterou nás tak velice vyznamenal a povýšil, že nám dal duši k obrazu Svému stvořenou. »Hle, přitvořil ti Bůh,« dí sv. Augustin, »takovou duši, kterou Jemu se podobáš, která tě skrze rozum a poznání povznešenějším činí nade všecka zvířata na zemi, ve vodách, v povětří, jimž takovéto duše odepřeno.« Ó, kéž bychom své důstojnosti si vážili a Bohu Stvořiteli za to vděčni byli; kéž bychom nezapomněli, že v duši své nosíme obraz Boží.

3. A nyní poznavše jsoucnost i původ duše, uvažujme o její první přednosti, totiž nesmrtelnosti, neboť sv. víra učí, *že duše lidská jest nesmrtelna.* Připomněl jsem již, že materialisté a nevěrci vůbec nedělají rozdílu mezi duší lidskou a zvířecí, a proto také nesmrtelnost duše lidské popírají; dá se nějak tato nemrtelnost duše lidské dokázati? Ovšem že, a to již z toho, co jsme o přirozenosti lidské seznali. Slyšeli jste, že duše lidská jest dechnutí Boží; jest tedy povahy duchové, podobna svému Stvořiteli, Duchu věčnému. Není tedy na duši naší nic tělesného, hmotného, a tudíž také nemůže se rozpadati v části, v prach, jako rozpadá se vše, jest tělesného. Vzdoruje-li však duše lidská takovému rozkladu, nepodléhá-li porušenosti, musí trvati stále: jest nesmrtelna.

Však divno snad vám, nejmilejší, *jak by mohla duše trvati bez těla, když toto setlí a v prach se rozpadne?* I to pochopíte z přirozenosti duše lidské. Jest ovšem duše stvořena k spojení s tělem, aby je oživovala, k vývoji jeho přispívala, k činnosti povzbuzovala, vedla a sílila, poněvadž nikoliv tělo smrtelné, ale duše jest základem života. Však duše lidská není ponořena v hmotu těla jako u zvířete, nemá tedy, jak již podotčeno, toliko tento společný život s tělem, v němž vývin, cítění i bažení působí, nýbrž duše lidská má i život svůj vlastní, vyšší, nadsmyslný, anať rozumem svým myslí, sebe a vše kolem sebe, ba i věci a pojmy nadsmyslné poznává a představy si tvoří, vůlí svou pak sebe určuje, pro to či ono svobodně se rozhoduje i po věcech nadsmyslných touží: a ve všem tomto působení a životě svém není závislá na těle, a také ústrojí a smyslů tělesných k tomu nepotřebuje. Jestli tedy ústrojí tělesné se poruší, tak že k dalšímu životu a činnosti stává se neschopno, přestává život tělesný — člověk podle těla

umírá; ale duše, která má svůj zvláštní život, neumírá s tělem, nýbrž i po smrti těla svou nadsmyslnou činnost dále provozuje: jest sebevědoma, myslí a touží jako před smrtí člověka. Trvá tedy život duše i po smrti těla, jest tudíž duše lidská nesmrtelna.

Že duše naše i bez těla činna býti může, přesvědčili jste se každý z pozorování snění našeho, kdež oči, uši těla zavřiny a nečinny jsou, a přece co tu představ a věcí rozličných vidíme a slyšíme, ne sice zrakem a sluchem tělesným, ale působením duše naší. Takové pozorování přivedlo, jak vypravuje sv. Augustin, proslulého druhdy lékaře Gennadia k víře o nesmrtelnosti duše. Zdálo se mu totiž jednou, že uzřel krásného jinocha, jenž pravil k němu: Pojď za mnou. Gennadius uposlechl vyzvání a následoval ve snu svého průvodčího. Přišedše do velikého města, uslyšeli lahodný zpěv a překrásnou hudbu, což průvodce naznačil Gennadiovi jako chvalozpěv blažených obyvatelů Jerusalemských. Gennadius, vstav z rána, na sen více nevzpomněl; však nejbližší noci objevil se mu ve snu opět onen jinoch, tázaje se ho, zdali ho zná. Ovšem, odpověděl Gennadius, vždyť tys to, který jsi mne včera v noci ve spaní dovedl do shromáždění, kde překrásná hudba zaznívala. A jak jsi mohl vše viděti a slyšeti, když tělo tvé, v spánku odpočívajíc, ani zraku ani sluchu svého užiti nemohlo? Pozoruješ snad, že to byl zrak a sluch duše tvé, a že tedy duše tvá činna jest, i když činnost těla tvého ustává. A tak činnou zůstane i po smrti těla tvého a jejím zrakem budeš patřiti a jejím sluchem slyšeti, až smysly tvé tělesné po smrti všeho působení svého pozbudou: i po smrti těla tvého žíti budeš duchem svým, neboť duše tvá jest nesmrtelna a smrti těla nepodléhá, ale dále živa zůstává. Tak Gennadius přišel k přesvědčení o nesmrtelnosti duše a víra jeho jest potvrzením i pro nás.

4. Však *i poměr duše lidské k Bohu jest důkazem, že nesmrtelná býti musí.* Vždyť zajisté již z té pravdy, že duše k obrazu Božímu stvořena jest, vyplývá, že Bohu svou přirozeností podobna býti musí, byť se Mu ovšem vyrovnati nikdy nemohla. A jaká asi podobnost odpovídá věčnosti Boží? Toť její nesmrtelnost. A ohledejme dobře *určení duše.* Bůh jest nejen jejím původcem, ale i cílem, a blaženost v Jeho společenství, toť její touha, jí přistvořená. Však Stvořitel nejvýš moudrý nebyl by mohl vložiti do duše snahu neukojitelnou, nemohl vytknouti jí cíle, kterého by dosáhnouti nemohla; a skutečně život časný k tomu nedostačuje. A což ta svrchovaná dobrota Boha Stvořitele mohla by tak krutě nakládati s tvorem svým — duší lidskou — aby ji touhou neukojitelnou trápiti nechala? Jestli Bůh dopřává i tvorům nerozumným, aby dosáhli cíle svého, ukojili zde touhy své a tak spokojenosti nabyli, nemusíme-li očekávati, že Bůh dopřeje toho i pro duši lidskou? Jinak bylo by zvíře šťastnější nežli člověk. Než, člověk zde na světě ukojení své duchovní, vznešenější touhy nedochází, úplné spojení s Bohem a z toho plynoucí blaženost, po níž touhu vložil Bůh do duše lidské, na světě tomto uskutečniti se nedá a tak sama dobrotivost Boží utvrzuje nás v tom přesvědčení, že duše

lidská i po časném životě dále trvati musí, aby touha její ukojení došla — že musí býti nesmrtelná.

A jak by to dopadlo s odměnou dobra a s trestem zla, což v životě tomto vždy uskutečněno nebývá. Mohla by spravedlnost Boží dopustiti, aby zločinec ušel smrtí zaslouženému trestu, a člověku šlechetnému aby spravedlivého uznání a odměny se nedostalo? Ó, pak bychom marně mluvili o spravedlnosti, a Bůh přestal by býti Bohem, kdyby nepostaral se o to, aby spravedlnosti učinilo se zadost; nestává-li se to však na tomto světě, musí býti ještě jiný život po smrti, kde by duši spravedlnosti se dostalo, musí tedy duše býti nesmrtelná.

A jaký význam mělo by to dílo vykoupení, k vůli němuž Syn Boží s nebe sstoupil? Nač ta nesmírná oběť smrti Jeho na kříži, neměla-li by duše lidská větší ceny, než duše zvířecí — smrtí časnou, pomíjející? Ano, bezúčelným musili bychom nazvati to veliké dostiučinění, které Kristus Ježíš krví Svou pro lidstvo byl přinesl, kdyby vykoupencům tím neměl býti zajištěn život věčný; však pro koho byl by ten život věčný, není-li duše lidská nesmrtelna?

A co říci mám o díle posvěcení, které uskutečňuje Duch Svatý na vykoupeném lidstvu? Komu platí to posvěcení? Snad smrtelnému tělu? Ba nikoli! Vždyť budeme-li podle těla živi, zemřeme, dí sv. apoštol, pakli ale duchem skutky těla mrtviti budeme, živi budeme . . . »Ten zajisté Duch svědectví vydává duchu našemu, že jsme synové Boží. A jestliže synové, tedy i dědicové království Božího« Řím. 8, 13—17, jež jest život věčný. Pro tento život věčný tedy posvěcuje Duch Sv. duši nesmrtelnou. A tak víra v Boha Stvořitele, Vykupitele a Posvětitele nezbytně vyžadovati musí přesvědčení o nesmrtelnosti duše.

A konečně i naše společenské poměry musí předpokládati nesmrtelnost duše. Jak trapné, ano zoufalé musilo by býti loučení duší se milujících, kdyby neměly naděje, že se opět sejdou a vzájemné lásky trvale požívati budou. Jen ten, kdo v Boha nejvýš spravedlivého věřiti přestal, mohl by předpokládati takový krutý, bezohledný osud, jenž by na věky trhal to pouto upřímné lásky, jen nevěrec popírá nesmrtelnost duše.

5. *A skutečně také žádný člověk, jenž má ještě trochu víry, nepochybuje o nesmrtelnosti duše.* Pravím výslovně, nejen věřící katolík, ale každý člověk, který ještě v Boha věří, musí předpokládati, že máme duši nesmrtelnou. O tom dosvědčují dějiny všech národů, a to i pohanských. Toto přesvědčení o nesmrtelnosti duše vedlo Egypťany k tomu, že balsamovali těla nebožtíků, aby pro duše nesmrtelné, jež i po smrti dále trvají, zachovali i těla jejich.

U některých národů pohanských dávali nebožtíkům do hrobů obilí, pokrmy a zbraně, předpokládajíce, že i na onom světě žijí dále. Při smrti pohanských velmožů bývali nezřídka otroci pobiti, aby na věčnosti své pány obsluhovali; ano, někdy i ženy dobrovolně si život braly, aby zemřelé muže své na onen svět dopro-

vázely. Vzdělanější národové, jako Řekové a Římané, vybájili celé popisy o podsvětí a celé historie o tom, jak se tam nebožtíkům vede. — Jsou to ovšem jen pochybné názory, ale všechny svědčí o tom zrnku pravdy, které skrývá se i v těch bájích a pohřebních obyčejích, totiž že duše lidská jest nesmrtelná. Proto také staří Čechové nenazývali smrt jinak, leč odchodem k otcům.

Co všichni národové pak tušili nebo ze starého zjevení si zachovali, to slavně hlásá nám *víra zjeveného náboženství* israelského, která nejen o posmrtném životě duše učila, ale také nadějí na spojení její s tělem při budoucím vzkříšení těšila. A toto zjevené učení Boží potvrdil Ježíš Kristus, Jenž častěji připomínal, že po smrti člověka duše dále trvá, a buď do lůna Abrahamova od andělů nesena bývá, nebo pohřbena jest v pekle. Na potvrzení této pravdy zjevili se při proměnění Krista Pána na hoře Tábor dva nejpřednější proroci starozákonní, a jak jste v dnešním sv. evangeliu slyšeli, dovolával se Kristus Ježíš svědectví praotce Abrahama, který před 2000 lety pohřben byl, že uzřel den narození přislíbeného Mesiáše, v Něhož věřil a Jehož očekával, a dokládá o Abrahamovi, že viděl a radoval se. Nevěřícím Sadduceům, kteří nesmrtelnost a budoucí zmrtvýchvstání popírali, vytýkal, řka: »Bloudíte, neznajíce Písem ani moci Boží . . , O vzkříšení pak z mrtvých zdaliž jste nečetli, co jest pověděno od Boha, kterýž dí vám: Jáť jsem Bůh Abrahamův a Bůh Isákův a Bůh Jakobův? Neníť Bůh mrtvých, ale živých.« Mat. 22, 29. 32.

* * *

V rozjímání dnešním uvažovali a připomínali jsme si tu veledůležitou, základní pravdu sv. víry naší, že duše lidská jest nesmrtelna. Ačkoli však duše neumírá smrtí přirozenou, přece, jak sv. Augustin dokládá, podléhá i ona smrti, a to smrti duchovní, která nastává při ztrátě milosti Boží; neboť tato jest pokrm, síla, ano celý život duše. Nemá-li tedy duše milosti Boží, duchovně umírá. Jest to krutá samovražda hříšníkova, že vlastní svou duši vraždí hříchy smrtelnými. Mluvil jsem dnes o přirozeném obrazu Božím, který Stvořitelem vtisknut byl duši naší; však kromě toho dostalo se jí i nadpřirozeného obrazu Božího v posvěcení jejím, když ve sv. svátostech milostí Boží ospravedlněna a posvěcena stala se dítkem Božím a dědičkou království nebeského. Touto milostí musí býti duše naše okrášlena, chceme li dojíti u Boha v blaženosti nebeské svého cíle. Nuže, ohledejme v tomto svatopostním čase duši svou, popatřme na obraz její okem duchovním, a jestli snad nestkví se leskem milosti a je-li zatemněna skvrnami hříchu, očisťme v pravé kajicnosti obraz duše své, abychom, až jednou povoláni budeme na věčnost, směli se hlásiti k svému praobrazu, Bohu, a došli šťastně cíle — blaženosti nebeské, kterou Ježíš Kristus nám vydobyl a k věčnému požívání připravil. Amen.

VI.

Milosti Boží jest k spasení nevyhnutelně třeba.

»Milost Pána našeho Ježíše Krista budiž se všemi vámi.« Řím. 16, 24.

Uvažovali jsme předešle o nesmrtelnosti duše. I po smrti těla trvá duše dále, a jaký je osud její? Odpovídám: takový, jaký jí člověk v životě pozemském připravil. Jest ovšem každá duše stvořena pro vznešený cíl blaženosti nebeské; ale aby jí dosáhla, dvojího jest potřebí: předně zvláštní pomoci od Boha, kterou nazýváme milost Boží a pak spolupůsobení vlastního. Chybělo-li by jedno nebo druhé, nedosáhla by duše vznešeného cíle svého a zhynula by smrtí duchovní, totiž v zavržení věčném; neboť »bez milosti Boží nelze co prospěšného k životu věčnému činiti.« Proto přeje a na Bohu žádá sv. apoštol národů k Římanům: »Milost Pána našeho . . .« A toť také vroucí přání mé v tomto svatopostním čase, abyste milosti Boží k spasení svému používali. Vždyť spása vaše — toť účel působení mého mezi vámi, za spásu vaši zodpověden jsem Bohu svému. Proto vyložím vám dnes šestou a poslední pravdu, kterou každý katolický křesťan věděti a věřiti musí, totiž *že jest milosti Boží k spasení nevyhnutelně třeba.* Ó, Ježíši, Spasiteli náš, dopřej mně i zbožnému tomuto zástupu k rozjímání tomu pomoc Svou.

Pojednání.

1. Abychom tuto pravdu dobře uvážili a jí porozuměli, jest především potřeba vyložiti, *co jest milost Boží.* Říká se často, prokáže-li nám kdo nějaké dobrodiní, že nám udělal milost; tedy každé nezasloužené dobrodiní nazýváme milostí.

A takových dobrodiní udílí Bůh lidstvu bez počtu. Kdo sečte ty důkazy neskonalé lásky a svrchovaného milosrdenství Božího k nám lidem od stvoření světa až dosavad? Všechno to jsou dary nezasloužené. Již milosrdenství Boží, že nezavrhl hned první lidi po hříchu jejich, což to bylo než nezasloužené dobrodiní milost, kterou prokázal Bůh lidstvu pro zadostučinění, jež nabídl jednorozený Syn Boží spravedlnosti božské. Že tedy trvá pokolení lidské, jest jedině zásluhám vtěleného Syna Božího co děkovati. A nejednalo se tehdáž při výslechu prvních lidí toliko o časné trvání, o život lidstva na zemi, nýbrž i o to, což bylo důležitější, aby lidstvo z pobloužení svého k Bohu se vrátilo a k cíli spásy věčné dospěti mohlo, tedy o dílo vykoupení, které vykonati se uvolil jednorozený Syn Boží.

Co také by si bylo lidstvo počalo bez prostřednictví vtěleného Syna Božího? Připomenul jsem vám již, že žádný tvor ani člověk, ani anděl nebyl by mohl vykoupení lidstva provésti. Syn Boží Sám slitoval se nad nešťastným lidstvem, sestoupil s nebe, stal se člověkem, učinil spravedlnosti Boží zadost, získal nám od-

puštění a milosrdenství od Boha a zasloužil lidstvu opět nebe ztracené. A tohoto pokladu neskonalých zásluh Ježíše Krista pro veškeré lidstvo vydobytých, uštědřuje Bůh každému jednotlivci tolik, co k zachování duše jeho jest potřebí: a to jest milost, o které jednati chci.

Jest tedy, jak poznáváte, *milost Boží vnitřní takové dobrodiní pro duši, zásluhami Ježíše Krista nám získané,* které sice k přirozenosti duše samo sebou nepřináleží, ale bez našich zásluh jako darem a nádavkem pro život nadpřirozený duši naší uděleno bývá, a proto i také darem nadpřirozeným sluje. Mohli bychom tedy milost Boží nazvati nadpřirozenou pomoc k ctnému, bohumilému životu a spolu nadpřirozeným uzpůsobením duše naší, aby vznešeného cíle svého dosáhnouti mohla. A to zasloužil nám vtělený Syn Boží, Ježíš Kristus. Ó, kdož pochopí, dokonale ocení a vděčně uzná ono veliké dílo našeho vykoupení! Ach, co by z nás bylo, kdyby Syn Boží se nebyl za nás obětoval? Snad by nás ani na světě nebylo, aneb bídnými, zavrženými byli bychom tvory. Ó, Ježíši Spasiteli, Tys nás zachránil, Tys bolestnou smrtí svou na kříži nám život získal! Tobě, Ježíši, ukřižovaný, náležíme, Tobě také zcela se doporoučíme, Tvou milostí trváme a budoucí spásu svou od Tebe očekáváme. Ó, dopřej tedy, ať milost Tvá jest vždycky s námi.

2. A skutečně, rozmilí v Kristu, jest nám milosti Boží k spasení nevyhnutelně potřeba, neboť ona jedině nám skýtá k tomu potřebnou pomoc a spolu i uschopňuje nás, abychom spasení věčného dosíci mohli. A to jest také dvojí působení, dle něhož rozeznáváme i dvoji milost, totiž *pomáhající a posvěcující.*

a) A tážete se: *Jak nám ta milost Boží pomáhá?* Jest nám zvláště nápomocna ke konání dobrých skutků a to zvláštním působením na mohutnosti duše naší. Milost Boží osvěcuje totiž náš rozum, abychom rozeznávali, co jest dobré a Bohu milé a duši naší prospěšné; a pobádá spolu naši vůli, abychom dobré chtěli, a pro ně se rozhodli; a konečně sílí nás, abychom dobro počali konati a dokonali. Vidíte tedy, že milost Boží skýtá nám pomoci ke skutkům dobrým a záslužným. A této pomoci jest nám nevyhnutelně potřebí, neboť bez milosti Boží, jak již připomenuto, nemohli bychom nic prospěšného k životu věčnému činiti. *Či jak troufal by si kdo nebe dobýti bez milosti Boží?* Zpozdilé a opovážlivé bylo by takové jednání jako u ztřeštěnců, kteří si chtěli vystavěti věž až do nebe. Bůh překazil rouhavé počínání jejich a rozešli se s nepořízenou, neboť chyběla jim milost Boží. Rozum lidský, hříchem dědičným zatemněný nechápe, čeho k spasení potřeba; musí býti osvícen a tak působí pomáhající milost. Nuže, co mohl by vykonati člověk pro spasení své bez milosti Boží? Kristus Ježíš výslovně dí: »Beze mne nemůžete ničeho učiniti« Jan 15, 5. a sv. apoštol národů doznává, že »bez milosti Boží nikdo nedovede ani patřičně vysloviti jméno Pán Ježíš« 1. Kor. 12, 1. Dobře dí sv. Řehoř v porovnání: »Co jest země bez vody, toť duše bez milosti. Jako země, kterou rosa nezvlažuje, bylinami se

neodívá, kvítím neozdobuje a hojné žni neskýtá: rovněž tak duše milosti prázdná neodívá se ctnostmi a k nebeským, užitečným věcem se nenese.«

Ano, bezmocným, neužitečným tvorem jest člověk bez milosti Boží; naopak ale doznává sv. apoštol: »*Všecko mohu v tom, který mne posiluje*« Tit. 4, 13. Ovšem, vždyť Kristus Ježíš, jenž slíbil, že až povýšen bude, potáhne nás všechny k Sobě, On táhne nás skutečně milostí Svou, On působí v nás »i chtění i vykonání podle dobré vůle Své« Til. 2, 13. A poněvadž tyto skutky činíme již ne sami, nýbrž s námi koná je Sám božský Vykupitel náš, proto nabývají tak i záslužné ceny pro nebe.

Však namanuje se nám otázka: *Zdali Bůh také každému potřebné milosti uštědřuje?* Pobloudilý Kalvín ovšem zpozdile a rouhavě se domýšlel, že Bůh některým lidem milosti té odpírá a je předem do pekla zatracuje. Církev katolická takové učení zavrhla jako hrubé kacířství a ubezpečuje nás milosrdenstvím Božím, že každému potřebné milosti se dostává a dotvrzuje to slovy Písma sv., které učí, že »Bůh chce, aby všichni lidé spaseni byli a k poznání pravdy přišli.« Tim. 2, 4 Příklad mohu uvésti vám na onom setníku při ukřižování Krista Pána, který byl pohanem a přece dotknut milostí Boží vyznává, že Ježíš jest Syn Boží. A což říci mám o Šavlovi, jenž jako vlk krvežíznivý spěchá do Damašku a přece ani tomu neodpírá Bůh milost Svou. Pojednou obklíčilo jej světlo s nebe, jak dí Písmo svaté. Jaké to bylo světlo? Milost Boží, která osvítila rozum jeho, že poznal, že Ježíš Kristus nebyl buřičem, jak mu fariseové namlouvali, ale že sedí na pravici Boží jako věčný Soudce, jak jej uzřel sv. Štěpán. A co dále pohnulo Šavla, že pln ochoty se táže: »Pane, co chceš, abych činil?« Byla to milost Boží, která jej pohnula, že ochotně, byť i s námahou v slepotě své dal se dovésti do Damašku, jak ho k tomu hlas Ježíšův vyzval. Ale milost Boží dodává ceny i skutkům jeho, jakž vyrozumíváme ze slov Ježíšových, když pravil k Ananiášovi. »Jdi, pokřti Šavla; nebo aj modlí se.« Skut. 9, 11. Ajhle, toť podivuhodné působení milosti pomáhající.

b) A ještě podivuhodnější jest *působení milosti posvěcující*, která člověku dává takřka nové srdce, jak dí prorok Ezechiel 36, 26, duši člověka ze smrti k životu novému křísí, rány smrtelné hříchy duši zasazené léčí, ji očišťuje, svatou činí a za dítě Boží i dědičku království Božího povyšuje. »Pozorujte jen,« volá sv. Jan Zlatoústý, »viděl li kdo většího zázraku nad onen, jenž se s Pavlem stal? Byl to zajisté větší div, vůli Šavlovu k sobě přivábiti a překonati, než mrtvé k životu vzkřísiti.« Šavel, tento dravý vlk stal se tichým beránkem, tento odpůrce Kristův stává se Mu nádobou vyvolenou; Šavel, jenž dychtil po pohrůžkách a vraždě, nyní ochoten jest za jiné i do pekla sstoupiti a zavrženu býti. Milost pomáhající přivedla jej do Damašku, ale milost posvěcující, kterou při křtu svém přijal, činí z něho horlivého apoštola Kristova a světce.

Ano, velemocná jest milost Boží, anať z velikých hříšníků činí svaté, z odpůrců Božích Jeho přátele, z otroků ďáblových

dítky Boží. Na koho mohl bych tu ještě dále poukázati, jako na onu *veřejnou hříšnici*, kterou i Šimon malomocný pohrdal, a jak podivuhodně proměnila ji milost Boží. Jak mnohé druhdy pohledem svým k hříchům vábila, a nyní z očí její potoky slzí kajících tekou; druhdy hříšnými polibky nepočestnost páchala a nyní líbá nohy Ježíšovy; druhdy vnadami tělesnými jiným pohoršení dávala, nyní vlasy svými nohy Ježíšovy vytírá. Ó, kdo by poznal v kající zbožné Magdaleně, která Ježíše Krista všude následovala, u nohou Jeho sedávala, a pod křížem Ježíšovým se zbožnými ženami a Matičkou Boží bolestným zármutkem tak hluboce uchvácena byla: kdož by v ní poznal bývalou světačku, prostopášnou záletnici? Hle, to způsobila milost Boží: z veřejné hříšnice učinila světici.

A jako touto milostí Svou získal a obrátil Kristus Ježíš za doby svého veřejného působení mnohého zatvrzelého hříšníka, tak divotvorná moc milosti Boží posud není zkrácena a vyhledává a Bohu získati hledí i hříšníky těžké a zatvrzelé a podivuhodnou přeměnu působí v duších jejich. Takový příklad uvádí i farní pamětní kniha z blízkého okolí. V nedalekých Chudonicích u Nového Bydžova odsouzen byl r. 1748 k smrti zatvrzelý stoupenec tehdejší požidovštělé sekty nevěrecké, jakýs *Jan Píla*, krejčí, jenž o náboženství katolickém mluvil tak rouhavě, jako slýchati jest nyní z rouhavých úst leckterého spustlého socialistického demokrata. I když ohlášen mu byl ortel smrti, ještě se rouhal, poučení ve víře odbýval oušklebkem, nabízenou útěchou duchovní pohrdal. Povolán k němu P. Koniáš, ale ani jeho domluv si nevšímal. Zbožný kněz vyzval dítky ve škole, aby se za zatvrzelce modlily, doporoučel ho při oběti mše sv. milosrdenství Božímu: a hle, konečně paprsky milosti Boží rozehřály přece ledovou kůru srdce jeho. U večer před svou smrtí vykonal sv. zpověď a před popravou svou odvolal všechny bludy své, odprosil všechny, jimž pohoršení dal a s oddaností do vůle Boží a s příkladnou kajicností přijal pokutu smrti, tak že všichni účastníci až k slzám pohnuti byli. Co způsobilo velikou tu změnu v srdci zatvrzelce? Aj, hle, toť ta divotvorná moc milosti Boží, kterou i sv. Augustin po svém obrácení z kacířství takto výmluvně líčí: »Jaká se to změna stala v srdci mém? Nyní nalézám svou největší blaženost v odříkání se toho, bez čehož, jak se mi zdálo, nemohl jsem prvé živ býti . . . Milost Boží jest nejtajemnější, vnitřní, protivnou a nevýslovnou mocí, jež z odpůrců Božích činí dítky Jeho, z hříšníků světce. Milost netoliko podporuje spravedlivého, nýbrž ospravedlňuje také bezbožného.«

3. Tak podivuhodné, mocné a účinlivé jest tedy působení milosti Boží; a přece i to zůstalo by bez účinků a na zmar by přicházelo, *kdyby člověk s milostí Boží spolu nepůsobil.* Máť člověk svobodnou vůli, již Bůh milostí Svou sice povzbuzuje, ale nenutí, neznásilňuje, ponechávaje člověku, aby sám svobodně pro Boha se rozhodl a své spasení s milostí Boží konal, jak dosvědčuje

sv. Cyrill Jerusalemský, řka: »Štědrý jest Bůh a hotov k dobročinění, ale čeká na jednoho každého vlastní vůli.«

A toť právě ta zásluha při našem spasení, aneb vina při zavržení zatvrzelců, jak vidíme na apoštolech Páně sv. Petru a Jidášovi. Oba přijati byli za učenníky Ježíšovy; oběma tedy dostalo se milosti pomáhající, aby v bezprostředním společenství Ježíše Krista spasení své připravovali. Ovšem, hřešili oba ale jak rozdílně zachovali se pak k milosti, která na hříšné jejich srdce působila! Dojemně mluví Ježíš k Jidášovi: »Příteli, nač jsi přišel? Políbením zrazuješ Mistra svého.« Ale Jidáš zůstal zatvrzelým a následek byl jeho zavržení; zoufal si a odešel na místo své, k věčnému zatracení. Jinak zachoval se Petr, když naň pohlédl Pán po trojím zapření Mistra; pohled Ježíšův pronikl srdce jeho; dotknut milostí neodporuje tomuto kajícímu dojmu: »Petr odšel ven a plakal hořce« nad hříchem svým a Kristus odpustil mu.

Blaze každému, kdo neodporuje milosti Boží; byť sebe větší byla vina jeho, nezhyne, uchopí-li se jen pomocné ruky, kterou ve Své milosti podává mu milosrdenství Boží. Zacheus byl těžkým hříšníkem, za zloděje a vyděrače platil u všech, tak že hlasitě žehrali na Pána Ježíše, »že k člověku hříšnému se uchýlil.« Ale Zacheus nepronedbal té příležitosti, kde mu Kristus milost Svou nabízel; uznal nespravedlnost svou, ochotně nabídl náhradu řka: »Polovici svého jmění dám chudým a oklamal-li jsem koho, nahrazuji čtvernásobně.« A hle, Kristus Ježíš prohlašuje: »Spasení stalo se jemu.« Tážete se, jak to možno? Zacheus svou horlivostí pro Krista, svou kajicností a svým dostiučiněním stal se hoden milosti Boží, jí se uchopil, s ní spolupůsobil a ona mu získala spásu. Jak na víru obrácený Šavel a kající Magdalena s milostí Boží spolupůsobili, již jsem podotkl; abyste se však přesvědčili o tomto shovívavém milosrdenství Božím, které až do posledního vzdechnutí čeká na obrácení a spolupůsobení kajicníka, upozorňuji vás na lotra kajícího na kříži. On pozoruje trpělivost a shovívavou lásku, s kterou ukřižovaný Ježíš všechno rouhavé bezpráví přijímá a za nepřátely se modlí, jakoby nemohl déle odpírati milosti, která se ho dotýká, zkroušeně doznává k druhému lotru spolu ukřižovanému; »My zajisté, co jsme zasloužili, béřeme, ale Pán Ježíš nic zlého neučinil a obrátě se k Ježíši Kristu zvolal pln kající důvěry: Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš do království svého.« A účinek té kajicnosti s milostí Boží spolupůsobící? Pán Ježíš slibuje mu: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji!«

A podobný příklad o velikém milosrdenství Božím, které hledá a ke kajicnosti pohnouti hledí hříšníka, četl jsem asi před 20 lety o člověku, jenž po lehkomyslném životě uvržen byl na lůžko smrtelné. Pomoc lékařská byla marna; zbožná tchyně, věrný přítel nebožtíka otce a svědomitý duchovní hleděli ho připraviti k smrti, ale nemocný nechtěl o zaopatření sv. svátostmi nic slyšeti. Až konečně milosrdenství Boží použilo k tomu dvouletého dítka. Hrálo si v pokoji, kde nemocný ležel, snášejíc vše na hromadu, co kde v pokoji nalezlo. I namanula se mu též modlitební kniha;

dítko, které vídalo druhdy otce často v knihách čítat, přineslo knihu k otci volajíc: »Tati, vem!« Otec sáhl po knize, sotva však do ní pohleděl, vracel ji dítěti. Dítě nechtělo však knihu zpět přijmouti a plačíc, donutilo otce, že si ji ponechal a počal v ní čísti. A tu padl zrak jeho na modlitbičku, kterou ho v mládí naučila jeho zbožná matka. Staré vzpomínky obnovily se v duši jeho, povzbuzující slova dobré matičky, jakoby mu zazněly v uších, srdce pohnutím měklo a slza za slzou kradla se mu z očí, až konečně hluboce dojat zavolal dítko a pozdvihnuv je k sobě, poceloval je dokládaje: »Tys mne zachránilo.« Poslal pro kněze a skroušeně se vyzpovídav, s důvěrou odevzdal duši svou v ruce Otce nebeského. Tak získala milost Boží zatvrzelce, a že se jí konečně uchopil, otevřela mu, jak doufám, i nebe.

* *
*

A což jiného měl bych přáti vám, rozmilí v Kristu, než aby tato milost Boží nebyla vám v životě odňata, obzvláště pak v hodinku smrti. Ovšem, nesmíme ji sami zapuzovati. Onať k spasení jest nevyhnutelně potřebná, ale i s naší strany jest třeba, abychom s ní spolupůsobili, jak dotvrzuje sv. Jan Zlatoústý, řka: »Jako země žádných požitků nepřináší bez deště a déšť žádných požitků nepůsobí bez země: tak ani milost neúčinkuje bez vůle, aniž vůle bez milosti.« Proto přeji-li se sv. apoštolem: »Milost Pána našeho Ježíše Krista budiž se všemi vámi,« prosím a zapřísahám také slovy téhož apoštola, »abyste milosti Boží nadarmo nepřijímali.« Na počátku postu upozorňovala nás Církev sv.: »Nyní jest čas příjemný, nyní jest den spasení.« ⌣, použijte toho času kajícího k svému spasení. Bůh vám milost nabízí, Církev ke kajicnosti povzbuzuje, spása duší vašich toho od vás žádá: uchopte se ruky, kterou milosrdenství Boží k vám vztahuje, povzdychněte si s lotrem kajícím: »Pane, rozpomeň se na nás v království svém.« A Miláček Páně, jenž slyšel přislíbení Páně lotrovi pod křížem, ujišťuje nás: »Vyznáte-li se z hříchů svých, milosrdný jest Bůh a spravedlivý, aby odpustil vám hříchy vaše.« Amen.

Na Veliký pátek.

Golgota jest připomínkou a předznačným obrazem soudu posledního.

»I ukřižovali Ježíše a s ním jiné dva
s obou stran a v prostředku Ježíše.«
Jan 19, 18.

Asi v tuto dobu denní přivedli židé Ježíše po trapné noci do domu radního k Pilátovi, aby ortel smrti, který nad ním ve své radě vyřkli, potvrdil a vykonati dal. Nejednalo se jim o vyšetření viny ani o spravedlivý soud, ale o vykonání smrti, na Ježíše uložené. Proto, když Pilát tázal se jich, jakou žalobu mají

proti Němu, odbyli ho slovy: »Kdyby nebyl tento zločinec, nevydali bychom Ho tobě.« A když Pilát vyzval je, aby sami Jej soudili, patrně projevili úmysl, jaký měli s Ježíšem, řkouce: »Nám není sluší zabiti žádného.« Tedy jen smrt a smrt žádali pro Pána Ježíše, a že ji sami vykonati nesměli, vydali Ho Pilátovi. Toť ten soud židů. Marně se namáhal Pilát, osvoboditi Ježíše, marně dosvědčoval nevinu Jeho; všechno omlouvání Pilátovo ukřičeli zběsilým pokřikem: »Ukřižuj, ukřižuj Ho! Krev Jeho přijď na nás a na naše syny!« Tedy vydal jim Ho Pilát, aby byl ukřižován.

Nastal ten žalostný průvod křížový. Zástup veliký připojil se ke katanům a k radě židovské. Ach, co zkusil Ježíš od té roty židovské! Co tu rouhání, co smýkání jím sem a tam, co bití! A Ježíš trním korunovaný, v obličeji uplvaný, krví zalitý, nesa sobě kříž, potácí se ulicemi města Jerusaléma. Však pojednou opustily Ho síly: Klesá zemdlen pod křížem. I ženy jerusalemské pláčí nad Ním; ale rota židovská pokřikuje naň, katané bijí, kopají Ho, ale nikdo pomoci Mu nechce, ba ztrápenou Matku Jeho hrubě od Něho odstrkují. Až konečně, obávajíce se, že by jim na cestě mohl umříti, donutili jakéhosi Šimona Cyrenského, jdoucího s pole, aby Mu kříž pomohl nésti.

Průvod dospěl konečně místa popravního na Golgotě; a tu hned katané strhují Ježíšovi s těla roucho na rány přischlé, porážejí Jej k zemi, přibíjí na kříž a staví Ježíše ukřižovaného na potupu jako největšího zločince uprostřed dvou lotrů. Tak dokonáno dílo zloby židovské. V radním domě křivá obžaloba, nespravedlivý soud a nyní krutá poprava. Lidé odsoudili a popravili svého Vykupitele.

Co může ještě dále následovati? Nic jiného než soud Soudce věčného. Jak dopadne? Ó, jaké to děsné myšlénky kmitají se v mysli naší. Vyřkne snad Ježíš ukřižovaný s kříže nad lidstvem ortel Svůj? Prozatím ještě ten ortel odložen. Kříž Ježíšův na Golgotě nebyl ještě stolicí soudní, ale stolicí milosrdenství. Na kříži »milosrdenství a pravda potkaly se: spravedlnost a pokoj políbily se.« Žalm 84, 11. Soudce věčný prodlévá se soudem, shovívá, čeká na naší kajicnost. Ale nezapomínejte, nejmilejší, že *Golgota jest připomínkou a předznačným obrazem soudu posledního.*

Pojednání.

Stojíme v duchu pod křížem Ježíšovým na Golgotě; popatřme kolem sebe a vizme, jaký to obraz rozprostírá se před duchovním zrakem naším? Povšimněte si jen dobře všeho, co dálo se na Golgotě a přisvědčíte mi, že jest to předznačný obraz soudu posledního.

1. Co předpověděl Kristus Pán o soudu posledním? Pravil: »*Tehdáž ukáže se znamení Syna člověka na nebi . . . a uzří Syna člověka, přicházejícího v oblacích nebeských s mocí mnohou a velebností.*« Mat. 24, 30.

Ano, tak bude přicházeti k soudu ten Ježíš Kristus, jehož dnes uplvaného a zemdlelého dovlékli katané na Golgotu. Dnes přichází Ježíš jako odsouzený zločinec, v nejnižší potupě, uprostřed rouhání a zlořečení katanů, poněvadž vzal na sebe hříchy celého světa a za nás vytrpěti, dostiučiniti chtěl. Na Golgotu přichází Kristus jako zástupce hříšného lidstva; neboť On hříchy naše na svém těle vnésti chtěl na dřevo kříže, aby podstoupil pokutu, na lidstvo Bohem již v ráji vyřknutou: »Smrtí umřeš!«

I to znamení Syna člověka, které ukáže se v den poslední na nebi, spatřujeme na Golgotě; a které jest to? *Kříž,* pod nímž Kristus na cestě klesal, který jen s bolestí na Golgotu donesl a na němž přibit, povýšen jest. Kříž, to znamení kletby a zlořečení, kříž, nejpotupnější nástroj smrti; neboť »zlořečen každý,« dí Písmo, »kdo visí na kříži.« Židé proto kříže ani dotknouti se nechtěli a někteří nevěrci až dosud katolíkům to mají za zlé, že uctívají kříž, posměšně nazývajíce jej šibenicí. Snad pamatujete se ještě na slova proslulého misionáře, † J. Votky, jak i jemu jednou při svěcení misionářského kříže potupné to pojmenování ve tvář vmetáno bylo. Však dobře odpověděl on těm rouhačům, řka: »Chcete-li kříž nazývati šibenicí, nuže, buďsi! Ale nezapomínejte, že tu šibenici zasloužili jsme my lidé, a Ježíš Kristus že za nás tu pokutu podstoupil a tak zásluhami a milostí Svou to znamení potupy a odsouzení proměnil a posvětil na znamení naší spásy. Od té doby proto uctíváme, oslavujeme a líbáme sv. kříž, jakož lůžko Pána Ježíše, jejž v den soudný uvidíme na nebesích třpytiti se« A tak dnes patříme Ježíše, zohaveného na kříži, v den soudný však uzříme Jej přicházeti s oslaveným znamením kříže, s mocí velikou a velebností. Dnes za nás trpí, dosti činí na vykoupení naše, potom však přijde, aby soudil nás dle toho, jak jsme vykoupení svého použili. Zdali tedy Golgota nemusí pamatovati nás na den poslední?

Však i *ti průvodčí Syna člověka, zprovázející Jej k soudu,* andělé nebeští, mají na Golgotě zástupce své. Jest pak to především Královna andělů, blahoslavená Panna Maria, Matička Boží, která stála pod křížem Ježíšovým, ovšem tehdáž celá ztrápená, mečem bolestí proniknutá. A vedle ní zástupce těch, kteří následují v nebesích Beránka Božího, kamkoli jde, nevinný Miláček Páně, sv. Jan, anděl v těle lidském. Dále pak kající Magdalena, která vyvolila si nejlepší stránku, kteráž nebude odňata od ní. Všichni tito ovšem stojí na Golgotě pod křížem Ježíšovým v nejhlubším bolu; ale v den poslední sprovázeti budou Ježíše svého, přicházejícího s mocí velikou a velebností jako účastníci Jeho slávy, jako svědkové Jeho soudu. Bude to ovšem pak pro lidstvo den hrůzy, den hněvu; kde u koho budeme hledati zastání? Ó, přistupme dnes k té Matce milosrdenství pod kříž Ježíšův, požádejme ji za její přímluvu; obejměme s kající Magdalenou nohy Ježíšovy, zulíbejme sv. kříž, to znamení milosrdenství, to znamení spásy své a volejme zkroušeně a s kajicností: Ježíši ukřižovaný, smiluj se nad námi, aby nestal se nám kříž v den poslední hro-

zným znamením odsouzení, ale s důvěrou abychom ho pak pozdravili v tom přesvědčení, že se přibližuje vykoupení naše!

2. Však uvažujme dále, co díti se bude v den poslední, až zasedne Soudce věčný na trůně velebnosti Své. »*Shromáždění budou před Něj všickni národové,*« odpovídá Ježíš Kristus, »a rozdělí je od sebe jako pastýř odděluje ovce od kozlů a postaví ovce (spravedlivé) zajisté na pravici, kozly (hříšníky) pak na levici.« Mat. 23, 32. 33. A tak shledáváme to i na Golgotě. Pod křížem Ježíšovým jsou zástupcové všech vyznání ze všech národů: Křesťanů, židův i pohanův, o čemž i nápis na kříži jakoby svědectví vydávati měl, neboť napsáno bylo židovsky, řecky i latinsky: »Ježíš Nazaretský, král židovský.«

Však *i rozdělení účastníků na Golgotě* pozorujeme podobné jako bude asi při soudu posledním.

a) Na levici zajisté postavili se nepřátelé Ježíšovi: *zarputilí fariseové a zákonníci,* rouhajíce se Jemu: »Jsi-li Syn Boží, sestup s kříže. Jiným pomáhal, sám sobě nemůže pomoci; jestli že jest král israelský, ať nyní sstoupí s kříže a uvěříme Jemu. Doufalť v Boha, ať Ho nyní vysvobodí, chce-liť Mu, nebo pravil Syn Boží jsem.« Mat. 27, 40—43.

A s nimi rouhal se i *jeden z lotrů,* řka: »Jsi-li ty Kristus, pomoziž sobě i nám.« Luk. 23, 39. Dále pak na levici byli i *vojáci,* kteří, když Jej ukřižovali, »rozdělili roucho Jeho, metajíce o ně los.« Mat. 27. 35.

Všichni tito, pokud napotom pokání neučinili, octnou se i při soudu posledním na levici a s nimi i všichni z těch rouhačův a nevěrců, kteří ve svém protikřesťanském brojení stali se stoupenci fariseův a zákonníkův, aby s nimi za rouhání své i odsouzení své vzali. Rouhali se židé, poněvadž nepoznali Boha, ani toho, kterého poslal, jednorozeného Syna Svého. Marně volal k nim Ježíš: »Když vám pravdu mluvím, proč Mně nevěříte? Učení, které já hlásám, není Mé, ale toho, který Mne poslal. Skutkové, které já činím ve jménu Otce Svého, tiť vydávají svědectví o Mně; ale vy nevěříte, nebo nejste z ovcí Mých.« Jan 10, 25. 26. A tak, bohužel, musil by mluviti nyní k mnohým nevěrcům, kteří vírou v Boha zhrdají a jako druhdy fariseové rouhají se Ježíši, vtělenému Synu Božímu a Církev Jeho hanobí. Zástupci jejich na Golgotě jsou fariseové a zákonníci. K nim právem se druží ten zoufalý lotr na levici. Hnusem a ošklivostí naplňuje každého to vyzývavé rouhání jeho. A jest snad omluvitelnější jednání bezbožeckých zoufalců, kteří prohýřivše v rouhání život svůj a zhrdnuvše milosrdenstvím Božím, hrůznou samovraždou odcházejí se světa? Zasluhují-li jiného jména než nekajících lotrů? A jaké bude místo jejich při posledním soudu? Na levici mezi zavrženci. A koho připomínají nám konečně ti vojáci, kteří dělili se o roucho Ježíšovo, metajíce o ně los? Nejsou-li to všichni ti lupiči statků církevních, kteří v revolucích a konfiskacích strhovali s Církve to roucho, kterým ji zbožní předkové byli přiodili; majetek Církve prohlásili za majetek národa a rozdělili se o něj, ovšem že národ z toho

neměl nic. Takovými zásadami řídí se i ti zaslepenci, kteří chystají se na dělení o majetek cizí, zvláště pak o statky t. zv. mrtvé ruky. A jak rouhavých při tom dopouštějí se řečí lupiči ti, takže jazyk náš děsí se po nich je vyslovit. A přece Ježíš, jenž slyšel i viděl rouhání to s kříže, neodsoudil je tam; vždyť kříž byl Mu trůnem milosrdenství; a přimlouval se za ně, volaje: »Otče, odpusť jim, neb nevědí, co činí.« Ještě naposled hleděl je získati Svým milosrdenstvím. Však marně; rouhali se dále, až nad tím sama země se třásti začala, skály se pukaly a slunce zastřelo tvář svou, takže rouhači ti, strachem uchváceni, utekli. Ale táži se, utekou i pak v den poslední z údolí Josafat, až Ježíš Kristus zasedne na trůn velebnosti Své jako spravedlivý Soudce? Ó nikoli! Ale uslyší pak z úst Jeho ten zdrcující ortel: »Odejděte, zavrženci do ohně věčného!«

A zdá se vám, rozmilí v Kristu, ten ortel snad krutý? Nuže, připomeňte si, jak rouhali se Bohu v životě svém, a to mohlo by zůstati bez trestu? Zasluhovali by politování, že ze spasení vyloučeni jsou? Jak starali se o své spasení? Nebyl celý jejich život pohrdání spasením? Jak vyznávali v životě svém, co každý člověk vědět a věřiti musí, chce-li býti spasen? Vzpomeňte, jaká byla víra jejich? Kdo byl Bůh jejich? O Boha osobního se nestarali aneb jsoucnost Jeho i popírali. Vášeň, břicho byl bůh jejich. A jak věřili v Ježíše Krista? Za Syna Božího Jej neuznávali. Duchu Sv. se protivili. Čím bylo jim vykoupení? Čím spravedlnost a milosrdenství Boží? Jak starali se o duši svou? Jak používali milosti Boží? Ach, odsuzující jsou odpovědi na všechny tyto otázky. Milosrdenství Své nabízel jim Ježíš Kristus ještě s kříže; dlouho čekal, ba i přimlouval se za ně. Oni však pohrdli a proto stihnouti je musí trestající spravedlnost Boží. Ukřižovaný Ježíš, jimi pohozený, bude spravedlivým jejich Soudcem.

6. Odvraťme však nyní zrak svůj od zavržených a povšimněme si, kdo se na Golgotě nachází na pravici. Tu staví se stranou *Šimon Cyrenský*, jenž pomohl Ježíšovi kříž donésti až na Golgotu. Druhdy při svém rolnickém zaměstnání nestaral se valně o Ježíše a více jen s hrudou polní se zabýval, než aby o vznešené učení Ježíšovo dbal. Proto také, jak Písmo uvádí, musil býti donucen, aby pomohl Ježíšovi kříž nésti. Však jaká podivuhodná změna stala se s ním na cestě na Golgotu! Jda vedle Pána Ježíše, pozoroval Jeho tichost, trpělivost a oddanost do vůle Boží; za všechno rouhání a týrání slyší z úst Ježíšových jen slova milosrdenství. To vše přivedlo jej k poznání o vznešenosti a svatosti Ježíšově. Když pak uzřel i znamení, která děla se na nebi i na zemi při smrti Ježíšově, tu jako setníkovi a ostatním nepředpojatým svědkům všeho toho vnucovalo se mu přesvědčení vyjádřené slovy: »Zajisté Syn Boží byl tento!« — Však i hříšného srdce *lotrova, na pravici ukřižovaného* dotkla se milost Boží. Měl snad prvé Ježíše za podobného provinilce jako byl sám; když však pozoroval trpělivou shovívavost Ježíše Krista ke všemu rouhání, když uslyšel docela milosrdné orodování Jeho k Otci nebeskému za ne-

přátely: tu nemohl již pochybovati, že smrt Ježíše Krista jest obětí smilování za hříchy lidstva; uznal Ježíše za Mesiáše, který dokonav dílo vykoupení, vrací se do království nebeského a proto pln důvěry a pokory obrací se s prosbou k Ježíši Kristu volaje: »Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš do království svého.« A hle, jak veliké jest milosrdenství Krista Vykupitele našeho. Jediné skroušené vyznání hříšného lotra a kratičká kající prosba jeho dostačuje a již mu hlásá Kristus Vykupitel milosrdenství a odpuštění řka: »Ještě dnes budeš se Mnou v ráji.«

Mezi zástup Ježíše na Golgotu doprovázející vmísili se též dva tajní Jeho vyznavači, kteří si však netroufali z ohledu na farisee veřejně hlásiti se k Ježíšovi; byl to *Josef z Arimathie a Nikodem*, kteří druhdy tajně v noci přicházeli k Pánu, aby u Něho hledali poučení. Uznávali sice vznešené Jeho učení, tušili v Něm zaslíbeného Mesiáše, ale neměli až dosud odvahy, veřejně Jej za Mesiáše uznati a Jeho se přidržeti. Otáleli dlouho, ukrývali se v zástupu, ostýchali se před lidmi veřejně k Pánu Ježíši se hlásiti; až když i lotr na pravici zastal se nevinného Ježíše proti rouhačům, když i pohanský setník dal mu svědectví, že jest Synem Božím, tu teprve vlažné srdce jejich nabývá odvahy, aby směli vyžádati si od Piláta tělo Ježíšovo k pochování.

Všichni tito, ač netroufali postaviti se přímo pod kříž vedle Matky Boží, Miláčka Páně a zbožných žen, přece s nepřáteli Ježíšovými na levici společenství míti nechtěli a postavili se na pravici a hle, Ježíš nepohrdl, byť i slabou dosud vírou jejich, i na ně pohlédl okem milosrdným s kříže, i jim mělo se dostati vykoupení. Vždyť i oni byť i po dlouhém otálení k Ježíši Kristu se přihlásili, vždyť i oni, byť z počátku jen ostýchavě víru svou vyznali, vždyť i oni hříšnost svou uznali a milosrdenství Božího pro duši svou se dovolávali a milosti Boží na odpor se nestavěli. A proto jako tam na Golgotě v kajicnosti postavili se na pravici, tak i v den poslední od andělů na pravici postaveni budou a uslyší i oni potěšitelné slovo z úst Soudce věčného: »Pojďte požehnaní Otce mého a vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa.«

* * *

Před duchovním zrakem naším rozprostírá se dnes dvojí velikolepé divadlo. S jedné strany v minulosti vidíme v duchu Golgotu s ukřižovaným Ježíšem a s rozdělenými tam účastníky; s druhé strany pak vystupuje před zrakem naším udolí Josafat s budoucím všeobecným soudem. Tam na Golgotě máme a poznali jsme snad každý nějakého svého zástupce. Posuďte sami, mezi které účastníky dnes patříte. Doufám, že žádný z vás nestavěl by se mezi ony rouhače na levici. A byť snad někdo až dosud byl jen vlažným křesťanem a snad celou svou starostí a péčí jen s tou hroudou země se obíral jako Šimon Cyrenský, byť snad až dosud ostýchal se veřejně vyznati statečně svou víru, zastati se svého Ježíše; byť někdo až dosud jako Nikodem jen tajně,

abych tak řekl, jen jako v noci k Ježíši se hlásil a před nepřáteli Ježíšovými jen v zástupu se skrýval; byť mnohý až dosud neměl odvahy vystoupiti jako neohrožený vyznavač Kristův a pravý katolík: Ó, kéž alespoň smrt Ježíšova se všemi těmi zázračnými úkazy otřese ztrnulostí vaší, abyste jako ten setník i vy víru svou vyznali; kéž i milosrdná přímluva Jeho pohne a rozehřeje srdce vaše jako onoho kajícího lotra, abyste milosrdenství jeho se dovolávali; ano, kéž Matka bolestná s raněným tělem Páně na klíně dodává vám horlivosti, abyste jako Josef a Nikodem předstoupili statečně i před Piláty novověké a nestyděli se požádati za nejsv. tělo Jeho ve svátostném přijímání. Ó, přistupte dnes k tomuto kříži Ježíšovu, obejmete s Magdalenou svaté nohy Ježíšovy, zulíbejte s Miláčkem Páně sv. rány svého božského Mistra a Matku bolestnou poproste za její přímluvu. Připravte ve svátosti pokání v tomto čase velikonočním hrob čistý — nový v srdci svém pro svého Ježíše. Nenechte minouti důležitý ten čas bez účinku a když i pohanský setník, ba i lotr se obrátil, nezatvrzujte déle srdcí svých, aby vykupitelská smrt Ježíšova nebyla vám jednou na záhubu nýbrž k spasení. Přidržte se věrně Církve Kristovy a vyznávejte neohroženě víru svou nejen slovy, ale i skutky; velebte a oslavujte vždy v životě svém Boha Stvořitele, Ježíše Krista Vykupitele a Ducha Sv. Posvětitele. Nepopuzujte proti sobě svrchovanou spravedlnost Boží, ale užívejte milosti Boží k spasení svému. Nezapomínejte, že máte duši nesmrtelnou, k obrazu Božímu stvořenou, a hleďte ji zachovati pro nebe, abyste, až přijde i vám poslední hodinka smrti, i vy mohli zvolati s Ježíšem Kristem: »Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.« Amen.

Hříchové do nebe volající.

Časové řeči sociální od **Bohumira Tomíčka**, kaplana v Roztokách.

V.

Němý čili sodomský hřích.

»Smilstvo pak a všeliká nečistota . . . nebuď ani jmenována mezi vámi!«
Ef. 5, 3.

Jsou čtyři nepravosti, které se nazývají hříchy do nebe volajícími. Ačkoli snad nikdo z nás do tak hrozné tůně neupadl, bylo přece v našem životě mnoho skutků, které se podobaly hříchům vzpomenutým. Viděli jsme aspoň v předešlých dvou rozjímáních, že tomu tak. Ubližovali jsme sobě na zdraví, ubližovali bližnímu svému. A což duše naše a duše bližního! Jak byla často v nebezpečí, že přijde o život věčný! Naše lehkomyslnost takořka přivolávala trest Boží s výšin nebeských.

Dnes chci přikročiti k druhému hříchu, který svou zlobou do nebe volá. Věru jest věcí choulostivou, o něm se zmiňovati. Sám sv. apoštol Pavel v listě k Efeským napomíná: »Smilstvo pak a všeliká nečistota ... nebuď ani jmenováno mezi vámi!« To znamená: Hřích smilstva jest tak velikým, že plným jménem, v pravé podobě nemůže ani vysloven býti. Když kazatel musí někdy bušiti do svědomí hříšníkova, obalí hnusné, šeredné, čpící jádro šatem aspoň poněkud obstojným, aby posvátnost místa nebyla zneuctěna.

Nejhorší odrudou záhubného provinění proti šestému přikázaní jest hřích proti přirozenosti, který se nazývá němý čili sodomský. Němý proto, že člověk zapomíná na svou lidskou důstojnost a používá němé tváře k své nejhorší vášni. Sodomský pak proto, že se podobného dopouštěli lidé v Sodomě. Arci každý sám nejlépe cítí, zda kdy snad takovým způsobem urazil Pána. My se omezíme v dnešním rozjímání toliko na otázku: Proč hřích nečistoty volá do nebe a jaké asi má následky.

Pojednání.

V jisté obrazárně byly umístěny dva obrazy vedle sebe. Na jednom nalézala se podobizna mládenečka s andělskou tváří. Ze zraků, z celého vzezření zíralo království nebeské. Na druhém obraze nacházela se tvář, která byla pravým opakem obrazu prvého. Bázeň, nejistota, hrůza ... a zase drzost, nestydatost, vyžilost ... to vše dívalo se ze zraků a z celé podoby. Učiněné peklo! Ve knize, v níž byly výklady k jednotlivým obrazům, upozorňoval malíř, že obě podobizny znamenají jednu a touž osobu. Sv. čistota a nevinnost dodává tváři výrazu andělského. Sotva se však člověk zpustí a upadne do hříchu smilstva, stává se z anděla ďábel.

A věru, jest tomu tak. Žádná jiná nepravost neničí lidskou důstojnost takovým způsobem jako hřích proti šestému přikázaní. Dobře praví sv. apoštol Pavel: »Všeliký hřích, kterýžkoli činí člověk, kromě těla jest, ale kdo smilní, proti svému tělu hřeší!« Říká a chlubí se svět, jaký prý v něm jest pokrok a vzdělanost. Ó, kdybychom vzali na tuto chloubu ostřejší sklo, jinak bychom byli nuceni pronésti svůj úsudek! Co nástrah, co trnů hrozí na př. jinochovi ve světě bídném! Jaký had číhá za každým křovím! Had úlisný, ale jedovatý! Jaký svůdce skrývá se v nynějších známostech a společnostech! Svůdce, který nepřipravuje toliko o zlato, ale o nejdražší poklad, nejlepší perlu — o roucho nevinnosti, o bílý vínek, o svatební šaty pro království nebeské!

A považme, že často — přečasto při vší rozmařilosti zkažený svět nemyslí na rozumný účel, že se mu jen jedná o zvířecí bezuzdnou vášeň proti přirozenosti a právu! Zda není zde nepravost, kterou druhdy Hospodin trestal potopou, ohněm a sírou? — Rodiče pošlou do světa své dítě. Vychovávali je v bázni Boží. Dítě po letech přichází domů, než, co čte matka v očích jeho? Oko jest matné, tvář vyzáblá, slova vyhýbavá nebo beze studu. Dítě zapomnělo na Boha, zaprodalo své tělo ďáblu. Jaký zármutek

způsobilo rodičům svým! A snad tato skvrna nedá se napraviti, zůstane do smrti!

Považme pak, neočistí-li se člověk ani upřímným pokáním od skvrny té, co mu nastává? Kolik lidí se z takového hříchu upřímně vyzná, opravdu jej oplakává? Co svatokrádeží zaviní nepravý stud, lichá bázeň! —

Toskánský básník Dante nechává smilníky ve svém »Pekle« zakoušeti nejhroznější muky tělesné. Vybásnila mu tyto muky toliko fantasie? Ó nikoliv. Vezměme do rukou Písmo sv.! Dočteme se hned takořka na počátku, čeho se dopouštěli sodomští. A hle, sotva v domě Lotově chtěli hnusné nepravosti násilím pustiti uzdu, raněni jsou od andělů slepotou. Druhý den potom padal oheň a síra, a celé město i se smilníky propadlo se do země. Místo hrozné posud má na sobě známku Kainovu. Mrtvé moře, od něhož živoucí tvor podnes utíká, jest hlasem varovným, jak trestá Hospodin hřích proti šestému přikázaní. Nuže, když Dante četl Písmo svaté, zda jednal bez rozumu, když nejhroznější peklo vylíčil pro hřích nečistoty? Jestliže tak hrozně trestal Hospodin sodomské zde na světě, jak trestati bude sodomský hřích tam na věčnosti? Ano, bude trestati ohněm bez konce a sirou nekonečně pálící, protože nešťastníci zaprodali nicemně tělo své, které přece dle Písma sv. mělo býti chrámem Ducha Sv. Smilník z tohoto chrámu učinil peleš lotrovskou.

Abychom ještě více byli pojati spasitelnou bázní, pohleďme na kříž!

Pán Ježíš trpěl *za nás*, aby nás vykoupil. Potil se krví, protože my tak málo se potíme, jedná-li se o naše spasení. Byl korunován trním, protože my tak rádi si na hlavu stavíme korunu pýchy a samolibosti. Než, zodpovězme dnes otázku: Proč byl Kristus Pán bičován a proč obnažený v největší hanbě visel na kříži? Síň, kde bičování se dálo, byla lidu dle pravděpodobnosti přístupna. Tisíce lidu sledovalo potupu a bolesti Spasitelovy. Zuřivý, nestydatý, nenasytný chechtot ozýval se po každé ráně, která dopadala na panické tělo. Ó, kdo nezapláče nad Vykupitelem! K bolesti tělesné jak mnohem hroznější přistupovala bolest duchovní! Andělský mládeneček sv. Alois byl tak cudný, že před svým sluhou ani nohou svých obnažiti nechtěl. Jak tudíž bylo Pánu Ježíši, když s Něho strhali šat, aby byl vydán lakotným zrakům nejhorší chátry na pospas! A což teprve na Kalvarii! Znova se svatého těla strhali roucho, aby nejen v bolestech, ale také v nejpotupnějším pohanění umíral. — Opakuji poznovu: Proč asi takovouto potupu snášel Spasitel? Odpověď snadná: Za hříchy proti šestém přikázaní.

Proto si pamatujme, že, kdykoliv hříchů takových se dopouštíme, vždy znova vydáváme nejhorší potupě svého největšího dobrodince. Ano, když necudné myšlénky v sobě živíš, v nich se kocháš, taková slova písně pronášíš, nebo dokonce takových skutků se dopouštíš — vždy vedeš Pána Ježíše do síně Pilátovy, tam Ho bičuješ — vždy vedeš Krista na Kalvarii, tam s Něho

trháš šat a v hanbě na kříž přibíjíš. Zda tudíž tvůj hřích nevolá do nebe?

A jak smutné mívá následky! Raní slepotou, zatvrdí vůli, uhasí oheň lásky. Kde více nevěrců, rouhačů, zatvrzelců nežli mezi smilníky? Bez modlitby, slova Božího, bez sv. svátostí válí se ve své nepleše, až zahynou.

Milí přátelé! Zpytujme dnes dokonale svoje svědomí! O mnohém našem hříchu snad neví svět, ale ví Bůh. Dobře činí, kdo často znamená se sv. křížem, dobře činí ženy a dívky, které odznak sv. kříže nosí na krku. Tento znak má jim zajisté připamatovati všudypřítomnost Boží a chrániti je proti hříchům nečistoty. Bohužel zapomněly snad mnohdy na tento znak! Dnes volá Pán Ježíš na nás jako druhdy na ženy jerusalemské: »Neplačte nade mnou, ale samy nad sebou plačte!« Ano, co by bylo platno rozjímání pod sv. křížem, kdyby nás nepohnulo k lítosti, že jsme byli toho bolestného kříže sami příčinou? Hle, plakala pod křížem také sv. Magdalena. Byla druhdy velikou hříšnicí, a to právě proti šestému přikázaní. Zde však pod křížem byla již zcela jinou bytostí. Slzami lítosti smazala hnus nepravosti a dnes oslavujeme ji mezi světicemi Božími. Magdalena neplakala tak nad Pánem Ježíšem jako nad sebou, že těch bolestí byla příčinou. A čím větší byla láska její k božskému Mistru, tím větší byl také její pláč. Proto jí bylo odpuštěno mnoho, že milovala mnoho.

Kéž jest příkladem sv. Magdalena pro každého z nás! Hrůzou působí na nás dnes sv. kříž. O, kéž by otřásl naším srdcem, aby s Magdalenou litovalo, když s Magdalenou bylo hřešilo! Co jsme učinili, ať patří minulosti! I z největšího hříšníka po upřímném pokání může se státi veliký světec. »Když ten či onen, proč ty ne, Augustine?« volával veliký učitel církevní. A tak volej i ty, hříšníku: »Když tak mnozí ze hříšníků svatými se stali, proč bys toho nedokázal i ty?« Jdi, vyznej hříchy své a pak začni život nový! Varuj se zlých soudruhů, svůdných společností, nečti nic nepěkného, nedívej se na nepěkné obrazy, utíkej se k andělu strážnému, k Rodičce Boží, choď často k sv. zpovědi, ke stolu Páně, zapírej se, kroť tělo své přiměřenou zdrželivostí a postem, zpytuj často svědomí své — a nasbíráš si také bělostných lilií pro věčnou blaženost. Amen.

VI.

Utiskování chudých lidí, vdov a sirotků.

»Vdově a sirotku nebudete škoditi. Urazíte-li je, volati budou ke mně, a já budu slyšeti křik jejich.«
2. Mojž. 22, 22. 23.

Ráno jsme byli přítomni velikolepé slavnosti. Beránek Boží ubíral se na oslátku do Jerusaléma, a zástupové provázeli jej, prozpěvujíce: »Hossana synu Davidovu!« Celý Jerusalém se radoval,

jen fariseové dávali svoji nelibost na jevo. Jak také mohli míti fariseové nadšení pro Pána Ježíše, když jim svědomí již při pouhém pohledu činilo výčitky? Prorok z Nazareta ujímal se chudiny, těšil vdovy a sirotky, kdežto bylo všeobecně známo, že fariseové utiskovali a okrádali bědný lid, a jejich zloba takořka volala do nebe.

A hle, jak právě vstříc nám dnes přichází sv. evangelium! O zlobě, které se fariseové dopouštěli na chudém lidu, chceme zajisté dnes pojednati ve sv. rozjímání. Kéž by dobrotivé nebe udělilo nám dostatečné milosti, abychom vypleli všecko ze svého srdce, co souvisí s třetím hříchem, který se nachází mezi do nebe volajícími!

Pojednání.

Svět ve svém jádru jest velice krásný. Kdyby nebylo hříchu, bylo by všude dosti spokojenosti. Ať zmizí lakota, závist, všeliká prostopášnost, ať člověk miluje Boha nade všecko a bližního jako sebe sama, — pak místo pláče a naříkání bude na světě pravý ráj. Ale kdyby bylo o člověka sebe lépe postaráno, zkazí vše v jediném okamžiku hřích. — Jak se dařilo našim prarodičům v ráji! Bez namahání a starostí měli všeho s dostatek. Než zahnízdila se v nich nespokojenost. Ač bylo stromů v krásné zahradě nadbytek, toužili po ovoci zapovězeném. Svojí lakotou právě vyhnali se z ráje rozkoše, aby v potu tváří jedli potom svůj chléb.

A podnes tomu tak. Člověk poměrně málo potřebuje k životu spokojenému. Kdyby se všichni spokojili tímto málem, bylo by o každého dobře postaráno. Ale člověk touží po ovoci zapovězeném — lakotně činí křivdu bližnímu, tím mu připravuje krušný věk a sebe olupuje o pokojné svědomí. A tuším, že zde má ďábel prsty své jako tenkráte v ráji. Ano, samo černé kníže navádí člověka k lakotné náruživosti, aby pokolení lidskému znetvořilo pozemský ráj v slzavé údolí.

Bylo zajisté úkolem Syna Božího, když zavítal na svět, aby lidstvu navrátil ztracený ráj. Proto učil Spasitel slovem i příkladem, že shromažďování statků pozemských není naším cílem, že náš úkol jest mnohem vznešenější: »Snášej trpělivě svůj kříž, abys jednou si dobyl věčné blaženosti v nebi!« Kdybys shromáždil poklady celého světa a při tom ztratil nebe, marně jsi se narodil, marně žil!

Této pravdy měli by býti pamětlivi všickni, kteří se dopouštějí nepravosti, jež jest třetí mezi hříchy do nebe volajícími!

V zákoně Mojžíšově stojí psáno: »Vdově a sirotku nebudete škoditi. Urazíte-li je, volati budou ke mně, a já budu slyšeti křik jejich.« Bylo-li již ve Starém Zákoně těžkým hříchem utiskování bědného lidu, tím spíše by toho měl býti pamětliv katolický křesťan. Pohleďme na kříž! Kdo na něm pní? Lačné krmil, zarmoucené těšil, chudých se ujímal. Jak záslužné bylo Jeho působení! Jak se na Něj těšil každý, kdo na světě neměl ničeho, leč trochu té útěchy ze sv. náboženství! A hle, dobrodince a miláčka ubohého lidu zmocnily se hordy nepřátelské a pověsily na kříž!

Ó, jaký zármutek způsobily tím pozůstalým ubožákům! Kdo se jich nyní ujme? Kdo bude nyní krmiti lačná ústa, těšiti vdovy a sirotky, uzdravovati nemocné, křísiti mrtvé? Ruce, z kterých zobávali, jsou přibity, nohy, které požehnání nosily, jsou ukovány, ústa, která lahodná slova vypouštěla, napájena jsou octem a žlučí! Pod křížem stojí — Panna Maria — již připravili o poslední radost, po různu naříkají sirotci — sv. apoštolové, jež zanechali bez potěchy. S jejich pláčem pojí se pláč tisíců a tisíců. O, zdali tento pláč neproniká až k trůnu Božímu? — A nezůstává zajisté bez odpovědi. Žádný z těch, kteří byli příčinou smrti Spasitelovy neušel hněvu Božímu. Neušel mu Pilát, neušli mu fariseové, neušli mu všickni, kteří jim v otrocké vášni přizvukovali. To důkazem, že Otec nebeský slyšel hlas lidu, jenž byl připraven o svého Pána Ježíše.

V r. 1870 stala se v Italii veliká loupež. Sv. otec a s ním veškerá Církev připravena byla o t. zv. dědictví sv. Petra, jež po celé tisíciletí sv. stolci náleželo. Tisícové ubožáků a žebráků nacházeli chleba na pozemcích papežských. Tito tisícové nyní přišli též o svůj chléb. Proto byl veliký pláč a nářek, když vláda italská loupeže se dopustila. A pláč tento nezůstal také nepovšimnut u trůnu Božího. V roce 1896 válčili Italové v daleké Africe a poraženi byli právě tou zbraní, která r. 1870 v Římě byla uloupena a králi Menelíkovi jako spojenci darována.

Vůbec každá loupež na Církvi sv. žalostné přinesla vždy ovoce. Co měli z toho u nás v Rakousku, že před 100 lety pobraly se mnohé církevní statky? Vezme-li někdo násilím, co zbožná ruka modlitbě věnovala, nepřivolá si zajisté nikdy požehnání Bož. Žid se obohatí, ale chudý lid pláče a volá do nebe, že připraven byl o chléb, jehož dosti se mu dostávalo u brány klášterní.

Co z toho mají ve Francii, že neustále Církev sv. okrádají? Vláda zednářská a židovská kostely a školy zavírá, a lid pak za drahé peníze si je znovu budovati musí. Pot však a mozoly tohoto lidu volají do nebe. Chudoba Církve znamená chudobu lidu — a je-li ujařmena Církev, ujařmen jest i lid. Až jednou — nedej Bože — dostali by židé do svých rukou všechen majetek, pak by svět teprve poznal, jaké by nastalo otroctví, z něhož nás Pán Ježíš vysvobodil a od něhož nás chrání Církev sv. se svými moudrými zákony! Kdo ponouká t. zv. sociální demokraty proti Církvi a jejímu majetku? Židé, kteří právě vládnou miliony a proti nimž církevní majetek jest peníz takořka žebrácký! A mnoho-li lidí zaslepených věří těmto svůdcům a stává se jejich nástrojem? Třetí ruka, která utiskuje a lichvy se dopouští všude, nač sáhne — ta hází lidu písek do očí, aby od sebe pozornost odvrátila — a štve proti sv. Církvi. Dlouho-li hřích ten bude volati do nebe?

Než obraťme pozornost též jinam! Stát v malém jest rodina. Pohleďme, zda nenajdeme často i v rodině stopy hříchu vzpomenutého!

Velice se mi líbilo u jistého pana hraběte, jak skromně hovořil o svých statcích. Neříkal: můj statek, nýbrž: naše statky.

Zajisté byl toho přesvědčení, že majetek náleží celému rodu, on pak že jest toliko jeho vladařem. Celá rodina má právo na majetek, a to nikoli jen živoucí, ale též budoucí potomci nynějšího rodu. Proto také nebývá dovoleno mnohé šlechtické statky zadlužiti dle libosti, a také jejich prodej často dle zákona občanského byl by neplatným.

Domnívám se, že vlastně každá rodina má aspoň poněkud takové právo. Majetek nenáleží jednotlivci, ale celé rodině. Kdyby někdo činil si na něho výhradné právo, ostatní členy by vlastně okrádal.

Jak k tomu přijdou dítky, že potom musí snášeti chudobu a nedostatek, jestliže otec anebo matka dříve jmění rodinné promrhali? Děti trpí na těle, často i na duchu — zde nebyla spáchána krádež jen obyčejná. Děti žalují na své rodiče, nelibě na ně vzpomínajíce ve své chudosti a to nejen v prvém, ale i v druhém a třetím koleně. Tato žaloba jde též až k nebes výšinám.

Nepomáhá výmluva: »Co si vydělám, jest moje, s výdělkem mohu činiti, co mi libo!« Nikoliv! Nikdo tě nenutil, abys sobě založil samostatný krb rodinný, tys tak učinil vědomě a dobrovolně. Tys věděl dobře, jaké ti nastávají povinnosti, že starati se ti bude o manželku a dítky. Pracovati jest tvou povinností, spolu však tě zákon váže, abys se o výdělek dělil se svou rodinou! A pakli tak nečiníš, utrácíš-li a rodina při tom trpí, pak ubožáky utiskuješ — pak žena tvá je vdovou a děti sirotky, pak jejich strádání volá do nebe!

Neboli srdce, vidíme-li lehkomyslnost u nynějšího světa? Naši předkové byli v bědnějším postavení. Tížila je robota, nevolnictví, často byla neúroda a hlad. Nebylo takové spojení se světem, takový pokrok. A hle, naši předkové dobře hospodařili! Zanechali nám rodnou půdu, zanechali nám majetek. — A my? Chlubíme se pokrokem, vzdělaností, nemáme roboty, — a přece hyneme. Židé a cizáci kupují krok za krokem náš majetek, a naše děti upadají pomalu v jejich nevolnictví! Proč? Naši předkové vážili si chleba, který měli doma, strojili se dle zvyků starodávných a netoužili po ovoci cizím. Nebylo hýření a marnotratnictví. My lacino prodáváme, draho kupujeme, — žijeme nad svůj stav a nad své poměry. Mnoho u nás planého mluvení a málo skutků.

Mnohý otec plahočí se po celý týden a v sobotu utratí pomalu více, než za šest dní vydělal. Co zbude rodině? Jak otec trpce s mozoly vydělával halíř za halířem, zda mu není líto těch mozolů, že tak lehkomyslně se zbavuje ovoce svého namáhání? A což, činí-li tak spolu žena? Také se stává, že roznese žena více, než muž nahospodaří! Jaké tu nastávají potom v rodině poměry? A považme, že k hýřivému životu takořka nynější svět podává ruku pomocnou. Co nyní hostinců, co spolků! Kolik spolků, tolik plesů. Nejsou-li plesy, následují výlety, sjezdy, řeči. Každá zábava žádá tolik, zač by rodina mohla žíti po několik dní.

Nejhorším snad nepřítelem hýřivých lidí jest náruživý karban. Jako opilství volalo do nebe, tak volá i karban. Prý se člověk

při něm baví, a zatím jest zde toliko prostá náruživost. Po práci potřebuje člověk odpočinku, než karbaník místo odpočinku plýtvá svými silami, namáhá hlavu — snad celý den a celou noc v horečném rozčilení! Kdyby mu někdo uložil podobnou práci, mluvil by o neslýchaném tyranství, ale sám na sobě mnohem větší tyranství provozuje. Mimo to jak hříšná vášeň jím zmítá! Chce druhého obehráti, touží po cizím majetku, neštítí se mnohdy lsti, jako by nebylo pro něho na kamenné desce napsáno: »Nepožádáš statku bližního svého!« Hráč bývá často popudlivým a svárlivým. Co již zločinů stalo se při karbanu! A výsledek sám? Co prohraje za poměrně krátký čas! Jak dlouho by za to musil pracovati! Než vyděláš zlatý! A zde za minutu mrháš několika zlatými! Řekneš snad: »Po druhé zase lehce vyhraji, co jsem prohrál!« Jak směšná útěcha! Z karbanu nikdo ještě nezbohatl: Jak nabyl, tak pozbyl! Takový groš není požehnaný, lpí na něm žold Jidášův. O, že člověk s takovými lidmi se spolčuje, kteří náruživost pěstují, kdežto naopak domácí své štěstí ničí!

Maně si připomínám přátelství Jidášovo s farisey a zákonníky. Pochlebovali mu, lichotili, ba dali mu výdělek 30 stříbrných. Potom však ozvalo se v Jidášovi svědomí, a peníze ho počaly páliti. I šel do rady židovské a přiznal se jim se svým neštěstím. Než tam ledově a chladně nechtěli se k němu znáti: »Co nám do toho, ty viz!« Dosáhli svého účelu, co jim bylo do Jidáše. A právě toto počínání rady židovské dohnalo zrádce až k zoufalství. Celý se jim věnoval, k vůli nim zradil krev spravedlivou, a nyní . . . . ? Jidáš se oběsil. — Tak se vede hříšilovi a karbaníkovi též. Když bída na něj dolehne, jde ke svým domnělým přátelům, ale se špatnou se potáže. »Že se ti špatně vede? Že jsi přišel o všecko? Že naříkají tvoje děti? Co nám do toho, ty viz?« Nyní jest konec ničemného přátelství. To trvalo jen tak dlouho, dokud člověk měl peníze, dokud hýřil.

Něco však přece zbylo. Zbyl hřích a to nikoli obyčejný, nýbrž hřích do nebe volající. A tento hřích provázen červem neumírajícím. Hýřil stále vidí své hladovící červíčky, stále slyší jejich nářek. Snad ani muky pekelné nejsou tak veliké, jako zničené štěstí rodinné!

Nechci dále se zdržovati u bědného tohoto předmětu. Mohl bych mluviti ještě o životě vespolném, o průmyslu, obchodu, o zastávání úřadu veřejného a podobně. Snad bych tam našel mnoho nesprávností, které volaly rovněž do nebe, ale doba pokročila. Čas jest, abych dokončil. Každý zajisté nejlépe ví, jak se prohřešil proti třetí nepravosti, která volá do nebe.

Stalo-li se však, že jsi hřešil, tu hleď, abys hřích napravil, dokud jest čas. Co se stalo, ať patří minulosti, začni nový život ve jménu Páně! Opusť hříšné stanovisko, vezmi si za vzor evangelium Pána Ježíše!

Apoštol Matouš byl dříve celníkem, okrádal vdovy a sirotky, dopouštěl se lichvy u svých spoluobčanů. Sotva však se Pán Ježíš v domě jeho stavil, stala se změna. Matouš vrátil čtyř-

násobně cizí majetek a smazal vinu svou řádným životem. — Učiň, milý příteli, podobně! Jdi k sv. zpovědi, přijmi Pána Ježíše svátostného do svého srdce, nahraď dle možnosti škodu učiněnou a pak začni život nový, bohumilý, spasitelný! Amen.

VII.

Zadržování aneb ujímání mzdy dělníkům.

»Hoden jest dělník mzdy své!«
Luk. 10, 7.

Často chodíváme na hřbitov. Každý hrob jest vykropen slzami a ozdoben upomínkami na zesnulého. Vzpomínky rostou, slzy znova rosí půdu, modlitby k nebesům plynou. Mnohý hrob opakuje vážná napomenutí zesnulého, seje do srdce dobré úmysly, mívá v zápětí spasitelné ovoce.

Dnes křesťanský svět stojí u hrobu nejslavnějšího, v němž odpočívá tělo našeho Spasitele. Ach, po jaké práci, po jakém utrpení našel zde Syn Boží klidné lůžko! Během několika hodin potil se krví, byl zrazen, zapřen, bičován, trním korunován, ukřižován! K tomu připočtěme smích, potupu, urážky největší!

Matka Páně u hrobu pláče a s ní naříká veškeren svět. V hrobě spí největší dobrodinec lidstva, jenž celý život obětoval práci, aby spasil, co bylo zahynulo. A za tuto práci jak žalostné došel odměny! Bezděky přichází nám na mysl čtvrtý hřích, který jest mezi do nebe volajícími, a nazývá se: Zadržování aneb ujímání mzdy dělníkům. Nuže, rozjímejme dnes na hrobě Spasitelově, snad přinese nám toto rozjímání spasitelné poučení pro život budoucí!

Pojednání.

»Hoden jest dělník mzdy své,« praví Písmo sv. Mezi dělníkem a zaměstnavatelem stala se úmluva. Dělník slíbil práci a zaměstnavatel slíbil odměnu. Oba mají povinnosti, oba mají právo. Dělník má povinnost, odvésti poctivou práci, a má právo na poctivou mzdu. Zaměstnavatel má povinnost, odměniti dělníka, a má právo na spravedlivé dílo. Bylo-li chybeno na jedné aneb druhé straně, stalo se bezpráví. Toto bezpráví může růsti, takže z malé jiskry stává se často veliký oheň. Vždyť může chyba taková státi se až hříchem, do nebe volajícím.

Stojí zajisté psáno: »Aj, mzda dělníků, kteříž žali krajiny vaše, kterouž jste jim zadrželi, křičí, a křik jejich vešel v uši Pána zástupů!« Jak. 5, 4. Jako tedy vražda Kainova, hřích Sodomských, tak i zadržená mzda volá do nebe. Totéž potvrzuje starý zákon: V 5. knize Mojžíšově 24, 15. čteme nařízení, že pán nemá nikdy dělníkovi zbytečně odkládati se mzdou: »ale téhož dne dáš jemu mzdu za práci jeho před západem slunce, nebo chudý jest,

a tím zdržuje duši svou: (nezadržuj mu mzdy), aby nevolal proti tobě k Hospodinu, a počtěno by bylo tobě za hřích!«

Řekl jsem již na počátku, že doklad k dnešní pravdě můžeme čísti se sv. kříže. Veliký dělník visí na dřevě bolestném. Nedal sobě pokoje, pracoval do únavy. Kázal tak dlouho, až ochabovaly síly Jeho. Aby si odpočinul, odebral se na poušť. Ale i tam hrnulo se množství. I měl lítost nad zástupem a po tři dny znova kázal, nedbaje zemdlenosti Své. Večer se modlil, den věnoval chudým, nemocným, zarmouceným a hříšníkům. Když z lítosti nad Spasitelem apoštolové odháněli matky, které přiváděly k Pánu svou drobotinu, káral je za to zemdlený Mistr slovy: »Nechte maličkých přijíti ke mně a nebraňte jim, takových jest zajisté království nebeské!« — Věru, pilný, neunavný, poctivý dělník! Jaké se Mu dostalo odměny? Již jsme pověděli, hledíce na sv. kříž. Ó, kdo porozumí potom slovům žalostným: »Eli, eli lama sabatcheni!« To byl hlas dělníka, jemuž mzda byla zadržena a v bezpráví největší proměněna.

Mně dnes tento pohled na sv. kříž tvoří v mysli ještě jeden obraz. Vidím také dělníka na vinici Páně, který po dlouholeté a namáhavé přípravě došel svého cíle a věnoval se celou duší svému povolání. Přišel s nadšením pro čest a chválu Boží, s myslí čistou pro spásu věřícího lidu. Kázal sv. evangelium, nosil útěchu nemocným, přiváděl do domu otcovského syny marnotratné, a co mu času zbylo, věnoval vyučování dítek, aby jejich bylo království nebeské. A jaká byla jeho mzda? V katechismu stojí, že křesťan má k svému duchovnímu tytéž povinnosti jako dítě k rodičům. Bylo tomu tak? Ach, doba nynější staví dělníka na vinici Páně na pranýř potupy a nenávisti!

A když tak dělník na vinici Páně zlobou a novinami uštván, padá před sv. kříž, zda tu jeho pláč nepodobá se hlasu: »Eli, eli lama sabatcheni.« Zda tu zadržená mzda nevolá do nebe?

Tolik o duchovním otci. Ale nechoďme ani tak daleko! Zůstaňme u rodičů tělesných. — Otec i matka jsou také dělníky, pracujíce pro blaho dítek svých. Co potu a krve obětují pro své miláčky! Kdo spočte jejich vrásky, mozoly, bezsenné noci? A kdyby byl sebe chudší otec, sebe poníženější matka, kdyby nemohli dáti dětem ničeho než několik soust chleba a několik hadříčků na tělo, zajisté i tyto skrovné dárky zasluhují uznání. Za to náleží jim mzda: úcta, láska a poslušnost. Dostává se jim vždy takové mzdy? O kdybychom se podívali do mnohé komůrky, kde stařeček pláče, stařenka vzdýchá. Děti byly k nim hruby, ubližovaly jim, vyčítaly jim každou maličkost. A jednají tak často děti, které bývají dosti v dobrém postavení. Staří rodiče jsou oddělováni, odstrkováni hůře nežli žebráci. Ujímá se jim na stravě, na oděvu, na teple, na bytě, nepečuje se o ně v nemoci, tím méně, když zemřeli. Mnozí rodiče dali dětem všecko, a nyní slýchají neustále výčitku, proč prý nešetřili, proč vše utratili, proč prý se nechávají od dětí milostivě živiti. Pláčou staří rodičové, a pláč ten volá do nebe.

Dokud jsi byl malým, kdo tě živil? Spočítej všecka ta léta! A nyní taková tvá odměna? Kolik ještě let zde budou tvoji rodičové? »Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi.« Kdo nectí rodičů svých, obyčejně potom vlastními svými dětmi bude trestán. A což na věčnosti? Vždyť hlas otce nebo matky nevolá nikdy do nebe nadarmo. Pán Ježíš, nejen dokud žil, ale zejména, když umíral, miloval Matku Svou. Ještě na kříži byl jí pamětliv, volaje k Janovi: »Hle Matka tvá!« Aby pohled na dřevo posvátné pohnul svědomím každého dítěte, jež se provinilo proti čtvrtému přikázaní.

Než obraťme pozornost svoji opět jinam. Za dřívějších časů býval poměr mezi hospodářem a čeládkou velice přátelský. Hospodář byl čeledi otcem, a služebnictvo zajisté přilnulo srdcem k domu, kde konalo svou práci. Hospodář nepovažoval čeládku za pouhý stroj, ale viděl v těle také nesmrtelnou duši, která jest rovněž krví Kristovou vykoupena jako duše jeho. Ano, hospodář viděl ve svém čeledínovi člověka, považoval ho za člena rodiny, jenž zasluhuje uznání, poněvadž se na jeho statcích lopotí, pro jeho blaho pracuje. Dával mu tudíž své uznání na jevo, byl k němu laskav a získal si jeho srdce. Takové služebnictvo ani necítilo své podřízené postavení, s chutí chápalo se práce, mělo radost z prospěchu hospodářova, rmoutilo se z jeho nehody. Nebyla tehdy ani tak veliká mzda, ale nikomu nenapadlo se stěhovati, si stýskati, ba při loučení líbala čeládka hospodářům ruce, plakala, jakoby odcházela z domu otcovského.

Byl také tehdy výborný řád v každém statku. Čeledín jídal s hospodářem u jednoho stolu, ale také v neděli a ve svátek šel s ním společně na služby Boží, k sv. zpovědi, ke stolu Páně. Při každé rodinné slavnosti měla čeládka podíl. Ke starším služebníkům měly děti hospodářovy úctu, milovaly je, poslouchaly. Hospodář starého, zmrzačeného, nepotřebného sluhy nevyhnal, přál mu koutek ve svém statku, i o potřeby tělesné jeho pečoval. Jemu také v nemoci posloužil, kněze zavolal, o pohřeb jeho slušný se postaral.

Takové též byly poměry mezi mistrem a pomocníkem jeho, mezi továrníkem a jeho dělníky. Hlavní podstata spočívala v tom, že pán svého sluhu považoval za svého nemajetného bratra, jenž mu při práci pomáhá a za to požívá potřebné výživy. Při tom měl pán na mysli, že na světě jsme jen chvíli a tam na věčnosti nebude rozdílu mezi námi, tam chuďas může výše státi nežli ten, jenž vládl miliony.

Dnes ve světě bouří otázka sociální. Jest nářek mezi pány i mezi dělníky. Páni stěžují si na nepoctivost dělnictva, na jeho přílišné požadavky a nespokojenost. Dělnictvo naproti tomu naříká na nízkou mzdu, malý odpočinek, na vykořisťování se strany pánovy. Kde příčina vzájemné nespokojenosti? Kdyby se ihned vyhovělo dělníkům, nebudou za nějaký čas opět spokojeni jedni ani druzí. Proč?

Ve starém pohanském státě byli lidé dvojího druhu: páni a otroci. Pak přišel Kristus, a Jeho náboženství učinilo otroctví konec. Mnozí křesťanští páni dobrovolně propouštěli otroky. A hle, otroci se vrhali na kolena, slibovali věrnou službu, jen aby mohli v domě zůstati. Chtěli býti otroky nadále tam, kde křesťanské náboženství urovnalo poměr mezi pánem a jeho sluhou.

Za dnů našich však se považuje sv. náboženství za věc vedlejší. Pán nechce uznati nesmrtelné duše u svého dělníka, příliš se nad něho povýšuje, považuje ho za nezbytné zlo, — není pak divu, že služebník vidí ve svém pánovi jen tyrana.

Ano, pánové, náboženství nepronikâ váš dům, proto nebude u vás spokojenosti ani při sebe větší mzdě. Proč nenavádíte čeládku svou k modlitbě, proč nechodíte sami s čeládkou do chrámu Páně, proč ji necháváte pracovati v den sváteční? Dávejte, co jest Božího, Bohu, a pak i váš sluha vám dá, co jest vám povinen!

Často chodím kolem dělníků, kteří musí i v čas služeb Božích ve svátek pracovati. Slýchám při tom klení na pána a celý svět, a doufám, že by tento chlebodárce trnul, kdyby slyšel, jak o něm mluví ten, jenž do očí se mu snad staví nejpokornějším. Toto klnutí přivádí do úst jen zbytečná nedělní práce, kdy i němá tvář chce míti klid, a kdy člověk takořka se cítí největším otrokem, musí-li poslouchati neznaboha. Kdyby za tuto práci dostal dělník sebe větší mzdu, láskou ku pánu nepřilne: A jest dokázáno, že se v den ten pracovalo nedbale, povrchně, — pán více ztratil, nežli získal.

Nehledím ani k tomu, že duše dělníkova volala do nebes, omlouvala svou nepřítomnost při službách Božích tvrdostí chlebodárce, a hlas takový zajisté slyšel Pán. A bylo-li těch dělníků mnoho, — ach, jaká to řada blesků křižovala nad hlavou nelítostného tyrana!

Ano, dávejme dělníkovi, co mu patří, starejme se také o jeho duši, — ať pronikne sv. náboženství náš dům, naši živnost, naše hospodářství, náš úřad, — pak jsme nejlépe rozluštili socialní otázku!

Arci při tom také dělnictvo musí na jevo dávati dobrou vůli. I zde musí býti duch náboženství. Mnohdy nestojí dělník za nic, kdyby byl pán sebe svědomitější. O Boha nedbá, jen svět a jeho rozkoše jsou mu cílem. Potom kdyby sebe více vydělal, jest mu vše málo. Kdyby pán sebe více se o něho staral, jest přece tyranem. Nepováží, že chlebodárce má také své povinnosti, velké daně, špatný odbyt. Často jest pán na tom hůře nežli jeho sluha, — a při tom jest ještě kaceřován. Pak arci volá do nebe nespokojenost a zloba dělníkova, která zajisté také nezůstane bez odpovědi.

Jidáš byl učenník, Pán Ježíš byl jeho mistrem. Stalo se pak jednou, že Jidáš záviděl Pánu Ježíši i drahou masť, jež byla vylita na hlavu Jeho. Že prý se měla prodati, a výtěžek rozděliti chudým! A praví Písmo sv., že mu neběželo o chudé, ale o vlastní měšec, poněvadž zlodějem byl a bral z pokladnic chudých, kde mohl.

Tak tomu bývá při nejhorlivějších stoupencích t. zv. socialní demokracie. Závidí chlebodárcům každé sousto, každou zábavu.

Zejména na církevní hodnostáře mají spadeno, na kostely, na kláštery. Hned jsou chudí na řadě, na které se okazuje, jichž hlad se líčí barvami krvavými. Ale neběží zde obyčejně o chudé, nýbrž o nenasytné měšce vůdců socialistických, o nichž jest veřejným tajemstvím, že z každé stávky, z každého boje odnášejí si plné hrsti zrovna tak, jako jejich patron — Jidáš! — Že pak tak lehkomyslné dělnictvo svedli, zajisté hněv Boží uvalili na sebe, nebo i jejich hřích do nebe volá.

Končím. Pokusil jsem se ve svatopostních rozjímáních vylíčiti aspoň poněkud v obrazech, jak dopouští se svět nepravostí, které svojí zlobou volají do nebe. A kdyby naše svědomí bylo čisto před takovou nákazou duchovní, dopouštěli jsme se aspoň hříchů, které se velice podobaly nepravostem vylíčeným. Ó, by moje slova nepadala nadarmo! Kéž by přinesla blahodárný užitek každému, kdo má dobrou vůli!

Kristus nachází se v hrobě, ale třetího dne slavně z mrtvých vstane. Nuže, povstaň z hrobu, kdo jsi jakýmkoliv způsobem upadl v hříšný spánek! Nový začni život, jenž by prosycen byl sv. náboženstvím a měl naději v blaženost věčnou! Amen.

LISTY VĚDECKÉ.

Trisagion.

Studie **Antonína Špale.**

Svatý, svatý, Hospodin Bůh zástupů; plna jsou nebesa i země slávy Tvé! — Velebným chvalozpěvem tímto oslavují chory nebeských duchů nejsvětější Trojici dle zjevení Božího, jehož se dostalo proroku Isaiášovi. My lidé pak, svými schopnostmi hluboko pod anděly stojíce, nemůžeme sami ze sebe Boha svého lepší chválou oslavovati nežli týmiž slovy andělskými, která pocházejí z lepšího poznání velebnosti božské, jaká vlastní jest pouhému duchu. My křesťané přidružujeme se ke sborům andělským, Boha chválícím trvale v nebesích, a činíme tak zvláště z návodu Církve Páně při nejsv. oběti, když se chystáme přijati mezi sebe Toho, Jehož andělé dokonale pochopiti nemohou. Chválíme Ho chválou nejvybranější, chvalozpěvem andělským, aneb, jak v praefaci samé se zove, hymnem slávy — odtud také ty četné písně, jichž základem je trisagion, a které se zpívají při výstavu nejsv. Svátosti a k požehnání.

O věci té podávajíce stručnou úvahu, vyložíme nejprve příslušné místo Isaiáše proroka v kap. 6., kde v extatickém zjevení ukazuje se prorokovi velebnost Boží od andělů oslavovaná, v dalším zmíníme se o významu trojího »svatý« při mši svaté. Uvedeme i neporozumění a porušení řečeného chvalozpěvu, jakého se mu dostalo v stoupenci monofysitismu, Tullonovi, a jako výsledek a závěr této úvahy budiž posudek o písni č. 624. v kancionále vydaném dědictvím sv. Jana.

Když byl prorok v kap. 1. nevděčnost národa Božího vytkl, oběti bezbožných zavrhl a soudy Boží zvěstoval, jež jedněm k povstání, jiným však k záhubě budou, přistupuje k první části proroctví k. 2—5, v nichž hrozící záhubu označuje i inauguraci svou v úřad prorocký líčí v kap. 6. Tu pak na prvním místě postavil zjevení velebnosti božské v 1—4; následuje pak ve verši 5—7 očištění prorokovo z vin a smíření se jeho s Hospodinem, jak mu

snesším se serafínem zvěstováno. V dalším skládá na něho Pán úřad prorocký, poučuje, jak nevěrnému lidu vůli Jeho oznamovati má, a odhaluje účinek jeho činnosti prorocké. (6, 8—13.)

Ve vidění zmíněném Boží veleba a sláva objevuje se před duševním zrakem proroka; chory serafínů v největší úctě Boží trůn obkličují, chvály Bohu prozpěvujíce a projevy slávy Jeho hlásajíce; i chrám, by dosvědčil velikost slávy Hospodinovy, pohne se a v mrak posvátný se zahalí (6, 1—4).

Isaiáš modlí se v chrámě a o podivném velikého Boha ve svatyni obývání u sebe rozjímá. Pojednou zjevením nebeským překvapen Boha samého uzří v podobě lidské a v královské nádheře na trůně seděti. To vypisuje ve verši 1.... viděl jsem Pána sedícího na trůně vysokém a vyzdviženém: a věci ty, kteréž pod ním byly, naplňovaly chrám. Dle hebr. zní druhá polovina verše: a viděl jsem záhyby roucha Jeho vyplňovati chrám. Tedy části spodnější roucha Jeho spuštěny byly a v šíř i dál chrám při zemi zakrývaly. Neboť dolenní část šatů tím delší a vláčnější měl, čím kdo větší důstojnost ukázati chtěl (Foserius), a proto také háv ten velebný, jehož okraje hluboko splývaly, s trůnem vyvýšeným Boží velebnost naznačují a slávu Jeho hlásají; chrám pak sám královskou jakous výzdobou jest opatřen; proto praví LXX za opis samu věc naznačenou dosazujíc: a dům byl pln slávy Jeho. Trůn vyvýšený dle sv. Cyr. znamená, že sláva Božího království vše tvorstvo převyšuje, nad ně vyniká. Nevidí prorok Boha, soudce tvorů, ale slávu a velebu Boží.

Jaký by tu chrám rozuměti se měl, není plné shody. Chrám nebes myslí někteří (Chald., Procop., Mald.), avšak slova v. 4. a zvláště v něm slova »dům«, potom »oltář se žhavými kaménky a kleštěmi« ve v. 6. dosti dávají rozuměti, že to chrám zde na zemi, tedy chrám Jerusalemský. (Tak sv. Jeron.) Není vhodnou námitka: Ale vždyť Bůh sídlo měl in adyto, v nejsvětějším, a tam prorok nemohl ani viděti, ani tam vstoupiti. Ovšem, ale prorok věci ty viděl v extasi. Ostatně Bůh ve svatyni svatých nebyl přítomen ve způsobě božsky velebného krále, nýbrž jako mrak zahalující archu nebo sedě nad cherubíny archy. Než vězme, že Hospodin ve způsobu zjevování se tvorům ničím vázán není, a ježto vise tato a co se v ní děje, tak úzce se samým chrámem pozemským spojeno jest, myslí Knabenbauer, že Hospodin se zjevil Isaiášovi v chrámě Jerusalemském.

Praví-li však prorok, že Pána viděl, vysvítá přece z celého popisu, že mu poznatelnou se nestala božská bytnost, než toliko jakási lidská podoba (neboť praví, že viděl sedícího Pána) velebnosti plná jemu se zjevila. Dobře poznamenává Sanct., že Bůh se ukázal v té způsobě, jakou ve Starém Zákoně častěji se zjevoval, t. j. zjevil se mu anděl, jsa Bohem poslán, který božstvo představoval. O věci té jedná šíře sv. Tomáš v tento smysl: Říci jest dle Dionysia (4 kap. de coel. hier.), že nižádný pouhý člověk mezi otci ať Nového, ať Starého Zákona nějakého zjevení od Boha neobdržel, leč prostřednictvím andělů; a potvrzuje to Dionysius a

a maiori tím, že i Mojžíš obdržel zákon skrze anděly, jenž přece z lidí nejvíce viděl — a připojuje i dvě místa z Nového Zákona na doklad. Zjevení to však ze zvláštních důvodů odnášeti jest k Synu Božímu, Jenž se zjeviv v podobě lidské, přesvaté vtělení Své předem ukázal, jak zjevně Ev. sv. Jana ve 12. kap. dokazuje. Když po hostině bethanské ubíral se Pán do Jerusaléma, mnozí z Řeků příchozích chtěli Ho viděti, i jiní z domácích židů Jerusalemských obklopili Ho. Jimž On vykládal o budoucím oslavení Svém. Ale oni neuvěřili v Něho, praví sv. Jan, ačkoli taková znamení činil před nimi: aby se naplnila řeč Isaiáše proroka, řkoucího (v kap. 6, v. 9—10): Oslepil oči jejich a zatvrdil srdce jejich, aby neviděli očima a srdcem nerozuměli a neobrátili se, abych jich neuzdravil. Nyní verš 41., jenž naši věc dokazuje: To řekl Isaiáš, praví Jan, když viděl slávu Jeho a mluvil o Něm — míní vtěleného Syna Božího.

Pána pak na trůně sedícího obklopovali serafini, již jako nejvyššího krále dvořané ve svrchované úctě velebnost zjevujícího se Boha ohlašují a stkvělým průvodem slávu Jeho rozmnožují; jak se komonstvo nebeské vidoucímu jevilo, obsahuje verš 2.: Serafinové stáli nad Ním: šest křídel měl jeden a šest křídel druhý: dvěma zastírali tvář svou a dvěma zastírali nohy své a dvěma létali. — Stojí serafini, obkličujíce Pána, připraveni k Jeho službám dle slov sv. Pavla Hebr. 1, 14: Zdaliž všickni nejsou služební duchové posláni k službě pro ty, kteříž obdrží dědictví spasení? Dle hebr. textu: erant santes desuper ad ipsum: obkličoval tedy chor serafinů trůn nebo Pána tak, že jedni na zemi stáli, část pak jiná jich vyzdvižena a ve vzduchu zpříma se vznášejíc poněkud nad trůn vynikala a nad Pána, když seděl. Na pokyn Boží tedy čekajíce, stojí tu připraveni k službám Jeho a veliký počet jejich znamením, že neslouží králi malému.

K zobrazení vnější tvářnosti andělů těch dodává sv. Jeronym, vysvětluje vlastní svou latinskou interpretaci: »Když jsme řekli, že jeden ze serafů zakrývá tvář a nohy Jeho (tak totiž má Vulgata), čímž se rozumí Boha; dle hebr. však פָּנָיו (phanau) a רַגְלָיו (reglau), tvář jeho právě tak jako svou.« Než, jistě toto druhé jest nám přijati, jak učinili LXX, Syrus a Chald. a četní jiní. Tvář svou zahalují na znamení největší úcty, aby, jak praví Ephrem a Barhebraeus, naznačili, že ani pohlédnouti na Pána ani k Němu přistoupiti blíže se nemůže, k Jehož svatyni nepřístupné Ozias beze strachu byl by přistoupil, aneb, což zde příhodnější, zahalují tvář, aby nesnesitelný očím tvorů lesk božské velebnosti označili. Z téhož důvodu úcty i nohy si zakrývají, aby dle Eusebia obnaženýma nohama králi svému nesloužili. Tvářnost andělů tedy dosti naznačuje duchovost jejich.

Křídla označují, že tíhou těla nejsou omezováni, vší hmotnosti prosti, ale duchovost že jim rychlost k služebnému jednání propůjčuje. Třetí dvojicí křídel pak létají. Pohyb, víření perutí vyšší jakýs stupeň živosti značí, jímž symbolicky ukazují touhu

velikou Boha viděti a jeho blízkosti požívati, i ochotu a rychlost u vykonávání vůle nejvyššího krále. Přistupuje k tomu, že jemným vířením křídel scena větší živosti dostupuje a podivný dojem zvyšuje. Vždyť ti, již života původci k službám stojí, od Něho, jenž jest eminentním způsobem život, živosti též Jeho odlesk v sebe přijímají.

Co vzezřením svým vyznávají, Boží totiž oslavu, vzývání, a svrchovanou po slávě Boží touhu, v písni, ve zpěvu též vyzrazují dle verše 3.: A volali jeden k druhému a říkali: »Svatý, svatý, svatý, Hospodin Bůh zástupů, plna jest všecka země slávy Jeho.« Volají, z velikosti nadšení — dí sv. Tomáš, — jehož také víření křídel jest výrazem.

Slova chvalozpěvu scenu naznačenou vykládají; ukazují totiž Boha ve svatosti a velebnosti Jeho; zároveň udávají způsob, jakým by asi Hospodin si přál, aby sláva Jeho na zemi rozkvétala a zářila. Proto se nám zde představuje Bůh, jak sedí na trůně drahocenném a vyvýšeném, jenž jako takový svrchovaným jest všeho Pánem a sbory nebeské i pozemské Jemu slouží, a jenž v zachovávání světa svatost svou vždy znáti dává, nejvýš nenávidě, trestaje i zahlazuje hřích, jediné miluje neporušenost, spravedlnost a panenský svatý život. A jako roucho Jeho naplňuje chrám, tak ve chvalozpěvu slávou Páně plní se země všecka.

S velikým důrazem chory serafů střídavě Boží svatost velebí. Právem zajisté. Nebo všech úradků odvěkých a působnosti Boží souhrn jest, aby Boží svatost byla projevena, aby řád onen svatosvatý práva a spravedlnosti mezi lidmi byl ustaven, opraven, podporován a posílen, aby lidé sami ve svatosti Boží účastenství brali, Boha nejsvětějšího následovali. Proto člověka stvořil a při samém stvoření svatostí nadpřirozenou obohatil; proto po ubohém pádu člověka naději mu dal na vykoupení, a abych ostatní pominul, smlouvu s Abrahamem uzavřev, národ zvláštní si připravil a vyvolil, v němž by prostředky spásy všem příště prospívající uložil. Proto chtěl, aby ten národ svatým byl, odloučeným od nákazy pohanů, Boží službě zcela oddaným; »budete mi za království kněžské a národ svatý« praví k lidu Isr. Ev. 19, 6.; »ty lid svatý jsi, Hospodina Boha svého« Deut. 14, 21. A jak Bůh znameními a zjevy, dobrodiními dosud neslýchanými i káraje a trestaje zpurné odbojníky tuto svoji theokratii ustaviti se snažil, dosvědčuje každá strana svatých Písem. Národ Israelský od svého vzniku a po celý věků běh nesečteno má příčin Bohu býti oddán. Avšak jak hrozně od cíle daného se odchýlil! Jestliže tedy za takových okolností Bůh nejsvětější se zjevil prorokovi, a andělské chory svatost Jeho tak slavnostně ohlašují, musíme přijati, že se proto tak děje, aby na jevo vyšlo, že Bůh rušitele svatosti Své ztrestá, práva svatosti obnoví, království svatosti upevní. Toto však svatosti obnovení zcela vhodně se hlásá slávou Boží, na vši zemi v plné hojnosti vylitou; »plna jest všecka země slávy Jeho;« Bůh totiž jest sláva, lesk nesmírný; jakým tedy vhodněji obrazem božských darů rozdílení tvorům nastíněno by mohlo býti, než když

se vysloví, že lesk, sláva Boží rozlévá se po zemi a způsobuje, že ona oslavou Boží se stkví a toho lesku krásu sama vyjadřuje a zvěstuje? Tak věru vše v božskou podobnost se přetvořuje; jako nebesa, tak i země naplněna jest slávou Boží a tak jenom ve skutek se uvádí nejvznešenější onen vrchol touhy Boží, aby byl »Bůh vším ve všem.«

Že slavnostní ono trisagion zahrnuje v sobě neb na rozum dává tajemství nejsvětější Trojice, jest sententia communis svatých Otců a vykladačů. A to právem. Nebo, ač není zapotřebí přijímati, že Isaiáš sám slovy těmi o tajemství nejhlubším byl poučen, aneb že on opakuje třikráte slovo Svatý Tři Osoby božské a ve slově »Pán zástupů« jedno Božství poznal aneb aspoň tušil, nám přece, jimž odjinud známa ta pravda, z tohoto právě poznání dobré plyne porozumění, proč andělští duchové tak pějí a proč Duch Sv. chvalozpěv ten prorokovi k napsání vnukl. Není hodno zavržení ani mínění, že také tímto zpěvem zjevení tajemství Nejsv. Trojice suo modo bylo připravováno, podobně jako trojí Boha vzývání proneseno v požehnání Jakubově Gen. 48, 15, 16, synům Josefovým a v prosebné formuli, již užíval nejvyšší kněz Num. 6, 24—26.: »Požehnejž tobě Hospodin a ostříhejž tebe. Ukažiž Hospodin tvář Svou tobě a smiluj se nad tebou. Obratiž Hospodin tvář Svou k tobě a dej tobě pokoj.« Z mnohých svědectví jedno ať dostačí. Sv. Jan z Damašku píše: »Hymnus tento jest nejenom chválou, nýbrž i proroctvím o milostech, jež vesmír zaplní. Proč však jednou toliko »Svatý« nevyslovili a potom se neodmlčeli, ani proč podruhé a opět neustali, nýbrž i po třetí tak dodali? Není-li patrno, že tak proto učinili, aby hymnus ten Trojici k libosti pronesli?« Hymnus andělský, sv. Tomáš, krátce takto zahrnuje: »Osob trojice a velebnosti jednota až k nejposlednějším tvorům v hojnosti rozlévá dobrotu svoji.«

Výsledek posvátného onoho zanícení serafů, jehož chvalozpěv v následujícím verši 4. se vypravuje, v němž spolu i nové velebnosti Boží nastínění obsaženo jest. Nebo jako trůn vzácný a vyvýšený, jako záhyby roucha široce po podlaze splývající, jako andělé tvářností svou i chvalozpěvem velebu Boží hlásající, a hluboký jakýs úcty smysl užaslému prorokovi i každému, kdo velebnou scénu tu živě si představí, suggeruji: tak svatyně sama se pohne a tak povinné svědectví dává, s jakou jen bázní a chvěním tvorové Boží velebě blízci býti mohou. Proto praví prorok ve verši 4.: »A pohnuly se podvoje veřejí od hlasu volajícího, a dům naplněn jest dýmem.« — Tímto pohnutím svatyně »od hlasu volajícího« t. j. zástupu serafů střídavě prozpěvujících, jež velikolepého hymnu andělského jest ozvěnou, symbolicky se naznačuje působivost mocná vůle Boha nejsvětějšího a rozšíření slávy Jeho na zemi. K tomu přistupuje, že k označení velebnosti božského zjevení častěji v Písmě svatém zmíněno bývá, jak se země otřásá, hory zachvívají, dým z nich vystupuje, úvaly se rozstupují a pod. na př. v žalmu 96, 4. 5.: »Zasvítilo se blýskání jeho po okršku země: viděla a pohnula se země. Hory jako vosk rozplývaly se od tváři Hospodinovy; od

tváři Páně všecka země.« Proto také i v tomto zjevení Božím příroda neživá suo modo přítomnost Boží znáti dává. Odtud místo vidění — chrám se pohne a v posvátném jakéms úžasu se otřese, jako kdysi třásla se hora Sinai, na níž Bůh zákonodárce, t. j. anděl Boha zastupující, sestupoval. Nad to dům dýmem byl naplňován, aby také v té věci podobnost zachována byla s ostatními Boha zjeveními jako v Gen. 20, 18., když na horu Sinai Bůh sestoupil v mrákotě oblakové, hora všecka dýmem se kouřila; při posvěcení chrámu Šalamounova 3. Reg. 8, 10. mlha naplnila chrám Hospodinův a když nejvyšší kněz do adyta vstupoval o veleden smíření, vkročiti musil s kaditelnicí, aby, jak řečeno v Lev. 16, 13. vložil na oheň vonné věci, z nichž by dým a pára přikryla slitovnici; oblak ten zajisté a dým naznačoval, že velebnost Boží bydlí ve světle nepřístupném. I na tomto místě musíme přijati, že kouř jest symbolem slávy Boží a znamením přítomnosti Jeho. Po těchto teprve úkazech odjinud mu známých poznal prorok, že vládce nebes se k němu přiblížil. Knabenbauer.

Nastala pak expiace prorokova. (Dokončení.)

Jak má kněz katolický tisk podporovati pérem?*)

Veledůstojné shromáždění, drazí spolubratři! Načrtnu Vám nejprve přehled celé své studie od Vás mi uložené. Ukáži:

I. že *tisk vůbec jest důležitý* a

II. že *tisk katolický jest důležitý*,

III. *jak tento tisk katolický pérem podporovati máme.*

I. **Tisk vůbec jest důležitý**! K tomu není třeba velikých důkazů. Stačí citovati výrok jistého předáka nepřátelského. Pařížský zednář *Cremieux* povzbuzuje své souvěrce těmito slovy: »*Všechno závisí od poučení, jakého se nám dostává tiskem. Hleďme tohoto tisku se zmocniti, pak brzo budeme míti všecko ve své ruce!*« — A jeho slova, milí přátelé, nevyzněla na prázdno, ale došla praktického porozumění. Dnes vidíme smutné divadlo. Tisk židovský všeho se zmocnil, vždyť každoročně 10.000 millionů listů vychrlí ze svých jícnů židovské redakce, tak že celý svět jest v pravdě zaplavován tímto tiskem. — Jak *Napoleon I.* rozuměl důležitosti tisku, patrno z jeho slov: *Tisk jest šestá velmoc v Evropě.* A za Napoleona byl tisk ještě v plenkách; co by tak řekl tento prozíravý muž dnes o tisku?!

II. **Tisk katolický jest důležitý**. Nikoho z Vás není tajno, bratří v Kristu, že *dvojí názor* vane světem — názor křesťanský, t. j. *Kristus* — a názor nevěrecký, t. j. *Belial.* Mezi oběma názory jest ustavičný boj na život a na smrt. Boj ten jest tak starý jak jest starý hřích člověka! Bojištěm jest svět. Místo boje se

*) Přednesl na volné konferenci v Chrudimi 1899 P. František Jirásko.

mění, ale strany proti sobě stojící zůstávají tytéž. Za naší doby boj ten přenesen jest na pole tiskařské černě, na papír — na pole tisku. Jak dobře jest ozbrojen a co má zbrojnic Belial! — Z nevěreckých síní redakčních metá se každý den aspoň statisíce šípů lživých, utrhačných, bídáckých — proti pravdě, proti Kristu. Nevěrecké listy jsou jako šípy ďábelské, nasycené jedem pekelným, omočené v blátě a nejhorší špíně, naostřené na kameni jizlivosti nesmířitelné! Tyto šípy metány jsou proti Bohu, proti Kristu, proti Církvi katolické, proti všemu, co jest svaté, mravné a nadpřirozené.

Rány těchto šípů cítíme dobře my, kněží, hlasatelé pravdy Kristovy. Jak mnohý kněz již ranám těch papírových šípů podlehl!

Šípy ty poraňují kněze, ochromují jeho jazyk, a činí ruku neschopnou k dalšímu boji! To jsou střely, které poraňují kněze v celém jeho působení, zvláště v úřadě jeho učitelském. Těmito listy nevěreckými zalepují se ústa kazatelova, zalepuje se srdce posluchačů! Tisk nevěrecký odhání lid od kazatelny, vyprazdňuje *chrámy*, otravuje srdce vychovatelů naší mládeže a ničí to, co má býti člověku nejsvětější, co jest mu pro život nejpotřebnějším, co mu skýtá útěchu na trnité stezce života — t. j. sv. víru, svaté náboženství!

Šípy proti nám, kněžím, vysílané jsou *opatřeny* na konci *cedulkou*, na níž napsána jsou různá jména. Jako: klerikalismus, tmářství, zpátečnictví, jezovitismus, zrádce národa, nevlastenectví, černá internacionala, pijavice lidu, temný středověk, ohlupovatelé lidu, nepřátelé osvěty, vzdělanosti a pokroku atd. atd.

A těmito šípy raněný, zastrašený lid se nám odcizuje, a my pomalu zůstáváme generaly bez armády. Proč dnes ta chladnost, ta netečnost ve věcech náboženských? Nechybím daleko od cíle, když řeknu mnoho z toho má na svědomí: *nevěrecký tisk!* Tisk Kristu nepřátelský otrávil srdce lidu, učinil jej nespokojeným, rozerval nitro jeho, zničil v srdci jeho život — *zabil Lazara — zabil víru!* Lazar — víra — v srdci mnohých umřel a proto *musí přijíti Kristus*, aby *Lazara* v srdci lidu zase *vzkřísil!* Špatným tiskem byl lid pokažen, dobrým a to katolickým tiskem musí býti napraven!

Ze všech nevěreckých listů zaznívá dnes podobně ohlušující křik, který zněl kdysi pod pavlačí Pilátovou: »Ukřižuj Krista!« »Ukřižován buď Kristus v srdci, v rodině, ve státě, ve světě!« — A my, učenníci Kristovi, my katoličtí kněží máme složiti ruce v klín, máme se na potupu svého Božského Mistra klidně dívati, anebo snad docela bojácně se rozutíkati a Pána svého opustit, jako to učinili apoštolové v zahradě? Ne a nikdy ne!

Veledůstojné shromáždění, jsem si vědom, že slabá byla by slova má, kdybych vám líčiti chtěl důležitost katolického tisku a bojím se, že by mnohého z vás neuspokojila! Proto své tvrzení: *Tisk katolický jest důležitý, opírám o dvě autority* jako dva mocné sloupy. Mužové, kterých jako svědků své pravdy se do-

volávám, jsou: *Sociální biskup Ketteler* a *sociální papež* slavně panující, náš milovaný *Lev XIII.*

Slavný biskup Ketteler, který život svůj řešení otázky sociální na základě náboženství Kristova zasvětil, praví: »*Dvě veliké mocnosti na zemi jsou: Tisk a škola. Nejdůležitější záležitostí proto jsou tisk a školní otázka. Kdo k těmto záležitostem jest lhostejný, nemá práva nazývati se věrným synem Církve a osvíceným křesťanem, neboť věc Kristovu nezná a nemiluje.*«

Aj, prozíravý biskup Ketteler dává přednost tisku, před školskou otázkou, poněvadž si jest dobře vědom, že školská otázka může býti rozhodnuta a vybojována jen pomocí tisku!

A jak praktický tento sociální apoštol své poslání v Církvi pojímal, patrno z jeho slov: »*Kdyby dnes svatý Pavel opět na svět přišel, založil by katolický časopis!*«

A slyšme *úryvek řeči Lva XIII.* — této ozdoby století XX. — kterou měl ke katolickým redaktorům dne 22 února 1879. Mezi jiným praví náš sociální papež, který dobře vystihuje potřeby Církve mu svěřené, toto: »*Jsme přesvědčeni především, že doba katolické časopisy a ráznou obranu takového způsobu potřebuje. Když byla dána svoboda, dle libosti mezi lid rozhazovati tiskopisy, byli mužové podvratní neúmorně činní, rychle ohromné množství časopisů rozšířili, jichž hlavním určením jest základy práva a pravdy napadati, Církev pomlouvati a osočovati a zhoubné bludy v myslích šířiti. Onino velice dobře prohlédli, jakých užitkův a výhod k provedení jejich záměrů vydávání denních časopisů poskytuje a které jedem bludu ducha čtenářů nepozorovaně a povlovně kazí a jejich srdce ukájením nízkých chtíčů a drážděním smyslnosti hubí. Všecko to se jim ale tak šťastně a zcela dle přání podařilo, že patrně pravdu má, kdo velikou část viny nynějších smutných poměrův a špatnosti připisuje špatnosti tisku. Protože jednou mrav, vydávati časopisy, zcela všeobecně zavládl, tedy jest hlavní povinností katolických spisovatelů, aby to, čeho se nepřátelé ke zkáze společenské Církve zmocnili, v léčivý prostředek pro společnost a v ochrannou hradbu pro Církev proměnili!*« — Tak mluví hlava křesťanstva!

Pro naši diecési královéhradeckou jest nám také vodítkem a povzbuzením v této věci *vybídnutí* našeho milého, neohroženého *arcipastýře*, který volá ke svým svěřeným ovečkám: »*Proti slovu máme slovo, proti knize máme knihu, proti listu máme list . . .*« Komu platí, přátelé drazí, především toto heslo našeho generalissima? Především nám důstojníkům v armádě Kristově, nám katolickým kněžím! Heslo našeho časového biskupa budiž i naším heslem!

Tisk katolický jest důležitým, a to velmi důležitým, toho nepopře nikdo, kdo nechce býti slepým k stávajícím poměrům a časovým potřebám!

III. **Jak má kněz tento katolický tisk podporovati pérem?**

Tu vyslovím věci v celku známé. Nejsem žádným pracovníkem, který by zcela své síly zasvětil veřejnému tisku, nejsem

žádným žurnalistou, a proto vím, že mé pokyny budou neúplné. Prosím tedy o laskavé poshovění!

a) Nejbližší obor působnosti pro péro kněžovo jest **bohoslovi**. Na tomto poli dalo by se mnoho udělati, kdyby bylo jenom dobré vůle! Poněvadž tu všecko přijde na jednotlivce, na jeho zálibu a nadání a nelze nikomu předpisovati, o čem by právě on pracovati měl, naznačím jen to, co by se dělati mohlo a co se skutečně také v nejnovější době dělá. *Archaeologie.* Psáti vědecké články archaeologické a obhajovati jimi historičnost důležitých událostí biblických. *Filosofie.* Podávati rozbor nějakého díla filosofického, zvláště psaného od nepřítele. Námitky autorovy vyvrátiti a filosofii křesťanskou mírně obhájiti. *Věrouka.* Psáti články věroučné a dokazovati důležitost jejich pro společnost lidskou. *Mravouka.* Vybrati základní články křesťanské mravouky a ukázati z jednotlivých stránek, jak blahodárně působí na ústrojí společnosti lidské. Tak vynikne vznešenost a krása naší božské mravouky! *Pastorálka.* Psáti z praxe jednotlivé případy a jak v tom neb onom případě rozhodnuto bylo. Uveřejňovati své zdařilé *řeči homiletické.* Pěkně *vypracované katechese*, zvláště o některém předmětě náboženském, který se těžko dětem vykládá a působí veliké obtíže katechetům začátečníkům. *Historie.* Vyvraceti historické lži. Ukazovati na světlé stránky dějin církevních a že Církev za všech okolností je řízena nejvýš moudrým, neomylným Bohem! *Paedagogika.* Životopisy výtečných paedagogů, probrání jejich methody a s jakým se potkávali výsledkem. *Křesťanská charita*, toto v praxi uvedené křesťanství, podává také dostatek látky péru katolického kněze!...

Drazí spolubratří v Kristu, vím, že neřekl jsem nic nového, vím, že neřekl jsem všechno a že ještě mnoho práce čeká na své pracovníky. Děje se mnoho, s radostí to doznávám, ale mohlo by se díti ještě více. I tu platí *Operarii, autem pauci messis multa.* Kdyby se více pracovalo ve všech zmíněných oborech, pak by pořadatelé našich bohosloveckých listů měli větší výběr a mohli by ze všech hroznů jim nabízených vybrati ty nejsladší, ty nejlepší, na nichž by si potom čtenáři znamenitě pochutnali! Myslím, že by žádný redaktor našich bohosloveckých listů nic proti tomu nenamítal, nýbrž návrh můj za svůj přijal. Třeba ovšem tu jakéhosi dohodnutí, aby každý v nějakém oboru pracoval, aby tak nezůstal žádný obor bohosloví ležeti ladem, aby jeden obor nebyl pěstován příliš a druhý zase nic. Jednotlivec tu nic nezmůže, ale když se ruka k ruce vine, pak se dílo podaří! (Pokračování.)

Utrum Missa votiva Ss. Cordis Jesu

fieri queat in Dedicatione SS. Salvatoris et Basilicarum Ss. Petri et Pauli.

Ratio dubitandi haec est. Decreto pontificio 22 Junii 1889 (in collect. S. R. C. sub n. 3712) conceditur dicta Missa votiva

in prima Fer. VI. cuiusque mensis, *dummodo in illam diem non incidat aliquod Festum Domini* etc. Cum vero hodie, ex alio S. R. C. Decreto 4. Februarii 1896, n. 3881, Dedicatio Ecclesiae declarata fuerit *Festum Domini*, quaeritur: an, ubi Dedicatio SS. Salvatoris et Basilicarum Ss. Petri et Pauli translata sit, ita ut occurrat in prima Feria VI. mensis, vel ubi in eadem Feria occurrat Dedicatio Cathedralis pro Regularibus, ritu II. classis, aut octava Dedicationis Ecclesiae cuiuscumque, praedicta Missa votiva censenda sit prohibita?

Resp. Distinguenda sunt *Festa Domini* in duas classes; alia in honorem *Domini* **Dei Unius** et **Trini**, alia in honorem *Domini* **Jesu Christi**. Dedicatio Ecclesiae utique pro sua dignitate hodie vocatur et est *Festum Domini*, seu Domino Deo Uni Trinoque dicatum, quapropter licet expressis verbis citatum Decretum n. 3881 non dicat, nihilominus implicite subintelligitur, Missam votivam de Ss. Corde Jesu prohibitam esse in iis *Festis Domini*, quae idem obiectum habeant personale, et distinctum, nempe in Festis quae *Domino nostro Jesu Christo* sunt dicata.

Hinc. quando prima Feria VI mensis occurrit in Festis ex. gr. Transfigurationis, Ss. Redemptoris. Fugae in Aegyptum, Inventionis in medio doctorum, Pretiosissimi Sanguinis et Mysteriorum Passionis (nec non, ut credimus, Sacrae Familiae). Missa votiva de S. Corde celebrari non poterit, quia occurrit in *Festis Domini* illis, quae subintelligentur in Decreto, nempe quae habent idem obiectum distinctum. Quando vero occurrat in Dedicatione ut supra, vel in alio Festo quod habeat pro obiecto vel *Spiritum Sanctum*, vel *Augustissimam Trinitatem*, et ritus permittat, eadem Missa votiva recitari bene potest.

Neque valet oppositio, quod in Ss. Trinitate iam comprehenditur Secunda Persona, ideoque etiam in huiusmodi Festis idem obiectum habetur quod recolitur in Missa votiva S. Cordis; quia licet ratione consubstantialitatis et eiusdem divinae naturae, revera *Filius Dei* honoretur quando Trinitatem augustissimam recolimus, nihilominus tunc veneramur Filium, uti *Deum*, et non uti *Deum et hominem*. Hinc in locis in quibus Festum Ss. Trinitatis celebratur cum octava, in ea agitur commemoratio octavae Corporis Christi, quae non fieret, si Ecclesia considerasset Festa Ss. Trinitatis et Ss. Corporis Christi idem obiectum habere. Item si infra octavam Corporis Christi vel Ascensionis Domini occurrat Dedicatio Ecclesiae, de octava Dedicationis non omittitur commemorantur; ergo Dedicatio, licet festum Domini, aliud et distinctum obiectum habet a festis Domini Jesu Christi propriis.

Concludendum est ergo, Missam votivam sacratissimi Cordis Jesu toto iure celebrari posse in *Festis Domini*, quae Deum Unum et Trinum habent obiectum, ut est Dedicatio Ecclesiae.

D. P. Piacenza.

Přehled.

Farní obce.

Pojednává Dr. Jos. Burian.

Klidná jindy hladina církevního života v posledních dnech rozčeřena jest návrhem na zřízení farních obcí, uveřejněným ve »Věstníku katolického duchovenstva« v čísle únorovém. Navrhovatel asi sám ani neuvážil, že podáváním návrhů tak dalekosáhlých věci samé neposlouží. Návrh sahá svou novotou až k samým kořenům dosavádního církevního života — podává se v návrhu reforma, o níž předem nelze říci, že by přivodila kýžené lepší poměry, jichž se po právu kněžstvo domáhá, ovšem bezvýsledně, po celou řadu let. Jako popelka tu jest to naše obětavé kněžstvo — volajíc, aby oprávněné jeho požadavky byly uznány a aby v každém ohledu postaveno bylo na roveň ostatním stavům, jichž poměry v posledním čase dosti stkvěle upraveny byly. Něco se pro kněžský stav státi musí. Pohádkám o blahobytu kněžském věří dnes jen sociální demokraté, jichž časopisy nedovedou nejen kněžím, ale všemu, co jest katolického, na jméno přijíti. Po nápravě žalostných poměrů musí kněžstvo stále volati a nesmí se dáti odstrašiti, jestli hned náprava ta nedochází slechu. »Proste, a bude vám dáno, tlucte a bude vám otevřeno,« praví Spasitel.

Důležitá otázka jest **o způsobu**, jak náprava se má státi, a **o prostředcích**, jichž se má užiti.

Většina kněžstva, pokud jsme hnutí za zlepšení poměrů kněžských sledovali, shoduje se v tom, že **způsob**, který byl podán k nápravě hmotných poměrů kněžských není vhodný. Slyšme tu některé hlasy.

Volná konference *vikariatu Opočenského* měla poradu v Novém Městě n M. dne 11. března. Návrh zákona o farních obcích (dle »Věstníku katol. duch.«) tvořil první bod programu a vyvolal živou debatu všech přítomných. Referentem o této osnově byl vldp. vikář Uhlíř, který prozkoumav důkladně všecky články její jako zkušený odborník, uznav mnoho dobrého, přece i stinné stránky vytkl, zejména:

1. Že organisace farních obcí není provedena důsledně ve všech instancích. 2. Že laickým zástupcům farních osad připisují se práva příliš obsáhlá. 3. Že k ukrytí potřeb farních osad zemských a na sustentaci kněží třeba zaručiti zákonnitý závazek státu, že pro příští časy bude poskytovati na potřeby katolické církve aspoň takové obnosy, jakými přispívá dnes, a 4. že modus, jakým se má dle osnovy praesentační právo vykonávati, odpírá dosavadnímu zákonitému způsobu.

Konference uznala oprávněnost těchto výtek a usnesla se na této resoluci:

1. Navrhovaná osnova zákona o farních obcích je ukvapena, ne dosti promyšlena — proto budiž vrácena ústřednímu výboru Zemské jednoty, který ji opraviv, neb vypracovav jinou, podá ji

znova vikar. skupinám a po souhlasu jejich teprve schválí ji valná hromada Zemské jednoty, předloží k schválení ordinariátům, a za jejich souhlasu vymůže platnost církevního zákona.

2. Zemská jednota nechť pracuje na zlepšení kongruových platů na stávající již zákonité půdě, aby aspoň kongrua o 20% byla zvýšena a kvinkvenálky zavedeny, jakož i přiměřené výslužné.

Dne 12. března konána byla volná konference vikariátu *Kostelce n. Orl.* za hojného účastenství, ve které po důkladné řeči dp. referenta o návrhu zákona na zřízení farních obcí vyměněno mnoho náhledů, které všechny vyznívaly v jedno: Zákon o farních obcích v návrhu »Věstníku« budiž z větší části úplně zamítnut, poněvadž vrhá okovy na Církev a duchovenstvo a připravuje o poslední kapku svobody. Mají li býti už farní obce zřízeny, nesmí míti větší moci, než kostelní výbory na Moravě, to jest, nesmí o více rozhodovati než o kostelu, hřbitově a budovách farních — nikdy o duchovních samých, ani o jejich podřízených v chrámě. O zvýšení kongruy postarejž se stát společně se zemí jiným způsobem, na příklad přímou daní náboženskou, jejíž výši určí zemské sněmy. Podobně buďtež upraveny platy všech služebníků chrámových, neb aspoň ředitelů chorů, kteří dle potřeby času musí býti zřizováni neodvisle od školy. Patronům právo nechť se ponechá a zruší toliko hranice patronátů, by kněz z celé diecése mohl žádati na kterékoli místo v diecési, a ze tří označených od konsistoře jmenoval nejzasloužilejšího patron, zkrátka vikariát kostelecký trvá ohledně práva patronátního na tom, co navrhl r. 1898, a s čím vyslovilo souhlas skoro 100 vikariátů v Čechách.

Vikariátní skupina Slánská konala dne 12. března poradní schůzi na děkanství ve Slaným. Při jednání »O farních obcích katolických« uznáno jednomyslně, že osnova zákona ve »Věstníku« podaná, doznati musí podstatné přeměny. Celá osnova — článek za článkem — podrobena volnému rozhovoru. Projevené odůvodněné názory, — k jichž sestavení pověřeni byli dpp. A. Frecr, administrátor děkanství slánského a František Komárek, kaplan zlonický — předloží se Ústřední Jednotě, aby na základě projevených náhledů i ostatních skupin vikariátních osnovu přiměřeně přepracovala a přepracovanou opětně skupinám předložila. Vysloven byl náhled, že nyní především jiným třeba starati se o zvýšení kongruy farářům nejchudším, o zvýšení platů odpočinkových, jakož i o kvinkvenálky.

Vikariátní skupina německo-brodská konala poradní schůzi dne 12. března v Něm. Brodě. Rokováno podrobně o návrhu »Katol. Věstníka« o farních obcích. Přítomné duchovenstvo, pilně uvažujíc vážnost doby, svorně uznalo, že již nejvyšší čas, aby se poměry patronátní i kongruové upravily. Jen tím bude postavení kněze upevněno, aby mohl čeliti nepřátelům náboženství a připravovati se ještě na boje budoucí, vzhledem k nimž každá lehkomyslná bezstarostnost musí býti vyloučena a nahražována pilnou přípravou v každém ohledu. Tuhá oduševněná organisace, pilné sebevzdělávání, ostražitá bdělost a odtud pochodící výsledná činnost musí býti úkolem každého kněze, jenž uvědomuje si své po-

vinnosti. Nedejme se klamati výkřiky liberálního tisku o vzrůstajícím klerikalismu. Tábor nepřátelský sleduje tu methodu uspávací. Z té příčiny kněžstvo na schůzi přítomné projevilo souhlasně, že musí býti již konečně odstraněna starost kněze, týkající se úpravy hmotné a s ní spojené otázky patronátní. Návrh »Katol. Věstníku« v zásadě přijat a jednotlivá dobrozdání zaslána byla výboru Ústřední Jednoty. Po konečné definitivní redakci návrhu budiž slavným výborem vyslána deputace na říšskou radu, poprosit poslance a jiné rozhodující činitele, aby návrh zákona co nejdříve byl projednán a uzákoněn. Každé odkládání, vinou kněžstva způsobené, by se jen vymstilo.

Dopisovatel »Katolických Listů« píše v čísle 73. ze dne 15. března: Maje zřetel k pojednání, uveřejněnému v »Katolických Listech« ze dne 10. března t. r., prosím, aby mi též dovoleno bylo ještě následující k tomuto thematu přičiniti: Návrh zákona o farních obcích, jak jej přinesl »Věstník katol. duch.«, jest nejen na pováženou, ale dle mého skromného náhledu Církvi a jejímu životu nebezpečný. Proč? Vždyť my dnes v Čechách de facto již máme obce farní či osadní; takovou obec farní či osadní tvoří všichni vyznavači téže confesse (katolíci): tedy na př. na osadě 1000 obyvatel čítající, z nichž 100 jsou jinověrci, farní obec činí 900 příslušníků, a těchto 900 katolíků, farní obec tvořících, při stavbě kostela, fary, nebo jejich opravách jsou i dle státního zákona nuceni přispívati potahem a prací nádennickou. Ač tyto dvě po ložky: poskytnutí potahu a práce nádennické od osadníků či farní obce, nejmenší bývají, přece největší nesnáze působí při komisionelním řízení. — Jako kněz, 25 roků v duchovní správě na rozličných osadách působící, byl jsem súčastněn několikráte při takovém řízení komisionelním, kde se jednalo o opravy far a příslušenství a též kostela, jmění nemajícího. Vždy největší obtíže opravám činili zástupci přifařených obcí, vymlouvajíce se na svou chudobu, nebo poukazujíce, že na farní budově jest ještě vše dobré, že oni lepších příbytků a hospodářských budov sami nemají etc. etc ; a tito přifařenci byli lidé celkem zbožní, nezkažení, zámožní, a přicházelo jim za těžko, přispěti asi 300 korunami na potahy a nádennickou práci. Co by se asi stalo dnes teprve na osadách o menší populaci, na osadách chudých, prodlužených, kde kostel jmění nemá, ani fara ničeho, a takových je v Čechách na sta, až by farní obce měly všecko platiti a hraditi, jak o tom pojednáno bylo v »Katol. Listech« ze dne 10 března, to netroufám si ani vysloviti. Myslím, že i odpadlictví bylo by na denním pořádku, a heslo »Los von Rom!« by získalo. Píši upřímně, vždyť jsem též členem Jednoty katol. duchovenstva a k tomu sedmistovákem, působícím na osadě v Čechách snad nejchudší a nejmenší, kde též kostel ničeho nemá, jako fara. Myslím, že nyní nejpalčivější otázkou pro kněžstvo jest upravení či zlepšení kongruy, bez toho se již neobejdeme v Čechách; neupraví-li se kongrua brzy, bude čím dále větší nedostatek kněžstva a nespokojenost v něm. Tomu upravení věnujme svou hlavní starost. Takové

upravení patronátů, jak o tom ve »Věstníku katol. duch.« se psalo pomohlo by nám nyní z bláta do louže, a působnost takových »farních obcí« měla by za následek na mnohých osadách »desolationem« kostelů i far.

Jiný dopisovatel vyjadřuje se v tento smysl: Při otázce o farních obcích vyskytlo se už tolik hlasů obav, že mi není třeba o tom se šíře zmíniti. V této příčině by měli býti slyšáni v první řadě venkovští kněží, a jsem přesvědčen, že všichni budou volati: *Jen nesvalujte na* **náš vysílený venkov** *toto nové* **břemeno**! Kolik je na př. na českém jihu farností, kde není ani jediné továrny, ani jediného boháče, kde by nové břemeno celou tíhou zavalilo zadlužený stav a kněz *stal by se osobou* **nenáviděnou**, které by každé sousto bylo závistivě vyčítáno.

V čísle 78. ze dne 20. března míní dopisovatel »Katolických Listů«, že dle jeho názoru zákon o farních obcích má dvojí hlavní účel: zlepšení poměrů patronátních a zlepšení kongruy. Avšak k vůli těmto dvěma věcem zřizovati obce farní není prý ani třeba ani radno.

Zcela nepříznivě a odmítavě o návrhu na zřízení farních obcí vyjadřuje se dle »Katol. Listů« jistý vikář z Králové-Hradecka. Píšeť:

Návrh ve »Věstníku katol. duchovenstva« z 25 února 1903 na utvoření katolických farních obcí, jež by nastoupily též v práva patronů a opatřily platy kněžím a služebníkům, jakož i všecky potřeby kostelů, far a také náklady na zřízení kostelů a far a jich vydržování — není vůbec k provedení, jest veskrz nepraktický. a není a nebude možno na to pomýšleti, že by v tomto znění někdy mohl býti proveden.

Klassický důkaz ukvapenosti podávají poslední řádky návrhu, které ustanovují, aby vikariátní skupiny do tří neděl o věci se rozhovořily, ale lhůtu tu nedodržel sám pan navrhovatel, neboť svolal schůzi výboru již za 14 dní po uveřejnění návrhu zákona. (»Věstník« ze dne 25. února — schůze výboru v Praze 12. března.)

Návrh tak veliký, který má všemu odpomoci, musí býti co nejpodrobněji projednán, a se všemi faktory musí býti vyjednáváno. A tu najednou kvap! Několik chlubných slov v úvodu a také trází — a pak několik nedůsledností.

Abych své tvrzení odůvodnil, proberu odstavec za odstavcem. Zdá se, že šťastná akce upravení platů učitelských svedla pana navrhovatele k domněnce, že se téhož docílí již z obcí (!?). Školní zákon zná: místní školní rady, okresní školní rady, zemské školní rady. Každá rada má svůj obor činnosti a působnosti, a jsou také obecní, okresní a zemské přirážky školní čili fondy.

To vše u nás mají nahraditi »farní obce«, z nichž jedna bude bez jmění s chudým obyvatelstvem, jiná veliké jmění má farní i kostelní s bohatým obyvatelstvem nad to; ovšem, mezi obcemi není žádného spojení.

Tedy kopie školních zákonů jest úplně nepodařená. Ovšem, vývoj školství našeho trval přes 30 let. K tomu má obdržeti ta farní obec a sice beze všeho ohledu (tedy i v zablácené Lhotě) praesentační právo farní.

A proč se má dosavadním patronům odebrati vesměs patronátní právo? Což ho vůbec zle užívají? Z dosavadních patronů jsou

nejhorší obecní patronáty. Vždy jest kratší jednání, čím méně jest osob. — Ovšem, v tom se chybuje, že o každé beneficium nechtějí se ucházeti kněží v tom domnění, že by jejich žádosti nebyly patronu cizému doporučeny. Tu se ale má se všemi patrony vyjednávati, aby volili z terna, ze všech žadatelů od bisk. konsistoře sestaveného! Pak by nebylo nářku. Ale rušiti instituci, která se po tisíciletí osvědčila, až na malé výjimky, aby se kopírovaly nekatolické farní obce s patronátním právem, jest příliš odvážlivé!

A pak správa farního jmění má se odevzdati faráři (!) kostelního jmění však farním radám. Kdo za ně bude ručiti? — A ten sekretář farní rady a ten pokladník její snad budou musit dáti kauci a ovšem budou míti řádný plat (!?)

Dnes patronáty vykonávají a jmění zádušní a farní spravují neplacení faktoři a zcela dobře zákonitě. — Co se tkne dále patronů, v úvodu se dí: »A co patroni? Ti by byli rádi, kdyby se mohli nějak těch svých patronátních práv a povinností sprostit« atd. V návrhu zákona však v § 5., 2. neosvobozují se té povinnosti, neboť se dí: »Patronové jsou povinni jen z titulu právního (!) náležitými obnosy přispívati; jiné platy mohou jim býti ukládány jen v té míře, jako jiným poplatníkům«, čili po česku: patroni mají patronátní povinnosti konati nadále (břemena nésti) a nad to ještě přirážky platiti, naproti tomu právo praesentační a právo cti, úhrnem právo patronátní (výhody) mají ztratiti.

To by bylo pěkných soudů i proti tomuto zákonu, kdyby se našlo zastupitelstvo zákonodárné, jež by se na něm sneslo.

Celkem z uvedených projevů vysvítá 1. že duchovenstvo opravu hmotných poměrů naléhavě žádá *jako věc spravedlivou* a v nynějších časech velenutnou; 2. že spůsob nápravy, jak byl uveřejněn v »Věstníku katol. duch.« přijati nelze z důvodů věcných a praktických.

Pokud se našeho stanoviska týká, upřímně doznáváme, že navrhovatel měl nejlepší úmysl, když návrh zákona o zřízení farních obcí ve »Věstníku katol. duch.« uveřejnil a byť i návrh ten byl ukvapeným a nepromyšleným, přece jen má velikou zásluhu, že otázka úpravy **hmotných poměrů přišla na denní pořádek, že se o ní meritorně jedná a bohdá že dotud neusne, dokud spravedlivým požadavkům kněžstva nebude vyhověno.**

Po našem rozumu představujeme si akci na úpravu hmotných poměrů duchovenstva asi následovně:

Především nutno jest zvěděti, jaké *stanovisko zaujímají* k požadavkům kněžstva nejdůstojnější Ordinariaty. Že nejdůstojší biskupové nutnost úpravy hmotných poměrů kněžských plnou měrou uznávají, není žádné pochybnosti. Potřebí ale, aby kněžstvo, domáhajíc se spravedlivých požadavků, zvědělo dříve, jak na celou akci pohlížejí nejdůst. Ordinariaty a dle toho pak aby se stipuloval návrh zákona. Tím celá akce postavena bude na správné církevní stanovisko, bude vlivem nejdůst. biskupů na příslušných místech podporována a dá Bůh, že dojde i žádoucího splnění.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle III. po Velikonoci.

Žádné utrpení není tak těžké, aby je nemohl člověk snésti, žádné tak veliké, aby se v radost neobrátilo.

»Vy pak budete se rmoutiti, ale zármutek váš obrátí se v radost.«
Jan 16. 20.

Nesmírnou láskou lnuli učenníci Páně k Pánu a Mistru svému, s celým tělem i celou duší Jemu oddáni jsouce. A vida Pán, jak upřímně od Svých učenníků jest milován, i On věnoval jim srdce Své celé, lásku jejich láskou Svou jim odměnil. Sv. apoštolové i učenníci byli nejvěrnějšími přáteli Ježíše Krista; jim svěřil veškery úmysly Své i tajemství Svá, oni byli Jeho průvodčími, svědky veškerých Jeho činů. I předpovídal tu vším právem Kristus Pán, jak teskniti budou učenníci Jeho, až s nimi se rozloučí, předvídal, kterak slzeti budou, až násilím jim odňat bude, k soudu vlečen, nespravedlivě odsouzen a usmrcen. Aby tedy ten hrozný zármutek, který jich očekává, náhle jich nepřekvapil, častěji jim Kristus Pán na srozuměnou dával, že na nějaký čas musí jich opustiti, aby vyplnil vůli Otce Svého; však ale že zase brzy k nim přijde a pak s nimi na vždy přebývati bude.

Než učenníci, jak jen o odchodu svého miláčka uslyšeli, již rmoutili se v srdcích svých a nemohli pro žalost ani pochopiti, kam vlastně řeč Pána jejich směřuje. Ani na krátký čas nechtěli se rozloučiti s Mistrem svým. Tak velice Ho milovali! O, jak zajisté bojoval tu i Kristus Pán v srdci Svém! Svých věrných učenníků opustiti, bylo bolestno — a opustiti celé pokolení lidské, bylo ještě bolestnější. I obrátiv se k nim, přívětivě řekl: »Ach vím, jak upřímně mě milujete, vím, že nade mnou, nad mým odchodem, zvláště ale nad mou smrtí rmoutiti se budete, ale těšte se, tento zármutek váš obrátí se v radost.«

Tato slova Spasitele našeho apoštolům řečená, nejmilejší, platí i nám. I my pravdu jejich v životě častokráte zkusíme a se přesvědčíme, že:

žádné utrpení není tak těžké, aby je člověk nemohl snésti, žádné tak velké, aby se opět v radost neobrátilo.

Toť pravdy zajisté pro nás potěšitelné a o těch s pomocí Boží pojednáme.

Pojednání.

Vše, nejmilejší, cokoli na světě nás stihne, ať jest to radostné neb žalostné, ať šťastné neb nešťastné, abych tak řekl, stojí pod správou Boha všemohoucího a vševědoucího. Bez vědomí Božího nic na světě se nestane, bez vůle Boží ani vlas s hlavy naší ani ten vrabec, jak praví Písmo sv., an stojí sotva za ten nejmenší penízek, na zem nespadne. Mat. 10. 29. Bůh to ví, ku př. když hrozná bouře se blíží, aby zničila úrodu naši, Bůh to ví, když člověk nepřítel plíží se k domu našemu, aby oloupil nás o majetek náš, Bůh to ví, když nemoc vloudí se do rodiny, když nemilosrdná smrt rodičům milé dítky a dítkám rodiče z náručí vyrve. Bůh jest očitým svědkem každého zármutku našeho a neštěstí, jak praví král. prorok David: »Lkání naše není před ním skryto«.

Bůh jest ale také zkoumatelem srdcí našich, naší síly a proto nejlépe ví, mnoho-li snésti můžeme. A zajisté nedovolí toho neskončená moudrost Jeho, s kterou všechno řídí a spravuje, s kterou o všechny tvory otcovsky pečuje, aby více utrpení na nás sesílal, nežli bychom snésti mohli. Sv. Pavel praví Kor. 10, 13.: »Věrnýť pak jest Bůh, který nedopustí vás pokoušeti nad to, co můžete snésti, ale učiní s pokušením také prospěch, abyste snésti mohli«. »A kdybyste také sami od sebe byli mdlí a nedostateční, on vás posilní a utvrdí« — těší sv. Petr. Vezměme do ruky Písmo sv., zda nalezneme tam místo, které dokázalo by nám, že Bůh uložil někomu více, než by snésti mohl? Ba naopak toho spíše doklad v Písmě sv. nalezneme, že člověk sám ne jedno neštěstí, ne jeden zármutek, ale několikero najednou přestáti může. Vzpomeňme si jen na trpělivého Joba. Co tu neštěstí najednou potkalo Joba, že i sám pokušitel pekelný pochyboval, že by vše bez reptání snesl. — Náhle dostane bohabojný Job tu žalostnou zprávu, že loupeživí Sabejští skoty jeho pryč odehnali. V tom přichází druhý posel a oznamuje, že nepřátelé všechny jeho velbloudy zajali. Ztraceny jsou i ovce tvé, vypravuje posel třetí, neboť oheň s nebes spadl a udeřiv do ovec a služebníků, zabil je. Najednou tu přichází bohatý Job o všechen majetek a jest v okamžení žebrákem. Jaké to neštěstí! Ještě mluví třetí posel a tu přichází čtvrtý a zvěstuje, že dům padl na dítky jeho, zasul je a zemřely. Ach, proč náhle a tak mnoho na člověka posíláš, ó Pane, kterak to snese vše Job? »O více, ještě snese,« odpovídá Bůh. A co Job trápí se nad ztrátou majetku a dítek, raněn jest nežitem nejhorším od paty nohy až do vrchu hlavy a aby jiných nenakazil, nucen byl na hnojišti seděti, a v nesmírné bolesti ostruhoval střepinou hnis s těla svého. K tomu pak ke všemu, aby bolest jeho ještě větší byla, i vlastní manželka jeho, která spíše útrpnost s ním míti měla, se mu posmívala. Řekneme tu zajisté: O ten ubohý Job, kterak

všechno neštěstí snesl? A hle! Snesl trpělivý Job vše, ano v těch největších bolestech chválil jméno Páně: »Bůh dal, Bůh vzal, budiž jméno Páně pochváleno.« A byl přece Job člověkem jako my!

Nuže, my, nejdražší, pakli Bůh na nás nějaký kříž, nějaké neštěstí sešle, netroufali bychom si je po příkladu trpělivého Joba snésti? Člověk více snese, než sám o sobě myslí. Každý z nás v čas soužení více snese, než sobě před soužením důvěřoval. Člověk ani neví, jak mnoho přestáti může. Teprve uprostřed trápení zví o síle své, praví sv. Řehoř.

Tak na př. mnohá starostlivá manželka, když poohlédne se po svých dítkách, častokráte sobě vzdychne: Kdyby tak manžel můj zemřel, nevím co bych si počala, kterak bych s tolika dítkami živa byla. A hle! manžel zemře a pozůstalá vdova s pomocí Boží snese to neštěstí, které Bůh na ni poslal a které dříve snésti si netroufala; uživí sebe, uživí a pečlivě vychová dítky své. Jak často nám se zdá a často říkáme: kdyby tak Bůh na mě to neb ono neštěstí seslal, jak bych to snesl? A hle! stane se to, Bůh vzpomene křížkem na nás a my vše přetrpíme. Bůh na člověka jen tolik sešle, kolik snésti může. Tíhou dopuštění Božího ještě nikdo nezahynul — ale svou netrpělivostí zahynul již mnohý.

Proto, slyšíme-li někdy člověka naříkati na kříž svůj a snad dokonce i proti Bohu a spravedlnosti jeho reptati, tu vězme, že netrpělivým jest člověk ten, že nechce po příkladu Ježíše Krista rámě své podložiti, aby nějaký ten Bohem naň seslaný křížek snesl. Jsouť ovšem soužení veliká na tomto světě, jsou kříže, které těžce na srdce naše doléhají — ale mocnější jest nad ně trpělivost. »Trpělivost přináší růže,« praví naše staré, osvědčené přísloví. Trpělivost přemáhá úklady nepřátel, těžkost chudoby, bolesti těla i duše. Trpělivost jest vítězem nad všelikým neštěstím. Vezměme jen do ruky životopisy svatých a tam učme se trpělivosti. Potkej nás, co potkej, pomysleme si, co dí zbožný jeden učitel: »Synu, ještě jsi netrpěl do krve!« V strasti všeliké rceme k sobě: »Vzhůru srdce!« jak pěje sv. Církev, neb jak dí mudřec: »Pohleďte synové na národy vůkol a vězte, že žádný nebyl zahanben, který důvěřil v Pána, poněvadž dobrotiv a milosrden jest Bůh!« Sir. 2. 11.

Neděsme se tedy příliš trestající ruky Páně, když neštěstí na nás sešle. Můžeť ovšem moc Boží nás setříti jako prach a v niveč obrátiti; těšme se však tím, že dobrota Boží toho nepřipustí. Bůh již na mnohého neštěstí dopustil, ale nikdy toho, který v Něho doufal, neopustil. Doufejme v Boha a Bůh neopustí i nás. Bůh mocný jest a utrpení naše naopak mnohdykráte i v radost obrátí.

Představme si, nejdražší, hroznou bouři. Jak tu třeseme se hrůzou a bázní, když černý mrak nad námi se vznáší, blesky se křižují, hrom burácí, země se otřásá — jaký strach tu jímá srdce naše, že veškera úroda naše a tím veškera naděje naše a obživa je zničena. A hle! bouře se přežene, úroda naše krásně stojí zavlažena a jako znovu zrozena. Tak, nejdražší, i prozřetelnost božská s námi jedná. Sešle neštěstí a po neštěstí a utrpení radost. A tu uvádím slova Ježíše Krista, mudrce nejosvícenějšího, který všechna

tajemství Páně zná a do rady Otce nebeského nahlíží. Ježíš praví rmoutícím se učenníkům: »Vy se budete rmoutiti, ale zármutek váš obrátí se v radost.« V radost se obrátí zármutek? Kterak to možno? Vždyť z trní sladkých hroznů a z bodláčí lahodných fíků nenasbírá žádný: jak by tedy trpkost ve sladkost a zármutek v radost mohl se obrátiti? Doufejme však! Jest to pravda a to pravda mnohými příklady dokázaná. Jak rmoutili se učenníci nad ztrátou svého Mistra! Jakou žalostí naplněno bylo srdce jejich, když svého miláčka viděli v rukou nepřátel, krví zbroceného, ukřižovaného. Ulekaní rozutíkali se pryč a v smrtelném strachu očekávali, brzy-li i jich přepadnou, k soudné stolici potáhnou a na místo popravní vyvedou. A ejhle! vzkříšený Ježíš mezi ně vstoupí, řka: Pokoj vám! Ten tam strach, ten tam zármutek jejich. Tak jim to předpověděl Ježíš, tak se i skutečně stalo.

Toho zakusil Josef egyptský. Znáte příklad ten, do jakého neštěstí vpadl nevinný ten mládenec. Od bratrů svých prodán byl kupcům madyanským a jako otrok do vězení uvržen. Jak mnoho slz prolil tu ubohý Josef v žaláři! Kdyby mu tak byl tenkráte, když v žaláři seděl, někdo řekl: »Ty pláčeš teď a naříkáš — ale za krátký čas zármutek tvůj v radost se obrátí, ze žaláře vyjdeš a z otroka stane se vladař země egyptské« — jistě nebyl by tomu věřil. A přece se tak stalo! Zkrze trní, zkrze pichlavé trní a bodláčí provede Bůh člověka k radostnému životu. Praví sv. Řehoř: »Neštěstí jest símě budoucích radostí a kdo by nad tím pochyboval, pochyboval by nad dobrotou Boha svého, který praví: I obrátím kvílení jejich v radost a potěším jich.« Jerem. 31. 13.

Jsi sklíčen, křesťane, nemocí a bolestí se svíjíš na lůžku svém. Potěš se, Bůh ulehčí tobě. Jsi svírán nedostatkem, nouzí a chudobou. Nereptej, Bůh pomůže tobě. A ostatně nevíš, zda nemoc a chudoba tvá není tobě k dobrému. Pronásledují tě nepřátelé tvoji a veškeru spokojenost tvou ničí. Bohu vše odevzdej, Bůh poníží nepřátely tvé. Důvěřuj v Boha. Bůh slíbil trpícím a trpělivým převelikou, věčnou odměnu: »Blahoslavení lkající, neboť oni potěšeni budou,« tak pravil Kristus Pán; »blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské. Blahoslaveni jste, když vám budou zlořečiti a protivenství činiti a mluviti všecko zlé proti vám, lhouce, pro mne: radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojna jest v nebesích.« Mat. 5. 10—12. Sv. Jan Zlat. praví: »Kdyby ti dal Bůh moc činiti zázraky, dal by ti zajisté něco velikého, ale přece ne tak velikého, jako když ti posílá utrpení. Neboť za moc zázraky činiti, byl bys Bohu díkem povinen; ale za utrpení jest Bůh tvým dlužníkem, jelikož jest nucen podle přislíbení svého dáti tobě za ně odměnu neskonalou.« Sv. Bernard říkával: »O jak bych byl šťasten, kdybych měl sílu všech lidí, abych všechny kříže celého světa sám nésti mohl.«

Žádný zármutek není tak velký, aby se opět v radost a žádné Boží dopuštění tak hrozné, aby opět ve štěstí obrátiti se nemohlo. Ale kdy? Mnohý z nás trpí, trpí stále, nevidí nikde trápení svému konec, trpí až do smrti. Kdy zmenší se utrpení jeho?

Nejmilejší, dříve nežli na otázku tuto odpovíme, musíme věděti, jaké nestěstí a jaké utrpení jest zde míněno. Je-li člověk sám neštěstím a utrpením svým vinen, sám k utrpení svému, abych tak řekl, ruku přikládá, ten ovšem šťastné proměny nadíti se nemůže. Marně by očekával lenivý zahaleč, že nedostatek jeho v požehnanou hojnost se obrátí. Darmo by očekával zločinec, že zločiny jeho přízeň lidskou mu zjednají. Darmo by očekával podvodník, že podvody jeho mu pomohou. Darmo by očekával člověk svárlivý, pomluvačný, člověk který nikomu pokoje nedá, že lásku bližních svých si získá. — Nechť si tito naříkají jakkoli na trápení svoje, neobrátí se trápení jejich v radost, poněvadž sami se neobracují a nelepší.

Neštěstí však a utrpení, které člověka bohabojného potká, kdyby se zde na tomto světě nezměnilo ve štěstí a radost, promění se zcela jistě na onom světě v blaženosti věčné. Tam na věčnosti konečně ti, kteří zde trpí najdou úlevu bolestí svých, tam přestanou slzy a pláč, tam zažijí pravé radosti, neb dle slov svatého Pavla Řím 8. 18.: »Utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, která se zjeví na nás.« Čeho se nám nedostalo zde, to vynahradí nám Bůh na věčnosti a veškera utrpení naše promění v blaženost věčnou. Jaká to náhoda! Či můžeme snad žádati více? Není blaženost věčná nade vše ostatní? Krásně o tom dí sv. Jan Zlatoústý: »Kdybys, jsa určen za krále a maje již slavně ve své město vjeti a korunován býti, poslední noc nucen byl prodlíti v nějakém zpustlém, odporně páchnoucím stáji, zdali pak by ti to bylo obtížným? Zdali pak bys to nepřetrpěl, hledě důvěrně vstříc tomu štěstí, které tě očekává? Nuže, proč bychom netrvali rádi a krátkou dobu v tomto slzavém údolí pod břemenem tísnících nás strastí, majíce jistou naději nebeské blaženosti?« Vděčni buďme prozřetelnosti božské, která tak pečlivě o nás se stará. Sv. Augustin volával: »Pane, zde pal, zde řež, jen na věčnosti ušetř.«

Kdyby všemohoucí Bůh nás opustil a samy sobě nás zanechal tak jako loď bez vesla na rozbouřeném moři: tenkráte byli bychom k politování. Tenkráte byli bychom skutečně nešťastni, kdyby Bůh odvrátil od nás otcovskou ruku Svou, zanechal nás slepé náhodě, rozbouřeným živlům, mstivým nepřátelům našim, těžkým nemocem a vůbec všelikému soužení a trápení na pospas. Toho ale starostlivý Otec náš nebeský neučiní. On otcovsky pečuje o každého z nás — a vše, cokoli nás potká, řídí k našemu dobrému, k naší spáse. Jak podstatnou tedy máme příčinu i uprostřed trápení svého se upokojiti, odevzdati se zcela Prozřetelnosti božské.

Jedna zbožná osoba dlouho těžkou nemocí stížena jsouc, veliké bolesti trpěla; i navštívila jí důvěrná přítelkyně a vidouc ji nemocí tak sklíčenou, srdečně ji želela. Aby ji potěšila, ukázala jí na svatý kříž, řkouc: »Prosme spolu božského Spasitele, aby tě pozdraviti a tvého kříže tě sprostiti ráčil.« Ale nemocná obrátíc se k přítelkyni své, pravila: »Jak že? Ty mi ukazuješ k ukřižovanému Spasiteli a radíš mi, abych za osvobození od svého kříže

prosila? Nikoliv; neboť právě Spasitel můj na kříži pně, dává mi naučení, abych i já svého kříže se držela. On za mě na kříži skonal, i já chci s Jeho pomocí na svém skonati. Nebudu podobna lotru na levici, který chtěl s kříže sestoupiti, ale tomu na pravici, který se svým Spasitelem vytrval až do skonání. Kéž se i mně dostane té milosti, abych jako on vzata byla po odchodu z tohoto světa v nebeský Jeho ráj.«

Snášejme i my s pokorou a odevzdaností do vůle Boží kříže své a utrpení svá, pamětlivi jsouce slov Ježíše Krista: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj na se a následuj mne.« Mat. 16, 24. Vzpomínejme v utrpeních svých na Spasitele svého, když modlil se na hoře Olivetské, aby otec nebeský odejmul od něho kalich utrpení: »Ne má, ale tvá vůle se staň.« V utrpení s důvěrou hleďme k nebesům, tam síla, tam i věčná naše odměna.

Tobě tedy nejmoudřejší vladaři nebes a země, Tobě mocný Bože svěřujeme sebe tělo své i duši svou. Jednej dle všemohoucí vůle své s námi, vždyť víme, že cokoli učiníš, dobře učiníš a že vše jen k dobru tvorů svých činíš. My pak slibujeme Tobě, Pane Bože náš, že hodnými dítkami tvými chceme býti, dle Tvé svaté vůle vždy jednati, nikdy proti moudrému řízení Tvému nereptati, nýbrž trpěti, trpěti s Kristem, abychom i spolu s Kristem jedenkráte oslaveni byli. Amen.

Frant. Čech, kooperátor v Šaraticích na Moravě.

Neděle III. po Velikonoci.

Svátek ochrany sv. Josefa.

Svatý Josef, ochránce sv. rodiny, Církve a ochránce náš.

»Vstaň, vezmi dítě a matku jeho, a utec do Egypta.« Mat. 2. 20.

Když Hospodin lid Svůj chtěl zachovati od smrti časné, poslal anděla, který v jedné noci zahubil všecko prvorozenstvo v Egyptě, tak že Egypťané, kteří prvé nechtěli lidu Božího propustiti, nyní sami naléhali na Faraona, aby propustil lid, jinak že budou andělem zhoubcem všickni zahlazeni.

Podobně stalo se za panování Ezechiáše krále, když Senacherib s vojskem velikým vtrhl do Judska k městu Jerusalému s tím úmyslem, aby lid Boží zahubil a město Jerusalém vyvrátil. I byl lid Boží u veliké tísni; vždyť král Ezechiáš oblekl se v žíní a roztrhl roucho své a plakal nad zkázou lidu svého. Avšak Hospodin vyslyšel modlitby lidu svého, a poslal anděla, kterýžto v jedné noci zabil sto osmdesát tisíc mužů vojska Senacheribova. I odtáhl Senacherib s hanbou a lid Boží byl zachován.

Tak i v Novém Zákoně, když Herodes král sv. Petra vsadil do žaláře, aby po veliké noci byl vyveden a usmrcen, modlili se

věřící za Petra dnem a nocí. I poslal Hospodin o půl noci anděla Svého, kterýžto vyvedl Petra prostředkem stráže a vysvobodil jej z očekávání všeho lidu židovského.

Také jednorozený Syn Boží Ježíš Kristus byl v nebezpečenství; neboť Herodes se zákonníky a farisey se sešli proti Spasiteli světa, aby Jej zahubili. A ač Hospodin k zachování lidu Svého ve Starém Zákoně poslal dvakrát anděly, kteří veliké krveprolití spůsobili i v Egyptě i ve vojsku Senacheribovu, a tím ochránili lid Boží, tuto ne anděla, nýbrž svatého Josefa ustanovuje Hospodin strážcem a ochráncem milého Syna Svého. Kdyby bylo možno, aby závist měla místo v nebesích, tuť by zajisté andělé Boží byli mohli záviděti sv. Josefu úřad, který mu Otec nebeský pověřil.

Jak by byl každý kůr andělský velmi poctěn býval, kdyby někoho z nich byl vyvolil nebeský Otec za ochránce a strážce Syna Svého. A hle, čeho se nedostalo žádnému z andělů, tím poctěn byl svatý Josef, ženich Marie Panny a pěstoun Kristův, tak že tímto úřadem vyvýšen byl sv. Josef i nad kůry andělské.

Dobře tedy a moudře ustanovila Církev svatá na neděli třetí po Velikonoci slavnost *ochrany sv. Josefa.* Slavností touto chce nám Církev svatá dáti poučení,

že velmi poctěn byl sv. Josef, an Otcem nebeským byl zvolen za ochránce Syna Božího, a Církví svatou zvolen za ochránce a strážce choti Kristovy a lidu křesťanského na pozemsku.

A o tom budiž s pomocí a přispěním Ducha Svatého naše rozjímání, kteréž konati chceme pod ochranou svatého Josefa.

Pojednání.

Žalmista Páně dí: »Velmi poctěni jsou přátelé Tvoji, Hospodine, a nad míru utvrzeno jest knížectví jejich.« Platí-li výrok tento o svatých Božích vůbec, platí měrou vrchovatou o sv. Josefu zvlášť, kterýžto nejenom jest přítelem Božím, nýbrž i důvěrníkem nevystihlých tajemství Božích. Vždyť tajemství vtělení Syna Božího známo bylo pouze archandělu Gabrielovi na nebi, a Marii Panně a sv. Josefu na zemi. Kromě těchto třech důvěrníků Božích nikdo o tajemství tom nevystihlém známosti neměl ani z obyvatelů nebeských, ani z obyvatelů zemských.

Že pak svatý Josef byl důvěrným tajemníkem nejsvětější Trojice Boží, an věděl o zázračném působení Boha Otce a Ducha Svatého při vtělení Syna Božího, proto příslušelo také jemu, aby byl spolu ochráncem a strážcem Syna Božího. I konal svatý Josef úřad pověřený s největší pečlivostí a bedlivostí.

Vzalť popředně Matku Páně Pannu Marii pod svou ochranu, sotva od anděla zvěděl o mocném působení Ducha Svatého v choti své přemilé. O jak se radoval sv. Josef, když seznal, že on jediný mezi syny lidskými jest vyvolen za strážce a ochránce Matky Páně a Syna Božího! S jakou radostí a ochotou pracoval i pro Pannu Marii i pro Syna Božího, aby jim potřebnou výživu opatřil! Veškerá

práce a námaha byla mu sladká a milá; vždyť pracoval pro Syna Božího a Matku Páně.

Byl sv. Josef ochráncem Matky Páně, když ubírala se do Hebronu, aby navštívila sv. Alžbětu a spolu s ní se radovala, že i ona plodnou učiněna v starobě své, že modlitba její vyslyšána, a že má poroditi předchůdce Kristova, Jana Křtitele.

Byl svatý Josef ochráncem a strážcem Matky Páně i tehda, když císař Augustus vydal rozkaz, aby popsán byl veškeren svět. Tu se ubíral svatý Josef s Marií Pannou těhotnou do Betléma, aby se dal zapsati, protože oba byli z čeledi a rodu Davidova. Potřebovalať Panna Maria ochránce a strážce nejenom na cestě, nýbrž i ve městě Betlémě, protože již přiblížila se blažená doba, v níž měla poroditi Spasitele světa. O, jak horlivě a namáhavě hledal svatý Josef hospody v Betlémě, a když nenalezl, připravil nebes Pánu a Matce Jeho jakés obydlí ve chlévě za Betlémem. A Pán Ježíš odměnil práci a námahu svatého Josefa tím, když mile na pěstouna a ochránce Svého se usmíval. O, jak plesalo srdce sv. Josefa, když poprvé ve chlévě na lokty bral požehnaný plod nevěsty své, když choval na loktech Toho, na kterého Abraham a proroci jen zdaleka patřili!

Byl svatý Josef ochráncem a strážcem Syna Božího a Matky Jeho přemilé čtyřicátý den, když ubírala se Maria Panna do chrámu jerusalemského, aby učinila tam dle zákona Mojžíšova a obětovala Hospodinu jednorozeného Syna svého. Tam svatý Josef pěti stříbrnými penězi vyplatil chovance svého, aby pak krví Páně vykoupen byl nejenom svatý Josef, nýbrž i veškeren rod Adamův z područí ďáblova.

Nejlépe však ozřejmí úřad vznešený svatého Josefa jako ochránce Páně, připomenu-li slova andělova: »Vstaň, vezmi dítě a matku Jeho, a utec do Egypta; neboť Herodes hledá bezživotí dítěte.«

Jak by byl rád ten posel nebeský Ježíše vzal na lokty a matku Jeho probudil, kdyby jemu Otec nebeský úřad ochránce a opatrovníka byl pověřil. Leč anděl Boží jest pouze poslem, vyslaným k svatému Josefu, a již tímto poselstvím byl vyznamenán přede všemi anděly Božími. Jaké teprv vyznamenání dáno sv. Josefu, v jehož rukou spočívá spása světa.

Josef, syn Davidův, přijímá zvěst andělskou; jemu také jako hlavě rodiny slušelo, aby vše potřebné k útěku opatřil a uchystal. O, jak rád a ochotně plní rozkaz, andělem daný. Hned noční dobou budí choť svou a Matku Páně a ohlašuje jí nebezpečenství, kteréž hrozí Synu Božímu. A Matka Páně bez prodlení vstává a chystá vše na cestu, čeho jí, choti jejímu a Synu Božímu bude třeba.

Takhle svatá rodina zde na zemi nemá nikde stálého místa. Jest jenom pohostinu, ale nereptá; vždyť má ve svatém Josefu ochránce a strážce bedlivého a bdělého, který šťastně a bez úrazu Marii Pannu i Syna Božího nejenom uvedl do Egypta, nýbrž i v Egyptě živil, šatil a ošetřoval, a který po smrti Herodesa

krále opětně jako bedlivý ochránce a strážce Matku Páně i Syna Božího do vlasti, do města Nazareta, uvedl, a tam potřebnou výživou je opatřoval.

Což divu, že nejenom Panna Maria, nýbrž i Syn Boží svatého Josefa za Svého ochránce a strážce považoval a ctil a jeho rozkazům se podrobil.

Sám-li Otec nebeský svatého Josefa ustanovil strážcem a ochráncem Syna Svého, tedy slušno a spravedlivo, aby týž světec také byl strážcem a ochráncem chotě Kristovy zde na zemi, kterouž jest Církev svatá katolická, a dítek této chotě, jimiž jsou katoličtí křesťané. Vždyť nemenší nebezpečenství hrozí nyní Církvi Páně, jako hrozilo Synu Božímu. Tehda pouze král jeden chtěl zahubiti Syna Božího, nyní pak naplňuje se výrok žalmisty Páně: »*Postavili se králové země, a knížata sešla se v jedno proti Hospodinu a proti Pomazanému jeho.*« Nemáť Církev Kristova nikde mezi mocnými tohoto světa opory, ochrany a záštity a veškera naděje její spočívá pouze na svatém Josefu, jenž jest ustanoven knížetem a vládcem v domě Pána svého, právě jako Josef egyptský byl knížetem a vládcem v zemi krále Faraona.

A jako tam Farao praví o Josefu, synu patriarchy Jakoba: »Zdaliž budeme moci takového muže najíti, kterýž by Ducha Božího byl pln? Ty budeš nad domem mým, a k rozkazu úst tvých všechen lid poslouchati bude: jednou toliko stolicí královskou tebe převyšovati budu«, tak i Syn Boží ústy Církve své ustanovil svatého Josefa strážcem a ochráncem domu Svého, jejž vystavěl Pán na hoře a na skále. A jako Josef říši krále Faraona moudrostí svou zachránil před záhubou, tak i svatý Josef Církev Kristovu hájiti a chrániti bude před zlobou lidskou.

A bude-li třeba, obhájí ochránce Církve, svatý Josef, Církev Kristovu tím způsobem, že přenesena bude požehnaná činnost a působnost její z krajin nynějších do krajin vzdálených, kde pohané ji přijmou s otevřenou náručí, tak že se vyplní předpovědění Kristovo: »Odňato bude od vás království Boží a dáno bude národu, kterýž časem svým donášeti bude ovoce hojné.«

Vždyť již ve Francii řeholníci a řeholnice musili vlast svou opustiti, a není dosud říše, která by vyhnané řeholníky a řeholnice vlídně a laskavě přijala. Takže nezůstane jim, leč aby se usadili mezi národy pohanskými a jim símě svatého evangelia do srdce zaseli. Vzdělaná Evropa křesťanská nemá pro ty, kteří se všeho z lásky ke Kristu zřekli, kteří modlitbou hledí vyprositi smilování s hůry, nemá pro ně místečka a koutečka.

Avšak svatý Josef, jenž byl Matce Boží a Synu jejímu vůdcem, ochráncem a strážcem, onť zajisté i těm ubohým řeholníkům pomoci a přispění otcovského neodepře. Víť zajisté z vlastní zkušenosti, jak kruto jest, musí-li kdo z vlasti odejíti, pronásledován jsa záští, zlobou a nenávistí, jak se přihodilo i svatému Josefu, Marii Panně a Synu Božímu.

Svatý Josef vidí nejenom v Církvi království Kristovo, onť uznává i v těch, kteří v tomto království žijí, poddané Kristovy

a proto jest i jejich ochráncem a strážcem, jakž i v modlitbě prosíme, aby svatý Josef ochraňoval o stříhal vyvolených dítek Krista Pána.

O, blaze nám, že takého ochránce a strážce máme zde na zemi! Vždyť ochránce a strážce náš, ač rodu královského, nicméně mozolnou prací opatřoval sobě i svěřencům svým potřebnou výživu. A proto zajisté zvláštní láskou lne k těm, kteří také jařmo práce a potu nésti musí, a kteří nesou břímě dne i horka. Zvláštní péči věnoval svatý Josef božskému dítěti, a proto i nyní dítky zvláštní ochraně svatého Josefa těšiti se mohou.

Svatý Josef zvláštní lásku prokázal Pánu Ježíši, když ztraceného tři dny hledal. Snad i nyní mnohý mladík jest v nebezpečenství, aby věčně ztracen nebyl. O kéž takový utíká se k sv. Josefu! Avšak nemodlí-li se již takový, tu snad má matku anebo sestru zbožnou, kéž aspoň tyto doporučí ubohého pobloudilce pod ochranu svatého Josefa, a zajisté neztratí se pod ochráncem a vůdcem tak mocným, pečlivým a laskavým.

A je-li svatý Josef ochráncem a strážcem naším, pokud žijeme, bude zajisté ochráncem naším i v hodinu smrti. Josef egyptský poslal otci svému nejenom vozy královské na cestu do Egypta, nýbrž poslal otci i potřebnou výživu, aby šťastně došel do krajiny Gessen.

Tak zajisté svatý Josef ochránce a strážce náš opatří ctitelům svým na pouť do života věčného potřebný povoz, aby duše šťastně dospěla ke trůnu Božímu, opatří také i potřebný pokrm duši, jímž jest sám Syn Boží, kterého jako chléb nebeský chová na loktech svých. Proto také každodenně prosíme tohoto ochránce a strážce svého, by přímluvou svou nám vyjednal, abychom mohli šťastně žíti, šťastně umříti a jednou blaženosti věčné dojíti. Amen.

P. František Klíma.

Neděle IV. po Velikonoci.

Voda, rosa, déšť.

»Každé dání výborné a každý dar dokonalý s hůry jest.« Jak. 1.

Pán náš Ježíš Kristus naučil nás, ano poručil nám, abychom každodenně tloukli u brány nebeské, a každodenně volali: »Chléb náš vezdejší dej nám dnes.« Avšak chceme-li potřebného chleba si vyprositi, třeba nám, abychom ustavičně měli v paměti prosby, které předcházejí prosbě této. Tak říkáme: »Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.« Čímž Pán nás napomíná, že jenom tehda udělí nám Otec nebeský chleba vezdejšího, budeme-li plniti vůli Jeho, zachovávajíce přikázaní Jeho svatá.

Avšak i toho třeba nám dbáti, že říkáme: »Přijď království Tvé.« Touto prosbou připomíná nám Pán Ježíš zaslíbení Své, které nám dal slovy: »Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti

jebo, a ostatní všecko bude vám přidáno.« Leč my lidé činíme právě opak toho. My nejprve lopotíme se a staráme o věci pozemské, na nebeské úplně zapomínajíce, takže neposloucháme napomenutí Páně a neposvěcujeme jména Božího pevnou důvěrou v laskavou prozřetelnost Páně.

Aby pak modlitba a prosba naše, jižto každodenně k nebi vysíláme, byla účinná, voláme k Pánu hned na počátku proseb svých: »Otče náš, Jenž Jsi na nebesích.« Nemohliť bychom nikdy Pána Boha jmenovati Otcem, kdyby jednorozený Syn Boží nás tomu byl nevyučil, a kdyby byl zároveň nepřikázal, že tak se modliti, takovými slovy důvěru v Pána v srdci svém vzbuditi máme.

Tak sv. Jakub ve dnešní epištole napomíná nás, že každé dání výborné a každý dar dokonalý s hůry jest od Otce nebeského. A uštědřujeť nám Pán darů Svých mírou přehojnou, protože jest nejvýš dobrotivý a dobrotivost Páně podobna jest moři, jehož hloubky vyvážiti nelze. Dary a dobrodiní Boží jsou tak hojny, že někdy my lidé zapomínáme Pánu za ně děkovati. A tu Otec nebeský ujímá nám darů Svých, abychom poznali, že v něm žijeme a že bez Boha hyneme.

Komu pak kdy napadne poděkovati Pánu Bohu za dar vody. Nám se zdá, že voda jest něco praobyčejného, a proto o vodu že netřeba prositi. Vždyť Pán Bůh ve veliké hojnosti nám vody uštědřil. A přece jest voda tak znamenitým darem Božím, že nejenom k udržení života tělesného jí třeba, ale že také k zachování života duchovního vody nezbytně třeba. Vždyť nejpřednější a nejprvnější svátost, bez které člověk života věčného dojíti nemůže, vodou a slovem Božím se nám uděluje.

Protož dobře bude, když na základě výroku sv. apoštola Jakuba: Každé dání výborné a každý dar dokonalý s hůry jest, rozjímati budeme,

že dar vody, dar rosy a deště náleží také mezi dary výborné a dání dokonalá, jež s hůry nám přicházejí.

Pojednání.

Pán náš Ježíš Kristus dobrotu a lásku Otce Svého velmi často na odiv nám staví. Tak prokázal nám Otec nebeský lásku Svou, když dal Syna Svého jednorozeného na vykoupení naše. Jindy opět napomíná nás Pán k lásce nepřátel, an praví: »Milujte nepřátely své, dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhají« A odměna, jižto nám Pán za to slibuje, odměna tato zahrnuta jest v slovech, »abyste byli dítky Otce svého nebeského, který také nepřátely své miluje, který také dobře činí těm, kteří Ho nenávidí.« A čím pak obzvláště Otec nebeský dokazuje lásku a dobrotu Svou otcovskou nepřátelům a protivníkům Svým? Tím, že »déšť dává na pole spravedlivého i hříšníka.«

Byloť by Pánu Bohu věcí velesnadnou učiniti, aby jenom rosa nebeská padala na role spravedlivého, aby jenom osení spra-

vedlivého rosou nebeskou bylo zavlažováno; role pak hříšníka, nepřítele a odpůrce Božího, aby suchem a vedrem vypráhlo a užitku nedoneslo. A tak by Pán Bůh hříšníka ukrotil, vzalť by mu, čeho k životu nevyhnutelně potřebuje. Ale dobrota a láska Páně jeví se tuto ve světle právě otcovském.

Někdy však Pán Bůh ukazuje spravedlnost svou nepostihlou buď nadbytkem, anebo nedostatkem vody. Avšak i tehda ještě dlouho shovívá a netrestá okamžitě, nýbrž dává hříšníkům lhůtu ku pokání.

Za času Noe spravedlivého praví Duch Svatý, že lidé jedli a pili, vdávali se a ženili, a veselili se až přišla potopa. Duch Sv. trest potopy klade v ta slova: »jedli a pili, vdávali se a ženili.« Sama v sobě nejsou ta slova hříšná, vždyť člověk musí jísti a píti, musí také vdávati se a ženiti, nemá li jednotlivec umříti hladem a žízní, a nemá li pokolení lidské zahynouti, což by se stalo, kdyby ve stavu manželském dítky se nerodily. Klade-li Duch Sv. nicméně příčinu potopy v slova: jedli a pili, ženili se a vdávali, vysvítá z toho, že jedli a pili lidé nemírně, že vdávali se a ženili tím úmyslem, který s ustanovením stavu manželského se nesrovnával. Tedy pro nesmírné požívání pokrmu a nápoje, pro chlípnost a nestydatost, které hověli ti, kteří se ženili a vdávali, byla země tak porušena hříchem, že musila vodami potopy býti umyta a očištěna.

A hrozné byly v čas potopy spousty vod, když vody převyšovaly nejvyšší hory o 15 loket, když veškeren tvor od člověka až do hovada zahynul, a když z celého pokolení lidského jenom osm osob v korábu Noemově bylo zachováno. A hle, jak nerad Pán Bůh trestal potopou! Jak hojného času přál lidem ku pokání!

Noe stavěl na korábu 120 let, napomínaje lid ku pokání. Byla to zvláštní kazatelna, které Pán Bůh upotřebil. Kdykoliv Noe ve stavbě korábu značně pokročil, tázali se lidé. K čemu ten podivný dům ze dřeva? Proč tak prostranný a veliký? Noe ochotně vysvětloval, že staví na rozkaz Boží, aby sebe i rodinu zachoval od potopy. Ale po kázaní se lidé rozcházeli, a smáli se té podivné kazatelně a tomu podivnému kazateli. Chovali se tehdy právě tak, jako se chovají i nyní přemnozí po kázaní. Ten kazatel a kázaní jejich jest jim pro smích, aby vtip a jazyk o kazatele si otírali.

A když konečně Noe zbudoval koráb a veškery živočichy tam uvedl, sám také s rodinou do korábu vešel, čekal a shovíval Hospodin ještě sedm dní. Nechtěl lidu zahubiti, čekal zda se obrátí k Hospodinu Bohu svému. A teprve po 120 letech a 7 dnech otevřel Pán průduchy nebeské a tajné studnice zemské, a zahynulo ve vodách všecko stvoření.

Hospodin trestal nestřídmost v jídle a pití a chlipnost ve stavu manželském všeobecnou potopou.

Za času krále Achaba bylo nebe na prosbu Eliášovu zavřeno tři léta a šest měsíců. Nebe nevydalo rosy a země nedala úrody. I panoval hlad v zemi israelské Král pak Achab, domnívaje se, že by Eliáš byl vinen hladem, který v zemi zuřil, dal

proroka Božího hledati po všech krajinách. A proto dal hledati Eliáše, aby zabil muže Božího. I předstoupil Eliáš z rozkazu Božího po třech letech a šesti měsících sám před krále. Kteréhož když uzřel král, pravil jemu: »Zdaliž ty nejsi ten, který kormoutíš Israele, který jsi příčinou hladu, neúrody, drahoty a moru, jenž zuří mezi mým lidem?«

Jemuž odpověděl prorok: »Já jsem nezkormoutil Israele, ale ty, a dům otce tvého, kteří jste opustili přikázaní Hospodinova a následovali jste Bálim.« A čím se prohřešil Achab proti Hospodinu? Duch Sv. odpovídá na otázku tuto: »Kraloval pak Achab, syn Amri, nad Israelem dvaadvacet let. I činil Achab, syn Amri, zlé před obličejem Hospodinovým, nade všecky, kteří byli před ním. A nebylo jemu dosti, že chodil v hříších Jeroboama, syna Nábotova, ale ještě pojal manželku Jezabel, dceru Ethbaale, krále sidonského. A odvrátiv se od Hospodina, sloužil Bálovi, a klaněl se jemu. Jeroboam pak vystavěl v Bethel dvé zlatých telat a přilákal lid, že nenavštěvoval chrámu jerusalemského, ale sloužil telatům v Bethel. A jakož bylo za krále Jeroboama, tak bylo i za krále Achaba.«

Slyšíme-li o zlatých telatech, jimž se klaněl lid israelský, nesmíme mysliti, že by lid ten tak daleko byl poklesl, aby tele zlaté měl za boha, nýbrž výrok tento v tom smyslu se musí bráti, že veškera snaha, všecko úsilí lidu israelského za krále Achaba směřovalo po časném zisku, po zlatě, penězích a blahobytu. Lid vida krále, an veliké daně od poddaných požaduje, aby mohl v nádheře královské žíti, řídil se dle krále svého. Mocnější a bohatší utiskovali slabšího a chudého, kdežto chuďas s nenávistí a záštím pohlížel na bohatého a mocného.

Žádný nedbal toho, právě-li či neprávě hromadí statek svůj, mohl-li jenom pole připojiti k poli, vinici k vinici, háj olivový k háji olivovému, dům sousedův k domu svému, aby se vynášel nad souseda, aby byl slavnější a bohatší. Vždyť i král Achab nespravedlivým způsobem přivlastňoval si vinice, zahrady a role svých poddaných. Což tedy divu, že i poddaní jeho následovali krále, utiskujíce vdovy, sirotky, nuzné a chudé.

A hle, král byl mocným a slavným. Měl dostatek zlata a stříbra, měl mnohé služebníky a přečetné vojsko, měl nádherné paláce královské. Avšak v této nádheře veliké nebyl král šťasten, nebyli šťastni ani poddaní jeho. Vždyť nejenom poddaní královi umírali hladem a morem, ale i dobytek a koně královi neměli trávy a píce, tak že král a dvořané jeho musili hledati krajin, které byly zavlažovány řekami, aby tam napásli koně své.

A co prospělo poddaným krále Achaba zlato a stříbro, když neměli chleba, a nemohli pro neúrodu nikde obilí koupiti. K čemu byli poddaným krále Achaba rozsáhlé polnosti, když rosou nebeskou nebyly zvlažovány a neplodily obilí? K čemu byly jim vinice, když réva nemohla bráti vláhy zemské a když usychaly révy, nepřinášejíce sladkého vína? K čemu byly poddaným krále Achaba utěšené sady, porostlé rozličným stromovím, když pro

nedostatek vláhy, stromoví i tráva vadla a usychala? K čemu byly jim nádherné budovy, jež stavěli po příkladu krále svého, když okny a dveřmi hlad a mor draly se do příbytků těchto, a když pustly, nemajíce obyvatele?

A snad v době nynější jsme my křesťané lepší, než byli poddaní krále Achaba? Jděte ke kterémukoliv soudu a dejte si tam předložiti za jeden jediný rok haldy žalob, rozepří a soudů, které se tam každodenně odbývají. Ba všední dny, ač jich v týdnu šest, už soudům nestačí, proto jsou předvolávány strany soudící se a hašteřící se i v neděli a ve svátek. Chrámy naše jsou všedního dne prázdny, protože lid křesťanský klaní se zlatým telatům jako poddaní krále Achaba.

Nebo ptáme-li se po příčině těchto soudů a rozepří, tu poznáme, že ten který uoral sousedovi svému několik brázd pole. Ten zase přesadil mezníky, jiný jel sousedovi po zasetém poli. Anebo ten neb onen řekl neprozřetelné slovo proti bližnímu svému, kterého lituje, o němž by si přál, by ho nikdy z úst byl nevypustil. Ale uražený má zlaté tele, jeho čest, jeho dobré jméno tím utrpělo, to zlaté tele se dosti neleskne a nesvítí, a proto hledá advokáta, aby nový lesk tomu zlatému teleti cti a slávy dodal.

Ba ani kostelní majetek není jist, že nebude poškozen. Odporučí-li si ku příkladu někdo role, aby bylo majetkem chrámu Páně, a aby kněz, sluha Církve Páně, za duši zemřelého, jemuž pole patřilo, mši sv. sloužil, z úrody polní měl výživu, a nad to i chrámu Páně platil za světlo a roucha kostelní, stává se zhusta, že soused si myslí: E patří to farářovi, farář nemá dětí, nemá se o koho starati, proč bych si nějakou tu brázdu nepřiškrábl. Jemu to neuškodí a mně ta brázda prospěje. Příteli, který tak rozumuješ, tak počítáš, nedobře počítáš, a já se velmi obávám, že i ďábel ti jednou řekne: Blázne, pro některou tu brázdu kostelního pole prodals mi duši svou.

Pole nepatří faráři. Farář tvůj nemá ani domu, ani pole. Pole patří chrámu Páně, a faráři patří z něho jenom výživa. Kradeš-li tedy na poli farářově, jest krádež tato svatokrádeží. Uoráváš-li pole kostelní, činíš křivdu samému Bohu.

Eliáš modlitbou zavřel nebe na tři léta a šest měsíců; avšak modlitbou opět nebe otevřel. A víte kdy a jak? Tehda, když na hoře Karmélu veškeren lid pokorně a skroušeně padl na tvář svou, klaněl se Bohu a volal: »Hospodin jest Bůh! Hospodin jest Bůh!« Hlad, mor a drahota pokořili lid israelský, že uznal Hospodina za Boha svého, a ctil Eliáše proroka Božího. Také my odvrátili jsme se od Pána Boha, také my nehledali jsme království Božího a spravedlnosti jeho. Veškera naše snaha čelila k tomu, abychom hodně měli, abychom se obohatili. A hle, Pán ukazuje nám, že nenasytíme se zlatem, že nic nám neprospějí rozsáhlé lány, nebudou-li ovlaženy rosou s nebe. Pokořme se pod mocnou rukou Boží, uznejme hříšnost svou, a volejme: »Odpusť Hospodine, odpusť lidu svému, a odvrať od nás metlu hněvu svého, nedej zahynouti těm, které Syn Tvůj milý krví Svou vykoupil, ale

smiluj se nad námi podle velikého milosrdenství svého, a podle množství slitování svých shlaď nepravost těch, kteří se vyznávají ze hříchů svých. Vždyť jsi Pane dobrotivý a milosrdný, mnohého slitování, nehněváš se a nechceš, aby zahynula díla rukou Tvých. Smiluj se nad námi, Pane, a pro přehořké umučení Kristovo, pro zásluhy Panny Marie a všech svatých Svých otevři nebesa, trůn slávy Své, ovlaž rosou prahnoucí půdu, aby dítkám Tvým vydala hojnost chleba a aby lid Tvůj velebil Tebe a oslavoval mocnou pravici Tvou, kterou otevíráš každodenně tvorům Svým, naplňuje všelikého živočicha požehnáním. Amen.

P. *František Klíma.*

Neděle IV. po Velikonoci.

O cíli člověka.

»Kam jdeš?« Jan 16, 5.

Dnešní svaté evangelium jest podobně jako sv. evagelium předešlé neděle vzato z řeči, kterou Pán Ježíš na rozloučenou mluvil při poslední večeři. — Připravoval Pán Ježíš sv. apoštoly na Své utrpení, na odchod z tohoto světa, na seslání Ducha Sv., na pronásledování, která sv. apoštoly a vsechny jejich věrné nástupce čekala. Srdce sv. apoštolů byla při těchto slovech zármutkem sklíčena — neboť neměli ještě síly Ducha Sv. — oddali se tiché bolesti a ani se netázali mistra a Pána svého: »Kam jdeš?« — Pán Ježíš však věděl kam půjde, že půjde k Otci Svému nebeskému, by připravil též pro Svoje věrné příbytky v království Svém nebeském. — »Jdu k tomu, který mne poslal a žádný z vás neptá se mne, kam jdeš.« Jan 16, 5.

I my jdeme všichni k tomu, který nás poslal i my máme sami sobě předložiti otázku: »Kam jdeš?« Odpovíme-li si dobře na tuto otázku — pak se o svoji duši a o svou věčnost dobře postaráme. Známo jest, že sv. Bernard denně častěji sám sobě říkal slova: Bernarde, k čemu jsi na svět přišel? K čemu jsi přišel na svět? Abys učeným, bohatým se stal, abys ku vysokým úřadům a důstojenstvím došel — abys rozkoší a radovánek světských užíval? O nikoliv. Proč jsi tedy na světě? Abys si svým životem nebe zasloužil — abys spasen byl. Nedosáhne-li člověk spasení, nedosáhne cíle svého, nedosáhne toho, proč jej Bůh stvořil. — Pán Ježíš pravil: »Jdu k otci, který mne poslal.« I my jdeme v tomto životě, kráčíme ku předu. Cesty, po kterých kráčíme, jsou rozličné — jeden se živí prací rukou svých — druhý pracuje duševně — jeden ve zdraví a spokojenosti dny své tráví — jiný v nemoci a trápení, jeden vede život bohumilý a ctnostný, druhý bohaprázdný a hříšný — cesty jsou rozličny — avšak všichni musíme ku předu kráčeti, chceme-li nebo ne, každému z nás bohatému i chudému čas a léta běží, a jako dle slov Spasitelových

nikdo ku výšce své ničeho přidati nemůže, tak nemůže bohatý všemi penězy svými ani o okamžik život svůj prodloužiti.

Spasitel náš praví: »Jdu k tomu, který mne poslal.« I my tam jdeme, jak sv. apoštol Pavel praví: »Nemáme zde místa zůstávajícího, ale budoucího hledáme.« Ku Žid. 13, 14. Ačkoliv tedy cesty, po nichž zde na zemi kráčíme, rozličny jsou, spojují se všechny u jednoho cíle, u Otce nebeského; k tomuto musíme všichni přijíti. Jen ten veliký rozdíl bude, že jedni jako dobré dítky plni naděje a radosti ku nebeskému Otci spěchati budou, by na věky na svého milého nebeského Otce patřili a Ho požívali, druzí však s hrůzou a třesením před věčného soudce předstoupí, by na věky od Jeho tváře do věčného trápení odsouzeni byli.

Pán Ježíš pravil: »Žádný z vás neptá se mne, kam jdeš?« I mezi křesťany jsou mnozí, kteří se málo starají o to, kam jdou, kam spějí se svým životem. A přece pravil Spasitel nás ku sestře Lazarově: »Marto, Marto, příliš pečlivá jsi a staráš se o mnohé věci — jednoho jest potřebí.« Jednoho jest především potřebí — přijíti kdysi do příbytků našeho nebeského Otce.

Císař Karel V. měl jakéhosi velmi věrného dvořenína. Velice si ho zamiloval. Dvořenín tento onemocněl. Císař sám přišel jej navštíviti, těšil jej a pravil mu, aby si vyžádal, jakou chce milost, že mu ji neodepře. Nemocný žádal císaře, by mu život o několik hodin prodloužil. »To není v mé moci« pravil císař, »nýbrž u Boha.« Tu pravil nemocný vzdychaje: »Ach já ubohý! Kolik let jsem po celý čas s největší pílí sloužil císaři, který mi ani o hodinu život můj prodložiti nemůže. A jak málo jsem myslil na Boha a jak málo hodin jsem službě Jeho věnoval! Ach, oč lépe bych byl učinil, kdybych byl Bohu sloužil, který mi netoliko hodinu, nýbrž celou věčnost radostnou dáti může. — Hle, služebník tento asi zřídka uvažoval otázku: »Kam jdeš?« — Uvažuj jedenkaždý otázku tu, dokud čas jest. Kam jde smilník se svými nečistými radostmi, se svými pohoršeními? Kam jde nestřídmý se svým nepořádmým životem? Kam jde mstivý s neukrotitelnou zlostí a pronásledováním svého bližního? V knize »Násl. Krista Pána« čteme slova, která nechať každý uváží: »Kdybys častěji na smrt než na dlouhé živobytí myslil, bezpochyby bys horlivěji o své polepšení dbal.«

A vy, nábožné duše, jež bolestmi a soužením stíženy jste — kam jdete, když všechno s oddaností do vůle Boží snášíte? Kam jdete vy, jenž denně mocí víry a milosti Boží pokušení přemáháte? Naše sv. víra nám odpovídá: Duše takové jdou k tomu, který nás miloval, který nás předešel ku nebeskému Otci. Přidržme se tudíž všichni tím důvěrněji Spasitele Svého, Ježíše Krista, následujmež Ho s křížem, který na naše ramena vložil — pevně důvěřujme, že tak dojdeme ku Otci svému do věčné radosti. Amen.

P. *Frant. Grydil.*

Svátek sv. Jana Nepomuckého.

O křesťanské statečnosti.

»Co jste vyšli na poušť vidět? Třtinu-li větrem se klátící?« Mat. 11, 7.

Mezi oněmi ctnostmi, kterými se oslavený patron náš, svatý Jan Nepomucký, za živa stkvěl, vyniká nade všecky ostatní jeho nepřemožitelná statečnost. Touto hlavně ctností stal se zcela podobným svému svatému jmenovci, předchůdci Kristovu, Janu Křtiteli, jehož jméno na křtu svatém byl obdržel. Za tou příčinou předkládá Církev o jeho slavnosti onu částku sv. evangelia k rozjímání, kteráž se vlastně na sv. Jana Křtitele vztahuje, obsahující chvalořeč od Samého božského Spasitele mu činěnou. A to vším právem. Jako totiž druhdy Jan Křtitel raději se uvězniti a rukou katovou hlavu stíti si dal, nežli by svatému úřadu svému se byl zpronevěřil: rovněž i Jan Nepomucký raději se mučiti a ve vlnách vltavských utopiti se nechal, nežli by posvátnou pečeť zpovědnictví byl porušil, jak to žádala jeho povinnost kněžská. Poněvadž pak dle jednomyslného úsudku církevních učitelů svaté nejlépe ctíme, když krásné jejich ctnosti následujeme: umínil jsem sobě, dnešního dne *o křesťanské statečnosti* s vámi rozjímati a ze života našeho, oslaveného vlastence vám ukázati,

a) v čem křesťanská statečnost záleží;
b) jak si ji zjednati můžeme;
c) jak velice nám ji zapotřebí jest;
d) s jakou odměnou se ta sama potkává.

Pojednání.

Tážete-li se mne, moji milí, co by to asi za ctnost bylo, která se nazývá křesťanská statečnost, odpovídám slovy katechismu: »Křesťanská statečnost čili síla jest ctnost, kterouž křesťan z lásky k Bohu dobré, byť i sebe obtížnější bylo, a sebe více překážek mělo, před se béře a koná, zlého pak, byť i sebe více lákalo a lahodilo, se varuje a jemu odpírá tak, že raději vše trpí, raději všechen svůj statek ano i život dá, nežli by proti zákonu Božímu co učinil.«

Dle toho záleží křesťanská statečnost jednak v tom, abychom všecka sebe lahodnější pokušení a vábení ke hříchu zmužile přemáhali, jednak v tom, abychom Bohu a ctnosti ve všech života případnostech, ve slávě i v potupě, v bohatství i v chudobě, ve štěstí i v neštěstí, v radosti i v žalosti, v životě i ve smrti věrnými setrvali.

Ten tedy jest pravým rekem Božím, slavným hrdinou křesťanským, kdo stálý a pravý jest u víře svaté, v pravdě Boží a u statečném vyznávání jejím, tak že ani prosbami ni hrozbami, ni světa vnadami ni jeho mukami v křesťanském přesvědčení svém zvyklán, mýlen a k upuštění od něho přiveden býti nemůže, moha

na konci života s apoštolem Pavlem o sobě říci: »*Dobrý boj jsem bojoval, víru jsem zachoval.*« Ten jest dále statečným hrdinou Božím, kdož stálý a nepohnutý jest v křesťanské naději, čili v důvěře v Boha, takže tichost a trpělivost jeho žádné ani sebe delší a krutější trápení porušiti, zlomiti, překonati nemůže, takže s velikým trpitelem Jobem říci o sobě smí: »*Byť mne také zabil, v Něho doufati budu.*« Job 13, 15 Ten jest posléze statečným křesťanem, pravým hrdinou Páně, kdož věrný a nezměnitelný jest v milování Boha, ve sloužení Pánu Bohu, v ostříhání svatého zákona Jeho, v plnění povinností stavu a povolání svého z lásky k Pánu Bohu, tak že s vroucím milovníkem Boha Spasitele, sv. Pavlem zvolati může: »*Kdož mne odloučí od lásky Kristovy? Zdali soužení? aneb úzkost nebo hlad? zdali drahota čili nebezpečenství? zdali protivenství čili meč? Jist jsem zajisté, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani jiné stvoření nebude moci mne odloučiti od lásky Boží*« Řím 8, 35—39.

Z toho vysvítá, že statečnost, zmužilost, síla čili stálost v dobrém jest hlavní a základní povahou, jest nutnou podstatou a podmínkou všeliké ctnosti, tak že žádný člověk opravdově ctnostným není a býti nemůže, není-li v dobrém stálý. Jenom statečnost činí člověka rozšafným člověkem, křesťana dobrým křesťanem, mučenníka pravým mučenníkem. Ano není zajisté hoden slouti ctnostným křesťanem, kdož jest jako pleva, kterou každý vítr točí a odnáší, nebo jako třtina, která každým větříčkem sem tam se klátí. Právě ctnostný křesťan jest jako dub, jenž i v bouři nepohnutě stojí. Může jej sice hromový blesk zlomiti, ale skloniti ho bouře nemůže. Jako pak tělesná udatnost vojínů jenom v boji, podobně i statečnost duchovní jenom v pokušeních a v protivenstvích na jevo přicházívá. — Za tou příčinou brává nebeský Pán čas od času své vyznavače na řešeto všelijakých protivenství, by je protřibil, aby se pravá ctnost od liché rozpoznala, by dobré, těžké zrno od zuny a plevy se oddělilo, kteréž řiticí propadávají a větrem odváty bývají! Tak se stávalo po tři sta let na začátku Církve křesťanské, když po nějaké přestávce zavál bouřný vítr protivenství proti Církvi Páně. Kdykoli totiž křesťané v dlouhých přestávkách z pokoje se těšili, stávalo se, že mysl mnohých zchoulostivěla, víra jejich ochabla, předešlá horlivost jejich vychladla, vřelá láska ustydla, kázeň křesťanská se uvolňovala a nepravost všeho druhu bujněla. Jaký tedy div, že takoví křesťané, majíce jenom jméno křesťanův, ale životem Krista zapírajíce, velmi smutné divadlo odpadlictví od Boha, víry a ctnosti vzniklé bouři poskytovali! Mnozí z nich hned na první ohlášení proticírkevních rozkazů pohanské vlády běželi k úřadům, aby oznámili, že už přestali býti křesťany, ano jako Jidáš zrádce stali se i ničemnými udavači svých spolukřesťanů, řkouce k nepřátelům Církve: A co nám dáte? My vám útulek a úkryt toho onoho kněze a biskupa vyzradíme, nebo se aspoň přičiníme, abychom jej vyslídili a vám oznámili. Jiní opět bledli a chvěli se strachem, jakmile jenom vyšetřování proti víře jejich započalo, a místo co by se věrnými vy-

znavači Kristovými býti osvědčili, při posměchu pohanů nejednou modlám obětovali, Krista a Církev hanebně zapírajíce. Avšak nejenom lehká pleva, nýbrž i těžké dobré zrno přišlo v takových časech na jevo. Vyskytovali se ušlechtilí a stateční hrdinové, kteří při nejzuřivější bouři protivenství jako skála nepohnutě stojíce, sami sobě pomník nesmrtelné slávy v Církvi postavili tak, že se za prvních staletí křesťanského náboženství na sedmnáct milionů sv. mučenníků počítá. Takovouto pak nevyvratnou stálostí nevynikali pouze mužové, nýbrž i malé dítky, útlé panny, slabé ženy, starcové a stařeny. A co se dálo na počátku křesťanstva, totéž opakovalo se i později, totéž děje se až po tu dobu, totéž díti se bude až do skonání světa všude, kdekoli pravá Církev Kristova se nachází; neboť onať je na světě stále bojující. Lodička její ustavičně se kolíbá na vlnách časových více méně se dmoucích, podle toho, jak náruživosti lidské více méně se rozpoutávají. Počne-li se tedy nějaká bouře proti Církvi Páně zdvihati, tu je třeba vzmužiti se, sebrati se, opatřiti se duchovní silou a statečností. Nebo »*jediné statečnost*«, dí sv. Bernard, »*vydobývá slávu a korunu ctnostem; bez ní ani bojovník nedosahuje vítězství, ani vítěz palmy*.« A opět: »*Stálosti v dobrém se ďábel nejvíce bojí, poněvadž ona jediné všem ctnostem zaopatřuje korunu; nebo ne kdo započne dobré, ale kdo setrvá v něm až do konce, ten spasen bude.*« A sv. Augustin: »*Dobré začíti není nic obzvláštního: ale započaté dobré konati a dokonati: jest dokonalost.*«

Je-li ale každému pravému křesťanu duchovní síly a statečnosti tak tuze zapotřebí, třeba nám i věděti, jak a odkud bychom my křehcí, slabí, mdlí a od přirozenosti nestateční lidé této ctnosti nabýti mohli. Tu pak se dozvídáme ze životopisů svatých a vyvolenců Božích, že si ji hlavně modlitbou a nepřetržitým sebezapíráním zjednali. Důkazem toho jest, nejmilejší, náš oslavený krajan, Jan Nepomucký, tento vzácný a vznešený příklad neohrožené stálosti v dobrém. Lichoceno mu přízní královou, slibováno mu výnosné proboštství vyšehradské, ba i biskupství litomyšlské, pochlebováno mu, přemlouváno a sváděno úlisnou řečí: než všecko ani dost málo Janem nepohnulo ke zrazení zpovědi královniny. Opět mu vyhrožovali, strachu naháněli, žalářovali, pálili, na skřipec natahovali, mučili a usmrtili jej; než ani to Janem nepohnulo. Mlčel jako němá, mramorová socha, mlčel, jako by ani mluviti neuměl, mlčel, až jako oběť mlčelivosti ve vodách Vltavy smrtí mučennickou svůj svatý život dokonal. A odkud medle vzala se při něm takováto podivuhodná stálost ve ctnosti? Věděltě to dobře, že sami ze sebe ničeho, dokonce ničeho bychom nemohli, kdyby nás milost Boží nesílila; věděl, že duchovní síla jest zvláštní dar Ducha Svatého; věděl, že pro svou přirozenou slabost všickni toho potřebni jsme, aby nás Duch Svatý u vykonávání svatých povinností našich sílil a udržoval. Věděl, že řekl Pán Ježíš: »*Proste a bude vám dáno. Jestliže vy, zlí jsouce, umíte dobré dary dávati synům svým: čím více Otec váš nebeský dá ducha dobrého těm, kteří Ho prosí.*« Za tou příčinou stále se modlíval a k Bohu za

posilu se utíkával, čímž mu vždy nová milost s nebe v duši přitékala, zmužujíc, posilujíc, potěšujíc ho.

Jiný prostředek k nabytí stálosti v dobrém bylo jeho nepřetržité sebezapírání. Jsa k tomu již od útlého mládí svými bohabojnými rodiči veden, odpírati zlým žádostem, přemáhati se, opříti se zlému, zapříti sama sebe, činiti jen to, co se s vůlí Boží srovnává, dovedl se snadno i ve věku dospělém opanovati. Mnohaletým se cvičením nabyl v tom veliké hbitosti a snadnosti. Takto jednak modlitbou Boha stále o pomoc vzýval, jednak zapíráním sebe sama mysl svou stále od hříchu odvracel. Modlitba byla pravým ramenem jeho ctnosti, kterým si nebe dobyl, zapření pak sebe sama, ramenem levým, kterým peklo a hřích přemohl.

Ó kdyby tuto dnes místo mne kázati mohl, jistě by k vám takto mluvil: Rozmilí krajané a přátelé v Kristu! I já jsem byl člověk slabý jako vy; i já jsem byl od přirozenosti porušené ke zlému náchylné povahy jako vy; i ve mně hýbal se kvas a zárodek ke zlému, jako ve vás; i mně lahodila rozkoš a sláva světa tohoto, jako vám; i já jsem cítil v sobě přirozenou ošklivost před žalářem, mukami a smrtí jako vy. Avšak modlitbou a zapíráním sebe samého rozněcoval se ve mně oheň božské lásky vždy prudčeji a prudčeji; modlitbou a zapírání samého sebe stával jsem se den ode dne k odpírání zlému vždy statečnějším, ke konání dobrého vždy horlivějším, ke snášení protivenství pro Pána Boha vždy silnějším. Když hrozívalo pokušení, utíkával jsem se k Bohu na modlitbách, a můj Pán Bůh mne neopustil. Ještě v onen poslední den mého pozemského života, po němž jsem noční dobou do Vltavy s pražského mostu svržen byl, putoval jsem do Staré Boleslavi, bych si v chrámě Rodičky Boží vyprosil milost setrvání v dobrém, a posilu pro boj poslední, s tušenou smrtí, rozjímal jsem sobě vytrvalost božského Spasitele na kříži a statečnou trpělivost bolestné Matky Jeho pod křížem, a poroučeje se jim v ochranu, neustal jsem se modliti, až má duše upokojená, potěšená, k trpění posilněná a milostí Ducha Svatého ke smrtelnému zápasu pomazaná byla. A tak mne provázela nebeská síla z chrámu Páně domů, z domu až na most, z mostu až do vln a odtud až před trůn Boží, kdež mi vložena byla koruna spravedlnosti. Ó milí vlastenci! Jen se vždy vroucně k Pánu Bohu za dar síly modlívejte a při tom v zapírání sebe samých se bez přestání cvičte, a tak ctnostně živi budete, svatě zemřete a koruny slávy nehynoucí jako já dosáhnete. — Takto by asi dnes kázal nám sv. Jan z Nepomuku, povzbuzuje nás k věrnému Boha milování, abychom následujíce jeho šlépějí, podobnou stálou a nepodvratnou věrnost Pánu zachovali. Ó kéž bychom jej ochotně uposlechli! Pak by se i nám dostalo těch výhod, toho krásného ovoce, jakéž křesťanská statečnost přináší.

Přináší pak předně nesmírnou radost. Zdá se sice na pohled, jakoby tato ctnost nic utěšeného do sebe neměla, jelikož ustavičně jenom z překážkami, obtížemi, protivenstvími, nátisky a pro-

následky zápasiti musí. Avšak to se choulostivcům jen tak zdá. Vskutku ale tomu jinak. Ačkoliv to tělu jaksi odporné přichází, duch však jest při tom vesel a potěšen. Tak svědčí ze své vlastní zkušenosti sv. apoštol Pavel, an píše: »*Naplněn jsem potěšením a mám velikou radost ve všelikém soužení našem.*« 2. Kor. 7, 4.

A o apoštolích skrze Ducha Svatého nebeskou silou obdařených, čteme, že »*pro Krista mrskáni byvše, šli ze shromáždění rady židovské, radujíce se, že hodni učiněni jsou, trpěti pohanění pro jméno Ježíše.*« Skutk. ap 5, 41. — O prvních pak křesťanech dí týž apoštol: »*Rozchvácení statků svých násilně s radostí trpěli jste.*« K Žid. 10, 34.

Ano, nejmilejší, kolikráte jsme nad hříchem zvítězili: tolikráte vždy nová radost v duši naší se rozlévá. A jak jinak? Co Pánu Bohu radost činí, to i milovníkům Božím radost přináší. A to jest právě statečnost, jak oznámeno ve druhé knize Ezdrášově: »*Radost Hospodinova jest síla naše.*« 2 Ezdr. 8, 10.

Statečnost přináší dále i největší čest. Zdá se, že to Pán Bůh nejvěrnějšími služebníky a nejmilejšími přátely Svými činí, jako vojevůdce s vojáky. Tento jenom ty nejudatnější, nejneohroženější a nejsrdnatější vybírá a v čas obležení nebo boje stavívá je na ta místa kde boj nejkrutěji zuří: a to slouží vojínům těm k obzvláštní cti a oslavě. Podobně i Pán Bůh jen ty, které chce povýšiti, k tužšímu boji vyvoluje, dávaje jim tudy příležitost, aby se vyznamenali a svou udatnost a rekovnost osvědčili. Tak pravil k velikému vojevůdci Mojžíšovi: »*Proto jsem tebe ustanovil, abych na tobě ukázal sílu Svou a aby vypravováno bylo jméno Mé na vší zemi.*« 2. Mojž. 9, 16 A o apoštolu Pavlovi pravil Kristus Ježíš k Ananiášovi: »*Já zajisté ukáži mu, jak mnoho on musí pro jméno Mé trpěti.*« Skutk. 9, 16.

Statečnost křesťanská přináší posléze tu nejslavnější odměnu. Kdybychom v boji pro ctnost sebe více byli přetrpěli, vše to jest jako nic proti oné odměně, kterouž Pán Bůh věrným služebníkům Svým připravuje. »*Mám za to,*« volá sv. apoštol, »*že všecka utrpení tohoto světa nejsou rovna budoucí slávě, kteráž se zjeví v nás.*« Řím 8, 18.

Statečnému princovi hojně se odměňují všecky ve válce vytrpěné trampoty a svízele, neb se mu po dobytém vítězství královské koruny v odměnu dostává. I nestojí-liž koruna nebeská nehynoucí, nesmrtelné slávy mnohem více za to, bychom pro ni statečně bojovali? Pohleďte na patrona našeho, na svatého Jana Nepomuckého! Kdyby se byl lidskými ohledy, jakož důstojností osoby královy, vnadami jeho pochlebenství, leskem jeho slibů, hrůzami jeho pohrůžek a muk, strachem smrti ve svaté povinnosti své zvyklati dal; ó pak bychom v něm žádného mučenníka Páně byli nectili, pak bychom jméno jeho u věčné památce nechovali, ale jako bídného slabocha, ohavného zrádce sv. zpovědi a skvrnu kněžstva i vlasti oplakávali. Poněvadž ale i v nejtužším pokušení věrným zůstal Pánu Bohu, ctnosti a povinnostem svatého povolání svého: proto jej ctíme jako mučenníka Božího, jako

ozdobu kněžského stavu, jako okrasu naší české vlasti; proto se jeho ctnostem obdivujeme, proto památku jeho vděčně a slavně konáme.

* * *

Než netoliko obdivovati, ale i následovati máme jeho statečnost a stálost v dobrém. Nuže! Učme se od něho stálými býti u víře a ostatních ctnostech ve všech případnostech! Nic nás neodvracuj od Pána Boha a od svaté služby Jeho. Pak bude i naše ctnost pravá, dokonalá a koruna slavná bude očekávati nás.

Ty pak, ó svatý Jene Nepomucký, veliký hrdino Boží a přemilý patrone náš! Vzhlédni na nás s nebes výše na nebezpečném bojišti tohoto světa dosud stojící a vyprošuj nám posilu s nebe, bychom zmužile bojovali proti světu i když lahodí i když pronásleduje, bychom i my zvítězivše, obdrželi jednou korunu stálé a nepodvratné věčnosti, kteráž zdobí tebe a zdobiti bude po všecky věky věkův. Amen.

† Jan Götschner.

Neděle V. po Velikonoci.

Jak prositi máme.

»Proste a obdržíte.« Jan 6. 24.

Dnes jest neděle křížová, počátek to dnů křížových, které obzvláště modlitbě jsou věnovány. Původ jich jest tento: V V. stol. byla země francouzská navštěvována různými nehodami, neúrodou, zemětřesením, bouřemi, krupobitím a povodněmi, kteréž ničily majetek obyvatelů. Tu nařídil sv. Mamert, biskup, ve své diecési, aby se konaly veřejné průvody s litaniemi a prosbami za milostivé odvrácení těch a takých nehod. A hle, Bůh se smiloval, odvrátil trestající ruku, a proto se průvody tyto rozšířily po veškeré Církvi. I my se v těchto dnech shromáždíme, jakož i věřící na všech osadách křesťanských ve chrámu a vyjdeme ve společném průvodu do polí, a budeme přednášeti prosby své Otci nebeskému. Napřed se nosívá kříž, na znamení, že jsme křesťany, kteří se za kříž svatý nestydí, a že toliko v důvěře v Ukřižovaného vyslyšení modliteb čekáme. Korouhve vlající vybízejí nás, bychom pod praporem Kristovým bojovali proti nepřátelům naší spásy. Barva modrá oděvu kněžského o těchto dnech značí kajicnost, proto v těchto dnech jest jako v postě čas zapovězený, v němž se nesmí konati oddavky, leč se svolením či dispensí biskupskou. A kráčejíce pak zelení polí a luk, prosíme, aby je Pán Bůh žehnal, zdaru a úrody nám popřál, i před všelikou zkázou a škodou je chránil.

Mimo to prosíme za všecky lidi, modlíme se za přátely i nepřátely, zdravé i nemocvé, za živé i mrtvé, zvláště pak za odpuštění hříchů.

K tomu nás také vybízí Církev slovy samého Spasitele: »Proste a obdržíte.« Než, jak as máme prositi, abychom byli vyslyšeni, abychom obdrželi? O tom promluviti umínil jsem si dnes. Poslyšte mě ve jménu Páně.

Pojednání.

V čem záleží modlitba?

Katechismus odpovídá: modlitba jest pozdvižení mysle k Bohu. Kdybychom sebe pěknější slova říkali, nejsou modlitbou, neví-li srdce, co ústa mluví. Proto jest nejprvnější vlastností modlitby, aby byla nábožná. Duše musí na to mysliti, co při modlitbě říkáš, jináče by byla modlitba tvá bezcenná. Bůh jest duch, a kdož se Mu klaní, v duchu a pravdě se Mu mají klaněti.

K tomu má býti modlitba naše pokorná. Modlíce se, musíme uznávati, že sami ze sebe slabi jsme a nedostatečni něčeho dosíci. Vědomi sobě této nehodnosti, docházíme přesvědčení, že jediný Bůh jest pramenem a dárcem všech darů a milostí, musíme věděti, že každý dar dobrý s hůry od Otce světel přichází. S touto pokorou spojme také víru a důvěru v Boha. »Začkoliv budete Otce prositi, praví Spasitel, dá vám, proste a obdržíte.« A sv. Jakub píše 1, 5.: »Jestliže pak kdo z vás potřebuje moudrosti, žádej ji od Boha, kterýž dává hojně všechněm. Žádejž pak s důvěrností, nic nepochybuje, nebo kdo pochybuje, podoben jest vlnám, jež vítr žene a zmítá.«

Modleme se v důvěře, že Bůh jako všemohoucí nám všecko dáti může, jako nejvýš dobrotivý dáti chce, a jako nejvýš moudrý také v pravý čas dá, čeho potřebujeme.

Veškery prosby naše konati máme ve jménu Pána Ježíše, jenž pravil: »Začkoliv prositi budete Otce ve jménu mém, dáť vám,« jakož i s odevzdáním se do vůle Boží. I Spasitel na hoře Olivetské se modlil: »Otče, ne, jak Já, nýbrž jak Ty chceš.« Nemáme tudíž žádati, prositi o věci, kteréž by se nám líbily, nýbrž za ty, jež se Pánu líbí; vždyť lidé ve své krátkozrakosti nejednou žádají věcí, které by jim byly na škodu a ke zkáze. Proto jedině nejsvětější vůli Boží máme ponechati, chce-li nám toho Pán Bůh uděliti čili nic. To zejména platí o vezdejších statcích, o něž můžeme prositi, jen pokud by nám ke spasení sloužily. O statky duševní: za milost Boží, za odpuštění hříchů vždycky prositi máme. To všecko známo vám, nejmilejší, z katechismu, ale připomenul jsem to, abyste na mysli měli vlastnosti modlitby v těchto dnech. Zároveň pak nejčastěji se modlíme modlitbu Páně, v níž všecko krátce obsaženo, zač máme Pána Boha prositi, a proto i k té modlitbě nejznámější obraťme dnes zřetel, a uvažujme obsah její.

Modlíš-li se br. s. kř.: posvěť se jméno tvé, musíš také činiti všecko, čím se jméno Boží ctí a vzývá. Musíš se snažiti, abys Boha svého vždy více poznával, ctil, chválil a velebil, a k tomu i jiné pobádal, aby viděli skutky tvé dobré a velebili Otce, jenž jest v nebesích. Zároveň pak se všeho máme varovati, čím se

jméno Boží zneuctívá a Pán Bůh uráží, a to jest každý hřích, obzvláště klení, zlořečení, rouhání. I tu jest povinností tvou, abys i jiné napomenul, varoval, by tak nečinili, by nehřešili.

Při druhé prosbě: »přijď království tvé,« máme jeviti touhu, aby se nám království Boží dostalo, jakož aby Bůh Církev sv., to království Svých milostí, rozšířil a upevnil, nástrahy ďábla ale zkazil, aby všickni lidé vedeni vírou, nadějí a láskou do nebeského království se dostali.

Při prosbě: »buď vůle tvá«, máme si umíniti, že ve všem budeme plniti vůli Boží, t. j. přikázaní Boží zachovávati, a vůli svou že ve všem podrobíme nejsvětější vůli Boží, a přáti si musíme ano snažiti se, aby všickni lidé tak ochotně a rádi plnili vůli Boží na zemi, jako andělé a svatí v nebi. Tyto prosby o věcech duševních hlavně jednají. Než i další prosby v blaho naše hluboko sahají. Tak při čtvrté prosbě »chléb náš vezdejší« netoliko za chléb tělu potřebný, ale i chléb duševní prosíme. Snažme se v životě šetrně nakládati s darem Božím, pracujme bedlivě a buďme spokojeni s tím, cokoliv nám uštědří ruka Otce nebeského.

A podobně se modleme při ostatních prosbách, v nichž za odpuštění svých vin čili hříchů prosíme, a nepřátelům odpustiti připovídáme. Dále prosme za pomoc k odpírání všelikému pokušení a slibme, že se chceme varovati všelikého hříchu, jakožto největšího zla a škůdce duší svých Tak-li budeme se modliti, nejmilejší, doufejme, že nás Pán Bůh vyslyší, a že nám dá, začkoliv prositi budeme.

Nevyslyší li ale Pán Bůh prosby naše, buďme jisti, že jsme se buď dobře nemodlili, anebo za něco prosili, co by nám nebylo ke blahu našemu. A kdy as se nemodlíme dobře, tážete se? Nemodlíme-li se tak, jak jsem již pověděl, totiž: nedůvěřujeme-li všemohoucnosti Boží, kteroužto Bůh pouhým slovem stvořil nebe i zem, kteroužto zachovává miliony tvorů, každodenně jim dávaje pokrm v čas příhodný. Věz duše kř., že tentýž Bůh i tebe vytrhne z nebezpečí, bídy a strastí. Proto doufej v Hospodina, Jenž neopouští doufajících v Něho. Nedobře se modlí, kdo na sebe sama se spoléhá a v pýše své neuznává Boha za dárce všeho dobra, ba ani k Němu se v potřebách neutíká.

Doby naše mnoho lidí popletly, že se od Stvořitele svého odvracejí, a ke věcem stvořeným obracejí, majíce síly přírodní za Boha, nejináče než jako staří pohané. A proto nechtějí o modlitbě, o prosbách, průvodech, svátcích a slavnostech ani slyšeti, tím méně je světiti.

Tak daleko dospěla zpupnost lidská, hříšná hrdost, že v těch kterých evropských zemích, průvody veřejné, ke cti a chvále Boží konané, zapovídají. A kdyby nevěrci mohli, i u nás by tak převráceně jednali. Sobě čest přejí, ale Bohu ji upírají, ovšem svedeni ďáblem a jeho náhončími. I ten volal: »nad Hospodina vyvyšíme stolici svou«. Avšak svržen jest do pekla. I ti, kdož se povyšují, poníženi budou.

Proti tomu katolíci v Americe s velikým potěšením píšou svým příbuzným, kterak zařizují průvody do některých osad buď do chrámů neb ke kapličce; a želí, kterak postrádají našich poutí na známá poutnická místa. Podobně o průvodech mezi tolika jinověrci konaných s radostí se zmiňují listy katolické.

Posléze musím podotknouti, že Pán dávno už od nich žádal polepšení, lásku a poslušnost, kteréž Mu jsou povinni. A Bůh jim má hned býti po vůli, když oni neplní vůli Jeho?

Bůh má nejlepší úmysl, kdykoliv nás nevyslyší, čímž nás zkoušívá, v důvěře posiluje, touhu naši povznáší, nás povzbuzuje, abychom věrně zachovali, co nám dává. Ano po vytrvalé modlitbě více nám Bůh uštědřuje, než zač jsme žádali.

Takovouto vytrvalost v modlitbě osvědčila Anna, matka Samuelova; takovouto vytrvalostí proslula sv. Monika, modlící se po mnohá leta za syna Augustina pobloudilého, a vyslyšena byla, potěšena byla, že ho po obrácení jeho viděla žíti svatě, zbožně, spravedlivě. Ano v životech svatých tisíce příkladů vytrvalé modlitby nacházíme.

Posléze nevyslyší Bůh prosby těch, kdož žádají za věci, jež by jim časně i věčně škodily, kdyby jich obdrželi. Bůh s námi tak jedná, jako moudrý otec s dětmi nerozumnými, jimž nedá, co by jim škodilo.

Neodejme-li tudíž od nás Bůh utrpení, vězme, že jest nám prospěšno, sešle-li na nás nedostatek a bídu, vězme, že by nám štěstí a bohatství škodilo. Modlíce se, chraňme se zbytečné roztržitosti a nepozornosti, pamětlivi jsouce, že při modlitbě sluší mysliti jediné na Boha a na nic jiného.

Není divu, nelíbí-li se Hospodinu modlitba, o níž platí slova proroka: »Lid tento ctí mě ústy, ale srdce jeho vzdáleno jest ode mne.«

Modleme se, br. a s. v Kristu, vždycky rádi, zvláště v těchto dnech křížových, a to nábožně, pozorně, pokorně, odevzdaně do vůle Boží, ve jménu Pána Ježíše, a Bůh nám dá, zač prositi budeme, popřeje nám Své milosti, abychom po tomto životě přidruženi byli pod prapor svatých a vyvolených Jeho. Amen.

P. *Josef Baar.*

Svátek nanebevstoupení Páně.

Nebe, nejblaženější sídlo svatých.

»A zajisté Pán Ježíš, když jim odmluvil, vzat jest do nebe, a sedí na pravici Boží.« Marek 16 19.

O zeleném čtvrtku rmoutili se apoštolé a učenníci Páně, když Pán při poslední večeři předpovídal zradu Jidášovu, zapření Šimo-

novo, a když věrné Své vedl do zahrady getsemanské, v níž před zraky učenníků byl Pán Ježíš svázán a jako zločinec před Kaifáše a Annáše veden a od nich k smrti odsouzen. Zármutek apoštolů a učenníků Kristových byl tak veliký, že ani ženám nevěřili, zvěstujícím, že Pán Ježíš vstal z mrtvých. Tomáš pak ani Šimonovi ani apoštolům nevěřil, že viděli Pána Ježíše vzkříšeného, živého.

Dnes čtyřicátý den po vzkříšení Páně sedí Pán Ježíš s učenníky ve večeřadle, v němž Svátost oltářní ustanovil a moc jim dal hříchy odpouštěti a zadržeti. Dnes Pán Ježíš trestá učenníky z nevěry a tvrdosti srdce, že těm, kteří Jej viděli vzkříšeného, nevěřili. I dnes jsou učenníci Kristovi zarmouceni; neboť tuší, že Pán navždy od nich odejde, že vstoupí na nebe.

Za to však veliká radost panovala v nebi a v předpeklí. V nebi chystali andělé Boží Synu Božímu radostnou vítězoslávu, an patřili na Pána, Jenž osten smrti zlomil a hřích a vinu věčnou zhladil. V předpeklí pak radovali se svatí a spravedliví Starého Zákona, že vězení dlouholeté jest skončeno, brány železné zničeny, a že nyní Pán Ježíš, Jenž přemohl smrt i hřích, uvede Své věrné do nebe, aby s Ním kralovali na pravici nebeského Otce.

Jakož radovali se svatí andělé v nebi a patriarchové, proroci a spravedliví Starého Zákona z nanebevstoupení Páně, tak i naše srdce naplněno musí býti radostí ze slov sv. evangelia, která jste slyšeli, a která jsem vzal za základ dnešního rozjímání: »A zajisté Pán Ježíš, když jim odmluvil, vzat jest do nebe, a sedí na pravici Boží«. *Chceme rozjímati*:

Co nebe jest a čeho třeba těm, kteří do nebe vejíti chtějí?

Pojednání.

Mám-li odpověděti na otázku: Co nebe jest, jsem v nemalé nesnázi; neboť i sv. Pavel, který za živa vtržen byl do nebe, praví, že těch věcí, které v nebi viděl, člověk vypraviti nemůže. Veškeren pak popis shrnul v slova: »*Ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nestoupilo, co připravil Bůh těm, kteří Ho milují.*« A ač zdá se, že nemožno člověku říci, co nebe jest, přece nyní i malý žáček odpoví vám na otázku: »Co jest nebe,« slovy katechismu: »*Nebe jest nejblaženější sídlo svatých.*«

Myslemež si v duchu ostrov uprostřed moře, na němž panuje věčné léto. O zimě, o vedru slunečním není tam ani tušení. Obyvatelé toho ostrova nekonají těžkých prací; neboť půda jest tak úrodná, že sama ze sebe vydává bez práce a námahy potřebnou výživu. Mezi obyvately toho ostrova není žádného chuďasa, není tam nemoci a choroby žádné. Smrti se nikdo nebojí, ba ani žádný z nich neví, že smrt jest. Mezi obyvately není žádné rozepře, žádných soudů, žádných pomluv. Obyvatelé jsou tiší, pokojní, milosrdní. Tam není strachu před zlým sousedem, tam není zlodějů, opilců, chlipníků a smilníků. Tam není ani žádných žalářů a četníků; neboť všichni obyvatelé se vespolek milují, řídíce se výrokem: »*Co nechceš, aby tobě jiní činili, nečiň i ty jim.*« Tam není také

strachu před starobou, neboť všichni obyvatelé jsou v mladické síle a kráse, které nikdy neubývá.

Kdyby takový ostrov v moři se nalezl, což myslíte, zdali pak by každý si nepřál, aby mohl na tom ostrově žíti. A čeho si naše obrazotvornost zde na zemi mysliti nemůže, to v míře neslýchané platí o nebi. Kdyby však takový ostrov skutečně byl, a ti, kteří by tam chtěli se dostati, byli by nuceni veškeren statek svůj prodati, rozmýšlel by se snad někdo z nás prodati statek pomíjející, aby mohl vládnouti statky věčně trvajícími?

A neučinil-li toho Kristus, Pán náš, Jenž opustil sbory svatých andělů a chudým se stal, aby nás obohatil? A neradil-li toho Pán Ježíš i mládenci, který přistoupil k Pánu Ježíši, a tázal se: »*Pane, co čině život věčný obdržím?*« A Pán praví: »*Chceš li do života vejíti, zachovávej přikázaní.*« A když mladík řekl: »*Zachovávám přikázaní od mladosti své, čeho se mi ještě nedostává, odpovídá Pán: Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej všecko, co máš, rozdej chudým, a budeš míti poklad v nebi.*« Mládenec však neuposlechl rady Kristovy, ale odešel smuten, protože měl mnoho statku.

Za to však svatí apoštolé nikterak se dlouho nerozpakovali, ale na pozvání Kristovo opustili otce, matku, lodí a sítě a šli za Kristem, tak že mohli ústy Petrovými říci: »Pane, my opustili jsme všecko, a následovali jsme Tebe.« Že pak člověk jest nedočkavý, a učiní-li co z lásky k Pánu Bohu, také hned chce věděti, jakou odplatu vezme, nemusíme se ani další otázce Šimonově diviti: »*Co nám, Pane, za to dáš?*« A dobře jsi Šimone učinil, žes se Pána optal; neboť odpověď Páně potěšila nejenom tebe, nýbrž těší i nás. Pán zajisté praví: »*Vy, kteří jste následovali mne, budete v druhém narození*, až vydají hroby své zesnulé, a všichni lidi se shromáždí k soudu, *budete seděti na dvanácti stolicích, soudíce dvanáctero pokolení israelské.*« A praví Pán dále: »*Každý, kdo opustí otce, matku, bratry, sestry, dům a pole, stonásobně v druhém životě vezme, a životem věčným vládnouti bude.*«

Toto zaslíbení Kristovo sílilo mnichy a poustevníky, že pro království nebeské všeho se vzdali a na poušti padesát, šedesát i sedmdesát let v práci, postu a bdění žili. Toto zaslíbení Ježíšovo sílilo mučenníky, že v nejtěžších mukách zraků k nebesům pozvedali, aby se posilnili v bolestech nadějí života věčného. Tak svatý Štěpán vidí nebesa otevřena, tak sv. Vavřinec, jenž za živa pečen byl na rožni, praví tyranovi: »Obrať již tělo mé, na jedné straně jsem již upečen, aby tělo mé i na druhé straně bylo upečeno.« Toto zaslíbení Kristovo sílilo i sv. panny, že zhrdaly korunami královskými, že zvolily sobě Chotě Ježíše Krista, že z lásky k tomuto Miláčku svému chovali čistotu panenskou neporušenou, a že na popravu kráčely s myslí tak radostnou, jako kráčí do komnaty ženicha svého.

Není-li nebe, jak vzdělanci a osvícenci někteří učí, pak ti sv. apoštolé, ti svatí mniši a poustevníci, ti svatí mučenníci a ty sv. panny byli hotoví blázni, že pro nic a za nic tak se trápili a

mořili. Je-li naopak pravda, čemuž prostý lid učí, že každý po smrti přijde do nebe, proč Pán Ježíš stal se člověkem, proč v chlévě se narodil, proč třicet tři léta trpěl, proč potupnou smrtí kříže umíral, nebylo toho třeba; protože i bez Krista možno do nebe přijíti.

Přijde-li každý do nebe, pak nebe přestalo býti nejblaženějším sídlem svatých, pak nebe nepodobá se tomu ostrovu uprostřed moře, o němž jsem se na začátku zmínil.

Nedá Bůh nebe těm, kteří o ně nedbali, životem svým do nebe nesměřovali. Jest Otec nebeský nejenom Otcem laskavým, jest i Otcem spravedlivým, an neodpustil ani vlastnímu Synu Svému. Tím zajisté, že Pán Ježíš uvolil se nás vykoupiti, přijal vinu hříchů našich na sebe, stal se Beránkem obětním, na němž ukázala se nám spravedlnost Boží, hříchem Adamovým a hříchy lidskými uražena.

Popatřte na toho Beránka obětního, jak svazují Jej na hoře Olivetské noční dobou, a v hluku do města ženou. Pohleďte Naň na dvoře římského vladaře Piláta, an odevšad jest obklopen dravými vlky a vzteklými psy, kteří chtějí tohoto Beránka nevinného roztrhati a proto ani krví Jeho, kterou prolévá při bičování, nedají se ukojiti dotud, dokavad není na kříži za živa přibit.

Ano Sám Pán Ježíš praví: »*Nemusil li Kristus trpěti, a tak vjíti do slávy své?*« Tedy Pán Ježíš, jenž hříchu neučinil, v jehožto ústech není nalezena lež, připomíná, že musil trpěti za hříchy naše, a pak vjíti do slávy Své, a my lidé hříšní nic nebudeme trpěti, nic dobrého nemusíme činiti, abychom nebe si zasloužili?

Dejme tomu, že bohatý otec má syny, kteří se těší, že budou po smrti otcově děditi statek jeho. Dva jsou ve všem otce svého poslušni, pracují a dbají, aby majetek otcův nejenom zachovali, nýbrž i rozmnožili. Dva však ve všem otci se protiví, nikdy otci se nepoddají, ano nejenom o rozmnožení a zachování majetku nedbají, nýbrž zhýřilým a marnotratným životem statek otcův utrácejí. Bude se asi otec před smrtí dlouho rozmýšleti, kterému ze synů má statek dědičně odkázati, kterého má pánem v domě učiniti? Myslete si, že Otcem tím jest Otec nebeský, majetkem království Boží, a dvojí druh synů, dvojí druh lidí, spravedlivých a hříšných. A nyní snadno poznáte, kterým se dostane radostí nebeských.

Slyšeli jsme, že nebe jest nejblaženější sídlo svatých, že ani oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují. Poznali jsme, co činili apoštolé, co mniši a poustevníci, co mučenníci a sv. panny, aby si nebe pojistili. Viděli jsme Pána Ježíše, Beránka Božího, jenž krví Svou předrahou nám bránu nebes otvírá. Slyšeli jsme, že dnes, čtyřicátý den po Svém vzkříšení, provázen sv. anděly a spravedlivými Starého Zákona, Pán Ježíš vchází do příbytku Otcova, aby i nám tam připravil místo.

Tuto utěšenou pravdu, že nebe jest, a že třeba o nebe se snažiti, vyznáváme každodenně ve snešení apoštolském, říkajíce

v šestém článku víry: »*Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha Otce všemohoucího.*«

O sv. Aloisiu čtu v životě jeho, že z lásky k říši nebeské zřekl se panování v říši pozemské. O témž světci se čte, že byl-li ponoukán, aby užil rozkoší světských, říkával, k lepším a vznešenějším radostem stvořen jsem, nebe jest mým příbytkem. Když v roce dvacátém prvém věku svého smrtelně se roznemohl, a lékař brzkou smrt mu hlásal, psal matce své: »Matičko má milá, raduj se a plesej se mnou; neboť mne Pán volá do příbytku Svého. Za práci tak krátkou dává mi odpočinutí věčné. Za utrpení okamžité chce mne obdařititi radostí nehynoucí. Ze společnosti lidské mám býti vytržen, abych věčně žil ve společnosti Matky Jeho, přemilé Marie Panny, ve společnosti svatých andělů a miláčků Božích, a abych spolu s nimi chváliti, velebiti a oslavovati mohl neskončenou dobrotu a milosrdenství Boží na věky.« Amen.

František Klíma.

Ranní řeč na svátek nanebevstoupení Páně.

»Vzat jest do nebe a sedí na pravici Boží.« Mar. 16, 19.

Pán, který s nebe dolů na tuto hříšnou zemi sestoupil, Kristus Ježíš, tenť po vykonaném díle vykoupení lidského opět vzhůru na nebesa vstoupil. Sestoupil s nebe jako Bůh, vstoupil pak na nebesa jako Bůh člověk. Jako pak pro nás a naše spasení s nebe sestoupil a se vtělil, rovněž pro nás a naše spasení na nebe vstoupil. Nebo nanebevstoupením Páně dostalo se nám

1. *bezpečného předchůdce a vůdce do nebe,*
2. *mocného prostředníka ve hříších a*
3. *lítostivého přímluvce u Boha Otce nebeského.*

Pojednání.

Jest vám užitečno, abych odešel k Otci, kterýž mne poslal. Takto těšil druhdy Pán Ježíš Své milé učenníky, maje se na nebesa bráti. A tato útěcha jest také naším podílem; neboť i k nám volá dnešního dne hlasem přívětivým: »Jest vám užitečno, abych odešel.« Pro vás a vaše blaho vstupuji na nebesa; abych vás totiž předešel, místo vám připravil a cestu bezpečnou do něho vám ukázal. Nebe jest pro člověka a člověk pro nebe určen. Nebe jest naše dědictví, naše vlast, naše zaslíbení, naše odplata. Avšak toto nejblaženější sídlo svatých ztraceno a zavřeno bylo veškerému potomstvu Adamovu následkem neposlušenství tohoto praotce našeho, jelikož nic poskvrněného do království nebeského vejíti nemůže. Se ztrátou nápadnictví k nebi ztratila se člověku zároveň i cesta, kteráž by jej jistojistě do nebe dovedla. Byltě jako u vy-

hnanství, jako vyděděnec, jako ovce bloudící. Tu se nad bídou lidskou slitoval Bůh, Slovo, od věčnosti u Boha Otce přebývající, jednorozený Syn Boží, a přijav na se přirozenost lidskou, vykonal v ní uložené Mu od Otce dílo; tudy pak zasloužil, dobyl a na novo získal nám ztracené hříchem nápadnictví k nebi, otevřel nám brány nebes, vnesl tam přijaté a se Svým Božstvím na věky spojené člověčenství, usadil je na pravici Boha Otce všemohoucího, pojal tam s sebou prvotiny Své krve, peklu vychvácenou kořisť, duše svatých arciotců, proroků, mláďátek a jiných spravedlivých ctitelů Božích, prvních to lidí z měšťanů a obyvatelů nebeského Jerusaléma a tudy razil, otevřel a ukázal i nám jediné pravou a jistou do nebe *cestu*. On sám je ta cesta, která do nebe vede. »Já jsem,« dí, »cesta.« »Chce-li kdo za mnou přijíti, následujž mne,« »Žádný nepřichází k Otci, než skrze mne.« »Já jsem dvéře. Skrze mne vejde-li kdo, spasen bude.« A sv. Pavel učí: »Bůh, bohatý v milosrdenství, když jsme byli mrtví v hříších, spolu obživil nás v Kristu a učinil, abychom spolu seděli v nebesích skrze Krista Ježíše; neboť skrze Něho máme přístup k Otci. Protož již nejste hosté a příchozí, ale jste spoluměšťané Svatých a domácí Boží.« Efez. 2, 6. A opět: »Naše obcování, naše obec, naše vlast jest v nebesích.« Fil. 3, 20.

Již tedy každý, kdokoli jen opravdu chce, pro Krista, s Kristem a za Kristem do nebe přijíti může. Onť nás předešel, aby nám cestu proklestil. Přišelť proto s nebe na zem, aby nám cestu do nebe ukázal. »Já jsem,« dí On Sám, »světlo světa; kdo mne následuje, nechodí ve tmě, ale bude míti světlo života.« »Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi.« — »Nermutiž se srdce vaše; neboť jdu, bych vám připravil místo. A zase přijdu, a vezmu vás k sobě samému, abyste, kde jsem já, i vy byli.«

Ano, nejmilejší, kde jest Pán, tam i Jeho věrní služebníci mají býti, kde hlava tam i údové; kde král a vůdce, tam i Jeho vítězní bojovníci, kde pastýř nebeský, tam i Jeho milé ovečky. Budeme-li Kristu Pánu věrně sloužiti, budeme od Něho za svou službu odměněni.

»Já budu odplata tvá veliká velmi.«

Budeme li s Kristem Pánem proti tělu, světu a ďáblu statečně bojovati, budeme též s Ním a u Něho blaženě odpočívati; neb On dí: »Kdo zvítězí, dám jemu korunu života.« — Budeme-li Krista Pána zde na zemi následovati, Jemu se připodobňovati, dle Něho, dle Jeho učení a příkladu život svůj, myšlení, žádosti, řeči a skutky své spravovati, budeme Jej i po smrti následovati do Jeho slávy. Kromě této cesty, kromě Krista Ježíše, nevede žádná jiná k nebi, nebo Bůh si nás vyvolil, »abychom byli připodobněni obrazu Syna Jeho.« Řím 8, 29. Buď si kdo buď, nepodobá-li se život jeho životu Kristovu, nevejde nijak do království Kristova — do království nebeského. »K tomu jsme povoláni,« píše sv. Petr, »abychom v Něho netoliko věřili, nýbrž i následovali šlépějí Jeho.« 1. Petr 2, 21.

Ó, kéž bychom všickni tuto důležitou pravdu jasně nahlíželi, živě na paměti měli a dle ní věrně se chovali! Kéž bychom se často zkoumali, sami sebe se tázajíce: Jdu-li pak za Kristem? Podobám-li pak se Jemu? Následuji-li pak šlépějí Jeho? Běřu-li pak se tou cestou, kterouž mne předešel, kterouž mi ukázal, po kteréž mne za sebou volá? Věřím-li pak v Krista? »Kdo věří ve mne, spasen bude.« — Miluji-li pak Jej? Jsem li pak Jeho miláčkem a On miláčkem mým? »Kdo mne nemiluje, zůstává v smrti.« »My milujeme a proto ze smrti přeneseni jsme do života,« zvolal sv. Jan. Vyznávám-li pak Jej? »Kdo mne vyzná před lidmi, vyznámť i já jej před anděly svými,« ujišťuje On Sám. Držím-li pak se Jej? Známe-li pak Jej? »Znají mne ovce mé, hlas můj slyší a následují jej.« Takto se každý z nás zpytuj, přirovnávaje život svůj k životu Ježíšovu. Život Kristův byl prázden všelikého hříchu, vší pýchy, závisti, mstivosti, lakoty, hněvu, lživosti a nestřídmosti, nespravedlnosti, nečistoty a smilnosti, nenávisti a žáští; zdaliž také i můj život jest neúhonný, mé srdce čisté? Život Kristův byl pln všeliké ctnosti, pln zapírání sebe samého a plnění vůle Boží. Ontě byl poslušným, poddaným a důvěrným ke Svému nebeskému Otci Synem; přelaskavým každého člověka i nepřátel milovníkem, útrpný k chudým a nešťastným, shovívavým ke hříšníkům, uctivý k duchovním i světským vrchnostem, pokorný, tichý, čistotný, střídmý, dobrotivý, pravdomluvný, trpělivý: zdaliž pak i já takový jsem? aneb aspoň býti se snažím? Takto se sami sebe často ptejme a život svůj k životu Ježíšovu přirovnávejme. Odtud nejlépe poznáme, hodíme-li se pro nebe čili ne. To bude pro nás i mocným povzbuzením k věrnému následování Pána Krista, jak vysvítá z následujícího příkladu:

Když sv. František Xaver ve východní Indii apoštoloval, seznámil se tam s jedním bohatým Portugalcem, který sice víru křesťanskou měl, ale skutky svými ji nedokazoval. Svět se svými žádostmi opanoval srdce jeho, a strhl jej do propasti hříchů života rozkošného. Aby se obrátil, na to nebylo ani pomyšlení. Zatím přišel čas, aby se rozloučili. I řekl mu Xaverius, váže si jeho osobnosti: Na památku dám vám dobrou radu, nezapomeňte na ni. Uvažujte u sebe někdy tato dvě slova: *Ježíž* a *já*. Po nedlouhém čase byl bohatý Portugalec na hodech u jednoho velmože. I spatřil mezi jídlem veliký krucifix, kterýž proti němu na stěně zavěšen byl. An zrak svůj naň upřel, tu mu napadla mimovolně slova Xaverova: »Ježíš a já!« — Ach, můj Bože, myslí tu sám u sebe, jaký to rozdíl mezi Pánem Ježíšem a mnou! Ježíš chudý, a já tak na bohatství lpící! Ježíš v bolestech a já v rozkoši, Ježíš na kříži a já na hodech! Ježíš umírá pro mně, a já nejsem živ pro Něj! Ježíš pamatuje na mne, a já zapomínám na Něho! Ježíš vstupuje s kříže do nebe a já — — I zamyslil se a smutná byla duše jeho. Nebe i peklo tanulo mu na mysli i poznal, že cesta života jeho zcela rozdílná jest od cesty, kterouž nám ukázal Ježíš Kristus jakožto jediné pravou, vedoucí ke spasení věčnému, k životu věčnému, k blahoslavenství věčnému.

A protože nepřeslechl hlasu milosti Boží, volajícího jej za Kristem, obrátilo se ještě mezi stolováním srdce jeho ku Pánu Bohu, davši výhost světu. I vedl napotom život stavu svému přiměřený, ale pravokřesťanský, a došel po cestě následování Krista, jak s jistotou doufati lze, blaženosti věčné.

* * *

Rozmilí v Kristu posluchači! Jako tento Portugalec, tak i my si počínejme. Vědouce, že náš božský Spasitel, Kristus Ježíš, ta jediné pravá cesta do nebe jest, často a pilně se zkoumejme, podobáme-li se Jemu v obcování svém, snažíme-li se den co den více a více Jemu se připodobňovati, následujeme-li pomocí milosti Boží Jeho šlépěje, smýšlíme-li, mluvíme-li, jednáme-li jako Kristus. A pakliže cosi zcestného, nekřesťanského, učení a příkladu Kristovu odporujícího na sobě shledáme, ihned se o to všemožně zasazujeme, bychom převrácené cesty své opustili, opravdovým pokáním k Pánu Bohu nazpět se obrátili a Krista Ježíše, svého předchůdce a vůdce do nebeské vlasti, celým srdcem k Němu se přivinuvše, nikdy více se nespouštěli.

K tomu, ó Pane, dej nám pomoc a milost Svou, žehnej nás s hůry požehnáním hojným, abychom, věrně Tebe následujíce na zemi, po šťastně skončené pouti života pozemského také Tebe následovali, kamž jsi nás předešel, do slávy nebeské. Amen.

† *Jan Götschner.*

Neděle VI. po Velikonoci.

Apoštolé a jich řádní nástupcové jsou solí země.

»A to učiní vám, protože neznají Otce ani mne.« Jan 16.

Nadarmo nejmenuje Pán Ježíš Ducha Svatého, kteréhož zaslíbil seslati apoštolům od Otce, Utěšitelem. Byloť jim Utěšitele třeba zvláště ze dvojí příčiny. Ježíš Kristus, Mistr a Pán laskavý a dobrotivý se s učenníky loučí; zanechává jich, sirotků, zanechává jich v zármutku, proto třeba jim Utěšitele nebeského. — Avšak nad to ještě také Pán Ježíš předpovídá Svým věrným, že právě tak budou u světa v nenávisti, jako byl Mistr a Pán jejich Kristus Ježíš. Ano, dnes jim Pán Ježíš zřejmě předpovídá, čeho se mají nadíti od světa, an dí: »*Ven ze škol vyženou vás: ano, přichází hodina, že každý, kdo vás zabije, domnívati se bude, že by tím službu prokázal Bohu.*«

Nezdá se vám, rozmilí v Kristu, po těchto slovech Kristových, jakoby svět považoval apoštoly a učenníky Kristovy za samé vražedníky, lupiče, zloděje, chlípníky, křivopřísežníky, lháře, taškáře, mamiče a šalebníky? Neboť takové lidi třeba ze škol vyháněti, aby nevinné mládeže nenakazili. Takové lidi třeba utratiti, zabiti, aby nákazu mravní dále nešířili. A kdokoliv takového zlo-

čince soudu dodá ku potrestání, nejenom, že nehřeší, ale naopak službu prokazují Bohu, službu prokazují i lidem.

Kdybychom dívali se na apoštoly Kristovy okem, jakým na ně pohlíží svět, kdybychom posuzovali učenníky Kristovy a nástupce jejich nynější, biskupy a kněze katolické, podle toho, jak o nich svět soudí a jak s nimi jedná a nakládá, pak bychom ovšem snadno mohli oddati se té myšlénce, že musejí býti biskupové a kněží katoličtí, řádní nástupcové svatých apoštolů, největšími škůdci lidského pokolení, a že třeba na tyto škůdce nastrojiti hony a vykopati pro ně vlčí jámy, aby do nich se propadli a bídně tam zhynuli a aby pak lidstvo mohlo sobě oddechnouti a volněji se pohybovati.

Nuže, jsou-li pak skutečně ti sluhové Církve svaté katolické, jsou-li pak biskupové a kněží takoví škůdcové, aby musili býti ze škol vyháněni, aby musili býti zabíjeni, a aby tím byla služba prokázána Bohu? A jaká pak toho příčina, že apoštolové a řádní jejich nástupcové jsou u světa v nenávisti? Chystáme se nyní na příchod Ducha Svatého, Utěšitele i Učitele pravdy neklamné. A tudíž s pomocí a přispěním Ducha Svatého chci vám ukázati, *čím byli apoštolové světu, čím jsou světu jejich nástupcové a proč jich svět nenávidí.*

Ovocem našeho rozjímání dnešního budiž, abyste byli zvláště opatrni tehda, bude-li někdo pomlouvati nástupce apoštolů. Abyste milovali tyto služebníky Kristovy, abyste modlili se za ně, aby Duch Svatý byl jim Utěšitelem v tom protivenství, kteréž na ně odevšad doléhá.

Pojednání.

Čím byli svatí apoštolové světu? Na otázku tuto už Sám Pán Ježíš odpověděl na hoře osmera blahoslavenství, kde pravil apoštolům: »*Vy jste sůl země, bude-li sůl zmařena, čím se osolí?*« Sůl, přátelé milí, jest věc nepatrná a nepovšimnutá a sice z té příčiny, že moudrý a laskavý Stvořitel sůl v takové hojnosti na zemi rozlil, že se všude nalézá. Sůl se nalézá v každé vodě a jakmile sůl z vody se ztráví a vypaří, pak ihned voda hnije a zapáchá. Sůl se nalézá na každé roli a jest soli nezbytně na roli zapotřebí, má-li obilí růsti. Že pak obilí sůl z role a ze země tráví, proto musí úpravou býti zase roli dodávána. A pokudž úpravou poli nevrátíte soli, kterou jste obilím odňali, potud vám plodí role jenom bodláčí a pýří. Ano i v těle lidském a v těle zvířecím, v bylinách a stromech jest sůl obsažena, udržuje a zachovává život před nákazou a hnilobou. Nemoc v těle lidském namnoze odtud povstává, že se tělu nedostává solí a proto v každé medicině, kterou lékař nemocnému předpisuje, jest sůl. Sůl jest také i ve vzduchu a my i samým dýcháním soli užíváme.

A čím jest sůl v kuchyni, čím jest u připravování pokrmů, o tom by nás hospodyně nejlépe mohly poučiti. Připraví-li se nějaký pokrm, byť i sebe dražší a stkvostnější, donese-li se na stůl, a není dosti osolen, tu hned sahá každý po soli, aby si pokrm

solí okořenil, aby jej učinil chutnějším a záživnějším. Ano, milí přátelé, sůl jest kořením, kterého pro život náš pozemský nejenom nám lidem ale také zvířatům a bylinám a všem tvorům nezbytně jest zapotřebí. A protože tohoto koření nezbytně jest třeba, proto dobrotivý a laskavý Otec nebeský všude hojnost a nadbytek koření tohoto nám uchystal. A protože tohoto koření jest nadbytek, proto si ho lidé málo váží. Teprve tehdá, kdybychom koření tohoto vzácného byli pozbaveni, teprve tehdá bychom poznali, že sůl jest darem nadmíru drahocenným. Proto také národové slovanští ode dávna vážili sobě tohoto daru a kdykoliv někoho chtěli uctiti a lásku svou mu projeviti, podali mu chleba a soli.

A tomuto koření drahocennému a nepatrnému Pán Ježíš přirovnává apoštoly a jejich nástupce. Ano, co pravím, nejenom přirovnává, nýbrž zřejmě praví o nich: »Vy jste sůl země.« Slovo země znamená zde v ústech Kristových ne tu zemi, na které bývame, nýbrž nás lidi, jimžto země tato za bydliště vykázána. Tedy rčení Páně, propověděné apoštolům: »Vy jste sůl země,« znamená tolik, čím jest sůl na zemi pro tvorstvo hmotné, tím jste vy, apoštolové a nástupcové vaši lidem na zemi žijícím z ohledu života duchovního. A jako bez soli nic nemůže v oboru hmotném prospívati, tak také lidé bez vás apoštolů a bez učení vašeho nemohou prospívati.

Než, chce-li někdo, aby sůl byla kořením, musí ji chovati na místě suchém, sic jinak sůl zvětrá a pak už by nemohlo se jí užívati. Tak také třeba chovati tu sůl duchovního naučení na místě bezpečném, aby nezvětrala, aby život duchovní mohl býti osolen, aby mohl prospívati. Moudrá hospodyně nebude nikdy solí zhrdati, byť by jí také měla v domácnosti dostatek. A tak také moudrý a rozšafný a svědomitý křesťan nebude nikdy tou solí duchovní zhrdati, kněžími a naučením jejich, nýbrž naopak bude si té soli duchovní vážiti a z daleka bude se vyhýbati každému, kdokoliv by na kněze hanu a potupu kydal, a nectný jazyk svůj o tuto sůl duchovní a výbornost její otíral.

Už se po mnohé věky namáhají nepřátelé této soli duchovní, nepřátelé totiž kněží a biskupů, křtění i obřezaní, světu namluviti, že jsou kněží nejenom zbyteční a nepotřební, ale že jsou také pokroku a vývinu člověčenstva na závadu. A nechce se jim práce jejich klopotná nijak dařiti, ještě mnoho jest nevěrců, kteří tomu novému a nebývalému evangeliu o zbytečnosti té soli nevěří. A to musí zajisté ty novověké oblažitely lidstva a hlasately nového evangelia nanejvýš rmoutiti, že práce jejich a námaha klopotná tak málo se oceňuje. Já bych věděl prostředek nový, kterým by mohli i toho největšího zatemnělce o tom přesvědčiti, že kněží katoličtí jsou zbyteční, nepotřební, ano i škodni pro vývoj, osvětu a blaho společnosti lidské. Tážete se asi jaká ta má rada jest? Inu upřímně řečeno, neměl bych s ní chodit na světlo, neboť jestliže odpůrcové a nepřátelé kněží té mé rady uposlechnou, pak budu i já zbytečným a nevím věru potom co si počíti?

Jaká tedy jest ta má rada, jak se mají nepřátelé a odpůrcové kněží katolických věci uchopiti, aby už jednou všecky o tom ubezpečili, že ta sůl duchovní, od Krista pro blaho společnosti lidské ustanovená, apoštolové totiž a nástupcové jejich, jsou nejenom zbytečni, ale i také zároveň škodlivi vývoji člověčenstva? Způsob, jakým by práci tuto měli podniknouti, aby se dodělali výsledku, jest docela jednoduchý a prostý, a diviti se tomu třeba, že při svém ostrovtipu ještě na to nepřišli. A můžete také sami jim poraditi, jak by se věci měli chopit, aby jim neselhala.

Místo nadávání, tupení, pomluvy a hany, s jakou se skoro všude nejenom v novinách, ale i také v hospodách a schůzkách veřejných proti kněžím katolickým potkáváme, a kterým přece mnohý nevěří, měli by věc takto navlíknouti. Měli by toho pomlouvání a tupení zanechati, neboť ten, kdo často musí snášeti potupu a pomluvu, není právě ještě ten nejhorší, nýbrž obyčejně bývá mnohem šlechetnější, ctnostnější a spravedlivější nežli ten, od koho bývá pomlouván. Neboť každý pomluvač jest jako pes a slimák, nemůže-li ukousnouti toho, komu závidí, aspoň jej poslinî, potupí a pohaní, aby jej zostudil.

Měli by tedy ti odpůrcové kněží katolických se postarati o to, aby dokázali v novinách svým čtenářům, že užívání soli v kuchyni ve připravování pokrmů jest nejenom neužitečno, ale také nanejvýš škodlivo. Ano, že už mnozí proto se otrávili, že požívali pokrmů řádně osolených. A kdyby se těm odpůrcům a nepřátelům kněží katolických povedlo dotvrditi a dokázati, že sůl obyčejná jest nejenom škodliva v kuchyni, ale také na poli, ve vodě, v bylinách a v těle našem, pak už by měli vyhráno. Neboť by potom i ten největší nevěrec a tmář musil jim dáti za pravdu, že i ta sůl duchovní, apoštolové totiž a učenníci a řádní jejich nástupcové, jsou nejenom zbytečni, ale také škodlivi.

V předešlém století žili ve Francii mudrcové, kteří chtěli svět o tom přesvědčiti, že až ta sůl duchovní bude zmařena, až kněží katoličtí budou vyhlazeni, pak že bude na světě rovnost, volnost a bratrství. Průběhem krátké doby, v nížto revoluce ve Francii trvala, zavražděno 1135 kněží a 350 řeholnic. No, to bylo přece makavým důkazem, že ta sůl duchovní jest škodliva a nebezpečna a proto že musí býti vyhlazena a zničena. A potom nastala volnost, rovnost a bratrství? O ano, sekera katova všecko srovnávala, uvolňovala duši od těla a zavedla všeobecné bratrství. Jak to vyhlíželo ve Francii bez kněží v revoluci, bez té duchovní soli, nejlépe poznáte, když vám přečtu mnoho-li lidí nevinných bylo povražděno.

Republikán Proudhon, který byl revoluci přízniv, zanechal osm svazků zápisků, v nichžto zanešena jsou jména těch nevinných obětí, jimž sekera katova ukrátila života. Bylot v krátké době stato: 18.613 osob a sice: 1278 šlechticů, 750 paní, 1467 žen řemeslníků a 13.633 nešlechticů z rozličných stavů. Mimo to zemřelo 3400 žen následkem předčasného porodu, 348 ve stavu těhotném anebo při porodu. V kraji Vendéeském usmrceno

15.000 žen, 22.000 dítek a 90.000 mužů. Za prokonšela Carriera v Nantesích zavražděno 32 000 osob. V Lyoně, v jediném městě padlo 31.000 životů lidských. Mezi těmito nenalézají se však ony oběti životů lidských, které ve Versaillesu u Karmelitánů, v opatství St. Denisském, v lednici Avignonské mečem katovým padly, ani také ti ubožáci, kteří v Toulonu a v Marseilu po ukončeném obléhání těchto měst zastřeleni byli, aniž ti, kteří ve městě Bedoinu byli zardouseni, jehož celé obyvatelstvo bylo zavražděno.

A taková volnost, rovnost a bratrství zavládá nejenom ve Francii, ale všude jinde, kdekoliv ta sůl duchovní jest zmařena, kdekoliv nebývá trpěna ve škole, aby mohla těm malým a nevinným duším dětským osoliti pokrm učení Kristova. Taková rovnost, volnost a bratrství, krví zbrocené, vládne všude tam, kde kněží ze škol bývají vyháněni, kde kněží bývají zabíjeni a vražděni a kde ti, kteří tu sůl duchovní maří, se domnívají, že tím službu prokázali Pánu Bohu. Nuže, těšte se tedy, přátelé milí, na tu chvíli, až bude ta sůl duchovní zmařena, těšte se na ten okamžik, až také v Rakousku, v Čechách a na Moravě budou kněží úplně ze škol vyhnáni, až budou zabíjeni a vražděni, pak také vám nastane volnost, rovnost a bratrství.

Vaše dítky nebudou pak chodívati do náboženství, nebudou už přijímati té soli duchovní, obsažené ve slovích: Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi. Volné bude každé dítě bez kněží, nesmí otec ani matka mu poroučeti, nesmí mu rozkazovati, nesmí nemravy jeho a poklesky trestati. A kdyby přece otec nebo matka chtěli trestati dítě, nu pak dobře, dítě zajde k náčelníkovi revolučního výboru, udá otce anebo matku jako zrádce, protože se opovažovali omezovati jeho volnost a nevázanost trestem zaslouženým. A za nedlouho dostaví se do domu katané, vedeni povedeným a uvolněným synáčkem, svážou otce i matku a za nedlouho se bude houpati tělo jejich na šibenici, anebo bude se kutáleti hlava otcova a matčina, oddělena sekerou katovou od těla, k nohoum synáčka uvolněného, který bude tleskati rukama radostí, že už nyní nebude nikdo poklesků jeho trestati, že bude nyní volným občanem.

Ano, můžete se těšiti na ten okamžik, až ta duchovní sůl bude zničena, až kněží nejenom ze škol, ale také z chrámů a z far a z osad budou vyhnáni a zabíjeni, potom zajisté nastane nejenom volnost, pak nastane i také rovnost a bratrství. Neplatí-li pro dítě čtvrté přikázaní Boží: Cti otce svého i matku svou, pak ani pro vás vzrostlé a veliké děti nebude platiti páté přikázaní Boží: nezabiješ a sedmé: nepokradeš. A kdo z vás pracně a lopotně sobě uschránil nějaký ten krejcar na stará léta, kdy nebude ke práci schopen, neužiješ ho. Přijde k tobě lenoch nedbalý a řekne: Nyní jsme všickni rovni, ty ale máš o několik zlatek více než já, sem s nimi, rozdělíme se. A sotva že trhan prohýří peníze obdržené, přijde opětně a řekne: Milý občane, zase není mezi námi rovnosti. Ty máš ještě polovičku těch peněz, já už ale nemám ani haléře. Máme-li býti rovni, musíme se na novo

děliti a budeme se tak dlouho děliti až nebudu míti nic ani já, ani ty, a pak budeme rovni. A bude-li míti někdo z vás o jeden kabát anebo sukni více, než nějaký pobuda, pak zase není rovnosti mezi vámi. Zase musíte rovnost prováděti a sice tak, že musíte se o oděv svůj rozděliti.

A což kdyby někdo z vás takovému občanu zloději postavil se na odpor, neučinil mu po vůli, nerozdělil majetku svého? Pak porušil volnost a rovnost, jednal proti zákonům revolučním a nyní nezbývá nic než bratrství. A z pouhé lásky bratrské půjde občan zloděj k výboru revolučnímu, udá vás jako nepřítele volnosti a rovnosti a za nedlouho dostaví se zřízenci revoluční, spoutají vás ovšem ne svazkem lásky bratrské, ale spoutají vás okovy, zavedou před soud revoluční a tam vynesen bude výrok následující.

Občan ten neb onen uznán za protivníka a škůdce volnosti a rovnosti, neboť nechtěl se o majetek svůj s jiným občanem rozděliti, proto uznává se vinným velezrady a protizákonitého jednání a proto musí se učiti lásce bratrské. Život svůj musí dáti za bratra svého a bratr jeho občan zákonům novým a revolučním věrný, uváže se nyní v majetek jeho, a bude jím vládnouti potud, pokud zase nějaký nový občan nepřijde a nebude na něj naléhati, aby o majetek zděděný s ním se rozdělil.

Tak daleko, přátelé milí, dojde a musí dojíti společnost lidská, jakmile soli duchovní, kněží katolických a učení jejich jest pozbavena. Tu se podobá společnost lidská stojaté kalužině, ze které paprsky sluneční sůl vytáhly, a která nyní pozbavena soli, zapáchá a smrdí, a v nížto ošklivý a hnusný hmyz se usazuje. Jako pole nebývá-li osoleno nemůže plodů hojných vydávati, ale plodí jenom hloží a bodláčí, tak také i ta role společnosti lidské nebývá-li osolena duchovní solí učení Kristova, nemůže ploditi ctností občanských. A jakož pokrm nebývá-li osolen, nemůže zdraví donášeti a živnou mízu tělu našemu, tak také společnost lidská jest bez soli duchovního učení Kristova pokrmem nezáživným.

A odkud to, že ač tato sůl duchovní, kněží katoličtí tak velmi jsou potřebni, že bez nich společnost lidská nikterak obstáti nemůže, přece nicméně bývá sůl tato mařena, bývají ze škol vyháněni, ano i zabíjeni, a že ti, kteří tuto sůl maří, se domnívají, jakoby službu tím prokazovali Pánu Bohu?

Také na tuto otázku dává Pán Ježíš. pravda, věčná odpověď, slovy: »A to učiní vám, protože neznají Otce ani mne.« Nyní už snadno lze vám poznati, jací jsou to křesťané, kteří na kněze katolické kydají hanu a potupu, a kteří by je rádi vyhnali nejenom ze škol, ale také z chrámů a z farních osad. Nyní snadno můžete poznati, jací jsou to křesťané, kteří zabíjejí kněze a vraždí, domnívajíce se, že tím službu prokázali Pánu Bohu. Pán Ježíš je označil slovy: »To jsou ti, kteří neznají ani Otce, ani mne.« Jsou to neznabozi.

Sám zajisté Pán Ježíš řekl apoštolům: »Jako mne poslal Otec, tak i Já posílám vás.« Jsou tedy apoštolové, jsou i řádní jejich nástupcové, biskupové a kněží, vyslancové nebeského Otce, krále

nebe a země. A kdokoliv vyslancem královým zhrdá, zhrdá také samým králem. Kdokoliv vyslance králova nectí, ale naopak hanou, potupou a pomluvou jej odbývá, ten také nectí samého krále. Avšak neujde trestu zaslouženému nižádný, kdokoliv vyslance královy vyhání ze škol, vyhání z chrámů, kdokoliv je vraždí. A předpověděl Pán Ježíš Svým věrným přátelům nátisky, jakéž budou od světa trpěti z té příčiny, aby se rozpomenuli na slovo a předpovědění Kristovo, až hodina utrpení a pronásledování se přiblíží. Předpovídá Pán Ježíš Svým věrným, že budou v nenávisti u všech lidí pro jméno Jeho, aby pamatovali, že není učenník nad Mistra, ale že mu dostačí, je-li jako Mistr jeho.

Ale nenechává Pán Ježíš Svých věrných bez hojné útěchy, ale zaslibuje ji skrze Ducha Svatého Utěšitele. A jakož svatí apoštolové se radovali, kdykoliv bylo jim přáno pro jméno Kristovo trpěti protivenství a pronásledování, tak také i nástupcové jejich nejednu příčinu mají k radosti právě tehda, kdy svět je pronásleduje, kdy všecko zlé o nich mluví lží a nepravdou, tehda mohou zvláště se radovati nástupcové svatých apoštolů, neboť odplata jejich hojná jest v nebesích.

A nad to mohou se ti nenávidění, hanění a potupení kněží v protivenství a pronásledování tím těšiti, že jakož sůl není a nebude nikdy zbytečnou, ano naopak zůstane vždy velepotřebnou, tak že bez ní nebude nikterak lze se obejíti, tak i bez té soli duchovní, bez nástupců apoštolských, biskupů a kněží katolických svět nikdy blažen a šťasten nebude. Vždyť Pán Sám těší Své věrné: »Nebojte se, já jsem přemohl svět, i také vy jej přemůžete«. Pán náš milý zaslibuje Svým věrným: »Já s vámi jsem až do skonání světa«. A tu můžeme my kněží vším právem volati: Jestliže Pán Bůh s námi jest, kdo bude proti nám? Třebať nám jenom, abychom láskou ustavičnou vespolek se milovali. Aby láska tím více mezi námi se vzmáhala, čím více nás svět nenávidí. Třebať nám, abychom jako dobří rozdávači mnohonásobné milosti Boží, tak jak ji každý přijal, rádi a ochotně přisluhovali. Třebať nám, aby kdo mluví z nás, mluvil jako řečí Boží, kdo posluhuje, by posluhoval jako z moci, které Bůh uděluje, aby ve všem ctěn byl Bůh skrze Ježíše Krista Pána našeho. Amen. *František Klíma.*

Řeči příležitostné.

Promluva u příležitosti sv. biřmování.

Jak máme víru svou vyznávati.

»A když kladl na ně Pavel ruce, přišel Duch Sv. na ně.« Skut. Ap. 19, 6.

V Kristu shromáždění! Bývá obyčejem, že se odvedeným nováčkům, než bývají zařaděni k svému praporu, dříve předčítá reglama, t. j. ukazuje se jim na povinnosti, které v budoucnosti k svému praporu míti budou!

Rozhlížím-li se prostorami tohoto chrámu, vidím také celou řadu nováčků duchovních, kteří mají býti přítomným vojevůdcem duchovním — nejdůstojnějším panem biskupem pod prapor sv. kříže zařaděni.

Aj, vy, kteří dnešním sv. biřmováním stanete se vojíny Kristovými, jaké pak budete míti v budoucnosti povinnosti k svému praporu — k praporu sv. kříže? Každý vojín jest svou ctí zavázán vždycky k praporu svému se přihlásiti a prapor svůj s nasazením vlastního života hájiti — tak i vy!

Jak byste se měli k svému praporu ozdobenému křížem hlásiti a prapor sv. víry hájiti, t. j. *jak byste měli víru svou vyznávati,*

to ukáži vám v dnešním slavnostním rozjímání.

Ó Ty Duše přesvatý, dárce na vše bohatý, dej mi výmluvnost Pavlovu, víru Petrovu a lásku miláčka Páně, abych v srdcích drahých biřmovanců roznítil lásku a obětavost pro sv. víru!

Pojednání.

Rozmilí v Kristu! Řekl jsem, že máme *víru svou vyznávati.* Jest potřebí tak činiti? Ano, žádá toho přirozenost lidská. Člověk skládá se, jak vám známo, z duše a z těla. Co cítí duše, to dává na jevo i tělo. Neboť páska mezi duší a tělem jest velmi úzká, že co cítí duše, to cítí také tělo. Na př. duše jest smutná a smutek ten jeví se na celé tváři člověka. Duše veselá září zase z veselých, čtveračivých očí.

Přirozenost lidská žádá dále, aby člověk to, co vnitru cítí, sdělil s jiným, tedy také co ve své duši věří, jinému oznámil. A čím sděluje člověk spolubratru svému to, co cítí? Řečí! Řeč jest ten královský dar, kterým obdařen jest jen král tvorstva na zemi — člověk. Jest tedy to přirozené člověku, aby, co ve své duši věří, také na venek vyznal, a takové vyznání víry jest bližnímu velmi užitečné i nám samým prospěšné.

Vyznání víry jest velmi *užitečné bližnímu,* neboť ho k živému vyznání víry povzbuzuje. Jako kůň, který lenivě po silnici se vleče,

spatří-li náhle vedle sebe mihnouti se jiného koně tryskem se ženoucího — rychle sám také dá se do běhu, — tak podobně živou vírou svou probudíme mnohého z náboženského spánku a povzbudíme k větší horlivosti.

I *nám* samým to vyznání víry *prospívá,* neboť zvyk působí cvik. Čím co častěji konáme, tím jsme v tom ustálenější a pevnější.

Ba vyznání víry jest *nutné,* ono jest jediné mostem vedoucím ke spáse věčné. Proto praví Spasitel: »Kdo mne vyzná před lidmi, toho i Já vyznám před Otcem Svým nebeským, ale kdo mne zapře před lidmi, toho i Já zapřu před Otcem svým, který v nebesích jest.« Mat. 10, 32. 33.

Mám za to, že jsem vám dostatečně ukázal, že vyznání víry jest nám přirozené, užitečné a nutné.

Jak tedy máme jedenkaždý víru svou vyznávati, tak tážeš se mne, ty *dítko,* ty *jinochu,* ty *panno, muži* i *ženo!* Chci vás všechny dle možnosti příslušnou odpovědí uspokojiti.

1. Jak *má* **dítko** *chodící do školy* vyznávati víru svou? Na to odpovídám: Když božský Spasitel ubíral se na oslátku do Jerusaléma, tu i malé dítky v zástupu chválily Ho slovy: »Hosanna synu Davidovu — požehnaný jenž se béře ve jménu Páně — Hosanna na výsostech« Mat. 21, 9, — má tedy a může i malý chlapeček a děvčátko konati to, co slouží ke slávě Boží a tím vyzná víru svou!

A zajisté ke slávě Boží slouží, milé dítě, tvá upřímná, pozorná *modlitba,* když vychází z čistého, nevinného srdce. Pán Ježíš měl malé dítky pro nevinnost zvláště rád, a proto pravil: »Nechte maličkých přijíti ke mně, neboť jejich jest království nebeské«. Marek 10, 14. Proto děti spěchejte k svému Spasiteli do chrámu Páně. Tady vás slyší a vaše prosby vyslyší. Na tomto posvátném místě chrámovém, uctivě, zbožně se chovejte a tím vyznáte víru svou, a získáte si lásku milého Ježíška!

Víte, drahé dítky, že za všechno, čím jsme a co máme, máme děkovati jen Ježíši Kristu ukřižovanému! Proto važte si děti toho bolestného nástroje, *važte si sv. kříže.* Cím dáte na jevo úctu svou k sv. kříži? Tím že uctivě, pozorně se křížem budete znamenat, a sv. kříž posmeknutím, nebo pozdravem: »Pochválen buď Pán Ježíš Kristus« — uctívat! Tímto pozdravem nepozdravujeme ovšem ani dřevo, ani železo, z něhož kříž jest zhotoven, nýbrž samotného Pána Ježíše! — Hodný syn a dcera, spatří-li na hrobě otce svého kříž, posmekne, vzpomene si na lásku otcovskou a povzdechne si »Lehké odpočinutí dejž mu, ó Pane!« Podobně jdeme-li kolem kříže, třeba u cesty stojícího, vzpomeňme si na lásku Ježíše Krista, již nám hlásá kříž! Představme si, jakoby Ježíš Sám vyšel nám vstříc, vzal nás za ruku, přivedl ke svému kříži a šeptal nám: Dítě drahé, pamatuj na mou otcovskou lásku, na tomhle potupném kříži jsem pro tebe zemřel! A jako struna, když se jí dotkneme, vydá zvuk, tak i naše duše, když se jí dotkne vzpomínka na lásku Ježíše Krista, vydá zvuk, tlumočí tělem, posmeknutím, tlumočí ústy ten dík za lásku slovy: »Pochválen buď

Pán Ježíš Kristus«, anebo »Pozdraven budiž sv. kříž, na němž umřel Pán Ježíš!«

Ó děti, takto vyznávejte víru svou! Ó jak to bude krásné, jakou radost bude z vás míti Pán Ježíš, když vy tímto způsobem se k Němu hlásiti budete!

2. I vy **jinoši** škole odrostlí máte vyznávati víru svou. A jak? Hleďte, jen na něco upozorním!

Mnozí chlapci, sotva škole odrostlí, jdou kolem kněze — třeba svého bývalého učitele — a ani si ho nevšimnou, ani ho nepozdraví — takovými nebuďte! Vyznávejte pozdravem duchovního — víru svou!

Kněz kráčí k nemocnému s nejsvětější Svátostí. Chlapci vidí kněze jdoucího k nemocnému, a aby nemusili božskému Spasiteli v rukou kněze přítomnému se pokloniti, uskakují do dvora, do síně, do světnice — aj, oni zapírají víru svou!

Jest neděle — svátek — zvoní se do kostela. Chlapci sice do kostela jdou, poněvadž je rodiče k tomu nutí, ale v kostele samotném neuctivě se chovají. Zde šeptají, mluví, ohlížejí se, smějou se, ukazují si na děvčata, nevědí ani co se při oltáři děje, ba při samém pozdvihování ani nekleknou, neb jen na polo, kříž odbudou jen ledabylo — aj takoví zapírají víru svou!

Mnozí chlapci pod všelikou záminkou odcházejí z chrámu Páně a kolem kostela se toulají nebo někde na hřbitově sedí a se baví, ba dokonce někde za zvonicí karty hrajou a čekají až bude konec! Ach takoví zapírají víru svou! Pro Bůh, jinoši drazí, nebuďte takovými, neboť vám platí výhružná slova našeho Spasitele: »*Kdo mne zapře před lidmi, toho i já zapru před Otcem svým nebeským!*« Mat. 32. 33.

3. Také i pro vás, **dívky**, mám krátké napomenutí a povzbuzení k vyznání víry!

Nejlépe vyznáte víru svou, když bělostnou lilii — *čistotu panenskou* — si neporušenou zachováte, když budete opravdovými pannami a tak kráčeti budete ve šlépějích Panny všech panen — Panny nejčistší!

Milé dívky, pro každou z vás přiblíží se čas, že bude pomýšleti změniti stav svůj svobodný — ve *stav manželský*. Tenkrát octne se mnohá z vás jako pramáti vaše Eva u stromu poznání dobrého i zlého, tenkrát budete snad na vahách, pro koho se rozhodnouti, kterého ženicha zvoliti. I vám snad na tom stromě budoucího manželství objeví se had lesklý, svůdný a bude vám našeptávati: Vezmi si za muže tohoto jinověrce! Má veliký statek, budeš dělati paní, budeš míti všeho dost, budeš si moci všeho dopřáti, bude tě na rukou nositi atd.

Ó dívky křesťanské, dívky krví Kristovou vykoupené, prosím vás, nečiňte tak! Nebuďte zrádkyněmi své víry! Nedopusťte, aby ta sv. víra vaše, kterou vám již od maličkosti vštěpovala drahá vaše matička, ta sv. víra v srdci vašem zářící a jako teplé sluníčko zahřívající, musila ustoupiti víře falešné, mrazící, jen jako muška svatojanská se blýštějící!

Ó nezraďte, dívky milé, nezraďte Krista za bídný groš, za pěkné postavení, za sličnou tvář! Neodvažte se šlápnouti na to posvátné znamení kříže na prahu do stavu manželského — věřte mi, že byste byly nešťastnými zde i na věčnosti! Neboť kdo zapře Krista, toho i jednou zapře Kristus a tomu bude platiti hrozné, věčné: Běda!

4. Obracím se k vám, **matky** křesťanské, s prosbou: Vyznávejte víru svou katolickou ve své domácnosti, podepřete ten dům křesťanství — za naší doby v srdcích tak mnohých se kolísající!

Pán Ježíš ukázal se jednou sv. Gertrudě jako malé pacholátko, které nese na svých dětských raménkách velikánský dům, který se silně kloní a zdá se, že se zřítí a zůstane z něho jen hromádka ssutin. Pán obrátil se k milé dceři Evině a starostlivě pravil k ní: Hleď, jakou námahou, jakým napjetím musím chrániti Svůj milý dům sv. náboženství! Neboť skoro v celém světě klesá, hyne, a málo jest těch, kteří věrně pracují na jeho ochranu a na jeho rozšíření . . . Proto, milá duše, měj soustrast s mou mdlobou! Všichni, kteří slovem, nebo skutkem hledí náboženství mé podporovati dle nejlepších sil svých, takoví spolu se mnou jsou podpůrnými sloupy mého domu (náboženství) a činí lehčím mé břemeno! . . . (Heil. Gertruds Gesandter der göttlichen Liebe.)

Ženy i matky! I vám ukazuje se Kristus těžce nesoucí na bedrách Svůj dům, sv. náboženství! Ó mějte soustrast s Ním, podepřete ten těžký dům, ulehčete to těžké břímě Spasitele statečným, horlivým vyznáváním a šířením sv. náboženství! Máte k tomu dosti příležitosti. Aj dítko vaše od prvního otevření očí na svět spočívá ve vašich rukou!

Ó ženy — matky, na vás spoléhám, od vás žádám lepší budoucnost! Vy můžete nám vychovati lepší pokolení, vy můžete křesťanství kolísající v rodinách ještě vzpřímit! O zachraňte, zachraňte co se ještě zachrániti dá!

Vštěpujte tedy sv. *víru* útlým *dítkám* svým, učte je *vážiti* si *kříže*, který jest pro nás stromem obtíženým ovocem všeho požehnání! — Vryjte do něžných srdcí dítek svých hluboce tu *pravdu: Bůh jest!* Napište písmem nesmazatelným všechnu pravdu, kterou *Bůh zjevil* nám do srdcí svých chovanců! Naučte dítky své — jako matka Machabejská, — aby se vždy neohroženě k víře své hlásily a ji vyznávaly!

Bděte nad *dospívajícími dětmi*, střezte je hada hříchu, který je o víru připraviti může. Bděte nad nimi jako anděl strážný a odvracejte je od špatných zábav, od nočních toulek a zábav tanečních v době zapovězené, k nimž právem počítám i zábavu taneční v sobotu — trvající přes půlnoc!

Ještě o něco vás, matky — hospodyně, prosím. Žezlem, jimž ve své domácnosti vládnete, jest vařečka. Nuže tedy, užívejte tohoto svěřeného žezla dobře! Vařte pokrmy takové, které právě přítomný církevní čas dovoluje. *Zachovávejte půst!* Tím vyznáte víru svou! Ó jak záhubně to působí na dítě, když slyší od svého katechety, že v pátek a v nařízené dny masa požívati není dovo-

leno — a ono přijde domů a nerozumná matka mu v takový den maso k obědu předloží! O nevíte, matky, jak otravujete něžnou dušičku vašeho dítěte! Takové jednání ničí jako mráz květinku v útlém srdéčku, květinku sv. víry!

Vím, matky, že vaše postavení jest těžké, cítíte, že na obrození života náboženského v rodině síly vaše nepostačí, proto utecte se k Matce Boží, proste ji za pomoc, vyznávejte víru v její pomoc milou jí *modlitbou, sv. růžencem!* Abyste ukázaly veřejně, že tato pravá víra Kristova, ženy . . ., tato víra Marianská jest heslem vaším v životě, vyznávejte to sv. růžencem ovinutým kolem svých rukou! Neboť budete-li vyznávati víru svou v Marii, budete tím spolu vyznavati i víru v Ježíše Krista a Kristus se k vám jako ke ctitelkám své milé matičky jednou přihlásí.

5. Konečně obracím se k vám, vy **mužové**, kteří máte ve veřejném životě rozhodovati, kteří máte býti zvláštními bojovníky Kristovými! Jaké jsou vaše povinnosti, co se týká vyznání víry?

a) Především *světte neděle a svátky!* Jak bolestně to působí na každého upřímného katolíka, vidí-li v neděli a ve svátek pracovati muže jako ve všední den! Bůh volá: »Pomni člověče, abys den sváteční světil«. Církev napomíná ve svém přikázaní: »V neděli a ve svátek budeš celé mši sv. pobožně přítomen!« . . . a křesťan katolík neslyší hlasu matky pozemské — Církve, a pracuje v neděli a svátek: »Já sice do kostela nejdu, ale přece nepřestávám býti věřícím křesťanem, já věřím, ale uvnitř!« — Taková víra podobá se železu pevnému, které však rezem na své síle ztrácí!

Mužové katoličtí! Dítko, které v cizině jest a žádné zprávy o sobě rodičům nedává, ani je nenavštíví — takové dítko rodičům se odcizilo a podobně odcizí se muž katolický — Otci — Bohu a matce Církvi, když za celý čas do chrámu Páně nepřijde, když neděli a svátek nesvětí!

Milí mužové! Každá neděle musí ve vás vzbuditi touhu po věčné neděli, jinak na nebe zapomenete. Každá mše sv. musí vás v duchu postaviti pod kříž vašeho Spasitele na Golgotu, jinak nebudete si vážiti kříže sv. — znamení vítězného — skrze něž se vám spasení dostalo! Proto, mužové křesťanští, ukazujte víru svou svěcením neděle a svátků. Pak budete také pamatovati na tu neděli, kterou vám Bůh chystá po časné práci — v nebesích.

b) Vy mužové katoličtí jste bojovníky pod praporem Krista! Jako nejvyšší vojevůdce přichází aspoň jednou za rok, aby shlédl vojsko své — tak i Ježíš Kristus vrchní velitel váš přichází k vám aspoň jednou za rok, aby spočetl řady svých věrných. Jako v čas vrchní prohlídky všichni muži do jednoho pod prapor svůj se shromáždí, tak shromážděte se i vy v době vrchní prohlídky — *v čase velikonočním* pod praporem kříže sv. — tam u oltáře — *při sv. přijímání.* Kdo se k praporu velikonočního Beránka Božího nepřihlásí — sv. zpovědí a sv. přijímáním — o tom smutně může říci vojevůdce Ježíš Kristus — umřel, nebo padl do zajetí ďábla!

Ó mužové pod praporem kříže, neopouštějte Krista. Hlaste se k Němu hodným velikonočním sv. přijímáním a tím vyznáte víru svou a získáte si lásku Otce nebeského, i matky — Církve!

c) Dnes jest velmocí *tisk*. A tento tisk má právě mnoho na svědomí. Špatný tisk židovsko-nevěrecký to byl, který otrávil srdce katolických mužů. Dnes všude v každém i tom nejmenším téměř městečku jsou postavena děla, jimiž chrlí se koule nepřátelské — na Krista a Jeho náboženství. Ano redakce různých listů vysílají do světa různá hesla, terrorisují všechno od shůry až dolů, činí veřejné mínění, působí na bursu i na ministerstvo, ba i na spravedlnost při soudech. Dnes všecko přistřihuje se nůžkami tisku, dnes všechno točí se podle novin. A kdo jest pánem toho tisku — žid, liberal, nevěrec!

Byl to žid z daleké Anglie — Mojžíš Montefiore — který židům shromážděným v Krakově r. 1840, radícím se, jak by opanovali svět, dal jako jedenácté přikázaní: »Nesmíš žádný cizí tisk nad sebou trpěti, abys dlouho mohl vládnouti nad goimy (křesťany)!« A hle, židé uposlechli. A dnes jejich tisk ovládá svět! Dnes židovský tisk rozněcuje revoluce, budí národnostní spory, vystřídává ministry, obrožuje trůny a denně tisíce lidí raní svými jedovatými papírovými šípy.

Mužové katoličtí! Aj, děla tisku většinou jsou obrácena proti Kristu. Mužně v před! Vrhněme se na tyto smrtonosné zbraně, obrácené proti Kristu, zmocněme se jich a obraťme je proti Anti-Kristu. Zmocněme se tisku! Podporujme tisk křesťanský, opovrhujme tiskem nekřesťanským! Žádejte, mužové, všude i ve veřejnosti katolické časopisy, knihy obrázkové i bez obrázků, předplácejte, pročítejte, rozšiřujte katolické obranné brožury, katolické noviny a knihy a tím zřejmě vyznávati budete víru svou.

d) Máme-li, mužové drazí, v boji s protikřesťanstvím zvítěziti, pak musíme se nepřátelům co se týká jakosti zbraní vyrovnati, ba musíme je předčiti. Nejenom to, ale musíme také užiti týchž zbraní, kterými se nepřítel nadvlády ve světě domohl a těmi zbraněmi jsou *spolky*.

Jednotlivec ovšem ničeho nedokáže, jest slabý, ale když se ruka k ruce vine, pak se dílo podaří! — Jedna housenka ležící na koleji, kudy vlak se žene, jest snadno rozmáčknutá a vlak zuřivě přes její mrtvolu dále uhání. Když však mnoho housenek se spojí v klubko, a mnoho takových klubek ulehne na koleje, tu i netvor vlak — rychlostí blesku se ženoucí, zastaviti se musí a nemůže dál.

Aj muži, spojte se v klubko, spojte se v uvědomělé, z přesvědčení utvořené katolické spolky! Jednotlivé spolky ať spojí se v jedno velikánské klubko, ve spolek ústřední, se společným podle zájmů zastoupeným komandem a já vám slibuji, že zarazíte ten nevěrecký vlak, který dnes hrozivě žene se světem, do záhuby bezedné.

Mužové, buďte věrnými, obětavými, uvědomělými a neohroženými členy katolických spolků! Vyznávejte víru svou nejen v ře-

dách za praporem, ale i při obyčejích křesťanských, jako při popelci a požehnání sv. Blažejském. Mužové, spojte se ve spolky katolické a v nich dle víry své katolické žijte a tak vyznávati budete víru svou.

c) Mužové, katolíci! Žijeme sice v katolickém státě, ale nemáme katolických zákonů. Zákony naše nejsou zbudovány na těch dvou sloupech, které postavil Svým učením Ježíš Kristus, zákony naše — otevřeně tak pravím — nejsou zbudovány na základě lásky a spravedlnosti — nejsou zákony katolickými!

Láska a spravedlnost ruku v ruce musejí kráčeti v životě národů i států. Poněvadž tyto dvě sestry, láska a spravedlnost, nalézají se jenom pod praporem kříže, proto kříž musí býti sloupem, na němž stát katolický se otáčí. Kříž musí zdobiti nejen korunu panovníkovu, ale musí býti svědkem všech prací a ustanovení zákonodárných, on musí zaujímati v síni školní i v místnosti veřejné místo první.

Víte a cítíte to sami, že až dosud tomu tak není. Až dosud nemáme katolických zákonů. A proč jich nemáme? Protože nemáme katolických poslanců! Či můžeme nazvati katolíky ty, kteří odhlasovali zákon o nedělním klidu — ne svěcení neděle — a ten moderní liberální zákon školský?

Na vás, drazí mužové, záleží, abychom měli katolické poslance a tím samým katolické zákony. Odpusťte, že vám otevřeně pravdu nemilou povím: »Vy jste sami na tom vinni, že nemáme katolických poslanců, poněvadž poslance katolíky za své zástupce do sněmu nevolíte!« Kníže Hessenský, když jednou přišla k němu deputace stěžovati si na svého purkmistra, tu zavolal profousa a každému žalobníku kázal naměřititi pět a dvacet ran. A když deputace zaražená se omlouvala, že ty rány patřejí jejich nespravnému měšťanostovi, tu zvolal kníže: »Ty rány plným právem patřejí vám, poněvadž jste si svého špatného purkmistra již po třetí zvolili!« (Vypravuje P. Abel.)

Mám za to, mužové milí, že u nás v království katolickém není potřebí na voliče profousa, tu postačí jednomu každému jeho svědomí. Volte podle svého svědomí, mužové katoličtí, a pak jistě vyjdou z voleb katoličtí poslanci, kteří nám urobí katolické zákony.

Považujte volby za věc svého svědomí, za akt vyznání své víry. Na každém hlasu záleží, poněvadž neplatí právo a spravedlnost, ale většina. Tak liberalní zákon školský, který jako rakovina zničil zdravý organismus našeho školství, byl odhlasován většinou jen několika hlasů.

O muži, vždycky statečně, otevřeně, svěcením neděle a svátků, sv. přijímáním, tiskem, spolky a volbami vyznávejte víru svou! Neboť tím získáte si velikou zásluhu u Boha. Krásně vás ke statečnosti vybízí sv. *Tomáš Akvinský:* »Poněvadž krvavé časy, v nichž se smrt mučennická podstupovala, přešly, mají oni před Bohem velmi velikou zásluhu ti, kteří v oné době a v tom okolí, v němž tolik nevěry a pochybovačnosti vládne, statečně slovem i skutkem

svědectví vydávají své víře.« Vyznávejte na zemi Krista a Kristus vyzná vás na nebi!

* * *

Drazí biřmovanci! Tane mi na mysli obraz: Marie Terezie, císařovna, utíká se ke šlechticům uherským, aby ji ochránili proti nepřátelským útokům lakotného Bedřicha. Císařovna drží na rukou svých malé dítko, Josefa, a ukazuje ho poddaným magnatům. Ti plni nadšení, pozdvihují ruce své jako ke přísaze a volají: »Zemřeme za krále našeho!«

I dnes císařovna — Církev sv. — pronásledovaná četnými nepřátely, utíká se k vám s dítkem Ježíškem — s božským Jeho učením — na ruce a volá k vám: Zachraňte mne! Ó zachraňte císařovnu svoji, zachraňte to dítko božské na jejích loktech, zachraňte učení Ježíše Krista! Pozdvihněte i vy ruce své jako ke přísaze a zvolejte jeden každý v srdci svém: Zemřeme za krále našeho, zemřeme za panovnici svou Církev katolickou! Pro svou Církev budeme žít, pro ni se bít, za ni chceme i umřít!

A když každý z vás biřmovanců tomu učiněnému slibu dostojí, pak bude moci jednou volati sv. Pavlem: »*Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval. Naposledy složena jest mi koruna spravedlnosti, kterou mi dá Pán v onen den — spravedlivý soudce.*« Tim. 4. 7. Amen. P. *František Jiráskо.*

Řeč při májové pobožnosti.

»K tobě vzdycháme lkajíce a plačíce
v tomto slzavém údolí.«

Pozorujeme-li uspořádání přirozenosti lidské vůbec, obzvláště pak vzájemné spojení člověka vnitřního s jeho zevnějškem, nelze se dost vynadiviti velemoudré prozřetelnosti Boží.

Neboť Hospodin zřídil člověka tak, že se na zevnitřní jeho postavě, především ale na tváři, v obličeji jeví to, co se v nejtajnějších děje duše hlubinách a co by mnohý na nižádném nevyznal mučidle, prozrazuje často jeho tvář, jeho oko, jeho hlas.

Když uražená stydlivost, sotva že se ozve v prsou jinocha nevinného nebo panny cudné, již ruměncem polévá líce jejich: totě působení mistrovské ruky Páně.

Když podvodníka hlas nejistý na hadí zámysl srdce zkaženého ukazuje: toť řízení velemoudré prozřetelnosti věčné.

Když oko zlostníkovo, když zamračené jeho čelo, když třesoucí se rty prozrazují, že hněv a pomsta víří v prsou rozsápaných: totě pokynutí prstu Božího ostatním na výstrahu. — A když nevinně trpíme a upřímný přítel nahlas mluviti nesmí, ale útrpný jeho pohled balsám útěchy do srdce nám vlévá: toť opět dobrodiní moudrosti svrchované, kteráž tak přepodivně vnitřní cit soustrasti ve tvář a v oko vtiskuje.

K těmto neocenitelným moudrosti Boží dobrodiním náleží také dar slzí, kterýmž obdařil milosrdný Hospodin pokolení lidské, an je z ráje vypověděl do tohoto údolí slzavého. Když neštěstí koho tísní a nemá nikoho, komu by si požaloval, tu se sladký slzí proud vyprýští a srdci se uvolní.

Tak i bolestná Maria Panna s kříže na Kalvarii sejmouc božského jedináčka, uvolňovala srdci svému slzami; ano i Sám Kristus Pán, jakoby slzy posvětiti mínil, dopustil někdy, aby kanuly z božských očí Jeho. — A v pravdě musíme vyznati, že slzy jsou velevzácný dar Boží, přesladké dobrodiní moudrosti věčné. Dokavadž nebe nám příznivo jest, nám dává rosu a déšť; rovněž dokud milost Boží vládne srdcem lidským, dává oku potoky slzí. A běda člověku, jehož oko docela vyschlo! Slzy nejsou nic zlého, nic nepřirozeného. Mají-li však slzy naše Pánu Bohu milé býti, musejí z dobrého téci pramene, musejí to býti slzy křesťanské.

Poslyšte mne tedy s laskavostí, když o slzách křesťanských mluviti budu ve jménu Páně.

Pojednání.

Když srdce převrácené vidí, že zámyslům jeho zlým překážky se staví, když rozhněvaný mstivec pomstě uzdu pustit nemůže a jak se říká: zlostí pláče, jsou to také slzy, ale nikoliv křesťanské slzy; a běda očím těm, které takové slzy pláčí. O těch nebudu šířiti slov.

Když lakomec statků chtivý vida naději svou sklamanou rukama lomí, běduje a pláče, jsou to také slzy, v kterých se utopila důvěra křesťanská, tak že se ani modliti nechce pro ty slzy hříšné, a hanba očím těm, z nichž zoufalost potokem se lije. I tyto slzy pominu mlčením.

Když nezdárný syn životem prostopášným usužovav otce starostlivého nyní u hrobu stojí a s oka k zemi sklopeného několik slzí násilně vynořuje, jen aby se řeklo, že také plakal, jsou to také slzy, ale očím těm lépe by bylo, aby světla Božího slz nespatřily. Jsou to slzy Jidášské a proto s ošklivostí odvracím se od nich.

Když studu prázdný obojetník pro zalíbení, pro dost mrzký užitek, který by rád vyloudil, útrpným se staví k neštěstí bližního, a jedním okem pláče, druhým pak pohlížeje na svůj zisk se usmívá, to jsou také slzy, avšak slzy farizejské, kteréž jednou bolestně páliti budou toho, který je vylíval. Ani o těch mluviti nechci.

Dvoje toliko slzy znám, které po lících jako rosa milosti Boží tekou a v oku křesťanském jako drahé a vzácné perly se stkví.

Jsou to *slzy křesťanské lítosti a slzy křesťanské lásky*. Když jistý král se dověděl, že syn jeho dopustil se skutku ohavného, celý uděšen, jakoby jej vyvrci chtěl ze srdce otcovského, bědoval bez ustání: »Není můj, není můj!« A takž i nebeský král vida člověka páchati hřích volá: »Není můj, není můj! Není to více dítě mé!«

A protože hříchem urážíme Pána Boha, proto jest hřích to největší zlé, co nás jenom potkati může Učíť Pán Ježíš: »*Co platno člověku, byť celý svět získal, na duši své pak škodu trpěl?*« A přece mnohý, když jest nešťasten, pláče; když bolestná nemoc jej svírá, pláče; když neúroda, nouze jej stíhá, pláče; když rodiče, dítky, přátele ztrácí, pláče; ale když hříchem o milost Boží se připravil, když duše jeho churaví k smrti věčné, když přikleká ke zpovědnici, ó tu bývá srdce bez zármutku, jazyk bez lítosti a oko bez slzí a jen ten zvonek tam u oltáře třikráte zapláče, když nešťastník ten nehodně přijímati jde tělo Páně.

Či snad jest to muže nedůstojno, aby tváře jeho slza lítosti smáčela? Nuže, Davide, králi slavný, proč jsi slzami smáčel lůžko své, když srdce tvé želelo hříchu spáchaného?

Anebo snad sladkosti nebeské nemají v sobě slzy kajicnosti? Petr, ten dobrý Petr, když mistra ze strachu zapřel, nevýslovnou cítil tíseň v prsou svých; a když naň pohlédlo mistra zapřeného, nebyl s to dále snésti bolest palčivou; ven, ven spěchal apoštol Páně, s očí jeho proudí se potoky slzí kajících, ale s nimi také se ven vyproudila úzkost nesnesitelná.

Když srdce k lítosti se pohne a lítost ta průchod si najde uslzenýma očima, bývá i Pán pohnut k odpuštění. A kdyby slzám rozlítostněného hříšníka nikdo na světě nerozuměl a kdyby celý svět pro takové slzy se mu posmíval, tam, tam na výsostech jest jeden, který jim rozumí a s útrpností na ně hledí.

Proto dovolil, aby kající Magdalena slzami smáčela nohy Jeho a kříž Jeho objímala. Ó kéž byste i vy znali tu slzu, která Petrovi po tváři tekla, kéž byste znali tu slzu, kterou Magdalena oplakávala provinění svá! Jen jednu takovou slzu, drahé duše, a budete spaseny!

Za času Mauritia byl smrtelně raněn zlopověstný náčelník loupežníků, jehožto jméno daleko široko strach a hrůzu nahánělo. I donesen jsa do nemocnice, k poslední pracoval hodince. Tu jako zázrakem pohnut jsa, pojednou z pokání z krvelačného vlka stal se tichým beránkem. Povolav k sobě kněze a upřímně se vyzpovídav, o tu jedinou milost prosil Spasitele, aby, prve než zavře oči, v slzách kajicnosti si duši očistil. Na to navštívil jej lékař a posadiv se k němu, pojednou předivné měl vidění. Nad postelí nemocného vznášely se zlaté váhy z oblaků visící. I přilétlo množství oblud ošklivých, ježto snesly množství černých písemností a položily je na jednu stranu váhy. Z druhé strany přiblížily se dvě postavy bílé, ježto vidouce klesati váhu hříchů tak hluboko, velmi se zarazily.

I šepce jeden druhému: »Což nemáme ničehož, co bychom položili na váhu skutků dobrých? Což musí zahynouti duše ta?« Načež s pláčem odvětil druhý: »Ovšem, což by tu bylo dobrého? Jesti to teprv druhý den, co přestal hřešiti.« A již již se těšili ďáblové, že umírající jim za kořist připadne. Tu skloniv se jeden z mládenců krásných k posteli, pilně sem tam pohlížel, jakoby něco hledal a spatřiv za postelí bílý šátek slzami zvlhčený, slzami,

které umírající loupežník v posledním tažení vycedil, uchopil jej a položil rychle na váhu. A ejhle! Váha ta padla tak, že převážila všecky nepravosti celého života zlotřilého.

Tak mocné, tak Pánu Bohu milé jsou slzy křesťanské kajicnosti, že všecky viny života hříšného nimi smazány bývají! Ale ještě záslužnější a krásnější jsou slzy křesťanské lásky.

Pomstu přísahal Esau Jakubovi. Třikráte sedm let uplynulo, co se tito bratří neviděli; jeden v srdci pomstu, druhý bázeň a úzkost nese. I povstala v Jakubovi touha po vlasti; proto vrací se domů, kde rozhněvaný bydlí bratr; předem na udobřenou posílá mu dary. Tu procitla láska v srdci Esauově; pomsta ustupuje citu šlechetnému, nepřátelství smilování bratrskému a zapomínaje křivdy utrpené, spěchá vstříc Jakubovi se vracejícímu. A ta ruka, která pomstu přísahala, objímá nenáviděného; a to oko, které ještě hněvem pianulo, pláče slzy upřímného usmíření.

Ó kéž by všichni, jižto pomstu srší, byli to mohli viděti, jak krásné vítězství slavila láska, když usmířeni oba dva bratří v náručí si leželi, ani nemluvili — a jen slzy prolévali! Ach to byly drahé slzy — slzy lásky.

A jak často by to dobré nebe mohlo býti svědkem takového vítězství lásky, jak často mohly by téci slzy usmířených dvou nepřátel, kdežto provedená pomsta slzy hořké vynucuje poraženému, utištěnému bližnímu zničenému.

Jsou však ještě jiné slzy lásky. Až přijdete na hřbitov a uvidíte klečícího na hrobě, an pláče a vzdychá nad ztrátou zesnulých miláčků, chovejte se tiše, neboť zdá se, jakoby i ten jemný dech šepotal větérku přes hroby vanoucímu: »Viz! láska se modlí a pláče, nevytrhuj ji!« A v pravdě jsou to slzy posvátné, kteréž nad hrobem zesnulého otce, matky tekou! Přicházejíť z útrob syna, dcery vděčně milujících. Ó kdybych všecky, kteří o svém vzkříšení pochybovati se osmělují, kdybych je všecky mohl na hřbitov uvésti, když si tam opuštění sirotkové slzami ulevují, já bych je poprosil, aby každou tu slzu zachytili a pokropili jí vadnoucí strom suché víry a naděje křesťanské.

Ano jistě: jsou to slzy posvátné, vždyť si jich povšiml a hnut jimi byl Sám Spasitel, když vdovu Naimskou viděl plakati nad ztrátou jediného syna a Magdalenu u hrobu Lazarova. Slzy posvátné to jsou, když děti rakev milovaných rodičů smáčejí, neb jsou to prosby odprošující za všechen způsobený zármutek a projevení díků za nesčetně přijatá dobrodiní. Slzy ale, které z nejčistšího pramene se prýští, jsou slzy lásky ke Kristu.

Jedním z nejlidnatějších náměstí Amsterodamských kráčí muž zamyšlený; volný jest jeho krok, bledý jeho obličej, spadlá jeho tvář a přes ni kanou veliké slzy s oka k zemi upřeného. Jen někdy oko k nebi zdvihá anebo kolem se ohlíží. Vidouce jej, zastavují se mnozí a pozorují tak neobyčejného člověka s útrpností, neboť celá postava jakýsi hluboký bol duše jevila. I nemohli se někteří zdržeti, aby se ho neotázali po příčině zármutku. Místo odpovědi stala se jeho tvář ještě truchlivější a hojnější tekly slzy po lících

jeho. Tím více podrážděna zvědavost okolostojících, dotíráno naň, aby příčinu bolesti své vypověděl. Tu z hluboka vzdychne a volá: »Ó bolesti nevýslovná! Lidé nemilují lásku!« »A kdo jest ta láska?« táží se ho. On pak vzdychá a volá: »Pán a Bůh můj, který pokolení lidské tak neskončeně miloval a lidé tuto lásku nevděkem tak nevýslovným splácejí!« — Žalem spravedlivým dojati, slzeli potom všickni.

Tyto slzy vyprýštily se ze studánky té nejčistší, přímo z pramene lásky ke Kristu Ježíši. A po těchto slzách, které by jen duše drahé uronily při pohledu na umučeného Ježíše, při pobožnosti křížové cesty, při rozjímání utrpení Páně, při pomyšlení na tolik urážek, které se Pánu Ježíši dějí v nejsvětější Svátosti oltářní, po těchto slzách horoucí lásky útrpné ohlíží se nyní tam s toho stkvěle ozdobeného a vkusně okrášleného stánku svého Matka sedmibolestná.

Pochybujete o tom, že se takových slzí nepláče? Ó díky Pánu Bohu, že uprostřed světa víry a pobožnosti prázdného má ještě Kristus sluhy horlivé a tak Sobě oddané, kteří rádi u kříže Jeho prodlévají, kteří by rádi rány Jeho vonným chladícím balsámem slzí upřímných umírnili, kteří se srdcem i myslí modlívají, aby Pán Bůh hříšníky obrátil a království ctnosti upevnil. — Tak poznali jsme povahu slzí kajicnosti a lásky.

Ó, přátelé milí! Nebraňte se slzám lítosti, jakmile hříchem obtížíte srdce své. A byť by i mnozí tvrdili, že se nesluší plakati, vzpomeňte na Petra, který tak hořce plakal — a byl apoštol, kmet; na Davida, který dnem i nocí slzami smáčel lůžko své — a byl král. A byť i mnozí plakat nedovedli slzy lásky k Pánu Bohu a nepochopovali by, kterak láska k nepřátelům plakat může, vzpomeňte si na Pána Ježíše, jak u hrobu Lazarova plakal, a byl Bůh, jak nad Jerusalémem plakal a měl tam umučen býti.

Žádné oko ještě nebylo upřímnou slzou zneuctěno, jestliže slza ta byla pravdivá a jestliže pocházela z citů křesťanských. Co nezneuctilo Spasitele světa, to nezneuctí ani nás; hleďme toliko, aby slzy naše byly příjemny tomu, Jenž osuší jedenkráte oči spravedlivých. Amen.

† Jan Götschner.

LISTY KATECHETICKÉ.

Co jest liberalismus
jakožto soustava filosofická a jeho vliv na společnost lidskou.

Podává **Fr. Wolf**, kaplan ve Dvoře Kr. n./L.

(Dokončení.)

III. Vzaty v souhrn důsledky liberalismu, ukazují, že liberalismus má směr podvratný a pod rouškou svobody vlastně že je nejvýš absolutistický a lidstvo demoralisuje, poněvadž neomezuje vášně, a poskytuje cíle nízké, které lidstvo povznésti nemohou. A tu samozřejmo jest, že upřímný duchovní správce, jemuž blaho svěřených duší na srdci leží, bude vší silou se snažiti, aby liberalismus v jeho osadě se nezahnízdil, anebo je-li již v jeho osadě, aby se nerozšířil. Odpověď na to jakým způsobem si má počínati, jest v době naší na výsost důležitá, neboť my právě žijeme v době, kdy ovoce liberálních zákonů se klidí.

a) Především dlužno hledati pomoc u Pána Boha; bude tedy duchovní správce prositi Toho, jenž zná srdce všech, aby osvítil svěřené ovečky, by zůstaly na cestě zákona Božího. Pak bude se snažiti, aby sám byl svatým; neboť, ač jest mnoho liberálů, přece málo jich jest formálních, spíše jsou materielními, kteří vidouce příklad pomyslí si, že se to se zákonem Božím tak do opravdy nebéře a žijí pak podle své vůle a ne dle víry. Jedině od liberálů slyšeti jest o kněžích: »Vždyť sami tomu nevěří, co káží.« »Jinak káží, jinak žijí.« Tu jmenovitě bude co nejpřísněji nastupovati na to, aby v domě farním řád církevní byl zachováván, aby jmenovitě abstinentia a carnibus v čas nařízený se zachovávala, pak aby snad čeleď účastenstvím v čas zakázaný sama nerušila přikázaní církevní; svěcení dne nedělního ať jest zachováváno a prováděno důsledně. Škoda, která snad zmoknutím obilí ve žních se stane, nesmí kněze vésti k tomu, aby prací čeledi své v neděli sám okazoval své osadě, jak se den Páně znesvěcuje! — V úřadě pak přísně se bude držeti předpisů. Veškeré obřady nechť se konají přesně podle rituálu. Za veliký ústupek, ba přímo za pokoření se

před liberalismem považovati nutno zavádění ritu v řeči obecné. Není-li zákon svatým a nedotknutelným všude, pak to již přestává býti zákon Boží, a je to měnivý zákon lidský! Ten, který zavádí ritus český, ten zavádí ten nejvlastnější liberalismus do svého působiště!

b) Toto jsou však jenom všeobecné a v každém případě nutné prostředky k zamezení liberalismu. Specielních prostředků musí se použiti dle okolností, a tu třeba rozeznávati, zda osada jest dobře katolickou, a liberalismus teprv ji počíná kaziti, anebo liberalismus již zahnízděn jest, dle toho pak musí se působiti.

V obojím případě bude se snažiti správce duchovní, aby rozšířil znalost sv. víry horlivým kázaním a sice apoštolským kázaním, ne snad krasořečnictvím, při kterém cíl přední spočívá v tom, aby citliví posluchači plakali, ale aby to kázaní mělo za cíl víru a mravnost a uvědomění katolické. Takovým kázaním připraví si půdu pro missii a renovaci. Účinek pak takto po několik roků připravované missie jest nepochybný. Důležitým činitelem pak jsou též slavnosti a průvody církevní, ty musí býti konány způsobem důstojným, velkolepým! To bylo by však působení pouze v kostele, ale to nestačí. Proti liberalismu musí se vyjíti z kostela, musí se působiště rozšířiti: V osadě katolické snadno duchovní správce zmůže svým osobním zakročením u hostinských, aby v jejich místnostech nebylo vykládáno žádných časopisů proti víře! Osobní požádání v osadě katolické postačí. Leč také sám postará se o rozšíření tisku katolického. Sám bude půjčovati knihy. Nabídne se k objednávání, a bude doporučovati knihy katolické! Zkrátka pro sv. víru stane se kolporterem! Aby noviny, které předplácí, měly více čtenářů, bude je půjčovati. Tak rozšiřováním tisku katolického připraví během několika roků půdu k založení spolku katolického. A tu hlavně musí hleděti k poměrům. Spolek s čistě ideálním cílem, jako jest pouze uvědomění katolické, neudrží se dlouho v květu mimo kostel. Dobře jest veřejnému spolku katolickému dáti praktický cíl, praktický účel nějaký pro život vezdejší, a cíle toho pak dobývati pod jménem katolickým způsobem a řádem, jak Církev sv. velí. Tedy aby život praktický, přímo řečeno vydělávání chleba vezdejšího, proniknuto bylo duchem katolickým. Druh takového spolku musí býti vyrostlý z poměrů! Tak liberalismu lze položiti hranice, kde lid jest katolický a liberalismus hledá půdu. Hůře jest však tam, kde liberalismus jest rozšířen a náboženství musí si vydobývati svého práva, jako je ve městech. Ve vládnoucích vrstvách v městech je svobodomyslnost vlastní modlou, které se klaněti musí každý, kdo chce býti pokročilým, uvědomělým vlastencem, národovcem. Tam dívá se liberalismus na kněze jako na zpátečníka, kněz je klerikálem, ultramontanem, a slouti katolíkem a víru vyznati je klerikalismus, a klerikálem býti, znamenalo by pro takového pokročilého vlastně politickou smrt, a proto všecko, jen to ne! A tak má kněz velice těžké postavení, a když něco začne, musí býti připraven, že bude považován za škůdce, který chce úroveň vzdělání snížiti, který

chce uvésti lid do klerikální poroby, za nepřítele národa. Tuť opravdu třeba síly od Pána Boha, aby dobře začal, vytrval a neustoupil, neboť liberalismus začne boj na život a na smrt, a proto musí kněz vystupovati opatrně, zvolna a jistě. Musí hledati sám duše katolické osobním stykem, osobními známostmi připoutati je ke své cestě, a hleděti tak získati stranu, která by mohla při volbách obecních proraziti zprvu aspoň jednoho kandidáta konservativního. Vůbec musí osobní chytrost získati přátely osobě kněžově a těmi přátely kněz musí provésti boj pro svou věc, pro náboženství. Získá-li stranu, která by mohla zprvu jen konservativní kandidáty proraziti, pak učinil mnoho, a již nabyl půdy, ze které možno mu působiti dál. Ovšem toť je dílo několika roků a vyžaduje taktu a důvtipu diplomatického. Když nabude kněz takovéto půdy, je další působení již mnohem snazší. Jinakým spůsobem však bojovati proti liberalismu zakořeněnému je velmi těžko, na liberály v inteligenci vlivu nabyti je skoro nemožno, neboť na kázaní nejdou, proti knězi jsou předpojati, a náboženství odbývají útrpným úsměvem, ale za to z tolerance či snášelivosti svobodomyslné protestantským pastorům se hluboce klaní.

Báje vypráví, že Ahasvér, který udeřil P. Ježíše kleslého před jeho domem, neumírá, ale bloudí světem jako věčný žid. Žid onen může býti obrazem ducha lidského. On bije Spasitele ve tvář, povrhá světlem jeho víry a nepokojný toulá se světem vědeckých hypothés a problémů. Ahasvér — lidský duch potvrzuje slova sv. Augustina: Inquietum est cor hominis, donec requiescat in Te Deus! *)

O vzájemné lásce „reformátorů“.

Črta z dějin kacířů. Podává **Václav Oliva**

Křesťanství jest per eminentiam *náboženstvím lásky*. Celý Nový Zákon jest jedinou toho ozvěnou. Život Kristův, všech svatých, život prvních křesťanů a tisíce tisíců žijících v naší době není ničím jiným, než důsledkem velikého slova Kristova: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.«

Protestantismus hned *při svém počátku*, jak z dějin známo, vychloubal se a *pyšnil, že jest »čistým evangeliem«*, v pravdě jedinou a správnou naukou Kristovou. Proto zcela *důsledně měl největší váhu klásti na lásku k bližnímu* a jeho původci *»reformátoři« měli býti navzájem stělesněním této lásky*, či měli ukázati svým přívržencům, že lépe vykonávají »zákon Páně«, nežli jich katoličtí odpůrci. Kdo však by se domníval, že skutečně tomu tak u »reformátorů« bylo, že totiž navzájem si tu největší lásku křesťanskou osvědčovali, ten by, jak z následující črty se přesvědčí, byl ve velikém omylu. Naopak »reformátoři«, poněvadž znal jeden

*) Prameny: Ottův Slovník Naučný. Dr. Horský: Dělnické Noviny. Blahověst. Müller: Theologia moralis. III. Skočdopole: Přír. kniha pastýřského bohosloví. Durdík: Dějiny filosofie,

druhého a to důkladně, nectili se vzájemně ani za mák. S největším opovržením a hanou o sobě píší a mluví. Toto počínání si jich jest pro mravní jejich charakter a křesťanskou lásku velice důležitým a závažným.

1. *Curyšští* píší: »**Luther** jmenuje nás odpornou a zpropadenou šektou, ač neuvážil, že právě tím prohlásil sám sebe za arcikacíře, protože nechce a nemůže v přátelství žíti s těmi, kdož věří v Ježíše Krista. Vždyť přece jest známo, jak tento člověk (i. e. Luther) neobyčejně jest ovládán ďáblem, jak nevymáchaně mluví a že každé jeho slovo jest ďábel anebo peklo. Všecky své knihy sepsal z vnuknutí a rozkazu ďáblova, v jehož moci se nalézal.« *Cvingli* poznamenává: »Jen pozorujte, jak ďábel se namáhá, aby se zcela toho člověka (Luthera) zmocnil.« (Jansen: »Dějiny národa německého« 3, 151.) »Luther«, píše týž dále, »vyjadřoval se všude neobyčejně pyšně a tak zpupnými slovy, což se stalo jeho obyčejem, že svůj názor vždycky prosaditi musil. Všichni páni a šlechtici, kteří účastnili se disputace (v Marburku 1529) všeobecně si vypráví, že Martin špatně se hájil a jiného důvodů že neměl než svou pýchu. Všichni kazatelé sasští tajně si trpce stěžovali, že nesměli vyznati pravdu pro Martinovu nerozumnou pýchu.«

Melanchton stýská si často na Lutherovu neústupnost, prudkost a náruživost, panovačnost a pýchu. Přirovnává Luthera k demagogovi Kleonovi a dí, že musil sám jemu »hanebně otročiti«. (Evers: »Martin Luther« 74.)

Kalvín dí: »V pravdě Luther jest nejstrašnějším vášnivcem« a v hádce s jedním lutheránem dokládá: »Tvá škola (t. j. »reformátor« Luther«) není ničím jiným, než smradlavým svinským chlévem. Rozumíš, ty pse? Rozumíš, ty blázne? Rozumíš, ty nesmírně hloupý dobytku?«

Tak a podobně soudí sami »reformátoři« o »velikém Lutherovi. Pravdivě tedy píše *Baumgartner* ve »Stimmen aus Maria Laach«: »Lutherova duševní činnost od r. 1525 až do r. 1546 nepodává v podstatě nic nového. Je to vždy a věčně stejné lání, proklínání, zlobení, hromování, rouhání, slova člověka zuřícího, ba jak zdálo se šlechetnému Vilibaldu Pirkheimerovi, člověka ďáblem posedlého; geniálním jest při tom pouze jeho hrubost a spustota, což jest ojedinělým zjevem v bohoslovecké literatuře celého tehdejšího civilisovaného světa.« Na tomto pravdivém úsudku nezmění nestranný dějepis ani čárky.

2. **Karlstadta** líčí *Melanchton* následovně: »Byl to člověk bláznivý, bez nadání, bez vědomostí, bez jakéhokoliv úsudku, jaký mívají i ti nejprostší lidé, člověk, který nejen že naprosto ani nejmenší známky na sobě neměl o duchu Božím (t. j. že byl od Boha poslán), nýbrž ani neznal povinností, jež ukládá lidská zdvořilost, a který nikdy zdvořilým nebyl. Naopak mnozí znamenali při něm až nápadné známky bezbožnosti.«

Podobně píše i *jakýs lutherán:* »Nedá se popírati, že Karlstadt byl od ďábla zardousen; alespoň vypravují to mnozí svěd-

kové, kteří to viděli a mnozí jiní, kteří to napsali, jako na př. jest v dopisech pastorů basilejských.«

Charakteristickým o Karlstadtovi je i to, co píší o něm protestant Frank a katolík Alzog. *Frank* dí: »Roku 1524 vydal se Karlstadt do Orlamündy, aby tam pod záminkou, že do slova podrobuje se Písmu, zničil obrazy. Luther na rozkaz kurfirstův vyšel mu vstříc. Při rozmluvě obou v Jeně musil Luther od Karlstadta přijmouti výčitku, že evangelium nesprávně káže. »Kdybych směl,« pravil mu Karlstadt, »tak svobodně psáti a kázati jako Vy, pak byste teprvé zvěděli, co bych dokázal.« Luther na slova Karlstadtova nemohl ničeho jiného odpověděti, než, že se ho tázal po jeho poslání. Potom hned Orlamündští počínaje od starosty až do posledního, Písmem se obírajícího ševce, energicky každý sám pro sebe si vykládal Písmo, hubíce obrazy napořád a říkajíce: »Držíme se přesně Písma, ježto jest psáno, že nemáme k němu ničeho přidati ani ubrati, ale Luther dí: Pohrdej těmi, kdož dí, že z rozkazu Božího tiché modly a pohanské obrazy mají, braň se vydatně, moudře, ustavičně a na základě rozumu a ne na základě Písma proti těm, kdož je ctí! Luther naproti tomu domníval se, že v Orlamündě zavládlo *nové židovstvo* a že Karlstadt jest homo miserabilis (člověk mizerný) a posedlý ďáblem.« (Církevní dějiny I. 34.) *Alzog* píše: »K nejhoršímu mezi oběma došlo u »černého medvěda« v Jeně, kde Luther Karlstadtovi vyhrožoval, že jej udusí, bude-li ho k dalšímu boji (o slovech, týkajících se ustanovení nejsvětější Svátosti) rozněcovati. Nikdy v pravdě o nejsvětější Svátosti nevedla se hádka tak nedůstojně jako tehdy. Posléze se slovy: »Kéž bych tě na šibenici spatřil!« rozloučil se Luther s Karlstadtem. Karlstadt odvětil: »Kéž bys zlámal vaz, dříve než do města dojdeš!« Karlstadt pak spasil se útěkem.« (Církevní dějiny 181.)

3. O **Melanchtonovi** prohlašovali *lutheráné* na veřejné synodě, že »o primátu papežově, o ospravedlnění pouhou vírou, o večeři Páně a o svobodě vůle lidské tolik rozličných, sobě odporujících názorů přednášel, že slabí u víře jeho nejistotou, kolísavostí a odpornými náhledy o všech těchto fundamentálních článcích v ustavičné pochybnosti a bludech se nalézali a proto, že většina jich konfessi augsburgskou přijati nechtěla. Touto svou věčnou kolísavostí, ve spisech jeho se jevící, dával papežům často příležitost, aby chvilkové jeho názory mohli zamítati, a věřící posléze přivedl tam, že na konec vůbec nevěděli, čeho by se měli držeti, aby čistou nauku měli.«

Andrea, tak píše Frank, »považoval změny v augsburgské konfessi (jež provedl Melanchton) za falšování její, melanchtonovce za zrádce pravdy, Melanchtona za podezřelého kalvínského ďábla, ba za zlého kluka a ničemného člověka. Andrea pak sám byl od jedněch veleben jakožto nejlepší stoupenec Lutherův, od Dolnosasů byl nazýván ožralým, ubiquistickým fantastou, od Flaciánů dle termínů duše do nebe dodávajícím Tetzelem, komediantem, sralbotkou, generálním inskrutatorem a břidilem, který učení dobré i zlé chce směšovati, jako

před časy všecky modly kladli do jednoho pantheonu, jeho dílu se posmívali jako znovu vyvolání velikého neznaboha Epikura a reformovaní jej obviňovali, že jiného Boha nectí než Baccha a Mamonu.«

Když lutherán *Hesshusius* »již v hrobě hnijící mrtvolu Melanchtonovu jako pes na kusy trhal, obraňoval zemřelého svého učitele Eber, ale spíše po osobní stránce s úmyslem, že dogmatické spory mlčky přejde« Frank d. c. I. 141.

4. Obyvatelstvo *basilejské* dalo **Oekolampadiovi** na hrob tento nápis: »Jan Oekolampadius, bohoslovec, první zakladatel evangelického učení v tomto městě a pravý biskup tohoto chrámu.« *Luther* však složil pro něj nápis: »Satan, v jehož službě Oekolampadius zemřel, zardousil ho v noci v posteli. Od tohoto svého učitele naučil se, že Písmo sv. je plno odporů. Vizte, jak ďábel s učenými lidmi zachází!«

»Pokud se týče svátostí«, píše *Riffel*, »míní Oekolampadius, že Luther byl nešťastným snílkem, který povoloval žádostem svého těla a radě svého zbloudilého ducha; jeho pyšný duch nesnesl, řekl-li mu kdo, že jako člověk chybiti může; nepodroboval-li se kdo jeho názoru, svůj rozum v jeho zajetí neodevzdal, a jeho náhledy nepodepsal, křičel hrůzně, že je nesmírně uražen, že nemůže Bůh to trpěti; že křesťanská víra je v nebezpečí atd.; nesnesl, že naprosto není jedno a totéž nepatřiti k lutheránům a nenáviděti pravdu. »Když vidíš, že bloudíme,« dí Oekolampadius, »proč nás nevedeš na pravou cestu, kteroužto službu přece prokázati máš i oslu svého nepřítele? Kdyby tě pravý a skutečný duch Boží před časem nebyl býval opustil a kdybys přece něco věděl, co by nás k pravdě vedlo, neučinil bys pro nás ničeho . . . Chceš-li učiti, miláčku, pak své nadávky nech ve Vitmberce; neprospívají tvým zájmům právě tak, jako my jich nepotřebujeme. Nevím, jak to vše před Bohem zodpovíš.« Círk. dějiny nejnovější doby II. 308.

(Pokrač.)

LISTY VĚDECKÉ.

Novodobý evoluční názor na svět ve svých důsledcích.

Sepsal Vict. Cathreln. S. J. *)

Křesťanství a evolucionismus! to jsou ony dvě protivy, jež dělí dnešní vzdělané člověčenstvo na dva nepřátelské tábory. Kdo dnes nestojí na půdě positivního křesťanství, ten jest stoupencem evoluční nauky a to po rozumu *důsledně provedeného názoru na svět.* Byly časy, kdy se myslilo, že hypothesa evoluční zastaví se před člověkem s jeho duševním, mravním a náboženským životem. Tyto časy již dávno minuly. Také člověk vtažen jest zúplna do nauky o evoluci. Jako vše na světě, tak i on platí za plod všemohoucího postupu evolučního, jenž *bez přičinění osobního nad světového stvořitele vlastními immanentními silami a pudy* ve vidomém vesmíru vykouzlil vše, co jest velikého a vznešeného.

V tisícerých a tisícerých knihách a spisech, v dílech vědeckých i lidových, v časopisech i románech vypisuje se, jak vše ve světě povstalo nenáhlým vývojem a přetvářením, zvláště jak se člověk znenáhla vyškrábal z říše živočišné. Není nic příliš velikého velikolepého, podivného, aby se nemyslilo, že vše to lze vysvětliti slovem »vývoj«. A jsou-li obtíže pro vysvětlení nějakého zjevu příliš veliké, pak prodlouží se období vývoje o několik tisíc neb milionů let a nemožné stává se možným. Třeba líčení postupu toho, jak se stalo, v jednotlivostech sebe více od sebe se odchylovala, skutečnost sama, že jest vše vývojem vykládati, předpokládá se ode všech za zúplna nezvratnou.

Herbert Spencer byl ten, jenž hypothesu o vývoji v úplném důsledném systemu filosofickém rozšířil na veškerý duchovní život lidstva. Jeho počínání narazilo z počátku na tuhý a mnohostranný odpor. Dnes jest tomu již jinak. *O. Gaupp* líče život a nauku Spencerovu, klade si otázku, odkud to přichází, že boj za tohoto

*) Vyňal z 2. seš. roč. 1903 Stimmen aus Maria Laach, a s dovolením nakladatelovým přeložil Jos. Kyselka.

filosofa a proti němu jest dnes mnohem méně živý než před nějakými desíti lety, a příčinu tohoto úkazu shledává pouze v tom, »že vůdčí myšlénky Spencerovy, které ještě ani ne před čtvrt stoletím svět odpuzovaly a cizí mu byly, dnes se již staly *společným statkem všech vzdělanců*, tak že se již na to zapomíná neb se na to ani více nemyslí, komu za ně jest děkovati.«

Pravda, k takovému panství dospělo již evoluční nazírání, že každý, kdo v člověku ještě vidí tvora a obraz Boží, staví se na pranýř jakožto člověk nevědecký, zpátečnický, v středověkých rozumech utkvělý. Učenci jest již třeba opravdové jakési odvahy, aby se bez obalu přiznal, že věří v Boha. Chce-li někdo dojíti souhlasu v širokých vrstvách, ten nesmí mluviti o stvořiteli a stvoření, nýbrž musí s jinými pěti zpěv chvály na veliký, všemohoucí postup evoluční, jenž budoval po miliony a miliardy let na tomto světě a z původních hmot plynných nenáhlými přechody tvořil vždy znamenitější a znamenitější díla umělecká výš a výše až k člověku s jeho myšlenkami a snahami, s jeho uměními a vědami s jeho mravním a náboženským životem.

Patříme-li na počet přívrženců obou těch vojenských táborů, evolucionismu a positivního křesťanství, mohlo by snad v křesťanském táboře býti někomu úzko, neboť počet těchto jest malý v přirovnání k počtu jich odpůrců. Zvláště na našich vysokých školách mají stoupenci evolucionismu nepopíranou vrchní vládu, a používají všech prostředků, aby křesťanství vody odebrali.

Na štěstí v této věci nezáleží na počtu. Ovšem, kdyby veliké záhady světové bylo možno luštiti měrami a váhami, rozborem a pitvou, mikroskopem a teleskopem, pak by se křesťanství mělo zle. Než Bohu díky, tomu není tak. Otázky, jaké bytnosti a jakého původu jest člověk, jak vznikl a jaký účel má svět, nejsou záhady pouze přírodopisné. Budiž všechna čest zástupcům vážného vědeckého bádání, zůstávají-li na svém území. Ale opustí-li přírodozpytec svoje území, a počne li nám podávati přednášky filosofické a theologické o nejhlubší příčině všeho bytování a vznikání, pak voláme k němu: Zůstaň při svém kopytě.

Jest to podivná věc. Jinde žádají se v každém oboru vědění důkladná studia a bádání, pouze odborníku dovoluje se, by pronášel rozhodné slovo. Jde-li však o nejvyšší a nejhlubší záhady filosofie a theologie, myslí každý, že má právo, aby vystoupil jakožto učitel a hlásal světu nové evangelium. Mnohý, jenž se díval vždy jen do malinkého kouta této zeměkoule, jenž po veškerý život svůj nezabýval se než lučbou, elektřinou, hřiby, brouky, nebo mrtvoly pitval, však ve filosofii a theologii nikdy prvních počátků nepřestoupil, přece mluví s bezpečností, že by tomu člověk ani nevěřil, o původu člověka a světa, o svobodě a nesmrtelnosti, o ceně a dosahu nejvyšších prvotí myšlení, zkrátka o veškeré metafysice a theologii. Připomeňte si jen chování Haecklovo a mnohých jeho přívrženců v smýšlení. A obzvláště úžasné jest, jak snadno rozhodují, že předpoklad osobního stvořitele jest nejen zbytečný, ale i neudržitelný.

Ale my nehodláme dnes zkoušeti evoluční nauku v jejích základech, nýbrž zveme svého čtenáře, aby s námi myslil nauku o vývoji až do konce a aby si její důsledky na mysl uvedl, k nimž nutně spěje. Pochybuji velice, zdali stoupenci této hypothesy jsou si jich vědomi. Zajisté že by ti, kteří ještě jakýmkoli způsobem křesťanství se chtějí držeti, nedali se tak snadno od evolucionistů ve své víře másti, kdyby důsledky moderní idee evoluční lépe přehlídali. Pro správné ocenění nějakého názoru na svět, není lepšího měřítka než pozorovati důsledky, k nimž vede.

1. Novodobý důsledný evolucionismus jakožto jednotný názor na svět předpokládá ve svých základech, že *není osobního stvořitele mimo svět a nad světem.* Hmota, z níž svět jest vystavěn, bytovala v nějaké údobě od věčnosti a vyvíjela se silami a zákony, *jež posud v ní jsou a působí* (»*immanentními*«). To jest základní dogma evolucionismu. S ním *padá* sama sebou víra *v Boha*, taktéž víra v Trojici, v milostiplné vtělení Syna Božího a popírá se v zásadě vše *nadpřirozené* a *zázračné* ve vlastním smyslu.

Evoluční nauka jest tedy v podstatě své *naturalistická*, zásadní odpůrce jakéhokoliv supra naturalismu.

Nechť si čtenář laskavě představí, co to znamená. Že s tohoto stanoviska musí se *křesťanství vůbec*, tak jak jsme si je posud myslili, jeviti jen jakožto ohromný podvod neb jakožto nepochopitelná klamání, toť leží na dlani. Vše, co se nám v Písmech svatých vypravuje o božských zaslíbeních příštího Vykupitele, o milostiplném narození Syna Božího z Panny, o Jeho zázračných uzdraveních a křísení mrtvých, o Jeho slavném z mrtvých vstání a nanebevstoupení, o Jeho budoucím příští v oblacích nebeských, patří do říše pověstí a bájí. Kristus byl — Bůh odpustiž mi tento výraz — buď hanebný podvodník neb napolo šílený blouznil a výstředník, jenž se lživě měl za Mesiáše a Syna Božího. Také apoštolé, jež vyslal do veškerého světa, by hlásali Jeho evangelium, byli buď spoluvinni podvodem Kristovým nebo byli oklamáni až běda, ježto pro pravdivost podvodu nebo illuse šli na smrt.

Apoštol Pavel píše Korintským: »Není-li vzkříšení z mrtvých, ani Kristus nevstal z mrtvých, tedyť jest marné kázaní naše a marná jest i víra vaše . . . nebo jestě jste v hříších vašich . . . my, kteří v tomto životě máme naději v Kristu, bídnější jsme než všichni lidé.« I. Kor. 15, 13 n. Po rozumu novodobého evolucionismu nevstal Kristus z mrtvých; vždyť nemůže ani býti nějakého vzkříšení; a proto jest marná víra všech křesťanů, marná jejich naděje, pošetilé veškery kříže a útrapy, jež na sebe dodnes vzali z lásky ke Kristu a v naději na korunu věčného života. Jaký užitek má z toho sv. Pavel, že v Efesu zápasil s šelmami? Jaký užitek mají z toho nesčetní mučeníci křesťanští, že s radostí vytrpěli největší muka pro víru Kristovu. Pro pošetilý přelud neb pro nesmírný klam šli ubožáci v muka a na smrt!

Ježto evolucionismus jest nucen, by Krista a Jeho apoštoly si představoval jakožto blouznivce nebo podvodníky, ihned naskýtá se druhá otázka, jak to přišlo, že tito blouznivci nebo

chcete-li podvodníci, kteří nikdy nechodili do školy, kteří před tím byli vesměs rybáři neb řemeslníci neb celníci, kteří neměli ani bohatství ani zvláštní výmluvnosti, nalezli obecné víry, ačkoliv stavěli nejpřísnější požadavky co do mravnosti a víry v ukřižovance požadovali? Odvažují se tvrditi, kdo neuvěří a nedá se pokřtíti, bude zatracen, a lidé jim věří a dávají se pokřtíti. Již Tertullian mohl poukazovati na veliký počet křesťanů ve všech stavech a na všech místech, a po tří stech letech leskl se kříž na kapitolu. Odkud to? Cosi nadpřirozeného, zázračného jest pro evolucionismus vyloučeno. Ale jinak nemůže přece popírati skutečnosti křesťanství s jeho rychlým rozšířením, s jeho velikolepými skutky lásky, jimiž zemi posívá, s podivuhodnými ovoci svatosti a zapírání, jež vypěstilo, se vzdělaností zcela zvláštní, jež lidstvu přineslo. Proto musí vzíti útočiště své k nejlibovolnějším a nejpodivnějším domněnkám, aby nám vysvětlilo »přirozeně« původ, podstatu a dějiny křesťanství. Cokoliv na sobě nese jen poněkud ráz nadpřirozený, to se vysvětluje, točí, ohýbá a obřezává, až ztrácí úplně veškeru nadpřirozenost; pak se sestavuje s jinými skutečnostmi a výroky, až jest hotova jakáž takáž hypothesa vývojová Jen ať se někdo podívá na způsob, jakým zacházejí přívrženci školy Ritschl-Harnackovy s pradějinami křesťanství. Jaké skoky bláznivé se tu provádějí, jen aby se minulo veškeré úskalí nadpřirozenosti a zázračnosti! A tito učenci, již jdou cestou vykázanou, mají ještě odvahu, že se chlubí svou »nepředpojatostí«, svou »vědeckou pravdivostí« a že hledí se soustrastí na věřící křesťany s jejich »předpoklady«!

2. Naši předkové hovořívali důmyslně o *lidech křesťanských*. Křesťanství povznáší a šlechtí člověka. Moderní evolucionismus ničí co křesťanského na člověku; nechává-li býti člověka alespoň s jeho specifickými přednostmi? Ani to ne. Bere mu jeho nejšlechetnější přednosti, jež uznávalo samo lepší antické pohanství. Neboť není-li osobního stvořitele, pak není také člověk přirozeným obrazem Božím, pak není prozřetelnosti, jež spravuje osudy smrtelníkův, není nižádného dárce zákonů stojícího nad lidmi, jenž dobré velí a zlé zapovídá, není nižádného věčného soudce, jenž odplatí jednou jednomukaždému podle skutků jeho; nad hvězdami nebydlí nikdo, jenž by mohl vyslyšeti proseb a vzdechů člověka a pozdvihnouti a potěšiti jeho srdce bolestí se choulící.

S tohoto stanoviska, co jest souditi o *náboženském životě a počínání veškerého lidstva* od počátku dějin až na naše časy? Jest to počínání pošetilé, nerozumné, na čiré zaslepenosti spočívající. Člověk tvoří si jako ve snu všelijaké nadzemské bytosti, aby se před nimi vrhal na kolena a aby od nich docházel útěchy a pomoci ve svých útrapách a souženích. Dodnes jest povrch zemský poset chrámy; také v našich vzdělaných krajích budují se dodnes všude kostely a kaple s velikými obětmi. Všude spěchají ještě miliony a miliony lidí do kostelů, aby Boha chválili, k němu se modlili, k němu o pomoc a útěchu v potřebách tohoto života volali. Co si musí asi evolucionista mysliti, an to vidí? Bláznivá zaslepenosti!

tak musí volati na každého zbožného člověka. Marné chytání bytostí prázdných jako stín, jež nemohou ani slyšeti ani pomáhati! Vy nejste lepší než ctitelé fetišů, kteří klečíce nějaký pařez objímají, neb hadu a krokodilu oběti přinášejí, aby jich usmířili a pomoci od nich obdrželi! Pryč s kostely a kaplemi, pryč s kněžími a kazateli, pryč se vším náboženským mamem! Pryč s pověrečným dnem pokání a modlitby! Chceš-li člověče někoho ctíti, cti lidstvo a sebe. Tak musí důsledný evolucionista mysliti, a jest to jen zbabělá akkomodace, chodí-li přece na den králova narození na služby Boží; jest to jen neslušná hra, volá-li při přísaze na ústavu, neb při přísaze na úřad neb na prapor Boha za svědka.

Znám dobře, že mnozí evolucionisté často velice zbožně hovoří o náboženství a nábožnosti, jako na př. Wundt, Frant. Paulsen, Th. Ziegler a jiní. Mnozí z nich chválí dosti zhusta vznešenou, Bohem vnuknutou řečí proroků krásu a nepomíjejicnost náboženství. Ale jaké jest to náboženství! Nic jiného než nejasný pocit maličkosti a úcty před nesmírným vesmírem! O uctívání Boha, o obětech a modlitbě, o důvěře a naději v laskavou prozřetelnost Boží nemůže býti patrně řeči v tomto »náboženství«, jakož ani o Bohu jakožto dárci zákonů a soudci, jejž můžeme hříchy urážeti a pokáním usmiřovati, neb o odměně a trestu. Nic nezbude z náboženství než pocit úcty před vesmírem nekonečným, pocit, jenž ani rozumu ani vůli praktických požadavků neukládá, nýbrž každému dovoluje, aby si život svůj zařídil, jak chce. Takové náboženství jest zajisté laciné a pohodlné; ale kdo by chtěl tvrditi, že jest s to, aby udrželo lidstvo na cestě dobra, je povznášelo a šlechtilo a je v potřebách a útrapách sílilo a těšilo? Zajisté, k čemu má býti úcta a pokora vzhledem k absolutnímu, jež jest jedno a totéž s vesmírem, když ono samo v nás trpí nouzi a zármutek, nemoc a smrt a nás při příležitosti drtí svými koly a tlouky.

3. Ale není-liž to povýšení člověka, když se vytrhne z otroctví Božího a stává se svým vlastním pánem a mistrem, jenž neuznává vyššího nad sebou? Zdá se, že by tomu tak bylo, ale jest to jen zdání; není možno člověka odtrhnouti od Boha, a při tom ho co nejhlouběji neponížiti.

Lidé nebyli od věčnosti. Byla doba, kdy na veškeré soustavě našich oběžnic život organický nebyl vůbec možný. Nuže, jak povstal člověk? Ježto po rozumu evolucionismu Bůh ho nestvořil, nezbývá nic jiného, než míti za to, že se znenáhla vyvinul nepatrnými přechody z živočišstva. Proto tedy není člověk nějaká zvláštní bytost vyššího druhu, *jest jen ssavec, jenž se výše vyvinul*, jenž se se svou koží a srstí vyšplhal ze stavu zhola zvířecího, a *neruzní se tudíž co do podstaty, nýbrž jen co do stupně* od ostatních živočichů, zvláště od opic člověku podobných; jest jen nejmladší bratr ve veliké rodině živočišné, poslední člen v dlouhé vývojové řadě živočichů. Z toho plyne, že nemá člověk nějaké duchové duše v bytnosti a činnosti své uvnitř na těle nezávislé. V smrti

rozptýlí se člověk zúplna a bez zbytku, tak jako červ, jejž svou nohou rozšlapává, neb hovado, jež zabíjí a pojídá. Víra v osobní nesmrtelnost jest pošetilá bláhovost. (Dokončení.)

Moderní prostředky pastorační.

Píše **Frant. Vaněček.**

Katolický duch v Porýní nás naplňuje úctou. Čím se oživil a udržoval? V době kulturního boje založeny byly pro farní okresy lístky zcela církevního, ba řekněme kostelního rázu, které v době nejhoršího boje konaly úřad kazatele. Toto faktum vzali si k srdci někteří duchovní správcové na severu Čech, kde vlažnost dostoupila už té výše, že z kostela by se mohla udělati kaplička. Poněvadž sluchem nevchází slovo Boží do jejich srdcí, jde aspoň ve formě úředního listu farního do jejich rodin.

Jest to jakýsi nejmodernější způsob pastorace, který při nejpřísnějším posuzování není aspoň bez zajímavosti a významu, a jak se zdá, bude použit v nejedné obci, a snad i v Čechách budeme v brzku slyšet o úředním farním listě. Dovolím si zde předložiti něco o řízení a šíření farního listu, jako nejmodernějšího prostředku pastoračního.

Jako list úřední těší se podobná publikace mnohým výhodám, kterým by se jinak netěšila. Až zavedena bude volná kolportáž, pak ovšem by farní list měl ještě volnější pole. Co jest obsahem listu úředního?

Věci ryze církevní: Pořádek kalendářní služeb Božích a slavností s výkladem jich, historickým vývojem a vzpomínkami. Snad zdá se býti to malicherným a zbytečným. Snad! Sv. Filip N., jenž obrodil život církevní, říkával, že jest to známkou zavržení, kdo nepocítí slavností církevního roku. Proto byly jeho štace v okolí Říma prostředkem, vzbuditi city pro to, co připomínají slavnosti.

Ponechme stranou tuto otázku. Propůjčený mi list z jedné farnosti německé (Tři Sekery) na druhém místě má funkce farní: křty, oddavky, pohřby. Přítažlivost jejich jest všeobecně uznána, každý rád čte o svých známých. Na to následují kratinké povzbuzující výklady nejen evangelia nebo epištoly, ale i modliteb neb některého církevního úsloví aneb věročlánku, což vše jest drženo v nejpopulárnějším slohu. Do listu nemá přístupu, co by kněz jako farář říci nemohl. Politika a obecní záležitosti rovněž jsou vymítěny. List jest úředním listem farním.

Jak se dovídám, bude pečovati komité o vyplnění listu v těch sloupcích, které nejsou přesně lokální. Myšlénka tato není nová; pochází z kulturního boje, kde nejdůležitější zprávy tištěny byly jinde, a lokální přidány byly farářem. Podrobnost tohoto zařízení není nutna ve článku přítomném.

Nikdo nemusí se obávati, že farnost nemá církevně tolik zajímavých věcí, které řádně použity, táhnou čtenáře. Staré památné knihy, dějiny každého oltáře, sochy a Božích muk jsou velikou zajímavostí v čísle a jsou též lokálního významu. Alban Stolz podobně píše ve své »Homiletik«.

Jak šířiti list? Toť jest důležitá otázka. Dosud kolportáž volna není a přestoupení by mohlo býti trestné. Však tomu se předchází zásadou, že list dodává se do katolické rodiny na její přání zdarma. Takové šíření může se díti bez každého přestoupení tiskového zákona: členové rodiny dojdou si do fary pro úřední list, aneb si jej dají zasílati poštou, což není nákladné, v tom případě, že jest list přihlášen u c. k. hejtmanství jako periodický tiskopis, a pak jen 1 h stojí porto, aneb může posílán býti do domů po poslu dle přání rodin.

List jest úřadním — jak již bylo řečeno — a proto jest farář zodpovědným vydavatelem, jenž se u c. k. hejtmanství přihlásil, že bude ve volných obdobích vydávati farní oznámení, která budou tištěna v tiskárně XY. Spolu oznámil, že farní list buď ve faře vydá farníkům, buď dle přání jim zašle, aneb zjistí podpisy odběratelů skrze sběrače příslušné. K sbírání jmen odběratelů bylo by třeba dovolení úřadního; pro roznášení listu odběratelům, již se přihlásivším, není třeba dovolení.

Další, velice důležitou otázkou jest náklad na list. Byť to list docela maličký, čítající 4 strany asi formátu »Rádce duchovního« a byť vycházel list třeba jen 4kráte za rok a sice v počtu přiměřeném počtu rodin ve farnosti, jest přece zde značnější náklad, který při jednom čísle bude činiti 20 K. Zde ovšem pomáhá komité osob, které mají smysl pro význam tisku a které mají otevřenou ruku. Byť list sám sebou z pravidla byl passivní peněžitě, přece bude značně aktivní, uváží-li se jeho působení. Pomocí jeho by se zajisté mnohý dobrodinec kostelu získal a dle zkušenosti nelze pochybovati, že i mnohá rodina by byla získána. Farní archiv a památní kniha stala by se knihou — pokud možno — otevřenou a působivou.

Farní úřadní listy ujaly se dosud v německých okresích, kde zajisté při přítomné záplavě letáků »Los von Rom« musí se v čas pracovati proti apostasii.

Myšlénka farních listů není snad všeobecně ku provedení, ale zdá se býti výminečným prostředkem pro výminečné poměry. Jest jaksi letákem křesťanským. Neuvědomělost ve věcech víry jest větší než se kdo domnívati může. Této neuvědomělosti třeba přičísti na vrub všechnu tu miserii, kterou trpíme.

Jak se dovídáme, bude učiněn pokus též v Čechách ještě tohoto roku. Neopomeneme sděliti, kterak se první číslo osvědčilo.

Že tisku prakticky se málo užívá, a že se příliš lpí na staré šabloně, pozorovatel neupře. Jaké na př. činí potíže dlouhé výklady snoubencům na velkých farnostech, kde jdou podobná poučení do set, a každé poučení trvá aspoň deset minut, a konec toho jest, že potom teprve ženich, po sprše poučení, neví, co si

má za listiny opatřiti. Jinde jsou praktičtější, a šetří více časem: mají vytištěné poučení, co za listiny a kde, s jakým vydáním si zaopatřiti musí. Poučení se dá snoubenci do rukou a ušetřeny jsou čas i plíce, když ne ve všech případech jistě aspoň v 75% a to postačí, abychom si učinili z tisku sluhu úřadního, který úřadníku ušetří mnoho drahocenných hodin času.

Na sjezdu proti alkoholu, ve Vídni, před 2 roky, mluvil dr. Leo Burgerstein, professor z vídeňské university, že by snoubencům mělo býti doručeno v obálce tištěné poučení o věcech, které jsou sice velice choulostivé, ale nutné k uvarování mnohého neštěstí. Ať soudí o tom kdokoliv, jakkoliv, ale nutno to jest, končil řečník. »Snad by centrála spolku antialkoholického sepsala podobná naučení od odborných vědců, které by kněz bez onoho choulostivého odia šířiti mohl a ušetřil sobě práci a přece vyplnil povinnost. Věci nejchoulostivějšího řádu lze touto cestou pod aegidou spolku proti alkoholu a jeho následkům doručiti. Internacionální kongres by byl zajisté ochoten podobné poučení obstarati. Světští vědcové říkají to, co v našich mravoukách dávno jest obsaženo. Proti Casuistice se bouří socialista i intelligent, proti internacionálnímu komité proti alkoholu se neodváží, protože má moderní »punc«. Nám zůstává lhostejno, kdo to povídá, jen když povídá pravdu a působí.

Trisagion.

Studie **Antonina Špale.**

(Dokončení.)

Přistupme nyní k otázce, co znamená trojí »sanctus« při mši svaté?

V sanctus dostupuje vrcholu praeface, modlitba chvály a díkův. — Kněz uzavřel obětování tichými modlitbami přednášeje je Otci nebeskému skrze Pána našeho Ježíše Krista, jenž s Otcem žije a kraluje v jednotě Ducha Svatého, Bůh, po všecky věky věkův. Lid v privátní mši svaté akolythou, ve zpívané pěvci zastoupen odpovídá k tomu: Amen. Nebo má tu lid při oltáři svého obětníka, prosby kněze jsou prosbami lidu spoluobětujícího. Může tedy prosby zástupce svého zbožným povzdechem k nebesům — kéž se tak stane — provázeti a podpírati. Pán tolika prosícím neodolá, neodepře jim toho, zač prosí.

Již opět vybízí je kněz k duševnímu s sebou spojení skrze Pána, anť praví: Pán s vámi — a lid na to: i s duchem tvým. Toť počátek hlasité praeface, jež stojí v nejužším spojení s konsekrací, s kterou liturgický celek tvoří. Samo jméno její označuje ji za úvod k tajemné oběti. Chvála tato podobna jest díkůvzdání Ježíšovu, nežli chléb a víno proměnil. Textem i nápěvem náleží praeface k nejslavnějším, nejvznešenějším a nejvíce dojemným

zpěvům církevním, jest nejčistší poesií, nadšenou dechem Ducha Svatého. Gihr, Hl. Messopfer str. 528.

Pán Ježíš počíná vítězoslavný vjezd svůj do Jerusaléma, nebeský beránek brzy na oltáři spočine a proto srdce svoje vzhůru obraťme a díky čiňme Pánu Bohu svému, jak vhodno a spravedlivo jest. Vzájemným tímto pozdravem žádá se za plnost milostí Božích, poněvadž jen takto možná jest člověku z prachu se zdvihnouti a vzhůru se povznésti, aby s nebeskými duchy chválil nejsv. Trojici. Skočdopole, Pastýřs. bohosloví.

Staří křesťané děkovali tu za všecka dobrodiní, zvláště pak za dary, jichž se jim dostalo od bohatších bratří při obětování. A k čemu se nese nynější chvála naše? Dobrotivost Boží máme chváliti v každé době, ale nastávající chvíle, kdy Věčné Slovo Otcovo stane zde mezi námi, jako oběť za hřích náš Otci nebeskému, blížící se okamžik velebný shrnuje všecku vděčnou chválu, již jako lidé Bohu vzdáti dovedeme, na rty naše — kněz, náš prostředník, prosby ty tlumočí Pánu vznešeným zpěvem praeface.

Závěrek pak praeface spojuje obětníka a shromážděné věřící s nebeskými zástupy andělův, již Boží velebnost bez ustání chválí; kněz pronáší hymnus slávy, trisagium, co zatím chor týž chvalozpěv slavnostně prozpěvuje. Trojí »sanctus« s prvním Hosanna, jež celebrant skloněn a se sepjatýma rukama pronáší, platí trojjedinému Bohu. Smysl tedy slov: Svatý, svatý, svatý, Hospodin Bůh zástupův — zde týž jest, jaký mu andělští zástupové podkládali, nejsvětější Trojici jimi oslavujíce. Ale prorok sotva as tušil, sotva as pochopil, co serafové, svatosti Boží hlasatelé, slovy těmi mínili, koho jimi oslavovali.

Užaslý prorok neodvážil se s kůry andělskými volati: Svatý, svatý . . . ale my údové mystického těla Kristova, můžeme, ano musíme z vděčné duše volati se zpívajícím sluhou oltáře ke chvále díků nejsvětější Trojice: S anděly a s archanděly, s trůny a mocnostmi, i se všemi bojovníky nebeského vojska, hymnus Tvé slávy pějeme povždy říkajíce: Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů! Plna jsou nebesa i země slávy Tvé. Hosanna na výsostech!

Počíná se kanon: Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně. Hosanna na výsostech. Tato slova chvály Syna Božího jsou přechodná a vztahují se pouze na druhou božskou Osobu, resp. k jejímu brzkému příchodu v přepodstatnění; proto také od zpěváků až po konsekraci se zpívají. — Již se blíží, již tu jest Beránek nebeský v průvodu andělů, oblakem slávy zahalen, aby se ukryl našim zrakům v prosté způsoby svátostné.

Zpupný rozum, nebo hřích zatemňují poznání naše a svádí nás s cesty pravdy. V dějinách to častěji čteme. Málo jest věcí, které by člověk, od pravdy se odchýliv, nebyl porušil: i tento chvalozpěv andělský svým způsobem opraviti chtěl — nerozuměl mu. Bohu díky, že člověk k andělům nesahá a slova ta chvály v ústech jejich zkřiviti nedovedl a že Církev Boží skrze Řím hymnus ten neporušený zachovala. Blud monofysitů sáhl po stkvostu tom, aby jej dohady svými zbarvil. Byl to Petr Fullo, jenž tak učinil.

Fullo, monofysita a patriarcha antiošský, vystupuje v dějinách církevních poprvé jako mnich v klášteře Akoimetů v Konstantinopoli. Akoimeté, řád založený od sv. Alexandra, původně ve východních krajích při Eufratu, pak i dále rozšířený, prodlévali ustavičně dnem i nocí střídajíce se v adoraci a modlitbách v chrámech svých klášterních, odtud také jméno jejich, jakoby neustále bděli — ἀκοίμηται. Příjmí svoje Fullo obdržel od řemesla svého. Byltě valchářem (γαφεύς, fullo). Byv pro náklonnost a účastenství v eutychianismu z kláštera vypuzen, stal se presbyterem při chrámě sv. Bassa v Chalkedoně. Odtud rovněž vypuzen, odebral se znova do Konstantinopole, získal si přízeň Patricia Zenona, zetě císaře Lva a provázel ho, když on do Antiochie odešel, aby převzal velení nad vojskem na východě. Tam vzbudil Fullo opět nepokoje, obviňuje patriarchu Martyria z nestorianismu a k trisagiu přidal slova: jenž pro nás ukřižován byl. Zní tedy dle něho hymnus onen: Svatý, svatý, svatý, Hospodin Bůh zástupů, jenž pro nás ukřižován byl. Tyto a jiné ještě věci přiměly Martyria k tomu, že r. 470 úřad se sebe složil, načež Petr sám na biskupský stolec nastoupil. Ale radost jeho netrvala dlouho. Když Lev od konstantinopolského patriarchy Gennadia o jednání Petrově se dověděl, svolal do Antiochie synodu, jež Petra odsoudila; císař pak poslal jej do vyhnanství do Oasy egyptské. Na jeho místo dosazen Julian. Za vlády usurpátora Basiliska (476—477) vrátil se však Petr z vyhnanství, a když Julian zemřel, vetřel se v biskupství antiošské podruhé. Ale ani tentokráte dlouho se tu neudržel. Jan, totiž presbyter, jenž od Petra na biskupa pro obec Epamen posvěcen byl, ale od ní nebyl pak přijat, vrátiv se do Antiochie, vytlačil odtud Petra. Za nedlouho byl Petr od synody konst. r. 478 obzvláště pro onen přídavek k trisagiu anathematisován, což současně skoro i synoda římská učinila. Císař jej opět vypověděl. Obrat však, jejž Zeno henotikem (482) způsobil, přivedl Fullona opět k důstojnosti. Nebo když Štěpán, tehdejší patriarcha antiošský, od monofysitů v baptisteriu sv. Barlaama zavražděn byl, byl Kalendion dosazen na jeho místo, ale po krátké době zase sesazen: tu zaujal Petr Fullo stolec biskupský po třetí (484) a podržel jej až do své smrti (488).

Monofysita Fullo tedy řekl: Nejsvětější Trojice za nás ukřižována byla. Církev pak, na níž bylo pravdy se zastati, blud zatratila.

Věc ta nebyla bez důležitosti — naopak ona hnula myslemi křesťanů, kteří již všeobecně hymnu andělského k vyjádření díkův a úcty k nejsv. Trojici užívali. A památka tohoto porušení chvalozpěvu nevymizela v krátce — trvalť Monofysitismus, trval i tento nápad Fullonův. Nebo ještě sv. Jan z Damašku uznal potřebu vyvrátiti nesprávnost dodatku toho a celou tu věc vysvětliti. Napsal proto zvláštní monografii (Epistola ad Jordanem Archimandritam scripta de Hymno trisagio — περὶ τοῦ τρεισαγίου ὕμνου), kde obratností a důmyslností sobě vlastní nesprávnost Fullonovu vytýká. Výslovně tu praví, že hymnus ten odnášeti k nejsvětější Trojici jest společno svatým Otcům, již před ním žili, a dodává, že se mu ve smyslu opisného superlativu vyjadřujícího svatost Boží roz-

uměti nesmí, místa pak některých sv. Otců, která by se zdála svědčiti proti tomu, vykládá. Nebo jen z nesprávného jich pochopení myslí, že možno jich proti osvědčenému výkladu sv. Otců použiti.

Svoje pak mínění takto sv. Jan vykládá: Hymnus Trisagion odnášeti pouze k Synu rozhodně neschvaluji; a na jiném místě praví v posvátném rozohnění: Daleko budiž, aby nepravdu tu (Fullonovu) ústa naše pronesla — spíše umříti bychom chtěli. Jednání pak Fullonovo dosti ostře odsuzuje slovy: Valcháře to zběsilá smyšlénka jest, jenž v přílišné pýše, s odkrytou, jak praví, hlavou (což necudných žen smyslnost značí) jakoby samých Serafů moudřejším byl a tajemstvím víry lépe rozuměl, hymnus Trisagion jako bezcenný jakýs cár po způsobu valchářů vymáchati se neostýchal.

A nyní si všimněme jedné české písně, jež v kancionálu svatojanském označena jest číslem 624. II. díl str. 167. Zní: Svatý Bože, svatý silný, svatý a nesmrtelný, jenž jsi pro nás trpěl hříšné, ach, smiluj se nad námi!

Píseň tato zdá se býti překladem staré písně křesťanů, na základě trisagia utvořené, jež za doby Prokla Konstantinopolského v obyčeji byla a jak praví sv. Jan Damascenský právě tuto píseň pěl velebný chor 630 Otců Duchem Božím naplněných na sněmu Chalkedonském a která zní: Svatý Bože, svatý silný, svatý a nesmrtelný, smiluj se nad námi — i jiné varianty byly v různých církvích v užívání. Jenomže do tohoto textu dogmaticky správného vložen ve znění českém neblahý Fullonův přídavek: jenž pro nás ukřižován byl.

Celkový tedy její smysl jest: Nejsvětější Trojice, jež's za nás trpěla, smilujž se nad námi. Ale toť patrný blud, jak jsme se přesvědčili z listu sv. Jana Dam. a pak ze smýšlení Církve římské, jež přídavek Fullonův zavrhla jako bludný.

Jest tedy opravdu s podivem, jak jen mohl pořadatel řečené sbírky písní, u nás vzácné a vážené, přehlédnouti tento hrozný dogmatický omyl. — Píseň není nová, jest ze starších sbírek přijata. Bude zajímavo vyšetřiti, kde a kdy se poprvé vyskytuje, odkud její původ. Snad se nám to podaří. Ale že takový zralý plod monofysitismu máme ve vzácné rukvěti chrámového zpěvu církevního, zajisté mnohého překvapí.

Jak má kněz katolický tisk podporovati pérem?

(Pokračování.)

b) Ale kněz měl by pracovati také na *poli veřejnosti*, na poli katolického tisku vůbec — zvláště v tom, co jest pro lid. Dnes téměř všechno poučné píše se pro intelligenci, a zatím lid se nám odcizuje! Nezapomínejme pro intelligenci na massy lidu, které zůstávají s naší strany bez poučení, bez pomoci.

Jak jsem již dříve pověděl, jest arena veřejnosti — arena politická a sociální — bojištěm, na němž zápasí Kristus s Belialem. A hrubou zbraní obou zápasníků jest tisk lis tiskařský.

Dnes stojí proti sobě tisk křesťanský, mravný — a tisk nekřesťanský, nemravný.

Jest to hlavně *žurnalistika liberální*, která nám vůdcům lidu pod nohama půdu podkopává, zd třeba přiložiti ruku k dílu a chápati se péra na obranu Církve svaté, Církve katolické.

List pronikne jako šíp nádhernou střechu velkoměstského boháče i doškovou střechu podhorského chuďasa.

α) *Noviny* jsou dnes denním chlebíčkem každého vzdělance i dělníka živícího se prací rukou svých. Z novin dnes se chce *vzdělati* ve všech oborech, *poučiti* a také *pobaviti*, dnes krátce lid hledá v novinách všechno! Tento trojí úkol: 1, *vzdělání*, 2. *poučení*, 3. *pobavení* musí míti na zřeteli také noviny nesoucí se duchem katolickým.

1. Jak té věci sám rozumím — naznačím, snad neřeknu nic nového. Lid se chce za naší doby *vzdělati v politice*. Chce poznati běžné udalosti, politickou situaci. Třeba tedy psáti články politické. Nemyslím politiku vyšší, nýbrž jen tu nižší, t. j. úvahu na určitou dobu, v níž krátce, srozumitelně jest přítomná politická situace jako v obrázku nakreslená. Takové úvahy hodí se nejlépe do týdenníku, čtrnáctidenníků, nebo měsíčníků. Do listů denně vycházejících píše úvodníky politické sám redaktor.

Třeba nejen vzdělávati u lidu rozum, nýbrž co hlavní jest a co se za naší doby tak často přehlíží, jest třeba *vzdělávati*, *zušlechťovati* srdce a to se především může státi *náboženstvím*. Co by se tu dalo dělati? Hodilo by se psáti stručné články o náboženských pravdách, vždyť mnohý i vzdělaný katolík z toho svého náboženství tak málo ví! Mohly by se uváděti výroky slavných vynikajících mužů — laiků: O náboženství, o Církvi a jejím působení. Dobře by posloužilo podávati vhodné odražení námitek proti náboženským pravdám a to ne nějak učeně, ale vtipem, podobenstvím, anekdotou, řízností, příkladem. Fakta toho způsobu známá. Obrazy ze života konvertitů, výroky o jejich bídném, neutěšeném, nespokojeném stavu, v kterém se nalézali, než poznali Církev Kristovu, a o štěstí, jaké pocítili, když do lůna Církve jedině pravé přijati byli. Kresliti pérem obrázky z působení Církve v různých dobách. Ukazovati, jak Církev byla matkou vší osvěty, vzdělanosti, umění; jak byla praktickou a milující vychovatelkou všech národů. Psáti monografie mužů katolických, kteří na poli církevním nebo světském vynikli.

2. Noviny mají *poučiti* čtenáře ve všech oborech lidského vědění na poli přírodovědy, historie, hospodářství sociologie i umění.

Na poli přírodním prospívalo by podávati vyňatky z vědeckých knih přírodovědeckých — ale slohem nejširším vrstvám srozumitelným — lidovým. K takovýmto pojednáním bylo by dobře připojiti nějakou pravdu náboženskou, na př. vidíme v tom prozřetelnost, moudrost, dobrotu Boží. Uváděti v úryvcích výzkumy katolických učenců ve vědách přírodních. Ukazovati na muže vynálezce, kteří jsou katolického ducha. Neboť přírodověda jest moderní zbraní nepřátel Církve!

Na poli historie. Nastíniti zajímavé ukázky ze světských i církevních dějin. Výtahy historických děl — lidově pořádané — Zvláště ukazovati na obrázky z kultury křesťanské v různých dobách. Líčiti pronásledování Církve. Výňatky z historických, katolických románů a povídek. Nepřemožitelnost a ustavičné trvání Církve naší.

Na poli hospodářském. Psáti hospodářské zprávy. Úvahy z hospodářství. Zmiňovati se o pokusech v hospodářství, které korunovány byly zdárným výsledkem. Podávati praktické rady pro hospodáře. Psáti o živelní pohromě. O prostředcích proti hmyzu — které se osvědčily. Podávati obrázky úrody v jednotlivých krajinách. Z města — správně udati tržní ceny, aby nebyla udána cena za *hl* a měl to býti *q* nebo naopak. Působí to posměch a opovržení u strany nepřátelské.

Na poli umění. Popisovati zajímavé vynálezy a stroje z oborů všech, zvláště podávati historii nářadí a strojů obecně užívaných. Popisovati znamenitá umělecká díla, jejich původ, kde se nalézají, zač byla prodána, kdo byl jejich původcem. Stručný životopis vynálezce — zvláště ukázati jak se zachoval jako katolík. Stručné zmínky o vynálezech, jimiž naše pravda biblická v nejnovější době se dokazuje, jako na př. jsou nalezené desky v Babylonii a Syrii a podobné.

Na poli sociálním. Stavěti vznešené zásady a blahodárné účinky strany křesťansko-sociální — proti špatným neuskutečnitelným zásadám sociální demokracie. Obrázky života křesťansko-sociálního a obrázky ze života sociálních demokratů, aby vedle stínu tím více vyniklo světlo pravdy křesťansko-sociální. Zvláště proklepati život předáků socialistů. Ukázati kde jest tma a kde jest světlo! Nedůslednost předáků socialistických v praxi — uvésti zásady jejich ad absurdum! Stručné úvahy z oboru sociologie. O židovstvu. O práci. O mzdě. O kapitálu. O zednářích. O burse. O militarismu. O clu. O bankovkách a t. p. O bídě chudého dělného lidu a jak tu pomoci. Ukazovati na spořádané poměry v katolických závodech. Ukazovati, co která strana učinila ve prospěch malého lidu. Líčiti socialní působení obcí. Odrážeti námitky socialistů — vtipně, zábavně, řízně.

Na poli výzkumů v zemích cizích. Podávati výňatky z cestopisů. Popisovati zajímavé národy, jejich obyčeje, zvyky a zvláště líčiti tu bídu pohanů, v které vězí, protože neznají Krista! Obrázky z katolických missií. Blahodárné působení učení kříže. —

K tomu všemu dalo by se užiti formy lehké, poučné, ve způsobu feuilletonu. Tomu se ještě málo pozornosti věnuje. Feuilleton počítá se u mnohých listů jen za přílepek, jen za něco, co by vyplnilo místo! Ale feuilleton dobře psaný více způsobí, než celá halda zpráv nad čarou! Proč francouzská literatura těší se takové oblibě? Protože dovede podávati i věci těžko pochopitelné ve formě srozumitelné, ve formě feuilletonistické. Tomu by se naše katolická žurnalistika měla naučiti. Mnoho bychom získali, kdybychom dovedli (a jen trochu dobré vůle k tomu a půjde to) *spopularisovati vědu ve feuilletonech.* Ve feuilletonech možno mlu-

viti k srdci čtenáře způsobem poutavým, zábavným. Ve feuilletonu dá se mnoho říci, co se jinde říci nedá, jen když se užije vhodné formy. Všimněme si listů nepřátelských! Feuilletony bývají nejostřejší zbraní proti nám, tu nenápadně očkuje se čtenářům nevěra a náboženská lhostejnost a časem i nemravnost.

Přehled.

Píše Fr. Vaněček.

Farní obce. — Biskup Korum zvítězil či ustoupil? — Samovražda francouzská. — Stöckerův spis: »Die Leitung der Kriche«. — Polemika o kmentu Páně a jeho autencitu. Protestant dokazuje přítomnost Páně v Eucharistii.

Farní obce rozčeřily skutečně hladinu duchovenstva. Až tyto řádky budou v ruce čtenářstva, bude též návrh na farní obce odvolán od samotného navrhovatele. Jen částka dopisů mohla býti uveřejněna v »Katol. Listech«, tak četné byly projevy, a takřka vesměs byly projevy proti farním obcím navrhovaným. Nechávám stranou každý posudek, jen upozorňuji, že návrh místy byl doslovně skoro vzat ze zákona o školních obcích. Škola a církev pak nejsou tak obdobné útvary, aby bylo lze učiniti osnovu zákona školního osnovou pro farní obce, které vlastně z dob liberálního regimu rakouského v liteře zákona obsaženy jsou. Zda by farní obce měly ten žádoucí výsledek, by nás mohli ze zkušenosti vlastní poučiti pastoři a rabíni, kteří dobrodiní obcí podobných požívají. Zmizely snad mezi námi vážky? Zákon podobný může býti stvořen dle stávajících poměrů toliko na říšské radě. Jest říšská rada tak složena, že uzákoní návrh, jenž by hověl církevním požadavkům a právům? Či dá parlament těžiště moci při podobném návrhu do rukou lidu či Církve? Přeje si duchovenstvo více laické vlády v Církvi, než dosud? Vzetí návrhu zpět by svědčilo o něčem jiném. S velikými věcmi lze jen pomalu hýbati.

Biskup *Korum*, jeden z nejpřednějších biskupů německých, který ve své pracovně na všech stranách obklopen jest nejmodernějšími knihami, aby cítil každý moderní puls, vzal zpět, dle listů politických, svůj »pastýřský list«, jímž hrozil rodičům, které dítky do školy státní posílají, exkommunikací, což vykládáno jako porážku jeho a vítězství vlády. Věc se však odehrála docela jinak a docela s jiným výsledkem, než jak bylo psáno v listech politických. Biskup Korum věcně pochodil lépe, než kdyby nebyl vzal »list« zpět. — Bude zajisté zajímati, sděliti podrobnosti, jak je píše římský dopisovatel »Tabletu«. Svatý Otec nepřeje si obnovení kulturního boje. Případ, o nějž se jednalo, není tak povšechný, nýbrž specielně se točí kolem dívčí školy v Trevíru, založené r. 1884 ještě v době kulturního boje na základě »kulturních« zásad. V řízení a vedení školy dály se jisté věci, které řádný katolík schvalovati a trpěti nemůže. Bylo též do nich si stěžováno u vlády pruské, ale nedocíleno žádoucího výsledku. »Kulturní«

tradice trvala ve škole dále. V době pouti biskupa Koruma do Říma dal duchovenstvu v Trevíru přečísti starý rozkaz svůj z roku 1883, v němž duchovenstvu se velí odepříti rodičům rozhřešení, když nechtějí bez velmi závažných příčin vzíti dítky ze škol nenáboženských. Přečtění starého dvacetiletého rozkazu mělo veliký účinek. Vláda způsobila poplach. Kardinál Kopp vyjednával s biskupem Korumem, aby vzal zpět svůj rozkaz, načež později vláda odstraní ony vady při škole řečené, do nichž si duchovenstvo trevírské stěžovalo tak dlouho bez žádoucího výsledku. Biskupu Korumovi se jednalo vlastně toliko o odstranění těch vad a o nic více, proto přistoupil na návrh Koppův a vzal rozkaz zpět a »pokořil« se před *vládou, která se však zavázala, odstraniti ony nedostatky.* Kdo tedy vyhrál? Kardinál Kopp má mezi biskupy jméno rozeného diplomata, kdežto Korum jest muž přímý, bez ohledný, kde se jedná o svatou věc. Pýcha vlády na venek byla ukojena, biskup »se pokořil«, ale vytažen bude hrot, který mnohé katolíky hnět. Dle tohoto stavu věci jest třeba docela jinak souditi o ústupu biskupa Koruma. Nejednalo se tedy o pastýřský list, nýbrž jenž o přečtení rozkazu v jednom případě. Captivam duxit captivitatem.

V »Revue des Deux Mondes« píše o protikongregačním zákoně Leroy Beaulieux, v němž vidí samovraždu francouzskou, poněvadž jím bude znemožněna činnost zámořských missií, které přece jsou závislé na mateřských domech ve Francii. »Větší Francie« — heslo, kterým se má čeliti proti většímu Německu, utrpí vlastně ztrátu. Jsou to tedy — kromě svobody — hlavně jen hmotné důvody. Kus svatokupectví státního. Chválu, kterou vzdává spisovatel řeholím naším, jest veliká. Leroy Beaulieux nazývá protiklerikalismus národně politickou samovraždou.

»*Vedení církve*« se nazývá brožura, napsaná od Dra Stöckra, dvorního kazatele mimo službu, při jehož jméně se vždy písmena Hofprediger *a. D.* tisknou proloženě. Stöcker, stoupenec věřícího protestantismu se závistí pohlíží na Církev katolickou a její organisaci, vedení a úspěchy, kdežto o své církvi praví na str. 8., že jest na smrt nemocna. Několik úryvků ze spisku Stöckerova může jen prospěti. O své organisované církvi píše na str. 12.: »Organisovaná církev ztrácí ustavičně vliv a úctu. Nehájí víru, ani vyznání; nechává uznané nepřístojnosti veřejného a křesťanského života . . . evangelickému lidu jest celé officielní církevnictví lhostejné.« My jsme upadli do Caesaropapismu, v jakém jsme od dob reformace nebyli; jest nepopíratelnou skutečností, že církev státní stane se církevním státem.« Proti tomuto obrazu staví druhý: »Římský vliv jest na obojím poli (církvi a politice). Řím sesílil v Německu a katolicismus jest vůdčí silou jak v politice, tak v sociální politice.« Str. 26. Kdo má církev, jí necení, kdo ji nemá, cení.

Kment Páně stal se předmětem vážné polemiky. Jak známo, v Turíně přechovává se kment, na němž jsou rysy těla, o nichž tvrdí jedni, že povstaly výparem mrtvého těla, jiní, že jsou učiněny později, takže jest kment nápodobeninou kmentu Páně. Přírodovědecké listy »Nature« a »Laucet« velice věcně píší o celé

polemice. Všechny důvody proti sebral Dominikán B. Mackey v »Dubl. Rev.« Zajímavé jsou důvody, že možno, aby obrysy těla na kment byly výparem zejména těla mrtvého přeneseny. Nám důležitější jsou důvody authencity kmentu, které však jsou ještě neurčité. Tak obrysy těla nejsou proporcionální a nesou ráz kreseb čtrnáctého věku. Mimo to jest pamětní spis biskupa Petra d' Arcis k papeži Klementu VII., který obsahuje žádost, aby kresba na kmentu směla býti vystavena, což Klement dovolil: »omni fraude cessante«, když kněz vystavující kment jasně a srozumitelně prohlásí, že to není pravý kment Páně: »quod figura seu repraesentatio praedicta non verum Sudarium Domini Nostri Jesu Christi, sed quaedam figura seu repraesentatio sudarii.« Že kresby existovaly, jest jisto. Zda tento kment jest kresbou či authentickým kmentem Páně, není zcela přesně stanoveno. Zajisté by bylo věřícímu značným potěšením, moci viděti kment po XIX. století zachovalý, jenž nese obrysy těla Páně. Však obezřelosti jest i zde třeba každému kazateli. Nespočívá víra naše na pouhé reliquii, ale má hlubší kořeny. M. Vignon ve svém spise: »Le Linceul du Christ« dokazuje authencitu kmentu Páně. »Lancet (Jan. 1903) o tom píše: »Nelze pochybovati, že M. Vignot podal důkaz, že obrysy na kmentě třeba přičísti výparu a že mohou býti nazývány vaporografické stopy. Zdá se, že dokázal, že ona látka musila býti obalem ukřižované a netoliko osoby ukřižované, nýbrž osoby, která byla též mrskána, jak vypráví Písmo i tradice o pašijích Páně.« Onen postup chemické vaporografie zde pomíjím, poněvadž neodborníku lze jej těžko sledovati.

Hnutí v Anglii pokračuje velice utěšeně. Loňský rok a zajisté i letošní bude vykazovati značné číslo návratů do Církve. Věčné světlo v mnohých anglikánských kostelích hoří, ač svěcení jejich není platné. Za věčným světlem jde též věčná pravda. Nákladem universitní tiskárny v Cambridge vyšel spis »The Early Eucharist« od Franklanda, v němž spisovatel sebral všecky doklady víry v přítomnost Páně v Eucharistii, dokud jsou zachovány z památek od r. 30 - 180 po Kr. P. Jest zajisté více než význačno, že přítomný spis anglikánský začíná modlitbou: »Deus, qui nobis sub Sacramento mirabili« a končí: »Tantum ergo Sacramentum«. Dva roky po korunovačním rouhání nejsvětější Svátosti, jest to zjev pro nás velice potěšující. Spis doznal i v katolických listech vřelého přijetí. Celá kniha Franklanda, jenž jest universitním profesorem, dává poznati, že spisovatel věří ve slovný význam slov Páně a potvrzuje pravdu slov Justina mučeníka: »Totožnost konsekrovaného chleba a vína s tělem a krví Páně.« Zajisté spis prokáže značné služby hnutí ritualistskému, které končí často návratem do církve. Biskup Canterburský odpověděl jisté dámě, která v pochybnostech svých o přítomnosti Páně se obrátila k němu o radu, že není přítomen Pán Ježíš po slovech konsekračních na oltáři. O přítomnost Páně vede se v přítomnosti tak tuhý boj jako kdysi u nás o přijímání pod obojí.

LISTY HOMILETICKÉ.

Hod Boží Svatodušní.

Co jest milost Boží.

»Žasli pak všickni a divili se, řkouce: Aj, zdaliž nejsou tito všickni, kteříž mluví, Galilejští? a kterak jsme my slyšeli jedenkaždý jazyk svůj?«
Sk. ap. 2, 7.

Desátého dne po Svém nanebevstoupení vyplnil Pán Ježíš apoštolům slib, vedle něhož měli Ducha Svatého obdržeti; nebo když byli všickni ve večeřadle, stal se pojednou zvuk s nebe, jako přicházejícího prudkého větru a naplnil všecken dům. Ohniví jazykové posadili se na hlavu jednohokaždého z nich. I naplněni jsou všickni Duchem Svatým, a počali mluviti rozličnými jazyky. Hlukem tím postrašeni přiběhli k domu apoštolskému židé, kteříž byli ze všech končin světa do Jerusaléma na slavnost přišli, chtějíce se dozvěděti, co se u nich bylo přihodilo. I *»žasli pak všickni a divili se, řkouce: »Aj, zdaliž nejsou tito všickni, kteříž mluví, Galilejští? a kterak jsme my slyšeli jedenkaždý jazyk svůj, v němž jsme se zrodili?«* I my divíme se s nimi této zázračné události, kteráž se tu s apoštoly stala, a plni udivení tážeme se: Kde vzali apoštolové, kteřížto krátce před tím sotva mateřským svým jazykem správně dovedli mluviti, tak veliké výmluvnosti, že nemohl nikdo odolati Duchu, jenž mluvil z nich? Kdo a co učinilo takovými neohroženými hrdinami ony muže, kteří ještě nedávno z bázně Krista Pána opustili a na všechny strany se rozutíkali? Na tyto otázky dává apoštol národů za odpověď, že to byla milost Boží, kteráž je osvěcovala a posilovala, když o sobě toto mluvil: *»Milostí Boží jsem to, což jsem, a milost jeho nebyla ve mně marná«* I. Kor. 15, 10. Abychom i my po této tolik vzácné a potřebné milosti Boží zatoužili, nabyté pak si vážili, ukáži vám v dnešní své památné řeči: *Co jest milost Boží.*

Pojednání.

Trojího jest člověku k dosažení království nebeského třeba: musíť Pána Boha znáti, čisté srdce si zachovati a vůli Boží plniti.

Chce-li někdo do nebe přijíti, musí především Pána Boha a Jeho svatou vůli znáti. — V poznání Boha klade Sám Pán Ježíš blaženost nebeskou, když praví: »Tentoť pak jest život věčný, aby poznali tebe, pravého a jediného Boha, a kterého jsi poslal, Ježíše Krista.« Z této pak blaženosti vylučuje člověka hřích; neboť jen »lidé čistého srdce Boha viděti budou,« a »nic nečistého, nevejde do království nebeského.« Kdyby i člověk Pána Boha svého znal a čisté srdce si zachoval, neměl by přece v sobě života věčného, kdyby se v životě vezdejším poznanou vůlí Boží netřídil a přikázaní Božích nezachovával. To i nám na pamět uvádí Sám Pán Ježíš, když na otázku naši: co činíce, života věčného obdržíme? odpovídá: »Chceš-li vejíti do života, ostříhej přikázaní.« Životem věčným vládnouti bude, kdo osvíceným rozumem Boha a svatou vůli Boží poznává, čistým srdcem Boha miluje a vůli svou zákonu Božímu podrobuje.

K tomu trojímu a tím i k dosažení nebe činí člověka neschopným dědičný hřích, který seslabil náš rozum, znečistil naše srdce a ochromil naši vůli. Člověk by zajisté nedošel svého věčného povolání, kdyby se nebyl nad ním Sám Pán Bůh smiloval, a jeho rozum, jeho srdce a jeho vůli vyléčil. To trojí učinil již svatým apoštolům; neboť

1. *osvítil jejich rozum.* Svatí apoštolové měli rozum zatemnělý, neboť Boha dobře nepoznávali a Ježíšovo učení dobře nepochopovali. Na tuto jejich špatnou chápavost stěžoval si začasté Sám Pán Ježíš, vytýkaje jim: »Ó, vy zpozdilí k uvěření všemu, co mluvili proroci!« Tento jejich slabý rozum potřeboval zléčení, posily a osvícení, měli-li i oni Boha poznati a do života věčného vejíti. Proto na zléčení jejich rozumu přislíbil jim Pán Ježíš Ducha Svatého, když řekl jim: »Utěšitel pak Duch Svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu Mém, tenť vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, cožkoli budu mluviti vám.«

A této tolik potřebné posily rozumu, jakož i jeho osvícení dostalo se svatým apoštolům dnešního dne, kdy Duch Svatý na ně s ohněm Své moudrosti a ohněm Své lásky byl sestoupil. Že pak na ně ve způsobě ohnivých jazyků sestoupil, naznačuje, že Duch Svatý vešel do jejich rozumu s ohněm a jasností Své moudrosti a tím že jim to samé učinil, co činíváme my, když s ohněm, se světlem do tmavé světnice vstupujeme. Oheň osvěcuje světnici, tak že v ní všecky předměty jasně poznáváme a rozeznáváme. Ohněm Svým zapudil Duch Svatý z rozumu svatých apoštolů mlhy a temnoty, jež se v něm dříve rozprostíraly a jim k Bohu prohlédnouti bránily. Zapudiv z něho tmy, rozžehl v něm Duch Svatý světlo nebeské, při němž pak jasně poznávali, což dříve stěží pochopovali. Že pak tuto změnu v jich rozumu Duch Svatý způsobil, že jejich rozum osvítil, poznáváme již z toho, že je okamžitě všem jazykům přiučil. Jestliže je Duch Svatý přiučil tomu, jak by mluvili, naučil je zajisté i tomu, co by mluviti měli. Osvícení rozumu, toť byl jak vznešený, tak i velepotřebný dar, jakého se apoštolům od Ducha Svatého dostalo. Osvícení rozumu,

toť byl dar, jenž zároveň s nimi na svět nepřišel, jenž se jim nepřirodil a z přirozenosti nepochází, a proto udělil jim Duch Svatý *nadpřirozený dar, jakýmž jejich rozum osvítil.*

2. Duch Svatý neproukázal však Své dobrodiní jen jejich rozumu, proukázalť je i jejich srdci. Jako všickni ostatní lidé, měli i apoštolové na sobě dědičný hřích a ze slabosti všem lidem společné hřešívali i oni. I jich dotýkala se necitelnost a zloba lidská tak bolestně, že až k hněvu podrážděni, zlé zlým spláceti a na zlých lidech pomstíti se chtěli. Této hněvivosti své popustili zvláště tenkráte úzdu, když přišedše kdysi s Pánem Ježíšem na večer k jednomu městu v Samaří, bolestně shledávali, že obyvatelé jeho jim noclehu dopřáti nechtěli a před nimi brány města uzavřeli. Aniž by byli dobře věděli, co mluvili, hněvem rozpáleni, řekli Pánu Ježíšovi: »Pane, chceš-li, ať díme, aby oheň sestoupil s nebe a spálil je.« Pánu Ježíšovi však nelíbila se tato jejich hněvivost a mstivost, neboť pokárav je, řekl jim: »Nevíte, čího jste ducha, Syn člověka nepřišel duši zatracovat, ale spasit. I odešli do jiného městečka.« Luk. 9. 54—56. Avšak nejen msta, ale jejich srdce hyzdila i lakota a pýcha. Domnívajíce se jako ostatní židé, že Bohem zaslíbený Mesiáš na zemi zřídí království světské a že jako mocný král lid Svůj od jařma římského osvobodí, očekávali i apoštolové od Pána Ježíše, že je, kteří se Ho věrně přidrželi, poklady a bohatstvím zahrne, že je slávou ověnčí a předními ve Své říši učiní. V této naději mluvil již Petr kdysi k Pánu Ježíši: »Aj, my jsme opustili všecko a šli jsme za tebou: což tedy nám za to bude?« Mat. 19, 27. Proto stala se pak i hádka mezi nimi, kdo by z nich zdál se býti větší. Luk. 22, 24. Proto přistoupila kdysi k Pánu Ježíši matka synů Zebedeových se syny svými, klanějíc se a prosíc: »Rci, ať tito dva synové moji sedí jeden na pravici a druhý na levici v království tvém.« Mat. 20, 20, 21. Tak to vypadalo v srdcích svatých apoštolů před příchodem Ducha Svatého! Viděli jsme, že se ono pro lakotu, mstivost a pýchu Pánu Ježíši nelíbilo a že pro tyto hříchy nebyli schopni vejíti do království nebeského. Když pak dnešního dne Duch Svatý ohněm Své lásky do jejich srdcí byl sestoupil, strávil, zničil tento Jeho oheň v srdcích jejich všelikou nečistotu a očistil je od všeliké lakoty, msty a pýchy. Tuto velikou změnu, kteráž se udála v srdcích svatých apoštolů, poznáváme z toho, co apoštol národů o sobě a ostatních svých soudruzích vypravuje, tvrdě, že se rádi uspokojují tím, co si svýma rukama vydělávají, že zlořečícím dobrořečí a za protivníky své se i modlí, když toto praví: »Myslím, že Bůh nás apoštoly za nejposlednější určil, jako k smrti oddané, že divadlem učiněni jsme světu i andělům i lidem. My blázni pro Krista, vy pak moudří v Kristu: my mdlí, vy pak silní: vy slavní, my pak opovrženi. Až do této hodiny i lačníme i žízníme a nazí jsme a poličkováni býváme, a jistého místa nemáme, a pracujeme, dělajíce rukama svýma: zlořečí nám, a my dobrořečíme; protivenství trpíme a snášíme; rouhají se nám, a my se modlíme; jako smetí tohoho světa učiněni jsme, povrhel u všech až posavad.« I. Kor. 4.

Tuto zázračnou změnu v srdci svém děkovali apoštolové opětně *onomu nadpřirozenému daru, jakýmž Duch Svatý jejich srdce od hříchu očistil.*

3. Kdyby i apoštolové byli měli rozum osvícený a srdce hříchu prostá, nebyli by se přece do nebe dostali, kdyby si sami toto nebe dobrými skutky nebyli zasloužili. Vždyť známo jest slovo Ježíše o tom mluvícího: »Ne každý, kdož mi říká: Pane! Pane! vejde do království nebeského: ale kdo činí vůli Otce mého, kterýž v nebesích jest, ten vejde do království nebeského.« Mat. 7. 21. Zachovávání přikázaní Božích, plnění vůle Boží, ó jak nesnadná, jak těžká to věc! K tomu nestačila síla svatých apoštolů, k tomu byla jejich vůle příliš slabá! I oni klonili se vůlí svou více k zlému, než k dobrému, a proto ze slabosti a křehkosti své vůle hřešili i oni. Jidáš stal se zrádcem na svém Mistru a skončil sebevraždou, Petr pak zapřel z bázně svého Pána a Mistra. Všickni opustili Ježíše, bojíce se židů; neboť když byl Ježíš jat a svázán k nejvyšším kněžím odveden, rozutekli se všickni Jeho učenníci. Tuto slabost a křehkost jejich vůle znal Pán Ježíš, a aby jim k plnění jejich povinností potřebné posily a k hájení svého učení potřebné neohroženosti a srdnatosti zjednal, přislíbil Pán Ježíš posilu Ducha Svatého; neboť když je posílal kázat i mudrcům a mocným tohoto světa evangelium spásy, řekl jim: »Když pak vás vydají, nepřemýšlejte, kterak aneb co byste mluvili; dánoť bude vám v tu hodinu, co byste mluvili; neboť nejste vy to, jenž mluvíte, ale Duch Otce vašeho, jenž mluví ve vás.« Mat. 10., 19, 20. A tento slib byl vyplněn dnešního dne. Duch Svatý sestoupil na ně, a jako teplo oživuje zimou zkřehlé tělo, tak oživil a posilnil Duch Svatý teplem Své lásky i vůli svatých apoštolů a naplnil srdce jejich tak velikou neohrožeností, že Petr, kterýž před několika týdny, boje se i děvečky, Ježíše zapřel, nyní z domu vystupuje, židy z nejhoršího hříchu kárá a praví: »Zde se naplnilo, což dávno předpověděno jest skrze proroka Joela: Budeť v posledních dnech, praví Pán, vyleji Ducha svého na všeliké tělo. Muži israelští, slyšte slova tato: Vy jste Ježíše Nazaretského, kteréhož Bůh mezi námi oslavil mocnými skutky, zázraky a znameními, skrze ruce bezbožných na kříž přibili a usmrtili. Ale Bůh Ho vzkřísil. Toho my všichni svědkové jsme. A On povýšen jsa na pravici Boží, vylil nyní Ducha Svatého na nás, jakož sami vidíte a slyšíte. Protož neomylně jisté jest, že Bůh učinil Ježíše Krista Spasitelem i Pánem všeho světa.« Tímto Duchem Svatým posilováni konali napotom svatí apoštolové neohroženě dílo své. Vysoká rada židovská zmrskavši je, zakázala jim mluviti ve jménu Ježíše, oni však neuposlechli a kázali i nadále Ježíše Nazaretského, ukřižovaného. Herodes dal stíti Jakuba: apoštolové však od Ježíšova učení neodstoupili; vsadil do žaláře i Petra, ostatní však modlíce se za Petra, přece víry své se nezřekli. Ačkoliv je všude očekávalo mrskání, bičování a žalařování, ač jim všude hrozila smrt, v té nejhroznější způsobě: oni přece Ježíše veřejně vyznávati neustávali a za Něho i radostně umírali. Toto posilnění jejich vůle, jakéhož

se apoštolům od Ducha Svatého dostávalo, bylo zajisté nevšedním darem, a poněvadž i tento dar nepocházel z přirozenosti lidské, bylo ono i nadpřirozeným darem, *jakýmž Duch Svatý jejich vůli posilnil. Duch Svatý dal apoštolům nadpřirozený dar, jakýmž jejich rozum osvítil, jejich srdce očistil a jejich vůli posilnil.* Říkáme, že jim dal milost Boží; neboť *milost Boží jest nadpřirozený dar, jakýmž Duch Svatý náš rozum osvěcuje, naše srdce očišťuje a naši vůli posiluje.*

Milost Boží, toť dar jak potřebný, tak i přežádoucí. Sám Pán Ježíš praví, že bez milosti Boží nemůžeme nic záslužného konati a nebe si vydobýti, když řekl: »Beze mne nemůžete ničehož učiniti.« Naše nedostatečnost jest tak veliká, že dle mínění svatého Pavla bez milosti Boží nemůžeme ani to přesladké jméno »Ježíš« vysloviti Ježto se nám tato velepotřebná milost Boží uděluje, kdykoliv svaté svátosti hodně přijímáme a Pána Boha o ni pokorně prosíme, proto přistupujme začasté s očištěným srdcem ke stolu Páně a prosme Ducha Svatého o osvícení rozumu, kdykoliv v pochybnostech vězeti budeme, prosme Ho o dar pravé lítosti a kajicnosti, kdykoliv pod tíží hříchů sténati budeme, prosme Ho o dar síly, kdykoliv nám bude plnění vůle Boží za těžko připadati. Dnes pak volejme s Církví Páně k Pánu Bohu: »Bože, jenž jsi dnešního dne srdce Svých věrných dary Ducha Svatého osvítil, dary téhož Ducha Svatého i srdce naše osvítiž, abychom co dobré a pravé jest, poznávali a z ochrany Utěšitele Ducha Svatého vždycky se radovali.« Amen. P. *František Franěk.*

Pondělí Svatodušní.

Duch Svatý jest hvězda svítící nám na cestě k spasení.

»Tentoť pak jest soud, že světlo přišlo na svět, a milovali lidé více temnost nežli světlo, neboť byli jejich skutkové zlí.« Jan 3, 14.

Když pozorujeme vše, co Bůh pro naše spasení učinil, zdaž nemusí srdce tou největší vděčností dojato býti? — Nedosti na tom, že seslal Syna Svého na tento svět, který pro spasení naše vykrvácel, po Jeho slavném na nebe vstoupení vlívá milosti Ducha Svatého do srdce našeho, bychom, milostí touto obdařeni, na cestě spasení statně kráčeli.

Jak svatým by tedy měl býti národ katolický, když Duch Svatý Svou milostí jej podporuje, aby na cestě ctnosti setrval! Bohužel zkušenost nás o něčem jiném poučuje. Již ve Starém Zákoně vytýká Bůh, že pokolení lidské od cest Jeho se odchýlilo, a Kristus Ježíš v dnešním svatém evangeliu to samé opakuje, když praví: že »světlo přišlo na svět, a lidé že milovali více temnost, nežli světlo.« — A neplatí-li nářek tento i dnům našim? Neplatí-li

i nám? Zdali přijímá každý ochotně víru katolickou? Považuje každý víru katolickou za jediné světlo, kterého má následovati? Jestli pak se snaží každý katolík víru svou tak upevniti a dle ní živu býti, by stál na tom stupni křesťanské dokonalosti, kterou jen dosáhnouti může? Rozmilí v Kristu! Tyto otázky nemůžeme jinak, nežli vzdechnutím zodpověděti: »Jednomu schází to, druhému ono, a každému něco!« Odkud tedy ten chladný duch katolický? Vždyť víte, co Bůh pro naše spasení učinil, On i Ducha Svatého seslal ku pomoci. — Ta chyba tedy musí z nás pocházeti! A tak tomu jest: *My neúčinkujeme s milostí Ducha Svatého, ba my jí často odporujeme.* A o této smutné pravdě chci dnes obšírněji promluviti.

Církev katolická proto světí ještě druhý den slavnost seslání Ducha Svatého, abychom, rozvažujíce Jeho účinkování, dle slov Písma svatého neobdržovali nadarmo milost Boží.

Ó, kéž Duch Svatý by i dnes v nás Svou milost rozmnožil, bychom poznali, co nám ještě schází, a my dobrovolně se nechali od Něho vésti! Vy pak mne poslyšte, když počnu ve jméně Jeho!

Pojednání.

Když Tobiáš odesílal syna svého do Medie, by si tam vyzdvihl dluh, řekl mu, aby si vyhledal muže věrného, který by s ním za plat šel. Zdali tím nevyjevil svou otcovskou péči o syna svého? Znal zajisté předobře obtíže a nebezpečenství tak daleké cesty, znal též nezkušenost syna svého, syna svého jediného. Jak se ulehčuje jeho zármutku, když mu syn představuje vůdce, který jistí, že cestu předobře zná a že otcovsky o syna jeho pečovati bude, že šťastně ho zase zpět přivede. Tu mu radostně svěřuje pečlivý otec syna svého a syn bez rozpaků následuje svého vůdce. — Avšak my můžeme ještě s větší jistotou nastoupiti cestu svého spasení, nežli Tobiáš do Medie. — Neboť nejenom anděl, nýbrž Sám Bůh, třetí božská osoba, Duch Svatý, chce býti naším vůdcem a řiditelem na této cestě. — Ach, proč pak se mu každý nesvěřuje!

My bychom také tak jistě dosáhli dědictví jako Tobiáš, pro něž do království nebeského putujeme. — Bohužel, že máme svou vůli a že často chceme jíti jen po svých cestách, že nedbáme o vůdce svého, Ducha Svatého! Ano, my Ho často rmoutíme, ano i odporujeme Mu. — Pozorujme tuto pravdu lépe, z ohledu osvěcování Ducha Svatého.

Slyšeli jste, že Duch Svatý nám chce býti světlem, hvězdou, na cestě života našeho — na cestě k spasení. Ale jak mnohonásobně vzdorujeme osvěcování tohoto světla a ničíme spasitelné účinky jeho! Neboť světlo, které má nám na cestě tohoto života svítiti, tratí svůj účinek:

1. jestli se tuze od něho vzdalujeme, tak že nás paprsky nemohou dosáhnout;
2. když je nechráníme proti větru, který je lehce zhasne.

1. Světlo přirozené, která nám má na cestách tohoto života svítiti, tratí svůj účinek, když se tuze od něho vzdalujeme, tak že nás jeho paprsky nemohou dosáhnouti.

Tak jest to také s osvěcováním Ducha Svatého. — On nás chce po cestě k životu věčnému vésti — naše povinnost tedy je, abychom Mu co nejvíce byli na blízku. Avšak kdo se vzdaluje od toho místa, kde Duch Svatý svítí, a raději v temnotách svého rozumu žije, ten patrně odporuje osvěcování Ducha Svatého. — A zdali to většina z nás tak nedělá? Vy víte, že »všeliký dobrý dar pochází s hůry od Otce světel,« a přece mnohý raději vše jiné slyší, nežli dobré naučení.

Dětem již bývá protivné, když mají poslouchat dobrá naučení svých pečlivých rodičů. Dobré příklady — kolik z nás jich následuje? — Zdali právě mnohý se nevynasnažuje to dobré, co na jiném patří, všelijak vytáčet a vymlouvat, jen aby to ztratilo svou cenu? — Kolik jich jest, kteří jsou rádi přítomni hlásání slova Božího? Mnohý jde stranou, jen aby dobře neslyšel slova kazatelova. — Kolik jich jest, kteří obracejí slova kazatelova sami na sebe, kteří by zkoumali v srdci svém, jak daleko jsou ještě vzdáleni od cesty Páně? — Nejde-li mnohý s kázaní se zlostí, poněvadž se domnívá, že v tom neb onom popisování kazatel jej mínil?

Jak málo jich dbá na své svědomí a nedrží se toho, co jim Duch Svatý vnuká, nýbrž toho se drží, co jejich hříšné tělo, jejich hříšná krev žádá! — Nejsou tito všickni takoví, o kterých praví svaté evangelium: »Oni nevycházejí na světlo, poněvadž skutkové jejich jsou zlí.« Neodporujeme-li tu Duchu Svatému, aby na nás nemohl účinkovati? Neboť kdo jiný mluví k nám, nežli Duch Svatý z dobrých naučení, z dobrých příkladů, skrze svědomí naše a obzvláště ze slova Božího? O slově Božím zřejmě praví žalmista Páně: »Vysvětlení slov Tvých osvěcuje, a zpozdilým dává rozum.« — A kdo jiný osvěcuje skrze slovo Boží, nežli Duch Svatý? Neodporuje-li tedy ten osvěcování Ducha Svatého, kdo se vzdaluje od dobrého naučení, kdo nedbá o dobré příklady, kdo nedbá o slovo Boží? Tu se pak arci jinak státi nemůže, nežli že takoví lidé ve tmách chodí a jen zlé skutky páchají. Takoví křesťané nemálo Ducha Svatého rmoutí a konečně tak daleko to přivedou, že On se také od nich vzdálí a nechá je za trest ve tmách. Vždyť i hospodář zhasíná světlo, když vidí, že žádný při něm nepracuje, že nadarmo hoří.

Kdo se tedy vzdaluje od světla, kterým nás osvěcuje Duch Svatý, kdo totiž nedbá o dobré naučení, kdo nenásleduje příkladu dobrého, kdo nedbá na dobré vnuknutí a na nabádání svého svědomí, kdo nedbá o slovo Boží — ten ať to sám sobě přičítá, když Duch Svatý Svým osvěcováním od něho se vzdálí.

Avšak přirozené světlo, které nám na cestě svítiti má, tratí svůj účinek, třebas jsme mu na blízku byli, nechráníme-li je proti všelikému větru, neboť tu vítr s ním sem a tam hází, až konečně zhasne.

2. Světlo přirozené, které nám na cestě svítiti má, musí býti chráněno proti větru, aby je nezhasil. Tak při světle přirozeném, tak i při osvěcování Ducha Svatého. Vy si snad myslíte: co pak to jest za vítr, který nám nadpřirozené světlo Duch Svatého zhasnouti může? — To jsou naše náruživosti. — Tak jako pára a mlha ze země vystupující brání, že daleko nevidíme, tak jako pára a mlha jsou příčinou povstavších mraků, jež nám slunce zakrývají, tak i zlé myšlénky, které ze srdce našeho vystupují, jsou příčinou, že nedbáme na dobré vnuknutí Ducha Svatého, a jestli z těchto zlých myšlének povstane náruživost, tu se zmocní našeho srdce i rozumu, a my nedbáme o žádné vyšší osvěcování, nýbrž jen o to, po čem náruživost touží. — Zdali to nevidíme potvrzeno příkladem Sodomitských, kteří svou náruživostí popuzeni, na dům Lotův hnali, nic nedbajíce na jeho dobrá napomenutí? Tělesná jejich náruživost je ranila slepotou tak, že ani dveří nemohli nalézti. Náruživosti tělesné jsou slepí vůdcové, poněvadž potlačují vyšší světlo a Duchu Svatému, od kterého všechno osvěcování pochází, odporují. — Ty, který jsi pýše oddaný, ty jsi jeden z těch, kteří osvěcování Ducha Svatého nepřijímají, neboť jsi od své náruživosti tak zaslepen, že ani nebe, ani jiného poznati nechceš, že nechceš poznati dobré vlastnosti u jiného atd. — I ty, který jsi lakomý a závistivý, patříš do jejich počtu. Vždyť jste slepí pro všecko, co svatého jest, a jen to vidíte, co se týče vašeho časného zisku.

Ano, všickni, kteří jsou nějaké nezřízené náruživosti oddáni, odporují osvěcování Ducha Svatého a jsou v nebezpečenství, aby jim nezhaslo světlo, které je má k životu věčnému vésti.

Kromě našich náruživostí, také řeči bezbožníků a nevěřících osvěcování Ducha Svatého v nic přivádějí. Neboť takovými řečmi podkopává se základ naší pravé katolické víry, kterou nás Duch Svatý k životu věčnému chce vésti. — Kdo chce plouti přes moře, a doufá šťastně se dostati na břeh, musí započít svou plavbu, když moře jest tiché; kdo ale započne svou plavbu, když vítr vlnami mořskými sem a tam zmítá, tomu jistě hrozí nebezpečenství a zkáza. — Tak jest to také na cestě k životu věčnému. Kdo nejde po té cestě, kterou mu ukazuje Církev katolická, ale brzo své ucho k té neb oné společnosti křesťanské nakloňuje, ten jest podoben vlnám mořským, kterými vítr sem i tam zmítá. Na takového katolíka, který brzo sem brzo tam se nakloňuje, neúčinkuje osvěcování Ducha Svatého a Duch Svatý opustí také takovou duši.

Proto píše sv. Pavel k Ef. 4, 14.: »Abychom se netočili každým větrem učení,« a k Thes. napomíná: »Bratří, stůjte a zachovávejte učení, kterému jste se naučili buďto skrze řeč, aneb skrze list náš.« 2. Th. 2, 14. O takových, kteří nepravé učení roztrušují, praví Spasitel u sv. Mš. 15, 4.: »Nechte jich, slepí jsou a vůdcové slepých, vede-liť pak slepý slepého, oba do jámy padají.«

Všickni ti, kteří katolickou víru opouštějí a dají se jiným svésti, podobni jsou cestujícímu, který pravou cestu opouští a jde

za bludičkami. Bludičky zavádějí — naposledy se ztratí, a ten, kdo je následoval, stojí posléze v bahně.

A tak se to jinak státi nemůže; kdo raději slyší pošeptávání bohaprázdných nežli vnuknutí Ducha Svatého, toho věčná záhuba očekává.

Rozmilí v Kristu, chraňte se před tímto neštěstím.

Neodporujte osvěcování Ducha Svatého, nýbrž pokud můžete, účinkujte s Ním. A vy budete účinkovati s osvěcováním Ducha Svatého, když, jak jsem pravil, následovati budete dobré příklady, dobrá naučení, když pozorni budete na hlas svého svědomí a na vnitřní vnuknutí k dobrému - když rádi poslouchati budete slovo Boží, když je na sebe budete obraceti a dle něho život svůj zpravovati — když se nenecháte od zachovávání pravé víry katolické ani svými náruživostmi, ani svůdnými řečmi svésti.

Když to učiníte, pak chodíte ve světle a kráčíte ke světlu, pak vás osvěcovati bude Duch Svatý, a vy nezabloudíte, poněvadž Duch Svatý jest neomylný vůdce.

A kdyby někoho to neštěstí potkalo, že by se byl odchýlil od pravé cesty, na které Duch Svatý svítí — ó, ten ať jen se obrátí k Němu a prosí Ho o Jeho dary, o Jeho osvěcování — a Bůh vyplní na něm slovo, které řekl skrze ústa korunovaného proroka: »Jděte k němu, a budete osvíceni.« D. 33, 6. Amen.

Svátek nejsv. Trojice Boží,

(Neděle I. po Sv. Duchu.)

Stvoření, vykoupení a posvěcení člověka jest dílo nejsvětější Trojice Boží.

»Z něho a skrze něho a v něm jsou všecky věci.« - Řím. 11, 36.

Drazí v Kristu! V hlavním městě Brasilie Rio Janeiru stojí veliká veřejná nemocnice. V průčelí má tato budova zvláštní nápis: Dary lidské marnivosti — bídě. Původ tohoto nápisu jest zajímavý. Bývalý císař tamější Don Pedro, jsa veliký lidumil, pojal úmysl vystavěti pro všeliké mrzáky, kteří se v ulicích města žebrotou živili, prostrannou útulnu a nemocnici, kde by byli trvale zaopatřeni. I dal uveřejniti provolání, aby k tomu účelu konaly se veřejné sbírky. Leč sešlo se jen nepatrných několik grošů. Tu rozhodl císař, že kdo dá na stavbu a nadání milosrdného tohoto domu 100.000 milreisů (as 135.000 zl.), stane se baronem, kdo 250.000 zl., obdrží titul hraběcí. A hle! Sotva vyšlo toto provolání, hrnulo se peněz dost. Proto dal Don Pedro potom zmíněný nápis na nemocnici. Dary lidské marnivosti bídě! Vpravdě vystavěla tu nemocnici lidská marnivost! Nebýti marnivosti nemohli ubožáci od boháčů očekávati pomoci. Za baronství, titul hraběcí chtěl boháč dáti poslední. Takové jest, moji milí, to milosrdenství

lidské! Bývá v něm obyčejně něco té marnivosti. Šťastný člověk prokáže bídnému milosrdenství, ale chce při tom sám něčeho užiti, aspoň se pobaviti.

V městech pořádávají se taneční a podobné zábavy s tím účelem, že čistý výtěžek zábavy má býti věnován nějakému dobrému účelu, ku př. sirotkům a pod. Ale často se toho těm potřebným velmi málo dostane pro veliké výdaje s tím spojené. Kdyby dal každý zrovna ze své kapsy nějaký obnos na ten účel a na zábavu šel si jindy, kdy a kam by se mu chtělo, nestálo by to tolik a dobrému účelu dostalo by se více. Ale ta marnivost, to sobectví nemělo by ničeho! Mnoho stínu jest na té lásce k bližnímu!

Jak daleko povýšena jest nad tuto lásku láska Boží k bídným lidem! Bůh nás nepotřeboval, když jsme nebyli, a stvořil nás, člověk stvořený a vším dobrým štědře obdařený odvrátil se od Boha, a Bůh se opět k němu snížil a vykoupil nás a chce nás všecky šťastnými učiniti ne pouze na čas, nýbrž na věky — čili spasiti; stvořil nás, vykoupil, posvěcuje nás. To trojí dílo dobrotivosti Boží naznačeno jest ve slovech sv. Pavla řkoucího: »Z něho a skrze něho a v něm jsou všecky věci.« Řím. 11, 36. Toto trojí dobrodiní má nám připomenouti zvláště dnešní posvátný den, zasvěcený vznešenému tajemství nejsv. Trojice Boží.

Drazí přátelé! Nebudeme o tomto tajemství hloubati, nebo kdo poznal smysl Páně?! Rozum náš neví si s ním rady, to není jeho obor. Ale postojíme *u tohoto trojího díla Boha trojjediného, stvoření, vykoupení a posvěcení člověka a budeme o něm rozjímati.*

Boha nesmírného nepochopíme, ale pochopiti můžeme, co pro nás učinil a čím jsme Mu povinni. I vy to, drazí, pochopíte, budete-li míti dobrou vůli. Dokažte ji právě teď při tomto rozjímání! Mně pak Bože Trojjediný uděl schopnost, abych slovy vhodnými dotýkal se tajemství nejsvětějšího!

Pojednání.

Drazí v Kristu! O nejsv. Trojici Boží nevěděli bychom ničeho, kdyby nám nezjevil Bůh. Nejméně věděli o tomto tajemství ve Starém Zákoně; tušili je pouze. V Novém Zákoně poodhalil nejmoudřejší Bůh poněkud více závoj se Své vlastní bytosti, takže sv. evangelia zřetelně nás poučují, že v jednom Bohu jsou tři božské osoby. Než ačkoli rozum náš jistě poznává, že tomu tak jest, nechápe, *jak* to může býti a jak to jest. Tajemství toto zůstává i křesťanu býti tajemstvím neproniknutelným. Moji milí! To však nás nemusí zarmucovati, ani nespokojenými činiti. Sv. Augustin napsal: tajemství Boží má v nás vzbuditi uctivou pozornost a nikoliv odpor (brev. Rom. fer VI. infra Oct. Corp. Chi.) Tajemství Boží spíše víru naši utvrditi může. Spíše radovati se můžeme z toho, že Bůh, v Nějž věříme, tak jest nesmírný, že Ho rozumem svým obsáhnouti nemůžeme. Přál-li by si někdo

Boha, jehož by úplně pochopiti a rozumem i srdcem svým obsáhnouti mohl, pak nezbývalo by mu, než aby přestal býti křesťanem a vrátil se k starému pohanství, kdy lidé dělali si bohy dle svého rozumu a dle svých chutí.

Křesťanský Bůh je vpravdě Bůh veliký, neobsáhlý. Nebesa ni země neobsáhnou Ho, a slabý rozum lidský chtěl by obsáhnouti božskou Trojici? Či není ten rozum lidský slabý? Jest mimo Boha Trojjediného již všecko ostatní tomu rozumu lidskému pochopitelno? Ó, drazí přátelé! Máte kolem sebe ještě mnoho jiných tajemství! Celý svět, celá příroda je plna tajemství! Dosvědčíte to aspoň vy, kteří nejvíce s přírodou se stýkáte, kteří zabýváte se hospodářstvím. Vy přece rozumíte té půdě, z níž pracně dobýváte chléb vezdejší pro sebe i pro jiné; nuž povězte, jak to přijde, že símě vložené do země shnije a přece nová bylinka z něho vyroste, jež vydá mnoho jiných takových semen? Řekněte: to símě napřed vyžene klíč a ten zase žene dolů kořínky, nahoru stéblo. To vím, to se děje, ale jak se to děje? Jak to, že ta bylinka si tu potravu ze země vybírá, sobě přizpůsobí a v samu sebe přeměňuje? To je tajemství přírody (mysterium naturae). A takových je mnoho. Mnoho je tajemství kolem nás, ale nevšímáme si jich mnoho. Co pak je velkoměšťákovi potom, jak to símě se na poli rodí? Moji milí! Neví každý všecko a nepotřebuje každý všecko věděti, protože se ho to netýká. Ale tak tomu není při tajemství nejsv. Trojice. Toto tajemství týká se každého z nás, ať je to kdokoliv, toto tajemství vyslovuje každý křesťan kolikrát za den, když se křížem znamená, ba ono vysloveno bylo nad námi, když jsme my to ještě nedovedli, když jsme jako nemluvňata byli křtěni. Tenkráte i nad námi vyplnil kněz část rozkazu Kristova: jdouce učte všecky . . . *křtíce je* ve jménu Otce i Syna i Ducha Sv., jak jsme v dnešním sv. evangeliu slyšeli. O, nikdo, kdo ještě křesťanem chce slouti, nemůže říci: mně po tom tajemství nic není. To by bylo nejen velikým rouháním, nýbrž i veliký nevděk člověka, *tvora Božího*. Ano, uvažme nejprve, že člověk jest toho Boha trojjediného *tvorem* či *stvořením*.

a) Kdybych směl představiti si Boha — Tvůrce jako nějakého *lidského* stavitele nebo umělce, řekl bych: se žádným tvorem svým neměl Stvořitel tolik práce jako s člověkem. Již tenkráte, když v poslední z oněch šesti dob, v nichž stvořen všechen svět, Bůh nejmocnější člověka chtěl stvořiti, pravil slavně I. Mojž. 1, 26: »Učiňme člověka k obrazu a podobenství svému.« Tak svědčí Písmo sv. a svědectví to poučuje člověka, že již při stvoření jeho působily všecky božské osoby; neboť praví Bůh: učiňme a nikoliv učiním.

Již tedy ve Starém Zákoně, na počátku knihy nejposvátnější, prozradil o sobě Bůh, že ačkoli je v podstatě bytost jednoduchá, jest přece více božských osob. Již při stvoření člověka súčastnily se dle toho všecky tři božské osoby. »Učiňme člověka k obrazu a podobenství svému.« To jest veliké slovo, člověče! To slovo hlásá tvoji důstojnost! Ty's stvořen, pouhá vůle Boží tě

učinila — Bůh Sám je tvým mistrem, ty's Jeho dílem! A co více: taž se, kde měl Pán Bůh vzor, když tě chtěl stvořiti! A On Sám ti v Písmě sv. odpovídá, že tě učinil k obrazu a podobenství Svému. Člověče! Ať jsi kdo jsi, a kdybys třebas i nevěrec byl, tvá důstojnost je veliká: tys učiněn k obrazu a podobenství Božímu. Ať už tvé tělo nechal Bůh vyvinouti jakkoliv a v době jakékoliv. On tobě vtiskl obraz Svůj, dal ti totiž nesmrtelnou duši. *Ta duše nesmrtelná* jest ten obraz Boží v tobě; ji nevzal Bůh ze žádné hmoty, ona jest bytostí jednoduchou jako Bůh. Duše nesmrtelná rozhoduje o ceně člověka. Kéž by také člověk člověka vždy dle toho cenil! Nikoli šaty dělají člověka, nýbrž duše nesmrtelná; i ten otrhánek opuštěný je člověk, není zvíře, máť duši nesmrtelnou.

Tím právě zavázal si Bůh člověka k větší vděčnosti než ostatní tvory, že obdařil člověka duší nesmrtelnou. Tím povznesl člověka k Sobě, tím vyvýšil ho nade všecko ostatní tvorstvo, které vlastně jen k vůli člověku je stvořeno, aby jemu sloužilo. Již tento čin Boží opravňuje člověka, aby volal k svému Tvůrci: Otče! Pán Bůh dokázal, že nechce míti člověka jenom nevědomým služebníkem, nýbrž přítelem. Proto nepravíme pouze: Bůh mne stvořil, nýbrž Bůh *Otec* mne stvořil. Jmenujeme osobu, která je v božské Trojici prvou, ač všecky tři božské osoby stvořily svět; nebo stvořením člověka stal se Bůh *Otcem* pokolení lidského, takže všeliké otcovství lidské z Boha pochází. Drazí v Kristu! My víme, že to všecko učinil nám Bůh nejdobrotivější bez našich zásluh, z pouhé lásky.

Který tvor tudíž měl by Bohu Otci našemu více oddán býti nežli člověk? Ostatní tvorstvo jako hmota nevědomá slouží Bohu nevědomě; mezi ním a Tvůrcem jest přece jenom propast nedozírná. Jinak je to u tebe člověče! Mezi Bohem a tebou jest něco více nežli mezi Bohem a ostatními tvory a to něco více jest *náboženství.* Ty máš schopnost Boha poznati, ty jsi schopen svobodně a vědomě v Bohu svého Pána a Otce uznati čili Jej ctíti — a to je náboženství.

Správně popisoval kdosi člověka: člověk jest tvor, jenž má náboženství. Pořád někteří nespokojenci blouzní o jakémsi čistém lidství, které by mělo býti v každém člověku a které by učinilo všecky lidi spokojenými; náboženství těm nespokojencům není ničím! Ó jen buď každý čistým, t. j. celým člověkem, ale pak musíš míti náboženství. Vzpíráš-li se tomu míti a vykonáváti náboženství, pak přirovnal bych tě nezdárnému Absolonu, jenž pokoušel se vyrvati otci svému žezlo královské. Ty, jenž potíráš náboženství, chceš vyrvati žezlo Bohu samému! On byl a zůstává tvým králem laskavým, proč nechceš toho uznati? Chceš-li Tvůrci panství vyrvati, komu bys je chtěl dáti? Snad *člověku*, jenž dovede býti někdy tak ukrutným, když (člověk sám sobě bohem) se neřídí správným náboženstvím? Již rozum zdravý mi praví: jsem-li od Boha stvořen, náležím Bohu, Bůh je mým pánem; již rozum pouhý vede člověka nutně k náboženství.

b) Ale Bůh trojjediný má, nejmilejší, na člověka ještě jiné právo, a toto právo je tím mocnější, čím větší lásku nám Pán Bůh prokázal, aby si je zasloužil. Láska Boží zjevila se nám nejpatrněji *v druhé božské osobě*, jež zove se Synem. Slyšme jen slovo Boží samo, jak o tom svědčí v evang. sv. Jana 3, 16: »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého Jednorozeného dal, aby žádný kdo věří v Něho, nezahynul, ale měl život věčný.« Slyš člověče: tak Bůh miloval svět!

Ale nepravím: člověče, nýbrž: křesťane, protože druhá božská osoba, Ježíš Kristus, dala ti Své jméno, když přišla na svět, aby tě vykoupila. Slyš, křesťane, jak Bůh miloval svět a a uvažuj: k obrazu Božímu jsem byl stvořen — a když ten obraz jsem pokálel, poslal mi Bůh nejdobrotivější ten obraz Svůj, podobiznu Svoji — ve Svém Jednorozeném Synu. — *Jen abych nezahynul*..! Však byl by již člověk vskutku zahynul! Zdálo se, jako by chtěl zmařiti záměry Boží a nedojíti k cíli, který mu vytkl Pán Bůh. V prvém člověku kleslo všecko lidstvo, v Adamovi jsme všichni zhřešili Řím. 5, 12; nebo co jemu slíbeno od Boha Stvořitele, to slíbeno i nám, jeho potomstvu, čím jemu hrozeno, to platilo i pro nás. A on se přičinil, bychom podědili hrozbu: hřích i trest za něj. Neblahý ten prvý hřích člověka! Nebyl ovšem člověk prvním hříšníkem. Mělť Bůh ještě dokonalejší tvory — anděly. A nekteří z těchto ukázali člověku cestu ke hříchu. Oni *napřed* zhřešili. A Bůh je — zavrhl. Andělé zhřešili (pýchou) a Bůh je zavrhl, zhřešil člověk, a Bůh ho nezavrhl. Neujal se pyšných andělů, ale semene Abrahamova se ujal. Žid. 2, 16. Byl k andělům spravedlivý, ztrestav jejich pýchu, k člověku však byl milosrdný.

Aby však i spravedlivým zůstal, muselo se něco velikého státi, nějakého prostřednictví bylo potřebí mezi spravedlností a milosrdenstvím Boha nejsvětějšího. A vy znáte, drazí křesťané, prostřednictví to, vy víte, že tím prostředníkem stala se druhá božská osoba v nejsv. Trojici. Z nepochopitelné lásky Bůh Sám uvolil se býti zástupcem člověka, poněvadž nikdo jiný nemohl spravedlnosti Boha nekonečného zadostučiniti. Aby však mohl zadostučiniti po lidsku, ráčil něco neslýchaného učiniti, ráčil státi se člověkem. A tím člověkem nestala se prvá, nýbrž druhá božská osoba. Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. Nepřebývalo pouze mezi námi, nýbrž trpělo, tresty naše na sebe vzalo. A od té doby nahlédli jsme teprve dokonaleji do trojjediné bytosti Boží. Dílo *vykoupení* našeho náleží samotné druhé božské osobě, která přijala jméno Ježíš Kristus; nebo jen druhá božská osoba stala se člověkem, aby pomocí člověčenství nás vykoupila. V druhé božské osobě zjevila se nám nejen láska Boží, nýbrž i nejsv. Trojice Boží nejjasněji. Vykupitel náš Ježíš Kristus nás nejlépe poučil, že jsou v jednom Bohu tři božské osoby, které nás věčnou láskou milují. Drazí v Kristu! Tyto pravdy znáte již dávno — co jim říká rozum Váš, srdce Vaše?! Jestliže již *stvoření* naše přesvědčuje nás, že Bohu náležíme, čím více *vykoupení*?!

»Ale můj Pane« — volá sv. Alfons (Asc. I. 1. 161) »Ty máš v nebi tolik serafínů, proč se tolik rmoutíš a staráš, abys neztratil člověka?«

Skoro podobně ptal se jeden na smrt nemocný zatvrzelec kněze, který ho přišel upomenout na jeho povinnost: »ale, velebný pane, co pak vám tolik záleží na tom, dám-li se zaopatřiti čili nic?« A vy se ještě ptáte? — odvětil kněz. Ptejte se napřed, proč se Bůh stal člověkem smrtelným, proč si šel na svět pro utrpení; ptejte se Ho, co to znamená: nechati 99 spravedlivých pro jednu ovečku zbloudilou!

To nešťastné »proč!« Na to »proč« jest jediná odpověď: *tak Bůh miloval svět.* Netaž se, proč; neb láska nezná žádného »proč.« Raději se starej, aby nikdo nemusil diviti se tvé nevděčnosti: tak Bůh miloval svět, a ty Ho můžeš ještě nemilovati? Ty ještě se rozmýšlíš, máš-li uznati v Ježíši Kristu pravého Boha, vtělenou druhou božskou osobu?! Sv. Pav. v 1. k Řím. 5, 9, píše: »Sotva kdo za spravedlivého umírá.« Ale Kristus, *když jsme ještě hříšníci byli*, umřel za nás. Kdyby Kristus Pán ani zázraku nebyl učinil, měl bys v Něho uvěřiti; nebo tak, jak Ježíš Kristus miloval nás, může milovati jen Bůh.

c) Sv. Fulgentius uvažuje o vykoupení našem skrze Ježíše Krista, praví: člověk pohrdl Bohem a odtrhl se tak na vždy od Boha, a protože sám nemohl se k Bohu vrátiti, přišel Bůh Sám, aby ho na tomto světě vyhledal.

A ještě jednou přišel Bůh na zemi, ale ne již v podobě lidské, ne již aby trpěl, nýbrž aby vykoupení, které druhá božská osoba krvavě na kříži dobyla, zpečetil a všem lidem přivlastnil. To činila a činí *třetí božská osoba*, *Duch Svatý*, jenž od Otce i Syna od věčnosti vychází. Toto vycházení od Boha Otce i Syna nebude si zajisté nikdo představovati, jako když si někdo vyjde někam a již se nevrátí. Toto vycházení děje se od věčnosti, je bez začátku a nebude míti konce, a co to vlastně jest, to je pro nás opět tajemstvím.

O Duchu Sv. píše křesťanům sv. apoštol Pavel Gal. 4, 6: »Poněvadž pak jste synové, poslal Bůh Ducha Syna svého v srdce vaše volajícího: Abba = Otče.« Duch Sv. nazývá se tu Duchem Syna, a jest poslán od Boha Otce; vychází tedy Duch Sv. od Otce i od Syna. Ale než Duch Sv. sestoupil k lidem, musili jsme se skrze Ježíše Krista státi zase dětmi Božími. Teprve když se to stalo, poslán jest Duch Sv. v srdce naše. Poslán jest, ne že by byl *sluhou* Otce i Syna, nýbrž proto, že láska Jej k tomu pohnula. Duch Sv. nazývá se vůbec v Písmě sv. láskou. Duch Sv. sestoupil na svět, aby utvrdil království Kristovo na světě. Kristus Pán umřel jednou za všecky a Duch Sv. tuto drahocennou výplatu přivlastňuje každé duši zvláště. Kristus Pán koupil nám vstupenku do nebe, ale posílá nám ji po Duchu Svatém. Kristus Pán vydobyl nám opět posvěcení duše, vydobyl nám právo na ně a Duch Svatý toto posvěcení nám skutečně uděluje. Proto pravím jako křesťan: Duch Sv. mne posvěcuje. Ale posvěcuje mne Duch Sv.

opravdu? Kterak to poznám? Kterak poznám, že poslal skutečně Bůh Ducha Syna Svého i v moje srdce, aby je očistil a posvětil?

V době sv. apoštolů poznalo se to snadno, kdo přijal Ducha Svatého. Tenkráte totiž nesl s sebou Duch Sv. zvláštní zevnější dary jako: dar rozličných jazyků, prorokování, činění zázraků... Ale jak to nyní poznáme, když podobné dary Bůh už jen zřídka uděluje? Drazí křesťané! Duch Sv. posvěcuje nás sice neviditelně, ale přece můžeme toho býti jisti. Kristus Pán totiž než odešel s tohoto světa, dal jistá znamení, abychom poznali, že nás Duch Svatý posvěcuje, či že nám uděluje milost. A ta znamení se jmenují: křest, biřmování... jsou to sv. svátosti. Tak hle! vyhovuje Pán lidské přirozenosti. Tak se stává, že člověk obdržuje dary neviditelné, nadpřirozené, řekl bych: nadlidské — a přece *po lidsku.*

Sahá po nebi ještě jsa na zemi a přece může zůstati člověkem. Hle jak moudrost Boží sklání se k člověku a přizpůsobuje se jemu! Nepotřebuje zajisté Bůh nějakých znamení, aby nám milost udělil, ale potřebuje jich člověk. A katol. křesťan věří, že těch znamení, kterými se nám milost Boží uděluje, jest od Krista Pána ustanoveno sedm. Nejsou vymyšlena od lidí, nýbrž od Krista Pána a jsou pro každého člověka. Kdo chce vykoupení Kristova účasten býti, neobejde se bez sv. svátostí. Lék pomůže jen tomu, kdo ho užívá. Zvláště pak jsou dvě z těchto sedmi svátostí, kterých třeba pokřtěnému co možná často užívati: svátost pokání a nejsv. Sv. oltářní. Kdo těchto svátostí se vzdaluje, ten odhání Ducha Sv. od sebe a tím celou nejsv. Trojici Boží. Tomu by neprospělo, že Bůh Otec ho stvořil — nebo ho stvořil ke Své slávě a k věčné blaženosti — tomu by nepomohlo ani, že nejdražší krví Syna Božího byl vykoupen, ten žil by bez naděje, protože by žil bez Ducha Sv.

* * *

Nejmilejší! V prvním přikázaní Božím nařizuje se nám: V jednoho Boha budeš věřiti. Jeden jest toliko Bůh, opravdový Bůh. Více bohů si mysliti a v ně věřiti, jest pohanství. Někdo by si myslil, že pohanství jest od nás daleko. Ale není, není pohanství od nás tak daleko! Nikdo ovšem mi nepřijde a neřekne: já jsem a chci býti pohanem; to by si za velikou potupu pokládal. A přece slovy svými, skutky svými dokazuje některý člověk, že je pohanem. Praví-li, že je každá víra dobrá, vyznává tím mnoho bohů. Vstupuje-li lhostejně v manželství s osobou jiné víry, trpí-li dokonce, aby i děti jeho jiné byly víry, jak se také v některých případech stalo, v kolik vlastně věří bohů? Nebo věřiti znamená: také podle víry jednati! Jeden jest Bůh, moji milí, a jedna víra a člověk má rozum, aby víru pravou rozeznati mohl od pověry a bludu!

Dokonale ovšem toho Boha na světě nepochopíme. Zvláště nikdy nepochopíme tajemství nejsv. Trojice Boží. Jenom diviti se

a v uctivé bázni velebiti můžeme a máme Boha trojjediného uvažujíce, jak mnoho pro blaho naše učinil. Uvažovali jsme o tom také dnes. Rozpomenuli jsme se, kterak z pouhé lásky nás stvořil, z téže lásky potom vykoupil a Ducha Sv. nám poslal k našemu posvěcení. »Z něho a skrze něho . . .«

Skrze Ducha Sv. koná se dále vykoupení lidí; chceť Bůh, aby všichni lidé spaseni byli a ku poznání pravdy přišli I. Tim. 2, 4. Celá nejsvětější Trojice Boží spolupůsobila k tomu, aby člověk, k obrazu Božímu stvořený, byl blažen čili spasen. To je nám důkazem, že Bůh se o člověka stará, že to s člověkem myslí vážně, že není člověk jen hříčkou osudu. O každém z nás ví Bůh Stvořitel, Vykupitel a Posvětitel náš — a každý z nás může býti spasen, chce-li. Bůh to myslí vážně, ale — bohužel ne všichni lidé myslí to také s Pánem Bohem vážně. Kdyby to myslili s Pánem Bohem vážně, netropili by s náboženstvím, co nyní se tropí. Říkají, že náboženství plete se do politiky a zatím míchají politiku do náboženství (pryč od Říma, sv. Alfons ve sněmu . . .), říkají, že náboženství je věcí soukromou a zatím veřejně v novinách i hospodách do něho buší, strkají, kopají.

Jiní by zase nejraději o Bohu ani neslyšeli, tím méně mají chuti o své povinnosti k Němu se starati. Anebo zase ve své pýše chtěli by nesmírného Boha před sebou viděti beze všeho závoje, svým všetečným rozumem Pána Boha jako nějaký stroj si rozebrati. Ale už Sokrates řekl k Euthydemovi: Považ, že slunce, ač je každému viditelno, přece nikomu nedovoluje, aby se důkladně doň podíval, sic ho připraví o zrak. A tak by se vedlo i tomu, kdo by chtěl tajemství nejsv. Trojice Boží vypátrati, místo aby je pokorně věřil; nenalezl by pravdy, ale ještě větší slepotou byl by raněn. Dobře praví sv. Bernard: o nejsvětější Trojici Boží všetečně hloubati jest opovážlivost, v Ni věřiti zbožnost, ji vyznávati život a věčná blaženost.

Toto poslední, drazí křesťané, jest nejhlavnější. Chvalme nejsv. Trojici Boží dle příkladu sv. Augustina, jenž volal: ó má lásko, má radosti, nejsvětější Trojice! Vyznávejme nejsv. Trojici sv. křížem pozorně se žehnajíce, ráno i večer vděčně vzpomínajíce na své stvoření, vykoupení a posvěcení. Zvláště pak posvěcování svého ustavičně dbejme; neb ono neděje se bez našeho spolupůsobení. Víme, že hlavně přijímáním sv. svátostí přivlastňujeme si milost Ducha Sv. Snad právě v tomto církevním roce zas po dlouhé době mnohého posvětil Duch Sv. v řádné sv. zpovědi a sv. přijímání v době velikonoční, která se dnes právě končí. Zachovejme si posvěcení to, pokračujme v něm, varujíce se všeho hříchu; vždyť jsme křesťané! Svaté búďtež naše myšlénky, svatá slova, svaté skutky! Celý život náš budiž oslavou nejsv. Trojice Boží: Sláva Otci i Synu i Duchu Svatému, jakož byla na počátku . . . Amen. *Frant. Zrzavecký*, kooperator v Ranné u Hlinska.

Promluva na den Božího Těla.

Kristus v nejsvětější Svátosti jest naším průvodčím v životě i ve smrti.

»Kdo jí Mé tělo a pije Mou krev, ve Mně přebývá a Já v něm.« Jan 6.

Starý nábožný Tobiáš, když syna svého do Rages, města medského, vyslati mínil, jako dobrý otec staral se o to, aby mu nějakého dobrého a věrného spoluchůdce za vůdce opatřil, jenž by mu nejen cestu ukazoval, ale i v nebezpečenství po ruce byl a jej od nehod chránil. Tu pak Bůh, jenž neopouští věrných služebníků Svých, vyslal archanděla Rafaela, který stoje před Tobiášem, řekl: »Nestarej se, Tobiáši, já si to na se beru, já syna tvého ve zdraví povedu a zase ve zdraví k tobě přivedu.«

Moji milí! Vida vás, domnívám se viděti starostlivého Tobiáše, starajícího se, kterak byste duši svou bezpečně do nebeského města poslali, starajícího se o vůdce, jenž by ji chránil a cestu ukazoval. A hle! Pán nebeský i na vás milostivě vzpomenul, On vlastního Syna Svého dal vám za vůdce, jenž by vám cestu do nebe ukazoval, na ní po ruce byl, aby vás v nebezpečenství chránil. — Máte Ho pod způsobou chleba a vína jako rouchem pocestným oblečeného a na cestu připraveného. Nepraví On jako Rafael: »Já tě ve zdraví povedu a zase ve zdraví přivedu;« k vám volá Pán jinak: »Kdo jí Mé tělo a pije Mou krev, ve Mně přebývá a Já v něm.«

Hle, naším neomylným a na cestách věčnosti nejpovědomějším vůdcem jest Sám milý Spasitel náš, a protož táži se: Kterak by mohl z pravé cesty k nebesům se odchýliti a zblouditi ten, kdož Jej často nábožně přijímá a kdož takto skutečně přebývá v tomto vůdci svém? Kristus Pán jest ta pravá cesta. Ten, kdo Krista hodně přijímá, samou pravdou se sytí, neboť Kristus jest pravda. Ten, kdo Krista přijímá, ve stanu nejsvětějšího stínu přebývá a chová v sobě ochrance nejsilnějšího, neboť Kristus jest obrana naše.

A pravda tato budiž předmětem dnešní řeči mé, v níž dokázati se vynasnažím, jak *věrným vůdcem jest Kristus Pán* všem těm, kdož Ho hodně a často u velebné Svátosti přijímají, a to:

a) nejenom v životě, ale i

b) ve mrti.

Pojednání.

a) Když se byl arciotec Isák z rozkazu Božího do krajiny Gerara odebral, musil tu trpěti mnoho zlého, neboť obyvatelé tamější, závidíce mu požehnání Božího, tak na něho nevražili, že mu kde jen mohli, nějaké příkoří učiniti neopomenuli, až jej i od sebe vyhnali.

V tomto protivenství zjevil se mu Bůh a takto jej těšil: »Nestrachuj se, neboť já s tebou jsem.« Neboj se ničeho, neboť

já s tebou jsem; neboj se nemoce, neboj se nepřátel, neboj se ničeho, neboť já, obrance tvůj, budu při tobě.

A tak se i stalo. Isák tou přítomností byl tak opatřen, že se ho všickni nepřátelé jeho báli a se uradili jej prositi, aby jim přítelem byl. Té proměně podiviv se Isák řekl: »Což vy nyní ke mně přicházíte, ke mně, jehož jste od sebe vyhnali?« A oni pokorně k němu: »Nediv se tomu, muži svatý, že od svého nepřátelství upouštíme; vidíme, kterak je s tebou a při tobě Bůh. Kamkoliv se obrátíš, znamenáme, že všecky naše úklady jsou daremné.« — Krajina Gerara po česku se vykládá: krajina putování — a vyznamenává toto slzavé údolí, náš pozemský život.

Mnoho, ach, mnoho tu neviditelných nepřátel, kteří by nás o spasení duše rádi připravili. Jakou pak si tedy radu dáme? Snadná rada.

Přičiňme se o to, abychom vždy při sobě Pána Ježíše měli a často božského Spasitele do srdce svého přijímali! A nemůžeme-li, aspoň roznícenou myslí toho žádejme: a tak bude s námi, jako s Isákem, a my v něm bezpečně přebývati dle slov Páně: »Kdo jí Mé tělo a pije Mou krev, ve Mně přebývá a Já v něm.« A koho se pak budeme báti?

To potěšení, které Isáka potkalo, potkalo i syna jeho Jakuba. Šel ubohý mládenec ještě v mladistvém věku sám jediný do cizí krajiny, a když ho noc v širém poli zastihla, nemaje se kam uchýliti, místo podušky tvrdý kámen pod hlavu podložil a po cestě unavený tvrdě usnul. A hle, ve spaní uzřel slávu Boží a slyšel volajícího Boha: »Jáť jsem Bůh Abrahama a Bůh Isáka, otce tvého. Aj, Já s tebou jsem a budu strážným tvým, kamkoliv půjdeš.« Ó, jak sladká to jsou slova, křesťane můj. Slyš, co dí Pán Ježíš k učenníkům a všem Svým věrným: »Aj, Já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa.« Mat. 28, 10. Aj, Já s vámi jsem na oltáři po všecky dny; máte Mne u sebe dnem i nocí — a můžete Mne míti skutečně také i v srdci svém, v sobě, kdykoliv se vám líbí. — To jest tolik, jakoby řekl: Neboj se, milý křesťane, kamkoliv půjdeš, Já za tebe a s tebou bojovati budu. Jsi-li opuštěn, neboj se, měj dosti na tom, že Já, Bůh tvůj mocný, při tobě jsem.

Kdo putuje neznámou cestou, kde všude plno dravé zvěře a zákeřníků, tomu bývá velikým potěšením dobrý spolucestující, když se s ním uprostřed hustého lesa potká dobrý přítel, který jej až domů dovede; takovéhoť člověka pravým andělem svým nazývá. Na cestě, po níž my kráčíme k nebeskému domovu, nejen rozličná pokušení a zlostní zákeřníci na nás dotírají, nýbrž i ďábel jako lev řvoucí na nás číhá.

b) Ačkoliv celý život náš jest cesta velmi nebezpečná, nikdy však nebezpečnější, jako ten poslední kus cesty tmavou branou smrti, když má duše z těla na věčnost vykročiti. Tu nám třeba velmi silného pomocníka, který by nás bránil před nepřáteli řvoucími, k pohlcení našich duší hotovými. Běda nám, jestli se v tu dobu mineme s tím nejlepším přítelem, s Pánem Ježíšem, který

za nás Svůj život dal! Jestliže nám Pán Bůh té milosti popřeje, abychom před smrtí tohoto nebeského pokrmu okusili: ó, tuť se nebude čeho báti; již budeme míti s sebou zkušeného vůdce, tenť bude před námi i za námi, kolem nás, ano i v nás; ten nás umdlené občerství a tak posilní, že budeme moci šťastně dojíti až do domu radostné věčnosti.

Eliáš, prorok Boží, utíkaje před ukrutnou Jezabelou, šel dlouho, až konečně přišel na jednu poušť; tam všecek od chůze unaven, převrhl se do stínu pod jalovcový strom, a když tak u veliké mdlobě leží, hle, tu anděl Páně přistoupiv k němu dí: »Vstaň a jez, neboť veliká ti nastává cesta.« A Eliáš ohlédna se, uzřel za sebou chléb podpopelný, a když byl popojedl z něho, ihned se občerstvil a v té síle, které z toho jídla nabyl, šel potom pořád čtyřicet dní a nocí, nic jiného nejeda, až přišel na horu Horeb. Co se tuto s Eliášem přihodilo: to se i tobě někdy přihodí; přijde jednou čas, že se buď věkem anebo neduhy tělesnými nanejvýše unavíš, porazí tě těžká nemoc a ležeti budeš na lůžku bolesti. Pro mdlobu se nebudeš moci ani hnouti, ano, když se budeš pomalu k poslednímu usnutí přibližovati: budeš šťasten, dá-li ti Pán Bůh tu milost, abys té doby tělem Páně se posilnil. Vyprosíš-li si tu milost, za niž stále prositi máš, přijde k tobě na smrtelném loži ležícímu ne anděl, nýbrž duchovní otec, nesa s sebou tento chléb andělský, vzbudí tebe ze sna hříchu a řekne: »Bratře můj nejmilejší v Pánu Kristu; hle, přinesl jsem tobě nebeský chléb, Spasitele tvého! Vstaň ochotně a pojez, neboť ti nastává daleká cesta až na onen svět. Tento nejsvětější chléb tě občerství, obživí a posilní. Ten tobě bude sílou, obranou, vůdcem i potěšením. A pomocí jeho budeš moci tu dalekou cestu lehce přeměřiti a dojdeš bohdá až na horu svatého, nebeského Sionu, abys v Něm, s Ním a skrze Něho živ byl na věky.«

O té veliké milosti dobře věděl svatý Mikuláš Tolentanský, a proto blíže se k smrti, po ničem jiném tak netoužil, jako po nejsvětější Svátosti oltářní. »A to proto,« jakož sám řekl, »abych, opatřen jsa touto pocestnou stravou, nezůstal na cestě ležet, ale, když se do nebeské vlasti ubírati budu, jestliže se pro mé hříchy na cestě s ďáblem setkám, jemu bezpečně říci mohl: »Dominus mihi adjutor, et ego despiciam inimicos meos.«

Hle, tak svatý člověk nechtěl bez toho vůdce ze světa jíti; čím více já a ty, křesťan, člověk, starati se máme o to, abychom se sami na tu nebezpečnou cestu bez vůdce nevydávali!

* * *

Hleď tedy, dokud jsi zdráv, obzvláštní úctu a důvěru míti k nejsvětější Svátosti, hleď ji často i hodně přijímati, hleď Pána Ježíše prositi, aby nejen v životě tvém, ale i při smrti tvým společníkem býti ráčil a průvodcem do krajin nadhvězdných; neboť Tomáš Kempenský praví: »Bude-li Ježíš s tebou, pak ti žádný nepřítel nebude moci uškodit.« l. 2., c. 8. Amen. † *Jan Götschner.*

Neděle II. po Svatém Duchu.

Pán Ježíš v nejsvět. Svátosti oltářní jest nejlepším přítelem.

»V tomť jsme poznali lásku Boží, že
On život Svůj za nás položil.«
I. Jan 3, 16.

Musil to býti dobrý muž, o kterém mluví dnešní sv. evangelium. »Učinil večeři velikou a pozval mnohých.« Proč asi? Aby učinil svým přátelům, svým známým radost, aby se mohli obveseliti, aby jim dal na jevo svou pozornost, svou lásku. A z toho jeho jednání lze souditi, že byl člověk ten svým známým jistě přítelem dobrým.

A míti přítele opravdu upřímného, opravdu věrného, jest pro člověka dobrodiním velikým. »Věrný přítel je pro člověka radostí, útěchou, pomocí, útočištěm. Potká-li člověka štěstí, horempádem běží k příteli a plnými ústy vypravuje mu tu svou radost; a přítel dobrý mu nezávidí, on mu tu radost přeje, on se raduje, jakoby to štěstí potkalo jej samého. — Je-li člověk v pochybnosti, neví-li si rady, spěchá k příteli, a ten, může-li, poradí, jak umí nejlépe. — Přivalí-li se neštěstí s celou svou tíhou a sklání tu hlavu až k zemi, svírá-li se srdce bolestí, člověk hledá úlevu, hledá, kde by té uštvané hlavě, tomu sevřenému srdci ulehčil, a tu spěchá k dobrému příteli zas, a ten ho těší, rozmlouvá, povzbuzuje, sílí. Je-li člověk postaven v nouzi a potřebuje pomoci, jde opět k příteli, jemu bez ostychu otvírá srdce, a ten, může-li, pomůže jistě. Může-li pak, drazí v Kristu, takovýto přítel býti vyvážen penězi a zlatem?

Jenže, bohužel, za našich časů plných sobectví přátelství upřímné, přátelství opravdové je úkazem až příliš vzácným. Dokud člověku vede se dobře, což to, o přátele není nouze; tu se každý rád přitře, tu se leckdo hledí přiživiti, aby něčeho užil, tu každý přichází s nejsladším úsměvem na tváři a lichotí se a chválí.

Ale — obrátí-li se list, jen jeden jediný list? Dotkne-li se člověka nehoda, přijde-li neštěstí? — Ti přátelé, jako když do hejna vrabců střelí, rozutekou se všichni a nechají člověka v utrpení, v soužení samotného, opuštěného. Dokud jiní člověka potřebují, dotud o člověku vědí, ale potřebuje-li člověk také jednou něčeho od nich? Tu se ani nezmiňuj! Tu nechce o tobě věděti nikdo, nikdo; tu má každý hned pohotově výmluv na sta.

A když, drazí v Kristu, věrný přítel jest tak velikým dobrodiním, kdo pak z nás by si nepřál míti takového přítele opravdu upřímného, opravdu věrného? Jenže, když o dobrého přítele je taková nouze, když tak těžko je tu na světě k nalezení, kde ho najdeme? Já vám, moji drazí, poradím. Já znám takového přítele, který nikdy nihoho neopustil, nikdy nikoho nezradil. A toho opravdu nejlepšího přítele můžete si získati všichni, všichni do jednoho. — A tím přítelem jest: »Ježíš Kristus v nejsvětější Svátosti oltářní.«

Pojednání

Mám vám snad, drazí v Kristu, líčiti, jak dobrým, jak něžným přítelem byl Pán Ježíš, když dlel viditelně na této zemi? Aj! Vždyť jste křesťané, jste katolíci, kdo pak z vás by toho nevěděl? Kdo potřebný k Němu přišel, aby nedošel pomoci? Kdo Ho prosil a byl oslyšen? Kdo si vzal k Němu útočiště a nedošel útěchy? Kterému plačícímu nestíral slzy? Ti slepí vidoucí, ti hluší slyšící, ti kulhaví chodící, ti němí mluvící, ti malomocní očistění, ti hladovící zástupové nasycení, ti všichni hlasem volají, jak dobrým, jak láskyplným přítelem byl Pán Ježíš. — Ano, Kristus Pán byl tak věrným přítelem, že ani tu, když Ho někdo zradil, když Ho urazil, neodnímal mu Svého přátelství, nezavrhl ho; i takového zbloudilce miloval dále: Petr, ten Petr, kterého Kristus Pán nade všecky povýšil, kterému vždycky a všude před ostatními dával přednost, ten Petr Ho zapřel a třikrát zapřel. A Pán Ježíš? Pán Ježíš mu odpustil, nejen odpustil, On ho učinil ještě hlavou Své Církve. — Pán Ježíš tak věrným byl přítelem, že ani na Své zemřelé přátely nezapomenul, ani smrt nedovedla Mu vyrvati lásku z Jeho dobrého srdce: Přítel Jeho Lazar zemřel, a Pán Ježíš přichází k hrobu, pláče sice pro toho přítele, ale pak jej volá z hrobu, vrací mu život. Ptám se vás: Mohlo býti přítele lepšího, přítele věrnějšího?

Ale ach! Pán Ježíš opustil tuhle zem, On odešel tam do nebe. Ó škoda, škoda na stokrát, že Ho tu není více, toho dobrého, toho něžného přítele! Kdyby byl tu na zemi, kdybychom Ho tu měli mezi sebou, mohli bychom si k Němu zajíti, když nám mnohdy těžko, úzko, a ve světě pomoci nikde a nikde, a On by pomohl, jistě pomohl!

Ó nenaříkejte si, moji drazí! Pán Ježíš tomu rozuměl lépe nežli my. On sice opustil tuto zem, — a přece nás neopustil, On s námi přece zůstal: V nejsvětější Svátosti oltářní. Ano! V nejsvětější Svátosti přítomen jest Pán Ježíš Sám; Onť Sám řekl výslovně: »Chléb, kterýž já dám, tělo Mé jest, (jež vydám) za život světa.« Jan 6, 52. On Sám řekl výslovně: »Toto jest tělo Mé, kteréž za vás vydáno bude.« I. Kor. 11, 24.

A Pán Ježíš v nejsv. Svátosti jest opravdu náš nejlepší, náš nejupřímnější přítel. Neboť proč nám zůstavil tu drahou památku, proč nám dal Své tělo, proč nám dal Sama Sebe v té Svátosti? — Kdybych se namáhal a přemýšlel sebe více a kdybych mohl přemýšleti a přemýšlel let tisíce, nenaleznu jiné příčiny, než — lásku. Či potřeboval toho pro Sebe Kristus? Pro Sebe? Čeho by potřeboval? On je Bůh! Nám k vůli, jedině nám k vůli zůstavil nám Sebe Sama ve Svátosti nejsvětější, aby nás Svou přítomností sílil, těšil, aby nám žehnal. A že jen z lásky dal nám Sebe, to stvrzuje apoštol, kterého Pán Ježíš miloval nejvíce, sv. Jan; onť líče velebné, tajemné a tklivé okamžiky večeře poslední, praví: »Když miloval Své, kteříž byli na světě, až do konce je miloval.« Jan 13, 1. »Až do konce je miloval«, t. j. On všecku možnou lásku dal na

jevo, On takořka až do konce, až do dna vyprázdnil onu nevyvážitelnou studnici lásky, totiž Své božské srdce. — Jak více, ó jak jen více, jak jen lépe mohl nám dáti Pán Ježíš Svou lásku, Svoje přátelství na jevo? On jako nejlepší přítel chtěl nám tu na zemi zanechati po Sobě, co mohl, nejlepšího, co měl, nejdražšího, o čem věděl, nejvzácnějšího. A co je lepšího, co dražšího, co vzácnějšího nežli Bůh? A Kristus Pán je Syn Boží, je Bůh pravý, Bůh živý! A proto, aby nám ukázal, jak velice, jak neskonale nás miluje, dal nám Sama Sebe v nejsv. Svátosti. — Ó nevidíte-li, že Pán Ježíš smýšlel s námi nejupřímněji, že je opravdu naším přítelem nejlepším?

Ano! Pán Ježíš v nejsv. Svátosti je naším nejlepším přítelem. Kdybys ty, křesťane, v některém člověku měl přítele sebe věrnějšího, sebe oddanějšího, kdyby ti hleděl, pokud možno, vždycky vyhověti, přece jen někdy, když přijdeš, bude tě viděti nerad, byl by raději, kdybys byl nepřišel; snad je zaneprázdněn prací, snad nějakou událostí v domácnosti. A Pán Ježíš? Pán Ježíš celé dny, celé noci dlí tu na oltáři ve svatostánku a čeká, na nás čeká, On každé chvíle chce nás přijati, vyslechnouti; přijď za světla anebo za tmy, přijď ráno anebo večer, přijď v poledne anebo třebas i o půlnoci, a Pána Ježíše tu vždycky najdeš, On tě vždycky přijme, a přijme s láskou, s otevřenou náručí. Onť Sám volá: »Pojďte ke mně všickni!« Mat. 11, 28.

Pán Ježíš v nejsv. Svátosti jest náš nejlepší přítel! — Máš třebas duši dobrou za přítele, on by pro tebe učinil vše, on by s tebou, jak se říkává, srdce rozdělil, ale jsou události, jsou chvíle, kdy ten přítel, i kdyby sebe více chtěl, pomoci nemůže, jsou chvíle, kdy i ten nejlepší přítel řekne a říci musí: »Nežádej toho ode mne, já nemohu!« — »Nemohu!« Ó té malomoci člověka! Kdyby kolikrát napjal všecky síly své, kdyby si snad chtěl i srdce z prsou vyrvat, aby pomohl, nemůže a nemůže. — A Pán Ježíš? Ten může pomoci i tu, kdy se zdá, že již není nikde pomoci žádné, On může přispěti i tu, kdy v tom celém široširém světě není žádné naděje víc; vždyť Pán Ježíš je Bůh, a Bůh je všemohoucí. »Nebude nemožné u Boha žádné slovo« Luk. 1, 37., řekl sám archanděl Gabriel k Panně Marii.

Pán Ježíš v nejsv. Svátosti je náš nejlepší přítel! Když je člověk šťasten, když se mu vede dobře, tu se přátelé lichotí a do očí vychvalují a velebí a vynášejí každý jeho čin až do nebes, ba i zřejmé chyby chválí, jen aby si získali přízeň, anebo aspoň chyby ty omlouvají. A jaké to mnohdy trpké následky má pro člověka, že nebylo nikoho, když chyboval, že nebylo duše upřímné, která by byla upozornila, varovala, která by byla řekla: »Příteli, ty chybuješ!« — A Pán Ježíš vždycky jedná upřímně, vždycky otevřeně. On, když chybujeme a obrátíme se k Němu, On nás ve svědomí napomíná, varuje, kárá, On volá: Dítě! Pamatuj na Boha, pamatuj na svou nesmrtelnou duši! »Co jest platno člověku, byť všechen svět získal, ale na duši své škodu trpěl? Anebo jakou dá člověk výměnu za duši svou?« Mat. 16, 26. Chraň, ó chraň se hříchu,

jinak budeš nešťasten, nešťasten už tu na světě, a jak teprve nevýslovně nešťasten tam, tam na věčnosti. Ó, obrať se! Čiň pokání! Nebo »nebudete-li pokání činiti, všickni podobně zahynete« Luk. 13, 3., volal Pán Ježíš.

Pán Ježíš v nejsv. Svátosti je naším nejlepším přítelem! I nejvěrnější přítel z lidí přece jen někdy nám ublíží, někdy nemile se dotkne, činí nám křivdu; snad se za nás někdy stydí či ostře posoudí. — A Pán Ježíš? Drazí v Kristu! Čtěte Písmo sv. od začátku až do konce, projděte celé dějiny, zda najdete jen zmínky, že by Ježíš byl komu ublížil, že by byl někomu jen v nejmenším ukřivdil! Ano, ptám se vás, vás samých: Komu pak z vás Ježíš ublížil, komu pak z vás kdy ukřivdil, za koho pak z vás se styděl, kým pohrdl?

Pán Ježíš v nejsv. Svátosti jest náš nejlepší přítel! Jak jsem se již zmínil, když přivalí se neštěstí, když člověku začne se vésti zle, tu přátelé jej opustí, zradí, nejen to, oni se mu z daleka vyhýbají, oni po straně se mu ještě vysmějí. Trpká to zkušenost, ale až příliš pravdivá. A Pán Ježíš? Čím hůře se nám vede, čím krutější náš osud, čím bolestnější naše rány, čím těžší náš kříž, tím více nás miluje, tím blíže k nám se sklání, tím více nás k Sobě poutá, tím důtkliveji nás k Sobě zve: »Pojďte ke Mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste, a Já vás občerstvím.« Mat. 11, 28. Člověk chudý musí ve světě všudy ustoupit, všudy na stranu, vždycky musí státi jen tak někde vzadu a tlačit se do koutka. A Pán Ježíš právě vám chudým, vám trpícím jest nejlepším přítelem; vždyť On Sám ví, co je to chudoba, co bolest, co utrpení, vždyť On Sám trpěl a tak nevýslovně trpěl, a proto vás sílí, vás těší slovy tak tklivými, tak něžnými: »Blahoslavení lkající; nebo oni potěšeni budou!« Mat. 5, 5. »Blahoslavení jste, když vám budou zlořečiti a protivenství činiti...: radujte se a veselte se; nebo odplata vaše hojná jest v nebesích.« Mat. 5, 11. 12. On tedy za chvilku utrpení, soužení slibuje vám samo nebe, milé, krásné a blažené nebe!

Pán Ježíš v nejsv. Svátosti jest naším nejlepším přítelem! Kdyby se tu na světě našel člověk, který by až tak daleko zašel ve své obětavosti, že by na svého přítele pracoval, že by se s ním věrně sdílel o svou skývu chleba, že by ho živil, co byste asi soudili? To by byl pravý div lásky a přátelství! — A tento div učinil Pán Ježíš. Hle! Pán Ježíš nás krmí, On nás nasycuje, On nás živí nejsv. Svátostí, ne naše tělo, ale naši duši. Drazí v Kristu! Tak nás miluje Pán Ježíš, tak se nám obětuje, že Sám Sebe v nejsv. Svátosti ponižuje za pokrm! A proč? Aby duši naši zachoval pro život věčný. On Sám nás o tom ujistil: »Bude-li kdo jísti z chleba tohoto, živ bude na věky.« Jan 6, 52. »Kdo jí Mé tělo a pije Mou krev, má život věčný.« Jan 6, 55. Nuže, chce Pán Ježíš naše blaho, naši spásu? Ó lidé, lidé! Zdali pak kdo může smýšleti s vámi upřímněji, zdali pak může vám kdo býti přítelem ještě lepším?

Pán Ježíš v nejsv. Svátosti jest náš nejlepší přítel! Vždyť se v nejsv. Svátosti Otci nebeskému na oltáři obětuje; On Sám praví: »Totoť jest tělo Mé, kteréž se za vás vydává.« Luk. 22, 19. On se den co den obětuje za nás, On Otce za nás prosí, On nám prostředkuje milosti, On Otce rozhněvaného nám smiřuje a odvrací od nás tresty. »Krev Ježíše Krista, Syna Božího, očišťuje nás od všelikého hříchu« I. Jan 1, 7., praví apoštol nejsvětější, sv. Jan. A opět dí: »Pakliť by kdo i zhřešil, přímluvce máme u Otce, Ježíše Krista spravedlivého.« I. Jan 2, 1. Drazí v Kristu! Uvažte tak, co tisíců a tisíců hříchů napáchají lidé každý den! A co za měsíc, co za rok! Ó, věřte! Kdyby Ježíš Kristus každodenně se za nás neobětoval na oltáři, Bůh, Bůh nejvýše spravedlivý již dávno, dávno byl by musil tento svět, plničký hříchů, zkazit!

To všecko tedy odvrací od nás Kristus Pán. Jak dobrý, jak obětavý to přítel!

Pán Ježíš v nejsv. Svátosti jest náš nejlepší přítel! Když dny člověka chýlí se ku konci, když slunce našeho žití jest už nad samým západem, když je člověk už na poslední stanici, na smrtelném loži, a nastávají chvíle v životě nejtěžší, boj poslední, kde pak bývají dřívější přátelé? Drazí v Kristu! Už to tak bývá, že si na člověka nevzpomene žádný. Což ti nyní na člověka dbají, co pak je jim po tom, že dokonáváš, teď už jim po tobě není nic, zhola nic, co pak jsi jim už ty platen, ty, poloviční mrtvola! Mezi tím, co ty jsi v úzkosti největší, oni snad se veselí, smějí! — A když si člověk v té těžké, v té hrozné chvíli vzpomene na přítele, o nějž snad v žití dbával nejméně, na Pána Ježíše? Ó toho dobrého Ježíše! Když všichni nás opustili, On, On nás ani tu neopouští, jen si Jej potřebuje člověk zavolat, a On přichází, On se dává rukama kněze ochotně donášet, On v té těžké, v té poslední hodině ještě přináší útěchu, posilu, požehnání, naději, pokoj, pokoj svatý, jehož právě v té chvíli člověk nenajde jinde nikde, nikde! Jediný Kristus zůstává nám tedy přítelem věrným až do vzdechu posledního. Věru! Nejlepší to přítel náš!

Ó jdi, křesťane, jdi a projdi celý svět od jednoho konce ke druhému, zda najdeš přítele tak dobrého, tak věrného, tak obětavého, jako je Ježíš Kristus!

A jak se chovají lidé k tomuto svému příteli nejlepšímu? Ó, jak bolno o tom mluviti!

Drazí v Kristu! V dnešním sv. evangeliu čteme, že »člověk nějaký učinil večeři velikou a pozval mnohých«. Ten člověk dal svým přátelům na jevo takovou lásku, že nešetřil vydání tak značného na velikou večeři pro mnohé, on je zval, on je prosil, aby přišli. A ti? Ti jeho pozváním, jeho láskou pohrdli! Věci jiné: ves, hospodářství, spřežení volů, žena byla jim přednější, byla jim milejší než přítel tak dobrý! Jen urážek dostalo se mu za všecku obětavost, za všecku lásku!

A neděje se totéž, ano daleko horší věci, nejlepšímu, nejvěrnějšímu příteli, Ježíši Kristu? Pán Ježíš tolik lásky dává nám

na jevo ve Svátosti nejsvětější, a za to? Mnozí a mnozí o Něho nestojí, mnozí Jím pohrdají, svět, hřích je jim milejší, než Kristus! A co urážek, co potup dostává se Mu v té Svátosti! V Něho nevěří, před Ním, před Bohem, mnohému je za těžko ohnouti jen koleno a kleknouti, Jemu stydí se vzdáti úctu a hlavu obnažiti, Jemu se v té Svátosti posmívají, Jemu se rouhají, Jej, — ó Jidáši, ó bídní Jidáši, — zneuctívají až na výsost tím, že Ho přijímají do srdce plného hříchů, přijímají nehodně! O toho nevděku, toho černého nevděku! Kdyby to všecko člověk neviděl na své vlastní oči, že to pravdou jest, zda by mohl uvěřiti, že to pravdou býti může, že může tato naše zem nositi tvory tak bídné!

A co učiníme, moji drazí, my? Máme i my se takto chovat k tomuto svému příteli nejlepšímu? O křesťané! Vždyť jsme lidé, vždyť máme přece lidské srdce, a v srdci snad aspoň kousek citu, aspoň trochu uznalosti! A to srdce, ten cit nám ani nemůže dát, abychom byli nevděčníky tak hroznými! — A pak: Máme se o přítele svého nejlepšího sami připravit, máme Ho sami opustit, máme Ho zradit? O lidé, lidé! Nečiňte toho! Kdo, ó kdo vám Ježíše nahradí? »Pane! Ke komu půjdeme? Tyť máš slova života věčného!« Jan 6, 69., volal sv. Petr k Pánu Ježíši, a ke komu půjdete vy, když se Ježíše spustíte, když jediného pravého přítele svého se spustíte, kdo potom bude vaší posilou, vaší útěchou, vaším útočištěm, když už ani Ježíše nebudete míti? Kdo pak z vás tu je, aby neměl nějakou potřebu, kdo pak z vás nemá nějakou starost, nějaké soužení, nějaký kříž? A svět o vás neví, svět vámi pohrdá, svět se snad vaší bolestí směje, svět vás odkopává. A hle! Tu na oltáři jest váš přítel, váš nejlepší přítel, On vás očekává, On vás k Sobě zve, svolává, svolává jako kvočna kuřátka pod křídla svá! On má pro vás lék, ulehčení, posilu, občerstvení!

O přitulme se tedy k tomuto nejlepšímu příteli svému jak umíme nejúžeji, utečme se k svému dobrému Ježíši, před Ním padněme na kolena a sepněme ruce a žádejme a vzývejme a prosme, prosme úpěnlivě o to, co nám leží na srdci nejvíce, a On, bude-li to k naší spáse, On nás neoslyší, On nás, nás, za které dal vše, i život, ani oslyšeti nemůže, On nám pomůže, posílí, On nás potěší, potěší již zde a udělí jednou útěchu věčnou tam, v životě druhém. Amen.

Alois Culka, kooperator v Dolní Krupé.

Neděle III. po Svatém Duchu.

Bůh hříšníky I. hledá, II. jim pomáhá.

»Když nalezne ovci, vloží ji na ramena
svá a raduje se.« Luk. 15, 5.

Život svatých patriarchů byl životem kočovným, to jest jejich celé bohatství a jejich celá sláva pozůstávala v nesmírných stádech dobytka, mezi nímž se nacházelo nejvíce ovcí. Nemajíce stálého

obydlí, přeháněli z místa na místo, a kde nejtučnější pastvy nalezli, tam rozbili stany své. Z těchto praotců povstal pak národ Israelský, a odtud se vysvětluje, proč i ten národ takovou lásku ke skotu projevuje a o ovcích tak rád a často mluvívá.

Když pak k lidu israelskému Bůh mluvil a vznešené pravdy oznamoval, musil se k němu snížiti a mnohou věc z domácího života obrati, aby z ní tu pravdu vysvětlil a pochopitelnou učinil. Za tou příčinou velmi často nacházíme, že Bůh Israelity brzy s vinicí, brzy se stádem ovcí porovnává a sebe buď vinařem nebo pastýřem nazývá. Jakoby řekl: čím je pro vinici vinař, tím jsem pro vás já Hospodin; čím je pro stádo pastýř, tím jsem pro vás já Bůh. Jako by se stádo bez pastýře rozprchlo, aniž by se dovedlo brániti proti návalům zlodějů a vlků: tak i já Bůh střežím a opatruji vás; jako vinař bedlivě ošetřuje, okopává a ořezává každou i sebe nepatrnější révu: tak i já Hospodin vedu péči o každého z vás.

Toto předeslavše, nebudeme na rozpacích, kdo asi ten pastýř jest, o němž dnešní evangelické podobenství mluví, ani kdo ta ovce, jež se byla od svého stáda odloučila. Každý ví, že to Bůh, jenž hledá ztraceného hříšníka. A vskutku, celý život Pána Ježíše, všecko, co činil, učil a trpěl, všecko to nebylo nic jiného, než ustavičné hledání ztracených ovcí a ztraceného majetku Otce nebeského. A co všecko podstoupil, aby ho zase vydobyl! On vzal mdloby naše na se, chvátal jako pastýř přes hory a doly, ani těch nejskrytějších míst nevyjímaje; On snášel při tom vše, co jen lidská křehkost snésti může, ani smrti se nebál, jen aby vyhledal a spasil, což bylo zahynulo. Proč tak ale Bůh činí, co mu sejde na jednom hříšníku? Vždyť má dosti jiných hodných a spravedlivých, kteří Ho ctí, chválí a Jemu se klaní! Proč vyhledává v tom Bůh chválu, zachovati hříšníka, když sám se Boha spustí, po cestách škodných se vláčí a sám pořád hlouběji do záhuby chvátá?

Na tyto a na podobné jiné otázky odpovídá katechismus krátce a dobře: Bůh proto hledí hříšníka spasit, poněvadž by nebyl Bohem; vždyť Bůh musí býti nanejvýš milosrdný, On musí vždy a každému odpustiti, jen když se polepší; hříšník se však nemůže polepšit, leda když ho Bůh Sám vyhledá a jemu pak pomůže; a proto praví Kristus: »Když nalezne ovci, vloží ji na ramena svá a raduje se.«

Ohlédněme se tedy dnes, jak Bůh hříšníky

I. *hledá*, a
II. *jim pomáhá*.

Pojednání.

I.

Dokavad je člověk v milosti Boží, obává se pořád, aby Boha ani myšlením a řečí, ani slovem a skutkem neurazil; on nemá nic jiného na starosti, než jak by se v lásce Boží udržel a ještě větší zalíbení Jeho si vyzískal, protož vyhledává všudy a ve všem,

kteraká jest vůle Boží a co nejsvědomitěji ji plní; on se zapýří, on se zachvěje, on trne, jen když slyší, že jeho spolubližní klesl, a tím více se bojí, aby sám do pokušení neupadl, a tudíž se rád modlí, skutky nábožnosti a lásky rád koná a kde jenom cestičky zpozoruje, že by po ní k Bohu snadněji se dostati, s Ním se úžeji spojiti mohl, tu vše vynaloží, by jíjíž cíle svého dosáhl.

Naopak ale s hříšníkem: jak jednou klesl, zachvěje se sice, brzy se však ukonejšiv, klesá podruhé, potřetí a neustále. Jeden pád kope jámu druhému, jeden hřích táhne druhý za sebou; a čím dále, tím hůře to s ním vypadá. Kdyby se ho Bůh neujal, musil by zahynouti; než Bůh nechce smrt hříšníka, nýbrž aby se polepšil a živ byl. Protož ho hledá; avšak ne tak, jako my to děláváme, že o člověku nevíme; Bůh je vševědoucí, před ním jsou i nejtajnější záhyby srdce našeho odhaleny; jelikož nám ale Bůh svěřil svobodnou vůli a nás nutiti nemůže, proto vyhledává Bůh cesty, aby nás upamatoval, aby nás probudil, a tyto cesty jsou: α) přirozené, β) nadpřirozené.

α) Neboť komu jest tajno, co svědomí v člověku způsobí, když se byl nějakého hříchu dopustil? Tu to člověka mrzí, že se při práci zlobil a klel, vždyť vidí, že si tím ani za mák nepomohl; tu je to člověku líto, že se na jiného hněval, v hněvu se na něho osopil a na cti mu ublížil; vždyť shledal, že jen na sebe tu hanu kydal, nyní že ho každý jako hrubého, nezdvořilého a zdivočilého člověka zná. Jindy se zase pořád straší, že ho někdo viděl nebo slyšel, že ho u veřejnosti prozradí; konečně to tak daleko přijde, že se každého straní a bojí, že se každému vyhýbá. Jen pomysleme na Davida, jaký nepokoj se ho zmocnil, když kázal Uriáše zabiti a s jeho manželkou když klesl. Jej nic více netěší, palác je mu malým, vše ho na hřích pamatuje; on jde a hledá v zahradách, v honbách své vyražení, a přece nikde toho červa nevytrousil, až odpočinul v Bohu. Pokročme do časů křesťanských, a vyberme si ze středověku řeckého císaře Konstantina; v žárlivosti, aby ho mladší bratr Theodosius o trůn nepřipravil, přinutil ho, aby do kláštera vstoupil. S tím nejsa ještě spokojen, přijel do Cařihradu, a právě když Theodosius jakožto jáhen nejsvětější Svátost oltářní uděloval, kázal ho Konstantin zavražditi. Za to jej přece neopustil Bůh, On ho volal nepokojným svědomím; neboť kamkoliv se obrátil, všudy viděl bratra svého v oděvu jáhenském s kalichem v ruce, an praví: »Vezmi, bratře, a pij!« Ó, kéž by byl uposlechl toho hlasu! I šel a očistil svou duši svátostným pokáním, přijav z kalicha nejsvětější krev Ježíše Krista. Avšak přízraku se nezbavil, až při jedné bouři strachem zhynul.

Rozmilí! Buďme pozornými na takový nepokoj v srdci svém, to jest hlas Páně; neodporujme mu, nýbrž oželme vždy poklesky své s tím úmyslem, více se jich nedopustiti.

A co bych měl o tom říci, jak mnohdykráte rodiče trnou, když se o pádu svých dítek dozvědí! Jak je starostlivě střeží před všelikou nákazou, jak jim domlouvají, jak je hladí a prosí. Neměl by to býti prst Boží, který dítky takto pamatuje? O, zeptejte se

jen svatého Augustina, kde toho příčina, a on se vám přizná, že to byla matka, která mu nejprve domlouvala, ho prosila a za něho k Bohu se modlila. Ano, poznejme, že hlas rodičů, kdykoliv nás k dobrému vybízí, vždy hlasem Páně jest.

Pozeptejte se Davida, co zatřáslo útrobou jeho, a on odpoví, že hlas Nathanův, proroka Páně, který mu v podobenství šeredností hříchu představil. Neměl by hlas nynějších proroků, totiž učitelů a kněží, neměl by býti hlasem Páně? Proč si právě tuto látku kazatel ke kázání vybere a proč ne jinou, vždyť mu mnohdykráte napadají i různé jiné; proč zpovědník právě tuto látku probere s kajícím hříšníkem, proč ne jinou? Svatý František Saleský praví, že Bůh to, který dává služebníkům Svým, co a jak by kdy mluviti měli. Nepovažujmež tedy kněze na kazatelně nebo ve zpovědnici jenom za člověka, který koná svou povinnost, nýbrž za nástroj, kteréhož upotřebil Bůh, aby mnohou duši ze sna probudil, ji na cestu ctnosti uvedl a k Sobě ji přitáhl.

Co konečně chlípník má smýšlet, když se vidí před světem zahanbena, co nestřídmý, když se vídí snížena, co marnotratník, když se vidí v nouzi postavena? Co jest nemoc naše nebo bližního, co neštěstí, co smrt, než tolikerý hlas Boha našeho, že nechce smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl.

3) Ovšem, že Bůh mnohdykráte i zázrak činí, aby ze Šavla Pavla učinil, z Marie Alexandrinské Marii Egyptskou; nic však méně neočekávejmež zázraků, již to jest dosti velikým zázrakem, že se k nám Bůh snížil a snižuje, hříchy nám odpouští a syny Svými nás činí, aniž Ho za to prosíme. A kdo obdržel více milostí jako Kain, když ho Bůh Sám zavolal, kdo více jako Jidáš, když ho Syn Boží pětkrát důtklivě napomínal? A hle! Jeden i druhý strašně vzal za své. Co nás se týče, kdykoliv uslyšíme hlas Páně, nechť je to již v našem svědomí nebo ústy rodičů a učitelů, kazatelů nebo zpovědníků, nikdy nezatvrzujme srdcí svých, nýbrž poslechněme ho volně a oddejme se zcela milosrdenství Božímu, a to nás jistě k cíli dovede.

II.

Když Jakub svého bratra o prvorozenství obelstil, rozpálil se Esau zlostí a lítostí, až zařval. V srdci mu však takovou pomstu přísahal, že ho na potkání zahladí. Když se proti svému panovníku nějaký národ vzbouří, nebývá nikoho šetřeno, vinný s nevinným musí to životem zaplatit. A co jest přece bratr proti bratrovi, co národ proti králi, když porovnám člověka s Bohem? On, ten nejsvrchovanější, a my ti nejnepatrnější; On, ten vševládný, a my, červíčkové nevládní. Což pak ale, kdyby s námi tak měl Bůh nakládati, jako my jeden s druhým? kdyby On měl na nás hněvem soptit a pomstou stíhat?!

Ach, kdo se ukryje před tváří Jeho, když se i andělé před Ním třesou? Kdo by Jeho moci, kdo Jeho síle vzdoroval? Avšak Bůh jest nevýslovně milostiv, On jest nepochopitelně dobrý tak,

že hříšníka, který nanejvýš Jeho velebnost urazil, který přísahu věrnosti tak zrádně zrušil a se za nástroj piklům ďábelským podal, a tudíž jenom věčný trest zasloužil, pravím Bůh jest tak laskav, že takovému život ponechá, jen když se k Němu kajícně přihlásí. Ještě více, Bohu nepřichází nic trpčího, nic těžšího, než když nad nekajícím hříšníkem ortel smrti vynésti musí; neboť On Sám nás ubezpečuje, když ústy Ezechielovými praví 33, 11: »Tak, jak živ jsemť, Já nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil od cesty své a živ byl.« Protož jako starostlivý otec podporuje každého hříšníka, On mu dává poznati stav jeho, On mu dává do srdce žel a lítost, On řídí jeho vůli, by pevně všemu pokušení vzdoroval, žádnému lákání, žádnému přemlouvání sluchu nedával. Vidí-li tu Bůh, že hříšník nadarmo na sebe volat nenechává, že opouští cestu nespravedlnosti a chytá se ctnosti, ó, jak se tu raduje! On mu jde vstříc, — jak nás učí Kristus v podobenství o marnotratném synu — On mu padá okolo krku, On ho líbá. Ba, On svolává nebešťany, aby se radovali nad ním; On ho čistí, On mu dává roucho nové, roucho svaté a čisté. O, kéž bychom se mohli octnouti jednou v nebi, když pravý kajícník k stolu Páně přistupuje; kéž bychom mohli pochopiti tu radost tam, s kterou se Kristus s takovým spojuje, kéž Marii spatřit, jak plesá, že její přímluva vyslyšána; kéž anděla strážného zřít, jak Boha velebí, že mu svěřenec zachován a navrácen, kéž bychom shlédli tu rozkoš a to veselí, snad bychom nebyli tak leniví, ku Pánu Bohu se tak váhavě blížit, s pokáním tak dlouho odkládat a milosrdenství božské nadužívat, my bychom šli a odhodili záhy hříšnost svou. Než zdá se mi, že právě proto mnozí se na to spoléhají, s pokáním odkládají, poněvadž Bůh milosrdný jest; avšak On byl milosrdným a zahladil Sodomu a Gomorrhu, On byl milosrdný a zahladil veškeré člověčenstvo, On byl milosrdný a zahladil národ Israelský i s Jerusalémem — On je milosrdný a trestá i nás.

Ach, Pane, ukaž nám jen ještě jednou milosrdenství Své, jakož doufáme v Tebe! Odpusť provinění našemu alespoň nyní ještě: my nenecháme na sebe už více čekati. Kdykoliv nás zavoláš, chceme se Samuelem zvolati: »Tu jsme, ó Pane, mluv, služebníci Tvoji slyší!« Kdykoliv se Svou milostí nás dotkneš, rádi Ti ruku podáme, abys nás jako tonoucího Petra uchopil a z kalužiny hříchův nás vytáhnuv, do přístavu blaženosti věčné nás uvedl. Ach, ano, až tam přijdeme, pak sami zakusíme, jakou radost nad námi měli andělé, svatí a světice Boží. Vždyť přijde nám Maria vstříc a uvítá nás jako syny své; vždyť nám přijdou vstříc svatí patronové s anděly strážnými a uvítají nás jako schovance své. Pak ovšem bude radost nad jedním hříšníkem pokání činícím větší, než nad . . . Amen.

† Josef Mottl.

Neděle IV. po Sv. Duchu.

Láska Kristova.

»Všecko opustivše šli za ním.«
L. 5, 11.

Když Pán Ježíš na kříži ducha Svého v ruce Boha Otce poručil, tu pod křížem vykvetly dvě krásné květiny, dvojí láska: *láska k Bohu* totiž a *láska k bližnímu*. Tuto dvojí lásku nosil Pán po celý život ve Svých prsou, tato láska rostla s Ním a páska, která ji pojila, byla Jeho božská osoba. Kdo Krista miluje, miluje Boha, miluje bližního. Podívejme se, jestli tomu tak!

Jednoho dne řekl Pán Ježíš lidem: »*Milovati Mne budeš z celého srdce svého, z celé duše své, ze vší síly své!*« Já chci celou tvou víru, tvůj rozum, tvé srdce! A copak činí Kristus Pán, aby si toto nepopíratelné panování upevnil, na které posud nikdo nemyslel, aby si je pojistil pro všecky časy, při všech pokoleních světa, aby tak Jej milovali, jako žádného před Ním? Podívejte se na člověka. On vás svým bohatstvím zaslepí, svými sliby omámí, svou řečí uchvátí, svým pohledem zdrtí, zarazí. A co činí Kristus, aby si slávu světa získal, panství nad lidmi pojistil? Snad Svým bohatstvím, Svou nádherou, Svými sliby, Svými řečmi, Svým přísným pohledem? V stáji narozen, v ústraní při těžké práci vychován, na kříži usmrcen. Nuže, kde že jsou ty sliby, které svým učenníkům slibuje, kteří všecko opustili a za Ním šli, kteří Jej milovali, Jej obdivovali? Sliby ty jsou: nenávist, pronásledování, smrt. Může býti špatnějšího plánu ku provedení nějakého záměru? A přece byl tento plán od Pána Ježíše vypracován a Pán Ježíš byl milován. Ano, všichni Jeho přátelé jako jedněmi ústy s apoštoly volají: Pane, ty víš, že Tě milujeme! Ano, my přátelé Kristovi chceme s apoštoly za Pánem Ježíšem jíti, Jemu svou oddanost, svou lásku na jevo dáti. Nebo, kdo by neměl milovati Toho, jehož slávu ani čas, který přece vše zničí, nemůže zmenšiti, nýbrž jen rozmnožiti?

My sice jsme Jeho hlasu neslyšeli, Jeho zázraků neviděli, Jeho učení nenaslouchali, my jsme vzdáleni na světě od Jeho pozemského pobytu zde na zemi a přece, jak nevýslovně Jej milujeme! Jak mnoho převratů stalo se na světě od té doby, co Pán Ježíš žil. Zašli celí národové, zanikly a rozpadly se říše, lidé zažili mnohé hrozné převraty a nad tím rychlým časem, nad tím umírajícím lidstvem v nevídané kráse stkví se živý obraz Kristův přes všecka století a tomuto živému Spasiteli svému po způsobu tří králů přinášíme darem to, co máme nejlepšího, co nám je nejdražší, své srdce, svou lásku.

Ano, my se chceme opravdu říditi příkladem těch apoštolů, kteří za Pánem Ježíšem šli, vše opustili a Jemu svou lásku v oběť přinesli. Ano, oni byli největším mukám podrobeni, metlami mrskáni, posměchu a potupě vysazeni, ale nechť byly trampoty jejich sebe větší, vše radostně přijímají, že za hodny uznáni byli

pro Pána trpěti, vědouce, že vyplní se to, co slibuje apoštol národův v dnešní epištole, že »utrpení tohoto času nebudou rovna slávě, která zjeví se na nás.« A tentýž apoštol vyjadřuje tu lásku k Pánu Ježíši slovy: »Já žiju, ale ne já, Kristus žije ve mně.« I my, zbožní křesťané, chceme, aby Kristus v nás žil a proto nabídněme Mu svou lásku v dnešním svatém rozjímání.

Pojednání.

I.

Vypravuje se, že Napoleon, když ve vyhnanství žil na ostrově sv. Heleny, častěji i při jiných hovorech probíral jednotlivé vynikající osoby všech století. A když přišel k osobě Kristově, tu prý zvolal: »Hle, to jest ten, který se dal od veškerého lidstva milovati.« Věru vznešená to slova! Lidstvo zasvětilo Kristu lásku, jejíž trvání bez konce a jejíž velikost bez míry jest. A ptám se: je nějaký kraj, některá země na celém křesťanském světě, kde by matka u kolébky dítka svého nevyslovovala to sladké jméno Ježíš, a kde by své dítě toto krásné jméno vyslovovati neučila? Ptám se, je někde místo na širém křesťanském světě, kde by umírající křesťan toto jméno nevyslovoval jako znamení naděje a jako důvěru v odpuštění? A proč to činí? Ta matka učí dítě Krista znáti, aby to dítě již od nejútlejšího mládí za Kristem šlo, aby po celý život až do toho chorobného stáří, až do té smrti s Kristem ve spojení zůstalo. Pojďme dále! Ze všech končin světa, za všech časů chvátají zbožní věřící tam k té kalvarské hoře a na zahradu getsemanskou, aby polibili tu zemi, která stopy a kroky Kristovy přijala, aby dotkli se té půdy, kterou Pán Svou krví, Svými slzami, Svým potem umýval.

Věru, člověk v životě ani kroku učiniti nemůže, aby se nesetkal s Kristem, aneb aspoň s Jeho křížem, ano, s křížem setká se člověk na kraji propasti jako na březích moře, v rovinách tak dobře jako na nejvyšších výšinách. Chrámy Krista Pána najdete tak dobře na poušti, jako na nejzazších ostrovech, ve vesničce zastrčené v samotě lesní, jak v našich hlučných městech. Všude, všude pravím spojují se nesčíslné hlasy v jednotný celek, aby chválu Kristovu hlásaly. A také nikdo nemůže oproti Kristu lhostejným zůstati. Buď Ho nenávidí, nebo miluje. A tato láska nedá se omeziti ani místem, ani časem. Je tomu devatenáct století, co Kristus Pán na kříž byl přibit. Dříve než umřel, proslovil tato dojemná slova: »*Přišel jsem, abych oheň na zemi přinesl a co chci jiného, než aby hořel.*« A tento oheň opravdu vzplanul, jak to Kristus předpověděl, rozšířil se ve veliký požár. — Ani boje celých století, ani bludy, ani sobectví nedovedly ten oheň uhasiti, ba ani ochladiti. Ani rozkolům, ani bludům, ani bezbožnosti nevedlo se lépe. Povstal sice v krajinách východních dřívějšího velkého Řecka Photius, chtěl z osobního záští východ od Církve Kristovy odtrhnouti, ale ten obraz Kristův z prsou národa vyrvati nemohl.

Jindřich osmý rozkolem a bludem sice Anglii zpustošil, ale duch Kristův vane posud nad tímto mocným národem. Luther potrhal sice svazek jednoty s církví svatou, ale víra v Krista Ježíše oživuje posud německý národ. A také po pověstném Voltairovi a Renanovi budou Francouzové i na dále Krista milovati, tak že i sám Renan jednou musel se přiznati, že Kristus nyní více jest milován, než za svého života. A proto pravím: Když na otázku Kristovu: »*Petře, miluješ Mne více než tito?*« mohl odpověděti: »*Pane, Ty víš, že Tě miluji,*« když to Petr mohl říci, proč bychom nemohli říci také my? Ano i my chceme Kristu oddáni býti, Jej nade vše milovati a k této lásce budeme se povzbuzovati v dílu druhém.

II.

Prvé jsme řekli, že člověk lhostejným vůči Kristu zůstati nemůže, že Jej buďto miluje neb nenávidí. A tu ohlédněte se kolem sebe, co zmohl blud, co zmohla nevěra proti Kristu? Vy můžete mi sice jmenovati město, zemi, národ, kteří se od Krista odtrhli, ano, člověk může oltáře Kristovy ztroskotati, Jeho kříže rozbíti, Jeho evangelium roztrhati, Jeho učení do větru rozházeti, ale mezi tím, co tato vášeň, tento vichr u jedněch bouří, mezi tím, co se trosky náboženství Kristova hromadí, blíží se Mu na druhé straně jiní lidé, kteří nezrušitelné znamení sv. kříže na čelech svých nesou. Odpadnutí jednoho národa nahradí se obrácením národa druhého. A jestliže u nás někdo svou osvětu, svůj pokrok, svou vzdělanost v tom hledá, že prapor Kristův opustil, tu vidíme na druhé straně tam za mořem, že divý národ, obyvatelé pralesů, své vzdělání, svůj pokrok v tom nacházejí, že Kristu Pánu velebnou píseň pějí, oddanost ke praporu kříže Kristova přísahají a tak nahrazují řady těch, kteří ve své pýše, honosíce se domnělou vzdělaností, od Krista odpadli. Tímto spůsobem panuje Kristus nad lidmi. Ten kříž, znamení Jeho slávy a svědek Jeho bolestí, ten se vztyčí uprostřed nich, a nové a nové zástupy klaní se Ukřižovanému Ježíši. Ptám se, co je to jiného, než odpověď na slova Kristova: »*Pojď za mnou,*« co je to jiného než totéž, co učinili dle dnešního evangelia apoštolé, že vše opustili a šli za Ním. A tu dovolím si tvrditi, že jen ten, kdo učením Kristovým osvícen jest, je také schopen dobrodiní činiti, dobré prokazovati. Či chcete mi na to odpověděti, že tak mnohý Krista zapírá, Bohu se rouhá a přece dobrodiní prokazuje, lidumilné skutky činí?

Na to odpovídám, že jeho lidumilnost jen v Kristu původ vzala, že takový ani nevěda, vůli a přikázaní Kristovo plní, že láska k bližnímu také jen Kristem Pánem založena byla. Než tento předmět budeme probírati jindy. Dnes tvrdím jen, že ten, kdo Krista zahání, současně Bohem pohrdá a co potom zbude ještě takovému člověku? Ono století předešlé, které ústy Voltairovými o Církvi heslo vydalo: »Zničte tu prokletou Církev,« ono století skončilo divadlem, které nás hrůzou naplňuje. Na místo filosofů nastoupili kati. Zavřeli kostely, roztloukli oltáře, rozbili

kříže, povraždili kněze. Ano byl okamžik, kdy onen nešťastný národ neměl jiné myšlénky, než nenávist proti Kristu.

Bylo tím lidstvu posloužено? Každý se hotovil ke smrtelné ráně proti Kristu a Jeho Církvi. Ano, byli i takoví lidé krvežízniví, kteří jako římský Nero si přáli, aby všichni lidé jen jednu hlavu měli, kterou by potom jednou ranou usekli.

A proto, zbožní křesťané, zachovejme si svého Ježíše, který nás lidi s nebem spojuje. Kdyby víra v Krista z našeho středu vymizela, co by potom bylo z nás, z naší vlasti, z lidského pokolení? Zachovejme si lásku k Ježíši, svému Spasiteli, ve svém srdci, on nás v trampotách bude těšiti, my zůstaneme potom hodnými svého Boha, který nás stvořil a nás také spasenými učiniti chce.

Ano, Pane Ježíši, panuj nad námi, panuj nad naším rozumem, nad naším srdcem. Ty's jediný hoden naší lásky, vylej na nás paprsky Své božské lásky, abychom jdouce za Tebou životem pozemským, zůstali spojeni s Tebou v životě věčném. Amen.

† Jan Götschner.

Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla.

O pramenech útěchy nevinně pronásledovaného křesťana.

»V těch dnech vztáhl Herodes král ruce, aby sužoval některé z Církve.«
Sk. ap. XII., 1.

Vděčná Církev oslavuje dnešního dne ty, kteří jsou jako sloupy a základy rozšířené víry mezi národy, to jest světce vzácné a slavné: *Petra a Pavla.* Kolik protivenství musili snášeti oba ti muži, kolik podstoupili nesnází a z kolika pohrom vyvázli šťastně, jež jim hrozily! Byli *pronásledováni* jak židy, tak pohany. Ani bratří rodní ani cizinci nechtěli jich vyslechnouti, následovati a křest přijati.

Dnešní *epištola* vypravuje o jednom skutku násilném krále Herodesa. Když úžasně rychle víra sv. se v Jerusalémě rozšiřovala i tisícové se pokřtíti dali, Herodes ukrutník postavil se naproti Spasitelově semeni a krutý vydal rozkaz, aby *Jakub* apoštol byl zabit, a když se to židům líbilo, umínil si zajati i *Petra*, hlavu Církve. Petr měl trpěti pro Pána.

Však nejinak se dálo jeho společníku a následovníku, obrácenému Šavlovi. *Pavel* mnoho musil snášeti pro Spasitele, jehož víru v známém tehdy světě hlásal, tři veliké cesty podstoupiv. Jako byl Petr hlavou dolů na kříž přibit, tak Pavel jako římský občan mečem jest sťat. Dotrpěli oba dnešního dne.

Však nezůstali sami v řadě *mučenníků*, mnoho a mnoho křesťanů následovalo jejich hrdinné smrti zvláště při všeobecném třístaletém pronásledování křesťanů.

Ačkoliv pronásledování ta dlouho trvala a přetěžka byla, Církev Boží *přestála* všechna slavně a vítězně; jako dnešní oslavenci, tak i mnozí jiní umírali a trpěli rádi pro Boha. Byli *ne-*

vinně pronásledováni a trpěli odhodlaně. Kdo je potěšoval, *v čem záležejí výborné ony prameny útěchy nevinně pronásledovaného?*

To bude předmětem dnešní řeči mé dokázati, že prameny ty jsou:

I. *u Boha* a

II. *u lidí*, o čemž v jednotlivých dílech.

Pojednání.

I.

A) Prameny útěchy jsou především *u Boha*, který sluje potěšením zarmoucených, útočištěm trpících, spomocníkem pronásledovaných. Bůh jest *nejpřednější* potěchou naší, v Bohu nalézá křesťan největší potěšení v bolestech nejrozmanitějších.

a) A který jest onen pramen potěchy? Pramen *víry* svaté. Víra je základem života, jest spolu potěchou v pronásledování a pokušení.

α) Katolický křesťan pevnou vírou oživený jasně si připomíná, že Bůh jest *vševědoucí*, který zná a ví všechno konání a myšlení naše, který prohlédá i ledví srdcí lidských. A tento vševědoucí Bůh zná také *nevinnu* nespravedlivě trpících a pronásledovaných.

Šlechetná, nevinně pronásledovaná *Susanna*, když z hříšných byla obžalována skutkův a na smrt jest vedena, zvolala hlasem velikým a se modlila: »*Bože věčný, který jsi skrytých věcí poznavatel, kterýž všecko víš, prve nežli se to stane, ty víš, že křivé svědectví vydali proti mně, aj, umírám, nic toho neučinivši, což tito zlostně složili proti mně.*« Daniel 13, 42, 43.

Susannu vyslyšel Bůh, její nevina byla *Danielem* prorokem dokázána a soudcové místo ní odsouzeni. Bůh Svých věrných *neopustí*, ale vyslyší prosby jejich a přes pokušení a nesnáze dovede je k prameni veliké útěchy své.

β) Nevinně pronásledovaný a těžce zkoušený křesťan ví, že Bůh je *nejvýše moudrý*, který vše dobře pořádá a takových prostředků se chápe, by to, co si předsevzal také vykonal. Vševědoucí Bůh dobře ví, co jest člověku *k užitku* a co na škodu, Bůh také předvídá a okem vševědoucím prozírá tam, kam zrak náš nedosahuje. Hospodin posílá na člověka protivenství, by ho *zkoušel*, v dobrém *utvrdil a upevnil*, aby víru jeho posilnil a tím více na věčnostech ho mohl odměniti.

Vizme příklad trpělivého *Joba!* Kolik ten muž snášeti musil bolů, když přišel o děti, jmění i zdraví, když byl tupen manželkou a výčitky mu dělali přátelé jeho? Však Job nezoufal; památná jsou slova jeho: »*Bůh dal, Bůh vzal, budiž jméno jeho pochváleno.*« Vytrval Job a byl odměněn.

b) Protivenství, jež křesťan snáší pro spravedlnost, upevňují a utvrzují druhou ctnost božskou — to jest *naději*, která mnoho v životě působí.

α) Kdo si vědom jest své neviny a přece musí snášeti hořkosti a boly, spoléhá na *Boží pomoc a posilu* hned zde *na světě*. Vědomí neviny ospravedlňuje tuto žádost, tuto touhu jeho, vždyť jest Bůh pomocníkem nevinně trpících a ujímá se těch, kteří jako dnešní oslavenci pro Boha boly snášeli. Bůh jest často *jedinou útěchou* jejich, jedinou radostí jejich. Pro Boha světci i život položili, nebojíce se muk nejkrutějších.

β) A když již zde v tomto světě naděje naše tak posilněna bývá, čím více *na věčnosti* dochází splnění. Naděje odplaty v nebesích *živí* takořka tisíce lidí a to zvláště v těžkých dobách zkoušek a pokušení. *Chudák* poklesl by v životě, kdyby naděje neměl odplaty věčné Dobře ví, že v tomto životě jenom musí strádati, namáhati se do úpadu a ještě nedochází splnění přání svých. Proto jenom a jenom na Boha spoléhá a od Něho pomoci na světě a odplaty na věčnostech se dožaduje.

c) Kdo nevinně trpí a jest pronásledován pro pravdu, utužuje v sobě ctnost třetí, *lásku k Bohu*. Třeba jindy zapomínal na Boha, v neštěstí a nesnázích vzpomene na toho, který může veškeré protivenství odvrátiti. Přilne k Bohu nejdobrotivějšímu.

α) Vzpomíná na četná a mnohá *dobrodiní*, jež z ruky Boží přijímal. Job 2, 2 se tázal uprostřed bolestí svých: »*Jenom dobré bychom chtěli od Boha přijímati a ne spolu zlé?*« Když jsme tedy mnohých dobrodiní účastni se stali, proč bychom i malý křížek, jímž nás Bůh navštívil, z ruky Hospodinovy nepřijali?

β) Za *čest a velkou čest a velikou zásluhu Petr a Pavel mnoho snášeli pro Boha*. Byli žalářováni, pronásledováni, nenáviděni, mrskáni, z měst vyháněni, zakusili nevděk, bolest tělesnou i duševní, nesnáze cest, bouře na moři, zlost lidskou, nenávist císařů, nepřízeň přátel svých a přece vytrvali. Nebáli se pro *Spasitele* předstoupiti před mocné pohany, směle hlásali víru i v žaláři, posílali věřícím četné dopisy, upevňovali a utvrzovali slova svoje skutky, až posléze pro Boha, z lásky k ukřižovanému Ježíši život svůj skončili.

V nich byla pevná víra, naděje a láska k Bohu. Utrpení, jež snášeti musili, *potvrzovalo* tyto tři ctnosti, u Boha hledali útěchy a nalezli ji, u Spasitele žádali o pomoc a došli ji vrchovatou měrou. Položili sice život, ale stali se *reky, mučenníky, sloupy* Církve Kristovy. Protože jsou základem rozšířené víry, proto je ctíme jako veliké *apoštoly národů*, poněvadž stejně horlivě a statečně bojovali pro víru, svátek obou slaven jeden den.

Svatí apoštolové nalezli pramen útěchy u Boha; však i jinde hledati ho možno a to u *lidí*, o čemž v díle druhém.

II.

B) *I mezi lidmi* na světě hledati možno útěchu v bolestech a nesnázích. Bůh jest nejpřednějším pramenem potěchy té, Bůh je nevyčerpatelným zdrojem utišení bolů sebe větších a delších;

avšak i ve světě mezi lidmi dobrými a hodnými mnohá utišena slza bolesti a zaplašen vzdech, ze srdce pocházející.

a) V čem pak záleží potěcha ta? Který jest pramen její? Pohlédněme kolem sebe! Trpíme vždy sami? Není mnoho a mnoho lidí spravedlivých a ctnostných *ve stejném trápení a bolesti?* A tento pohled upomene nás, abychom statečně bolesti snášeli, jak i jiní činí, odhodlaně pokušení přemáhali, jak bližní naší se namáhají.

α) Kdybychom probrati chtěli dějiny *Starého Zákona*, kolik bychom zde nalezli příkladů trpělivosti a odevzdanosti do vůle Boží! Hleďme jenom na *Josefa Egyptského*, jak byl od bratří nenáviděn, jako otrok do ciziny prodán, pohaněn, v žalář uvržen a pronásledován. Hleďme na *Davida*, kolikráte byl od Saula napaden, svým synem Absolonem zahnán a pronásledován.

β) A jako v *Zákoně Starém* tak i v *Novém* mnoho příkladů nalézáme těch, kteříž statečně snášeli muka a vytrvale bojovali proti světa tohoto protivenstvím. Nejpřednějším pak příkladem je *Spasitel* Sám, který od jeslí Betlémských až na Kalvarii mnoho snášeti musil bolestí a protivenství. Byla to dlouhá cesta trnitá, cesta hložitá, cesta bolůplná, ale Spasitel vše snesl a vytrpěl odhodlaně, dav nám příklad, abychom Ho následovali.

Tyto dějiny zjevení Božího jsou křesťanu knihou do života, z níž čerpati může rady a vzory pro všechny okolnosti života svého.

b) Netřeba nám vždy po dějinách se ohlížeti, *život skutečný*, život každodenní nám ukazuje vzory těch, kteří nevinně trpí pro spravedlnost a vše odhodlaně a statečně podnikají.

α) Vidíme lidi, kteří zachovávají při všech duše nebo těla bolestech mysl statečnou, při hořkostech života jsou spokojeni a při chudobě ducha jsou veselého. *Nepodléhají bolům*, pevně se jim oproti staví, jim vzdorují a nad nimi vítězí.

β) Nedosti na tom, lidé ti často *rádi boly* života snášejí, vědouce, že tak činí pro Boha, pro svého Spasitele, který byl vzorem trpělivosti. Tato myšlénka je naplňuje silou a odhodlaností, je povznáší a povzbuzuje. Světci vůbec a dnešní *patroni* jsou toho příkladem. Jindy by se jich také bolest dotýkala, také by tesknili a naříkali, také by bolest tísnila tělo jejich, však vědomí, že trpí pro pravdu, pro spravedlnost, pro *Boha* neohrožeností je naplňuje a statečnými činí.

c) Tento pramen potěchy se vlévá do celého člověka a to jak do *srdce* tak i *ducha* lidského.

α) *Srdce* utvrzováno a pobádáno bývá k dobrému všemi těmi prostředky vypočtenými, pravou věrou, pevnou nadějí a láskou účinnou Toto srdce dochází potěchy u *spolubližních*, kteří s námi často bolest cítí, s námi trpí a pak sdělená bolest jest poloviční bolestí.

β) A jako srdce tak i *duch* náš bývá boly utvrzován a upevňován, aby vždy následoval dobré a varoval se zlého. I v tom ohledu dojdeme pomoci a útěchy u přátel upřímných, srdečných, u lidí

zkušených a citlivých. Svatí apoštolové v bolech útěchu nalezli tehdy, když viděli, jak jimi zaseté símě klíčí a vzrůstá, vzmáhá se a užitek mnohonásobný přislibuje. Jsou-li tedy katoličtí křesťané mnohým bolům podrobeni a trpí-li nevinně a nespravedlivě, znají prameny útěchy, v nichž by nalézali upokojení srdce a trpělivost ve všech starostech. Trápí-li je nemoc, neštěstí-li příkvačí, nepřízeň lidská se dostaví, hledejte s dnešními oslavenci potěchy především u *Boha* a řádných spravedlivých lidí. Pomněte na *víru*, již Spasitel hlásal a svatí apoštolové kázali, pomněte na *naději*, již nám Bůh vštípil a přilněte opravdovou *láskou* k tomu, který jest milosrdným a vší lásky hodným Vzpomeňte na ty četné *vzory* z dějin obojího zákona a především na *Spasitele* samého, pohleďněme na všechny, kteří kolem nás statečně trpí a v bolech utvrzují své srdce i ducha, by je nalezl Pán připravené a odhodlané.

Statečně snášejme, co Bůh vloží na bedra naše, buďme statečni, bojujme dobrý boj a pak nás koruna slávy a vítězství nemine na věčnostech. Amen. P. *Alois Dostál.*

Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla.

Římský biskup jest řádným nástupcem sv. Petra.

»Ty jsi Retr, a na té skále vzdělám Církev svou.« Mat. 16, 8.

Opět navrátil se dnešním svátkem výroční den mučennické smrti obou knížat apoštolských Petra a Pavla, obou nejvýbornějších základních sloupů Církve Ježíše Krista a její nejobětavějších a nejneunavnějších rozšiřovatelů.

Za panování zuřivce Nerona, dne 29. června r. 67, sv. Petr na vrchu Vatikánském v městské čtvrti židovské, Pavel na cestě do Ostie u Salvických pramenů krev a život svůj dali pro pravdu zjeveného křesťanství, pro svého Pána a Vykupitele a za Církev od Něho založenou, za její nejsvětější a nejvnitřnější přesvědčení.

Právem tedy slaví celá Církev památku obou jmenovaných apoštolů obzvláště slavným způsobem, jako veřejný svátek — vyznamenání to, které, vyjma zasvěcené svátky Rodičky Boží, spojuje se ještě jen s prvním mučenníkem křesťanským, diakonem Štěpánem.

Ono slovo Kristovo k apoštolu Petrovi, které Církev svatá právě v dnešní svátek věřícím předčítá, a jehož první část přijali jsme jako předslov k dnešnímu rozjímání, má do sebe jasnou a pevnou sílu důkaznou: »A jáť pravím tobě, že ty jsi Petr, na té skále vzdělám Církev svou a brány pekelné ji nepřemohou.« Mat. 16, 18.

Jest nesmyslné tvrditi, že Kristus potahoval tato slova na sebe sama a nikoli na Petra — nesmyslné také ohledně na jasnou souvislost celku. Neboť Kristus chtěl zjevně odměniti apoštola Petra za veřejné a určité svědectví: »Ty jsi Kristus, Syn Boha

živého« Mat. 16, 16, a odtud ona čestná a vyznamenávající slova, při nichž se Kristus výslovně na Petra obrací a tohoto oslovuje. Jest pošetilé namítati, že by Petr, slabý člověk, nemohl býti »skálou Církve«, že by jí mohl býti jen Kristus. Ovšem jest Kristus vlastně skála, t. j. zakladatel a stálý neviditelný správce a ředitel své Církve. Petr pak ve svých zákonných nástupcích potud a v tom smyslu, pokud je od Krista ustanoveným zástupcem a svou moc ve jménu a nařízení Kristově vykonává.

Než o tom nebudu dnes mluviti. — My uznáváme o úřadujícím biskupovi římském, jehož dle prastarého církevního zvyku označujeme slovem »papež«, nástupce apoštola Petra a tím i majetníka církevního primátu. — Jsme k tomu skutečně dle svědectví dějin oprávněni?

S odpovědí na tuto otázku budeme se dnes s pomocí Boží obírati.

Pojednání.

Jako katolíci jsme tenkráte zjevně oprávněni v panujícím právě biskupovi římském uznávati nástupce od Krista ustanovené hlavy své Církve a tím i majetníka primátu nad celou Církví, dá-li se s historickou jistotou dokázati, že Petr *skutečně v Římě* byl, že tu *křesťanskou obec* založil a ji *až do smrti spravoval*, konečně, že o tuto skutečnost opírající se *primát římské Církve* všeobecně a bez odporu *uznán byl již v křesťanském starověku.*

Avšak právě pro tuto vnitřní a nutnou souvislost skutečného pobytu apoštola Petra v Římě s primátem římského biskupa vyskytly se během doby pokusy, popříti prostě tento pobyt a tím obranu vrchního řízení Církve Kristovy skrze úřadujícího biskupa římského uvésti jako libovolné a neoprávněné vykonávání nejvyšší pravomocnosti nad celou Církví, od papeže však přímo jako vládychtivost a přivlastňování si té moci.

Již z těchto málo slov poznáváte základní význam a nutnost shora uvedené otázky. — Tedy: byl Petr skutečně v Římě? — Nepopíratelně! — Pokud představený Církve v Judsku, obzvláště ve hlavní křesťanské obci Jerusalemské jistým ještě nebyl, pokud věřícím tu hrozilo pronásledování a osočování, zůstal Petr v hlavním městě judském, aby před synedriem (kněžskou radou) hlásal a obhajoval učení o Ukřižovaném a byl svým křesťanským spolubratřím utěšitelem, pomocníkem a rádcem v jich nouzi a tísni. Sv. Petr pořádal potom opětovanými cestami mnohé nově zřízené obce palestinské a jako biskup stál v čele Církvi antiochenské skoro po sedm let. Hieronym. de script. eccl. c. 1.

Potom kázal evangelium v Pontu, Kappadocii, Galacii, Asii a Bithynii a odešel, dle zaručených zpráv, když, jak čtení dnešního svátku ukazuje, unikl podivným způsobem pronásledování Herodesa Agrippy I. již v r. 42 do Říma.

Po smrti tohoto krále nalézáme ho kolem r. 51 na sněmě apoštolském v Jerusalémě, kteréžto město, když Klaudius kolem r. 50 vyhnal židy z Říma, Suet. vita Claud. c. 25., ihned opustil,

Potom se sešel s apoštolem Pavlem v Antiochii a kráčel přes Malou Asii tentokráte však na delší dobu do Říma, upevnil kolem r. 66 společně s Pavlem křesťanskou obec v Korinthu a odebral se s jmenovaným apoštolem do Říma, kde po devítiměsíční vazbě v mamertinském vězení z rozkazu Neronova dnešního dne smrt mučennickou podstoupil. A tak spravoval sv. Petr římskou Církev, třebas ne bez přerušení a osobně, přece skutečně po 25 let.

Svoji přítomnost tu dokazuje sám ve svém prvním listě k obcím maloasijským, kterýž poslán byl z »Babylona«. I. Petr. 5, 13. — Židům a prvním křesťanům bylo slovo Babylon symbolickým názvem pro pohanský a v nepravostech pohřížený Řím, jak z četných míst Zjevení sv. Jana vysvítá Apoc. 16, 19, 17, 5; 18, 2 a j. a jak tomu již rozuměl Papias, otec církevních dějin Eusebius z Cesaree (Euseb. hist. eccl. II. 15) a mnozí jiní. — Sám Tacit označuje Řím jako město, v němž bujelo smilství a ohavnosti země. »Urbs, quo cuncta undique atrocia et pudenda confluunt.« Tacit. anual. XV. 44.

Mimo to ještě nikdo nezjistil, že by Petr aneb některý jiný z apoštolů byl působil v Babyloně a je tedy pošetilé posílati tam právě sv. Petra, jehož život a konání tak často se v Písmě sv. připomíná.

Mučennickou smrt apoštola Petra v Římě zaznamenává dále také *sv. Jan* ve svém evangeliu.« Jan 21, 19. *Klement římský*, třetí nástupce sv. Petra na stolci apoštolském v Římě, označuje ho určitými slovy: »Petr a Pavel podstoupili mezi námi (t. j. v Římě) smrt mučennickou.« — Dále *Ignatius*, nástupce apoštola Petra na biskupském stolci v Antiochii, an píše: »Ne jako Petr a Pavel rozkazuji vám (Římané.)« Ad Rom. n. 5.

Papias dokazuje výslovně, »že Marek složil v Římě své evangelium dle návodu Petrova.« Ap. Euseb. 1. c. — *Dionysius Korintský* podává zprávu v r. 170 o mučennické smrti apoštolů Petra a Pavla v Římě. — Kněz *Kajus* poukazuje v r. 200 na pomníky, označující mučennickou smrt obou těchto apoštolů na Vatikáně a na cestě do Ostie. Iren. III. 1. 3.

Jeho vrstevník *Tertullian* velebí římskou Církev »poněvadž apoštolové vylili krev svoji pro její celé učení.« De praescr. 38. (»Habes Romam«, volá, »ubi Petrus passioni Dominicae adaequatur.« Ibid. 36.) Poukazuje dále na tradicionelní skutečnost, že Petr, ježto prohlásil, že není hoden, aby týmž způsobem zemřel jako jeho Pán a Spasitel, hlavou dolů obrácenou byl ukřižován.

Cyprian Karthaginský ve 3. století nazývá Řím »Stolcem Petrovým« (»Cathedra Petri«) a mluví o tom jako o věci všeobecně již známé.

A tak jest pobyt sv. apoštola Petra v Římě dokázán četnými a naprosto věrohodnými svědectvími křesťanského starověku.

Teprve reformátoři 16. století pokoušeli se z příčin lehce pochopitelných popírati tuto skutečnost, byli však poraženi i od protestantských dějepisců. Cf. Foggini, de Rom. divi Petri itin. etc. Flor. 1741.

Tuto skutečnost popírati znamená tolik, jako prohlásiti nejstarší dějiny za výmysl. Sami schismatičtí Řekové neodvážili se skutečný pobyt Petrův v Římě popříti, dokazovali jen, že by přeložením residence z Říma do Cařihradu stalo se toto město novým Římem a že musilo by se potom státi jak politickým tak církevním těžištěm a střediskem římské světové říše.

Velikost a význam města Říma, zákony církevní a ustanovení koncilů nepropůjčily tomuto biskupskému stolci v Římě této vysoké hodnosti, nýbrž »co Petr od Pána přijal, to na své nástupce přenesl,« jak píše již papež Xystus III. v 5. století. Xyst. III. ad Joan. Antioch. (ap. Const. p. 1260.)

Tím také za hodné uznáno jest dřívější tvrzení proti tomu, že by si římští papežové svou moc nad celou Církví přivlastňovali »ze ctižádosti a vládychtivosti«. — Uznání této moci mělo mnohem více svůj základ v živém a obecném uvědomění staré Církve, že hlava apoštolů, Petr, Církev v Římě založil a tuto až do své smrti jako biskup spravoval. — Kdyby byl Petr zemřel jako biskup antiochenský, kteroužto Církev, jak jsme slyšeli, založil před římskou, pak byl by zároveň i úřadující biskup antiochenský hlavou celé Církve a majetníkem primátu.

Římská Církev nestala se střediskem církevní jednoty donucením aneb násilím aneb sobeckou a schytralou politikou, jak toho využil pohanský Řím ku podmanění starého světa, nýbrž svobodné uznání církevního pořádku od křesťanských věřících kolem Říma a jednotlivých Církví ovinulo svazek upřímnější lásky a tak založilo jedinou a všeobecnou Církev Ježíše Krista.

Rovněž tak nestalo se zvolení města Říma sv. Petrem řízením liché náhody, ona volba mnohem bezpečněji stala se působením a vedením prozřetelnosti Boží. — Řím byl světovým městem ve smyslu nejušlechtilejším a přes svoji socialní a mravní zkázu střediskem čilého života národního. Četné a příhodné obchodní cesty spojovaly ho s nejvzdálenějšími krajinami tehdáž známého světa. A tak mohlo křesťanství přímo odtud nalézti cestu ke všem národům a Řím mohl se tak státi duchovním a náboženským středem světovým, jako srdce, kteréž jest pro všechny údy těla. — K tomu přistupuje dále také ta okolnost, že právě římský národní kmen ukazuje ve svém charakteru určitý a praktický základ, který uchránil římskou Církev před oněmi rozlučujícími následky, kteréžto následky vyvolala na východě schátralá choutka Řeků, která vedla k četným rozepřím v učení a bludům a později také k schismatu od mateřské Církve římské.

Potřebujeme snad ještě důkazů, že je Církev římská a jen ona od ostatních apoštolských Církví světa stále jako nositelka primátu uznána a ctěna?

Jen několik jich zde krátce uvažme. — Biskup antiochenský *Ignatius* nazývá Církev římskou výslovně »Představenou spolku lásky«, Ep. ad Rom. init., t. j. věřících láskou v jednotu spojených. — *Tertullian* nazývá římského biskupa »biskupem biskupů«, v němž všichni ostatní se sjednocují. De pud c. 1. — *Cyprian*

karthaginský nazývá Církev římskou »knížecí«, a vysvětluje, že s římským biskupem býti v pospolitosti jest tolik, jako státi v jednotě s Církví katolickou. Ep 59; ep. 55. — *Hieronymus* vykládá, kdo chce Krista následovati, že musí býti v pospolitosti s římskou stolicí učitelskou. Ep. 15. ad Damas. — *Augustin* praví, že Řím měl hned z počátku přednost (»principatus«), poněvadž tam byla apoštolská stolice — Ep. 43. — a to po všechna století.

Jako vrchní pastýř celé Církve obrací se již papež *Klement*, třetí nástupce sv. apoštola Petra, na daleko ležící obec Korintskou, aby rozhodl církevní rozepře, které se tam objevily. — *Viktor I* urovnává ve IV. století spor stran Velikonoc. — *Štěpán* otázku stran platnosti křtu uděleného od heretika (bludaře), kterémužto rozhodnutí podrobiti se musí i sám Cyprian karthaginský. — *Dionysius* sesazuje ve III. století Pavla Samosatenského, biskupa antiochenského, tedy ve vzdálené Asii, — a ve velkých bludech čtvrtého a následujících století pronáší biskup římský vždycky platný rozsudek, dílem sám, dílem cestou všeobecného církevního sněmu.

A tak uznává a ctí křesťanstvo v úřadujícím právě zákonitém biskupovi římském plným právem nástupce apoštola Petra, který od samého Krista Pána ustanoven byl hlavou Církve Jeho.

Není to tedy nespravedlivé osobování si nějaké moci, když dle práva úřadující biskup římský vykonává na základě moci z primátu plynoucí svůj úřad učitelský, kněžský a královský. — Takové vykonávání moci bylo, jak dějiny to dokazují, nejspravedlivější a nejlepší, a také nejrozhodnější a nejúčinnější pro celou Církev, jakož i pro spásu národů, majíc do sebe účinek požehnaný.

A jediné ráznosti a obezřetnosti, věrnému plnění povinností a bdělosti, s jakou biskupové římští s božským přispěním, jak to Kristus Církvi Své byl přislíbil, zastávati svůj vznešený a obtížný úřad, děkujeme, že se křesťanství neztratilo jako sekta nějaká ve vzdáleném kraji Asie aneb Afriky, že se nerozdrobilo v chaos filosofických dohadů a mínění, Hettinger l. c. II. 2, 554, že jako náboženství Indů nestrmilo v prázdných formách, že se duševní, fysická i morální síla národův evropských nezničila v rozkoších, otroctví a krutovládě zemí východních.

A tak vskutku zcela zřejmě se vyplnilo na sv. Petrovi jakož i na jeho nástupcích ono významné slovo, s kterým Pán obrací se v dnešním sv. evangeliu k Petrovi: »A já pravím tobě, že ty jsi Petr, na té skále vzdělám Církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou.« Mat. 16, 18. Amen.

P. *Jan Plešinger.*

LISTY KATECHETICKÉ.

O vzájemné lásce „reformátorů“.

Črta z dějin kacířů. Podává **Václav Oliva**

(Dokončení)

5. »**Cvingli,**« píše *Luther*, »zemřel a jest zatracen, protože chtěl jako zloděj a buřič mocí zbraně jiné ku přijetí své nauky donutiti.«

Cvingli o překladu bible, pořízeném od Luthera, jenž prací tou se honosil a na ní nemálo si zakládal, dí: »Jak se domnívám, činíš to (= chlubíš se) neprávem. Neboť vzpomeneme-li na ty, kdož nám Písmo svaté přednášeli v národní řeči, musíš vděčně uznati zásluhy Erasma za dob našich a Vally před několika roky, jakož i zbožného Reuchlina a Pelikána, bez jejichž pomoci ani ty, ani jiní by ničeho nebyli pořídili . . . . Ty víš velmi dobře, že v čase, kdy jsi Písmo překládal, byl veliký počet těch, kdož ve znalosti Písma a řeči národní daleko dovednější byli, nežli ty.« Riffel II. 309. a Braune.

Döllinger poznamenává: »Luther pevně věřil, že jest od Boha vyvoleným a všemi potřebnými dary bohatě vykrášleným nástrojem k zvelebení ztraceného evangelia, ku obnově již od dob apoštolských zkažené Církve, že také v dlouhé řadě staletí nikdo se nenarodil, kdo by jemu, co do bohatství darů a vznešenosti poslání, se vyrovnati mohl. Až tu najednou vidí, že ve Švýcarsku a severním Německu vyvíjí se od něho nezávislá strana, v jejímž čele byl Cvingli, a že ta velice se šíří. Proto ihned ku ctižádosti připojuje se roztrpčenost a vrozená pýcha jde do boje, čemuž Luther sám dává výraz v předhůzce, že Cvingli usiluje jeho slávu jako reformátora pošpiniti a že vedral se v dílo, jež pouze jemu (Lutherovi) vlastně patří. Lutherova podrážděná uštěpačnost a prudkost hlasu, jakož i polemika byly ještě tím zvýšeny, ježto pozoroval, že právě nyní proti němu obrací se zbraň, již sám byl ukul, totiž libovolný, mimo veškeru tradici se nacházející výklad jednotlivých míst Písma, a ježto dosti záhy poznati musil, že na této půdě boj bez konce a všelikého vyrovnání stále trvati může.«

Proto »zahrnul Cvingliho nejštiplavějšími a nejšťavnatějšími nadávkami.« »V jednotlivostech bylo však vyvrácení jich (Cvingliových a Oekolampadiových) důvodů velice slabým, jeho (Lutherova) polemika jako vždy a proti každému na nejvýš nešlechetná.« Luther 29.

6. Ve spise schváleném od anglikánských biskupů a namířeném proti Puritánům, který roku 1588 v Londýně vydán byl, se dí: »Mezi všemi místy Písma svatého, jež **Kalvín anebo jeho žáci** ve prospěch církve ženevské a v neprospěch církve anglikánské uvádí, není ani jediného, které by naprosto se neprotivilo výkladu církevnímu u všech otců církevních a apoštolů, a to tak, že, kdyby Augustin, Ambrož, Jarolím, Chrysostom a mnozí jiní z hrobů vstali a viděti mohli, jaký smysl ženevští bohoslovci Písmu svatému podkládají, by se velice divili, že nalézti se mohl takový bezuzdný smělec, jenž se odvažuje, bez nejmenšího nároku na pravdu, takto slova Božího, sama sebe, svých čtenářů a celého světa zneužívati.« Když pak bylo řečeno, že ze ženevského pramene otravující, pobuřující a katilinská nauka se do Anglie šíří, připojuje se: »Šťastným, tisíckráte šťastným by byl býval náš ostrov, kdyby nižádný Angličan, nižádný Skot ani jediného kročeje nebyl učinil do Švýcar a kdybychom byli nepoznali ani jediného ženevského bohoslovce.«

7. Luther jmenuje krále **Jindřicha VIII.** korunovaným oslem, prazatraceným lotrem, bláznem, výkvětem všech prasat a oslů. »Počneš-li pak se jedenkráte styděti?« volá k němu, »nejsi přece králem, ale rouhačem, drzou hubou královskou, pitomým Jindřichem!«

Témuž Jindřichu VIII., »který později pro ženu (Annu Boleynovu) s papežem se rozešel,« protože papež se zdráhal prohlásiti manželství jeho s Kateřinou Arragonskou za neplatné, zaslal Luther 1. září 1525 pokorný list, ve kterém vyslovuje naději, že král učení jeho přijme. »Král pak ukázal se vskutku jako nešlechetník. Uveřejnil Lutherův list slovo za slovem a na každé dal odpověď.« Karel Hase: Vormser Luther-Buch, 155.

Tací byli reformátoři«; taková panovala mezi nimi láska! Dokladů dalo by se uvésti více, ale tyto stačí k poznání a ocenění celé nauky, »reformátory« hlásané; vždyť ne nadarmo dí Kristus: »Po ovoci poznáte je,« »Po tom poznají, že jste učenníci moji, budete-li míti lásku jedni k druhým.« Protestanté, ježto uvedené výroky popříti nemohou, aby je alespoň zmírnili, tvrdí, že úsudky jednoho reformátora o druhém nesmí se bráti na zlaté vážky, ježto jsou neoprávněny a ježto ponejvíce ze vzájemné řevnivosti vyplynuly. Odpovídám: buď tyto úsudky jsou oprávněny a zaslouženy, anebo ne. Ten, kdo dí, že jsou neoprávněny a nezaslouženy, odsuzuje výrokem svým ty, *kdož* je pronesli; ten pak, kdo dí, že jsou oprávněny a zaslouženy, odsuzuje zase ty, *o nichž* jsou proneseny. V obou případech jsou to »reformátoři«. A proto, ať úsudek náš dopadne tak či onak, nad »reformátory« od »reformátorů« vynesen jest soud hrozný, který každého myslícího a uvažujícího od protestantismu odvrátiti musí.

O křesťanské spravedlnosti.

Dle nového velkého katechismu napsal **Jan Nep. Jos. Holý.**

C) O čtveru hříchů do nebe volajících.

790. *Proč se nazývají jisté »hříchy do nebe volající?«*

Jisté hříchy nazývají se »hříchy do nebe volající,« protože o každém z nich v Písmě sv. výslovně se praví, že volá do nebe o pomstu, t. j, že božskou spravedlnost ku potrestání zvláště vyzývá.

K nejtěžším a nejohavnějším hříchům náležejí hříchy do nebe volající. Jejich ohavnost a zloba jest tak veliká, že se proti nim náš lidský cit vzpouzí, ano tak jest veliká, že k Bohu o pomstu do nebe volají, Boha spravedlivého vybízejí a pobádají, aby je potrestal. Písmo sv. výslovně o čtyřech hříších praví, že volají do nebe o pomstu (slova Písma sv. v katechismu pod čarou). Protože tyto čtyři hříchy mají to společné, tu společnou známku, že o nich Písmo sv. výslovně praví, že volají do nebe o pomstu, nazývají se hříchy do nebe volající.

Zúmysla kdo bratra bije,
v sodomském kdo hříchu žije,
kdo i chudé tiskne lidi,
dělníky kdo na mzdě šidí:
hříchů těchto volá k Bohu hlas,
aby pomstil příhodný je čas.

(Oberer, Mehler, Zenotty, Podhajský, Procházka, Spirago.)

791 *Které jsou hříchy do nebe volající?*

Hříchy do nebe volající jsou:

1. **úmyslná vražda.**

a) Výklad. Kain hněval se na bratra svého Abela; ačkoliv ho Bůh napomínal, přece se na něho hněval dále, vybídl ho, aby s ním šel na pole, a tam ho zavraždil. Učinil to úmyslně, tento úmysl, tuto vůli měl již, když bratra vybízel. Kdo úmyslně vraždí člověka, dopouští se úmyslné vraždy. Také vraždy dopustil se David, poněvadž postavil Uriáše v čelo vojska, kde byla moc nepřítele největší, kde jistě musil zahynouti. Bůh mu dal prorokem Náthanem říci: »Uriáše jsi mečem zavraždil.«

Špatná žena dala muži do polévky jed, schválně, on jedl a zemřel. — Špatný muž věděl, že jeho soused půjde večer domů a bude míti hodně peněz. Dlouho na něho čekal na cestě a probodl ho nemilosrdně, aby obdržel peníze. Žena ta i muž dopustili se úmyslné vraždy.

Lehkomyslný chlapec vzal pušku otcovu do ruky, myslil, že není nabita, namířil na sestru, chtěl ji jen poškádliti a zastřelil ji. Chlapec hřešil zabitím, nikoli úmyslnou vraždou, neboť neměl úmyslu sestru zavražditi. Úmyslná vražda liší se od zabití tím, že vrah má úmysl někoho usmrtiti, dělá to po zralé úvaze a s rozmyslem, při zabití nemá člověk takového úmyslu.

Žena, která dala muži jed do polévky, i muž, který na souseda čekal, byli soudcem odsouzeni k smrti, a kat je odpravil. Ani soudce ani kat nedopustili se úmyslné vraždy. Neboť vrchnost má právo, zločince zabiti, kat pak jedná z poslušnosti k vrchnosti, která tím nic hříšného neporoučí.

David, ač byl králem, vrchností, přece se dopustil úmyslné vraždy, neboť vrchnost má sice právo zločince smrtí potrestati, nikoli však lidi nevinné; Uriáš pak ničeho zlého se nedopustil, zač by byl trest smrti zasloužil.

Úmyslné vraždy se také nedopouští, kdo jiného zabil v nutné obraně, bráně se, neboť tu má k tomu právo, když si jinak nemůže pomoci, aby sám nebyl zabit, než když protivníka zabije. Viděli jsme, že leckdy má vrchnost, ano i jednotlivec právo, jiného usmrtiti. Když má k tomu právo, nedopouští se úmyslné vraždy; když však k tomu práva nemá, když tak činí bezprávně, dopouští se úmyslné vraždy. *Úmyslné vraždy se tedy dopouští, kdo úmyslně a bezprávně bližnímu život béře.*

b) *Jest to hřích do nebe volající,* neboť o něm v Písmě sv. výslovně se praví, že volá do nebe o pomstu: »I řekl Hospodin ke Kainovi: Co jsi učinil? Hlas krve bratra tvého volá ke mně ze země.«

c) *Ohavnost* tohoto hříchu můžeš poznati ze slov Hospodinových ke Kainovi; z toho, že se vrah prohřešuje proti Bohu, sobě a bližnímu; z trestů, kterými Bůh tento hřích trestal. Vzpomeň si na trest Kainův, Davidův! Všichni národové trestají také úmyslnou vraždu nejkrutějšími tresty, nejvíce trestem smrti. Také překvapuje, že zřídka jiný zločin tak rychle se odkryje jako úmyslná vražda. Vidíme v tom trestající spravedlnost Boží.

d) *Prostředky proti tomuto hříchu.* Lidé s málem začínají, velikým končívají. Zkušenost učí, že lidé, kteří v mládí ukazovali náklonnost k ukrutnosti, na př. ke zvířatům, znenáhla dále klesali, až se i úmyslné vraždy dopustili.

Proto, moji drazí, hned v mládí potlačujte hněvivost, přemozte zlou žádost a panujte nad ní, nedopouštějte se ukrutností ani na svých bratřích, spolužácích ani na zvířatech!

2. **Sodomský hřích.**

a) *Výklad.* Obyvatelé Sodomy a Gomorrhy dopouštěli se tak ošklivých hříchů proti šestému přikázaní Božímu, že nemá se o nich skoro ani mluviti, raději máme o nich pomlčeti, máme býti němí. Sodomský hřích jest tedy zvláště ošklivý hřích proti šestému přikázaní, kterého se dopouštěli Sodomští, proto se nazývá sodomský, nazývá se také jinak němý, poněvadž máme raději o něm pomlčeti.

b) *Jest to hřích proti Duchu Sv.*, neboť o něm v Písmě sv. výslovně se praví, že volá do nebe o pomstu: »Řekl Hospodin: Křik Sodomských a Gomorrhských rozmnožen jest, a hřích jejich obtížen jest příliš.«

c) Ohavnost hříchu tohoto poznáváš z těchto slov Hospodinových, jakož i z trestu, který Sodomské a Gomorrhské za tento hřích stihl, zničeni byli ohněm a sírou. Mrtvé moře je až do dneška památkou na tento ohavný hřích.

d) Prostředky proti tomuto hříchu. Pelagia, desítiletého hocha, odvedli černoši ze Španělska, žil mezi těmito divochy tři léta čistotně a mravně. Byl hezký tělem, ještě hezčí však na duši, která čistotu velice milovala. I svému králi vzdoroval a nepovolil, když mu lichotil a k tomuto hříchu svésti chtěl. I dal ho ukrutný král zavraždit; i tito divoši nevěděli, čemu se mají více diviti, zda jeho čistotě, či jeho statečnosti a zmužilosti. — Proto již v mládí varujte se ošklivých myšlének, slov, skutků, jinak byste mohli také tak daleko dojíti, že byste se dopustili tohoto ohavného hříchu; zamilujte si po příkladu Pelagia, sv. Stanislava a sv. Aloisia čistotu, uctívejte Rodičku Boží, modlete se nábožně, proste Boha, aby vás sílil ve všech pokušeních!

3. **Utiskování chudých lidí, vdov, a sirotků.**

a) Výklad. Chudý člověk potřeboval nutně peněz. Šel k bohači, vypůjčit se. Boháč mu půjčil 50 zl., chudý však musil mu na papíře stvrditi, že mu za rok dá 100 zl. Za rok chtěl tedy místo 50 zl. dvakráte tolik; tím utiskoval chudého. Tak utiskoval také egyptský král Farao chudé židy, ukládal jim těžké práce, dal jejich hochy házeti do vody. Tak utiskoval Achab a jeho žena Jezabel Nábotha.

Chudý jest, kdo má nedostatek potřebných věcí k životu, kdo má nedostatek v šatstvu, jídle atd. Vdova je žena, jíž umřel muž. Sirotci jsou děti, jimž zemřeli rodiče (otec a matka). Utiskovati chudé lidi, vdovy a sirotky znamená: uvrhovati je ještě ve větší bídu a nouzi.

Manžel sv. Alžběty odebral se r. 1227 na křižácké tažení do svaté země. Na cestě v Italii zemřel. Tak se sv. Alžběta stala vdovou, a její dítky sirotky. Měla velikou bolest, ale podrobila se vůli Boží. Její švakr Jindřich ji však i s dětmi vyhnal ze zámku, a odepřel jí veškerou podporu. V zimě musila se bez peněz vydati na cestu, až byla u chudého kněze přijata. Když se o tom dověděl její strýc, arcibiskup Bamberský, domlouval Jindřichovi, tak že Jindřich opět provinění své napravil. Utiskoval tedy také vdovu a sirotky. Tak i fariseové za času Pána Ježíše utiskovali vdovy a sirotky.

b) Jest to hřích do nebe volající; neboť se o něm v Písmě svatém výslovně praví, že volá do nebe o pomstu: »Viděl jsem trápení lidu mého v Egyptě a křik jeho slyšel jsem. Zdaliž slzy vdovy nesestupují na líce? A křik její na toho, kterýž je vyvádí? S líce zajisté vstupují až do nebe, a Pán, jenž slyší, nebude se v nich těšiti.«

c) Ohavnost tohoto hříchu poznáváš ze slov Hospodinových, z trestů, jimiž trestal Faraona, Achaba, Jezabelu, poznáš ji také, když uvážíš: Stav chudých jest sám o sobě již smutný, rovněž

jest i smutné pro ženu, když jí zemře muž, a pro děti, když jim umrou rodiče. Necitelný jest, kdo tyto ubohé tvory, lidi ještě ve větší bídu uvrhuje.

d) Prostředky. Hned z mládí měj soucit s chudými, zvláště se sirotky. Máš-li sám více, nežli potřebuješ, dej se svolením rodičů tu a tam něco svým chudým spolužákům, zvláště sirotkům! Nezatvrzuj srdce svého! Víš, že každý skutek, který jsme chudému, nejmenšímu z bratří svých prokázali, Kristus počítá nám tak, jako bychom jej byli Jemu samému prokázali. Jsi-li tak šťasten, a máš rodiče, otce, matku, raduj se z toho a pros Boha v modlitbách, aby ti je dlouhá léta ve zdraví ponechal. Zemřel-li ti otec neb matka, nezapomeň na ně ve svých modlitbách, pros Boha, aby je brzy přivedl před tvář svou, pros Boha, aby ti vzbudil dobrodince, kteří by se o tebe pečlivě starali, a buď svým dobrodincům vděčný; máš-li snad otčíma neb nevlastní matku neb poručníka, chovej se k nim uctivě, poslouchej je jako vlastní své rodiče!

4. **Zadržování neb ujímání mzdy dělníkům.**

a) Výklad. Jakub sloužil u Labana dvacet let věrně a svědomitě. Pracoval pilně a horlivě, trpěl na pastvě zimu a horko, hlad i žízeň. K vůli Jakubovi požehnal Bůh Labanovi, a přece s ním Laban tvrdě nakládal, vinil ho z krádeže, změnil mu desetkráte zaslouženou mzdu. Laban přelstil též Jakuba tím, že mu dal nejprve za manželku Liu a nikoli Ráchel. Laban tedy Jakubovi ujímal a zadržoval mzdu, byl to hřích do nebe volající.

V jisté vsi sliboval sedlák služebným, když je do služby přijímal, velice velikou mzdu; i dostal proto nejsilnější služebné. Když je celý rok z práce do práce honil, když s radostí očekávali den, kdy jim měla býti slíbená mzda vyplacena, ukázal každému z nich účet jejich. Ze slíbené mzdy jim ovšem strhl značnou částku za škody, které prý pro ně vytrpěl. Kočímu odečetl, co zaplatil za léčení koně, jiným služebným byly počítány správky starého nářadí, děvečce strhl, co by byl dostal za mléko od dvou krav, které prý její vinou stonaly. Tak to dělal několik let, avšak požehnání Boží nespočívalo na jeho hospodářství, přišel o vše a poslední svá léta strávil ve špitále pro chudé.

Mzdou se nazývá plat za vykonanou práci. Co sobě na přnádenník za den vydělá, nazývá se denní mzdou jeho; mzdou nazýváme též, co si služebníci, děvečky a pacholci vydělají nebo vysloužÍ za měsíc, rok atd. Ujímá neb zadržuje mzdu dělníkům, kdo jim spravedlivou mzdu vůbec nedává, nebo ji v patřičný čas neplatí nebo jim ji celou nedává. Zadržením mzdy bylo by též, kdyby někdo řemeslníkovi za zhotovenou a řádně odvedenou práci nechtěl zaplatiti, kdo by mu ze žádané mzdy strhoval, nebo ho nechal příliš dlouho na zaplacení čekati.

b) Jest to hřích do nebe volající, neboť se o něm v Písmě sv. výslovně praví, že volá do nebe o pomstu: »Aj, mzda dělníků, kteří žali krajiny vaše, kterouž jste jim zadrželi, křičí; a křik jejich vešel v uši Pána zástupův.«

c) *Ohavnost* tohoto hříchu seznáváš z právě uvedených slov Písma sv.; seznáš ji také, když uvážíš: Dělníci musí těžce pracovati, aby si vezdejšího chleba dobyli. Kdo jim mzdu ujímá nebo zadržuje, činí jejich bídný stav ještě bídnějším a naplňuje srdce jejich zármutkem. Srdce lidské samo se proti takové ohavnosti vzpouzí.

d) *Prostředky*. Uvaž, že to, co někdo dělníkům na mzdě zadržel neb vzal, není vlastně jeho, nýbrž náleží to dělníkům, jest to tedy statek cizí. Na takovém statku, kterého někdo nabyl nespravedlivým způsobem, nespočívá požehnání Boží, cizí statek přináší jen škodu. Přísloví praví: Jeden nespravedlivý krejcar vypuzuje z domu sto spravedlivých. A Kristus dí: »Co prospěje člověku, kdyby i celý svět získal, na duši své však škodu trpěl?«

Mnohý si snad pomyslí: Tak těžkých hříchů nikdy se nedopustím. Ale nebdí-li vždy nad sebou, nevaruje-li se menších hříchů, padá pak i do těžších, často i do hříchů do nebe volajících. Varujte se proto hned z počátku lehkých, malých poklesků, abyste neupadli do tak těžkých hříchů, o nichž jsme právě mluvili!

LISTY VĚDECKÉ.

Novodobý evoluční názor na svět ve svých důsledcích.

Sepsal **Vict. Cathrein.** S. J.

(Pokračování.)

Ta jest tedy důstojnost, které dostává se člověku odtržením jeho od Boha! V pravdě důkladná to degradace! Marně člověk pozdvihuje s hrdostí hlavy své a myslí, že božská jiskra srší z oka jeho a že nosí v nitru svém podobu božskou. Nic takového, volá naň evolutionista, tys jen poněkud civilisovaná bestie, tvoji předkové chodili po čtyrech neb šplhali o čtverých rukách po stromech, a až se nějaký čas zde na zemi pobavíš a přebčháš, rozprchneš se úplně v prach a popel.

Člověk prý vznikl ze zvířete. Ale ihned nadchází otázka, jak pak vzniklo zvíře, jak organický život vůbec? Tu přichází evolutionismus velice do úzkých. Než by uznal stvořitele, raději sahá k »praplození« a dává vzniknouti člověku nahodilým vývojem z hmot neorganických, neživých. Novější výzkumy opírajíce se o vyšetřování Pasteurova, jež položila základ, dokázaly nezvratně, že dnes není nikdy a nikde praplození. »Každá bytost živá pochází od bytosti živé, každá buňka od buňky, každé jádro buničné od jádra buničného;« to jest dnes u přírodozpytců uznaná zásada. Co by musil evolutionista z toho vyváděti, chtěl-li by býti důsledným? Musil by říci: Ježto dnes není nikdy a nikde praplození a ježto síly na této zemi jsou stále tytéž a způsobu svého působení nemění, tedy není možno, aby bylo někdy nějaké praplození. Ale tato důslednost vedla by k uznání osobního tvůrce, proto přináší svému srdci oběť svého rozumu a praví: Credo, quia absurdum est.

Dle této theorie neliší se podstatně člověk nejen od zvířete, nýbrž ani od bylin a neorganických bytostí! Tu i tam tytéž síly a živly, jen v složitějším sestavení.

4. Evolutionismus, jakož bere člověku jeho důstojnost, tak *odnímá jeho životu veškerou cenu a veškerý význam.* Nemá-li

život lidský účelu, pak jest také bez ceny, bez rozumu. Pohyb neb činnost bez účelu jsou nerozumné a bezcenné. Tak jest i veškerý život lidský neboli summa činností, z nichž se skládá, bez ceny, bez rozumu, nemá-li účelu, nemá-li cíle. Ale život dle naturalistického evolutionismu nemá účelu, nemá cíle. Tudíž jest bez ceny, bez rozumu.

Otázka po účelu člověka souvisí úzce s otázkou po účelu světa, jakožto celku vůbec. Nemá-li svět jakožto celek nižádného účelu, pak nemají ani jednotlivé součásti jeho nižádného účelu. Nuže, jaký účel má viditelné universum po rozumu evolutionismu? Nižádný.

Přívrženci naturalistického učení o vývoji souhlasí vesměs v tom, že odmítají osobního stvořitele mimo svět a nad světem. Ale dělí se na dvě veliké třídy. Jedni stojí na stanovisku *materialismu*, jenž zná jen hmotu a pohyb; druzí na stanovisku *monismu* (pantheismu), jenž předpokládá, že jest jen jedno bytí (jeden bytec), prasíla, jež vše obsahuje, jež působí ve všech věcech, ba od níž všechny viditelné věci jsou jen zjevy, projevy a momenty vývojové. Táž prasíla, jež působí v blesku a hromu, v dmutí a hukotu mořském, v bylině a v živočichu, táž myslí, miluje a nenávidí v člověku.

Že s *materialistického* stanoviska nemůže býti cíle vesmíru vůbec a člověka zvláště, jest patrno. Cíl jest dobro, pro něž něco se děje. Toto dobro ponejvíce ještě neexistuje a má se teprve úkonem buď utvořiti neb se ho má dojíti. Musí tudíž před činností příčiny působící nějakým způsobem býti poznáno, musí snahu probuditi a příčinu účinnou uvésti v pohyb. Takové poznání a bažení nelze si v systemu materialistickém mysliti. Hmota a pohyb ničeho nepoznávají, ani po ničem nebaží. Proto nemá svět účelu, jejž by někdo zamýšlel a totéž platí o jednotlivých součástkách světa a tudíž i o člověku. Jednotlivý člověk může si, je-li mu libo, vytknouti nějaký cíl svého života a může se ho zase vzdáti a po nějakém jiném toužiti, neb po nižádném, účelu člověka, t. j. každého člověka, není. To materialisté ponejvíce připouštějí. Jakýkoliv druh teleologie jest jim stanovisko překonané

Ale ani v *monistickém* systemu není účelu světa a člověka. Skutečný řád účelný může býti jen tam, kde trvá množství reelně (věcně) různých věcí a kde jedny na druhé jsou seřaděny (odkázány). Dle monismu ale není více věcí, nýbrž jen jediné bytí, jímž a v němž všechny věci jsou a působí. Protož dle něho reální řád účelný není možný. Toto bytí, jež vše proniká, mysleme si je jakožto substanc neb sílu neb jakkoliv, mohlo by míti nanejvýš své vlastní zdokonalení za účel, kdyby vůbec mělo účel nějaký. Ale jest nemožno, by se nějaká věc pouze sama ze sebe zdokonalovala bez pobídky a pomoci jiných bytostí. Neboť nemůže si dáti, čeho již nemá. Protož nemůže míti ani tohoto cíle.

Toč si věc, jak toč: evolutionismus musí popírati, chce-li si býti konsequentní, že by svět vůbec a člověk zvláště měl objek-

tivní účel. Život lidský jakož i veškerý svět jest bez cíle a proto i bez rozumu a ceny. Jest veliký nesmysl (nerozum).

Se strany evoluční hovoří se ovšem o společné práci na obecném dobru neb na pokroku osvětovém jakožto veliké úloze, posledním cíli života. Ale kdo uložil člověku tento úkol? Snad materialistický vír atomův neb monistické všejedno? To jest nemožno, jak jsme ukázali.

Protož nenahlížím, jak možno s evolučního stanoviska někoho kárati, jenž promarňuje život svůj neužitečnými hračkami neb jenž žije pouze svému požitku, ukojení všech svých pudů, a jenž na konec, když se mu život zošklivil nebo když mu hrozí nemoc, hanba a trest, sobě sebevraždou rychlý konec strojí. Vskutku hájí mnozí přívrženci moderní naturalistické vědy sebevraždy, a to jest úplně konsequentní. Jinak ovšem soudí rozumná mysl lidí nepředpojatých. Zavrhují takovýto život bez užitku prohýřený a ještě více zbabělé opuštění praporu, jehož se dopouští sebevrah. I ti, již stojí na stanovisku úplně naturalistickém, hledí sebevraždu svých příslušníků porušením ducha neb zatemněním jeho omluviti neb okrášliti.

5. Dle evolutionismu nemá člověk duchové, na hmotě nezávislé duše, *protož také žádné svobodné vůle a není tudíž také zodpovědným za své konání neb obmeškání.* V člověku nepůsobí jiné síly než kdekoliv jinde v nerozumné přírodě. Jako tuto vše běží podle zákonů úplně nezměnitelných, tak také v životě lidském. Rozhodnutí vůle jest jen nutný výsledek, výslednice všech sil a vlivů na vůli působících, tak že za daných poměrů ani jiné rozhodnutí není vůbec možné.

Dle této theorie není tudíž správné, tvrdí-li se, že jest člověk pánem svých rozhodnutí neb že má ve své moci, co činí a nečiní. Spíše vnucuje se mu vždy jednokaždé rozhodnutí povahou jeho a okolnostmi jej obklopujícími, tak jako pístu stroje parního pohyb v před neb v zad parou. Z toho plyne s železnou důsledností, že není člověk zodpovědný za své úkony, že nemůže býti více řeči o příčetnosti, o vině a trestu po smyslu vlastním. Jak možno někoho poháněti k zodpovědnosti za to, čeho nemohl nadobro nechati? K tomuto výsledku přichází skutečně kriminálně-anthropologická škola C. Lombrosova, jež se pohybuje úplně /v kolejích ideí Darwinových. Zločin jest jí jakýs druh nemoci. Zločinec jest jí individuum, jež ve svém fysiologickém vývoji zpět zůstalo, neb na stupeň předešlého vývoje zpět se vrátilo. Se školou Lombrosovou souhlasí v podstatě kriminálně-sociologická škola, jíž v čele stojí Fr. v. Liszt (Berlín). Liszt přiznává se výslovně, že popírání svobodné vůle vede k odstranění pojmu viny. »Pojmy »viny« a »smíření,« píše, »nechať žijí dále ve výtvorech našich básníků jako posud; před přísnou kritikou vytříbeného vědeckého poznání nemohou více neobstáti. Proto také ustupuje pojem trestu uzdravujícímu polepšení a uschování zabezpečujícímu. Padá pojmová *přihrada mezi zločinem a šílenstvím a s ní stroh panství pojmu . . . příčetnosti dle práva trestního.*

Ty jsou zcela nutné důsledky z hypothesy evoluční. Zločinci nejsou vinni a trestuhodni pro své konání, jsou jen úplní neb poloviční nemocní duchem. Protož musí se dávati do nemocnic a blázinců a nikoliv do vězení, a na místo soudců trestních nastupují pathologové a lékaři. Veškeré trestní řízení, jež posud lidstvo provádělo a do dnes provádí, musí se se stanoviska tohoto jakožto absurdní označiti a mělo by se raději dnes než zítra odstraniti.

6. Svoboda vůle a jsoucnost věčného dárce zákonů a soudce jsou základní pilíře *všeho mravního pořádku*. S oněmi ztrácí tento veškeru pevnost a podporu. Protož jest to výčitka jen příliš důvodná, že evolutionismus podkopává a boří veškerý mravní pořádek.

Jádro a střed mravního řádu jest *povinnost v svědomí*; ale pro důsledný evolutionismus jest zhola věcí nemožnou, by odůvodnil pravou povinnost v svědomí. Svědomím nerozumí evolutionismus nic jiného než »sestrojenou a zhuštěnou zkušenost.« Spencer píše: »Všemi dřevními zkušenostmi lidských ras sestrojené a upevněné zkušenosti o tom, co by bylo užitečné, vytvořily přiměřené *úpravy čiv*, jež ustavičným děděním a hromaděním staly se jakýmisi názory mravními, city, jež odpovídají dobrému a zlému konání, a zdá se, že v individuelních zkušenostech nemají základu.«

Tedy svědomím nemluví k nám nijaká vyšší autorita; svědomí nám praví jen pudem, co jest nám užitečno. Jest to jen součin nenáhlého vývoje a přizpůsobení a nacházíme je dle rozumu přívrženců evolutionismu již při zvířatech. »Možno-li při zvířatech vyvolati vědomí povinnosti výchovem života, tudíž může zajisté tím spíše vzniknouti u lidského pokolení týmž zzůsobem.« (Herb. Spencer). Také professor Fr. Paulsen jde po kolejích idei Spencerových. Již u zvířat shledává zárodky citu pro povinnost, svědomí, lítosti a t. pod. Tento cit pro povinnost nabývá u člověka znenáhla autoritativní povahy vývojem a zvykem. Povinností a svědomím mluví k nám vážnost rodičů, národa, bohů.

Podobným způsobem vyjadřují se všichni výstřední přívrženci nauky evoluční a musí se tak vyslovovati. O nějaké vyšší, nad člověkem stojící autoritě, o nějakém věčném zákonodárci nemůže býti po jejich rozumu ani řeči.

V základě není tento náhled nic jiného než více neb méně otevřené popírání všeliké povinnosti v svědomí. Není-li svědomí nic jiného než nenáhlým vývojem nabytá pudová náklonnost, pak nemá vyšší vážnosti než všechny druhé přirozené neb nabyté náklonnosti, a jest to na mé dobré vůli, chci-li se jím říditi čili nic. Vždyť jsem si sám svým pánem.

Namítá se, že jest požadavek udržení druhu neb obecného blaha člověčenstva a pokroku kulturního, aby se člověk držel výroků svědomí. Ale co je mi po druhu? Lidské pokolení nemá mi nic co poroučeti. Já jsem si nejvyšší. Ať si lidé říkají, že jest to něco pěkného a chvalitebného, sloužím-li obecnému blahu neb pokroku vzdělanosti, ale mne k tomu *zavázati nemohou*. Lidstvo má dle evolutionistického náhledu převahu nade mnou jen počtem;

nechť si mne nutí, dovede-li to, *ale povinnosti mi nemůže uložiti.* Rozkazy přijímám já pouze od sebe.

V mravních přikázáních (imperativech) mluví k nám »vůle rodičů, národa, bohů,« dí Paulsen Než jak mohou bohové dávati přikázání, když nám praví evoluční filosofové, že není nic nad světem, nic co by se lišilo od tohoto světa? Národ, ten nemá mi co poroučeti, sám-li nechci. Odkud by měl vážnost, aby mi poroučel? Rodiče, ti ať poroučejí si dětem, pokud nejsou dospělé a nejsou s to, by samy sebe řídily. Pak přestává veškera jejich vážnost, člověk se stal samostatným.

Jako není bez Boha povinnosti vížící v svědomí, tak také není *autority* (*vážnosti*). Autorita jest tolik jako moc a právo, žádati od jiných poslušnosti a podrobení v určitých věcech. Autorita předpokládá v těchto druhých povinnost poslušnosti. Takovéto povinnosti, jež by byla nezávislá na dobrovolném svolení poslouchajícího, není na stanovisku evolutionismu, není tudíž také nižádné autority.

A vskutku. Poroučí-li mi někdo něco, mám právo, tázati se ho, odkud máš k tomu moc a právo, mně poroučeti. Jakožto lidé jsme si rovni. Vykaž se svou plnou mocí. Odpovídá se: Stát má přece právo dávati zákony a poddaní mají povinnost těchto zákonů poslouchati. Je-li Bůh, ano, jinak nikoli. Stát netrvá od věčnosti. Kdo dal státu jeho bytí a opatřil jej právy a plnými mocmi? Sám sobě nemohl těch práv dáti. Neboť, aby si mohl dáti práva, musil by již býti, býti tudíž společnost právní s právem, by mohl poroučeti svým příslušníkům. Kdo tedy dal mu ta práva? Poddaní? A kdybychom chtěli i toto připustiti, vzniká ihned otázka další, proč nemohou poddaní tohoto práva, jež na stát přenesli, odvolati podle libosti? Na zásady jako: že v každé společnosti musí býti nějaká autorita, jíž poslouchati jest povinností, že smlouvy uzavřené třeba dodržeti a pod., nemuže se nijaký evolutionista odvolávati. Neboť to jest přikázání přirozeného zákona mravního neb přirozeného práva, a něco takového podle něho není. Jen ten, kdo věří v osobního Boha, může mluviti o zákonu a právě všem lidem společném. Jest to jen nutný důsledek vyplývající z jejich zásad hlavních, že dnes skorem všichni ti, kdož pustili víru v osobního stvořitele, že také popírají zjevně zákon přirozený, právo přirozené a vše, co s nimi souvisí.

7. Zákon bez *sankce* jest bez moci a síly, podobá se lokomotivě bez páry, pastýři bez holi. Není dosti, aby zákonodárce oznámil poddaným svou vůli, svým přikázáním musí dodati váhy vyhlídkou na odměnu a trest.

Odstraňte v Německu trestní zákonník a veškeré německé zákonodárství ztratí veškeru sílu a stane se pouhým strašákem na ptáky. Tak stane se i veškerý mravní řád bez moci a síly, bude-li se mu nedostávati sankce.

Mravní zákony kladou denně, ba každou hodinu mnohé a často velmi obtížné požadavky na člověka. Žádají na něm, aby podrobil své sobecké a nízké pudy a náklonnosti rozumu, aby byl

spravedlivý, věrný, trpělivý, pravdomluvný, pracovitý, cudný a střídmý, a to vždy a všude. Své soukromé zájmy má podřizovati zájmům obecného blaha a rodiny. K tomu jest třeba ustavičného a důtklivého boje s vlastními převrácenými náklonnostmi.

Co má tedy pobádati člověka, aby tento boj vedl úsilovně a vytrvale, aby nesl trpělivě všechny strasti a útrapy, aby zachovával věrně veškera přikázání, třeba žádala obětí sebe více, není-li sankce, nestojí-li za řádem mravním nikdo, jenž bude jednou žádati počet z jeho zachovávání?

Ale dle evolutionismu není nikoho, jenž by hleděl na srdce člověka, nikoho, jenž by kdysi na váhách věčné spravedlnosti jednomu každému odplácel dle skutků jeho. Veškera naděje na onen život a veškera bázeň před věčným trestem jest bez podstaty, a kdo ušel rameni policie, tomu není se ničeho báti, ani za největší zločiny. Jediné přikázání, jež evolutionismu ještě zbývá, jest ono známé: Nenech se chytiti. (Dokončení.)

Otázka církevní před říšským sněmem Kroměřížským.*)

Dle stenografických protokolů napsal Dr. Jan Kryštůfek.

V bouřlivém roce 1848 císař Ferdinand svolil k tomu, aby svolán byl říšský sněm do Vídně, který by pro říši vypracoval ústavu. Poněvadž Uhři měli svou ústavu, činnost říšského sněmu mohla vztahovati se toliko na země v něm zastoupené. Dne 22. července říšský sněm byl zahájen arciknížetem Janem a dne 31. července zvolen byl ústavní výbor, který počátkem srpna vyvolil ze sebe dva komitéty: jeden pro vypracování základních práv a druhý pro vypracování vlastní ústavy. Pokud sněm zasedal ve Vídni, dílo ústavní nemohlo z místa, teprve když říšský sněm přeložen byl do Kroměříže, dostalo se do čilejšího proudu.

Konečně dne 4. ledna 1849 došlo k prvému čtení základních práv. Sotva o věci té zahájena byla povšechná debata, povstal ministr hrabě Stadion, aby jménem vlády podal protest proti článku 1., že všechna moc vychází z lidu. Zakročení vlády způsobilo aspoň tolik, že článek 1. ze základních práv prozatím byl vynechán.

Pro pokojný rozvoj říše a ústavy, která měla býti vypracována, upravení poměru Církve k státu bylo dosahu neocenitelného. Když mluvilo se o všeobecné svobodě, nemohla ani Církev z ní býti vyloučena.

Na sklonku roku 1848 biskupové čeští i starorakouští podávali k říšskému sněmu petice, v nichž objasňovali své stanovisko,

*) Ukázka z V. svazku Dějin Nové doby, které vydává Cyrillo-Methodějská knihtiskárna a nakladatelství V. Kotrba v Praze.

jak si přejí, aby poměr mezi Církví a státem byl upraven. Proto žádali biskupové, aby fondy náboženské byly jim ku správě odevzdány, aby nad faráři a kněžími měli úplnou moc, aby naturální desátek potrval, aby mohli volně obcovati s papežem, aby Církev v tiskovém zákoně nalezla takové ochrany jako stát a j. v. Aby moc světská nemohla dle vůle své říditi věci církevní, žádali biskupové, aby vláda ujednala konkordát se stolicí papežskou.

Při všech svých výhodách bylo postavení Církve katolické v soustátí Habsburském nesnesitelné a tím neudržitelné. Od časů císaře Josefa II. Církev katolická snížena byla na služku státu absolutního, který ji užíval a zneužíval k účelům svým jako apparátu policejního. Neudržitelný poměr tento žádal rychlé nápravy.

V dějinách Evropy byly doby, kdy jen ty státy těšily se vnitřní a vnější bezpečnosti, které opíraly se o zřízení Církve katolické. Proti útiskům velmožů byla Církev nejspolehlivější ochranou. Moc Církve, která ve výpravách křížových dostoupila vrcholu, vzala těžkou pohromu dvojicí papežskou, která na sklonku XIV. a XV. století otravovala život církevní. Proti nepořádkům v Církvi povstali smělí reformátoři, kteří nespokojili se pouze tím, že ukazovali k vadám a nedostatkům církevního zřízení, nýbrž začali hned podle svých vrtochů měniti články víry katolické. Reformace zachvátila hlavně národy severní, původu germánského, u národů slovanských a románských nezapustila hlubokých kořenů, a kde se přece ujala, tam brzy až na nepatrné zbytky byla vypleněna. Pomoc, kterou státní moc propůjčila Církvi katolické k obnovení staré víry, dala si draze zaplatiti, neboť od té doby přestala býti Církev vedle státu rovnocenným činitelem a stala se jeho nástrojem. Když nyní stát stavovský měl změniti se ve stát lidový, bylo třeba upraviti poměr státu na základech svobody a rovnosti.

Poněvadž adresy biskupů dosud všechny nebyly vytištěny a mezi sněmovníky rozdány, Borrosch učinil návrh, aby se rokování o článcích 13.—19. odložilo; debata o formálním návrhu tomto vyplnila schůzi dne 7. února. Konečně stalo se usnesení, že dne 12. února zahájí se o článcích 13., 14. a 15. povšechné rokování, a až bude skončeno, že přistoupí se k rokování podrobnému.

Ve schůzi dne 12. února zpravodaj Rieger přečetl ony tři články, které pro poměr Církve k státu byly nejdůležitější. Články tyto dle návrhu konstitučního výboru zněly takto: Článek 13. Každému rakouskému občanu státnímu zaručuje se svoboda víry a veřejného vykonávání náboženství. Zločiny a přečiny, jež při užívání této svobody by se spáchaly, buďtež trestány dle zákona článku 14. Žádná společnost náboženská nepožívá od státu přednosti před jinými. Nikdo nemůže býti od státu nucen k náboženským činům a slavnostem vůbec nebo zvláště ku povinnostem kultu, ku kterému se nepřiznává článek 14. Poměry mezi státem a Církví, jmenovitě vzhledem ku jmění církevnímu a k volbě přednostů církevních, jakož i podmínky, pod kterými klášterové a du-

chovní řádové mají trvati nebo přestati, ustanoví se zvláštními zákony.

Povšechnou debatu zahájil Bielecki, kněz z Haliče. Ujav se slova, odmítal všeliké poručníkování státu nad Církví, ale žádal za svobodu, bez níž Církev nemůže dostáti svému poslání. Pokud Církev byla jedinou pěstitelkou věd a umění, právem náležela jí také moc, ale dnes, kde věda stala se majetkem obecným, kde svobodné slovo a svobodný tisk ovládá veřejnost, o moci Církve jako byla ve středověku, nemůže býti řeči. Jest prý to význačným znamením Církve katolické, že se dovede přizpůsobiti všem časům a všem poměrům. Církev jest zde pro lidi a ne lidé pro Církev. Že svoboda Církve není státu nebezpečná, toho důkazem jest Belgie a severní Amerika, kde Církev katolická těší se neobmezené svobodě.

Call vroucně si přeje, aby nejen občan byl svoboden a obec svobodná, nýbrž aby také Církev byla svobodná. Každý nechť jest stejně oprávněn, pokud neruší se tím právo jiného, pokud neohrožuje se tím účel státu. Má-li svoboda ve společnosti lidské se zahostiti, musí i Církev býti svobodná.

Kratochvíl ze Starého Sedla vykládal, že stát, zasahuje-li do věcí svědomí, dopouští se nejhrubšího porušení nejsvětější práce člověka. Za své myšlení a cítění člověk jest jediné Bohu zodpovědný. Co se týče majetku, jest ve všech státech uznanou zásadou, že Církve státem zaručené mají úplné právo majetku nabývati a nabytého užívati. Jen v Rakousku mělo by býti jinak? Právo majetku nemění své přirozenosti, ať jej drží jednotlivec nebo celá společnost. Sám stát to uznal, maje ve vážnosti majetek obcí, měst a spolkův. Církev katolická nabyla svého jmění právním titulem. Vezměte je a hoďte je do bezedné propasti státu; ono zmizí beze stopy pro Církev i stát, po čemž udržování bohoslužby a výživa duchovenstva uvržena bude bez milosrdenství na státní občany. Přijmete-li čl. 15., budete v největším odporu netoliko s předcházejícími články, ale i sami s sebou, jelikož upřete Církvi svobodu. Pryč s nerozhodným odkládáním faraonovým! Nový Mojžíš, duch svobody, mává vysoko kouzelným prutem, tluče neustále na dvéře a žádá za propuštění Církve tak dlouho porobené. K čemu jest potřebí nového zákona, který by upravoval poměr mezi Církví a státem? Stát i Církev jsou dva ústavy na sobě nezávislé, které stojí k sobě v poměru souřaděnosti. Učiňte Církev svobodnou a tato z nejmenšího zrnéčka vyrostlá květina rozkvete v kráse nevídané a bude žehnati synům svým.

Mrazivé ticho rozhostilo se po sněmovně; ani jediné slůvko pochvalné nezaznělo prostranstvím. Liberálové nemohli a konservativci se báli — či působilo při tom také, že Čech proslovil řeč tuto?

Szabel, poslanec za Olomouc, způsobem nabubřelým podle receptu liberálního vykládal, že biskupové jenom proto žádají za svobodu víry, aby aspoň v obvodu své působnosti zachovati mohli vládu absolutní

Stát a Církev kráčely dosud ruku v ruce, aby každé svobodné hnutí mohly udusiti. Stát poskytoval Církvi prostředky hmotné, Církev státu prostředky duhovní. Kdyby emancipace Církve od státu byla provedena, veškerá moc, kterou dosud vykonával stát, přešla by na biskupy, kteří by se stali pány nejen duchovních, nýbrž i laiků pomocí oltáře, kazatelny a zpovědnice! Před knězem má prý velikou úctu, ale hierarchie není Církví, ač vydává se za Církev, nýbrž státem v státě, který má svou hlavu a zodpovědné ministerstvo v Římě, a tuto hierarchii chtěli by emancipovati? Církev chce prý býti jen proto svobodnou, aby mohla sama spravovati své jmění, které ročně vynáší 20 milionů zlatých. Kláštery jsou prý zbytečny až na ty, které se obírají ošetřováním nemocných. Také nejsou již stánky věd a umění, nýbrž útulky zahálky a pobožnictví. Jest prý pro svobodu Církve, ale teprve tehdy, až hierarchie bude zrušena a až laikům a nižším duchovním příslušný vliv na správu věcí církevních bude povolen.

Halter, poslanec za Solnohrad a konsistorní tajemník, vykládal, že odloučení Církve od státu jest oběma nebezpečné. Stát prý má své kořeny ve spravedlnosti, Církev v lásce, ale i při rozdílnosti základních principů mají tytéž příslušníky. Rozhodně prohlásil se za přívržence soustavy Josefinské, která přes všechny nedostatky, jež v ní jsou obsaženy, a přes všechno snižování, jež jí bylo v posledním čase zakusiti, jest mnohem svobodomyslnější, než mnohá svobodomyslná fráze nové doby. Neboť této soustavě děkují prý za mnohý pokrok ve vědě theologické, za náboženskou snášelivost a za náboženský mír.

Král z Bukoviny správně připomenul, že příští ústava musí bráti zřetel nejen na korunu a společnou říši, nýbrž i na různé národy. Uznal-li sněm za nutné, prohlásiti rovnoprávnost národností, musí učiniti ještě krok další a prohlásiti rovnoprávnost vyznání. Z té příčiny přimlouvá se za rovnoprávnost církve pravoslavné s Církví římskou.

Saskiewicz, kněz a poslanec z Haliče, právem upozornil sněm na to, že čl. 13., 14. a 15. dotýkají se nejjemnějších strun srdce lidského, které ihned vydávají zvuky neladné, jakmile se jich někdo nešetrně dotkne. Po rozumu jeho úkolem ústavodárného sněmu není, aby sestavoval suchopárné theorie, nýbrž aby vypracoval ústavu, v níž by všichni národové a společnosti, tedy i společnosti náboženské, nalezli pohodlné přístřeší. K tomu prý není zapotřebí, aby sněm bral v úvahu všechny možnosti příští, nýbrž jen skutečné potřeby a tužby lidu; jinak by se mohlo státi, že by vypracoval ústavu, pro niž by teprve musil hledati lid. Povinností pravého poslance jest, aby pilně všímal si pravých potřeb lidu, pokud s potřebami ostatních jsou srovnatelny; neboť kdyby mínění jeho bylo v přímém odporu s potřebami lidu, nebyl by jeho zástupcem, nýbrž odpůrcem.

Občané této říše, až na nepatrné zlomky, jsou křesťané, z nichž veliká většina hlásí se k Církvi katolické, tak že říše tato, právem nazývá se říší katolickou. Tato většina nežádá si větších

práv, než těch, kterých se dostane každé jiné společnosti náboženské. O budoucnost Církve není prý starosti ani tehdy, kdyby do základních práv pojata byla ustanovení, která by se příčila duchu církve katolické. Účinek byl by jen ten, že by svědomí věřících bylo vyburcováno a že by ústava jevila se jim jako ničitelka toho, co člověku jest nejsvětějšího a nejdražšího. Nepřeje si žádné výhrady pro Církev, ale jest prý to velice bolestné, když se Církev prohlašuje za největšího nepřítele státu, proti němuž nemůže nikdy býti dosti opatrným. V dobách nejtrudnějších byla to Církev, která zachovala mezi národy mravnost, která byla útočištěm věd a umění, která byla zakladatelkou dobročinných a vědeckých ústavův, a táž Církev prohlašuje dnes za nepřítele státu, za rušitelku veřejného pokoje, za protivníka pravého pokroku, za pěstovatelku tmy, za ochotnou služku absolutismu, který jest pravým jejím živlem!

Církev jako každý jiný trpěla despotismem, který ji snížil za policejní nástroj, ale to bylo největší neštěstí, jež ji stihlo. Z působení Církve stát neměl užitek, ale Církev měla škodu. Tak bylo ve státě absolutním; když však stát tento mění se v stát ústavní, když vše dýše svobodou, má jen Církev katolická zůstati na řetězi, jakoby byla divou šelmou, jíž není radno pustiti z klece! Jsou ve světě liberálové, kteří by raději udělili svobodu sektě indických Thugů, jichž náboženství schvaluje zákeřnickou vraždu, nežli by udělili svobodu Církvi katolické. Diví prý se tomu velice, že po denunciaci, která vržena byla na hierarchii, nepovstali všichni a jako jeden muž nezvolali: »Zničte tuto rotu ničemů, zničte tento vyvrhel vší špatnosti,« a nemůže také pochopiti, proč ctihodný pan řečník spokojil se pouhým dozorem nad touto smečkou. Církvi vykládá se za zločin, že nechce přijmouti opravy, které jí tak zvaný duch světa vnucuje, že zrale zkoumá, zda vychvalovaný čarovný nápoj není jedem, který by ohrožoval životní sílu její, že odmítá opravy, které mocnosti mimo ni stojící v ní chtějí provésti, ač to není než pudem zachování, než vědomím svého práva k samosprávě, než přesvědčením, že moc, kterou vykonává, není jí dána žádnou mocností tohoto světa.

Co se klášterů týče, jest známo z dějin, že mnohé beze stopy zahynuly, ale kláštery přes to jsou význačným svědectvím čilého života církevního. Kdyby jedním rázem zničili všechny kláštery a Církev nechali na živu, dříve nebo později objeví se nové řády. Kdyby však učinili pokus, aby Církev zničili, poznali by, že čím více by ji dusili, tím větší sílu by v ní budili. Boj mezi Církví a státem jest nepřirozený, aby blaho lidstva pěstovaly; k tomu zapotřebí jest svornosti. Král ať nesahá po kaditelnici, kněz po meči, oba ať vypudí ze srdce svého žárlivost, která je znepřáteluje. Podaří-li se jim do základních práv vložiti takové zásady, které způsobí shodu mezi Církví a státem, stanou se dobrodinci nejen říše této, nýbrž i celého člověčenstva.

Tomek pokládá náboženskou svobodu za axiom, který důkazu nepotřebuje, ale náboženská svoboda nesmí býti jako svo-

boda myšlení, jak si ji představuje trestní zákon, který ji sice uznává, pokud nejeví se v slovech a činech. Prohlásí-li stát svobodu náboženskou, nemůže se mu činiti výtka náboženského indiferentismu. Každá víra jest prý dobrá, poněvadž každá v člověku pěstuje a udržuje mravnost a lidskost. Mají-li těžkosti plynoucí z poměru Církve k státu se odkliditi, bude prý nejlépe, když Církev bude se pokládati za společnost, která má dvojí stránku, duchovní a světskou. Dívá-li se na adresy biskupů s tohoto hlediska, nenahlíží, proč by se jim žádost jejich po stránce duchovní nemohla povoliti. Výhradní správu církevního jmění biskupům přenechati jest nemožno, poněvadž by tím zkrácena byla práva laikův. Ku konci své řeči vyzývá sněm, aby dozor nad Církví nepouštěl z rukou svých těmito slovy: »Kdybyste petice biskupův, jak jsou, uznali, byli byste nanejvýš zhoštěni práce o vypuzení Ligurianův a Jesuitů; neboť byste na jejich místo dosadili celou dosavadní Církev katolickou jakožto velikolepý řád jesuitský, jakého svět dosud neviděl.«

Prato, poslanec za Roveredo, v němž kněz přemohl Vlacha, očekával, že řečníci předešlí poučí ho, s kterého stanoviska dlužno dívati se na předložené články, ale zklamal se velice, buď mluvili jen o jednotlivých článcích, nebo chrlili žluč na hierarchii. Nechť vezmou do ruky stolní řeči Lutherovy nebo francouzskou encyklopedii a při článcích: Církev, hierarchie, biskup, papež naleznou prý duchaplnější útoky, než které byly zde učiněny. Kam veďe reforma Církve, prováděná státem proti vůli Církve, jest viděti ve Francii za veliké její revoluce.

Žádosti biskupů po rozumu jeho neobsahují nic jiného, než dávejte císaři, což jest císařovo a co jest Božího, Bohu. Církev prý zotročuje a zatemňuje a přece prvé paprsky svobody vyšly z Vaticanu Před křesťanstvím nebylo Církve. Křesťanství, jakožto dar nebes, dáno bylo člověčenstvu, aby poznalo své postavení na zemi, aby se zdokonalilo, vše nečisté od sebe odvrhlo a k původní čistotě se vrátilo. Stát pohanský, pokládaje Církev za sokyni, pronásledoval ji, až v boji tom podlehl.

Na východě křesťanství bylo vyhubeno a tím východ obrození své učinil nemožným, kdežto na západě z trosek státu pohanského působením Říma zvedly se státy křesťanské, které pokračovaly na dráze lidské vzdělanosti. Později mezi státem a Církví vyskytly se neshody a výsledek jejich byl malátnost na obou stranách. Ke konci své řeči varuje stát, aby nepřijímal do zákonníků svých zásad, které se příčí přirozeným právům Církve, nebo takové jednání obrátilo se vždy v neprospěch státu.

Brestel žádal, aby stát konal dozor nad Církví, poněvadž jen tak může svoboda občanská býti zachována. Hlavně vyslovil se proti chlapeckým seminářům, které protiví se pravé svobodě v mládeži jim svěřené ducha otrockého pěstují.

Ziemialkowski vykládal, že v životě národů jest místo, jehož žádná moc tohoto světa nemá se dotknouti, a místem tím jest náboženské přesvědčení. Kdo by se ho dotýkal, páchal by zradu na

duchu lidském. Na této nedotknutelnosti zakládá se svoboda náboženská. Svoboda tato má se vztahovati netoliko na křesťanské společnosti náboženské, nýbrž na všechny společnosti náboženské, které již jsou nebo ještě povstanou. Sekty nebyly nikdy náboženství ke škodě. Svoboda víry zůstane pouhou lží, nebude-li podporována právem, aby každý směl veřejně vyznávati své náboženství. Zastává-li se svobody náboženské, zastává se také nezávislosti Církve. Co chce pro sebe, chce prý také pro jiné. Svobody Církve přeje si také proto, aby přispěla k upravení otázky sociální, která mocným hlasem dovolává se rozřešení. Co především žádá, jest, aby Církev přestala býti státem v státě a proměnila se ve společnost, jakou původně bývala. Má-li Církev býti svobodna od státu, musí stát býti svoboden od Církve. Je-li pravda, že stát užíval Církve za děvečku, jest také pravda, že Církev užívala státu za žalářníka. Proto s emancipací Církve musí také vyslovena býti emancipace státu. Stát jako stát nemá žádného náboženství, ani jako souhrn křesťanův a nekřesťanů náboženství míti nesmí. Jen lidé mají náboženství, jen lidé dávají zákony, jen lidé spravují stát, jen lidé vnášejí do zákonodárství a do administrace svou víru, své zásady, své přesvědčení. Zjednají-li náboženství přístup k srdcím člověka, Rakousko stane se v pravdě křesťanským i když žádná církev křesťanská nebude uznána za církev státní.

Wiesenauer ve své řeči neproslovil ani jediné myšlénky, která by hodna byla zvláštního připomenutí.

Neumann upozorňoval, že v dobách pohnutých jest anarchie v pojmech mnohem nebezpečnější než anarchie v činech. Je li Církev společností ve státě, nemůže mu býti přiřaděna tím méně nadřaděna, nýbrž může mu býti jen podřaděna. Církev a stát jsou do sebe tak vkloubeny, že nemohou od sebe býti odtrženy, nemají-li oba vzíti škodu nenahraditelnou. Nemá býti ani Církve státní, ani Církve státem na provázku vedené. Stát musí popřáti Církvi tolik svobody, aby mohla plniti svou spásonosnou povinnost. —

Klaudi jest toho mínění, když rozhodli se pro právní stát, že musí připustiti všechny z toho důsledky. Prvým důsledkem jest svoboda náboženství. Svobodný stát nesmí nikdy skrývati se za zjevení, poněvadž zřízení jeho vyžaduje kritiky, kdežto zjevení svou podstatou ji vylučuje. Stát nemá nikdy býti theologem, poněvadž kdyby jím byl, musil by všechna jiná vyznání vyloučiti ze svého území, nýbrž jen zákonodárcem a starati se o občanské potřeby. Na jednom území pro jistý počet obyvatelstva může býti jen jedna svrchovaná společnost a tou jest stát. Poněvadž stát k dosažení svého účelu vyžaduje součinnosti všech občanů, nemůže připustiti, aby vedle něho vyvinula se jiná svrchovaná společnost. Boj mezi papeži a císaři nebyl bojem mezi vírou a světskou mocí, nýbrž bojem o svrchovanost. Víra má býti svobodná i způsob jejího vyjadřování, ne však instituce, která může způsobiti srážku se státem. Takovou institucí jest hierarchie, která nenáleží k podstatě náboženství. Věřící musí si sami voliti své du-

chovní pastýře, mají-li tito býti jejich důvěrníky a má-li církevní jmění věnovati se účelům Církve a ne účelům hierarchie. Také se nesmí zapomenouti, že v původní Církvi nebylo rozdílu mezi knězem, laikem a biskupem. Chtějí-li Církev učiniti svobodnou, nesmí hleděti toliko na prospěch hierarchie, nýbrž i na prospěch věřících.

Přehled.

Píše Fr. Vaněček.

Nové odsouzení Darwinovy theorie. — Útok na čest Danteovu. — Prostředky protestantské proti katolické missii. — Devět pátků a polemika o ně.

Darwinova theorie, která tvůrčí moc ze stvoření chtěla odstraniti, dostává smrtelnou ránu jednu za druhou. První učenec přírodní anglický této doby, lord Kelwin, učinil projev proti Darwinovi, který zasluhuje co největšího rošíření. Professor Henslow četl v koleji o »rationalismu dnešním: zkoušce darwinismu«. V poděkování za přednášku pravil Lord Kelwin: vzhledem na vznik života prý věda nemůže ani popříti ani potvrditi tvůrčí sílu. S tím nemohu souhlasiti. *Věda* **positivně potvrzuje** *tvůrčí sílu.* Věda činí, že každý v sobě cítí zázrak . . . Moderní biologové znova přišli k novému a pevnému přijetí něčeho, a to byl životní princip. Mají neznámý předmět před sebou ve vědě. Při pomyšlení na tento předmět jsou všichni agnostikové, oni znali Boha v Jeho skutcích, ale *oni byli absolutně přinuceni vědou připustiti řídící sílu* v jiném směru než jest v silách fysických, dynamických, elektrických. *Ať se nikdo nebojí dokládal řečník o skutečnou svobodu. Mohou býti svobodni ve své myšlénce, ve svých kritikách, a se svobodou myšlénky jsou* **vázáni dojíti k závěru, že věda nebojuje proti náboženství, ale jest pomůckou náboženství.**« Jest to zajisté doznání moderního vědce největšího národa, z něhož i Darwin svého času vyšel. Mělť Darwin v Anglii stále nejvážnější nepřátele. Projev Kelwinův způsobil přirozeně ohromnou sensaci ve vědeckém světě. »Spectator« k tomu podotýká: »Jaká úvaha plyne z tohoto výrazu víry? Snad jest nadhozena poznámkou lorda Reay-e, jenž pravil: jest zajistá *velikou věcí* slyšeti tohoto knížete vědy dávati svědectví na prospěch náboženství.« K jakému důsledku tato slova vedou? Jistě k tomuto: že, je-li velkou věcí pro muže vědy prohlásiti se pro stranu náboženství, pak také prohlášení pokládá se od většiny mužů za neočekávané aspoň do jisté míry. Má v sobě velikou váhu, protože tato váha byla očekávána, že padne na druhou mísku váhy. Lidé přirozeně jsou nakloněni předpokládati, že hlubší věda odpírá přilnouti k náboženství; když nyní slyší a to jednoho z největších myslitelů doby prohlásiti, že *znalost zákonů světa,* v němž žijeme, *úplnější* znalost než máme my, *vedla jej k náboženství,* odlehčilo se jim a jsou povzbuzeni

i posilněni. Dříve se lekali myšlénky a v jistém smyslu nedůvěřovali mysliteli, nyní, když slyšeli k jakým výsledkům došel myslitel, nelekají se více. Kdyby toto nebylo smyslem poznámky, kterou jsme citovali, zdaž by se mluvčí byl jinak ještě nevyjádřil? Nebyl by snad řekl, že »kníže vědy« vydal svědectví, jak »lidé přirozeně očekávají ve prospěch náboženství?« Projev lorda Kelwina byl také řádně pochopen. Řiditel v New Garden Sir W. Thiselton-Dyer stěžuje si v »Times«: že jedním škrtnutím péra *celá posice pro ně získaná Darwinem jest ztracena.* O rozšíření důsledků bádání tohoto »knížete vědy« bude třeba se postarati. (Stať tato vyňata z Tabletu 1903 ze dne 16. května.)

Nový způsob boje proti velikánům katolickým byl zahájen v divadlech. Nechci se zmiňovati o Marii Magdaleně, o níž bylo dosti psáno. V Dkury Lane sehrán Dante tak, že se jeví jako praobyčejný záletník. Kus vyvolal protest, jímž má býti hájena čest cudného Dantea, jenž opěval lásku tak čistě jako málo který básník před ním a po něm a který pro necudnost nemá než ostrá odsouzení. Tomuto Danteovi přibásnil spisovatel dceru, o níž celá historie neví a ani upřímný Dante nečiní ani nejmenší narážky. Jedná se zde zajisté o šablonovité pošpinění bělostné řízy katolického básníka, který v očích posluchačstva nebude se jevit tak jaký byl, ale tak jak jej mazal namaloval. Historii beztoho nečte průměrné divadelní publikum, nýbrž uspokojuje se s typy, jak jim je předvedli spisovatelé a herci pod různými historickými jmény. Takové kusy a takoví spisovatelé pak jsou prasprostí pomluvači a lháři, jestliže si pro své karrikatury vypůjčují historické osoby. Zajisté i dnes má Dante svaté právo na svou čest, aby nebyly mu připisovány skutky, jichž se nikdy nedopustil. Nedovedl-li jinak napsati spisovatel kus než s nemanželskou dcerou, pak mohl básníka nazvati též smyšleným jménem a ne na smyšlenou osobu věšeti historické jméno, to je literární padoušství, proti němuž by se jistě spisovatel bránil, kdyby bylo pácháno na jeho jméně.

Prostředky protestantů, jimiž chtějí učiniti neškodnými katolické missie jsou často pochybné ceny, ale že by sestávaly často toliko z čiré bídné lži, přece by nikdo nechtěl veřiti. Laik poslal ukázku protestantského letáku, který šířili v řeči domorodců o katolické Církvi, když se ukázali poblíž missie v Calabaru v Jižní Nigerii dva katoličtí missionáři. »Calabar Observer« vychází nákladem protestantských presbyterianů, kteří k němu přikládají v řeči domorodců tištěnou přílohu, v níž tito zvěstovatelé pravdy takto sebe pokáleli:

»Víme, že dva cizinci 8. února přišli do Duke Towu. To jsou ti, které my nazýváme římskými katolíky; ač oni se nazývají křesťany, oni nekáží evangelium. Oni pálí svíčky, klaní se obrazům a božskou poctu vzdávají sochám, jejich bohoslužba jest pouhá hra. (Překladatel a zasílatel evangelického letáku přičiňuje k tomu výklad, že »hrou« v nářečí domorodců se rozumí tance při opilých orgiích.) Katolíci nesou se velmi hezky a dělají mnoho zbytečných obřadů. Římští katolíci dělají všude zle, kde se usadí.

Jejich cesty se nehodí pro lid Efík (tak se nazývá kmen onen), oni jsou velcí lháři, oni podvádí lidi více než lidé mohou říci, nedovolují čtení bible a co jest ještě horšího, oni tvrdí, že kdo nepřijme jejich víru, přijde jistě do pekla. Lide efický — dej pozor!« Tak káží presbyteriáni lásku k bližnímu. Betanie by mohla to otisknout.

Prudkou polemiku vyvolal poslední spis o životě Marie Markéty Alacoque, v němž jest od spisovatele fedrována pobožnost devíti pátků, kterou zařadil do životopisu mezi zaslíbení Markétě daná: »těm, kdož přijímají svátost oltářní první pátek po devět měsíců, slibuji šťastnou smrt.« V dřívějších životopisech nebyla tato přípověď uveřejněna. Mnozí vidí v ní rozpor vnitrný, že nelze vázati spásu podmínkami jinými než jak nám je víra podává. Pak podezřelé se jim zdá, že 9 po sobě jdoucích pátků jest conditio sine qua non a tedy neděle neb jiný den by nepostačoval. Mimo to o Marii Markétě jest ze životopisu známo, že zemřela při posledním pomazání a sice při čtvrtém, přijavši minulý den těla Páně, ale nepřijavši je jako viaticum. Jest tedy třeba při doporučování zvláštních pobožností vždy té největší opatrnosti v pastoraci, aby se předešlo i každému stínu pověry aneb námitky, jakoby naše náboženství bylo velkou měrou externí. Smysl onoho posledního zaslíbení potřebuje výkladu, aby vždy mu bylo rozuměno v pravém smyslu. Při kanonisačním procesu bylo toto zaslíbení předloženo k zvláštní pozornosti. Postulator causae přičinil však k němu výklad, jenž odstranil všechny jiné výklady nepřístojné. Proto bylo by záhodno vždy jasně vyložiti pobožnosti hlavně před nepřítelem jenž se pohoršuje často nad nepatrností.

S. Congr. Rituum decreta novissima.

I.

CREMEN.

Serventur dispositiones Decr. Gen. n. 3865.

Instante Rmo Dno Joanne Baptista Valdameri archipresbytero ecclesiae cathedralis Cremae, et unica dignitate illius Capituli Sacra Rituum Congregatio, exquisito voto Commissionis Liturgicae, omnibusque perpensis circa functiones solemniorum festivitatum, quae Pontificales nuncupantur, quaeque ad primam dignitatem Capituli spectant, absente vel impedito Episcopo, rescribendum censuit: »Servandum esse in omnibus Decretum generale n. 3865, datum die 9 iulii 1895; neque competere eidem dignitati, quando celebrat loco et vice Episcopi absentis vel impediti, ius habendi presbyterum assistentem cum pluviali«.

Atque ita rescripsit, die 21 novembris 1902.

D. Card. FERRATA, *S. R. C. Praef.*

L. † S. † D. PANICI, Archiep. Laodicen., *Secret.*

II.
LUGANEN.

Circa consuetudinem thurificandi statuas in casu.

Hodiernus Rmus Episcopus Administrator Apostolicus Pagi Ticinensis Sacrorum Rituum Congregationi ea quae sequuntur dubia pro solutione humiliter exposuit; nimirum.

In aliquibus paroeciis huius dieceseos ritu Ambrosiano utentibus, occurrentibus solemnitatibus patronalibus ceterisque festis cum exteriori pompa concursuque populi concelebratis, simulacrum Sancti, cuius solemnia perficiuntur, prius in medio templi exponi, deinde, pomeridianis horis, a sodalibus Confraternitatis in respectiva paroecia erectae, processionaliter deferri solet.

Hisce in adiunctis ab immemorabili viget consuetudo, ut, sive mane ad offertorium Missae solemnis, sive post meridiem dum canitur *Magnificat* inter Vesperas, ab eo qui Diaconi munere fungitur, nonnullis Confraternitatis sodalibus cum intorticiis comitantibus, post Cleri incensationem, haec sacra Icon thure adoleatur. Hinc quaeritur:

I. An tolerari possit praefata consuetudo, nempe ut huiusmodi thurificatio fiat, uti supra describitur, a Diacono?

II. Et quatenus *negative* ad I, an statuae in medio ecclesiae eminentis incensatio, tum intra Missam, tum intra Vesperas prorsus omittenda sit?

Sacra porro Rituum Congretio, ad relationem subscripti Secretarii, audito voto Commissionis Liturgicae, reque mature perpensa respondentum censuit:

Ad I. *Negative.*

Ad II. Attenta consuetudine, thurificari potest praedicta statua in Vesperis dumtaxat, ab ipsomet celebrante, post incensationem SSmi Sacramenti, ad normam Decreti n. 3547, *Sanctorien.* 4 maii 1882.

Atque ita rescripsit, die 28 novembris 1902.

D. Card. FERRATA, *S. R. C. Praef.*

L. † S. † D. PANICI, Archiep. Laodicen., *Secret.*

LISTY HOMILETICKÉ.

Navštívení Panny Marie.

(Neděle V. po Sv. Duchu.)

»Blahoslavená jsi, která jsi uvěřila.«
Luk. 1, 45.

Slavíme svátek navštívení Panny Marie a připomínáme si ono veliké zaslíbení, jež se stalo v ráji, když po pádu prvního člověka vyslovil Hospodin kletbu nad hadem slovy: »Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi semenem tvým a jejím a ona potře hlavu tvou.« Tenkrát již v červáncích jevila se na obzoru vznešená postava Panny Marie, jež měla světu dáti Toho, skrze něhož zničena měla býti moc ďábla a ač to trvalo čtyry tisíce let, přece okamžik ten přišel a Bůh poslal anděla Svého do nepatrného města země židovské, aby tam Panně, od počátku světa předurčené, Boží mateřství její oznámil. A Panna Maria, nemohouc sladké toto tajemství v sobě potlačiti, spěchá do hor Judských do města Judova k tetě své Alžbětě, jež byla manželkou kněze Zachariáše a matkou předchůdce Páně sv. Jana. Které to bylo město, v tom se zprávy rozcházejí, poněvadž sv. Lukáš více nám o něm nepíše. Nejspíše byl to Hebron, největší tehdáž město hor judských. Podání, jež se datuje z křižáckých dob, klade je tam, kde je dnes Ain Karim, as 2 hod. jihozápadně od Jerusaléma, kde je na místě, kde prý byl dům Zachariášův, skvostný chrám sv. Jana na horách a klášter Františkánů. V postranní lodi jde se po schodech do jeskyně, kde pod oltářem zrovna jako na Kalvarii a v Betlemě, je přiměřený latinský nápis: »Zde se narodil Předchůdce Páně Jan.« V Ain Karim, jež je nejpěknější výletní místo v okolí Jerusaléma, je pramen, jenž se zove pramenem Panny Marie.

Svátek dnešní byl zajisté s dostatek s tohoto posvátného místa oslaven a Matka Boží, jež chce, aby Bůh slaven byl ve svatých Jeho, promine nám, jestli dnes, jako obyčejné neděle činíme, pozornost svou obrátíme k čisté, nábožné a učené panně

z rodu Přemyslova, kterou Církev za svatou vyhlásila a pomátku její na den 6. července ustanovila.

Je to *sv. Anděla,* jejíž jméno, ač je to česká vlastenka, tak málo je známo po Čechách.

Slavný kníže český Vladislav II., který první nesl na hlavě českou korunu královskou, měl výtečnou a krásnou dceru Andělu, kterou dal v klášteře vychovati. V té době totiž v 12. století podnikány byly z Evropy válečné výpravy do sv. země, jež od Turků byla zabrána.. Sv. Anděla mnoho asi zpráv o těchto taženích slyšela a sama touhou zahořela sv. zem navštíviti. V malém průvodu vydala se na cestu přes Cařihrad a na této cestě poznala v Tyru představeného Karmelitánů, od něhož řeholní závoj, jak bylo vždy jejím přáním, přijala a brzy pro své zvláštní ctnosti a učenost za převorku kláštera Jerusalemského vyvolena byla.

Poněvadž Jerusalém poznovu upadl do rukou Saracenů, vrátila se i sv. Anděla zpět do Prahy, kde v samotě život trávila, učené knihy psala a r. 1220 zemřela.

Je to zvláštní, že v Čechách skoro nikdo život sv. Anděly nezná, kdežto na ostrově Sicilii je na její den velká pouť ve všech klášteřích karmelitánských. Napsala latinsky: Napomenutí jeptiškám, nebeská zjevení, knihu o nejsvětější Svátosti, a zajisté ještě i jiné, jež v pozdějších pohnutých časech se ztratily.

Ve Španělsku ctí se sv. Eurosia a všeobecně se tam má za to, že byla dcerou krále českého. Byla by to druhá světice, jejíž úcta v Čechách rozšířena nebyla.

A když již jsem o Karmelitském řádu mluvil, musím též zmínku učiniti o svátku Panny Marie Karmelitské, jenž připadne na 16. t. m.

Těsně u samého moře nad městem Haifou zdvihá se v Palestině hora Karmel, ve sv. Písmě často jmenovaná. Svatá Rodina vracejíc se z Egypta, zastavila se na Karmelu. Na Karmelu žil prorok Eliáš a porazil zde kněze Amonovy. V době křesťanské usadilo se zde mnoho poutníků a v 13. století vznikl zde řád Karmelitánů a Panna Maria na Hoře Karmelské byla zvlášť vzývána od plavců. Dnes se tu vypínají dva kláštery, Karmelitánů a Karmelitek. K rozšíření Karmelitek přispěl zvláště škapulíř, roucho, jež se nosí přes hábit a přikrývá ramena, záda a prsa až k nohám. Údem bratrstva škapulířového může býti každý katolík, jenž se zaváže, že pod šaty svými na krku chce nositi škapulíř, t. j. kousek vlněné látky s obrazem Panny Marie, bude ctnostně žíti a konati modlitby předepsané. Stává též třetí řád Karmelitský, jehož členem může se státi každý katolík, muž i žena, kdo je mravně živ, má blahoslavenou Pannu Marii ve zvláštní úctě, nenáleží k jinému třetímu řádu a je-li aspoň tak majetný, že obecné dobročinosti nemusí býti za obtíž. V Praze jsou Karmelitánky na Hradčanech. K tomuto řádu náležela veliká světice a Bohem nadaná žena sv. Terezie.

To vše a mnoho jiného, o čem při jiné příležitosti budu vám vypravovati, vzniklo ve světě křesťanském ku poctě jedné ženy, jež stala se tím jaksi střediskem a osou křesťanského života.

Co byla a jaká byla žena v pohanstvu, jste slyšeli; tato jedna žena ukázala, jaká žena má býti, svítíc jako jasná lůna všem ženám na oboru zemském. Proto se nedivme, že zvláště v tomto citupiném pokolení našly se za každé doby panny a ženy, jež k ní vzhlížely, k ní něžně se vinuly a v jejích ctnostech vzor svůj nacházely. První ctností křesťanské ženy je však pokora, kterou Rodička Boží dnes osvědčila a kterou mělo by zvláště nynější pokolení ženské více pěstovati a to v životě rodinném i společenském, kde se vyvíjí nádhera a rozmařilost, často až hříšná. Poněvadž pak v mužském pokolení panuje pýcha jiného druhu, pýcha rozumu, jež i zjevené pravdy sv. náboženství dovoluje si natahovati na skřipec lidského rozumářství a toto povyšovati na stolici Boží, nechť učí se i muži této pokoře od Matky Boží, kterou blahoslaví Alžběta právě proto, že uvěřila. »Blahoslavená jsi, žes uvěřila, neboť vykonány budou ty věci, které jsou pověděny tobě od Pána.« Jako až posud vyplnila se každá čárka z toho, co předpověděl Pán Ježíš, tak vyplní se i nám, jestli pokorně přijmeme tajemství víry, vše, v co věříme, v co doufáme a proč tu na světě jsme i trváme. Amen. *Josef Kousal.*

Svátek navštívení Panny Marie.

(Neděle V. po Sv. Duchu.)

O neskonalé kráse Marie Panny.

»Učiníš také slitovnici ze zlata nejčistšího.« 2. Mojž. 25, 17.

V Starém Zákoně čteme, že Bůh následovně nařídil Mojžíšovi: »Uděláš slitovnici ze zlata nejčistšího, také dva cherubíny zlaté a kovové uděláš s obou stran slitovnice, cherubín jeden ať jest na straně jedné a druhý na druhé; ať zastírají oba kraj slitovnice, roztahujíce křídla, a ať vzájemně hledí na sebe, majíce obrácené tváře k slitovnici, kterouž se má přikrývat archa.« Slitovnice čili archa úmluvy byl mistrovský kus práce, kterému se obdivují všichni znalcové Písma svatého a starobylého umění. Celá ze zlata, jemně tepaná práce ozdobená figurami andělův — jak musíme obdivovati se tehdejšímu stupni umění.

Archa úmluvy byla zajisté krásná. S archou úmluvy byla již často srovnána Maria Panna, tato archa Nového Zákona. V arše Starého Zákona byly schovány pouze dvě desky, na nichž napsáno bylo desatero Božích přikázání rukou Hospodinovou; archa Nového Zákona však, Maria Panna, chovala v lůně svém Samého Boha. Ó, jak krásná jast tato archa Nového Zákona, Maria Panna! Její krása převyšuje všecko co si můžeme vůbec představiti; abychom alespoň malou představu si učinili o duševní i tělesné krásy Panny Marie, pojednejme nejprve

o kráse vůbec, pak *o kráse Panny Marie zvláště.*

Pojednání

Nebudu, přátelé v Kristu, líčiti krásu jako pojem abstraktní, nýbrž hodně konkretně, na příkladech. Představme si v duchu různé krásné věci. Hleďte přátelé, když učenec zkoumá drobnohledem kapku vody, tu jeví se mu v ní milliony živočichů, nesmírně drobounkých, tak zvaných nálevníků; a i tito živočichové, oku neviditelní, jsou ve způsobu svém krásni; a od těchto nejmenších živočichů počínaje až do největších a nejdokonalejších spatřujeme různé stupně krásy; a dlužno přiznati, že celá *příroda* jest krásná. Vystupme za krásného jitra na vysokou horu: domy, vesnice, města, louky, pole, lesy, vše ponořeno jest v průhledný, modravý závoj mlhy; však již vystupuje slunce a rozlévá čarovnou záři a život kolkolem. Jaký to obraz! Člověk se nemůže nasytiti toho pohledu, díval by se celé hodiny. Ó, jak krásná jest příroda! Jest to dílo Boží, ukazuje k Bohu, prazdroji vší krásy. Koruna všeho tvorstva jest však *člověk*; on jest pánem přírody, jejím vládcem, proto též vyniká nade všecky ostatní tvory krásou. »Člověk jest stvořen k obrazu Božímu;« tím se vysvětluje souměrnost a lahoda forem jeho těla. Představme si, přátelé drazí, pouze oko; jak malý to ústroj a člověk jím může shlédnouti celý svět, jaký zázrak spočívá v jeho konstrukci Jest to, abychom se tak vyjádřili, v drobné míře s největší pečlivostí a umělostí sestavený fotografický stroj, takový, jaký se nikdy nepodaří sestrojiti žádnému umělci, žádnému učenci.

Však daleko více než sebevětší krásu těla, dlužno chváliti krásu *ctnosti*. Jsou krásná těla, v kterých sídlí duše ohyzdná. Takováto těla oživená nečistou duší podobají se jablkům sodomským, která byla, jak se praví, na vrchu červená a bílá, ale kdo do něho kousl, uzřel s odporem, že uvnitř jest plno červů a nečistoty. Takováto jest krása těla bez krásy duševní. Nejkrásnější jest na člověku ctnost, sebezapírání, láska k Bohu, milosrdenství. Přátelé drazí, proč se nám tak velice líbí děti? Proto, že se na nás dívá z jejich očí nevinnost, která působí nesmírně dojemně. Představte sobě, drazí v Kristu, krásu, kterou obdivujeme na starci a opět jest to více jeho krása duševní; stříbrný vlas na čele, klid v jeho tazích, ctihodná vážnost, z jeho oka vyzírá zkušenost a utrpením zocelená moudrost životní i víra v Boha. Rcete, není li takový stařec divuplně krásný? To jest idealní krása, krása duše, která se zrcadlí v obličeji.

Leč, jak vyniká krása duševní nad krásu tělesnou, tak nekonečně více vyniká nad veškery tyto krásy pozemské krása nadpozemská, to jest *krása milosti* a slávy nebeské. Tato krása nadpozemská vymyká se všemu popisování, leda, že bychom mohli říci, že duše bez této krásy, bez milosti Boží, podobá se tmavému, černému mračnu hrozícímu neštěstím, kdežto duše, která žije v milosti Boží, podobá se jasnému obláčku, plujícímu po nebi, když večer zapadá slunce. Tento prozářený paprsky slunce hraje tisícerými barvami a vyhlíží jako tekuté zlato. Tak také duše, která

obdařena jest milostí Boží, stkví se neviditelnou sice, avšak nadpozemskou krásou, jest ponořena v moře slávy Boží.

Hle, přátelé drazí, pravil jsem, že tato krása jest neviditelná, proto všednímu člověku jest tak těžko pochopitelnou, proto jest též tak *málo vážena*. Pohleďte, ve velkých městech vidíme různé lidi procházeti se po ulicích, a tu lidé hledíce na ně, soudí podle zevnějšku a proto mnohdy klamně. Jakým potleskem a voláním zasypávají nadšení obdivovatelé vyšňořenou primadonu na divadle, jak se sklání v hluboké úctě lidé před princeznou královskou v jejím vznešeném zlatohavu, s jakým obdivem a poslušností vyhlíží tisíce mužů k svému vojevůdci, na němž vidí odznaky jeho moci — a přece snad všichni tito obdivem plýtvají zbytečně, neboť ti lidé, jichž zevnějšek tak velice imponuje, mají duši bez nadzemské krásy, nezasluhují žádného obdivu. Naopak často ubírá se kolem otrhaný žebrák nebo prostá služka, které si nikdo nevšimne, a přece jejich duše podobá se královně ozdobené zářivou korunou milosti Boží, stkvoucí se nebesky jasným světlem. Hle, toť jest krása nadpozemská, neviditelná. A tato krása, kteráž teď, jsouc neviditelna, nedochází pravého uznání, ta jedenkráte bude viditelna, až se změní v krásu slávy nebeské. O, jaký bude potom obdiv, platiti tomuto člověku dosud zneuznávanému a nevšímanému! —

Ano, krása ctnosti změní se jednou *ve krásu nebeské slávy*. Když byl na živu svatý Jan Nepomucký, tu pohrdal jím bezbožný král, nevida v něm nic jiného, nežli prostého smrtelníka, kněze, který ještě vypovídal králi poslušnost a protivil se jeho rozkazům. A hle, sotva že na rozkaz královský vytrpěl svatý Jan mučennickou smrt, ihned patrno bylo, že duše jeho nebyla obyčejná, že těšila se nebeské kráse. Patero stkvoucích hvězd, které ozářily jeho mrtvou hlavu, podávalo svědectví, že jeho duše nebesky krásná stkví se v nebesích jako nejjasnější hvězda v neskonalé záplavě světla rajského.

Avšak, přátelé drazí, jako hvězdy na nebi nejsou všecky stejné, tak nejsou všichni svatí v nebesích stejně krásni, dle toho, jak jich láska k Bohu, jak jejich dobré skutky a zásluhy za života pozemského byly větší či menší, tak také jejich nebeská sláva a krása bude v různých stupních, větší či menší. A tu opět zříme, že nade všecky světice vyniká krásou *Maria Panna*; a jako slunce, když vyjde, působí světlem svým, že měsíc a hvězdy zmizí, tak krása Marie převyšuje svým leskem všechny ostatní svaté a světice. A jaká jest to krása, kterou září Maria Panna? Jest to právě tato nejvyšší, nejvznešenější krása, *krása milosti*. Vždyť ji nazývá archanděl »Gratia plena,« to jest milosti plná; ano Maria Panna byla v pravém slova smyslu naplněna milostí a proto ta její neskonalá krása v nebesích. Ó, kolik milostí získala sobě Maria Panna, kolik milostí daroval jí Bůh!

Nevíme s čím srovnati velikost a hloubku milostí jejích, leda s hlubokým, nedohledným jezerem, na jehož břehu stojíme; vidíme sice, že křišťálová voda rozprostírá se daleko a hluboko,

ale nedohlížíme ani dna ani konce. Svatý Leonard a Portu Mauritio hledí nám učiniti pochopitelným velké množství milosti, jež si Maria Panna získala a následkem toho také velikost její duševní krásy. Praví světec tento, že jest theologicky odůvodněnou větou, že každým skutkem lásky k Bohu, jímž člověk s milostí Boží spolupůsobí, si zároveň získává rozmnožení milosti Boží a sice tak, že se jím milost Boží zdvojnásobuje. Však celý život Marie Panny byl vyplněn pouze takovými skutky lásky k Bohu, neboť ona zajisté milovala Boha ze všech lidí nejvíce a veškerá její snaha nesla se pouze k tomu, aby všecko, co konala, z lásky k Bohu činila.

Pohleďme, přátelé drazí, kolik milostí získala si Maria Panna takovým způsobem; nechť tu přispěje theologii ku pomoci mathematika. Kdo z vás má syna, jenž studuje na střední škole, zeptejte se ho, co jest to geometrická řada. On vám to zajisté vysvětlí; jest to totiž zdvojnásobnění čísla vždy předcházejícího, tedy asi takto: 1, 2, 4, 8, 16 atd. Hádejte, moji drazí, jaké číslo bude na místě 24; považte, číslo to jest 16,770.216. Hleďte, jak to ohromné číslo na místě 24, tedy považte, že kdyby byla Panna pouze každou hodinu vzbudila jeden akt lásky k Bohu, že by milost její za jeden den byla vyrostla v tomto úžasném počtu. Za druhý den dvakrát tolik, za třetí den čtvernásob tolik atd. Když považíme, že Maria Panna dosáhla, jak ústní podání praví, vysokého věku, tu nahlédneme, že milost Boží ke konci jejího života přesahovala veškeren pomysl náš, neboť ona nikdy milost Boží neumenšila žádným hříchem. Tím si získala tedy ohromný poklad milosti Boží a v tomto poměru také vzrůstala stále její duševní krása. O, jaká jest teď asi její krása v nebesích, jaká krása nebeské slávy! Krásu *milosti* není viděti, ale krásu *slávy v nebesích* jest viděti, tam vidí ji andělé a svatí, proto tedy Maria Panna zasluhuje název *královny andělův a svatých*, neboť ona nade všecky vyniká neskonalou nebeskou krásou.

A hle, přátelé drazí, z tohoto velkého pokladu může Maria Panna rozdávati; a ona rozdává všem, kdož ji prosí, plnýma rukama. Ó, obraťme se také my k ní s důvěvou, prosme ji o ten vzácný dar nebes, duševní nadpozemskou krásu, a zajisté, že Maria Panna, nade vše krásná, milosti plná, udělí také nám ze svého nadbytku, tak že i my, když budeme živi po křesťansku, na konec jako jasné hvězdy budeme se stkvíti v nebeské záři a ztápěti zraky své v nebeské kráse Marie Panny a neskonalé kráse Boží. Amen.

Václav Šproc, kooperator v Karlíně.

Svátek sv. věrozvěstů Cyrilla a Methoděje.

Činnost, život a smrt sv. bratří soluňských.

»Tito jsou otcové naši a praví pastýři, kteří nás, sedící v temnotách, k podivuhodnému světlu života povolali.«
Ad. Vesperas I. Antiphona.

V breviáři římském vyzývá dnes Církev kněze a s nimi spolu i věřící lid ke chvále svatých věrověstů našich Cyrilla a Methoděje výrokem Ekklesiastika: Chvalme muže slavné a otce své v pokolení jejich. Mnohou slávu zjednal jim Hospodin ve velebnosti Své od věků. A příčinu, pro kterou slaviti máme svaté bratry, udává týž breviář slovy: Tito jsou otcové naši a praví pastýři, kteří nás, sedící v temnotách, k podivuhodnému světlu života povolali.

Jinak oslavují králové zemští věrné sluhy své, jinak také oslavuje Pán nebes a země ty, kteří službě Jeho se oddali. Panovníci zemští statky a hodnostmi odměňují zde na zemi sluhy své. Avšak Pán nebes a země ne na zemi, nýbrž v nebi slibuje přehojnou odplatu těm, kteří službě Jeho se věnují Sluhové králů pozemských přicházejí po smrti v zapomenutí, jako i králové sami, sluhové pak Hospodinovi, nejenom v nebi, nýbrž i na zemi hojné cti a slávy požívají i po smrti.

Uplynuloť od té doby, v níž sv. Cyrill a Method předky naše jako otcové pro nebe zrodili a jako praví pastýřové do ovčince Kristova uvedli, více než tisíc let, a přece i po tisíci letech není vísky tak nepatrné na Moravě, v níž by jména Cyrill a Method nebyla známa.

Zanechávají dnes dítky Cyrillo-Methodějské služebné práce, spěchají do domu Božího, aby z úst kněží, nástupců sv. Cyrilla a Methoděje, naslouchali slovům Páně právě tak, jako před tisíci lety předkové naši. Není matky křesťanské na Moravě, která by nevypravovala dětem svým dnešního dne o sv. Cyrillu a Methoději, o Velehradě, kde poprvé sloužena před tisíci lety oběť mše sv., kde poprvé hlásáno slovo Kristovo Moravanům mluvou domácí.

Není chrámu Páně na Moravě, v němž by dnes křesťanský lid nevelebil a neoslavoval svatých bratří soluňských a neděkoval Kristu, že *skrze ně zrozen jest pro nebe, že jimi vzat do počtu ovec Kristových, že slovem jejich vyveden ze tmy pohanské k divnému světlu pravdy Boží.*

Aby i v našem chrámu Páně rozléhala se chvála těch, kteří *jsou otcové naši a praví pastýři, a kteří nás ze tmy pohanské povolali k divnému světlu života věčného,* o tom budeme s pomocí a přispěním Ducha Svatého rozjímati.

Pojednání.

Až do roku 863 po Kristu Pánu neznali předkové naši pravého Boha, a kterého poslal, Ježíše Krista. Neznali ani Matky

Kristovy Marie Panny. Bylyť ve tmách, sloužíce bohům lichým a nepravým. Ale Hospodin dal Moravanům krále Rostislava, který sám jsa pokřtěn, také lidu svému milosti této popřáti chtěl. I poslal přední muže říše své z Velehradu do Cařihradu ke dvoru císaře řeckého Michala III., aby prosili o kněze, kteří by jako otcové podávali pokrm lidu moravskému, jako pastýři pásli lid ten naukou Kristovou a kteří by temnotu pohanskou zaplašili světlem učení Kristova.

Hle, jak vzácným a milým darem jest kněz, sluha Kristův tam, kde kněží ještě není. Král velkomoravský Rostislav přední vladyky posílá do daleké země s prosbou, by kněze lidu jeho přivedli. Zda-li pak i nyní po tisíci letech ti potomkové oněch dávných obyvatelů moravských považují kněze za zvláštní dar Boží, za vyslance Kristova, za otce duchovního, jemuž patří láska a čest? —

Císař Michal zradoval se, když poslové moravští jménem krále Rostislava vypravili prosbu svou. I dal zavolati dva bratry rodu urozeného a vznešeného, jejichž otec Lev byl místodržitelem císařským, a jejichž matka Maria více než rodem urozeným stkvěla se náboženskou myslí, kterou i syny své vychovávala. O těchto dvou bratřích třeba nejprvé věděti, jak se na úřad apoštolský hned v mládí připravovali. V breviáři římském čtu na den pátého července toto čtení:

Cyrill a Method, rodní bratři, spatřili světlo světa ve slavném městě Soluni, odkudž záhy posláni byli do Cařihradu, aby v hlavním městě říše řecké vědám a umění se oddali. Oba ve vědách a v umění utěšeně prospívali; avšak více Cyrill, kterýž tak ve vědách prospíval, že pro zvláštní umění nazván mudrcem. Později oba bratři oddali se životu řeholnímu. Cyrill ustanoven císařovnou Theodorou na přímluvu patriarchy Ignacia za věrověsta národa chazarského u Chersonu. Národ ten úsilovnou prací Cyrillovou nejenom vzdal se bohů lichých, ale nad to i vroucnou láskou ke Kristu přilnul.

Zřídiv mezi Chazáry květoucí obec křesťanskou, vrátil se radostně Cyrill do Cařihradu, aby v klášteře spolu s bratrem Methodějem, jenž dříve úřad místodržitele zastával, tichý a bohumilý život vedl. Že však blahoplodná činnost apoštolská Cyrillova mezi Chazáry šířila se dál a dále až i na dvoře Rostislava, krále velkomoravského, byla známa, což tu divu, že s císařem Michalem o věrověsty pro národ svůj jednal.

Byliť oba bratři Cyrill a Method k úřadu tomuto vyhlídnuti, kteřížto na Moravě s velkou radostí byvše uvítáni, Moravany s takovou láskou a neunavnou prací v učení Kristovu cvičili, že v krátké době lid ten s velikou láskou a radostí přilnul ku Pánu Ježíši. Že dílo apoštolské tak zdárně prospívalo, k tomu velmi napomáhala znalost slovanského jazyka, kterému se oba bratří naučili a nad to i ta okolnost, že Cyrillovi podařilo se vyzkoumati a sestaviti zvláštní písmo, kterým knihy svaté na jazyk slovanský převedl. Vždyť oba bratři, Cyrill i Method právem slují zakladatelé

písemnictví slovanského, a proto nejenom slovem Kristovým lid ten získali Kristu, ale také zavedením písma slovanského uvedli Moravany do počtu národů vzdělaných.

Slavné dílo apoštolské, které sv. bratří v říši Rostislavově konali, zvěstováno a rozhlašováno i v Římě, proto také Sv. Otec Mikuláš I. zbožné bratry do Říma povolal. Ochotně vydali se oba na cestu do Říma, kam Cyrill i ostatky sv. Klementa papeže, které na Chersonu nalezl, sebou vzal. Mezitím zemřel papež Mikuláš a na jeho místo zvolen papež Hadrian II., kterýžto zvěděv o příchodu sv. bratří a drahém pokladu, který sebou nesli, sám i s veškerým kněžstvem římským se zvláštní slávou a ctí svaté bratry vítal před městem Římem.

Pak Cyrill a Method podávali Sv. Otci zprávu o díle apoštolském, které horlivě a svatě konali, u přítomnosti všeho kněžstva římského. Že pak sv. bratři žalováni byli z té příčiny, že užívají jazyka slovanského při bohoslužbě, ospravedlnili se ze žaloby té důvody tak jasnými a přesvědčivými, že nejenom papež Hadrian, nýbrž i veškeré duchovenstvo jednání jejich schválili. Když pak sv. bratří složili přísahu, že sv. Petru a římskému biskupu vždy věrni zůstanou, byli na biskupy posvěceni.

Byloť pak úradou Páně ustanoveno, aby Cyrill život v Římě dokonal, ne tak stářím jako ctností pro nebe určen. Tělo Cyrillovo nejenom s neobyčejnou slávou, jaká jenom papežům se vzdává, pohrobeno, nýbrž uloženo nad to do hrobu, kterýž papež Hadrian sobě připravil. Také určen ku pohřbu sv. Cyrilla chrám sv. Klementa, kde na blízku ostatků sv. Klementa odpočívá tělo Cyrillovo. Když pak tělo světcovo vezeno městem při slavném pění žalmů, zdálo se, že lid římský ne tak mrtvého jako spíše svatého muže velebí a oslavuje. Method po smrti Cyrillově vrátil se na Moravu, kde jako otec a pravý pastýř lid s láskou ke Kristu přiváděl. Kromě Moravanů také Uhry, Bulhary a Dalmaty ve víře Kristově utvrzoval. Ba i o to usiloval, aby i v Korutanech víru Kristovu zaštípil.

U papeže Jana VIII., který byl po smrti Hadrianově zvolen, opět byl sv. Method obžalován, jakoby ve víře pravé nestál. Proto musil nanovo do Říma k ospravedlnění se dostaviti. I ospravedlnil se stkvěle u přítomnosti papežově, mnohých biskupů a četného kněžstva. Že pak užíval jazyka slovanského při bohoslužbě, odvolával se na výrok papeže Hadriana a na zřejmé důkazy Písma svatého. Po obhájení stkvělém objal papež sv. Methoda a povýšiv věrověsta na hodnost arcibiskupskou, potvrdil obřad slovanský listy, svědčícími králi Svatoplukovi.

Vrátiv se do Moravy, konal sv. Method úřad apoštolský neunavně, až i pro horlivost apoštolskou vyslán byl do vyhnanství. Také knížete Bořivoje českého a kněžnu Ludmilu na Velehradě víře Kristově získal, jimiž křesťanský život v Čechách utěšeně se šířil a zkvétal. Také Polanům sv. evangelium Kristovo hlásal, ano, jak někteří se domýšlejí i ve Lvově biskupský stolec zřídil a od-

tud i do Ruska vnikl, kde v Kijevě, hlavním městě tehdejší říše ruské, biskupa vysvětil.

Odtud vrátil se opět na Moravu k dětem a stádu svému. Předvídaje, že blíží se mu hodina smrti, jmenoval sám nástupce v úřadě arcibiskupském. Napomínaje kněží, krále i lidu, aby věrným plněním učení Kristova kráčeli cestou jistou v život věčný, sám blaženou a šťastnou smrtí skonal. Jako Řím těší se, že má ostatky Cyrillovy, tak i Morava má tělo Methodovo. Slavnost sv. bratří, která od dávných dob na Moravě se konala, rozšířil a zvelebil Sv. Otec Lev XIII. tím způsobem, že nyní slavně se koná v celém světě křesťanském.

Tenť jest život, ty jsou práce a ta jest smrt šťastná a blažená sv. bratří našich Cyrilla a Methoda. Veškeren život jejich byl věnován službě Boží a spáse duší, a přece neušli oba sv. bratři pomluvě, osočování a žalobám. Tak že vyplnilo se na nich, co předpovídá sv. apoštol Pavel, slovy: Všichni, kteří chtějí pobožně živi býti, pronásledování a protivenství mnohá trpěti budou. Nelíbiliť se sv. bratři světu a těm, kteří svět milují, protože nebyli ze světa, ale Kristus vyvolil je k dílu apoštolskému.

Nedivtež se tedy, že i nyní ti kněží, kteří nejdou s tím světem, kteří nedbají o to, aby se světu zalíbili, ale kteří konají věrně povinnost svou, jsou v nenávisti u těch, kteří dle světa se spravují. Svatý apoštol Pavel praví: Kdybych se světu líbil, služebníkem Kristovým bych nebyl. Vždyť svět Krista nenáviděl, svět Krista pronásledoval, svět hledal proti Kristu křivých svědků, svět Krista žaloval u nespravedlivých soudců, až k smrti ohavné a potupné byl Pán odsouzen.

Také král Svatopluk, nástupce Rostislavův na trůně velkomoravském, protivil se sv. Methodovi a sužoval sv. pastýře tak, že byl Methoděj nucen žalovati v Římě na krále Svatopluka. I pohrozil Sv. Otec Svatoplukovi trestem, neodprosí-li sv. Methoděje. Svatopluk uznal křivdy Methoději činěné, prosil za odpuštění; avšak trest Boží zastihl i krále i syny jeho i říši velkomoravskou. Tři synové Svatoplukovi nesvářili se mezi sebou, brojili proti sobě, volali nepřátelské vojsko do země, vůbec vládli tak nešťastně, že říše Svatoplukova se rozpadla, Velehrad byl zničen a rod panovnický vyhynul. Komu jsou dějiny učitelkou, pozná z nich, jak trestá Pán za hříchy i panovníka i říši jeho i lid jemu poddaný.

Říše Svatoplukova zanikla, ale království Kristovo, Cyrillem a Methodějem před tisíci lety na Moravě založené, trvá i po tisíci letech. I nyní ještě Moravan zbožný ctí památku sv. Cyrilla a Methoděje. I nyní Moravan zbožný blahoslaví otce své svaté, kteří národ moravský Bohu a Kristu zrodili vodou a slovem Božím. I nyní Moravan zbožný jako ovce tichá vine se k sv. bratřím, poslouchá hlasu kněží svých, kteří pasou stádo Kristovo. I nyní Moravan zbožný oslavuje muže slavné a svaté, Cyrilla a Methoděje, kteří temnoty pohanské osvítili světlem podivným, kteréž svítí v život věčný, kam věrní synové, poslušné ovce následují

otců svých, prosíce, by svou přímluvou shromáždili veškery dítky slovanské v jeden ovčinec, jímž jest Církev sv. katolická, aby majíce Církev matkou, měli i Boha Otcem po věčné věky. Amen.

František Klíma.

Neděle VI. po Svatém Duchu.

»Mnohý zástup byl s Ježíšem.« Mar. 8, 1.

V letech padesátých zavítal do města Frýburku v Brejsgavě na svých zkušebných cestách po naši Evropě cizinec, Afrikán, muž, neméně učený, jako zámožný. By se o důležitých věcech, jež jej zajímaly, domluvil, dotazoval se prostřednictvím tlumočníka. U večer sešla se společnost, nastalo všeobecné dotazování se a odpovídání. — Cizinec, zvědavým jak byl, vida všude známky křesťanství, zabočil v řeči na náboženství, i přál si odpověď, vysvětlení, poučení o tom, *kdo jest ten Ježíš Kristus?* — neboť sám byl mohamedán.

Jeden po druhém, z nichž společnost sestávala, pronášel nyní vědomost svou, jak mu ji časová vzdělanost, aneb srdce věřící do úst kladlo. Ten vyznával Ježíše Krista velikým prorokem, jiný nazval jej mudrcem nazaretským, onen zase mužem ve své době neobyčejně bystrým a učeným, ač si sotva zodpovídati dovedl, kde asi Kristus učenosti kromobyčejné nabyl, a jediný toliko z těch osvícených vyznal, že Kristus jest pravý Bůh — člověk.

Afrikán, tlumočené odpovědi do knížky příruční si zaznamenal, uštěpačně se usmál, spráskl ruce, cosi promluvil, a ukloniv se rychle do svého pokoje se odstranil. — Přítomní užasli, naléhali na tlumočníka a ten něco se zdráhaje, konečně pravil: Tolik řekl pán můj: Skrovné vážnosti dojdou křesťané u nás, když 12 vybraných mužů sotva ví, co by o Kristu vlastně věděti měli a chtěli! A jak nyní? Nevehnal bych mnohému krev studu do tváře otázkou: Rci mi, křesťane milý, kdo že jest Ježíš Kristus? Však odpovědi nečekám, leží na dlani, dává nám ji dnešní část Písma sv. Čteme: *Mnohý zástup byl s Ježíšem, aniž měli, co by jedli.* Pán Ježíš nad potřebou lidu se slitovává, tu řeč: »*Lítost mám nad zástupem*« nemluví na licho, ale zázračným chleba zmnožením lid úplně nasycuje. A zázračnou všemohoucností osvědčuje, že

Ježíš Kristus jest pravý Bůh člověk.

O tom tedy my dnes ve jménu Páně.

Pojednání.

a) Miláček Páně sv. Jan uvádí nám Pána Ježíše mluvícího takto: »*Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec.*« A to vším právem; z Něho vzalo veškerenstvo počátek svůj, jak Písmo dí: »Všecky věci skrze něho učiněny jsou.« Jan 1, 3. K Němu při závěrku všecko se dostaví, jak píše sv. Pavel; »Všichni my za-

jisté ukázati se musíme před soudnou stolicí Kristovou.« 2. Kor. 5, 10. Musíme proto nahlédnouti i na počátek zjevení Božího v Úmluvě Staré, i na jeho zákončení v Úmluvě Nové, bychom se o pravdě, že Ježíš Kristus jest pravý Bůh a člověk, přesvědčili.

b) Na počátku zjevení potkáváme se s tímto zaslíbením: Svůdci, postavou v úlisného hada zakuklenému, pravil Hospodin: »Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, onať potře hlavu tvou« Kdo byl Evin svůdce? S nebe vyvržený, hříšný anděl; žena pozdější proroctvím blíže poznamenána Maria Panna. Kdo má moc nad duchem proklatým, aby zničil zhoubné působení jeho a napravil škodu, duším lidským učiněnou? Toliko všemohoucí Bůh.

I kterak stala se Maria tak mocnou ku překonání ducha pekelného? Tím, že porodila světa Spasitele, toho Pána Ježíše, který od věčnosti Bůh v čase vtělil se, jak čteme: »A Slovo tělem učiněno a přebývalo mezi námi.« Tak naplněno, co prorokoval Isaiáš: »*Maličký narodil se nám a syn dán jest nám, a nazváno bude jméno jeho: Podivný, Rádce, Bůh, Silný, Otec budoucího věku, Kníže pokoje*,« Isai 9, 8, což nám *sv. Bernard* o Pánu Ježíši vysvětluje, že jest *Podivný* ve svém narození, *Rádce* v kazatelském úřadě, *Bůh* ve Svých skutcích, *Silný* v utrpení, *Otec budoucího věku* skrze své vzkříšení, *Kníže pokoje* zjednav věčnou blaženost. Proto, když týž prorok svědčí: Bůh sám přijde a spasí vás, a v skutku žádný tvor k našemu spasení nestačoval: poznáváme, že Pán Ježíš dle proroctví toho musí býti a jest *pravý Bůh-člověk.*

c) Pomíjím ostatní a připomenu jen ještě toto: Anděl Gabriel oznámil Danielovi a ten zaznamenal, jak mu bylo povědíno: »Od vyjité řeči (od daného povolení) aby zase vzdělán byl Jerusalem až do Krista vévody téhodnů sedm a 62 budou (což činí 483 roky); a zabit bude Kristus a nebude lid jeho, kterýž ho zapře. A město i svatyni rozmete lid s vévodou, kterýž přijde, a přestane oběť a obětování a bude v chrámě ohavnost spuštění.« Což vše na slovo vyplnilo se. I příchod Mesiáše Krista, i zabití Jeho od lidu, který se Pána zřekl, volaje: »Nemáme krále!«

Přišli Římané, rozmetli sv. město Jerusalém i chrám, nebylo místa k obětování, anto, kde stávala svatyně, jen děsné rozvaliny bylo viděti, tu spravedlivou pokutu za spáchanou ohavnost bohovraždy.

Daniel nazývá Mesiáše Krista: »Svatým svatých,« k čemuž, že vše v osobě Pána Ježíše naplněno, poukázal kníže apoštolský sv. Petr, mluvě židům Skut. 3, 14.: Vy pak Svatého a spravedlivého zapřeli jste, a prosili jste za muže vražedníka (Barabáše) aby vám byl darován, ale původce života jste zabili. Což vše, když svatosvatá historicky dokázána jest pravda, tuť neklamně také jest pravda, že Pán Ježíš jest *pravý Bůh-člověk.*

d) Jako u nepatrném porovnání spatřují hvězdáři dalekohledy svými na obloze objevivší se hvězdu a nám lidem o ní poznenáhla bližší zprávu podávají, kdy a kde spatřena býti může: tak Duchem Sv. osvícení proroci opovídali lidstvu v Zákoně Sta-

rém vždy určitější okolnosti o Mesiáši Kristu, vypsali nám Jej jakožto Boha-člověka, kterýchžto předpovědí naplněných *Zákon Nový* svědkem se stal. Pán Ježíš kráčel a působil viditelně mezi syny lidskými a zaznamenal sv. Jan 1, 14.: »*I viděli jsme slávu jeho, slávu jakožto jednorozeného od Otce*, tedy Syna Božího, *plného milosti a pravdy.*«

A právě, pozorujíce Pána Ježíše v lidském těle, poznávali v Něm mnozí jen »Syna člověka« a nic víc.

Znáte tu námitku židů mluvících: »Zdaliž tento není syn tesařův?« Ano, tolik zapomněli se vyčítajíce: »Zlého ducha má a blázní, co ho posloucháte?« Jiní pak rozumně pozorujíce hájili Pána a pravili: Tato slova nejsou zlého ducha majícího, a na důkaz pravdy dokládali: »Zda-li může zlý duch oči slepých otvírati?« A Nikodém, kníže židovský vyznal: »Mistře, víme, že jsi od Boha přišel učitel.«

e) A tato hádka, vlastně pochybnost o Božství Pána Ježíše shledává se podnes. Na důkaz a obranu Jeho sepsal sv. Jan Evangelium své. — Ale, kdo jsou oni, kteří pochybují? Ti, jež nám Kristus Pán zřetelně naznačil slovy: »Po pečování a zboží a rozkošech života jdouce se svým prázdným křesťanským jménem udušeni bývají.«

Když slyšíme nápověď, očekáváme odpověď; v Starém Zákoně slíbil Bůh Vykupitele a N. Zákon zřetelně mluví: »*Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal*,« toho, který vyznal: *Já a Otec jsme jedno*, jemuž i živlové pozemští i říše duchová v poslušnosti se kořila, který v slově a v skutcích Bůh, pro možnost následování — člověk — pravil: *Učte se ode mne*, neboť příklad zajisté dal jsem vám.

A tu leckterý náboženský nedouk ba nevědomec řekne: Jsou to pěkné povídačky pro děti, těm věř, kdo chceš! — Ba ovšem že pro děti, pro děti malé i velké, mladé i letité, nebo ve věcech sv. náboženství jest a zůstává i ten nejučenější jen malounkým dítětem, maje se učiti moudrosti Boží, zcela, jak vyznal Jeremiáš k úřadu prorockému povolaný: *A, a, a, Pane Bože, aj neumím mluviti, nebo dítě jsem já;* — maje mluviti, jak ukládá Kristus: *Buďtež tedy vy dokonalí jako Otec váš nebeský dokonalý jest.* — A tak, zdá-li se někomu výklad dnešní podivný, pravím že potřebný, ježto nikdo pravým křesťanem není, kdo Ježíše Krista, Boha člověka nevěří, nenásleduje. — *Mnohý zástup byl s Ježíšem*, o němž z Písma Starého a Nového Zákona jsme sobě připomenuli, *že jest pravý Bůh, člověk* . . . A podnes mnohý zástup byl by s Ježíšem, kdyby Jej, pravého Boha člověka, poznávali, v Něj věřili. A mnohý zástup bude s Ježíšem, když Jej, Boha-člověka, budeme následovati. Není třeba, aby nám stále zázraky činil, bychom uvěřili, ač takové zejména za těchto časů na přímluvu nejsv. Rodičky Své, Marie Panny tak patrně činí. Kdo pravdu poznati chce, toho milost Boží ke Kristově pravdě přivede; a kdo Kristovu pravdu následuje, tomu dá Kristus viděti slávu svou nadhvězdnou. Amen. † *Frant. Bartoš*, bisk. vikář, děkan Jilemnický.

Neděle VI. po Sv. Duchu.

»Čiňte sobě přátely z mamony nepravosti, ať přijmou vás do stanů věčných.« Luk. 16, 9.

Chválí-li Pán Ježíš dle uvedených slov sv. Písma nespravedlivého vladaře, nechválí na něm skutek sám, nýbrž opatrnost, s jakou se o svou budoucnost postaral a doporoučí, abychom i my, pokud se týče věčnosti — neboť toť pravá naše budoucnost — tak opatrně jednali a abychom vyvíjeli v té příčině tolik úsilovné péče a chytré opatrnosti, kolik jí vyvíjejí světáci, aby dosáhli věcí časných, po kterých touží. Ale je-li tomu tak? Nikoli; zkušenost učí, že nepřátelé víry jsou daleko činnější ve vymýšlení prostředků, jež by je k cíli, k zasazení rány náboženství vedly, než my katolíci v zastávání pravdy a ctnosti. Čili jinými slovy, slovy Písma řečeno: »Synové světa jsou chytřejší, než synové světla.«

Mamonem nepravosti jmenuje se tu všechen pozemský statek, jenž často z nepravosti povstal a nezřídka k nepravosti vede a Pán Ježíš nechce říci nic jiného, než že máme užívati statků pozemských k pojištění šťastné věčnosti, jako užil vladař cizího, tedy nepravého statku, k pojištění časné své budoucnosti Jak je to možno, na to netřeba, tuším, odpovídati; křesťan, vládnoucí časnými statky, chce-li, najde tisíce cest, jak by peněz užil ke konání dobrého a tudíž ve prospěch své nesmrtelné duše a já opakuji jen slova písma, jež dí, že na úrok schovává, kdo nad nuzným se smilovává.

Tento týden a to pozítří, konáme památku světce a to světce vlastence, jehož jméno tak málo je známo v Čechách a který učinil skutek velikého pro český národ dosahu. Blahoslavený *Hroznata* rozjímal asi mnoho o slovech dnešního evangelia: »Čiňte sobě přátely z mamony nepravosti, ať vás přijmou do stanů věčných,« sic jinak nebyl by naložil se svým velikým jměním tak, jak skutečně učinil.

Hroznata pocházel z urozeného rodu českého pánů Sezimů, kteří měli statky své v záp. Čechách na řece Teplé. Pan Sezima a Dobroslava choť jeho, měli dvě dcery, z nichž Vojslava, pozdější abatyše v Chotěšově, vdala se do Polska, a syna Hroznatu, který co útlý jinoch doprovodil sestru do Krakova, kde spadl do Visly a teprv po kolika hodinách byl — ku podivu všech — vytažen. Zděšené sestře vypravoval, že neustále viděl překrásnou pannu, jež ruce nad ním držela a proti vlnám chránila. Tato událost měla asi rozhodný vliv na něžnou úctu, jakou Hroznata vždy k Rodičce Boží choval, jakož i na celý jeho pozdější směr života.

Po návratu do Čech oženil se, ale mladistvá choť jeho zaplatila prvorozence životem a po krátkém čase zemřelo i dítko. Oplakav tyto ztráty, umínil si Hroznata, že se již neožení, ale že splní slib v Krakově učiněný.

V té době zkvétaly v Čechách kláštery premonstrátské, stojící pod ochranou blahoslavené Panny Marie a takový klášter založiti umínil si Hroznata a také úmysl svůj vykonal tam, kde je dnes městečko Teplá. Poněvadž tehdáž chystala se nová výprava křižácká do sv. země, mínil se jí súčastniti a doporučil klášteru celé své jmění. Poněvadž z výpravy sešlo, vrátil se do Čech a založil klášter premonstrátek v Chotěšově, v němž ovdovělá sestra Vojslava stala se první představenou. Putoval znova do Říma a vstoupil tam sám do řádu, dav se vysvětiti na podjáhna. Jak užasli četní průvodčí jeho, když, nic netušíce, spatřili svého urozeného pána vycházeti z Vatikána v bílém rouše řeholním. Všichni se rozplakali. Po návratu do Čech vstoupil do kláštera Tepelského, kde jej opat učinil proboštem, jak tenkrát se správce časných statků klášteru náležejících jmenoval. Svým mocným vlivem u krále prokázal bohatému klášteru služeb neocenitelných. Bylo to na svátek nanebevstoupení Páně r. 1217, kdy jel se svým sluhou na blízký Hroznětín, kdy od loupeživých rytířů německých, kteří ze sousedního Chebska časté do Čech výpady činili, byl přepaden a usmrcen. Klášter tělo jeho vykoupil a pochoval ve chrámě opatském, kde až posud odpočívá spolu s ostatky sestry Vojslavy, jež sem z Chotěšova přeneseny a v hrobě bratrově uloženy byly.

Co je třeba k životu tohoto českého pána a blahoslavence připojovati? Nic; slova Písma: »Čiňte sobě přátely z mamony, aby vás přijali do stanů věčných,« neplatila o nikom v té míře, jako o něm.

A ještě jednoho svatého máme tento týden a sice v sobotu, který nerozdal sice statky pozemské k dobrým účelům, který však obětoval celý svůj život lásce a podpoře chudiny a lidí potřebných i nešťastných vůbec. Byl to sv. *Vincenc Pavlánský*, jenž těší se zvlášť ve své vlasti, ve Francii, veliké úctě a vážnosti. Narodil se r. 1576 z rodičů selských, kteří však, vidouce zvláštní vlohy a zvláštní zbožnost u syna Vincence, umínili si dáti jej, dokud to budou moci vydržeti, na studie. Vincenc již po čtyrech letech živil se sám z hodin, v nichž mladší vyučoval. R. 1605 cestoval již jako kněz do Narsilie, loď upadla však do rukou námořních loupežníků, kteří Vincence prodali za otroka jednomu starému lékaři tureckému v Tunisu. Po smrti tohoto přešel v majetek bratrovce lékařova, jenž jej prodal jakémusi Turku, který býval kdysi křesťanem. Manželka jeho, vidouc zbožné obcování Vincencovo, nábožné písně, jež při vší lopotné práci a ve všem utrpení si zpíval, vytýkala manželi, že takové náboženství krásné mohl opustiti. Ten se zastyděl a dav se od Vincence poučiti, vrátil se do Evropy, kde byla Zulma pokřtěna a Vincenci dána svoboda, který byl jmenován farářem u Paříže v Clichy, kterážto osada jeho působením slavila své znovuzrození. Jeho horlivost, jako faráře, byla pověstná, nezůstal tam však dlouho, nýbrž stal se vychovatelem dítek u hraběte z Condé, kde užíval prázdného času k navštěvování galejních otroků, jichž osud sám prodělal.

Přesvědčiv se, že horší je mravní a náboženská bída, v níž se nalézali, než tělesná, cvičil je a těšil, což se tak osvědčilo, že byl jmenován vrchním dozorcem francouzských galejí. Sv. Vincenc založil z darů i nemocnici pro galejní trestance; on soustředil paní a dívky ve zvláštní jednotě a ještě posud nazývají se spolky péče o chudé, jaké i v mnohých českých městech působí, vincenciánskými a ti, kdo pro spolek pracují, almužny sbírají, veřejné kuchyně řídí, Vincenciány. Z jeho návodu převzalo družstvo kříže vychování opuštěných a osiřelých dítek a nalezenců, on založil klášter Magdalénský pro padlé ženštiny, družstvo sv. Genovefy, pro vyučování prací ženských, blázinec, polepšovnu pro nezdárné chlapce a v Paříži všeobecnou nemocnici, krátce není jednoho oboru lidské dobročinnosti, v němž by nepracoval sv. Vincenc, jednoho ústavu v Paříži, k němuž nebyl by základ položil on. Dnes ovšem zednáři to vše za své dílo vyhlašují, na sv. Vincence nikdo z nich nevzpomene a aby ani stín t. zv. klerikalismu nemohl padnouti na veřejné ústavy francouzské, vyhání z nich řeholníky a řeholnice a nahražují je světskými ošetřovatelkami pověsti ne zrovna nejlepší.

Sv. Vincenc dosáhl při všech ohromných pracích, jež pro trpící člověčenstvo podnikal, 85 roku věku a pochován v kostele sv. Lazara, padesát let pak na to byl za svatého prohlášen.

Život dvou svatých jsme si rozjímali dnes; jeden dal statky světa z lásky k Bohu, druhý život obětoval a své síly z lásky k bližnímu. Oba jsou velicí, každý ve svém směru. Následujme jich, abychom i my, až skončíme běh pozemského života, přijati byli tam, kde oni jsou, do stanů věčných. Amen. *Josef Kousal.*

Neděle VII. po Sv. Duchu.

Pilně se varujte falešných proroků.

»Přicházejí k vám v rouše ovčím,
uvnitř pak jsou vlci hltaví.«
Mat. 7. 15.

Mnoho jest falešných proroků, kteří v rouše ovčím obcházejí, uvnitř však vlci hltaví jsou. Jedni hledí víru nám vzíti, druzí mravy zkaziti. Co svět světem stojí, vždy dosti bylo a jest proroků takových. Jsou to obyčejně lidé zvláštní povahy. Před světem se přetvařují, ctnostnými a bohabojnými se dělajíce — proto však, aby pod rouškou svatosti a bohabojnosti tím lehčeji druhé oklamati mohli. Jsou v pravdě vlci v rouše ovčím. Kristus Pán před nimi nás varuje a pozorny nás činí, abychom na skutky jejich pozor dali. »Z ovoce jejich poznáte je.« Strom zlý — a tím jsou falešní proroci — zajisté nemůže vydávati ovoce dobrého. A volá nám Kristus varovně: »Pilně se varujte falešných proroků!«

Nezavírejme tedy sluchu svého před otcovským tím napomenutím Spasitele našeho a bedlivě rozvažme výstražná slova Jeho. Než, nejmilejší, i v nás samých jsou takoví falešní proroci. A o těch falešných prorocích v nás i mimo nás si dnes s pomocí Boží promluvíme.

Pojednání.

Zdá se to zajisté, nejmilejší, mnohému víře nepodobné, když pravím, že máme i v sobě samých falešné proroky a že každý z nás, abych se tak vyjádřil, nosí v sobě vlka v rouše beránčím. A jest tomu tak. Žádný člověk, ať stáří, pohlaví, stavu jakéhokoli, není vyjmut. Ten vlk již v ráji vplížil se v srdce našich prarodičů a od té doby provází pokolení lidské. Jest to samoláska, sobectví, ziskuchtivost, lež, klam, faleš, výmluvy a omluvy všeho druhu. Tyto a podobné nectnosti v nás jsou, ty svádí nás ke hříchu. Vizme příklad. Máš provésti obchod nějaký. Naskytuje se ti příležitost něco prodati, ale zároveň také kupujícího oklamati. Tu počne se ozývati v tobě hlas: Nečiň toho, neklam bližního svého; pomysli si, jak by tobě bylo, kdyby tě jiný ošidil. Jednej poctivě a spravedlivě. Hned zároveň ale ozve se jiný hlas: A proč by's neklamal a nešidil, když můžeš a když se ti bližní dá. Je to jeho vina, že se dá ošiditi. Jen se neboj! Ty poslechneš hlasu druhého, ošidil jsi bližního svého, máš v ruce majetek nespravedlivý. Kdo to byl, který tě ke hříchu tomu svedl? Byl to vlk v tobě, falešný prorok v srdci tvém — ziskuchtivost. Ten vlk v rouše ovčím je stále připraven a jakmile se ozve v srdci tvém hlas svědomí — hlas Boží — již jest tu a krásnými, uhlazenými slovy počne ti líčiti hřích jako věc úplně dovolenou a neškodnou, až se podáš, až klesneš.

Křesťane, zvláště ty, mládenče, panno, často slýcháváš: varuj se zlé příležitosti! Zlá příležitost přivádí tě ve hřích, zlá společnost kazí dobré mravy. Zlá příležitost i zlá společnost uvedou tě do hanby, do neštěstí, do záhuby časné i věčné. Ty pamatuješ si výstrahu tu. Jdeš do společnosti, která právě není dobrá a která ti nebude ku prospěchu a tu se v srdci tvém ozve hlas: Nezapomeň na slova kazatelova, nechoď tam, klesneš! Hned ale ozve se hlas jiný: Nevěř tomu. Již tolikrát jsi tam byl a nic se ti nestalo, nestane se ti ani dnes. Jdi, bav se a buď vesel. Co jest to za hlas v srdci tvém? Falešný prorok omluvy a výmluvy, falešný prorok žádosti tělesné.

Byl jakýsi piják, který málokterý den střízliv byl a ovšem tím hospodářství své zanedbával. Žena jeho se s ním vadila, prosila, napomínala, plakala, ale nic na plat. Jednoho dne však, když dobrá chvilka mu přišla, rozjímal u sebe, jak jeho zdraví, jeho hospodářství na zmar jde pro jeho opilství a umínil si a ženě svatosvatě přislíbil, že nikdy se již neopije. Žena se radovala. Přišla neděle. Muž šel z kostela. Cesta vedla podle hospody. Viděl, ani známí jeho se v ní zastavují. On ale nešel, nýbrž jak

slíbil, šel v pořádku domů. Když už byl skoro na prahu domku svého, zastavil se a pravil si: »Ty jsi přece jenom hodný, že jsi poslechl své ženy. Za to zasluhuješ, abys se vrátil a dal si aspoň skleničku nalíti.« Jak si řekl, tak učinil. Šel nazpět, dal si nalíti jednu, druhou, třetí a ubohá žena dočkala se svého muže až na večer — opilého. Kdo svedl muže toho z dobrého předsevzetí opět ke starému hříchu? Zlý prorok, vlk v člověku tom — zlý návyk.

Žádný stav, stáří, pohlaví, není jisto před vlkem tímto. Nebezpečný to nepřítel, poněvadž stále ssebou ho máme, nebezpečnější tím, poněvadž tiše, klidně jako nevinný beránek v nás dříme, hledaje vhodné příležitosti, aby se v dravého proměnil vlka. —

A kterak, nejmilejší, tomuto vlku dravému se brániti, kterak ho přemoci? Sv. Pavel, veliký to světec, znepokojován neustále žádostivostí zlou si stěžuje. »Vidím jiný zákon v údech svých, který odporuje zákonu mysli mé a jímá mne pod zákon hříchu, jenž jest v údech mých. Nešťastný já člověk! kdo mne vysvobodí z těla smrti této?« Řím 7, 23. Neodňal Bůh od něho ten osten těla, tu žádost zlou, nýbrž pravil mu: »Pavle, dosti máš na milosti mé.« A tato milost, milost Boží stačí i nám. Milostí Boží přemůžeme toho vlka v rouše ovčím sídlícího v nás, milostí Boží nad žádostí zlou zvítězíme. »Ukázala se zajisté milost Boha, Spasitele našeho všechněm lidem,« píše sv. Pavel Titovi 2, 12. »vyučujíc nás, abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě, spravedlivě a pobožně živi byli na tomto světě.«

Ano, nejmilejší, milostí Boží a pevnou vůlí přemůžeme toho falešného proroka, dravého vlka sedícího v nás. »Bděte a modlete se« — tato slova Ježíšova buďtež v boji tomto naším jediným heslem.

Kteří pak jsou ti falešní proroci, kteří mimo nás jsou a z tohoto světa v rouše beránčím k nám se přibližují? To jsou špatné společnosti a špatní společníci.

Společnost dobrých, zbožných, poctivých lidí jest nám knihou, ve které mnohého nalézti můžeme poučení. Vidíme-li neb slyšíme-li něco dobrého, povzbuzeni býváme, bychom toho následovali — a mnohdy tak činíváme. Než i společnost zlých, bezbožných, hříšných lidí jest nám knihou, ve které mnoho příkladů zlých nalázáme, jimiž býváme sváděni. Přirozenost naše lidská více ke zlému, než-li k dobrému jest nakloněna — a ten život hříšný, prostopášný mnohdy zdá se nám býti příjemným a my spíše zlému od jiných než dobrému se přiučíme. Dokázaná jest to pravda, že společnost zlých lidí pro člověka dobrého velmi jest nebezpečna. Každodenní zkušenost to dosvědčuje. Jak mnohá dívka před krátkou dobou ještě ctnostná byla, bohabojná. Bohu i lidem se líbila. A nyní zcela jest změněna. Neposlušná, nedbalá, vzdorovitá. Odkud to? Mezi špatnou společnost přišla, mezi vlky v rouše ovčím. Mnohý mladík býval pořádný, zbožný, rád se modlíval, do chrámu Páně chodíval. Nyní zcela jiný jest.

Život vede nepořádný, nedbá přikázání Božích ani církevních. Nikoho neposlechne. Odkud to? Mezi špatné společníky se dostal, mezi falešné proroky, vlky v rouše ovčím. Mnohý manžel jindy pilný, střídmý, věrný, dnes manželku i dítky zanedbává, nemiluje, práce se štítí a jen bujnou společnost vyhledává. Odkud to? Upadl mezi vlky v rouše ovčím, mezi falešné proroky a ti ho svedli. Máš peníze, to společníci tvoji o tobě vědí. Proto jsou tvými největšími přátely; se všech stran jen samé lichocení, jen aby tě do společnosti své vlákali a s tebou dobře se měli. Opři se jim někdy. »Snad nechceš býti svatouškem, růženečkářem«, hned spustí. »Člověk musí se světem žíti, jinak nedojde cti. Těžto proti proudu plovati. Užívej světa, rozkoší, bohatství, slávy!« Hle, jak ti vlci jako beránci k tobě přicházejí. Poddáš se jim, podlehneš. Promarníš statek svůj — a kde jsou ti beránci? V dravé vlky se proměnili — odkopnou tě a vysmějí se ti nyní: nemáš peněz? však jiní také nemají a jsou živi. Proto pilně se varujte falešných proroků, přichází v rouše ovčím, uvnitř jsou však vlci hltaví.

Malomocní ve St. Zákoně na místech osamělých a pustých přebývati musili, aby se žádným zdravým člověkem do styku nepřišli a jej nenakazili. Podobně tak by měli lidé ctnostní a zbožní vyhýbati se společnosti lidí nešlechetných, aby od nich nejen nakaženi, nýbrž i docela zkaženi nebyli. Vizme Petra, toho neohroženého apoštola. Zapřísahá se, že Krista nezapře, mečem Mistra svého brání a přece klesne a bojácně zapírá. A kdy? Na dvoře Kaifášově, ve společnosti zpustlých vojínů římských. Samson byl muž nejsilnější, ale hříšnou příležitostí klesl. David byl muž nejzbožnější, hříšná však příležitost ku pádu ho přivedla. Šalomoun byl nejmoudřejší, hříšná společnost učinila jej však hříšníkem.

Tak dělo se osobám svatým, osobám zbožným. Proto nikdo neříkej, jsem již dost starý, mám dosti rozumu, abych se nedal svésti falešnými proroky, zlými společníky. V jedné rodině zakázal kdysi otec dítkám, aby neobcovaly s jistými lidmi, jichž chování nebylo právě nejlepší. »Ale otče,« řekla mu jednou dospělá již dcera, »co pak jsme malé děti, že se o nás tolik bojíte? Vždyť přece máme rozum.« Otec neříkal nic, ale šel ke kamnům, vzal uhel a podal ho dceři, řka: »Vezmi jej jen do ruky, je vyhaslý, již nepálí.« Dcera vzala uhel do ruky a počernila si ruku a z neopatrnosti i šat. »Vidíš,« pravil otec, »už je uhaslý a přece maže a tak zamaže i zlá společnost.« »Kdo miluje nebezpečí, zahyne v něm,« praví moudrý Sirach 3, 27. Nechať si nikdo nemyslí, že obcuje se zlými, dobrým zůstane. Nikdy a nikterak ne. Nemožno, aby si člověk nespálil ruku, strčí-li ji do ohně. Nemožno, aby moucha vletící do plamenu křídla si nespálila. Prašivá ovce nakazí celé stádo ovcí zdravých, od shnilého jablka nakazí se množství jablek dobrých. Málo kdy zlý člověk se polepší mezi dobrými, ale dobrý mezi zlými obyčejně se pokazí.

Nejmilejší! Žijeme v tom víru světa, uprostřed lidí zlých. Býváme často lidmi zlými lákáni a sváděni ke zlému, vídáme denně zlé příklady. Jsme takořka všude falešnými proroky ob-

klopeni. Bděme, buďme na stráži. Vyhýbejme se jich společnosti, opovrhujme jich lichocením, neposlouchejme jich falešné rady, nenásledujme jejich příkladu. Nevěřme jejich slovům, nevěřme jejich slibům. Věrnými za to však zůstaňme ovečkami dobrého pastýře svého Ježíše Krista, který život svůj obětoval za nás. Amen.

Frant. Čech, kooper. v Šaraticích (Morava).

Neděle VII. po Svatém Duchu.

»Ó bys poznalo i ty, a to v tento den tvůj, co tobě jest k pokoji!
Luk. 19, 42.

Po úpatí hory olivetské směrem k Betfage vede ještě dnes cesta, po které Pán Ježíš před Svou smrtí kráčel do Jerusaléma; uprostřed hory stojí kaple, jež nese název: »Dominus flevit« t. j. Pán plakal, poněvadž dle náboženského sdělení na tom místě se Pán Ježíš zastavil, aby odtud, odkud věru je nejkrásnější pohled na město, prorokoval zkázu jeho. Vida pak tolik nádherných staveb — bylť za Jeho časů Jerusalém větší a výstavnější — plakal, poněvadž osud jeho, zrakem svým duchovním, jenž jej potkal r. 67 po Kr., napřed zřel. »O bys poznalo, atd.« jsou ona tklivá slova, jež tu promluvil. Přišed do chrámu, počal vymítati ty, kdož tam kupovali i prodávali.

Osud, jejž Pán Ježíš Jerusalému prorokoval, jej neminul, protože většina obyvatelstva v Kristu nepoznala Mesiáše, Jemu odporovala a Ho i na kříž přibila. Byli ovšem jednotlivci, kteří k Němu ihned přilnuli, jakmile slyšeli slova spásy z božských úst Jeho a viděli činy, které učiniti může pouze kdo od Boha byl poslán. Mezi těmi byli apoštolé a učenníci a pak několik věrných, jako *svatá Máří Magdaléna*, jejíž památku ve středu konáme.

Maria byla sestrou Lazara a Marthy a poněvadž pro svůj lehkovážný život od nich nebyla milována, žila sama na svém statku Magdala na západním břehu jezera genezaretského; proto sluje také Magdaléna. Úplná změna stala se s ní, když slyšela Pána Ježíše; aby svou úctu Mu dala na jevo, byla to ona, jež vylila drahou mast na hlavu Jeho v domě farisea Šimona. Od té doby se svou rodinou se smířila a žila s ní pohromadě v Bethanii, kde ovšem měla ještě častěji příležitost Pána Ježíše slyšeti a své obrácení od hříchu k ctnosti Mu dokázati. Ona to byla, jíž se zvlášť ukázal Pán po Svém z mrtvých vstání, ona byla mezi ženami, jež Ho přišly pomazat, ona s Matkou Boží stála pod křížem. Tolik víme ze života této kajicnice.

V sobotu je svátek *sv. Jakuba Většího,* apoštola, jenž byl bratrem Janovým a synem Salomy, o níž praví Písmo sv., že též byla mezi ženami, jež přišly pomazat tělo Kristovo. On a bratr Jan tvořil s Petrem důvěrnější, abych tak řekl užší apoštolský

sbor; oni tři byli s Pánem při jeho proměnění na hoře Tábor, oni uvedeni byli dále do zahrady getsemanské před umučením Jeho. Pro ráznou povahu dal Pán Ježíš oběma jméno Boanerges, t. j. synové hromoví, kterouž také častěji skutkem dokázali.

Kde sv. Jakub po nanebevstoupení kázal evangelium, nemožno s určitostí říci, má se však všeobecně za to, že přišel až do Španělska, Francie, Anglicka, vrátil se však do Jerusaléma, kde tak horlivě si počínal, že Herodes Agrippa dal jej i se sv. Petrem vsaditi do žaláře, a co pro Petra nepřišel ještě čas a on zázračným způsobem andělem byl vyveden, byl svatý Jakub sťat mečem na tom místě, kde dnes stojí zámožný klášter Arménů a kostel patriarchy zasvěcený sv. Jakubu. Jeho tělo přeneseno z Jerusaléma do Španěl a uloženo v městečku Irii Flavii, kde vznikl jeden z největších a nejnádhernějších kostelů světa San Jago di Kompostella t. j. sv. Jakub v Komposteli. Dnes je to velké město a jedno z nejslavnějších míst poutnických v křesťanstvu se sídlem arcibiskupa. Sv. Jakuba staršího sluší rozeznávati od jiného apoštola Jakuba, jenž byl synem Alfea, biskupem jerusalémským a zemřel rovněž smrtí mučennickou, byv shozen s věže dolů.

V neděli konečně je památka *sv. Anny*, manželky Jáchyma a matky Panny Marie, jež se ve světě křesťanském ctí jako vzor manželky a matky a její rodina jako vzor zbožné, bohoodevzdané, pokorné a tiché rodiny. Manželé tito neměli dítek, což bylo u židů spojeno s hanbou a tu dal jim Bůh na mnohé modlitby a slzy dceru, jež zaujímala, co svět světem stojí a jak dlouho ještě státi bude, vždy první místo mezi dcerami Evinými, byvši již v ráji za matku Mesiáše předurčena.

Zase tři postavy a to z nejprvnějších dob křesťanství předvedl jsem Vám, drazí v Kristu, dnes, postavy, jež i ve svých chybách mohou nám sloužiti za zrcadlo. Byla-li Máří Magdalena hříšnicí, nebyla ani první ani poslední, byla ale beze vší pochyby první kajicnicí křesťanskou, která v pravý čas poznala, co jest jí k spasení a dle toho také jednala: Ó co je lidí, co je společností občanských, co měst, co národů, nad nimiž by Spasitel, kdyby dnes na svět přišel, rovněž plakati musil a zvolati: »Ó kdybyste aspoň vy poznali, co je vám k spasení!« Žel, že je dnes mnoho lidí, ba celých národů, již vidí spásu, blaho a dobro pro sebe a pro potomstvo v něčem, co k dobrému nikdy nevedlo a vésti nemůže a přec úsilovně to podporují a ve společnosti lidské tomu místo zjednávají, nalézajíce vždy nesoudných lidí dost, kteří při nedostatku vlastního úsudku jdou za jinými, domnívajíce se, že ti tomu lépe rozumí. Může-li býti, neb byla-li někdy národu k prospěchu nevěra? Neukazovali národové, kteří víry se zřekli, vždy slabost a mravní pokleslost, naopak, nebyli-li jiní, kdož víře předků věrni zůstali, silní, mravně zachovalí, a netěšili-li se blahobytu?! Může-li býti obci, národu ke škodě škola, sirotčinec, chudobinec a každý jiný ústav dobročinný? »Kdo pak by byl tak bláhový, aby něco podobného tvrdil,« řeknete mně vy a přec celý národ,

a to jinak inteligentní národ, národ francouzský, kde ti, již jsou při vládě, ústavy takové, patří-li katolickým řeholím, zavírají a lid, katolický lid, braní se sice, ale ne tak, jak by mohl a měl. Nemusil by Spasitel plakati nad lidem, jenž v zaslepenosti své boří trůn Boží a staví na jeho místě modly své, modly svobody a falešné osvěty?! Nezvolala-li by dnes ona žena, jež byla příslušnicí téhož národa a kterou odpravili proto, že nebyla stejného s nimi smýšlení, jako zvolala před sto lety na šafotě: »Ó svobodo, co zločinů páše se ve jménu tvém?!«

Drazí přátelé! I nám jest často učiniti důležitý krok v životě, kterým spolu rozhodnouti máme, jací lidé se k veslu vládnímu a k řízení veřejných záležitostí dostanou; zkoumejme při každém takovém kroku život muže, jehož důvěrou svou pověřiti hodláme, a neshledáme-li štít jeho čistý, pamatujme na slova Páně: »nemůže zlý strom dobrého ovoce vydávati« Zkoumejme i pohnutku a úmysl svého vlastního jednání a nebude-li tento čistý, náboženstvím dovolený, obraťme se v pravý čas, aby nad skutky našimi nemusil plakati Ten, jenž přišel hledat a spasit, co zahynulo. Amen.

Josef Kousal.

Neděle VIII. po Svatém Duchu.

O užitcích almužny.

»Jáť pravím vám: čiňte sobě přátely z mamony nepravosti, aby, když zhynete, přijali vás do stanů vašich.«
Luk. 16, 9.

Dnešní podobenství o *vladaři nespravedlivém*, má v sobě naučení mravů, že jeden každý musí z propůjčených sobě od Boha darů účty skládati a že máme *bohatství jako prostředků ke spáse své užívati.* Nechválil pán vladaře za to, že ho podvedl, ale že sobě *opatrně* počínal. Nouze kvačila, pracovati neuměl, žebrati se styděl; čím se tady bude živiti?

Vladař onen obezřetně jednal ohledně *časného* života; Spasitel pak napomíná nás, abychom opatrně jednali, chtíce dobýti si *spasení věčného.* Jeden z mnohých prostředků k dosažení cíle toho jest obsažen ve slovech Ježíšových: »Čiňte sobě přátely z mamony nepravosti, aby, když zhynete, přijali vás do stanů vašich,« to jest jinými slovy: Užívejte bohatství, jež mnohé lidi přivádí k nepravosti, k dobrému svých bližních, *dávejte almužnu*, by vám všechno odplatil Pán v nebesích. K almužně nabádá Spasitel, slibuje za tyto dobré skutky odplatu mnohou. Církev svatá k almužnám vybízí podnes a láska k bližnímu tuto povinnost s sebou přináší.

Že pak almužna jest užitečna, nejen chudým, *ale i tomu prospívá, kdo ji uděluje, to budiž* předmětem dnešní řeči mé.

Pojednání.

1. *Almužna zjednává lidem požehnání.*

Almužnou rozumíme nejen onen *peníz*, který kdo bližnímu udělí, ale *každou pomoc*, kterou spolubratřím v chudobě z lásky k Bohu prokazujeme. Pomoc ta jest buď duchovní anebo tělesná. V dnešním evangeliu má Spasitel na mysli almužnu *tělesnou*. Almužnou jest sytiti lačné, napájeti žíznivé, odívati nahé, navštěvovati nemocné, do domu přijímati pocestné, vysvobozovati zajatce, pochovávati mrtvé.

Nespravedlivý vladař, jako chytrý a obezřetný syn tohoto světa, věděl dobře, že mu nikdo *nic dobrého* neprokáže, jestliže on napřed tak neučiní. Proto *odpouštěl* ještě za svého vladaření svým dlužníkům, aby mu to jednou oplatili a výživu mu poskytli. Buďmež následovníky *opatrnosti vladařovy* s tím rozdílem, že jako synové světla almužnu ne z cizího, ale ze svého a ne pro časný zisk, ale z lásky k Bohu poskytovati budeme.

Bůh Sám nás k tomu vybízí: »Pro přikázání přijmi chudého a pro nouzi jeho neopouštěj ho prázdného. Skládej poklad svůj v přikázáních Nejvyššího a prospěje tobě více nežli zlato.« Sirach 29, 12 a 14. »Kdo náchylný jest k milosrdenství, požehnán bude: nebo z chleba svého dal chudému.« Přísl. 22, 9. »Kdo dává chudému, nebude míti nouzi, ale kdo pohrdá prosícím, trpěti bude nedostatek.« Přísl. 28 27.

Spasitel pak nejednou k almužně věřící nabádal a pobízel: »Dávejte a bude vám dáno, míru dobrou, a natlačenou a natřesenou a osutou dají v lůno vaše; tou zajisté měrou, kterou měřiti budete, bude vám zase odměřeno.« Luk. 6, 38 »A kdožkoli dá nápoje jednomu z těchto nejmenších číší vody studené, zajisté pravím vám neztratí odplaty své.« Mat. 10, 42.

Že almužna přináší *požehnání*, dosvědčují nejenom zřejmá slova Písma sv., ale i příklady patrné. *Vdově ze Sarepty* požehnal Hospodin v nádobách jak mouky tak i oleje, poněvadž *nasytila* proroka *Eliáše*, ač sama se synem svým hlad trpěla.

Podnes *Bůh odměňuje* almužnu Svým požehnáním. Často vídáme lidi, kteří hojně almužnu chudým rozdávají, takže se nám zdá, jakoby pro svoji dobrotivost na mizinu přijíti musili. A přece tomu není tak, naopak, jejich statky se množí, neboť jim Bůh dává *požehnání*. Na těch se plní slova *Šalomounova*: »Jedni udělují vlastních věcí a bohatší bývají, jiní mocně berou cizí věci a vždycky v nouzi jsou. Duše, která dobrořečí ztuční a kdož jiné napájí, i sám napojen bude.« Přísl. 11. 24 a 25.

Čeho jest nám více třeba nad *požehnání Boží?* Naše pole zahrady, luka, vinice, také by rodily, kdyby Bůh nežehnal? Naše řemesla, obchody a všelikerá práce přinášela by užitek, kdyby na všem tom požehnání nebes nespočívalo? Aby se nám tedy milosti a pomoci té dostalo, hleďme býti dobročinni a milosrdni ke svým spolubližním, udělujme *almužnu*. *Svatý Pavel* v tom smyslu napomíná *Korintské i nás*: »Kdo skoupě rozsévá, skoupě i žíti bude;

a kdo rozsévá v požehnání, z požehnání i žíti bude. Jedenkaždý dej, jakž uložil v srdci svém, ne se zármutkem nebo z mušení, nebo veselého dárce miluje Bůh.« 2. Kor. 9. 6 a 7.

2. *Almužna působí odpuštění hříchův.* Kdo almužnu uděluje, činí dobrý skutek a zjednává si zásluhu v nebesích a proto Bůh i nám hříchy promíjí, jak dosvědčuje zbožný *Tobiáš*, když napomíná svého syna: »Ze statku svého dávej almužnu a neodvracuj tváře své od žádného chudého; nebo tak bude, že ani od tebe nebude odvrácena tvář Páně. Kterak budeš moci, tak buď milosrdný. Budeš-li míti mnoho, dávej mnoho; jestliže málo míti budeš, i z mála rád udělovati hleď. Odplatu zajisté dobrou skládáš sobě ke dni potřeby. Nebo almužna od všelikého hříchu i od smrti vysvobozuje a nedopouští duši jíti do temnosti.« Tob. 4, 7 až 11.

Když král *Nabuchodonosor* mnohými hříchy urážel Boha, předstoupil před něho prorok *Daniel* a napomínal ho, řka: »Protož, králi, nechať se tobě líbí rada má a hříchy své almužnami vykupuj a nepravosti své milosrdenstvím nad chudými; snad odpustí Bůh hříchům tvým.« Daniel 4, 24.

Jak Tobiáš, tak Daniel slibují, že Bůh odpouští hříchy těm, kteří almužnu dávají spolubratřím v chudobě a nouzi.

Spasitel napomínaje nepřátely Své, kteří mnohými byli obtíženi hříchy, vybízí je k almužně, slibuje, že očištěni budou. »Ale však z toho, co v nich (nádobách) jest, dávejte almužnu, a všecko vám bude čisté.« Luk. 11, 41.

Svatí Otcové dosvědčují, že Bůh proto také chudé na svět posýlá, by bohatí měli příležitost almužnami své *viny smazati;* neboť by snadno zahynuli, kdyby těchto nebylo. »Já chci milosrdenství a ne oběť,« dí Hospodin. Oseaš 6, 6. Bůh chce, aby lidé milosrdenství svým bližním prokazovali a ne jenom jako židé oběti vnější přinášeli, aniž by srdce o tom vědělo.

Almužnami lze zjednati odpustění hříchů nejen *živým* ale i *mrtvým*; proto bylo a jest chvalitebným na mnohých místech obyčejem, že se při pohřbech na chudé pamatuje a že lidé v posledních vůlích jim odkazy činí, by v den pohřbu nebo jinou příhodnou dobu almužnami byli poděleni.

Užívejme tedy také *tohoto pramene* odpuštění hříchů, neboť nikdo neví, kolikráte se před Bohem zjevně nebo tajně provinil. Hleďme splatiti část vin svých almužnou. Všechno bohatství, všechny statky musí každý zde ponechati a jenom jednomu každému zůstane poklad, který si uložil v království nebeském.

3. *Almužna zjedná lidem laskavého Soudce na věčnostech.* Kdo na tomto světě rád almužny dával, spravedlivý život vedl a v milosti Boží zemřel, ten má v nebesích pojištěné místo a mnoho přímluvcův a orodovníků ho čeká, tak že soud jeho dobře dopadne.

»*Blahoslavení milosrdní,*« dí Spasitel, »neboť milosrdenství dojdou.« Mat. 5, 7. Čiňte milosrdenství, dávejte almužnu a i vám bude dáno, i vám se Hospodin milosrdným, laskavým ukáže.

To dokazuje Pán Ježíš, vyličuje *poslední soud*, jakým se ukáže k hodným a spravedlivým, vůbec k těm, kteří prokazovali na světě skutky křesťanského milosrdenství. »Pojďte požehnaní Otce Mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa, Nebo Jsem lačněl a dali jste Mi jísti, žíznil Jsem a dali jste Mi píti; hostem Jsem byl a přijali jste Mne; nah jsem byl a přioděli jste Mne; nemocen a navštívili jste mne; v žaláři Jsem byl a přišli jste ke Mně.«

A na otázku spravedlivých, kde konali Spasiteli tyto skutky, odpoví laskavý Soudce: »Amen, pravím vám, pokudž jste to činili jednomu z bratří těchto Mých nejmenších, Mně jste to činili.« Mat. 25, 34—36 a 40.

Že almužna milostivého Soudce nám zjednává, o tom pěje David: »Blahoslavený, který nad nuzným a chudým rozpomíná se; v den zlý vysvobodí jej Hospodin.« Žalm. 40, 1.

Při soudě na věčnostech, jakmile takový dobrodinec z hrobu vstane, hned bude obklopen těmi, jimž za živa milosrdenství prokazoval. Přijdou zajisté chudí, jež obdaroval, nemocné, které obsluhoval, vdovy a sirotci, jichž se ujímal, zajatci, jež vysvobozoval, utištění, jež těšil a jiní mnozí, jež dobrodiním zasypával. Almužna přinese mu korunu slávy a vítězství.

Dávati almužnu rozkazuje Bůh slovy: »Kdo by měl statek tohoto světa, a viděl by bratra svého an trpí nouzí a zavřel by srdce své před ním, kterak láska Boží zůstává v něm?« I. Jan. 3, 17. A z Božího přikázání kdo se může vymknouti? Sv. Pavel biskupu Timotheovi nejdříve na srdce klade, by povzbuzoval bohaté k četným almužnám.

Kdo není bohat na statky vezdejší, ať koná jiné skutky milosrdenství, ku kterým má dost síly a schopnosti. Almužnu dávati jest *užitečné*. Nespravedlivý správce dbal časného jenom zisku, rozdávaje dary, na nás však jest, abychom na paměti měli užitek nejen časný ale i věčný, by nám almužna, již udělujeme, zjednala časné požehnání, odpuštění hříchův a získala nám mírného a vlídného soudce v nebesích. Amen. *Alois Dostál.*

Neděle VIII. po Sv. Duchu.

»Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen a kdo se ponižuje, bude povýšen.«
Luk. 18, 14.

»Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen a kdo se ponižuje, bude povýšen,« slovy těmi chtěl nás Pán Ježíš poučiti, jak Bohu i lidem protivná a hloupá je pýcha a nadutost.

Ne vždy ten, kdo se dere ku předu, má opravdu cenu, ve skutečnosti cenným je, kdo o úsudek světa nestojí a komu na tom záleží, aby cenným byl před Bohem a svým svědomím, neboť věčně platným zůstane slovo Páně: »Kdo se povyšuje atd.«

Jako doklad, že nám na úsudku světa nesmí býti záleženo a že může býti někdo zcela jiným, než za koho jej svět považuje, stůjtež nám dnes dva svatí, jichž památku v těchto dnech konáme a sice sv. *Ignác z Loyoly*, jenž má svátek v pátek a sv. *Alfons Liguori*, jehož památka připadá na budoucí neděli.

Jméno žádného svatého naší katolické Církve nebylo tak často a tak nevážně v listech nevěrců a jinověrců vyslovováno, jak jméno sv. Ignáce, zakladatele řádu jesuitů, čili jak nepřátelé jim přezděli jezovitů.

Musilť tento řád získati si o katolickou věc nesmírných zásluh, když kde jaká moc pekla se proti němu vzbouřila a o jeho potlačení se přičinila. Kdyby jesuité byli lidé nepatrní, aneb prostřední, nevěrcům ne nebezpeční, byli by měli sv. pokoj; že to byli ale muži vynikající a následkem toho vlivuplní, stali se předmětem útoků nepřátel Kristových v první řadě. »Moc cti, moc nepřátel,« říká se a je to věru pravda. Neupírám, že některý člen tohoto řádu zneužil svého mocného vlivu, jaký měl na toho onoho panovníka, neb mocného tohoto světa, ale že by většina, neb dokonce všickni byli takoví, jak je líčí hlavně židovští spisovatelé krvavých románů, kde se jim přidělují úlohy švindlířů, zlodějů a vrahů, to je, jak sami uznáte, darebácká lež, jež vymysliti může jen nesmířitelné ďábelské záští. Naopak, jsou známa jména jesuitů světců a vlastenců, jakým byl Balbín, Jiří Plachý, Martin Středa, Moravan a j. vedle celé řady jiných, jež Církev jako svaté ctí.

Do dnes nevymřelo toto záští proti nynějším jesuitům, kteří se do světských záležitostí nemíchají a žijí pouze vědě a hlásání víry zvlášť mezi třídou vzdělanější a z toho je patrno, jak se jich svět bojí. Vždyť nejsou nepřátelé katoljcismu ani s tím spokojeni, že náš následník trůnu má za zpovědníka jesuitu, ne jinak než jakoby jesuité měli se státi jednou kancléři a ministry rakouské říše.

Vzdor všem jsou jesuité dnes nejučenějším řádem světa a ač nemají žádného jmění a jich předpisy řádové jsou přísné, mají neustále dost nadaných mladých lidí, kteří se k nim hlásí, kdežto v jiných klášteřích, kde kyne mladíkům život pohodlnější, je o kandidáty nouze. Zvláštní to věru úkaz, zvlášť v době naší, kdy vše se žene jen za užíváním a za dobrými časy a kdy sebezapírání a odříkání jsou ctnosti tak neznámé. Všickni vynikající kněží na východě jsou odchovanci jesuitů, kteří mají v některých městech, jako Beirutě, Kahýře a j. své vysoké školy s fakultami nejen bohoslovnými, ale i filosofickými a lékařskými.

Avšak obraťme se již k zakladateli tohoto řádu, jemuž ani ve snu nenapadlo, když řeholi svou zakládal, jak se bude někdy svět dívati na jeho dílo, jež z nejčistšího úmyslu, pravé lásky ku Kristu a Jeho Církvi započal

Ignác narodil se r. 1491 na otcovském zámku Loyola ve Španělsku. Jako mladík krásný, urozený a vzdělaný, měl před sebou skvělou budoucnost již započal jako důstojník královského vojska, oddávaje se dle tehdejších mravů všem radovánkám světa a byl by o něm v pozdějších časích zajisté nikdo více neslyšel,

kdyby Bůh zvláštním způsobem nezasáhl do jeho života a nepřivedl jej na jinou dráhu. V bitvě u Pampeluny mezi Španěly a Francouzy byl na obě nohy raněn a od Francouzů na rodný zámek dopraven, kde dlouho na lůžko upoután v dlouhé chvíli život trávil. Nemaje nic jiného, sáhl ke čtení životů svatých, ke kteréžto knize tak láskou zahořel, že ji téměř ani z ruky nedával. Ignác žasl, když četl o mužích vznešených, kteří opustivše svět a jeho lákadla, zasvětili život svůj Ježíši Kristu a trávili život v chatách a jeskyních a jako druhdy sv. Augustin, tak i on dospěl k výsledku: když to dokázali jiní, proč by pro něj to bylo nemožným? Přesvědčil se, že užívání světa neupokojilo duši jeho, ale že v ní zanechalo prázdnotu a umínil si začíti nový život po způsobu svatých, jichž životopisy rozjímal. Jakmile se uzdravil, sedl na kůň a odjel do blízkého kláštera Monserratského, kde vykonal generální zpověď a učinil slib, že podnikne pouť do Jerusaléma, což také vykonal a r. 1523 jako dvaatřicetiletý muž klečel u hrobu Spasitelova. Chtěl zůstati ve sv. zemi a kázati víru pohanům, ale přesvědčil se sám, že mu schází to nejhlavnější bohoslovné vzdělání a proto nastoupil cestu zpáteční a dal se zapsati na bohoslovnou fakultu pařížskou. Zde utvořil spolek mužů stejně smýšlejících, kteří později stali se členy řádu, od něho založeného. Jmenují se zvlášť kněz Petr Fáber, jehož památku budeme pozítří konati, František Xaverský, pozdější apoštol Indie, Salmeron, Lainez a j. tři, kteří jednoho dne přijali v podzemní kapli chrámu Montmartského nejsvětější Svátost a slavně slíbili od této chvíle čistotu zachovati a za hesla: »vše k větší slávě Boží« zasvětiti život svůj hájení sv. Církve a své služby nabídnouti papeži, jemuž slíbili naprostou poslušnost. Bylo to v době, kdy vystoupil Martin Luther a Bůh Sám se postaral o obhájce autority papežské, jež v Německu tak neslýchaným způsobem byla napadena. R. 1537 byl Ignác z Loyoly v Benátkách na kněžství posvěcen a kam dvě léta na to došlo tovaryšstvo Ježíšovo, jak se Ignác se svými soudruhy nazval, papežského potvrzení.

Ignác stal se generálem celého řádu, jenž nabyl v brzku ohromného rozšíření ve všech dílech světa. Zemřel r. 1556 a byl ani sto let na to za svatého prohlášen, třeba nepřátelé Církve Boží všecku nenávist, již oproti jeho řádu chovali, na něho přenášeli. Zda-li si tento světec, jenž z nejčistší lásky k Bohu řád svůj založil, nenávist tu zasloužil, suďte sami! Ale takový je již svět. Dovede buď kamenovati nebo na rukou nositi; pro věčné, spravedlivé posouzení mužů vynikajících, poměrům doby, v níž žili, úmyslů, z jakých jednali, pro to nemá smyslu a jsou to bohužel i katolíci, kteří po přečtení nějaké »historie Jesuitů« jsou se svým úsudkem ihned hotovi a mluví tak, jak z péra protestantského poučeni byli. Že protestanté jesuitům nemohou přijíti na jméno, rádi věříme; vždyť řád jesuitský byl povždy nejsilnější baštou proti protestantismu.

Jiný světec naší Církve, na něhož nepřátelé katolicismu zvlášť v posledních dnech surový útok učinili, je sv *Alfons Liguori*,

biskup a učitel Církve. Byli to zvlášť dva muži ze řady t. zv. Všeněmců, kteří na říšské radě odvážili se z nemravnosti viniti spisy tohoto učence, jež on na kolenou a v největším odříkání psal, maje na mysli zpovědnické vzdělání těch, kdo se na kněžství připravují a ne svinstvo, jaké nepřátelé víry na jiných hledají, ježto ho sami plni bývají. Že by studující lékařství nemravnost tropili, když tělo lidské pytvati musí a jednotlivé části jeho učiti se znáti, to nikomu nenapadlo tvrditi; že budoucí lékaři duší lidských učí se znáti všecky záhyby a vášně srdce lidského a že biskup pro ně a pro jich vzdělání knihu napíše, nad tím opováží se tito jednostranní nedoukové a náboženští odpadlíci pozastavovati. A kdyby to byli jen nedoukové a nepřátelé, ale oni jsou sami lidé bezectní a nestydatí, kteří na říšské radě volají: »matky chraňte své dcery, manželé své manželky před zpovědnicí!« co sami, když je nikdo nevidí, bezectně se chovají. Pán Bůh chtěl sv. Alfonsu Liguori dáti zadostučinění, neboť brzy na to, co na jeho knihu plivali, jeden z těch čistých pánů dopustil se skutku, jenž co do šerednosti hledá sobě rovného. Svedl nevěstu svého přítele a šel mu za svědka k sňatku a za kmotra dítěti. Výčitkami svědomí pronásledována, přiznala se mladá choť svému manželi a tak věc přišla na jevo. Dnes volají za ním lidé: »muži pozor, W. jde!« Jak nečistí lidé budou knihu sv. Alfonse z nečistoty viniti, toho se on jistě nenadál. Dokud to nepřišlo na jevo, byl W. počestný muž, který osmělil se strhovatl světci katolické Církve jeho gloriolu; dnes ovšem mlčí a stydí se. Jak klamný je úsudek světa a jak spravedlivě soudí Bůh a rozsoudí nás jednou všecky na dva tábory, kam každý z nás bude dle zásluhy patřiti. Tu odhaleni budou všickni fariseové, kteří mluví: »Bože, děkuji Ti, že nejsem jako jiní lidé a jako tento publikán.«

Sv. Alfons narodil se r. 1696 z rodičů šlechtických. Stal se doktorem práv a znamenitým advokátem. V jedné důležité při, v níž jednu stranu proti jinému znamenitému advokátu hájil, vynesli soudcové rozsudek pro jeho stranu nepříznivý, což Alfonse Liguoriho tak dojalo, že přes tuhý odpor rodiny opustil práva a stal se knězem. Založil družstvo nejsvětějšího Vykupitele, čili t. zv. Liguoriány, kteří až posud trvají a hlavně jako missionáři jsou činní, stal se prvním představeným svého řádu, odkud papežem byl povolán pro svou velikou učenost, laskavost, štědrost a dobrotu na stolec biskupský. Přílišným psaním — napsal celou řadu knih — seslabil své tělesné síly tak, že ke stáru byl celý shrbený a tak se také maluje. Jakmile ale tento shrbený stařeček objevil se na kazatelně, tu jako by celá postava jeho rostla a posluchače přímo elektrisovala. Třináct let byl biskupem, zbytek pak života strávil v řádě svém na modlitbách a množe dále čest a slávu Boží obratným svým pérem. Byl zvláštním ctitelem nejsvětější Svátosti oltářní a blahoslavené Panny Marie. Zemřel jako štařeček 91letý a teprve před šedesáti lety byl za svatého prohlášen.

To jsou ti naši světci, jimž nepřátelé naší víry nesahají ani

ke kolenoum, jimž však v drzostné smělosti dovolují si utrhati. Tažme se jich, čtěme podrobné jejich životopisy, hajme je proti nepřátelským útokům a buďme hrdi zvlášť na Církev, jež takové muže zplodila. Nejlépe však vážnost svou jim projevovati budeme, budeme-li je v jejich skvělých ctnostech následovati, nic nedbajíce pokryteckých farizeů, i když v posměch nás uvésti hledí, neboť i o nás platiti bude slovo Spasitele: »Amen, amen pravím vám, tento vešel do domu svého ospravedlněn.« Amen.

Josef Kousal.

Řeči příležitostné.

Na slavnost porciunkule.

Láska k chudobě — prostředkem proti lakotě nynější doby.

»Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.«
Mat. 5. 3.

Nábožní křesťané! Smutný byl stav ve světě na počátku třináctého století. Ve Francii a Italii objevily se s kacířskými naukami také kommunistické myšlénky; právo majetnické bylo popíráno; všude v nižších třídách lidu to vřelo, bohatí pak v smyslnosti a bezuzdnosti žili. Aby tyto rány zahojili, povolal Bůh zvláště dva muže: sv. Františka z Assissi a sv. Dominika. Tito muži zvolili si sami dobrovolnou chudobu a nařídili svým bratřím řádovým, aby si vyžebrali, čeho k živobytí potřebují. Objevila se na bojišti světa dobrovolná chudoba a vysvobodila svět. Objevili se muži, bosí, odění v hrubý oděv, kteří všech pozemských statků se vzdali a vezdejší chléb svůj si vyžebrávali; objevili se všude, v městech i vesnicích, ve všech zemích a učili slovem a příkladem lidi znáti chudobného Ježíše Nazaretského. Učili lidi lásce k chudobě a tím zachránili tehdejší svět.

Přátelé! I za dnešních dnů všude vidíme rozšířenu lakotu, touhu po bohatství, po pozemských věcech, i hrozí vše to hrozným převratem. Aby se hroznému převratu předešlo, není i dnešního dne jiného prostředku, než lásky k chudobě, které sv. František z Assissi slovem a příkladem učil. Ano, *láska k chudobě jest jediným prostředkem proti lakotě nynější doby.* To je předmětem našeho dnešního rozjímání ke cti sv Františka z Assissi.

Rozjímání naše rozpadá se samo sebou ve dvě části:

I. *V první ukáži vám jednu velikou bolavou ránu nynější doby, totiž lakotu a ve*

II. *části ukáži vám prostředek proti této lakotě, totiž lásku k chudobě.*

Pojednání.

I.

Lakota a touha po pozemských věcech táhne se všemi časy a všemi národy a byla spoluvinnicí na největším počtu jejich neřestí. Čím více požitkářství rostlo, tím bylo lidstvo po bohatství žádostivější. Nalézáme proto, že u všech národů všech časů lepší duchové naříkají a stěžují si do spoust, které lakota a ziskuchtivost ve světě nadělaly. Ale největší škody způsobily v době, v níž žijeme. Proto jest jednou z nejhorších bolavých ran nynější doby žádostivost očí v dychtění po penězích a statcích.

Příčiny vězí v zásadách nynější doby. Křesťanství učí, že jest člověk na zemi, aby pro lepší, věčnou budoucnost na onom světě bojoval, pracoval a trpěl. Avšak v první polovici 19. století vystoupili učenci a hodili do světa větu *o boji o bytí.* Hlásali, že každý člověk bez ohledu na svého bližního má hleděti, zde na zemi co možná nejvíce světa a jeho požitků užívati. Proto také platilo: všemi prostředky peněz nabývati, je míti, užívati. Jedním slovem: Peníze získati jest hlavní úlohou v boji o bytí, neboť jedině peníze umožňují život požitkářský.

Tu se ovšem nemůžeme diviti, když ve všech třídách dnešní naší společnosti služba mamonu také vlády nabyla, jaké nikdy před tím.

V ziskuchtivých myšlénkách, v odvážných spekulacích a klamných nadějích na získání peněz bez zvláštní námahy pohybuje se ponejvíce dnešní společnost. Peníze jsou konečným cílem veškeré životní dráhy, nejvyšší stupeň vší cti.

Ziskuchtivost také v posledních letech třídní boj a třídní nenávist velice rozpoutala. Lid těžce pracující pokládá se za vyděděnce a chce míti také podíl na mamonu boháčův; proto shledáváme namnoze u pracujícího lidu nenávist vůči majetným.

Bohatí a chudí stojí naproti sobě v nenávisti a opovržení, úplně jsou od sebe odloučeni v názorech, smýšlení, citech, ve způsobu života. A v této nenávisti, v tomto odloučení vězí největší nebezpečí pro budoucnost. Všichni, kdo mohou, hrnou se do měst, poněvadž jsou města středisky lehčího výdělku a požitku. A v městech jak se lidé honí po penězích a pro peníze! Co způsobilo nezřízené shánění peněz v ,nynější době?

Na jedné straně přebytečné ohromné summy a na druhé straně ohromnou bídu mass lidu; na jedné straně bezsrdečnost a přepych, na druhé straně nenávist a zoufalství, zoufalství a divokou žádostivost také něco míti, neboť dnešního dne platí ve světě namnoze jen ten, kdo peníze má. Člověk bez peněz jest jako mrtvý. Hrozné jest, jsou-li peníze měřítkem toho, jakou cenu člověk má. Za starého věku cenili otroky podle hodnoty peněz, dnešního dne svobodné a zámožné.

Peníze nejsou dnes jen mocí, jsou vším, ctí, ctností, svobodou. Který boháč platí za bezectného, byť i toho zasloužil? Pro peníze neplatí náboženství, neplatí mravouka. Byť někdo sebe nepocti-

vějším způsobem peněz nabyl, přece má přístup do nejvyšších kruhů, dostane vyznamenání a povýšení.

Lakota činí z lidí pravé upíry. Uzavírají se společnosti, které uměle ceny výrobků do výše vyšroubují a tak peníze z kapes nuzáků vybírají. Nemravné úpadky se podnikají, které již z předu vypočítány jsou k tomu, aby si jmění zachovali a záhubě ušli, ve kterou pro úpadek četné rodiny upadají.

Ptejme se dále: Dle jakých zásad zakládají se dnešního dne rodiny, tyto základy lidské společnosti? Co má býti manželství? Spojení dvou srdcí až k smrti. Jeho základem má býti láska a úcta, láska, která každé oběti jest schopna. Za dnešních dnů však tento životní svazek není věcí lásky, nýbrž peněz. Ano, hlavní věc při tomto spojení zní: Kolik má? Kolik dostane? Ukáže-li se pak po svatbě, že tolik nemá nebo tolik nedostane, je po spokojenosti, je po lásce. Nesvornost a nenávist jsou tam, kde má býti láska a spokojenost.

Ptejme se dále: Co dělí srdce dětí od sebe, dětí, pro něž společné žití v otcovském domě nejsladší vzpomínkou a nejpevnější páskou pro život býti by mělo? Odpověď zní: To působí peníze. Ve společném bolu stojí děti pospolu u smrtelné postele otce nebo matky, a několik dní na to zasívá rozdělení majetku v dětech nenávist, žárlivost, nesvornost. Dědictví je od sebe odpudilo na dlouhá léta, snad pro celý život.

Nábožní křesťané! Krátkými tahy vylíčil isem vám žádostivost očí za dnešní doby, vylíčil jsem vám také její záhubné následky pro celou společnost lidskou, pro rodiny a život jednotlivce. To jest bolavá rána naší doby, která se má zaceliti, vyhojiti. Kde však nalezneme prostředku proti této bolavé ráně? Tento prostředek nalezneme, nejmilejší, v lásce k chudobě a o tom promluvíme v druhé části.

II.

Římský dějepisec Tacitus vypravuje podivuhodnou událost, Za císaře Tiberia dostoupila lakota v římské společnosti takového stupně, že sám Tiberius, r. 22. po Kristu na ostrově Capri prodlévaje, vážně o následcích lakoty přemýšlel. Vydal proto zákon proti lakotě a přepychu. Tento zákon nalezl jen odpor, a císař doznal, že on a stát bezmocni jsou obmeziti lakotu a požitkářství mužů a žen. Několik málo let po vydání onoho zákona byl za císaře Tiberia na hoře Kalvarii ukřižovan ten, který jediný světu ukázal prostředek, lakotu a s ní spojené náruživosti přemoci. Nikoli na ostrově Capri v nádherném paláci přebývající císař Tiberius byl s to, nýbrž chudý Ježíš Nazaretský, v jeslích narozený, který neměl, kam by hlavy položil. A který byl ten prostředek? Sv. Pavel naznačuje jej v druhém listě ke Korintským slovy: »Kdyžtě bohatý byl, chudým učiněn jest.« Pán celého světa, ten, jemuž dána všeliká moc na nebi i na zemi, stal se člověkem a to člověkem chudým. Ježíš Kristus, Syn Boží, narodil se chudý, žil

chudě a zemřel chudý. Chudoba Ho všude po celý život provázela; stála u Jeho kolébky v Betlémě, byla v domě Nazaretském, odňala Mu při smrti i oděv.

Sám praví: »Pojďte ke mně všichni, kteří obtíženi jste, já vás občerstvím,« neboť vám, chudým a obtíženým platí v přední řadě radostné poselství, které ve světě hlásám.

K bohatým pak dí. »Co jste nejmenšímu z bratří mých učinili, mně jste učinili.« Já jsem to, který chudý, nemocný, hladový mezi vámi chodím v chudých. Co jim odpíráte, odpíráte mně, a co jim dáváte, dáváte mně.

Chudé i bohaté postavil na rovný stupeň před Bohem: »Jeden jest váš Otec, který je na nebesích, vy pak jste všichni bratří.« »To je Mé přikázání, abyste se navzájem milovali. Buďte milosrdní, jako Otec váš milosrdný jest.« Tímto učením nabyl chudý, ve starověku tak opovrhovaný, opět své lidské důstojnosti.

Protože Ježíš Kristus, Bůh a Spasitel náš, chudý byl a tak velice chudobu miloval, vzniklo též něco ve světě, o čemž lidé před tím nikdy tušení neměli, totiž *láska k chudobě*, jakožto nejlepší vítězství nad žádostivostí očí.

Půvab chudoby, vycházející z jeslí Betlemských a zářící na kříži na hoře Kalvárii, způsobil v nesčetných lidech lásku k chudobě a přemohl lákání bohatství — a to až do dnešního dne. Nic nevyvolalo u pohanů větší podivení, než když viděli, že u křesťanů lidé všech stavů a pokolení radostně všech svých pozemských statků se zřekli a chudobu z lásky k Ježíši si vyvolili.

Ptejme se: Co jest znakem pravé duševní velikosti? Zajisté nikoli množství jmění, majetku, jinak by byl nejhobatší člověk také velikostí ducha nejvznešenější.

Velikou a vznešenou bude duše jen, čím více se odloučí ode všeho pozemského, od peněz, majetku a od žádostivosti po nich, kde peníze a statky bohem jsou, jemuž člověk slouží, nemůže býti již řeči o vznešenosti smýšlení a svobodě duševní. Čím více jmění člověk nahromadil, tím více stává se sluhou a otrokem svého majetku.

Křesťanská chudoba osvobozuje ode všech těchto starostí a nebezpečí. Zná jen jeden majetek: milost a pokoj Boží, a jen jedno dědictví: život věčný. Ježíš Kristus jest křesťansky chudému vším, majetkem, rodinou, otcem a matkou, neboť pamětliv jest slov Spasitelových: »Kdo otce a matku více miluje než mne, není mne hoden.«

A i v naší době je mnoho mužů a žen, kteří jsou proniknuti vírou, že jest lidská vznešenost, která nezávisí na statcích a požitcích pozemských. Popatřme na př. na milosrdnou sestru, která tmavého večera pokorně ulicemi města kráčí, aby v bezsenné noci, bez občerstvení, nebohého nemocného, kterého v životě snad nikdy nespatřila, na jeho lůžku, snad smrtelném, ošetřovala. Porovnejme ji s ženskými bytostmi, které téhož večera týmiž ulicemi do divadla nebo plesu kráčejí a jedou, a ptejme se: kde je více vznešenosti ducha, u řeholnice či u této dámy? Nebudeme moci,

abychom nebyli nespravedlivými, chudé milosrdné sestře obdiv svůj odepříti, a světácká dáma vůči ní bude nám velice nízkou připadati.

A ptáme-li se: Co přivedlo milosrdnou sestru, missionáře k tomuto pohrdání vším, co jiní milují a po čemž jiní touží? Co je nadchlo, že všechny radosti, požitky, statky světské opustili?; tož zní odpověď: Láska k Ježíši Nazaretskému, Bohu chudoby a odříkání. I pravím: kdyby bylo křesťanství jen deset takých lidí zplodilo, bylo by tím dokázalo sílu, kterou svět se svou žádostivostí dáti nemůže, sílu, která se jen nadlidskému vlivu připisovati může. Zplodilo však miliony takých lidí a i v naší době lakoty plodí velký počet jich.

Přátelé! Kristus nevybízí všechny křesťany, aby se dali pod prapor chudoby. Spasitel dal jenom jednou za svého pozemského života bohatému mládenci radu, aby všechno prodal a peníze za to chudým rozdal. Ale ode všech vyžaduje Kristus lásku k chudobě. Rozumějme tomu dobře! Spasitel při prohlášení osmera blahoslavenství řekl: Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské. V tomto blahoslavenství jsou chudí i bohatí zahrnuti. Neboť nikoli každý chudý je tím za blahoslaveného prohlášen, nýbrž jen ten, který nežádá si příliš pozemských statků a důvěru v Boha klade. A ne každý boháč je z tohoto blahoslavenství vyloučen, nýbrž jen ten, který srdce své a naději svou na peníze věší. Bohatý může právě tak jako chudý býti »chudý duchem«, když lakoty se zřekne a bohatství svého v křesťanském smyslu užívá. A nikoli nedostatek peněz činí člověka »chudým duchem«, nýbrž svobodné zřeknutí se přepychu a spokojenost se svým stavem. Krátce: Bohatý nesmí býti pyšným pro své bohatství, a chudý nesmí býti nešťastným pro svou chudobu — pak náležejí oba k chudým duchem. Proto Kristus bohatým, kteří bohatství svého v křesťanském smyslu užívají, zvláštní blahoslavenství věnoval slovy: »Blahoslavení milosrdní, nebo oni milosrdenství dojdou.«

Jen když láska k chudobě opět lidskou společnost pronikne, nastane mírné bohatství, všeobecný blahobyt, avšak nikdy, jakmile se divá žádostivost majetku lidstva zmocní.

Spořivost a spokojenost, péče o rodinu jsou křesťanské povinnosti chudých i bohatých a bohatí mají užívati svého jmění k mírnění bídy svých spolubližních. Pak jest soulad v lidské společnosti.

Láska k chudobě jediná vede k všeobecnému blahu a ochraňuje před přílišnou nerovností; láska k bohatství však přináší jednostranné hromadění bohatství, ochuzení velkého množství lidu a tím úpadek společnosti.

Náruživá žádostivost majetku ohrožuje společnost; lhostejnost oproti majetku, jak jí dobrovolná chudoba Ježíše Krista káže, ochraňuje a zachraňuje společnost.

To nám dokazují dějiny počátku řádu františkánského a dominikánského, jak jsem již z předu ukázal. Tři sta let po založení

těchto řádů přišla t. zv. reformace. Mnoho řeholníků opustilo dobrovolnou chudobu, ještě více však jich bylo z dobrovolné chudoby vyhnáno. A jaký byl toho následek? Revoluce mezi rolnictvem a kommunistické sekty v náboženském oboru.

Přišel konec 18. století. Dobrovolně chudí byli opět pronásledováni a ze svých klášterů vyháněni a v témž čase byl majetek Církve téměř zničen. A proto počal v druhé polovici 19. století boj z dola proti veškerému majetku a nenávist chudoby, nespokojenost, že jsou chudí. Vidíme, jak podivuhodně chudoba Ježíše Krista s pokojem lidské společnosti souvisí.

Nejmilejší! Žijeme v době, která v lakotu a požitkářství ponořena jest. Peníze a požitky nabyly ohromné moci v lidstvu. Pokrok v průmyslu kráčí vedle se všemi výsledky páry při drahách, lodích a továrnách. Vždy nové síly dávají se ve službu lidstva, i mohlo by se mysliti, že rychlým letem k největšímu štěstí spějeme.

Než člověk jest přece právě vyšší než aby stroje a pára, elektřina a vynálezy jeho srdce nasytiti a ukojiti mohly. Jak souladně síly přírody, vynalézavým duchem přemoženy, ve službě kapitálu a peněz pracují, právě tak veliká jest nespokojenost, rozdvojení mezi lidmi, mezi bohatými a chudými.

Co schází lidem? Láska k chudobě. Peněžníky tráví žádostivost, v boji o bytí co nejvíce vyrvati a užívati — a chudí mají tutéž žádostivost. Co pomůže proti tomuto rozdvojení? Zajisté nikoli násilí, nikoli zákonodárství, nikoli humanismus naší doby.

Co jedině nám může pomoci, jest láska k chudobě ve smyslu křesťanském; ta láska, jíž bohatí každého dělníka za hodného dobré mzdy pokládají, a jíž chudí a pracující chudobného Ježíše Nazaretského za vzor si vyvolí a s vezdejším chlebem se spokojí při poctivé práci.

Zakončím několika málo slovy: Žijeme v době, v níž jednotlivci, rodiny, národové spásu a blaho hledají v lásce k bohatství a v zápase po penězích a statcích. Evangelium Ježíše Krista, Syna Božího, k nám volá: spása a blaho jest v lásce k chudobě, která jediná jednotlivým lidem a společnosti pravou vznešenost, pravý blahobyt, mravní řád, sílu a pomoc propůjčuje.

Na jedné straně, na straně lásky k chudobě, stojí Bůh, stojí svatí, zkušenost, dějiny lidstva, na druhé straně stojí nenávist Boha a jeho evangelia, náruživosti, revoluce a úpadek společnosti. Chceme-li tedy spásu a blaho své, musíme si vyvoliti lásku k chudobě, které nás Ježíš Kristus, jeho svatí, zvláště sv. František z Assissi, učili. Jsme-li bohatí, nevěsme srdce své na statky tohoto světa, užívejme svého bohatství ke cti, chvále Boží a k umírnění bídy spolubližních, kteří našimi bratřími jsou. Jsme-li chudí, budeme také se svým stavem spokojeni, poctivou prací vezdejší chléb si vydělávati a naději v Boha skládati. Když tak bohatí a chudí smýšleti a jednati budou, pak i třídní nenávist zmizí, spokojenost slaviti bude slavný vjezd, neboť pak jsou všichni chudí

duchem, a chudé duchem blahoslavil Ježíš Kristus slovy: »Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich jest království nebeské.« Amen.

Dle Hansjakoba napsal P. *Jan V. Holý.*

Svátek sv. apoštola Jakoba.

I naší povinností jest Krista následovati, čest Jeho hájiti a z lásky k Němu rozličnému protivenství se podrobiti.

»Pane rci, ať tito dva synové moji, sedí jeden na pravici Tvé a druhý na levici v království Tvém.«
Mat. 20, 21.

Rozličně soudili apoštolové o božském učiteli svém, Kristu Ježíši, a o království Jeho dříve, než Duch Svatý paprsky světla nebeského rozum jejich osvítil; ano dle rozličných úsudků těchto rozličné též i byly žádosti srdcí lidských. Domnívalť se, že bude Ježíš králem pozemským, který z poddanosti římské vykoupí národ židovský a znovu zřídí království israelské.

A hle, rozmilí v Kristu, právě z této domněnky vznikla žádost jejich, oslavenu býti v tomto domnělém království Ježíšovu.

Matka synů Zebedeových pohnuta žádostí touto přistoupila k Pánu Ježíši s prosbou, řkouc: »Pane, rci, ať tito dva synové moji sedí jeden na pravici Tvé a druhý na levici v království Tvém.« Jakoby řekla: »Pane, až připravíš a zřídíš království Své, učiň v něm syny mé prvními úředníky.«

Hle, nejmilejší, takovéto bylo smýšlení a taková žádost svatých apoštolů. Jak velice se v obojím mýlili, dokazují slova Spasitelova u svatého Jana 18, 36 řkoucího: »Království mé není z tohoto světa«, a ukazujícího taktéž dle slov dnešního sv. evangelia ne na trůn a na hodnost královskou, ale na »kalich utrpení«. Nepřišel tedy Jakob a Jan ani na pravici, ani na levici Kristovu? Přišel, nejmilejší v Kristu, avšak ne zde na zemi v království pomíjejícím, nýbrž teprve tam nad hvězdami v království nebeském, v království věčném.

Ano, milý křesťane! Jakob, bratr Jana, syn Zebedeův, jest nyní jeden z těch, o kterých řekl Sám Kristus Pán: »Amen pravím vám, že vy, kteříž jste následovali mne, v druhém narození, když seděti bude Syn člověka na trůnu velebnosti své, budete seděti i vy na dvanácti stolicích soudíce dvanáctero pokolení israelských«, t. j. i vy budete míti přední místo v království nebeském.

Posluchači moji! Vy jste se dnešního dne sešli v této svatyni Hospodinově ke cti Jakoba svatého; co mám tedy učiniti předmětem řeči své, bych dnešní slavnosti a žádosti vaší zcela přiměřeně mluvil? Církev svatá dnes představuje svatého Jakoba sedícího na jedné z oněch dvanácti stolic nebeských; protož předsevzal jsem sobě v dnešní sváteční řeči své tři krásné ctnosti ze života sv. Jakoba k vašemu ponaučení zvlášť představiti:

I. *jak radostně a ochotně božského učitele svého Pána Ježíše následoval;*

II. *jak horlivě a věrně čest Jeho zastával a*

III. *jak milerád, zmužile a trpělivě hořkému utrpení a smrti své pro Něho se podrobil.*

Vyžádej, svatý Jakobe, mdlému jazyku mému spasitelnou výmluvnost, abych všecky zde shromážděné k následování tvých ušlechtilých ctností, které tě tak velice v království nebeském povýšily, povzbudil; nábožným pak ctitelům svým vypros laskavou pozornost, když k tvému oslavení a k jejich ponaučení v řeči své pokračovati budu ve jménu Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista.

Pojednání

I.

Nejenom ušlechtilé a krásné, ale i také zajisté vážnosti a a lásky hodné jest jednání takové, když slyší člověk s ochotností hlas toho, jehož poslouchati svatě povinen jest a předpisy jeho milerád a ochotně plniti se snaží. Kdož by odepřel lásky dítěti, které hlas rodičů svých s ochotností následuje, — a podřízeným, kteří ochotně se drží rozkazů svých představených? Povězte mi, mohli bychom tak jednajícímu vážnosti a lásky své odepříti? Ó nikoliv, nejmilejší v Kristu, nikoliv! A hle! Podobná ochotnost sv. Jakoba otevřela i jemu vchod k lásce milovaného mistra svého a tím též následovně i přístup k jedné z oněch dvanácti stolic nebeských.

Se zvláštním potěšením vždy čtu onu zprávu, kterou zaznamenal sv. Lukáš v 5. kapitole o sv. Jakobovi. Tam vypravuje nám o Petrovi, Jakobu a Janovi, jak tito sotva uslyševše pozvání Ježíšovo, by Jej následovali, — rychle a ochotně vše, co milého měli, opustili a k následovníkům Jeho se připojili. — »A přivezše lodi k zemi,« praví evangelista Páně v kap. 5, 11. »a všecko opustivše, šli za ním.« Tak na první pozvání Kristovo opustil sv. Jakob otce, matku, dům, loď, síť, všecko, co měl a od čeho se živil, takže mohl napotom směle říci s druhými apoštoly: »Aj! i já jsem opustil všecky věci a šel jsem za tebou.« Mat. 19, 27.

Nábožný křesťane! Nemusila se tato ochotnost zalíbiti Kristu? Neučinil tu sv. Jakob s touto ochotností svou, s kterou hlas Páně následoval, první krok k lásce Ježíšově a ke slávě nebeské?

Byla pak tato ochotnost Jakobova v následování mistra svého tak dokonalá, nezměnitelná a stálá, že jej nic od Něho ani rozvésti, ani odloučiti nemohlo; kde byl Kristus, dosvědčuje sv. evangelium, tam byl také i sv. Jakob. I zalíbila se Kristu ochotnost věrného svatého učenníka tak velice, že jej vroucně miloval a že ho z obzvláštní Své lásky k Němu k nejslavnějším skutkům Svým s Petrem a Janem bral. Tak na př. »mimo Petra a Jana pojal«, jednoho času, »i Jakoba, vedl jej na horu vysokou soukromí a proměnil se před nimi«; Mat. 17, 1. 2. a tím jej již zde učinil účastným patření na slávu nebeskou.

Hle, bratří a sestry v Kristu! Tak ochotně následoval svatý Jakob milovaného mistra svého, a opouštěje všecko, nejen lásku Jeho, ale i také naději k slávě nebeské sobě získal. Ó kéž by takové ochotnosti k následování Spasitele našeho bylo i mezi námi křesťany k nalezení. Hle, i my sobě lásku téhož Pána Ježíše přejeme, i my ji nanejvýš potřebí máme, i my k těmže nebesům jako sv. Jakob stvořeni jsme, i my do týchž končin jako on, kde nyní jest, sobě přijíti žádáme. Neměla by tedy i mezi námi býti taková ochotnost v následování Pána Ježíše? Má ovšem býti, nejmilejší v Kristu, ano nepochybuji, že se mezi mnohými z nás vskutku nachází, ale táži se nyní: je ochotnost naše tak horlivá, jako byla ochotnost apoštola Páně sv. Jakoba?

Ach! ochotnosti jest ve světě dosti, ale té nejpotřebnější, ochotnosti, totiž v následování Syna Božího, velmi málo se nachází. Za našich časů ochotni jsou přemnozí křesťané přidržeti se a následovati zpustlých, ctnost a nevinnost v posměch uvádějících světákův, — jsou ochotni přidržeti se a následovati zkaženého, spravedlnost a nábožnost potlačujícího světa, Krista však se přidržeti a Jej ochotně následovati, ach, to jim jest věc těžká, věc nemožná, takže se směle říci může: sv. Jakob raději vše opustil a mistra svého následoval, nynější křesťané ale raději všeho se přidržují, Ježíše ale jediného opouštějí!

Však, rozmilí bratří a sestry v Kristu, to nebude mezi námi, chceme-li i my pravou cestu nastoupiti k lásce Kristově a ke slávě nebeské, musíme i my Jej ochotně následovati, bychom následujíce šlépějí svatého Jakoba, lásku Syna Božího sobě získali, a slávy nebeské hodnými se učinili.

Apoštol Páně sv. Jakob však netoliko radostně a ochotně božského učitele svého následoval, ale i také horlivě a neohroženě čest Jeho zastával, o čemž v díle druhém.

II.

Nejenom krásná, nýbrž i také vážnosti a lásky hodná jest to věc, když se člověk ujímá toho, koho zastávati má, když horlí pro čest toho, koho zastávati má, pro jehožto čest horliti povinností jeho jest a tak dle slov sv. Pavla k Římanům 13, 1. toho čest »vyhledává, komu čest patří«. Zajisté s celou náklonností a s velikou uctivostí hledíváme na člověka takového, který horlivě zastává věci slušné, a nepřipouští snižovat věci ctihodné.

Čemu když tak jest, suďte, křesťané milí, zdaliž neměl svatý Jakob další znamenitý krok učinit k lásce Ježíšově a ke slávě nebeské, když o něm obzvláště čteme, jak horlil pro čest svého milého mistra Ježíše Krista; nic nezarmoutilo srdce jeho více, jako když pozoroval, že se zlehčuje čest Kristova, kdežto on nic snažněji nevyhledával, jako rozšíření cti a slávy Jeho. — Slyšte, co o něm sv. Lukáš vypravuje v kap. 9, 51.—54: »Když si předsevzal jedenkráte Ježíš jíti do Jerusaléma, poslal posly před obličejem svým, a oni jdouce vešli do města Samaritánského, aby Jemu

místo ku přenocování zaopatřili. A nepřijali Ho (Samaritáné), protože obličej Jeho byl obrácen k jití do Jerusaléma. Viděvše pak to učenníci Jeho Jakob a Jan řekli: Pane, chceš-li, ať díme, aby oheň sstoupil s nebe a spálil je?«

Ejhle! jaká to pro čest Kristovu horlivost Jakobova! Ovšem to byla horlivost chybná; »Sám Ježíš,« dí evangelista Páně sv. Lukáš, »obrátiv se, potrestal jich řka: »nevíte, čího jste ducha; Syn člověka nepřišel zatracovati duše, ale spasiti je.« Luk. 9, 55. 56.

Musím však podotknouti, že slabý rozum Jakobův ještě s to nebyl, nedovolenost hříšné žádosti této nahlédnouti, jelikož Duchem Svatým ještě osvícen nebyl; nic však méně i tato nedovolená žádost byla patrný důkaz obzvláštní horlivosti jeho pro čest Kristovu. Jinak pro ni horlil a ji rozšířiti se vynasnažil Jakob po přijetí Ducha Svatého. Tu ne prostředkem hromového blesku a zžírajícího ohně, ne prostředkem anděla trestajícího, ne prostředkem krveprolití, nýbrž cestou horlivého, láskyplného apoštolského kázaní, napomínáním, káráním a životem příkladným, zvláště v Judsku, v Samaří a Španělsku hleděl sv. Jakob ctitele získat svému a našemu mistru Kristu Ježíši.

Bratří a sestry křesťanské! Mohl by Kristus takovémuto horlivému cti své hajiteli a rozšířiteli další lásky Své a slávy nebeské odepříti? Ten Kristus, který za Svého živobytí výslovně řekl apoštolům Svým u sv. Mat. 10, 32.: »Kdožkoli vyzná mne před lidmi, vyznámť i já jej před Otcem svým, jenž jest v nebesích?«

Křesťane milý! Nebylo by k přání, abychom i my v tomto ohledu byli následovníky sv. Jakoba? Ohlédněte se, bratří a sestry, na Pána Ježíše a řekněte: jsme my méně povinni horlit pro Jeho čest? Zajisté ne. A přece bohužel, jak málo nalézáme takové horlivosti mezi nynějšími křesťany; neboť ta nyní skoro všeobecně panující lehkomyslnost v přestupování přikázaní Božích i církevních, ta nevšímavost a zanedbávání rozkazů Božích a povinností spasitelných, ta náklonnost ke světským rozkoším, to řídké navštěvování chrámů Páně, ta kratičká a ještě jenom roztržitá přítomnost při službách Božích, to pohoršlivé z cizí pobožnosti vytrhování, ta hříšná marnost mnohých křesťanů, kteří puzeni ne duchem nábožnosti, ale duchem hrdé žádosti, nádhernost oděvů a šperků veřejně ukázati, a jimi se honositi, do chrámu Páně, jen pokoru milujícího, vstupují. Tyto a těm podobné věci, zdaliž to nejsou patrné důkazy ne horlivosti, ale chladnosti ke Kristu Ježíši? Ano, táži se vás, může-li pak Pán Bůh nad takovým jednáním nynějších křesťanů zalíbení míti? Neměl a nikdy míti nebude!

Protož sobě něco takového nikdy nedovolujme, nýbrž horleme pro čest Ježíšovu, jako horlil pro ni sv. Jakob a tak i my více a více blížiti se budeme k lásce Spasitele našeho a ke slávě nebeské.

Však přikročme dále k rozjímání toho, čím si ještě a to úplně získal sv. Jakob lásku Kristovu a sobě vydobyl království

nebeského. — Byla to jeho stálost, trpělivost v utrpení snášeném pro milovaného mistra svého Ježíše Krista, o které jednati budeme v díle třetím.

III.

Jako zlato v ohni, tak i láska se stkví v utrpení; a Sám Spasitel náš Ježíš Kristus u sv. Jana 15, 13. praví: »Větší lásky nad to žádný nemá, než aby duši svou kdo položil za přátely své.«

A nyní se vás táži, rozmilí v Kristu, mohl by kdo lásku odepříti tomu, jenž dle řečených slov se spravuje a jedná? A zajisté ne, to by bylo možno jen zatvrzelci, člověku nelidskému učiniti. A Kristus Pán, pln lásky, jak by byl mohl úplnou lásku Svou odepříti Jakobovi, apoštolu Svému věrnému? Jak mu neměl otevříti brány nebeské a jednu z oněch dvanácti stolic nebeských věnovati? Vždyť sv. Jakob vše trpěl, ano i ohavné smrti se podrobil pro Ježíše Krista, pro Krista, kteréhož dříve tak ochotně následoval a pro Jehožto čest tak velice horlil! Což netrpěl za pronásledování od židů jenom skrze to, že se milovaného mistra svého tak horlivě ujímal? Ti za časů apoštolské horlivosti jeho neměli větší žízně, jako po krvi Jakobově.

Herodes král Agrippa, král jejich jim od Římanů daný, kterýž se všemožně vynasnažil, náklonnost a lásku národa židovského sobě získati, nevěděl lepšího prostředku k tomuto cíli jako toho, když sv. Jakoba ke smrti odsoudí.

»Téhož času vztáhl Herodes král ruce, aby sužoval některé z Církve. Zabil pak Jakoba, bratra Jana, mečem a viděl, že se to líbilo židům.« Skutk. ap. 12, 1.—3.

Hle, vše toto pronásledování i tuto smrt mučennickou ochotně a milerád sv. Jakob pro Krista snášel a podstoupil. A tato srdnatost a trpělivost v utrpení snášená pro Krista Ježíše neměla sv. Jakobu úplnou lásku získat, nebe otevřít a jednu ze dvanácti stolic nebeských mu připravit a zaopatřit? Ach, již objednala, již zaopatřila!

Křesťané milí, přičiňme se i my podobným způsobem lásku Kristovu sobě získati a slávy nebeské hodnými se státi, snášejme i my veškeré kříže, které se častokráte v putování vezdejším nacházejí, pro Krista horlivě a trpělivě. Potřebnáť to jest věc, neboť pomněte, co praví Spasitel náš u sv. Matouše: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapřiž sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne,« a u téhož sv. evangelisty 10, 38.: »Kdo nebéře kříže svého a nenásleduje mne, nenít mne hoden.«

Bohužel, i tu se mezi námi přečasto děje, že právě ony kříže, které pro Krista snášeti máme, trpělivě na sebe vzíti a snášeti se zdráháme. A jak málo nalezáme nyní křesťanů takových, kteří pro Krista a k vůli Kristu krotí tělesné žádosti své a újmu si činí tam, kde a kdy si ji činiti mají! Jak málo jest křesťanů, kteří nezasloužené na cti utrhání a protivenství duchem pravé trpělivosti pro Krista snášejí! Jak málo jest křesťanů, kteří chudobu, nesnáze, nemoce trpělivě nesou, a v těchto s pozdvihnutýma k nebi očima

volají: Ježíši, Spasiteli náš, rádi ach rádi veškeré kříže na sebe béřeme již proto, poněvadž i Tys trpěl a vše trpělivě snášel a těšíme se z toho, že alespoň poněkud jsme účastníky Tvého utrpení.« O jak málo trpělivosti jest mezi námi! Ach, jaká to nespokojenost a zasmušilost, jak častý a obyčejný nářek, jaké reptání a rouhání, když se nás ruka Páně dotkne! Nejsou to samé důkazy netrpělivosti? Však, křesťane milý, tak nečiň, ale těš se z toho, když něco pro Krista Pána trpěti můžeš.

* * *

A tak jsem vám, v Kristu rozmilí, představil, co jsem slíbil ukázati. Otázka dnešní byla: Co přivedlo sv. Jakoba k lásce Kristově a na jednu z oněch dvanácti stolic nebeských?

A odpověď zněla: jeho horlivost, s kteroužto Krista následoval, jeho horlivost, s kterou se o čest milovaného mistra svého zastával a konečně jeho srdnatost a trpělivost v utrpení, jemuž se pro Krista milerád podrobil a život svůj pro Něho obětoval.

Tažte se nyní, drazí přátelé, jedenkaždý sebe samého: co žádáš, po čem toužíš? co přeješ sobě srdce mé? Ne lásku Kristovu? Ne stánek nebeský? Dobře vám jsou, nábožní křesťané, známé cesty k vyplnění srdečné žádosti z dnešní řeči. Jen následujte jako sv. Jakob i vy rádi a ochotně božského Spasitele svého, neposlouchejte tak hlasu světa a zlých tělesných náruživostí jako spíše hlasu Kristova, ten poslouchejte a následujte. Jen horlete jako sv. Jakob pro čest Kristovu a nebuďte chladní a lhostejní k témuž Kristu, jenž plamen věčné lásky jest a který nás tak miloval, že za nás na dřevě kříže hořkou smrt podstoupil.

Jen trpělivě snášejte jako sv. Jakob veškeré kříže vezdejšího vašeho putování, vždyť jste vojsko stojící pod korouhví Kristovou; netrpělivost a reptání vám nic nevzpomohou a nikoho nešlechtí.

Tak Krista následujme, Jeho čest vyhledávejme, trpěliví buďme a potom zajisté sobě zde lásku Jeho získáme a po smrti ve slávě nebeské s Ním věčně radovati se budeme. Amen.

† *Jan Götschner.*

Promluva při pohřbu.

Opět ulomena jedna větev ze stromu člověčenstva. Opět jeden spolukřesťan skonal potnou pouť pozemskou — a já stojím zde jako přítel a ctitel, bych nad rakví jeho několik slov promluvil. Těžký jazyk, kdy bol a žal srdce svírá a proto omezím se na slova krátká.

My lidé na zemi podobni jsme mrakům na nebi. Mraky vystupují nad obzor, putují nějakou dobu po obloze, jeden rychleji, druhý chodem volným, ale každý klesá pak po kratší nebo delší době zase pod obzor a zmizí bez šlépěje. A my lidé přicházíme na tuto zem, žijeme zde jeden delší, druhý kratší řadu let, ko-

nečně pak klesáme všickni bez rozdílu pod trávník, do neznámého, tajného kraje, odkudž není návratu.

V Pánu zesnulý spolubratr náš nacházel se sice u věku požehnaném, přece však předběhl mnohé věkem ho předcházející na cestě do věčnosti. Již delší čas chřadl a vadl jako břečtan proroka Jonáše; konečně v době, kdy příroda probouzí se k životu, on loučí se se životem. Byl to muž rozšafný, občan a soused vážený, takže po dlouhé časy zasedal mezi obecními staršími. Byl bohabojný; sám si vyjevil, jak svého času tomu neb onomu nevěrci dal pořádně za vyučenou. Jaké přízně a obliby požíval, spatřiti lze z toho, že jeden z bývalých duchovních správců zdejších každoročně o jeho svátku při posvátné oběti naň pamatoval, a ze vzdálí blahopřejným listem ho vyznamenával. Srdce dobré a laskavé zjednalo mu lásku, a ač studené již, přitáhlo ono nás sem a vynutilo nám bol a zármutek. Bol čtu na vašich tvářích, ve vašem pohnutí, ve vašich slzách. Stojíme nad otevřeným hrobem, jenž nás tak rázně upomíná na poslední věci člověka. Do chladné hlíny pohlížíme za drahým bratrem naposled, abychom se s ním rozloučili. Sem upřeno jest oko naše a z hluboka vzdycháme mu s Bohem.

Loučíš se s ním a věrně pláčeš ty obětavá manželko, kteráž jsi mu neomrzele dosloužila až do hrobu.

A vy milované a milující dcery! naposled stojíte u srdce otce, v kterémž každá měla své místečko, které již přestalo tlouci a které již dlí a tlí v tmavé skrýši hrobové. »Naposled« — jest to slovo jediné, ale dojme člověka hluboce, zahýbe jím a uchvátí jej divným hlaholem svým. Mnohé věci dává Bůh častokráte člověku, ale otce dobrého, pečlivého dává jen jednou a toho jste ztratily.

Lítostní nad jeho odchodem srdce bratrské a sesterské.

Trpce loučím se s ním i já, jenž stojím mezi jeho ctiteli nad rakví jeho; loučím se s ním jménem všech, kdož mu v mysli pěstovali úctu, a v srdci chovali lásku a v životě jevili oddanost.

V četném zástupu sešli jsme se na půdě smíšené s prachem a popelem předků a tak často svlažované slzou bolesti a zármutku. Mrtvé uctivě pochovati, jest skutek milosrdný. I my budeme si přáti, abychom doprovázeni byli k hrobu, aby mnozí za nás se pomodlili. Člověk přicházeje na svět, potřebuje k tomu prvnímu kroku pomoci, a bez pomoci a činnosti jiných nemůže se odebrati ani do toho hrobu. Musí tu býti ruce dobré, jež jej tam spouštějí. Jak je to krásné, když nejsou tu pouze ty ruce ve hrob spouštějící, ale když tolik rukou kyne naposledy na rozloučenou! Bůh, kterýž počítá každý krok ke skutku dobrému učiněný, odplatiž vám kroky vaše na této cestě poslední.

Drahý spolubratře náš! Doprovodili jsme tě až ke hrobu, ale ani o krok dále. My od tvého tichého hrobu vrátiti se musíme do kruhů rodinných, k denním pracím a lopotám, k vezdejšímu bojování a pečování, ale zbožná přání naše, srdečné modlitby naše provázejí tě dál, následují tě až do hrobu, i za hrob daleko,

až před trůn soudce božského. Smrť co zchvátí, slza nevychvátí. Více než slza prospěje lačnému skýva, více nebožtíkovi modlitba. Proto i my za tebe přímluvy své k Bohu vysílati chceme. Drahými odkazem jest nám tvá prosba ze smrtelného lože, z umírajících úst, abychom se za tebe pomodlili a tobě odpustili.

Pospi sobě, drahocenný otče a příteli náš, po klopotné pouti životem. Odpočívej v pokoji, po boji, po pracích a starostech pozemských. Nezasteskni sobě, nebudeš zde osamělý. Bydliti budeš se svými rodiči pospolitě, na jednom místě pod jedním krovem z drnu. Odpočívati budeš uprostřed svých četných přátel, ve stínu svatého kříže.

Skrovný, těsný jest hrob, ten poslední příbytek lidský, ale jest v něm milo a útulno tomu, kdo si jej vystlal dobrými skutky a pěknými ctnostmi.

A ty, spolubratře náš, bez těchto podmínek neuléháš v hrob, chud a prázden nepředstupuješ před Spasitele svého. Tebe vyprovází na věčnost tvá živá víra, tvá zbožnost, do vůle boží odevzdanost, tvá láska k Bohu a k bližnímu. V průvodu tvém jest také účinlivá přímluva sedmibolestné Panny Marie, jejížto přímluvu ve dnech bolestných důvěrně jsi vzýval. Duch tvůj u trůnu Hospodinova se vesel, tam plesej, až bychom se zase sešli a nikdy více se nerozešli. Amen.

Mart. Sedlák.

LISTY KATECHETICKÉ.

Stručná příprava k první sv. zpovědi.

Dle Dra. Schweitzra na základě Malého Katechismu sestavil **Em. Čvančar**, kaplan v Plzenci.

1. Otázka: Co jest svátost pokání?

Odpověď: Svátost pokání jest svátost, ve kteréž kněz ku zpovídání zplnomocněný jménem Božím hříšníku odpouští hříchy po křtu svatém spáchané, když jich srdečně lituje, upřímně se z nich zpovídá a opravdovou vůli má, se polepšiti a za hříchy dostiučiniti.

2. Kterak ustanovil Ježíš Kristus svátost pokání?

Ježíš Kristus ustanovil svátost pokání, když se po Svém z mrtvých vstání ukázal apoštolům, na ně vdechl a jim řekl: Přijměte Ducha Svatého. Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou.

3. Na koho přešla od apoštolů moc hříchy odpouštěti?

Moc hříchy odpouštěti přešla od apoštolů na biskupy a kněze.

4. Kolik částek náleží k hodnému přijetí svátosti pokání?

K hodnému přijetí svátosti pokání náleží pět částek: a) zpytování svědomí; b) lítost; c) opravdové předsevzetí; d) zpověď; e) dostiučinění.

I.

5. Kterak zpytujeme svědomí?

Svědomí zpytujeme takto:

1. Pomodlíme se nábožně: Přijď, Duše Svatý, a osvěť rozum můj, abych hříchy své náležitě poznal; pohni vůli mou, abych srdečně jich litoval, upřímně se z nich vyzpovídal a za ně dosti učinil a opravdově se polepšil.

2. Připomínáme si desatero přikázání Božích a patero přikázaní církevních, jakož i sedmero hlavních hříchů, a při tom se tážeme, zdali jsme hřešili myšlením a žádostmi, slovy a skutky nebo opomenutím dobrého.

3. Potom zpytujme ještě jednou dle zpovědního zrcadla:

I. Zanedbával jsem učení svatému náboženství? — Modlil jsem se nepobožně? — Zanedbával jsem denní modlitby?

II. Posmíval jsem se svatým věcem? — Vyslovoval jsem jména svatá lehkomyslně? — Vyslovoval jsem jména svatá ve hněvu? — Klel jsem?

III. Zanedbával jsem v neděli a ve svátek vlastní vinou mši svatou? — Přišel jsem v neděli a ve svátek svou vlastní vinou značně pozdě? — Choval jsem se v kostele nepobožně?

IV. Byl jsem k rodičům nebo představeným vzdorovitým nebo hrubým? — Přál jsem jim něco zlého? — Zarmoutil jsem je? — Rozhněval jsem je? — Byl jsem jich neposlušen? — Posmíval jsem se starým lidem?

V. Bil jsem jiné? — Nadával jsem jiným? — Přál jsem jim něco zlého? — Svedl jsem jiné k hříchu? — Škodil jsem si na zdraví? — Trápil jsem zvířata?

VI. Myslil jsem dobrovolně něco nestydatého? — Mluvil jsem něco nestydatého? — Zpíval jsem nestydatou píseň? — Poslouchal jsem se zalíbením něco nestydatého? — Četl jsem něco nestydatého? — Díval jsem se dobrovolně na něco nestydatého? — Činil jsem něco nestydatého sám? — Činil jsem něco nestydatého s jinými?

VII. Bral jsem rodičům věci k jídlu? — Bral jsem rodičům peníze? — Vzal jsem jinému něco? — Ošidil jsem někoho? — Nechal jsem si něco nalezeného? — Nechal jsem si něco vypůjčeného?

VIII. Lhal jsem? — Uškodil jsem svou lží jiným? — Domýšlel jsem se bez příčiny o jiných něčeho zlého? — Jedl jsem v ustanovené posty maso? — Byl jsem pyšným, lakomým, závistivým, nestřídmým, hněvivým, lenivým?

6. Nač se musíme u hříchů těžkých zvláště rozpomínati?

U hříchů těžkých musíme se rozpomínati na jejich počet a okolnosti.

II.

7. Co musíme činiti po zpytování svědomí?

Po zpytování svědomí musíme vzbuditi lítost.

8. Co jest lítost?

Lítost jest bolest a ošklivost duše nad spáchanými hříchy.

9. Na kolik hříchů musí se lítost vztahovati?

Lítost se musí vztahovati na všecky alespoň těžké hříchy.

10. Proč se musí hříchů litovati?

Hříchů musíme litovati z lásky k Pánu Bohu.

11. Kolikerá jest láska k Pánu Bohu?

Láska k Pánu Bohu jest dvojí: dokonalá a nedokonalá.

12. Jak můžeme hříchů litovati z dokonalé lásky k Pánu Bohu?

Máme uvažovati o tom, že to Pána Boha velice bolí, že jsme jej za všecka dobrodiní, která nám prokázal, rozhněvali.

13. Jak se jmenuje taková lítost?

Lítost dokonalá.

14. Jak můžeme litovati hříchů z nedokonalé lásky k Pánu Bohu?

Máme uvažovati, že Bůh všecko zlé nenávidí a trestá.

15. Jak se jmenuje taková lítost?

Lítost nedokonalá.

III.

16. Co musí s lítostí nezbytně spojeno býti?

S lítostí nezbytně spojeno býti musí opravdové předsevzetí.

17. Co sobě musíme umíniti, činíme-li opravdové předsevzetí?

a) Musíme si umíniti život svůj polepšiti a nikdy už nehřešiti;

b) že nepůjdeme ke zlým kamarádům;

c) že navrátíme vše, co není našeho;

d) že nahradíme každou škodu, kterou jsme udělali.

IV.

18. Co je zpověď?

Zpověď je zkroušené vyznání spáchaných hříchů knězi ku zpovídání splnomocněnému, bychom od něho rozhřešení dostali.

19. Smíme nějaký hřích zamlčeti?

Nesmíme; dopustili bychom se tím velikého hříchu a musili bychom se po tom znovu ze všech hříchů zpovídati.

20. Co musíme činiti, jestli jsme nějaký těžký hřích ve svaté zpovědi zapomněli?

Takový zapomenutý hřích musíme říci, až se budeme podruhé zpovídati.

21. V jakém pořádku máme se zpovídati?

Máme se zpovídati v tom pořádku, jak jsme zpytovali svědomí.

22. Jak počneme se zpovídati?

a) Když kněz nad námi dělá kříž, uděláme také kříž a říkáme: »Já bídný hříšník zpovídám a vyznávám se Bohu všemohoucímu, nejblahoslavenější Panně Marii, všem milým svatým a Vám, otče duchovní, na místě Božím, že jsem od té doby, co jsem přišel k rozumu, těchto hříchů se dopustil.«

b) Říkáme své hříchy.

c) Když jsme hotovi, říkáme: »Bože můj, těchto a všech hříchů srdečně lituji, protože jsem pro ně spravedlivého trestu zasloužil. Želím jich proto, že jsem Tebe, svého nejlepšího Otce a lásky nejhodnější dobro urazil. Činím opravdové předsevzetí, s milostí Tvou život svůj polepšiti, blízké příležitosti k hříchu se varovati a nikdy už nehřešiti. Žádám Vás, ctihodný otče, za spasitelné pokání a kněžské rozhřešení.

23. Co činí kněz, když se zpovídáme?

a) Kněz slyší naši zpověď; b) dává nám potřebné otázky; c) poučuje a napomíná nás; d) ukládá nám spasitelné pokání a na konec udělí nám rozhřešení.

24. Jak uděluje kněz rozhřešení?

Kněz uděluje rozhřešení, říká nad námi: »Rozhřešuji tě ze hříchů tvých ve jménu Otce, i Syna, i Ducha Svatého. Amen.« A při tom dělá nad námi kříž.

25. Co máme dělati, když kněz udílí nám rozhřešení?

Máme také udělati kříž a potom třikráte bíti se v prsa a při tom říkati třikráte: »Bože, buď milostiv mně hříšnému« a zase udělati kříž.

26. Co působí toto rozhřešení?

Toto rozhřešení kněžské působí:

a) Pán Bůh odpouští nám všechny hříchy,

b) promine nám věčné tresty;

c) a udělí nám posvěcující milost Boží.

V.

27. Co máme dělati, když jsme dostali rozhřešení?

Když jsme rozhřešení dostali, máme knězi ruku políbiti, odejíti a ihned uložené pokání vykonati a ještě chvíli nábožně se modliti.

28. Proč ukládá nám kněz pokání?

Kněz ukládá nám pokání, protože Pán Bůh chce, bychom za hříchy alespoň nějakou náhradu mu dali a již tak snadno nehřešili.

Promluva při prvním sv. přijímání.

»Požehnaný, jenž se bere ve jménu Páně. Hosanna na výsostech.«
Mat. 21, 9.

Víme z Písma svatého, že Pán Ježíš před Svým umučením konal slavný vjezd do Jerusaléma.

»Mnohý pak zástup prostíral roucha svá na cestu, a jiní sekali ratolesti se stromů a metali je na cestu, zástupové pak, kteří napřed šli i kteří vzadu byli, volali řkouce: Hosanna Synu Davidovu! Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně! Hosanna na výsostech!« Mat. 21, 8—9.

V tomto zástupu byly též mnohé dítky, pacholátka, která následovala Pána Ježíše až do chrámu a volala: Hosanna Synu Davidovu! Mat. 21, 15.

I vy, milé dítky, přišly jste dnes za Pánem Ježíšem do chrámu. Pán Ježíš koná dnes první slavný vjezd do srdce vašeho pod způsobami chleba v nejsvětější Svátosti oltářní. Jistě i srdce vaše jest dnes radostí naplněno a volá podobně jako pacholátka jerusalemská: »Hosanna Ježíši Kristu!«

Pán Ježíš na památku Svého umučení před Svou smrtí ustanovil veliké tajemství lásky — nejsvětější Svátost oltářní. Zve nás všecky k hodům lásky, k Svému stolu: »Vezměte a jezte; totoť jest tělo Mé.« Mat. 28, 26. Hrozí náš Spasitel těm, kteří se vzda-

lují od Jebo nebeského stolu: »Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti Jeho krve, nebudete míti života v sobě.« Jan 6, 54. Víme však též, že sv. apoštol Pavel varuje před lehkomyslným svatým přijímáním slovy: »Zkusiž pak sám sebe člověk a tak z toho chleba jez a z kalicha pij. Nebo kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, jelikož nerozsuzuje těla Páně.« I. Kor. 11, 29.

Čeho žádá tedy od nás *Pán Ježíš*, čeho žádá též od vás, milé dítky, abyste hodně přijaly Jeho nejsvětější tělo, Jeho nejsvětější Krev?

1. Žádá od vás především *živou víru*. Právě v dobu velikonoční, dne 29. dubna, jest svátek sv. Petra, kněze a mučenníka. Narodil se počátkem XIII. století v italském městě Veroně z rodičů nekatolických. Měl však to štěstí, že se dostal do školy katolické, kdež od zbožných učitelů katolické víře byl vyučen. Tázán jsa od strýce svého, též nekatolíka: čemu se v katolické škole naučil, odpověděl odhodlaně: »Apoštolskému vyznání víry.« Než, nejen se vycvičil ve sv. víře, nýbrž byl jak za mladých let, tak i později dle sv. víry živ, víru katolickou jakožto kněz horlivě hlásal a ji svým slovem i příkladem rozšiřoval. Za tuto víru též život svůj položil. Neboť jej přepadli nepřátelé víry katolické a sv. Petra probodli. Již smrti jsa blízek, modlil se apoštolské vyznání víry. Nemoha pak již více hlasitě se modliti, psal krví svou do písku na zemi slovo: Credo (Věřím).

Milé dítky! Vy jste se zrodily z katolických rodičů, byly jste též od nich, zvláště od své milé matičky ve sv. víře katolické cvičeny, byly jste dále v téže víře v kostele a ve škole cvičeny. Buďte v ní a dle ní vždy živy, zachovejte si ji ve všech bouřích a pokušeních světa. Ať v nebezpečných okamženích, dobách z vašeho srdce, z vašich úst též vychází slovo: »Věřím.« »Toť jest vítězství, kteréž přemáhá svět, víra naše. Kdož jest, jenž přemáhá svět, leč kdo věří, že Ježíš jest Syn Boží.« I. Jan 5, 4—5.

S touto vírou, se živou vírou, že Pán Ježíš jest skutečně ve velebné Svátosti pod způsobami chleba celý přítomen, přistupte též, milé dítky, k sv. přijímání prvnímu, s touto věrou po celý svůj život to čiňte. Syn Boží to řekl a ustanovil tak zřetelně, Syn Boží nás klamati nemohl a nemůže. Věříme, Pane Ježíši Kriste, slovům Tvým, věříme, že Jsi ve Velebné Svátosti jakožto Bůh a člověk přítomen.

2. Dále *žádá* od nás *Pán Ježíš*, žádá též od vás, milé dítky, k sv. přijímání *čisté srdce*.

Vy jste byly na křtu sv. úplně očistěny. Na znamení toho kladl na vás kněz bílé roucho se slovy: »Přijmi roucho bílé, jež neposkvrněné, ať přineseš před soudnou stolici Pána našeho, Ježíše Krista, abys měl (a) život věčný.« Jsem přesvědčen, že mnohé z vás byly tak šťastny, že až dosud žádným těžkým hříchem neposkvrnily roucho duše své.

Ach! s velikou radostí do takového čistého, nevinného srdce vašeho zavítá Pán Ježíš při svatém přijímání. — Které z vás však

se staly Pánu Ježíši nevěrnými, že nějakým těžkým hříchem duši poskvrnily, i vy jste očistily roucho duše své ve svátosti pokání. — Nedopusťte se, milé dítky, této proněvěry od prvního svatého přijímání již nikdy více, nedopusťte se nikdy těžkého hříchu, kterýmž dle slov sv. Pavla byste poznovu Ježíše Krista ukřižovaly. Žid. 6, 6.

Všechny vás prosím ve jménu Pána Ježíše, abyste zůstaly Jemu vždy věrnými.

Vždyť tuto věrnost slibovaly jste již na křtu sv. ústy svých kmotrů. — Tehdy jste ovšem ještě rozumu neměly. Nyní však nejen že rozum máte, vy jste ve svaté víře již cvičeny, vy víte, co slib na křtu svatém učiněný znamená. — Nuže, dnešního památného dne, kdy poprvé s Pánem Ježíšem ve svatém přijímání skutečně se spojujete, *obnovte slib křestní.* (Obnovení slibu křestního.)

(Po obnovení slibu křestního:) Pán Ježíš posilniž vás, milé dítky, byste slibu svému až do skonání svého věrnými zůstaly.

Vy pak, milí rodičové a ostatní shromáždění v Kristu, jste rovněž všichni zváni k veliké hostině, kterou připravil Pán. Jest doba velikonoční, ve kteréž jest každý katolický křesťan pod těžkým hříchem zavázán svátost pokání a nejsvětější Svátost oltářní přijmouti. — Nevymlouvejž se nikdo, nevzdalujž se nikdo. Váš Spasitel volá: »Pojďte ke mně všickni!« Mat. 11, 28. »Kdo jest spravedlivý, ospravedlniž se ještě, a svatý posvětiž se ještě.« Zjev. 22, 11. Kdož jsi sebe těžšími hříchy obtížen, volej s kajícím lotrem k Pánu Ježíši: »Pane, rozpomeň se na mne!« Luk. 23, 42. Kdož jsi v temnotách nevěry a pochybnosti, volejž k Pánu Ježíši, zde na oltáři skrytému, se slepcem sv. evangelia: »Ježíši, Synu Davidův, smiluj se nade mnou!« Luk. 18, 36. »Pane, ať vidím.« Luk. 18, 41. A Pán Ježíš neodmítne doufající v něho, volající k němu.

Vraťme se ještě k slavnému vjezdu Pána Ježíše do Jerusaléma:

Zástupové Mu *kladli roucha na cestu.* — My ne tak roucha, ale sebe samy úplně věnujme Spasiteli svému, pokořme se před ním, slibme Mu a Jeho Církvi poslušnost a oddanost.

Zástupové měli *v rukou palmy.* Palma jest znamením vítězství. — Buďme tak živi všichni, bychom s palmou vítězství nad pokušeními tohoto světa vešli do království nebeského. Tam svatí a vyvolení Boží Pána Ježíše ne již skrytého pod způsobami chleba, nýbrž tváří v tvář vidí a na věky s Ním se radovati budou.

Nuže! Kéž se na vás, milé dítky, a nás všech splní slova, která kněz říká, když nejsvětější tělo Páně podává: »Tělo Pána našeho Ježíše Krista zachovejž duši tvou k životu věčnému. Amen.«

Frant. Grydil.

LISTY VĚDECKÉ.

Novodobý evoluční názor na svět ve svých důsledcích.

Sepsal **Vict Cathrein**. S. J.

(Dokončení)

Táži se, co by mohlo s tohoto stanoviska ještě člověka zdržovati, aby nehověl všem svým choutkám a aby nedbal všech mravních zákonů, je-li mu to možno bez trestu? Šťastné chce býti srdce lidské za každou cenu. Není-li se za hrobem ničeho nadíti ani báti, proč by se nemělo užívati všemožně tohoto krátkého života? Proč by se měl někdo nechati trpělivě odstrčiti od bohatého stolu pozemských požitků a vésti kdesi v koutě život chudoby a zapírání, je-li konec všech stejný? Obchodník předvídá blížící se bankrot i nepoctivým jednáním a podvodem mohl by se zachrániti, co má činiti? Obžalovaný mohl by křivou přísahou před soudem zachrániti si život a čest, co má činiti? Není-li Boha ani věčného života, leží odpověď na snadě.

Moderní evoluční ethikové zasypávají nás ovšem chválami na krásu a vznešenost ctnosti a na půvab, jímž působí na srdce lidské. Obraty velice vznešenými mluví o sladkém vědomí vykonané povinnosti, o blahu dobrého svědomí, o ctnosti, jež má svou odměnu sama v sobě a jež »pošilhávání po nebi« »berlí náboženských« nepotřebuje.

Ale co asi říká skutečné dychtění a pachtění dnešního lidstva k těmto lyrickým výronům? Den co den poučují nás listy, jak hrozným způsobem přibývá nevěstek a hampejsů, o pradarebáckém pomáhaní kuplířů a náhončí, o velikolepém obchodě s děvčaty, o přibývání nemocí syphilistických, o velikém počtu nemanželských dětí, o peticích velikého počtu koryfeů našeho umění a vědy k říšské radě, aby odstraněny byly paragrafy trestní na některé zločiny, jež se jinak jen v nejpokleslejším pohanství nacházejí. V několika městech byly soudy »Sternbergovské,« jež dávají nahlédnouti do hlubokého bahna, v němž se naši vzdělanci pohybují; k tomu přicházejí ještě podvodné bankroty, švindléřství

doby zakládací, poprask panamský, podvodnictví rodiny Humbertovy, soud se sušením mláta, poprask bankovní v Lipsku atd. atd. Pouze v říši Německé bylo r. 1900 469.819 osob odsouzeno pro zločiny a přečiny proti zákonům říšským. A to jest jen menší díl zločinů spáchaných. Větší díl vrahů zůstal nevyzrazen. Třeba i jen mrknouti okem po dnešní literatuře a umění, abychom se dověděli, čím se nynější pokolení nejraději baví. Při pohledu na tyto věci, přicházejí vzletuplné ody na samostatnou morálku, jež se uspokojuje krásou ctnosti, jako trpká ironie a výsměch nad sebou samým. U stolku psacího a pokud se člověku dobře vede, sou takovéto lyrické produkce velmi pěkné, ale pro praktický život s jeho drsnou skutečností nejsou k ničemu.

Kníže Bismarck pravil kdysi: »Jak jest možno spořádaným způsobem žíti společně bez víry v zjevené náboženství, v Boha, jenž chce dobré, na vyššího soudce a budoucí život — jak jest možno každému činiti a nechávati, což jeho jest, nechápu . . . Kdybych nepočítal s Bohem, na pozemské pány bych nic nedal.« A. W. Roscher podotýká ve svých »Geistliche Gedanken eines Nationaloekonomen«: »Každý člověk, čím více jest volný od vnějších ohrad, nechce-li se státi nestvůrou, musí se sám tím pevněji na uzdu bráti, a to jest možno jen výjimkou a ne na dlouhý čas velkým porozuměním, z pravidla pak jen se zřetelem na Boha jakožto velitele a na božský zákon jakožto velení. Tedy zbožnost lidu jest nezbytný základ každé vlády lidové, má-li dlouho trvati.« Roscher má za to, že nynější boj proti socialismu bezbožným polovičatým vzděláním jest úplně marný. »Byla by to velmi škodlivá neznalost lidské přirozenosti, kdyby někdo věřil, že opanování sebe a vespolné snášení chudých a bohatých, jehož jest k tomu léčivému vývoji nezbytně třeba, může spočívati na pouhém poznání, beznáboženství.«

Dejme tomu, že jsou tu a tam šlechetné povahy, jež samy z sebe bez víry v Boha a věčnost dobré činí — četné zajisté nejsou — jakou to má váhu u velkého množství lidí, jichž život jest neustálý boj s nouzí a strádáním, dlouhá a strmá cesta křížová? Což má je těšiti v jejich utrpeních, vnukati jim trpělivost a odevzdanost, chrániti jich před závistí a zášti proti šťastným boháčům, již hodují v bohatství? Co by mělo je držeti, by se nedali k socialistům a anarchistům, aby také obdrželi podíl na statcích vezdejších? »Bezbožec a materialista stává se jen příliš snadno mammonářem; a chudý mammonář upadá jen příliš snadno v ono zoufalství, jež by nejraději zapálilo celý svět, aby mohlo při tom buď loupiti neb samo zahynouti; kdežto bohatý mammonář příliš často nemravností svého výdělku a požitku uvedl vůbec veškeré bohatství v podezření.«

Proto nemohu nikterak o tom nepochybovati, že moderní evolutionismus podkopává veškeren mravní řád a boří tím nutný základ každé spořádané společnosti. Nitscheův »nadčlověk,« jenž přešel již »za meze dobré a zlé,« jest správný důsledek moderního názoru na svět. Jest nápadné a mnohdy lidé se táží, jak to přece

přichází, že mohou knihy tak prázdné, potřeštěné, jako Nordauovy »Konventionelle Lügen,« Haeckelův »Monismus« a zvláště spisy Nietscheovy hltati se v tak velikém množství a tak hladově od obecenstva. Hlavní příčina tohoto úkazu zahanbujícího spočívá nejspíš v tom, že knihy ty hlásají cynickým způsobem poslední výsledek moderního protikřesťanského názoru: úplné vymanění člověka a těla od zákona mravního.

8. Zbývá nám ještě jeden nutný důsledek z moderního názoru na svět. Evolutionismus staví, jako vše ve světě, také člověka *s veškerým jeho myšlením a dychtěním v proud vývoje.* Po jeho rozumu *není věčných, nezměnitelných pravd.* Socialisté Marx a Engels vystavěli prví materialistické chápání dějin, dle něhož každý věk časový tvoří dle svých hospodářských poměrů nové filosofické, náboženské, právní a politické ideje. Hospodářské poměry mění se ustavičně a s nimi mění se i »idealistická vrchní stavba« pojmů filosofických, mravních atd. Není tudíž nijakých věčných pravd, nijakých nezměnitelných představ (ideí) a pojmů. Člověk se mění a s ním i jeho myšlení.

Tyto základní myšlénky přijali dnes skorem všichni učenci, kteří stojí mimo positivní křesťanství. »Moderní, historicky genetický způsob myšlení,« píše Fr. Paulsen, »upustil vůbec od pravd absolutních . . . Skutečnost jest v ustavičném toku, za ní jde poznání.« »Jako všechny formy života a jsoucnosti, tak nejsou ani formy myšlení samy absolutní, nýbrž »historické kategorie«.

Ten jest nevyhnutelný důsledek z důsledné nauky evoluční. Nachází li se vše v toku vývoje, vyvíjí-li se člověk ustavičně a je-li myšlení jen úkon organický, odkud by vzalo toto myšlení monopol úplné nezměnitelnosti? Když se odstranil Bůh, pak není nijakého věčného, nezměnitelného bytí, jež by mohlo sloužiti za podklad věčným, nezměnitelným pojmům. Ono πάντα ῥεῖ starého Heraklita stává se plnou pravdou. Absolutních, nezměnitelných pravd není více.

Nuže, co jde z toho? Že nemůže býti více *vlastní vědy.* Neboť věda zabývá se nutnými, nezměnitelnými pravdami. Věda nám chce ukázati nejen to, co si dnes o nějaké věci myslíme, to jest úkolem dějin a statistiky, nýbrž co nějaká věc jest a jak se musí od každého myslícího ducha chápati. Byli národové, domnívající se, že země spočívá jako střecha na jakési želvě. Byla to pravda či věda? Přívrženec relativně-genetické methody musí přisvědčiti. Nemáť nezměnitelného měřítka, jímž by mohl soudy různých dob a národů měřiti a jakožto pravdivé nebo mylné označiti. Oni národové měli toto za pravdu; my máme za pravdu něco jiného, a po nás přijdou doby, jež opět jiným náhledům budou hověti. Tím jest všeliké vědě síla životní přeříznuta. Pravá věda nestárne. Co jednou postavila na svět jakožto nepochybný výsledek, zůstane pravdou na věky.

Někteří evolutionisté vyjímají počtářství a vědy na něm spoléhající z odsouzení k ustavičné změně, poněvadž se jim přece zdá, že jest to absurdní, že by jednou mohl přijíti čas, kdy 2×2

nebudou více 4, kdy všechny body kružnice nebudou více stejně vzdáleny od bodu středového, kdy čáry souběžné se budou protínati a křivka bude nejkratší cestou mezi dvěma body a kdy podobné základní pojmy, na nichž veškerá mathematika spočívá, nebudou více pravdivy.

Ale toto omezení jest veliká nedůslednost, jíž nelze, aby se udržela. Neboť mathematika předpokládá veliký počet metafysických pojmů a zásad, na př. zásadu sporu, dostatečného důvodu, prvoť příčinnosti, prvoť, že dvě věci, jež se rovnají třetí, jsou i sobě rovny atd.

Musíme tudíž buď přijímati pro všechny vědy nezměnitelné, věčné pravdy nebo jich pro všechny popírati a tím bořiti v základech vědu samu. Nade vší pravdou a jistotou zoufati »bankrot věd« »la faillite des sciences« (Brunetière), ten jest nutný důsledek moderního evolučního názoru na svět. Právem naříká Paulsen: »Tak stojíme na konci XIX. století po všech zkušenostech dějinných a ve vší plnosti přírody pod silným tlakem nevědomosti, temnosti, prázdnoty duchovního života. Pracujeme — a nevíme proč.«

Kdo nevzpomíná tu slov prorokových: »Mne opustili, studnici vody živé, a kopali sobě cisterny, cisterny rozpukané, kteréž nemohou držeti vody.« Jerem. 2, 13.

Otázka církevní před říšským sněmem Kroměřížským.*)

Dle stenografických protokolů napsal Dr. **Jan Kryštůfek.**

Kudler popíral státu právo míchati se do věcí náboženských, nebo kdyby mu ta moc příslušela, římští imperatorové a turečtí sultanové jednali by správně, že náboženství křesťanské potlačovali. Jest pro svobodu církve, pokud z ní státní společnost nemá škody.

Wildner vykládal, že náboženství jest úplné proniknutí bytosti lidské ideí Boha, a vrcholem jeho, že jest láska k Bohu a k bližnímu. Tím stává se náboženství mocnou podporou státu, neboť chrání práva a povzbuzuje k činnosti. Stát může býti k náboženství v trojím poměru. Prvý poměr jest, že stát se prohlásí pro jedno náboženství a všechny ostatní zavrhuje; soustava tato jest státu nejnebezpečnější a vede k záhubě. Druhý poměr jest, že stát jest atheistický a nestará se o náboženství; soustava tato vede ke zdivočení lidu. Třetí poměr jest, že stát jest ke všem vyznáním stejně šetrný; soustava tato, vyhovujíc zásadě spravedlnosti, jest nejlepší, a proto doporučuje předložené články sněmu ku přijetí.

Povšechná debata skončila se dne 14. února a ještě v téže schůzi počala se podrobná debata o čl. 13. Proti dalo se zapsati 15, pro 6 řečníkův. Opravných návrhů podáno bylo mnoho; nejdůležitější z nich byl ten, který podal a hájil Wiser, poslanec za město

*) Viz předešlé čís. 7.

Linec. Znění jeho bylo toto: »Rakouským občanům státním zaručuje se svoboda víry; jsouť neobmezeni v domácím a veřejném vykonávání svého náboženství, pokud toto vykonávání neuráží práva ni mravů a neprotiví se občanským nebo státoobčanským povinnostem.«

Goriupp popíral, že by ze zásady o svobodě víry a nedotknutelnosti náboženského přesvědčení náleželo nevěře stejné právo jako víře. Nebo by z toho plynulo, že mohou se zakládati spolky k pěstování a rozšiřování nevěry, a že by povinností státu bylo, aby jich právě tak chránil jako ostatních. Proti nauce takové musí prý se ohraditi se vším důrazem. Náboženství působí mocněji a pronikavěji na člověka, nežli naň může působiti stát svými donucovacími prostředky. Náboženství jest základem ctnosti v rodině i ve státě. Kam vede náboženská lhostejnost, nejlépe ukázala veliká revoluce francouzská. Že pod praporem náboženství spácháno bylo mnoho nepravostí, nedokazuje ničeho proti němu, jako nesluší zavrhovati svobodu, že pod praporem jejím staly se mnohé výstřednosti. Titíž řečníci chtějí zavésti všeobecnou formuli přísežní, nic nedbajíce toho, že nevěru potvrzují. Jaký smysl může míti přísaha bez Boha, bez víry, jest prý nepochopitelno. A jak se má užiti přísahy jako důkazu proti atheistům? Stát potřebuje Boha a nemůže býti lhostejným k veřejnému vyznání nevěry. Proto nechť uznaná náboženství požívají ochrany státu, a s neuznanými ať se zachází dle zásad spolčování.

Klebelsberk upozorňuje na petici německých Tirolanův, opatřenou 125.000 podpisy, ve které se žádá, aby nepropouštěla se svoboda ve věcech náboženských jinému náboženství než katolickému, z té jediné příčiny, že v Tyrolsku jiného náboženství není. Jako na své vlasti, tak i na svém náboženství Tyrolan lpí se vší vroucností své povahy. Poněvadž nikoho v zemi není, kdo by se k jinému náboženství přiznával, proto Tyrolan nečiní nikomu křivdy, když brání se proti zařízení, které v zemi dosud není. Podle čl. 13. má býti svoboda pro všechny vyznání, jen ne pro víru katolickou, ta má i na dále zůstati ve svěrací kazajce státního dozoru. Podle nauky liberální stát má prý právo vymítiti z církve vše, co není původu božského. Přijme-li se to za pravdu, pak má stát také právo ustanoviti, co jest původu božského a co původu božského není. Ale svobodě občanské nic tak neprospěje jako svoboda ve věcech náboženských, a nic jí tak neuškodí jako zasažení do církevní svobody a církevních práv.

Strasser, poslanec Wiltenský, dokazoval, že svoboda víry jest přirozeným důsledkem svobody osoby a svobody příbytku, tak že každý člověk jest ve svém bytě králem a byt jeho pevností. Z 18 milionů obyvatelů jest 16 milionů katolíků; povinností poslanců jest dáti takové zákony, aby se neprotivily náboženskému přesvědčení převážné většiny.

Dne 21. února na popeleční středu dostal se ke slovu zpravodaj Dr. Rieger, aby hájil čl. 13. ve znění od výboru konstitučním navrženém a vyvrátil všechny opravné návrhy k němu přičiněné.

Stanovisko, které v řeči své zaujal, bylo liberální dle tehdejších běžných názorů, jimž skutečnost měla se podrobiti. Prohlašuje snášelivost za ideál humanity, slovy přísnými odsuzoval nesnášelivost, jmenovitě ve věcech náboženských. Při hlasování nebyl přijat článek 13. dle návrhu výboru konstitučního, nýbrž dle návrhu Wisrova.

Podrobná debata o článku 14. počala se dne 22. února. Proti zapsáno bylo 15 řečníků, pro 18. Jako k čl. 13. tak i ke čl. 14. učiněno mnoho doplňkův a opravných návrhů.

Tyrolan Hasslwanter, dostav se prvý k slovu, ohradil se slavně proti výtce, že by Církev byla nepřítelem svobody. Je-li reformy někomu třeba, jest to stát, ne však Církev. Tou měrou, kterou státem zkracovány byly svobody Církve, zkracovány byly také všechny svobody občanské. Dějiny Marie Terezie a císaře Josefa II. jsou toho důkazem. Tak zvaný toleranční patent způsobil u jedněch atheismus, u druhých indiferentismus. Tento stav Církve udržel se za vlády císaře Františka I. a Ferdinanda V., za nich Církev odsouzena byla k mlčení. Tu zavzní Evropou mocný hlas: »Žádný absolutismus více,« a císař Ferdinand velikomyslně zřekne se absolutismu a dovolí svým národům, aby vystavěli si státní budovu, v níž by nejen svoboda, nýbrž i spravedlnost měla místa. Spravedlnost žádá, aby i Církev byla svobodna. Svoboda ta nezáleží v úplném odloučení Církve od státu, to jest nemožné, ale aby byla prosta státního poručníkování, aby mohla spravovati své vnitřní záležitosti, jak jí to prospívá, a ne jak jest to státu vhod. Církve se nemusí nikdo v ničem báti, ta nikdy nebyla svobodě na škodu. Každá společnost má právo spravovati si své jmění sama, má jen Církev katolická z toho práva býti vyloučena? Ani dárce nemůže žádati daru nazpět pod záminkou, že jej chce věnovati lepšímu účelu, jak to smí učiniti někdo třetí? Stát jest zde, aby majetku chránil, ne však jej rušil. Je-li Církev státu nebezpečna, není jiné pomoci, než aby z kořene vyplenil víru otců svých, je-li však státu prospěšna, nezbývá než vrátiti Církvi svobodu. Řeč svou skončil těmito slovy: »Každému, což jeho jest, císaři pevnou korunu, Církvi svobodnou mitru, občanu zelený věnec.«

Po Hasslwantrovi ujal se slova poslanec Schneider, lutheránský pastor, aby v delší řeči přimlouval se za udělení svobody protestantismu v soustátí Habsburském.

Popiel právem tvrdil, jako úřednictvo není státem, že také kněžstvo není Církví. Věřící jsou Církví, občané státem. Mezi Církví a státem nemůže býti sporu, když titíž nevěřící jsou občany a titíž občané věřícími. Pohlíží-li se duchovním okem na oba ústavy, jsou skoro identické, neboť základem jejich jest mravnost a konečným účelem vzdělání člověka. Stát i Církev jsou nutné zjevy a liší se toliko svou působností a svými prostředky. Církev objímá člověka vnitřního, stát člověka vnějšího. Náboženství ovládá preventivně člověka i od nejtajnější myšlenky až k úmyslu dosud nezjevenému, stát od projeveného úmyslu až k dokonanému činu. Zbraní Církve jest víra, napomenutí, poučení, zbraní státu

jest spravedlnost. Poněvadž každý člověk žije v rodině, v Církvi a státu žádný věřící nepřestává býti občanem a nese všechny povinnosti státního občana. Totéž platí o Církvi, jakožto souhrnu všech věřících. Pojímá-li se tímto rozumným způsobem svoboda Církve, nemůže nikdy vésti ku srážce se státem. Církev musí býti svobodná, má-li dostáti svému apoštolskému poslání. Jen svoboda přivede na kazatelnici muže z povolání, k oltáři muže naplněné Duchem Svatým, Církev pak hrdě, ale v důstojné pokoře pozvedne hlavy své, aby národy šťastnými učinila a našemu počínání požehnání nebes vyprosila.

Brauner učinil ke čl. 14. dodatek tohoto znění: »Od státu nevykonává se žádné donucování, aby někdo závazky, které svěcením nebo řeholními sliby převzal, též zachovával.« Jest prý příliš velikým přítelem svobody a nezávislosti Církve, než aby si přál, aby světská moc zasahovala do tak vážných ustanovení, jako jest coelibat a řeholní sliby, ale jest prý také příliš velikým přítelem občanské svobody, než aby nepozvedl hlasu svého, aby stát neužíval světské moci a nedonucoval na útraty osobní svobody zachovávati závazky, které jsou jen věcí svědomí. Kdo chce zachovávati coelibát a sliby řeholní, nebudiž mu v tom bráněno, ale rovněž budiž každému dovoleno, kdo ze stavu duchovního chce vystoupiti, aby tak mohl učiniti.

Sidon učinil k čl. 14. dodatek tento: »Není žádné Církve státní a odůvodňoval to tím, že Církev teprve tehdy bude šťastna, až přestane býti Církvi státní. Církev neztratí prý ničeho na svém božském poslání, když přestane se milkovati se státem.

Povšechné rokování o čl. 14. skončilo se dne 27. února řečí zpravodaje Riegra, v níž tento posuzoval a vyvracel dodatky a opravné návrhy k čl. 14. učiněné. Ke konci řeči své vypravoval podobenství, jež hluboký dojem způsobilo v mysli všech posluchačů.

»Malíř, jeden z mistrů umění Bohem nadšených, utvořil svatý obraz matky Boží; byltě to výtvor zázračné krásy, ozářený nejvroucnějším půvabem kouzlem nebeským. I přicházeli lidé ze všech koutů světa, velmoži jeho neméně než prostí a chudí mudrcové toho světa, a učenci neméně než prostý rolník a oni všichni nacházeli útěchu, paříce na obraz, a prodlévali blaženi při pohledu na něj. Avšak později přišli jiní, a ti nepochopovali již ducha božského mistra, kterýž z díla vanul, a hledali kouzlo jen v barvách a v desce, na které byl malován a slibovali většího účinku, kdyby barvy byly živější i přemalovali obraz ostrými, křiklavými barvami. A později přišli ještě jiní, ti myslili, že se tím Matce Boží zavděčí, a upevnili na ruku její těžké žezlo a přibili na hlavu její bohatou zlatou korunu a ověsili tělo její hermelínem a nachem. A tak se stalo, že učenci a znalci umění nemohli již více v obrazu si libovati pro obtížnou ozdobu pozdějších přídavků, a tak zůstal tu téměř již jen prostý venkovan a chuďas, který se jím povznášel. Ale učenci a znalci již ani věřiti tomu nechtěli, že by to bylo dílo božského mistra. A tento obraz Matky Boží jest naše Církev.

Bohatá koruna, kterou jí postavili na hlavu, toť jest mitra, odznak jejího bohatství, její moci a privilegií; to těžké žezlo, toť jest znamení její světské moci donucovací; a ten hermelín, toť jest roucho světského jejího panství. Odejměte jí tyto přívěsky časů pozdějších; odejměte jí tyto dary nevzdělanosti a absolutismu, obraz opět vám se objeví, jak původně byl, pravý obraz milosti, ideál božské krásy, z něhož září štěstí a blahoslavenství veškerému lidstvu.« Krásné toto podobenství předneseno bylo za hlubokého ticha a všeobecné pozornosti úchvatně, takže všeobecná hlučná pochvala byla řečníku odměnou, ale věc měla do sebe háček ten, že nebyla včasná.

Při hlasování přijat byl většinou článek 14. dle návrhu konstitučního výboru spolu s dodatkem Braunerovým. Zněl pak konečně článek 14. takto: »Žádná náboženská společnost nepožívá ve státě předností. Nikdo nemůže k náboženským úkonům neb slavnostem vůbec a zvláště k povinnostem kultu, k němuž se nepřiznává, státem býti donucován. Rovněž nesmí býti užíváno násilí, aby někdo plnil závazky, které duchovním svěcením neb řeholními sliby převzal.«

Dne 1. března přišel na denní pořádek čl. 15. Proti němu zapsáno bylo 31, pro 16 řečníků. Článek tento se konstitučnímu výboru nejméně podařil, i není s podivením že k němu podáno bylo mnoho opravných návrhův. Nejdůležitější návrh opravný podán byl od Wisra, k němuž vedle navrhovatele přistoupilo ještě devět poslanců z různých stran: Zněl pak návrh tento takto: »Poměr státu k jednotlivým společnostem náboženským (církevním) upraví se zákonem organickým, jemuž následující ustanovení mají býti základem:

a) Každá církev stojí jako všechny společnosti a obce ve státě pod zákony a ochranou státu.

b) Každá církev pořádá a spravuje si svoje vnitřní záležitosti samostatně.

c) Právo ustanovovati přednosty církevní svobodnou volbou, povoluje se církevním obcím, a synodám, ke kterým také obce posílají zástupce.

d) Jmění církve spravuje se pod ochranou státu skrze organy, kteříž mají býti voleni od církevních obcí nebo dle okolností od synod diecesanských nebo provinciálních. Až do organické úpravy církevnictví na těchto základech zůstanou v platnosti práva, jež stát dosud v této příčině vykonával.

Wiser, háje svého návrhu, vykládal, že idea Církve ani idea státu nevzala porušení tím, že osoby, kterým řízení těchto ústavů bylo svěřeno, dopustily se mnohých přehmatův. Dovolává-li se stát svobody pro sebe, jest jen spravedlivo, aby se také svobody dostalo Církvi. Stát a Církev jsou dvě planety, které krouží kolem slunce pravdy, jež osvětluje a zahřívá obě hvězdy. Proto nemají býti k sobě lhostejny, nýbrž mají míti stále na zřeteli, že účelem jejich jest blaho lidstva. Toho však mohou dosíci jen tehdy, když neztrácejíce své samostatnosti, navzájem se podporují. Církev jsouc

v státě, podléhá ve všem, co jest časného, moci státní, ale ve věcech duchovních, nesmí podrobena býti státu. Ani Církev nemůže se uchrániti opravám, ale ty nesmějí se týkati její podstaty, nýbrž toliko vnějšku. Změny ve státu nemohou zůstati bez účinku na Církev. Stát mění se ze státu absolutního ve stát ústavní. Základem svobodného státu jest svobodná obec a základem svobodné obce jest, že obec volí si svého starostu a sama zpravuje své jmění. Stejné právo musí náležeti Církvi.

Jak má kněz kat. tisk podporovati pérem?

(Dokončení.)

3. Lid se chce *novinami pobaviti. Varietas delectat,* praví latiník. Ano tu třeba veliké rozmanitosti, aby to bavilo, aby stále bylo něco nového! Vždyť noviny znamenají list, v němž čtenář něčeho nového se dočte. Třeba tedy podávati zprávy z různých končin a o různých věcech. Bylo by dobře utvořiti ligu dopisovatelů, a sice nejlépe ligu dioecesní. Liga zemská, kterou zřídilo Družstvo Vlasť, příliš rozsáhlá a nedá se tak snadno říditi. Při lize dioecesní byl by lepší přehled. Takovýto ligista měl by býti v každém větším městě a místě. To zvláště platí o cizině. Ve velkém městě může býti zpravodajů více. Na venkově jeden pro farnost postačí.

Co může se psáti do novin? Popisovati krásy přírodní, starobylé, pamětihodné památky. Zvláště by zajímalo podávati *kulturní obrázky* z jednotlivých krajin — nebo kollatur. Co tím myslím? Stručně vylíčiti původ kollatury (osady), její polohu, ráz obyvatelstva, poměry na osadě, její památnosti, hlavní události, zvyky, obyčeje, říkání, pověry atd. — Popisovati zámky, zmíniti se o jejich majitelích, načrtnouti historii zámku, co tam znamenitého lze uviděti, je-li přístup do zámku a kdy a p.

Pole tisku jest pro péro kněze *polem širokým!* Každý *kněz* zajisté *má* vedle svých duchovních záležitostí ještě nějakého *svého koníčka.* Kněz včelaří, hospodářstvím se zabývá, holubaří, provozuje rationelní králikářství, zabývá se čižbou a pod., co tu látky zajímavé k zpracování feuilletonů! Nějaký zvláštní případ, nějaká příhoda na tomto poli pobaví čtenáře. Jiný kněz zabývá se vedle svých hlavních povinností studiem vědy světské, ať jest to jakákoliv. Kdyby své zkušenosti, které pracným, snad mnoholetým studiem na jednotlivých polích vědy získal, populárně lidu podal, jak rád lid by to přijal. Lid sám nemá příležitosti hlouběji se vzdělati, vzdělání jeho má doplniti katolický tisk, podporovaný pérem katolického kněze. Přátelé, nebuďme sobci. Co víme, nenechme si pro sebe! Nemůže každý všechno si přečísti, všechno studovati, k tomu nemá často ani dostatečných schopností, ani času! Proto pracujme nejen pro sebe, ale i pro svého bližního z lásky k Pánu Bohu, který nám doporoučí neumělé poučovati.

Každý kněz jest na jiném místě. Každá krajina má jiný ráz, jiný půvab, jiné obyčeje, jiné mravy, krátce jsou různé poměry. Co tu jiných a jiných věcí pozorovati lze na horách, v rovině, v lesích, u rybníků, v průmyslových městech, v dolech, ve městě, na venkově atd. Co se tu naskýtá různých příhod, zajímavých, pro mnohého nových! Jak rádi čtou lidé popisy národních slavností, národních obyčejů — v různých dobách ročních. Jak zajímavé bývají často různé písně, říkadla, přísloví, různé pověsti vztahující se k památným místům v okolí, jako jest studánka, zřícenina, osamělý kámen atd. Třeba uvésti i různé pověry a jejich praktický význam. Podávati zprávy z lázeňských míst, tím se na mnohé útulné místečko, které jako Popelka tulí se do zelenavého hávu někde v zákoutí horském, upozorní. Psáti to, co by širší veřejnost zajímati mohlo, z místa, kde se osoba známá zdržuje. Naznačiti způsob jejího života, její zajímavé příhody. Ukazovati (možno-li to jest) na její spořádaný život. *Uveřejňovati zprávy* ne čistě církevní, nýbrž *širší veřejnosti* anebo aspoň celého okolí *se týkající*, jako jsou: Slavná svatba, slavný pohřeb, podrobnosti slavnosti — to baví, tím se získávají časopisu abonenti. Do listů, zvláště denních, třeba zaslati zprávu hned, když se stala nějaká událost obyvatelstvo vzrušující, na př. neštěstí, nebo veselá příhoda, nebo zvláštní přírodní zjev atd.

Podávati *zprávy o činnosti spolků*, zvláště *katolických*. Referát o veřejné schůzi, zvláště mluvil-li znamenitý, slavný řečník. Výroky tohoto řečníka (zvláště poslance) o politické právě situaci. Počet osob při schůzi. Kdo z intelligence, z osob zaujímajících význačnější postavení byl přítomen, na příklad poslanec, hejtman, starosta, šlechtic, professor, učitel a pod. Podati stručně obsah slyšené řeči. Psáti stručně a sice jen po jedné straně papíru. Ve zprávě nepřehánět, nepsat strannicky, nenadávat. — Podávati zprávy o zábavách a jich výsledcích — na př. divadlo, kdo nejlépe hrál a pod. Zmiňovati se o obecné valné hromadě a předmětě na ní projednávaném.

Každý kněz něco čte. Sdělovati tedy možno širšímu obecenstvu výtahy ze čteného, zvláště je li to zábavné nebo poučné a rázu apologetického, ať jest to cokoliv.

Listu katolickému prospěje *zajímavá příloha* zábavná. Pěkná nějaká humoreska, zrnka pravdy, veselý příběh, legrace, v prose i ve verších, vhodný vtip, anekdota (třeba ze školy), skrývačka, která dnes jest v módě atd.

V této věci může kněz mnoho přispěti k zajímavosti časopisu. Tím, co jsem naznačil, není ještě vyčerpáno všecko, co by se říci dalo, a jest ještě mnoho snad praktického, na což upozorniti přenechávám jiným, osvědčenějším silám.

Kromě žurnalistiky může kněz, který má k tomu nadání, sestavovati krásnou literaturu ve verších i v prose. Má-li hřivnu básnickou, ať jí používá k povznesení katolické poesie.

3. Mnohý kněz má nadání pro *vypravování v prose*, má talent vypravovací, jak by tu mohl dobře užiti hřivny své ve

prospěch katolického tisku. Může psáti povídky, novelly, črty, obrázky a zvláště jsou hledány samorostlé lidové humoresky. To pole u nás jest ještě velmi zanedbané! Zdá se, jakoby starý český humor ze srdce našeho vymizel. — Mohou se podávati lidu překlady pěkných cizojazyčných, duchem katolickým se nesoucích románů, povídek, humoresek atd. Jest to smutné, že, ač máme tolik nadaných kněží — přece tak málo pracuje jich na poli povídkářském. Jest jich tak málo, že nepostačí ani vyplniti podíly katolických dědictví.

Literatura zábavná. Kolik máme solových výstupů katolických, kolik katolických spisů divadelních? Jak by tu mnohý kněz mohl dobře posloužiti napsáním solového výstupu, nebo vhodným přeložením cizojazyčného katolického spisku divadelního! — A co se dělá?

S potěšením konstatuji, že v Praze osvědčený již na mnohých polích Dr. Burian i tohoto zanedbaného oboru se chápe, ale má mnoho toho na starosti, ale málo spolupracovníků.

Literatura pro mládež by měla také býti oblíbeným polem kněží-vychovatelů mládeže a i tu pracovníků málo. Vzpomeňme na první kněze buditele a hleďme si získati mládež. Neboť kdo má v ruce mládež, má v ruce budoucnost!

Ještě jeden druh literatury mám na mysli, jest to literatura nejlidovější, jsou to *kalendáře.*

Na tuto literaturu zvláště Vás, drazí spolubratří, upozorňuji. Tu musíme za každou cenu dostati do své moci! Lid na venkově obyčejně mnoho nečte, ale přečte si aspoň kalendář! Kalendář to si koupí každý. A pak jeden druhému různý kalendář vzájemně půjčuje. Katolické kalendáře musíme tedy postaviti na roveň kalendářům liberálním nebo bezbarvým! Ba ještě lépe! My je musíme přetrumfnouti a to se může státi barvitostí, rozmanitostí článků poučných, zábavných, humoresek, vtipů, anekdot i obrázků. A tu mohou kněží k povznesení kalendářové katolické literatury mnoho přispěti pérem i snímky fotografickými.

Co *různých předmětů literatury* se knězi naskýtá. Může psáti časová pojednání, úvahy, přednášky pro katolické spolky, rozjímání, spisy ascetické, apologetické. Brožurky různého obsahu. Překlady vhodných časových spisků cizojazyčných. Výtahy z cizojazyčných spisů a časopisů. Nebo může aspoň pročítati literární novinky, podávati stručný jejich obsah, psáti kritiku o blahodárnosti nebo záhubnosti toho kterého spisku na veřejnosti vychvalovaného. Odporučovati spisy katolické, ukazovati na jejich přednosti . . . Psáti o sportu všeho druhu atd. atd.

Jak veliké to pole působnosti pro péro kněze! Operarii autem pauci.!

Vezměme si, velectěné shromáždění, za *vzor* našeho Nejdůstojnějšího *biskupa* (*Eduarda Jana*), který i v nynějším postavení svém mnoho pracuje pérem. Nikoho z vás není tajno, kdo tak přirozeně, tak lidově, tak v pravdě otcovsky pojednává o nej-

důležitějších otázkách časových způsobem opravdu poutavým — v úvodním článku Obnovy.

Ovšem vím, nemá každý ke všemu hřivnu. Ale kdo nedělá nic, mohl by dělati aspoň něco! A kdo dělá něco, mohl pracovati snad ještě víc! Ukažme, že nejsme inferiorními, že katolíci, (zvláště kněží) vynikají na každém poli, v každém oboru!

Přátelé drazí, jen *trochu dobré vůle* a *zájem pro věc* a půjde to! Každý z nás může týdně věnovati 1 nebo 2 hod. k napsání nějakého článku, nějakého pojednání pro katolické noviny. Co by tu bylo pro katolický tisk vhodných jisker, jimiž láska ke katolickému listu by se rozdmychala! Kde by byl katolický tisk, kdyby byl takto podporován? Ovšem neupírám, že by páni redaktoři mohli své dopisovatele do listů katolických ať na tom nebo na onom poli pracující povzbuditi *zvýšením honoráře,* neboť tento jest u mnohých katolických listů velmi malý a *ztěží hradí písařskou práci,* ale neodměňuje přemýšlení a myšlenky pracně z tůně duševní vydobyté!

Abych dalšími vývody neunavoval, končím práci vámi mi uloženou! Vím, že to, co jsem řekl, není všecko. Ale i to, co jsem uvedl, má mnohé obtíže a vyžaduje oběti, toho nepopírám. Ale nemožno to není. Řekne-li mi kdo, že jest to nemožno, pak mu odpovím slovy Dr. Schindlera na katolickém sjezdu pronesenými: »*Nemožno není vždycky hloupé slovo, ale když se jedná o rozvinutí mocného katolického tisku, pak jest slovo nemožno hloupým slovem!*«

Na konec uvádím slova našeho papeže, slavně panují ího Lva XIII: Špatný tisk společnost zničil, proto se všemožnou horlivostí třeba proti němu postaviti tisk dobrý; musí se dobré časopisy tisknout, šířit a tím se vší energií musí se porážeti lež a obhajovati pravda.

A k tomu skromně slova svá připojuji: »Poněvadž katolický kněz jest sůl země a světlo na kbelci postavené, proto podporovati katolický tisk pérem jest přední povinností katolického kněze!«

A proto, drazí spolubratří, uchopme se plnou energií katolického tisku a ukažme, že katolické kněžstvo není omezené, není zpátečnické, ale jest intelligencí, která dovede pravdu Kristovu obhájiti na všech polích!

Končím svou studii slovy našeho známého básníka: *Pracuj každý s chutí úsilovnou na národu roli dědičné, cesty mohou býti rozličné, jenom vůli mějme všichni rovnou!*

O obřadech
katolického pohřbu vůbec, a dospělých i dítek zvláště.

Odpověď k vikariátní konferenční otázce v diecesi královhradecké r. 1903: »O obřadech katolického pohřbu vůbec a dospělých i dítek zvláště; při tom buďtež uvedeny zvláštnosti, které se v tom ohledu na různých místech vikariatu objevují.«

Podává **Václav Oliva.**

»*Ecclesia catholica,* pia fidelium mater,« začíná provinciální koncil pražský z r. 1860 (v titulu III. v kapitole XIII.) usnesení svá »de sepultura ecclesiastica«, »etiam decedentes suos non derelinquit. Prout moribundos Sacramentorum praesidio juvat, et egredientem de corpore animam deprecationibus et pia commendatione sua commitatur, ita et *mortuorum non obliviscens,* justa ac debita eis persolvit, dum corpora tamquam templa Spiritus Sancti e pulvere aliquando resuscitanda *piis ritibus honorifice in loco sacrato condere, pro salute animarum vero supplicare et sancta offerre sacrificia inde ab antiquissimis temporibus consuevit.*« A vskutku, *projdeme-li* duchem *dlouhou řadu devatenácte set let,* od prvního vzniku Církve Kristovy a úkrytu jejího v katakombách římských až po dobu naši a zastavíme se zvláště v poeticko-romantických a nábožných dobách středověku, kdy Církev římsko-katolická, či vlastně její nauka prostupovala život národův i jednotlivcův skrz na skrz a vtiskla všemu pečeť učení Syna Božího: *setkáme se* ne se stem, anebo tisícem, ale *se sta tisíci příkladů, s jak velikou pietou pochovávala Církev těla svých příslušníkův.* [1]) *Breviarium* a *Martyrologium Romanum* jsou v tomto směru *nevyčerpatelnými prameny.* Jen jediný delší *pohled* do »Archaeologie křesťanské ve službách dějin církevních a věrouky« (Napsal Dr. Josef Bilczewski, nynější biskup krakovský a přeložil Dr. Josef Tumpach, kanovník v. v. kapituly u sv. Víta v Praze), nebo do spisu »Trojí Řím« (Napsal Msgr. Gaume a přeložil Antonín Koutný), anebo i do »Církve vítězné« (Napsal pražský farář František Eckert), *pak vzpomínka,* jak v dobách středověkých i *korunované hlavy v mnišských hábitech dávaly se pochovávati* v kryptách, obzvláště sobě milých, anebo omilostněných chrámů, jak veliké sumy peněz lidé všech tříd společenských odkazovali na zbožné fundace »za spásu duší svých« a to až do dob nedávných, hlavně do první polovice minulého, t. j. 19. století, *nejzřejměji každého přesvědčí,* jak *lidstvo bylo si vědomo* — jedině a pouze působením Církve — *své lidské důstojnosti* a důstojnost tuto ani po smrti v tom nejmenším s těl spolukřesťanů nestíralo a nižádným způsobem neumenšovalo.

Dnes na základě velikých sociálních převratů, hlavně působením moderního ducha času, kterýmžto slovem rozumím ponejvíce to, co zlého dle zásad církevních v moderní kultuře existuje,

[1]) Kdož by nevzpomněl tu zvláště *na středověké cechy* u všech národů, jež vzniknuvše na půdě církevní, vždy k Církvi se hlásily a *jednu z nejhlavnějších povinností měly: mrtvé členy své co nejuctivěji* ke hrobu doprovázeti a *pochovávati!*

nestala změna v mysli mnohých o životě posmrtném, záhrobním, která působila rušivě a působí na katolická některá dogmata a *vytvořuje* znenáhla z *církevních*, významu plných *obřadů pohřebních pouhou formalitu*, či dle obecné mluvy pohřební pompu, alespoň v očích mnohých. *Kanovník Dr. Brychta*, bez odporu dobrý znatel našich poměrů společenských i církevních, píše: »Netřeba uváděti důkazů, že v *posledních desetiletích stav katolické Církve a její sociální postavení se velice zhoršily*, a že náboženskomravní úpadek moderní společnosti, jenž jest důsledkem jejího odvrácení se od Boha a od věčných, Církví velice ceněných principií morálky a práva, *ukázal plody, jichž každý rozvážný muž musí se zhroziti*. Zejména ustavičně se vzmáhající náboženský indifferentismus a rapidně stoupající bezbožnost ve společenství s heresí času, s rostoucí nevěrou a s překročující všecky meze křesťanských mravů a střídmosti požívavostí (Linecká Quartalschrift r. 1896) zavinily všeobecný, tak možno dodati, úpadek citu a *přivodily poměry i při církevních pohřbech nadmíru žalostné*, ne sice pokud se týče zevnějšku, *ale srdce, citu a víry*.« Stejným tonem sama *královhradecká biskupská konsistoř* r. 1895 líčí dobu naši a dokládá: »za *poslední doby nejen společenské, ale i církevně-politické poměry valně se změnily*, a to, jak nám s bolestí vyznati jest, nazvíce *v nepropěch katolické Církve*.« (Ordinar. list V. 332.)

Z těchto příčin snadno pochopíme, *proč uvedená otázka* o katol. pohřbech letos na program vikariátních konferencí *dána byla, proč již v roce 1860 napomínali nápp. biskupové klerus*: »Sepulturae ecclesiasticae liturgiam et exsequiarum ordinem ad praescriptum Ritualis et Missalis Romani *ea devotione et pietate* peragant animarum pastores, *ut ad aedificationem moerentium atque ad salutem defunctorum hujusmodi sepulturae beneficium conferat*« a *proč* naše *Manuale* v odstavci »de exsequiis« píše: »Sacras caeremonias ac ritus, quibus ex antiquissima traditione et summorum Pontificum institutis sancta mater Ecclesia catholica in filiorum suorum exsequiis uti solet, tamquam vero religionis mysteria, christianaeque pietatis signa et fidelium mortuorum saluberrima suffragia, *parochi summo studio servare debent, atque usu retinere*. His itaque praestandis, qua par est modestia ac devotione ita se habebunt, ut ad defunctorum salutem, simulque ad vivorum pietatem, quemadmodum vere sunt, non ad quaestum, ejusmodi ritus sancti instituti esse videantur.«

Pojednání *rozděluji ve čtyři odstavce* a to: I. *o obřadech pohřebních vůbec*, II. o obřadech pohřebních *u dospělých*, III. o obřadech pohřebních *u dítek* a IV. *o zvláštnostech*, které se v tom ohledu někde objevují. Tento poslední odstavec mohl by zase míti dvě částky a to: *a*) o zvláštnostech, které se v tom ohledu vyskytují skoro povšechně, a *b*) o zvláštnostech, které se v tom ohledu vyskytují specielně v jednotlivých farnostech vikariátu. Než při nejlepší vůli k této poslední částce, ježto neznám dopodrobna jednotlivých farností, odpověděti nemohu, a musím toliko co nejupřímněji a nejzdvořileji poprositi přítomný veledůstojný klerus,

aby po projednání otázky ráčili dobrotivě do konferenčního protokolu dáti poznamenati, *které zvláštnosti pohřební v jednotlivých farnostech vikariatu speccielně se nalézají.*

I. O obřadech pohřebních vůbec jedná podrobně *každá větší pastorálka nebo liturgika* a celý ritus obsažen jest s přehojnými rubrikami v rituálu římském a pak v našem, pro celou českou provincii předepsaném a schváleném »Manuale rituum«. Duchovenstvo jak předpisy rituálu a manuálu, tak pojednání o nich zná velice dobře jednak z praxe v duchovní správě, jednak ze studia bohoslovného a proto tento odstavec mohl by z pojednání *býti vypuštěn.* Než, poněvadž otázka výslovně si přeje, aby o pohřebních obřadech vůbec se jednalo, naznačím je, hlavně k vůli celku, jen hlavními a nejdůležitějšími rysy a uvedu předem jakýsi *historický nástin jich vývoje.*

Dr. Bilczewski, významně píše: »Nejvíce světla dodávají katakomby pohřebním obřadům prvních křesťanův. *Žid vyhýbal se co nejúzkostlivěji všelikému doteku s mrtvolou,* jakožto věcí nečistou; a dotekl-li se jí náhodou, stával se nečistým a pod trestem smrti potřeboval očisty. *U Řekův a Římanů znečišťoval pouhý pohled na mrtvolu* a znedůstojňoval úkon náboženský tak, že musil býti přerušen a znovu započat. *Jinak však bylo tomu u křesťanů.* Věřící neměli od samého počátku domněnek těch a onoho odporu k mrtvole, a *s podobnou pietou opatrovali a nesli do hrobu mrtvolu zemřelého bratra svého, s jakou Josef a Nikodem mrtvolu svého Mistra.* Co Bůh utrpením a smrtí svou očistil, nesměl nikdo považovati za nečisté. Na jednu jen věc pamatovali věřící neustále, na to totiž, aby těla svého neposkvrnili nečistotou hříchu, těla pak pokáním očištěná byla jim chrámem Ducha sv. a zárodkem příštího zmrtvýchvstání. *Nad ložem nemocného bděla jeho rodina a kněz,* jenž konal modlitby, které obsahem připomínají zcela dnešní commendatio animae čili modlitby za umírající. Když nemocný zemřel, zavřeli mu nejbližší příbuzní oči a ústa, umyli jeho mrtvolu a natřeli ji olejem, aby ji uchránili rychlého rozkladu; po té zavinuli ji v prostěradla. Po vykonání těchto povinností se strany rodiny a fossorů *převzala zemřelého Církev a nesla ho veřejně* — nejednou i uprostřed největšího pronásledování — na ramenou svých hrobařů *za modliteb a za zpěvu žalmů do svého hřbitovního podzemí; neboť pohřeb křesťana nebyl nikdy aktem soukromým, nýbrž vždy obřadem náboženským a církevním. Na hřbitově sloužil farní kněz* v budově nad zemí (cella, schola, memoria martyrum,) nebo na nejbližším hrobě mučennikově v kryptě podzemní *za zemřelého mši sv.*, která se zvala sacrificium pro dormitione, pro refrigerio; — *přátelé modlili se mezitím u mrtvoly,* držíce v rukou *hořící lampičky,* neboť v kapli mohlo se jich směstnati jen málo. Po skončené oběti vykonal kněz nad mrtvolou ještě předepsané liturgické modlitby a ukončil celý akt pohřební slavnostním »Requiescat in pace«, k čemuž lid odpovídal: »Amen«. Po té uložili fossorové mrtvolu do hrobu, ve stěně chodby nebo kaple vytesaného, posypali ji slabou vrstvou

vápna, aby výpary nekazily povětří, a uzavřeli otvor několika cihlami nebo mramorovou deskou.« (d. c. 106—108.)

Dr. Thalhofer odůvodňuje počínání si prvních křesťanů následovně: »Brzy slavnější, brzy méně slavné pohřbívání mrtvol má svou nejvlastnější příčinu v citu přirozeném a objevuje se proto již v době předkřesťanské nejen u židů, kteří dle Gen. 3, 19. mrtvoly pravidlem pochovávali, ale i (sr. Pauly: Realencyklopädie des class. Alterth.) u všech národů pohanských, z nichž Řekové a Římané mrtvé nejčastěji spalovali. Srovnáme-li pak v jednotlivostech velice se různící rozličné rity, jichž *předkřesťanští národové při pohřbívání mrtvol užívali,* tu snadno se *přesvědčíme, že jich účelem ponejvíce bylo, aby zemřelým ještě po smrti prokázána byla úcta a takovýmto činem lásky zároveň zmírněn byl přirozený bol u pozůstalých.* »Pompa funeris, agmina exsequiarum, sumptuosa diligentia sepulturae, monumentorum opulenta exstructio vivorum sunt qualiacunque solatia, non adjutoria mortuorum« [2]) praví sv. Augustin, ač naprosto nikterak nechce podceňovati tyto přirozené důkazy lásky, jež zřejmy jsou již z pečlivého, často velice splendidního vypravení mrtvoly k pohřbu, jakož i z odbývání velkolepého pohřebního průvodu, ze stavění krásných pomníků atd., ale naopak prohlašuje: »impleant haec homines erga suos officia muneris et sui humani lenimenta moeroris.« *Církev plníc zákon přirozený, nikdy nebránila pozůstalým, aby nedávali výrazu přirozené pietě k zemřelým jakož i přirozenému bolu při pohřbech způsobem případným, příhodným, jen když* takovými »signa pietatis et moeroris« *nebylo zastiňováno to, co Církev* při každem pohřbu svých příslušníků za *věc hlavní považuje*, totiž: 1. když *pochovávalo se mrtvé tělo,* které jako úd Kristův a chrám Ducha Sv., 1. Kor. 6, 15., jest nadpřirozeně posvěceno, ne do profanní, ale *do posvěcené země*, t. j. zasívalo-li se jako sémě pro budoucí slavné zmrtvýchvstání na role Boží a 2. *když zároveň i duši zemřelého* dle obcování svatých *mocně se přispívalo* modlitbou, žehnáním a obětí, měla-li ještě toho potřebí.« »Kirchenlexikon« II. 190.

[2]) Těmto slovům sv. Augustina *nesmíme rozuměti ve smyslu protestantském,* jakoby pohřební obřady duši nic neprospívaly, ale *ve smyslu Písma*: »Padne-li strom na východ nebo na západ — kam padne, tam ležeti zůstane.« Kaz. 11, 3. t. j. budeš-li v milosti Boží při smrti, nikdy více jí neztratíš; *budeš-li obtížen hříchem smrtelným, nikdy více se ho nezbavíš, ani obřady pohřebními*

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle IX. po Sv. Duchu.*)

Příčina pláče Ježíšova.

»Když se přiblížil Pán Ježíš k Jerusalému, vida město, plakal nad ním.«
Luk. 19, 41.

Pán Ježíš pláče! Vidíme-li někoho plakati, tu ihned neodvolatelně povzbuzeni a prodchnuti býváme, zeptati se: proč pláčeš? V našem nitru jest zvláštní puzení, které nás nutí tázati se po této příčině zvláště tenkráte, když by nás naše svědomí usvědčovalo a napomínalo, že jsme snad my příčinou pláče tohoto. A právě to platilo i o městu Jerusalému v onu chvíli, když Pán nad městem tímto slzy proléval.

Evangelium zmiňuje se třikráte o slzách Ježíšových. Ježíš pláče nad Jerusalémem, když se k němu přibližuje; pláče u hnijící mrtvoly Svého věrného přítele Lazara a konečně pláče, umíraje na kříži a to za velikého povyku, jak ujišťuje sv. Pavel.

Při každé této příležitosti máme závažný důvod a příčinu tázati se: Pane, proč pláčeš? A to tím více, poněvadž jakýsi vnitřní hlas napomíná nás, že i my sami máme podíl na těchto slzách Páně a to v ohledu dvojnásobném.

Předně: poněvadž my sami dali jsme též podnět a pohnutku ku prolévání těchto slzí Ježíšových. Za druhé: poněvadž též při každé příležitosti, jen když chceme, z těchto slzí spásonosný užitek pro spasení duší svých získati a čerpati můžeme.

Začínám s úvahou o plačícím Pánu Ježíši nad Jerusalémem a táži se: Pane, proč pláčeš? Uvažujme odpověď, kterou nám Pán Ježíš Sám na otázku tuto uděluje. Ó Maria, která jsi často s Ježíšem slzy prolévala, uděl nám pohnutí srdce svého.

Já pak dále mluviti budu v nejsvětějším jménu Ježíšově k větší cti a slávě Boží.

*) Dle Weningra.

Pojednání.

Ježíš, vida město, plakal.

Pohled na plačícího povzbuzuje nás, abychom se tázali: Proč pláčeš? To platí tím více o Kristu Pánu, neboť víme dobře, že vše, co činil Pán Ježíš, činil k našemu blahu, k našemu spasení, činil také proto, bychom Ho následovali ve skutcích Jeho.

Slzy, jež prolévají osoby nám milé, příbuzné, osoby drahé, jež v blízkém styku v životě našem se nalézají, slzy ty mají zvláštní vliv na vůli naši, činí na nás zvláštní dojem, zvláště tenkráte, když jsme s to odstraniti příčinu slzí těchto.

Že velikým a mocným jest vliv a dojem slzí, víme zajisté všichni z vlastní zkušenosti své.

Římský básník jménem všech pozemčanů praví: »Chceš-li, abych plakal, plač dříve sám.«

Ano pohled na slzy může způsobiti mnohem větší mravní dojem, než ta nejučenější a nejvýmluvnější řeč.

Otče, ty máš nezvedeného, nezdárného a nevděčného syna. Žádná domluva neprospívá; i zdá se již, že nemá ani srdce, ani citu, že jest úplně zatvrzelým. Přivedeš ho ke správci duchovnímu, ke knězi, tento napomíná ho dojemně, výmluvně a otcovsky, domlouvá mu a ani ta nejmocnější a nejdojemnější slova neprospívají a minou se s účinkem veškerým.

Než pohlédni dále. Otec nemocný stojí ve světnici před obrazem Ukřižovaného, před krucifixem.

Otec zarmoucený se modlí. Dvéře jsou pootevřeny, syn nezdárný jde právě okolo dveří. Slyší — poslouchá, — že se otec nahlas modlí, ví to dobře, že za něho se modlí otec nábožný. Ale ani tento výjev dojemný jím nehne, zůstává při tom hříšníkem zatvrzelým.

Než tu pojednou umlká otec pečlivý, slzy tlumí jeho hlas, již ani nahlas modliti se nemůže, již hlasitou neodříkává modlitbu, padá na kolena před obrazem Ukřižovaného, vzlyká, lká a nahlas pláče. Syn nezdárný pohlédne na plačícího, starostlivého roditele svého, a to srdce tvrdé, má-li ještě jenom jiskřičku citu, pojednou se obměkčuje, syn má soustrast a útrpnost s otcem plačícím a činí to pevné předsevzetí, že se polepší.

Matko, ty máš dceru, která úplně zapomněla na povinnosti své, žádné napomínání, žádné varování ani domluva neprospívá tu více.

Matka klečí před křížem a modlí se. Modlí se nahlas za dítě své, za svou dceru. Ani to nedojímá dceru zkaženou. Pojednou matka ztichne a ustane v hlasité modlitbě své. Dcera pohlédne na matku. Klečící matka rozepíná rámě svá před křížem a proud hořkých slzí řine se starostlivých tváří na zemi. Slzy ty mocně proudí na zatvrzelé srdce dcery nezdárné, obměkčují je, — dcera taktéž padá na kolena svá, odprošuje matičku za dosavadní pohoršlivý život svůj a slibem polepšení svého vlévá léčivý balsám útěchy do zarmouceného srdce pečlivé roditelky své.

Někdo cítí zvláštní odpor k těm, kteří ho za nějakou almužnu prosí. Kráčí po silnici. Muž se zmrzačenou a chromou rukou sedí tu na rozhraní, natahuje druhou zdravou ruku a úpěnlivě prosí za almužnu. Muž s odporem zvláštním odvrací se od žebráka a sám u sebe dí: Kdo může věděti, co udělal ten lump, že přišel o ruku svou!

Několik málo kroků kráčí dále; — tu pojednou spatřuje, jak tu sedí na schodech domovních paní černě oděná, bledá a hubená; — na klíně jejím leží umírající robátko její. Paní hlavy své ani nepozvedá, ani nenatahuje rukou svých. Muž, jenž dříve ke chromému žebráku tak necitelným byl, zůstane státi. Ví dobře, že právě nyní jest málo práce, a že nakažlivé nemoce zle řádí. Dí sám k sobě: jest to snad vdova! — Táže se jí: zemřel váš manžel? — Paní přisvědčuje kývnutím hlavy. — Jste chudá? — Paní neodpovídá ani na otázku tu, ale těžké její slzy stékají na tvářičky umírajícího dítěte. Chodec otvírá peněženku svou a značný dar peněžitý věnuje vdově zarmoucené. Co as jej tak dojalo, co tak mocně pohnulo srdcem jeho, co jej učinilo tak štědrým? Byly to slzy, které tato vdova, tato matka prolévala.

A jestliže, drazí v Kristu, tak mocně působí upřímné slzy lidí vůbec, jaký teprve mocný vliv na obměkčení srdce našeho musejí míti slzy, jež Kristus Pán proléval.

Křesťané drazí! Kdybyste teď zde na kazatelně viděli před sobou státi plačícího a slzy prolévajícího Ježíše, zajisté že byste byli mocně dojati a že naléhavě a úsilně byste se Ho tázali: »Pane, proč pláčeš?«

Kristus odpověděl a ta odpověď týká se nejenom města Jerusaléma, ale ona týká se každé duše lidské, která jak svatí otcové poznamenávají, Jerusalémem, »městem Božím«, předobrazena jest.

Tři jsou příčiny, které Krista ku prolévání slzí přiměly. Vyslechněme příčiny ty a uvažme je, při tom zkoumejme a zkoušejme srdce svá a tažme se: Týká se též mne tato odpověď? A co zase navzájem odpověděti mám, abych potěšil Spasitele a Pána svého?

»Jerusaléme, Jerusaléme, který zabíjíš proroky, a kamenuješ ty, již k tobě posláni jsou«, tak si stěžuje, tak naříká Kristus Pán. Pán tu vidí každou duši lidskou, která na křtu svatém s Bohem smířena stala se krásným Jerusalémem, učiněna jest městem pokoje a míru, ale později nešťastně v propast hříchů klesla, krásné roucho nevinnosti křestní ztratila a ty vznešené skutky milosti, jež Bůh k jejímu polepšení a obrácení poslal, v sobě umrtvila.

Jaký to smutný pohled skýtá se zarmoucenému Ježíši!

Duši, která milostí svatého křtu stala se dítkem Božím, dědičkou království nebeského, vidí tu Kristus v hnusné ošklivosti a v ošklivé hnusnosti dítěte ďáblova, spatřuje ji na cestě k zavržení věčnému.

Křesťane můj, polož ruku na srdce své a taž se: Nezavdal jsi i ty někdy k tomu podnět, že Ježíš proléval slzy tyto? Dopustil

jsi se i ty nějakého hříchu těžkého, smrtelného po křtu svatém? Potěšil jsi ale také Pána Ježíše svým opravdovým polepšením svého života, svým úplným obrácením? Anebo snad, pro Bůh, ještě dnes nalézáš se ve stavu hříchu těžkého, hříchu smrtelného? Prosím tě k tvému spasení, potěš Ježíše. Obrať se k Němu, vyzpovídej se!

»Jerusaléme, Jerusaléme, kolikrát jsem chtěl shromážditi syny tvé, jako slepice shromažďuje pod křídla kuřátka svá, a nechtěl jsi?« —

Tímto Jerusalémem jest duše, která žije ve stavu vlažnosti a právě nalézá se ve vážném nebezpečí, že zabočí s úzké cesty ctnosti na širokou cestu hříšných rozkoší světských, že se vyšine na cestu nepravostí a hříchů, že zahyne na věky, ač se jí tak četných a velikých milostí od Pána dostalo v Církvi svaté zejména ve svatých svátostech.

Zpytuj, zkoumej se: neměl Kristus Pán příčinu také nad tebou plakati? Jak mnoho let a na jak mnohých cestách vyhledává tě Pán, aby tě ke skutečně svatému, horlivému, nábožnému a křesťanskému životu povzbudil a přece ještě vždy nadarmo. Rozhodni se, učiň to pevné předsevzetí, že se polepšíš, následuj příkladů svatých a tak nejlépe potěšíš srdce Pána svého.

Ježíš pláče a naříká dále:

»Jerusaléme, přijdou na tebe dnové a obklíčí tě nepřátelé tvoji náspem, a oblehnou tě, a souží tě ze všech stran; a na zem tě porazí, i syny tvé, kteříž v tobě jsou, a neostává v tobě kamene na kameni.«

Ježíš tu vidí napřed zahynutí duše, která jeho drahocennou krví vykoupena byla.

Zvolej tu křesťane můj: Ne, Pane, tyto slzy nemáš nikdy prolévati nad duší mou! Ne, Pane Ježíši! Ale pro zásluhy těchto tvých za mne prolitých slzí, zachraň duši mou! — Amen.

† Jan Götschner.

Neděle IX. po Sv. Duchu.

»Ale čím více jim přikazoval, tím více ohlašovali.« Marek 7, 37.

V Písmě sv. čteme o hluchoněmém, jejž uzdravil Pán na Své cestě z Desítiměstí.

Všimněte si, drazí v Kristu, kterak užívá Ježíš Kristus při uzdravení tom zevnějších znamení. Bere nešťastníka stranou, vkládá prsty v uši jeho, dotýká se jazyka jeho a s povzdechem pohlíží k nebi. Až vám přijdou jinověrci se svou, často pronášenou námitkou, že naše katolické náboženství má ceremonie, čili obřady a že Pán Ježíš žádných ceremonií nedělal, nýbrž nařídil klaněti se Bohu v duchu a pravdě, až vám, pravím, s něčím podobným přijdou, což jste nejednou již ve zdejší smíšené krajině z úst jejich slyšeli, víte již, co jim máte odpověditi. Přijdou-li na vás se svatým

Písmem, podržte jim před očima právě tuto knihu knih a dokažte jim, že se velice mýlí, tvrdí-li, že oni jen Písmo za pramen víry mají a nic nevěří, co by nebylo v Písmě. Věřiť zajisté, jak jste z mých řečí poznali, mnoho, co v Písmě není a nevěří, co tam je.

Hluchoněmému nešťastníku, o němž vypravuje Písmo sv., podobá se veliká část křesťanského lidu, jsouc nikoli tělesně, ale duševně hluchou a němou. Hluchými jsou mnozí lidé, nechtíce slyšeti, co k nim Církev, rodiče, učitelé, dobří lidé slovem i příkladem mluví, němi pak jsou, neumějíce, neb nechtějíce čest a slávu Boží vyznávati v soukromých svých pobožnostech i náboženských povinnostech, tím více pak před veřejností, kde mají ukázati, že jsou katolickými křesťany nejen dle jména, ale i smýšlením. Jsou němí, kdykoliv nevěrci v hospodě a jinde tupí jejich sv. víru, jsou němí, kde se jedná, aby na schůzích, sjezdech, ve spolcích, na veřejných projevech a slavnostech katolíků hlásili se hrdě k tomu, čí jméno nosí.

Umínili jsme si, že budeme rozjímati v nedělních promluvách o životě svatých, zvláště takových, jež na osudu Církve, neb naší vlasti české rozhodnější vliv měli, zvlášť zasluhují, aby se jejich život nynějšímu křesťanstvu před oči představil, jichž památka se v dotyčném týdnu konala neb konati má.

Dnes předvedu zrakům vašim dva velké světce, o nichž se dá právem říci, že nebyli ani hluší k pravdě Boží, ani němí, pokud se týče jejího vyznání a hlásání před veřejností, o nichž naopak platí slovo svatého Písma, že čím více jim pohané a nepřátelé Církve Kristovy zakazovali, »tím více oni ohlašovali«. Jest to *sv. Dominik*, zakladatel dominikánského, výlučně kazatelského řádu, jenž žil ke konci XII. a na počátku XIII. století a sv. jáhen a největší trpitel křesťanstva, *Vavřinec*, který ukrutnou smrtí zemřel 257 po Kr. A o těch dvou mužích slyšte mě s nábožnou pozorností.

Pojednání.

Sv. Dominika daroval Bůh Církvi Své v době, kdy ho nejvíce potřebovala, kdy nesmyslný blud Albingenských skoro celou jižní Francii, kde bylo město Albi, nakazil. Nadarmo papežové posílali na ně missionáře, nadarmo králové frančtí proti nim vojska sbírali, blud Albingenských, zdálo se, že je nevykořenitelný. A co nedovedli všickni tito, to podařilo se prostému mnichu a jeho kazatelskému řádu, jenž až posud trvá.

Sv. Dominik se narodil ve Španělsku; strýc kněz vychoval ho pro stav duchovní. Jako příručí biskupa cestoval s ním v záležitosti Ferdinanda krále, příjmím svatého, do Francie, kde se blouznění a mravní způstlost Albingenských naučil znáti a to ho pohnulo, že si vyprosil od papeže svolení, aby mohl na obrácení bludařů těchto pracovati. Vyznamenával se již tehdy zvláštní učeností a výmluvností, a při tom i pokorou. Opatu Cisterciáků radil, aby chudobně hlásali pravdu a chodili jako missionáři pěšky, sám pak poznav, že nejlépe vychová se nové pokolení, když pro mládež

zřídí se školy, aby se do rukou Albingenských ani nedostala, založil první takový ústav ve vesnici Prouille. Nabízené biskupství zamítl a zůstal prostým kazatelem, káže nejen slovem, ale hlavně příkladem. Poněvadž brzy shromáždili se kol něho stejně smýšlející, dal jim řeholi sv. Augustina a přidal k tomu své pravidlo, jež vrcholilo v neunavné činnosti pro duchovní blaho bližních, v kázaní slova Božího a proto slul řád jeho kazatelský. Do regule řádu přijal i to, že žádný dominikánský klášter nesmí míti jmění. Zemřel jako velmistr svého řádu v Bologni. On založil krásnou pobožnost růžencovou.

Sv. Vavřinec byl učenníkem papeže sv. Sixta, který ve III. stol. po Kr. zemřel za císaře Valeriana smrtí mučennickou. Sixt učinil jej pro jeho výborné vlastnosti, zvláště pro jeho čistotu mravů svým arcijáhnem, jehož úkolem bylo papeži při oltáři posluhovati.

Když Sixta vedli na popraviště, následoval jej Vavřinec, prose ho, aby ho vzal s sebou: »Kam jdeš, otče, bez syna, kam knězi bez jáhna?« A papežský mučenník vida prorockým duchem, že jej Vavřinec co nevidět bude následovati, těšil jej řka. »Tobě, synu můj, uchystán je boj těžší; mne, starce, šetří, ale na tebe čeká vítězství krásnější. Proto, máš-li co ještě v pokladně, rozdej v čas!«

Sv. Vavřinec poslechl, rozdal, co bylo v papežské pokladně chudým, čímž snad upozornil na se císařského náměstka, jenž hledaje u něho pokladů, nařídil, aby mu snesl všecko stříbro a zlato, jež křesťané mají. Sv. Vavřinec vyžádal si chvilku, aby poklady ty mohl připraviti, mezi tím zavolal všecky chudé a sirotky, představiv je úředníku slovy: »To je naše zlato, to jsou naše perly.« Náměstek považoval to za posměch a rozzuřiv se, pravil: »Vím, že vy, křesťané, toužíte po smrti. Po čem toužíš, toho se ti v hojné míře dostane.«

Na to rozkázal připraviti rožeň a pod ním topiti. Když byl rozžhavený, nechal sv. Vavřince na něj položiti a v pravém slova smyslu pomalu péci. Smrt sv. Vavřince popsal v krásné básni římský spisovatel a také již křesťan, Prudenc, a týž vypravuje, že když sv. mučenník byl na jedné straně opečen, že zvolal na katana: »obrať a jez!«

Umučení sv. Vavřince stalo se na pahorku Viminálském, kde stojí dnes jeden z hlavních 7 chrámů římských. Ke cti tohoto světce vystavěny již v nejstarších dobách četné chrámy i v naší vlasti a krajině. Španělský král Filip II. slíbil v boji s Francouzi, že zvítězí-li, vystaví ke cti sv. Vavřince — jehož byl zvláštním ctitelem — klášter; dodržel slovu a tak povstal pověstný Escurial, klášter, jehož všecky části mají podobu rožně.

Drazí v Kristu! Rozjímali jsme životy dvou světců tohoto týdne a přesvědčili jsme se, co oni podnikali, co trpěli, čeho se odříkali, co obětovali pro Krista a panenskou Jeho choť — Církev. A srovnáme-li jejich činy se svými, zdaž nestojíme tu zahanbeni, vědouce, že máme sice touhu se sv. Dominikem a Vavřincem býti

oslaveni, že však nemáme ani stý díl chuti a odvahy s nimi pro Krista trpěti a z lásky k Němu svým hříšným návykům odumříti.

Ó, nahlédněme, že krátký život tento, plný útrap a běd, nezdarů a zklamání, za to věru nestojí, abychom jen jemu žili a vše, i svou věčnost obětovali; uprostřed starostí tohoto světa, jimž se ovšem vyhnouti nemůžeme, nezapomeňme často zraků svých k nebes výšinám povznášeti, kde našli klidu sv. Dominik a svatý Vavřinec, kde i naše je pravá vlast. Amen. *Josef Kousal.*

Neděle X. po Sv. Duchu.

Publikán vzorem spravedlnosti.

»Pravím vám, sestoupil tento do domu svého ospravedlněn nad onoho.«
Luk. 18.

Vše, co fariseus ve chrámě nám na mysl uvádí a zač Bohu děkuje, jest dílem, jest stezkou ke spravedlnosti.. Vždyť praví fariseus: »Nejsem dráč, nejsem nespravedlivý, nejsem cizoložník.« A tímto výrokem svým uvádí zřejmě na mysl první požadavek spravedlnosti, kterýž zní: »Varuj se zlého.« A toť teprve nejmenší díl spravedlnosti, a ten, kdo jenom zlého se varuje, není ještě spravedlivým. Třeba mu ještě více ke spravedlnosti. Dbáti musí i druhého dílu spravedlnosti, který zní: »Čiň dobré.« I tento díl všemožně naplňuje fariseus, neboť praví: »Postím se dvakráte za týden, desátky dávám ze všech věcí, kterými vládnu.« A přece nicméně Pán Ježíš, Pravda věčná a neomylná, ne o fariseovi, nýbrž o publikánovi praví: »Pravím vám, sestoupil tento, totiž publikán, do domu svého ospravedlněn nad onoho, nad farisea.« Čeho se nedostávalo spravedlnosti fariseově?

Toho se jí nedostávalo, nač svatý apoštol Pavel v listě svém ke Korintským upomíná, když praví: »Proto známo vám činím, že žádný nemůže říci Pán Ježíš, jedině Duchem Svatým.« Tak i žádný nemůže říci, že jest spravedlivý, jedině Duchem Sv., a ne sebou samým, jako pravil fariseus. Nebo rozdílné jsou milosti, udělované spravedlivým, ale týž Duch. A rozličná jsou posluhování, ale týž Pán; a rozličná jsou působení, ale týž Bůh, který působí všecko ve všech. Ne tedy spravedlivým náleží chvála a užitek spravedlnosti, nýbrž Duchu, kterýž působí všecko ve všech, uděluje někomu řeč moudrosti, jinému řeč umění, jinému víru, jinému milost uzdravování. Někomu divův činění, jinému prorokování. A toto všecko působí jeden a týž Duch Svatý, rozděluje jednomu každému jak chce.

A v tom právě lze poznati spravedlnost spravedlivého, že ne sobě, nýbrž Duchu Svatému připisuje všecko dobré, kteréž Duch Svatý v něm a skrze něj činí. A spravedlnost farisea proto se Pánu nelíbí a nemůže se mu líbiti, že ne na Ducha Svatého,

nýbrž na sebe samého spoléhá, ne Duchu Svatému, nýbrž sobě, svému přičinění veškery dobré skutky připisuje.

A v čem naopak má Pán zalíbení v publikánu, čím získal sobě lásku Boží a spravedlnost, jakouž sám Kristus jej ospravedlňuje? Stojí publikán zdaleka, nechtěje ani k nebi pozdvihnouti očí svých, ale bije se v prsa a praví: »Bože buď milostiv mně hříšnému.« A slovy těmito a celou postavou těla svého zřejmě dokazuje, že nic dobrého sám ze sebe nemá, a že všecko jenom od Pána očekává. Zdaleka stojí publikán, ale Pán blízko jest u něho. Fariseus pak v předu stojí, ale Pán od něho se oddaluje. Nechce publikán pozdvihnouti očí svých k nebesům, za to ale Pán Bůh mile s nebe na něj patří. Uznává hříšnost svou a Pán hříchy mu odpouští a ospravedlněn sestupuje publikán do domu svého. A toho třeba každému, kdokoliv ospravedlněn chce vejíti do domu Otce nebeského.

Protož s pomocí a přispěním Ducha Svatého chceme rozjímati a uvažovati, že publikán celým svým jednáním *jest vzorem spravedlnosti pravé.* A ovocem rozjímání našeho budiž, abychom i my po příkladu jeho po spravedlnosti toužili.

Pojednání.

Praví svatý apoštol Pavel: »Co máš, co bys byl nepřijal? Pakli přijal, proč chlubíš se, jako bys byl nepřijal?« Slovo toto platí o fariseovi, který stoje z předu v chrámu Páně, vychloubá a honosí se spravedlností svou domnělou, jakoby spravedlnosti své byl od Pána nepřijal. A přece zajisté jenom sám původce spravedlnosti, Bůh nejvýš svatý, může člověka milostí Svou ospravedlniti. Místo aby děkoval fariseus Pánu Bohu za to, že milostí Jeho jest ospravedlněn, osobuje sobě sám milost tuto. Svému přičinění a namáhání, své síle a moci přičítati chce veškery ony skutky dobré, jež byl vykonal. A takto skoro oloupiti chce Pána svého o svatost a spravedlnost a sobě samému chce ji připisovati. A tato pýcha jest Pánu protivná právě tak, jako byla Mu protivna pýcha andělův. A jako Pán Bůh pyšné anděly zavrhl, tak zavrhuje od tváře Své pyšného farisea a tak zavrhuje každého, kdokoliv svému přičinění, své síle připsati a přisvojiti chce ony dobré skutky, kteréž vykonal.

A právě tak jako odporna jest Pánu Bohu pýcha fariseova, s jakouž vchází i do domu Božího, právě tak milá a příjemná jest Pánu nebes a země pokora a poníženost publikána. Tento v pokoře a poníženosti jest sobě vědom, že ne první, nýbrž poslední jenom místo v domě Božím mu přísluší, a proto nedere se do předu, ale zdálí jenom stojí, a tak už volbou místa samého, na němž k Bohu se modlí, označuje pokoru a poníženost svou. Ale praví Duch Páně zřejmě, že Hospodin na pokorné shlíží, a proto pohlíží i na pokorného publikána. Rodička Boží Maria Panna sama zajisté volá, osvícena Duchem Svatým: »Velebí duše má Hospodina, a zplesal duch můj v Bohu mém Spasiteli, že vzhlédl na pokoru

děvky Své.« I Matka Boží, vyvýšená nad veškery tvory, volí sobě v domě Božím ono místo, kteréž děvečky zaujímají, a těm zajisté prvního místa se nedostává. A v tom jeví se první známka spravedlnosti pravé, že právě spravedlivý volí sobě po příkladu Marie Panny, Matky Páně, a po příkladu publikána poslední místo v domě Božím. Vždyť i Sám milý Spasitel náš Kristus Ježíš, věčný Syn Otce nebeského, poslední místo volil mezi syny lidskými, jakož Sám praví, že nepřišel, aby Mu slouženo bylo, nýbrž aby Sám sloužil. A jak vysvědčil svatý Pavel: Podobu služebníka vzal Pán na Sebe, ve všem kromě hříchu nám podobným učiněn. A kdo nejmenším jest zde na zemi, kdo s nejposlednějším místem se spokojuje, tenť nejvýše v nebesích bude kralovati, tomuť první místo v domě Otce nebeského uchystáno.

Ale publikán v jiném ještě ohledu ponaučení dává těm, kteří ospravedlněni chtějí býti od Pána. Nejenom že poslední místo vyvolil sobě v chrámu Páně, on ani očí svých nechce pozdvihnouti k nebesům. Ví a zná publikán, že častokráte Pána a Boha svého urazil a rozhněval mnohými hříchy, ví, že nehoden jest nejenom před Pána svého předstoupiti, nýbrž že není hoden ani zrakův k Pánu Bohu svému pozvednouti. A proto zrakem k zemi sklopeným jako dítko ubohé a provinilé staví se před Otce nebeského. A co činí ten laskavý Otec nebeský?

Nejenom že nezavrhuje od tváře své pokorného a poníženého dítěte, nýbrž naopak s láskou a dobrotou právě otcovskou k němu se přibližuje. A čím dále publikán pokorný stojí, tím blíže má Otce laskavého u sebe. A ač nehoden publikán se cítí, aby očí svých k Bohu povznesl, přece nicméně Pán mile na něj patří. Neboť oči Páně na pokorné a ponížené milé pohlížejí a uši jeho ochotně jsou nakloněny k prosbám jejich. A tak doposud ten, kdokoliv ospravedlněn býti žádá, před tváří Boží má se za nehodna, aby zrakův svých k Pánu svému pozdvihl. Ale právě tato pokora přivábila Pána k Panně pokorné v Nazaretě. Pokora tato hluboká přivábila Srdce Kristovo i publikánovi. A tak i doposud Pán dá se přivábiti jenom srdci pokornému a poníženému. Do něho hojných vlévá darův a milostí, tak hojných, že očištěn a ospravedlněn předstoupiti může před obličej Páně přesvatý.

A jakož místo, kteréž vyvolil sobě publikán ve chrámu Páně, svědčí o pokoře jeho veliké, jakož i zrak samotný k zemi sklopený jeví pokoru hlubokou, tak také i modlitba a prosba jeho v domě Božím jeví srdce pokorné a ponížené. Krátká jenom jest prosba jeho, ale mocná, takže i nebe proráží. Nemnoho slov má modlitba publikánova, ale za to tím více má pokory a poníženosti. Tichá jenom jest modlitba jeho, ale mocně zní a hlasitě v uši Pána nebeského, který nakloňuje mile a ochotně sluchu svého modlitbám pokorných. A nyní už tedy vizme modlitbu onu, kteráž zjednala publikánu hojného ospravedlnění před tváří Boží.

»Bože!« volá publikán, »buď milostiv mně hříšnému.« Jak jinak zní modlitba tato, nežli ta první: »Bože, děkuji Tobě, že nejsem jako jiní lidé, dráči nespravedliví, cizoložníci, jako i tento

publikán.« Ano publikán uznává hříšnost svou a proto volá k tomu, o němžto praví Job: »Kdo může očistiti toho, který z nečistého semene počat jest? Ne-li Ty, kterýž sám jsi?« K Tomu tedy, který může očistiti hříšníka, volá publikán slovem Bože. Nejvýš svatého prosí, ku prameni svatosti se utíká, by malou alespoň z něho částku, několik jenom krůpějí dosáhl. A ten, který jest původ spravedlnosti a svatosti veškeré, nejenom krůpěje, nýbrž hojný proud svatosti a spravedlnosti skýtá publikánovi.

A jakž by také mohl Pán oslyšeti krátkou, ale za to pokornou modlitbu publikánovu: »Bože, buď milostiv mně hříšnému!« Nemluví sice publikán mnoho ústy, ale za to tím více mluví srdce jeho pokorné a ponížené. Ze srdce vycházela zlá myšlení a žádosti, a proto nyní srdce jeho jeví lítost a zkroušenost. A čím srdce přeplněno, tím ústa přetékají. Jestiť modlitba: »Bože, buď milostiv mně hříšnému,« výkřik srdce žalem a lítostí zkroušeného a rozbolestněného. Volá publikán a žádá těmito slovy lékaře mocného, který by rány duše jeho vyléčil. Hledá publikán těšitele, který by srdce zkormoucené občerstvil hojnou útěchou nebeskou. Hledá úlevy srdci stísněnému. Uznává hříšnost svou. A volá snad nadarmo? Ó nechtějmež se toho domýšleti o Bohu, že by mohl zamítnouti prosbu a modlitbu pokornou a poníženou. Vyslýchá Pán modlitbu tuto, vyplňuje prosbu úpěnlivou, a kdo by o pravdivosti výroku mého chtěl pochybovati, slyš Krista Ježíše, Pravdu věčnou a neklamnou, samého, co praví o publikánovi?

Pravím vám sestoupil tento ospravedlněn do domu svého nad onoho. Díky tedy Pánu nebes a země za slova tato, jimiž učí nás, jak bychom měli k Bohu přistupovati, kdykoliv ospravedlněni chceme býti před obličejem Páně. Nežádá Pán dlouhých modliteb, ale žádá za to, aby nejenom ústa naše, ale mnohem více a horoucněji srdce naše volalo a prosilo. A úpěnlivé prosby srdce pokorného Pán nezamítne, nýbrž vyplní ji právě tak, jako vyplnil prosbu a modlitbu publikána pokorného.

Ano i na onu okolnost nesmíme zapomenouti v uvažování, že publikán dle slov Krista Ježíše při modlitbě: »Bože, buď milostiv mně hříšnému,« bil se v prsa svá. Ač okolnost tato zdá se jenom nepatrná a malicherná, nicméně přece Pravda věčná, Kristus Ježíš, nadarmo jí nepřipomíná. Musíť i v okolnosti této na pohled nepatrné, býti důležité ponaučení, všeho povšimnutí hodno.

Bije se publikán, čímž uznává, že jest trestu hoden, a že by Otec nebeský pro hříchy a nepravosti jeho mnohými tresty jej mohl a měl stíhati. Bije se sám, aby jednak tímto dobrovolným trestáním sebe umírnil poněkud trest Boží, jehož se musí obávati, a aby zároveň zjevně dokázal, že ochotně a dobrovolně každému trestu, jakýmkoliv Bůh jej zastihne, milerád a ochotně chce se podrobiti. Publikán bije se v prsa svá, čímž mimovolně uznává a dosvědčuje, že srdce jeho a srdce každého člověka jest místem, z něhož dle výroku Krista Ježíše pochází myšlení hříšné a žádosti. A protože tento díl těla lidského původem jest hříchu, proto také publikán v prsa a v srdce, kteréž tam má sídlo, se bije.

S jakou tedy potěchou právě otcovskou pozírá Otec nebeský na toto dítě Své pokorné a ponížené, kteréžto v osobě publikána vstupuje do chrámu, aby se tam modlilo a modlitbou pokornou odpuštění a ospravedlnění u Pána nebes a země sobě vyžádalo! A protože publikán tak velmi se ponižuje před Bohem, proto Bůh jej povyšuje právě tak, jako pyšný fariseus byl ponížen. Proto, že pokorný publikán hříšnost a nespravedlnost svou uznává, proto Pán hříchy veškery mu odpouští a ospravedlněn vychází z chrámu Páně do domu svého. A tak milý Spasitel náš Kristus Ježíš podobenstvím dnešního svatého evangelia nejenom ukazuje, čeho máme se varovati, abychom spravedlnosti své nepozbyli, nýbrž také dává ponaučení, čeho musíme se uchopiti, chceme-li spravedlnosti ztracené opětně dojíti.

Děkujmež tedy Kristu Ježíši, že nám v osobě publikána pokorného a poníženého dal ponaučení, jak bychom do chrámu Páně měli nejenom vstupovati, nýbrž i také, jak bychom v domě Božím měli se zachovati, chceme-li odtud ospravedlněni sestoupiti nejenom do domu svého, ale také do příbytků Otce nebeského. Nechtějme v pokoře a poníženosti nic přičítati sobě samým, cokoliv dobrého do sebe máme, dobře vědouce, že nižádný z nás nemůže ani říci Kristus Ježíš, ani ospravedlněn býti jedině Duchem Svatým. A kdyby snad pýcha chtěla někdy se vedrati do srdce našeho, pamatujme na farisea, že pýcha připravila jej o spravedlnost.

Ale za to tím více snažme sobě oblíbiti a zamilovati ctnost pokory a poníženosti pravé, kterážto nejjistější a neklamnou cestou jest ke spravedlnosti. Pokorné zajisté poznání sebe samého jest jistější cestou k Bohu, nežli hluboké badání vědecké. To jest dle výroku blahoslavného Tomáše Kempenského nejužitečnější čtení, sebe samého znáti a sebou samým pohrdati. Sebe za nic považovati a o jiných vždy dobře a vznešeně smýšleti, veliká jest moudrost a dokonalost. Nic neuškodí, má li kdo sebe za nejmenšího, ale velmi uškodí, jestliže jenom i nad jednoho se vynáší. Vynášel se fariseus nade všecky a pozbyl spravedlnosti. Ponížil se hluboce publikán, a byl ospravedlněn, sestoupil do domu svého v spravedlnosti a svatosti. Dán tím příklad a poučení i nám, abychom pokorou hlubokou hledali povýšení, byli ospravedlněni a vstoupili na horu Sion do příbytku nebeského. Amen. *František Klíma.*

Svátek Nanebevzetí Panny Marie.

Kdo Pannu Marii ctí, nejlepší stránku si volí.

»Maria nejlepší stránku si vyvolila, která nebude odňata od ní.«
Luk. 10, 42.

Která jest to *Maria*, již takové potkalo štěstí, že ji Sám Spasitel navštívil, která slovo Boží z úst Ježíšových slyší, až na

všechno ostatní zapomíná? Jest to Maria, sestra *Lazara a Marty*, v Bethanii bydlící. Než ve smyslu vyšším, duchovním, dle pojetí Církve svaté jest to *Maria, blahoslavená Panna a Matka Boží*, která dnešního dne byla do nebe slavně vzata.

Maria, sestra Lazarova, přijala Krista do svého domu; Maria, Matka Boží, Pána Ježíše počala a pod *srdcem nosila*. Maria v Bethanii starost o kuchyň sestře Martě ponechavši, u nohou Ježíšových seděla, by božskému učení naslouchala; Maria, Matka Páně, opouští všechno časné, všechno pozemské, a celým životem *visí na Bohu a věcech nebeských*. Proto vším právem můžeme říci o Matce Spasitelově jako o Marii z Bethanie: »*Maria nejlepší stránku si vyvolila, která nebude odňata od ní!*«

A Panna Maria dnešního dne slavně a vítězně odchází do nebe, by onu stránku, onen podíl z rukou božského Syna přijala a na věky užívala.

Nad tímto šťastným nanebevzetím Matky Boží raduje se a plesá katolická Církev a všichni údové její. A v tento radostný den chci vám říci, že podobně jako Maria v Bethanii a jako Maria, Matka Páně, nejlepší stránku zvolila, že ke Spasiteli lnula, podobně i každý křesťan učiniti může a šťastným jest, když si *Marii, Matku Boží, za předmět své úcty zvolí*, když u její nohou sedá, ji poslouchá a mocné její ochraně se těší.

Kdo Marii Pannu ctí, nejlepší stránku si volí.

Pojednání.

1. Kdo Marii Pannu ctí, nejlepší si volí stránku *pro tento život.*

Co jest lepšího nad *věrného přítele?* Věrný přítel jest útěchou, pomocí v nouzi, ochranou v neštěstí a bezpečným útočištěm v rozmanitých okolnostech. »*Přítel věrný jest obrana mocná; a kdož jej nalézá, nalézá poklad. K příteli věrnému žádného není přirovnání a není hodné odvážení zlata a stříbra proti dobrotě víry jeho.*« Sirach 6, 14 a 15.

Takového věrného přítele nalezl *David* v synu krále Saula, v šlechetném *Jonathovi*. Oba přilnuli k sobě věrným přátelstvím, a když Saul zanevřel na Davida a usmrtiti ho hrozil, Jonathas přítele svého varuje před nebezpečím.

Než jak málo, jak velice málo jest *podobných přátel na zemi!* Přátelé světa tohoto se rychle mění, jsou nestálí a málo pomoci a podpory u nich nalézáme. Obyčejně pokud se nám dobře vede, jsou u nás; jakmile však štěstí mine, opustí nás. Prorok *Jeremiáš* promlouvaje o Joakimovi a Sedeciášovi, kteří jenom na pomoc Egyptských spoléhali, dí, že proklet jest člověk, který opustiv Boha, staví svou naději pouze na člověku a zakládá svou moc a sílu na bídném smrtelníku. »*Nebo bude jako vřes na poušti, a neuzří, když by přišlo dobré; a bydliti bude v suchu na poušti v zemi slatinné a nebydlitedlné*« Jer. 17, 6.

Když tedy přátelství tohoto světa jest nestálé a proměnlivé, nemoudře, ano pošetile by jednal, kdo by jenom a jenom na ně spoléhal, na něm své štěstí a svou budoucnost stavěl. Hledejme *přátelství Marie Panny*, Matky Boží; ona jest naší přítelkyní, která nás nikdy neopustí, bez pomoci nenechá, neboť ona *chce a může* těm, kteří ji ctí a vzývají, v potřebách pomoci.

Svatí v nebi za věřící na zemi prosí a se přimlouvají. Tomu nás učí víra svatá. *Andělé*, stojíce před tváří Boží, přednášejí prosby naše před trůn Hospodinův. »*Když jsi se modlíval s pláčem a pochovával mrtvé a nechával's oběda svého, a mrtvé ukrýval jsi ve dne v domě svém, a v noci pochovával's je, já jsem obětovával modlitby tvé Pánu.*« Tob. 12, 12.

Co řekl anděl Rafael Tobiášovi, to se děje podnes; *andělé přednášejí prosby naše Bohu.* Na přímluvu Marie Panny Pán Ježíš v Káni proměnil vodu ve víno.

Když na přímluvu svatých, kteří jsou pouze přátely Božími, Hospodin nebeský mnoho učiní; čím spíše srdce Boží se nakloní k lidem, když *Matka u Syna* svého za nás oroduje! Jestliže naše modlitba jest milou Bohu, když ji andělé jako libou oběť přednášejí; čím milejší jest Pánu, když *Královna andělů* ji obětuje a přímluvou svou mocně podporuje!

Když Syn Boží Matce Své k vůli prvý zázrak učinil, na zemi prodlévaje, čím více jí z lásky učiní, když jako *Královna nebes* poblíže trůnu Jeho prodlévá!

Máme Marii Pannu jako orodovnici u Syna, Ježíše Krista, jako přímluvkyni u Otce. Maria pak jest tělesnou matkou budoucího *Soudce živých i mrtvých;* i kdo by mohl pochybovati, že tak svatá, tak milá, takovou slávou ozdobená Matka všeho u Syna svého nevymůže?

Než zdali jest tak *ochotnou a volnou* nám pomoci, jak jest mocnou? O tom bychom chtěli bláhově pochybovati? Důkazů máme více než dosti. Kolik milostí nám Maria Panna denně uděluje, kolik dobrodiní nám poskytuje! Místa poutní, místa Marianská jsou toho důkazem nejlepším, kolika lidem se tam pomoci, útěchy, zdraví, odpuštění a jiných milostí na přímluvu Matky Boží dostalo.

Veliká jest *dobrota* Marie Panny! Kdo měl k ní důvěru a nenalezl pomoci? Kdo ji prosil o přímluvu a byl oslyšán? Drazí křesťané, již na *tomto světě*, již na zemi *nejlepší stránku volí*, kdo Marii Pannu ctí. A kdo by tak nečinil? V nemoci, strastech a úzkostech života, v nouzi a neštěstí, v jakýchkoliv potřebách se utíkejme k Marii Panně. Ona nám může a chce pomoci.

2. Kdo Marii Pannu ctí, nejlepší si volí stránku pro *onen život.*

Bohorodička ví dobře, *jakou cenu* má *duše lidská*, že jest vzácnější a dražší než tělo naše. Maria Panna ví a zná, jak se Vykupitel staral o spasení a věčnou blaženost naši, by hříšníky obrátil a ku pokání přivedl; ona jest přesvědčena, že pro hříchy lidské Syn Boží člověkem se stal a mučennickou smrt podstoupil;

Proto nadále se stará a o to velikou péči má, by se *hříšníci s Bohem smířili*, a všichni, kteří se k Ní utíkají, dětmi Božími a dědici blaženosti věčné se stali, by ani jedna duše nebyla ztracena, která krví a smrtí Syna jejího byla draze vykoupena.

Kolik hříšníků kajících, kolik vinníků, pokání činících požívá radostí v království nebeském, poněvadž jim byla Maria Panna *prostřednicí* a milosť odpuštění zjednala svou přímluvou! A mnozí ještě na zemi jsou, kteří došli Panny Marie pomocí odpuštění, někteří snad už byli před branou pekla a Bohorodičky přispěním na cestu spásy přišli.

A kolik jest zde mezi námi těch, kteří u Marie Panny své útočiště nalezli! Jak se musíme diviti *veliké starosti* Marie Panny o spasení duší lidských! Kéž bychom mohli prohlédnouti smrtelnýma očima a do království nebeského, kde Bohorodička trůn má; tu bychom viděli, že hned za toho a onoho hříšníka prosí, by se obrátil, hned zlosť rozhněvaného Soudce mírní, hned přímluvou svou meč pomsty, nad lidmi se vznášející, zadržuje a jiným způsobem k našemu prospěchu pracuje a působí. Uviděli bychom, jak *nebeská Esther* u trůnu věčného Krále prosí za ochranu těch všech, kteří, když již rozsudek smrti a věčného zavržení jest vyřčen, pod její ochranný plášť se utíkají. Viděli bychom také, jak přísný Soudce před touto prosebnicí žezlo své sklání a lidem na její prosbu milost a slitovnost Svoji uděluje.

Právem nazýváme Marii Pannu v litaniích a jiných modlitbách *Pomocnicí křesťanů*, *Útočištěm hříšníků*, *Potěšením zarmoucených*, *Pannou dobrotivou a věrnou.*

* * *

Z toho jsme poznali, že kdo ctí Marii, Matku Boží, jak pro tento tak i pro onen život nejlepší stránku si volí. Proto ctěme Bohorodičku, bychom šťastni byli. Budiž naším útočištěm v nemoci, neboť nemocných jest potěšením; když bolest a strast nějaká svírá nás, utíkejme se k Marii, která stírá slzy s očí našich. A když jsme do hříchů upadli, i v tomto stavu v Matce Páně nalezneme útočiště. Ve všech potřebách pro tento i onen život utíkejme se k Marii Panně jako děti ke své matce s pevnou nadějí, že dosáhneme toho, oč prosíme.

Panna Maria dnešního dne *do nebe s tělem i duší* byla přijata. Vyvolila si nejlepší stránku na zemi a teď vzala korunu slávy z rukou svého Božského Syna, by na věky s Ním kralovala. Maria Panna ve slávě nebeské nezapomíná na nás, na Církev bojující, na lidi v slzavém údolí, na ctitely své, v mnohých starostech a strastech. Učiň, Matko Kristova, mocnou přímluvou svou k naší útěše a našemu prospěchu, by každý, kdo tebe náležitě ctí, pod ochranu tvou se utíká, tebe vzývá, jak pro časný tak pro věčný život nejlepší stránku si vyvolil a jednou království nebeského došel. Amen.

Alois Dostál.

Svátek Nanebevzetí Panny Marie.

Připomínáme si dnes událost ze života Rodičky Boží, která sice není doložena Písmem sv., ale došla dostatečné opory v ústním podání a usneseních církevních sněmů. Byla-li Panna Maria bez poskvrny hříchu prvotního počatá a zůstala-li neposkvrněnou od každého osobního hříchu, pak nemohla přejíti na ni pokuta za hřích, jež je smrt, t. j. třeba duše její na okamžik od těla se oddělila, přece jen smrti pokutu zaplatiti nemusila, ježto tělo její nedoznalo porušení, ale spojivši se s duší, vzato bylo způsobem mimořádným do nebe.

Biskup jerusalémský Juvenál, jenž žil v 5. století po Kr., tázán byl od císaře byzantského Marciana, k němuž byl s biskupy palaestinskými povolán, po hrobě Panny Marie a zdali by tělo Matky Boží mohlo býti přeneseno do nového chrámu, jejž ke cti její vystavěla manželka jeho Pulcheria. A tu se dostalo císaři následujícího vysvětlení:

Hrob Panny Marie je sice zachovalý a zapečetěn, není v něm však těla Matky Boží, nýbrž pouze plátna, do nichž svaté tělo bylo zaobaleno. Dále vypravoval: Když se blížil čas odchodu Panny Marie z tohoto světa, sešli se z vyššího vnuknutí všickni apoštolé k jejímu lůžku, což se stalo r. 48. po Kr., tedy 15 let po Nanebevstoupení Páně, a poněvadž byla Rodička Boží 15 let stará, když Syna Božího porodila, byla při své smrti v 63. roce věku svého. Zhasl požehnaný její život v domku, jenž ještě loni stál, třeba ovšem asi přestavěn byl, náležel bezpochyby sv. Janu a nacházel se poblíž večeřadla, v němž ustanovena Svátost oltářní a kde na apoštoly sestoupil Duch Svatý. Dnes je domek zbourán a na tom místě staví němečtí katolíci chrám, jenž se bude nazývati »Dormition«, t. j. usnutí Panny Marie. Místo toto obdržel německý císař při své návštěvě v Jerusalémě od sultána a věnoval je katolíkům. Poněvadž na Sioně se mrtvoly nepochovávaly, leč by snad někdo tam byl měl vlastní hrob na své zahradě, přenesena byla mrtvola Panny Marie tam, kde se dříve pochovávalo a kde i dnes nachází se hřbitov turecký a židovský — pod horu olivetskou do údolí Josafat. Ubírá-li se poutník branou sv.-Štěpánskou na horu Olivetskou, jest mu jíti vedle hrobu Panny Marie, jenž se nachází nedaleko zahrady, v níž Syn Boží se krví potil. Za nejstarších dob stál na tom místě chrám, bezpochyby z časů Konstantinových, který byl však zbořen a v 12. století od Křižáků vystavěna kaple ve slohu gothickém, jež se až na naše časy zachovala a Řekům náleží. Po 48 stupních sejde poutník dolů, kde jsou oltáře a zároveň hrob, jenž se podobá na vlas Božímu hrobu na Kalvarii, po případě hrobům proroků, již se nedaleko odtud nalézají. Mrtvoly zámožnějších a přednějších mužů i žen nepochovávaly se do země a nezasypávaly se, nýbrž bývaly uloženy v jeskyni, ve skále vytesané, do níž úzkým otvorem bývaly ukládány. K otvoru se přivalil velký kámen, jaký až posud u hrobů prorockých viděti lze.

Po dvou dnech, tak vypravoval císaři biskup Juvenál, dostavil se do Jerusaléma i apoštol Tomáš a velice se zarmoutil, když slyšel, že tělo Matky Páně je již uloženo; aby jí aspoň ve tvář pohlédnouti mohl, navštívil s ostatními apoštoly její hrob a odvalili kámen. Jaké však bylo jejich ustrnutí, když nespatřili těla, ale pouze plátna, z nichž libá vůně vycházela. Zapečetili kámen a uložili v hrobě aspoň roucha.

Císař se tázal, mohl-li by dostati tato roucha, což mu biskup slíbil a tak byla tato plátna uložena v kulatém chrámě Cařihradském, odkudž se však bezpochyby ve válkách s Turky a po dobytí Byzance ztratila. Dnes se ani neví, který chrám to byl, v němž je císař Marcian uložil.

Není poutníka, jenž by, navštíviv Jerusalém, hrobu Panny Marie s pohnutím nenavštívil a nepřipojil se v modlitbách k řadám nábožných žen, jež tu denně, ani Turkyně nevyjímaje, klečí, jako vůbec Sit Miriam, t. j. Paní Marie i u Mohamedánů, jako matka proroka Ježíše, velké úcty požívá a je to zvláště dnešní svátek, společný všem křesťanským vyznáním v Jerusalémě, kdy na rozkaz tureckého mutašerifa, či místodržitele, střílí se na její počest z děl na citadelle.

O Nanebevzetí Panny Marie rozepsali se mnozí církevní spisovatelé, významné je, co napsal Jan Damascenský a co se čte v II. nokturnu hodinek breviářových. Píše: »Z podání starého přijali jsme, že v čas slavného zesnutí blahoslavené Panny Marie všickni apoštolé, již procházeli obor zemský k spáse národů, vyšším vnuknutím puzeni jsouce, v Jerusalémě se sešli. Tam viděli anděle a slyšeli zpěvy nebeských mocností a tak slavně v ruce Boží odevzdala duši svou. Její tělo pak, jež bylo přijalo Boha způsobem nevypravitelným, za zpěvu andělského a apoštolského uloženo bylo v hrobě v zahradě Getsemanské, na kterémž místě zpěv andělský potrval celé tři dny. Po třech dnech přišel i Tomáš apoštol, jenž sám jediný přítomen nebyl; ježto pak uctiti chtěl tělo, jež Boha přijalo, apoštolé když byl zpěv andělský již umlkl, otevřeli hrob. Avšak svaté tělo její nikde již nenalezli, ale nalezli roucha, v nichž bylo zahaleno tělo její, a naplněni byli vůní, z nich vycházející. Hrob zase uzavřeli. Žasnouce nad zázrakem tajemství toho, jenom tak smýšleti mohli, že Ten, Jemuž zalíbilo se z Panny Marie tělo vzíti na Sebe, člověkem státi a naroditi se, an byl Bůh Slovo a Pán slávy, a Jenž po porodu zachoval neporušené Její panenství, ráčil také, když se z tohoto světa odebrala, neposkvrněné tělo Její bez porušení zachovati a přenesením do nebe před všeobecným vzkříšením uctiti.«

Drazí v Kristu! Víme-li, že ten život na světě je tak krátký a tolik běd a soužení s sebou přináší, tak že to věru za to nestojí, abychom k vůli němu na věčnost zapomínali, víme-li to, co zbývá nám, ptám se, než často, hodně často upírati zraků svých z tohoto slzavého údolí tam, kam Rodička Boží slavně byla mimořádným způsobem vzata? I pro nás přijde den, kdy naše tělo vstane a žíti bude život věčný ve spojení s duší, neboť na-

darmo nenapsal sv. apoštol, že rozsívá se smrtelné a vstane nesmrtelné, rozsívá se tělesné a vstane duchovní, t. j. oslavené. Nezapomínejme však, že jen těla spravedlivých budou oslavená a proto přední naší starostí na tomto světě budiž, abychom střízlivě a spravedlivě i pokojně živi byli, očekávajíce blahé naděje a příští Spasitele Ježíše Krista. Amen. *Josef Kousal.*

Neděle XI. po Sv. Duchu.

Účinky slova effeta.

»Effeta, t. j. otevři se.« Mar. 7.

Velmi krátké jest ovšem slovo ono, jež vzal jsem za předmět dnešního rozjímání, nicméně však hodno, abychom slovo ono uvažovali a sice z té příčiny, že vyšlo slovo toto ze Srdce Krista Ježíše. A ač krátké slovo toto, přece nicméně velikou blažeností, slastí a radostí naplnilo hluchoněmého. Neboť sotvaže Pán náš milý vložil prsty v uši jeho a plivnuv, dotekl se jazyka jeho a vzezřev k nebi, povzdechl a řekl: »Effeta,« ihned otevřeny jsou uši jeho a rozvázán jest svazek jazyka jeho a mluvil právě. A bylot zajisté slovo: effeta, hluchoněmému nad zlato a drahé kamení. Neboť za veškery poklady celého světa nelze zjednati hluchému sluchu a němému řeči A čeho nezmohou poklady širého obzoru zemského, to zmůže jediné slovo Krista Ježíše: effeta.

I nám proto bude slovo toto na pohled nepatrné a krátké nad zlato a drahokamy, až s pomocí a přispěním Ducha Svatého hluboký význam slova tohoto poznáme. A snad i nám třeba slova tohoto nezbytně, chceme-li, aby sluch náš duchovní byl otevřen, a aby svazek, jakýmž duše naše jest spoutána, mohl býti rozvázán. A nemůžeť tohoto podivuhodného účinku vytvořiti jedině slovo Kristovo: effeta. Kéž bychom jenom také slova tohoto po příkladu a vzoru hluchoněmého sobě vážili, a s toutéž vděčností, s jakou hluchoněmý na slovo toto pamatoval, i my slova tohoto byli pamětlivi, aby tytéž účinky v duši naší učinilo, jakéž pozorujeme, že učinilo na těle hluchoněmého.

Uděliž nám Duch Svatý hojné milosti k dnešnímu rozjímání, otevřiž sluch duše naší, abychom milerádi naslouchali slovům, jež k nám mluviti bude. Spravuj také milostí Svou i jazyk náš, abychom vždy právě mluvili a divné skutky Boží rozhlašovali.

Pojednání.

Kdykoliv dítko novorozené bývá doneseno do chrámu Páně, by křtem svatým uvedeno bylo do Církve Kristovy, by dosáhlo odpuštění hříchův a dosáhlo tolikéž synovství Božího a dědictví na život věčný, tu kněz, sluha Církve svaté, totéž činí, co Pán Ježíš učinil ve dnešním svatém evangeliu hluchoněmému. Kněz

béře dítko ven ze zástupu, vkládá prsty své v uši jeho a plivnuv dotýká se uší jeho. Pohlíží k nebesům a praví: »Effeta,« t. j. otevři se.

K čemu tyto obřady při křtu dítka novorozeného? Jako dnešní svaté evangelium připomíná, že přivedli ke Kristu Ježíši hluchoněmého a prosili, aby naň vložil ruku, tak také každé novorozené dítko jest v duchovním smyslu hluchoněmé! Hluché jest dítko novorozené následkem hříchu prvního člověka, kterýžto hlasem a připovědí hadovou byv ohlušen, nedbal příkazu a slov Hospodinových: V kteroukoli hodinu se stromu jísti budete, smrtí umřete! Nedbal první člověk slov těchto, ohlušen byl sluch jeho, a proto i potomkové jeho bývají pozbaveni sluchu duchovního. A proto dítko novorozené bývá přivedeno ke knězi do domu Božího a jménem Církve svaté volá kněz dotýkaje se slinou uší jeho: effeta. Slovem tímto prosí kněz a žádá Ducha Svatého o milost, by hojnou milostí jeho dítko ochotně a rádo naslouchalo slovu Páně, jež se mu na kázaní a křesťanském cvičení přednáší a vysvětluje.

A že skutečně třeba milosti Ducha Svatého, aby kdo radostně a ochotně naslouchal slovu Božímu, tohoť v době nynější máme nejeden doklad. Proč pak v neděli a ve svátek namnoze při kázaní a při křesťanském cvičení bývá chrám Páně prázdný? Nechutná mnohým křesťanům katolickým onen chléb duchovní, jakýž náš Pán Ježíš Kristus Svým svatým učením nám zjednal a kterýmžto v den nedělní a v den sváteční duši naši nasycuje. Zavírají přemnozí sluch duchovní, aby nemusili slyšeti slova Božího, neboť se obávají, že by pak musili hříchu dáti výhost a choditi po cestě přikázaní Božích. O jak tu třeba těm a takovým vroucím srdcem volati k Duchu Svatému:

Effeta, otevři Duchu Svatý sluch náš, abychom nejenom rádi naslouchali slovu Páně, nýbrž i také veškeren život podle slova tohoto řídili a spravovali. Vždyť jsi Ty, o Pane, Pravdo věčná Sám řekl: Blahoslavení, kteří slyší slovo Boží a ostříhají ho. Ano i Tvůj svatý apoštol Pavel ve dnešní svaté epištole zřejmě nám připomíná evangelium, kteréž kázal, kteréž jsme skrze svaté bratry Cyrilla a Methoděje přijali, v němž doposud stojíme, skrze něž i spasení béřeme, ač držíme-li se toho skutkem a životem veškerým, co nám svatí bratři hlásali, a co každou neděli a svátek ústy sluhův Tvých, kněží, bývá hlásáno. Neboť jinak nebude-li sluch náš milostí Ducha Svatého slovu Tvému nakloněn, a nebudeme-li život svůj dle slova Tvého spravovati, nadarmo jsme uvěřili. Jako totiž tělo bez duše jest mrtvé, tak také i víra, která skutky se nedokazuje, jest mrtvá a nic nám neprospěje k životu věčnému.

Effeta, t. j. otevři se, musí volati i kněz, kdykoliv se chystá, aby slovo Kristovo věřícímu lidu hlásal. Otevři, Duchu Svatý, a rozvaž svazek jazyka mého, abych právě mluviti mohl a abych s prospěchem a užitkem hojným mohl jako dobrý rozsévač símě slova Tvého rozsívati. Vlož, Duchu Svatý, slova života věčného v ústa má, abych mohl ohlašovati veliké a podivné skutky Tvé.

Otevři ale také, Duchu Svatý, sluch posluchačům a nakloň srdce jejich a zavlaž milostí Svou, aby učení Tvé svaté v srdci svém jako v úrodném poli pečlivě chovali a užitek vydávali stonásobný časem svým.

Nejhlavnější částky svatého evangelia, kteréž svatý Pavel hlásal, udává nám slovy: Vydal jsem zajisté vám nejprvé, což jsem i přijal, že Kristus umřel za hříchy naše podle Písem; a že jest pohřben, a že vstal z mrtvých třetího dne. A totoť jsou zajisté ony pravdy, na něž bychom po celý život svůj měli pamatovati.

Pán náš Ježíš Kristus, nevinný umírá za hříchy naše, aby nás, syny zahynutí věčného, učinil dědici života věčného. Nuže, zdali pak jest otevřen sluch náš a zdali pak této utěšené pravdě nejenom rádi nasloucháme, ale také Kristu Ježíši za onu lásku, kterou nám smrtí Svou na kříži vykoupil, upřímně a vroucně děkujeme. Či snad nezaslubuje toho Kristus Ježíš, abychom volali: effeta, otevři se srdce naše dokořán, abys mohlo milovati Pána tak dobrého, Otce tak laskavého, jakýmž jest Tobě Kristus Ježíš, kterýž Sám sebe vydal v líbeznou a příjemnou oběť za hříchy naše. Effeta, rozvaž, ó Duchu Svatý, svazek jazyka mého, abych oslavoval a velebil Pána Ježíše pro Jeho mnohou a velikou lásku, kteroužto dokázal tím, že dal život Svůj za nás.

Effeta, otevři Duchu Svatý i také hrob můj, abych v životě svém vždy pamatoval na onen poslední příbytek, v němž tělo mé po dokonané vezdejší pouti bude odpočívati až do onoho dne, kdy slovem Tvým všemohoucím: effeta, i hrobové se otevrou a vyjdou z nich všickni ti, kteří zesnuli, aby z ruky Tvé, ó Pane, přijali mzdu zaslouženou za skutky své buďto dobré anebo zlé. Vždyť zajisté častá upomínka na smrt a na bránu onu, kteroužto tělo projíti musí, aby v nové kráse zase vstáti mohlo, jest mocnou upomínkou, kteroužto v čas pokušení bývá mysl od hříchů odstrašena.

Jistý boháč stěžoval si knězi začasté, jak nesnadno a obtížno jest mysliti často na smrt a na hrob, když obdařeni jsme věcmi a předměty, kteréžto od myšlénky této nás stále odvracují. Tu však odpověděl onen zbožný kněz: Zdá se mně naopak, příteli můj, že všecko, cokoliv kolem vás se nalézá, na smrt a na hrob vás upomíná Děkujte ráno při prvním procitnutí laskavému Bohu, že vám láska Jeho ještě jeden den popřála, jehožto večera snad už se nedožijete. Jdete-li u večer na lože, připomeňte sobě, že spánek jest obrazem a podobenstvím smrti, že lože jest obrazem hrobu tmavého, do kterého snad za nedlouho tělo bude uloženo, a kdež červové a hmyz budou mu pokrývkou. Pamatujte při jídle, že snad už naposledy tělo pokrmem jest občerstveno. Kdykoliv bijí hodiny, vzpomeňte si, že už zase o hodinu jste blíže hrobu, a že budete před Pánem odpovídati, jak jste tuto hodinu a veškery hodiny života svého vynaložil. Tak říkávala svatá Teresie, kdykoliv bily hodiny: Díky Pánu Bohu z toho neskonalé, že život můj pozemský zase o hodinu jest ukrácen, a že jsem o hodinu

blíže věčnosti. Neopomeňte při každém skutku svém tázati se po příkladu sv. Bernarda: »Kdybych věděl, že po skutku tomto Bůh mne povolá, učinil bych jej? a jak bych skutek onen vykonal?«

Tak jest velmi užitečno a prospěšno pamatovati nejenom na smrt Kristovu, nýbrž i na smrt svou vlastní. Spasitelno a záhodno přistupovati začasté v duchu ke hrobu a volati: Effeta, otevři se ty, příbytku můj poslední, v němžto na den vzkříšení čekati budu a vyuč mne tomu, jak bych měl život svůj spravovati, abych se nemusil báti ani hrobu ani smrti.

Pán náš Ježíš Kristus třetího dne v hrobě zvolal: effeta, a hrob se otevřel a Pán Ježíš v oslaveném těle vyšel z hrobu nesmrtelný a slavný a viděn jest od Petra a potom od jedenácti; potom viděn jest od více než pěti set bratří spolu; potom viděn jest od Jakuba, potom ode všech apoštolův; nejposléze pak ze všech, jakožto od nedochůdčete, viděn jest i od svatého apoštola Pavla.

Tímtéž slovem všemohoucím, effeta, otevře Pán v poslední neboli soudný den i hroby naše a vyjdeme z hrobův v těle novém a viděni budeme ode všech andělův a svatých a ode všech spravedlivých. Předstoupíme pak před soudnou stolici Krista Ježíše, aby přijal z nás jeden každý odplatu za skutky své buďto dobré anebo zlé. Otevře Pán ústa Svá, aby odplatil sluhům svým věrným veškery námahy a klopoty života pozemského. Oblaží věrné své Kristus Ježíš v den poslední slovy radostnými: »Pojďte, požehnaní Otce mého, pojďte do radosti věčné, která připravena jest vám od ustanovení světa. Na novo otevře Pán ústa Svá a na slovo Jeho všemohoucí, effeta, t. j. otevři se, otevrou svatí andělé bránu nebes a uvedou spravedlivé a svaté, kteří milerádi naslouchali slovům Kristovým a řídili se dle nich v životě pozemském, bránu v život věčný. A vejdou svatí, vejdou spravedliví v život věčný, kdež odpočinou od práce své, a kdež skutkové jejich je následovati budou. Tam v nebesích nebudou se báti ani zimy, ani horka, ani hladu, ani žízně, ani bolesti, ani smrti. Tam setře Pán veškery slzy s očí vyvolených svých, tam napojí Pán své věrné vínem slasti nebeské, tam prozpěvovati bodou chvalozpěvy, tam patřením na velebnost a slávu Boží obdarováni budou přehojně.

Ale bude v den poslední, v den soudný před soudnou stolicí Kristovou také veliký a nesmírný počet hluchoněmých, kteří na slovo Páně v životě vezdejším nedbali, a kteří život svůj dle slova tohoto božského neřídili a nespravovali. I k těmto se Pán Ježíš obrátí, i jim ustanoví mzdu jejich, jakouž sobě zasloužili životem svým, slovy: »Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest uchystán a připraven ďáblu a andělům jeho.« A na slovo Krista Ježíše všemohoucí, hrozné a strašné: effeta, otevře se brána pekelná a vejdouce hříšníci, vejdou hluchoněmí, vedeni ďáblem a anděly jeho, vejdou touto branou k trápení věčnému, aby i oni vzali odměnu za skutky své. Tam, v onom místě budou, kdež jest pláč a skřípění zubův. Plakati budou nad zmařeným časem, jehož ne-

používali k dosažení věčného života. Skřípěti budou zuby závistí a hněvem zlořečení v ohni věčném až uzří blaženost, neskonalou a přehojnou radost vyvolenců a svatých Božích.

Nuže, i nám otevře se na slovo Kristovo: effeta, v den poslední, v den soudný ona brána, kteroužto musíme projíti. A kam uvede nás brána tato, kam vkročíme touto branou? Uvede nás brána tato v život věčný, či snad otevře nám brána tato vchod do věčného trápení? Na nás samých záleží a od nás samých závisí, kterou branou v den soudný vejdeme. Kráčíme-li v životě pozemském cestou úzkou a branou těsnou, uvede nás v život věčný. Nejsme-li hluši ke slovu Páně a nejsme li němí v oslavování a zvelebování Pána nebes a země, otevře se nám na slovo Kristovo: Effeta, v den soudný, brána v život věčný.

Kráčíme-li však v životě vezdejším širokou cestou a prostrannou branou, po které kráčí mnozí, pak zároveň s nimi vejdeme v záhubu věčnou. Jsme-li hluši ke slovu Páně: »Kdo chce za mnou přijíti, vezmi kříž svůj, zapři sama sebe a následuj mne,« pak neočekávejme, že svatí andělé na slovo Kristovo: Effeta. uvedou nás do života věčného. Ó jak nám tu třeba, abychom nejen za sebe, nýbrž i za jiné, o kterých víme, že jsou hluchoněmí v duchovním smyslu, prosili Ježíše Krista, aby na ně vložil ruku. A bude-li prosba naše a modlitba tak vroucná, jako byla těch, kteří hluchoněmého přivedli ke Kristu Ježíši, pak i nás vyvede Kristus Ježíš ven ze zástupu, vloží prsty Své v uši naše, slinou dotkne se jazyka našeho, vzezře Pán k nebi, povzdechne a slovem mocným: effeta, t. j. otevři se, otevrou se uši naše, rozvázán bude svazek jazyka našeho a mluviti budeme právě. Ohlašovati budeme v nebesích podivné skutky Páně a diviti se budeme, říkajíce: Všecky věci Pán dobře učinil: I hluchým rozkázal slyšeti, i němým rozkázal mluviti a oslavovati a zvelebovati jméno Své přesvaté ve stánku nebeském. Amen. *František Klíma.*

Neděle XII. po Sv. Duchu.

Kořalka — lotr.

»Člověk jeden upadl mezi lotry, kteří také oloupivše jej a zranivše, odešli, odpolu živého nechavše.« Luk. 10.

Krátkými, ale nicméně důraznými a pronikavými slovy líčí sv. evangelium bídu a nouzi pokolení lidského. Předešlou neděli hluchoněmý nemůže Pána Ježíše ani o uzdravení prositi, ani prosbě těch, kteří ku Pánu jej přivedli, naslouchati. Dnešní svaté evangelium opětně bídu a strast lidskou ukazuje na pocestném, který z Jerusaléma ubírá se do Jericha. Jde poutník onen samoten, jde nic netuše; leč tu pojednou přichází k místu, kde lotři na něj číhají.

Ubohý jest od nich kolkolem obklopen, jest samoten, nemaje nikoho, kdo by jej obránil. Povalen k zemi od zlosynů, byl o vše cokoliv měl oloupen. Oloupilť jej o majetek jeho, ale také i o oděv. Leč poutník onen se bránil a hájil, ale marná byla obrana a hájení proti přesile, byť od lotrů nejenom oloupen, ale byl i také zraněn. Srdce pak lotrů tak bylo zatvrzelé, že ač jen odpolu byl živ, rány jeho tedy byly smrtelné, nicméně bez pomoci a bez přispění tam ležel. Zlosynové pak odešli, aby opět později, až by kořist uloupenou promarnili, jiné pocestné mohli oloupiti.

Veliká zloba, urputnost a krutost jeví se tuto u lotrů, kteří bezbranného pocestného olupují o jeho majetek, a zranivše jej smrtelně, bez citu od něho odcházejí. Oloupiti jediného člověka o majetek jeho, zraniti jej, odpolu živého nechati a odejíti od něho, v tom veliká zloba a krutost se jeví. Ale oloupiti celé národy, celé země, celá města a vesnice, celé rodiny nejenom o majetek tělesný, ale také o duši nesmrtelnou, v tom už jeví se zloba ne pouze lidská, nýbrž právě ďábelská. Zraniti a odpolu živé nechati nejenom jednotlivé lidi, ale celé národy, celé země, celá města, vesnice a krajiny a rodiny, v tom právě zloba jeví se pekelná.

Toť lotr v podobě ďábla, v podobě knížete ďáblů, v podobě Belzebuba, který celé národy, celé země, celé krajiny, celá města, vesnice a rodiny olupuje o majetek tělesný i duchovní. Toť lotr pekelný, který dovede smrtelně zraniti celé národy, celé země, celé krajiny, celá města a vesnice, celé rodiny. A takový lotr pekelný a ďábelský nebývá nejenom od celých národů, od celých zemí a krajin, od mnohých měst a vesnic, od mnohých rodin, pravím, nebývá takovýto pekelný totr nejenom nenáviděn, nýbrž naopak bývá od nich milován. A kdo jest tímto lotrem pekelným, který celé národy, země, říše, krajiny, města a vesnice a rodiny olupuje o zraněné a odpolu živé nechává? Toť onen lotr pekelný, kterého i vy milujete, za nějž majetek svůj dáváte, jejž do domu nosíte, s nímžto se přátelíte. Lotrem tímto ďábelským jest kořalka A ve dnešní své řeči chci s pomocí a přispěním Ducha Svatého vám dokázati: že i kořalka jest lotr, že i ten, kdo ji bez míry prodává, jest lotr.

Pojednání.

Dva jsou, kteří dobře umějí oceniti cenu duše lidské, a kteří stále také o tuto duši zápasí. Ten totiž, jenž duši naši stvořil a předrahou krví Svou vykoupil, Pán náš, Ježíš Kristus, zná nejlépe cenu duše naší. Onť Pán Ježíš i také nám označuje cenu duše naší slovy: »*Co platno člověku, byť i celý svět získal, ale duši svou by ztratil.*« Mat. 16, 26.

Avšak zná cenu duše naší nejenom Pán Ježíš, Vykupitel náš, zná cenu duše naší i také nepřítel náš ďábel, jenž jako lev řvoucí obchází, hledaje čí duši by mohl zničiti a zkaziti. Nabízel a nabízí za duši lidskou, co může. Za duši Kristovu nabízel všecka království tohoto světa i slávu jejich. Za duši lidskou nabízí poklady, bo-

hatství, statky, rozkoše, slávu a radosti pozemské. Známoť zajisté i vám, že prý kdysi lidé za mnoho peněz ďáblu duše svou krví dávali zapisovati.

Tehda alespoň lidé ještě tušili, jakou cenu duše jejich má. Neznali ovšem pravé ceny duší svých, ale tušili, že velikou má cenu a proto mnoho peněz žádali od ďábla, nežli mu duši svou zapsali. Nyní má už ďábel vyhráno. Nyní nepotřebuje už peněz dávati za duši lidskou, nepotřebuje ani peněz slibovati. Nynější křesťané nemají ani tušení, jakou cenu duše jejich má. Nynější křesťané už nepraví: Dej nám peněz dostatek a my ti dáme duše své, nynější křesťané už volají: dej nám kořalky co hrdlo ráčí, a my ti dáme duše své.

Ano jako Pán Ježíš za hlt studené vody slibuje království nebeské Svým učenníkům, tak právě kořalečníci slibují ďáblovi, že za hlt kořalky dají mu ne pouze tělo, ale i duši svou. Dá kořalečník za hlt kořalky duši svou, manžel duši své manželky a duše svých dítek. Dá za hlt kořalky manželka duši svou, dá duši manželovu, dá duše i dítek svých. Dá mladík a panna za hlt kořalky duši svou i duše svých rodičů. Ano i ta mládež, jindy nevinná a svatá a Pánu Bohu milá už také vede obchod s duší svou. Dává i ta mládež i ty dítky za hlt kořalky duši svou ne svému Vykupiteli, ale svému nepříteli a odpůrci.

Anebo snad křivdím vám, nynějším křesťanům, pravím-li, že za hlt kořalky máte na prodej i duše své, i duše svých domácích i duše těch nevinných dítek? Jmenujte mně, prosím vás, nějaký hřích, kterého by kořalečník se nedopustil, aby jenom hlt kořalky dostal. Za hlt kořalky bude nynější křesťan křivě přísahati. Za hlt kořalky bude nynější křesťan Pánu Bohu, svatému náboženství a všemu, co nám draho a milo, se rouhati. Za hlt kořalky mnohý křesťan zabije bližního svého. Za hlt kořalky můžete mnohého křesťana donutiti ke smilstvu, ke krádeži, k loupeži. Za hlt kořalky dá dělník svou mzdu, kterou si krvavě vydělal. Za hlt kořalky prodá hospodář židovi svou úrodu na poli. Za hlt kořalky okrádá hospodyně hospodáře, manželka manžela, matka dítky a zanáší to, čím by mohla slušně ošatiti i sebe i své domácí do židovny, a pak musí i sama i dítky její odívati tělo v pouhé hadry, které ani nahoty jeho nemohou přikrýti.

Tam v té obci, ve které mor kořaleční zavládl, jest ubohý i kněz i také učitel, kteří jsou k tomu povoláni, aby duše, k obrazu Božímu stvořené, pro Boha a pro nebe odchovávali. V obci, ve které mor kořaleční panuje, není peněz na opravu chrámu Páně, na opravu školy a fary. Ale za to na nějaké přátelské posezení, při kterém sklenice se pilně vyprazdňují, na to i času i peněz dostatek. V obci, ve které mor kořaleční zavládl, jest duchovní, neboli jak se mu obyčejně říká farář, ubohý.

Hlásá-li v neděli a ve svátek slovo Boží, hlásá a rozsévá je do srdce takového, v němž ďábel, ne pak Kristus přebývá. A nad to každý kořalečník má mnohem více rozumu, ale až se napije, nežli všickni učenci a všickni mudrcové celého světa. Kdyby takhle

nyní vstali z hrobu ti zbožní předkové, kteří kolem zdejšího chrámu Páně odpočívají, kteří kořalky neznali, kdyby tito vstali z hrobu a pozorovali potomky své, kterak oni nyní světívají neděle a svátky, kterak používají darů Božích, jak jsou obětaví pro chrám Páně, jak uctívají své duchovní správce, jak o nich mluvívají a soudívají. O což by ti předkové děkovali Pánu Bohu: Díky Tobě, Pane Bože, blahoslavené oči naše, že nemusejí nyní patřiti na nezdárné ono pokolení křesťanského lidu, který za hlt kořalky prodává co má nejdražšího: duši svou předrahou, a život věčný, pro nějž duše tato jest stvořena.

A snad sama ta kořalka tím vinna, že nynější křesťané jak syn marnotratný promrhávají majetek nejdražší, duši svou nesmrtelnou? Ne kořalka sama tím není vinna, ale vinni jsou ti, kdož ji prodávají a sice přes míru a nad potřebu prodávají, aby zbohatli. Každý hospodský, ať pokřtěný anebo nekřtěný, který nad míru a bez potřeby kořalku nalévá, jest lotr, který olupuje spolubratra svého o jeho duši. Každý hospodský, který bez míry a bez potřeby nalévá kořalku, jest vražedník a horší nežli vražedník. Takový hospodský olupuje i opilce i rodinu jeho o majetek. A každý krejcar, který opilec nemírným pitím v hospodě utrácí, tížiti bude na věčnosti nejenom duši opilcovu, ale také i duši hospodského. Ano já pravím ještě více: Pokud hospodský nenahradí všeho, co nemírným naléváním kořalky na opilcech vymámil, potud nebude mu brána do nebe otevřena. Každý hospodský, který bez potřeby nalévá opilcům kořalku, jest zloděj. Okrádá o majetek zděděný nejenom opilce, ale i rodinu jeho.

Než jednou manželka žalovati bude na manžela, dítky na otce a na matku, že nemírným pitím kořalky promarnili jim statek a majetek jejich, pak ďábel na soud Boží přivleče i také hospodského, který opilci naléval. A sám ďábel žalovati bude: Zde Pane a Soudce spravedlivý, zde nesvědomitý hospodský největšího trestu zasluhuje. On byl pomocníkem mým. On byl mým náhončím. On byl tím lotrem, který pocestné přepadával, který je oloupil o statky časné i věčné. Nechať tedy zakusí, jak hrozné jest upadnouti v ruce Boha rozhněvaného.

A zda-li pak hospody, ve kterých nesvědomitý hospodský opilcům bez potřeby nalévá, zdali pak nejsou podobny lotrovským peleším, ve kterých se vraždí duše lidské! A hle takovýchto míst bývá ve mnohé malé dědince po třech i po čtyrech. A zápach kořaleční z každé té peleše lotrovské toho ubohého opilce táhne jako řetězem k sobě. Snad odolá první peleši lotrovské, ale což platno, tamhle naproti už na něj číhá druhá. A byť by i této ušel, byť by i této se vyhnul, u té třetí tam už všecku sílu potratil, tam už jej kořalka táhne k sobě mocí neodolatelnou.

Peleš lotrovská bývá obyčejně mimo cesty, bývá ukryta. Ale peleše lotrovské, hospody, ve kterých bez potřeby a bez míry se nalévá kořalka, ty bývají právě vedle cesty, ano mívají i také ještě zvláštní nápisy a odznaky, aby už zdaleka k sobě přivábily, přilákaly a přitáhly. Lotři obyčejní ukrývají se a v úkrytu čekají

na kořist svou. Ale lotři onino, kteří bez míry a bez potřeby nalévají kořalku, ti nejenom se neukrývají, ale naopak oni veřejně hosty své vítají, na ně se usmívají, k sobě je vábí. Ale jenom potud, pokud mají z nich užitek.

A nejlépe vyzná se v tom ohledu národ onen, jehož předkové přebývali v Jerusalémě a v Jerichu. Tito kořalku vyrábějí, ale ne sami pro sebe, dobře vědouce, že by požíváním kořalky zaprodali tělo i duši svou. Tento národ, jindy vyvolený, nyní však po širém světě rozptýlený, pracuje vší mocí o to, aby učení Kristovo vyhladil. Napřed snažil se o to podplácením a mučením křesťanů. Podplatil strážce u hrobu, podplatil i Piláta. Usmrtil Krista Pána, usmrtil i svaté apoštoly a prvokřesťany.

Ale tím nemohl vyhladiti učení Kristova. Za to však nyní našel zbraň příhodnou, totiž kořalku, které chápají se i samotní křesťané, aby pomáhali ubíjeti protivníkům kříže Kristova učení Jeho svaté. Každý nesvědomitý hospodský touto zbraní, totiž kořalkou, vraždí i duši svou, i duše těch, kterým bez míry nalévá, a tím zároveň ničí i učení Kristovo. Vždyť opilcům, a těm, kteří jim k opilství příležitost poskytují, nic nepomůže ani učení, ani smrt Kristova.

Ó, jest ten lid křesťanský, který oddán jest nemírnému pití kořalky, jest podoben onomu pocestnému, který sestupoval z Jerusaléma do Jericha, který přepaden byl od lotrů, kteří jej oloupili, zranili a odpolu živého nechali; kéž nalezne se milosrdný Samaritán, který by se ujal toho ubohého lidu křesťanského. Znám Samaritána, který by lidu tomuto rád pomohl; avšak lid tento o pomoc jeho nedbá. A kdo jest tím Samaritánem? Církev svatá katolická a sluhové její, kněží, rádi by ulevili bídě těch, kteří opilstvím se podobají onomu pocestnému, který upadl mezi lotry. Leč lid tento nedbá o službu tohoto Samaritána, nedbá napomínání Církve a kněží, a protož nesnadno ujde záhubě časné i věčné. Vyplní se na těch, kteří oddáni jsou nemírnému pití kořalky a na těch, kteří jim příležitosti k tomu poskytují: Nemylte se, nebudou opilci královstvím Božím vládnouti. Amen. *František Klíma.*

Neděle XII. po Sv. Duchu.

»Hledejte nejprve království božího a spravedlnosti jeho a toto všecko bude vám přidáno.« Mat. 6, 33.

Postavení člověka ve světě je takové, že může se postaviti k Bohu, nebo proti Bohu; myslil-li by kdo, že může jíti střední cestou, klamal by se velice. Má se to s člověkem, jako s teploměrem. Klesne-li teplota na nulu, mizí všechen život, nic neroste, člověk je pro Boha a pro život věčný mrtvý. Ukazuje-li ku př. sedm stupňů nad nulou v zimě, říkají lidé: »to se oteplilo, je tam zrovna vlažno«, naproti tomu klesne-li teplota na jaře na tento

stupeň, klepou se zimou. Ve skutečnosti je to však rovněž stav pro rostlinstvo nepříznivý, ježto stromy zastavují se ve svém pučení a bylinstvo chladnem trpí. Je to stav člověka, který myslí jíti střední cestou, není proti Bohu, ale nerozhoduje se též pro Boha, duše jeho trpí, nemůže prospívati a třeba nebyl takový člověk duševně mrtvý, je chladný, vlažný, lhostejný, což působí na duši zrovna tak, jako mráz na přírodu. Nelze tedy sloužiti Bohu a světu najednou; člověk kolísající se mezi oběma, musí se konečně rozhodnouti a také se pravidelně rozhodne pro jednoho, neb druhého.

Pán Ježíš praví: sloužiti mamoně, což není totožné se slovem: mamonu míti. Byli boháči, byli králové, měli hojnost statků pozemských, měli mamonu, ale mamona neměla je, t. j. uměli s tím vládnouti a nenechali se penězi opanovati. Statky sloužily jim jako prostředek ke konání dobrého a proto nepřekážely jim na cestě do nebe, ale tuto cestu jim upravovaly a Pán Ježíš nadarmo neklade důraz na slovo: nejprve. Máme nejprve, především hledati nebe a míti před očima věčný svůj cíl, v druhé řadě však můžeme pamatovati též na své časné záležitosti, nemáme však žíti jen těmto, jako bychom nikdy umříti nemusili a věčně tu na světě zůstali, nýbrž při všech starostech světských a při všem svědomitém konání povinností svého stavu pamatovati na povinnosti křesťanské a pak bude nám to ostatní přidáno

Zítra slavíme památku *sv. Bartoloměje*, apoštola Páně, o němž, jako o všech apoštolech možno říci, že konali ještě více, než Pán od nás žádá; oni nehledali nejprve království Boží, nýbrž jedině a výhradně postavili se do služeb služebníků Božích, kteří starosti o svět úplně stranou nechali a jím se ani v druhé řadě neobírali. To ovšem není naší povinností, ježto nás Pán nevolil za své věrozvěsty, jako je, nicméně máme však přece krásné jejich příklady míti před očima a učiti se pravdě, že člověku stačí, slouží-li výhradně Bohu, nikdy však mu nepostačuje, nikdy jej šťastným neučiní, postaví-li se do služeb jen světa.

Sv. Bartoloměj slul dříve Nathanael a byl asi dobrým známým Filipa, jenž ho potkal a v nadšení zval, sby se šel podívat na Pána Ježíše, který počínal právě svůj učitelský úřad. »Nalezli jsme, o kterém psal Mojžíš a proroci, Ježíše, Syna Josefova z Nazareta.« Jan 1, 45. Nathanael znal Nazaret jako nepatrné horské městečko a proto odpověděl: »Co dobrého z Nazareta může pojíti?« Filip se s ním nepřel, ale řekl: »Pojď a viz!« Tak hovořili pod jakýmsi stromem fíkovým. Když přicházeli k Pánu Ježíši, pravil Tento: »Ejhle pravý Israelita, v němžto není lsti.« Na to Nathanael: »Odkud mě znáš?« A Pán mu odpověděl: »Dříve, nežli tě Filip zavolal, když jsi byl pod fíkem, viděl jsem tě.« Zhrozil se Nathanael vida, že má co činiti s mužem, jenž ví i věci tajné a poněvadž očekávání Mesiáše jako krále israelského bylo všeobecné, zvolal: »Mistře, Ty jsi Syn Boží, Ty jsi král israelský!« Na to pak vyslovil Pán památná slova: »Že jsem ti řekl: viděl jsem tě pod fíkem, věříš, ale větší nad to věci uzříš.«

Od té chvíle náležel Bartoloměj, tak jej totiž pojmenoval Pán, mezi apoštoly, chodil s božským Mistrem všude, viděl všecko a jsa poslušen slov: »Jdouce do celého světa, kažte evangelium všem národům,« odešel i on a sice do Indie, kde po něm mnohé stopy jeho požehnaného působení zůstaly. Odtud zašel do Armenie, kde uzdravil zuřící dceru krále Polimea pod tou podmínkou, že přijme král i s lidem svým křest, což však popudilo bratra králova a pohanskou stranu tak, že byl spoután, ukrutně mučen a konečně ukřižován. Tak skončil sv. Bartoloměj.

V pátek máme památku velkého světce a kajícníka, učence a biskupa *sv. Augustina.* Muž ten zaujímá v Církvi katolické přední místo, jsa znamenitým obhájcem víry Kristovy a jeho přečetné spisy jsou až posud pramenem, z nichž kněží katoličtí své vědomosti rozšiřují.

Narodil se blíže města Hippo v sev. Africe z otce pohana a matky křesťanky. Jako otec byl vlažný člověk, byla sv. Monika, tak se matka sv. Augustina jmenovala, vzorem křesťanských matek. Svou mírností a upřímnou zbožností přivedla i svého muže k tomu, že víru Kristovu přijal a v ní i zemřel. Sv. Augustin byl ovšem po křesťansku vychován, avšak zkazil se na školách v Madauře, ještě více však na vysokém učení v Kartágině, kde krom rozpustilých pohanských her a divadel, jimž, jakož i zkaženým společníkům vyhnouti se nemohl, upadl i do tehdáž rozšířeného bludu manichejského. Manichejci byli křesťanskou sektou, ale bloudili velice jak ve věcech víry, tak mravů, zavrhovali pravomoc Církve a hlásali svobodu ve vykládání Písma a bádání ve víře, čímž zvláště mladistvým druhům, jako byl nadaný Augustin, se zavděčovali. V dvacátém roce dokončil Augustin studia a stal se učitelem řečnictví. Byl tou dobou horlivým Manicheovcem, což Monice způsobilo mnoho bolestí a vynutilo mnoho slz. V zármutku byla potěšena snem, v němž se viděla státi na lávce a velebná postava jakási pravila jí: »Viz, kde jsi ty, bude i syn tvůj.« Vypravovala sen synu a ten vysvětlil jí jej v ten smysl, že bude i ona Manichejkou, nač sv. Monika hbitě ihned odpověděla: »Nebylo mi řečeno, kde je syn tvůj, budeš i ty, nýbrž kde jsi ty, bude i on.«

Nebylo možno, aby nemravný život a rozpor v učení Manichejců neupozornil na sebe sv. Augustina, ducha již tenkrát hloubavého a bystrého. Bylo mu 29 let, kdy, zoškliviv si tuto sektu, plul do Říma, aby se tam ještě více vzdělal. Krátce na to stal se učitelem na vysokém učení v Miláně, kde měl příležitost slyšeti nejslavnějšího tehdáž řečníka sv. Ambrože. Nevadilo Augustinu, že to byl biskup, on viděl v něm pouze řečníka a k vůli tomu kázaní jeho vyhledával. Ale právě tato kázaní způsobovala rozpor v jeho duši, on viděl, že Manichejské opustil, křesťanem pak že se posud nestal a to mu způsobovalo mnohá muka. Jednou odpočíval pod stromem, hluboce zkormoucen nad svým vnitřním stavem, když uslyšel hlas: »Vezmi a čti.« I sáhl po knize sv. Písma, otevřel na zdař Bůh a četl místo sv. Pavla: »Ne v hodování a

opilství, ne v smilstvu a nestydatostech, ne v sváru a závisti, ale oblecte se v Pána Ježíše Krista!« Řím, 13, 3.

Augustin nabyl přesvědčení, že Bůh Sám jej volá, poněvadž toto místo Písma sv. hodilo se úplně na jeho posavadní život. První jeho krok byl, že psal matce své obrácení, nad čímž ona ovšem slzy radosti prolévala. Kde byla ona, byl i syn a sen její i její vroucí tužba se splnila. Přestěhoval se zpět k ní, brzy ji pochoval a život svůj cele službě Boží věnoval Lid přinutil jej, že se dal posvětiti na kněze a po smrti biskupa hipponského zvolen byl jednohlasně pro svou učenost, výmluvnost a svatost za biskupa, v kterémžto úřadě zabýval se hlavně psaním knih bohoslovných a hajením víry proti Manichejským a jemu patří hlavní zásluha, že sekta tato byla potřena a zmizela. Byl výtečným kazatelem a slova jeho působila tím více, že byl při tom dokonalým kajicníkem. Četné spisy jeho jsou pravým pokladem pro Církev a pro ně dostalo se mu názvu »učitele Církve«. Zemřel tiše roku 430 po Kristu.

I o sv. Augustinu platí, že království Boží hledal a to úsilovně hledal a když je našel, dobýval ho, až je získal. Věnujeme-li jen část této píle, tohoto úsilí o věc Boží, nemůžeme se věčného cíle svého minouti. Sv. Augustine, sv. Bartoloměji zůstaňte našimi vzory! Nezaměníme-li nebe za tuto pozemskou hroudu, věnujeme-li náležitou péči povinnostem svého stavu, záležitostem svým časným, při tom však především podržíme před očima, že jsme k vůli tomu zde na světě, abychom k šťastné věčnosti si zde základ položili, pak vykonali jsme dost pro blaho časné i věčné. Amen.

Josef Kousal.

Řeči příležitostné.

Svátek sv. Vavřince.

Sv. Vavřinec, mučenník víry, lásky k Bohu a bližnímu.

»Bude-li mi kdo sloužiti, poctí ho Otec můj.« Jan 12. 26.

Před pohanským vladařem římským stojí mládenec, — jáhen Církve Kristovy — tváře ušlechtilé, však jasem nebeským planoucí. Rozzuřený vladař marně volá, marně slibuje, marně zuří a poroučí, aby obětoval modlám. Klidně odpovídá mladistvý jáhen: »Již rozum lidský poznává sám, že může býti jen jediný pravý Bůh a proto jsou tyto modly všecky bohové nepraví a těm se klaněti a jim obětovati nebudu nikdy.« A zase stojí před týmž vladařem mládenec-jáhen, kolem sebe má množství chudáků, žebráků a mrzáků a po pokladech dychtícímu vladaři usměvavým

hlasem dí: »Pohleď na ten zástup; ejhle, toť jest naše zlato a stříbro, toť poklady chrámové.« Hromovým hlasem zařve vladař: »Nešťastníče, ty se opovažuješ mě se posmívati? Zapři Krista, nebo umřeš smrtí nejhroznější!« A skutečně vyzní rozkaz vladařův k smrti mučennické.

Mládenec ten, nejmilejší, jest sv. patron náš, Vavřinec, mučenník. Za jeho úctu, pevnost u víře, lásku k Bohu a bližnímu poctil ho Bůh v nebesích a jméno jeho blahoslaví pokolení lidské na zemi. Nejmilejší, Bůh poctil sv. Vavřince slávou věčnou za jeho víru, lásku k Bohu a bližnímu. Rozjímejme život jeho a vizme, že září nám světec náš ctnostmi těmi, vždyť za ně život svůj položil, stav se tak mučenníkem víry, lásky k Bohu a bližnímu.

Pojednání.

Mučennická smrt sv. Vavřince uvádí nás do Říma v r. 258 po Kr. Byly to smutné časy pro Církev svatou. Její nejkrásnější květy svatosti a ctnosti padaly rukou katovou. Býti křesťanem, bylo největším zločinem, na který soudci pohanskými vyměřen trest smrti. Dle slov »bijte pastýře a rozprchnou se ovce,« obracela se zuřivost pohanská nejprve proti náměstkům Ježíše Krista a proto všichni papežové první Církve smrtí mučennickou život svůj skončili.

Roku 257. po Kr. rozkázal císař Valerian, aby všichni křesťanští biskupové a kněží byli posláni do vyhnanství a zakázal všeliké náboženské schůze vyznavačů Kristových; kdo by rozkazů těch neposlechl, měl býti popraven. Jelikož ale rozkazů těch nebylo zevrubně šetřeno, vydal císař hned r. 258 nový, přísnější rozkaz proti křesťanům tohoto znění: »Biskupové, kněží a jáhnové buďtež neodkladně popraveni; šlechticům a jiným vznešeným mužům křesťanským budiž jmění pobráno a buďtež zbaveni svých důstojností; a kdyby i po této ztrátě setrvali v křesťanství, mají propadnouti hrdlem.«

Nejpřednější obětí těchto ukrutných rozkazů stal se papež Sixtus II. Tento svatý papež velmi zamiloval si mládence, jménem Vavřince, pro výborné ctnosti jeho, zejména pro neporušenou čistotu mravů a učinil ho jedním ze sedmi jáhnů římských. Když papež Sixtus byl do žaláře vlečen, tu cestou přikvapil k němu jeho jáhen Vavřinec a prolévaje slzy, jal se k němu mluviti: »Kam jdeš, otče, bez syna? Kam kráčíš, knězi, bez jáhna svého? Vždyť jsi nikdy k oltáři nepřistupoval bez sluhy svého a nyní chceš oběť svou dokonati beze mne? Co se ti znelíbilo, otče, na mne? Nechceš, abych měl podíl na vylití krve tvé, an jsi mi dal podíl v rozdávání svátostí?« Vavřinec nezáviděl ovšem milovanému učiteli svému koruny mučennické a naříkal si jen, že není mu dáno společně s ním dojíti oslavy nebes, po níž srdce jeho prahlo. I odpověděl mu hluboce dojat stařičký papež: »Synu milý, vždyť tě neopustím: ale tobě kyne těžší zkouška. My, starcové, dokonáme lehčím bojem, tebe pak, statného mladíka čeká boj kru-

tější, ale i vítězství slavnější. Přestaň plakati; po třech dnech budeš mne následovati.«

Vesel vrátil se Vavřinec domů a připravoval se na smrt. Své mládí, svůj život rád obětoval, jen aby palmy mučennictví dosáhl, pamětliv jsa slov Písma svatého: »Kdo dá život svůj, nalezne jej, kdo však miluje jej, ztratí jej.« Tato touha sv. Vavřince prýštila se z nesmírné lásky k božskému Spasiteli. Nemohl se dočkati, aby již byl s Kristem spojen. Obětoval rád život svůj časný, jen aby dosáhl života věčného. Touha po Kristu a po věčné blaženosti řídila kroky jeho. Vždyť byl věrným učenníkem Kristovým a víra v Ježíše byla mu, abychom tak řekli, dalekohledem, kterým viděl tu radost, která ho očekává. Proto radostně zříká se života svého, radostně klade se na rozžhavený rožeň, s radostí a veselím snáší nesmírná muka. Plamen sv. víry, plamen neuhasitelný plá v srdci jeho. Ježíš ho osvěcuje, víra Jeho ho sílí.

Nejmilejší! Víra je cesta k Bohu, cesta do nebeské slávy a k věčnému spasení. Proto vážiti si nade vše na světě jest nám sv. víry. Nic nevezmeme s sebou na věčnost, jen víru a skutky dle víry vykonané. Jen vírou dojdeme věčného pokoje, neskonalé radosti a nebeské slávy. Tak vážili si víry první křesťané a proto tolik světců a světic z prvních dob křesťanských. Než, bohužel, klesala čím dále tím více horlivost křesťanská a za našich dob klesla tak, že snad dospějeme v liché osvícenosti k úplné nevěře.

Víra Bohem zjevena jest a k Bohu opět vede a proto nejen nepohrdati a se nestyděti, nýbrž vážiti si musíme víry své více než jakéhokoliv prospěchu, vážiti si jí více než jmění a statku. Víra jest náš statek duchovní. Bohužel, zase jsou mnozí a mnozí katolíci, u kterých víra na posledním jest místě. O hájení víry, o nějakém zastání ani řeči! A odkud by se měla bráti vážnost? Náboženské knihy jsou v málokterém domě. Jsouli tam, nečtou se. Kázaní, křesťanská cvičení, velmi slabě se navštěvují. Bezbožnými, nevěreckými knihami, novinami svět se jen jen hemží a čtou jich lidé, kteří nedovedou rozeznati pravdu ode lži. Tak víra v nevážnost upadá. Ráz naší doby vůbec jest jen prospěch, ze všeho prospěch a užitek — na Boha, ctnost, víru, věčnost se zapomíná.

Víra jest síla k životu věčnému, oheň, který osvěcuje noc života a ukazuje cestu k nebeské vlasti. Víra učí nejen pravdy božské, nýbrž učí též, kterak dle těch božských pravd žíti. Nejen slyšiteli slova Božího, nýbrž i činiteli musíme býti, víru skutky ukazovati. Proto pravý vyznavač víry Kristovy je též mučenníkem lásky křesťanské.

Bůh jest láska sama, tak hlásají nám skutky Boží. Bůh dal přikázaní lásky a přikázaní to jest podstatou křesťanství. Přikázaní lásky jest tepnou víry Kristovy, tepnou Církve Kristovy, na přikázaní lásky spočívá síla, jednota Církve svaté. Láska přemohla a přemáhá vše, láska jen nadělala tolik hrdinů Církvi katolické, láska jho Kristovo, jho kříže činí povždy lehkým. Láska činí křesťana dokonalým.

Takovéto lásky pravým hrdinou byl sv. Vavřinec. Církev svatá tehdy v pravdě byla bohata, spravujíc veliké poklady — a tyto právě byly příčinou mnohých pronásledování. Hojné almužny rozdávány byly chudým nejen v Římě, nýbrž i v jiných zemích. Sám Řím měl tehdy 1500 chudých. Správcem pak těchto církevních pokladů i almužníkem byl světec náš, Vavřinec.

Vavřinec uslyšev, že za svým učitelem již brzy do slávy nebeské povolán bude, sebral všecko církevní jmění, aby je pohané neuchvátili, prodal drahocenné nádoby bohoslužebné a rozdal ztržené peníze chudým, nemocným a sirotkům. Vladař pohanský zavolal Vavřince k sobě a vyzval ho, aby bez odkladu veškery poklady vydal. Vavřinec odpověděl: »Církev naše má ovšem znamenité poklady, jakých ani císař v paláci svém nemá a dáš-li mi lhůtu, abych je snésti mohl, ukáži je tobě.« Vladař svolil, mysle, že spatří množství zlata a stříbra. Vavřinec zatím shromáždil u jedné svatyně všecky chudé, jež Církev podporovala, odebral se k vladaři a vyzval ho, aby shromážděné církevní poklady si šel prohlédnout. Když přišli na místo, ukázal Vavřinec na zástup starců, žebráků, řka: »Tu vidíš poklady naší Církve; tu naše zlato a stříbro, jež slíbil jsem ti ukázati a dáti.« Zklamaný vladař vzkřikl zlostně: »Myslíš, zlosyne, že se mnou takový potupný žert tropiti smíš bez trestu? Vím, že vy, křesťané, bažíte po smrti, ale ty nezemřeš rychle; prodloužím muka tvoje, abys zahynul smrtí zdlouhavou a tím bolestnější.« Vavřinec ihned spoután a odveden.

Nejmilejší, kde jest vroucí láska k Bohu a bližnímu, kterou sv. Vavřinec až do posledního vzdechu proniknut byl?

»Mistře, čeho se mi nedostává, abych byl dokonalým?« táže se bohatý mládenec Krista Pána. A Kristus Pán mu odpovídá: »Chceš li dokonalým býti, jdi, prodej co máš, rozdej chudým a budeš míti poklad v nebi; a pojď a následuj mne.« Mat. 19. 20. Co však učinil onen mládenec? Líto mu bylo shromážděných pokladů a proto smuten odešel od Ježíše a zmizel v zástupu. Jak mnohý z nás podobá se onomu mládenci! Statky pozemské jsou mu více než Bůh. Z nashromážděných statků uděliti nuznému a tak zásluh pro nebe si získati, na to mnohý ani nevzpomene. Nemá útrpnost s bídou a neštěstím člověka nuzného. »Jedenkaždý dávej, jaks uložil v srdci svém, ne se zármutkem neb z přinucení; nebo veselého dárce miluje Bůh.« II. Kor. 9. 7. Dobročinnost sv. Vavřince oslavuje Církev sv., dávajíc čísti v dnešní sv. epištole: »Rozptýlil, dal chudým, spravedlnost jeho zůstává na věky věkův.« Žalm 119. 9. Na sv. Vavřinci vidíme, že co dáme chudým, co dáme dobročinným účelům, není zmařeno: dobročinnost má věčnou chválu. »Kdo se smilovává nad chudým, na úrok půjčuje Hospodinu, který za dobrodiní jeho odplatí jemu,« praví kniha Přísloví 19. 17. A Spasitel praví, že míru dobrou, natřesenou a osutou od Boha dostaneme, budeme-li dávati chudým. Za to, co dáváme chudým, obdržíme od Boha mnohem více a mnohem lepší věci. Mnohanásobně odplatí nám Bůh statky věčnými. »Nepamatuji,« praví sv. Jarolím, »že by zemřel nešťastnou

smrtí, kdo rád činí skutky milosrdné; tenť má mnoho prostředníků a přímluvců a není možno, aby prosby mnohých nebyly vyslyšeny.« »Bůh udělil mně, musím uděliti i já nuzným,« budiž naším pravidlem.

Bez Krista není spasení! Krista ale bez kříže nenalezneme a za ním nemůžeme leč křížem přijíti. Do slávy Otce Svého vešel Kristus křížem a tolikéž do slávy nebes nelze i nám leč křížem vejíti. Kříž – toť pravá cesta spasení. Touto cestou kříže za Spasitelem svým pevně kráčel sv. patron náš Vavřinec. Trpěl, proto povýšen za přítele Božího, připuštěn k hodům nebeským

Sv. Vavřinec spoután a odveden do žaláře. Tu strhán s něho oděv a zmrskán a když nechtěl obětovati modlám, bičován znovu. Potom dal vladař zapáliti hranici dříví a když z něho hromada žhavého uhlí zbyla, rozkázal mučenníka přivázati na železný rošt a položiti na ohnivé uhly ty, aby byl takto ponenáhlu upálen. Tu ležel mladičký jáhen na žhavém rošti jako obětní beránek. Ohnivý žár pronikal kůži, svaly, kosti jeho, působě mu hrozné bolesti, ale v srdci jeho planul mocnější oheň nadpřirozené víry a lásky ke Kristu Ježíši. Byl přesvědčen, že již po chvíli dojde nevýslovné blaženosti a proto snášel muka svoje tiše, zmužile a radostně, jakoby bolestí nepociťoval. Když tělo jeho již napolo na jedné straně spáleno bylo, řekl vladaři: »Dej mě obrátiti, na této straně jsem již dosti upečen.« A když se tak stalo, pravil po chvíli k vladaři: »Nyní je tělo mé již dostatečně upečeno, libo-li, můžeš jísti.« Takto trpě a modle se, dokonal Vavřinec život svůj a odevzdal ducha svého v ruce Boží dne 10. srpna roku 258.

Tak, nejmilejší, trpěl, trpěl ale rád, z lásky k Bohu sv. Vavřinec. Kristus byl v něm, z něho mluvil, Kristus s ním trpěl. Ano, oheň lásky plál v srdci jeho, a tento oheň naplňoval jej silou nadpřirozenou. »Láska Kristova,« praví sv. Lev, »nemohla býti přemožena plamenem; mdlejší byl oheň, který pálil zevnitř, než oheň, který pálil uvnitř.« »Veliká věc jest láska Boží,« praví bl. Tomáš Kemp., »veliký v pravdě poklad, jenž ulehčuje všelikou tíži a snesitelným činí všeliká nepohodlí. Nic není nad tuto lásku sladšího, nic silnějšího, nic vyššího, nic širšího, nic půvabnějšího, nic plnějšího a lepšího na nebi a na zemi. Kdo má lásku Boží, ten zemdlen neomdlévá, sklíčen neklesá, zastrašen se nestrachuje, neboť láska Boží jako živý plamen a hořící pochodeň vyráží z jeho útrob a proráží všechny útrapy.« Násl. Krista III 5.

Ovšem z druhé strany volá svět svůdný: »Pojďte, užívejte, co nám tato chvíle poskytuje. Ať se zapírá, kdo chce, komu se líbí, my chceme užiti radovánek a rozkoší do syta.« Ano, tak volá svět a proto mizí ze světa láska Boží, mizí ale též prosté mravy našich předků a na jich místo nastupuje nestřídmost, nenávist, lest, podvod a vůbec nepravost všeho druhu.

Křesťane, kázeň, přísnou kázeň drž nad sebou, bdi nad sebou, tělo své podrobuj ve službu ducha! Taková kázeň nad sebou jest jakýsi oheň, z něhož vzrůst bere plamen lásky Boží. Čím pilněji

bdíš nad sebou a nad svým tělem, tím mocněji vyráží z útrob duše tvé oheň lásky Boží. Čím více pohrdáš věcmi pozemskými, tím více zakládáš si na Bohu.

Láska k Bohu je kořen, láska k sobě samému a bližnímu jsou květy, které znají vytvořiti ovoce, jež opět náleží Bohu. »Přál bych si,« říkával sv. Augustin, »aby všecky mé žíly a všecky nervy byly zlatými páskami a těmito páskami aby upevněno bylo srdce mé k Bohu mému.« A jinde praví sv. Augustin: »Miluj a pak čiň co chceš; nebo miluješ-li opravdově, celým srdcem, pak činíš vždy a ve všem vůli Boží.«

»Kdo nás odloučí od lásky Kristovy?«, volejme se svatým Pavlem. Řím. 8. 35. »Zdali soužení, zdali úzkost? zdali hlad? zdali nahota? zdali nebezpečenství? zdali protivenství? zdali meč? Jist jsem, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížectvo, ani mocnosti, ani nastávající věci, ani budoucí . . . nebudou moci nás odloučiti od lásky Boží, která je v Kristu Ježíši, Pánu našem.« Jaká tu láska mluví z apoštola Páně! A takovou láskou pláti má srdce každého křesťana. Nejmilejší, takovou lásku na jevo dávejme zvláště tenkráte, když k zlému, ku přestoupení zákona Božího lákáni jsme. Takovou lásku na jevo dávejme, když pro Boha protivenství, kříže snášeti musíme. Tu vzpomeňme slov Spasitelových: »Otče, ne má, ale Tvá vůle se staň.«

V smutných a pohnutých, nejmilejší, žijeme dobách. Smutných pro nás katolíky, smutných pro Církev. Vždyť Církev se všech stran utlačována, katolík pronásledován. Proto, nejmilejší, vzorem sv. patrona svého Vavřince se řiďme. Buďme Církvi i sobě pravými Vavřinci, ve víře, lásce k Bohu a bližnímu. Buďme věrnými dítkami Církve sv., věrnými katolíky, nejen slovem, nýbrž i skutkem, víru svou vyznávejme, za víru svou se nestyďme, ovšem, dle víry své také žijme. Ničím a nikým od víry své, od plnění křesťanských svých povinností nedejme se odvrátiti, nýbrž s dokonalou trpělivostí a zmužilostí hajme nejdražší tento poklad svůj a buďme jisti, že na přímluvu sv. Vavřince skončí boj náš proti nevěře a zlobě tohoto světa úplným vítězstvím, za něž odměněni budeme věncem slávy věčné. Amen. *František Čech*, kooper. v Šaraticích (Morava).

Svátek sv. Bartoloměje.

V čem máme sv. Bartoloměje následovati?

»Snažtež se pak dojíti darů lepších.«
Kor. 21, 31.

Drazí v Kristu! Proč shromáždili jste se dnes v počtu tak hojném v této chvíli posvátné? Výroční slavnost sv. Bartoloměje, jehož úctě chrám tento jest zasvěcen, jehož mocné přímluvě se těšíte, shromáždila vás zde v počtu tak hojném.

Máme-li však někoho jako vzor následovati, musíme zajisté ho i znáti. Bartoloměj, rodilý z Kany gallilejské, jest týž Natha-

nael, o němž Kristus Pán řekl: »Tento je pravý Israelita, v němž není klamu.« S roznícením poslouchal z úst Páně potěšitelné učení o království Božím a byl přijat za apoštola. Osvícen Duchem Sv. procestoval mnohé krajiny až do Persie, Arabie a Indie a obrátil mnohé pohanské národy na víru Kristovu. Vraceje se z Indie, přišel do Velké Armenie, kde vymítal ďábelství z mnohých lidí, mezi nimi též z jedné královské dcery, čímž dívku i její rodiče s množstvím lidu krajiny té na víru Kristovu obrátil. Z návodu však modlářských kněží byl na rozkaz bratra králova Astyaga hrozným způsobem umučen: za živa stažena mu byla kůže s těla a pak byl sťat — r. 71. po Kr. Tělo jeho bylo r. 983 do Říma přeneseno a podnes jest uctíváno v chrámě, který ke cti sv. Bartoloměje tam vystaven jest.

Toť v krátkosti, co o sv: Bartoloměji víme. A v čem následovati máme sv. Bartoloměje? K čemu povzbuje nás život jeho? Jako sv. Bartoloměj

1. Ježíše Krista vyznávejme,
2. pro spásu duše své ničeho se nelekejme.

K tomuto sv. rozjímání dejž nám Bůh Svou milost na přímluvu patrona našeho sv. Bartoloměje.

Pojednání.

Zuřivě pronásledováni byli první vyznavači Církve Kristovy. Židé i pohané stejným úsilím pronásledovali vyznavače Krista ukřižovaného. Ačkoli křesťané svatě život svůj trávili, žádnému neubližovali, spravedliví, poslušní byli jak vrchností duchovních tak i světských, nebylo jim dopřáno, aby v pokoji víru svou vyznávali. Nelze spočísti nesmírný počet křesťanů, kteří za svou ve víře stálost život položili. Předním z těch, kteří pro Krista život dali, byl, jak jsme slyšeli, sv. Bartoloměj. Nedbal na protivenství od židů jemu strojená, ani na pronásledování od pohanů, nýbrž ve jménu Ježíše Krista kráčel za cílem svým — vyučiti ve víře Kristově mnohé národy. Prošel mnohé a mnohé kraje, hlásaje slovo Páně, až konečně smrt mučennickou pro Ježíše, kterého hlásal, podstoupil. Po příkladu sv. mučenníka, jednali i první křesťané. Žádné nebezpečí, muka, ani smrt neodvrátily jich od Krista. A čím více pronásledováni byli, tím více přibývalo ctitelů Ježíšových, takže v pravdě, jak Tertulian praví, krev mučenníků byla semenem křesťanů.

Jak jest to vše jinak za časů našich! Nám netřeba se báti pronásledování, muk nebo smrti pro víru — a kde jest ta horlivost ve vyznávání víry? Místo, co by jí přibývati mělo, jí ubývá. Jsou mnozí, kteří za jméno křesťana se stydí, jiní slovu Božímu, chrámu Páně z daleka se vyhýbají, sv. svátosti vůbec nepřijímají, z přikázaní Božích a církevních, bohužel, posměch si činí, počínajíce si právě jako pohané. Za časů našich pérem a tiskem zlehčuje se všemožně učení Kristovo — jsou to obyčejně buď vyznavači jiné víry, neb přívrženci novomodní nevěry — a mnozí

katolíci padají těmto lstivým ptáčníkům na vějičky nalíčené, čtou spisy jejich s velikou oblibou, sbírají hany proti své vlastní Církvi a s rozkoší ve společnostech a různých schůzích je roztrušují. Co je křesťan takový? Strom neužitečný, který k ničemu se nehodí, leč aby na oheň uvržen byl a spálen. Ach, kam poděla se staročeská skálopevná víra, upřímnost a zbožnost! Marně dnes bychom ji hledali. Co bylo ještě před málo lety pouze ve velikých, četně obydlených městech viděti, jakýsi duch, který se pod lesklým pláštěm svobodomyslnosti domýšlel, že jest oprávněn vším, co se náboženství a služby Boží týče, pohrdati, to dnes nalezneme už v městech menších, na venkově, i v té zapadlé horské vísce.

Známo jest vám asi všem, nejmilejší, příběh, který se vypravuje o Alexandru Vel., králi macedonském. Měl ve svém vojsku vojína, který se též Alexandr jmenoval, byl ale vojínem špatným a zbabělým. Král povolav ho k sobě, takto mu pravil: »Buď jméno Alexandra odlož, nebo se chovej tak, abys jménu tomu dělal čest.« Tak žádá i od nás Kristus Pán, abychom, chceme-li jménem jeho, jménem křesťanů se honositi, jednali a žili jak se na křesťany sluší. Proto křesťane, katolíku, Ježíše vyznávej, v společnosti a vůbec v životě veřejném zastaň se víry svaté a nezapírej nikdy Spasitele svého, nestyď se za kříž, s něhož ti hlásá Syn Boží vůli Otce nebeského, buď horlivý v konání svých křesťanských povinností, proti nevěrcům a posměváčkům neohroženě vystup — vůbec dokaž, že věrným jsi synem Církve sv., věrným následovníkem sv. patrona svého, sv. Bartoloměje, a pak splní se tobě, co slibuje Pán Ježíš všem svým vyznavačům: »Kdo mne vyzná před lidmi, toho vyznám před Otcem, který jest v nebesích.« Mat. 10, 32.

»Království nebeské násilí trpí a ti, kteří násilí činí, uchvacují,« praví Kristus Pán, Mat. 11, 12. Slova tato znamenají, že třeba nám bojovati a všeliké obtíže snášeti, chceme-li vejíti do nebe. Nejsme pak první, jimž království nebeského s úsilím a námahou dobývati jest. Pohleďme na to nesčíslné množství svatých mučenníků. Jakých muk bylo jim přetrpěti a jak bolestnou smrt přestáti, než své nynější blaženosti dosáhli. Pohleďme na sv. Bartoloměje. I jeho cesta k nebesům byla krví skropena, i on život svůj musil dáti, aby ke Kristu přišel.

Na svých apoštolských cestách, jak již jsme slyšeli, přišel svatý Bartoloměj do Velké Armenie. Tam panoval Polymius, jehož dcera smysly se minula. Sv. Bartoloměj šel ke králi a slíbil, že dceru jeho ve jménu Ježíše úplně uzdraví, jestliže král pokřtiti se dá. Král svolil. Sv. Bartoloměj se modlil nad dcerou královou a uzdravena byla. Král pak, dcera uzdravená, celý dvůr a obyvatelé dvanácti měst přijali Krista. Kněží pohanští tím pohněváni, zuřili proti novým křesťanům, až konečně podařilo se jim popuditi bratra králova Astyaga proti nim a hlavně proti sv. Bartoloměji. Dal Astyages sv. Bartoloměje jati, uvězniti a za živa s něho kůži sedříti. Od hlavy do paty zdravá kůže s těla jemu sedřena byla. Sv. Vincenc píše, že když kůži sedřenu měl s těla, vzal ji a jako

štolu kněžskou zavěsiv přes rameno s povýšeného místa lidu shromážděnému hlásal evangelium Kristovo. Konečně ho ukrutný Astyages poručil stíti.

Nejmilejší, od nás se nežádá, abychom pro spásu svou zemřeli smrtí mučennickou, ani se od nás nežádá, bychom všem radostem tohoto světa výhost dali; jen to se od nás žádá, bychom žádostem svým tělesným úplně se nepoddali, pro Boha a s odevzdaností do vůle Boží vše snášeli, cokoliv na nás sešle. Ptejme se nyní sebe samých, zdali pro spásu duší svých jsme ochotni všechno snésti, čímkoli Bůh nás zkouší? Vyznejme si, že sice spásu duše své žádáme, že však i sebe menších těžkostí se štítíme, se přemoci a zapříti nechceme, bychom milosti Boží hodnými se stali, a přece učí nás dobře sv. Pavel, »že nejsou rovna utrpení tohoto času budoucí slávě, která zjeví se na nás.« Řím. 8, 18.

»Člověk narozený ze ženy, krátký živ jsa čas, mnohým bolestem podroben bývá,« praví trpělivý Job. A snad proto, kamkoli oko člověka se obrátí, všude potkává se s křížem. Kříž vidíme na hrobích zemřelých, v příbytcích našich, na ulicích, cestách, polích. Člověk všudy, kamkoli vkročí, nalezne kříž, a to jest mu pokynem vážným, že každý člověk nějaký kříž míti a ten buď lehký, neb těžký nésti musí.

Kdyby se nám vždycky tak dařilo, jak si přejeme, kdybychom nic nepříjemného snášeti nemusili, pak jistě málo kdo zatoužil by po nebi. Každodenní zkušenost nás o tom poučuje, že lidé, kteří vším oplývají a kterým dobře se daří, málokdy na Boha vzpomenou a po věčné blaženosti zatouží. A pravě nehody, neštěstí, nemoce, bolesti a podobné kříže sesílá Bůh, aby srdce naše odvrátil od pomíjejících statků života vezdejšího. »Kdo chce za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj na se a následuj mne,« Mat. 16, 24, volá Kristus Pán. Kdyby se ti snad, křesťane, tvůj křížek těžkým zdál a ty malomyslně pod ním klesal, utíkej se jen ke kříži Ježíše Krista, pros o posilu, a uslyšíš zajisté slova: buď trpělivý, neodvracuj se od mne, následuj mne. Spasitel tvůj třikrát klesl pod křížem, třikrát opět povstal a opětně kříž Svůj na bedra Svá vzal, až na místo spásy došel. Krista následuj, jak následoval ho sv. patron náš Bartoloměj, a jako on životem věčným odměněn budeš. Zapři sebe sám, jak zapřel se sv. patron náš Bartoloměj a spasen budeš. Ďábel tě svádí, pokouší bujné tělo tvé? Ó pohleď na zraněného Ježíše, jak do poslední krůpěje krev z lásky k tobě cedí. Jsi prostopášný, rozmařilý v rozkoších a radovánkách? Viz Ježíše, jak octem a žlučí napájeti se nechá. Jest mysl tvá plna marných, nečistých myšlének? Pohleď na Spasitele svého, kterak hlava Jeho trním jest zbodána. Toužíš snad nenasytně po statcích pozemských, jsi snad nespokojen s tím, co Bůh ti udělil, jsi nespokojen se stavem svým? Hleď, Ježíš v chudobě se narodil, v chudobě žil a nyní i život Svůj pro tebe obětuje. Všechno rozdal, jen kříž podržel sobě, všechno rozdělil přátelům i nepřátelům Svým, jen kříž zanechal pro sebe. Vůbec, křesťane, na Ježíše patři, k Ježíši se obracej, Ježíš tě neopustí!

Sv. František Sal. praví: »Nikdy se nemohlo s jistotou vyzkoumati, z jakého dřeva byl utesán kříž Páně a to proto, abychom z toho poučení čerpali, každý a jakýkoli kříž, jejž Bůh sesílá, ochotně přijímati.«

»Slouží li mi kdo, následuj mne,« Jan 12, 24., volá k nám Kristus Pán. Pro Ježíše kříže své trpělivě snášejme. A kdyby snad neštěstí ze všech stran na hlavu naši se hrnulo a my pod tíží jeho jako Kristus pod křížem klesali, tu, nejmilejší, očí svých pozdvihněme k nebesům, tam sídlí patron náš sv. Bartoloměj, mocný přímluvce všech nás. K němu s důvěrou se obracejme, jej o mocnou přímluvu žádejme, bychom milostí Boží posilněni, všechny těžkosti života vezdejšího z lásky k Bohu trpělivě snášeli a odměny věčné jedenkráte dojíti mohli. »Kdo chceš přijíti za mnou,« volá k nám všem Ježíš Kristus, volá dnes ke všem i sv. Bartoloměj, »vezmi kříž svůj a mne následuj« Amen.

Frant. Čech, koop. v Šaraticích (Morava).

Stětí sv. Jana Křtitele.

»I sťal jej kat v žaláři.« Sv. Mar. 6, 28.

To byl hrozný hřích stětí muže nejspravedlivějšího. Ale, měl-li ten hřích na svědomí jenom ten kat, jenž byl Jana sťal v žaláři? I kat měl ten hřích na svědomí; ten vlastní vraždu provedl. I byť mu to byl Herodes poručil, v tom přece ho neměl poslechnouti. Ale, ten hřích měli ještě více na svědomí jiní. Má-li to kdo na svědomí, a je li toho příčinou, že jiní hřeší, říká se, že jest vinen hříchem cizím. *Cizích hříchů*, jimiž můžeme obtížiti svědomí své, počítá se *devatero*, a sice:

1. *k hříchu raditi*,
2. *veleti, aby se hřešilo*,
3. *v hříchu povoliti*,
4. *k hříchu ponoukati*,
5. *hřích chváliti*,
6. *hříchu tajiti neb k hříchu mlčeti*,
7. *hříchu netrestati*,
8. *v hříchu podíl bráti*,
9. *hříchu hájiti neb hřích vymlouvati*.

Všech těchto devatero cizích hříchů spáchalo se při utracení sv. Jana Křtitele. To vyvodím z dnešního svátečního sv. evangelia, ale spolu vyvodím z života našeho, jak i my můžeme se jedním neb druhým z devatera cizích hříchů proviniti.

Pojednání.

První cizí hřích jest: *k hříchu raditi*. A to udělala bezbožná Herodiada. Ta dceři své, mající slib od krále Herodesa, že jí dá, začkoli bude prositi, a *tázající se*, zač by měla prositi, *radila*, aby

prosila za hlavu Jana Křtitele. Muž nejspravedlivější nebyl by přišel o život svůj, kdyby nebyla matka dceři své dala rady tak ďábelské.

Druhý cizí hřích jest *veleti* nebo *poroučeti*, aby se hřešilo. Toho hříchu se dopustil Herodes, když poručil katu, aby Jana sťal. Nemohl Herodes se vymlouvati, že sám Jana nesťal, že ho sťal kat. Ale že to poručil katu, jenž byl zvyklý otrocky ho poslouchati, jenž byl jen jako jeho nástroj: bylo to tolik, jakoby byl sám sťal Jana. Jako Davidovi, jenž byl poručil Joabovi, aby Uriáše postavil uprostřed nejsilnější bitvy a pak jej opustil, a nechal padnouti, prorok Nathan vyčetl: Ty jsi zabil Uriáše mečem Amonitských: tak mohlo právem i Herodesovi se vyčísti: Ty jsi zabil Jana mečem katovým. A v sv. evangeliu krátce se praví o Herodesovi: I řekl Herodes: »Jana jsem sťal« Sv. Luk. 9, 9.

Třetí cizí hřích jest: *v hříchu povolovati*. Herodes neměl již povolovati Herodiadě, když od něho žádala, aby dal Jana vsaditi do žaláře; tím méně měl jí povolovati, když skrze dceru svou jej sváděla, aby dal Jana stíti. I svým povolováním připravil smrt Janovu.

Čtvrtý cizí hřích jest *k hříchu ponoukati*. Co jiného také Herodesa k tomu svedlo, že dal Jana vsaditi do žaláře, že ho konečně i se světa zprovodil, než ustavičné Herodiadino na něj dorážení, než ustavičné její štvaní proti Janovi, než ustavičné její *ponoukání*. Herodiada svým *ponoukáním* uvalila na Herodesa ten hrozný hřích, že dal popraviti proroka Božího.

Pátý cizí hřích jest: *hřích chváliti*. Dcera Herodiadina rozpustile tancovala; vedla si nepočestně a nestydatě. A to se Herodesovi a spoluhodovníkům líbilo, tak líbilo, že jí nadšenou provolávali *chválu*, že jí hlučně tleskali. Ale tím nedávali-li jí ještě více posily v její pýše, v její nemravnosti, v její bujnosti, takže až se nehrozila žádati o hlavu Janovu?

Šestý cizí hřích jest *hříchu tajiti neb k hříchu mlčeti*. Ten hřích svezli na sebe spoluhodovníci Herodesovi. Ti lehce byli by zabránili vraždě do nebe volající, kdyby se byli proti bezbožné žádosti dcery Herodiadiny rázně ozvali. Samému Herodesovi beztoho rozpačitému a žádostí opovážlivou nemile překvapenému byli by tím vděk přišli. Ale oni *mlčeli*. Nechtěli se páliti; nechtěli si rozhněvati Herodiady, kteráž by se jim snad také tak mstila, jako se mstila Janovi. Proto *mlčeli*. Jen když sami byli v rozkoši, jen když sami dobře jedli a pili, co jim bylo po tom, že Jan se trápil v žaláři, že měl býti o život připraven. Proto *mlčeli*. Ale i tím svým *mlčením* přičinili k vykonání vraždy na muži svatém a spravedlivém.

Sedmý cizí hřích jest: *hříchu netrestati*. Odkud byla dcera Herodiadina tak nemravná, tak zpustlá, tak zkažená, tak necitelná, že až měla radost z krvácející hlavy svaté? Taková byla odtud, že matka nikdy jí netrestala, nenapomínala, nekárala; že jí sama ještě samý zlý příklad dávala. Ale proto také měla na svědomí nejenom své vlastní hříchy, nýbrž i všecky hříchy dcery své.

Osmý cizí hřích jest: *v hříchu podíl bráti* neb *hříchu užívati.* Co měli spoluhodovníci, všecka ta knížata, všichni ti důstojníci a přední z Galilee učiniti, když viděli, jakou ohavnou ukrutnost Herodiada chce provésti před očima jejich, a když znamenali, že tomu nezabrání? Když tak se báli proti tomu se ozvati, měli aspoň hned pryč odejíti. Ale že neodešli, že zůstali, zůstali i když se při stole obnášela na míse sťatá hlava Janova, že s sebou se dívali na skutek nejhříšnější: tím v hříchu *podíl brali;* tím byli společníky a pomocníky, ale i spoluvinníky vrahů Herodesa a Herodiady.

A již tím spoluhodovníci v hříchu podíl brali, že šli na hostinu k takovým, kteříž byli spolu živi v cizoložství. Nebo zatvrzelí hřísníci si to vždy vykládají jako vítanou posilu v hříších svých, když je rádi navštěvujeme, když se od nich hostiti necháváme, když je tak pozdravujeme a s nimi zacházíme tak přátelsky, jako bychom jim hříchů jejich mnoho za zlé nebrali.

Devátý a poslední cizí hřích jest *hříchů hájiti, neb hříchy vymlouvati.* I ten nescházel při pěkné hostině Herodesově. Nechtěl Herodes zarmoutiti dcery Herodiadiny, nechtěl oslyšeti krvelačné prosby její nejenom pro přísahu svou, nýbrž i *pro spoluhodovníky.* Proč i pro spoluhodovníky? Protože spoluhodovníci byli na straně Herodiady a dcery její, že spolu proti Janovi mluvili a sočili, že spolu Jana prohlašovali za hodného smrti pro jeho tak příkré dotýkání samé osoby královy. Ale býti při ne-pravedlivých proti spravedlivému, jest tolik jako hříchu *hájiti,* hřích vymlouvati. Nejbezbožnější vražda odtud pošla, i že *se radilo,* i *že se velelo,* i že se *povolilo,* i *že se ponoukalo,* i *že* se *chválilo,* i *že se mlčelo,* i *že se netrestalo,* i *že se pomáhalo,* i *že se hájilo.* Až posud hrozné jsou zkázy duše i těla, jež tropí mezi lidmi, mezi křesťany devatero cizích hříchů. Mnohý nebyl by se zapleti v nešlechetné podvody, v nešťastné soudy, v křivé přísahy: kdyby se mu nebylo *radilo,* jakou lží, jakou nespravedlivostí si může pomoci, aby vyhrál při svou.

Nebyl by mnohý se učinil takovým zločincem, strojícím sobě i jiným samé neštěstí, kdyby ho za mládí jeho neposílali rodiče na krádeže, kdyby mu nebyli *veleli* zle činiti.

Mnozí synkové, mnohé dcerky nebyli by se tak zpustili a a zkazili, kdyby rodiče a hospodářové jim v jejich nočních toulkách a schůzkách, v jejich neostraženém navštěvování hospodském nebyli tak *povolovali.*

Nerozmáhala by se tak nevěra a nemravnost, kdyby se nemluvilo tolik řečí bezbožných a rozpustilých, kdyby se nespisovaly, netiskly, nerozšiřovaly knihy a časopisy náboženství a mravnost zlehčující, kdyby se nemalovaly a nevystavovaly obrazy pohoršlivé, kdyby se *neponoukalo.*

Nemluvilo by se ve sněmovnách, na táborech, ve schůzích tak proti Bohu, proti Kristu, proti náboženství a nekazili by se odtud lidé ve vší mravnosti své, kdyby řečníkům tak mluvícím se netleskalo, se nekřičela *pochvala.*

Umlkly by řeči rozpustilé, přestala by se provozovati prostopášnost, kdyby přítomní svědkové proti prostořekým tlachalům a nevázaným výtržníkům směle a důrazně se ozývali, kdyby o tom, co mládež před sebe bere zlého, záhy se dala zpráva rodičům, kdyby se *nemlčelo*. Nebyli by mnozí a mnohé v takové zašli nepravosti, tak nešťastných došli konců, kdyby je byli rodiče jejich záhy *trestali*.

Nebylo by tolik svedených mladých lidí, tolik nepořádných a na mizinu přivedených hospodářů, tolik nevěrných manželů, tolik nedbalých otců, kdyby nebylo takových, kteří pro mrzký zisk svůj k opilství, ke karbanu, k smilství příležitost dávají, kteří hřešícím *pomáhají*, kteříž z hříchů jiných svůj užitek mají.

Mnozí uznali by chyby své, zdrželi by se dalších kroků chybných, napravili by se, ušli by záhubě své, kdyby pochlebníci jim chyb jejich nevymlouvali, jim jich *nehájili*. Tak až posud můžeme býti vinni jedním neb druhým z devatera cizích hříchů; můžeme míti i svůj díl v něčím hříchu.

Ale kdo pak z nás chtěl by také míti svůj díl v tom, čím se Bůh uráží, čím bližní náš na duši i na těle zkázu bere? Kdybychom měli také svůj díl v něčím hříchu, čeho jiného bychom se musili báti, než že budeme míti také svůj díl v trestu toho hříchu?

»Povede-li« — ta jsou slova samého Pána Ježíše — »slepý slepého, oba do jámy upadnou.« Sv. Mat. 15, 14. Sv. Jan Křtitel raději, než aby svým mlčením byl spoluvinníkem cizoložství Herodesova, šel do žaláře, šel na smrt.

Nechceme-li býti vinni cizími hříchy, obyčejně i nás nic jiného nečeká než nepřátelství a pronásledování. Ale raději ať nás svět nenávidí a pronásleduje, než abychom také měli díl svůj v hříších jeho, než abychom s sebou pomáhali hubiti království Boží, posilovati království ďáblovo, rozmnožovati bídu lidskou. A kdykoliv máme trpěti, že nechceme býti vinni cizím hříchem, podažďé těšmež a posilujmež se tím zaslíbením Páně: »Blahoslaveni, kteříž trpí pro spravedlnost, nebo jejich jest království nebeské.« Amen.

† *Karel Otman.*

Promluva o kněžských prvotinách.

O radostech a trpkostech stavu kněžského.

»Můžete-li píti kalich, kterýž já píti budu?« Mat. 20, 22.

Kdo z vás, nejmilejší, slyše čísti dnešní sv. evangelium, neobdivuje vroucí lásku a oddanost k božskému Mistru a Pánu, jakož i hrdinskou mysl synů Zebedeových, Jana a Jakoba? Nebo když matka jejich za ně Pána Ježíše prosí, by v království Svém podělil jich vysokým úřadem a důstojností tak, aby Mu vždy po boku stáli jeden v pravo, druhý v levo, a Pán se jich jaksi přísně

táže: »Můžete-li píti kalich, kterýž já píti budu?« — Tuť oni beze všeho rozmýšlení zřejmě a otevřeně odpovídají: »Můžeme.«

Nejmilejší! Dnes na tomto posvátném místě nachází se mezi námi kdosi, jehož se též Kristus Pán před třemi roky tázal: »Můžeš-li píti kalich, kterýž já jsem pil?« A on přijímaje nižší svěcení s chutí a neohroženě odpovídal: »Domine, tu es pars haereditatis meae et calicis mei«, t. j. »Pane, ty jsi podíl dědictví mého a kalicha mého.« A kdož jest ten, jenž za příkladem sv. Jakoba, patrona zdejšího chrámu Páně a celé kolatury, zvolil sobě podíl bráti na kalichu Páně? Jest to nově vysvěcený katolický kněz, N. N., zdejší rodák, jejž důstojné a velebné duchovenstvo z otcovského domu sem bylo doprovodilo, by on v této svatyni Páně, kdež na křtu sv. přijat byl za úda Církve katolické, kdež více roků jako ministrant při oltáři posluhoval, kdež svaté svátosti, totiž pokání a nejsvětější Svátost oltářní po vícekráte přijímal, by on na tomto svatém místě, které pro něho nejdůležitějších památek v sobě uzavírá, poprvé tu nejdražší oběť mše svaté konal.

Ano, dnes, rozmilý, drahý příteli a bratře, naplní se nejvřelejší touha srdce tvého, dnes postoupím tebe, který jsi mne byl od umírajícího otce jako poručníku svěřen, jako sluhu a syna matce Církvi katolické, dnes ponejprve budeš píti z kalicha Páně, jak jsi byl před třemi roky sobě zvolil. — Než, rozmilý příteli, nemysli, že kalich Páně, který tobě po vůli tvé připadl dědictvím, jen samou hořkostí a trpkostí přetéká; ó nikoliv, on i přemnoho sladkostí a potěšení v sobě chová, neboť jako v každém stavu, tak i v kněžském stavu, v životě kněžském střídají se radosti s žalostmi, slasti se strastmi, obtíže s výhodami.

Dovol tedy, bratře milý, bych ti v tomto, pro tebe nejradostnějším a nejdůležitějším dni ukázal, jaké radosti, slasti a výhody a naopak jaké žalosti, strasti a obtíže tebe na dráze životní, kterou jsi sobě zvolil, čekají, by, až přijde okamžení, kdy z kalicha Páně okusíš slasti a radosti, vděčností a oddaností přetékalo srdce tvé, když pak z kalicha toho budeš musit píti hořkosti a strasti, důvěrou a odevzdaností do vůle Boží naplněna byla duše tvá.

Vy pak, rozmilí přátelé, a zvláště vy, rodáci tohoto nově vysvěceného kněze, kteří svou přítomností jednak tento jeho památný den oslavit jste pospíšili, jednak požehnání od něho obdržeti toužíte, poslyšte slova má s obvyklou pozorností, až mluviti budu o povinnostech kněžských a ukáži v díle prvním, *jakých radostí při nich katolický kněz požívá*, a v díle druhém, *jakých žalostí při tom zakouší.*

Ó Duše Svatý, přispěj mně i posluchačům mým milostí Svou, až budu mluviti dále ve jménu Páně.

Pojednání.

I.

1. Jaké povinnosti má kněz katolický?

Sv. Pavel vypočítává je ve svém listě k židům: »Všeliký zajisté kněz z lidí vzatý pro lidi bývá ustanoven, v těch věcech, které jsou Boží, aby obětoval dary jako i oběti za hříchy, kterýž by mohl lítost míti nad těmi, kteříž nevědí a bloudí.« 6, 1. 2.

Kněz má tedy dle těchto slov vyučovati věřící. »Všeliký zajisté kněz z lidí vzatý pro lidi bývá ustanoven, aby mohl lítost míti nad těmi, kteří nevědí,« kteréž má smiřovati s Bohem ve svátostech, »aby měl lítost nad těmi, kteří bloudí,« kněz má konati oběť mše svaté, »aby obětoval dary a obětě za hříchy.«

To jsou posvátné úkony, které kněz na vinici Páně konati má. A to jsou, bratře, i tvé povinnosti. I ty budeš kázati slovo Boží a vyučovati lidi, i ty budeš přisluhovati svatými svátostmi, i ty budeš obětovati mši svatou za spásu a ke spáse lidstva. A jaké radosti tu na tebe čekají?

Podívejme se, nejmilejší, do duchovní správy. Na jisté osadě potřebují kněze. Čekají na vysvěcení jeho a tu těší se naň maličtí, že jim bude drahým přítelem, mileným vůdcem a moudrým otcem, neboť vědí, že Pán a Mistr jeho volal: »Nechtež dítek přijíti ke mně a nebraňte jim, nebo takových jest království nebeské.«

A tak to bude, bratře, i s tebou.

I ty budeš učitelem maličkých, i k tobě se budou utíkati, abys je učil znáti Pána Boha, abys je vedl k modlitbě, abys jim ukazoval nebe a zlatou cestu do nebe, budou se k tobě vinouti láskou nelíčenou a upřímnou jako k duchovnímu otci svému. I starej se tedy o ně jako anděl strážný, aby nezbloudily, aby nepřišly k duševnímu úrazu; buď jim pravým duchovním otcem a věř mi, že budeš mezi nimi nejšťastnějším.

2. V osadě oné, jak jsem řekl, nejmilejší, těší se na kněze i dospělí; žádostivi jsou slova Božího, aby jim vykládal učení víry Kristovy, aby je naučil životu bezúhonnému, aby je povzbuzoval ke křesťanskému, nábožnému a spravedlivému obcování, neboť oni již vědí, co pravil Pán: »Co vám pravím ve tmě, pravte na světle, a co v ucho slyšíte, hlásejte na střechách« — A tak to bude, bratře, i s tebou. I ty máš poučovati pravdám Božím lid a vésti ho k dobrému. Než nejen poučuj a vykládej, nýbrž, kde toho třeba, i napomínej, kárej a trestej, řídě se slovy sv. Pavla k Timotheovi: »Kaž slovo Boží, nabízej v čas i v nevčas, tresci, pros, žehři ve vší trpělivosti v učení.«

Avšak při tom všem prosím tě a to co nejsnažněji, nezapomeň nikdy, co sv. Pavel píše v prvním svém listě ke Korintským: »Pracuji, tresci a podrobuji tělo své, abych snad, an jiným káži, sám nebyl zavržen.«

3. Dále se těší v osadě té na kněze kající, aby mu svěřili rány svého svědomí, aby je poučil, napomenul, potěšil, aby je s Bohem smířil, jim pro vinu spáchanou rozřešení udělil a je zpět

na cestu spravedlnosti uvedl, neboť vědí dobře, co ve sv. Písmě stojí: »I bude se za lid modliti kněz za hříchy před Hospodinem a smiluje se nad ním, a bude mu odpuštěn hřích;« vědí, co řekl Pán učenníkům Svým, jichž náměstkem jest kněz katolický: »Komu odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, komu pak zadržíte, zadržány jsou.«

A tak to bude i s tebou, bratře! I ty budeš rádcem, lékařem a soudcem ve zpovědnici, rozvazuje a odpouštěje na místě Kristově, ale jenom tomu, kdo se toho hodným učiní. Neboť tu platí slova Hospodinova k soudcům: »Vězte, co činíte, nebo nevedete soudu lidského, ale soud Hospodinův, a cožkoli souditi budete, na vás se obrátí.«

Pročež, bratře milý, nezapomínej na slova sv. Pavla: »Tak o nás smýšlej člověk, jako o služebnících Kristových a rozdavačích tajemství Jeho; tu se již při rozdavačích tajemství vyhledává, aby každý věren nalezen byl.«

4. Posléz těší se na kněze celá osada, aby ve jménu jejím přinášel oběť mše svaté Bohu nejsvětějšímu za lid a za provinění jeho. Neboť dobře ví, že biskup podávaje novosvěcenci kalich pravil: »Přijmiž moc přinášeti oběť Bohu a obětovati mši svatou za živé i za mrtvé; dobře ví, že propouštěje novosvěcence od sebe, ještě jednou jim pravil: Buďte posvěceni v tomto kněžském řádu a přinášejte obětě smířlivé za hříchy lidu a urážky Boha.« A tak to bude i s tebou, bratře! I do tvých modliteb budou se poroučeti, abys za ně orodoval u Boha volaje s prorokem: »Smiluj se, Pane, smiluj se nad lidem svým«; i k tobě se budou utíkati v úzkostech, abys se za ně přimlouval u Boha; i k tobě bude spěchati osada v potřebách svých, abys za ni mši svatou obětoval; a blaze tobě i jí, vyslyší-li Pán volání tvé a přijme-li oběť tvou v libosti.

To jsou tedy, bratře milý, hlavnější radosti, které v duchovní správě na tebe čekají, to jsou ty duševní slasti, které kněz zažije; totiž upřímná, nelíčená láska maličkých, duchovní touha po slovu Božím dospělých, a přátelská důvěra kajících.

Největší pak radost na tebe čeká již dnes, neboť dnes, bratře milý, máš přinésti ponejprv v životě svém čistou, nevinnou a neposkvrněnou oběť mši sv. a nepochybuji ani dost málo, že jsi se k ní řádně připravil, a že tudíž se zalíbením od tebe dnes Hospodin ponejprv přijme příjemnou oběť tvou, poněvadž ji k Jeho cti a slávě přinášeti chceš. I obětuj ji tedy k chvále Spasitele svého, neboť Jemu jsi se k Jeho službě zasvětil; obětuj ji za lid, pro nějž jsi se služebníkem Božím stal a vzpomeň při ní na ty, jimž jsi to povinen anebo kteří to aspoň toužebně očekávají.

Vzpomeň tedy při této nejdražší oběti především sám na sebe, a pros Pána Boha, by, jako jsi to sobě vždycky přál, byl z tebe moudrý, nábožný a horlivý kněz, a aby Hospodin práci tvé milostivě žehnati ráčil. Vzpomeň na našeho nejmilostivějšího císaře Františka Josefa I., jehož srdce tolikerými rodinnými nehodami ztrápeno jest, aby Hospodin Sám mu pravé útěchy

poskytnouti ráčil. — Vzpomeň si na vrchního pastýře svého biskupa, který, když tě posvětil, za nic tě neprosil, jen abys se za něho pomodlil. Vzpomeň si na své spolubratry, kteří zároveň s tebou vysvěceni byli a s nimiž jsi společně po čtyři leta bydlil, nebo i oni modlili a modlí se dnes při mši svaté za tebe. Vzpomeň si na všecky kněze, neboť oni již modlili se za tebe prvé, než jsi knězem učiněn byl.

Vzpomeň si při té nejdražší oběti na svého v Pánu zesnulého otce a zemřelou babičku; hle, nedočkali se této radostné chvíle, po které tak velice toužili; vzpomeň na ně, aby tam za hrobem dnes poznali, že se za ně modlí syn a vnuk jako katolický kněz.

Vzpomeň si na svou dobrou, churavou matku, která mnoho sobě odepříti musila, abys ty se až v tato místa dostal; modli se za ni, aby jí Pán Bůh věku prodloužil, abys jí aspoň částečně její starost a péči mateřskou vynahraditi mohl. — Vzpomeň si na své sestry a bratra, kteří se zde za tebe modlí a vypros jim, aby byli Pánu Bohu milí a šťastní. Vzpomeň si na své přátele a příbuzné, kteří se za tebe zajisté modlívají a i dnes Pána Boha prosí. Vzpomeň si na své učitele a dobrodince a modli se za ně, neboť nemůžeš se jim za všecka tobě prokázaná dobrodiní lépe odsloužiti. Vzpomeň si na všecky zdejší osadníky, mezi nimiž jsi vyrostl a kteří znajíce tě jako mravného, zbožného jinocha, na dnešní den se tolik těšili. Vzpomeň si na všecky zde přítomné věřící, kteří se za tebe dnes s upřímným srdcem modlí. Vzpomeň si posléze i na mne; nechci ti na mysl uváděti, kterak jsem lásku a náklonnost svou k tobě nejenom slovy, ale i skutky dokazoval, avšak, jelikož jsem já se často k Pánu Bohu za tebe modlíval, aby z tebe jednou byl řádný služebník Páně, tedy se i ty nyní za mne modli.

Nuže, bratře, to bude jedna z těch největších radostí, které na tebe čekají v životě kněžském a kteréžto i dnes zakusíš, až budeš konat oběť nejsvětější za sebe, za nás i za všecky věřící.

Nuž viz, milý bratře, kalich Páně, jejž píti jsi sobě vyvolil, máť v sobě nejen uvedené radosti a slasti, ale i hořkosti a trpkosti a o těch promluvím v krátkosti v díle druhém.

II.

S radostí zajisté apoštolskou jde každý novosvěcenec na vinici Páně, aby pracoval k spasení věřících. Spoléhaje na Boží požehnání, bezpečně očekává, že Pán požehná horlivé práci jeho, poněvadž práce ta jest spolu dílem Božím, ke cti a slávě Jeho a k spasení věřících. S radostí jde do práce. A jak se těší, jak plesá, vidí-li, že mnozí touží po slovu Božím z úst jeho, přesvědčí-li se, že mnozí uposlechnuvše, pokání činí, že spěchají k zpovědnici, aby se smířili s Pánem Bohem a z úst jeho slyšeli: »Doufej, synu, doufej, dcero, odpouštějí se tobě hříchové tvoji; znamená-li, že

mnozí na jeho doléhání oblibují si v modlitbě, že pilně navštěvují chrám Páně a služby Boží.

Než, nejmilejší, musím vám to s bolestným srdcem říci, že při tom všem se též dostavují mnohé strasti a žalosti v duchovní správě. Buďsi kněz neunavným učitelem lidu jako sv. Alfons Liguori, budsi výmluvným kazatelem jako sv. Jan Zlatoústý, buďsi horlivým zpovědníkem jako svatý Jan Nepomucký, přece světu, přece všem se nezachová.

Mluví-li kněz bez ostýchání pravdu Boží, zle se mu vede. Sv. Štěpán byl pro pravdu ukamenován. Kárá-li kněz neohroženě poklesky lidské, mstí se mu za to. Sv. Jan Křtitel byl proto sťat. Vyhrožuje-li kněz trestem Božím, bývá nazván rouhačem. Kristus proto byl ukřižován; a tak čiň co čiň, všem se kněz nezachová.

Ano, vyučuje-li pravdě Boží a učení Církve, vyučuje-li víře a zákonu Kristovu, tu ihned někteří o něm říkají, že jest zatemnělec, ze rozšiřuje pověru, že učí vymyšlení a ustanovení lidské.

Nyní, nejmilejší jest na světě veliká zmatenost; co jest tmou, jmenuje svět světlem, co jest lež, to vydává za pravdu, neboť, jak dí Písmo sv.: »Přišlo světlo na svět, a milovali lidé více tmu nežli světlo, neboť skutkové jejich byli zlí.«

Protož, kárá li kněz hříchy a nepravosti lidské bez ohledu stavu a osoby, ihned uslyší, že jest nerozumný přepjatec. Člověk prý jest křehký a slabý, to že jest jenom maličkost, a kněz že tak horlí Ukazuje-li kněz na spravedlivé výroky Páně a na přísný soud jeho, ihned ho roznášejí za blouznivce a ukazují mu milosrdenství Boží; Kristus že odpustil i lotrovi na kříži; ovšem, ale na to zapomínají, že též lotra nekajícího zavrhl a že hrozí všem nekajícím věčným zahynutím.

Koná-li kněz horlivě obřady církevní, uděluje-li slavně svaté svátosti, obětuje li nábožně mši sv., doléhá-li na pobožnost v lidu, tu ihned povídají mnozí, že jest pobožnůstkář a pokrytec.

Nyní, nejmilejší, panuje ve světě chladnost a netečnost ve víře, svět jen baží po věcech světských a shání se jen po zisku časném.

A tak dělej co dělej, zlý člověk všecko knězi obrátí na zlou stránku a jinak také, nejmilejší, ani nemůže býti.

Kterak má svět s knězem držeti, když nechce kněz jíti se světem, když se neřídí podle jeho zásad, ano, když docela vystupuje a veřejně kárá temné skutky jeho.

Učení Kristovo nelíbí se světu, a on mu je hlásá; zpověď nenávidí svět, a on k ní vybízí; nespravedlivě nabyté zboží miluje svět, a on nechce bez navrácení dáti rozhřešení; svět nemiluje chrám Páně, a on ho neustále do něho volá; svět libuje si v nedovolených rozkoších a on dává před nimi výstrahu.

Jakž by ho měl tedy svět milovati?

Než buď jak buď, to kněze odstrašiti nesmí; on nesmí na to dbáti, on musí protivnou pravdu hlásati, chyby a nepravosti kárati, chce-li býti věrným služebníkem Božím, služebníkem pravdy,

ano, byť by se i celý svět naň horšil, a jej proto nenáviděl, on ví, co řekl jeho Pán a Mistr Ježíš Kristus. »Jestliže se mně protivili, i vám se protiviti budou. Jestli svět vás nenávidí, vězte, že i mne dříve v nenávisti měl.« Jan 15, 18.

A tak ani ty, bratře milý, nedbej na podobné hlasy světa marného, zištného a nevěřícího; neohlížej se ani v pravo, ani v levo, ale důvěřuj v Pána Boha a jdi cestou přímou a jistou, jako jsi vždy chodíval, konej svědomitě povinnosti stavu svého a ohlížeje se jediné na Krista, nedbej ani na farizeje ani na saduceje, ani na pokrytce, ani na nevěrce, ale volej se sv. Pavlem: »Mně pak to za nejmenší jest, abych souzen byl od vás;« — neboť ty jsi poslán od Pána, abys na vinici Jeho pracoval a On jedině tě jedenkráte souditi bude!

Nuže, bratře milý, poučuj, vykládej, spomáhej, kde toho potřeba káže, abys byl jako starostlivý otec v rodině, jako věrný pastýř stáda Božího. Říď se slovy sv. Pavla: »Buď příkladem věřících ve slově, v obcování, v lásce, ve víře i v čistotě.« A kdyby měl ten kalich Páně, který jsi za podíl svůj zvolil, mnoho míti pro tebe hořkostí a strastí, nezapomeň, že i dosti slastí a radostí obsahuje, jak jsi svrchu slyšel.

Ostatně buď jak buď, jeden přece ti nezůstane dlužníkem, jeden tě přece neopustí, u něho najdeš posilu, u něho najdeš i odplatu, neboť i tebe se týkají slova Páně: »Kdo opustí otce nebo matku, pole nebo dům, bratra nebo sestru pro jméno mé, stokrát více vezme a životem věčným vládnouti bude.«

Ty pak, patrone zdejšího chrámu Páně, sv. Jakobe, vypros tomuto náměstku svému v úřadě apoštolském tutéž srdnatou mysl, jakouž jsi ty odhodlán byl píti kalich Páně, by i on trpkosti a strasti stavu kněžského pro Krista milerád snášel, v radostech pak a slastech toho stavu mocný podnět k horlivému a svědomitému plnění svých povinností nalézal, aby tak jako věrný sluha Páně po přestálé pouti vezdejší uslyšel ona potěšitelná slova: »Vejdiž v radost Pána svého!« Amen. † *Jan Götschner.*

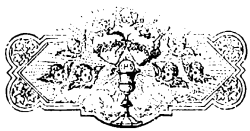

LISTY KATECHETICKÉ.

Křesťanská cvičení o modlitbě.

Píše Th. C. Mat. Lhotský, c. k. professor v Soběslavi.

CVIČENÍ ČTVRTÉ.

O účincích modlitby.

Modlitby jest každému člověku velice třeba; o tom přesvědčili jsme se v předešlých cvičeních. Jsou ovšem mnozí lidé, kteří soudí o potřebě modlitby zcela jinak, říkajíce, že modlitba, zvláště prosebná, je zbytečná, poněvadž prý Bůh i bez ní zná naše potřeby a nedostatky, pro které Mu ji přednášíme. Je pravda, že Bůh ví, čeho potřebujeme, vždyť je vševědoucí, a nepotřebuje tedy naší modlitby, ale chce, abychom se modlili, a to proto, abychom se učili darů Jeho více si vážiti, bychom si zůstali vědomi své závislosti na Něm a častěji obnovovali svou důvěru v Něho. Nebo jiní zase namítají, že prý modlitba prosebná je zbytečná, protože Bůh nemění, na čem se byl od věčnosti ustanovil. Ovšem, Bůh nemění, na čem se byl od věčnosti ustanovil, avšak On také od věčnosti předvídal, že se budeme modliti, a od věčnosti ustanovil, že nám *pro modlitbu* to neb ono dobrodiní udělí.

Sv. Tomáš Akvinský ve příčině té praví: »Nemodlíme se proto, abychom změnili plán božský, nýbrž abychom si vyprosili, čeho splnění v tom božském plánu jest učiněno na modlitbě závislým.«

A ještě mnoho jiného namítají vlažní křesťané proti modlitbě. Ale všecky ty námitky jsou plané a nevyvrátí nikdy pravdy, že modlitby je *všem* lidem třeba. Jest jí třeba na př. soudcům, aby spravedlivě soudili a nevinnosti nepotlačovali; učitelům, aby pravé moudrosti, pravdě a šlechetnosti dítky sobě svěřené vyučovali a neučili jich bludům, aniž překročovali meze pravdy; lékařům, aby nemoci poznávali, aby snad sami vzdálenou smrt před časem nepřivolávali; duchovním pastýřům, aby svěřence své vodili na zdravé pastvy a aby žádné duše draze vykoupené neztratili; rodičům, aby dítky své v bázni Boží vychovávali a dobrý příklad jim dávali; synům a dcerám, aby neutonuli v kalužinách bludu a hříchu. Slovem, každému je modlitby třeba. Proto nikdo ji nemá zane-

dbávati; kdo však ji přece zanedbává, zbavuje se mnohých užitečných účinků, jež modlitba v srdci modlícího se působí. *O těch účincích modlitby* si dnes pohovoříme.

Sv. Antonín poustevník nalézal v modlitbě takovou slast, že kolikrát celé noci se modlil, rozjímaje v tichosti o dobrotě a velebnosti božské; když pak paprsky vycházejícího slunce ozařovaly jeho jeskyni, volal: »Ó, spanilé slunéčko, proč mne vytrhuješ z modlitby?«

Podobně vypravuje se o sv. Filipu Nerejském. Ten již v útlém mládí nalézal rozkoš v modlitbě a byl často tak dojat, že volával: »Pane, dosti jest! Prosím ustaň a zadrž pramen útěchy Své; neb jsem člověk smrtelný a nemohu snésti takovou hojnost nebeských radostí!« Také sv. Václav, sv. Vojtěch, sv. Alois a jiní svatí a světice Boží nacházeli největší slasti v modlitbě. A takovou slast může nalézti v modlitbě každý, kdo ji koná s láskou k Bohu, neboť, kdykoli se modlíme, odvracíme se od země a ode tvorů pozemských, odumíráme takořka světu a obracíme se k Bohu, s Ním se výhradně obíráme, s Ním rozmlouváme; za to Bůh odměňuje se nám tím, že nás mile slyší, k nám se snižuje a spojuje nás skrze Svou milost těsněji se Sebou, z čehož v duši naší povstává zvláštní radost a slast, jíž nikde jinde nelze nalézti: *Modlitba spojuje nás s Bohem, a to jest první její účinek.*

Když Holofernes, vůdce vojska assyrského, obléhal město Bethulii a jižjiž byl blízek zmocniti se ho, nábožná vdova Judith, povzbudivši obyvatele ke zmužilosti a důvěře v Boha, poklekla doma k modlitbě a prosila Boha, by jí dal vnuknutí, jak by bylo možno město zachrániti. Bůh ji vyslyšel; dal jí nejen vnuknutí, kterak by lid svůj osvobodila, nýbrž i posilnil ji, aby vnuknutí to uvedla ve skutek. A tak Judith, zavraždivši Holoferna, zachránila Bethulii a veškeré obyvatelstvo její. I my často, chtějíce něco dobrého vykonati, nevíme si rady, jak bychom jednali, bychom se neminuli s cílem. V takovém případě jest radno se modliti, neboť Bůh modlící se rád osvěcuje, aby poznali, co je dobré a také je k vykonání toho posiluje. A to je druhý účinek modlitby. *Modlitba nás osvěcuje a posiluje k dobrému.*

Pán Ježíš ve smrtelných úzkostech v zahradě Getsemanské hledal útěchy v modlitbě a také ji skutečně nalezl, neboť přišel anděl a posilnil Ho k nastávajícímu utrpení. — Anna, manželka Elkanova, hledala ve svém zármutku, kterým pro bezdětnost byla naplněna, útěchy v modlitbě ve stánku a byla potěšena, neboť Bůh dal jí brzy na to syna. — Také nám jest nejednou třeba útěchy v rozličných souženích, jež na nás doléhají. Mnozí ji hledají u lidí; ti však buď jí poskytnouti nemohou, nebo mohou jí poskytnouti jen z části a na krátký čas. Opravdovou útěchu nám dáti a soužení ulehčiti, ano i příjemným je učiniti, může jen Bůh. A On tak rád činí, modlíme-li se v soužení k Němu, jak nás k tomu vybízí sv. Jakub, řka: »*Jsi li kdo v zármutku, modli se!*« Jak. 5, 10. Modlitba tedy nás těší v soužení.

Když se král Ezechiáš roznemohl na smrt, modlil se s pláčem k Hospodinu a pozdravil se; tři mládenci v peci ohnivé se

modlili, a oheň jim neuškodil; David se modlil v jámě lví, a lvi se ho nedotekli. — I nám Bůh uděluje pomoci ve všelikých potřebách tělesných i duchovních, v každé nouzi, když se k Němu modlíme. Modlitba tedy pomáhá nám v nouzi. Třetí účinek modlitby záleží tedy v tom, že *modlitba těší nás v soužení a v nouzi nám pomáhá.*

Sv. apoštol Pavel praví: »Kdo stojíš, hlediž, abys nepadl,« t. j. kdo jsi v milosti Boží, starej se, abys o ni nepřišel, ale zachoval si ji stále; starej se, abys v dobrém setrval. K zachování milosti Boží a tedy i k setrvání v dobrém je však třeba pomoci Boží; nutno tedy za ni Boha prositi — modliti se. Modlíme-li se, zvláště pak v pokušení, Bůh nás sílí, že tak snadno do hříchu neupadáme, milost Boží si zachováváme a tedy v dobrém trváme. Proto Pán Ježíš tak horlivě vybízel apoštoly: »*Modlete se, abyste nevešli v pokušení!*« Luk. 22, 40. A všimněme si těch apoštolů. Sotva že Pán Ježíš byl v zahradě Getsemanské zajat, všichni se rozprchli; a Petr ještě k tomu zapřel pak Pána svého. Čím se stalo, že byli tak nevěrni, že Petr tak hluboce poklesl? Tím, že zanedbali napomenutí Páně, aby bděli a modlili se; místo modlitby v zahradě Getsemanské spali. Proto v pokušení neobstáli. Na základě té zkušenosti sv. apoštol Petr napomíná věřící: »*Buďte opatrni a bděte na modlitbách!*« I. Petr 4, 7. A svatí Otcové přirovnávají modlitbu ke klíči, kterým si království nebeské otevíráme, a jednomyslně vyznávají, že jest věcí nemožnou, aby se kdo nemodlil a přece se hříchu vystříhal, v dobrém setrval a spasen byl. — *Modlitba tedy zjednává nám milost setrvati v dobrém až do konce*, a to je čtvrtý účinek její.

Nahlížíte již zajisté, přátelé, že vším právem jsem vás na počátku povzbuzoval, byste modlitby nezanedbávali. Kdo modlitbu zanedbává, připravuje se o všecky blahé účinky modlitby, jež záleží v tom, že modlitba nás spojuje s Bohem, osvěcuje nás a posiluje k dobrému, těší nás v soužení a v nouzi nám pomáhá a konečně zjednává nám milost setrvati v dobrém až do konce.

Proto na konec znova vás vybízím. Modlete se rádi a často, zvláště za nynějších dnů, kdy se stává modou nemodliti se. A uslyšíte-li někdy nějakou námitku proti modlitbě, ano bude-li se vám snad tu a tam někdo posmívati za to, že se modlíte, nedejte se tím mýliti ani od modlitby se odstraštiti, vědouce, že modlitbě může se posmívati a ji za zbytečnou prohlašovati buď jen surový nevzdělanec, anebo zdánlivě polovzdělaný nadutec anebo lichou přeučeností se chlubící nevěrec. Opravdový a spořádaný křesťan je přesvědčen o potřebě a užitečnosti modlitby a proto rád ji koná. A je takových opravdových a spořádaných křesťanů, Bohu díky, ještě dosti. Přidružte se i vy, přátelé, do počtu jich! Ovoce modlitby ukáže se brzy!

Aby se povzbuzení mé setkalo s příznivým účinkem u všech vás, pomodleme se na ten účel hned »Otčenáš«, »Zdrávas, Maria« a »Zdrávas, královno!«

LISTY VĚDECKÉ.

Otázka církevní před říšským sněmem Kroměřížským.*)

Dle stenografických protokolů napsal Dr. **Jan Kryštůfek.**

Opravný návrh Wisrův podporován byl velikou většinou sněmovny, čímž osud čl. 15. předem již byl rozhodnut.

Gorinp byl pro svobodu Církve, ale ne v té míře, aby se jí svrchovanost státu rušila. Jmenovitě vyslovil se proti trestnímu právu Církve; to vykonává jen stát a žádná jiná společnost v státě. Kdyby Církvi udělili právo trestní, které by se vztahovalo i na vnější obor, svoboda víry a svědomí stala by se pouhým přeludem. Církev nesmí nad žádným vysloviti ani exkomunikaci ani interdikt ani odepříti pohřeb. Stát nemůže se vzdáti dozoru nad jměním církevním, poněvadž by se dostalo pod neomezenou správu biskupů, čímž by svobodě se neposloužilo.

Poslanec Wierzchleiski, biskup Přemyšlský, upozorňoval sněm na nedostatky čl. 15., jelikož se tam neurčuje ani způsob správy církevního jmění a volby představenstva, ani se nic určitého nestanoví o trvání řádu duchovních. Poměr Církve k státu jest tak důležitý, že se o něm v základních právech musí státi zmínka. Konstituční ,výbor učinil si věc velmi pohodlnou, odkázav celou věc do budoucnosti. Proti jednání takovému musí prý protestovati, poněvadž uráží svědomí katolické. Bez souhlasu Církve nelze upraviti poměr její k státu, poněvadž by se tím věc spíše zhoršila nežli zlepšila. Volání biskupů po svobodě Církve není prázdným zvukem, nýbrž zvukem hlásné trouby, který nelze přeslechnouti. Josefinismus jest nepřítelem Církve, poněvadž má za účel, aby církev dostala se v úplnou závislost na státě. Lituje prý přehmatů kterých se dopustili mužové církevní, ale přehmaty jsou jen důkazem křehkosti lidské. Co se klášterů týče, papež Pius IX. vyslovil o nich své zásady v breve z r. 1847, ale jinak se má nůž v ruce zkušeného zahradníka a jinak v ruce nerozumného učen-

*) Viz čís. 7. a 8.

níka. Církev jest pro pokrok, ale jaký jest to pokrok, který zříká se víry v zjevení, který prohlašuje dogmata za ztrnulé formy, biblické události za pouhé pověsti, který Syna Božího staví na roveň se Sokratem a Husem, — to není pokrok, to jest zákrok. Církev katolická nepotřebuje se teprve konstituovati, ta má svou konstituci od svého vzniku, kterou zachovala ve všech bouřích osmnácti věkův, a touto konstitucí jest hierarchie, počínajíc od papeže a biskupů až k diakonům. Hierarchií, která není nic jiného než rozčleněné kněžství, podmíněn jest život v Církvi, s ní stojí a klesá katolictví. Papež prý jest jim cizí — Josefinistovi snad, ale katolíkovi nikoliv. Papež a katolictví jsou dvě nerozdílné věci; co jest hlava tělu, to jest papež Církvi; proto papež nesmí býti žádnému katolíku cizím. Poněvadž není žádné příčiny, pro kterou by Církvi svobody povoliti nemohli, očekává prý, že jí vrátí svobodu, kterou dříve měla, aby mohla v pravo i v levo rozdávati dobrodiní.

Kosakiewicz z počátku své řeči vykládal, že svět bez víry nemá půvabu, a že člověk bez víry kdyby znal sebe více jazykův a procestoval veškeren okršlek zemský, podobá se přece jen tygru, který své dresury užívá k tomu, aby v pravý čas oběť svou přepadl a rozsápal. Víra jest konstitucí, která nám předpisuje svornost, lásku, přátelství, dobročinnost bez ohledu na národnost. Jest prý pro svobodu Církve co do jejího učení a zřízení, ale správu jmění má míti stát. Také jest mu proti mysli, že vysocí hodnostáři duchovní vládnou bohatými důchody, kdežto nižší kněží trpí bídu.

Sidon, gymnasijní katecheta, učinil k čl. 15. opravný návrh poněvadž dle něho absolutismus v státě byl zlomen, ale absolotismus v Církvi zůstal. Soustava Josefinská byla prý pro tehdejší dobu výborná, ale nehodí se pro dobu tuto. Chtějí-li upraviti platně a trvale poměr Církve k státu, mají k tomu dva vhodné prostředky: správu církevního jmění a volbu představených. Očekává prý, že v příčině té brzo vydají potřebné zákony, nic nestarajíce se o adresy biskupův a konsistorní kurrendy, ač tu a tam sbírají se podpisy na ten účel, aby se kněžím ponechaly farní pozemky, štola, desátek a jiné příjmy. Co se týče klášterů, není prý jejich protivníkem, ale chce, aby zachování jejich vázáno bylo na nejpřísnější podmínky. Život v klášteřích jest prý pravou pohanou na sliby klášterní. Poslední generál Jesuitů Ricci, když šlo o zrušení řádu jejich, pravil papeži Klementovi XIV.: Sint, ut sunt, aut non sint. (Ať jsou, jak jsou, nebo ať nejsou); on však praví o klášteřích vůbec: Non sint, ut sunt, aut non sint. (Ať nejsou jak jsou, nebo ať nejsou.) Ke konci své řeči žádal, aby svolána byla ustavující synoda říšská, jíž by se súčastnili i laikové a která by rozhodovala o volbě hodnostářů, o katechismu, kázni, liturgii, vůbec o věcech a potřebách Církve se týkajících, a výsledek její bude sjednocení a posilnění duchovenstva a oživení víry v lidu.

Helfert upozorňoval, že jest těžko mluviti pro nebo proti čl. 15., když vůbec nemá žádného obsahu, proto prý bude mlu-

viti proti jeho neobsažnosti. Jest prý to podivný zjev, že svobodomyslníci, vždy, když jde o svobodu Církve, jsou proti té svobodě. Jsou dva principy, dle nichž lze upraviti poměr Církve k státu, těmito principy jsou: poručníkování, svoboda. Poručníkování, jak je zavedl císař Josef v Církvi, nehodí se naprosto pro doby naše, nezbývá tedy než svoboda. Církev jakožto státem uznaná korporace, jest do jisté míry státním občanem, má tedy všechna práva a povinnosti státního občana. Kdo by jí ukládal větších povinností, dopouštěl by se na ní zjevného bezpráví. Církev nemusí se báti žádné svobody, poněvadž sama jest hlasatelkou pravé svobody. Církev přežila hrůzy revoluce francouzské, přežije také filipiku ctěného poslance Olomouckého (Szabla). Bylo zde řečeno, že Církev má se státi teprv tehdy svobodnou, až se svobody té stane hodnou. To však jest právě tak, jakoby otec řekl synovi: »Nesmíš se jíti dříve koupat, dokud neumíš plovati.« Církvi prý jest zapotřebí oprav. Nikdo toho nepopírá, ale opravy v Církvi nemohou zaváděti laikové, nýbrž mužové k tomu povolaní. Církev prý se má vrátiti k institucím prvé doby křesťanské, ale to jest nemožné, poněvadž poměry naše jsou jiné než poměry tehdejší. Kdyby někdo žádal, aby státní poměry nynější vrátily se ve formy, ve kterých předkové naši v pralesích hercinských žili, právem by se mu vysmáli. Co se týče ultramontanismu jest prý mu připomenouti, že jest snahou po církevní jednotě pod viditelnou hlavou, která má sídlo za horami (ultramontes), a kdo útočí na ultramontanismus, útočí na Církev před Alpami. Jestliže očekávají od svobody toho nejlepšího ve všem, proč by jen v Církvi měly vyrůsti zlořády a nepříslušnosti. Aby v čelo čl. 15. přijali zásadu svobody, toho doporučoval jim slovy šlechetného Börnea, který pravil: »Není člověka, který by nechtěl svobodě, ale spravedlivý žádá ji pro všechny, nespravedlivý jen pro sebe.«

Pinkas, polemisuje s poslancem Wierzchleiskim, snažil se dokázati, že absolutismus v státě zaveden byl pomocí absolutismu v Církvi. Hierarchii děkují za zavedení tajných soudův a tajné inkvisice. Po rozumu jeho byl Josef II. despotou, ale tehdáž byla despocie nutná, aby lidé mohli býti svobodni. Kdyby císař Josef místo deseti byl panoval dvacet let, nemusili by tak horlivě o ústavě pracovati, měli by ji již. Také opravy v Církvi neprovedla hierarchie, nýbrž národ. V Rakousku jest na 60.000 duchovních, kteří jsou nevolníky biskupův, i očekává od moudrosti říšského sněmu, že i jim stane se po právu.

Poslanec Bielecki vytýkal Pinkasovi, že v řeči své bojoval proti strašáku, který dávno zmizel. Počínání takové upomíná na zápas rytíře smutné postavy s větrnými mlýny. Kdyby poslanec Pinkas byl proslovil řeč na některém koncilu jako řečník královský (orator regni), kdyby byl s řečí svou předstoupil před sněm Kostnický jako obhájce Husův, byl by snad dosáhl většího účinku, ale když vyvolává duchy Řehořův, Jindřichův a Barbarossů z hrobu jen proto, aby svobody Církvi katolické nebyly uděleny, nutno zvolati: »Příliš pozdě!« (Trop tard). Mezi

stavem Církve v 19. století a mezi stavem, jejž Církev v století 11.—13. zaujímala, jest velikánský rozdíl. K čemu tedy jest ten hněv? Což předstupuje před ně Církev katolická v panovničím purpuru středověkém? Což neobjevuje se na prahu tohoto domu jako služka od státu pokořená, v rouše otrockém, aby zde obdržela podíl oné svobody, kterou všem občanům chcete uděliti? Pan poslanec tvrdí, že nelze Církvi uděliti svobody, poněvadž by jí zneužila. Toto tvrzení jest trochu předčasné. Odkud to ví, že Církev svobody zneužije? Což učinil již s touto svobodou u Církve pokus? Což prožila již Církev aspoň 40 let, aby nabyl přesvědčení, že udělené jí svobody zneužila. Totéž, co se praví o Církvi, mohlo by se říci o občanech, že svobody jim udělené zneužijí. Na Církvi žádají, aby se přetvořila, ale do cesty kladou jí největší překážky, aby to nemohla provésti. Prof. Pinkas tvrdil, že Církev katolická zbudována jest na absolutismu. Jestliže přikázání lásky, jestliže rovnost a rovnoprávnost všech před nejvyšším Stvořitelem, jestliže přikázání obětovati se druh za druha jsou základy absolutismu, má pan poslanec pravdu. Ke konci své řeči doporučil sněmu, kdyby měl přijmouti některou nestvůru z opravných návrhův, aby přijal čl. 15., poněvadž nic nenařizuje, nic neslibuje a vše ponechává nerozhodnuto.

Zpravodaj Rieger v závěrečné řeči své musil rovněž doznati, že čl. 15. neobsahuje žádné zásady, jak by se poměr Církve ke státu měl upraviti, nýbrž obsahuje toliko zásadu, že se poměr ten má upraviti. Že se poměr ten upraviti má, v tom shodovaly se všechny strany, ale o způsobu, jak by se to státi mělo, podstatně od sebe se lišily. Řeč Riegrova byla hlavně polemikou proti řečem Wierzchlejského, Helferta, Bieleckého. Osoby duchovní zpravodaj nemá za způsobilé k správě církevního jmění, poněvadž se to příčí jejich povolání. Církev jakožto soukromá společnost nemůže žádati, aby stát s ní ujednal zvláštní smlouvu, poněvadž by tím zadal svrchovaným právům svým. Biskupové neprávem prý žádají, aby mohli obsazovati fary náboženské, poněvadž far těch nezaložili. Dále stěžuje si řečník, že laikům neponechává se žádného účastenství ve správě věcí církevních, což prý se příčí obyčeji staré Církve. To změnilo se později, když se vzmáhal feudalismus a absolutismus. Jak v politickém, tak i v náboženském životě přešlo panství na jednotlivce, výhodami obdařené. Tito aristokrati na poli církevním a politickém hleděli se navzájem podporovati, aby podrželi moc, které se zmocnili. Tak se stalo, že duchovenstvo, jež užívalo služeb vládců světských, uvedlo Církev v odvislost od moci světské. Tím se stalo, že věřící stali se profanum vulgus, jehož dlužno si nevšímati, ale jest prý tím jist, že účastenství věřících ve věcech Církve bylo by nejmocnější pákou k povznesení náboženské horlivosti a ke zdaru Církve. Jest prý to přirozený běh věcí, že každý člověk věnuje péči svou jen tomu, nač má vliv. Vyloučením věřících ze správy věcí církevních povstaly miliony křesťanů katolických, kteří jimi v duchu nejsou, kteří figurují toliko v katalogách Církve katolické a měli

by spíše nazývati se křesťany katalogickými než katolickými. Stát prý nemá práva, aby Církev reformoval; to také nechce učiniti, ale chce dáti Církvi možnost, aby to provedla sama, což jediné správně může se státi na synodách. Řeč svou skončil těmito slovy: »Se všech stran volá se po svobodě církve. Dejte svobodu Církvi, dejte jí svobodu v celém a úplném smyslu slova svoboda a v celém a úplném smyslu slova Církev; dejte svobodu všem a pak jste rozhodli po spravedlnosti.«

Konečně došlo k hlasování. Přijat byl článek 15. dle znění Wisrova, toliko poslední odstavec, kde mluví se o době přechodné, ustoupil opravnému návrhu dra. Plačka, poslance Chrudimského a Ant. Kučery, poslance Příbramského, který zněl: »Až do organické úpravy církevnictví na těchto základech, zůstanou v platnosti práva, jež v příčině této dosud vykonával stát anebo jednotlivé osoby, i povinnosti, které k nim náležejí.« K otázce předsedově, zdali návrhem Wisrovým otázka klášterská také jest vyřízena, odpověděla většina potakavě. Když o 9. hodině večerní předseda schůzi skončil, nikdo z přítomných neměl ani tušení, že již k nové poradě více se nesejdou.

O obřadech
katolického pohřbu vůbec, a dospělých i dítek zvláště.

Podává Václav Oliva.

(Pokračování.)

Ještě více světla o počátcích křesťanského pohřbu podává *protestant Caspari.* Ten dí: »Oba pohřby křesťanův, o nichž Písmo sv. Nov. Zákona, (Sk. ap. kap. 5. a 8) se zmiňuje, dály se za zvláštních okolností. Protože křesťané tito pocházeli ze židů, rozumí se samo sebou, že byli pohřbeni dle obyčeje židovského. Ananiáš a Safira byli od mladších křesťanů pochováni. Aristides (Apol. 15, 8.) a Tertulian, (Apol. c. 39.) vypravují, že *křesťané o pohřeb chudých svých členů se starali. Dle toho spatřovali křesťané pravděpodobně již od počátku v pohřbu záležitost církevní,* (Aristid. Apol. 15, 11.) a pochovávali své příslušníky do hrobů. Způsob tento vyplýval samo sebou z toho, že Církev křesťanská vyšla ze židovské. Proto křesťané zamítali spalování mrtvol, jehož někteří pohané užívali, a to tím spíše, poněvadž *hříšníci jsou odsuzováni k věčnému ohni.* (Tertul. De anim. c. 51.) *Pohřbívání do hrobu bylo u křesťanů vetus et melior consuetudo.* Společné hřbitovy, jež sluly coemeteria, připomíná již Tertullian (De anim. c. 51.) Zbožné účastenství orgánů církevních při pohřbech křesťanů pocházelo z úcty k tělu, jako chrámu Ducha Sv. a z víry ve zmrtvýchvstání. Orig. contra Cels. VIII. 30., Aug. De civit. Dei I. c. 13... Rakev ke hrobu nesli přátelé nebo nosiči, jež Církev ustanovovala. *Pohřební průvod, konaný pravidlem ve dne, byl výrazem radosti,*

že smrt je přemožena.[1]) *Proto Církev horlila proti pohanskému oplakávání mrtvých.* Bylo zakázáno mrtvolu věnčiti, byla však nošena světla, aby provázela vítězného bojovníka a zpívány hymny a žalmy na poděkování Bohu (Apošt. konst. VI. c. 30. Dle Pseudodionysia (Eccles. Hier. c, 7.); před pohřbem konávala se někdy pobožnost v chrámě. *Pohřeb sám býval spojován se slavením večeře Páně.* U hrobu, který směl se vyzdobovati kvítím, konaly se modlitby. Aug. Conff. IX. c. 12. Pozůstalí podělovali chudinu almužnou a pokrmem. Překrásný doklad, jejž uvádí Augustin (c. 13) o své matce, že nepřála si nádherného pohřbu a drahého balsamování, svědčí, že *křesťané nikterak nemívali v úmyslu při pohřbech ukazovati nádheru. Při zvláštních případech konala se řeč;* toho důkazem je řeč Eusebiova nad Konstantinem a Ambrožova nad Theodosiem a Valentinianem a jeho bratrem Satyrem. *Pohřební kázaní dle způsobu našeho* (protest.) *stará Církev neznala. Za to modlila se za mrtvé,*[2]) čehož důkazem je jak privátní, tak církevní modlitba za matku Augustinovu (c. 13). Formulář takovéto církevní modlitby za mrtvé je v Konst. apoštol. VIII. c. 41. Tam i ve třetí, devátý, čtyřicátý a výroční den úmrtí památka mrtvých se stanoví. Konečně jest třeba ještě uvésti, že *na mrtvé obzvláště bylo pamatováno v modlitbách při slavení večeře Páně.* (Cyrill Katech. 23.), *a že již Tertullian zná zvyk, kdy ve výroční den se za mrtvé obětovalo.* De Monog. 10; De cor. mil. 3. Z toho pochopí již každý, že Isidor Hisp. (De off. 18) mohl napsati: »Sacrificium pro defunctorum fidelium requie offerre vel pro eis orare, quia per totum hoc orbem custoditur, credimus, *quod ab ipsis Apostolis traditum est.*« Hauck: Realencyklopaedie 3. vydání II. 527. Z takových počátků vyvinul se nynější ritus pohřební. *Koncil pražský* o pohřbu v dobách našich dí: »Ecclesia catholica, dum neminem prohibet, ut corporibus suorum pium sepulturae officium pie exhibeat, de ecclesiastica tamen sepultura, *quae in loco sacro, sacrisque ritibus peragitur,* tamquam de suo actu et ministerio sacro disponere, eamque suis tantum fidelibus semper solita est.« Ze slov těchto jasno, že *pojem* církevního pohřbu, jak souhlasí se vesměs, »*zavírá v sobě: a*) že zemřelý se *pochovává na místě posvátném* za hlaholu kostelních zvonů před pochováním a po něm; *b*) že *mrtvolu provázejí obřady, modlitby,* zpěvy

[1]) Zdálo by se, jakoby *tento názor odpíral názoru* uvedenému v předcházejícím citátu *Thalhoferově.* Není tomu tak. *První křesťané skutečně oslavovali* při úmrtí svých spolubratří *vítězství duše nad smrtí,* či hříchem a tak vstup její do království Božího, jak patrno posud *z brevíře římského,* kde oslavují se dny úmrtí světců a *z liturgií* některých. Tak na př. *uniti,* když ubírali se na pražskou jubilejní výstavu, stavili se v Hradci Králové a tu za padlé vojíny svého národa v bitvě r. 1866 u Králové Hradce sloužili zádušní bohoslužby v barvě červené ritem radostným. *Že pozůstalí přátelé,* ač Církev se radovala nad tím, že mrtvý vešel do slávy nebeské, *truchlili* nad jeho ztrátou zde na světě, *jest zcela přirozeno.* Má tedy Thalhofer na mysli hlavně pozůstalé přátele, kdežto Caspari Církev.

[2]) Toho by si *důkladně měli všimnouti naši evangelíci jak augsb., tak hlavně helvetské konfesse,* aby nepsali o modlitbě za mrtvé tak, jako čáslavský pastor Kozák ve spisku: »Co jest pravda?«

anebo také ještě oběť mešní koná kněz ve jménu Církve a rouchem liturgickým oděný.« Skočdopole.

Na takovýto pohřeb **má právo každý katolický křesťan**, nepozbyl-li ho sám svou vinou, neboť zřejmě poznamenává *Pražský koncil*: »quicumque vero fide et opere nembrum Ecclesiae sese exhibuit et in communione ejus defunctus est, *christianae sepulturae honorem et beneficium* **jure meritoque** *sibi vindicat*« a dokládá: »Ideo nunquam: sacram fidelium pie defunctorum sepulturam differre aut prorsus denegare, quisquam curatorum audeat. Memores, quod scriptum est: Mortuo non prohibeas gratiam« (Sirach 7, 37), *pauperum corpora gratis sepeliant, iisque non obiter, sed pie et cum decenti apparatu istud christianae charitatis ministerium exhibeant.*« Podobně vyjadřuje se i *Manuale*, jež docela ukládá kněžím, by chudé nejen gratis omnino pochovávali, ale jim i »*debita lumina suis impensis, si opus fuerit, adhibeant!*« *Nařízení toto,* což hned dodati sluší, *ač svědčí o veliké vnitřní síle a šlechetnosti křesťanství* a v pravém slova smyslu *o doslovném plnění největšího přikázaní v zákoně*: »Milovati budeš bližního svého jako sebe samého,« ač poukazuje na onen *překrásný, ba ideální poměr kněze k věřícím v dobách apoštolských* a poapoštolských, kdy věřící starali se o duchovní své jako ditky o otce a ač, jak dí Skočdopole a přemnozí jiní, zakládá se *v obecné zásadě, že* »*pochování zemřelého křesťana, pocta tělu a pomoc duši jeho, jest obecná důležitost církevní* a nikoliv soukromá důležitost rodiny a přátel jeho,« *v našich*, až příliš praktických a egoistických *dobách, byť nepozbylo naprosto své závaznosti,* přece v celku vzato, *nemá na ten čas významu*, ježto, jednak od té doby, co Církev uzavřela s mocí státní konkordát a co po zrušení konkordátu se strany státu, ač ne také se strany Církve, nastoupil jistý modus vivendi mezi oběma mocnostmi, *stát sám vydal zákony, dle nichž* — a to dle zemského zákona ze dne 3. prosince 1868 č. 59 § 12. — »za *chudé*, jež povinna jest *obec* opatřovati, *má* také *zapraviti nevyhnutelně potřebné náklady pohřební*« a *za ty, kdož něco mají* — dle § 549. obecného zákonníka v mocnářství Rakousko-Uherském, jenž zní: »K břemenům na dědictví vězícím náleží také náklad na pohřeb dle toho, jak v místě obyčej jest a dle stavu i jmění zemřelého — *dědici*, jednak i dle zásad katol. morálky *pojem lásky k bližnímu není tak obsáhlý*, aby člověk byl povinen obětovati svou existenci, zvláště když i samo Písmo dí, že »dělník jest hoden své mzdy,« a věřící nikterak uznati nechtějí, že i jejich povinností — dle nauky svatého Pavla: »Kdo oltáři slouží, ať jest od oltáře živ« — jest přispívati dobrovolnými dary na životní existenci svých kněží.

Pravda, *kněz tedy — přísně vzato, — není nikterak povinen o pohřeb zemřelých se starati*, jak jasno jest, jednak z uvedených zákonů státních, jednak z ducha celého nařízení o policejním zdravotním dohledu orgánů samosprávných, a *tím méně jest povinen snad ze svého majetku* při nynějším bídném hmotném postavení svém, což zase plyne samo sebou ze slova kongrua, náklad na

pohřeb vésti, ale také *pravdou jest, že v zemích celé koruny svatováclavské, ba řeknu, v širém světě není kněze, který by v životě nejednou, ale vícekráte za pouhé »Zaplať Pán Bůh« a někdy ani za to, nebyl pochoval své farníky, a je hmotně v nemoci nepodporoval.* A kdyby vskutku z lásky křesťanské každý zemřelý i ten nejchudší měl býti slavně pochován, pak náklad na pohřeb jsou zcela konsekventně povinni vésti v první řadě ti, kdo mají, či bohatstvím oplývají a teprve v druhé řadě méně majetní Těch pak, kdož více mají nežli kněz, bývá v každé osadě několik, ne li většina. Vždyť zákon lásky váže všecky stejně jak kněze, tak laiky; Kristus tu nestanovil žádného rozdílu![3])

Tolik poznamenati uznal jsem za dobré, aby *se seznalo, proč nynější praxe na všech téměř farnostech zavedená a lidu pode jménem* »**výkrop**« *známá, jest do jisté míry, ač zřejmě odporuje nařízením církevním, oprávněnou,* od vrchnosti duchovní trpěnou a od lidu přijatou. Při výkropu nenaplňuje se sice, jak shora bylo uvedeno, druhá část, patřící k pojmu o církevním pohřbu, aby totiž kněz mrtvolu provázel, obřady, zpěvy a také oběť mše sv. za zemřelého ve jménu Církve konal, *ale poměry časové, jimž zajisté podléhá každé ústrojí, tedy i Církev v oborech mimodogmatických, praxi tu zavedly a ospravedlňují.* Vždyť jsou také případy, že ani prvá část pojmu církevního pohřbu, aby totiž mrtvola na místě posvátném se pochovala, vyplniti se nedá. Sám *Skočdopole* píše: »Zachovávati prvou známku pohřbu křesťanského *není katolické Církvi všude a vždycky možno;* kde farního chrámu není anebo hřbitova po katolicku posvěceného, nucena jest Církev zemřelé členy své ukládati do země cizí, posvěcuje však aspoň hrobu jejich. Za okolností takových *omezuje se leckdy pohřeb církevní na konání obřadů skrze řádného kněze rouchem bohoslužebným oděného.*« Kdo umí čísti mezi řádky, sezná, že poslední větou *míní* dr. Skočdopole *výkrop, ač slovu tomu, jako všecky příručky a knihy bohoslovecké, naprosto se vyhýbá,* jakoby vůbec v životě a v mluvě jak lidu, tak kleru neexistovalo!

Církevním pohřbem vyrozumívají se, píše »*Kirchenlexikon*«, veškeré liturgické zvyky, jichž dle předpisů Církve katolické při pohřbívání mrtvol její příslušníků se užívá a jež římský Ritual shrnuje pod pojem »Ordo exsequiarum« a jež již staroklassická mluva jakožto *souhrn všech obřadů pohřebních* označovala slovem »exsequiae«. »Ve smyslu vlastnějším a omezenějším jsou pak exsequiae modlitby a oběť na den pohřbu, aneb také mešní oběť sama.«

---

[3]) Tento *názor posud u nás se nevžil.* Tím také stalo se při defraudaci ve svatováclavské záložně, že bylo voláno: defraudant byl kněz! *což mělo naznačiti mnohem větší tíži zločinu, než kdyby defraudant byl laik.* A žádný z katol. listů tehdy nepoukázal k tomu, že příkaz Boží: »Nepokradeš!« platí stejně jak pro laiky, tak pro kněze, že tedy defraudace Drozda-kněze je právě tak těžká, jako defraudace Drozda-nekněze, t. j. kdyby Drozd knězem nebyl. A toho další důsledek byl, že volalo se: ať kněží nahradí, co Drozd defraudoval! ač k sanaci záložny dle příkazu lásky v první řadě měli povinnosti boháči ať již laici, ať klerus.

Dr. Thalhofer o ritu pohřebním vůbec dí: »U mrtvoly mají až do pohřbení jejího konati se privátně zbožné *vigilie;* tyto vigilie, záležející v modlitbách, jsou, jak se rozumí samo sebou, velice rozdílny v jednotlivých krajinách, ježto shromažďuje se k nim veškerá mládež obojího pohlaví a patří k největším překážkám v duchovní správě. Mrtvola má patřičně se připraviti (klerik obléci v roucho své církevní) a do rakve vložiti. V určitou pak hodinu vyjde z příslušného farního kostela officiátor (v oděvu liturgickém, černé štole, při větších slavnostech v pluviále a kde obyčej i s kleriky) s ostatním klérem a věřícími, kdož pohřbu se účastní, v procesí (v předu s křížem a někdy i se smutečními korouhvemi) do domu úmrtí, resp. tam, kde mrtvola se nachází.«

»*Na rakev staví se* při exsequiích,« jak čtu v pastorálce *Skočdopolově*, »a v čele průvodu pohřebního se nese **kříž**, poněvadž jenom ve kříži spása jest člověku za živa i po smrti a poněvadž doufáme, že zemřelý skrze kříž přemohl hřích a pokušitele jako Kristus a s Kristem že vítězství slaví. **Světla** se rozžehají ke cti zemřelých na vyznání, že jakožto křesťané byli synové světla, na symbolické vyjádření prosby, aby duším jejich svítilo světlo věčné, aby též těla jejich ve světle tomto vzkříšena byla a přebývala. **Kropením svěcenou vodou** znázorňuje se zbožné přání, aby duše zemřelého očištěna a posvěcena byla ke dni soudnému. Užívání **kadidla** jest netoliko pocta zemřelému prokázaná a povzbuzení k modlitbě za něho, ale také podobně jako pokropování, působný výkon posvátný, kterým vyprošuje Církev duši zemřelého odpuštění hříchů všedních, snad ještě neshlazených, prominutí trestů časných a ochranu proti vlivu zlých mocností na mrtvolu křesťanskou.«

»*Kirchenlexikon*« poznamenává: »Již *ve čtvrtém století* jak na Východě, tak na Západě *v podstatě liturgie církevního pohřbu tak již vyvinuta byla, jak ji podnes v ritu římském* i řeckém *nalézáme. Záležela* totiž: 1. *z processí či průvodu s mrtvolou* a to z domu úmrtí do kostela za konání modliteb a zpěvu žalmů, 2. *z bohoslužby konané v kostele* praesente cadavere a 3. *z průvodu s mrtvolou z kostela ke hrobu.* Mimo tyto základní a nezměnitelné rysy, panovala, co se *týče výběru žalmů a různých modliteb, jakož i jednotlivých liturgických a i neliturgických zvyků,* v *rozličných stoletích* a v *církevních provinciích* **největší rozmanitost**, k jejímuž vypsání by nestačila ani celá kniha. I v církvi římské toliko velice pomalu a znenáhla «Ordo exsequiarum« nabylo podoby, jak ji stanoví dnes rituál římský . . . *Ostatně i tam, kde ritus římský jest zaveden, ba téměř v každé diecesi, vykazuje pohřební ritus mnohé a rozličné zvláštnosti,* pocházející ze starších dob, což ovšem nikterak není na škodu. Jako při všech liturgických úkonech v katolické Církvi, tak také při pohřbu nekoná kněz výlučně a v první řadě náboženské úkony jako zástupce lidu, ale jako viditelný zástupce neviditelného, nebeského velekněze, orodovníka našeho a ochránce . . .«

Jediný *pohled do rituálu užívaného na př. v Čechách a pak do rituálu moravského přesvědčí nás o pravdivosti uvedených slov.* Na Moravě koná se ritus pohřební s některými odchylkami od našeho, ač tu a tam za základ vzat jest rituál římský. Ba i v jednotlivých farnostech nalézáme některé, ovšem že menší odchylky.

O služebnících chrámových

Kostelník.

Kostelník jest služebníkem chrámovým a právo ustanoviti jej náleží dle dvorního dekretu ze dne 13. října 1770, který dosud nějakým novějším zákonem vyzdvižen nebyl, příslušné duchovní správě. Právo to základ svůj má v § 15. základních zákonů státních ze dne 21. prosince 1867, neb jedná se zde pouze o vnitřní církevní záležitost. Obec pouze tehdy může míti nějaký vliv na ustanovení kostelníka, vykáže-li se zvláštním právním některým titulem. I příspěvek ke služnému kostelníka od obce poskytovaný jen tenkráte mohl by míti vliv na obsazení místa, když byl hned od prvého počátku pod touto podmínkou dán. Rozhodnutí ministerstva kultu 5. října 1879 číslo 18.067, kde jednalo se sice ve zvláštním případě o ustanovení ředitele kůru, avšak tento jest služebníkem chrámovým rovněž jako kostelník. Podobně rozhodlo též ministerstvo 6. října 1881 č. 17.712; 11. června 1880 č. 8453. Nález správního soudu 7. listopadu 1883 č. 2556.

Zastavila-li by obec příspěvek svůj snad proto, že nedopouštěno jí provozovati vliv na obsazování, možno jest ji k dalšímu přispívání donucovati na základě § 56. ř. z. ze dne 7. května 1874.

Vliv patrona na obsazování služeb kostelních jedině v tom se zakládá, že odměna za jistou službu plyne ze jmění kostelního; avšak nikdy nemůže patron obsazovati sám, leč jenom ve srozumění s farářem.

O povinnostech kostelníků velmi dobře poučuje nás služební řád vydaný jim v diecési Vratislavské (9. V. 1893).

»Kostelníkům (custos = strážce svatyně) svěřen jest z větší části úřad starozákonných levitů, neb ostiatů a akolytů zákona nového. Patrno tedy, že úřad tento, který v dřívějších dobách z velkého dílu svěřován byl učitelům, jest velice čestný, a mají proto býti bráni k němu mužové jen ryze katolického církevního smýšlení, pověsti bezúhonné, kteří mají horlivost pro službu Boží, lásku ku chrámu Páně a smysl pro pořádek a čistotu. O úřadu jejich platiti mají tato ustanovení:

§ 1. Kdo uchází se o úřad kostelníka, má prokázati se náležitou k tomu způsobilostí, buď vysvědčením, že již dříve úřad podobný zastával, neb když předepsané zkoušce se podrobí u přítomnosti příslušného faráře. To pak zvláště tenkráte jest potřeba, kde s úřadem kostelníka spojena jest služba varhaníka neb zpěváka.

§ 2. Při nastoupení svého úřadu musí kostelník *před farářem*

a u přítomnosti alespoň dvou svědků složiti katolické vyznání víry a když upozorněn byl na předpisy tohoto služebního řádu, jest mu *přísahou zavázati se* ku svědomitému plnění svého úřadu.

Přísahu skládá těmito slovy: Já N. N., přísahám Bohu všemohoucímu a vševědoucímu, že když ustanoven jsem kostelníkem (a spolu varhaníkem) při katolickém chrámu Páně sv. N. N. v N., plniti budu všechny povinnosti úřadu mi svěřeného dle svého nejlepšího vědomí a svědomí. K tomu mi dopomáhej Bůh a jeho svaté evangelium. Amen.

Od faráře obdrží seznam všech věcí sobě svěřených a tento pak, když o správnosti se přesvědčil, podepíše. Z těchto pak předmětů nesmí ničeho zapůjčiti neb snad dokonce někam prodati.

§ 3 Kostelník jest ve všech věcech úřadu svého povinen poslušností k faráři, jako ku svému bezprostřednímu představenému. Jeho napomenutí a nařízení má ochotně a bez odmlouvání přijati.

§ 4. Kostelník jest povinen klíče kostela a sakristie vždy z příbytku farářova si přinášeti, kostel a sakristii otvírati i zavírati, při čemž má vždy bedlivě všechny prostory prohlédnouti. Klíče kostela neb sakristie nesmí nikomu svěřiti bez dovolení farářova.

§ 5. Kostelník obstarává zvonění k veřejným bohoslužbám, neb při jiných příležitostech, zvláště zvonění »Anděl Páně« ráno, v poledne a večer dle stávajících předpisů a místních zvyků.

Kde více zvonů jest a on potřebuje pomoci při zvonění, jest mu dbáti, by dálo se to řádným způsobem, by snad zvony nějaké škody neutrpěly. Bráti děti ku zvonění nikterak mu není dovoleno.

§ 6. Před početím bohoslužby neb jiných církevních obřadů má *připraviti v pravý čas* potřebná roucha a knihy, mešní konvičky *sám* vínem a vodou naplniti, svíce nasaditi a rozžehnouti, oltář odkrýti a knězi, jenž obřady konati má, při oblékání nápomocen býti.

Též jest mu dbáti, aby *věčné světlo* před svatostánkem nikdy *neuhaslo*. Proto má vždy ráno a když snad potřeba jest i večer *oleje přilévati*, knot obnovovati a alespoň týdně lampu čistiti.

§ 7. Při udílení sv. svátostí, církevních svěcení a žehnání při zaopatřování nemocných, pohřbu atd. povinen jest potřebnou službou knězi nápomocen býti.

§ 8. Po ukončení bohoslužby má *paramenty* opět na příslušné místo *uložiti*, případně *uzavříti*. Zbytky svíček shromažďuje a uschovává. Okrašlování oltáře neb zase odnášení ozdob neděje se bezprostředně před nebo po bohoslužbě, nýbrž vždy pokud možno tehdy, aby co nejméně věřící rušeni byli ve své pobožnosti.

§ 9. Kostelník má dbáti na pořádek, čistotu a klid v sakristii. Každý předmět má tam míti své určité místo. Zvláště vždy musí býti připraveny věci, jichž potřeba jest při zaopatřování nemocných. (Bursa, agenda, lucerna, klíč ku schránce sv. olejů atd.)

Víno a hostie mají býti uzavřeny na příhodném, čistém *suchém* místě. Také dle církevních předpisů nemají hostie býti starší jednoho měsíce.

V nádobě, jež k umývání rukou jest určena, stále má býti připravena čistá voda. Mešní konvičky a tácky mají se v čistotě držeti a častěji čistiti; rovněž oltářní svícny, lustr a kropenky.

Křtitelnice musí vždy před velikonocemi a svatodušními svátky ku svěcení nové vody vyprázdniti, vysušiti a vyčistiti. — Zbylá křestní voda vlévá se do sakraria.

§ 10. Posvátných nádob, jako kalicha, pateny, ciboria a monstrance, dále při mši sv. užívaných korporalů a purifikatorií nikdy holou rukou kostelník se nedotýká. Ale když třeba mu jest je bráti, užívá k tomu bílého čistého nějakého šatu.

Svatostánek, v němž uchovává se nejsvětější Svátost, nesmí ani otvírati, ani zavírati. Věc ta jediné knězi přísluší.

§ 11. Kostelník dbáti má o čistotu posvátných rouch a kostelního prádla. V ustanovených od faráře dobách připravuje opět čisté alby, humeraly atd. a vyměňuje prostěradla oltářní. K vyprání připravené korporaly, pally, purifikatoria donáší dříve duchovnímu, by on nejprve je přepral.

Vzniklé snad škody na paramentech, prádle neb jiných kostelních předmětech, neb dokonce že něco z toho schází, má ihned duchovnímu správci oznámiti.

§ 12. Kostelník stará se, aby alespoň jednou v týdnu všechny prostory chrámové (i pod lavicemi, v sakristii, na kůru) řádně byly vyčištěny. Tu pak zvláště varovati se jest nějakého povrchního zametání, při kterém jenom prach se zvedá, který pak k veliké škodě usazuje se na oltářích, obrazech a stěnách.

Po takovémto čištění otírá s oltáře, kazatelny, lavic, choru, zpovědnic spadlý prach, avšak činiti jest tak vždy opatrně, aby snad obrazy, ozdoby neb sochy ještě více pošpiněny neb poškozeny nebyly. Podobně také okna a stěny čas od času od prachu a pavučin očistiti se mají.

Za suchého příznivého počasí, zvláště z jara a v létě provětrává se kostel i sakristie. Za tím účelem také paramenty aspoň dvakrát v roce na vzduch se vykládají.

§ 13. Kostelník vykonává také dohled na ministranty a dbá toho, aby v kostele a sakristii slušně se chovali, přisluhování při oltáři náležitě se naučili, proto také čas od času více tu s nimi opakuje.

§ 14. Kostelník má z pravidla míti byt na blízku kostela, aby v pádu potřeby, jako při zaopatřování, mohl rychle posloužiti. Když by nemohl někdy sám službu zastati a potřebuje zastoupení, nechť určí k tomu osobu způsobilou, o čemž však vždy farář musí býti zpraven.

Když by chtěl na den neb více z místa se vzdáliti, ať vyžádá sobě vždy dovolení od faráře.

§ 15. Když byl kostelník jako takový v úřad svůj od faráře uveden, jest zavázán všechna nařízení a ustanovení jeho v církevních záležitostech jak náleží zachovávati.

§ 16. I mimo službu musí ukázati se kostelník hodným úcty a důvěry, kterou povolání jeho vyžaduje, a dle toho jednati. Svým

v pravdě křesťanským životem má věřícím vždy dobrý příklad dáti a i na to dbáti, by v domácnosti jeho křesťanský mrav panoval.

Nesmí míti zaměstnání, jež by se s jeho postavením nesrovnávalo.

Má-li snad propůjčené obydlí, nesmí je ani částečně snad bez svolení své duchovní vrchnosti jinému pronajati.

§ 17. Pokud má kostelník ještě jiné povinnosti, které sice zde uvedeny nebyly, ale zakládají se na starodávných uznaných zvycích, jest zavázán i tyto plniti.

§ 18. Když by se kostelník domníval, že zkrácen jest ve svém právu nařízením farářovým, jest mu volno obrátiti se k úřadu vikariatnímu, z jehož rozhodnutí odvolává se k biskupské konsistoři, která také oprávněna jest při přestupku ve službě kostelníka vyšetřovati, případně propuštěním ze služby potrestati.«

K tomu bylo by připomenouti, aby duchovní správcové k tomu působili, aby kostelníci celou mši svatou v neděli a ve svátek sledovali, nebo snadno se může státi, že pro různé běhání a shánění ti, již nejlepší příležitost mají, nedostáli by přikázaní Božímu a církevnímu.

Rozhodnutí o rozřešování z reservátů papežských

ze dne 5. září r. 1900.

Vzhledem k absoluci censur papeži reservovaných ustanovila posvátná kongregace inquisiční 9. listopadu 1898 následující:

»Když ani zpovědník ani poenitent nemohou posvátné poenitentiarii dopsati a obtížno (durum) by bylo poenitentovi k jinému zpovědníku jíti, v tom případu dovoleno jest zpovědníku poenitenta rozřešiti i od reservátů papežských, aniž by nutno bylo poenitentiarii dopsati.«

Vzhledem k tomuto ustanovení prosí jistý biskup o zodpovědění následujícího dotazu: Zda, aby povinnost, poenitentiarii dopsati, odpadla, nemožnost dopsání (poenitentiarii) musí býti jak u zpovědníka tak i u poenitenta, aneb stačí, jak někteří to vykládají, když poenitent nemohoucí poenitentiarii dopsati, témuž zpovědníku, od něhož na základě dekretu z roku 1886 a 1897 rozřešen byl, představiti se nemůže (aby odpověď poenitentiarie od něho zvěděl) a poenitentu obtížno by bylo jiného zpovědníka vyhledat; byť i rozřešující zpovědník místo poenitenta list k svaté Stolici zaslati mohl.

Kongregace SS. Officii ve středu 5. září 1900 dala odpověď: *zápornou k první části dotazu a kladnou k druhé.* Sv. Otec pak 7. září resoluci tu schválil.

Sv. Otec Lev XIII. mrtev.

Zhaslo jasné světlo, svítící na obzoru křesťanském — — — zapadla jasná hvězda, jejímž teplem prohříval se život křesťanský na celém světě, jejíž světlo ozařovalo vznešené pravdy křesťanské — — —

ještě české studenty a vědátory podporoval. Jak rád o Čechách slýchal — poutníkům českým v Římě vždy přede všemi přednost dával, přízní svou je vyznamenával. Jakž tedy by neměli katoličtí Čechové želeti smrti takového vzácného příznivce svého.

»*Obnova*« píše:

(3) Lká celý katolický svět; shaslo světlo veliké, patriarcha nejčetnější a nejstarší rodiny křesťanské, požehnaný dědic posvátného stolce Petrova, muž svatých mravů, kmet těšící se i zaslouženému obdivu jinověrců vypustil šlechetnou svou duši. Zemřel kmet, jehož jasný zrak pronikal všecky obzory, který byl požehnáním nejen světu katolickému, ale lidstvu vůbec Byl nejslavnější osobou ze všech současníků K trůnu tohoto pravého otce katolictva spěchaly s jásavou radostí statisícové davy věrných dětí, které své záležitosti svěřovaly jeho péči s naprostou oddaností, u něho hledali rady a pomoci i ti jinověrci, kteří z počátku pochybovali o jeho grandiosním poslání, jemuž bylo Prozřetelností v dobách nejhorších vyměřeno.

»*Mír*« píše:

Lev XIII. zanechal nejskvělejší památku po sobě v srdcích katolického lidu a dlouho nám bude potěchou ještě zářivý jeho duch. Patřil nám a my jemu, bojoval s námi za společnou naši svatou věc, proto chápeme se s důvěrou všech nejlepších prostředkův a zbraní, jež nám zanechal na obranu církve, na obranu papežství, na obranu cti a slávy Boží. On byl nejpřednějším a nejbedlivějším strážcem dědictví našich otcův, jež nám neporušené odevzdává.

»*Obrana práce a dělnictva*« píše:

Jakkoliv smrt jeho nepřišla neočekávaně, přece zarmoutila všechny lidi šlechetné. Nejen katolíci, ale též protestanti, mohamedáni, židé, pohani a nevěrci — každý podle svého způsobu, projevuje účastenství nad smrtí velebného kmeta — papeže. Osoby nejmocnější a nejslovutnější spěchají veřejně projevit svou bolest, že ztratil svět muže tak vzácného a Duchem Svatým osvíceného, jehož moudrost a dobrota jako maják nějaký osvěcovaly a podpíraly lodičku Církve. Nebude zajisté scházeti ani těch »křesťanů« a nekřesťanů, kteří — posmívati se budou veleknězi umrlému a památku jeho nejraději by zrušili. Avšak takoví patří do kategorie té chásky, jež kdysi na hoře Golgotské posmívala se a rouhala i samému Kristu, v mukách nevýslovných umírajícímu . . .

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XIII. po Sv. Duchu.

Homilie.

Svatý evangelista Lukáš shrnul veškeren život Páně v těchto nemnohých slovech: Procházeje Pán Ježíš města a městečka, všude dobře činil a pomáhal. A není zajisté bídy a nouze, ať tělesné či duchovní, v níž by byl Pán Ježíš pomoci odepřel, byl-li o ni požádán. Prorok Isaiáš již v Starém Zákoně o Pánu Ježíši předpovídal: Neduhy naše nesl. A sv. Pavel nazývá Pána Ježíše veleknězem, který má útrpnost s námi. A pravdu tuto potvrzuje přeutěšeným způsobem i dnešní sv. evangelium, jehož obsah chceme rozjímati.

Pán Ježíš ubírá se do Jerusaléma a jde prostředkem Samařska a Galilee. Nemusil Pán právě Samařskem jíti, kde přebývali obyvatelé smíšení ze židovstva a z pohanstva. Ale nicméně Pán Ježíš ubírá se prostředkem Samařska a Galilee, an dobře ví a zná, že jest tam deset mužů, sklíčených takou chorobou, kterou jen všemohoucí Bůh zhojiti může. Srdce Ježíšovo jest ochotno a hotovo vyléčiti těchto deset mužů, a z té příčiny volil Pán Ježíš bráti se Samařskem a Galileí.

A snad nyní tomu milému Pánu Ježíši nejsou známy neduhy naše tělesné a duchovní? A snad nyní nemá té moci a není tak dobrotivý a laskavý jako tehda, aby nám pomohl a nás uzdravil? Vždyť nyní přebývá dnem a nocí uprostřed nás v chrámu Páně na oltáři. A odtud zve a volá dnem a nocí: »Pojďte ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já občerstvím vás.«

A proč nedbáme toho líbezného a laskavého pozvání Ježíšova? Proč mnohdy ani dobou nedělní a sváteční nejdeme ku trůnu Ježíšovu, ač nám tak poroučí pod těžkým hříchem, pod ztrátou spásy věčné? Protože nepociťujeme tak bídy své a nicoty, jako ji cítili malomocní, kteří se potkali s Ježíšem, když vcházel do jednoho městečka, a kteřížto stáli zdaleka.

Malomocenství bylo neduhem, který ve východních krajinách i nyní ještě zhusta se vyskytuje. Neduh tento jest nevyléči-

telný a jest tak nakažlivý, že nesmí malomocný se zdravými obývati pod jedním krovem. Proto malomocní lišili se od ostatních lidí zvláštním šatem, dle něhož zdaleka mohl malomocný býti poznán. Také nesměli ve městě s ostatními obyvateli přebývati, nýbrž mívali daleko za městem nějaké doupě, kde přebývali, kam se jim nosil pokrm a nápoj. A kdykoliv se měli s někým setkati, volali: Jsem malomocný, chraň se mne. Neduh tento byl tak nakažlivý, že pouhým dotknutím, dechnutím mohl člověk zdravý býti malomocenstvím postižen. Ano jak v knihách Mojžíšových zřejmě se dí, nejenom lidé, nýbrž i příbytky lidské mohly býti malomocenstvím sklíčeny. A tu byly ustanoveny jisté řády k očištění a rozpoznání malomocenství.

Proto praví dnešní sv. evangelium o těch desíti mužích malomocných, že stáli zdaleka. Nesměliť na blízku druhých přebývati.

Zaslechliť, že Pán Ježíš jde skrz městečko, a čekali, až vyjde z města ven. Slyšeli zajisté o Pánu Ježíši, že pouhým slovem uzdravoval nemocné, ano že služebníka setníkova nemocného zdaleka uzdravil. Slyšeli, že dceru Jairovu mrtvou vzkřísil, že mládence v Naimu k novému životu probudil. A tu se těšili a radovali, že mají příležitost Ježíše nejenom zdaleka spatřiti, ale že mohou také Ježíše o milosrdenství a slitování prositi. Proto pozdvihují společně hlasu svého, volajíce úpěnlivě: »Ježíši, mistře, smiluj se nad námi!« Ježíšem zovou Pána, protože Ježíš znamená tolik co Spasitel neboli Vykupitel. Slovem tímto jakoby chtěli říci: »Spasiž nás a vysvoboď nás od malomocenství, smiluj se nad námi. Vždyť víme, žes proto přišel, abys neduhy naše nesl«. Společně volají, aby Pán spíše prosbu jejich vyslyšel. K milosrdenství Božímu se utíkají, dobře vědouce, že milosrdný jest Pán a shovívavý a mnohého slitování. Nepraví: »Očistiž nás, Pane, od malomocenství!« Nepraví: »Zahoj neduh náš, který nás skličuje«. Nýbrž pouze a jediné k milosrdenství Božímu berou útočiště, o němž žalmista Páně se vyjadřuje, že vyšší jest milosrdenství Boží nad hory.

A co činí Pán Ježíš? Vidí ubohé muže malomocné, patří na ně vlídně a laskavě, i praví jim: »Jděte, ukažte se kněžím«.

Podivuhodný jest ten rozkaz Páně. Malomocní prosí, aby jim byl Ježíš Vykupitelem a Spasitelem, aby jim prokázal lásku a dobrotu Svou. Malomocní prosí Pána, aby se nad nimi ustrnul a smiloval, a Pán Ježíš nepraví: »Smiluji se nad vámi. Očistím vás od malomocenství. Uzdravím vás od neduhu vašeho«, nýbrž praví pouze: »Jděte, ukažte se kněžím«.

Mohli odpověděti: »Pane, u kněží jsme již byli, ti uznali nás za malomocné, a vyloučili nás ze společnosti lidské. Proč nás opět ku kněžím posíláš?« Mohli říci: »Tys, Pane, lékař nebeský a všemohoucí, Ty nám pomoci a nás uzdraviti můžeš, a proto k Tobě voláme, Tebe o pomoc žádáme, od Tebe milosrdenství a smilování očekáváme. Nepomůžeš-li nám Ty, kdo nám pomůže? Neočistíš-li nás Ty, kdo nás očistí?«

Toho všeho nečiní malomocní. A jelikož Pán Ježíš jim poroučí: »Jděte, ukažte se kněžím«, jdou bez reptání, poslouchají na slovo, aniž by se tázali: »a budeme-li pak od malomocenství očištěni?«

A hle, tak záslužná jest poslušnost jejich naprostá, že již cestou, když se ku kněžím ubírali, aby se jim ukázali, byli očištěni od malomocenství svého. Jako Šimon Petr po slově Ježíšově rozestřel síť a zahrnul veliké množství ryb, tak i malomocní po slově Ježíšově šli ku kněžím, a na cestě byli již očištěni.

Svatí otcové církevní a vykladatelé Písma sv. jednomyslně učí, že malomocenství tělesné jest obrazem malomocenství duševního, jímžto jest každý smrtelný hřích. A jakož tuto Pán Ježíš malomocné, jež očistil, posílá ku kněžím, aby vydali o nich svědectví, že jsou očištěni, a mohou zase s ostatními přebývati, tak zřejmě praví apoštolům a jich řádným nástupcům, biskupům a kněžím: »Kterýmž odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou«.

Těmito slovy Pán Ježíš ustanovil apoštoly a jejich řádné nástupce lekaři a soudci, aby hojili malomocenství na duši, jímžto jest hřích. Nedobře tedy jedná ten katolický křesťan, který chce býti moudřejší, nežli Pán Ježíš, a proto ani jednou v roce, totiž v době velikonoční neukazuje se knězi, nejde ku svaté zpovědi, aby od malomocenství na duši, od hříchu smrtelného byl očištěn. Také nedobře jedná ten katolický křesťan, jenž se vymlouvá a praví: »Já se vyznávám Bohu a nevyznám se hříšnému člověku«. Apoštolové byli také jenom lidé, a byli také hříchům podrobeni, a přece dle rozkazu Ježíšova přicházeli k nim věřící, vyznávajíce skutky neboli hříchy své.

Malomocenství jevilo se tím, že úd lidský jeden po druhém uhníval a odpadával, tak že člověk malomocný za živa umíral.

Podobným způsobem jeví se i malomocenství těžkého hříchu na duši. Hříšník nevztahuje rukou v modlitbě k nebesům, aby potřebné milosti k napravení života dosáhl. Nohy hříšníkovy nespěchají v neděli a ve svátek do chrámu Páně, kdež by ve sboru věřících Boha chválil, velebil a oslavoval. Oči hříšníkovy nevidí záhuby věčné, kterou Bůh hříšníkům hrozí, ony nevidí trestů hrozných, jimiž spravedlnost Boží hříšníka na věčnosti stíhá. Uši malomocného na duši neslyší hrozného výroku Ježíšova: »Odejděte zatracenci do ohně věčného«. Neslyší slov Kristových: »Nebudete-li činiti pokání, všickni zahynete«. Srdce hříšníka nemiluje Ježíše Krista, který pro hříšníky potupnou smrtí na kříži umíral, předrahou krev svou proléval, aby od záhuby věčné hříšníky vysvobodil. A jakož malomocný nakazil obcováním zdravého, tak i hříšník snadno zvrátí a nakazí spravedlivého řečí a jednáním svým.

Deset mužů bylo očištěno, a tu bychom se mohli právem domýšleti, že přišli k Pánu Ježíši, aby Mu poděkovali. Avšak mezi desíti nalezl se pouze jeden, který, když uzřel, že jest očištěn, vrátil se, hlasem velikým velebil Boha, a padl na tvář svou k nohám Ježíšovým a díky činil; a ten byl Samaritán.

Divíme se nevděku těch devíti mužů, a jsme my snad Pánu Bohu vděčnější za dobrodiní, která nám každodenně prokazuje? Láska a dobrota Boží dává každodenně, čeho k zachování života třeba. Vzdáváme-li pak Bohu také vždy povinný dík, když sedáme ku stolu, abychom tělo pokrmem občerstvili, anebo když odcházíme občerstveni a posilněni pokrmem od stolu? Láska a dobrota Boží nás chrání ve dne i v noci. Zdali pak také ráno Pánu Bohu děkujeme za občerstvující spánek, a zdali pak také u večer děkujeme, že nám Pán Bůh dopřál zdraví, a že jsme mohli šťastně dílo denní vykonávati? Kéž mezi desíti křesťany vždy aspoň jeden povinný dík Pánu Bohu vzdává, Boha velebí, před Bohem kleká, aby uznával Boha za nejvyššího Pána. Ale mám za to, že není mezi desíti vždy jeden, jenž by povinný dík Pánu Bohu vzdával za dobrodiní, kteráž z ruky Páně přijal.

A nyní pozorujme Pána Ježíše, co praví o tom Samaritánu a o těch devíti, kteří byli židé. Židé byli nevděčni, oniť nepřišli, aby Pánu Ježíši poděkovali, a tím Srdce Ježíšovo nadmíru zarmoutili. Vždyť Pán Ježíš ihned se ráže: »Zdaliž jsem jich deset neočistil, a kdež jest těch devět očištěných?« Z těchto slov Ježíšových zřejmě a jasně můžeme poznati, jak nevděk lidský Srdce Ježíšovo uráží. A přece jest Pán Ježíš tak dobrotivý a laskavý, že toho velikého dobrodiní těm devíti neodňal. Mohlť snadno učiniti, aby se malomocenství těch devíti nevděčných mužů židovských zase přidrželo. Ale neučinil toho laskavý a dobrotivý Pán, pouze jenom projevil bolest Srdce Svého přesvatého nad nevděkem lidským.

Za to však mile, vlídně a laskavě vzhlédl Pán na Samaritána, potěšiv jej výrokem milostivým: »Vstaň a jdi; neboť víra tvá tě uzdravila«. Jakoby chtěl říci: »Vstaň a jdi ku svým domácím, abys i jim vypravoval veliké věci, jež staly se tobě«. Jdi, abys i domácí své ve víře utvrdil a upevnil, abys je poučil, že vděčnost, kterou Bohu za dosažené dobrodiní prokazují, nových a větších dobrodiní a milostí hodnými je činí.

Řiďmež se, rozmilí v Kristu, příkladem těch malomocných, a kdykoliv v tísni ať tělesné či duchovní se nalézáme, pomoci u Pána hledejme. Zvláště pak v neděli a ve svátek rádi v chrámu Páně ve společnosti ostatních křesťanů obcujme, pamětlivi slibu Ježíšova: »Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich«.

Uštědřil-li nám Pán darů Svých a milostí, nenásledujme devíti mužů nevděčných, nýbrž řiďmež se příkladem Samaritána, aby Pán mile a laskavě na nás vzhlédl, a abychom zakusili lásky a dobroty Srdce Ježíšova i zde na zemi i v říši nebeské. Amen.

František Klíma.

Svátek andělů strážných.

Působení andělů strážných.

»Pravím vám, že andělé jejich v nebesích vždy vidí tvář Otce mého, který je v nebesích.« Mat. 18. 10.

V říši stvořených věcí pozorujeme pravidelný postup od méně dokonalého k dokonalejšímu. Nerosty tvoří vlastní říši pro sebe a ještě nikdy se nestalo, aby z kamene, i kdyby tento sebe více rostlině podoben byl, vyvinula se bylina, vyvinul se strom, protože rostlinstvo tvoří zvláštní pro sebe říši vyšší a dokonalejší. Vyšší nežli rostlina je zvíře, protože se pohybuje, dokonalejší než zvíře je člověk, protože myslí a rozumí; jen mezi člověkem a Bohem, touto nejvyšší bytostí duchovní, není žádných viditelných bytostí a tu již pouhý lidský rozum dochází k důsledku, že tato ohromná prostora musí rovněž vyplněna býti bytostmi vyššími, než člověk a méně dokonalými než je Bůh.

Již staří Řekové a Římané ctili nejvyššího Boha v množství bohů a bohyň nižších a přidělovali jim tutéž službu jako my andělům, to jest, vykonávání rozkazů Božích a zprostředkování poměru mezi Bohem a lidmi. Tyto duchovní bytosti, nadané rozumem a vůlí a postrádající smrtelných těl, nazývá Písmo svaté Starého i Nového Zákona anděly, o nichž lze na každé stránce svatých knih čísti. Anděl vyhnal první rodiče po pádu z ráje, anděl zadržel ruku Abrahama, chtějícího obětovati syna Isáka, anděl vyvedl rodinu Lotovu z hořící Sodomy a Gomorhy, anděl byl průvodčím mladého Tobiáše a když dával Bůh desatero lidu israelskému na hoře Sinai, slíbil mu anděla, který by ho uvedl do země zaslíbené slovy, kterými počíná dnešní epištola: »Aj já pošlu anděla svého, který by šel před tebou, ostříhal tě na cestě a uvedl na místo, které jsem připravil tobě.« Mojž. II. 23.

Zvláště činnými jsou andělé za časů Krista Pána a v nejbližší době po Něm a jestli dnes nevystupují andělé v podobě lidské, děje se tak proto, že dílo vykoupení je dokonáno a že úřad jejich zastupuje Církev; ale i dnes dějí se věci, nad nimiž zůstává státi rozum lidský, kdy pozorujeme patrné zasáhnutí ruky Boží na, př. ve vážných nebezpečích, v nichž ocitl se život nevinných dítek, takže i člověk nevěrec žasne a volá: »Toť sám anděl strážný byl s tím dítětem«.

Při narození Páně byli to andělé, kteří oznámili velikou tu novinu pastýřům, andělé sloužili Pánu Ježíši na poušti, anděl vyvedl Petra ze žaláře, Pavlovi dodával mysli při ztroskotání lodi u Kréty, anděl ale také ranil Herodesa zlou nemocí atd.

Nejbohatším místem Nového Zákona svědčícím o andělích je však bez odporu dnešní část evangelia sv. Matouše, kde Pán Ježíš odpovídá apoštolům na jejich dotazy, kdo bude větším v království nebeském. Byla to Salome, matka Jakuba a Jana, jež přimlouvala se, aby její synové dostali tam přední místa; jí a učen-

níkům, zabývajícím se takovými starostmi, dal Kristus Pán patřičného názorného poučení, když přivedl malé děti do jejich středu a pravil: »zajisté, pravím vám, neobrátíte-li se a nebudete-li jako maličcí tito, nevejdete do království nebeského. Proto, kdožkoli se poníží jako maličký, tenť jest větší v království nebeském.« Nedoporučuje tu však božský Učitel dětinskou mysl a povahu, nýbrž oddanost, důvěru a lásku, jakou děti k rodičům svým jeví. Tato oddanost vychází z jakési pokory a skromnosti, z vědomí závislosti na rodičích a takovouto pokornou důvěru musí míti i člověk, křesťan a katolík v Boha. Kdo o sobě mnoho myslí, kdo sám na sebe spoléhá, a při svých pracích na Boha nevzpomene, o Jeho požehnání nestojí, takový člověk je hrdý a již proto je neschopen vejíti do království nebeského, nehledě ani k tomu, že pýcha a nezřízená sebedůvěra vylučuje i jiné křesťanské ctnosti.

»Kdo pohorší jedno z maličkých těchto, jež ve mě věří, tomu lépe by bylo, aby zavěšen byl žernov osličí na hrdlo jeho a on pohřížen byl do hlubokosti mořské.«

Tak praví Pán Ježíš v dnešním evangeliu a vyslovuje tím rozsudek nade všemi, kdož svým stavem, povoláním, věkem jsou ustanoveni, aby mládeži dobrý příklad dávali, toho však nečiní, naopak špatným příkladem je kazí a k zlému svádějí. Toto běda platí nejen rodičům, kteří před dětmi špatné řeči mluví a špatné skutky konají, kteří děti své před zlými příklady nechrání, z přílišné lásky aneb slabosti uzdu jim popouštějí, o ně nedbají a se nestarají, ale i všem těm, kdož na místě rodičů postaveni jsou, úlohu pěstounů, poručníků, mistrů, hospodářů, učitelů atd. vykonávají. A jestli tenkrát volal Pán Ježíš »běda«, musil by dnes tisíckrát volati běda, poněvadž vinou rodičů kostely se prázdní, ulice, hospody, tančírny a místa pro kratochvíli se přeplňují a to nezřídka od dětí školou povinných. To je u Boha, co si takoví rodiče myslí, aneb nemyslí! Platí-li přísloví: »Co budete síti, to budete žíti«, platí to v první řadě o nich a i pro ně přijde čas, kdy budou kliditi, co na dětech zkazili, aneb zanedbali. Až sestárnou a stanou se neschopnými ku práci, jsouce odkázáni na své děti, tu přesvědčí se, že lepší než všecky statky pozemské, že cennější než peníze je dobré vychování. Jak si své děti vychovali, tak je mají a tak se jim také povede.

Toto »běda« Spasitelovo platí však také všem, kteří lid špatnými knihami a novinami kazí, jemu mravnost a náboženství berou a nic lepšího mu za ně dáti nedovedou. Bourati dovede každý nádenník, ale postaviti dovede jen stavitel; tací lidé považují se za učitele a vůdce národa a nejsou ničím jiným, než sprostými nádenníky.

Je těch špatností dost, ke kterým člověk v pozdějších letech dospívá svými náruživostmi a vášněmi a jde to s ním po nakloněné ploše, jestli k tomu přistoupí pohoršení zevnější, jestli je hned v útlém věku od špatných lidí kažen. Bankovka, přijde li do oběhu, svým časem pošpiní se a potrhá, i kdyby ji schválně nikdo nepoškozoval; proto běda světu pro pohoršení!

»Pohoršuje-li tě ruka tvá, utni ji, pohoršuje-li tě oko tvé, vylup je; nebo lépe jest vejíti do království nebeského mdlému a slepému, než obě ruce a oči majícímu uvrženu býti do věčného ohně.« Slovům těm má se rozuměti tak, že se máme násilně zříci lidí, kteří třeba nám byli blízcí jako ta ruka, jsou nám k pohoršení, zříci se máme předmětu, který třeba milý nám byl a potřebný jako to oko v hlavě, jestli jím sváděni jsme ke zlému.

Konečně slova: »Pravím vám, že andělové jejich v nebesích vždycky vidím tvář Otce mého, který jest v nebesích«, jasně dosvědčují, že každý z nás má svého anděla strážného a že těchto duchů nebeských jest množství ohromné, poněvadž sám Pán Ježíš mluví o devíti kůrech andělů.

Vidouce, jakou špatností je pohoršení a jaké tresty svolává Pán na ty, kteří je činí, chraňme se pohoršovati, to jest zlé příklady dávati lidem mladším a méně uvědomělým! Kéž bychom na smrtelné posteli mohli zvolati: Pane, buď milosrdný a milostivý! Ne podle množství hříchů, ale podle slitování svého shlaď nepravost mou! Hřešil jsem v lidské své slabosti, ale nikoho jsem nepohoršil, cizí hřích neuvalil na svědomí své. Věřte, drazí v Kristu, s takým vědomím bude se nám lehko žíti, ještě lehčeji však umírati. Amen.

Josef Kousal.

Neděle XIV. po Sv. Duchu.

O prozřetelnosti Boží.

»Víť zajisté otec váš, že toho všeho potřebujete.« Mat. 6. 32.

Kolik vět, tolik pravidel lidského života má každý úryvek sv. evangelia. Dnešní evangelium dá se zahrnouti ve slova: Vládne nad námi všemi ruka neviditelná, kteréžto ruce věřící křesťané říkají prozřetelnosť Boží. Tuto prozřetelnosť Boží měl na mysli Pán Ježíš, když dle dnešního sv. evangelia tvrdí: »*Víť zajisté Otec váš, že toho všeho potřebujete*«. A zdaliž slýcháme v životě svém o prozřetelnosti Boží? Uchovejž toho Bůh; my slýcháme mluviti o osudu. Když někdo se zastřelí neb oběsí, politují takového ubožáka a řeknou: Bylo mu to souzeno. Byl to jeho osud, měl tak se světa sejíti. Když manželství jest někdy nešťastno, říká se: Byli si souzeni, byli by nešťastní, i kdyby se za sebe nedostali. A často slýcháme mnohého tvrditi: Osudu svému nikdo neujde; co komu souzeno, to se mu dostane, žádný to nezmění, byť dělal, co dělal. Nuže probeřme si slova tato očima svaté víry, rozpomeňme se, že jsme křesťané, opakujme si to v duchu a pak tažme se, co v našem svědomí se ozývá? A ve svědomí našem ozývá se výčitka, která nám říká: Ty tedy věříš v Boha dobrotivého, milosrdného a máš při tom ještě jiného Boha, jemuž říkáš osud? Tedy Bůh snad dokonce vedl tu ruku samovrahovu, aby mířil k srdci neb do spánku tím jistěji? Moudrý, rozumný křesťan sám

posoudí, kam by to přišlo, kdo by chtěl, svobodnou vůli člověku upírati! Bez svobodné vůle byli bychom pouhými stroji, byli bychom hůře na tom, než němá tvář. Co komu souzeno, to se mu dostane, byť dělal, co dělal; tak že by mohl mluviti křesťan? Na to již staré přísloví odpovídá: »Svého štěstí či neštěstí je každý strůjcem sám«. Mnohý naříká na čas, na místo, na hodinu, kdy a kde se mu něco nepříjemného stalo, proklíná den narození svého, a kdyby jen poněkud přemýšlel, poznal by okamžitě, že svévolně neštěstí své na sebe si vyvolal. Jen ať každý vloží ruku na srdce a pátrá v duši své a shledá, že pravdivá jsou slova tato, že štěstí i neštěstí přivolal si sám. Jak kdo sil, tak bude žíti, praví přísloví. Kdo však nesil z jara, nemá v létě co klidit, kdo v létě nesklízel, nemá v zimě co požívat A proto opětuji: osud si každý připravuje sám. Či mohl by chtíti ten Bůh spravedlivý, abychom spěchali vstříc věčné záhubě? Mohl by ten Bůh spravedlivý, jenž nám život dal, chtíti, abychom si jej sami zase brali. Ne, to není možné. Prozřetelnost božská, Bůh to jest, který se o nás stará, bez jehož vědomí ani vlas s hlavy naší nespadá, a tu prozřetelnost božská dala nám svobodnou vůli, kterou se pro Boha neb proti Bohu rozhodnouti můžeme, dala každému schopnosti těla i ducha a jestli kdo snad reptá na svůj stav, někdy nemoc neb neštěstí, zapomíná na jiné dary, jež mu Bůh udělil, aneb závidí jinému, je netrpělivý, rozmrzelý vůbec, kdyby chtěl býti upřímný, seznal by, že nějaký ten hlavní hřích v srdci jeho se skrývá, jenž mu stav jeho ztrpčuje, a pak že prozřetelnost božská, nevyzpytatelná slabým rozumem lidským, postihnouti se nedá.

Ano, shromáždění křesťané, *co Bůh činí, dobře činí, Jeho vůli chceme se podrobiti, Jeho vůli také plniti*, o čemž rozjímati budeme.

Pojednání.

I.

Co komu souzeno, tomu neujde, říká mnohý. Pomyslete si tu hroznou možnost, rodičové křesťanští, ohledně novorozeného dítka svého. To dítko v kolébce že mělo by míti vyměřenou dráhu života, ze které by se nesmělo ani nemohlo ani o stéblo odvrátiti? On en Bůh, jehož oko zírá do minulosti a jehož zrak prolétá věky příští, u Něho jeden den jako tisíc let a opět tisíc let jako den jeden, Ten předvídá sice cestu každého z nás, On zná kroky naše, o nichž my ani zdání nemáme, On ví naše myšlénky, On ví dobu, kdy snad ten či onen bude konati zlé, že snad vlastní rukou bude si podkopávati základy štěstí, pokoje a blaha svého, ale proto ti, zbožný křesťane, tentýž Bůh dal svobodnou vůli, abys se rozhodl pro Něho aneb proti Němu, abys ze svého popudu, svou zásluhou se Mu zavděčil a odměny za to přijal. Otevřete jen knihu kazatele starozákonního a tam čísti budete: »Viděl jsem pod sluncem bezbožnost na místě soudu, a na místě spravedlnosti nepravost«. Nečtete tam: chtěl jsem místo spravedlnosti nepravost,

nýbrž pouze: viděl jsem. Ptám se dále: Mohla by potom potrestána býti bezbožnost a odměněna ctnost? Hříchu by se člověk dopouštěl s vůlí Boží, a ctnost by opět konal dle nezměnitelného osudu. Čtěte v Písmě svatém, kde stojí: »Svědky vyzývám vás dnes, nebe a zemi, že jsem vám předložil požehnání i zlořečení. Vyvoltež tedy sobě život i potomkům svým«. A jinde čteme: »Bůh nechce smrti hříšníka, ale aby se obrátil a živ byl«. Bylo by věru nešťastným průvodčím života vědomí: »Ať činím, co činím, osudu svému neujdu.« A jak hrozné jevilo by se toto vědomí v činech lidských! O tom nejlepší důkaz nám podávají celé řady činů v dějinách před Kristem Pánem. Tu je zajímavo často pozorovati jednání nynějšího světa. Ta vůle Boží, kterou nám Bůh v přikázaních svých předpisuje, zdá se býti mnohým velmi přísná, proto si každý dle své dobré vůle jedná, a jedno neb druhé přikázaní si odpustí pod nejrůznějšími záminkami. Ano, může se říci, že velmi mnoho těch, kteří křesťany se nazývají, církevní přikázaní vůbec neuznávají, a dle nich se neřídí. Ba i z těch Božích přikázaní u tak mnohých sotva polovička, sotva třetina se zachovává. Pak arci takový, když neštěstí, ať ve způsobě nemoce, ať v pohromách na hospodářství aneb v domácnosti na něho přijde, svádí to na osud.

Pozorujte celé národy. Pozorujte Italii. Jestli dříve lépe zkvétala, když papež byl svoboden, když království s papežstvím v jedné ruce o blaho národa se starali, aneb nyní, kdy papež ve svém domě je od vlády italské vězněn, a kdy tatáž vláda italská proti všemu právu veškerá zbožná nadání od zbožných katolických křesťanů učiněná zabrala k potřebám státním a řekneme to jednoduše k potřebám válečným? Anebo jestli ve Francii bude lépe, když v nynějších dobách odstranili po většině náboženství ze škol, odňali školy takovým klášterům, které výslovnou vůlí zakladatele kláštery spravovati měly, a kdy místo náboženství zavedli v obecných školách šermování a a cvičení se ve zbrani.

Jako tam v Italii to bezpráví a ty nespravedlivě zabrané statky a zbožná nadání těžce se jednou na nich pomstí, tak podobně i ve Francii, kdyby od prvního mládí učili děti se zbraní zacházeti a od Boha je vzdalovali, tím ničeho nedokážou, poněvadž všecko přepjaté a nepřirozené brzo špatné ovoce přináší. Jen tam, u koho Bůh jest první myšlénkou a prvním pánem, kvete spokojenost, a dobré svědomí jest odměnou, o čemž v dílu

II.

My musíme Boha uznávati, a Boha věřiti, jemu se klaněti. Neboť člověk je náramně malý a příliš slabý, aby něco proti Bohu svým vzdorem vyřídil. S takovým člověkem mi to připadá jako s tím chlapcem, který v potoce se brodí a kameny narovnává, domnívaje se, že řeku zastaví, anebo proud obrátí. Ale voda odplavuje ty nastavené kameny a plyne svým směrem dále k moři. A podobně se to má i s tím, kdo chce bez Boha anebo proti

Bohu jednati. Mezitím, co celé národy, které v Boha věří, Krista vyznávají, na světě se vystřídají, povstává člověk bez Boha a chce hráz postaviti, která by národy ty od Boha, od Krista oddělila. Oni jdou dále za svým Kristem, volajíce slovy sv. Pavla: »Láska Kristova pohání nás; kdo nás oddělí od Kristovy lásky?« A ptejte se, proč takový chce jiného od lásky ke Kristu svésti? A kdyby ti lidé zde byli, optal bych se jich, činí-li to pro Boha aneb pro lidstvo. Jako otec, který žádného syna více nemá, přestává býti otcem, podobně takoví lidé z Boha, který léčí, těší, činí chladného, sobeckého Boha.

My si však budeme pamatovati, že Bůh je nejen všemohoucí, ale též dobrotivý. Jen ať nám nechají našeho Ježíše, nikdo nás lépe k Bohu nepřivede než On. Či dělají to pro člověčenstvo, že zapírají Krista? Ano, jen zapřete Krista, Boha-člověka, jaký vzor potom lidstvu dáte? Co dáte těm, kteří trpí, co dáte místo toho chudým a bohatým, co posadíte na hlavu králů, co dáte do ruky soudce, co do srdce trpícího národa? Jestli národu Kristus jest uloupen, komu potom, ptám se, má svěřiti tajemství ztrápeného srdce? Do čí ruky vloží své bolesti, na čí prsa své srdce? Ano takovým bychom řekli: Máte-li ještě útrpnost s našimi bolestmi, nechte nám jen našeho Ježíše. Neb pak by nemohl otec rodiny, umdlen jsa týdenní prací, ve stínu kříže si odpočinouti, zde zmužilost a sílu čerpati. Pak by nesměla matka svou dceru do kostela vésti a ji Spasitele jako ochránce její ctnosti ukazovati. Pak by nesměly manželky, matky, dcery plakati u nohou Spasitelových, aby odpuštění hříchů nalezly, pak by nesmělo býti dovoleno na rty umírajícího kříž položiti, aby v rozhodném okamžiku Spasitel mu byl nápomocen. Chtějí-li však opravdu Krista se světa odstraniti, pak nechť napřed odstraní bolesti, hlad, žízeň se světa, aneb jak se říká, ať odstraní hlad mor, válku. Neb takoví mohou býti ujištěni, až křesťanská víra se odstěhuje, až zmizí ze středu našeho, že nám nezbude nic jiného, než rukama za hlavu se chytati a hrozné budoucnosti vstříc hleděti. Ano, zbožní křesťané, události doby poslední ukazují, že blíží se sociální katastrofa. Lid mává mečem místo křížem, který zlomil; a snad naše vlast, snad celá Evropa nucena bude vstupovati na nějakou horu kalvárskou, aby tam v bolestech cizím nátlakem způsobených umírala a aby při tom ne odpuštění, ale kletbu svolávala na ty syny své, kteří jí k té bídě pomohli, křesťanskou víru ze srdce jí vyrvali, ji k hmotné i duševní záhubě přivedli. Věru, zbožní křesťané, jest potřeba čas od času podobnými myšlénkami se obírati, abychom se naučili Boha znáti, Krista milovati a ve spojení s Bohem spravedlivý život vésti. Amen.

† Jan Götschner.

Narození Panny Marie.

Ctitelové Rodičky Boží.

»Aj panna počne a porodí Syna a nazváno bude Jeho jméno Emanuel.«
Isai. 7, 14.

»Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, mezi semenem tvým a jejím; onať potře hlavu tvou.« I. Mojž. 3, 15. Tak promluvil Hospodin v ráji po pádu člověka a těmi slovy předpověděno bylo narození oné veliké z žen lidských, jejíž památku dnes konáme. Jako před východem slunce ukazují se červánky, tak vyhlíželo lidstvo před Kristem Pánem, červánky, jež měly zvěstovati slunce spravedlnosti, Mesiáše. Proroci předpovídali, že přijde na svět způsobem přirozeným a proto upíral lid israelský zraků svých k ženě, jež měla se státi Jeho matkou. Na každém téměř listě Písma Starého Zákona čteme předpovědění aneb předobrazení Mesiáše, z nichž mnohé vztahuje se i na blahoslavenou Pannu Marii. Nejsrozumitelněji píše Isaiáš: »Pán sám vám dá znamení, Panna počne a porodí Syna a nazvano bude jméno Jeho Emanuel«. »Rosu dejte nebesa s hůry, oblakové dštěte Spavedlivého, otevři se země a zploď Spasitele,« tak toužebně volali spravedliví Starého Zákona nejen po Mesiáši, ale i po té, z níž vzejíti měl. A když přišla plnost času a berla odňata byla od Judy, když národ židovský ztratil své krále z rodu Juda a cizinec Herodes zaujal jejich trůn, narodila se starým manželům Jáchymovi a Anně, pocházejícím přímo z rodiny královské v galilejském městečku Nazaretě, kam se před žárlivými Římany z Jerusaléma uchýliti musili, dceruška, jíž dáno jméno Maria. Též sv. Josef, jenž byl zasnouben Marii v patnáctém jejím roce, pocházel z královského rodu Davidova a sv. Matouš vypisuje v dnešním evangelium jeho rodokmen, počínaje slovy: »Kniha rodu Ježíšova, syna Davidova, syna Abrahamova«. Pocházela tedy Panna Maria ze slavného, třeba chudého rodu, daleko slavnější však stala se svým neposkvrněným početím a svým božským mateřstvím. Proto také slaví Církev, což se kromě sv. Jana Křtitele u žádného ze světců neděje, i den narození Panny Marie a byla to církev východní, kde slavil se svátek tento nejdříve, u nás pak jeho oktáva zavedena ve stol. třináctém. Ona je to, jež ve svých hodinkách radostně pěje: »Dnes narodila se z rodu Davidova blahoslavená Panna Maria, z nížto věřícím objevila se spása světa«. »Narození Tvé, Boží Rodičko, Panno, zvěstovalo radost světu veškerému, neboť z tebe vzešlo slunce spravedlnosti, Kristus, Bůh náš.«

A v duchu Církve jednali zajisté všickni ti velcí mužové, stavu duchovního i světského, kteří blahoslavené Rodičce Boží obětovali své životy, své zdraví, své jmění, své nadání, a kteří úctu Marianskou považovali za výhradní úkol svého života. Musil bych uvésti dlouhou řadu takovýchto mužů, počínaje sv. Bernardem až k sv. Alfonsu Liguori, a do nedávna slavně panujícímu papeži

Lvu XIII. a jeho předchůdci Piu IX., jenž její neposkvrněné početí za článek víry prohlásil. Z celé řady té vyjmu pouze jednoho, jehožto památku zítra si připomínáme. Je to ctihodný Tobiáš Bekr, biskup Královéhradecký. Týž narodil se r. 1648 v Králíkách, německém městě Kladských hor, ze zámožných rodičů měšťanských. Již jako chlapec chodívaje přisluhovat na blízkou horu Lysou, říkal mladým druhům svým: »Až budu veliký, vystavím tu Panně Marii kostel«, sám ani netuše, že slib svůj bude moci jednou splniti. Byl poslán na studie, studoval v Praze s vyznamenáním, kde byl i na kněze posvěcen. Jako mladý kněz stal se vychovatelem dětí vdovy po důstojníku, jenž si ze svých tažení z Italie přinesl milostný, umělecky provedený obraz Panny Marie. Rodina nemohla obraz ten svěřiti rukoum povolanějším, než byl kněz Bekr, který po celý život svůj choval jej ve zvláštní úctě a snad jen k vůli němu slavný nynější poutnický chrám na Lysé Hoře u Králík později postavil. Jako třicetiletý muž stal se děkanem v Hostinném, odkud po smrti slavného Tomáše Pešiny z Čechorodu povolán byl za kanovníka kapitoly sv.-Vítské na Hradčanech, kde proslavil se jako hledaný zpovědník a znamenitý kazatel. Věren svému slibu z dětských let, počal roku 1695 stavěti kostel a klášter na Lysé Hoře, jejž roku 1700 dokončil, sám vysvětil a svůj milostný obraz Panny Marie v něm umístil. Jako strážce milostného obrazu uvedl tam Servity, kteří v posledních letech ustoupili učenému řádu Redemptoristů. Dvě léta na to povolán byl Bekr na biskupský stolec Královéhradecký, na němž však pouze osm let zasedal. Za ten čas vykonal však Bekr pro diecési Kralovéhradeckou tolik, že se s ním málokterý z biskupů měřiti může. Jeho hlavní péčí byly školy, jichž mnoho v diecési zařídil. On založil seminář, vystavěl kostel a zámek v Chrasti a dbal mnoho o rozšíření dobrých knih v lidu. Byl to muž přísný sice na jiné, ale také přísný na sebe. Byl úhlavním nepřítelem pochlebníků a pomlouvačů, vdovy a sirotci, jakož i chudí měli v něm svého otce. Duchovenstva svého se ujímal oproti přehmatům úřednictva a uvalil na sebe mnoho nepřátelství, takže znaven svým úřadem, žádal v Římě a ve Vídni, aby mohl biskupskou mitru složiti a uchýliti se do Králík, jež mu tak velice k srdci přirostly. Jako biskup ještě dojížděl tam, aby kázal a zpovídal četné kajicníky, kteří zpovědnici jeho obléhali. Po jedné takové cestě se rozstonal a r. 1710 ctihodný život svůj dokonal. Odpočívá v kathedrálním chrámu Páně v Hradci Králové.

Ctěme Rodičku Boží! Třeba bychom nemohli ji obětovati to, co biskup Bekr, jedno podati jí můžeme všickni a to své upřímné katolické srdce. Má-li nepřátele v jinověrcích a nevěrcích, my zdvojnásobme svou k ní oddanost a lásku, Ona pak vyprosí nám u Božího trůnu blaženou smrt a při soudu milosrdenství. Amen.

Josef Kousal.

Svátek narození Panny Marie.

Jak milý byl Panně Marii celý český národ.

»Která jest, která vchází jako dennice vycházející, krásná jako měsíc, jasná jako slunce.«
Píseň Šalomounova VI, 9.

Jako se radovali betlemští pastýřové, uslyševše poselství andělské: »Zvěstujeme vám radost velikou . . . narodil se vám dnes Spasitel«, tak se o dni narození Marie Panny zmocnila radost všech, jižto Duchem Sv. poučeni, poznali v Panně Marii tu od proroků předpověděnou a předobrazenou Pannu, z níž se měl naroditi Spasitel světa Pán Ježíš, a o které Duchem Sv. osvícený moudrý král Šalomoun dí, že jest dennicí vycházející, krásná jako měsíc, jasná jako slunce. Když se díváte na rozkvetlou růži, zdá se vám, jakoby k vám mluvila: »Vizte, jak krásný jest můj květ a obdivujte libovůni mého květu«. A tak nemluvňátko Maria Panna nemluvila ústy, nýbrž krásou jako dennice a plností milosti Boží, která byla s ní. Jako jitřenka přijímá svou lesklou krásu od slunce nebeského, kterému na obloze předchází, tak Maria Panna jako dennice béře krásu a slávu od slunce spravedlnosti Ježíše Krista, svého božského Syna, před nímž a pro kterého se narodila.

Ona slávu svou nepřijala a nepřijímá sama od sebe, nýbrž od svého božského Syna, který ji oslavuje také tím, že na její přímluvu prokazuje ctitelům jejím zázračné milosti a dobrodiní. Jako jste z mnohých skutečných příběhů, které jsem vám jindy připomenul, poznali, jak milí byli Panně Marii nejen jednotliví čeští ctitelové její, ale i celé obce české, tak z dnešního rozjímání poznáte,

jak stkvělých důkazů své lásky celému českému národu podala.

Pojednání.

a) Roku 1241, tedy před 662 lety, se vyhrnuli z pouští asiatských do Evropy divocí Mongolové, jinak zvaní Tataři; všudy pálili, lidi mučili, vraždili, ani dětí nešetřice; tak když zpustošili Rusko, Polsko, Uhersko, zhoubně se přivalili do sousední Moravy, a již se snažili prodrati odtud do naší české vlasti. Ale tehdejší král český, Václav I., dal proti nim v čas opatřiti hranice české silnými zásekami, opevniti pomezní hrady a města, položiv do nich vyzbrojená strážní vojska. Vidouce Tataři, že se do Čech takto vyzbrojených neproderou, vrátili se s nepořízenou nazpět do Moravy. Král Václav bez odkladu vypravil za nimi svého vojevůdce Jaroslava ze Šternberka s četným vojskem.

S tímto vojskem usadil se tento ostražitý válečný vůdce v opevněné Olomouci, odrážeje odtud útoky Tatarů naň dorážejících; avšak válečná opatrnost mu kázala utkati se s nimi v boji

v širém poli, leč společně s posádkou moravskou, na posvátném moravském vrchu Hostýnu kolem tamního Panně Marii zasvěceného kostela ohraženou.

Ale tato posádka v nedostatku vody nesnesitelnou žízní vysílená, jen s velikou potíží odolala divým útokům hrnoucích se Tatarů na hradbu jejich. V této tísni, všedše do chrámu Páně, úpěnlivě vzývali rodičku Boží, by jim v traplivé žízni na Pánu Bohu vyprosila pomoci. Tu pak, když nebezpečí bylo nejhrozivější, oblaka se otevřela, vylévajíce deštivé proudy, poskytující ohrožené posádce hojně vody, jíž oživena a posilněna sháněla s kopce dolů útočící na ně Tatary, a důvěřujíc v patrnou ochranu Boží, vyšla neohroženě z opevněných hradeb, s nezdolnou hrdinností přepadla v širém poli Tatary, o čemž dověděv se v Olomouci Jaroslav Šternberský uchýlil se se svými spolubojovníky do chrámu Páně, a posilnivše se tam svatými svátostmi, vytrhli v noci z pevnosti, přepadli opevněný tábor tatarský a tu rozpoutala se seč velelitá.

Tataři, napadení s jedné strany posádkou Hostýnskou, s druhé strany pak bojovníky z pevnosti Olomoucké, byli na hlavu poraženi, a nepatrný zbytek jich v divém zmatku se rozprchl z bojiště na všecky strany. Tak pomocí Boží, přímluvou Panny Marie a hrdinností českomoravskou, nejen Čechy a Morava, ale celá Evropa vyproštěny byly z nejkrutějších okovů krvelačných Tatarů.

Od té doby matky moravské vypravují svým dítkám: »Vizte tam Hostýn, onen vysoký vrch, na němž stojí velebný kostel Rodičky Boží, Panny Marie, památný tím, že tam Panna Maria osvědčila svou přímluvou, jak milý jest jí národ českomoravský, když na Bohu vyprosila tak stkvělého vítězství nad divochy až dotud nepřemožitelnými«.

b) Když král Ferdinand II. nechtěl dopustiti, aby naše svaté katolické náboženství od nekatolických poddaných zde v Čechách utiskováno, a pokoj v zemi tím porušován byl, za to jej nekatolíci velezrádně s trůnu svrhli a uvedli do Čech jako protizákonného krále Bedřicha Falckého, cizince, nekatolíka.

Věrní katolíci z Čech a z okolních zemí, sebravše četné vojsko, přispěli králi Ferdinandu II. ku pomoci. S vojskem tím vypravil se Maxmilian vévoda Bavorský ku Praze, položiv se táborem pod Bílou Horou.

Na vršině Bělohorské, tedy v příznivějším postavení a s ohromnou přesilou, utábořili se odbojní nekatolíci, proti nimž bojovníci katoličtí viděli se býti v postavení ohroženém a zdráhali se pustiti se v boj téměř beznadějný.

V tom objevil se před vojskem katolickým zbožný, neohrožený kněz jménem Dominik, drže v pravici krucifix a na prsou maje zavěšený obraz, na němž byli vypodobněni Pán Ježíš jako nemluvňátko v jesličkách uložené; podle Něj Panna Maria, svatý Josef a dva pastýři. Na tom obrazu vypíchali evangelíci Panně Marii, sv. Josefu a oběma pastýřům oči, jen očí Pána Ježíše se nedotknuvše. Dominik ten tak zohavený obraz našel ve Strakonicích.

Vypraven krucifixem a tím obrazem, jal se vybízeti vojsko katolické plamennou výmluvností: »Vojínové! Když Bůh s námi a Matka Páně, kdo proti nám! Nebojte se tedy«.

To dodalo bojovníkům katolickým zmužilosti a pomodlivše se hlasitě »Zdrávas Královno«, udeřili s nezdolnou chrabrostí na vojsko nepřátelské a za nedlouho obrátilo se na jejich stranu vítězství úplné a stkvělé; a poražené voje nepřátelské na všecky strany se rozprchly a Bedřich, zimní vzdorokrál, musil na vždy ze země utéci.

Vojevůdce Maxmilian bavorský měl být u vítězoslávě do Prahy uveden; on tomu ale nepřipustil, poukazuje na slova žalmisty Páně: »Ne mně, nýbrž Tobě Bože a Marii, Matce Páně budiž z toho vítězství vzdána sláva«.

Král Ferdinand II. dal z vděčnosti na Bílé Hoře zbudovati kapli a v ní zavěsiti obraz podobný Strakonickému.

Od té doby zbožní katolíci z Prahy a z širého okolí tam putují, nedbajíce na posměchy odpůrců naší svaté víry, oslavují Pannu Marii zbožně prozpěvujíce: »Panno mocná! Jak patrně se u vítězství bělohorském okázala Tvá láska k národu českému, jemuž jsi po tolikerých strastech tak vydatné pomoci a ochrany vyprosila«.

c) O 62 let později roku 1683 ohrožovali celou Evropu sveřepí Turci, oblehli a zle svírali Vídeň tak, že hladem a hrůzami obléhajících Turků zmalomyslnělí Vídeňané se jim chtěli na milost i nemilost vzdáti a celý císařský dvůr Vídeň opustil, aby jistému zajetí ušel.

Bylo to o svátku Nanebevzetí Panny Marie, když jali se obležení Vídeňané Rodičku Boží úpěnlivě vzývati, aby jim v tak hrozivém nebezpečí ochrany vyprosila. Modlitba jejich byla vyslyšena. Téhož dne vypravil se Jan Soběský, král Polský s četným vojskem ohrožené Vídni na pomoc; již o svátku Narození Panny Marie dorazil na Lysou Horu blíže Vídně. Tam rozestaviv vojsko, nechal v tamní kapli sloužiti mši svatou, při které sám knězi přisluhoval, posilniv se nejsvětější svátostí, a přijav požehnání od kněze, mši sv. slouživšího, povstal pln důvěry v přímluvu Panny Marie, mocným hlasem vybízel své vojíny: »Nuže pojďme na nepřítele: Panna Maria nás bude chránit.«

Toto heslo bylo jeho chrabrému vojsku zárukou jistého vítězství; přepadlo v noci na to nepozorovaně nepřítele, který nepředvídaným tímto útokem překvapen, v divém zmatku se dal na útěk, zanechav v ležení bohatou kořist, a přes 100 000 dílem pobitých, dílem zajatých vojínů. Na to vešel Sobieský s vítězným vojskem do chrámu, vzdávaje u oltáře Marianského díky Bohu za pomoc na přímluvu Rodičky Boží prokázanou.

Papež Innocenc XI. na stálou památku tohoto přestkvělého vítězství, a z vděčnosti za tak významně nejen českému, ale všem křesťanským národům osvědčenou lásku Panny Marie ustanovil, aby po celém křesťanském světě v neděli po svátku Narození Bohorodičky konal se svátek Jména Panny Marie.

* * *

V několika mých předešlých kázaních jsem vám napověděl, jak milá Panna Maria byla našim českým praotcům; zároveň jsem vám sdělil skutečné příběhy, z nichž jste poznali, jak patrně osvědčila Rodička Boží svou lásku k národu českému, když v naléhavých potřebách vyprosila na Bohu zázračné pomoci nejen jednotlivým českým ctitelům svým, nýbrž celým obcím; z dnešního kázaní mého jste se přesvědčili, jak přelaskavou prostřednicí byla Maria Panna celému českému národu i v hrozivých válkách.

Tak přesvědčivých příběhů bych mohl uvésti množství nesčíslné. Ale již těch několik napověděných příběhů musí nám býti pohnutkou, bychom se snažili státi se hodnými lásky Matky Páně, my sami i naše obce i celá naše vlast česká.

Chcete-li vědět, jak se té její lásky stanete hodnými, jděte v duchu do městečka Kani Galilejské, kdež Panna Maria vyprosila chudým svatebčanům na Pánu Ježíši tu milost, že zázračně proměnil vodu ve víno. Dříve než Pán Ježíš ten zázrak učinil, přikázala Panna Maria těm, jež při svatební hostině přisluhovali: »Cokoliv vám můj božský Ježíš přikáže, to učiňte.«

Tutéž radu uděluje Panna Maria i vám, ctitelům svým: »Chcete-li, aby vám můj Syn a váš Spasitel na mou přímluvu uštědřil to, co si vaše srdce přeje, čiňte v zdraví i nemoci, v štěstí i v neštěstí to, co On vám káže, zachovávejte totiž ve všech okolnostech života Jeho přikázaní«.

Závěrkem tohoto dnešního rozjímání budiž tato modlitba: »Maria, z tvého narození potěšily se nebe i země, a těšíme se z něj zvláště my, tvou přelaskavou přímluvou omilostněni, obyvatelé požehnané vlasti české; vypros nám posily k plnění přikázaní Syna tvého Ježíše Krista, abychom za pozemského žití svého pokoje a požehnání, na konec pak vezdejšího putování, abychom hodni byli uslyšeti blaživou připověď z úst Syna tvého Ježíše Krista: »Vy jste na zemi plnili vůli Otce mého, za to vejděte do království nebeského«. Amen. † Monsign. *František Janda.*

Svátek Jména Panny Marie.

Maria, zrcadlo ctností.

»A jméno Panny Maria.« Luk. 1.

Svátek Panny Marie, jejž právě dnes slavíme, jest nám křesťanům dnem radostným, neboť tato panenská Matka, jak stojí v Písmě sv., radost přinesla celému světu, ježto z ní vyšel Kristus, slunce spravedlnosti, který smrt přemohl, život nám otevřel. My se radujeme proto, že ona jest Matkou Spasitele, my ji pozdravujeme jako svou paní a královnu, my ji oslavujeme jako slunce spravedlnosti. Právě proto, že jest zrcadlem, obrazem křesťanské spravedlnosti, máme příčinu jí si vážiti, její příklad, její život za vzor si vzíti k bohumilému chování. Jako dítě, jako panna, jako

matka, vždy v každém stavu a stáří představuje se nám jako vzor křesťanské ctnosti, kéž bychom ji následovali, její obraz stále si prohlíželi, v tom zrcadle spravedlnosti stále se shlíželi. Než namítnete mi snad, že o mládí Panny Marie pramálo víme a že tudíž příklad z jejího mládí těžko jest si bráti. Ovšem jest tomu tak. Písmo svaté o mladosti Panny Marie skoro ničeho nesděluje, a svět, který obyčejně všecko velmi dobře ví a zná, ten nám o její mládí také velmi málo vypravovati dovede. Ale i v tom jest velmi mnoho, z čeho bychom se poučiti mohli.

Marii znal málo kdo, poněvadž ona se styku a obcování s lidmi vyhýbala, samotu milovala, proto jí svět nezná. A to právě jest pro život zbožného křesťana, který Marii miluje, poučné, aby také přílišnému styku se světem se vyhýbal, v samotě Bohu sloužil. K tomu pěkně podotýká sv. Ambrož: »Maria neměla žádného člověka za svědka všeho toho, co v její krásné duši se dálo, než jediné Boha. Z domu nevycházela než do domu Páně.

Hle, dítky křesťanské, jako poučuje vás Panna Maria, abyste stále ten hlučný svět nevyhledávaly, abyste se v něm nezkazily, prodlévejte rády u svých rodičů, mluvte často o Pánu Bohu, s radostí konejte uloženou práci.

Na křtu svatém jste očištěny ode vší poskvrny hříchu, a když se nebudete vyhýbati dohledu rodičů a představených, nestanete se lehkomyslnými, neztratíte milost Boží. Ale i dospělá mládež, my všichni měli bychom se od Marie přiučiti, žíti v tichém domácím klidu, ukrývati se před ruchem tohoto světa, a zůstaneme ctnostnějšími, nepokaženými, Bohu milými. Dnes chceme Marii si učiniti zrcadlem ctností pro život svůj, o čemž si rozjímati budeme.

Pojednání.

I.

To, co svět nám podává, jest žádost očí, žádost těla a pýcha života. Jak by tudíž mohl člověk, obzvláště v letech nezkušeného mládí, zůstati ochráněn od tohoto morového dechu světa, kdyby si ničeho odepříti nechtěl, světu se nevyhýbal, ano ještě za tou světskou nádherou, za tím ruchem toho světa lehkomyslně běžel? Prostými, ale pravdivými slovy líčí to sv. Jan Zlatoústý: »Člověk si vyšel na veřejné místo. Potkal tam svého protivníka a vzplál proti němu hněvem, potkal spoluobčana, jemuž čest všeobecně se prokazovala a zahořel závistí, potkal chuďasa a pohrdl jím, potkal lehkomyslného soudruha a dal se od něho svésti«. Hle, co úkladů, co pokušení na každého číhá! Ve své klidné domácnosti najdeš, co's ve světě ztratil, příbytek tvůj, budeš-li stále v něm bydleti, bude ti milý, sladký; jestli příbytek svůj stále opouštíš, bude se ti pak hnusit. A jestli třeba známí tě navštěvovati nebudou, bude tě za to stále navštěvovati, ano stále při tobě bude tvůj anděl strážný. Smyslné žádosti volají tě ven, do světa, a když jsi se dal od nich uchvátiti, a potom domů se vrátíš, neseš si s sebou rozbouřené svědomí a rozervané srdce.

Vesele vyjdeš, ale smutně se vracíš, měl's snad radostný večer, ale za to truchlivé jitro.

Ó přemýšlejte vážně o těchto slovech a sledujte dál Marii v její mládí a sice pozorujte její horlivost ve službě Boží. Jak staré podání vypravuje, byla Maria již v útlém mládí od zbožných rodičů do chrámu uvedena, aby tam posluhovala při obětěch. Jak radostně chvátalo tam toto dítko svaté, tam do toho svatého chrámu jerusalémského, o němž již svatý její předek David s nadšením mluvil řka: »Já jsem zajásal, když mi bylo řečeno, že půjdeme do chrámu Hospodinova«. — Jak mnohé hodiny ztrávila od té doby Panna Maria ve chrámu ve zbožné rozjímavé modlitbě! A když byla ve svém příbytku sama, tu se jí docela nezdálo, že jest opuštěna, praví svatý Ambrož, vždyť tam s ní byly svaté knihy, z nichž čítala, proroci o jejichž proroctvích rozjímala. Byla tedy opravdu veliká její horlivost ve službě Boží.

Nuže tedy, dítky drahé, a vůbec ty, milá mládeži křesťanská, zajisté se vám všem líbí to dítko Marianské, Matka Páně, ve vší té její horlivosti při službě Boží.

Ó pojďte a učte se od ní, ó jakou radost bude míti z vás, když také rádi, horlivě chrám Páně budete navštěvovati. Pánu Bohu sloužiti, zbožně se modliti. Jakou radost budou z vás míti vaši rodiče, duchovní i světští učitelové, jak radovati se budou z vás vaši andělové strážní v nebesích, a jakou radost bude z vás míti Pán Bůh Sám, když tak horlivě starati se budete o Jeho čest. A sami ze sebe budete míti také radost. Patřte, když někomu službu prokážete, on vám to dříve neb později oplatí, jak pak by vám Pán Bůh neoplatil službu, kterou Mu prokážete? Ó přicházejte pilně do toho domu Božího, vždy na nedělní a sváteční mši svatou.

Maria byla přítomna vždy zbožně při obětech starozákonních; a hle, mše svatá, kterou její božský Syn ustanovil a kde se také obětuje, je mnohotisíckrát lepší a Bohu milejší, než všecky oběti starozákonní.

Jak pak byste se neměli vždy sem sejíti a nábožně při té nejdražší oběti mše svaté přítomni býti! Súčastňujte se i jiných pobožností, vždyť zde ve chrámu máte Krista Pána ve velebné Svátosti přítomného a když doma své ranní a večerní modlitby konáte, když z úcty k Panně Marii růženec neb Anděl Páně se modlíte, vždy si představujte tu přítomnost Boží před sebou, vzpomeňte si na ten slib, s kterým jste opouštěli chrám Páně, že vždy zůstanete Pánu Bohu věrnými, hodnými dítkami, poslušnými hlasu anděla strážného, a když to činiti budete, uhlídáte, že Pán Bůh si zadarmo sloužiti nedá, že těm, kteří Ho hledají, hojně vše nahradí, odmění. Panna Maria vám při tom svou mocnou přímluvou bude pomáhati, neboť ona jest pomocnicí nás křesťanův, o čemž v dílu druhém.

II.

Panna Maria obzvláště velmi svou přímluvou pomoci může dospívající mládeži. Ó pomněte, kteří na rozhraní věku mladi-

stvého a mužného se nacházíte. Máte mnohé těžké a důležité práce zastávati, potřebujete k tomu síly a moudrosti, máte těžká pokušení překonati, potřebujete posily, máte si svůj stav vyvoliti a ten rozhodný krok učiniti nejen pro svou celou životní dráhu, nýbrž pro celou věčnost, potřebujete rady a obezřelosti. Toto vše potřebujete, ale sami si to dáti nemůžete, to vám může dáti jen Bůh, když Ho prositi budete, a k tomu vám dopomoci může přímluvkyně vaše Panna Maria. Proto chceme dnes to pevné předsevzetí učiniti, že k Matce Páně ve svých potřebách, k té mocné pomocnici útočiště bráti budeme, s důvěrou jí chceme svěřovati své potřeby vezdejší a volati: »Pomoz nám, Maria, mocná naše přímluvkyně, ty jsi trpkost pozemského utrpení sama ve veliké míře zakusila, a teď jsi naší Matkou. Se stejnou důvěrou chceme jí svěřovati i duševní své potřeby. Pomoz nám, ty útočiště hříšníkův, ty sama jsouc královnou Svatých, která ctnost tak nevýslovně miluješ a hřích nenávidíš a naší Matkou jsi!«

Tak chceme neustále k ní volati, obzvláště dnes o její svátku, kterýžto den dobrými skutky, hlavně přijetím svatých svátostí Církev sv. světiti nám doporoučí, tak chceme volati, když zvon nás k modlitbě »Anděl Páně« vybízí, a když po večerní práci růženec se modlíme. A pak, chceme-li si její přízeň zachovati, musíme se chrániti všeho, co ji rmoutí a uráží, a to jest hřích. Srdce Panny Marie jest tak úzce spojeno se srdcem božského jejího Syna, že hluboko cítí každou bolest, která se srdce Ježíšova dotkne. Jako tenkráte pod křížem cítila každé udeření kladiva od hřebů prorážejících svaté Kristovy údy, podobně i teď se zachvěje při každé urážce, jež se stane jejímu Synu.

Ó chraňme se tedy, přítomní křesťané, těžkého hříchu, abychom se o přízeň a pomoc Panny Marie nepřipravili. Ó kdyby dítky dospívající, mládež i dospělí těm ctnostem se naučili, jimiž Panna Maria se stkvěla, tím by jí přinesli nejlepší blahopřání k jejímu svátku.

Teď ale již chceme zakončiti.

Od Matky Páně učili jsme se vyhýbati se hluku světa, abychom o ctnost se nepřipravili a v té samotě vedle Pána Boha přítomného, vedle anděla strážného bude s námi Pana Maria, aby nás chránila, těšila. —

Učili jsme se od ní návštěvě chrámu Páně a zde opět vedle božského Syna bude s námi ona, jeho Matka.

Tak tedy, Matko Páně, doma i zde ve chrámu pod tvou ochranu se utíkáme a tebe prosíme ve svých tísních, ve svých potřebách, buď naší ochranitelkou, naší orodovnicí u svého Syna, abychom hodnými byli dítkami Jeho i tvými a súčastnili se všichni Jeho věčného zaslíbení. Amen.

† Jan Götschner.

Svátek Jména Panny Marie.

»A jméno Panny Maria.«

Slavíme dnes svátek bytosti, která vzala původ svůj z pokolení lidského, která však byvši předurčena, aby byla zprostředkovatelkou největšího tajemství našeho náboženství, t. j. vtělení Syna Božího, povznesena byla až k samému trůnu Hospodina.

Každý z nás má jméno a příjmení; jméno Matky Boží bylo Maria, t. j. hvězda mořská, příjmením jejím pak je celá řada názvů, jimiž ode dávna volá k ní křesťanský svět v t. zv. litanii loretánské. Loreto je veleslavné poutní místo v Italii, památné tím, že je tam v biskupském chrámu Páně zazděn domek nazaretský, v němž bydlela Panna Maria, když dostala návštěvu anděla. V tomto chrámě nejdříve zavzněly litanie loretánské a odtud rozšíření došly po celém světě.

I vy jste se, drazí v Kristu, litanie ty nesčíslněkráte modlili, avšak zdali pak jste rozuměli jednotlivým těmto příjmením, jež se tu Rodičce Boží dávají a zdali pak jste o nich uvažovali?

Hned ze začátku modlí se kněz: »Svatá Maria«, lid pak odpovídá: »Oroduj zá nás«! Maria znamená tolik, co hvězda mořská a poněvadž tato hvězda, dokud nebylo magnetické jehly, určovala námořníkům směr a byla jejich voditelkou, tak i Panna Maria je nám, plujícím po tomto rozbouřeném moři života, ochranou a vůdkyní, a blaze těm, kdo k ní, zvlástě v temnotách hříchů a bouřích pokušení, upírají zraků svých.

Na to následuje: »Svatá Boží Rodičko«, »Svatá Panno panen«! Těmito dvěma názvy vyjádřena jest ona tajemná podstata Rodičky Boží, o níž píše již prorok Isaiáš: »Panna počne a porodí Syna«. Způsobem mimořádným stala se Maria matkou, aniž by přestala býti pannou, tedy matka a panna. Dále rozvádějí se tyto dvě vlastnosti Marie a proto tam stojí: »Matko Kristova, Matko božské milosti, Matko nejčistší« a t. d., vedle toho pak ihned: »Panno nejmouřejší, Panno ctihodná, Panno slavná« atd.

Na to porovnává se Panna Maria s jistými stvořenými věcmi, po případě znaky a obrazy ze Starého Zákona.

Tak se praví: zrcadlo spravedlnosti, poněvadž v ní máme se všickni, zvláště křesťanské ženy, vzhlížeti a následovati jejích ctností.

Ona jest stolicí moudrosti, nádobou vyvolenou a příčinou naší radosti, poněvadž porodila světu Vykupitele, jenž zbavil nás vazeb ďábla.

Ona je růží duchovní, poněvadž jako růže převyšuje všechny ostatní květiny krásou a líbezností vůně, tak Maria převyšuje všecky tvory zemské krásou svých ctností.

Ona nazývá se věží Davidovou, věží ze slonové kosti, poněvadž jako s věže postavené na hradbách hájilo se město proti nepříteli a jako věž je ozdobou zdí městských, tak je Maria naší ochranou v pokušeních, záštitou proti útokům ďábla.

Modlíme se dále: »Dome zlatý«, »bráno nebeská«, »archo úmluvy«, poněvadž jako v arše měli židé ukryty posvátné věci, dvě desky s desaterem, manu a prut Aaronův, tak i Panna Maria nosila pod srdcem svým největší posvátnost naší víry, vtěleného Syna Božího.

Říkáme »hvězdo jitřní«, ježto ona svým příchodem na svět oznamovala příchod Slunce spravedlnosti; říkáme »uzdravení nemocných«, »potěšení zarmoucených«, »pomocnice křesťanů«, kterýžto poslední název jí zvláště náleží, ježto ona nejednou vyslyšela úpěnlivé prosby v bídě postaveného lidu křesťanského, jak dějiny nasvědčují, a jsou to celá města, ba celí národové, kteří se pod její stálou ochranu utekli a za čest si pokládali, slouti lidem Marianským. Následuje název královny andělů, patriarchů, proroků, panen, všech svatých, poněvadž ona nad všecky vyniká, a ukončuje se litanie loretánská dvěma názvy, jež jí přidány byly teprv v době nejnovější; jeť ona zajisté bez poskvrny hříchu prvotního počatá, jeť ona královnou přesvatého růžence, ježto tajemství otáčí se kolem jejího života.

Z toho vidíte, drazí v Kristu, že všecka tato příjmení Rodičce Boží vším právem náleží, což ještě lépe pochopíte, budete-li se tuto litanii rádi, nábožně a rozjímavě modliti.

Ve středu je svátek sv. Ludmily, patronky země české a mučennice. Život její je vám znám, ježto byla babičkou sv. Václava. Již jako kněžna česká a manželka Bořivoje, s nímž víru křesťanskou přijala, konala mnoho pro rozšíření křesťanství v Čechách. Vystavěla kostel na Levém Hradci a ve Staré Boleslavi, přední však její zásluhou je, že národu českému vychovala sv. Václava. Když po smrti jejího syna, knížete Vratislava, ujala se vlády místo nezletilého Václava Drahomíra, snacha sv. Ludmily, nastala pro tuto doba mučennictví. Bylať sice křesťankou Drahomíra, ale nekřesťanských mravů.

Ze žárlivosti, že ne jí, nýbrž sv. Ludmile svěřeno bylo vychování nástupce trůnu, ze závisti, že lid český již tehdáž Ludmilu jako světici ctil, a z lakoty, že knížecí tchyni náležely statky, jichž ona chtěla se zmocniti, počala strojiti úklady sv. Ludmile, jež proměnily se v kruté pronásledování, když po smrti mažela Vratislava svěřena jí byla prozatímní vláda místo nezletilého Václava. Aby od ní měla pokoj, uchýlila se svatá Ludmila na hrad Tetín, kde tiše a svatě život svůj trávila. Ale až sem vnikli najatí vrahové a svatou stařenu, odpočívající, z lůžka vyvlékli a vlastním závojem jejím zardousili. Lid hradní uctivě pochoval svou velitelku a brzy rozšířila se pověst po Čechách o zázracích, jež se na hrobě jejím dějí, takže Drahomíra, aby pozornost od jejího hrobu odvrátila, dala na něm vystavěti kostel. Sv. Václav tělo své svaté babičky slavně do Prahy převezl a v kostele svatojirském pochoval, kde až posud odpočívá. Lid český od nejstarších dob jako světici a patronku země české ji ctil.

V pondělí je církevní památka povýšení sv. kříže. Když r. 614 perský král Chosroës dobyl Jerusaléma, odvlékl arcibiskupa Zacha-

riáše do zajetí a vzal s sebou sv. kříž s hory Kalvárské, jejž dal ve zvláštní nádobě od Zachariáše zapečetiti, počítaje patrně na bohaté výkupné. Toho se mu nedostalo, ale císař řecký Heraklios sebral velké vojsko, Chosroa porazil, sv. kříž mu odebral a arcibiskupa vysvobodil. U vítězoslávě přinesen byl sv. kříž do Cařihradu a odtud z jara r. 629 přinesen byl do Jerusaléma. Za ohromného účastenství křesťanstva nesen byl od samého císaře, aby uložen byl opět na místě, jejž mu určila před 300 lety sv. Helena. Pojednou cítí však císař, že nemůže dále a že údy jeho jsou jako ochromeny; tu jako s hůry osvícen praví Zachariáš: »Svlékni, císaři, svůj háv, neboť touto cestou kráčel náš Spasitel obnažen a bos!« Císař tak učinil a kříž na místo jeho donesl, památka pak tohoto znovudobytí sv. kříže Kristova na Peršanech uctěna na věčné časy svátkem povýšení sv. kříže.

To je význam svátku tohoto téhodne; největším je ovšem svátek dnešní, jako Panna Maria sama převyšuje všecky svaté a světice Boží. Ctěme a vzývejme tyto, ale především jich královnu, jejíž přímluva u Boha nejvíce může, aby Rodička Boží přimlouvala se za nás. Amen.

Josef Kousal.

Neděle XVI. po Sv. Duchu.

(Sedmibolestné Rodičky Boží.)

»Potěšení zarmoucených, oroduj za nás!«
Lit. Laur.

V knize Esther vypravuje se, kterak Esther, dívka z národa israelského, byvši povýšena od krále perského za královnu, odvrátila svou mocnou přímluvou záhubu lidu svého v celém království, která skrze Amana, miláčka králova, nastrojena byla, načež Esther od lidu israelského s velikým jásotem každoročně oslavována byla a na památku tohoto osvobození svátek každoročně slaven byl, že na přímluvu Esther lid israelský došel vyslyšení prosby své.

V Kristu shromáždění posluchači! Královna Esther jest předobrazem jiné vznešenější Královny, která též za nás ustavičně se přimlouvá a za nás oroduje. Jako královna Esther, byvši dříve nepatrnou dívkou v národě židovském, povýšena jest pro ctnosti své za královnu celého království: — podobně i Královna nebes, byvši dříve nepatrnou, opuštěnou a chudou dívkou, vzata jest do nebes, aby tam u Syna svého mocnou přímluvou svou pomoci nám hříšníkům zjednala! Dnes oslavujeme svátek Sedmibolestné Panny Marie; dnes vyzývá nás Církev sv., abychom v myšlénkách svých pohřížili se do těch svatých bolestí, které Panna Maria přestáti musila. Proto chci vám dnes, v Kristu shromáždění posluchači, ku poctě Sedmibolestné Panny Marie v krátce představiti:

I. *Panna Maria trpělivě snášela všecky bolesti a útrapy tohoto života;*

II. *Panna Maria jest vzorem, kterak i my v soužení a zármutku svém počínati si máme!*

Poslyšte mne tudíž s nábožnou pozorností, budu-li ku poctě Panny Marie mluviti dále ve jménu Páně:

Pojednání.

I.

Stopujeme-li poněkud život Matky Boží, Panny Marie, poznáváme jasně, že Panna Maria nezůstala ušetřena bolu a zármutku, ano můžeme říci směle, že Panna Maria vytrpěla tolik, jako žádný jiný člověk na světě! Ve všech věcech byla nám lidem podobna kromě hříchu a tedy i zármutkem a bolem Bůh ji častokrát navštěvoval. Nebylo a není snad zármutku na světě, který by se nebyl dotkl Panny svaté! Hned v útlém věku svém nastoupiti musila dráhu bolestných utrpení! Jak se za to má, hned v 11. roce věku svého ztratila Panna Maria milé rodiče své — sv. Annu a sv. Jáchima a opuštěna — jako sirotek zůstala na zemi: — hle! toť první krutá bolest, která útlé dítě potkati může, ztratí-li otce i matku! Leč Panna Maria snášela klidně bolest svou: odevzdala se do vůle Nejvyššího, vědouc, že ten jest ochránce sirotků a opuštěných!

Ale Bůh ve Své nevyzpytatelné moudrosti chtěl Pannu Marii ještě více zkoušeti, aby i nadále kráčela cestou trnitou! Sotva že za Matku Syna Svého ji vyvolil, již zároveň byla tu řada utrpení a bolestí! Cokoliv jen srdci mateřskému bol a zármutek způsobiti může: — to všechno stihlo Matku Boží. Rozjímejme jen, v Kristu shromáždění, ten zármutek, který Panna Maria pocítiti musila, když drahého Synáčka svého do prostých jeslí v chlévě položiti nucena byla, když plénkami Jej ovinula! Zdaž bolestí nesevřelo se milující srdce mateřské, když si pomyslila, že každé i sebe bídnější a opuštěnější dítě má pohodlnější lůžko, nežli Syn Boží! Rozjímejme tu úzkost Panny Marie, když slyší, že krutý Herodes usiluje zabiti božské dítě a že nutno tudíž do Egypta utéci, zdaž nechví se při tom srdce mateřské? Rozjímejme tu bolest a zármutek Rodičky Boží, když seznává, že 12letý Syn Boží s nimi z Jerusaléma se nevrací! Kdo popíše úzkost, s kterou hledá ztraceného Syna svého? A když dospěl Syn její, když oporou její státi se měl: — co tu bylo bolestí, takže opravdu Panna Maria slouti může »moře bolestí«! Musila býti svědkem nevýslovných muk a bolestí při ukrutném bičování Jeho; musila s bolestí hleděti na Jedináčka svého, kterak jest bolestně trním korunován, kterak ukrutně nemilosrdní žoldnéři s Ním zacházejí a konečně bolestně na kříž přibíjejí! Všeho toho svědkem byla Matka Boží, všechna ta muka vlastního Syna pronikla i mateřské srdce její!

Leč s ukrutnou, bolestnou smrtí Syna Božího nebyl ještě konec učiněn bolestem Matky Jeho. Ještě když mrtvé tělo Pána Ježíše na kříži pní s hrůzou patřiti musí, kterak ukrutný žoldnéř nemilosrdně bok Jeho kopím proklá! Jakou bolestí jest srdce Matky

Boží naplněno, když Josef z Arimathie a Nikodem sejímají mrtvé tělo Syna a uctivě kladou je na klín Matky! Kdo vycítí ty všechny bolesti, kterých Matka Boží v okamžiku tomto zakusila! Vidí Synáčka svého na klíně svém mrtvého . . .! Před 33 lety chovala Synáčka svého jako milostné pacholátko — a dnes, dnes spočívá na klíně Matky Syn mrtvý, všecek zkrvavělý, ranami posetý a zohavený! Zajisté jen milující srdce mateřské dovede pochopiti tu bolest, jakou Matka Boží v okamžiku tom pocítila!

Hle, v Kristu shromáždění, toť jsou bolesti, které zakusila Rodička Boží Panna Maria. Od počátku věku svého až do pozdních let svých, jakou řadu utrpení projíti musila! Bůh vyvolil ji sice za Matku Synu Svému, ale tím zároveň neušetřil ji utrpení a zármutku, ano navštěvoval ji v míře dvojnásobné, aby naplnilo se slovo Písma sv. »Tvou vlastní duši pronikne meč!« Luc. 2. 35.

Všemi života strastmi navštívena byla P. Maria: v opuštěnosti a bídě Syna svého porodila a vychovala, před ukrutností Herodesa krále do ciziny prchala, rouhání a zlořečení proti Synu svému se srdcem krvácejícím poslouchala a konečně pod křížem na smrtelný zápas Jeho hleděla: — slovem Panna Maria nezůstala ušetřena zármutku a bolesti, nýbrž zároveň se Synem svým pocítila, co jest to bolest a utrpení!

Ale ve všech těchto utrpeních nezoufala si Rodička Boží, nýbrž snášela vše s myslí trpělivou a pokornou, majíc na zřeteli ustavičně slova, která byla v tiché jizbě své archandělu Gabrielovi propověděla: »Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.« Luc. 1. 38. Slovy těmi řídila se po celý život svůj a nikde v celém Písmě sv. nemáme ani zmínky o tom, že by snad byla naříkala v bolestech a zármutku svém, že by snad byla reptala proti spravedlnosti Boží, byť i jedinkým snad jen slovem: — nikoliv, trpěla sice bolestně — leč vše snášela tiše a s odevzdaností do vůle Nejvyššího! »Staniž mi se podle slova tvého!« Toť zachovávala v srdci svém ustavičně podrobujíc se nevyzpytatelné moudrosti Boží s pokornou odevzdaností, ba s radostí! Ba i v okamžiku, když milovaného Syna svého na kříži pníti viděla, ačkoliv srdce její opravdu sedmerou bolestí proniknuto bylo, nezoufala, nýbrž zmužile snášela bolesti své, vědouc dobře, že vše to pro spásu lidí se děje! — Hle, v Kristu shromáždění, kterak snášela Panna Maria všecky bolesti zmužile s důvěrou v Boha! Tím pak jest Panna Maria pro nás vzorným obrazem, kterak i my všecka svá utrpení trpělivě a s důvěrou v Boha snášeti máme; a o tom v díle:

II.

Tento svět nazývá Církev svatá »údolí slzavé«. Pozorujeme-li život lidský, vidíme, že nikdo z lidí není ušetřen zármutku a neštěstí, neboť který člověk může říci, že v životě jeho nikdy ho nějaké neštěstí neb zármutek nestihl? Od kolébky útlého děcka, až do hrobu vetchého starce jest život lidský údolí slzavé! Leč ve všem zármutku a protivenství máme krásný vzor Rodičku

Boží, která mnohem více trpěla, nežli my hříšníci a která proto právem zove se »potěšení zarmoucených«. Ona ví dobře, co nás tíží, ona zná nejlépe zármutek náš, ona každého potěší, kdo se k ní s důvěrou obrací a bude mu ulehčeno!

A proto, křesťane milý, který reptáš hned a zoufáš si při dosti malém zármutku a neštěstí — pohleď jen na Matku Boží, co ta trpí, a to vše pro nás, pro naše spasení, sama jsouc bez hříchu a bez viny, a ty, hříšníče — tolika hříchy Boha svého jsi již urazil a dosaváde urážíš a když Bůh malý zármutek na tebe pošle, hned zoufáš, hned reptáš, hned se omlouváš, že toho nezasluhuješ? — Vezmi si příklad z trpělivosti a oddané důvěry Matky Boží a snášej vše trpělivě, pamětliv jsa toho, že Bůh, až toho za dobré uzná, odejme opět zármutek ten od tebe! Proto snášej vše trpělivě a odevzdej se v ochranu Panny Marie, která jest potěšení zarmoucených, pros ji, aby za tebe orodovala a se přimlouvala, aby Bůh brzo od tebe zármutek ten odvrátil, a slib zároveň, že pokud v zármutku tom budeš, že chceš vše trpělivě a oddaně snášeti.

A kdybys ještě klidu a útěchy nenalezl — pak pospěš za Matičkou Bolestnou do chrámu Páně, poklekni před jejím obrazem neb sochou, ponoř se v rozjímání její bolestí, představ si, že zármutek tvůj není ani polovice toho zármutku a bolestí, které Rodička Boží vytrpěla. Představ si veškery hříchy své celého života svého: a věř, že odejdeš s útěchou v duši do příbytku svého, že zjednán bude mír v srdci tvém a ty trpělivě poneseš kříž a zármutek svůj!

* * *

Proto, milí křesťané, utíkejme se rádi a častěji v každém soužení a zármutku k Bolestné Matce, neboť ona potěší každého, kdo s důvěrou k ní se obrátí: potěší dítě, které ztratilo otce neb matku, poněvadž ví sama dobře, co to jest v útlém mládí osiřeti! Ona potěší zarmoucenou matku a otce, kteří ztratili milované dítě své, poněvadž sama zakusila toho, co to jest ztratiti jediné dítě své! Obracejme se k ní rádi s důvěrou, majíce na paměti slova sv. Bernarda: »Kdož v celém křesť. světě říci může, že by upřímně Marii vzývaje žádoucího vyslyšení nebyl došel?«

Utíkejme se k ní tedy častěji, takto k ní volajíce:

»Ó Matko naše! My blížíme se k tobě s důvěrou a prosíme tebe snažně: potěš nás v každém soužení našem! Nakloň se k nám hříšným a nepropouštěj nás od sebe bez vyslyšení! Potěš nás všecky, neboť ty znáš potřeby naše nejlépe! Vyslyš každého, kdo s důvěrou k tobě se utíká, nauč nás, kterak bychom víc a více ve ctnosti se zdokonalovali a jednou tebe, Matko naše, ve slávě věčné spatřiti mohli!« Amen. *Jos. Novotný.*

Neděle XVI. po Sv. Duchu.

»Vida Ježíš víru jejich, řekl mrtvicí raněnému: Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.« Mat. 9, 2.

Písmo sv. vypravuje, jak jednoho dne k božskému Vykupiteli donesli mrtvicí raněného.

Námaha, s jakou nosiči dopravili šlakem poraženého k nohoum Pána Ježíše, je zajisté všeho uznání hodna. Jaká to láska k bližnímu, jaká to důvěra k Divotvorci Ježíši! A kdo má prospěch z této jejich šlechetnosti? Nikoli oni, nýbrž nemocný. Neboť Písmo sv. výslovně praví: »Vida víru jejich, řekl mrtvicí raněnému.« Tedy pro víru, důvěru a prosbu jiných uzdravil Pán Ježíš nemocného, aby nám všem ukázal, že můžeme svou modlitbou bližnímu pomoci v potřebách duchovních i tělesných. Jestli na prosbu setníka uzdravil služebníka jeho, jestli slyšel modlitby a viděl slzy sv. Moniky za pobloudilého syna, jestli uzdravil nemocného pro víru jiných, uslyší i nás, jestli za bližního k Němu prosby vysíláme. Jak mnohá matka usnadnila by si úkol svůj, kdyby za pobloudilého syna, za pokleslou dceru vroucně k Bohu se modlila! Jakého ulehčení dostalo by se těžce nemocným, kdyby se na ně v kruhu rodinném modlitbami nezapomínalo!

Ačkoli fariseové viděli takový zázrak, jaký může učiniti jen Bůh, přece pozastavovali se nad slovy: »Odpouštějí se tobě hříchové tvoji,« jakoby odpouštěti hříchy a uzdraviti těžce nemocného nebyl skutek téhož Boha; za to věřící lid velebil Boha, že takovou moc dal lidem.

Drazí v Kristu! Ještě dnes jsou lidé, jimž Bůh dal takovou moc; jsou to biskupové a kněží v katolické Církvi. Avšak žel Bůh! Jako fariseové tehdáž, jsou i dnes lidé a k tomu křesťané, kteří v tuto moc nevěří a svátosti pokání se vyhýbají. Jsou to mrtvicí ranění na duši, jež nemůžeme sice vzíti na nosítka a donésti do zpovědnice, ale můžeme přesvědčivými slovy k tomu působiti, aby sv. svátostmi nepohrdali. A kdo pohnul příbuzného, přítele, souseda, známého k tomu, aby v čas velikonoční činil pořádek s Bohem, aby nedbal řečí nevěrců a užil spasné této příležitosti, ten vykonal týž skutek, jako nosiči v dnešním evangelium. Nejsou nám všem prostředky po ruce, abychom konali skutky tělesného milosrdenství, ale hřešící kárati, neumělé učiti, zarmoucené těšiti, za živé i mrtvé se modliti můžeme všickni.

Co činil jiného sv. apoštol Matouš, jehož památku zítra konáme, co Kosmas a Damian, jichž svátek na příští neděli připadá, než že konali skutky tělesného a duchovního milosrdenství!?

Sv. Matouš slul původně Lévi a byl celníkem v Kafarnaum. Celníci byli považováni za vyděrače a lidi nespravedlivé, ježto majíce mýta v nájmu od Římanů, všemožně z nich kořistili. Lévi nebyl asi z jiných, avšak uslyšev Pána Ježíše a vida Jeho skutky, stal se Jeho ctitelem. Pozval Jej i ku stolu a to bylo příčinou, že se fariseové ptali učenníků: »Proč s publikány a hříšníky jí Mistr

váš?« A co odpověděl na to Pán Ježíš? — »Neníť potřebí zdravým lékaře, ale nemocným, nepřišel jsem povolat spravedlivých, ale hříšníků.«

Po seslání Ducha Sv. kázal sv. Matouš, který od té doby zanechal svého povolání a stal se učenníkem Páně, po dvanáct let v zemi židovské evangelium; pak odebral se do Nubie jižně od Egypta, kde učinil veliký zázrak, vzkřísiv Ifigenii, dceru panujícího krále, začež dožil se radosti, že král a s ním celý národ přijal víru Kristovu. Ještě dnes patrny jsou stopy tohoto působení sv. Matouše, ježto, ač Egypt je většinou mohamedánský, přiznávají se obyvatelé Nubie a Abyssinie k Církvi katolické. Když zemřel král Egipus a nastoupil bratr jeho, Hirta, chtěl pojati Ifigenii za manželku, která však rozhodně zamítla, řkouc, že Kristu panenství slíbila. Poněvadž král vším právem se domníval, že sv. Matouš je příčinou tohoto jejího úmyslu, rozzuřil se a dal sv. Matouše u oltáře zabiti. V zemi této působil sv. apoštol 23 let a napsal evangelium, čili řeči a skutky Páně, jež podle jeho sepsání tak často z kazatelny slýcháte.

Sv. Kosmas a Damian byli bratři, oba lékaři a pocházeli z urozeného rodu v Arabii. S uzdravováním těla spojovali i uzdravování duší, potvrzujíce křesťany u víře a obracujíce pohany ku křesťanství. Byli-li k nemocnému povoláni, znamenali jej sv. křížem a modlili se za něho. Byli u provozování svého umění nad míru šťastni a pověst jejich rozšířila se daleko široko; byli v pravém smyslu slova nejen lékaři těla, ale i duší a tudíž věrozvěstci Kristovými. Přišli až do Cilicie, kde vládl krutý Lysiáš, jenž, chtěje se zavděčiti císaři Dioklecianovi, nemilosrdně vykonával rozkazy císařské proti křesťanům. Když pohanští kněží obžalovali u něho sv. Kosmu a Damiana, dal je k sobě povolati a kázal jim, aby obětovali bohům. Na to zvolali oba bratři jako jedním hlasem: »jsme oba křesťané a ničemné tvé bohy zapíráme.« Lysiáš dal je svázati a do vody uvrci, avšak zázračným způsobem rozvázaly se vazby jejich a oni udržovali se nad vodou. Lysiáš přičítal to tajným kouzlům, dal si je opětně předvésti a sliboval, že se s nimi spojí, jestli jej těmto kouzlům naučí. Na to odvětili oba: »Spoj se ty s námi ve jménu Ježíše Krista!« Na to byli ještě mučeni a konečně sťati. Jejich ostatky přeneseny byly do Říma, odtud pak přenesl je sv. Methoděj do Čech, kde sv. Ludmila k jejich cti vystavěla kostel ve Staré Boleslavi, kde ostatky tyto byly uloženy.

Sv. Kosmas a Damian jsou patrony země české a patrony lékařů.

Se skutky tělesného milosrdenství spojovali tito dva světci skutky duchovního milosrdenství a byli to tisícové, jež Bůh na jejich přímluvu uzdravil na těle i na duši. Utíkejme se k nim ve všech potřebách svých i cizích, Bůh vyslyší nás a dá, abychom následujíce sv. Matouše, sv. Kosmu a Damiana na zemi, s nimi také jednou spojeni byli na nebi. Amen. *Josef Kousal.*

Neděle XVII. po Sv. Duchu.

Požehnání křesťanské školy.

»Každý umělý učitel v království nebeském podoben je člověku hospodáři, kterýž vynáší ze skladu svého věci nové i staré.« Mat. 13, 52.

Kristus Pán prokázal Svým kázaním, zvláště Svými podobenstvími, že jest výtečným vychovatelem všech, kdo Jeho vedení se poddávají. Kdekoli Kristus Pán se za Svého veřejného působení zastavil, míval ihned okolo sebe žactva plno, někdy učelivého, někdy pak i zatvrzelého. Jeho učebnou místností byly skály a hory, byla pole, byly také příbytky lidské. Jeho způsob, jakým vyučoval, byla láska, byla lidumilovnost. Jeho tresty bylo varování, bylo odpuštění. Čemu pak učil, bylo evangelium spásy, bylo království nebeské a jeho spravedlnost. Jeho žáci byli věřící, a fariseové stavěli se mezi ně často jen proto, aby se Kristu Pánu rouhali. Nejraději však míval Kristus Pán vedle sebe, mimo apoštoly, — malé dítky. Věčně památný a krásný je onen výjev, vám známý, kdy Kristus Pán pokáral apoštoly, že nechtějí k němu pustiti dítek, a přijal je, ač kázaním unaven, k sobě. Ano, Pán Ježíš byl onen umělý učitel v království nebeském, podobný hospodáři, který ze skladu svého vynáší věci nové i staré. Vynášel ze skladu moudrosti Své věci staré, t. j. učil pravdám, které hlásali již v Zákoně Starém proroci; a vynášel ze skladu moudrosti Své i věci nové, kterými Zákon Starý doplnil, zdokonalil.

Ke kterému tedy moudřejšímu učiteli měly by také nyní dítky choditi a posílány býti, nežli ku Kristu? Kam lépe je posílati, než do chrámu, kde On přebývá, kde On jim žehná, nežli na místa, kde o Něm slyší, Jeho slovem sytí mladé duše své?

Ano, tam, kde o Kristu se učí, ve chrámě křesťanském a škole křesťanské, tam je požehnání pro dítky, tam je zdroj požehnání též pro věk pospělý, ba i pro stáří.

Uvažujme dnes jenom *o požehnání školy křesťanské*, kde dítky ku Kristu jsou vedeny.

Pojednání.

Že pro děti je toto místo místem požehnání, nepochybuje žádný moudrý otec, žádná pořádná matka. Aby důkaz o tomto požehnání byl proveden, netřeba jiného více, než postaviti vedle sebe dvě dítky: první takové, kterému se dostalo vychování řádného, a takové, které bylo v té věci zanedbáno.

První je způsobné, zná se ve všelikém užitečném umění, zná Boha svého a Jeho přikázaní, zná modlitby, zná, kterak by mělo Boha svého ctíti, zná povinnosti své k rodičům, umí býti vděčným. Druhé však hledí na svět jako nerozumné, hledí na knihy jako na nějaké zcela divné a nepotřebné věci, hledí na otce a na matku

jako na lidi, kteří je mají živiti a šatiti zadarmo, a kterým není ani vděčností povinno.

Proto pravdu měla matka svatého Františka Saleského, když se modlívala: »Pane, budu-li moci dobře jej vychovati, ponech mi ho na živě, ale kdyby hrozilo nebezpečí, že bude vychován špatně, tedy ať raději hned zemře!«

Ale dobré vychování školní jest požehnáním člověka nejen ve věku dětském, nýbrž i dospělejším.

Oč starají se rodiče pro dítko? O zaopatření, aby mohlo se jednou co možná snadno a dobře uživiti, aby sobě vyvolilo náležitý stav a k tomu se připravilo. A hle, k tomu všemu podává základ náležité vychování školní. Zde naučí se na základě Kristova evangelia, že nejlepší výbavou nejsou statky tohoto světa, které mohou snadno zkázu vzíti, a které jistě jednou musíme opustiti, ale duše dobrá, ctnostmi obohacená. Dobře o tom byl v duchu přesvědčen Karel Veliký, císař římský. A proto dbal především o dobré vychování a vyučení dítek. Kdykoli vrátil se z válek domů, sedával u stolu se svými dětmi a vyslýchal, čemu se učily, sám také poučuje a napomínaje. Tu zapomínal takřka, že sluje velikým, ale byl uprostřed dětí dítětem, aby jim vedle bohatství a moci dal statek, výbavu spolehlivější, dobré vychování.

Ale vychování toto je zároveň i zárukou spokojenosti ve věku starém, před bolestným loučením s tím světem. Mnozí o tom pochybují snad, ale je to jisto. Kde hledává útěchy stařeček či stařena, nemohou-li z domu pro neduh a slabotu? Ve své knize. Tu se zamyslí, tu sobě čtou, a tak ještě v tom pozdním věku mají požehnání z toho, že v mládí byli pilni, že se učili. Když pak dostanou psaní z daleké ciziny, jak rádi si je sami čtou, jak rádi sami by odpověděli, a jak jsou rádi, že tomu v mládí se naučili! A že ten syn, či dcera i v cizině pamatují a pošlou, co mohou, komu mají za to co děkovati? Síním, kde se naučili vděčnosti, síním, kde se naučili zákonu Božímu. A jak to potom blaží, jak to těší rodiče staré, že nezanedbali povinnost svou, že se postarali o dítky své, a nyní za to mají vděk jejich!

Ale povzdychne sobě někdo, že přece vždy se to nepodaří, že přece i ty dítky, které pilně školu navštěvují, nejsou dobrými dětmi, nejsou spokojenými u věku dospělém a jsou zoufalství blízcí u věku starém. A bývá tomu tak. Kde je vina? Jistě nikoli na Bohu, který nikomu Své milosti neodpírá, jistě ne na Kristu, který rád by každého spasil, každého ctnostným a spokojeným učinil! Kde tedy? Na lidech!

Povím příklad! Vstoupil kněz do školy. Děti byly patrně rozčileny a jakási hrůza jim zírala z očí. Co se stalo? Zdvihají ruce, a žalují: »Ta a ta mluvila o Panence Marii takové zlé věci.« Co dělati? Vyptávati se nyní, nebo potom samotné provinilky? Rozhodl se pro to druhé, a dobře učinil! Co se vyzradilo? Velice smutný stav rodinný! Dítě samo rouhavých řečí by neznalo, ale znalo je od staršího bratra, a starší bratr od svého spoludruha světem již silně pokaženého. Bude-li jednou z té útlé duše člověk

nešťastný, zmařený, bude-li jednou trestati ty, kterým se měla odměňovati, dělati jim hanbu místo radosti, mohou pak naříkati na Boha, nebo na školu? Nikoli, ale na sebe, že nezabránili zkáze, jaká plyne ze špatného spoludružstva, z přátelství s rouhači!

Ano, drazí v Kristu! Nemluvím marně o rouhačství! Je vám jistě známo, že se vyskytuje čím dále tím častěji, že ani naše osada od toho zlého koukolu ušetřena není. A co jiného v té příčině mám říci vám, leč toto: Pro ty dítky, které Kristus miloval, a které by snadno zkázu braly, pro toho Krista, kterému se děje urážka, a pro tu matičku Jeho, ku které se modlíme a kterou vám rouhači tolik tupí, braňte tomu zlořádu! Hleďte, kdyby někdo nectně mluvil o vaší matce pozemské, to byste se dovedli hájiti, to byste svatým rozhořčením planuli, a když ústa nectná rouhají se vaší matce nebeské, kterou ctíte a které důvěřujete, že v hodinu smrti se vás ujme, to nevíte odpovědi? To byste mlčeli a nepříteli ustupovali?

V takové chvíli je ústupnost slabostí, je mlčení zradou. Jak hájiti si pěšinu, jak hájiti si právo držení — to víte, jak hájiti si uraženou čest proti utrhači, také, ale proti rouhači byste nevěděli, co činiti? Bůh nebývá darmo posmíván, a dovede ovšem Sám uhájiti čest Své vyvolené dcery, a často stalo se, že podivně pomstěny byly urážky rouhači pronesené. Nechci býti prorokem neštěstí, ale mohu vás ujistiti, že bych nechtěl býti na místě oněch několika zaslepených lidí, kteří v naší osadě rouhání obrali si za vedlejší zaměstnání, neboť slova jejich přímo vyzývají nebesa k trestu náhlému a nenadálému. Naopak, rád bych věnoval za ně modlitby a zásluhy své, aby Maria Panna je z rouhačův učinila ctiteli svými, kdybych jen mohl tímto skutkem napraviti, odvrátiti co jim hrozí. Ale vy, drazí v Kristu. odmítejte řeči jejich, nedávejte jim sluchu, nedávejte jim příležitosti k tomu, ať jed jejich neotráví vám domácnosti prve, než byste to zpozorovali!

Ne Bůh, ne víra je vinna, že lidé jsou nespokojeni, že vychování rodin se nedaří, ale svůdcové, lidé rouhaví a ještě více lidé nemravní. Co rouhač mluví, to samo je obyčejně tolik ohyzdné, že sama sebou se duše toho hrozí. Ale jed nečistoty bývá napřed sladký, a pak teprve hořkne, a tou začáteční slastí mnohé a mnohé duše zaslepí, které se včas neopatřily proti němu protijedem opatrnosti, modlitby a sebezapírání.

Ano, proč tedy zkazí se mnohá duše, která měla býti útěchou rodičů ve stáří, proč zkazí štěstí své a štěstí jiných lidí? Protože jiný kazil, co ve škole a snad i doma napřed bylo dobrého zaseto, protože zlý příklad zvrátil, co dobré učení postavilo. Varuj své domácí před zlým příkladem přísně a neúprosně.

Včera byl den sv. Ludmily, patronky království českého a mučennice. Její obraz, kterak má u sebe vnuka svého, sv. Václava, často pohne mnohou matku k slzám. Proč? Vidí na tom obraze sebe, se svým dítkem, vidí tu své starosti a své radosti. Vidí, jak sama pečovala, aby dítě její mělo potřeby školní, jak je posílala v čas do kostela i do školy, jak přehlížela jeho úkoly, jak

vyslýchala, umí-li, co uměti má. Svoje radosti, jaké měla ze zdaru dítka toho, kdy pochvalu si přinášelo, kdy očihledně prospívalo.

Taková byla sv. Ludmila, a takových pěstounek je dnes více než kdy třeba. Dnes zajisté více než kdy jindy obchází nepovolaných hlasatelů, kteří mají nejvíce namířeno na duše mladé, posud nezkušené, a hledí duše ty připraviti především o víru a stud, a tím způsobem je učiniti slepými nástroji v rukou nepovolaných opravců lidské společnosti. Kdykoli se stane výtržnost nějaká ve světě, vždy pak nastrkují ty svedené, bláhové skoro ještě děti, a sami se v čas ukryjí, aby nebyli od úřadů trestáni, ale mladé ty duše zkaziti — to považují dovoleným.

Kéž máme tedy pěstounek a pěstounů mládeže podobných sv. Ludmile! Jako její vychovanec, tak i naše mládež by pak vynikala statečností u víře a neohrožeností takovou, že by raději trpěli nadávky, ba i smrt, než aby odpadli od Krista, zbavili se víry Jeho, jež blaží a pojí vždycky.

Ano, drazí v Kristu! Loupeže se dopouští, kdo mládež rouhavými řečmi kazí, a loupežníků pomahačem je, kdo tomu nebrání. Co dají mladému tomu srdci, vezmou-li mu víru? Dají mu spokojenost? Nikoli, ale červa do srdce, který stále hryže. Dají mu svobodu? Ó nikoli, ale pouta zlá, kterých se sotva zbaví, a která je poutají hůře než otrocká. Dají mu spokojené stáří, zabrání hrůzám smrti? Nikoli, ještě je zvětší a útěchu učiní nemožnou. Hajme tedy, kdo jen může a jak může po příkladu sv. Ludmily poklad víry před jeho lupiči, ať slyšíme slovo Kristovo: Že jste mne vyznali před lidmi, já vás vyznám před Otcem svým. Amen. *Filip Šubrt.*

Neděle XVII. po Sv. Duchu.

»Svatba zajisté hotová jest, ale kteří pozváni byli, nebyli hodni.
Mat. 22, 8.

Hostinou, o které mluví sv. Matouš ve svém evangeliu v kapitole 22., má se rozuměti povolání rozličných národů do Církve. Když národ vyvolený neporozuměl ve vyšších svých vrstvách svému povolání, když někteří židé z pýchy, jiní z lakoty a opět jiní pro tělesné náruživosti v Kristu Pánu zaslíbeného Mesiáše nepoznali, když služebníky královské, apoštoly totiž, jakým byl Jakub a prvomučenník Štěpán, usmrtili, ano i když královského Syna samého, t. j. Pána Ježíše, na smrt vydali, poslal tento, t. j. Hospodin, vojska římská a národ ten vyhladil.

»Jděte na rozcestí!« poručil král, t. j. Bůh poslal zvěstovatele víry svého Syna k národům pohanským a těmi naplnilo se večeřadlo svatební. Avšak i tu žádal, aby kdo přijde, objevil se v rouchu svatebním, a tím rouchem, bez něhož nikdo členem katolické Církve státi se nemůže, je víra a z této pochodící láska, jež jeví se skutky dobrými. Večeřadlo Páně je plno, ale každého času

vtírali se do něho hosté bez roucha svatebního; Církev sv. zve svými sluhy k svatbě Syna Božího, avšak o mnohých pozvaných platí slova sv. Písma: »Kteří pozváni byli, nebyli hodni.«

Zítra koná se památka sv. Václava, patrona a dědice země české. Dobu a poměry, v nichž tento světec žil, vylíčil jsem nedávno v životopise jeho babičky, sv. Ludmily. Za nezletilosti Václavovy vládla v zemi české vdova a matka Václavova, Drahomíra. Vášnivá tato žena z lakoty a ze žárlivosti pronásledovala svou tchýni, sv. Ludmilu, až ji konečně utratiti dala. To roztrpčilo český národ proti ní tak, že i když německého císaře proti sobě poštvala, byla v Čechách nemožná, a sv. Václav, sotva dvacetiletý, byl nucen uchopiti se vlády, aby zemi z největších zmatků vyprostil. Co měl činiti sv. Václav? Na jedné straně Maďaři, kteří moravskou říši zničili, na druhé Němci a doma vzpoura podřízených vladyků proti knížeti pražskému. Aby dědictví otce svého uhájil, uzavřel mír s Němci, slíbiv platiti jistý roční poplatek. To se mu od nepřátel křesťanství vyčítá za slabost, avšak pravý znatel dějin a poměrů tehdejších vidí v tom státnický čin prozíravého a moudrého panovníka. Avšak takoví jsme my Češi! ani naši národní svatí nám vyhověti nedovedou. Sv. Václav byl slaboch, sv. Vojtěch došel vzdělání v Němcích, a sv. Jan žádný nebyl.

Přestal sice nástupce sv. Václava Boleslav I. platiti tento poplatek, avšak z německé závislosti úplně nevysvobodil se žádný nástupce sv. Václava z rodu Přemyslovců a okolnost, že Boleslav II. poslal sv. Vojtěcha za německým císařem do Verony, aby tento nově jmenovaného biskupa potvrdil, je nejlepším toho důkazem. Že příměří s Němci neuzavřel sv. Václav z osobní slabosti, patrno z jeho rytířského počínání oproti Raclavu, knížeti kouřimskému, který vypověděl mu poslušnost a i polem proti němu vytáhl. Již stála obě vojska proti sobě, když sv. Václav poslal Raclavu vzkaz: »K čemu máme prolévati krev českou, vyřiďme osobní svůj spor soubojem!« A když oba rytíři hotovili se k boji, spatřil Raclav po obou stranách sv. Václava dvé postav andělů, což ho pohnulo, že odhodil zbraň a slíbil svému protivníku poslušnost. Avšak v Čechách strojila mocná dosud strana pohanská stále pikle proti křesťanskému knížeti a byl to bohužel vlastní bratr, který se s ní spojil a zabití sv. Václava ujednal. Pozval bratra do St. Boleslavi ke svěcení chrámu sv. Kosmy a Damiana a ačkoli sv. Václav byl varován, zůstal k noční hostině.

Druhý den ubíraje se na jitřní, potkal přede dveřmi chrámovými Boleslava, jenž mu mečem zasadil ránu. Silnější Václav vyrval mu meč se slovy: »Co's to, bratře, učinil?« Avšak tu vrhli se naň ostatní spiklenci a prokláli šlechetné srdce. Boleslav brzy poznal velikost svého zločinu a dal po třech letech přenésti tělo sv. Václava slavným způsobem do Prahy a věnoval prvorozeného syna svého stavu kněžskému, aby tento modlil se za zločin otcův a za hříchy národa. Čechové počali ihned uctívati památku svého sv. knížete, složili starodávnou píseň, jež do dnes rozléhá se v chrámech českých, stavěli k jeho cti kostely, zdobili prapory

vojenské postavou sv. Václava, vrhali se s jeho jménem v boj a pojmenovali vše, co měli nejdražší, po něm. Tak sluje koruna královská posud svatováclavskou, svatováclavskou je víra, řeč i země česká.

V sobotu slavíme památku sv. Františka Seraf., který narodil se r. 1182 v Assissi, blíže Říma, z rodiny zámožné.

Ten, jenž za mladosti své slul květem mládeže, vrátil se ze zajetí, do něhož upadl, jako jiný člověk.

Slova Písma: »Obnovte se duchem a oblecte člověka nového ve spravedlnosti a svatosti pravdy«, působila na něho tou měrou, že umínil si zříci se všeho jmění a ukázati světu, že i v chudobě člověk může býti šťastným. Otec zuřil, avšak sv. František opravil z jmění, jež mu zbylo, kostelík »Marie andělův« v Assissi, jejž nazval Porciunkuli, jakž se až posud slavné poutě františkánské nazývají. Dle slov Písma: »Nemějte zlata, ani stříbra, ani peněz v opascích svých«, nosil sv. František háv opásaný provazem, jak až posud vidíme na členech řádu, který od něho založen byl. Ač jej někteří nazývali blouznivcem, přidávali se k němu mnozí muži zámožní, kteří zřekli se jmění, aby s ním mohli žíti v naprosté chudobě a kázati pokání, jehož tehdejší lidstvo tak velice potřebovalo. R. 1223 měl již na 5000 společníků, kteří stejným způsobem společně žili, takže sv. František viděl se nucena předložiti papeži svůj řád řeholní k potvrzení. Avšak papež zdráhal se přísnou řeholi Františkovi potvrditi a učinil tak na mnohé doléhání teprv tři léta později. Sv. František vydal se na cestu do sv. země, když vojska křesťanská od Turků byla přemožena, předstoupil neohroženě před sultána, žádaje, aby směl v chrámě Božího hrobu čestnou stráž ze svých řeholníků utvořiti. Poněvadž na každou hlavu křesťanskou vysloven byl ortel smrti, podivil se sultán neohroženosti řeholníka, vyhověl jeho prosbě a dal ho do Jerusaléma svými vojáky doprovoditi. Od té doby, co vstoupila noha sv. Františka do chrámu Božího hrobu, neustoupili duchovní synové jeho ani na krok z posvátných těchto míst a hájí již 600 let krví i životy svými právo křesťanů na Boží hrob, zasloužívše si vším právem názvu strážců Božího hrobu. U nás ovšem není řád tento příliš rozšířen, ale na východě není jednoho většího města, v němž by nebyli usazeni, konajíce Církvi katolické služeb neocenitelných, jak konáním duchovní správy mezi roztroušenými tam katolíky a vychováváním mládeže, tak osvědčováním mezi rozkolnickými křesťany, že jediná je pravá Církev Kristova, a tou že je Církev západní, čili latinská. I v naší Bosně jsou Františkáni rozšířeni a jejich požehnaná činnost uznává se všeobecně zvlášť od vojáků, kteří tam působili a blahodárnou činnost tohoto řádu příležitost poznati měli.

Onemocněv, musil se sv. František vrátiti do Evropy a umřel jsa teprv 45 roků stár v rodném svém městě. Před smrtí dal se donésti do své porciunkule a na podlaze chrámu před oltářem vypustil přečistou svou duši. Co se plamenné lásky ke Kristu týče, podrobení a sloučení mysli s Kristem, v tom snad žádný ze světců

katolické Církve sv. Františka nepředčil. On opravdu obnovil se duchem v mysli své a oblékl člověka nového podle Boha stvořeného.

A můžeme-li v tom následovati sv. Františka my? Žijeme v poměrech jiných a není nám možno a ani potřebno, nápodobiti způsob jeho života, avšak, my stárneme, vášně a náruživosti ustupují od nás víc a více a tu můžeme a máme, rozjímajíce často o životě tohoto serafinského světce, odumírati světu, abychom s ním a s Kristem sloučeni byli jednou na věčnosti. Amen. *Josef Kousal.*

Svátek sv. Václava.

Účinlivá horlivost sv. Václava v rozšiřování víry Kristovy.

»Co platno člověku, by všecken svět získal, duše pak své škodu trpěl?«
Mat. 16, 26.

Kratičký, ale vznešený a srdce člověka povznášející jest tento výrok, nejmilejší, kterýmž Spasitel marnost tohoto světa s jedné strany, převelikou ale důstojnost duše lidské s druhé strany, důkladněji a jadrněji než všickni mudrcové vysvětlil. »Co jest platno člověku, by všecken svět získal, duše pak své škodu trpěl; aneb kterou dá člověk výměnu za duši svou?«

Pozoruj jenom, křesťane, toto nynější obydlí své, pozoruj zemi, která jest podnoží noh Hospodinových — a oko tvé užasne nad tou rozmanitostí všech věcí, které vidíš, nad tím bohatstvím, kterým ji ruka Stvořitelova obdařila; pozdvihni pak obličej svůj vzhůru k obloze noční, která jest třpytícím se trůnem Páně, k nebesům, která vypravují chválu Hospodinovu — a jako jediná krůpěj v prostranném se tratí moři, tak i ty se tratíš, ó člověče, v tom neomezeném moři tohoto světa, a přece — »co platno člověku, by celý tento svět získal, duše pak své škodu trpěl?«

O kéž by tato slova z úst Spasitelových pronikla srdce všech těch, kteří jenom po marnostech světských a rozkošech tělesných baží, zapomínajíce, že kdo v těle rozsívá, ten že z těla žíti bude porušení; kteří jenom na této nejisté zemi v prachu věcí pomíjejících zámky svého štěstí sobě zakládají, nepomyslíce »*že zde nemáme stálého obydlí, ale obcování naše že má býti v nebesích*;« kteří si jenom těla svého hledí a při tom duši svou hynout bez starosti vidí. Ó kéž by ona Spasitelova slova nás všecky na nenahraditelnou cenu naší duše upamatovala a k vyhledávání a opatrování jejího života nás mocně povzbudila!

Ptáte se ale snad: v čem pozůstává duchovní život náš?

Odpověď na tuto otázku nalézám u svatého Jana 11, 25., kde jednorozený Syn Boha živého Sám o Sobě praví: »Jáť jsem vzkříšení a život; kdo věří ve mne, byť by umřel, živ bude na věky.«

Nevěříš-li tedy v Krista Ježíše, pak jenom dle těla žiješ a nemáš v sobě života duchovního. »Nebo jenom z víry,« abych

se sv. Pavlem mluvil, »jenom z víry žije spravedlivý,« Ř. 1, 17.; ale z víry, »která bez dobrých skutků mrtvá jest.« Jak. II., 26.

Víra tedy a láska křesťanská, to jsou, abych tak řekl, ti dva živlové každého křesťana, bez kterých nemáme života v sobě zůstávajícího; to jsou dvě ctnosti, o kterých křesťan nikdy dost přemýšleti, po nichž nikdy dost toužiti nemůže. A kdy pak se vám pohodlnější, tyto dvě ctnosti rozjímati, příležitosti dostává, jako dnešního, všem Čechům slavného dne, kdy Církev svatá jako zrcadlo před oči staví svatý a nábožný život rozmilého knížete a patrona našeho Václava svatého, jenž všem křesťanům vůbec, zvláště ale svým milým vlastencům k následování zanechal výborný příklad víry a lásky křesťanské. — Přijměmež tedy s vděčností toto napomenutí Církve svaté k našemu všeobecnému ponaučení a rozjímejmež s nábožnou myslí o životě sv. Václava

I. *z ohledu jeho horlivosti v rozšiřování víry Kristovy*; *a*
II. *z ohledu jeho účinlivé lásky křesťanské.*

Pojednání.

I.

Chceme-li poznati, jak silná byla víra našeho sv. patrona, tu popatřme na tu horlivost, s jakou ji mezi vlastenci svými rozšiřoval.

Radovati z celého srdce se můžeme, nejmilejší, z toho štěstí, že i vlast naše učiněna byla »dílem dědictví Božího,« děkujíce Bohu Otci, který nás vytrhl z moci temnosti a přenesl do království Syna milování svého, Kolos 1., jehožto duch jsa rozlitý v srdcích našich volá k pravému Bohu: Abba, Otče!« Kolos. 6. — Ó tak to nevyhlíželo vždycky v rozmilé vlasti naší, i ona seděla ještě před 900 lety v temnostech a ve stínu smrti, Luk. 1., a obyvatelé její, »pod živly tohoto světa byli, sloužíce a neznajíce Boha, sloužili těm, kteří z přirození nejsou bohové.« Když ale přišla plnost času, hle tu zabřesklo i v temnostech země české světlo Kristovo — ale temnosti ho neobsáhly; ruka apoštolská nasela i ve vlasti naší hořčičné semeno víry Kristovy — ale ono padlo mezi trní bludů pohanských; a přece vzrostlo ve strom silný a mohutný, v jehožto stínu nyní veškeren národ český bezpečně odpočívá a v naději života věčného pokojně žije!

Komu pak máme za to co děkovati, nejmilejší, že v temnostech naší vlasti neuhaslo ono nebeské světlo Kristovo, ale až dosud osvětluje každého člověka přicházejícího na tento svět? Že ono símě slova Božího od trní pohanstva nebylo udušeno, ale že vzrostlo a vydává užitek stonásobný? Nejprvé onomu Otci světel, od něhož každé udělení dobré, každý dar dokonalý pochází, a a pak neunavné horlivosti nábožných předků našich, prvních vlastenců křesťanských, mezi nimiž rozmilý patron náš, svatý Václav, jako hvězda se stkví. Od nábožné báby své u víře Kristově jsa vychován a již jako útlé pachole Kristu oddán, za největší rozkoš

měl, když ve chrámu Páně posluhovati mohl při vznešené obětí Nového Zákona, a dosedna na trůn, žádné větší péče neznal, jako víru Kristovu rozšířiti a upevniti. Kam jeho vlídné žezlo se vztahovalo, tam prchaly tmy pohanské, tam se cvičila mládež v pravém náboženství, tam pnuly se chrámy křesťanské k nebesům, tam zněla chvála pravého Boha. Však jako všudy náboženství Kristovo takřka každou píď pohanské země krví mučennickou si musilo vykoupiti: tak i naše milá vlast neměla za levnější cenu býti vydobyta. On sám, milovaný kníže národa svého — on sám musil býti obětí své lásky ke Kristu a lidu svému.

Ó kdož směl vyřknouti rozsudek smrti nad životem knížecím, nad životem, Kristu a lidu svému jediné obětovaným, když nebylo v celém národu srdce kteréž by netouklo pro knížete svého?

Zde může jedovatý úmysl vraždy klíčiti jediné v srdci matky pohanské; a když nebylo ruky, která by od knížete nebyla jako svázaná mnohou milostí — tuť se nemůže k dýce vražedné vztáhnouti nežli ruka bratrská.

Leží tam poražen rukou bratrovou sv. Václav před oltářem jako druhý Abel. Než »drahá jest před očima Hospodinovýma smrt svatých Jeho.«

Nepomyslil sobě ukrutný Boleslav, že tatáž ruka, která Václavovi s hlavy korunu knížecí strhla, uchystala mu mnohem krásnější korunu mučennickou; nelidská Drahomíra nepomyslila, že tentýž tulich, kterýmž zároveň společně s knížetem chtěla také zavražditi víru Kristovu, že tentýž tulich má raniti smrtelně modloslužebnost, které sama oddána byla.

Smrt, kterou kníže pro náboženství podstoupil, vzbuzuje k stálosti u víře všecky jeho křesťanské poddané; krev mučennická, která pod dýkou vrahovou teče, skropuje zemi vlasteneckou, aby ztučněla, a símě slova Božího by v ní vydávalo užitek stonásobný.

Hle! Drahá jest před očima Hospodinovýma smrt svatých jeho! —

Každému věrnému vlastenci, v jehožto prsou plápolá láska ke Kristu, musí radostněji tlouci srdce při té myšlénce: Svatý Václav byl i mým vlastencem; i má vlasť může poukázati na knížete svého, jenž aby národ svůj oblažil, samospasitelnou víru Kristovu krví svou zpečetil.

Ruku ale na srdce příteli: an se sv. Václavem honosíš, jsi-li pak také hoden Václavovým vlastencem slouti? Činíš-li pak i ty, co v tvé možnosti jest, abys zachoval tu víru Kristovu, pro kterou, by ti ji dochovali, předkové tvoji rádi krev svou vycedili?

Řekneš snad: vždyť již nezuří pohan proti Kristu, Církev již vyvázla ze strašlivé koupele krve.

Ovšem, nemáme již potřebí až do krve odpírati. Zdali ale není to tedy tím větší povinností naší, bychom ten svatý poklad víry, který jsme beze všeho přičinění našeho od nábožných předků obdrželi, tím bedlivěji ostříhali a neporušený zachovali?

Avšak co pravím: »svatý poklad?«

Jak mnoho nalézáme mezi námi křesťanů, kteří víru Kristovu považují za nějaký oděv od předků svých zanechaný, který pro jeho starobylý ráz před lidmi obléci se stydí! Ano, jsou to mnozí, kteří považují víru svou za těžké břemeno jen od jejich předků uložené, které v srdci svém nenávidí, ale jež veřejně složiti se ostýchají. Když pozorujeme smýšlení a jednání tak mnohých křesťanů, zdaliž se nemusíme přiznati, že se počíná v Čechách rozmáhati modloslužebnost mnohem horší a nebezpečnější nežli byla ta, proti které sv. Václav bojoval?

Ty jsi snad zavrhl Krista, a modla, které se nyní klaníš, jest zaslepený, nedozralý rozum tvůj. Ty jsi zavrhl Krista, abys mohl tím lépe sloužiti nikdy nenasycené žádosti peněz. Ty jsi zavrhl Krista, abys se směle obětoval tělesným náruživostem svým.

O vy nesmyslní Čechové! Tak bych volal se svatým Pavlem Gall. 3.: »Vy nesmyslní, (Čechové) kdož vás tak omámil, že jste nebyli povolní pravdě Kristově?«

Ó kéž by toto omámení, kéž by tato ohavná modloslužebnost nikdy se dále a dále nerozšiřovala!

S bolestí však musí pozorovati každý přítel Kristův a člověčenstva, že mizí z Církve Kristovy bývalá horlivost u víře, a že se vkrádá mezi křesťany jakýsi studený duch nevěry, který od rodičův na dítky, od hospodářů na čeládku, od představených na celé obce jako mor přicházeje, veškerou víru v Církvi Kristově otráviti hrozí?

Ó nemá-li vyhynouti naší lehkomyslností víra, bez které nelze líbiti se Bohu a kterou předkové naši svou krví pro nás zakoupili — nemá-li nadarmo vycezená krev mučenníkův proti nám k nebesům volati o pomstu, ó pak musí všickni ti, kteří postaveni jsou jako světlo na vysokém svícnu ve svěřených své péči duších horlivost u víře svým příkladem roznítiti a zachovati.

Anebo řekněte: co jest platno, že se ve školách zahřeje srdce dítek láskou ke Kristu, jestliže pod domácí střechou v rukou vlažných rodičů zase v krátkosti vystydne? Zdaliž budou moci dítky milovati Toho, ke kterémuž u rodičů svých ani jiskry lásky nepozorují? Co prospěje, že se čeládka v chrámech Páně víře a ctnosti učí, jestliže hospodářové svou vlažností víru čeledínů dusí a ctnost jejich kazí?

Což divu, že tací lidé, kteří nikdy doma, ale vždycky jenom v kostele o víře a o ctnosti křesťanské slyší, konečně na tu nešťastnou myšlénku přijdou, že víra a ctnost nikoliv pro život, ale jenom pro kostel jsou?

Co platno konečně, že duchovní pastýř umdlévá u vyučování lidu prostého, jestliže představení obcí svým jednáním ukazují, že se jich učení křesťanské netýká? Což divu, že prostý muž, kterého více příklad nežli slova řídí — že se takový prostý muž konečně rozmrzí, vida, že on sám jediný má pravým křesťanem býti? —

Ó má-li ta horlivost ve víře, kterou se předkové naši tak velice vyznamenávali, opět se navrátiti do Církve — ó pak se

musí ohněm živé víry nejprvé roznítiti srdce všech těch, dle jejichžto příkladu se jiní rádi spravují a řídí; pak musí každý otec ve své rodině, každý hospodář ve svém domě, každý představený ve své obci býti tím, čím byl sv. Václav pro veškeren lid svůj: příkladem nábožnosti a pramenem horlivosti ve víře.

II.

Nebylo tajno sv. Václava, nejmilejší, to, co napsal sv. Pavel I. Tim. 1, 15.: že »konec veškerého náboženství jest láska, pocházející z čistého svědomí a víry neošemetné,« že »kdyby měl člověk víry tolik, až by hory přenášel, a neměl lásky, nic není,« a protož když víru Kristovu rozšířiti a upevniti se snažil, tuť plamen lásky křesťanské v srdci svém živiti neopomenul a staraje se o duchovní dobré svých poddaných, jejich tělesnou blaženost nezanedbával! Letopisové čeští vypravují jedním hlasem, že sv. Václav zemi svou více láskou, než přísností spravoval, že skutky panování svého ne v bezcitném mramoru, ale v srdci svých oblažených poddaných zaznamenal písmem, které ani nejdelší čas nevymaže. Sv. Václav nehleděl své knížecí poklady naplniti zlatem a stříbrem! ale chudí, kterým almužnu uděloval, nazí, které odíval, hladoví, kterým pokrmy uděloval, — to byl ten nejvznešenější poklad — poklad, »který rez nekazí, moli nežerou, ani zlodějové nevykopávají.«

Sv. Václav nemarnil předrahý čas v knížecích radovánkách, v pomíjejících kratochvílích; — ale nemocné těšiti, vězně navštěvovati — to bylo jeho nejmilejší vyražení. Sv. Václav nebažil po vybojování cizích zemí, ale dítky pohanské skrze vyučování pro Krista, nepřátele skrze vysokomyslné odpouštění, všecky poddané skrze štědrost a laskavost sobě získati — toť bylo jeho jediné, ale také to nejkrásnější vítězství. A protož, ač se nestkví jeho jméno mezi slavnými vítězi tohoto světa, ač nevyhlašuje studený mramor budoucím staletím světskou slávu jeho: jméno Václav jest hluboko vryto v srdce všech poddaných, které oblažil; dobrotivost a laskavost jeho vystavěla sobě mezi vlastenci svými památku, která ještě i tenkráte stkvíti se bude, když již všecky památné sochy hrdinství a světské slávy čas dávno byl ztrozkotal.

Ó kéž bychom nalézali mezi nynějšími křesťany i takové, kteří by tímto výborným příkladem našeho svatého vlastence k lásce křesťanské roznítiti se nechali!

Kéž by za příčinou zatvrzelosti naší vůkol hrobu našeho sv. patrona nebylo slyšeti: vzdychání bídných, pláč nešťastných, nářek opuštěných, které upokojiti sv. Václav za svou nejpřednější povinnost považoval!

Zdá se mi ale, jako bych slyšel rozmilou vlasť naši při pohledu na bídu a nouzi tak mnohých opuštěných a na nelaskavost tak mnohých zatvrzelých synů svých hlasitým bědovati hlasem: »Václava není více!« Zarmoucení, které těšíval, chudí, které pod-

poroval, opuštění, kterých se ujímal, vdovy a sirotci, kterých se zastával, opakují jedním hlasem: »Václava není více!«

Ó kéž by tento hlas pronikl srdce tak mnohého boháče, do jehožto prsou útrpnost ještě žádné cesty nenalezla; kéž by probudila z lehkomyslnosti tak mnohého marnotratníka, který raději prohýří statek, kterýmž by bídu tak mnohého potřebného bratra obleviti a zmírniti mohl!

Řekni, kterak můžeš, jsa křesťanem a vlastencem sv. Václava, spokojeně kochati se v hodech, při nichž se sytosť s ošklivostí potkává, dokud snad u dveří tvých leží hladový lazar, jenž by se snad nasytil jenom těmi drobty, které se stolu tvého padají?

Kterak můžeš jako křesťan a jako vlastenec sv. Václava nějaké zalíbení míti v nádherném a stkvostném oděvu, kterého snad více moli nežli ty sám užiji, když vidíš bratra svého, jenž snad skrze nahotu veřejně vystoupiti se stydí? Kterak můžeš s potěšením patřiti na plné skrýše své, dokud znáš jenom jedinou rodinu, která v bídě a nouzi zápasí a hyne? Kterak pak můžeš od jedné rozkoše k druhé, z jednoho plesu pospíchati do druhého, dokavadž jenom jediná slza zármutku ztrápené líce spolubratra tvého rosí?

Neříkej, že nestojí štědrosti tvé otevřeny poklady knížecí; »ó nikdy nebude,« praví sv. Augustin, »nikdy nebude ruka tvá před Bohem prázdná darů, není-li laskavosti prázdné srdce tvé; a komu neschází na dobré vůli, tomu nebude ani scházeti na zásluhách před Bohem.«

Ohlédni se tedy vůkol sebe — a dokavadž vidíš potřebnějšího nežli jsi ty sám — ó pak nezapomínej, že jest to bratr Kristův, že jest to vlastenec svatého Václava, dobrotivosti tvé doporučený.

»Kterak budeš moci,« Tob. 4, 8. »almužnu uděluj: budeš-li míti mnoho, dávej mnoho; jestliže málo míti budeš, také i z mála rád uděluj; poklad zajisté dobrý skládáš sobě ke dnu potřeby.«

Nepřipouštěj, aby odcházel, kdo potřebný jest, prázden ode dveří tvých a pakliže mu ihned skutečnou almužnou pomoci nemůžeš — ó pak můžeš přece útrpností a útěchou bratrskou pozdvihnouti zkormoucenou mysl jeho.

»Rosa«, Sir. 18, 25., »ochlazuje horko a slovem dobrým okřívá srdce zarmoucené.«

* * *

Když ale počne chladnouti v srdci našem láska křesťanská, protože víra naše snad již dávno vystydla, pak rozpomeňme se na patrona našeho sv. Václava; od něho se učme pevné víře, od něho se učme pravé lásce křesťanské.

A protož dříve nežli se skončí slavnost dnešní, přistupmež všichni před oltář jeho a zavažme se vespolek svatou úmluvou, že milovati budeme, co on miloval, že tak jednati budeme, jak on jednával.

Větší úctu nemůžeme prokázati sv. patronu našemu, jako když učiníme tady před jeho obrazem ten svatý slib, že šlepějí jeho věrně následovati chceme.

Patříce tam na obraz jeho, vtiskněme sobě hluboko do srdce, jak mnoho prací, jak mnoho obětí bylo potřebí, jak mnoho nevinné krve musilo téci, dříve než samospasitelná víra naše v pohanské zemi české ujímati se mohla; a učiňmež to pevné předsevzetí, že nechceme lehkomyslně promarniti ten svatý poklad, jejž nám nábožnost našeho sv. knížete zůstavila, ale že chceme vždycky zachovati víru Kristovu čistou a neporušenou, vědouce to, že »jest život věčný, abychom poznali Boha, a kterého On poslal, Ježíše Krista.«

Než víra naše nebudiž podobna hřivně zahrabané, ale hospodařme s ní svědomitě, aby přinesla v rukou našich úroky hojné; světlo víry naší nebudiž zavřené v prsou našich, ale svítiž veřejně v temnostech tohoto světa, aby všickni vlažní křesťané naším příkladem k horlivosti u víře byli povzbuzeni

Víra Kristova rozplameň srdce naše též k lásce (k bližnímu) křesťanské, k lásce, která dobrými, milosrdnými skutky víru nejlépe vyznává, k lásce, podle které lidé poznati mohou, že jsme učenníky Kristovými.

A když bude silná víra, když bude účinlivá láska sídliti v srdci našem, ó tenkráte se s nimi spojí ve svatý trojlístek vyplývající z nich obou naděje křesťanská, naděje, která s důvěrností pozdvihuje oči naše k nebesům, odkudž nám naproti zní ten milostný hlas Boha a soudce našeho:

»Budiž věrný až do smrti a dám tobě korunu života věčného.«

Amen

† Jan Götschner.

Neděle Růžencová.

(Neděle XIII. po Sv. Duchu.)

»Od této chvíle blahoslaviti mě budou všichni národové.«

Tak zvolala v radostném nadšení Rodička Boží, navštívivši svou tetu Alžbětu. A věru nebylo nikdy doby, kdy by národové zapomněli ji blahoslaviti. A kterou případnější modlitbou měli ji blahoslaviti, nežli pozdravem, jejž jí přinesl anděl, k němuž i Duchem Božím nadšená příbuzná se připojila?! Proto již od nejstarších dob křesťané modlitbu »Zdrávas« se modlili, několikrát ji, jako sv. Athanáš, za sebou opakujíce. Poustevníci první doby modlíce se jistý počet »Otčenášů« a »Zdrávasů«, užívali při tom kaménků, což je jaksi počátkem pobožnosti růžencové. Vynálezcem sv. růžence je však sv. Dominik, jak jsem nedávno v životopise tohoto světce se zmínil. Horlivý tento mnich, nemoha ničeho svésti s kacíři, tak zv. Albigenskými, unaven a nešťasten zašel na procházce své do lesa nedaleko Toulusu, kde padl na kolena u vroucí modlitbě. Ve svatém zanícení a vytržení vidí pojednou Rodičku

Boží v průvodu tří královen, z nichž jedna oděna byla bíle, druhá červeně, třetí v zlatohávu, každá pak z nich měla kolem sebe padesát panen. Blahoslavená Panna sama vyložila sv. Dominiku jeho vidění, řkouc, tři královny, že představují tři růžence, padesát panen pak padesát »Zdrávasů« v každém z nich a roucho bílé pak že znamená tajemství jeho početí a narození, červené utrpení a smrt, zlaté jeho zmrtvýchvstání a jeho oslavení. »Zaveď tuto modlitbu!« dodala, a »zbloudilí budou obráceni.« Potěšen vracel se sv. Dominik k městu, kde počaly zvony slavně hlaholiti. Lid nemoha si to v tuto neurčitou hodinu vysvětliti, spěchal do chrámu, kde sv. Dominik klečel již na kazatelně. Vysvětliv modlitbu růžencovou, počal se ji modliti s lidem, jemuž se tak zalíbila, že odtud po celém světě rozšířena byla. R. 1571 svedena byla pověstná bitva námořní mezi Turky a křesťany; ač slabší, udeřil Don Juan de Austria na Turky, proti jichž loďstvu se zdvihl prudký vítr, a porazil je na hlavu, takže 130 lodí jejich bylo zajato a na 15.000 křesťanů ze zajetí vysvobozeno.

Bylo to týž den, kdy v Římě a po celém světě křesťanském konaly spolky růžencové z nařízení papeže slavné průvody prosebné za vítězství křesťanstva: Od té doby rozšířily se tyto spolky ještě více a do litanie loretánské přidána prosba: »pomocnice křesťanů« Jsou krajiny, kde sv. růženec těší se zvláštní oblibě, a v zemích alpských neviděti křesťanské paní a dívky v kostele jinak, než s růžencem na ruce. Když jsem byl u audience u sv. Otce, viděl jsem tam státi rodinu knížecí, paní pak a dcery držely v rukce každá svazek růženců, jež po audienci odevzdaly komorníku, který je odnesl za sv. otcem k posvěcení.

Ejhle, jaké vážnosti těší se sv. růženec i v rodinách nejvyšších! Jen u nás najdou se lidé, jimž modlitba růžencová zdá se býti malichernou, ba hloupou, protože se doporoučí zvláště lidem, kteří neumí se v knížkách modliti. A přece, jak důmyslná a krásná je modlitba tato! Když slavný hrdina jenerál Radecký porazil Karla Alberta a obsadil zámek Monzu, dovolil, aby posádka vojenská směla se po libosti procházeti v tamějším nádherném parku. Jednou seděl starý hrdina na lavičce, když se blížilo několik vojáků. Aby se vyhnul zbytečné vojenské poctě, ustoupil na stranu a z úkrytu vidí, že se vojáci u lavičky zastavili a něčemu že se smějí. Vystoupil a táže se, co by to měli a tu jeden z nich ukazuje mu s posměchem růženec, jejž dle jejich mínění některý hloupý voják tam zapomněl. »Dejte sem!« praví starý jenerál, »náleží mně« a vojáci, jako opařeni, vzdavše vojenskou čest, ustoupili. Jeden z nejslavnějších vůdců rakouských hledal tedy a nalézal posily v modlitbě růžencové; kdyby dnešní pokolení krásným příkladem se řídilo, jistě na své vážnosti ničeho by neztratilo, naopak, bylo by snad v mnohém ohledu šťastnější a spokojenější.

V sobotu máme svátek sv. Františka Borgiáše, světce, který pocházel z rodu vévodů gandiských a narodil se r. 1510 ve Španělsku. Zasnoubil se s nábožnou a ctnostnou Eleonorou de Castro, příbuznou krále portugalského a důvěrnou přítelkyní císařovny Isabely

a chotě jejího Karla V. Sv. František Borgiáš stal se nejvyšším hofmistrem císařovny a když tato náhle zemřela, provázel její mrtvolu do Granady, kde měla v královské hrobce býti uložena. Sv. František viděl mrtvolu krásné druhdy ženy a změna, jež se s ní za 8 dní stala, působila na něho tak, že učinil slib, vstoupiti do stavu duchovního, kdyby mu měla jeho manželka zemříti. To se mimo nadání za deset let stalo a sv. František, jenž se mezi tím stal místokrálem v Katalonii, myslil vážně na vyplnění svého slibu a opravdu odhodlal se k tomuto vážnému kroku tři léta později, když byl své záležitosti osobní urovnal a své statky nejstaršímu synu svému odevzdal. Jako 40letý muž odebral se roku 1550 do Říma, opovrhnuv bohatstvím i důstojenstvím, složil u generála Jesuitů sv. Ignáce z Loyoly generální zpověď se žádostí za přijetí do řádu. Papež zdržoval ho v Římě, chtěje ho učiniti kardinálem, avšak sv. František ušel do Ognáty, kde vstoupil do chudého kláštera jesuitského, kde také roku následujícího sloužil první mši sv. u přítomnosti svých synů. Co od té doby sv. František konal a působil, nebudu láskám vaším vyličovati, podotýkám pouze, že nebylo jedné truchlivé události v panovnických rodinách evropských, kde by nevystoupil jako těšitel a jediného poklesku, kde by nepřevzal úlohu karatele. Znova a znova nabízeli mu v Římě klobouk kardinálský, avšak sv. František ve své pokoře nepřijal, nýbrž spokojil se s úřadem superiora v řádu, k němuž náležel. Jako taký navštívil všecky řády, všude opravoval a zařizoval a rozšiřoval, takže jemu patří největší zásluha o zvelebení řádu jesuitského. Když r. 1565 zemřel generál řádu, Leinez, stal se sv. František jeho nástupcem a byl jím až do r. 1572, kdy blaženě se slovy: »nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova svého v pokoji«, v téže jizbě, jako sv. Ignác a jako Leinez, ducha svého vypustil.

Bylo to rok po bitvě u Lepanta a sv. Františku patří zásluha, že ono loďstvo proti Turkům vypraveno bylo. Sv. František byl též předním účastníkem na sněmě tridentském. Padesát let po smrti byl vyhlášen za svatého a jeho tělo přenešeno od vnuků do Španěl.

Sv. František byl horlivým ctitelem modlitby růžencové jako všickni stateční a zbožní předkové. Oni vykonali tak slavné činy a sv. růženec nebyl jim na překážku, nýbrž podporou. Nenechejme se svésti pošklebkem světáků a nevěrců, kteří této krásné modlitby neznají a z neznalosti ji v posměch uvádějí, nýbrž za příkladem velikých mužů, o nichž jsem vám dnes se zmínil, modleme se rádi a zbožně, zvláště v tomto měsíci říjnu, sv. růženec a i my čerpati budeme z modlitby této pomoc, útěchu a posilu v nesnázích a bojích vezdejšího života. Amen. *Josef Kousal.*

Řeči příležitostné

Řeč při požehnání padesátiletého manželství.

Bylo to dne 4. února 1852, když jste, rozmilí druhosvatebčané, poprvé jako snoubenci v květu mládí stáli u stupňův tohoto oltáře, žádajíce, aby sňatek váš manželský požehnán byl. Tenkráte jistě jste se nenadáli, že po 50 letech, dlouhém půl věku opět zdrávi a čili stanete u týchž stupňů oltáře, abyste z ruky kněžské přijali jubilejní požehnání svého sňatku manželského. Půl století minulo a manželství vaše dosud ničím a nikým nerozdvojeno. Podívejte se do světa, kolik naleznete v širém okolí případů, aby manželství trvalo 50 let. Kde v okolí naleznete takové manželské dvojice? Vy zdrávi však dosud, vy čilými jste. Ach, vzpomeňte, kde jsou všichni ti, kteří vás tenkráte do chrámu Páně doprovázeli, kde jsou přátelé vaši, příbuzní, kteří veselí a radost s vámi sdíleli? Kde jest ten kněz, který tenkráte vám požehnal? I přemnozí z těch, kteří po vás se narodili, po vás do stavu manželského vstoupili, již dokonali pozemskou svoji pouť. Smrt rozvedla již mnohá manželstva tohoto půlstoletí. Mnohá manželka oplakává jako vdova opuštěná manžela svého a mnohý manžel manželku svou. Mnohý syn, mnohá dcera na hrobě otce svého, matky své lká, modlíc se za spásu duší jejich; vaši synové, vaše dcery však dosud těší se s vámi, majíce vás ve středu svém. Mnohý otec, mnohá matka opuštěni jsou na tomto světě, vy však dosud žijete v kruhu svých dítek a vnuků. Jaká to milost od Boha, Otce všemocného. Vy přežili jste všecky a dočkali jste se dne dnešního, dne věru pro vás slavnostního a zároveň čestného.

Dočkali jste se stáří vysokého, stáří vzácného. Kolik pak lidí v osadě naší honosí se stářím vaším? A kdo dnes z celé farnosti naší s vámi může říci: dnes jest tomu 50 let, co jsme svoji. Slavný a čestný jest den dnešní pro vás, milí druhosvatebníci, a já jsem jist, že se mnou i všichni v chrámu Páně přítomní sdílejí radost vaši, že s úctou pohlížejí k šedinám vašim, vždyť znajíce vás, ví všichni, že dlouhý věk váš jen Boží odměnou jest za počestný, bohabojný a zbožný život váš.

Když před 50 lety před oltářem Páně jste stáli, abyste navždy sobě oddáni byli, tenkráte jistě prosili jste Boha, aby svou milostí vás provázel v žití vašem, aby hojně požehnal vám, aby posily dodal vám, byste veliké a těžké povinnosti stavu manželského dobře a svědomitě plniti, dítky své ctnostně a zbožně vychovávati a sobě vespolek k štěstí, blahu a spokojenosti pomáhati mohli.

Proč přišli jste, milí druhosvatebníci, dnes do chrámu Páně? Proto, abyste podruhé přijali požehnání sňatku svého a zároveň Bohu poděkovali za vše, zač jste tenkráte prosili, abyste poděkovali za tu milost, která vás po 50 let pouti vaší vodila, sílila a

chránila, Pánu Bohu, neboť on dárcem všeho dobra, on řiditelem života.

Ano, děkujte Otci nebeskému a spolu Jej proste, aby i na dále se Svou milostí zůstával s vámi, vás na dále chránil a opatroval a ten zbytek života vašeho šťastně a spokojeně dokončiti vám popřál.

Však i vy, milí druhosvatebníci, dnešního dne něco slibte Pánu Bohu. Slibte Mu zde před oltářem Jeho, že zbytek života svého jen Jemu věnovati chcete. Ano, buďte až do konce života svého pravými křesťanskými manželi v modlitbě, s modlitbou vstávejte, s modlitbou k odpočinku se ubírejte, prosíce společně Boha, aby vše zlé od vás odvrátil. Buďte až do konce pravými křesťanskými manželi, pokud síly vaše stačí, návštěvou služeb Božích. Buďte v pravdě křesťanskými manželi i přijímáním sv. svátostí. Buďte křesťany pravými v domácnosti, tak, abyste dítkám, vnukům, čeledi křesťanský mrav vštěpovali a všude dobrý příklad dávajíce a napomínajíce, jich k Bohu a ke spáse vedli. Buďte křesťany pravými až Bohu se zalíbí na vás seslati nemoc a snad uvrhnouti na lůžko smrtelné. Víte, kde máte hledati útěchy a úlevy. Pohleďte k Bohu, na kříž Páně a od trpícího Spasitele učte se volati: »Otče, ne má, ale Tvá vůle se staň!« Jste křesťany a proto dokončete ten zbytek žití svého jak se na křesťany sluší. Čím více hlava vaše kloniti se bude k zemi, v níž se nám všem chystá odpočinutí, tím více srdce své pozdvihujte k nebesům, kde odplata hojná připravena jest za každou ctnost. Nikdy a ničím nedejte se zviklati ve své pevné důvěře v Boha všemohoucího.

Láska kdysi vás přivedla k sobě, milí druhosvatebníci, v lásce jste si podali ruce k věčnému svazku lásky. Ó zachovejte tuto lásku po zbytek života svého v nezkalené něžnosti a vroucnosti, zachovejte ji v štěstí i neštěstí, v radosti i žalosti.

Ještě obracím se k vám, zde přítomné dítky, vnukové a vnučky těchto druhosvatebčanů. Hle, rodičové vaši staří, hle, dědoušek váš a babička vaše! I pro vás dnešní den jest dnem čestným a slavným. Nuže, poklekněte spolu s nimi zde před oltářem a s nimi Bohu díky vzdávejte a zároveň Bohu zde slibte, že chcete svědomitým plněním čtvrtého přikázaní Božího zasloužiti sobě onoho požehnání, jehož dobří synové a dcery účastnými se stávají. Ctěte, synové a dcery, rodiče své, vnukové a vnučky dědouška svého a babičku, milujte jich, buďte jich poslušni, ošetřujte a opatrujte jich jako oko v hlavě až do posledního vzdechu jich života. Nezarmucujte jich nikterak. Usnadňujte jim obtíže jejich stáří přívětivostí, láskou a trpělivostí. Oni pak budou se srdcem vděčným modliti se za vás, Bůh požehná pak vám, provázeti vás bude po cestách života vašeho milostí svou, abyste i vy ve zdraví dočkali se stáří i slavnosti podobné.

Já pak, milý stařečku a milá stařenko, k dnešní slavnosti přeji vám: Bůh popřej vám hojného zdraví, Bůh popřej vám ve štěstí a spokojenosti stráviti zbytek života vašeho, Otec nebeský provázej vás Svým požehnáním. Amen.

Frant. Čech, koop. v Šaratcích (Morava).

LISTY KATECHETICKÉ.

O bytnosti Boží.

Myšlénka, která nás k sepsání této stati přivedla, jest vznešenost předmětu, kterým se nejslovutnější bohoslovci zabývali a zabývati budou. O věci pak vznešené aspoň něco poznati, má býti každému milé. Myšlénka, která nás při tom doprovází, jest bázeň a strach, abychom pojednání šťastně ukončili, neboť o bytnosti Boží dalo by se do nekonečna psáti. »Moře nevypiješ, Boha nepřemůžeš,« praví přísloví. Potěšitelné při tom jest, že vlastně všichni ku patření bytnosti Boží povoláni jsme a s pomocí Boží k tomu jedenkráte dospějeme. Nabádají-li pak světští spisovatelé své žáky, aby neustále obraceli mysl svou k onomu nevyzpytatelnému pramenu všeho bytí, že to jest prvním krokem k moudrosti; jestliže po způsobu gnostiků modlí se k »Neznámému« a ve spojení s »Ním« vyhledávají svou víru i blaženost: nebude snad od místa promluviti za vůdcovství sv. Augustina a sv. Tomáše Aq. o bytnosti Boží ke čtenářům, kteří mají daleko vznešenější pojem o Bohu skrze nadpřirozenou víru, nežli naše vlastní nedostatečnost dokázati může.

Sv. Augustin praví (VII. de Trin. c. 4): Verius cogitatur Deus, quam dicitur; et verius est, quam cogitatur. Tato slova mají sloužiti za stupně poznání bytnosti Boží. Dle nich jest nejméně dokonalý způsob *poznání bytnosti Boží pomocí názvosloví.* Dle toho vyjadřují různí národové bytnost Boha více méně dokonale dle vlastního náboženského přesvědčení. Nejdokonalejší označení bytnosti Boží jménem nacházíme u národa vyvoleného. Jehova to znamená Své Bytnosti bytí čili Jsoucnost svým bytem bytující. Ale i slovanské názvy vyjadřují bytnost Boha dosti trefně, uvážíme-li, že v slově »Bůh« názorně jaksi zahalenu poznáváme Samu Nejsvětější Trojici Boží, nejdokonalejší to způsob známosti bytnosti Boží. Jakákoliv jména Boha jsou však jen nedostatečným vnějším, hmotným vyjádřením skrytého, tajuplného slova nevyslovitelného, jakým bytnost Boží jest.

Majíť totiž všecka slova, jak praví sv. Tomáš, kterých užíváme k pojmenování bytnosti Boží tu nedokonalost, že se jimi

vyjadřuje, byť by co do významu svého jedině Bohu příslušela, přece co do vnějšího označení spíše bytnost věcí stvořených. Tak Dobro, Moudrost, Pravda, Moc, Spravedlnost atd. podobná jména, byť by ve vlastním slova smyslu vyjadřovala popředně to, co Bůh jest, a tudíž Mu právem příslušela; přece u výrazu svém přichází tu spolu k označení individualita lidská aneb cosť věcí stvořených, nedokonalost, slabost, časnost, omezenost atd. Z té příčiny nelze žádnému pojmenování bytnosti Boží dávati přednost jako způsobilejšímu k vyjádření bytnosti Boží, jaká popředně jest. Jménem označujeme kladným způsobem, o čem ve skutečnosti toliko zápornou vědomost o bytnosti Boží máme; aneb záporným způsobem vyjadřujeme pouze o bytnosti Boží to, co úplně kladně poznati nikdy nemůžeme. Proto praví sv. Augustin v této věci: Nikdo nechtěj ode mne kladně zvěděti, o čem toliko zápornou vědomost míti mohu, leda by se chtěl spokojiti s učením, aby cestou záporu dospěl k částečnému přibližnému poznání věci, kterou že kladně naprosto nikdo z lidí poznati nemůže, předem věděti musí.

A tak z názvosloví Boha ani nejslavnějších učitelů bohosloví o bytnosti Boží dokonalého pojmu dodělati se nikdo nemůže. Veškerá známost bytnosti Boha z názvosloví získaná u výrazu svém jest více hmotnoslovná. Duch lidský činný chce míti dokonalejší známost bytnosti Boží nežli z pouhého názvosloví a tuto známost neprostředkuje mu pouhé jméno, nýbrž jisté idee, které v duši své nachází a o které se bezpečně opírati může a tak k druhému stupni: *k bytoslovnému poznání bytnosti Boží* dospívá. Tato známost bytnosti Boží jest každému člověku vrozena, ačkoliv tvrditi nelze, že by každý člověk tuto známost skutečně měl. Člověk má totiž vrozenou schopnost netoliko poznati bytnost Boží, nýbrž i z ní se radovati a v ní jedenkráte svou úplnou blaženost dojíti. Leč i tu mnohé obtíže se naskytují. Nedovede každý člověk náležitě duchem činným býti a k čemu schopnost má i v kon poznání bytnosti Boží přivésti. Při tomto způsobu poznávacím duch lidský musí náležitě nejenom věci kolem sebe ale i sebe sama pozorovati, idee získané aneb objevené srovnávati, souditi. Nebezpečí pak duchu lidskému hrozí při tom, že se nerad spokojuje vědomostmi zápornými, kterých o bytnosti Boží získal, nýbrž že chce kladně dospěti k tomu, aby poznal »co bytnost Boží jest« raději nežli »co není«. Duch pyšný pak namnoze poznáním kladným své bytnosti chce se stotožňovati s bytností Boží, chce býti Bohem. Ovšem pohodlněji se kráčí cestou volnou kladnosti, nežli trnitou cestou omezování záporem. Ký tedy div, že na této cestě mnozí poklesli a že i poznání bytnosti Boží ontologické čili bytoslovné má své nedokonalosti. Základem tohoto poznání jest známost jistoty Boží.

Jelikož věta že »Bůh jest« sama sebou jest známa a jsoucnost Boha dokázatelna, jeví se obsah otázky »co Bůh jest« pouze jako pokračování u větší známosti Boha. Při tom se předpokládá jednak, že myšlení naše samo sebou poskytuje záruku jistoty,

jednak že uznán jest vztah, který mezi věcmi smyslnými a duchovými panuje. Bez tohoto dvojího uznání, kteréžto druhé upírá traditionalismus, nebylo by možno přijíti k ontologickému poznání bytnosti Boží. Pro velké množství věcí stvořených a jich vztahů k věcem duchovým nelze se diviti, že tento způsob poznávací bytnost Boží jest nejplodnější. Mluvíme dokonce o rozsahu a intensitě poznání bytnosti Boží, ano v uvážení náležitém analogické mluvy přikročujeme i k definici (!?) bytnosti Boží. Touto cestou ontologického poznání bytnosti Boží užívá se věcí stvořených, najmě ducha lidského k rozpoznání bytnosti Boží, jako nejdokonalejší bytosti duchové. Ono prostředí však, skrze které z hmotnoslovných představ duch lidský přichází ku poznání duchovní podstaty božské jest rozličné. U sv. Augustina byla to představa »všudypřítomnosti«, skrze kterou se vymotal z bludných hmotných představ k poznání duchové podstaty Boha. Podobně může jiný skrze poznání dobra, pokud ve věcech stvořených se nachází, přijíti k bytoslovnému poznání bytnosti Boží. Ono dobro, pokud jest, byť veškeré dokonalosti v sobě mající, nemůže jinak nežli jako bytnost Boží sama pojímáno býti, která se nám tu takto zjevuje. Opět jiný, který uvažuje o počátku a konci všech věcí stvořených, nemůže bytnost Boží jinak nežli jako věčnost mysliti, a tak ontologického poznání bytnosti Boží se dodělati. Podobně se to má s pojmy svatosti a blaženosti, které jako vnitřní pokoj duše aneb jako vnější úkaz ducha činně poznává a tím k ontologickému poznání bytnosti Boží přichází. Též přicházíme ku poznání bytnosti Boží skrze poznání milosrdenství, patříme-li, kterak ona dobrota, která sebe ve stvořených věcech rozdává; svou láskou netoliko dobré ale i zlé zahrnuje. A tak i pravda, která zaplašuje klam a lež ze srdcí lidských, ku poznání bytnosti Boha přivádí. Všecka pak sláva, která se ve stvoření ukazuje, nemůže jinak na ducha lidského činného účinkovat, nežli že se mu sama bytnost Boží ku poznání podává. Zajímavo jest, že sv. Tomáš Aq. od složitosti věcí stvořených vycházeje, skrze nabytou představu »jednoduchosti« ku poznání bytnosti Boží přichází, jak o tom široce v osmi článcích ve své učebnici bohosloví v části prvé v otázce třetí pojednává. A tak se to má se všemi vlastnostmi Božími, že nám jednotlivě aneb v celku podávají prostředí, skrze které bytnost Boží ve svém rozsahu jako duchová od ducha lidského poznána býti může. Za našich časů, kdy zvláště v Německu oproti falešnému ontologismu katoličtí theologové bojují, jeví se u nich bytoslovné poznání Boha skrze intensivní poznání života duše. Ký div, že ze svého polemického stanoviska snaží se skrze intelligenci duševní dosíci netoliko pojmu bytnosti Boží, nýbrž i pomocí aseity dospěti dokonce i k definici (!?) bytnosti Boží.

Jest to vůbec známkou jisté doby, že pěstováním dušesloví též i poznání bytoslovné bytnosti Boží na své intensitě získává a zanedbáním psychologie i bludy ohledně duchové podstaty Boží se rozšiřují.

Nejdokonalejší způsob poznání bytnosti Boží jest ten, kdy

Bůh skrze *zjevení se nejsvětější Trojice Boží* Sebe Sama člověku poznati se dal a doposud poznati se dává nadpřirozeným způsobem. To se děje konem aneb habitem nadpřirozené víry, skrze posvěcující milost Boží, skrze Boží synovství adoptivní, skrze bydlícího v nás Ducha Svatého, skrze přijímání nejsvětějšího těla Syna Božího. Konečně pak skrze lumen gloriae přijde člověk k nejdokonalejšímu poznání, to jest k patření bytnosti Boha, jak Bůh jest, ale i též k blaženému požívání Boha ve slávě věčné. Verius Deus est, quam cogitatur. (S. Aug. l. c.)

Václav Lefler, farář na Makové.

LISTY VĚDECKÉ.

Něco o pastorálce a našem studiu.

Načrtl Dr. Jan Nep. Jindra.

Doby kritické — ovzduší nejasné — půda sopečná! Na jeviště činnosti veřejné vstupuje mladý kněz, pln jsa nadšení, pln ideálů, pln naděje. Celý, celičký svět rád by získal Kristu, nebe rád by zalidnil, duše nesmrtelné vyrval věčné smrti. Nastává práce neúmorná, avšak i boj zuří na stranách všech. Uvésti pak mladého kněze na kolbiště práce světové a prakticky vyzbrojiti jej k vítěznému boji *chce pastorálka.* I nedivno tudíž, že postupem času vzrostla látka učebná měrou vrchovatou, takže i za normálních poměrů není možno, by vše podáváno bylo v rozsahu úplném. Jestli kdo, tak jistě každý pastoralista rád vítá snahy, pokud ovšem stojí na stanovisku správném, jimž ve »Hlídce« (Brno 1903) věnována stať: »*Jak zjednodušiti a prohloubiti vyučování theologické?*«

První a stěžejní otázka, hledíme-li pouze k věcem, jež vytknuty o pastorálce (Hlídka, roč. XX. č. 5. 1903, str. 354—357), jest, stanoviti, *co vše do pastorálky patří.* V této příčině názory pana autora nejsou jasny.

1. »Jak nyní pastorálka jest uspořádána .... je vlastně konglomerátem jednotlivých věd, jakýmsi odborným naučným slovníkem.« Zde účelně zapomíná se na *systém*, kterým liší se pastorálka podstatně. Praktické vědy jednotlivé nejsou tu osamocené jako jednotlivá hesla odborného slovníku, nýbrž podány v určité soustavě.

Mimo to i uvážiti třeba, co vše vědeckým apparátem možno nazvati, hledíce k jednomu odboru, k jednotlivé vědě.

Již povrchní pohled na pastorálku dokazuje, že oněch věd nepěstuje jako věd, nýbrž užívá *výsledků* jiných věd. Proto nikde nedokazuje, námitek nevyvrací. — Přejímá pouze ke svému účelu to, čeho z jiných věd potřebuje a učí prakticky applikovati všeho dle svého účelu. A právě tato *applikace* jest duší její, ji vykládá, ji hájí proti praxím jiným.

2. »Zvláštním účelem pastorálky, jak její jméno ukazuje, jest »*cura animarum v celém rozsahu.*« — Ve slovech těchto jest právě veliká nejasnost. Pan autor chce zjednodušiti pastorálku a nyní svým výrokem rozsah jenom rozšířil. Běží-li de cura animarum *v celém rozsahu*, pak nutno v pastorálce vykládati i celou psychologii a psychiatrii, didaktiku i paedagogiku a spoustu věd jiných, neboť toho všeho domáhá se slovo »cura animarum *v celém rozsahu.*«

3. Do pastorálky prý pouze patří »*přemýšleti*, jakých *prostředků* nejlépe by se uchopil« (duchovní pastýř) a *je ustanoviti*, na př. slovo, modlitbu, příklad a pod. Nepatří však do pastorálky »jak dále to slovo, ta modlitba a pod. se mají zaříditi.« — Uvedený názor jest jistě ukvapený a pan autor vlastně mu ani sám nevěří. Již dva řádky na to činí závěr, kterýž nijak neodpovídá soudu uvedenému. Píšeť takto: »Je z toho vidět, že pastorálce jde hlavně o to, vyzkoumati, jak ty duchovní správce **nejlépe působil** na své okolí, ustanoviti *nejvhodnější* plány pro dosažení pastorálních výsledků« — to znamená asi tolik — pastorálka má sice poukázati na nejvhodnější prostředky, ale musí také naučiti, jak *nejvhodněji* zvolené prostředky applikovati mohu. S tohoto stanoviska mám za to, že *homiletiku* a j. vyloučiti *naprosto*, není požadavkem oprávněným. — *Nauku o řečnictví* možno právem vypustiti z pastorálky, ale řečnictví pastýřské neboli homiletiku nikdy. Jest sice pravda, že jednotlivé odbory pastorální, jsou zvlášt pěstovány, jako na př. katechetika, ale z toho nijak nenásleduje, že by do pastorálky nepatřily.

4. Praví-li se na str. 356.: »Úkolem pastorálky jest celková činnost kněze v některém zvláštním prostředí. Proto musí prostředí to nejdříve seznati a dle toho působnost svoji zaříditi. A k tomu právě je pastorálka hned *od svého počátku u sv. Otců*«, třeba litovati, že není udáno, který sv. Otec v tom duchu pracoval, jak přítomná reforma se domáhá. Béřu-li do ruky práci velikého patriarchy naší pastorálky, *sv. Řehoře* — »*Liber regulae pastoralis*«, s bolem vyznati musím: »Jakým právem dovolává se reformní doba naše autorit tak vážných, když jest přesvědčena anebo aspoň přesvědčiti se může, že autority ty o věcech **jinak** soudí.« — Vždyť jest to právě sv. Řehoř, který tolik a tak krásně napsal o věcech homiletických v uvedeném spise a nyní by měl snad býti citován za svědka k názorům opáčným? Z té příčiny jménem pravdy a spravedlnosti vyzývám, aby pan autor uvedl ony sv. Otce, z nichž čerpal názory o své pastorálce. Jinak třeba míti celé tvrzení za pozlátkovou frási na oklamání čtenářů vyslovenou.

5. Každá věda čerpá z věd jiných, *uvádějíc prostě*, čeho k *úplnosti* pokládá za dobré. Tak asi stalo se s mnohými věcmi, o nichž bychom, přesně soudíce, uznali, že nepatří do pastorálky na př. popis celého ritu některého, případně historický jeho vývoj a rozsáhlý výklad. Totéž bychom řekli i o vedení matrik, o správě jmění církevního a pod. Ale i na druhé straně nutno uznati, že *nynější* pastorace bez věcí uvedených se neobejde a proto jaksi

do pastorálky *nynější* přece zařaděny býti *mohou*, ač-li zachována míra co možná nejskrovnější: Říci to nejnutnější pro praxi a vyhnouti se všem planým theoriím.

6. Běží-li dále o vyloučení jistých věcí z pastorálky a o snahu pěstovati je samostatně, pak myslím, není na místě mluviti »*o zjednodušení*« vyučování theologického. Zjednodušiti znamená, z více částí učiniti částí méně, ze složitého činiti méně složité, jdu-li však postupem obráceným, mohu mluviti pouze o *rozčástění* vyučování theologického. A tu jest jistě vážná otázka, zda bychom, rozčástíce jednotlivý odbor, pěstovali jeho zjednodušení. Byly by *snad* jednotlivosti podávány *důkladněji*, ale těžko bylo by se vyhnouti tomu, co pan autor jinde tvrdí, »že opakuje se tu mnoho látky zbytečně několikrát po sobě« (str. 357) — Čím více odborů, tím více úvodů, tím více *rozličných* rozdělení látky, tím větší chaos v duších mladistvých! *I myslím, že by mnohem lépe bylo posloužено pastorálce, kdyby počet hodin pro přednášky byl přiměřeněji upraven a na př. stanoveno aspoň patnáct hodin.* Rozumný professor dovede vypustiti, co pro pastoraci jest bezvýznamné, i kdyby užíval knihy učebné, jež v některých věcech pravé míry nedodržuje. Jistě přisvědčí pan autor, vzpomene-li si na svého učitele v pastorálce na Jeho bisk. Milost † ndp. Eduarda Jana Nep. Brynycha. A právě s tohoto stanoviska měla býti psána recense a ne dle mrtvé litery; neboť žádná kniha není tak brzy zastaralou jako pastorálka.

Jest ovšem modou přidávati nové předměty do našeho studia theologického (na př. sociologii), ale tím dle mého soudu se věci dobré nijak neposlouží. Proč nezavede se úplně *philosophia moralis*, jež určitě a jasně vykládá jus politicum, tedy naši sociologii?... Tím ovšem jeví se snaha odpomoci nedostatkům, ale proč nesáhne se až ke kořenu?

I »Věstník katolického duchovenstva« (III. r. č. 14. ze dne 10. dubna 1903) přináší názor o »*professuře farního úřadování*« od děkana L. D. — Článek onen nás ve mnohém překvapuje. Co souditi o tvrzení, »že u nás beze vší předcházející praxe stane se *každý* (!?) hned chefem, který se musí pomocí různých rádců a slohů teprve sám zaučovati farnímu úřadování«? Jest smělým soudem říci o kaplanu, že »o farním úřadování nemá ani ponětí.« Konečně velmi nebratrsky znějí slova: »K různým úřadům přicházejí různá podání od farních úřadů, která u úředníků výsměch budí a pro svoji nedostatečnou formu i obsah klerus nemálo diskreditují a jemu nijak úctu nemnoží.« Tu ptám se: nediskreditují-li nás tato slova v našem časopise? Množí-li tato slova úctu ke kleru? — A klerus má k tomu mlčeti? — Jsem oprávněn pro jednotlivce kaceřovati farní úřady? Ba ani tomu nevěřím, že by mladý kněz napsal tak směšně farní listinu — — — Než zde běželo pouze o důkaz nutnosti, zříditi *professuru farního úřadování* při každé fakultě bohoslovecké a při každém bohosloveckém ústavě. Věc sama byla by ovšem prospěšná a doporučovala by se vážným úvahám. Nutnosti však naprosté neuznáváme, poněvadž

nejlepším »professorem farního úřadování« *může býti* mladému knězi bratrský farář a jistě byl by i tenkráte, kdyby taková professura i zřízena byla.

Na konec pan navrhovatel praví: »Professor tento by musil míti nejenom náležitou vědomost, nýbrž i náležitou praxi, a to pravíme s důrazem, neboť namnoze vládne názor, že k takovým věcem třeba jen doktorátu a na praxi se skoro pranic nehledí i při odborech majících praktickou stránku, což se protiví stávajícím zákonům, které vyžadují především habilitu pro předmět a nikoli doktorátu, a tato věc pak nese za sebou nemalou škodu . . .« Jest znáti, že pan autor nepřeje mnoho doktorům, utvořiv si názor, jakoby doktor nesměl ani míti náležité praxe, což by se mu v přítomné otázce mohlo státi osudným. Dnes totiž, jak jest běh věcí, byl by nejvážnějším kandidátem professury navrhované, poněvadž jest praktikem od kosti. Za několik let po klopotných studiích nabyl by — posito — doktorátu, a hle! — pro tu jedinou příčinu, že jest doktorem uznán za nezpůsobilého pro odbor praktický. Co by tomu asi říkal? Co nemáš sám rád . . .! Sapienti sat. Toto bezduché rýpání do doktorátu by mohlo konečně jednou přestati. Či snad i toto má býti signum charitatis sacerdotalis?

7. Vzhledem ku pastorálce jest podán dále návrh o rozdělení na obecnou a zvláštní. Do zvláštní by patřilo to, co platí jen pro jednotlivé stavy, spolky atd. Pak by na př. I. 162. 188. 201. a pod. věci patřily do zvláštního dílu.« Míní se tu snad § 22. »Farní úřad před právem občanským a jeho styky s jinými úřady veřejnými«; § 25. II. »Soukromý život duchovního správce«, nebo něco z »pastýřské horlivosti« a pod. — Když toto bylo uváženo, není možno pochybovati, že by pan autor sám napsal článek o methodických vadách takové knihy, jež by dle uvedeného názoru byla sepsána. Řekl by asi, »že napřed jest řeč o činnosti pastýřské a pak teprve o osobě pastýřově.« A my bychom mu dali i tu za pravdu; poněvadž je v tom kus logiky.

Ostatně nelze tuto věc tak jednoduše odbýti. Kdo jen poněkud rozváží vše, uzná, jak by nesnadno bylo navrhované rozdělení, kdyby látka měla býti vyčerpána náležitě. Tu nedostačí označiti nejasně tu kterou partii. Obtíže ty jsou znatelny všude.

V této příčině bylo by lépe každý odbor pastorální děliti na část obecnou a zvláštní, tak na př. byla by homiletika obecná a zvláštní, zpovědnice obecná a zvláštní atd. A toto jest vlastně již ve mnohých knihách provedeno. Při některých odborech nejsou sice ony části označeny, ale postup v témž duchu proveden.

Jdouce o krok dále, hrozíme se toho, kdyby označené části zvláštní měly býti spojeny *v pastorálku* zvláštní; neboť taková kniha byla by hotové monstrum — i kdyby všichni oprávcové pro ni hlasovali.

Kdyby běželo o pastorálku obecnou a zvláštní, mohli bychom i ve Skočdopolově »Příruční knize boh. pastýřského« (1890) obě části rozeznati. První kniha totiž »o základech pastorace« jest obecnou částí ke všem knihám ostatním, jež by byly zvláštní pa-

storálkou. A hle! To, co uvádí se v části obecné, pak kritik klade do části zvláštní.

8. »Biřmování dáti lépe dle nynější praxe za nejsvětější Svátost oltářní.« Pak by ovšem i *svátost pokání* musila býti vykládána dříve, abychom postupovali dle nynější praxe. Avšak toto není možno vykládati za chybu methodickou, poněvadž učebná kniha sleduje názor jiný a to zcela důsledně.

9. Co se praví o zbytečnosti, podrobně uváděti synodu provinciální, nelze uznati za správné. Jestiť kniha v prvé řadě psána pro alumny, kteří, studujíce, nemají *ustavičně* po ruce synody provinciální. Praví-li se, že »každý kněz *má* přece *míti* synodu,« nedokazuje se tím, že ji skutečně má. Budeme-li psáti upřímně, musíme pak uznati, že většina kněží synody nemá. Konečně žádný odbor, ani laický tou zásadou se neřídí, aby neuváděl slov, nýbrž pouze poukazoval. — Taková kniha byla by nejapná a nepraktická. Dá mi v tom za pravdu kde kdo, jenž na př. hledal ve slovníku sv. Ignáce z Loyoly a nalezl tam »viz Jesuité« (cf Kirchenlexikon, Freiburg in Br. 1889 VI. pg. 594.)

10. Ostatní uvedené věci týkají se více uvedené knihy, než pastorálky, proto je pomíjíme.

Když uvážíme vše, co k opravě pastorálky ve »Hlídce« napsáno bylo, doznáme, že věc není tak přesně podána a důkladně propracována, by mohla snad znamenati jakýsi pokrok k lepšímu. Proto překvapuje, když jakýsi anonymus v »Bílém praporu« se horší, že dle oprav navrhovaných nechce se nikdo říditi. Tu jest dvojí možnost: buď článků opravných nezná, a pak ať pokárá sebe, anebo vše jasně pronikl, pak hraje úlohu farisejskou, chtěje snad rozsívati nepokoj i odboj mezi nezkušenými. Kdo seje vítr, klidí bouři! — —

Uzavírajíce několik těchto poznámek, nemůžeme se dosti nadiviti smělému nadpisu, jenž chce vyučování theologické zjednodušiti a prohloubiti takovou mělkostí a povrchností Tím nijak netvrdíme, že by nynější vyučování theologické nepotřebovalo oprav, nýbrž nejsme pro opravy navrhované z důvodů uvedených. Tolik sine ira et studio bylo načrtnuto za tím účelem, aby názory byly tříbeny a tak umožněn krok k opravám věcným.

O obřadech
katolického pohřbu vůbec, a dospělých i dítek zvláště.

Podává Václav Oliva.

(Pokračování.)

II. *Rituál* rozeznává a předpisuje *dvojí řád pohřební*, a to jiný při pochovávání *dospělých* a jiný při pohřbívání *dítek*, které nedošly k užívání rozumu. *Příčina toho* je snadná »Církev svatá svými obřady při pohřbu vzdává úctu tělu lidskému, které bylo sídlem nesmrtelné duše, kteréž dle slov svatého apoštola jest

»chrámem Ducha Svatého.« 1 Kor. 6, 19. »V poslední den pak z hrobu povstati má tělo spravedlivých k věčné oslavě. Mnohem však *více pamatuje Církev sv. při pohřbu na duši.* K této větším dílem obřady a modlitby se vztahují Dle toho jsou též rozdílny od sebe obřady při pohřbu dítek a při pohřbu dospělých« (Frant. Grydil: Obřady Církve katolické 136.)

»Ritem při pohřbu dospělých vyjadřuje se i v obřadech, i v modlitbách *truchlivost a pokání.* Všeliký člověk jest hříšný, každému nastává soud spravedlivý, a proto i každý má se báti trestu za viny své. Avšak neskončené zásluhy Kristovy a křesťanská přímluva jsou pramenem, odkud pomoci a vysvobození čekati lze a sluší; protož vedle zármutku, kajicnosti a lkání, pro lidskou křehkost vyjadřuje ritus pohřební též vroucné a důvěrné prosby za slitování a milost, vyjadřuje také důvěrnou naději, že zemřelému vyprošeno jest odpuštění.« (Skočdopole).

Katolický **pohřeb dospělého člověka**, jak již vzpomenuto v hořejším citátě Thalhoferově, *skládá se* **ze tří částí**, či představuje, jak naznačuje »Oltář«, tři z posledních věcí člověka — smrt, soud, život věčný.

α) **V domě** *jest tak zvaný výkrop mrtvoly*, to jest konají se modlitby a žehnání, prve než se mrtvola z domu vynese. Fungující kněz totiž pokropí mrtvolu (resp rakev) ve znamení kříže svěcenou vodou a modlí se pak střídavě s kleriky (u nás zpěváky) žalm 129. (»De profundis«), jenž koná se »ex persona defuncti« (Ordo Roman. X.) a jest jako důvěry plná, úpěnlivá modlitba v očistci (profunda) se nalézající ubohé duše o milostivé prominutí hříchů, za něž dostiučiněno nebylo. Když žalm prosbou za věčný pokoj zemřelého (»Requiem aeternam« etc.) byl skončen, následuje ihned dle římského ritu tak zvaná elatio (u Řeků ἐκφορά) a začíná průvod s mrtvolou do kostela. V mnohých diecésích připojuje se k jmenovanému žalmu ještě prosba k nejsvětější Trojici o slitování (»Kyrie—Christe—Kyrie eleison«), pak Otče náš a po verších a odpovědích orace officiatorova (»Absolve quesumus«), v níž officiator jako prostředník u Boha prosí za milostivé prominutí hříchů, jichž mrtvý za svého života (»humana conversatione«) se byl dopustil, a za jeho předpuštění k požívání věčného života. Jak z řečeného jasno, na prahu domu, kde mrtvý dříve žil a také hřešil, bezprostředně před elatio, uděluje se absoluce (u Řeků ἀπόλυσις), jež ovšem nepřednáší se ve formě soudní (či svátostné jako při pokání), ale prosebné (pekativní), jak totéž děje se velice slavnostním způsobem před vynesením mrtvoly z kostela (absolutio ad tumbam). Za tiché modlitby »Otčenáše« před uvedenou absolucí, pokrápí kněz mrtvolu svěcenou vodou, okuřuje ji žehnaným (bezprostředně před Kyrie eleison) kadidlem a vykonává takto najisto svátostinu. Dle formuláře při *svěcení vody* učí bohoslovci právem, že pokropení svěcenou vodou účinně odhání duchy zlé, kteří dle slov Písma Mat. 8, 28; Jud. 9. a tradice (srov. Chrysostom. Hom. 28. a 35 in Math; Chrysolog. Serm. 16.) se zvláště rádi zdržují na těch místech a tam své reje provozují, kde těla tlí, a proto také věřící,

dle přání Církve (Rit. Roman), jak umírající, tak mrtvoly a hroby často svěcenou vodou pokropují.[1]) Mimo to, aby totiž démonické úklady od mrtvoly odvráceny byly, má vykrápění svěcenou vodou při pohřbech od Církve svaté ještě ten význam, aby úkon ten duši zemřelého křesťana očistil, občerstvil a její zasloužené časné tresty zahladil, protože dle jednohlasného učení bohoslovců kropení se svěcenou vodou, anebo pokropování jiných se vzbuzováním lítosti zahlazuje všední hříchy a časné tresty. Duše zemřelých ovšem nepatří více do Církve bojující a mohli bychom stěží říci, že Církev může přímo a ministerielně působiti na očištění ubohých duší v očistci, než, i kdyby vskutku tomu tak bylo, (což ostatně všeobecně se ani netvrdí), zajisté pokropení svěcenou vodou, alespoň modo suffragii, duším ubohým prospívá. S užíváním *kadidla* při pohřbech setkáme se jako se všeobecným zvykem nejen v pohanstvu, ale také velice záhy u křesťanů. (Tertull. Apolog, 42, De idolobat 11.) Protože kadidlo před okuřováním mrtvoly a resp. hrobu kněz žehná, sluší toto okuřování právě tak, jako aspersio aquae benedictae považovati za svátostinu, jež má podobný (lustrativní) účel; totéž jest dále jako při incensaci osob v liturgii, prokázáním pocty mrtvole, jež křtem sv. stala se templum Spiritus S., consors divinae naturae, 2. Petr 1, 4, a přijímáním nejsvětější Svátosti oltářní nalézala se v realním poměru k oslavenému tělu Kristovu (Iren. Adv. h. 5. 2; Hierarch. eccl. 7, 3, 9.)«

»Kdekoliv v křesťanském starověku mluví se o pohřbech, činí se také zmínka i *o světle*. Římský rituál nakazuje, aby u mrtvoly až do jejího pohřbení nejméně jedno světlo hořelo, a že aby starobylý zvyk, dle něhož při průvodu pohřebním rozžaté svíce se nosí, všemožně udržoval. Světla, jež se i v kostele na tumbě rozžehávají, mají, ať již užívá se jich více nebo méně, zvýšiti slavnost pohřební a především naznačiti, že zemřelý křtem sv. stal se světlem v Kristu (φωτισμός k Efes. 5, 8) a jako syn světla, jako dítko Církve zemřel; tatáž mají dále býti symbolickým výrazem modlitby, od Církve často opakované: »lux perpetua, 1 Jan 1, 5, luceat eis.« Namnoze bývají svíce a olej, jichž při pohřbu se užívá, benedikovány, a v benedikci se prosí: »ut, huscumque locis accensal sine positae fuerint, discedant principes tenebrarum et contremiscant et fugiant pavidi.«

Při průvodě do kostela zpívá se *žalm 50.* »(*Miserere*)« a dlouhou-li je cesta, ještě se modlí nebo také zpívají žalmy gradualní (prvních pět, vztahujících se k smrti.) Zpěv a modlitba koná se tu jako ze srdce zemřelého, který — ačkoliv dosud dlí v očistci — jako David (v žalmu 50) poznává hřích v celé jeho velikosti, a při pohledu na nebeský Sion úpěnlivě o vysvobození prosí, aby pak, zbaven útrap světa a očistce, Boha věčně velebiti mohl

[1]) V mnohých krajinách na bavorských hranicích, tak vyprávěl mi jeden kněz tam působící, věřící prý každé neděle a každý svátek přináší si v hrnéčkách do kostela vodu, již kněz posvětí a s níž pak všickni po službách Božích vykrápí hroby svých miláčků. Obyčej to zajisté chvalitebný a duším prospívající.

(Antiphona: »Exultabunt Domino ossa humiliata.«) *Vyzváněním posvěcenými zvony* při pohřbech má zemřelému jako členu Církve prokázati se úcta, v myslích věřících roznítíti nábožná nálada pro slavnosti pohřební a způsobiti: »ut crescat in eis devotio fidei« (Bened. campanae.)

β) Od nejstarších dob po celý středověk bylo pravidlem, že pohřební průvod, při němž vždy mrtvola se nesla a nikdy nevozila,[2]) *z domu úmrtí ubíral se* **do kostela**. Tu byla mrtvola v otevřené rakvi (obyčejně v lodi kostelní na máry (feretuum) anebo na zvlášť zřízený a vyzdobený katafalk (lectica, castrum doloris) položena a vystavena. Po té inned praesente cadavere jsou držány *církevní vigilie*, a slavena *nejsvětější oběť*. V kostele zemřelý jako člen farní obce, za živa Bohu povinnou úctu vzdával a na šťastnou věčnost se připravoval, proto má tu tedy i farní obec v lásce bratrské za něho se modliti a obětovat, s ním se rozloučiti (líbáním) a jej do hrobu vyprovoditi. Protože věřící v kostele (od vchodu Tert. Adv. Valent. 3, Contitt. apost. 2, 57) za služeb Božích k východu patřili, bývaly za nejstarší doby i jich mrtvoly v kostele (a pokud možno i v hrobě) tak postaveny, aby jich obličej k východu slunce zřel, odkudž očekáváme soudce jako »Oriens ex alto.« Teprve z doby mnohem pozdější pochází předpis, dle něhož mrtvoly kněží a biskupů na důkaz jich nejbližších vztahů k oltáři, při vystavení v kostele tak mají se klásti, aby ne jich hlava, ale nohy k oltáři blíže a jich obličej zřel k západu (Rit. Roman). Aby zemřelý jako vyznavač Ukřižovaného, který ve smrti jedinou jest naší nadějí, byl charakterisován, býval u jeho hlavy na márách postaven kříž. Proto také při absoluci ad tumbam stojí podjáhen posud s křížem při exequiích za laiky mezi dveřmi a tumbou, naproti tomu při exequiích za biskupy a kněze (avšak pouze praesente cadavere) mezi tumbou a oltářem.«

»Římský rituál« předpokládá, že ještě dnes všecky mrtvoly před pohřbením se do kostela nosí; a protože kostel jest nejtajuplnějším nebem na zemi, a jako takový jest sídlem Boha-člověka, jeho andělův a svatých, předpisuje se, aby při vchodu průvodu pohřebního do kostela byli vzýváni andělé a svatí dle starého překrásného zpěvu »Subvenite sancti« etc., by totiž oni láskyplně duši zemřelého přijali, k trůnu Soudce a na místo věčného pokoje doprovodili. Byla-li, jako dříve častěji se stávalo, mrtvola již den před pohřbem do kostela donesena, konaly se tu večer tak zvané vespery za mrtvé a pak v noci aneb časně z rána tak zvané vigilie (vigiliae) mortuorum (tři nokturny a laudy), což s vesperami slulo dohromady *officium defunctorum*. Církev přála si konání vigilií v kostele, protože při modlitbách a vigiliích za mrtvé v domě konaných, častokráte zlořády a noční nepřístojnosti

[2]) Tedy našich parádních pohřebních vozů, na nichž dopoledne veze se a mnohdy i vykrápí katolík a odpoledne protestant nebo žid, stará ani středověká Církev neznala. Tehdy ovšem bylo více lásky a více křesťanství při menší parádě zevnější.

se děly[3]) a z téže příčiny musila účast jich synodami omeziti se na nejbližší příbuzné.

Ještě posud přeje si Církev (Rit. Rom.), aby za mrtvého, jakmile mrtvola jeho v kostele se vystaví, konalo (t. j. modlilo, resp. zpívalo) se officium defunctorum, alespoň o jednom nokturnu (cum invitatorio) a laudách aneb i bez nich a za postačující důvod, aby vůbec officium při slavnosti pohřební se vynechalo, považuje se toliko »augustia temporis vel alia necessitas urgens«. Po officium defunctorum, jež lid posud jmenuje »vigilií za mrtvé«, má následovati *slavnost nejsvětější oběti* (zádušní mše sv.) za věčný pokoj duše zemřelého a to die formuláře předepsaného v missále »in die depositionis (sc. corporis in sepulchrum«) t. j. v den pohřbu, jenž dle missalu jest totožným s dies obitus (»animam, quam hodie de hoc saeculo migrare jussisti«) a to z toho důvodu, že in obitu započaté dílo rozloučení či oddělení duše od těla při pohřbu se zakončuje. (Pokračování.)

Nedostatek duchovenstva.

Píše Fr. Vaněček.

Po dvě leta již jest znáti nedostatek duchovenstva a letos dokonce bude citelnější než minulá dvě leta. Příčiny zde uváděti bylo by zbytečné, jsouť dávno známy: hmotné postavení duchovenstva kleslo částečně pod postavení učitelstva a jiných stavů, stále vzrůstající útoky na duchovenstvo mnohého slabšího zastraší, když koná volbu životní. Praktičtější než úvaha o příčinách nedostatku jest uvažovati, jak si vésti, aby nedostatek nedoléhal na jednotlivce až příliš citelně. Do jisté míry lze si odpomoci. Staré pořekadlo praví, že i dobrý forman třeba jedním vejcem přeloží. Ano, pracujícímu z plných sil, už i maličkost jest nepřekonatelnou, a odloží-li se některá maličkost a zjednoduší, pokud to lze, jest zase poněkud vzpomoženo.

Na co si duchovenstvo ve velikých farnostech stěžuje? Na množství škol a pak na nekonečné psaní. Ve školství pomáhá částečně učitelstvo duchovenstvu, proto však zbývá ještě tolik škol,

[3]) »Večerní zpívání«, jak v Čechách vigiliím za mrtvé se říká, pěstuje se hlavně v osadách nábožensky smíšených po příkladu evangelíků. U evangelíků ani jednoho pohřbu (alespoň v česko-moravské vysočině) bez večerního zpívání není. Že většina zpívajících k půlnoci následkem nemírného pití kořalky, neví ani co blábolí, netřeba ani připomínati. Všude a vždy při zpívání musí býti dosti kořalky, chleba a sýra. Sám jsem toho svědkem byl, že když přišel jsem do České Rybné svého času na pohřeb o 9. hod. ráno, na hnoji ležela ženština od předešlého večerního zpívání na mol spitá. Hnusný to pohled! Pamatuji se, že asi v roce 1894 přinesl »Čech« zprávu jak v Šumavě při takovémto zpívání zpívající v opilosti se servali a mrtvolu — roztrhali. Proto politické úřady tam toto zpívání zapověděly. I těch nejsvětějších věcí dovedou lidé zneužívati. Všecko nehodí se pro všecky. V dobé poslední toto zpívání zachází samo sebou, protože lidé z lakoty šetří na pití a jídle a kde toho není — ani zpívající se nederou!

že je na některých farnostech schoditi ani nemůže, zejména, když nemá po ruce komunikačních prostředků, které by mu stály vždy na snadě. Na jedné veliké farnosti prohlásil se prý arcipastýř, že bude musiti se přihlížeti, aby na rozlehlých farnostech byl dán k disposici kůň, aby kněz mohl rychleji konati předepsané cesty.

Jest to zajisté případný prostředek. Tak tomu bylo na mnohých farnostech, kde dosud zbyl ze starých dob ještě vybíraný obnos na vydržování jednoho aneb dvou koní. Tímto prostředkem ušetřilo by se jak času, tak sil duchovenstva, které často klesá pod velikou tíhou horských cest. Amerika zde předchází příkladem. Tento způsob úlevy byl by vydatný na mnohých místech, ale provedení jeho jest dosti zdlouhavé, kdežto výpomoc jest neodkladná. Zbývá zde svépomoc, která blízko leží. Na velikých farnostech přirozeně jest mnoho psaní matrik, úřadních výkazů, listin atd. Zde by možna byla výpomoc písařem světským, jenž by pod dozorem faráře psal matriky, když by byl v tom náležitě vycvičen a pod přísahu od faráře vzat a dostával plat dle výkonu aneb dle hodin pracovních. O podobnou výpomocnou sílu by nebylo zle. Dozor farářův dává dostatečnou záruku jak o výcvik, tak o svědomitost. Mimo to blíží se beztoho doba, kdy na mnohých farnostech bude musiti býti jinak postaráno o řiditelství choru, než snad dosud bylo, a tak by na mnohém přetíženém místě pro duchovního dalo se spojiti psaní úřadních listin a řiditelování kůru v jedno.

Farář by de facto dělal představeného a zodpovědného chéfa kanceláře, jenž všechny vyhotovené listiny přečte a podepíše, kdežto manipulační práci vykoná síla výpomocná, jíž tento vedlejší výdělek jest velevítaným příspěvkem. Tato výpomoc není novou, vždyť známo, že ve velikých městech, zejména ve Vídni, jest při nejednom farním kostele kostelník též písařem matrik. Není zajisté předpisu, že by jen kněz měl psáti matriku, k čemuž jistě ordinován nebyl. Pomocí písaře, pod věcným dozorem farářovým, bylo by s důstatek postaráno o krásně, konsekventně psané matriky jednou rukou, která jest důkladně odborně k tomu vycvičena. Tímto způsobem by bylo všem stranám vyhověno: přetíženému knězi, státu i výtečné spolehlivosti matrik, jíž duchovenstvo vyniklo. Třeba se přizpůsobovati době a jejím potřebám.

Při nedostatku kněžstva, který bude v nastávajícím desetiletí jistě stoupati aneb aspoň trvati, musí se kněz omezovati na výkony kněžské a vzíti na pomoc vše, co možno, a přenechati ony práce, které nejsou nerozlučitelně spojeny s knězem, osobám jiným, které přiměřeně byly by od faráře honorovány.

Teď nastává odliv z gymnasií, jaký býval v letech šedesátých. Realné a průmyslové školy vykazují příliv ohromný (viz realku na Kr. Vinohradech). Tímto realním přílivem nastává odliv gymnasijní a tím i úbytek v duchovenstvu, zejména když vezmeme v úvahu materielní postavení duchovenstva, o němž jsem se zmínil.

Vylíčená úleva pomocí písaře může býti provedena ve větších osadách, kde psaní zabere skutečně mnoho hodin denně aneb při menších osadách aspoň několik hodin denně.

Vezměme na příklad Plzeň, Kr. Vinohrady. Zdaž zde psaní matrik nevyžaduje jednu sílu denně? Musí to býti právě kněz, jenž je musí psáti?

Jsou však farnosti, kde by podobné zavedení ještě vrazilo na obtíže a kde pro jednu sílu písařskou jest práce málo, ale pro kněze, při jeho četných funkcích a školách, jest psaní mnoho.

Zde třeba podotknouti, že u duchovenstva se jeví i po této stránce veliký a nemístní konservatismus. Technická usnadnění při manipulačních pracích těžko si razí dráhu do našich kruhů. Račte otevříti se mnou staré matriky. Do kolikátého roku ještě farář vlastnoručně pracně linkoval své matriky, ač už tisk byl všeobecně užíván k usnadnění »šimlovitých prací«. Do roku 1860 skoro všude nalezáme matriky, ručně linkované. Jaká to práce! Jaká nestejnost! Dnes se tomu divíme. Za 50 let budou se podobně diviti nám, že jsme dříve nezačali užívati všech dovolených praktických pomůcek. Budou se diviti, že jsme tak dlouho lpěli na některé nepraktické formě a při ní se omezovali a psaním trestali, které mohl knihtiskař pořiditi za stejnou cenu, když tiskl formuláře buď matrik, buď křestních listův a pod.

Chci se o tom šíře rozepsati.

Máme vůbec tištěné archy matriční, které jsou schváleny a umluveny mezi vsd. konsistořemi a velesl. c. k. místodržitelstvím. Nelze tedy jen o své újmě zaváděti nové formuláře, nýbrž pracovati můžeme k tomu, abychom projevili své náhledy opravné, které jistě, dokud jsou věcné a spravedlivé, dojdou obojího souhlasu. Ti, kdož matriky píší, vědí nejlépe, co jest při nich nepraktického a co by se dalo změniti na velikou úlevu »píšící církve«.

Otevřeme matriku křestní. Co zde dá se pořiditi tiskem, aby se ulevilo píšícímu? Velmi mnoho. Při každém aktu jest kněz povinen vypsati vše úplně, tedy: rok, který musí psáti tolikráte, kolik zápisů na straně. Nedoporučovalo by se vytisknouti aspoň 190...., a ušetří se práce. Čas jsou skutečné peníze. Matriky lze už napřed rozděliti tištěnými liniemi, které by vypadaly vkusněji. Čtyry zápisy na straně křestní matriky by poskytovaly pro každý, i delší zápis, dosti místa, a pro zvláště dlouhý zápis spojily by se dvě prostory pod sebou.

V každé rubrice vše, co se stereotypně do ní píše, může býti stereotypně vytištěno. Na př.:

Okresní soud . . . . . .
C. k. hejtmanství . . . . . .
Osada . . . . . č. pop. . . . .

V rubrice pomocnice porodní, musí kněz napsati 4kráte za sebou: zkoušená bába ze . . . . . Dobře; budiž tedy i to vytištěno.

V rubrice náboženství, lože, máme v matrice kolmé rubriky, k vůli nimž musí píšící tolikráte posunouti matrikou, kolik zápisů koná. Na hřbetě matriky jsou znáti stopy kolmých linií matrik. Matrika čítá 300 listů; na listě jest 8 zápisů porodů, což vyžaduje 2400kráte posunouti matrikou. Když matrika bude míti »okénka« pro celý zápis, může míti vytištěno též:

Náboženství: katolické.
Lože: manželské.
Pohlaví:
Porod:

Je-li výjimkou porod nemanželský, pak se lehce předpíše »ne« a je-li náboženství akatolické, rovněž se předpíše lehounce »a«. Pro židy beztoho matriku nepíšeme

To jsou maličkosti! Ovšem, ale maličkost jest písek v botě, a přece ho odstraníme hned, jak cítíme, že nás tlačí. Na vikariátě falknovském usneslo se k vůli uniformitě duchovenstvo při konferenci vikariátní r. 1903 psáti přes kolmé linie: katolické, manželské atd. Úpravou matriky získá uniformita, přehled a praktičnost.

Krásným zvykem a význačným jest, podškrtnouti jméno otce a matky. Při spoustě zápisů vyžaduje to ale mnoho času; knihtiskaři je to lhostejné i tyto čáry už napřed vytisknouti, po případě i do rubriky otce a matky stereotypní rčení zápisní napřed vytisknouti, jako na př.: Narozen v N. N. dne . . ; oddáni v N. dne . . . .

Legitimace dá se provésti v takto nalinkované matrice právě tak lehce jako v nalinkované rukou. Mnozí duchovní k vůli uniformitě linkují si zápisy napřed, což jest důkaz, že lze je i předtisknouti. Tiskem to lze ušetřiti bez každého vydání.

Ovšem znova podotýkám, že tyto změny nelze provésti o své újmě, nýbrž za souhlasu vsd. konsistoří, které jsou první instancí církevní v oboru matrik.

Na každé straně matriky jest formula: Ita in fidem 8c. Psáti to stokráte po sobě, není radostí. Tiskem lze ušetřiti mnoho hodin času písaři matrik. Předtištěním archů matričních zavede se nutně uniformita a úplnost naprostá, poněvadž se bude doplňovati jen to, co už předtištěno bylo, jako zákonem žádané.

Nemusím dále tuto myšlenku prováděti u ostatních druhů matrik. Odpověď leží na snadě. V oddací matrice v poslední rubrice lze po pořadě pro každý akt uvésti již:

1. Protokol sepsán . . . . . .
2. Prohlášky byly . . . . . .
3. Křestní list ženichův ddo . . . . N. E. . . . . .
4. Křestní list nevěstin ddo . . . . . N. E. . . . . .
5. Plnoletost . . . . . atd.

Pro zvláštní potřebnosti (jako příbuzenstvo) zbude při tištěném archu dosti místa ještě pro psaní. Při každém aktu lze uše-

třiti několik minut, což při dupplikátech a při stech zápisů činí mnoho hodin, které lze bez platu ušetřiti.

Jak zanedbávány jsou od duchovenstva úřadní lístky, již potištěné signaturou fary zasílatele a titulem adresovaného farního úřadu. Možno-li tisknouti soukromníkům lístky korrespondenční, bude zajisté dovoleno též úřadní lístek korrespondenční si vytisknouti se vším, co pravidelně na něm psáti se musí. Jsou to maličkosti, přiznávám zajisté, o kterých se řekne, vždyť to nic není, ale tisíckráte psáti tyto věci stojí drahý čas, jenž jest každému knězi velevzácný, zejména v době přítomné. Jest to jen píseček na cestě »píšící církve«, ale vadí. Poněvadž se dá lehounce odstraniti, stojí aspoň za to, o tom se rozhovořiti. Uskutečnění jest zajisté snadné a v mnohém ohledu bylo by jen zdokonalením.

O služebnících chrámových.

Řiditel kůru.

Hlavní povinnosti, jichž plnění žádají církevní předpisy, jsou tyto:

a) Řiditel kůru před nastoupením svého úřadu složí v kostele před službami božími Tridentské vyznání víry a slib, že všecky své povinnosti svědomitě plniti bude. Při této příležitosti představí jej farář shromážděné farní obci a odevzdá mu klíče kůru na znamení, že správa jeho jest mu svěřena.

b) Věci na kůru se nacházející vezme ve své opatrování dle inventáře, který pak spolu se dvěma svědky podepíše. Opis inventáře pro vlastní potřebu sám si obstará.

c) Všechny povinnosti úřadu svého má jak v neděli a ve svátek, tak i všedního dne a při všech církevních obřadech řádně zastávati a v případu, že by tak učiniti nemohl, má na vlastní náklad způsobilého zástupce si opatřiti.

d) Má vzíti si na starost vycvičení dobrých zpěváků a hudebníků.

e) Jest mu dbáti, aby kostelní zpěv a hudba v duchu a dle církevních předpisů, jakož i dle diecesních nařízení se vedla.

f) Má vésti vzorný život, zachovati úctu a ve věcech služby církevní také poslušnost svému duchovnímu správci.

g) Stará se o to, aby hudebniny, nástroje a j. věci na kůru chované nějaké škody nevzaly, neb použity nebyly k věcem profánním.

h) Řiditel kůru stará se, by zachován byl na kůru pořádek, přísná kázeň a patřičné ticho.

i) Když by vystoupiti chtěl z úřadu svého, dá předem písemně čtvrtletní výpověď.

Všechny tyto podmínky mají býti v protokole neb služební instrukci, kterou obě strany podepíší, podrobně vyznačeny k uvarování se možným nedorozuměním.

Hrobař.

Nejdůležitější povinnosti, které hrobař pod dohledem farářovým zastávati má, jsou asi tyto:

1. Hrobař zavázán jest na to dbáti, aby hřbitov jako posvátné místo nebyl nějak znesvěcen. Proto také vrata hřbitovní neostávají bez potřeby otevřena.

2. Proto také sám na hřbitově zcela uctivě se chová, jak toho posvátnost místa vyžaduje a to zvláště při pohřbu a pak při vykopávání kostí, aby snad pohazováním jich sem a tam, zbožný cit příbuzných urážen nebyl.

3. Vykopané kosti ukládá na příhodném místě hřbitova, kde by vyloučeno bylo všeliké zneuctění, aby i ostatky těch, jimž odpočinutí věčné od Boha žádáme, pokoj měly.

4. Hroby buďtež tak kopány, aby zesnulí obličejem k východu leželi.

5. Kde na hřbitově kostnice se nachází, buďtež tam sebrané kosti vždy v nejlepším pořádku srovnány.

6. Jako nesmí si farář dovoliti mrtvolu jedenkráte pochovanou bez biskupského (S. C. Ep. et Reg. 28. Jan. 1603) a státního povolení (Nař. min. vnitra ze 3. V. 1874. Ř Z. 16. května 1874 č. XVII. č. 56) opět dáti vykopati, nesmí tak tím více učiniti hrobař bez vědomí farářova, byť snad příbuzní zemřelého sebe více si toho žádali.

7. Jako farář, tak i hrobař má chudé zdarma pochovávati. S. C. Ep. et Reg. 5. Maii 1618 a 17. Sept. 1617. »Cadavera pauperum fidelium gratis omnino tumulari et sepulturae tradi debent . . . cum nulla ratio patiatur, christianaeque pietati repugnans videatur, maxime vero ob pecuniarum interesse, cadaves insepultem remanere.«

8. Konečně má hrobař dbáti, aby hřbitov byl přiměřeně, ne však nějak přehnaně okrášlen, a zvláště o pořádek a čistotu se starati. Více o té věci viz Conc. Prov. Prag. 1860. Tit. V. Cap. 10.

S povinnostmi jednotlivých služebníků chrámových spojena jsou také jistá práva, která jim Církev dává.

1. Každý z nich opět v oboru své působnosti pod dohledem a řízením farářovým má právo dávati nařízení osobám, jež mu jsou k jistým službám přiděleny. Proto také ředitel kůru má právo kůr říditi a poslušnost vyžadovati ode všech, kteří buď při zpěvu, buď při hudbě účinkují.

2. Poněvadž i u těchto nižších služebníků svých uznává Církev slova Písma sv. »Hoden jest dělník mzdy své« (Luk. 10, 7.), určují církevní předpisy pro ně také odměnu hmotnou. Proto také jsou oprávněni, když řádně v službu svou byli uvedeni, aby z církevního jmění plat svůj brali buď v penězích, neb naturaliích, buď že byt neb požitek z církevních pozemků mají, to vše dle pravidel, jež při zřízení toho kterého místa byly stanoveny, neb jak to stanoví jisté nadání, za účinkování při liturgických funkcích.

Zvláště však mají právo na poplatky štolové, neb odměnu při církevních funkcích. Co týče se kostelníka, když by nestačilo jmění kostelní na služné jeho, nelze patrona nutiti k nějakému příspěvku. (Dekr. dv. kanc. 15. listop. 1822.)*)

U všech pak služebníků chrámových mají duchovní správcové s pastýřskou opatrností a horlivostí k tomu působiti, aby oni vzorně, na příklad ostatním věřícím o velkonocích svaté svátosti přijímali.

Ministranti.

Ministranti mají dvojí úkol, jednak knězi při oltáři přisluhovati, jednak shromážděný věřící lid zastupovati a ve jménu jeho na jisté pozdravy a modlitby kněze odpovídati.

K přisluhování u oltáře berou se u nás obyčejně menší chlapci, a to z důvodu toho, který uvádí sv. Karel Borromejský, jenž dí, že ministranti mají býti viditelnými zástupci andělů, kteří neviditelně oltář obklopují, Bohu svému sloužíce a jemu se klanějíce. Proto také mají býti bráni k ministrování chlapci jen hodní, pilní, zbožní, neb jen tací mohou býti representanty andělů.

Potřeba ministrantů. Jest zakázáno *pod těžkým hříchem* celebrovati bez ministranta. Poněvadž však příkaz tento není de iure divino, pouze de iure ecclesiastico, může od něho dispensovati jak Apoštolská Stolice, tak náhle naskytlá se nouze.

Případy takové nouze, kde by kněz bez ministranta sloužiti mohl, jsou dle běžných náhledů tenkráte, když by:

1. nemocnému nemohla jinak poslední útěcha býti podána;
2. věřící nedostáli pak přikázaní mši svatou slyšeti;
3. mše svatá musila zůstati nedokončena, poněvadž ministrant se vzdálil a i po delším čekání opět nepřišel.

»Minister debet esse masculus, ita quidem ut foemina, licet etiam sanctimonialis, nunquam ministrare possit, et urgente necessitate satius sit celebrare sine ministro, quam cum foemina ministrante. Urgente tamen necessitate, si masculus deserviens haberi non possit, potest foemina, maxime si sanctimonialis sit, longe ab altari respondere, sacerdote sibi ipsi vinum et aquam ministrante, ac librum transferente.« Si adsit vir, qui valeat quidem ministrare, non aetem ruspondere, id saltem faciat.« —

Rozumí se, že musí ministranti dobře znáti, jak knězi přisluhovati, modlitby a odpovědi mají pomalu a zřetelně vyslovovati. Dle nařízení svatého Karla Borromejského nesměl žádný klerik u oltáře posluhovati, dokud při zkoušce neukázal, že náležitě vše zná, co jest mu činiti.

Povinnost řádné ministranty vychovati, náleží duchovním správcům. Vždy již jaksi předem mluví to pro kněze, nalezneme-li ministranty dobře vycvičené, kteří vše náležitě a s pravou pobož-

*) Není-li zádušního jmění, musí obec farní na vydržování varhaníka přispívati, dle § 36 zák. ze dne 7. V. 1874. (Rozh. spr. soudu z 29. ledna 1890 č. 291.).

ností vykonávají. A z toho pak i dále lze souditi na poměry v osadě.

Roucho ministrantů. Rubrika missalu předpisuje, že kněz kráčí k oltáři »ministro . . ., praecedente superpelliceo induto.« Ač nařízení toto týká se kleriků, dle zvyku skoro všeobecného, který buď mlčky se trpí, neb na mnohých místech duchovní vrchností jest schválen, oblékají i přisluhující laikové talár a superpelliceum, jak toho i důstojnost bohoslužby vyžaduje.

Ačkoliv užívání taláru jaksi všeobecně jest uznáno, není jednoty co týče se jeho barvy. Jedni jsou proti barvě černé, ježto takový nosí klerikové, a proto chtějí, aby byl rozdíl mezi nimi a laiky. Z větší části užívá se taláru neb suknice pro ministranty barvy červené neb fialové.

V nynějších našich poměrech přisluhují při »tiché« mši svaté ministranti v obyčejném svém obleku, avšak při slavných službách božích, průvodech, odpoledních pobožnostech, měli by vždy bez výjimky i ministranti i kostelníci církevní roucho oblékati. (De Herdt I. 2.)

Mnohdy přehlédne se, jak přicházejí chlapci všedního dne ustrojeni k posluhování knězi. Velmi dobře připomíná v té příčině Eichstädtská pastorální instrukce: »Ad aram ne admittantur induti vestibus et calceamentis laceris et sordidis, sed semper parati sint habitu chorali et, si ita necessarium fuerit calceamentis et titialibus ex scrinis sacristiae subministratis.«

Že i jinak ministranti vždy náležitě vystupovati mají, by obličej a ruce zvláště dobře umyty měli, vlasy ostříhány atd., rozumí se samo sebou a není třeba zde připomínati.

Propuštění ze služby služebníků chrámových.

Komu přísluší právo jmenovati služebníky chrámové, tomu přísluší také je propustiti.

Důvody k propuštění musí býti vždy vážné, na př. nemravný život, opilství, svárlivost, přisouzený soudem trest, pohoršivé vystupování v kostele, nepřátelské chování proti kleru, neoprávněné přestupování štolových předpisů, opakující se neposlušnost, vzpůrnost proti duchovním představeným, zanedbávání povinností v kostele atd.

Farář dříve dvakrát, třikrát ústně neb písemně napomene s pohrůžkou propuštění. Obrátí se k biskupskému ordinariatu, by k propuštění dal souhlas.

Každému, kdož nějakou službu církevní nastupuje, dá se podrobná instrukce, kde všechny povinnosti a práva jsou vyznačeny, s důrazným připomenutím, že může býti ihned propuštěn, nebude-li vše náležitě plniti. † *Antonín Paulus.*

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XIX. po Sv. Duchu.

Proč zanedbávají lidé chrám Páně?

»Oni zanedbali a odešli jeden do dvora svého a jiný po kupectví svém.«
Mat. 22. 5.

Sv. Jan Zlatoústý měl nepřítele mocného, dvořana Eutropia. Tehdy v každém kostele bylo místo útočištné, totiž, byl-li kdo stíhán a sem se utekl, Církev jej chránila tak, že jen spravedlivého rozsudku mohlo se mu dostati a nesměl býti krutě ani bezprávně trestán. A toto právo chtěl tehdy mocný Eutropius zrušiti, aby prý nebylo tím zkracováno právo císařských soudů. Co se však stalo? On sám najednou upadl u dvora v nemilost a měl býti zajat a popraven. Co učinil v tomto nebezpečí? Utekl se do chrámu a drže se oltáře, žádal za ochranu Církve, které prve neuznával. Lid se bouřil a nechtěl dopustiti, aby také nepřítel Církve požíval její ochrany. Ale sv. Jan vystoupil na kazatelnu, a slovy úchvatnými ukázal lidu, že právě tím nejvíce vítězí Církev, když jako Kristus nepřátelům odpustí a jich se ujme. Tak poskytl chrám ochranu i nepříteli svému, který do něho se utekl.

Čím více tedy může nám býti kostel, chrám Kristův, místem ochrany a požehnání, nám pravím, kteří zde máme místo oběti, modlitby, místo požehnání Božího?

Nám zajisté mluví víra o chrámu, že zde je dům, kde Bůh Sám ve svátosti často přebývá, je brána, kterou On vchází na svět, aby nám se podal za pokrm, aby s duší naší zasnoubil se ve svatém přijímání. Ano, nám je chrám předsíní nebe. S jakou láskou sem vstupujeme, bychom navštívili Krista, s takovou předstoupíme před Něho, až nás k soudu Svému povolá. Sv. Nilus nás proto napomíná: »Považuj chrám jako nebe své a navštěvuj ho, jak bys rád navštívil nebe, a nic v něm nemluv a nečiň, co by zapáchalo zemí, marností světskou!«

A vidíte, drazí v Kristu, přece nacházíme mezi křesťany tolik nedbalosti ohledně chrámu Páně! Co jich je, kdo ho ne-

navštíví ani v neděli a svátky, kdo od let dětských nepobyli v něm, leda o sňatku svém, a nepobudou, leda zase až o svém pohřbu! A proč tak činí? Evangelium dnešní neděle o tom mluví, a my na jeho základě si povíme,

jak *marné jsou výmluvy těch, kdo chrám Páně zanedbávají!*

Pojednání.

Jedni zanedbávají chrám Páně z nevěry buďto tajné anebo zřetelné. Ti jsou podobni oněm pozvaným, kdo posmívali se služebníkům královským a dílem je i zabili. Řekněte: Vždyť všichni, kdo nechodí do kostela, nejsou tak zlí. Bohudíky, nejsou. ale o těch nyní nemluvíme, o těch později. My jednáme nyní o těch, komu se protiví mysliti na Boha, na duši, věčnost a podobné pro ně smutné věci.

Může těmto lidem milý býti sluha Boží, kněz? Mohou milovati jej upřímně, zvláště tehdy, je-li poněkud jen horlivý? Mohou ho chváliti? Pak by hanili sebe. Proto bývají nepřátely jeho, proto stávají se posměvači, pomluvači, a to již je hřích proti 5 přikázaní Božímu takový, že málo jen schází k tomu, by zcela podobni byli těm vrahům z evangelia. Málokterý ovšem tak dalece dospěje, ale to není zásluha jeho. Kdyby směl, kdyby se nebál, kdo ví, co by provedl, aby se hlasu víry zbavil. Co takoví lidé dovedou, ukázali v době války německo-francouzské v Paříži, kde vraždili bez milosrdenství ty, kde k nim slova víry mluvili, kdo jim chtěli býti posly krále nebeského.

Ale jedno je omlouvá: Nevěra je nemoc, ale nemoc právě tak zaviněná, jako mnohé neduhy, které z nestřídmého a nemravného života pocházejí. Nevěrec není zdráv na mysli, není zdráv v srdci. Ač to sám zavinil, je přece k politování. Na mysl stále mu přichází Bůh, nemůže se zbaviti myšlénky na Něho a Jeho tajemství, stále se tím obírá a klne sám sobě, že nemůže bez té myšlénky býti ani ve dne, ani v noci. Právě to rouhání, které z úst vypouští, ty kletby, kterými klne sobě i jiným, toť důkaz, že je nemocen. A je-li tichý, tím hůře! Chce skrýti neduh svůj, ale neduh ten tím se nezhojí. Nemá pokoje a nebude ho míti, pokud neuposlechne Toho, jenž pravil: »Pojďte ke mně všickni, kteří lačníte a obtíženi jste, a já vás občerstvím!« Nevěrec lační po pravdě, ale je obtížen zlým neduhem — a jen u Krista, jemu-li se svěří, najde lékařství. Je nemocen — a Kristus právě ve chrámech podává rady a léky zároveň. »Ano, zde je složeno naše bohatství, zde naše naděje,« praví Jan Zlatoústý a pokračuje: »Co není na tom místě, kde Kristus sídlí, velikým? Stůl tento je vzácnější než kterýkoli, schrána na něm dražší než jiná. Zdeť bývá Sám Kristus, ne pouze roucha jakási, zde Sám Bůh, ne pouhé jen kameny a kovy. Zdeť lůžko, ze kterého uzdravuje Kristus!« A ty bys Jemu se vyhýbal? Ne, nevyhneš se, ale zde nalezneš léčícího, a kdybys stále odporoval, budeš míti pouze trestajícího!

Jedni tedy vyhýbají se chrámům pro nevěru — a otupují sami sebe. Druzí však, a těch je daleko více, vyhýbají se mu z nedbalosti, lehkomyslnosti. A to je hřích záhubný, hřích, který ukazuje, jak jsou mělkého, nedůsledného ducha. Člověk buďto věří v Boha, nebo nevěří. Věří, že chrám je místo, které Bůh si zvolil za stánek největších tajemství Svých, anebo tomu nevěří. Ale tito všickni, kdo jen pro nedbalost se chrámu vyhýbají, neodložili tu víru, byli by na smrt uraženi, kdybychom je nazvali nevěrci, dokazovali by nám, že lépe věří, nežli my sami, a přece podle víry té živi býti nedbají. Je to jednání správné, důsledné? Věříš-li, že mše svatá je oběť, kterou doma nikdy míti nemůžeš, že ve chrámu se konají služby Boží, které jsou pramen posily a požehnání, a kterých nenahradí pouhá soukromá modlitba, tedy se chrámu nevyhýbej, nenechávej místa svého v něm jinému, vždyť nevíš, zdali právě na to místo dnes či zítra nepadne paprsek Boží lásky a dobroty: Zdeť dům krále nebeského! A svatý Jan Zlatoústý praví o něm: »Milosti a důstojenství, kterých se nabývá u dvora krále pozemského, končí životem vezdejším a bývají spojeny se starostmi a nepokojem. Ale jinak zde! Tu dává Kristus poklady bezpečné, nekonečné, kterých ani smrt ani hrob nezničí.« Nebuď tedy nedbalým k místu tomuto!

Posléze vymlouvají se ještě jiní, právě jako pozvaní v evangeliu, že nemohou přijíti pro mnohé práce a starosti jiné, které jim nedávají ni tolik volného času, aby hodinu, nebo půldruhé v kostele na službách Božích pobýti mohli. Ubozí, jsou ovšem se všech stran sevřeni starostmi a přemýšlejí ustavičně, jak by jmění své časné rozmnožili, jak by synovi či dceři slušnou výbavu, slušný blahobyt opatřili, ale zapomínají při tom na něco důležitějšího, zapomínají na duši svou, na věčnost. Urážejí Boha, by upokojili svět, zabíjejí duši, by uživili tělo. A konec? Červi rozhryžou tělo jejich, a ten syn anebo ta dcera, i kdyby každý den na hrob jejich chodili, nebudou moci jim vymodliti nebe, protože snad pohltila je propast, o které nikdo menší než Kristus Pán řekl, že odtud není vykoupení.

Hleďme na tuto věc ještě jinak. Kdo pak měl na světě větší povolání a důležitější starost nežli Kristus Pán? Takové povolání, takovou starost nemá žádný z nás. A čtěme evangelia. Co činil, aby Otec nebeský Jeho podnikání žehnal? »I šel do Jerusaléma do chrámu!« Jinde pak: »Ježíš mluvil k lidu, uče ve chrámu.« A jinde: »I po třech dnech nalezli Jej ve chrámě, an sedí mezi učiteli, poslouchaje jich a otazuje se jich. A řekl k Marii: Co jest, že jste mne hledali? Zdaliž jste nevěděli, že já v tom, co jest otce mého, musím býti?« Tak máte psáno o Pánu Ježíši. Byl často a často ve chrámu, nespokojil se tím, že i mimo chrám a to častěji celé noci se modlil.

Čtěte dále, co činili apoštolé, které čekala práce po celém světě? Sv. Lukáš napsal o nich: »Apoštolé byli pokaždé v chrámě, chválíce a dobrořečíce Boha.« Sv. Lukáš dále líčil Petra i Jana, kterak vstupovali do chrámu, aby k dílu svému vyprosili si milost

Boží! A když byli uvězněni pro hlásání evangelia, a anděl je vysvobodil a vyvedl, tu sám ten posel nebeský vybídl je, řka: »Jděte a stojíce mluvte lidu v chrámě všecka slova života tohoto.« A oni, uposlechnuvše, vešli na úsvitě do chrámu, a učili. A o sv. apoštolu Pavlu vícekráte čísti můžeme, že vstupoval do chrámu k modlitbě. A to byl chrám Zákona Starého, kde nebylo nejsvětější Svátosti, kde nebylo oběti Kristovy, to nebyl chrám s obětí a samým Spasitelem.

Vzpomeňte si na příklad svých otcův, praotcův. Hleďte: Sevřeni byli krutou porobou. Libovůle vrchnostenského drába je honila ve dni všední, kdykoli bylo hezky, na pole panská, kde pracovali skoro jako pohanští otroci. Teprve když práce ta byla hotova, měli pokdy obdělati pole svá, a to bylo obyčejně v počasí již nepříhodném. Nebylo to kruté, krušné živobytí? A podívejte se! Ten upracovaný rolník odložil v neděli všecku práci a starost stranou a chvátal do chrámu, aby nabral tam síly ducha pro kříž budoucího téhodne. Tak dělali předkové. A vy, jejich synové, které duch volnosti zbavil toho břemene poddanství, kteří tedy mají času a pohodlí ku práci daleko více, nežli jejich otcové měli, vy byste neměli času na služby Boží? Ať vás jednou nekárají předkové vaši tam na věčnosti! Ne tak, ale jinak si počínejte, než ti, kdo se tak vymlouvají! Vy říkejte a učte tak říkati dítky své: »Musíme pečovati v čas a modliti se a služby Boží konati v čas, aby Bůh práci naší neodepřel požehnání!« To bude řeč pravého křesťana hodná, to bude jednání, jakým zaručíte sobě i dětem požehnání nebes. Vidíte, že poslední doby umdlévá láska i víra, zdá se, jakoby také umdlévalo požehnání Boží, jakoby zatvrzovala se nebesa nad námi, jakoby práce a přičinění vše šlo na zmar. Svádí se to na poměr mezinárodní, na přílišná břemena, ale zapomíná se na hlavní pramen, odkud požehnání jde, na Boha. Bůh jakoby byl řekl: »Spoléhají se na svou moudrost. Nechme je se spoléhati, uvidíme, kam to přivedou!«

A my skutečně dnes nevíme, kam to zítra mudrcové bez Boha, ti vysoko i ti nízko postavení přivedou. Ale to máme vyzkoumáno, že Bůh posilniti může, potěšiti, uzdraviti na duchu a srdci může každého, kdo upřímně o to prosí. »Proste a bude vám dáno,« praví Kristus Pán.

Nezanedbávejme tedy chrám Páně! Buďto, že pochybnosti proti víře trápí srdce naše, anebo pokouší nás tělo pohodlí milovné a k lenosti náchylné, anebo že zdá se nám, jako bychom práci zanedbati musili, neposlouchejme těch výmluv klamných, ale pojďme a klanějme se Bohu! On vyléčí a uzdraví srdce pochybnostmi zmítané, on odmění horlivost, on nahradí čas tím snad ztracený. Ztracený, jsem řekl, ale nikdy ztraceno není, co bylo Bohu obětováno!

A když do toho chrámu Božího jdeme, zachovejme se, jako se zachoval sv. opat Štěpán, který vždy ve chrámě hned u dveří se zastavil a sám k sobě mluvil: »Zůstaňte zde, vy roztržité myšlénky, a počkejte, až se vrátím od služby Boží. Ty pak, duše

má, pojď, vejdeme na místo plesů Hospodinových!« Tak učil tento svatý také žáky své říkati, aby užitek měli duševní z této návštěvy chrámu Božího.

Tak čiňte i vy, kdykoli vstupujete do tohoto svého chrámu, jehož posvěcení si dnes připomínáte. Chrám tento starobylý, starobylejší, nežli farní kostel v Miletíně, za starých časů býval chrámem farním pro celé zdejší okolí. Sem katolíci se scházívali, aby velebili Boha, s tohoto návrší obhlíželi krajinu svou a modlili se, by jí Bůh požehnal. Následujte je v této věci. Nechať není Boží tento dům opuštěný nikdy, když přichází sem na oltář Spasitel. Vidíte, nebylo by to hezké, aby zde nacházel jen málo prosebníkův, když k vůli vám zanedbává se v ty dni chrám farní, kde by jistě více navštěvníků našel, nežli zde. Kostel ten vévodí celé vaší obci, viděti ho ze všech jejích domků a statkův. Jakoby vám stále kynul: »Ke mně hleďte, mne navštěvujte! Ve mně našli vaši předkové mnoho úlevy, také vy najdete, pojďte do chrámu a zde předkládejte prosby své u trůnu milosrdenství, abyste milosrdenství došli v čas každý a dne věčné slávy a spásy v den smrti své.« Amen.

Filip Šubert.

Neděle XIX. po Sv. Duchu.

»Tak i Otec můj nebeský učiní vám, neodpustíte-li jeden každý bratru svému ze srdcí svých.« Mat. 18, 35.

Svaté Písmo vypravuje o králi, jenž kladl účty se služebníkem svým. Kdo jest ten král? Kdo ten služebník? Ten král jest Sám Bůh nebeský. On jest naším věřitelem a my Jeho dlužníky; hříchy naše, jsouce urážkou nekonečné bytosti, jsou dluhem nekonečně velikým, avšak Bůh odpouští nám je, jestli se srdcem skroušeným ke zpovědnici se blížíme. Neshovívá nám pouze, nýbrž zcela odpouští, a to pro zásluhy Svého Syna.

Služebník, o němž v Písmě sv. jest řeč, měl však spoluslužebníka, který mu byl dlužen nepatrnou část peněz, a co činí v témž okamžiku, kdy se jemu samému odpuštění tak velikého dostává? Hrdluje se s ním a odevzdává jej soudu, jak v tehdejších dobách bylo právem věřitele, že směl dlužníka i jeho rodinu prodati. A kdo je tím nemilosrdným spoluslužebníkem? Položme ruku na srdce a tažme se, nejsme-li to my sami, kteří od nebeského věřitele odpuštění nesmírných dluhů očekáváme, sami však svému spolubližnímu ničeho sleviti hotovi nejsme! V ukvapení, přenáhlenosti, nepříčetnosti, jak říkáme, i hlouposti dopustil se bližní proti nám něčeho, co považujeme za urážku, a jestli ho zrovna nepotřebujeme, pamatujeme si urážku tuto nekonečně a děláme uraženější, než jsme skutečně uraženi byli. Snad vyšel nám bližní vstříc, snad chtěl podati zadostučinění, avšak my jej hrdě odmítli a odmítáme doposud. Nezatvrdíme-li a neodpudíme-li ho od sebe na vždy? To jistě není nekřesťanský způsob, smířiti nepřítele a pře-

svědčiti odpůrce. Není ovšem naší povinností, dolézati, jak se říká, za někým, kdo je zlé vůle, a byli-li jsme odmítnuti, když jsme kroky k smíru učinili, vykonali jsme, co se na křesťany patří; avšak nejlepším prostředkem vyraziti zbraň z ruky nepřítele je a zůstane, co doporoučí nám naše náboženství, láska totiž, odpuštění a sebezapření. Co však přetvářky, licoměrnictví a pokrytectví je dnes mezi křesťany! Ti, kdo jsou si nejzavilejšími soupeři, mluví spolu úlisně, majíce v srdci jed, v ústech med.

Skřížily se jejich zájmy a od té doby zůstali si nepřáteli. Pro kus hroudy, pro kousek zastaralého práva počali soud, až je smrt vysvobodila z toho očistce života, z něhož si dělali svou neústupností a nekřesťanskou tvrdohlavostí peklo; teď mají té země oba dost.

Čtěme životy svatých! Co ti měli nepřátel, jako lidé obyčejně výše postavení a za ideály pravdy, dobra a krásy bojující! Odjakživa měla ctnost nepřátele v těch, jimž nebyla po chuti a kdož vzhůru k nebi zraků svých upírali a své spolubližní k témuž cíli vedli, měli odjakživa protivníky své v těch, kdo se s touto hroudou země a s požitky tohoto života rozloučiti nedovedli. A jak si počínali tito svatí a světice Boží? Svatý Václav, klesaje pod rukou bratrovražednou, volá: »To ti odpusť, bratře, Bůh!« a svatý Vojtěch, opouštěje nevděčné své spolukrajany, kteří chtěli sice míti biskupa, ale takového, jenž by jim v pohanském způsobu života nepřekážel, žehná při posledním kroku z otčiny vlasti své. Avšak i oni světci, kteří nezemřeli smrtí mučennickou, trpěli mnoho záštím svých vrstevníků a byli by trpěli ještě více, kdyby byli nedovedli milovati a odpouštěti.

Tento týden je zvláště bohat na význačnější svátky církevní. V úterý slavíme památku sv. Eduarda, krále anglického, který žil sice již ve století dvanáctém, avšak je své vlasti tím, čím svatý Václav Čechům a sv. Štěpán Uhrům, sv. Leopold Rakušanům a sv. Knut Dánům. Nemáme času rozebírat život sv. Eduarda, a já podotýkám jen tolik, že on svatým svým životem vlastně pojistil vítězství křesťanství ve své zemi. Slíbil Bohu život panický a oženil se pouze na nátlak své rodiny, avšak umíraje, shromáždil své dvořany kolem sebe a oznámil jim, že zůstal bezdětek, poněvadž královna zůstala pannou. Anglická země ctí sv. Eduarda jako svého patrona a to vším právem; jeť on hvězdou na trůně. Ve čtvrtek připadá památka sv. Terezie, která v 18. roce svého věku utekla rodině, aby se uzavřela v klášteře karmelitanském. Stavši se představenou, zavedla ve svém klášteře starou kázeň svého řádu, nařídivši úplnou odloučenost od světa, tuhý půst a přísné modlitby. Přes mnohý odpor zavedla tuto kázeň ve 30 klášteřích, a dnešní tuhý řád karmelitánek je jejím dílem. Kdo čte její život, žasne, jak vysoko povznesla se sv. Terezie mrtvením těla a spojením duše své s Bohem. Ve svaté vytrženosti a zanícení viděla muky Krista Pána a popsala je ve znamenité své knize. Jest bez odporu jednou z nejučenějších a nejsvětějších žen, jaké zplodila katolická

Církev. Žila ve století šestnáctém a její spisy jsou dodnes četbou duší nábožensky zanícených.

V pátek máme památku sv. Havla, který je opět zemi švýcarské tím, čím byl sv. Cyrill a Methoděj nám a čím je svatý Bonifác Němcům. Žil ve století sedmém a přišel, rodem Irčan, do krajiny, kde je dnes město sv. Havel, usadiv se zde jako poustevník. Opatství sv.-havelské, jež založil, stalo se střediskem křesťanské víry a křesťanských mravů ve Švýcařích i v jižním Německu.

V sobotu slaví Církev svátek sv. Hedviky, vévodkyně a patronky slezské. Kdo čte život této světice, spatřuje v něm ideál ženské něžnosti, pokory a zbožnosti. Vším právem říkala o ní Anna Přemyslovna, sestra krále Václava I. a její snacha: »Znám život mnohých světců a světic, ale nikdy nečetla jsem o takové tuhosti a přísnosti na sebe, abych podobnou ba i větší nespatřovala u Hedviky.« Ztrativši manžela v bitvě, jakož i syna, obrátila zraků k nebesům řkouc: »Děkuji Ti Bože, žes mi dal syna, jenž mi žádnou mrzutost nezpůsobil; ač bych jej viděla ráda na živu, přece raduji se, že vycediv svou krev za vlast, s Tebou spojen jest v nebesích.« Předpověděla svou smrt, řkouc: »Neumru dříve, dokud se nedostaví milovaná Anna z Prahy.« Národ, jemuž byla matkou, zachoval ji ve vděčné památce, nazývaje ji hvězdou na blankytu křesťanstva.

V neděli je konečně památka sv. Lukáše, evangelisty Páně, věrného druha sv. apoštola Pavla, který doprovázel svého mistra až do Říma a po smrti jeho r. 67 vrátil se na východ, kde v Achaji zemřel jako mučenník, oběšen byv od pohanů na olivě. Byl lékařem a malířem a dle všeobecné tradice namaloval obraz Rodičky Boží, jenž se nachází v Římě v kostele Maria Maggiore. Připisuje se sice sv. Lukáši i obraz Matky Boží v Čenstochově, poutnickém místě polském, zrovna jako obraz ve Starém Brně, avšak tato tradice neznamená nic jiného, než že svatý Lukáš Pannu Marii znal a maloval. On napsal třetí evangelium a skutky apoštolské.

Čtěme pilně život svatých, zvláště v nastávajících měsících zimních, kdy k tomu více času míti budeme a přesvědčíme se, jak bohatá a poučná je to kniha! Není jedné okolnosti v životě našem, boje, utrpení a svízelů, jež by oni byli neprodělali a v nichž by byli nám nepozůstavili příklad, jak se také my v podobných okolnostech života zachovati máme. Zvlášť můžeme se přesvědčiti ze životů těchto o pravdě, jež i sv. evangelium dnešní nám před oči klade, že totiž nejlepší a křesťana nejdůstojnější zbraň proti záští a nepřátelství světa je láska, pokora a trpělivost. To je zbraň, kterou se přemáhá svět, jak pravil Spasitel. Nedávejme ji z ruky a dojdeme nejjistější cestou tam, kam předešli nás svatí Boží! Amen.

Josef Kousal.

Neděle XX. po Sv. Duchu.

Víra dává radost, nevěra zármutek.

»I uvěřil on a dům jeho veškeren.«
Jan 4, 53.

Jak bolestným bývá pro člověka, oslepne-li. Doposud viděl všecko, co krásného Bůh v přírodě člověku dal, viděl i díla umění lidského, viděl své drahé a domácí a přátely — mohl čísti a čtením ducha baviti a šlechtiti, mohl psáti a myšlénky své sám, bez cizí pomoci sdělovati jiným — a nyní to všecko mu jest vzato. Sv. Antonín, velký poustevník, poznal takového slepce. Byl to učený poustevník sv. Didym. A tu pravil mu po delší rozmluvě takto: »Nermuť se a netruchli, že jsi ztratil zrak tělesný. Tento máme společný s tvory nerozumnými, máme jej právě tak, jako mravenci, mouchy a jiní menší tvorové. Ten jsi ztratil, ale neztratil jsi zraku duchovního, zraku, který je mnohem vznešenější a vyšší věci nám odhaluje. Světlo, které nám Bůh dal, je daleko jasnější, nežli světlo, které jsi ztratil.«

Tak ho těšil. A tato útěcha i pro vás je užitečna. Ztráta jakákoliv, nehoda sebe větší snadná je a snadno se dá přetrpěti, jen když nám zůstane ono světlo, které v duši máme, ono světlo, kterým Spasitel nás osvítil. Toto světlo to je, které osvítilo i úředníka královského, že uvěřil a k víře přivedl i rodinu svoji, toto světlo vede často k uzdravení duše, a kdyby někdy ani toho nečinilo, útěchy vždy poskytne. Světlo Kristovo vede k radosti a spokojenosti každého, kdo za ním jde. Kdo se mu však odvrací, na ně nedbá, ten vzdaluje se radosti, vzdaluje se klidu a kráčí vstříc bouřím, které ho snadno pohltí.

Kde Kristus, tam radost, kde není Krista, není také radosti.

A o tomto předmětu dnes pojednáme.

Pojednání.

Kterak může Kristus mezi námi dlíti? Vírou. Ona je to světlo, jež Jej ukazuje milujícímu. A věřiti Kristu, co je to? Upřímně míti za pravdu jistou, čemu On učí ve Své Církvi a jejími ústy. Nevěřiti Kristu — toť je neuznávati Krista za spásu a nedbati ani na Církev, ani na její učení a příkazy.

Kristus mluvil, a Petr vyznal: Ty máš slova života věčného. Kristus mluvil, a bouře se tišila, Kristus promluvil, a žoldnéři padali na zemi, Kristus mluvil na kříži, a země se třásla, a skály se pukaly a hroby se otevíraly. Kristus promluví, a zástupy blaženců s plesem půjdou do místa spásy, promluví, a zástupy zavrženců klesati budou do propasti záhuby. Kristus mluví slova evangelia — a nám se otevírají tajemství nejvyšší. A člověk by povstal a řekl: Já tomu nevěřím? Sv. Tomáš Aquinský pravil: »Jednáš-li pouze dle rozumu, bez ohledu na slovo Boží, jednáš,

jako prvý mezi tvory zemskými. Jednáš-li nešlechetně, to jest proti rozumu svému, jednáš jako horší, nežli zvířata.« Což teprve říci, kdyby kdo jednal nejen proti rozumu lidskému, ale proti Bohu, proti Jeho slovu, a to i tenkráte, kdy to slovo slibuje spásu, nabádá k štěstí jistému a bezpečnému!

Jednejme tedy tak, abychom za rozumné uznáni býti mohli nejen zde mezi lidmi, ale na věky, mezi samými anděly, na věky, přede tváří samého Boha.

Budeme z toho míti již na světě výhody veliké. První výhoda bude: poznání a to co možno jisté poznání všeho, čím rozum samojediný se namáhá marně. Řekl tak jeden učenec prvého řádu: »Kdyby vstal z mrtvých kterýkoli mudrc věku starého a četl katechismus, kterému se učí dítky, a slyšel by je, kterak s jistotou odpovídají na otázky nejtěžší, jaké vůbec svět a jeho bádaní si postavilo, jak by se podivil a jak by zvolal: Nikoli, toto nemůže býti dílo lidí. Zdeť je něco více, než pouhý domysl našeho rozumu!«

Ano, je tomu tak, a právě tato jistota, která mi dí: Bůh mluvil, Bůh je mým učitelem, ta jistota je základem radosti a spokojenosti, ta jistota činí srdce věřící rájem, kde svorně se k světlu nebeskému pne květ za květem, ctnost za ctností.

A nevěra? K jaké pak bezpečnosti ta vede? Asi k takové, jakou měli židé za času Kristova: Chodili k Němu, pozorovali Jej, viděli Jeho činy, a přece se Ho stále tázali: »Až pokud duši naši držíš? Jsi-li ty Kristus, pověz nám zjevně!« Ačkoli tak veliká znamení činil před nimi, neuvěřili v Něho, takže Šám Pán o nich řekl, že plní se na nich řeč Isaiášova: »Oslepil oči jejich a zatvrdil srdce jejich, aby neviděli očima a srdcem nerozuměli, a neobrátili se a uzdraveni nebyli.« Taková je nevěra: umíněná a přece nespokojená. Neradostná, trápící duše ty, kde se usadila a vedoucí k nespokojenosti. Ona trhá, abych tak řekl, srdce, jež ji hostí. Duše nemůže se zbaviti myšlénky na Boha, je k Němu přirozeně vábena, jako železo magnetem, ale nevěra ji trhá ve směr opačný, odvrací od světla, po kterém baží, odlučuje od středu, kam touží. V tom jistě není štěstí, ani pokoje.

Víra však vedle toto, že dává bezpečnost rozumu našemu, aby poznal tajemství nejvyšší, pokud je poznati lze, dává nám dále i docela jisté a bezpečné pravidlo pro všecko naše jednání jak soukromé, tak i veřejné.

Dobře a zcela případně o této věci praví Prosper Aquitanský: Jako potřebuje oko tělesné světla, by vidělo, kam a kudy má člověk jíti, tak potřebuje duše naše podobně nadpřirozeného světla víry, by viděla i cíl i cestu k němu. Víra ukazuje i poslednímu křesťanu, čeho se varovati a čeho nikoli, co činiti a čeho zanechati, aby došel cíle spásy. Ovšem, že má každý v duši již od Boha vepsaný zákon svědomí, a tak i člověk bez víry má aspoň dle tohoto zákona říditi život svůj. Svědčí o tom sám sv. apoštol v Písmě Božím, řka, že ani pohané nebudou omluveni pro nepravosti své, protože nemajíce zákona Kristova, měli aspoň zákon

svědomí. Ale jak mnohem bezpečněji a jistěji řídí svědomí kroky naše, když je vedeno pevným a stálým světlem víry! Toto světlo je jako maják na pobřeží, který ukazuje lodím zcela bezpečně a spolehlivě, kudy cesta, kudy jeti, aby se uvarovaly úskalí, mělčin, příbojů a proudů nebezpečím hrozících. Svědomí pak samo, neosvícené věrou, podobá se často ohňům, které nepřátelé zapalují na břehu, aby nezkušené lodníky září touto zavedli. Ono častěji vyhlašuje za dobré a prospěšné, co zavádí, co pouze tělu a jeho žádostem hoví. Světlo víry toho nečiní, onoť září bezpečně s výše, kam žádné ohledy na osobu, ohledy na pohodlí a výhody časné nedosahují, ono nedá se uhasiti bouří pokušení, ani proudy žádostí, ono neúprosně a zcela jistě ukazuje, kde jsou propasti záhubné, čemu se vyhnouti, kudy ku přístavu spásy se bráti.

Kdo se jím řídí, bývá důsledným a třeba měl i na světě více nesnází, třeba musil se přemáhati a mnohého se odříci, co snad radost přináší jiným, však jistě dočká se pokoje tím stálejšího již na světě, pokoje toho, jehož svět dáti ani vzíti nemůže.

Toho pokoje nedočká se, kdo neřídí se tímto světlem. Řekl to Sám Pán Ježíš. »Tento pak je soud, že světlo přišlo na svět, a milovali lidé více tmu, než světlo, nebo skutkové jejich byli zlí. Každý zajisté, kdo činí zlé, nenávidí světla a nejde k světlu, aby nebyli trestáni skutkové jeho.« Tak pravil Pán Ježíš, a slovo Jeho osvědčuje se vždycky. Kdo odvrací se od světla Kristova? Nikoli spravedliví, nikoli čistí, nikoli bezúhonní, nikoli takoví, jichžto srdce nezná falše. Ani ne takoví ze hříšníkův, kdo pokání a nového života jsou schopni, třeba byly hříchy jejich dosti velké. Ale farizeové, kteří jinými pohrdají a sebe mají za bohy, ale Jidášové, kteří od Krista nežádají nebe, ale výhody světské, ale Pilátové plní úskoků a chytrosti, jež pravdou pohrdá, protože je nepohodlná. Těm hodí se noc. Ti se scházejí v noci k soudu nad Kristem, ti Ho v noci zrazují, ti jsou živi teprve v noci, protože světlo jim vadí. Neměli také hlasu svědomí? Měli, ale tmy, kterých vyhledávali, zatemnily, utlumily ten hlas, to světlo, že nevedlo jich, ale bloudilo s nimi. A jenom jeden z nich naposledy uznal, že chybil, ale uznání toto, že nesvítilo na ně slovo Kristovo, ale bludička zbloudilé, sklamané sebelásky, vedla k zoufalství. Takoví lidé jsou nám dokladem, jakého pokoje, jakého plesu dostane se těm, kdo pohrdají světlem Kristovým. Třeba nezoufali si veřejně, duch jejich pokoje nemá, a jejich rouhání a hýření je jenom chatrný plášť, kterým to zoufalství zakrývají.

Víra podává něco zcela jiného. Podává jistotu a podává s jistotou i veselí pravé, upřímné, nevinné, dětinné. Sv. Ambrož o tom napsal: »Kde víra jest bez pohromy, tam učí Sám Spasitel, tam bdí a raduje se, tam je klid a mír a lék na rány všechny.« Nepraví: tam není nehod a ran, ale tam je klid a mír a lék. Ano, ona utírá slzy, ona učí volati v trápení: Pane, víc, víc! učí volati: Pane, buď trpěti pro Tebe, anebo umříti. Král David, když přenášeli archu úmluvy, plesal a poskakoval před tímto oltářem,

jakoby malým hochem se byl stal. Apoštolé radovali se a plesali po ranách a vězení, že to trpěli pro víru. Mučenníci usmívali se a žertovali uprostřed muk nejhorších. Sv. Vavřinec volal z roštu svého na katana: »Na této straně jsem dosti upečen. Obrať, krájej a jez!« Jiný v podobných mukách vesele si liboval, že mu je, jakoby chodil libosadem za večerního vánku. A přece to nebyli lidé bez citu. Byli citliví, laskaví k chudým, milovali celým srdcem dítky a rodiny své. Ale víra dala jim pokoj a radost v Pánu, které jim vzíti nemohl nikdo! Mohli jim vzíti a vzali statky a rodiny, oděvy a šperky, údy těla i čest, uložili jim muky, ale pokoje a radosti svaté jim nevzali, ta byla hluboce v duši a s duší stěhovala se ke Kristu. Dovede něco takového síla jiná, než právě přesvědčení, jaké víra podává?

A podává nevěra takový pokoj? Nikdy nepodává! A kdyby snad někdo tvrdil, že ano, a o sobě říkal: Já také nevěřím a mám úplný klid v srdci, nevěřte mu! Přijde čas, že ten nepokoj, přehlušený nečistotou a hýřením, tím více se na něm pomstí, čím více ho zapíral. Až bude se trhati pouto za poutem, kterým lnul ke světu, pak promluví jinak, a blaze mu, bude-li moci ještě kajícně zvolati: Ježíši, smilování! Nejeden tak volal v poslední hodině, o kterém si povídali, že nic nevěřil! A posledním zvoláním takovým mnohý již ukázal, že lhal, když něco podobného lidem povídal.

Světlo víry vede bezpečně k radosti a pokoji, tma nevěry k nepokoji a zoufalství. Nemluvím schvalně o radosti věčné, nebeské, ani o mukách pekla. Vždyť již na světě dává víra předtuchu nebe a kdyby opravdu již jiného nebe nebylo, přece není pravý křesťan nikdy ošizen za oběti a sebezapírání svoje.

Když sv. František Xaverský cestoval do Japonska na missie, byl s ním na lodi také jeden Mohamedán. Ten byl jednoho dne velice smuten. I tázal se ho sv. František, proč truchlí, a dověděl se, že mu právě umřel syn, a že má býti pohřben v moři. »Uvěříš v Krista, když ti jej Bůh navrátí?« — »Milerád.« Modlil se světec — a hoch ten oživl a Mohamedán i s rodinou dali se pokřtíti. A hle, tu stalo se i více: Víra vzkřísila jejich duše, které doposud byly ve tmách nemilosti Boží. Toť větší zázrak, učiniti ze hříšníka — spravedlivého, z pohana — spravedlivého křesťana, nežli navrátiti život zesnulému.

Zde vrací se pouze život časný, tam však se napravuje celá ztracená věčnost, tam zavírá se propast věčná a otvírá brána životu věčnému. A takové vzkříšení z mrtvých kolikrát už slavili andělé nebeští za tu dobu, co Církev podává léky Kristovy!

Nepohrdejme jimi tedy nikdy a nikde! Pohrdá se jimi, bohužel, posud tak mnoho. Kolik roků uplynulo, co mnohé duše těžce se zranily hříchem smrtelným, a posud nepřišly, aby lék víry, svaté pokání, je uzdravil, vzkřísil. Mohli bychom mnohé takové i mezi námi zde ukázati a jmenovati, ale nechceme. Kéž sami se rozpomenou, aby nad námi všemi radoval se Kristus jako nad Svými v pravdě věrnými. Amen.

Filip Šubrt.

Neděle XX. po Sv. Duchu.

(Posvěcení chrámu Páně.)

»Dnes stalo se spasení domu tomuto.«
Luk. 19, 9.

Odjakživa stavěli lidé chrámy a svěcením účelu jejich je odevzdávali. Tak Šalamoun, vystavěv nádherný chrám Hospodinu na hoře Moria, zařídil velikou slavnost. Tisíce a tisíce lidí ubíralo se s hory Sionu, odkud kněží nesli archu úmluvy do nového stánku Božího. Přečetné byly oběti, jež přinesli na ten den synové israelští, a když průvod dospěl k chrámu, tu klekl Šalamoun na kolena, pozdvihl rukou svých a modlil se: »Hospodine, slyš hlas služebníka svého a lidu israelského; začkoli budou prositi na místě tomto, vyslyš je a buď jim milostiv!«

A co byl chrám Šalamounův, sebe nádhernější, proti nejjednoduššímu kostelu katolickému? Tam přítomen byl Bůh sice bohoslužbě lidu vyvoleného, ale zde přebývá skutečně a podstatně; tam žehnal lidu Svému, zde však krmí jej chlebem nebeským a světí ve svátostech k životu věčnému. Co tam obrazně bylo znázorněno, to zde skutečně se vyplnilo. Když ve století čtvrtém na témž místě vznikl první chrám křesťanský, tu opět uspořádána velkolepá slavnost, k níž pozváni biskupové, tehdáž právě na sněmu v Týru shromáždění.

A co dělo se na dalekém východě, to opakovalo se po celém světě křesťanském, a slavnosti posvícenské konaly se slavně, zvláště u nás v Čechách, kde bohabojný kníže Václav sám se jich účastnil, z čehož spolu vysvítá, že měly asi tehdáž více rázu náboženského než dnes, kdy se s nimi spojuje mnoho zábav světských, nezřídka rozpustilých, ba divokých.

Aby pro slavnosti tyto ustanoven byl den společný, slaví se dnes z nařízení Církve slavnost posvěcení chrámu biskupského a spolu všech ostatních kostelů v diecesi; v témž smyslu, třeba za jiným účelem, vydal císař Josef II. rozkaz, aby slaveno bylo společné posvícení po sv. Havle, tak zv. císařské, jak se ještě většinou děje.

Slavností posvěcení chrámu svého položila si každá osada základní kámen k úmluvě s Kristem a s Církví, a chrám Páně na osadě je pak viditelným pomníkem a dokladem této úmluvy a střediskem duchovního života těch, kdož se k němu hlásí.

Ještě dnes udávají lidé svou příslušnost spíše dle tak zvané kolátory, než dle okresu politického, důkaz to, jak vysoko si svůj chrám cení. A co by byla osada katolická bez chrámu? Časy, v nichž žijeme, jsou věru smutné; vlažnost náboženská zmocnila se širokých vrstev lidu a jsou již i tací, kdož veřejně lid od nákladů na kostely zrazují. Kam by to dospělo, kdyby dojíti mělo vyplnění jich bohopusté přání, viděti ze života těchto lidí. Náboženství a kostely nejsou s to, zabrániti zločinům a hříchům, ale bez náboženství a bez kostelů potírali by se lidé, jako divá zvěř,

navzájem. Toho jsou si i lidé v náboženství dosti vlažní vědomi, a třeba byli v kostelích řídkými hostmi, jsou nezřídka mezi prvními, kdo o postavení nových chrámů neb výzdobu kostelů sešlých zásluh si dobyli. Jeť dům Boží společným majetkem, jeť on chloubou křesťanské osady.

Co však by nám platny byly nejnádhernější chrámy, kdyby zůstávaly liduprázdny?! Proto nestačí kostely zdobiti, hřbitovy a cesty k nim v pořádku udržovati, nejkrásnější ozdobou křesťanských chrámů je četná přítomnost při službách Božích, zbožné a příkladné chování se lidu křesťanského.

Obřad, jímž se svěcení děje, spočívá v tom, že po případném kázaní obchází biskup po třikráte nový kostel, vstupuje do chrámu a píše na kříži z popele udělaném písmena řecká, na to pak obchází po sedmkráte hlavní oltář, vykuřuje jej, maže sv. olejem, konečně pak světí i stěny chrámu, kropě je vodou svěcenou. Při tom hoří u dvanácti křížů dvanáct světel, což je známkou, že kostel nebyl pouze obyčejným knězem požehnán, ale biskupem vysvěcen.

Po slavném přenesení ostatků na hlavní oltář slouží biskup první slavnou mši svatou.

V úterý máme památku sv. Voršily, panny z knížecího rodu britského. Když v V. století do nynější Anglie vtrhli Dánové a Brity si podmanili, nastaly v zemi kruté války mezi původním obyvatelstvem a přistěhovalými novými pány, takže zvláště pokolení ženské spásu před sveřepostí dánskou hledalo v cizině. Tím způsobem uteklo se 11.000 křesťanských panen po lodích na pevninu a dostalo se po dolním Rýnu až k dnešnímu Kolínu. Avšak tam upadli nešťastnice do rukou divokých Hunů, kteří tehdá celou Evropu zaplavili a teprv později na rovinách katalonských od římského vůdce Boëcia a spojených Gothů poraženi byli.

Vůdce jejich Attila byl krásou sv. Voršily tak okouzlen, že ji chtěl pojmouti za manželku, avšak sv. panna odmítla a přemluvila ostatní družky, aby raději zemřely, než by víru a čest zaprodaly. Svatá Voršila byla šípem zastřelena a a ostatní panny utraceny.

Jediná sv. Kordula, jejíž památku ve středu slavíme, ukryla se na lodi, avšak druhý den též statečně mučennickou smrt podstoupila. V Kolíně n. R je dosud kostel blahoslavených panen a v století XVI. založen byl ve Francii od sv. Angely řád Uršulinek.

Važme si, drazí v Kr., svých chrámů Páně, spěchejme rádi, když zve nás zvonů hlahol k službám Božím, obcujme jim nábožně přijímejme pilně sv. svátosti, jež v chrámech se nám udělují, přispívejme ochotně na ozdobu stánků Božích, aby o nás všech platilo slovo písma, že vrátili jsme se z nich do svých příbytků ospravedlněni. Amen.

Josef Kousal.

Posvěcení chrámu Páně.

Křesťané jsou povinni účastniti se veřejných služeb Božích v chrámu Páně.

»Aj stánek Boží s lidmi a přebývat budu s nimi.« Zjev. 21, 3.

Když Kristus Pán ubíral se jednoho dne z *Nazareta Samařím*, přišel k městu *Sichemu*. Před městem byla *studnice*, kterouž byl patriarcha *Jakob* zřídil, odkud se i studnicí Jakobovou nazývala. Unaven jsa cestou, posadil se *Ježíš* u studnice. Učenníci Jeho zatím odešli do města, aby pokrmů nakoupili. Když Pán Ježíš u studnice prodléval, přišla z města *Samaritánka* vážit vody; i požádal ji Pán Ježíš, aby Mu dala napíti, a rozpředl s ní řeč, z nížto *Samaritánka* poznala, že Ten, Jenž s ní mluví, *prorokem* jest. A když Kristus Pán jí pověděl tajné hříchy její, rozlítostněna nad životem svým chtěla od té chvíle Bohu náležitě sloužiti; pravilať: »Otcové naši klaněli se Bohu na této hoře,« a ukázala při tom na horu *Garizim* blíže města *Sichemu*, »a vy (židé) pravíte, že v Jerusalémě jest to místo, kdežto náleží se klaněti.« I odpověděl jí *Ježíš:* »Ženo, věř mi, že přichází hodina, kdyžto ani na této hoře, ani v Jerusalémě nebudete se klaněti Otci . . . Ale přichází hodina, a nyníť jest, kdyžto praví ctitelé klaněti se budou Otci v duchu a v pravdě . . . Bůh jest duch; a ti, kteří se Jemu klanějí, v duchu a v pravdě mají se klaněti.« Jan 4, 20—24.

Drazí křesťané, slova, která promluvil *Kristus Pán k ženě Samaritánce*, stala se základem veškeré pobožnosti a všeho se klanění Bohu v náboženství křesťanském. Církev katolická staví sice po všem světě chrámy, ale chce, aby Bůh v nich *v duchu a v pravdě* byl ctěn; ona v den pamětní, kdy posvěceny byly navždy vysoké a prostranné domy službě Boží, praví o každém z nich: »*Aj stánek Boží s lidmi a přebývati budu s nimi*,« Zjev. 21, 3, aby věřící upamatováni byli na pravdu, že každý katolický chrám jest příbytkem Boha nejsvětějšího, a aby v něm tím vroucněji společně a veřejně Bohu svému *v duchu a v pravdě* se klaněli.

Než jsou křesťané, kteříž ve slovech Kristových k ženě Samaritánce promluvených hledávají smysl docela jiný, ba tvrdí, že není třeba nižádných *kostelů* ke společnému a veřejnému uctění Boha, nýbrž že dostačí Bohu se klaněti kdekoli, jen když se to děje *v duchu a v pravdě*. Abychom my, věrní učenníci Krista Pána, i na dále v chrámě Jeho společně se scházeli, Jemu zde sloužili a předpojatým výkladem slov Písma svatého v evangliu sv. Jana 4, 21. 23. od navštěvování veřejných bohoslužeb v chrámu konaných odvráceni nebyli, vypovím vám, že i *naše lidská přirozenost i Kristus Pán* si přeje a vyžaduje, abychom na zvláštních místech *v chrámech* Bohu veřejně se klaněli a společně se v nich modlili. Vyslechněte mne s obvyklou pozorností.

Pojednání.

Křesťan není vázán žádným zákonem, tvrdí odpůrci chrámů a veřejných společných bohoslužeb, aby ctil Boha v kostele; vždyť Kristus Sám dí: »Přichází hodina, a nyníť jest, když to praví ctitelé klaněti se budou Otci v duchu a v pravdě.« A čas ten prý nyní jest. Starý Zákon již přestal a křesťan není více vázán místem, kde by Boha ctil; křesťan jest svoboden a ať jest kdekoli, vždy jest dítětem Božím, které svého Boha, svého Otce všude má.

Pravda jest, moji drazí, Bohu lze všude se klaněti; avšak nikde tak dokonale jako *v kostele;* sebe pak posvěcovati, účelu života svého dosíci a jiné příkladem svým k podobnému konání nabádati nelze nikde jinde tak příhodně jako *při společných, veřejných bohoslužbách.* Veřejné, společné bohoslužby pak konají se zpravidla *v chrámě.*

A chtěl snad Kristus Pán slovy Svými, která promluvil k ženě Samaritánce, říci, že v náboženství Jeho všechny veřejné, společné pobožnosti a klanění se Bohu *v chrámě* přestati má? Že již nemá býti žádného místa, kdež by se věřící shromažďovali, žádného *chrámu,* žádného kostela? Kdož by mohl, kdož by chtěl něco takového vyvozovati ze slov Toho, Jenž »*cestou, pravdou* a *životem*« naším jest! Pak by Bůh byl něco přikázal, co proti přirozenosti lidské jest, čemu srdce lidské úplně se protiví. Člověk zajisté má vrozenou touhu v sobě, aby to, co jej cele zaměstnává, co cítí, co jej bolem neb radostí naplňuje, i zevnějškem těla svého vyjádřil. Co duše uvnitř cítí, to člověk tělem často i bezděky projevuje. A tuto *přirozenou* touhu svou neměl by člověk právě v nejsvětější záležitosti srdce svého, v příčině *náboženství* cítiti? A cítí-li ji, neměl by ji ukojiti? Ó nikoli! Náboženství: *víra* v Boha, *naděje* na to, co náboženství přislibuje, a *láska,* k níž povzbuzuje, neleží jakoby něco mrtvého v srdci člověka. *Víra* sice, *naděje* a *láska* hlavně uvnitř má zakotvena býti, ale to nepostačí; *víra, naděje* i *láska,* jedním slovem: *náboženství Kristovo,* je-li do srdce úrodného zaseto, pučí, vzrůstá, vzkvétá a nese ovoce, které však nezůstává ukryto, nýbrž na venek slovem i skutkem se chce ukázati, od srdce k srdci chce proniknouti, ve shromáždění bratrů a sester se osvědčiti. A *Ježíš Kristus* zajisté náboženství, které nám s nebe přinesl, dobře znal, vždyť *od Něho* pochází, *Jeho* jest; On zajisté i dobře věděl, jak mocně působiti bude na srdce lidské; On, který zpytuje srdce a ledví člověka, zná i srdce lidské, do jehož půdy *náboženství Své* zasíti chtěl, a věděl, jak v něm *Jeho náboženství* se ujme a v životě před tváří lidí se ukazovati bude. A protože tohle všechno Kristus Pán jakožto Bůh vševědoucí věděl, nemohl sílu víry a potřebu srdce lidského tak *nepřirozeně* omeziti a potlačiti. A Pán Ježíš toho také neučinil! Naopak! Daleko větší prostoru než byla *hora Garizim* a než byl *chrám Jerusalémský* vykázal *Svému náboženství,* neboť smysl slov k ženě Samaritánce promluvených nepopíratelně jest tento: »Nebude Bůh od této chvíle uctíván pouze na této

hoře, ani v chrámu Jerusalémském, nýbrž přichází hodina, že lidé budou ctíti Boha po veškerém okršku zemském v *chrámech* nesčetných; nezáleží pak na tom, bude li Bůh ctěn v tom či v onom chrámě, nýbrž na tom záležeti bude, zdaž *v duchu a v pravdě* Bohu klaněti se budou; kde *duch* a *pravda* ctitele Boží pronikati bude, tam všude *chrám Boží* jest, kde však nebudou se modliti k Bohu *v duchu a v pravdě*, tam není *chrámu Jeho*, neboť mezi takovými nepřislíbil Bůh přebývati.« Vtělený Bůh přislíbil výslovně: »*Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.*« Mat. 18, 20. Ve jménu Jeho však jsou shromážděni lidé, klanějí-li se Bohu v duchu a v pravdě na společných modlitbách.

Slovy, v evangeliu sv. *Jana* 4, 21. 23. uvedenými, Kristus Pán nikterak tedy neprohlásil společné bohoslužby na jednom místě konané za zbytečné, nýbrž ukázal spíše, *jak* konány mají býti naše modlitby veřejné; konají-li se v duchu a v pravdě řádně, Bohu milé jsou; nekonají-li se však tak, ničím nejsou, byť i v kostele se konaly.

Kdybychom nechtěli přimouti tento výklad slov Kristových k Samaritánce pověděných, ale kdybychom chtěli tvrditi, že Kristus Pán výrokem tím společné veřejné pobožnosti v kostele konané za jednostejné, ba za neprospěšné prohlásil: kterak bychom pak slova tato srovnali s Jeho životem a jednáním? Kdo byl horlivějším ctitelem Božím *na místě svatém*, než *Pán Ježíš?* Nevidíme-li Ho často podle udání Písma svatého *v chrámě v Jerusalémě?* Nepodnikal-li cestu *do chrámu Jerusalémského* až *z Nazareta* již jako dvanáctileté pachole a neprodléval *v něm* po tři dny? A když učitelský úřad vykonával, ani jedněch svátků neminul, aby o nich *v chrámě* nebyl přítomen. Mimo to, kdo pak z nás neví, jak horlil proti zlozvykům a nepořádkům, kterých se jeho rodáci při zevnější bohoslužbě dopouštěli? Zajisté kdyby Kristus Pán byl slovy těmi veřejné bohoslužby za jednostejné a neprospěšné prohlásil, odporovala by slova ta skutkům Jeho; odporovala by slova ta jiným jasným a určitým výrokům Písma svatého; učení by potíralo učení. Pravilť Kristus Pán zřejmě ke Svým učenníkům: »*Vy pak zůstaňte v městě, dokudž nebudete obleceni mocí s výsosti.*« Luk. 24, 49. I odebrali se po nanebevstoupení Páně učenníci Jeho do města a vstoupili do večeřadla, kde »všichni byli trvajíce jednomyslně na modlitbě«. Skut. ap. 1, 14. Pravil k nim: »*Vezměte a jezte; čiňte to na mou památku.*« Luk. 22, 19. A učenníci činili tak, jsouce shromážděni se všemi, kteří se ke Kristu Pánu přiznávali; lámali chléb, připomínali sobě smrt Mistra svého. Svědectví toho mnohá ve Skutcích apoštolských nalézáme, jako 2, 42: »Kteří ochotně přijali slova, pokřtěni *jsou; i zůstali v učení apoštolském a v společnosti a v lámání chleba a na modlitbách;*« 13, 14.: »*V druhou sobotu téměř všecko město sešlo se k slyšení slova Božího,*« a na jiných místech Písma svatého.

Kdož by tedy chtěl tvrditi, že není žádného přikázaní, jímž by křesťan zavázán byl, aby obcoval veřejným, společným boho-

službám *v kostele?* Ano, křesťane, ty nařízeními zakladatele svého, náboženstvím opovrhuješ, služeb Božích se účastniti nechceš, a přece zase podílu míti chceš v založeném od Něho království! Ty chceš z ovoce vykoupení se radovati a těšiti, ale slov a vůle Vykupitele svého nedbáš! Není-li ti s hanbou, že se dle Krista *křesťanem* nazýváš a zároveň veřejně jméno Jeho vyznati se vyhýbáš? Nestydíš-li se za jméno *křesťana*, pak ani za skutky křesťana styděti se nemáš! — Nevím věru, čím by *křesťan* mocněji a úsilněji dohnán byl k tomu, aby se účastnil veřejných bohoslužeb a při nich okázale ke Kristu se hlásil a s bratry a sestrami víru svou společně vyznával, než slovy, v nichž obsahuje se tíže trestu, kterým Kristus hrozí lehkomyslným a pyšným pohrdačům náboženství zjeveného, řka: »*Kdožkoli se styděti bude za Mne a za slova Má, i Syn člověka styděti se bude za něj, když přijde v slávě Otce Svého s anděly svatými.*« Mar. 8, 38. »*Kdožkoli vyzná Mne před lidmi, toho i Já vyznám před Otcem Svým, Jenž jest v nebesích; kdož by pak zapřel Mne před lidmi, zapřímť i Já ho před Otcem Svým, kterýž jest v nebesích.*« Mat. 10, 32.

Neseznáváte-li ještě, milí křesťané, že povinni jsme navštěvovati dům Boží a v něm společně k Bohu svému se modliti? Nuže, uvažte ještě toto! Víte všichni, že Pán Ježíš ve dvanáctém roce věku Svého do Jerusaléma připutoval *a v chrámě* po tři dny setrval. A když Matka Jeho po ty dny nadarmo Ho jinde hledala, dal jí, když Ho *v chrámě* třetího dne nalezla, odpověď významnou: »*Což jest, že jste Mne hledali? Zdali jste nevěděli, že Já v těch věcech, které jsou Otce Mého, musím býti?*« Nevybízí-li nás *příkladem Svým*, abychom rádi, *rozjímajíce o Bohu, v chrámě trvali* a takovým jednáním i dítky naváděli, aby u Pána Ježíše *v chrámě* rády prodlévaly? Ó, kéž bychom srdcem plným lásky k Bohu a touhy po svatých místech Jeho se svatým pěvcem *Davidem* se modlili: »Jak milí jsou stanové Tvoji, Hospodine mocností! Touží a omdlévá duše má po síních Hospodinových. Srdce mé a tělo mé plesají k Bohu živému. Nebo vrabec nalezl sobě dům a hrdlička hnízdo sobě, kdež by složila mladé své. Já nacházím oltáře Tvé, Hospodine mocností, Králi můj a Bože můj! Blahoslavení, kteří přebývají v domě Tvém, Hospodine; na věky věkův chváliti budou Tebe! Lepší jest den jeden v síních Tvých nad tisíce. Zvolil jsem sobě raději opovrženým býti v domě Boha svého, nežli přebývati v stáncích hříšníků.« Žalm 83, 2. 5. 11.

Kdybychom ani nyní přiznati se nechtěli, jsouce dosti z předešlého poučeni, že Kristus Pán *příkladem* i *slovem Svým* přikazuje a vybízí nás, abychom v *chrámu Jeho* veřejně Ho ctili a k Němu se modlili: zdaž by nás *rozum* a *srdce* k této povinnosti nezavazovalo? Vizte! Kdo upadl do bídy a nouze, a ví, jak a kdo mu může pomoci, prostředků však, jimiž by si pomohl, nepoužívá, o pomoci nežádá: ten a takový jistě jest *nemoudrý a nerozumný;* a kdo jest neuznalý ku svému dobrodinci, jeho dobroty zneužívá a za prokázané dobrodiní děkovati neumí: toho nazýváme *nevděčníkem* a člověkem *hanebným*. Rozumný člověk chudý, nemůže-li

sobě pomoci sám, prosí bohatého, aby mu v nouzi pomohl; rozumný člověk do nemoci upadlý žádá si lékaře, aby ho uzdravil; a člověk, *křesťan — rozumný* a *vírou osvícený* tvor Boží nemá spěchati k *dobrodinci největšímu,* k *dobrodinci* boháčů i chuďasů, k zachovateli těla i duše své? Nemá-li pospíšiti, pamětliv jsa slov: »Kde jsou dva neb tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich?« Mat. 18, 20. *do chrámu Jeho,* aby spojil modlitby své s prosbami bratří svých, aby Hospodinu pověděl svůj trud a zármutek a za pomoc, za přispění a za potěchu Ho prosil? Není-li takové jednání a počínání čistě lidské, srdci přirozené a zároveň útěchyplné a spasitelné?

Když člověk přijal nějaké dobrodiní, byl z nouze vysvobozen, v trápení potěšen: cítí se zajisté vděčností zavázána ku svému dobrodinci; a také neukrývá v nitru svém díky své, nýbrž chvátá a vzdává se slzami radosti díky své před tváří dobrodince; chválí ho přede vším lidem jako štědrého, dobrotivého a šlechetného muže; a když my všichni bez rozdílu dobrodiní nesčetných každodenně od Boha dostáváme: má srdce naše býti prázdno všeho díku? My vůči neskonalým darům od Boha dobrotivého duši i tělu uděleným máme býti němými? My nemáme *na místě,* kde zvláště přebývá, veřejně Ho chváliti a Jemu děkovati?

Ó nikoliv! Kdo ví, že Bůh jest všecko ve všem, a bez Něho že člověk ničeho nemůže: vstupuje k Němu s úctou a důvěrou, aby Ho prosil o požehnání a o pomoc ku konání všech prací svých; vstupuje k Němu veřejně *v domě společné modlitbě zasvěceném,* aby jeho příkladem povzbuzeni i jiní přicházeli a s důvěrou a láskou k Němu se blížili, a všichni společně radostným hlasem vyznávali, že Hospodin jest pánem a dárcem všeho dobra. Kdo ví, že mu Bůh milost a sílu dal, aby dobrodiní prokazoval, a tak bližní své oblažoval: ten pamětliv slov: »Ne nám, Hospodine, ne nám, ale jménu Svému dej slávu,« Žalm 113, 9., cítí neméně, že i za tu milost, že mohl dobrodiní jinému prokazovati, povinen jest díky a chválu Hospodinu vzdáti a sice vzdáti *veřejně* před očima bratří svých, aby se neukázal ctižádostivým a chvály chtivým, a neodnímal Bohu čest a chválu, která jen Bohu náleží, a aby i ty, jimž dobrodiní prokázal, odkázal se vzdáním díků na Toho, jehož nástrojem v udělování dobrodiní se stal.

Všichni zajisté po uvážení toho všeho uznati musíme, že jak potřební a nuzní, tak i bohatí veřejně a společně k Pánu Bohu se modliti a *v chrámě* díky Jemu vzdávati mají. K účastenství ve veřejných a společných modlitbách vybízí nás *příklad* a *rozkaz* samého Spasitele našeho, Ježíše Krista; *city* pak své náboženské i *zevně* ukázati vyžaduje naše lidská přirozenost. Toto všecko věděla a znala *Církev Boží* od počátku trvání svého, a proto místa určená pro služby Boží zvláště zasvěcovala a výstavností a velebností domů těch na účel jich poukazovala. Službě Boží a společné, veřejné modlitbě zasvětili předkové naši tento velebný a útulný chrám, a my, vděční potomci jejich, uznejme dobrodiní jimi nám prokázané, radostně spěchejme sem, zpěvem a modlitbami Boha

společně zde chvalme, díky Mu čiňme, prosme a usmiřujme Jej, víru svou neohroženě a veřejně zde vyznávejme, aby o každém shromáždění věřících a milujících Krista Pána v nejsvětější Svátosti oltářní v tomto chrámu Páně říci se dala slova: »Aj, stánek Boží s lidmi, a přebývati bude s nimi. A oni lidem Jeho budou, a On Bůh s nimi bude jejich Bohem.« Zjev. 21, 3. Amen.

P. *Sales Roubíček.*

Neděle XXI. po Sv. Duchu.

Ranní promluva.

Odpouštějte nepřátelům svým.

»Podobno jest království nebeské člověku králi, kterýž chtěl počet klásti se služebníky svými.« Sv. Matouš 18, 23.

Jednoho každého z nás zajisté bolestně dojalo chování se služebníka v dnešním sv. evangeliu, jenž milosrdenství zakusiv, milosrdenství neprokázal, a proto také přejeme jemu ten trest, jenž jej stihl pro zatvrzelost srdce. Případů podobných ale máme i dnes dosti; snad odsuzujíce jednání služebníka nešlechetného, sami nad sebou ortel jsme vyřkli, sami jsme se odsoudili. Neboť *člověk král v podobenství dnešním jest Sám Bůh*, my pak jsme služebníky, kteří jemu počet skládati musí, a dluh, jejž jsme dosud Bohu nesplatili, to jest to množství hříchů, jimiž jsme Boha urazili, a za něž jsme dosud zadost neučinili. A hle, Bůh odpouští nám ten veliký dluh, On slitovává se nad námi, když přijdouce k Němu, padneme před Ním na kolena svá a voláme: »Bože, poshověj mi!« Láska Boží, jež nad hříšníkem se smilovává, smývá dluh náš z knihy života. Avšak za to jest též naší svatou povinností, abychom s bližním svým, jenž nám snad ublížil, rovněž tak milosrdně nakládali, jak s námi zachází Bůh, bychom i my odpouštěli vinníkům svým, bychom i my se nemstili za urážky nám spáchané, bychom jako onen služebník nemilosrdný neupadli v hněv Boží a nemusili pak splatiti veškeren dluh. *Mluvme pravdu, modlíce se:* »Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.«

Pojednání.

Neupírám, nábožní křesťané, že odpouštěti urážky a nepřítele svého milovati jest velmi těžké, a je k tomu zapotřebí velikého sebezapření. Avšak Ježíš Kristus přikázal nám: »Milujte nepřátely své,« a proto chceme-li býti učenníky Jeho, musíme přikázaní Jeho plniti. Avšak Bůh nedává nám pouze zákony, nýbrž On udává nám též pohnutky, pro které zákony ty zachovávati máme. Jaké jsou to pohnutky, které nás ochotnými činí zachovávati ten zákon lásky k nepříteli? Tyto pohnutky dají se krátce vyjádřiti takto: *Odpouštějte nepřátelům svým, neboť to vyžaduje vaše povinnost*

i váš prospěch, či jinými slovy: oběť tuto musíte přinésti Bohu i sobě.

Přisvědčíte mi, pravím-li, že Boha jsme povinni poslouchati. Nuže a co přikazuje nám Bůh? »Milujte nepřátely své, dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhají vám.« Sv. Matouš 5, 44. To nám dostačí. Bůh promluvil, a my musíme poslouchati. Zdá se vám to snad příliš těžkým? Ten, jenž žádal na Abrahamovi, by zapřel lásku otcovskou a obětoval syna svého, ten, pro něhož tisíce a tisíce mučenníků za hrozných bolestí vycedilo svou krev, ten by nesměl aneb snad neměl práva od nás žádati oběť tuto, byť se vám i těžkou býti zdála? Ale sebezapření toto proto tak těžkým se vám býti zdá, že nedbáte pomoci a milosti Boží, kteráž činí lehkým a možným to, co se vám nemožným býti zdá. Vzpomeňte sobě, co četl jsem v dnešním sv. evangeliu. Bůh, člověk král, odpouští deset tisíc hřiven, velikou to sumu peněz, a služebník nechtěl odpustiti dluh nepatrný. Čím jest urážka, jež se nám od lidí stane, proti těm urážkám, jimiž stále od nás tupen jest Bůh? Boha ale žádáme za slitování, když chybujeme, ale chybí-li spolubratr náš, tu jej zatracujeme. Boha prosíme za odpuštění vin svých, ale sami nechceme odpustiti těm, kteří nám ublížili. Nezapomeňme nikdy, že jsme všickni bratřími a sestrami v Kristu, že i nepřítel náš patří k téže rodině Boží jako my, že i on jest krví Kristovou vykoupen, a že i on jednou bude míti podílu na království Božím. Nechceme-li my odpouštěti nepřátelům svým, tu kterak můžeme se opovážiti kleknouti a modliti se: »Otče odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme« — vždyť jest to lež, lež kterou vrháme přímo v tvář samému Bohu vševědoucímu. Zdaž může taková modlitba býti Bohu milá, zdaliž to není nová urážka Boží, kterou dluh svůj ještě zvětšujeme?

Však i prospěch náš toho žádá, abychom bližnímu svému, jenž nám ublížil, odpouštěli. Neboť, na čem nám musí hlavně záležeti, abychom si zabezpečili blaženost věčnou? Chceme-li, aby Bůh byl shovívavým k nám, aby nevzpomínal hříchů mladosti naší, aby smiloval se nad námi podle velikého milosrdenství svého, tu musíme býti též sami milosrdnými. »Nebo soud bez milosrdenství tomu, kdož neučinil milosrdenství.« Sv. Jakub, 1, 13. Marně prositi budete za blaženost, marně rukou svých spínati a na kolena klekati, marným bude ujišťování vaše, že Boha z celého srdce svého milujete, marnými a zbytečnými posty vaše a všecka pokání, dokud srdce vaše tvrdým jest k nepříteli, i srdce Boží tvrdým zůstane k prosbám vašim. A jak nemoudře se modlíme, lhouce: »Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme,« — t. j. jinými slovy: my neodpouštíme, pročež učiň nám tak i Ty, Bože — čímž trest Boží sami na hlavu svou svoláváme.

Uvažte, jaký trest nás čeká, neodpouštíme-li nepřátelům svým! »I rozhněvav se pán jeho,« praví se v dnešním sv. evangeliu, *dal jej mučitelům, dokudž by nezaplatil všeho dluhu.«* Dluh splacen býti musí, tento pořádek platí nejen zde na světě, nýbrž

i na věčnosti. Dluh náš jest veliký, a to tak ohromný, ze člověk sám nebyl s to splatiti jej, a proto sestoupil Syn Boží na tento svět, jenž vzal břímě hříchů našich na bedra Svá, splatil smrtí Svou dluh náš a dlužní úpis roztrhl na hoře Kalvarské a smazal krví Svou. Kdo však od Krista se odtrhl, kdo v nelásce své bližnímu odpustiti nechce, ten odevzdán bude mučitelům, neboť »takť Otec můj nebeský učiní vám, jestliže neodpustíte jedenkaždý bratru svému ze srdcí svých.«

Slyšte tato slova všichni, kteří vyhledáváte na bližních svých chyby a veřejnosti na pospas je dáváte, a pro sto peněz, jež vám dlužen bližní váš, na deset tisíc hřiven vlastního dluhu zapomínáte. Slyšte tato slova všickni, kteří jste srdce tvrdého a nesmiřitelného, kteří odpuzujete od prahů svých bratry své chudé, prosící vás o pomoc a shovění, kteří nechcete se smířiti s těmi, kteří vám snad ublížili, a kteří nechcete odpustiti urážku pýše vaší učiněné. Pamatujme sobě tato slova všichni, a u vědomí tom, že dluh hříchů našich nesmírný jest, padněme na kolena svá a volejme: »Pane, poshověj mi!« Co jsme učinili zlého, nedá se ovšem odčiniti, co dlužni jsme nemůžeme sice splatiti, ale co můžeme, to učiníme: obcujme s bratřími svými v duchu oné lásky, mírnosti a poddajnosti, kteráž sluší křesťanu, a odpouštějme rádi vinníkům svým, by i nám Bůh byl soudcem milostivým a milosrdným. Amen.

† Th. Dr. *Ferdinand Beneš.*

Neděle XXI. po Sv. Duchu.

Hněv jest veliký hřích.

»A když počal počet klásti, podán jest mu jeden, který byl mu dlužen deset tisíc hřiven.« Mat. 18.

Deset tisíc hřiven dluží služebník ve dnešním sv. podobenství pánu a králi, o němž sv. evangelium vypravuje. Hřivna jedna má šest tisíc denárův. Činí tedy deset tisíc hřiven 60 mil. denárův. A počítáme-li denár jeden po dvacetníku našich peněz, činí deset tisíc hřiven dvacet milionův zlatých stříbra podle naší běžné měny peněžní.

Ale proč pak, mohli byste se tázati, dnes místo rozjímání předvádím vám na mysl počítání? Mám k tomu, přátelé milí, příčinu nejednu.

Předně počítám proto, abyste poznali, jak veliký dluh sluha u pána svého a krále zavinil, a jak spravedlivý byl výrok králův nad služebníkem, žeť pro nezaplacení dluhu tak ohromného, kázal pán dlužníka prodati, i ženu jeho, i děti, i všecko co měl, a zaplatiti.

Druhá příčina, která přiměla mne k tomu, že jsem počítal dluh onen nesmírný, obnášející 20 milionů zlatých byla, abyste poznali, jak bohatý byl pán a král, jemuž připodobňuje se krá-

lovství nebeské, že mohl tak dlouho nechávat služebníka zadluženého, aniž by byl dříve účet od něho vyžadoval. Poznáte však mnohem lépe nejenom nesmírné bohatství, nýbrž i lásku a dobrotu neskonalou krále tohoto, když připomenu vám událost, že sluha, kterýž nemůže zaplatiti dluhu velikého padá na kolena, prosí pána a slibuje, že všecko zaplatí, ač sám dobře nahlížel, že není v stavu ani polovici dluhu zapraviti.

Co činí pán a král, aby dokázal nám bohatství, aby dokázal i lásku a dobrotu svou?

Slitoval se nad služebníkem ubohým, propustil jej a dluh jemu odpustil

Tuť mimovolně mi napadá, což pak ten pán a král nepočítal v duchu, kolikero panství mohl za dvacet milionův zlatých koupiti? Nepočítal pán onen a král a nepotřeboval počítati a sice z té příčiny, že pánem jest a králem všech věcí nejenom zde na zemi, nýbrž i na nebi.

Pochopujete už zajisté sami, že pánem a králem ve dnešním podobenství jest Sám Bůh, všemohoucí Stvořitel nebes i země. Pochopujete zároveň, že dlužníkem jest každý z nás lidí, a dluh veliký jest každý těžký a smrtelný hřích, jehož se dopouštíme.

Uvádím zároveň dluh veliký z té příčiny, byste seznali, jak spravedlivě trestán byl králem dlužník, že nad spoludlužníkem svým se nesmiloval a dluhu, sto denárův, dle našich peněz 20 zlatých, mu neodpustil. Spravedlivě tedy jednal král, že povolav dlužníka nemilosrdného, vytýkal mu jednání jeho kruté slovy:

»Služebníče nešlechetný, veškeren dluh odpustil jsem tobě, poněvadž jsi mne prosil. Zdaliž jsi tedy neměl také ty smilovati se nad spolusluhebníkem svým, jakož i já nad tebou smiloval jsem se?« Spravedlivý byl tolikéž hněv jeho a odevzdání dlužníka nemilosrdného mučitelům, pokudžby nezaplatil veškerého dluhu. Spravedlivá tolikéž i slova výhružná, pronesená v ten smysl:

»Tak i Otec můj nebeský učiní nám, jako král služebníku nemilosrdnému, jestliže neodpustíte jedenkaždý bratru svému ze srdcí svých.«

Aby tedy nikdo z nás nebyl nemilosrdným ku bližnímu svému, abychom milerádi odpouštěli urážky malé a nepatrné, chceme s pomocí a milostí Ducha Svatého dnes rozjímati: Jak laskavě a mile odpouští nám Bůh naše hříchy, dluhy veliké, odpouštíme-li i my laskavě a mile urážky malé a nepatrné, od bližního nám učiněné.

Pojednání.

V desateru přikázaní zjevil Otec nebeský lidu israelskému, zjevil tolikéž i nám dítkám Svou svatou vůli, a dal nám zároveň desatero přikázaní, bychom plněním jeho lásku Otce nebeského a život věčný sobě zasloužili. Ale jak často a snadno nejenom proti některému z desíti přikázaní, nýbrž proti všem se prohřešujeme! A byť bychom také jenom jedno přestoupili, všemi vinni jsme učiněni. Kdykoliv jedno jenom z desíti přikázaní Božích pře-

stupujeme, větší dluh než deset tisíc hřiven jsme zavinili. Pozorujme nyní, jak laskavě a dobrotivě Hospodin ve Starém, a Ježíš Kristus v Novém Zákoně tyto dluhy nám dlužníkům odpouští.

Třetí kniha královská vypravuje, kterak král David s manželkou Uriáše Hotejského dopustil se cizoložstva a nad to i Uriáše dal postaviti tam, kde byla bitva nejprudší. Uriáš byl zabit a David pojal manželku jeho k sobě.

Hle, jak velmi provinil se David a zadlužil u krále, jemuž dnes království Boží se připodobňuje. Více byl dlužen David pánu a králi svému než deset tisíc hřiven, více než 20 milionův zlatých. A vizmež nyní, jak laskavě a mile odpouští král nebes a země dluh tento veliký Davidovi.

Posílá Bůh ke králi proroka Nathana, kterýžto přišed k němu pravil: »Dva muži byli v městě jednom, jeden bohatý a druhý chudobný. Bohatý měl ovec a volův mnoho velmi. Chudý pak neměl nic jiného, kromě ovečky jedné malé, kteroužto koupil a odchoval, a kteráž vyrostla v domě jeho, jídajíc zároveň se syny jeho z chleba a pojíc zároveň s ním z číše jedné, a spávajíc na lůnu jeho; a byla mu tak milá, jako dcera.

Když pak pocestný jakýs přišel k boháčovi, zdráhal se tento vzíti z ovcí a volů vlastních, aby mohl připraviti hody pocestnému, kterýž přišel k němu; i vzal ovečku jedinou člověka chudého a připravil hody člověku, kterýž přišel k němu.

Rozhněvav se pak David rozhněváním proti člověku onomu velmi, pravil Nathanovi: Živť jest Hospodin, žeť synem smrti jest člověk ten, kterýž tak učinil. Ovci nahradí čtveronásobně, proto že učinil věc tu a neušetřil chudého.

I řekl jemu prorok Nathan: Ty jsi ten muž! I odpověděl David Nathanovi: Zhřešil jsem Pánu. A odpověděl Nathan Davidovi: Pán také odňal už hřích tvůj, neumřeš.«

Hle, jak mile a laskavě odpouští Pán nebes a země velikému dlužníkovi Davidovi dluh jeho nesmírný! Zapomíná Pán úplně na vinu převelikou. A proč? můžeme tázati se s podivením. Protože i David milerád odpouštěl těm, kteří jemu ublížili, jemu ukřivdili.

Saul, na jehožto dvoře David jako pacholík se nalézal, velmi Davida nenáviděl, ano smýšlel i o jeho bezživotí, a když David hrál před Saulem, rozhněvav se tento, vrhl kopím ostrým po Davidovi. Avšak David šťastně uhnul, a kopí zůstalo vězet ve stěně. I na bojiště vypravil Davida Saul, aby tam zahynul, ale Bůh chránil mocně sluhu Svého.

Když pak David před Saulem ukrýval se na horách Engadi v jeskyni, a Saul Davida i tam pronásledoval, usnul Saul v jeskyni té, v níž i David se svými prodléval. I pravili sluhové Davidovi: Ejhle! toť den, o němžto Pán mluvil k tobě: Já dám nepřítele tvého v ruce tvé, abys mohl učiniti jemu, jakož se zlíbí očím tvým. Povstal tedy David a odřízl kus obruby pláště Saulova potichu.

Povstav pak Saul ze sna, vyšel z jeskyně, a bral se cestou svou. Vstav tedy i David, vyšel z jeskyně volal na krále, řka: Pane můj a králi! I ohlédl se Saul za sebe. David pak pokloniv se až k zemi, klaněl se jemu.

I řekl Saulovi: Proč pak naslouchás slovům lidí řkoucích, že David hledá uškoditi tobě? Ejhle! dnes viděly oči tvé, že vydal Pán tebe v ruce mé v jeskyni: a myslil jsem, že zabiji tebe, ale ušetřilo tebe oko mé, pravilť jsem: Nevztáhnu ruky své na pána svého, neboť Pomazaný Páně jest.

Viz pak, otče můj, a poznej obrubu pláště svého v ruce mé; neboť tehda, když ustřihl jsem pláště tvého, nechtěl jsem vztáhnouti ruky své proti tobě. Uvaž a viz, žeť není v ruce mé zlého, aniž nepravosti jaké. A žeť nehřešil jsem proti tobě, ty pak úklady činíš duši mé, abys zkazil mne.

Hle, jak ochotně a rád odpouští David nepříteli svému, a činí nejenom jemu, nýbrž i dětem jeho mnoho dobrého. Ano když David před vlastním synem musil utíkati, a když Semej zlořečil pánu a králi svému, ano i kamením na něj házel, a Abisai chtěl zavražditi onoho, kterýž odvážil se zlořečiti pánu a králi svému, tu nejenom že David odpustil Semejovi, nýbrž i zaň se přimlouval a pravil:

»Nechtež ho, ať zlořečí mně, snad popatří Pán Bůh na soužení mé, a odplatí mně Pán dobrým za zlořečení dnešní.« Takhle už David milerád a ze srdce odpouštěl nepřátelům svým, a proto zasloužil i toho, že i Pán jemu odpustil dluh a provinění jeho veliké. Kdyby David král neodpustil Saulovi a nepřátelům svým, byl by tolikéž i Pán Bůh neodpustil hříchu jeho. Kdyby byl David král hrdloval se se Saulem, hrdloval se Semejem, Absalonem a nepřátely a odpůrci svými, byl by i nad ním rozhněval se Pán nebes i země. Byl by Pán nebes i Davidovi řekl:

»Že jsi neodpustil ze srdce upřímného nepřátelům urážky nepatrné, neodpustím já tobě hříchů a provinění tvých přemnohých.« Odpouštěl David ze srdce, rád a ochotně, odpustil tolikéž i Pán nebes sluhovi svému dluhy jeho mnohé.

Jakož Hospodin ve Starém Zákoně odpouštěl dlužníkům svým, rovněž tak i milý Spasitel náš Ježíš Kristus v Zákoně Novém odpouštěl dlužníkům viny a hříchy jejich mnohé. Ze mnohých těch dlužníkův dva jenom chci uvésti. Vypravujeť svatý Jan ve svém evangeliu:

»A z rána opět vešel Pán Ježíš do chrámu, a veškeren lid shromáždil se k Němu, a sedě učil je. Přivedli pak zákonníci a fariseové ženu, v cizoložství postiženou, a postavili ji uprostřed a pravili Jemu: Mistře, žena tato právě nyní postižena jest v cizoložství. V zákoně pak Mojžíšově přikázáno nám takové kamenovati. Ty tedy co pravíš?

Ježíš pak nakloniv se, psal prstem na zemi.

Když však nepřestávali dotazovati se, povstal a řekl jim: Kdo z vás jest bez hříchu, první na ni hoď kamenem. A ukloniv se, nanovo psal na zemi. Uslyševše pak žalobníci, jeden po druhém

vycházeli, začínajíce od starších: a zůstal Ježíš samoten a žena uprostřed stojící. Povstav pak Ježíš, řekl jí: Ženo, kde jsou, kteří na tebe žalovali, žádný tě neodsoudil?

Kterážto pravila: Žádný, pane.

Dí jí tedy Ježíš: Aniž já tebe odsoudím. Jdi a nehřeš více.« Hle, jak mile a laskavě odpouští Pán Ježíš ženě, v cizoložství postižené! A proč Pán milý jest tak vlídný a laskavý k ženě této? Svaté evangelium neudává nám ovšem příčiny, ale nemineme se s pravdou, když povíme, žeť zajisté i žena ona ráda a ochotně a ze srdce odpouštěla těm, kteří jí ukřivdili a ublížili.

U studnice Jakubovy odpočívá Pán milý dobou polední, když apoštolové byli odešli do města, aby nakoupili pokrmův. I vychází žena Samaritánka z města, aby navážila vody. Pán požádá od ní vody obyčejné a podává jí za to vodu novou, kteroužto by mohla očistiti duši svou od mnohých hříchův a tím vejít v život věčný.

Oznamuje Pán Samaritánce veškeren život její uplynulý, připomíná jí veškery viny, vede ji ku poznání hříchův a dluhův mnohých, a odpouští ženě této veškery nepravosti její.

Proč Pán milý tak vlídně jedná se ženou Samaritánskou u studnice Jakubovy? Proč odhaluje veškeren život její, proč odpouští veškero provinění její? I tentokráte neudává svatý Jan evangelista příčiny; avšak pravdou zůstane, řeknu-li, že i žena tato ráda odpouštěla urážky bližním svým a proto odpuštění došla i také od milého Spasitele.

A tak zajisté i my jenom tehdy můžeme doufati, že dosáhneme od Boha odpuštění svých nepravostí, budeme-li ze srdce odpouštěti bližním svým. Mějměž Otce nebeského vždy v paměti, kterýžto slunci Svému velí vcházeti na dobré i na zlé, a dešť dává na pole spravedlivého i hříšníka. Sám milý Spasitel náš jmenuje dítkami Božími ty, kteří ze srdce odpouštějí bližnímu. Odpouštěl milý Pán Ježíš protivníkům Svým ze srdce, odpustil nepřátelům Svým tehda, když na kříži umíral. Poručil tolikéž i nám všem, bychom milerádi odpouštěli bližnímu urážky utrpěné.

Vždyť tehda když svatý apoštol Petr otázal se Pána: Pane, kolikrát zhřeší bratr můj proti mně a odpustím jemu, snad do sedmikrát?

Dobře uvažte, co odpověděl milý Spasitel náš Ježíš Kristus. Nepravím tobě do sedmikrát, nýbrž sedmdesátkrát sedmkrát. A aby svatý apoštol Petr a ostatní apoštolé povinnost tuto ochotně odpouštěti bližnímu lépe ještě pochopili, připodobňuje království Boží člověku králi, který chce počet klásti se služebníky svými. I přiveden mu služebník, který byl dlužen deset tisíc hřiven, 20 milionův zlatých. Služebníkem tímto jest každý z nás a dluh, obnášející deset tisíc hřiven jsou každodenní hříchy a nepravosti naše.

Nemá dlužník čím by dluh zapravil. Nemá hříšník nic, čím by Boha rozhněvaného usmířil. Pán chce prodati dlužníka i ženu

i děti jeho a zaplatiti, a tak mohl by i Otec nebeský prodati dlužníky Své a odsouditi k věčným mukám.

Padá dlužník před pánem svým na kolena a prosí za prominutí dluhu velikého. Pokleknouti musí hříšník před knězem na místě Božím zřízeném, vyznati musí ve zpovědnici dluhy své a hříchy, aby mohly býti vymazány a odpuštěny.

Leč dlužník, jemuž pán jeho odpustil 20 milionův zlatých, nechce spoluslužebníkovi svému poshověti, až by zapravil dluh, obnášející 20 zlatých. Proto pán rozhněval se a dal jej mučitelům, až by zaplatil veškeren dluh.

Stáváť se doposud, že přichází hříšník do zpovědnice anebo ze zpovědnice odchází, chce aby Bůh mu hříchy odpustil, a chová hněv proti bližnímu svému, nechce s ním se smířiti, nechce ze srdce mu odpustiti. Takovému však platí hrozné slovo z úst Páně pronesené:

»Služebníče nešlechetný, žádáš ode mne, Boha svého, bych ti odpustil, bych na urážky mně učiněné zapomenul, a ty sám neodpouštíš, ty sám na urážky učiněné nezapomínáš? Nepamatuješ, žeť já Spasitel tvůj učil jsem tebe modliti se a říkati: Odpust nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům?«

Kdykoliv, přátelé milí, modlíte se ta slova: Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům, vždy mějte na paměti podobenství dnešního svatého evangelia. Chcete-li, aby Bůh vám odpustil, odpouštějtež i sami milerádi bližnímu. A jenom tím vyhnete se onomu slovu výhrůžnému:

Služebníče nešlechetný! Budete-li rádi odpouštěti bližnímu, nevydá vás Bůh v ruce mučitelův, přijme vás za své dítky a zakusíte pak, že blahoslaveni jsou milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou. Amen. *František Klíma.*

Svátek Všech Svatých.

Protivenstvím toliko nabýti lze vítězství a slávy.

»Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro mne, neboť jejich jest království nebeské.« Mat. 5, 10.

Dávno před Kristem Pánem, dokud ještě v mrákotách bludu pohanského vězel svět, zbudován byl velikolepý chrám v Římě ku poctě všech bohů, kteréž pohanští Římané ctili. Když však zaplašeny byly mraky pohanské jasným sluncem víry Kristovy, tu nechal tehdejší svatý Otec, jménem Bonifacius, všecky modly z toho pohanského chrámu vyhoditi a zasvětil tento druhdy pohanský chrám všem svatým a vyvoleným Božím, kteří se v nebesích radují.

A na památku toho koná se až posud v Církvi katolické slavnost, kterouž konáme a slavíme právě dnešního dne — slav-

nost Všech Svatých. — Ó, kéž bych dovedl čarovným prutem dotknouti se dnes oblohy nebeské! Co by se tu před zraky našimi objevilo? Objevili se nám v neskonalé slávě zástupové těch, jež nikdo spočítati nemůže, ze všech národů, ode všech jazyků a všech pokolení, ani stojí před trůnem Božím a obličejem Beránkovým jsouce oblečeni v roucho bílé a palmy v rukou jejich a kteří volají hlasem velikým, řkouce: »*Spasení budiž Bohu našemu a kterýž sedí na trůně, Beránkovi!*«

Taková, rozmilí v Kristu, jest sláva, jest blaženost světcův a světic Božích na nebi. A tážete se, jakým že způsobem k takovéto slávě a blaženosti přišli?

Já odpovídám: Utrpením, protivenstvím, křížem. Na nich se vyplnilo to, co praví v dnešním sv. evangeliu Sám Kristus Pán: »Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro mne, neboť jejich jest království nebeské.«

I chci vám tedy, rozmilí v Kristu, dnešního dne s pomocí Boží dokázati v řeči své, že *toliko protivenstvím lze nabýti vítězství, lze nabýti slávy,* a to dokáži:

I. *na celé Církvi Boží* a

II. *na jednotlivých svatých Božích.*

Slyšte mne tedy, rozmilí v Kristu, pozorně, když o tomto předmětě k vašemu vzdělání budu mluviti ve jménu Páně.

Pojednání.

I.

Věčná pravda, Kristus Ježíš, dříve než odešel k Otci Svému, od Něhož byl vyšel, řekl apoštolům svým: »*A já posílám vás jako ovce mezi vlky; budou vás vydávati soudu v shromážděních svých, budou vás bičovati, budete před vladaře a knížata vedeni pro mne. Není služebníka nad pána. A jestliže se mně protivili, i vám protiviti se budou.*« A co tu těmito slovy předpověděl Kristus Pán učenníkům, to, nejmilejší, stvrzovalo se a to se stvrzuje na celé Církvi Boží téměř po dva tisíce let. Soužení a protivenství bylo a jest údělem všech těch, kteří se neohroženě hlásí ku praporu Ježíše Krista. Stádcem slabých oveček, obklopených hejnem hltavých vlků, byla a jest až posavade Církev Kristova, choť Páně.

Jaké to bylo pronásledování hned na počátku od židů! Jaké to bylo zuření, jaké to byly boje pohanstva proti Církvi Kristově! Hned na den založení Církve počalo její pronásledování; neboť, když na den seslání Ducha Sv. apoštolové otevřeli dům v Jerusalémě, v kterém byli pohromadě, modlíce se a očekávajíce Utěšitele Ducha Sv., když pojednou otevřeli dvéře domu toho, veřejně a neohroženě počali hlásati víru Krista ukřižovaného, tu byli od židů přepadeni, byli svázáni a byli do žalářů vedeni; a sotva byli ze žaláře vysvobozeni, přímou cestou kráčeli do chrámů, kdež poznovu kázali Krista ukřižovaného. I byli opět zjímáni a k židovské veleradě předvedeni a do žalářů hozeni a jenom na pří-

mluvu Gamaliela, moudrého člena vysoké židovské rady, byli na svobodu puštěni. A když byli apoštolové mrskáni metlami pro víru Kristovu, aj, tu s plesáním a s veselím opustili radu židovskou, vidouce, že byli hodni učiněni pro jméno Kristus trpěti a snášeti potupy a hany. I neustalo krvavé pronásledování víry Kristovy v celé zemi židovské, takže mnozí jako Šavel vymohli sobě od vysoké rady židovské plnomocenství, aby mohli křesťany vrhati do vězení a svázané ku popravě do Jerusaléma vléci. Než, jako dítě Herkules hady na něj seslané přemohl, tak i Církev Kristova, jsouc ještě mladá, téměř v kolébce, přemohla mocné židovstvo. Za 37 let po nanebevstoupení Krista Pána nadešla ona hrozná zkáza lidu israelského a města Jerusaléma, jak to Pán Ježíš předpověděl, že nezůstane kamene na kameni v tom městě, že bude celé zbořeno. Ta hrozná doba 37 let po nanebevstoupení Páně nadešla, a tu právě nejutěšeněji rozšiřovalo se křesťanství po všech končinách země; křesťanství, které se na počátku podobalo seménku, ale dobou časů zmohutnělo v užitečný strom. A jak teprv zuřilo pohanství proti víře Kristově tři sta let, a to let strašných a krvavých, a Církev Kristova přece nebyla vyhubena. Deset císařů pohanských zuřilo proti choti Kristově, a přece jí nemohli přemoci.

»*Jako ovce mezi vlky posílám vás.*«

Vyplnila se tedy slova, co předpověděl Kristus Pán, když po věky prolévala se krev křesťanská. — Ach, jaké tu bylo ukrutné mučení křesťanů, jaké tu bylo pálení a trápení od hladových vlků pohanských! A přece, čím více křesťanská krev byla prolévána, tím více křesťanů přibývalo, a prolitá krev křesťanů byla novým semenem křesťanství, takže mnozí z diváků, vidouce, jak ten ubohý křesťan se trápí, jak ani neotvírá úst svých, jak cedí svou krev pro Pána Ježíše, pro víru svou, ti diváci, mnohdy 20 až 30, vidouce neohroženost ubohého křesťana pro víru Kristovu, dali se pokřtiti a byli horlivými vyznavači víry Kristovy. I sesulo se pohanstvo a Církev zůstala mladá, zůstala silná, vzdorujíc vší zkáze, všemu protivenství, všemu soužení a v utrpení rostla, v protivenství se vzmáhala.

Ale ani v pozdějších dobách, rozmilí v Kristu, nepřestaly všechny útrapy pro Církev Kristovu, když opět chopili se zbraně bludaři a kacíři proti Církvi Kristově. Jaká to byla pronásledování od Ariánů, Donatistů, Albigenských, a později v třicetileté válce jak lítá a ukrutná byla všechna pronásledování! Církev Kristova však přece všechny své protivníky přemohla a všem vítěznou patou kráčela přes jejich pokořenou šíji. A jaká byla zbraň Církve Kristovy? Jaká jiná, nežli trápení a opět trápení! Církev Kristova byla a jest pamětliva slov Kristových, která praví v dnešním sv. evangeliu: »Blahoslavení, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské.«

Ale netoliko celá Církev Boží, ale i jednotliví světci a světice Boží dosáhli utrpením a protivenstvím koruny vítězné a koruny slávy. A o tom pojednáme v krátkosti v díle druhém.

II.

»*Není služebník větší nežli jeho pán; a jestliže mně se protivili, vám též se protiviti budou. A já posílám vás jako ovce mezi hladové vlky.*«

Pravda těchto slov Kristových osvědčuje se v životě každého jednotlivého svatého, jichžto památku koná Církev naše dnešního dne. Ó jaké jsou tu zástupy, jichžto nikdo nemůže spočítati, ze všech pokolení a národův, ze všech lidí a jazykův; a mezi nimi stkví se zástupy svatých patriarchů, proroků a apoštolů, tolik millionů mučenníků; mezi nimi liliové panny, kvetoucí jinochové, silou překypující mužové a vetché hlavy sehnutého stáří; mezi nimi stkví se zástup svatých biskupů, kněží, řeholníků, panovníků, vladařů, vojínů, řemeslníků a rolníků, vůbec svatých ze všech dob a ze všech časů, všech stáří a všech stavů, kteří v jásotu »*aleluja*« prozpěvují a radují se před trůnem Božím a obličejem Beránkovým. Všichni tito radují se, všech odměnou jest království nebeské.

I popatřme blíže na jednotlivé z nich. Tak trpěl již sv. Jan Křtitel, předchůdce Páně, syn Zachariášův a Alžběty; on neohroženě hlásal pravdu bez ohledu, bude-li se lidem líbiti nebo ne, on beze strachu pravil králi Herodesovi do očí: »*Nesluší tobě míti manželku bratra tvého.*« A za to, že jej tak káral, že mu pravdu neohroženě do očí mluvil, byl do žaláře hozen a potom sťat. Hle, sv. Jan Křtitel trpěl tedy protivenství pro spravedlnost, a proto se nyní raduje, proto jest nyní jeho království nebeské. — Svatý Petr, kníže apoštolů, náměstek Kristův, co ten trpěl vše pro spravedlnost! Kolik on trpěl žalářů, kolik ran, kolikrát byl bičován, kolikráte trpěl hlad a nedostatek! A konečně smrt kříže trpěl pro Krista a Jeho svatou víru, a proto se nyní raduje, proto jest jeho království nebeské. — Sv. Pavel, patron tohoto stánku Páně, co ten všecko vytrpěl pro Krista; a aj, on trpěl, on pracoval pro víru Kristovu více než všichni ostatní apoštolové, on sám vyznává ve svém listě ke Korintským, jaké nesnáze vytrpěl, kolikrát byl bičován, metlami mrskán, kolikrát tonul na moři, kolikrát nosil okovy na svých rukou a nohou pro Krista a Jeho víru! A hle, on se nyní raduje, jeho jest nyní království nebeské. — Sv. apoštol Bartoloměj byl za živa s kůže své svlečen. A tak všichni apoštolové, vyjma sv. Jana, miláčka Páně, podstoupili mučennickou smrt, trpěli, snášeli muka pro spravedlnost, a proto nyní se radují a jejich jest království nebeské.

Sv. Anna trpěla posměch a potupy od svých vlastních služek pro neplodnost svou, snášela protivenství, a proto nyní se raduje, její jest království nebeské. — Sv. Josef, pěstoun Krista Pána, trpěl nesnáze, několikrát musil utíkati, aby zachoval život dítěte božského; on trpěl pro Toho, který jest svrchovaná spravedlnost, proto nyní se raduje, jeho jest nyní království nebeské. — Svatý Aleš, byv v Římě velikým boháčem, hned po svatbě opustil mladou choť svou a stal se dobrovolně chudým člověkem a vrátil se ne-

poznán do svého vlastního domu a tam byl od svých vlastních otroků týrán a vržen po schodech; on trpěl pro Toho, jenž jest svrchovaná spravedlnost, proto nyní se raduje, jeho jest nyní království nebeské. — A což naši vlastenečtí svatí patronové? Hle, sv. Ludmila, babička sv. Václava, jak byla nenáviděna a pronásledována proto, že po křesťansku vychovávala svého vnuka, svatého Václava, a konečně byla zardoušena; takovouto smrtí sešla se světa, a proto nyní se raduje, proto jest nyní její království nebeské. — Náš milý patron, sv. Václav, snášel též protivenství pro spravedlnost. A jeho vlastní poddaní, byvše ještě z větší části pohany, nenáviděli jej, vzbouřili se proti němu, a dvořenínové jeho, že jich nevodil k radovánkám, ale posílal je do chrámu Páně na služby Boží, povstali proti němu a jej tupili; jeho vlastní matka Drahomíra hledala bezživotí jeho; on tedy trpěl mnoho protivenství, až vylil krev svou na prahu chrámu sv. Kosmy a Damiána. Sv. Cyrill a Methoděj, sv. Jan Nepomucký, co ti musili trpěti pro víru Kristovu!

* * *

Rozmilí v Kristu! I nám jest přichystáno místo v nebi. Ale jak pak toho místa dosáhneme? Na to odpovídám: My toho místa nám v nebi přichystaného dosáhneme jenom trpěním, snášením křížů a všelikých trampot života vezdejšího, my toho místa nám připraveného dosáhneme trpěním protivenství a všelikých han. Hle, Ježíš Kristus, náš božský Mistr, trpěl, Jeho panenská Máť, sv. Maria, trpěla, Jeho pěstoun, sv. Josef, trpěl, všichni svatí a světice Boží trpěti musili, a tak skrze utrpení vešli za svým Pánem a Mistrem do nebeské slávy a oni nám dali příklad, abychom i my též podobně učinili, aby i nám platila slova: »Blahoslavení, kteří trpí protivenství pro mne, neboť jejich jest království nebeské.« Amen.

† Jan Götschner.

Památka všech věrných dušiček.

Jaké myšlénky budí v nás dnes zátiší hřbitovní?

»Z hlubokosti volal jsem k Tobě!«
Žalm 129, 1.

Tak modlí se Církev sv. v hodinkách za zemřelé. Každý kněz modlí se tyto dny častěji tato slova: »Z hlubokosti volal jsem k Tobě!« Modlí se je jménem zemřelých věrných duší v očistci, které tak často a zvláště dnešního dne volají: »Z hlubokosti volal jsem k Tobě!« K Tobě, Bože milosrdný; k vám, přátelé, na zemi, ať již jste spravedliví nebo hříšníci; k vám, křesťané! Prosebný hlas jejich nejvíce doléhá k nám na hřbitově, u hrobů osob nám milých, kde vzpomínáme na jejich lásku; ale zároveň z hloubi země, kde odpočívají, jakoby zněl varovný hlas, a ten se týká naší spásy.

Uvažujme tedy, nejmilejší, o tom, jak bychom jejich prosebného i varovného hlasu užili k prospěchu jejich i svému.

Pojednání.

I.

Nejmilejší, snad leží vám pod rovem na našem hřbitově také známý, příbuzný, drahé, věrné srdce, které jste milovali, a jež milovalo také vás. Pod rovem leží jeho tělesná schránka, snad již dávno zpráchnivělá; ale duše jeho snad potřebuje ještě pomoci. Snad ještě nemá pokoje a klidu a volá úpěnlivě: »Z hlubokosti volal jsem a volám k Tobě!«

Ke komu asi volá ta nešťastná duše, spravedlivá sice a nevinná, ale ne ještě úplně očištěná? — Volá *k svému Bohu,* k Bohu nejvýš spravedlivému, Jehož spravedlnost svírá duši tu v bolestných očistcových mukách a nepřipouští ji ještě k blaženému patření na Boha. — Duše ta volá také k tobě, zbožný, spravedlivý křesťane! Na základě pravdy o obcování svatých jest v úzkém spojení Církev vítězná, trpící a bojující, takže její členové mohou si navzájem pomáhati. Sv. Pavel praví: »Jsme jedno tělo v Kristu a každý zvláště jeden druhého spoluúdem.« Řím. 12, 4. 5. A od časů apoštolských Církev sv. v apoštolském vyznání víry hlásá víru »v svatých obcování«. Můžeme tedy a máme se modliti za zemřelé; vždyť praví sv. Pavel, že »láska nikdy nevypadá« I. Kor. 13, 8., nikdy nepřestává a nevadne a trvá i za hrob. Tvoje modlitba, křesťane, může duši té mnoho prospěti; vždyť Duch Sv. Sám praví, že »modlitba spravedlivého mnoho zmůže« Jak. 5, 16., a v druhé knize Machabejské praví týž Duch Svatý, že »svaté a spasitelné jest myšlení za mrtvé se modliti, aby od hříchů zproštěni byli«. 2. Mach. 12, 46.

Tento výrok Ducha Sv. potvrzuje i víru naši v očistec; neboť za odsouzence v pekle a spravedlivé v nebi nebudeme se modliti; prvým by to nic nepomohlo a druzí toho nepotřebují. Za koho tedy máme se modliti? Za duše těch zemřelých, které nejsou ani v nebi, ani v pekle, ale na místě očistném. Tedy jest očistec. — Podobně Kristus Pán mluví o místě na věčnosti, kde odpouštějí se hříchy co do časného trestu, Mat. 12, 32.; nebe to není; tam nevejde nic nečistého, Apok. 21, 27., a proto nemusí se tam nic odpouštěti. Peklo to také není; odtud není vysvobození; vždyť Kristus Sám často mluví o ohni věčném a o místě, kde červ neumírá a oheň nehasne, Mar. 9, 43 — A sv. Pavel mluví o očistě na onom světě skrze oheň, 1. Kor. 3, 15.; avšak, nejmilejší, pekelný oheň neočišťuje, ten je věčně věkův pálí; moc očistnou má jen ten druhý oheň, oheň očistcový. Tedy vidíme, že samo Písmo svaté učí víře v očistec, a podobně učí od počátku Církev veškerá. A konečně, není nám ta víra v očistec téměř vrozena? Člověk modlitbou vzpomíná na zemřelou osobu. Často protestant, jemuž to víra zakazuje, bezděky spíná ruce, sklání se nad hrobem a

šeptá zbožné vzdechy za duši mu drahou. A kdyby nebylo očistce, kam bychom byli odsouzeni my slabí, křehcí lidé? Do nebe nevejde nic nečistého, praví určitě Písmo sv. A sv. apoštol Jan píše: »Řekneme-li, že hříchu nemáme, sami se svádíme, a není v nás pravdy,« I. 1, 8. Tedy naše poklesky a všední hříchy nebe nám uzavírají; a pro tyto slabosti a křehkosti, v nichž »zajisté klesáme všichni«, Jak. 3, 2., Bůh spravedlivý že by odsoudil nás na věky do pekla??

Pravda, že jest očistec, může nás tedy potěšiti; nicméně tresty očistcové jsou hrozné a skoro rovnají se trestům pekelným. Duše jsou drženy v očistci, dokud posledního penízku nenavrátí, Mat. 5. 26.; jsou odloučeny od Boha, Jehož vřele milují a po Němž touží. Duše v očistci jsou spravedlivé; také mohou se modliti za tebe, křesťane; vždyť jsou také miláčkové Boží, v posvěcující milosti Boží, ale za sebe s prospěchem modliti se nemohou. Smrtí končí všecka práce na vlastní spáse, a »na kteréžkoli místo strom padne, tam bude«, Kazatel 11, 3. Kristus pravil: »Přichází noc,« t. j. smrt, »kdežto žádný nemůže dělati,« Jan 9, 4. Tak sama slova Boží dosvědčují, že ubohé duše v očistci jsou odkázány jenom na modlitbu a dobré skutky naše, které mohou zmenšiti míru jejich trestů.

Pamatujte tedy, nejmilejší, na ty duše upřímnou modlitbou, almužnou, posty, získáním odpustků, přijímáním sv. svátostí, obětí mše sv. Čím více budete na ně vzpomínati, tím spíše můžete míti naději, že Bůh se vám odslouží za vaši soustrast s nimi, až byste snad také dostali se do očistce. — Ubohá duše ta volá však i k tobě, *hříšníče!* Tvoje pomoc jí snad málo pomůže; vždyť žiješ s Pánem Bohem ve zjevném nepřátelství. Ale ona z hlubokosti volala a volá k tobě opět, abys se obrátil, abys hledal ztracenou milost Boží. Pak teprve jistě pomůžeš svým milým v ohni očistcovém. Pláčem nebo osvětlením a okrášlením hrobu ukážeš jen lidem, že snad na ně nezapomínáš; ale před Bohem tohle vše pranic neplatí.

Nejmilejší! Mnohému z vás dřímají tam na sv. poli vlastní rodiče; jinému milované dítě; jinému vlastní bratr, sestra. Odpočívají tam vaši dobrodinci; tolik vám prokázali dobrého, na těle i na duši. Když umírali, a když jste je kladli do lůna země, ronili jste snad upřímné slzy; a dnes? — snad na ně zapomínáte. Nejmilejší! Je-li vám drahou památka jejich, nezapomínejte na ně! Snad jsou v očistci proto, že byli příliš shovívaví k vašim chybám. Volají k vám ústy Jobovými: »Slitujte se nade mnou, slitu te se nade mnou aspoň vy, přátelé moji, neboť ruka Páně dotkla se mne.« Job 19, 21. Kéž nemusí bědovati s ním: »Známí moji jako cizí odstoupili ode mne. Opustili mne příbuzní moji: a kteří mne znali, zapomenuli na mne.« Job 19, 13, 14. Duše ta v očistci volá *k nám všem*, ke křesťanům. Byli jsme včera večer na hřbitově a viděli jsme osvětlené, okrášlené hroby; spatřili jsme také zapadlé, opuštěné; a ti, co pod nimi odpočívají, nemají snad nikoho na světě, a mají-li, snad ti nevděčníci na ně zapomněli úplně. Snad

zdědili po nich majetek, ale za toho, který jim to odkázal, ani se nepomodlí. Křesťane! Snad se zastavíš u takového zarostlého hrobu, a větérek ti zašeptá jménem toho opuštěnce: »Nemám nikoho.« Jan 5, 7. Modleme se tedy i za ty duše v očistci, na něž nikdo nevzpomíná. Jejich opuštěnost nás s nimi zblíží; a konečně jsou také našimi bratry a sestrami, a čím jsou opuštěnější, tím větší mají nárok na pomoc ostatních křesťanů.

To jest tedy ten *prosebný* hlas věrných dušiček. Ještě něco málo rozjímejme o jejich hlasu povzbuzujícím, napomínajícím, *varovném.*

II.

Hřbitov nás nejenom nutí ke vzpomínce na zemřelé; tam tane nám i myšlénka o naší vlastní budoucnosti, tam doléhá na nás to vědomí, že i my budeme tak jednou ležeti v zemi, a nad hlavou bude nám růsti trávník. Tam každý pomník, každý rov, každý kámen, každá květinka připomíná nám slova sv. apoštola Pavla: »Uloženo jest lidem jednou zemříti, a potom soud.« Žid. 9, 27.

»Uloženo jest lidem jednou zemříti.« — Té nepříjemné pravdě nemůže nikdo odporovati; ale uvažujme trochu o ní. Co bude z našeho těla po smrti? Kdybys viděl, křesťane, mrtvolu v rozkladu, pojal by tě jistě hnus a ošklivost, když bys viděl červy rozežírati hnijící maso. Takový obraz je mocným kázaním! A štítíš-li se toho, postav se aspoň ke hrobu přítelovu a představ si v mysli, jak vypadá teď ten člověk, který s tebou ještě před měsícem hovořil; z hlubokosti země rozpadávající se mrtvola přítelova jakoby na tebe volala: »Ó, jak pomíjitelné jest vše na světě!« »Marnost nad marnost, a vše je marnost;« marná světská sláva, marná krása, marná rozkoš tělesná. Tělo, jehož mnozí užívali k hříchu, a tím si snad uškodili i na zdraví, rozpadává se v prach a bláto. Pomni, člověče, že »prach jsi a v prach se navrátíš.« 1. Mojž. 3, 19. I tebe to, křesťane, čeká. Chceš se ještě honositi, čím se svět honosí?

»A potom bude soud.« — Před tím leká se i spravedlivý; to děsí hříšníka a burcuje ho z bezstarostného spánku. Spravedlivého pak vzpomínka ta varuje a napomíná, aby neklesl. Moudrý Sirach v Písmě sv. praví: »Pamětliv buď na poslední věci své, a na věky nezhřešíš.« Sirach 7, 40. Slyšte, nejmilejší! to jsou slova Boží. Bůh Sám, a nejen kněží, staví vám smrt a poslední věci před oči. V ruce vaší jest vaše budoucnost. Nyní jest čas pracovati; pracujte tedy na své vlastní spáse, dokud čas: odpočinete si tam pod drnem dost dlouho, a po smrti bylo by už pozdě pracovati. Nevíme pak, kdy nás smrt překvapí. A hned po smrti bude soud! Souditi bude vševědoucí Bůh, a to nejen naše činy, ale i naše myšlénky a žádosti. Sv. Pavel praví, že strašlivé jest upadnouti do rukou Boha živého; zde na světě snad těšíme a uspokojujeme se statky a radostmi pozemskými; ale to vše při smrti nás opouští, a zůstávají nám jen — naše skutky.

Tedy ty hřbitovní kříže nám také hřímají do nitra: »Zachraň svoji duši!«

* * *

Uvažovali jsme tedy, nejmilejší, o tom, že máme pomáhati ubohým duším v očistci, které z hlubokosti volají k nám o vzpomínku v modlitbách a při jiných dobrých skutcích. Rozjímali jsme též něco o očistci a jeho trestech. Ke vzpomínce na zemřelé budí nás obzvláště v tyto památné dny zátiší hřbitovní, které také hlásá nám budoucí osud a poslední věci naše. Připomíná nám pomíjitelnost věcí časných a náš pravý cíl v nebesích, kde máme se zase všichni shledati. Amen.

Památka všech věrných dušiček.

O čem máme na hrobě rozjímati.

»Lehké odpočinutí dejž jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí, ať odpočívají ve svatém pokoji.«
Modlitba církevní.

Rozmilí v Kristu! V tomto slzavém údolí střídá se radost se žalostí. Častokráte ještě úsměv radostný pohrává na naší tváři a již slzy bolesti z očí našich kanou. Podobně i v roce církevním po radosti přichází žalost, po radostném svátku Všech Svatých následuje svátek bolestný — den všech věrných dušiček. Včera volala k nám Církev svými obřady a modlitbami: »Radujte se s radujícími!« a dnes tím vším, co děje se v chrámě, volá: »Plačte s plačícími!«

Proč dnes tak smutný svátek? Proto, že připomínáme si to smutné místo na onom světě, onen hrůzyplný žalář, z něhož zaznívá k nám úpěnlivá prosba: »*Smilujte se nade mnou aspoň vy, přátelé moji,* — vy moje děti, vy moji bratří, vy sestry moje, vy přátelé moji, — *neboť ruka Páně dotkla se nás!*« Ano, dotkla se jich ruka Páně a oni v hrozných mukách očistcových bolestí se svíjí a trpí tresty časné, které na světě nedotrpěly.

Kdo by byl tak necitelným, aby dnes, na den všech věrných zemřelých, na své milé si nevzpomněl a za ně ani »Otčenášek« se nepomodlil! Které dítě by bylo tak necitelné, že by nešlo ani dnes na hrob svých rodičů, a nepomodlilo se tam za ty, kteří mu všecko dali! Který bratr by si nevzpomněl dnes na své v Pánu odpočívající bratry a sestry, s kterými tak úzkou páskou pokrevenství spojen byl! Míním, že nenajde se mezi muži tak necitelný otec a mezi ženami tak necitelná matka, že nenajdou se rodiče s tak kamenným srdcem, kteří by se dnes na hrobě svého dítka nezastavili a se nepomodlili!

Nikoliv! Dnes naše katolické hřbitovy jsou plny lidí. Přichází na to místo mnohý, který zde již dávno nebyl, snad od

loňska; skloní se a zapláče si nad hrobem ten, o kterém říkají: To jest necitelný člověk, ten nemá kusa srdce v těle! Ano, dnes pán ve zlatém límci i žebrák v prostém, otrhaném šatě, boháč, jenž hoduje každý den stkvostně, i chuďas, který z nouze suchou kůrku chleba okusuje, prostý i učenec, mladý i starý — každý, kdo jenom jiskru lásky chová ke svým zemřelým, přichází v den věrných dušiček na hřbitov, k hrobům svých milých.

I vy, moji drazí, půjdete a kleknete si na hroby svých miláčků. Půjdete i vy, abyste si tam postěžovali, abyste si tam poplakali, abyste se svými milými aspoň v duchu se potěšili, abyste si tam na hrobě o vážných věcech porozímali.

O čem na hrobě v den dušiček rozjímati máme,

to bude předmětem dnešního našeho dušičkového rozjímání.

Pojednání.

I. Stůj, noho! posvátná místa jsou, kamkoliv kráčíš, tak volá k nám to *posvátné pole*, hřbitov s těmi hroby ozdobenými křížem. Ano, jest zde místo svaté. Vždyť půda hřbitovní jest modlitbami církevními posvěcena a vodou svěcenou častěji skropena. — Máme si jí tedy vážiti. — Slyšeli jste včera, jak národ čínský váží si svých pohřebišť a v hloubi srdce cítí se uražen, když cizinec drzou nohou na posvátné toto místo vstoupí.

Ó moji drazí! Nemáme si tím více my, katoličtí křesťané, tohoto místa posvátného, kde pozůstatky našich drahých odpočívají — vážiti? Máme se dáti zahanbiti pohany, my, kteří máme náboženství pravé, úplně dokonalé? Nikdy! A proto s úctou a bázní kráčejme po tom poli, v němž uložena jsou semena, která při posledním soudu vzrostou ve pšenici, již sami andělé požnou a shromáždí do stodoly nebeské. Ano, pamatujme, že těla našich drahých zemřelých odpočívají pod drnem, po kterém my chodíme, a proto té země, tolikrát již slzami lítosti a bolesti skropené, si važme a žádným, jakýmkoliv způsobem (o kterém s tohoto místa se ani zmiňovati nechci) — neznesvěcujme! Pamatujme, že všeliké znesvěcení hřbitova jest urážkou našich drahých zemřelých.

II. *Zastavme se na hrobě* a poklekněme! Zamysleme se a pronikněme v duchu tu vrstvu hlíny, která nás od našeho v Pánu zesnulého dělí! Ó hrůzo hrůzoucí! Jak strašný obraz se nám staví před oči! Několik shnilých, setlelých prken zůstalo z rakve. A v té rakvi! To že jest náš otec, to že jest naše matka, to že jest náš mladý bratr, naše sličná sestra, to že jest naše dítě plné života!? Kam se to všecko podělo? V rakvi vidíme jen hromádku kostí přikrytou pavučinou setlelého roucha. V hlíně hrabou se červi a rozežírají zbytky páchnoucího těla! Na místo usmívavé tváře zemřelého šklebí se na nás hrůzná, bez očí — lebka! Člověku maně napadne otázka: *Člověče, co jsi?* — A odpověď na to čte ve hrobě — v hromádce hlíny a prachu — *prach jsi a v prach se zase navrátíš!*

Na jednom hřbitově čte se nápis: Co jsme byli my, to jste nyní vy — a co jsme nyní my, budete vy! Ano, člověče, přikroč sem k tomu hrobu, a co v tom hrobě je, tím budeš také jednou ty! Ó člověče, který si na svých penězích, na svém mamoně tolik zakládáš, podívej se, co z toho všeho bude! Podívej se, co z tebe bude! Pojď sem, ty marnivá děvo, která myslíš, že krásou všechny převyšuješ, a podívej se, co ti zbude z tvé krásy! Pojď sem, ty pyšný člověče, který ani před Bohem koleno skloniti nechceš, který svým spolubližním pohrdáš a často s mnohým spolučlověkem ani mluviti nechceš, podívej se, jak budeš jednou pokořen, čím budeš! Pojď sem, ty lehkomyslný mladíku, jenž žiješ, jakobys ani zemříti nemohl, a podívej se, co tě čeká!

Ano, smrt zasáhne nás všechny! *Marnost nad marnost a všechno jest marné a trápení ducha, jediné Bohu sloužiti není marné!* Proto, člověče, nehleď si toho, z čeho zůstane jen hromádka hlíny, červů a popela — ale hleď si toho, co věčně bude žíti, hleď si své duše! Ó člověče, když klekneš si dnes na ten hrob, řekni sám u sebe: Zemru a všecko tu nechám a z těla zbude jen několik kostí — ale duše má bude věčně živa — a jak — to záleží na mně! Dnes na hrobě svých zemřelých slib, příteli drahý, že se budeš více starati o svou duši než dosud! Ó člověče, který o své tělo se tak staráš, že Boha i o neděli a svátek okrádáš, pamatuj na smrt, pamatuj na hrob! *Pamatuj na poslední věci a na věky nezhřešíš!*

III. *Na hrobě hoří světla.* Ó jak krásné to svědectví, že věříte v život posmrtný, v život věčný! Na hrobě hoří světlo. Světlo jest známkou života, života to duší vašich drahých zesnulých. A vy se modlíte se slzami v očích u těch světel: *Lehké odpočinutí dejž jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí* — ať jim svítí na tom krásném hvězdnatém nebi. Vy tedy obáváte se, že dosud dušičky vašich miláčků zemřelých ještě nepožívají světla slávy věčné, ale že plamen — muk očistcových je trápí — a proto modlitbou jim té slávy věčné vyprositi toužíte. A dobře máte!

Ale řekne mi někdo: *Já nevím, kde duše mých drahých se nalézá!* Což je-li již v nebi, pak mých modliteb nepotřebuje, což, nedej Bůh — jestli je v pekle, z něhož není žádného vysvobození — pak také i mé modlitby, ba snad i mše sv. za ně obětované jsou nadarmo! Ó křesťane drahý, neboj se, tvé modlitby upřímné, ty nejdražší oběti, jež dáváš za v Pánu zesnulé obětovati, ty se u Pána Boha neztratí! Učenci na slovo vzatí nám praví, že ani nejmenší prášek na světě se neztratí, nýbrž jenom přejde v jiný stav, vezme na sebe jinou podobu. A když Bůh nechce, aby se ani nejmenší prášek proměnil se v nic, myslíš, ó křesťane, že tvé modlitby a tvé oběti upřímné mají menší cenu, ty že v nic se promění? Ó nikoliv! Nikdy se neztratí to, co ve prospěch duše zemřelého přineseš. Láska k bližnímu nám velí, abychom vždy soudili v lepší stránku než v horší, abychom tedy soudili o duších našich zemřelých, že jsou spíše v očistci než v pekle — a proto se za ně pomodlili!

Jsou-li duše nám milých zesnulých na tom hrozném místě, kde pláč a skřípění zubů, odkudž žádného vysvobození není, tu ovšem modlitby a oběti za ně konané nic jim neprospějí, ale přece se neztratí, neboť Bůh je obrátí ve prospěch těch, kteří je obětovali. Bůh nám nazpátek pošle užitek z obětí a modliteb těch, jako se posílá psaní tomu, kdo ho napsal, když adressát již není více mezi živými, jest mrtev.

A jsou-li duše našich drahých v Pánu odpočívajících tak šťastny, že patří na Boha tváří v tvář a radují se z blaženosti věčné, ani tenkráte naše modlitby a oběti se neztratí, ale ty svaté duše ještě k větší horlivosti a lásce povzbudí, aby za nás tím úsilovněji orodovali a nám šťastný život a blaženost věčnou vyprosili!

A což, moji drazí, jsou-li přece duše nám milých zemřelých *v očistci?* Ó pak na naše modlitby čekají jako žízniví na kapku vody! Pak prosebně volají k nám: *Smilujte se nad námi aspoň vy, přátelé moji!* — Ano, smilujme se nad nimi! Na dušičky vzpomínejme zvláště nejdražší obětí mše sv. Praví jistý zbožný muž: »Mše sv. jest pro duše v očistci dopisem, ve kterém věřící jim sdělují: Jsme chvála Pánu Bohu zdrávi a posíláme vám něco na přilepšenou.« — Ó přátelé milí, jakou radost působí taková vzpomínka v očistci! Jak smutná jest duše v očistci, jíž se ani vzpomínky ani podpory od živých nedostává! — »Vzpomeňme na ně každého dne »Otčenáškem za dušičky« po »Anděl Páně« na večer po klekání! Ano, na dušičky vzpomínejme, z očistce jim pomáhejme, budou na nás vzpomínat, až budeme umírat. Nevíme, kdo nám to jednou oplatí.

IV. *Na hrobě vztyčen jest kříž.* Co nám hlásá ten kříž? Mnoho, velmi mnoho! Kříž na hrobě vztyčený hlásá nám slova ukřižovaného Krista Pána: »*Já jsem vzkříšení a život, kdo věří ve mne, byť i zemřel, živ bude; a každý, kdo žije a věří ve mne, byť i umřel, živ bude na věky.*« Jan 11, 25. 26. Jak útěchy plná jsou to slova pro člověka spravedlivého, pro toho, jenž věří v Ježíše Krista, a nejen v Něho věří, ale i podle svaté víry Jeho živ jest! — Ale jak hrůzyplná slova jsou to pro toho, jenž v Krista věřiti nechce! Ti na věky žíti nebudou, kteří v Krista nevěří, ty nečeká život věčný, ale věčná smrt tam v hrozných temnotách pekelných.

Četl jsem jedenkráte v památníku krásná, významná slova:

»V kříži jest radost,
v kříži jest žal;
pamatuj, dítě,
kdo ti to psal!

Tak napsala zbožná matka dítěti svému do památníku. Ta vtiskni si i ty, drahý křesťane, hluboko do své duše! Neboť že »v kříži pro mnohého jest radost, pro mnohého však žal«, o tom se přesvědčíš *o posledním soudě.* Ano, až ukáže se ohnivé znamení kříže na nebi, až zavzní trouba andělská, tenkráte ti, co kříž

milovali a nejen ústy se k němu hlásili, ale z lásky k Bohu i různé kříže trpělivě snášeli, ti radovati se budou. Ti však, kteří křížem pohrdali, kříž Bohem na ně vložený násilím se sebe setřásti chtěli, ti budou míti žalost a schnouti budou strachem!

Proto vzpomeňme si dnes, až poklekneme na hrob ozdobený křížem, že o posledním soudu, až zazní trouba andělská: »*Vstaňte mrtví, pojďte k soudu*« — tenkrát i na nebi ohnivé znamení kříže se ukáže! Ó, pamatujme na ten soud poslední a tažme se často, tažme se i dnes na hrobě svých milých: »Kde bych byl já, kdybych teď zemřel a na soud Boží se dostavil?« Tažme se svého svědomí, tažme se sami sebe: »Hlásím se životem svým ku kříži, ku Kristu ukřižovanému? Nestydím se za Krista? Vyznávám otevřeně před celým světem, že jsem učenníkem Krista Pána? Snáším kříže Bohem na mne vložené rád, bez reptání, ochotně, z lásky k Pánu Bohu?! — Ó šťasten jsem a šťasten budu, až to znamení sv. kříže na nebi celému světu se ukáže!«

Proto, moji milí, važme si sv. kříže! Važme si toho znamení, které nám zbožná matka odcházejícím z domova na čele dělávala. Važme si toho znamení, kterým modlitby a práce své počínati máme! Ano, važme si sv. kříže a proto zbožně křížem se znamenejme! Přiviňme se ke kříži našeho Spasitele celým srdcem, upřímně, neboť kříž nás provázeti bude celý život, ať chceme neb nechceme, křížem složí nám konečně ruce, křížek vtisknou do našich stuhlých rukou, do rukou mrtvoly, vloží nás do rakve ozdobené křížem, a pochovají do hrobu, na němž postaví kříž, aby hlásal všem kolemjdoucím: »Zde odpočívá ten, jenž věřil v Krista ukřižovaného, a má naději ve vzkříšení po způsobu Krista ukřižovaného!« A kříž to bude, který nás uvítá vzkříšené o posledním soudu, křížem ozdobený představí se nám Kristus Pán, soudce věčný.

V. *Na hrobech vidíme věnce.* Co znamenají věnce na hrobě? Odpovídám: Znamenají věnec slávy věčné. Z čeho tak soudím? Ze zjevení sv. Jana, kdež vypravuje miláček Páně, že viděl nesčetný zástup svatých v bílých rouchách se zlatými věnci na hlavě. — A takovéto zlaté věnce — věnce to slávy věčné — aby leskly se na hlavách vašich drahých, to jest vaše upřímné přání, a to přání tlumočíte tím, že kladete na hrob svých milých věnce květinové.

Než, moji drazí, nezapomeňte na to, že co sami přejete svým drahým, přejete i sobě. Ano, jedenkaždý z vás chová v srdci svém přání: »Kéž i na mé hlavě zastkvěje se jednou věnec slávy věčné.« — A kdy se vám to přání toužebné splní? Až dobojujete, až zvítězíte a šťastně k vytknutému cíli dorazíte.

Staří Řekové pořádali hry o závod, běh s překážkami, a kdo šťastně k vytknutému cíli dorazil, ten byl ozdoben za odměnu věncem vavřínovým. — Ó moji milí! Celý svět podobá se závodišti, všechno o překot spěchá — kam? Buďto ku své spáse, nebo ke své zkáze!

Sv. Pavel napomíná nás: »*Tak běžte, abyste dosáhli,* t. j. abyste dosáhli korunu, věnec slávy věčné! — Ó, řekněme si

v této chvíli upřímně: »Kam běžíme, kam spěcháme? K nebi či snad k peklu?« Praví jistý světec: Kdyby lidé jen polovičně pracovali pro nebe, jako pracují pro peklo — jistě by spasení dosáhli! A opravdu, uvážíme-li, jakou hříšník si dá práci, než k hříchu se odhodlá, co ho to stojí přemýšlení, násilí, lstí, peněz, zdraví, aby se zalíbil ďáblu — a jakou malou práci si dává člověk, aby se zalíbil Bohu, musíme si povzdechnout: Jakou to dá práci člověku, aby se připravil o blaženost věčnou, kterou Bůh mu určil!

Ó moji milí bratří a sestry v Kristu! Koruna slávy věčné, věnec blaženosti nebeské jest pro nás jednoho každého u Otce světel připraven! Tažme se tedy jeden každý sám sebe: »Budu i já korunován, zaleskne se i na mé hlavě věnec slávy věčné?« — Odpovídám: »Ano, zcela jistě, když zvítězíš, když překážky, které k Bohu přijíti brání, překonáš, když tělo, svět i ďábla přemůžeš, pak posledního cíle dosáhneš, u Boha na věky radovati se budeš!«

* * *

Slyšeli jsme dnes, lásky Vaše, že *hřbitov* jest polem svatým, proto neznesvěcujme ho! Slyšeli jsme, že *hrob* nám hlásá smrt, nuže, pamatujme na ni! Připomněli jsme si, že *světlo na hrobě* nám hlásá plamen muk očistcových, pamatujme na duše v očistci. Poznali jsme, že *kříž na hrobě* vztyčený nás pamatuje na kříž o posledním soudě, často vmysleme se v ten hrozný den! Konečně *věnec na hrobě* nám předznačuje věnec slávy věčné; neztraťme nikdy z mysli tento svůj poslední cíl! Žijme tak, aby nás smrt nepřekvapila, držme se sv. kříže, žijme podle učení Ukřižovaného, a pak i na našich hlavách věnec věčné slávy se zaleskne! Amen.

František Jirdsko.

Řeči příležitostné.

Řeč při svěcení základního kamene nového chrámu Páně v Š.

»Aby zde panovala pravá víra, bázeň Boží, láska bratrská.« (Slova ritualu).

V Písmě sv. Zákona St. čteme, že když Israelité po dlouhém putování na poušti konečně přišli do země zaslíbené a usadili se tam, tu volal lid blaženě: »Odstup od nás, abychom opustili Hospodina a sloužili bohům cizím; Hospodin Bůh náš, Jemu samému sloužiti a přikázaní Jeho zachovávati budeme.« Tu Josue, vůdce lidu, vzal kámen veliký a postaviv jej ke stánku Božímu, řekl všemu lidu: »Aj kámen tento bude vám na svědectví, že slyšel všecka slova Hospodinova, která mluvil vám.«

A jako v zemi zaslíbené Josue, tak dnes, nejmilejší, klademe my kámen, — kámen základní ku stánku Božímu, k novému chrámu Páně. Dnes zasvitnul nám konečně, drazí osadníci farnosti Š., den radostný, den slavný, na který už po 20 let jste se připravovali a čekali. Starý chrám Páně, který asi 600 let již stál, zubem času stal se chatrným a pro rozmnožení obyvatelstva příliš malým. Tu ukázala se potřeba nového chrámu Páně. Jak známo vám, první základ peněžitý k tomuto novému chrámu Páně položil † dp. K. V., zdejší farář. Na tom základě stavěti počali pomalu, ale vytrvale vaši předkové, vaši otcové, stavěli jste, snášeli jste, abych tak řekl, kámen ke kameni, cihlu k cihle, vy, drazí farníci, až konečně dočkali jsme se slavnosti dnešní, slavnosti, které skutečně málokdo v životě se dočká, kdy vys. důst. panem kanovníkem z Ú. posvěcen býti má kámen základní nového chrámu Páně.

Nuže, nejmilejší, jaký význam má tento základní kámen? Co a koho značí? Tento základní kámen značí nám samého Ježíše Krista, jenž jest základ a hlava Církve svaté. Neboť na Něho vztahují se slova Písma sv.: »Aj zakládám na Sionu kámen nejpřednější, úhelný.« I. Petr 2, 6. Než také my, nejmilejší, jsme chrámové Boží, také my dnes s Církví sv. posvětiti máme v sobě základ k duchovnímu chrámu Páně – máme v sobě položiti základ křesťanského v pravdě života.

Církev sv. při kladení základního kamene modlí se ústy kněze světícího: »Ve víře Ježíše Krista zakládáme kámen tento nejpřednější v tomto základu, ve jménu Otce i Syna i Ducha Sv., aby zde panovala pravá víra, bázeň Boží a láska bratrská.« Nejmilejší! Pro rozmnožení tedy pravé víry, bázně Boží a lásky bratrské bude se stavěti tento chrám. Pravá víra, bázeň Boží a láska bratrská mají panovati mezi námi — a to jest základ toho chrámu Božího, kterým jsme my se stali květem svatým, to jest základ také v pravdě křesťanského života.

»Aby zde panovala pravá víra«, modlí se kněz, základní kámen světící V srdcích našich musí tedy především panovati pravá víra, jako první základ křesťanského života. »Bez víry nemožno jest líbiti se Bohu«, praví sv. apoštol Pavel. A sv. Augustin dí: »Tať jest začátek spasení a bez té nikdo do počtu synů Božích připočten býti nemůže.« Ta víra, kterou Ježíš Kristus učil, víra, kterou po dnes učí skrze Církev Svou římsko-katolickou, kteréžto Církve základním kamenem Sám Kristus jest. »Kdo v něho věří, nebude zahanben. Vám věřícím jest on čest, ale nevěřícím kámen, který zavrhli stavitelé.« I. Petr 2., 7.

Čím vyšší dům, tím pevnějším zajisté musí býti základ. Jinak dům by se zbořil. A takovým domem vysokým, o 10 patrech, jest veškeren křesťanský řád společenský. Základem pak tohoto vysokého domu je první Boží přikázání: »V jednoho Boha věřiti budeš« Padne-li základ, padne celý dům. Padne-li první přikázaní Boží: »věřiti budeš« — pak padne i druhé, třetí a všechna ostatní, padne celý společenský řád, padne rodina, padne říše. Na víře, — základu — všechno tedy záleží.

Základ, nejmilejší, už bychom měli. Základ však není ještě chrám Páně sám. Marná by byla práce vaše doposud, kdybychom dále nestavěli. Podobně marna by byla i pravá víra, kdybychom na ni nestavěli skutky, kdybychom nebyli podle ní živi. Skutky na pravé víře založené v bázni Boží musí býti vykonávány, jak Církev sv. o dnešní slavnosti se modlí: »Aby zde panovala pravá víra, bázeň Boží.«

»Jediná bázeň Boží jest to, která mysl napravuje, nepravost zahání, nevinnost chrání«, praví sv. Jan Zlat. Kde jest bázeň Boží, tam jsou pobožní křesťané, mírumilovní, hodní, pořádní občané pečliví, příčinliví a starostliví rodičové, poslušné dítky. Naopak, kde není bázně Boží, tam panuje hřích. Kde není bázně Boží, tam je zločin, podvod, klam, nesvornost, nespokojenost na denním pořádku. Kde nepanuje bázeň Boží, tam panuje jenom surové násilí Kde nepanuje bázeň Boží, tam hyne bezpečnost a pokoj, boří se domy i trůny. A proto souhlasiti musíme s oním svatým mužem, který pravil: »Boha se bojím, ale po Bohu se nebojím nikoho, kromě onoho člověka, který se Boha nebojí; neboť od takového jest všeho zlého se obávati.«

Jak ale, nejmilejší, vštípíme v srdce svá tuto bázeň Boží? Měj, křesťane, na mysli všudypřítomnost, vševědoucnost, spravedlnost Boží a pak Boha jistě báti se budeš. Ano, pohleď jen na chrám Páně! Jest to místo svaté, tam Bůh v nejsvětější svátosti jest přítomen, tam s Bohem v modlitbě rozmlouvati můžeš. Tento pohled na chrám Páně jest s to, aby tě povzbudil k bázni Boží.

»Aby zde panovala láska bratrská«, modlí se při svěcení základního kamene dále Církev sv. Kristus Pán Sám, základ Církve sv. nás slovem i příkladem k lásce bratrské napomíná. On modlí se před Svým umučením k Bohu Otci, aby bratrská láska a jednota panovala mezi Jeho vyznavači, mezi křesťany. »Milovati budeš Pána Boha svého nade všecko a bližního svého jako sebe samého« — toť Jeho přikázaní.

Jak již jsem na počátku své řeči pravil, že Josue, když přišel s lidem do zaslíbené země, vzal kámen, postavil ho ku stánku Božímu a pravil: »Aj kámen tento bude vám na svědectví, že slyšel všecka slova Hospodinova, která mluvil vám.«

Ejhle, farníci farnosti Š., tento kámen, tento nový chrám Páně bude vám na svědectví, že jste složili slib: »Hospodin, Bůh náš, Jemu samému sloužiti a přikázaní Jeho zachovávati budeme.« Tento kámen základní jakoby volal k vám všem: »Křesťane, věř, doufej, miluj!« Ve víře pravé, v naději a lásce je spasení tvé! Ve světě nenalezneš ani štěstí stálého, ani pokoje a spokojenosti; štěstí vnitřního, pokoje, spokojenosti poskytne tobě Bůh tvůj na místě sobě posvěceném a tím jest — chrám Páně. Sem spěchej, zde kříž Kristův uctívej, zde Boha v nejsvětější svátosti vzývej a šťasten, spokojen bude život tvůj!

Nejmilejší! Při této první slavnosti, kterou u základů našeho nového chrámu Páně konáme, vzpomeňme se srdcem vděčným všech dobrodinců, kteří o stavbu našeho chrámu Páně zásluhu

mají. Vzpomeňme modlitbou vděčnou dobrodinců zemřelých, vzpomeňme srdcem vděčným dobrodinců živých.

Drazí osadníci farnosti Š. Velkého a vzácného díla podjali jste se. Však dílo toto, nový váš chrám, chloubou vaší povždy bude a po staletí hlásati bude památku na vaši práci a obětavost. S úctou vzpomínati budou na vás potomci vaši, vám blahořečíce. V knize pak věčné odplaty tento vzácný skutek lásky k Bohu vám zaznamenán bude jako drahá perla v koruně zásluh vašich, zbožných katolíků farnosti Š.

Končím slovy Církve sv.: »Ve víře Ježíše Krista zakládáme kámen tento nejpřednější v tomto základu, ve jménu Otce i Syna i Ducha Sv., aby zde panovala pravá víra, bázeň Boží a láska bratrská.« Bůh dej, aby panovala skutečně nejen v chrámu tomto, nýbrž i v celé farnosti, pravá víra, bázeň Boží a láska bratrská. Bůh žehnej veškeré farnosti naší, Bůh žehnej dílu našemu. Amen.

Frant. Čech, koop. v Šaraticích (Morava).

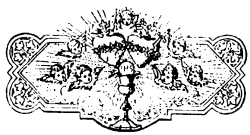

LISTY KATECHETICKÉ.

Křesťanská cvičení o modlitbě.

Píše ThC. **Mat. Lhotský**, c. k. professor v Soběslavi.

CVIČENÍ PÁTÉ.

Jak se máme modliti.

Veliké, ano úžasné jsou účinky modlitby. O tom jsme se přesvědčili v minulém cvičení. Jak mocná to pro nás pobídka, abychom se co nejčastěji modlili! — Než, často možno slýchati stesk od toho neb onoho: »Modlím se mnoho, ale nedostává se mi toho, zač prosím.« Je pravda, přátelé, že Bůh modlitby naši často neslyší, proseb našich nevyplní, ale příčiny toho nesmíme hledati v Bohu, nýbrž v sobě samých. Svatý Jakub v té příčině praví: »Prosíte a nebéřete, protože zle prosíte.« 4. 3. Ano, my prosíme, modlíme se k Bohu, ale Bůh neslyší proseb našich, neplní jich, poněvadž se modlíme *špatně*. — Je tedy velmi důležito věděti, *jak se máme modliti*, abychom nejen prosili, nýbrž také vyprosili. O tom si dnes pohovoříme.

1. V našich lidových pohádkách se vypravuje, že prý sv. Petr kdysi cestoval a potkal starého vojáka; na oko ho prosil o chléb, a dobrosrdečný voják dal mu poslední svůj chléb. Sv. Petr dal se mu poznati a vybídl ho, aby si vyžádal tři věcí, ale aby při tom nezapomněl na to nejdůležitější. Zač žádati? Starý voják kouřil, a tedy žádal, aby měl dýmku stále plnou. »Stane se ti,« pravil sv. Petr, »ale nezapomeň na to nejdůležitější?« Voják byl chudý, a tedy prosil, aby měšec jeho byl pořáde plný zlaťáků. »I to se stane,« pravil sv. Petr, ale zase napomínal vojáka, aby pamatoval na to nejdůležitější. A voják konečně po dalším rozmýšlení řekl: »Abych se nemusil nikoho báti, žádám, aby každý, na koho zvolám: ‚do pytle!' už byl zavřen v mém pytli.« Stalo se mu; ale sv. Petr káral ho, že nepamatoval na to nejdůležitější: aby se dostal do nebe. — Skutečně jsou tací lidé, kteří se chovají jako ten voják v té pohádce: prosí o plnou dýmku, t. j. o pohodlí, aby měli dosti jísti a píti, hojně šatstva, neměli žádného utrpení, žádného

kříže, slovem, aby se jim ve všem dobře vedlo, nebo prosí o peníze, o moc, aby mohli každého přemoci, ale na to nejdůležitější, na věci duše se týkající, zapomínají ve svých modlitbách. Ba mnohdy někteří lidé přednášejí v modlitbě Bohu přání malicherná, na př. aby bylo hezky na zábavu, aby jim šat hezky dopadl a p., nebo dokonce prosí Ho za udělení něčeho zlého, nebo co by ke zlému vedlo, na př. za ochranu při krádeži, za pomoc při pomstě a pod. -- Taková modlitba není vlastně modlitbou, je to rouhání, a proto nemůže se Pánu Bohu líbiti a tedy také od Něho vyslyšena býti. Proto, chceme-li, aby Bůh naši modlitbu vyslyšel, musíme se modliti náležitým pořádkem, t. j. *modliti se především za to, co je ke cti a chvále Boží a k našemu spasení,* jak nás Pán Ježíš napomíná, řka: »Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a ostatní bude vám přidáno.« Mat. 6, 33. Za časné statky, jako na př. za požehnání v obchodě, řemesle, za úrodu, za zdraví, za štěstí, za odvrácení neštěstí a pod., můžeme sice Boha také prositi, ale s tou výjimkou, aby nám to Pán Bůh dal, pokud je nám to prospěšno ke spasení duše.

Modliti se přede vším za to, co je ke cti a chvále Boží a k našemu spasení, jest první způsob, jak se máme modliti, abychom byli vyslyšeni.

2. Themistokles byv vyhnán z vlasti, utekl se ke králi Admetovi, proti němuž byl dříve bojoval. Nevěda jiné pomoci, jak by si zachoval život, hledal útočiště u toho, od něhož se mu bylo báti smrti. Za nepřítomnosti královy manželka jeho dala Themistoklovi radu, aby se postavil ve chrámu na oltář a vezma mladšího syna králova na ruce, aby ho ukázal králi a pro syna toho žádal o milost a ušetření. I učinil tak Themistokles, a král přijal a chránil ho pro syna svého. — Podobně my jsme rozhněvali krále nebeského, Boha, a nezasluhujeme od Něho ničeho jiného než zavržení. Avšak Jeho nejmilejší Syn, Ježíš Kristus, radí nám, abychom, chceme-li býti přijati na milost a dojíti vyslyšení svých proseb, dovolávali se u Boha Jeho zásluh a v ně všecku důvěru skládali, a slibuje, že budeme jistě vyslyšeni. Praví: »Amen, amen pravím vám: Budete-li zač prositi Otce mého *ve jménu mém,* dát vám.« Jan 16, 23. — Když se tedy modlíme, nemáme očekávati vyslyšení pro zásluhy své, nýbrž pro zásluhy Ježíše Krista; na ty máme Bohu ukazovati, těch se dovolávati a všecku svou důvěru v ně skládati, neboť nad zásluhy Ježíše Krista není nic většího, nic mocnějšího. Zásluhy Ježíše Krista jsou neskončené; pro tyto zásluhy můžeme a máme také očekávati od Boha všeho, co jest opravdu ke cti a chvále Boží a k našemu spasení. Proto sv. Pavel volá: »Majíce tak velikého nejvyššího kněze, kterýž pronikl nebesa, Ježíše, Syna Božího .... přistupme s doufáním ke trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a nalezli milost k příhodné pomoci t. j. v čas příhodný, až nám jí bude potřebí.« K Žid. 4, 14.—16. — Že se při modlitbě máme dovolávati zásluh Ježíše Krista a všecku důvěru svou v ně skládati,

k tomu nás i Církev svatá nabádá tím, že všecky modlitby končí slovy: »Skrze Ježíše Krista, Pána našeho.«

Dovoláváme-li se při modlitbě zásluh Ježíše Krista a všecku důvěru svou v ně skládáme, říká se, že se modlíme »*ve jménu Pána Ježíše.*«

Tedy si budeme pamatovati: »**Ve jménu Pána Ježíše**« *se modlíme, když modlíce se, dovoláváme se zásluh Ježíše Krista a všecku svou důvěru v ně skládáme.* A to je druhý způsob, jak se máme modliti, abychom byli vyslyšeni. Kdo při modlitbě myslí jen na zásluhy své a nemyslí na zásluhy Ježíše Krista, neobdrží, zač prosí, protože prosí špatně.

3. Abraham s takovou pozorností obětoval Bohu, že anděl dvakráte musil naň volati. — Eliáš přikryl si tvář pláštěm, když mluvil s Bohem. — Sv. opat Štěpán, kdykoli vstupoval do chrámu, zavíraje za sebou dvéře, říkával: »Vy časné starosti a marné myšlenky, zůstaňte zatím venku, až se vrátím, neboť mám důležité zaměstnání, totiž rozmlouvati s Bohem, při čemž vás nemohu potřebovati.« — Podobně máme si také my při modlitbě vésti, t. j. máme při modlitbě mysliti na Boha a na věci božské, neboť Bůh neskončeně velebný a svatý nezbytně toho od nás žádá. Avšak poněvadž jsme od přirozenosti tak slabí, tak nestálí a těkaví, že se zřídka kdy dovedeme po delší dobu obírati touž věcí, ba beze zvláštní milosti Boží jest nám naprosto nemožno, abychom při modlitbě déle trvající zachovali mysl stále stejně napjatou: stává se, že mysl naše i proti naší vůli se rozptyluje, že myšlenky se *trhají*, neboli že se modlíme *roztržitě*. Tato roztržitost, jsouc nedobrovolná a spíše následek slabosti a křehkosti lidské, není hříchem a nepřipravuje nás nijak o užitek modlitby, neboť při takové roztržitosti dobrý úmysl, s kterým jsme modlitbu počali dále trvá. Třeba ovšem proti ní bojovati, a kdykoli v ní upadneme, myšlenky své ihned sebrati a znova k Bohu obrátiti. Kdybychom tak neučinili, ale zabývali se tím, co nám mimovolně na mysl přišlo, pak by se z roztržitosti nedobrovolné stala roztržitost dobrovolná, zaviněná, a ta se příčí povinné úctě k Bohu, ničí cenu modlitby a jest hříchem. Takové roztržitosti máme se ovšem ze všech sil uvarovati. Ale, bohužel, jak často lidé chybují v té příčině. Odbývají doma modlitbu ve stoje nebo v chodě, ani si nekleknou, nebo když klečí, myslí na své práce; v kostele při modlitbě těkají myslí svou jinde, nebo někteří docela dřímají nebo spí. Taková modlitba — to musí každý uznati — nemůže se Bohu líbiti a dojíti vyslyšení, poněvadž to není modlitba, nýbrž je to pokoušení Boha. — Abychom se takovéto roztržitosti při modlitbě co možná uvarovali, máme se na modlitbu připravovati; to se děje tím, když si živě připomeneme, že Bůh jest všudy přítomen, když se poznamenáme znamením svatého kříže a vzbudíme dobrý úmysl. Rozumí se samo sebou, že máme oči své míti na uzdě, a ve příčině místa a držení těla vystříhati se všeho, co roztržitost podporuje. Abychom se na modlitbu připravovali, k tomu nás napomíná moudrý Sirach, řka: »Před modlitbou připrav duši svou a

nebuď jako člověk, kterýž pokouší Boha,« Sir. 18, 23, t. j. jako člověk, který se zdá s Bohem rozmlouvati, ale myslí jinam zalétá a tak ukazuje, že věci stvořené jsou mu milejší než Tvůrce. — Myslíme-li při modlitbě na Boha a varujeme-li se co možná všeliké roztržitosti, modlíme se »*nábožně*«.

Pamatujme si tedy: **Nábožně** *se modlíme, když při modlitbě myslíme na Boha a varujeme se co možná všeliké roztržitosti.* To je třetí způsob, jak se máme modliti, abychom byli vyslyšeni.

4. Když Jakubovi vracejícímu se ze země Kananejské bylo zvěstováno, že Esau pospíchá proti němu se čtyřmi sty mužů, bál se velmi a takto se k Bohu modlil: »Bože .... menší jsem (= nezasluhuji) slitování Tvých a pravdy Tvé, kterou jsi učinil se služebníkem Svým .... Vytrhni mne z ruky bratra mého.« I. Mojž. 32, 10. Modlitba jeho byla vyslyšena. — Publikán modle se ve chrámě, bil se zkroušeně v prsa říkaje: »Bože, buď milostiv mně hříšnému!« a odešel za to ospravedlněn do domu svého. — Pohanský setník prose Pána Ježíše za uzdravení svého služebníka vyznal: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou,« a byl vyslyšen. Všichni tito modlíce se uznávali svou *slabost*, t. j. že sami bez pomoci Boží ničeho nezmohou, a svou *hříšnost*, a proto se před Bohem pokořili. Podobně máme i my při modlitbě činiti; máme si uvésti na mysl také svou slabost a hříšnost a uznati, že nejsme ani hodni, bychom od Boha něco obdrželi, ba že nejsme ani hodni, bychom Jeho jméno vyslovili, a proto máme se před Ním pokořiti. Pak jistě modlitba naše bude vyslyšena, neboť moudrý Sirach dí: »Modlitba kořícího se oblaky pronikne.« Sir. 35, 21. Ano, modlitby naše podobají se žebříku, na kterém patriarcha Jakub viděl anděly vystupující a sestupující; čím níže my sestoupíme ve své pokoře, tím výše naše modlitba vystoupí k Bohu. — Máme-li na mysli svou slabost a hříšnost, říká se, že se modlíme »*pokorně*«.

Pamatujme si tedy: **Pokorně** *se modlíme, když při modlitbě máme svou slabost a hříšnost na mysli.* To je čtvrtý způsob, jak se máme modliti, abychom byli vyslyšeni.

5. Když se Pán Ježíš ubíral do domu Jairova, byla v zástupu Jej provázejícím žena dvanácte let nemocná. Ta řekla sama u sebe: »Dotknu-li se jen roucha Jeho, uzdravena budu,« Mat. 9, 21; přistoupivši pak ze zadu, dotkla se okolku roucha Jeho. Ježíš pak obrátiv se a uzřev ji řekl: »Doufej, dcero, víra tvá tě uzdravila.« A zdráva učiněna byla žena v tu hodinu. Mat. 9, 20—22. Pánu Ježíši líbila se veliká důvěra, kterou nemocná žena v Něho skládala, proto vyplnil přání její. Po příkladu ženy té i my modlíce se, máme se vší jistotou očekávati, že nás Pán Bůh vyslyší a dá nám, zač Ho prosíme, ovšem prosíme-li za takové věci, které jsou opravdu ke cti a chvále Boží a k našemu spasení. Bůh jest náš laskavý Otec, který nám chce z lásky všecko dáti, co jest nám opravdu užitečné; Bůh jest všemohoucí, On nám také může dáti, co chce; Bůh jest nejvýš pravdomluvný a ve Svých slibech nejvýš věrný, proto jak bychom mohli pochybovati o tom, že nám

dá, když prosíme opravdu za takové věci, které jsou skutečně k našemu spasení? Pán Ježíš řekl: »Proste a bude vám dáno!« Mat. 7, 7. A jindy ujišťoval: »Všecko, začkoli modlíce se prosíte, věřte, že vezmete, a staneť se vám.« Mat. 11, 24. Kdo tedy po tolika ubezpečeních přichází k Bohu s nedůvěrou, tenť zajisté dokazuje, že není hoden vyslyšení. Chceme li tedy, aby naše modlitba byla vyslyšena, musíme, modlíce se, se vší jistotou očekávati, že nás Pán Bůh vyslyší. Modlíme-li se tak, modlíme se »*důvěrně*«. **Důvěrně** *se tedy modlíme, když se vší jistotou očekáváme, že nás Pán Bůh vyslyší.* A to jest pátý způsob, jak se máme modliti, abychom byli vyslyšeni.

6. Pán Ježíš na hoře Olivetské ve smrtelné úzkosti se modlil: »Otče můj, je li možno, nechť odejde ode mne kalich tento; ale ne má vůle, nýbrž tvá buď!« Luk. 22, 42. — Když Pán Ježíš sestupoval s hory, na níž byl kázal, přistoupil k Němu malomocný a klaněl se Jemu řka: »Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti.« — Pán Ježíš ponechával vůli Otce Svého, chce-li Ho vyslyšeti, malomocný pak vůli Pána Ježíše. Podobně máme také my činiti, když se modlíme. Máme se sice modliti důvěrně, ale při tom máme úplně ponechávati nejsvětější vůli Boží, kdy a jak nás vyslyší. Nesmíme nikdy zapomínati, že Bůh jest mnohem moudřejší než my, ano, že nás také více miluje, než my se milujeme, a proto také máme vždy uznávati, že Bůh ví lépe než my, čeho jest nám opravdu třeba, a co nám opravdu prospěje, a tudíž máme vždy za příkladem svého Spasitele volati: »Ne má vůle, ale tvá buď!« Činíme-li tak, modlíme se »*s odevzdaností do vůle Boží.*«

Budeme si tedy pamatovati: **S odevzdaností do vůle Boží** *se modlíme, když úplně ponecháváme nejsvětější vůli Boží, kdy a jak nás vyslyší.* A to je šestý způsob, jak se máme modliti, abychom byli vyslyšeni.

7. Kdysi přišla k Pánu Ježíši pohanská žena volajíc: »Smiluj se nade mnou, Pane, synu Davidův; dcera má zle se trápí od zlého ducha.« Ale Pán Ježíš neodpověděl jí ani slova. Žena nedala se tím odstrašiti a prosila dále. I přistoupili sami apoštolové a prosili za ni: »Propusť ji, neboť volá za námi.« Ale Pán Ježíš odpověděl: »Nejsem poslán než k ovcím domu israelského.« Leč žena pohanská nedala se ještě odstrašiti; přistoupila a klaněla se Pánu Ježíši a zase prosila: »Pane, pomoz mi!« Ani tu jí Pán Ježíš nevyslyšel, nýbrž řekl jí: »Neníť dobré vzíti chléb synův a vrci jej psům.« Řeč tato mohla ženu pohanskou velice zaboleti; Pán Ježíš totiž promluvil po způsobu židů, kteří vědouce, že jsou národ Bohem vyvolený, měli se za syny Boží, a národy pohanské neměli za více než za psy, a také je tak jmenovali. Ale žena prosila dále a řekla: »Tak jest, Pane, dobře jsi řekl, ale i štěňátka jedí z drobtů, které padají se stolu pánů jejich,« t. j. nechci mnoho, nýbrž prosím za to nejnutnější, co je ti velmi snadno vykonati. Pán Ježíš vida důvěru a vytrvalost její, zvolal: »O ženo, veliká jest víra tvá; staniž se tobě, jakž chceš.« A uzdravena jest dcera její v tu hodinu. Mat. 15, 22—28. — Slepec, jenž seděl

vedle cesty, když se Pán Ježíš přibližoval k Jerichu, volal: »Ježíši, synu Davidův, smiluj se nade mnou!« Když pak mu ti, kteří napřed šli, domlouvali, aby mlčel, on mnohem více volal: »Synu Davidův, smiluj se nade mnou!« A Pán Ježíš se nad ním smiloval, uzdravil ho. — Abraham šestkráte prosil za Sodomu a Gomorrhu. — Sv. Monika sedmnáct roků modlila se za obrácení syna svého Augustina a neustala, až došla vyslyšení. Podobně máme se modliti také my. Někdy se stává, že Bůh nevyslyší hned naší modlitby, t. j. neudělí nám, zač jsme ho prosili. Tu však nemáme v modlitbě ustávati, nýbrž máme se modliti dále a těšiti se tím, že co nám Pán Bůh nedává hned, může nám dáti za týden, za měsíc, za rok nebo později. Bůh odkládá s vyslyšením, poněvadž vidí, že by nám to, zač Ho prosíme, neprospělo právě nyní, nebo zkouší naši důvěru, nebo máme právě tím, že se nám nějakého dobrodiní nedostává, že s nás nějaký křížek nebo těžký kříž nesnímá hned, činiti pokání za své hříchy, nebo chce, aby dobrodiní, za které jsme se musili dlouho modliti, bylo nám potom tím milejší, vzácnější a dražší. Kdybychom upadali v malomyslnost, jakmile Pán Bůh nevyslyší hned naší modlitby, a přestali se modliti, velice bychom si škodili, Pánu Bohu křivdili a Pána Ježíše uráželi. Vždyť Pán Ježíš řekl: »Proste a bude vám dáno!« Jeho slova musí býti pravdivá, a proto modlitba dobře spořádaná musí prospěti vždycky. Pán Bůh nám slíbil, že vyslyší naše prosby, vždyť řekl: »Vzývej mne v den soužení, a já vysvobodím tebe«; avšak neřekl, kdy nás vyslyší, zda hned nebo později. Někdy ovšem vyslyší hned, někdy teprve po dlouhých, ano velmi dlouhých prosbách, jak za dobré uzná. Proto, když se modlíme k Pánu Bohu za nějaké dobrodiní, nesmíme přestávati modliti se, byť nás Bůh hned nevyslyšel. Jednáme-li dle toho, modlíme se *»vytrvale«*.

Pamatujme si tedy: **Vytrvale** *se modlíme, když se nepřestáváme modliti, byť nás Bůh hned nevyslyšel.* A to je sedmý způsob, jak se máme modliti, abychom byli vyslyšeni.

Již tedy víme, jak se máme modliti, abychom byli vyslyšeni. Máme se modliti především za to, co jest ke cti a chvále Boží a k našemu spasení, ve jménu Pána Ježíše, nábožně, pokorně, důvěrně, s odevzdaností do vůle Boží a vytrvale. Modlíme-li se skutečně tak, modlíme se řádným způsobem, jak modliti se náleží, neboli *»náležitě«* a můžeme doufati, že budeme vyslyšeni. Tedy si pamatujte, *že býváme* **vždycky** *vyslyšeni, kdykoli se modlíme náležitě*, t. j. když se modlíme především za to, co jest ke cti a chvále Boží atd.

Nemodlíme-li se náležitě, pak ovšem nemůžeme doufati, že budeme vyslyšeni. Tím není vinen Bůh, nýbrž my. Proto, chceme-li, abychom docházeli vyslyšení svých modliteb, modleme se vždy tak, jak jsme dnes slyšeli. Pak modlitby naše budou Bohu milé, naši andělé strážní je budou přednášeti jako líbeznou vůni kadidla před oltář božské velebnosti; prosby naše budou vystupovati k nebi, a s nebe bude na nás sestupovati požehnání a slitování. Amen.

LISTY VĚDECKÉ.

Hrazení výloh přesídlení nového duchovního správce na farní obročí.

Sděluje Dr. **Antonín Brychta.**

V povolání duchovního, patronátních a jiných mnohdy nepředvídaných poměrech spočívá, že jest mu místo jeho pastýřského působení nejednou měniti. V případě takovém octne se duchovní často v nemalé nesnázi, jak by uhradil výlohy s přesídlením nutně spojené. Obtíže tyto bývají tím větší, je-li místo nového působení vzdálené a tudíž výlohy přesídlení značné, aneb kde není levnějších dopravovacích prostředků, železné dráhy, jíž by se mohlo výhodně použiti, a je-li mimo to dosavadní místo duchovního správce *tak dotováno*, že nevynáší ani tolik, by se mohly z něho aspoň nejnutnější potřeby zapraviti. [1])

Ježto výrok sv. Písma: »Nemějte ani mošny na cestě, ani dvou sukní, ani obuvi . . .«, Mat. 10, 9, 10, nelze bráti, jakož samozřejmo, doslovně, aniž možno poměry duchovenstva, co se týče jeho existence od slušného zaopatření, an hoden jest dělník mzdy své, Luk. 10, 7, dle něho upravovati a ježto mimo to duchovní správce své dosavadní působiště ne tak v zájmu *vlastním*, jako spíše v zájmu *nové*, biskupem mu vykázané *farní osady* opouští, by zde v základě kanonického poslání úřad pastýřský vykonával: vnucuje se nově jmenovanému duchovnímu správci, jemuž jest se na nové místo působení odebrati, bezděčně myšlénka, zda-li je vlastně povinen, výlohy s přesídlením spojené z *vlastních*, mnohdy nedostatečných prostředků zapraviti. Vždyť jeho povolání a poměry patronátní přinášejí to, jakož připomenuto, samy sebou, že jest mu místo, kde dosud působil, mnohdy za jiné vyměniti, [2]) ježto nemůže na své první, často chudé štaci — některé

---

[1]) Že jest takových míst, bez rozdílu, zdaž to jsou místa *kaplanská* neb *farní obročí*, mnoho, ne-li dobrá většina, netřeba připomínati.

[2]) Tím nechceme nikterak zastávati časté, mnohdy málo odůvodněné *změny* míst, jak se v praxi někdy děje, ježto nebývají duchovní správě, jak zkušenost učí, na prospěch.

Rádce duchovní.

snad zaviněné případy vyjímaje — vždy *doživotně* setrvati, co by pro v pravdě horlivého a svědomitého duchovního bylo vyhlídkou málo vábivou a pohnutkou málo povzbuzující, pro spásu svěřené osady obětavě a s vynaložením všech sil pracovati. V náhledu tom, který nepostrádá základu, utvrzuje nově jmenovaného správce duchovního nemálo úvaha, že dle příslušných světských ustanovení o přesídlení všech kategorií státních *úředníků, profesorů,* vojenských *důstojníků* atd., bývají těmto výlohy přesídlení buď zcela nebo aspoň částečně ze státní pokladny nahrazeny, ač mají z pravidla postavení mnohem výhodnější, než je postavení duchovního, ano že vykazuje tato náhrada nejednou i — značný přebytek skutečných výloh přesídlení.[3])

Za těchto stručně naznačených uvážení hodných okolností jest zajisté *žádoucno a spravedlivo*, aby se duchovním správcům, kteří, jak zkušenost dosvědčuje, v úřadě svém z pravidla *dlouhou* řadu let stráví, než se jim farního nebo vůbec lepšího obročí dostane, a jichž úřad a povolání, jak připomenuto, naprostou *stabilitu nepřipouští*, nýbrž častější změnu místa s sebou přináší, výlohy přesídlení, ne-li zcela, tedy aspoň částečně, nahradily, po případě, aby farní osada, jíž se týče, o potřebný dovoz nábytku a jiného majetku nově ustanoveného správce duchovního vhodným způsobem se postarala.[4])

Otázka tato byla již za starších dob palčivou, ježto duchovní správci, kterým se nových farních obročí dostalo a kteří nebyli s to, často značné výlohy přesídlení sami zapraviti,[5]) viděli se nuceni, za náhradu těchto výloh u příslušných úřadů nebo i u samých farních obcí žádati. Ježto se takové, ku cti a autoritě duchovního stavu zajisté málo přispívající žádosti vždy více *opakovaly* a s *větším důrazem* na příslušných místech přednášely, vzata byla konečně tato pro duchovní správce důležitá otázka na

---

[3]) Vedlo by daleko a není účelem této statě, jmenovaná nařízení zde uváděti, stačí některé příklady. Státní úředníci a profesoři obdrží při každém přesídlení ex officio náhradu za převezení nábytku a sice *a)* jsou-li *svobodni*, ve výši jejich *měsíčního* platu, *b)* jsou-li *ženati* a mají-li pouze dvě dítky, obdrží náhradu, jež se rovná jejich platu za *dva* měsíce, mají-li více dítek, vyplatí se jim náhrada za přesídlení, jež se rovná jejich úhrnnému platu za *tři* měsíce. Mimo to platí se jim ze státní pokladny cesta od bytu až k nádraží, cesta po dráze v druhé třídě pro *všecky* členy rodiny jejich a v třetí třídě pro *služebnictvo*; kromě toho mají cestovní diety dle hodnostní třídy jejich postavení či úřadu. Podobných, ano ještě *větších* výhod požívá vojsko (důstojníci a vojenští úředníci), kterým se dle vojenského řádu o přeložení naznačených náhrad při *každém přesídlení* a ještě jiných značných výhod dostane, o nichž nemůžeme se zde šířiti.

[4]) Srov. dv. nařízení ze dne 8. ledna 1784 u *Jaksche*, Gesetzlexikon, sv. 7. str. 21.

[5]) Že se hmotné poměry duchovenstva od oněch dob nezlepšily, nýbrž v mnohém ohledu značně zhoršily, dokazovati netřeba; jdeť o tom jeden hlas, takže i laikové a světská zastupitelstva činí kroky u vlády, by postavení duchovenstva bylo zlepšeno! Srov. mimo jiné též: *Correspondenz-Blatt* für den kathol. Clerus z r. 1901 pod záhlavím: »Unsere materielle Lage« a z roku 1902 pod záhlavím: »Wie man den Clerus behandelt.«

těchto místech v bližší úvahu a byla, jak žádala spravedlnost, na prospěch beneficiátů rozluštěna.[6])

Že má farní osada, jejíž duchovní správu beneficiát nastupuje, výlohy jeho přesídlení *in solidum* mu nahraditi, průvodno mimo jiné:

1. Z nejv. normativu ze dne 13. listopadu 1806, danému moravsko-slezské zemské vládě, kterým se výslovně stanoví, že jsou farní osady *povinny*, nově ustanoveného katolického svého faráře při jeho přesídlení odstěhovati, k čemu i rodiny *smíšeného* náboženského vyznání (rodiny z části katolické, z části protestantské) přidrženy býti mají.[7])

2. Stanoví tak jasně dv. dekret ze dne 9. března 1808 č. 4550,[8]) an dokládá, že *akatolíci* nemají býti přidržováni ke konkurenci, jedná-li se o stavbu neb opravu katolických kostelů a farních budov, ani ku přivážení stavebních potřeb, ani k dodávání povozu pro katolického faráře k bohoslužebným úkonům, z čeho plyne — a jmenovaný dv. dekret výslovně toho také připomíná — že akatolíci ve farnosti bydlící *nejsou více povinni* dodati dovoz pro katolického faráře, když na nové obročí přesídlí.[9]) Pakliže jsou ale, tak třeba uzavírati, dle tohoto dekretu *pouze akatolíci* dotčené povinnosti zproštěni, tuť jest zřejmo, že tato povinnost katolické osadníky *váže*, ježto řečený dekret o nich žádné zmínky v této příčině nečiní, ježto má, co se týče stavební konkurence a jiných praestací k účelům katolickým, po případě osvobození od nich, *pouze* akatolíky na zřeteli.

Mylná byla by tudíž závěrka, že byli-li jmenovaným dv. dekretem protestanté výše uvedených závazků a najmě též závazku, k přesídlení nového duchovního správce dovoz dodávati, zproštěni, byli jím těchto závazků zproštěni i *katolíci*, čemu nejen veškeré zákonodárství o stavební konkurenci vzhledem k církevním budovám, nýbrž i veškerá praxe odporuje.[10]) Zásada: »favores sunt extendendi,« nelze zde upotřebiti, an tomu celý obsah dotče-

---

[6]) Před nějakou dobou zaslán byl nám tento dotaz, z které příčiny nevahali jsme pro jeho nemalou praktičnost i důležitost naň stručně odpověděti. Srov. též: Linzer Theologisch-praktische *Quartalschrift* z roku 1903 str. 383. nn, kde jsme tuto otázku objasnili, o níž právo obecné ničeho nestanoví.

[7]) Srov. Verordg. des mährisch-schlesischen Gubern. vom 5. Juni 1807 bei *Kropatschek*, Sammlung der sämtl. polit. und Justiz-Gesetze für sämtl. Provinzen des österr. Kaiserstaates, Bd. 23, S. 309. Srov. *Rieder*, Handbuch der Gesetze und Verordnungen. Wien 1848, 1. Bd. S. 373.

[8]) Dekret ten uvádí *Jaksch*, Gesetzlexikon, sv. 8. str. 21. n.

[9]) Dle zmíněného dv. dekretu byli *dříve*, dokud od katolické Církve zřejmě neodpadli, buď dle výslovného *nařízení* nebo následkem *právního zvyku* ke všemu tomu zavázáni, jako katolíci. Když se v katolických farních osadách rozptýlení protestanté katolické Církve formálně zřekli, k čemu byli vždy směleji vystupujícími kazateli dohánění, vyzouvali se přirozeně vždy více ze své *dřívější* povinnosti, nového duchovního správce spolu s katolickými osadníky odstěhovati, až byli konečně svrchu uvedenými vládními výnosy této povinnosti *výslovně* zproštěni, s čím katoličtí faráři zajisté rádi souhlasili.

[10]) Srov. na př. dv. dekret ze dne 18. dubna 1806 č. 22.616, 24. června 1840 č. 19.665, zákon ze dne 7. května 1874 č. ř. z. 50. Viz: *Burckhard*, Gesetze u. Verord. Wien 1887, str. 382. nn.

ného dv. dekretu se příčí a vkládalo by se do něho, co v něm obsaženo není a co zákonodárce naprosto stanoviti nechtěl.

3. Vysvítá to z dv. dekretů ze dne 9. srpna 1821 č. 19.789 a ze dne 2. února 1826. [11]) jež se o této povinnosti farních osad zcela určitě pronášejí. Dekrety tyto stanoví totiž výslovně, že *protestanté* kromě jiných povinností vůči katolickým farářům, které se jednak v těchto, jednak v jiných dvorních nařízeních podrobně uvádějí,[12]) zprošťují se i závazku, zaopatřiti (společně s katolickými osadníky) dovoz pro nově ustanoveného katolického faráře za příčinou jeho přesídlení. Z toho jde, že jsou-li protestanté řečeného závazku, an nejsou členy Církve katolické, *dle zákona zproštěni*, katolíkům jakožto členům Církve tento, již ze starých dob pocházející závazek — který tedy není pouhou zdvořilostí, jež by se mohla dle libosti opomíjeti, a o níž by pouze vlastní uznání rozhodovalo — *dle zákona plniti náleží*, třeba se závazek tento, jak se v uvedeném dv. dekretě ze dne 9. srpna r. 1821 připomíná, pouze *na zvyku* zakládal. Neboť nehledě ani k tomu, že tento dekret dotčenou praestaci i tehdy ještě, když akatolíky od ní osvobozuje, výslovně jako *závazek* (Verpflichtung der Kirchkinder), tedy jako *zákonitou povinnost* označuje, jejíž plnění spočívá v samé její právní povaze, nejsouc na dobré vůli nebo uznání těch, jichž se týče, závislým, nelze o tom pochybovati, že béře *zákonitý zvyk* dle zásad práva z obyčeje vzešlého ráz a povahu *zákona* na sebe, důsledně že má do sebe moc závazku a povinnosti. [13])

Mimo to dle svrchu uvedeného nejv. normativu není o tom pochybnosti, že má farní osada svému novému duchovnímu správci k jeho přesídlení potřebný dovoz obstarati. Tomu-li tak a nemůže-li se dále dokázati, že jmenovaný dv. dekret tomuto nejv. normativu buď *derogoval* neb jej *zrušil* — při čemž nechme stranou otázku, zdaž může nejv. samým zákonodárcem v této příčině vydaný *normativ* pozdějším *dv. dekretem*, jenž se od ministerského výnosu sotva bude lišiti, býti zrušen, [14]) takže by zde platila známá zásada: »lex posterior derogat priori« — pak jest zřejmo, že jsou farní osady jako dříve i nyní *povinny*, opětně jmenovanému závazku dostáti, který se v uvedeném dv. dekretě, jak svrchu připomenuto, výslovně jejich *povinností* nazývá, z níž se bez porušení práva vyzouti nemohou. [15])

Jestliže by se proti těmto vývodům namítalo, že uvedené dvorní dekrety, dle nichž mají se výlohy přesídlení nově ustano-

---

[11]) Dekrety tyto obsaženy jsou ve sbírce: Prov. Ges. Mährens, 8. Bd. 5. 22.; prvější uvádí též *Jaksch* l. c. str. 22. Srov. *Helfert*, Rechte der Akatholiken. Prag 1843, str. 196. nn.; téhož Kirchenrecht 1846, str. 862.

[12]) Srov. *Jaksche* l. c. pod záhlavím *Akatholiken* a výše cit. dílo *Helfertovo*: Rechte der Akatholiken.

[13]) Srov. *Ferraris*, Prompta bibl. can. s. v. consuetudo; *Bouix*, De principiis juris. Monasterii 1854 p. 270. seqq.

[14]) Otázku tu třeba pravdě podobněji *záporně* rozhodnouti.

[15]) *Taparelli* S. J. Versuch eines Naturrechtes. Regensburg 1845, 1. Thl. S. 837 ff.

veným duchovním správcům farními obcemi hraditi, se *přežily* a nemohou, jsouce *zastaralé*, za nynějších poměrů býti provedeny, třeba proti tomu připomenouti, že námitka tato jest pouhým *tvrzením*, jež postrádá tak dlouho vší váhy, dokud není podán náležitý důkaz, *kdy* a *kterým* zákonem, jehož *datum* a příslušný *odstavec* bylo by třeba uvésti, byly řečené dv. dekrety zrušeny, by se všemu »nedorozumění« a mylnému citování »zákona« předešlo.

Kromě toho jest uvážiti, že pouhými byť sebe zvučnějšími *hesly*, jež nebývají často leč pouhou *frásí*, nelze odstraniti stará a dobrá nařízení, ježto by pak všecka starší nařízení a zákony, ani těch nejlepších a nejužitečnějších nevyjímaje, mohla býti hravě, když by byla nepohodlna, prohlášena za »zastaralá« a »nepraktická«, co odporovalo by všemu právu a všem právním zvykům a co by vedlo k povážlivým, ano nejhorším důsledkům, ježto —. jak již *Livius*, Hist. 34, 3. dobře podotýká — »*nulla* lex satis commoda est *omnibus*« a jak *Cicero* důmyslně poznamenal: »Omnia sunt *incerta*, cum *a jure discesseris*.« Epist. ad fam. 9, 16.

Jiná námitka, jež by se proti hořejším vývodům mohla činiti, byla by ta, že jmenované dv. dekrety a nařízení nebyly nikdy *všeobecně přijaty* nebo aspoň, že se v praxi nikdy *nezachovávaly*, postrádá již proto vší průkaznosti, poněvadž nepřísluší podřízeným rozhodovati o tom, chtějí li nařízení svých představených přijmouti čili nic a poněvadž ono domnělé nešetření dotčených dekretů *opáčná* praxe, třeba nebyla všeobecná, vyvrací. Jsou zajisté dosud mnohé farní osady, jež se z jmenovaného závazku nejen nevyzouvají, nýbrž které pokládají to za věc *cti a slušnosti*, obstarati svému novému duchovnímu správci k přesídlení potřebný dovoz aneb zapraví výdaje s přesídlením spojené z obecních prostředků, co je jednodušší a za nynějších komunikačních poměrů mnohem praktičtější. Dosud má valná *většina* farních osad tolik taktu a smyslu pro slušnost, že prokazuje svému duchovnímu pastýři při jeho příchodu mnohou poctu, slušně jej vítajíc a do svého středu jako svého duchovního otce, rádce a strážce slavně uvádějíc. Svědkem toho jest netoliko veřejnost, nýbrž i sami nově ustanovení duchovní správci, kteří mohou ku cti svých nových farních osad dosvědčiti, že jim tyto v obou naznačených směrech co nejochotněji vyšly vstříc. [16])

Mnohdy *doprovázejí* hodní farníci svého odcházejícího duchovního správce nejen až na jeho nové působiště, nýbrž postarají se i z lásky o bezplatné *převezení* jeho majetku na místo to, třeba bylo dosti vzdálené. Obrátí-li se duchovní správce zdvořile na svou novou osadu, by mu za příčinou jeho přesídlení potřebný dovoz dodala, po případě výlohy přesídlení zapravila, vyhoví osada

[16]) Podobný případ udál se před nedávnou dobou v politickém okresu Chrudimském a Benešovském, kde byla tato záležitost v nejlepším dorozumění faráře s osadou vyřízena. Pisateli těchto řádků, a bez pochyby i jejich čtenářům, jest více takových případů známo, jež byly vesměs v nejlepší shodě duchovního správce a osadníků projednány.

téměř vždy jeho přání, aniž by bylo třeba svrchu uvedených nařízení v této příčině se dovolávati nebo příslušný politický úřad za intervenci žádati, co by se také hned na *počátku* pastýřského působení v nové osadě, majíc zření k dobré shodě mezi ní a duchovním správcem, *sotva* doporučovalo. Proto třeba míti i při takovém vyjednávání na zřeteli moudrá slova sv. *Bernarda:* »In initio conversationis nulla virtus magis necessaria, quam *simplicitas humilis* et gravis verecundia.« In Epiph. Dom. serm. 4. Jestliže by farní osada při vší umírněnosti nového faráře ani dovoz k jeho přesídlení dodati, ani výlohy přesídlení hraditi nechtěla, a bylo-li by se obávati, že úředním projednáváním této záležitosti dobrá shoda mezi farářem a osadou by velice utrpěla, bude lépe od domáhání se náhrady upustiti a v zájmu pokoje i tuto obět přinésti. Vládne-li kostel značnějším zádušním jměním, mohl by se nový duchovní správce o to pokusiti, by mu výlohy přesídlení *výjimečně* z něho nahrazeny byly [17])

Pia X. synoda slavená v Benátkách r. 1898.

Vyňal Fr. Vaněček.

Pius X. jako patriarcha Benátský slavil synodu dioecesanní, o níž tiskem vydána podrobná zpráva, kteráž zobrazuje ducha nynějšího sv. Otce Pia X. a jeho charakter biskupský a kněžský obsahuje. Poněvadž na mnohých místech se volá po synodě, synoda pak vždy úchvaly papežské vyžaduje, není zajisté bez významu charakteristická místa synody ve známost duchovenstva uvésti.

Účastníci synody benátské napřed obcovali duchovním cvičením, aby disposice práva byla zajištěna.

Hlava prvá jedná o vyznání víry, již i ti, kdož synodě nebyli přítomni, dodatečně buď patriarchovi buď gen. vikáři vyznati musí.

Hlava druhá jedná o vyučování katechismu, jímž se všichni duchovní při kostele ustanovení obírati mají, poněvadž nejen mládež v neznalosti věcí náboženských tone, nýbrž i starci zapomenutím trpí. *Katechetická kázaní* doporoučena ovšem tak, aby byla skutečným výkladem katechismu a chápavosti posluchačů přiměřena.

Hlava třetí, jednající o kázaní slova božího, zakazuje klerikům kázati vůbec, neomystům kázati postní kázaní a řeči slavnostní, leda po 3 letech, *když koncepty řečí předložili kněžím ustanoveným jako dozorcům nad kázaními.*

O Marianských *kázaních májových* stanoveno; »In mense Mariali semper habeantur sermones breves, simplici modo expositi, in quibus novissima hominis et ceterae fidei veritates serio consi-

[17]) V některých diecesích jest zvykem, že se dostane z některého soukromého fondu *příspěvku* na stěhování i kaplanům a kooperátorům, jestliže *bez* své viny své dosavadní místo za jiné vzdálenější vyměnili.

derandae proponantur, nec non argumenta practicae utilitatis. *Generatim prohibentur* omnino in illo mense *quotidiani sermones artificiose elaborati in laudem B. M. V. vel in explicationem Litaniarum, ex quibus auditores nil prorsus utilitatis, nec in cognitione nec in virtute percipere possunt.*«

Naprosto se zapovídá každému knězi bez výslovného svolení biskupa při pohřbu buď v kostele buď na hřbitově míti řeč pohřební

Hlava čtvrtá jedná o společnosti s haeretiky; zde důležit jest odstavec o židech:

»Nullam exinde inimicitiam, nullamve laesionem justitiae et charitatis erga eosdem foveri vel concedi, notissimum est fidelibus doctrina Christi imbutis. Cum autem continuata hominum commercia animos et corda facile nectant, Ecclesia utique illa opera, quae quotidiana et transeunte mercede in agris vel fabricis Iudaeorum fiunt, indiscriminatim quidem prohibere non solet: ast sapienter cavet, ne passim christiani famulentur judaeis, aut eorum contubernales sint, eorumque regimini subjecti periculum animae incurrant, neve christianae professionis mulieres lactent judaeorum infantes. — Doceantur itaque fideles a pastoribus quibus ex causis talia vetentur, sed et quibus in casibus quandoque, secluso tamen scandalo et perversionis periculo, tolerari possint.«

Důležitý jest odstavec o styku kleriků v domech nevěrců, bludařů a rozkolníků, zní takto:

»Vetamus districte, ne clerici privatae institutionis causa, aut alterius cujusvis rei praetextu, ad Infidelium, Haereticorum aut Schismaticorum domos accedant. Si vero contingat, ut quis audeat huic Nostro contraire decreto, in virtute sanctae obedientiae rigorose injungimus tum Parocho, intra cujus Paroeciae fines sita est Infidelium, Haereticorum aut Schismaticorum domus, cum Parocho, cujus ecclesiae clericus ipse adscriptus est, ut illum Nobis statim denuntient pro nostro puniendum arbitrio.«

Není zde o jakémsi kompromisu a smlouvání ani nejmenší stopy

Též se křestanům zakazuje zpívati neb hráti v synagogách židovských.

Případné a ostré ustanovení obsahuje oddíl druhý téhož záhlaví *o knihách zakázaných a o časopisech,* jež dělí na dvojí druh: které *necítí s Církví* a pak které pravdu její obojují. Stať zní doslovně:

»Pactiones ad pravas coemendas ephemerides clericis omnibus prorsus prohibentur. Eae vero pravae omnino censentur, quae cum Ecclesia catholica sentire non judicantur, ex eo quod a debito Religionis et Ecclesiae obsequio quandoque deficiunt. Pravis multo magis accensendae erunt, ut patet, quotquot Ecclesiam et sacrosancta ab ea tradita dogmata oppugnant, irrisioni et probro habent: quae virtutis christianae integritatem vitiare et corrumpere student: quae in Sacrorum Antistitum, maxime vero in Romani

Pontificis auctoritatem, obtrectationem instruunt et invidiam conflant. — Lectionem hujusmodi ephemeridum sub certis conditionibus a Nobis indulgendam reservamus quibusdam tantum ecclesiasticis, qui ratione officii vel publicae utilitatis easdem prae manibus habere debeant, et directe a Nobis facultatem postulent. Ast ne hi quidem, ad scandalum vitandum, eas publice legant.«

Vše, co kněz, kterékoliv hodnosti, vydává, musí dle statutu synody míti úchvalu církevní.

O dopisování do časopisů stanoveno:

»*Item prorsus prohibemus clericis in diariis vel periodicis profanis scribere, nisi* suadente justa et rationabili causa, semper a Nobis cognoscenda.«

Názor patriarchy, jenž se náměstkem Kristovým stal, staví se přímo proti dopisování do listů »profanis«.

Další odstavec jedná o tajných spolcích. Obnovuje ustanovení již dříve učiněná.

Část druhá jedná o osobách církevních

»První hlava jedná o sv. Otci. Jest plná srdečnosti a oddanosti. Druhá jedná o patriarchovi a biskupovi: »episcopum honorare tamquam in persona Christi incedentem et illi adhaerere ut Ecclesia Christo« (Ign. M. ad Smyrn.) Dále stanoví synoda:

»Neve quisquam obliviscatur obsequium Patriarchae exhibendum non externum tantum esse debere, sed interius quoque et ex animo praestandum. Quapropter sacerdotes non solum studere ut illum ipsi honorent utque ab aliis honoretur, *sed cavere etiam debent ne maledico dente lanietur; et si calumniis ac injustis notis, ut in tanta temporum nequitia fit, eum impeti, et ejus famae detrahi, ejus opera condemnari ac intentiones ipsas mala interpretatione accipi sentiant, spirituales filii* in gloriam Ecclesiae animarumque salutem vocem attollere ne erubescant.«

O kanovnících jedná hlava III., obsahující ustanovení o zpovídání.

»Quapropter bonum spirituale fidelium promovere studeant, Missam quoad poterint saltem diebus festis in Cathedrali, atque ea quidem temporis distributione celebrent, ut fidelibus opportunam occasionem praebeant sacro Missae sacrificio cunctis matutinis horis adsistendi, ac paratos ad ipsius sacramenti *Poenitentiae* administrationem se exhibeant.«

Hlava čtvrtá jedná o gener. vikáři a »curiae ministris«, na nichž žádá se úplné zachování mlčelivosti a nepřijímání osob.

Hlava pátá až osmá jedná o farářích, kooperátorech a klericích:

»Clerici cum laicis nimiam consuetudinem ne habeant, praesertim si isti male audiant, maxime in locis publicis. Conviviis, commessationibus, ludis, aleis et hujusmodi oblectamentis ne tempus terant: id enim facile animum dissolvit, et contemptum parit, et, paucorum culpa, universus coetus ecclesiasticus dignitate diminuitur.

Nunquam sacerdotes suscipiant puellas cujuscumque aetatis literis et scientiis instituendas sine nostra licentia scripto danda:

quae tamen, nisi aliter charitas et prudentia suaserint, minime, vel valde raro concedetur.«

O konfessích kněžských stanoveno:

»Sacerdotes octavo quoque die, si possibile est, confiteantur propria peccata, et quilibet quovis tempore, quin ex hoc offensam accipiat, sit paratus ad testimonium frequentis Confessionis peractae Patriarchae sciscitanti praebendum.«

O měsíčních konferencích kněží jedná hlava desátá:

»Qui absque ratione gravi, a Nobis cognoscenda, a collationibus abfuerit, post unam et alteram admonitionem, confessiones excipiendi facultate privabitur.

Ad augendum sacrae scientiae fervorem in singulis hujus Patriarchatus sacerdotibus, per aliud institutum consulere intendimus. — Provide selectis viris ecclesiasticis in divinorum et humanorum scientia versatissimis, semel saltem in mense, unus vel alter ex illis, juxta methodum in Appendice X statutam, disseret vel de Scriptura Sacra, vel de Apologetica, de Sociologia, de Jure canonico, ceterisve disciplinis quae, quamvis profanae, res sacras proxime attingunt, questionibus etiam, si quae fiant (quod est in votis) responsurus. — Desiderandum sane ut quotquot sunt Archidioeceseos nostrae sacerdotes hos congressus frequentant. *Neopresbyteri* vero, per sexennium a sacerdotali ordinatione, una cum Seminarii alumnis, qui *Philosophiae et Theologiae studiis incumbunt,* ad eosdem conventus vel in Seminario vel in Aedibus nostris Patriarchalibus, sub poenis arbitrio nostro infligendis, convenire tenebuntur.«

Illava desátá a jedenáctá jedná o řeholnících.

Třetí část nadepsána: *de reformandis laicorum moribus.* První pak hlava jedná: »de obedientia auctoritati debita«. Jest krátká sice ale velmi závažná:

»Quum tanta morum perversio ex auctoritatis contemptu profluat, hoc in primis est ponendum fundamentum, ut fideles Ecclesiae praecipienti in omnibus obediant, superioribus ecclesiasticis obsequantur, et civili quoque auctoritati sint subditi, *non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam (ad Rom.* XIII. 5.).«

Následují záhlaví: o nepočestném životě, nespravedlivém zisku, o rouhání, znesvěcování svátků, o postu, o spolcích laiků, mezi nimiž se doporučuje spolek »patronátu« pro večerní vyučování katechismu se strany laiků. Stanovy patronátu jsou v dodatku připojeny. Mezi bratrstvy se jmenují a doporučují: 1. Bratrstvo nejsv. Svátosti, 2. B. Srdce Páně, 3. bratrstvo svaté Rodiny, 4. Sodalita denního klanění nejsv. Svátosti oltářní, 5. Srdce Panny Marie, 6. Matek a dcer křesťanských. 7. bratrstvo duší v očistci, 8. třetí řád, 9. Společnost sv. Voršily.

Závěr části III. tvoří o katolických spolcích, kterýžto zní:

»Consociationes tandem catholicas quotquot sunt Parochi, et ceteri sacerdotes totis viribus promoveant, sibique devinciant, atque diligant ceu oculorum suorum pupillas: eas maximi faciant,

sunt enim veluti Parochorum lacerti, eorumque auxiliaria militia per quam illuc pervenire poterunt, quo nequaquam saepe saepius per se possunt accedere.«

Část pátá jedná o svátostech. »De Eucharistia« stanoveno: »Nemini ex sacerdotibus dioecesanis detur celebrandi permissio, qui absque veste talari et pileo sacerdotali sacristiam adeat. Si quis sacerdos indevote, et *viginti minutis breviorem Missam habitualiter celebret,* a Parocho vel ab ecclesiae Rectore severe moneatur, et, post unam alteramve correptionem in Domino factam, ne in peccatis connivere videantur, Patriarchae denuncient, qui in contumaces poenam suspensionis indicet.«

»De poenitentia« krásný jest pokyn vyjádřený slovy:

»Silentio praeterire non possumus damnabilem illorum agendi rationem, qui a quovis poenitente, hac tantum de causa quod prima vice eum audiunt, confessionem generalem exigunt: quique, dum a quolibet confessionem excipiunt, adeo morose procedunt, ut numquam poenitentem dimittant; sed pariter illorum rationem improbamus qui tam festinanter poenitentium confessiones excipiunt, ut magnae etiam frequentiae et multitudini brevi satisfacere videantur. Attendant, quaesumus, isti ne in tanto ministerio aliquam officii partem omittant.«

Zadrženým pádem stanoveno mezi jinými: »Consensus parentum in prostitutionem, Interventus etiam una vice ad officia vel sermones, qui in templis haereticorum habentur.« Všechny výkony magnetismu, spiritismu, somnambulismu, hypnotismu; svolení rodičů, aby dítky jejich jen civilně oddány byly.

Hlava devátá stanoví přesné tabulky farní populace, aby styk mezi farářem a osadou byl živý. Soupisný arch — abych tak řekl — dostane každá rodina, a když jde do jiné farnosti odevzdá jej zase faráři novému. Kapitolou o odpustcích a svátostninách končí část čtvrtá.

Část pátá jedná: »de sacris functionibus, nec non de rebus, locisque sacris,« v níž stanoveny i peněžité pokuty na některé přestupky.

»Ultima Missa, etiam diebus solemnioribus, in omnibus ecclesiis, celebrabitur meridie; in Basilica Sancti Marci tantum hora duodecima cum dimidio erit celebranda, et non serius. — Parochi, Vicarii et ecclesiarum Rectores quoties hac in re deliquerint, viginti libellas Nobis solvent, ad alendos clericos pauperes in Seminario erogandas.«

Podobný statut nalézá se i při jiných přestupcích na př. při zápisech matričních jiným způsobem, než jak předepsáno jest.

Při pohřbu stanoveno: snažiti se odstraniti květiny, kteréž při pohřbu osob církevních a řeholníků musí se naprosto odstraniti. O účasti kněze při pohřbu ustanoveno:

Sacerdotes ea qua decet modestia et gravitate incedant, a confabulationibus absolute abstineant, atque ita sint compositi ut, moestam pietatem praeseferentes, obloquentium murmurationes compescant. — Si quis hac in re deliquerit, Nobis denuncietur,

ut Parochos moneamus, ne unquam in posterum ad funera invitetur.

Obrazy, než se v kostele malují, musí míti předem schválený náčrtek. Zapovězené obrazy se vyčítají v hlavě čtvrté. Pojednáním o oltáři a ústavech dobročinných končí část pátá.

Poslední *část šestá* jedná o administraci jmění církevního, o závětích kleriků a kathedraliků.

Z uvedených výňatků čtenář lehce pozná, že synoda benátská, která zvolením patriarchy na Stolec Petrův, dostala zvláštního významu, má plno reformních myšlének v církevním smyslu. Neobešla se sice synoda bez jakéhos odporu, ale byl zajisté odpor těžký, když patriarcha sám prováděl usnesení a nesl břímě horka i dne. Pevná ruka jeho překonala překážky, které ze starých zvyků pocházely a razila si cestu novým ustanovením. Energie jeho při provádění synody vzbudila pozornost Lva XIII., jenž jej velebil jako muže, jakých Církev v přítomné době potřebuje a označoval jej jako možného nástupce.

Doufám, že kratičké výtahy poslouží nejlépe k utvoření si obrazu o reformních snahách Pia X.

Pravý život.

Sepsal **M. Meschler S. J.**, přeložil **Jos. Kyselka.** *)

Vše ve světě žije, chce žíti a myslí, že žije. A v pravdě velikolepý jest život, jenž se valí sterými proudy po nesmírných prostorech nebeských na výši, jakož i zde na zemi po čtyrech říších přírody. Uprostřed světa tohoto života stojí člověk, jenž duchem svým pátrá po tom a zkouší to, co jest nejdále, nejvýše a nejvíc ukryto, a svým ramenem i rukou zasahuje do všech oborů života a kolem sebe, je určuje a je ovládaje. Člověk, jenž vládne, žije; člověk, jenž vědu, umění, právo a hospodářství poznáší, žije; člověk, jenž bohatství nashromáždil, jenž ideály svého pozemského života jakýmkoliv způsobem v skutek uvedl, žije a myslí, že sám jediný žil.

Ale jest tomu skutečně tak? *Jest to celý a pravý život?* Aneb je-li ještě jiný, vyšší, mnohem žádoucnější život, ležící v možném dosahu pro člověka, život, jenž plný obsah života vyčerpává a v sobě zahrnuje? Nelze popírati, že život světoběžný, jaký se před námi a před našima očima vyvíjí a pomíjí, ať si svou okázalostí se nám zdá sebe více spletitým, nepotřebuje přece značné opravy a řádného obmezení, jakož i nějakého doplnění a rozšíření, aby pravým a plným životem slul a byl. Jest ještě jiný, mnohem pravdivější a vznešenější život. *A tento život není nikterý jiný než život křesťanský.*

---

*) Viz Stimm. aus M. L. r. 1903, seš. 6. S dovolením nakladatelovým.

Vizme nejprve podstatu, obsah a zařízení tohoto života, pak jeho činnost a konečně nutnost, bychom si života toho hleděli.

I.

Žíti? co to asi samo o sobě znamená? Slyšme o tom moudrost světskou. »*Žíti*«, praví nám, *jest pohyb k cíli z vlastního vnitřního určení a z vlastní vnitřní síly.*« Výklad tento jest správný. Jsou v něm tři pojmy, jež třeba vyložiti a na nichž lze vyvinouti veškeru podstatu a zřízení křesťanského života.

Cíl, účel jest to, čeho dosíci chceme; *poslední cíl* jest ono, při čemž veškery jednotlivé snahy se zastavují a nad něž není ničeho více, po čemž bychom bažili neb čehož bychom dosáhli. Tento poslední cíl jest u člověka *blaženost*, pro niž již od přírody cítí a má v sobě určení, jehož nelze odmítnouti, a potřebu, již nelze odložiti, tedy *stav úplného uspokojení všech jeho přirozených a rozumných snah.* Toto plné uspokojení nemůže vycházeti leč od dobra neskonalého, jehož poznání, láska k němu a jeho držení nás blaží bez míry a konce, a tímto dobrem jest konec konců jen Bůh sám, poněvadž On sám jest dobro neskonalé, náš tvůrce i náš cíl a poněvadž blaženost tvora spočívá zúplna jen ve spojení s jeho cílem.

Takto otvírají se nám dvě říše blaženosti a bažení po nich. Podle toho, podává-li se nám předmět blažící v kruhu věcí přirozených, aneb přesahuje-li blažící dobro přírodu a nelze-li ho dosíci silami přirozenými, máme *řád přirozený a nadpřirozený.* V obou řádech jest *Bůh předmětem blažícím* a znalost Jeho a láska k Němu cílem blažícím; v prvém zná a miluje se Bůh, nikoliv sám v sobě, nýbrž pokud se nechává poznávati a chápati ve svých dílech; v druhém zná se znalostí a miluje se láskou, jež vystupují vysoko nad řád, představu, potřebu a snahu přirozenou a od ní se zcela podstatně liší, znalostí totiž a láskou, jež Bohu samému přísluší a jen od Boha milostivě sděliti se může: zde na zemi vírou a láskou pouti, ale v dokonání, v nebi bezprostředním patřením, blažící láskou a blažícím držením a požíváním Boha samého, jakož praví Písmo: »Tenť jest pak život věčný, aby poznali tebe samého, pravého Boha.« Jan 17, 3. »Čeho oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co připravil Bůh těm, kteří jej milují.« 1. Kor. 2, 9. »Pohleďte jakou lásku prokázal nám Otec, abychom synové Boží slouli i byli .... Nyní jsme synové Boží; a ještě se neukázalo, co budeme .... podobni jemu budeme; nebo viděti jej budeme tak, jakž jest.« 1. Jan 3, 1, 2. *Tedy cíl nadpřirozeného života jest blaženost nebeská skrze patření na Boha.* — Ten jest zajisté cíl nade vše povznešený, ale stejně nutný jako vznešený, ba *zhola nutný.* Nesmíme totiž přehlédnouti, že tento cíl a bažení po něm nejsou nám na svobodné vůli ponechány. Všichni lidé jsou k tomuto cíli povoláni, a není člověku ponecháno, aby zůstal v pouhém stavu přirozeném a zde na zemi žil bez jakéhokoliv vztahu k řádu nadpřirozenému a se jaksi zazdil

v dům pozemský. Od Pána jest dán člověku přímo vížící zákon, aby v tento nadpřirozený řád vstoupil, aby se uchopil potřebných prostředků víry a milosti, aby provedl včlenění do jediného ústavu spásy, Církve, a aby v ní po nebi bažil, nechce-li na věky zahynouti čili nešťastným býti. Mark. 16, 16. Zjev. 20, 15. Služba musí býti nadpřirozena, poněvadž cíl a konec jest nadpřirozený. A tento poslední cíl jest *jediný*. Po našem vlastním rozumu a po vůli Boží člověk má jen jediný a nejvyšší cíl, k němuž všechny cíle jednotlivé musí směřovati, a tento cíl jest nebe. Tudíž má člověk vlastně jen jedno na práci. *Nebe jest cíl, život pozemský příprava na nebe.* — Z toho vidíme, jakou důležitost má cíl pro život. Od cíle pochází jednota, pořádek, cena a úspěch života. Žádný cíl, žádný život; pochybený cíl, pochybený život.

»*Pohyb*« jest druhá věc, jež vyžaduje vysvětlení v pojmu »života«. Život jest tedy jako nějaká pouť k věčné blaženosti. Ale do nebe nejde se tělesnými kroky, nýbrž činnostmi ducha, srdce a vůle, jinými slovy *mravně dobrými úkony*. Mravní úkony jsou jakési pohyby a kroky vůle na cestě k dobru. Mravně dobré jsou pak úkony, jež byly učiněny s vědomím a vůlí a vyhovují pravidlům rozumu a svědomí. Našimi úkony jest nám dojíti nadpřirozeného cíle, protož musí býti i ony *nadpřirozeného druhu*. Neboť nikdy nelze dojíti cíle nadpřirozeného přirozenými prostředky. Úkony, jimiž onen cíl má se dosíci, musí tudíž býti nejen mravně dobrý, nýbrž musí míti i nadpřirozenou dobrotu a býti vykonány s ohledem a vztahem na Boha jakožto původce nadpřirozenosti a milosti. Pak jsou to pravé skutky spasení. — Takovéto spasitelné skutky jsou obranou proti pokušením a hříchu, konání povinného dobra, zachovávání Božích přikázaní, plnění povinností stavu a všeliké ctnosti; ba i skutky přirozeně lhostejné mohou vztahem na Boha, poslední cíl, nabýti plné platnosti úkonů spasitelných. Kol. 3, 17. Není ničeho v lidském životě, vyjma hřích, co by nemohlo duši býti nástrojem, prostředkem věčné blaženosti. Veškera úplně prostá a všední práce křesťana jest jaksi zlatá kovárna, v níž se připravuje koruna slávy a pramen, jehož toky trýskají a běží k věčnému životu. Jan 4, 14. Tať jest neocenitelná přednosť křesťanského života, že jakož musíme k věčnému cíli směřovati, také za všech okolností můžeme ho postřehnouti a si získati. Nijaká nepřízeň života nemůže nám toho překaziti. »Mně živu býti Kristus jest, a umříti zisk.« Filip 1, 21. Nižádná sij nenese tak bohatého, přehojného užitku, jako život křesťanský, jehož pozemská dokonalost jest ctností a svatostí, nejvyšším statkem pozemského poutníka. Tak souhlasí pozemský život se slavným posledním cílem, nebem, jež na zemi získává se týmiž úkony, jež tvoří obsah života nebeského, znalost, láska a služba Boží. Zde na zemi jsou tyto úkony hrubá práce oslavy, tam naše převeliká, blažící odměna.

K životu náleží také *sebeurčení a síla*. A ta jest třetí výminka pravého života. Co žije, nepohybuje se vnějším tlakem a strkem, nýbrž vlastním rozhodnutím a vnitřním pohonem. Tak

i křesťanský život. Člověku jsou dány mnohé a znamenité síly, jak vnitřní tak vnější. Jakožto vnitřní a to nejhlubší základy a pohnutky života člověk má *rozum*, *vůli* a *paměť*, zejména vůli, jež světla a hlasu umu i rozumu volně a samostatně následuje, život uvádí v pohyb a činnostem samým dodává mravní ceny. K těmto silám základním přistupují pak *ctnosti*, pomáhající a usnadňující, jakožto vnitřní, trvalé dovednosti duše k dobrému, jež na rozum a vůli působí a snadností i příjemností podporují výkon dobrého skutku. Aby se pak souhrn těchto přirozených sil k nadpřirozenému životu a úkonu povznesl a uschopnil, zapouští se do duše zúplna nová soustava nadpřirozených sil, soustava, jež s podkladem přírody zcela se shodujíc, všech vloh se dotýká a tím způsobem veškeru přirozenost objímá, proniká, povznáší, proměňuje a schopnou činí nadpřirozeného života. Přirozené duchovosti, podstatě duše a pramenu všeho duchovního života, vdýchá se *nová*, *nadpřirozená duchovost skrze posvěcující milost, nový stvořený obraz Boží v nás*, jenž v hloubi naší duše sídlí, třeba ihned činným se nejevil, dává přirozenosti naší hodnost dítek Božích a *našim skutkům cenu záslužnou pro nebe*. 2 Petr 1, 4. Zároveň rozbíhá se úplné rozvětvení nadpřirozených sil pomocných *v theologických* a *mravních ctnostech* po všech našich přirozených schopnostech, po rozumu a vůli a činí je schopné všech potřebných úkonů jak vzhledem na Boha, tak na vše jiné mimo Boha. Tyto ctnosti vlité poskytují pouze možnosti, aby se jednalo nadpřirozeně; aby se nenedostávalo snadnosti a příjemnosti, připojují se k ctnostem *dary Ducha Sv.*, jež jsou poslední výběžky vnitřní úpravy duchovního života, jakési tajemné páky a tykadla Ducha Sv. v člověku milostí obdařeném. Více, jakožto vnější prostředek tohoto života dává se člověku nejprve *zákon*, jenž mu svou sankcí vyměřuje jasnou cestu k životu věčnému, Mat. 19, 17; pak božská síla *svátostí*, jež nadpřirozený život buď udílejí, buď sílí a množí a veškerý zemský pobyt se všemi jeho okolnostmi žehnajíce a posvěcujíce objímají; třetí vnitřní *pomocná milost* Boží, jež rozum osvěcujíc a vůli pobádajíc zlého varuje, k dobrému vybízí a člověka obklopuje jako světlo a vzduch jej osvěžujíc a mu lahodíc, konečně *modlitbu*, mocnou to ruku křesťanovu, skrze kterou jest s to, aby si zabezpečil vše, světlo, ochranu a sílu od Boha.

Tenť jest život křesťanský, jeho bytost, zřízení, jeho soustava, jeho vývoj a dokonání zde na zemi i na věčnosti. *Jest to pravý život, život, jemuž se ničeho nedostává* ani na obsahu, pravdě a skutečnosti, ani na velikosti a vznešenosti, ač jeho pozemský zjev jest tak prostičký a nepatrný. Jak mizí před ním všechny časné snahy a ideály, jež s takovou důležitostí, s takovým nákladem sil a zařízení, s takovým hlukem provedení, souhlasu a zbožňování od lidí současných se táhnou tímto světem, aby před branami onoho světa se rozprchly a v niveč se rozpadly. Jak vše to mizí oproti cílům křesťanského života, jež člověka povznášejí nad něho samého a nad veškerý tento svět, a dávají mu nalézati dostatečného pokoje jen na věčných, blažených nebesích!

Nesmrtelný lesk onoho velikého světa jest to pouze, jenž jest s to dáti malicherným, nepatrným záležitostem pozemským a snahám vyšší jasnosti a nebeského posvěcení. Síly a výkony křesťanského života vyčerpávají veškeru schopnost výkonnou a veškerý náklad přírody i milosti, jejich součinnost jest božský skutek, divuplná tkanina s nebeskou a zemskou osnovou i útkem, a jejich slavný výsledek jest na konec kment ctností a skutků spásonosných, spravedlnosti a zásluhy svatých, Zjev. 19, 8, svatební šperky dítek Božích a roucho slavné věčného života. *Křesťan není pouze bytostí přírodní,* on jest *podstatně* a *nezbytně* i *bytost nadpřírodní,* nový tvor Boží, tak veliký a vznešený, jenž sám jest sto, aby ocenil jeho velikost a vznešenost. (Příště dále.)

O obřadech
katolického pohřbu vůbec, a dospělých i dítek zvláště.

Podává Václav Oliva.

(Pokračování.)

Protože pak Církev svým zemřelým dítkám ničím účinněji ku pomoci přispěti nemůže, než přinášením oběti smírné Boha-člověka, krerážto oběť netoliko jako přímluva, ale i přímo jako odpuštění (tím, že odpouští časné tresty) na duše v očistci účinkuje, přeje si táž co nejdůrazněji (Rit. Rom.), aby za každého zemřelého katolíka co nejdříve — a pokud možno ještě před pohřbením praesente cadavere — nejsvětější oběť se konala. Z té příčiny dovolila, aby zádušní mše praesente cadavere i o těch dnech a svátcích se konala, kdy jiné mše zádušní, ba i ani slavnostní votivy konati se nesmějí. *Offěry* věřících, s nimiž setkáváme se již v nejstarších dobách při bohoslužbách zádušních — alespoň jako offěry peněžité, méně jako offěry naturalií — se udržely až doposud; je to vlastně almužna, jejíž fructus satisfactorii se připisují duším v očistci.«

»Koná-li se při pohřbu *pohřební řeč,* má též své liturgické místo ihned po mši svaté; nekoná-li se tu po dokončení mešní oběti, následuje dříve, než mrtvola ze svého místa (mar-»feretrum«) se vyzvedne a ke hrobu nese, tak zvaná *absoluce,* jež jest propuštěním a požehnáním,[1]) uděleným zemřelému při jeho posledním odchodu z farního kostela a z farnosti vůbec. Jako absoluce v domě, tak i tato v kostele, jak se samo sebou rozumí, není svátostinou, ale pouze přímluvou za odpuštění hříchů, resp. časných trestů. Officiator počíná ji orací (bez Oremus): »Non intres in judicium«, jež směřuje k Bohu Synu (zakončení: »qui vivis« etc.), jemuž otec dal veškeren soud (Jan 5, 22.) a v níž kněz jako prostředník a orodovník zemřelého jakožto křesťana (»insignitum sig-

[1]) Někde prý udělují mrtvolám po mši sv. požehnání Sanctissimem. V Čechách myslím, že se nikde tak neděje!

naculo Trinitatis«) úpěnlivě doporoučí milosrdenství Soudcovu. Jako další část absoluce přichází na řadu dle obsahu a melodie velkolepý zpěv v nápovědích a odpovědích: »Libera me Domine« etc., úpěnlivá to prosba duše zemřelého ke Kristu, by neráčil ji v hrozný den posledního soudu na věky zavrhnouti (»mors aeterna«). K tomuto úpěnlivému volání ex mente defuncti připojuje Církev prosbu za věčný pokoj zemřelého a o jeho přijetí do nebes, kamž kéž ho andělé Boží doprovodí. Po modlitbě připojuje Církev ještě i prosebný čin tím, že mezi modlitbou Pater noster pokropuje mrtvolu svěcenou vodou a okuřuje posvěceným kadidlem docela za tímže účelem a s toutéž intencí jako při výkropu v domě.«

V době, kdy Církev nad mrtvolou se modlí, rozhodl již sice Soudce nejsvětější, má-li duše na věky se trápiti, či — byť i po očištění ohněm očistcovým — vejíti do slávy věčné, ale *Církev ve většině modliteb a zpěvů při exsequiích* (jako při Subvenite, Non intres, Libera me Domine, A porta inferi, Deus, cui proprium est atd.), *počíná si tak, jakoby spadaly do doby bezprostředně před vykročením duše z těla*, a prosí jménem duše za to, na čem nejvíce v hodině smrti záleží, za milostivou ochranu před věčnou záhubou a připuštění k požívání radostí nebeských. Toto počínání si Církve jako před hrozným okamžikem smrti, zajisté chová v sobě pro živé cosi spasitelně hrůzného a je zcela na místě tím spíše, že, jak již poznamenáno, Církev jednotlivá stadia odchodu z tohoto světa a to od agonie až do konce pohřbu, považuje za continuum, k čemuž čítá také ještě sedmý, třicátý a výroční den, pokud totiž při svých slavnostech předpokládá, že zemřelý, za něhož se oběť koná, cíle svého rozloučení se se světem, t. j. dojití do nebe posud nedosáhl. Protože před Bohem není rozdílu v čase, zajisté příslušné modlitby, jež vlastně konají se jako vycházející z duše zemřelého, stejně pomáhají zemřelému, potřebuje-li jich, v den pohřbu, jakoby se konaly v čase před smrtí člověka.«

LISTY HOMILETICKÉ.

Nedèle XXIII. po Sv. Duchu.

Oddanost k Církvi jest oddaností k Bohu.

»Slyšte to, bratří moji přežádoucí, radosti má i koruno má!« Sv. Pavel.

Když zemřel otec sv. Gebharda, biskupa Kostnického, shledalo se v poslední vůli jeho, že synové všickni mají se o dědictví rozděliti. Bratři však zdvihli se proti sv. Gebhardovi, tvrdíce, že prý jako biskup je dosti dobře zaopatřen a podílu nepotřebuje; i rozdělili se o dědictví sami. Avšak Gebhard nebyl spokojen. Započal při a vymohl si soudně podíl svůj. Byl tedy lakotným? Třeba posuzovati, proč a za jakým účelem tak učinil. Nikoliv pro sebe vymohl podíl ten, ale na dobré účely: jeden díl věnoval na zvelebení svého biskupství, druhým pojistil slušný důchod svým sluhům a úředníkům své kanceláře, z třetího zařídil ústav pro chudé, ze čtvrtého pak nový klášter s krásným chrámem sv. Řehoře, papeže. Tento klášter byl dlouho zbožnou školou, kde mnoho zdárných kněží a biskupů bylo odchováno. Chrám pak i ústav pro chudé byly památkou, jež věky přetrvala. Kde jsou dnes podíly těch druhých bratří? O těch nikdo neví, ale podíl, jehož Církvi se dostalo, vydával své užitky dlouhá staletí.

Událost tato je nám však pouhým obrazem pro něco daleko vyššího. Syn Pána daleko bohatšího, Pán Ježíš, Syn Boží, vymohl nejen soudem, ale vlastním životem dědictví rozsáhlé, svět a jeho rozlohu, a to za žádným jiným úkolem, než aby zajistil věrným Svým věčnost blaženou. Vystavěl ústav, kde by se chudí, totiž hříšní a slabí lidé, obohacovali, t. j. svatými stávali. Vystavěl chrám Boží, aby v něm spásy docházel každý věřící. Chrám tento je Církev, a my jsme v posledním pastýřském listě slyšeli, že této Církvi je svěřena péče o to, co pravá víra podává, svěřeno rozhodovati o tom, co je dovolená úcta Boží a co pouhá pověra, ne-li něco horšího.

Nebude tedy dnes od místa uvažovati, jak a proč jsme povinni Církve v těchto věcech uposlechnouti, nechceme-li se proviniti proti Pánu Ježíši, který tento ústav spásy, tento dům Boží zařídil.

Pojednání.

Uvažujme nejprve, proč jsme povinni Církvi oddaností a poslušností.

Jsme jí povinni oddaností, protože Kristus Pán, náš Spasitel, ji zařídil. On to zajisté byl, který přišel založit obec věřících, postaviti dům Boží, znova zříditi Jerusalém, kde by nejen židé, ale vůbec všickni věřící spásy došli. Onť ustanovil, aby Církev byla tělem Jeho tajemným, jehožto hlavou On Sám býti nepřestává. Kristus mluvil tak Sám v podobenstvích. Co jiného značiti má pole, které hospodář oseval, a které nepřítel zkaziti chtěl, seje mezi pšenici koukol, nežli Církev zde na zemi, kde i zlí do času trpěni jsou? Co zrno hořčičné a kvas, než slovo Boží, než Církev, která napřed jen malá byla, ale pak pronikla všude od končin země do končin mořských? Co poklad, skrytý v poli, co perla drahá, nežli duše v Církvi shromážděné, pro které Sám Syn Boží neotálel nebe opustiti? Ano, Kristus Pán mluvil o Církvi, podával její obrazy, plány a, abych tak řekl, rozpočty, když vykládal věřícím v podobenstvích, jaký dům, jakou vinici, jaké město na hoře vystaví, kde by každý nalezl útulek. A Kristus Pán nejen řečí, ale i skutkem založil Církev Svou. On shromáždil věrné Své a učinil je společností, kde by Jeho víra byla zachována a blíže vykládána po seslání Ducha Svatého. Mezi těmito věřícími zvolil Sobě 72 učenníky a z těch vyvolil pak dvanácte apoštolův, kterým Petra jako základní kámen nové stavby označil. Apoštolům těmto dal moc, aby sv. evangelium všude hlásali, aby křtili, aby chléb v tělo Jeho a víno v Jeho krev měnili a Bohu obětovali, aby hříchy odpouštěli, vůbec aby všecko zařizovali a stanovili, co by ku prospěchu věřících sloužilo, aby dále místo sebe i jiné představené Církve ustanovili a posléze aby vůbec řídili a spravovali a ke spasení vedli, kdož uvěří. Zdaliž tedy již proto nejsme povinni Církvi, zřízené od Samého Pána Ježíše, oddaností a úctou?

Ale mohl by někdo říci, že snad se tím odnímá povinná čest Pánu Ježíši, když vedle Něho a mimo Něho ještě i ústavu, který On zřídil, se má věnovati oddanost i uctivé poslušenství. Proto slyšme dále, jak Sám Pán Ježíš nařizuje právě to, co jsme prve pravili, kterak nic se neobává, že by Jemu újma se dála pro Církev.

Pravil zajisté Kristus Pán Sám: »Zhřešil-li by proti tobě bratr tvůj, jdi a potresci ho mezi sebou a jím samým; uposlech-li by tebe, získal jsi bratra svého. Pak-li by tebe neposlechl, přijmi k sobě ještě jednoho aneb dva, aby v ústech dvou neb tří svědků stálo každé slovo. Pak-li by jich neuposlechl, pověz Církvi; jestliže Církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a veřejný hříšník.« Mat. 18, 15. a násl. Tak mluvil Pán Ježíš. Kdo tedy nechce býti

považován za pohana a veřejného hříšníka, již dle vůle Jeho je povinen poslouchati Církve i tehdy, kdy jej pro kterýsi přestupek pokárá.

A jindy pravil Pán Ježíš apoštolům Svým docela zřetelně: »Kdo vás slyší, Mne slyší, kdo vámi pohrdá, Mnou pohrdá, kdož pak Mnou pohrdá, pohrdá Tím, kterýž Mne poslal.« Luk. 10, 16. A kterak jinak by byli mohli apoštolé domáhati se poslušenství od věřících, kdyby neměli k tomu práva od Krista Pána? A přece se dovolávali poslušenství toho nejen pro sebe, ale i pro svoje nástupce. Kdyby tak byli samovolně činili, jak by se byli proti tomu ozvali druzí učenníci Páně anebo věřící, a Písmo svaté, anebo tehdejší spisovatelé, kteří nám nezamlčeli ani o tom, jak byl jistý čas spor mezi apoštolem Pavlem a sv. Petrem, jistě by ani toho byli nesmlčeli. A hle, apoštol Páně, sv. Pavel napsal: »Pak-li kdo neuposlechne slova našeho, toho nám oznamte a s ním neobcujte, aby byl zahanben.« II. Thes. 3, 14. A když opravdu jistý křesťan v Korintu se prohřešil a nechtěl uposlechnouti, dal jej sv. Pavel sám vyobcovati, dokud by se nepodrobil a pokání nečinil.

A týž sv. Pavel napsal o svých a vůbec apoštolských nástupcích: »Poslušni buďte duchovních správců svých a poddáni buďte jim. Oniť zajisté bdí nad vámi, jako počet majíce vydati za duše vaše, aby tak činili s radostí a ne se stýskáním; nebo to by vám nebylo užitečno.« Žid. 13, 17. Tak tedy soudí Písmo svaté, tak slovo Kristo o této věci.

Což tedy jiného dle toho všeho jest povinností věřících, leč s oddaností slyšeti hlavu Církve, od Krista ustanovené a od Něho plnou mocí opatřené? K tomu uvážiti sluší, že slova tohoto nebyli dbalí jen tak lidé ledabylí, ale za všech věků mužové osvícení a hlavy bystré vynikaly takovou oddaností k Církvi, že již tato okolnost musí nám býti důvodem dobrým, bychom i my jejího hlasu dbali. Neposlouchal Církve pyšný Arius, Nestorius a jiní bludaři, kteří myslili, že jsou nad Církev, že jsou nad samo Písmo, neuposlechl u nás Hus a v Němcích s mnohými Luther, jenž vzkázal jednou papeži, že on sám rozumí Písmu lépe, nežli celá Církev římská. Neposlouchají Církve a neváží sobě jejího slova ti, kdo chtějí svým rozumem měřiti Boha, svou mírou věčnost, kdo pochopili sotva to, co pochopiti musili, aby své povolání na tomto světě zastali. Ale veleduchové, jako Augustin, Athanasius, Řehořové starověku, Tomáš Aquinský a jiní až po naše doby ctili hlas její a dbali naň tak, že v posledních ještě dnech jistý nekatolík donucen byl říci: »Ano, ještě hodně vody uplyne, než jediný pilíř sv.-Petrského chrámu v Římě spadne, a až spadnou všechny, přece ještě státi zde bude římsko katolická Církev neotřesená a měkké hlavy darmo se budou o její skálu rozbíjeti.«

Slyšme tedy některá slova oněch veleduchů hned prvých dob Církve, ať poznáme, jak oni soudili o Církvi a jejím úkolu.

Když bludař Novacián oddělil se od Církve, že prý neučí tomu, co dí Písmo sv., tehdy psal mu sv. Dionysius Alexandrijský:

»Raději měl jsi největší bolesti snášeti, nežli od jednoty Církve se odděliti. Nebylo by méně slavné podstoupiti smrt, aby se Církev netrhala, nežli proto ji podstoupiti, aby modlářství bylo vyvráceno, ano dle mého zdání prvé bylo by slavnějším, protože modlářství samo klesne před světlem pravdy. Podstupuješ-li smrt, abys nemusil obětovati modlám, zachraňuješ duši svou, podstupuješ-li ji pro jednotu, zachraňuješ duše mnohé.«

Sv. Cyprián napsal tato výmluvná a často opětovaná slova: »Nedostihne odplaty Kristovy, kdo Církev Jeho opouští! Nemůže míti Boha otcem, komu Církev matkou není! Jednota nemá se rušiti, ani jedno tělo Církve děliti, ani údy jeho rozdírati, ani na kusy trhati Co by se koli oddělilo od těla, nebude živo samo o sobě, protože odděleno je od kořene žití.« Našim dobám zdají se slova ta odvážlivými, a přece jsou pravdiva, hledíme-li na ně ve smyslu tom, v jakém tehdy byla psána. Jeť to svědectví staré bezmála 1500 let. Co praví? Asi toto: »Odkud můžeme poznati Boha a Jeho vůli? Ze zjevení Jeho Samého jistě dokonaleji, nežli z pouhého zkoumání svého. A kde je to zjevení? Dává je Bůh každému zvláště? Nikoli! Je v Církvi Kristově. Tuto rozeber a máš i ze zjevení trosky. Tak tedy Církev vede tě k Bohu, a chceš-li k Němu přijíti a býti přijat, jdi k Němu cestou Církve.«

A týž smysl mají jiná rovněž na pohled smělá slova z dob oněch. Jsou to slova sv. Augustina, kterými odpovídal jiným bludařům, když se proti rozhodnutí Církve odvolávali na slova evangelia, jež si ovšem dle svého vykládali. Tehdy jim řekl sv. Augustin: »Já bych ani evangeliu nevěřil, kdyby mne k tomu neměla vážnost katolické Církve!« Měl tedy Církev nad samo evangelium? Nikoli! Ale ona byla mu poselkyní, jež evangelium Kristovo mu podávala a s ním zároveň i důkazy, že skutečně od Boha je poslána, že knihy, jež podává, jsou skutečné slovo Boží. Její důkazy mu činí evangelium knihou božskou, její výklad činí mu svaté evangelium srozumitelným, drahým, neocenitelným pokladem.

Tak mluvili a psali tito mužové, a proto měli zcela dobře právo i nás napomenouti hlasy svými, z dávných věků posud k nám znějícími, aby též naše srdce neodvracelo se od domu Kristova, aby též naše duše byla dílem svatého těla Kristova. Takový je na př. hlas sv. Basilia:

»Stůjte u víře, patřte na veškeren svět a vizte, jaká nesjednocenost je mezi těmi, kdo Církev opustili! Církev pak všecka, která od končin až do končin světa evangelium Kristovo přijala, má zdravé tělo a drží se víry jedné a pravé, od jehožto spolku, prosím vás, neodpadejte!«

Není to řeč hodná takového světce? Co jsou proti němu, co proti těm druhým, které jsem vám předvedl, oni lidé, kteří vymýšlejí a rozšiřují všelijaké nové učení o Bohu a Církvi? Mohou podati něco tak krásného, tak vznešeného, tak pevného, po celém světě stejného místo víry této, místo Církve této? Nikdy a nikdy!

Hleďte, drazí v Kristu! Jakou radostí byl naplněn sv. Pavel, když psal svým věřícím, že jim hlásal učení Kristovo, že oni je

přijali, že mezi nimi je nyní upevněno království Boží tak, že ani svůdců se nepotřebují báti, budou-li pevnými u víře! Jak nadšeně je jmenuje radostí svojí a korunou! Jak touží po nich, jak jednotlivé jmenuje a pozdravuje, vzpomínaje na ně i v dálné cizině a touže po nich, aby je zase spatřil.

Kdyby on byl býval hlasatelem evangelia mezi námi, zdali by také nás jmenoval slovy tak krásnými, tak něžnými? Zdali by naopak nenapomínal nás přísně, abychom neopouštěli nikterak slov napomenutí jeho a tak následovali Krista Pána, jako Jej on následoval?

Ale vždyť my máme také jeho slovo mezi námi. Epištoly, které se nám čtou, jsou z většího dílu jeho, on sám mluví k nám v nich. A celá víra, která nám se hlásá, zdali není věrou Ježíše Krista, kterému též on uvěřil? A proto hleďmež ochotni býti víře této a jejím slovům přejme sluch i srdce, aby jednou nejen svatý Pavel, ale Sám Kristus nazval nás radostí Svou a korunou oslavy Své. Amen.

Filip Šubrt.

Neděle XXIII. po Sv. Duchu.

Smrt jest nejvážnější a nejdůležitější událostí každého z nás.

»Pane, dcera má nyní umřela«.
Mat. 9, 18.

Všecko, nejmilejší, příroda i Církev představuje nám v této podzimkové době tklivé obrazy smrti před oči. Hle, jak všecko hyne a umírá v Boží přírodě! Před nedávnem stály stromy v utěšeném rouše zelenajících se ratolestí a již již sežloutlé a zvadlé listí sprchlo na zem a ustlalo si v ní hrobek, zahrady, lesy a háje jakoby vymřely, všude ticho jako v hrobě, umlkl zpěv ptactva, a veškerá nedávno tak spanilá příroda chystá se k zimnímu spánku, a brzo ji přikryje sněhový příkrov. A jako příroda, rovněž i Církev nás v tomto čase na smrt pamatuje. Nedávno totiž slavila památku všech věrných zemřelých, dnes pak opět nám ve svém evangeliu zprávu podává o smrti nedávno ještě kvetoucí a mimo nadání zemřelé dvanáctileté dcerušce knížete židovského Jaira. Ne bez příčiny to činí. Neboť rok církevní schyluje se již ke konci a na závěrku jeho, který za čtrnáct dní připadne, mluví Církev o soudu; před soudem ale je smrt; neboť sv. Pavel dí: »Uloženo jest všem lidem zemříti, a pak bude soud.« Je-li tedy na poslední neděli církevního roku řeč o soudu, musí dříve řeč býti o smrti. Budiž tedy i dnešní naše rozjímání o smrti, a sice jakožto té nejvážnější a nejdůležitější události každého z nás.

Pojednání.

Že smrt, tato poslední naše pozemská událost, cosi veleváženého a nad míru důležitého jest, to nám praví *naši smyslové.*

Jaké to vážné okamžení, kdy duše s tělem rozloučiti se má! Viděli jste již umírajícího člověka? Mám za to, že viděli. Nuže! Jak pak vám bylo při pouhém tomto pohledu? Já také viděl tento pohled, mnohdykráte jsem ho viděl, a musím vyznati, že na světě neznám nic vážnějšího, nic děsnějšího. »Hodina smrti — toť jest vlastně naše hodina, a to hrozná hodina,« píše sv. Efrem syrský. »Těžký a bolestný jest života závěrek, jejž všickni ukončiti musíme; úzká a příkrá jest ta cesta, kterouž se všickni bráti musíme; hořký a všemi údy otřásající jest to věru kalich, jejž ale všichni píti musí.« Nevidíš-li, jaké hrozné věci se s našimi umírajícími přihážejí? Jak najednou strachem trnou, jak se děsí, jak těžce oddychují, jak se studeným potem zalévají, jak své potrhané a hrůzně skroucené oči ve sloup obracejí, jak zuby skřípají, jak nesrozumitelně chroptají, jak stydnou a tuhnou! Někteří rvou si vlasy s hlavy, jiní zuřivě rukama lomcují a kolem sebe mlátí — jiní opět vyskakují s postele, chtíce utéci, ale nemohou. Ach, tehdáž trpí, co jakživi ještě netrpěli, ohlížejí se po pomocníku, ale žádného nenalézají.« Takto píše očitý svědek, mnoholetý obsluhovatel umírajících v Edese, sv. Efrem.

A totéž praví patero smyslů našich. Ó jak vážný to pohled, pohled na umírajícího, nebo již zemřelého člověka! Již ten smrtelný zápas, ten krutý boj, kde smrt takřka naposled zápolí se životem, kde život podléhá a smrt vítězí, — ó jaký to pronikavý pohled! To stydnutí údů, to trhání s sebou žil, ten studený, na čele vystávající pot, to pracné zdvihání se prsou, to těžké vzdychání — ach, vše to oznamuje, že se přirozenost lidská proti útokům smrti všemožně sice, ale nadarmo brání. Tu přichází poslední chvíle, ruce sem tam hmatají, jakoby něco hledaly, jazyk vázne, tuhne a oněmuje, hledá slov a nemůže žádných nalézti, oko hasne, dech se krátí, uši hluchnou, údy tuhnou a bez vlády klesají, zkrátka: všickni smyslové stávají se člověku nepotřebnými duše nástroji, ještě jednou se otvírají ústa a poslední vzdechnutí nám zvěstuje, že jest pozemskému životu lidskému konec! Ach! jaká se to najednou s člověkem stala změna! To již není ten pán a vládce údů a smyslů, ten se odstěhoval, pán a majitel opustil příbytek svůj a stánek jeho zůstal prázdný. Ještě nějakou chvilku a i ten se zboří docela a v prach se rozsype. Ó jak slabý a bídný jsi to tvor, člověče, když s pláčem přicházíš na svět, avšak když umíráš, když ze světa odcházíš, jsi mnohem slabší, bídnější a opuštěnější. I nelze sobě v pravdě představiti vážnějšího pohledu nad pohled na smrt člověka. Tak svědčí a oznamují naši smyslové.

A co tomu praví náš rozum? Dle jeho úsudku jest smrt pro každého tím nejdůležitějším krokem.

Rozum praví:

a) Tento krok, který před tebou učinili milionové milionů bratří tvých, musíš učiniti i ty; on jest ti jistý, a nižádná moc není s to, od něho tě osvoboditi. Smrt tě nebude vždycky míjeti, ona i tebe jednou jistojistě k ostatním do hrobu uloží; jsouc nestranná a nedbajíc na osobu lidskou, všecko napořád a šmahem

kosí a seče. Žádný věk, žádný stav, žádná důstojnost nezachrání před její vševládnoucí mocí. Co platno, dí rozum dále, a byť by ta hodina, která tě se světem rozloučí, byla sebe vzdálenější, kdyby byla vzdálena ještě 50, 60 i 100 let, co platno, když přijde přece, když se ustavičně blíží, když kroky její nic na světě zastaviti nemůže!

b) A tato doba, volá rozum dále, přijde; ona přijde, jak se podobá, dříve, nežli se domníváš. Slyšeli jste, co se četlo ve dnešním evangeliu? Jest tu řeč o dvou osobách ženských, o jedné, která byla takřka v květu mladosti své, nepočítajíc více než dvanácte let; druhá byla již více než čtyřicet let stará A hle! přece ona mladší umřela dříve, než ta starší. Podivná to věc! Když se děvčátko to narodilo, byla již ona starší žena nemocná, a přece to mladičké kvetoucí děvče zemřelo dříve, než tato nemocná a starší žena. Dnes, právě dnes, po dvanácti dlouhých, bolestných letech uzdravuje se opět ona starší a dnes po dvanácti rozkošných letech umírá tato mladší. Tak jest to na světě, tak to bylo tenkráte a tak jest to až posavad. Člověk umírá vždycky dříve, než se toho naděje a mnohdykráte již jest smrt za dveřmi a my pořád ještě se domníváme, že je od nás daleko vzdálená. A nikdo nesmí říci: Neumru, protože jsem mlád. Ejhle! mladý předchází starého! A žádný nesmí říci: Protože jsem zdráv, neumru! Ejhle: Ten, jenž potud požíval nepřetržitého zdraví, předchází toho, jenž pořád až potud churavěl a postonával. A nikdo nesmí říci: Protože jsem silného a otužilého těla, neumru ještě. Ejhle! Stateční a silní umírají a slabouškové zůstávají (na světě) na živě. Tak záhy, říkáváme často, tak záhy umřel; to bych byl nemyslil. Avšak smrt se neptá, zdali kdo mlád anebo stár, zdali zdráv anebo nemocen, zdali pán nebo žebrák. Ona se neptá: Máš již všecko v pořádku? Zaplatil jsi své dluhy? Smířil jsi se s Bohem a s lidmi? Vykonal jsi již všecko, co jsi byl předsevzal? Ona přichází vždy neočekávaně, bez ohlášení se, dříve, než se toho člověk nadál. Lidé béřou na ledacos ohled, smrt nebéře žádný.

A tento krok — volá opět rozum — neučiníš, leč jen jednou, jen jednou žiješ a jen jednou umřeš. Napsal-lis chybně nějaké psaní, můžeš je opraviti, avšak chybný život chybně skončený nedá se již nikdy opraviti. Vystavěl-lis stavení své špatně, můžeš je zase zbořiti a stavěti znovu. Avšak stavení života tvého, když se počne bořiti, nemůžeš začíti znova. Zabloudil-lis na své cestě, můžeš se vrátit opět nazpět a nastoupiti cestu novou; avšak, když se cesta života tvého skončila, ty pak cíle jsi se chybil, nemůžeš se nikdy více navrátiti zpět, abys cestu svou na novo započal. Když přišla poslední doba, nepřijde po druhé, když vypršela poslední lhůta, nevrátí se více; když odbila poslední hodinka, odbila naposled a nebude bíti podruhé. Jeden život a jen jedna smrt.

A tento krok na věčnost musíš, člověče, učiniti sám. V životě jsi měl společníky, spoludruhy, přátele, obhájce a zastance, přímluvčí a rukojmí, ve smrti nebudeš míti žádného, zůstaneš sám a sám; tak dí opět rozum. Ach, jak mnoho průvodčích, služeb-

níků, drahých přátel a známých měl tak mnohý král a pán za živa! Jak blaze bylo i nám, měli-li jsme těch, jimž bychom sobě v úzkosti aspoň postěžovati mohli! Ve smrti nezůstane nám nikdo; my odcházíme na věčnost a všickni zůstanou nazpět. Ejhle! Toť svědectví našeho rozumu.

A což tomu říká naše víra? Víra praví, že od smrti závisí celá věčnost, buď šťastná nebo nešťastná. Víra praví, že jaká smrt, taková po ní věčnost. Dobrá, svatá smrt že krokem a vykročením do věčnosti blažené; zlá, bezbožná smrt že krokem a vykročením do věčnosti nešťastné. Umřel bohatec neužilý, sobecký, a hned po smrti pohřben jest v pekle; umřel Lazar, žebrák vředovitý, ale trpělivý, a duše jeho hned po smrti od andělů nesena jest do lůna Abrahamova. Sebrána bude pšenice a svezena do stodol; sebrán bude i koukol, v snopky svázán a na oheň uvržen. Rouchem svatebním opatřeni půjdou na svatbu Beránka Božího. K požívání věčných radovánek roucha toho nemající svázáni budou a uvrženi do temností zevnitřních, kdež bude věčný pláč. Panny moudré, jichžto lampy v čas olejem byly opatřeny, čekajíce ženicha vejdou s ním do večeřadla: panny pak nemoudré venku zůstanou. Tak učí Pán Ježíš sám, neomylná pravda božská. »Drahát jest před očima Hospodinovýma smrt svatých,« dí Duch Sv. u žalm. 115, 15; »Smrt pak hříšníků jest nejhorší« 33, 22.

Smrt jest spaní; ale ne každá smrt jest libým a utěšeným spaním; nýbrž jenom těch, kteří v Pánu umírají; neboť pro ty následuje po něm radostné procitnutí k životu věčnému. Smrt pak bezbožných, v hříchu, v nekajícnosti, v nepřátelství a v hněvu Božím umírajících jest sice také spaním, ale strašlivým a nepokojným, po němž následuje mnohem strašlivější procitnutí k věčnému odsouzení. Jak si kdo ustele, tak si též lehne. Ó, kdo si špatně ustlal, kdo se zde nevysvlékl ze hříchu, ten sice zemře, ale smrt jeho není libým, sladkým spánkem; jeho duše nemá pokoje. Červ zlého svědomí hryze ji. Kdo si ale dobře ustlal, kdo v Kristu Ježíši usnul, ten v libém odpočívá pokoji a blahoslavená duše jeho nadějně hledí vstříc slavnému z mrtvých vstání svého bývalého těla.

* * *

Shledali jsme, že smrt jest velmi vážný, nad míru důležitý a pro celou věčnost rozhodující krok. Budiž nám tedy živá vzpomínka na ni lékem proti vší lehkomyslnosti; budiž nám důležitost a rozhodnost její pohnutkou, bychom se na ni bedlivě a jak náleží dobře připravovali. Amen. † *Jan Götschner.*

Neděle XXIV. po Sv. Duchu.

Slovo Boží podobá se zrnu hořčičnému.

»Podobno jest království nebeské zrnu hořčičnému, které vzav člověk, nasil na pole své«. Mat. 13, 31.

Svatý Jarolím, vykládaje dnešní svaté evangelium, praví: »Kdož jest ten, jenž seje? Duch náš; onť přijímá zrno kázaní, vlahou víry je pěstuje, v srdci svém vzrůstu mu dopřává.« Z toho vidno jest, že svatý učitel církevní přirovnává zrno hořčičné slovu Božímu, kterýmž království Boží se zvěstuje, šíří a se vzmáhá. O věru, jako zrno hořčičné, ač nejmenší jest mezi všemi semeny, přece s dostatek síly plodivé v sobě má, kořeny zapouští, silně na povrch země vyniká, pučí, kvete, ovoce nese: tak i slovo Boží v srdce lidské zaseté a tam ujaté ctnostmi a dobrými skutky na venek se zjevuje a konečně člověku život věčný, království nebeské plodí. Jako v semeni jest zárodek stromu, tak jest ve slově Božím nebeské království; proto tak často nazývá se v Písmě sv. slovem života, slovem spasení.

Jaká to útěcha pro nás, drazí v Kristu! Slovo Boží a království Boží tak úzce jsou spojena! Kdo váží si slova Božího, kdo rád je slyší a plní, nosí království nebeské v sobě již zde na zemi, a vejde do něho i tam na věčnosti. Přeblahou pravdu tuto vyznáváte, kdykoli prozpěvujíce při mši svaté krásnou píseň »Bože před Tvou velebností«, při evangeliu zpíváte:

»Slovo Boží ukazuje
do věčné slávy cestu;
kdo je slyší a splňuje,
spěje k Božímu městu.
Sprav, Ježíši, Svou milostí
abychom vždy plnili
slovo Boží s ochotností,
a Tobě se líbili.«

I vizme nyní obšírněji, kterak *slovo Boží podobá se zrnu hořčičnému.*

Pojednání.

1. Zrno hořčičné ostrost má, jazyk i ústa svírá a pálí; podobně i slovo Boží ostro jest a palčivo, a tož hříšné smyslnosti; proto sluje slovem kříže, 1. Kor. 1, 18., a kdo jest, jenž by nevěděl, jak kříž tělu a smyslům trpký jest a protivný. Jest věru vlastností všech téměř léků, že odporny jsou, ač blahodárně působí a život zachovávají. Včeličky však rády usedají na květech hořčičných a z nich ssají; a tak i duše zbožné milují slovo Boží, vědouce, že jím chystají si sladkost radostí nebeských, ačkoli často tělo a smyslnost se vzpouzí; se žalmistou Páně volají: »Ó, jak sladké jsou hrdlu mému řeči tvé (sladš) nad med ústům mým!« Žalm 118, 103.

Ano, tělo a smyslnost vzpouzí se častokráte slovu Božímu, zdáť se býti trpkým, ostrým. Kéž by však přemohl se člověk v té chvíli pokušení, kdy ďábel zošklivíti mu chce slovo moudrosti věčné! Vzpomeňme si, drazí v Kristu, jak trpkým, odporným mohlo býti Abrahamovi, když slyšel slovo Hospodinovo: »Vezmi syna svého jednorozeného, kteréhož miluješ, Isáka, a jdi do země vidění: a tam ho budeš obětovati v oběť zápalnou, na jedné hoře, kterouž ukáži tobě.« Syna měl obětovati v oběť zápalnou, syna, svou jedinou radost, svou útěchu. Zdaž váhal? Zdaž otálel? Nikoli. Praví dále Písmo svaté: Tedy Abraham v noci vstav, osedlal osla svého: veda s sebou dva mládence, a Isáka, syna svého: a když nasekal dříví k oběti zápalné, odšel k místu, kteréž byl přikázal jemu Bůh, totiž na horu Moriah. Tam vzdělal oltář, a svrchu dříví srovnal: a když svázal Isáka, syna svého, položil ho na oltář na hranici dřev. I vztáhl ruku svou a uchopil meč, aby obětoval syna svého. Než ejhle, v jakou sladkost proměnil se mu trpký rozkaz Hospodinův! Anděl Hospodinův s nebe volal, řka: »Abrahame, Abrahame. Nevztahuj ruky své na pachole, aniž mu co čiň: nyníť jsem poznal, že se bojíš Boha, a neodpustil jsi jednorozenému synu svému pro mne!« Pozdvihl Abraham očí svých, a uzřel za sebou skopce, vězícího mezi trním za rohy, kteréhož vzav obětoval v oběť zápalnou místo syna. Povolal pak anděl Hospodinův Abrahama podruhé s nebe řka: »Skrze sebe samého přisáhl jsem, praví Hospodin, že jsi učinil tu věc, a neodpustil jsi synu svému jednorozenému pro mne: požehnám tobě a rozmnožím símě tvé jako hvězdy nebeské, a jako písek, který jest na břehu mořském: vládnouti bude símě tvé branami nepřátel svých. A požehnáni budou v semeni tvém všichni národové země, že jsi uposlechl hlasu mého.« 1. Mojž. 22.

V takovou tedy sladkost proměnilo se svatému patriarchovi Abrahamu přísné slovo Boží! Vzpomeňme si, drazí v Kristu, jakou bolestí naplnilo nejsvětější Srdce Panny Marie prorocké slovo Simeonovo při obětování Páně ve chrámě Jerusalémském: pravilť zbožný stařeček ten: »Aj, postaven jest tento k pádu a k povstání mnohým v Israeli; a za znamení, jemuž bude odpíráno: a tvou vlastní duši pronikne meč!« I toto trpké slovo Boží proměnilo se Bohorodičce v neskonalou radost: vidělať po strastiplném životě, po přebolestné smrti Spasitelově Syna svého slavně a nesmrtelně z mrtvých vstavšího, podivuhodně na nebe vstupujícího, kamž i ona zázračným způsobem vzata jest a slávou nevýslovnou korunována.

Palčivé věru bylo též slovo, jež nejlaskavější Spasitel Svým apoštolům pravil: »Aj, posílám vás jako ovce mezi vlky: protož buďte opatrni jako hadové, a sprostni jako holubice. Střezte se pak lidí. Neboť vás budou vydávati do rad — t. j. před soud — a ve shromážděních svých budou vás bičovati: a před vladaře i před krále voděni budete pro mne, na svědectví jim i národům«. Mat. 10, 16.—18. A svatí apoštolové přijali pokorně slovo toto,

vyšli do všeho světa, trpělivě snášeli všeliká protivenství; ze slova toho vzešlo jim i tisícům království nebeské.

Proto, drazí v Kristu, ani my se nelekejme, když slyšíme rozkaz Kristův: »Kdo chce za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne!« Přijměme ochotně a s odevzdaností do vůle Boží ono slovo Páně, bojujme proti hříšným žádostivostem, snášejme ochotně všeliké svízele, a poznáme, jaká sladkost obsažena jest ve slově tom; bude nám nejinak, než jako sv. Janu, jenž u Zjevení svém slyšel hlas s nebe, an opět mluvil s ním a pravil: »Jdi a vezmi knihu otevřenou z ruky anděla stojícího na moři a na zemi. I šel jsem k andělu — praví sv. Jan — řka jemu, aby mi dal knihu. I řekl mi: Vezmi knihu, a pozři ji — t. j. dokonale se obeznam se vším, co v ní jest — a učiníť hořkost v břiše tvém, ale v ústech tvých bude sladko jako med.« Apoc. 10.

2. Semeno hořčičné, jež na poli zaseto bylo, těžko lze vyhubiti; podobně i slovo Boží, když v srdci kořeny zapustilo, nesnadno dá se vytrhnouti. Zde onde zdá se sice, jakoby člověk zapomněl na slovo Páně, jež v srdci svém si byl ukryl, avšak ono samo časem se přihlásí, a člověka buďto tresce a kárá, aneb jej poučuje, aneb těší a mysli mu dodává; proto právem píše sv. Pavel v listě k židům: »Živáť jest zajisté řeč Boží a mocna, a pronikavější nad všeliký meč na obě strany ostrý a dosahuje až do rozdělení duše a ducha.« Žid. 4, 12. Svatý pak Jan Zlatoústý takto mluví o slově Božím: »Každé slovo, jež nemá v sobě pravdy Boží, mrtvo jest, jako tělo bez krve. Proto všecka slova Boží, ač na pohled jednoducha, prosta jsou, obsahujíce pravdu věčnou, oživují každého, kdo je slyší, jak sv. Petr Kristu Pánu svědčí, pravě: Kam půjdeme? Tyť máš slova života! Všecka pak slova světská, ač na pohled krásně jsou upravena a libozvučná, nemajíce v sobě síly Boží mrtva jsou a posluchače nespasí!«

Rozum i srdce naše jen po pravdě dychtí; slovo Boží jest věčná pravda; proto byvši ochotně přijato, mocně se drží a velmi nesnadno dá se vyhubiti.

Pozapomněl sv. Petr na výstražné slovo Spasitelovo: »Amen, pravím tobě, že této noci, prve než kohout (dvakrát) zazpívá, třikrát mne zapřeš;« pozapomněl svatý apoštol na tuto výstrahu, a skutečně zapřel Pána; ale uslyšev kohouta podruhé zazpívati, procitl jako z hlubokého sna, a srdce jeho rozplývalo se ve skroušené bolesti a lítosti; a jak sv. Clemens, učenník sv. Petra, svědčí, plakával kníže apoštolský po celý život, kdykoli hlas kohouta uslyšel.

Ó věru, drazí v Kristu, slova Božího nelze vyhubiti, ono se vždy v srdci ozývá, třebas někdy přestávky nějaké nastanou; proto přirovnává se často šípu, střele, která zabodnuvši se pevně do těla, vždy účinkuje; tak volá žalmista Páně: »Střely tvé — Bože — ostré, národové (jimi) pod tebe padati budou, (vniknou) do srdce nepřátel královských.« Žalm 44, 6. Když se Maří Magdaleny slovo Boží dotklo, srdce její sladce zranilo, z ní sedm

ďáblů vyhnalo, neustala žena tato, dokud u nohou Spasitelových v domě fariseově nespočinula a překrásnou službu lásky Ježíši neprokázala.

Nejednou vykládají nám missionáři z krajin pohanských, kterak se setkali s křesťany, kteří po padesát, ba i více roků neměli štěstí viděti služebníka Kristova; ale slovo Boží, které před dávnými časy byli přijali, a jež se v nich bylo tenkráte ujalo, zůstalo v nich, bylo jejich útěchou a pomocí v trpkých pronásledováních; jak se nyní radovali, když znovu zasvitlo jim slunce svatého evangelia!

Jak nešťastni bychom byli, drazí v Kristu, kdybychom toto vždy živé slovo Boží násilně chtěli přehlučeti, násilně zapírati! Ó slyšme je s ochotností a plňme s věrností, jaká se sluší dítkám Božím! Vždyť

3. slovo Boží jako zrno hořčičné velmi jest užitečno. Slavný učenec řecký Pythagoras celou řadu blahodárných účinků hořčice vypočítává; nám pak ze zkušenosti s dostatek známo jest, jak prospěšna jest hořčice; podobá se jí slovo Boží svými duchovními účinky.

Ti, kdož ve slovech věčné pravdy upřímně jsou vychováni, povznášejí se k výšinám nebeským, jako hořčice vzrostší větší jest, nežli všecky byliny. Zrno hořčičné silně čpí a smysly zbystřuje; slovo Boží osvěcuje, bystří rozum náš. »Vykládání řečí tvých osvěcuje: a rozumnost dává maličkým« Žalm 118, 130. Ó v pravdě slovo Boží rozumnost dává maličkým, t. j. poníženým, sprostným, ano i dětem; majíť ze slova Božího, ze zákona Páně větší známost o Bohu a ctnosti, než všichni staří mudrcové vespolek. V jiných vědomostech a uměních ne všichni stejně prospívají, nemajíce schopností; ale slovo Boží všichni chápou bez rozdílu, malí i velcí, ženy i muži, ponížení i urození; všichni světlo dostávají ze slova Božího, aby v temnostech tohoto světa nezbloudili, aby do osidel všude nastražených neupadli; proto právem pěje svatý král David v tomže žalmu 118.: »Svíce nohám mým jest slovo tvé, a světlo stezkám mým« Žalm 118, 105. Slovo Boží ukazuje nám, jaká osidla číhají na náš jazyk, naše uši, oči, ústa, ruce, nohy, a napomíná nás, bychom nic neslušného nemluvili, neslyšeli, neviděli, nemyslili, nekonali, tam, kde neslušnost se páchá, nechodili. Slovo Boží učí nás, abychom v protivenstvích byli trpělivi, ve štěstí pokorni, v nebezpečenství opatrni, ve skutcích moudří, v radovánkách mírní, v bohatství chudi duchem, milosrdni, ve službě Boží horlivi. Slovo Boží vůli naši čistí, ušlechťuje. »Již vy čisti jste, pro řeč, kterou jsem mluvil vám,« Jan 15, 3. pravil Kristus Pán svým apoštolům po poslední večeři; podobně i my slovem věčné Pravdy očištěni býváme z neřestí a bludů všelikých, srdce naše v slzách se rozplývá a ve skroušené lítosti želíme hříchů svých, činíme pokání.

Těmito blahodárnými účinky provázeno bylo kázaní sv. Petra, jež konal v den seslání Ducha Svatého, dokazuje zástupu velikému řečí bohonadšenou, že Ježíš Kristus, kterého židé ukřižovali, Bůh

a Pán jest a Spasitel světa. »To pak slyševše, skroušeni jsou v srdci, a řekli k Petrovi a k jiným apoštolům: Což učiníme, muži bratří? Tedy Petr řekl k nim: Čiňte pokání a pokřtěn buď jeden každý z vás ve jménu Ježíše Krista na odpuštění hříchů svých a přijměte dar Ducha svatého . . . Tedy ti, kteříž (ochotně) přijali řeč jeho, pokřtěni jsou: a připojilo se duší v ten den okolo tří tisícův.« Skut. ap. 2.

Slovo Boží chrání nás uštknutí hada ďábelského. »Aj, dal jsem vám moc šlapati na hady a na štíry, a na všelikou moc nepřítele; a nic vám neuškodí.« Luk. 10, 19. Tak mluvil Kristus Pán svým učenníkům, když je posílal zvěstovati evangelia. Slova ta vykládá sv. Athanasius v ten rozum, že měli učenníci Páně, jako hlasatelé slova Božího, moc nad ďáblem, by jim neškodil. Slovem Božím porazil božský Spasitel náš ďábla, když třikráte od něho byl pokoušen. »Psáno jest: Ne samým chlebem živ jest člověk, ale každým slovem, které vychází z úst Božích.« — »Psáno jest: »Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého.« — »Psáno jest: Pánu Bohu se klaněti a jemu samému sloužiti budeš.« Ký div tedy, že ďábel všemožně snaží se odvrátiti křesťana od poslouchání slova Božího, od kázaní, od křesťanského cvičení? Ký div, že snaží se vytrhnouti ze srdce lidského toto zázračné símě Boží, jež plodí nám království nebeské? »Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo u Boha, a Bůh byl Slovo«. Jan 1, 1. Skrze toto věčné Slovo svět jest stvořen, skrze totéž Slovo svět jest vykoupen. Proto Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi, a nikdo spasen býti nemůže, nevěří-li v toto věčné Slovo. Kterak však má svět věřiti, kdyby se mu nekázalo? Proto vysláni byli svatí apoštolé do všeho světa, proto slyšeli rozkaz Páně: »Jdouce, učte všecky národy,« proto až do skonání světa bude na všech místech hlásáno slovo Boží, a každý, kdo uvěří, bude spasen, kdo pak neuvěří, bude zatracen.

Ó, važme si, drazí v Kristu, tohoto předrahého daru, važme si slova Božího; onoť zjedná nám, po čem všichni toužíme, království nebeské. Amen. Prof. *František Janovský.*

Neděle XXIV. po Sv. Duchu.

Podivuhodné rozšíření křesťanského náboženství dokazuje jeho božský původ.

»Podobno jest království nebeské zrnu hořčičnému.«
Slova Spasitelova v dnešním svatém evangeliu.

Nábožní křesťané! Dnešní sv. nedělní evangelium obsahuje dvě podobenství: o zrnu hořčičném a o kvasu. Obzvláště první podobenství ukazuje na podivuhodné rozšíření křesťanského náboženství. Jako zrno hořčičné jest malé sémě, tak i Církev Kristova byla s počátku malá. Ale jako ze zrna hořčičného veliký

strom se vyvíjí, tak se také vyvíjelo křesťanství a zmohutnělo ve veliký strom. A právě toto podivuhodné rozšíření se křesťanského náboženství ukazuje beze vší pochybnosti, že Církev katolická není lidským, nýbrž božským dílem. O tom budeme dnes dále uvažovati, abychom věrnost svou k Církvi sv. upevnili.

Když vstupoval Kristus na nebesa, měla Církev Jeho zcela málo vyznavačů. Ale již o letnicích přijato bylo do ní okolo tří tisíc duší. Od toho času se šířila víc a více a po třistaletém tuhém boji dokonale zvítězila i nad židy i nad pohany a udržela se až do dnešního dne a udrží se až do konce světa přese všecky nástrahy a útoky svých nepřátel. Toto podivuhodné rozšíření její nemůžeme vysvětliti, jestliže bychom ji toliko za lidské dílo vyhlásili, spíše vyznati nutno, že podává se tu jasný důkaz pro její božský původ. Lépe pravdu tuto poznáme, když uvážíme, jaké osoby rozšiřovaly křesťanství, jaké prostředky měly a jaké překážky se jim v cestu stavěly.

Osoby, jež si Kristus za apoštoly vyvolil, byli jednoduší, nevzdělaní lidé, rybáři a celníci. Byli to židé, jimiž Římané i Řekové opovrhovali. Ale nejen to, oni byli i u svých krajanů židů v opovržení, protože pocházeli z krajiny Galilejské. A těchto dvanáct chudých rybářů mělo dobýti světa pro Krista? Nemusíme zvolati: Účinek není v žádném poměru ku příčině? Chudí rybáři měli dobýti světa sami ze sebe, když toho nedovedli filosofové a jiní moudří a mocní mužové? Zdaž se dalo očekávati, že by pyšní Římané a Řekové dali se poučiti od jednoduchých rybářů a přijali křesťanství? A přece se tak stalo; ve všech větších městech říše římské obraceli se tisíce a tisíce k náboženství křesťanskému, a to nejen chudí a neučení, nýbrž i bohatí, učení a mocní mužové.

A jakých prostředků užívali, by dobyli světa pro Krista? Neměli moudrosti Řeků, neměli velikých řečnických darů, by lidi jako velcí řečníci starého věku pro své plány nadchli. Neměli ani bohatství, ani vlivu, ani vysokého postavení. A přece to působí velmi blahodárně i zkázonosně na většinu lidu. A co mohli svým přívržencům slibovati? Snad nějaký pozemský zisk, nějakou přednost, vysoké postavení? Nic podobného nemohli slibovati, nanejvýš pronásledování a mučení. Ale takové sliby nemohly lidí získati pro křesťanství. Rozšiřovatelé křesťanství netěšili se protekci vysoce postavených osobností, tyto byly z největšího dílu nepřátelského smýšlení. A nyní, přátelé, zodpovězte si sami otázku, zdali tyto prostředky jsou v poměru k tak velikému výsledku, k tak podivuhodnému rozšíření se křesťanství? Vyznati vám dlužno: Nikoliv.

Pohleďme ještě na překážky šíření se Církve sv.! Tím ještě lépe poznáme, že jest božského původu. Překážky tyto záležely v učení křesťanském samém. Obsahuje pravdy vznešené, přesahující každý lidský rozum, přetěžko jest je pochopiti a jim věřiti. Pomysleme si jen na př., jak sv. Petr přichází do Říma a jak tam hlásá: Jenom vírou v ukřižovaného Ježíše můžeme dojíti spasení. Ale větší ještě překážkou byly mravní požadavky, které křesťanské náboženství na člověka činí. Žádá pokoru, čistotu, střídmost, lásku

nepřátel a jiné ctnosti, které pohanům ani známy nebyly. K tomu si pomysleme, jaká byla tehdy všeobecná spousta mravní. Člověka však ze záhuby vyvésti a jej na dobrou cestu přivésti není tak snadnou věcí, k tomu je třeba velikého umění. Sami ze své zkušenosti dosvědčíte, že velmi těžko jest člověka zkaženého mravně obrátiti. A křesťanství to dovedlo, a to v krátké době, ne u jednoho člověka, nýbrž u tisíců a tisíců. K těmto vnitřním překážkám přidružují se překážky zevnější. Tehdy nebylo dráhy, nebylo vynalezeno umění knihtiskařské a jiné vynálezy, které umožňují člověku, že s místa na místo lehce a rychle se může pohybovati a myšlenky své v krátkém čase do veliké vzdálenosti rozšiřovati. A k tomu ještě kruté pronásledování jak od židů, tak i od pohanů.

Když vše to, co jsme řekli, zrale uvážíme, musíme zvolati: Není možná, by Církev sv. byla lidským dílem, toto podivuhodné rozšíření mluví až příliš jasně pro její božský původ. Když jsme však tuto pravdu poznali, pak nutně z toho následuje, že jí máme věrně náležeti, jí věřiti. Stůjme tedy věrně při své matce, Církvi svaté, nedejme se od ní odloučiti nepřáteli jejími a svého spasení. Jak vděčni máme býti Bohu, že tak nepatrných prostředků užíval, aby z malého semene Církev Jeho vzrostla v mohutný strom, tak nepatrných prostředků užíval, abychom s jistotou poznati mohli, že jest to dílo Boží. Osvědčujme svoji vděčnost Bohu, svoji věrnost k Církvi sv. zvláště věrným plněním jak přikázaní Božích, tak i církevních. Pak můžeme z rukou Božích očekávati odměny své věrnosti, kterou slíbil všem, kteří Ho milují. Amen.

Jan Nep. Holý, Ord. Praem.

Neděle XXIV. po Sv. Duchu.

»Podobno jest království nebeské zrnu hořčičnému, podobno jest kvasu.«
Mat. 13, 31—34.

Dvě podobenství vypravuje Pán Ježíš v dnešním evangeliu, s nimiž porovnává království Boží na zemi, čili Církev sv. Prvním naznačuje vzrůst Církve na venek, druhým vnitřní působení její v srdcích jednotlivcův i celých národů. Když na první kázaní sv. Petra, na den Letnic, obrátilo se na 3000 lidí, tenkráte bylo to ovšem pouze skrovné símě, z něhož však vyrostl strom, rozpínající dnes ratolesti své po všech pěti dílech světa. A jak úžasný byl vzrůst Církve Boží na venek, tak podivuhodné bylo její působení na národy, kteří přijali v čas víru Kristovu.

Co je dnes z Egypta, této kolébky lidské vzdělanosti? Co z tak zvané říše nebes, nynější Číny, jež světlu víry Kristovy nejdéle vzdorovati dovedla? — Nepřijaly křesťanství a připravily se o křesťanskou vzdělanost. Křesťanství obnovilo celou tvář země, opravilo, zvelebilo, zušlechtilo, povzneslo poměry společenské i ro-

dinné, otevřelo bránu vědám i uměním, provázeno bylo pokrokem ve všech oborech lidské práce tělesné i duchovní, a kde jemu se opřeli, tam se připravili též o všecko ovoce křesťanské vzdělanosti.

A není-li slovo Kristovo až dosud kvasem i v srdcích jednotlivců?

Slovo Boží působí často jako blesk, dotknulo-li se srdce lidského v pravý čas a ve chvíli příhodnou. Ono je s to, přetvořiti hříšníka v člověka nového, jeho náklonnosti i zvyky změniti, vášně potlačiti, dobrá předsevzetí ustáliti, citům zbožným průchod zjednati a tak člověka smyslného v tvora nadzemského změniti. Co učinilo z Magdaleny kajicnici a světici, co ze Zachaea člověka jiného? — Slovo Boží to bylo, jediné kázaní Krista Pána, zrovna jako u sv. Augustina, kde tento proces sice déle trval, na něhož však přece jen jediná věta z epištoly sv. Pavla měla účinek rozhodující. Z Ignáce z Loyoly činí jiného člověka poranění v bitvě, lůžko, k němuž je připoután a příležitost k vážnému rozjímání o životě svatých, Františku Borgiáši pak stačí jediný pohled na mrtvou císařovnu, aby změnil povolání životní a žil život světce. A tak působí toto slovo Boží jako kvas, u někoho pomalu, u jiného mocně, a působilo, že jeden poznenáhla prostupován byl kvasem slova Božího hned od malička, jiný pak náhle obrácen byl k bohumilému životu.

Tento týden chci představiti láskám vašim dvě ženy, jimž kvas učení Kristova vložen byl již v srdce nejútlejší. Je to sv. Alžběta, kněžna durynská, žena vznešená rodem i duchem. Byla dcerou uherského krále Ondřeje, který svolil, aby již jako útlé děvče byla zasnoubena markraběti Ludvíku a aby u dvora durynského byla vychována. Jí zářil před očima stále vznešený příklad tety Hedviky, vévodkyně slezské. Veliká zbožnost a cudnost Alžběty nacházela dosti protivníků, kteří působili na snoubence jejího, aby si jinou družku života vyvolil, avšak Ludvík neposlechl, a tak odbývány r. 1220 slavné oddavky na hradě Wartburgu. Záhy stala se Alžběta matkou svého národa a pomocnicí chudých a nemocných, jimž vlastníma rukama prádlo prala v studni, jež dosud jméno její nese. Když po sedmi letech šťastného manželství rozloučil se s ní Ludvík a vyprovázel císaře Bedřicha do války křižácké, oblékla Alžběta na sebe roucho vdovské, jakoby tušila, že se s manželem již více nesetká. Skutečně zemřel Ludvík ještě na cestě do Sv. Země, a když Alžbětu došel jeho poslední pozdrav a snubní prsten, snesla tuto ránu jako statečná křesťanská žena, zdvojnásobila však svou zbožnost a péči o chudé. Zatím zmocnil se vlády bratr nebožtíka Jindřich, který vdovu se čtyřmi útlými dítky z Wartburgu vyhnal, takže jako známá Genovéfa musila hledati útulek u lidí chudých, jimž mnoho dobrého učinila, kteří však jí mnohým nevděkem spláceli. Mezi tím vrátili se rytíři durynští z Palestýny, dali hledati ubohou vdovu, kterou našli v chlévě jedné hospody. Na sněmu přinutili Jindřicha, že se se svou švakrovou musil smířiti, jí hrad Wartburg postoupiti a

roční podporu spláceti. Nyní teprve žila sv. Alžběta jako členka řádu sv. Františka, úplně způsobem řeholním, a když jí byl odebrán synáček Heřman, aby jako nástupce trůnu byl jinde vychován, opustila hrdý hrad a vystavěla pro sebe skrovný domek. Otec ji vybízel, aby se vrátila domů, avšak sv. Alžběta mu odpověděla, že je šťastnější ve své chudobě. V této době obdržela mnohé listy od papeže Řehoře IX., jež ji sílily a těšily. Císař Bedřich chtěl ji pojmouti za manželku, avšak ona odřekla, a když v roce 24. věku svého čistou duši svou vypustila a za svatou prohlášena byla, dal hrob její otevříti a slavně přenésti do Mohuče, vsadiv korunu na hlavu její se slovy: »Ježto jsem ji korunovati nemohl jako choť a císařovnu, chci ji korunovati jako světici.« Úcta sv. Alžběty rozšířila se po celém Německu, k její cti stavěly se kostely, kláštery a nemocnice, a založen řád Alžbětinek, zvláště když Bůh světici tuto mnohými zázraky oslavil. V zemi, v níž působila, jmenuje se ještě dosud jeden druh květinek jejím jménem, důkaz to, s jakou něžnou láskou k ní lid lnul.

Slavný francouzský spisovatel hrabě Montalembert (Montalambér), jenž napsal život sv. Alžběty, píše: »Hleděli jsme vypsati zázraky s touž zevrubnou svědomitostí, jakou vynaložili jsme na sepsání ostatních zpráv z jejího života. Za svatokrádež považovali bychom zahalování toho, co za pravdu uznáváme, abychom se zalíbili chudému rozumu našeho věku. Bylo by to též pokrytectvím, neboť vyznáváme bez okolku, že pevně věříme všemu, co se kdy zázračného vypravovalo o svatých Božích vůbec a o sv. Alžbětě zvláště.«

V neděli máme sv. Cecilie, panny a mučennice římské, jež žila v III. století, plná sličnosti duchovní i tělesné. V době pronásledování dal ji římský soudce Almachius předvésti před soud a nařídil, aby obětovala bohům a vydala značné jmění své. Sv. Cecilie odpověděla: »Nemohu učiniti ani to ani ono; poklady rozdala jsem chudým a modlám obětovati nemohu, poněvadž jsem křesťankou«. Almachius dal ji vrhnouti do vařící lázně a když ta jí neuškodila, zasaditi tři rány do týla, jak se též maluje, aneb též s varhanami, poněvaž je o ní známo, že byla výtečnou hudebnicí. Její tělo uloženo jest v chrámě sv. apoštola Ondřeje. Jako patronku hudby malovali ji nejvýtečnější malíři Doci, Rafael a Rubens.

Ejhle, jak působil kvas slova Božího v srdcích těchto dvou žen! Ovšem vyrostly ony ve zvláštních poměrech, jedna v době prvního nadšení idei křesťanské, druhá v době středověkého rytířstva, kdy úcta k ženě a k ženské ctnosti stála tak vysoko a kdy nadšení křesťanského lidu křižáckými taženími bylo tak povzneseno. Naše poměry ovšem nejsou tak příznivé, ale tolik cítíme všickni, že slovo Boží, pronesené v pravý čas a ústy povolanými, působí jako kvas na srdce lidské. Nelitujme užiti tedy téhož prostředku na jiné, kdykoli se nám příležitost k tomu naskýtá, zvláště na ty, k nimž máme v tom ohledu povinnosti, a přesvědčíme se,

že ono stane se jestě dnes kvasem, který je s to, prostoupiti celého člověka a předělati ho na člověka nového, podle Boha stvořeného a dle přikázaní Jeho žijícího. Amen. *Josef Kousal.*

Neděle XXV. a poslední po Sv. Duchu.

Příčiny zkázy Jerusaléma.

»Tehdáž ti, kteří jsou v Judsku, nechť utekou na hory.«
Slova sv. evangelia.

Ve středu před Zeleným čtvrtkem šel Pán Ježíš se Svými učenníky v Jerusalémě okolo chrámu; a když vycházel z chrámu, dí Mu jeden z učenníků Jeho: »Mistře, pohleď, jaké to kamení a jaké to stavení?« A odpovídaje Pán Ježíš, řekl jemu: »Vidíš všecko to veliké stavení? Amen, pravím vám, nezůstane tu kámen na kameni, kterýž by nebyl zbořen.«

A když seděl na hoře Olivetské proti chrámu, otázali se Ho zvláště Petr, Jakob, Jan a Ondřej: »Pověz nám, kdy to bude a které znamení bude, když se tyto všecky věci počnou dokonávati?« Odpověď na tuto otázku podává, nejmilejší, dnešní svaté evangelium, dle kteréhož Pán Ježíš netoliko zkázu města Jerusaléma, ale i předcházející znamení této zkázy předpovídá. A toto předpovědění Páně o zkáze města Jerusaléma bude, nejmilejší, předmětem dnešního našeho rozjímání. —

Pán Ježíš, předpovídaje zkázu města Jerusaléma, nechtěl toliko zvědavost Svých učenníků ukojiti, ale On zamýšlel dáti jim, a netoliko jim, ale spolu všem těm křesťanům, kteří by se dočkali této strašlivé záhuby, výstrahu a ukázati, jak by se sami útěkem před tímto neštěstím zachrániti mohli. Ukazuje jim tedy, *kdy, jak a proč* by se na útěk dáti měli, a proto sluší

1. *čas,*
2. *způsob* a
3. *příčinu tohoto útěku uvažovati.*

Pojednání.

1. *Čas útěku.*

Pán Ježíš praví: »Když uzříte ohavnost zpuštění, kteráž jest předpověděna od Daniele proroka, ana stojí na místě svatém (kdo čteš, rozuměj), tehdáž ti, kteří jsou v Judsku, nechť utekou na hory.« Co Daniel ve svém proroctví chrámem nazývá, jmenuje Pán Ježíš místem *svatým* a vysvětluje tím předpověď proroka, že ohavnost zpuštění jakožto předchůdkyně zkázy Jerusaléma nejen ve chrámě, nýbrž na celém místě svatém, tedy v Jerusalémě, jakožto městě svatém, ano v celé zemi židovské, jakožto ve svaté, zaslíbené zemi se objeví, a jakmile se toto zpuštění ukáže, že musí

křesťané, kteří tehdáž v Judsku budou, rychle na hory se utéci. Proto také učenníci a první křesťané dle slov Kristových: »*Kdo čteš, rozuměj*«, pilně pozorovali, zdali a kdy v zemi židovské, ve chrámě nebo v Jerusalémě se nějaká ohavnost zpuštění ukáže. A hle! tato ohavnost se objevila patrně dílem nespravedlností, nečistotou, loupeží, vraždou a jinými hanebnostmi, jimiž město i chrám od bezbožných a odbojných židů byly poskvrněny a zneuctěny, dílem také ohavnými modlami, které pohanští Římané s sebou do pole vzali, sem a tam nosili a ku veřejnému uctění vystavovali. Když to křesťané zpozorovali, opustili Jerusalém a odebrali se se svým zbožným biskupem Simonem do městečka, Gella řečeného, a zde se bezpečně ukryli. Nejmilejší, hle, jak chvalitebné a prospěšné jest to, když dobré rady a spasitelného napomínání ochotně uposlechneme. Kdyby křesťané tehdáž v Jerusalémě žijící výstrahy Pána Ježíše v pravý čas si byli nepovšimli, jistě byli by i oni zároveň s městem zahynuli, tu však, ač přes jedenáct set tisíc židů ve zříceninách svůj hrob nalezli, nenalezl se mezi nimi ani jediný křesťan; nepochybně, že všickni dle rozkazu Pána Ježíše, jak tuto ohavnost zpuštění na svatém místě zpozorovali, hned zemi židovskou opustivše, na hory se utekli.

2. *A jakým způsobem dali se na útěk?* Právě tak, jak jim to Pán Ježíš nařídil, když pravil: »Kdo jest na střeše, nesstupuj dolů, aby něco vzal z domu svého, a kdo na poli, nevracej se zase, aby vzal sukni svou. Běda pak těhotným a těm, kteréž kojí v těch dnech, a proto modlete se, aby stěhování vaše nebylo v zimě nebo v sobotu.« Abyste, nejmilejší, těmto slovům Ježíšovým náležitě porozuměli, tedy vězte, že střechy v židovské zemi byly zcela jinak spořádány, nežli jsou u nás. Ony byly totiž ploché, takže se mohlo po nich choditi, na nich jísti a spáti, s nich pak vedly schody na ulici. Podobně se mohlo přes zábradlí se střechy na střechu sousedního domu přelézti a tak přes celou řadu domů až ke konci města běžeti. Též víme, že lidé blíže města pracující mívají lehčí oděv, jmenovitě židé ve východních krajinách, jen když se na cestu vydávali, brali lepší roucho a plášť, t. j. svrchní sukni, a vůbec lépe se zaopatřili. Smysl slov Páně tedy jest ten: Vidouce znamení tato, neprodlévejte, nýbrž bez průtahu na útěk se dejte, aniž myslete, že můžete prodlévati, a tudíž ti, kteří právě na střeše budou, ať nesestupují teprv dolů do domů, nýbrž rychle přes střechy ven z města ať utíkají, ti pak, kteří budou za městem na poli, ať se nevracejí, aby se lépe opatřili, nýbrž, kdo v Jerusalémě bude, ať utíká bez prodlení ven, a kdo za městem, neměj se za bezpečna, dokud se nedostane na hory. Aby je pak tím pozornějšími učinil, doložil: »Běda pak těhotným a těm, kteréž kojí v těch dnech«, jelikož těhotným pro těžký život a kojícím pro dítě, které choditi nemůže, útěk nadmíru se obtíží. A proto povzbuzuje jich, řka: »Modlete se pak, aby utíkání vaše nebylo v zimě nebo v sobotu.« V zimě, že jest sychravo, že cesty jsou kluzké, blátivé a neschůdné, v sobotu pak, jakožto v den sváteční, že směli židé než as půl hodiny od domova se vzdáliti.

A hle, to vše se naplnilo, neboť Římané přitáhli k Jerusalému poslední měsíc zimní, a chrám i město právě v sobotu byly ztroskotány.

3. *A chcete konečně vědětí příčinu,* proč Pán Ježíš k tak rychlému a smutnému útěku vybízel? První příčina byla veliká bída, do které Jerusalém a celá země židovská byla uvržena. »Neb bude tehdáž soužení veliké, jakéhož nebylo od počátku světa až dosavad, aniž bude; a kdyby nebyly ukráceni dnové ti, nebylo by spaseno žádné tělo, ale pro vyvolené budou zkráceni dnové ti.«

Jaké bylo soužení, jaká bída, jest vám, nejmilejší, dostatečně známo, když ale slyšíte dnes, že Bůh pro vyvolené, pro dobré a spravedlivé lidi dny tyto ukrátil, buďte tím ujištěni, že, pokud ctnosti a spravedlnosti zůstanete věrnými, Bůh vás nikdy neopustí.

Ať sebe větší soužení, jako nemoc, neúroda, mor, hlad a válka a jiné zlé vás potká, jenom setrvejte ve ctnosti a v bohabojnosti, a všeliká bída brzy pomine, neboť dobrotivý Bůh nad vámi se slituje a vás potěší a vám pomůže.

Druhá příčina rychlého útěku z Jerusaléma bylo nebezpečenství, by křesťané nebyli svedeni, proti kterému Pán Ježíš tuto výstrahu dává: »Tehdáž, řekne-li vám kdo: Aj, tuto jest Kristus aneb tamto, nevěřte, nebo povstanou falešní Kristové a falešní proroci a činiti budou znamení všeliká a zázraky, takže by v blud uvedeni byli, kdyby možno bylo, také vyvolení. Aj, předpověděl jsem vám. Proto řeknou-li vám: Aj, na poušti jest, nevycházejte, aj, v skrýších jest, nevěřte.«

A tato výstraha nebyla marná, nebo dějepisec Josef Flavius, také žid, dosvědčuje, že tehdáž mezi odbojnými židy byli mnozí, kteří se za proroky ano i za mesiáše vydávali.

A právě, nejmilejší, tato výstraha platí všem křesťanům každého času, platí i nám. I nás napomíná Pán Ježíš, abychom těm, kteří se za proroky nebo za mesiáše vydávají, kteří jináče učí, než Pán Ježíš Církvi svaté učiti nařídil, nikdy nevěřili, nýbrž jich se vždycky varovali a před nimi utíkali. Neb necháme-li se od falešných učitelů buď slovem nebo písmem v blud a nevěru uvrci, nebudeme moci před soudnou stolicí Boží z toho se zodpovídati, protože nám to Pán Ježíš předpověděl, abychom těm, kteří jináč učí, než učil On, než Jeho apoštolové a jejich náměstkové učili a učí, nevěřili.

Ó jak mnoho takových mesiášů a proroků čítá tento nynější svět a věk náš, mesiášův, kteří dílem bludnými a nepravými zásadami, jež rozmanitými spisy a brožurkami mezi lid vpašují a roztrušují, dílem hříšným příkladem svým pracují o naši zkázu a záhubu, slibujíce nám dobré, zlaté časy, úplnou svobodu.

Ó nejmilejší, pro Bůh, nedejte se mýliti těmito prolhanými a zdánlivými oblažitely lidu, kteří bez Krista a bez víry slibují spásu a blahobyt, v pravdě pak lid ve větší ještě bídu a nouzi vrhají!

Vůbec pamatujte si to dobře, napište si to doma na dvéře, abyste to neustále měli na očích a vštipte si hluboce do srdcí svých slova následující:

Čím lepší lidé, tím lepší časy; lepší pak budou lidé, když budou ve víře pevnější, v lásce vroucnější, ve ctnosti a křesťanské spravedlnosti hojnější. Amen. *† Jan Götschner.*

Neděle XXV. (poslední) po Sv. Duchu.

»Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.« Mat. 24, 35.

Případně zajisté dává dnes Církev sv. předčítati proroctví Krista Pána o zkáze města Jerusaléma a konci světa. Na konec roku církevního, konec říše židovské a konec království Božího na zemi. To, co Pán Ježíš předpověděl o Jerusalému, vyplnilo se do posledního puntíku. Když většina národa nepoznala Mesiáše a ukřižovala toho, na Němž vyplnilo se proroctví starozákonní, je zcela přirozeno, že povstávali falešní Kristové, podvodníci to, kteří víry lidu hleděli využitkovati ve svůj prospěch. Proto Pán Ježíš varuje před lidmi tohoto druhu, řka: »Řekne-li vám tamto jest, nevěřte!« Mohl bych vám uvésti více jmen takovýchto lidí, avšak to patří spíše do dějin církevních. V poslední době, před zkázou Jerusaléma, vystoupila v popředí zvláště sekta t. zv. horlivců, čili zelotů, lidí přemrštěných, kteří pouze sebe za pravé vlastence považovali a každého, kdo s nimi nesouhlasil, násilím umlčovali. Oni to byli, kdož vyvolali nesmyslnou vzpouru proti Římanům a v době obležení utekli se pod vůdcovstvím Jana Gýšály do samého velechrámu, považujíce jej za nedobytný. Tenkrát se vyplnilo slovo Spasitele o ohavnosti zpuštění na místě svatém Nebudu líčiti tuto největší tragedii lidstva, o níž napsal Josephus celou knihu; postačiž, řeknu-li, že vyplnilo se do slova proroctví: »Nezůstane kámen na kameni.« Národ židovský byl úplně potřen, jeden milion lidí zahynulo hladem, válkou neb nakažlivými nemocemi, ostatní národ pak rozprášen byl do celého světa mezi ostatní národy, mezi nimiž až posud žije.

Bude snad někomu nápadno, jak přešel Spasitel od zkázy Jerusaléma ke zkáze světa, čili poslednímu soudu? Zcela přirozeně; poukázav na podezřelé vystupování falešných Kristů, chtěl ukázati, že takovým příchod pravého Krista nebude, nýbrž že bude slavný a celému světu zjevný. »Jak blesk od východu slunce vychází a ukazuje se až na západ, tak bude i příchod Syna člověka«, t. j. stane se zjevným každému, jak zjevným je slunce při svém východu, čili každý tvor bude naň upozorněn svými smysly jako přirozeným pudem svým čenichají orlové těla mrtvá. Spolu naznačuje Pán Ježíš znamení, jež provázeti budou Jeho druhý příchod řka: »Hned po soužení těch dnů slunce se zatmí, měsíc nevydá světla, hvězdy budou padati s nebe a moci nebeské budou se hýbati; tehdy ukáže se znamení Syna člověka na nebi, kvíliti budou všecka pokolení země a uzří Syna člověka, an přichází v oblacích nebeských s mocí velikou a velebností. Pošle anděly

Své s troubou a hlasem velikým shromáždí vyvolené Jeho od čtyř větrů, až do končin jejich.«

Drazí v Kristu! Jestli vyplnilo se vše, co Pán Ježíš předpověděl, jestli přišla zkáza na město, nad nímž On plakal a kterou v duchu Svém napřed viděl, pak vyplní se i to, co předpověděl o konci světa. »Tehdáž kvíliti budou všecka pokolení země«, t. j. strachem a lítostí nad hříchy chvěti se budou všichni bez rozdílu, »neboť všickni my ukázati se musíme před soudnou stolicí Kristovou, aby přijal jeden každý jak činil, buďto dobré neb zlé.« Třásti se budou i spravedliví, ale jejich hrůza promění se v blaženost, kdežto kvílení hříšníků nebude konce. »Od stromu fíkového pak naučte se podobenství,« t. j. jako pupence na stromech věští příchod jara, tak znamení, jež Pán předpověděl, věštiti budou druhý příchod Jeho; aby pak slovům Svým důrazu propůjčil, dokládá: »Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.«

Mohli bychom si, drazí v Kristu, vysvětliti všechno to, co svatí a světice Boží podnikali, podstupovali, čeho se odříkali, co trpěli jinak, než že zraků svých stále upírali k nebi od této země, a že stále pamatováli na poslední věci člověka a poslední soud?! Zajisté ničím jiným nedalo by se to vše vysvětliti, jako vysvětliti se nedá počínání hříšníků, kteří jen pro tento život žijí a na věčnost nikdy nevzpomenou.

Zítra máme sv. Klementa, jenž byl v řadě papežů římských čtvrtým. Světec tento má velikou zásluhu i jako spisovatel, i kdyby byl více nenapsal, než památný svůj list ke Korintským. On založil v Římě sedm notariátů, jež měly zkoumati životy svatých. Za císaře Trajána při všeobecném pronásledování křesťanů byl i on vyhoštěn do Chersonu, kde zázračným způsobem odkryl křesťanům, k lámání mramoru odsouzeným a palčivou žízní trápeným, pramen vody, což mělo za následek, že i tam se mnoho pohanů na víru křesťanskou obrátilo. Tím popuzen císař, dal sv. Klementa do moře hoditi. Pro naše země má tento světec zvláštní význam, protože ostatky jeho přinesli k nám s sebou sv. Cyrill a Methoděj, kteří v Čechách a na Moravě ke cti svatého Klementa mnoho chrámů a kaplí založili. Když nastoupili svou pout do Říma, aby se ospravedlnili z obžaloby biskupů německých, vzali s sebou tyto ostatky, a byl to papež Hadrián, jenž jim přišel v ústrety, když uslyšel, že ostatky sv. Klementa s sebou nesou. V Římě vystavěn proslavený chrám ke cti tohoto světce, kdež i ostatky tyto uloženy.

Zítra zároveň koná se památka sv. Felicity, římské matrony, která po příkladu matky machabejské se svými sedmi syny statečně smrt pro víru podstoupila.

Ve středu máme svátek sv. Kateřiny, panny a mučennice, již Řekové povždy čistou nazývají, jak již její jméno značí. Byl jsem tak šťasten, že jsem v samé Alexandrii mohl pokleknouti v chrámě této světici zasvěceném, která zde mučennickou smrt podstoupila za místodržitele Maximina. Když totiž vladař tento zuřil proti křesťanům, byla to sv. Kateřina, panna stejně urozená

jako krásná a moudrá, která předstoupila před zuřivce, aby mu jeho počínání veřejně vytkla. Maximin udiven nad krásou a moudrostí její, povolal mudrce pohanské, aby světici přemluvili a od křesťanství odvrátili. Když však se stal pravý opak a mnozí z těchto, vyslechnuvše důvody sv. Kateřiny, k víře Kristově se obrátili, rozzuřil se Maximin tak, že ji dal do žaláře uvrhnouti a když všechny sliby a hrozby zůstaly marnými, nejprve kolem lámati a pak mečem odpraviti. V žaláři navštívila ji sama císařovna Justina, která později též víru křesťanskou přijala.

V Alexandrii viděl jsem jen něco málo z jejích ostatků, většina uložena jest v klášteře sinaiském, kam jsem nepřišel.

Sv. Kateřina je pro svou moudrost patronkou filosofické fakulty pařížské a jednou ze čtrnácti sv. pomocníků.

Praví-li Písmo sv., že stkvíti se budou jako hvězdy ti, kdož mnohé spravedlnosti vyučují, praví-li dále, že mučenníci obmyli šat svůj v krvi Beránka, a že jsou oděni v bílá roucha, majíce palmy v rukou svých, tvrdí-li konečně o sv. pannách, že pějí píseň novou, jakou jiní pěti nemohou, pak je sv. Kateřina povznesena nad jiné svaté a světice Boží, jako učitelka Církve a jako panna a mučennice. Umělecké zobrazení sv. Kateřiny zanechal Eyck, Manling a Kranach, krásné obrazy z jejího života mučennického pak nacházejí se v San Clemente v Římě, jakož i ve Vinchestru. Sv. Kateřina je patronkou právníků, kteří všecky své vývody pouze silou slova Božího k žadoucímu výsledku přivésti mohou, a jež nemohou pohnouti ani kolo, ani meč, aby pravdu veřejně nehájili. K vůli zlámanému kolu je spolu patronkou řemesla mlynářského a kolářského, jakož i všech plavců a dělníků v dogách. Vůbec naznačuje všeobecnou úctu sv. Kateřiny ve světě křesťanském stará modlitba, jež zní: »Bože, Jenž jsi sv. služebnici Své milost propůjčil, aby před tyranem svou víru statečně hájila, propůč nám, abychom na její přímluvu jazyka svého nikdy k hříchu neužívali a po šťastné hodince smrti Tebe se všemi svatými a anděli velebiti mohli.« Úcta sv. Kateřiny rozšířila se zvláště po křižáckých válkách u nás na západě, kde se ve XII. století utvořil dokonce rytířský řád sv. Kateřiny, jenž na svém řeholním obleku nosil odznak zlámaného kola; v témž čase utvořil se v Paříži spolek péče o nemocné, jenž službu svou v nemocnicích sv. Kateřiny vykonával.

Ke konci táži se ještě jednou, bylo-li by těch krásných vzorů v Církvi katolické, kdyby nebylo v ní víry v poslední soud a poslední věci člověka vůbec? Sv. Kateřina, sv Felicitas, svatý Klement a celá řada svatých a světic odpovídají nám v jednom choru: »nikoli«. Právě ta pevná víra, že bude ještě jiný život, činila je tak statečnými. Dnes ukončujeme církevní rok a ohlédneme-li se zpět, celá řada oslavenců Božích to byla, jimž věnovali jsme rozjímání svá a se přesvědčili, že jen víra v život posmrtný je s to, nadchnouti k hrdinství, jaké spatřujeme v Církvi katolické. Obdivujme jejich rekovnost, prokazujme jim čest, jakou si od nás zasluhují, prosme je za jich mocnou přímluvu u Boha a násle-

dujme je v tuhém boji s tělem, světem a ďáblem! Svatí a světice svítí nám jako jasné hvězdy s nebes výšin do tohoto bouřlivého moře vezdejšího života. Nedokazuje-li však i všední život totéž, o čem z životů svatých jsme se přesvědčovali, že totiž lidé, kteří ztratili víru v život na věčnosti, žijí pouze život tělesný, nemám-li říci zvířecí, a že život jejich bývá málokdy po křesťansku mravně zřízený? Za ten nedostatek víry u nich pak pyká nejvíce rodina, příbuzenstvo a ostatní spolubližní, ještě více oni sami, ježto hřích šťastným ještě nikoho neučinil. Proto, drazí v Kristu, pamatujme na tyto poslední věci již nyní, ujdeme mnohému zlému, zcela jistě pak ujdeme nešťastné věčnosti. Amen. P. *Josef Kousal.*

Řeči příležitostné.

Na slavnost sv. Martina,

biskupa a vyznavače Páně.

O vševědoucnosti Boží.

»Žádný, rozsvítiv svíci, nestaví ji ve skrýši, ani pod kbelec, ale na svícen.«
Luk. 11, 33.

Smutný jest život bez světla, proto i člověk slepý jest velikým ubožákem; nemůžeť konati práce, nepoznává cest, neznamená nebezpečí, neví, zda jest den čili noc. Bolně také naříkal archandělu Rafaelovi starý slepec Tobiáš: »Jakáž jest mi radost, ježto v temnostech sedím a světla nebeského nevidím.« Tob. 5, 12. Po světle toužil Tobiáš. A podobně my všichni víme předobře, že jest nám světlo k radosti i k užitku. Jakmile vychází ranní sluníčko, spěchá bedlivý řemeslník do dílny, hospodář do polí, každý jde po své práci. A když se u večer s námi sluníčko rozloučilo, rozsvěcujeme svíce nebo lampy, aby se opětně mohlo pracovati. Jest nám světla vždycky třeba.

Jsou také lidé, kteří více milují temnosti než světlo, ano přejí si, aby světlo bylo raději uschováno pod kbelcem, než aby zářilo na svícnu. A to jsou, kdož svou bezbožnost potají, v temnosti chtějí prováděti. O těch praví Sám Spasitel: »Každý zajisté, kdo činí zlé, nenávidí světla a nejde k světlu, aby nebyli trestáni skutkové jeho; ale kdo činí pravdu, jde k světlu, aby zjeveni byli skutkové jeho, protože v Bohu učiněni jsou.« Jan 3, 20.

A kniha Jobova praví: »Na úsvitě povstává vražedník, usmrcuje chudého a nuzného a v noci bude jako zloděj. Oko cizoložníka šetří mrákoty, řka: Nespatříť mne žádné oko, a zakrývá obličej svůj.« Job. 24, 14.

Tak se snaží bezbožný zlosyn, aby postavil světlo pod kbelec; avšak v temnosti největší svítí jasně světlo jiné, a světlo to jest Bůh Sám. »Já jsem světlo světa,« pravil Pán Ježíš. Jan 8, 12. A světlo to, nejmilejší, svítí v noci tak jasně jako ve dne, t. j. oko Páně vidí vše, co se děje za dne i v noci tmavé, jestiť oko Boží nad slunce jasnější dle slov moudrého Siracha: »Chlipník nepoznává, že oči Páně mnohem jasnější jsou než slunce, a že spatřují všecky cesty lidské a hlubokost propasti, i na srdce lidská hledíce do skrytých stran.« Sirach 23, 28. A Duch Sv. v knize Přísl. praví: »Na všelikém místě jsou oči Hospodinovy a spatřují dobré i zlé.« Kn. Přísl. 15, 3.

O tom zcela přesvědčen byl svatý Martin, jehož výroční památku dnes v Církvi sv. slavíme, a proto hned v útlém mládí, sotva mu bylo 10 let, odešel do chrámu Páně, aby byl ve svatém náboženství cvičen a do počtu cvičenců či katechumenů přijat, ač rodičové jeho toho neradi viděli. V 15. roce vstoupil k vojsku, a tu jako vojín vyznamenal se věčně památnou štědrostí; neboť, jak všickni víte, nemaje ničeho, leč zbraň a oděv svůj, daroval polovici pláště svého prosícímu polonahému žebráku Ambianovi, kterýmžto pláštěm přioděn zjevil se mu následující noci Sám Kristus Pán a takto k němu pravil: »Tímto šatem mne přioděl Martin, katechumen.« V 18. roku svého byl pokřtěn. I vystoupil z vojska, aby se stal bojovníkem Kristovým, pak biskupem ve městě Turonu, kdež se proslavil zbožností, ano svatostí ve vznešeném úřadě svém. Tu jasně svítil, stal se světlem, postaveným na svícen, aby i nám svítil, bychom, pamětlivi vševědoucnosti Boží, svatě žili, hříchu se všemožně varovali. Pomyšlení na vševědoucnost Boží i vás vybízí k varování se hříchu. A že tomu tak, o tom umínil jsem si dnes k láskám vašim promluviti. K tomu cíli ukáži, že

I. pomyšlení na Boha vševědoucího od zlého varuje, o tom v díle I.,

II. k dobrému pobádá, II. díl.

Svatý Martine, jenž jsi v temné noci okem věřícím uviděl svého Spasitele za odměnu své štědrosti k chudému, vypros nám té milosti, abychom dnes o našem milém Bohu vševědoucím s prospěchem rozjímali! Vy pak poslyšte mě ve jménu Páně!

Pojednání.

I.

Není místa, do něhož by nevidělo oko Páně. Není koutečka tak skrytého, sklepa tak temného, není jámy hluboké, zdi tak pevné, jimiž by oko Páně neprozíralo. Pěkně praví moudrý Sirach, 23, 27., o bezbožném, říkajícím: »Tma obkličuje mě, a stěny zakrývají mne, a žádný mne nevidí«, a hned dokládá dále týž Sirach: »A nerozumí, že oko Páně všecko vidí, a oči lidské straší ho.«

Toto oko Páně vidělo Adama a Evu v ráji, ani jedli se stromu zapovězeného, vidělo Kaina, když vraždil Abela, vidělo Achana skrývati odcizený plášť. Totéž vševidoucí oko vidí i tebe, křesťane milý, vidí tě, jak se na každém místě chováš, co kde činíš, vidí tě, když i v skrytě hřešíš. Vidí tě v kostele, jak se nedbale modlíš, jen rozmlouváš a se ohlížíš; vidí tě, když bližního okrádáš, podvádíš, šidíš, vidí tě, kterak se jen světu zalíbiti hledíš, po světských a tělesných rozkoších se sháníš. — A při tom to zlo, že mnohý člověk se domnívá, že nehodnost a hřích svůj ukryje, když se z něho zpovídati zdráhá. Bratře, sestro, nezjevíš-li vinu svou ve svaté zpovědi, objeví ji Bůh na soudu před celým světem. Tam, co bylo činěno, všecko bude zjeveno, jestliže ve sv. pokání nebylo odpuštěno.

Jakýsi holič vedl velmi zbožný, křesťanský život Jednou však se mu namanula příležitost, že svolil v pokušení a vzal nepozorovaně jehňátko, které ukryl pečlivě, že ho oko lidské nepozorovalo. Druhého dne přišel k němu starý, cizí žebrák a prosil snažně, aby mu dlouhé vlasy ostříhal. Ochotně se dal holič do práce. Když ji ukončil, ulekl se, že ani promluviti nemohl; spatřiltě na zadní části hlavy žebrákovy dvé překrásných, jasných očí. Jakmile se poněkud vzpamatoval, tázal se cizince, jaké to má neobyčejné oči na zadu hlavy? Ten však mu vážně pravil: »Já jsem Ježíš, který všecko vidí. Těma očima jsem patřil i na tvou krádež, kterak jsi skrýval odcizené zvířátko.« Po té zmizel. Holič padl hned na kolena, děkoval Bohu, že ho tak předivně volá ku pokání, želel hříchu svého a vrátil věc odcizenou.

Podobně vidí též Bůh každou věc nespravedlivou, kterou přechováváš, a která není tvou.

Avšak nejen skutky, i myšlení naše vidí a zná Bůh. Když se židé Pánu Ježíši posmívali, zastřeli oči Jeho, bili Ho, volajíce: »Hádej nám, Kriste, kdo Tě udeřil?« Bezbožní lotři, Kristu zavazujete oči, aby vás snad neviděl? Nevíte-liž, že prozírá šatem tak dobře, jako celým nitrem země, ba, že zná a zkoumá i srdce vaše? Což nevíte, jak mluvil k zákonníkům: »Proč myslíte zlé věci v srdcích svých?« Mat. 9, 4.

Lidi můžeš oklamati, před nimi se můžeš stavěti hodným, poctivým, spravedlivým a v srdci býti lotrem; lidé do srdce nevidí. Bůh ale tě zná předobře. Hospodin pravil k Samuelovi: »Člověk vidí to, což zevnitř jest, Hospodin pak hledí k srdci.« I. Král. 16, 7. Bůh zná tvé myšlení i žádosti, ví nejlépe, co se ve tvém srdci děje.

Přes to však jsou lidé, kteří prostopášně žijí, bez ostychu hřeší, jakoby jich Bůh neviděl, nejinak, než jako Israelité, kteří se modlám klaněli, prostopášnosti páchali, říkajíce: »Nevidí nás Hospodin.« Ez. 8, 12.

Touž omluvou konejšili se dva nestoudní svůdcové, kteří chtěli ke hříchu svésti nevinnou Susannu, pravili totiž: »Žádný nás nevidí.« Bezbožníci! vidí vás Bůh, a na to máte více dbati než na celý svět.

Malé děcko zakrývá ručkama tvář v domněnce, že ho nikdo nevidí. Tak, milí bratři a sestry v Kristu, tak dětsky jedná hříšník, domnívá-li se, že ho za zeleným keřem, v houští, neb temné komůrce nikdo nevidí, páše-li nepravost. Ukryje-li jen zrakům lidským nepravost svou, jest spokojen, na Boha vševědoucího sobě nevzpomene.

Sv. Augustin ve svém vyznání vypravuje, že v letech dětských chodíval lidem na ovoce, ale že se vždy ohlížel, zdali ho žádný nevidí. Tak jedná zloděj, tak chlipník, kteří se štítí oka lidského, na Boha, jenž všecko ví a vidí, na toho nedbají.

Toť, nejmilejší, právě příčina, proč jest na světě tolik bezbožných, kteří Boha nejlaskavějšího tolikerými hříchy urážejí.

Sv. Basil se táže: Kdož pak jsou na tomto světě lidé bezbožní, kteří se Bohu rouhají, kradou, cizoloží i smilní? A odpovídá: tiť jsou, kteří na Boha nedbají a neuvažují, že Bůh všecko vidí, co konají. Proti tomu ctnostně žijí, kdož mají Boha ustavičně před očima a pamatují, že Bůh všecko vidí, dokládá sv. Ambrož.

Slova: »Bůh všecko vidí«, krátka jsou, ale mocna, že tisíce lidí od hříchu odstrašila, a ke zbožnému životu přivedla. Josefa Egyptského, cudnou Susannu slova ta v pokušení sílila, že zvítězili. Kdybys, křesťanská mládeži, měla slova ta na mysli, nevadnul by tak snadno věnec tvé nevinnosti, nikdo by se neodvážil neslušně se k sobě jen blížiti, a mnohá nepravost by se zamezila.

Sv. Efrém ubíral se kdysi do města Edessy, aby nakoupil potravin! Tu viděl nestoudně oděnou osobu, jak z okna vyložena neslušně se chová. I přiblížil se k domu, a hledal něco na zemi. Lehkomyslnice se ho hned tázala, čeho si přeje. Na to odvětil sv. Efrém: Několik cihel a trochu malty, abych zazdil okno, z něhož tak nestoudně vyhlídáš. I pravila k němu: Pojď jen dále, celý dům ti stojí k službám. Sv. Efrém vstoupil, a když seznal, jaké chová v srdci neslušné záměry, pravil: »Pojďme na náměstí, a tam budeme hřešiti.« Slov těch se ulekla a pravila: »Toť by byla věčná hanba, cos neslušného konati před lidmi.« Nuže, pravil sv. Efrém, lidí se stydíš a Boha nikoliv, jenž všecko vidí, co v skrýších a tajně konáme?« Více neřekl; to však stačilo k obrácení hříšnice. Zanechala dosavadního života, hořké slzy prolévala, činila pokání, majíc Boha neustále na paměti, vstoupila do kláštera a tam svatě žila. Kdyby každý toho byl pamětliv, že ho Bůh vidí, jak by se menšily hříchy a množily ctnosti!

A jako vidí Bůh všecko, co činí hříšník, tak také ví předobře, co konají dobrého duše ctnostné a nábožné. O tom poslyšte:

II.

»Na všelikém místě jsou oči Hospodinovy, vidí dobré i zlé.« Přísl. 15, 3. Útěchyplná to slova srdcím zbožným, ale i pobídkou, aby v dobrém setrvali, Bohu věrně sloužili, kříže trpělivě snášeli; vždyť ten, jenž dobré vidí, také je odmění.

Sv. Martin daroval na cestě polovici pláště ubohému žebráku. Nenapadlo mu ani, že tento skutek milosrdenství někdo vidí, a že ho snad za to bude chváliti. Když se mu ale v noci Sám Spasitel zjevil, tu poznal sv. Martin, kdo na něho patřil, kdo ho viděl, a přesvědčil se, jak milá byla Bohu samému tato udělená almužna. Toť byla nejvyšší rozkoš, nejčistší radost, nejhojnější odměna zbožnému srdci sv. Martina. A jako viděl nebes Pán sv. Martina, když odíval nahého, tak vidí tebe, milí bratře a sestro křesťanská, kdykoliv peníz neb skývu chleba neb jiný dárek dáváš chudým stydlivým, a nebo kdykoliv k úlevě jejich bídy přispíváš ve spolku dobročinném. Věz, že to vidí vševědoucí Bůh, jenž za kus chleba i nebe tobě podává »Dej chleba, a obdržíš nebe,« píše sv. Jan Zlatoústý.

Je-li otec rodiny doma, všecky dítky se slušně a tiše chovají, bdí-li oko učitelovo nad žáky, konají všickni svou povinnost, oko hospodářovo pobádá čeleď ku práci, a spatří-li vojsko svého panovníka ve válce, bojuje chrabře a neohroženě.

Římský dějepisec Tacitus vypravuje (de rebus gestis), že císař Titus válčil se Skythy. Když měl bitvu počíti, vystoupil na vrch, aby viděl, kterak si vojsko jeho bude počínati. Skythové bojovali udatně, a zdálo se, že již zvítězí: neboť římské vojsko počalo ochabovati. V tom spatřili však Římané na výšině svého císaře Tita. A tu vzkřikli: Titus na nás hledí. A hle, přítomnost císařova tak je rozpálila, že byli novou srdnatostí nadšeni. I vybízeli se vespolek k boji slovem: Titus nás vidí. Slovy těmi povzbuzeni bojovali rekovně, takže stkvělého vítězství dobyli. Jestliže slova: Titus nás vidí, tak mocně působila na vojsko římské, kteraké moci musí míti u křesťanů slovo: »Bůh tě vidí!«

Slov těchto buď pamětliva duše křesťanská v těžkém boji proti hříchu a ďáblu, a dosáhneš jistého vítězství. Slova ta tě povzbudí ke zbožné a důvěrné modlitbě, slova ta tě potěší v kříži a soužení. Praví sv. Jan Zlatoústý: Hledíme-li na Boha očima duševníma, a pomníme-li, že Bůh všecko vidí, bude se nám zdáti všecko lehké a přetrpíme všecko v trpělivosti.

Sv. Štěpán viděl nebesa otevřena a Syna Božího sedícího na pravici Boží. Jakmile sv. jáhen spatřil Pána Ježíše, jenž na jeho muka hleděl, ihned se mu zdála hromada kamení sladkou býti. Tak se domníváš, ubohý sirotečku, opuštěná vdovo, týraná manželko, že žádný o tvém bolu neví a o tvém utrpení? Ó mýlíš se velice. Ten, jenž viděl muky sv. Štěpána, vidí i vaše strasti, vaše soužení. Na to pamatujíce, budete je všickni snášeti odevzdaně.

Sv. Antonín, poustevník, byl jednou od ďáblů pokoušen, posléze až do krve od nich zmrskán; avšak zůstal stálým, věren Bohu svému.

Po boji tom uzřel Pána Ježíše. I zvolal světec: Ó, sladký Ježíši, kdež jsi byl, když mne ďáblové tak trýznili? A hle, co odpověděl Kristus Pán? Zde jsem byl a přihlížel jsem ke tvému boji. — Slyšíš, duše zkormoucená, kterak při tobě jest Pán a na tebe patří, kdykoliv jsi v kříži a strasti. Stojí při tobě Pán a Bůh

tvůj, a hledí, kterak si počínáš, zda běduješ, aneb utrpení ke svému spasení snášíš. Vědomí to ať tě sílí jako sv. mučenníky, ať tě vede se sv. vyznavači k životu bohumilému, nechať tě, jako sv. panny, povzbuzuje k zachování čistoty panenské; vždyť ten, jenž ctnost tvou vidí, také ji odmění v nebesích korunou nehynoucí.

* * *

Poznali jsme, nejmilejší! že Bůh jest světlo, které svítí i v temnosti, že se nedá ukrýti pod kbelec; slyšeli jsme, že oči Hospodinovy se nedají zastříti.

I doufám pevně, že ti, kdož dosud hříchu sloužili, se ho ode dneška budou všemožně varovati. Budeš-li však, křesťane milý, lákán ke hříchu, jdi a hřeš; ale — na místě takovém, kde tě Bůh nevidí, jak praví sv. Augustin. Kde jest ale místo takové? Nikde! To uvaž, a dojista tě nebude ani zlá myšlénka lákati. Budeme-li denně sobě připomínati slovo: Bůh tě vidí, bude dojista život náš zbožný po příkladu sv. Martina, jenž tolikerými ctnostmi se stkvěl, utrpení odevzdaně snášel, až i na loži smrtelném proti pokušiteli bojoval slovy: odstup, krvelačný netvore! a za to vešel ve stan nebeský, a na zemi i od nás dnes jest oslavován. I my dnes o slavnosti svatomartinské vzývejme jeho: Přimlouvej se za nás, sv. Martine, abychom v životě tebe následovali, a jednou v nebi s tebou se radovali.

Ty ale, milý bratře křesťanský, pamatuj vždy tato slova:

Boj se Boha,
styď se lidí,
nehřeš nikdy,
Bůh tě vidí.

Josef Baar, děkan v Putimi.

Poutní kázaní o svátku sv. Mikoláše.

Sv. Mikoláš byl milovníkem svých bližních.

»Pamatujte na skutky otců našich, kteréž činili za časů svých, a dojdete slávy veliké a jména věčného.«
I. Mach. 2. 51.

Během celého Božího roku každodenně slaví Církev sv. památku některého svatého aneb některé světice Boží. V čem záleží toto slavení svátků svatých? V tom, moji milí, že Církev sv. vzpomíná nejprve jejich pozemského života, pravíc k nám asi takto: »Oni — svatí — byli také lidé, na zemi přebývali v těle lidském, práce a povinnosti svého stavu konali, jim bylo též podstoupiti boje těžké často, aby v pravé víře, naději a lásce Kristově až do konce setrvali, vizte jejich ctnostný život, jejich skutky dobré;

svatí, žijíce na zemi, byli věrní služebníci Boží, a touto službou život věčný si zasloužili.« Tak a podobně upozorňuje nás Církev na jejich pozemské putování; a stavíc nám jejich pozemský život před oči, vybízí nás k jejich následování a ujišťuje nás, že tím způsobem i my »dojdeme slávy veliké a jména věčného«. I. Machabej.

A tak dnes, moji milí, koná opět Církev sv. památku světce, jehož jméno jest známo po celém křesťanském světě. Kdo by neznal, kdo by nebyl slyšel o sv. Mikoláši? To jméno, zvláště našim dítkám tak mile lahodící, rozléhá se v krajinách teplých i studených, to jméno známo třídě lidí chudých i bohatých, to jméno známo jest i jinověrcům, vždyť na jeho svátek těší se velcí i malí.

A pod ochranou tohoto světce, jehož úcta jest všeobecná ve světě křesťanském, stojí, moji milí, zdejší zbožná osada suchdolská od těch dob, kdy osada křesťanská zde byla založena. Jest tomu již přes 600 roků, vždyť osada suchdolská jest jedna z nejstarších v jižních Čechách. Vaši zbožní předkové zvolili sobě sv. biskupa za svého zvláštního prostředníka, důvěrníka u Boha, k němu ve svých potřebách duchovních i tělesných se důvěrně utíkali. A sv. biskup, jako rád za svého pozemského života svým bližním pomáhal, tak zajisté činí i dnes v nebi, jest vaším prostředníkem, pomocníkem u Boha, kdykoli k němu s důvěrou voláte. — Maje dnes promluviti k úctě sv. biskupa a k našemu duchovnímu vzdělání, chci ukázati, že sv. Mikoláš byl *milovníkem* svých spolubližních. On lidi, své bližní, miloval dle řádu Božího, neboť se staral o jejich blaho duševní i tělesné. A o tom, že sv. Mikoláš byl milovník svých bližních, poslyšte mne, mluvícího ve jménu Páně dále.

Pojednání.

Kdo jest můj bližní? Čili co znamená slovo bližní?

Vyřknu li slovo »bližní«, tak vždy rozumím nějakého člověka, ať bohatého aneb chudého, učeného aneb prostého, zdravého aneb nemocného, který má tělo smrtelné, duši nesmrtelnou, kterého Ježíš Kristus Svou smrtí na kříži vykoupil, který po dokonání života pozemského má dojíti spasení věčného. Kolik lidí na světě, tolik, milý křesťane, máš bližních.

A Spasitel náš poroučí přísně, abys svého bližního měl rád či jej miloval. On sám pravil, že jsou největší, nejdůležitější přikázaní jen dvě; první to přikázaní ti poroučí, milý křesťane, »abys miloval Pána, Boha svého« a druhé »abys miloval bližního svého«, Mat. 22, 37—39. Kdo tato dvě přikázaní zachovává aneb plní, dojde jistě spasení.

Když nyní víme, kdo jest můj bližní, jejž mám milovati, nastává otázka, jak se mám chovati, co mám činiti, aby se mohlo říci o mně a o tobě, milý křesťane, že milujeme bližního tak, jak to Bůh poroučí? Bližnímu všecko dobré přáti a činiti, znamená, jej milovati. Sám Spasitel náš to vyložil na příkladu o Samaritánu

milosrdném. (Vypravuj... Luk. 10, 23—36.) Kdo tedy miluje bližního, ten snaží se prospěti jemu v ohledu časném, pozemském, tělesném; opravdový milovník bližního hledí jako ten milosrdný Samaritán vezdejším potřebám v bídě, strasti svého bližního býti nápomocen; a Ježíš Kristus přislíbil odměnu v nebi dáti každému, kdo bližnímu svému v ohledu tělesném dobré činil. V den posledního soudu řekne spravedlivým: »Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte království, vám připraveným od ustanovení světa. Neb jsem lačněl, a dali jste mi píti, hostem jsem byl, a přijali jste mne, nahý jsem byl, a přioděli jste mne; nemocen jsem byl a navštívili jste mne, v žaláři jsem byl, a přišli jste ke mně. Tehdy odpovědí jemu spravedliví, řkouce: Pane, kdy jsme Tě viděli lačného, a nakrmili jsme Tebe? Žíznivého, a dali jsme Ti nápoje? Kdy pak jsme Tě viděli hosta, a přijali jsme Tebe? Aneb nahého, a přioděli jsme Tebe? Aneb kdy jsme Tě viděli nemocného neb v žaláři, a přišli jsme k Tobě? A odpovídaje, dí jim: Amen pravím vám, pokud jste to učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste to učinili.« Mat. 25, 34—40.

Bližnímu dobré věci pozemské přáti a k dosažení jich pomáhati, jest bližního milovati.

Avšak člověk má nejen tělo, ale i duši nesmrtelnou, člověk stvořen jest nejen pro tento svět, pro tento život, ale pro život budoucí. Nejste, moji milí, stvořeni, abyste jen na věci vezdejší myslili, o pomíjející jen se starali, ale stvořeni jste pro nebe, o to abyste se nejvíce starali, o spasení duše své, čili abyste hledali nejprve království Boží a spravedlnost jeho.

Nejpotřebnější věc k spasení jest ale ta, aby člověk snažil se poznati dobře učení Ježíše Krista, pravdy svaté víry, a aby dle přikázaní Božích v životě svém vždy jednal.

To vysvítá ze slov samého Krista; pravil On před Svým utrpením k apoštolům, budoucím hlasatelům Jeho svatého učení (evangelia) takto: »Tentoť jest život věčný, aby lidé poznali Tebe (Boha), a kterého jsi poslal, Ježíše Krista.« Jan 17. Proto jsme stvořeni, abychom poznali Boha, Jeho Syna Ježíše Krista, Ducha Svatého a svaté pravdy našeho náboženství. Toť jest to učení každému člověku nejpotřebnější a nejužitečnější. Proto Spasitel náš Sám sv. evangelium po 3 roky hlásal, proto úřad učitelský na sv. apoštoly a jich nástupce vložil slovy: »Jdouce do celého světa, učte všecky národy, učte je zachovávati všecko, co jsem koli přikázal vám.« Proto Církev sv. i k pohanským národům vysílá kněze, kazatele, aby i pohané poznali pravého Boha, v Něho uvěřili a spaseni byli.

Kdo tedy bližnímu o Bohu vypráví, učení Kristovo mu zvěstuje, ten bližního miluje, neboť stará se o jeho duši.

Tedy o duši i o tělo bližního, o potřeby pozemské i o věci nebeské bližního starati jest se tomu, kdo milovníkem jest svých bližních.

A, moji milí, takovou lásku k bližnímu měl sv. Mikoláš, on staral se o své bližní, pečoval o jejich duše nesmrtelné, i o jejich potřeby pozemské.

Tážete se, kterak se staral o duše svých bližních? Moji milí, vždyť dobře víte, že byl sv. Mikoláš knězem. biskupem Kristovým; a proto jako takový procházel vesnice, městečka své diecése, nedbaje únavy, námahy, horka a zimy. Všude, kam zavítal, pravdy nebeské hlásal dítkám i dospělým, tak aby všichni, již jemu od Boha svěřeni byli, poznali sv. evangelium, poznali i přikázaní Boží, a k životu opravdu křesťanskému jako k sladkému jhu Kristovu přivedeni byli.

Sv. biskup Mikoláš může dle příkladu apoštola sv. Pavla zvolati takto: »Pro spasení svých bližních byl jsem v pracech přemnohých, v nebezpečenstvích častokrát na poušti, na moři, v městě.« II. Kor. 11.

On v této péči o duše nesmrtelné svých svěřenců neustal ani tenkráte, když jemu vladař pohanský to zakazoval a uvězněním hrozil. Jako apoštol Petr židům zapovídajícím jemu a ostatním apoštolům kázati učení Kristovo odpověděl: »Více sluší poslouchati Boha, než lidí,« tak odpovídal i sv. biskup Mikoláš vladaři pohanskému. — Moji milí, Církev Boží, která již 1900 let trvá, neměla pokoje žádného. Věřící i jejich biskupové byli pronásledováni, jak to byl Její zakladatel předpověděl.

V těch dobách sv. Mikoláše v třetím století srotili se proti Církvi Boží židé i pohané, císařové, králové i jich vladařove vymýšlejíce na křesťany tresty a muky takové, že usedá lítostí srdce lidské, když o tom jen čítá, a že člověk bezděky připadá na myšlénku, že není možná, aby srdce lidské bylo tak ukrutné, leč by ďáblem bylo ovládáno.

Víme, že žalářovali biskupy, kněze, křesťany, že je z vlasti vypovídali, že je mučili, víme, že některým úd po údu uřezávali, jiné za živa z kůže dřeli, jiným hřeby za nehty zatloukali, jiné kolem lámali, jiného do vroucího oleje vrhali, jiným rozpuštěné olovo do úst lili, a aby útrapy tyto křesťanským trpitelkám zvětšili, přinutili katané nezřídka matky, aby hleděly na mučennictví synů svých, a dítky na muka hrozná, jimiž trápeni byli rodiče jejich.

Tak, moji milí, podobně vedlo se sv. biskupovi, patronu zdejší osady a chrámu Páně. I on byl za císaře Diokleciana od svých oveček urván, mučen, do vězení uvržen, a tam dlouho žalářován, protože byl věrný ve své službě, že miloval své bližní, že se o jejich spasení staral.

Sv. biskup Mikoláš jako milovník svých bližních, staral se i o pozemské blaho svých bližních. Mnoho zajisté se staral, mnoho skutků tělesného milosrdenství prokazoval sv. biskup svým ovečkám, které nejsou všecky zapsány v knize jeho života pozemského. »Ale tento (skutek) jest zapsán, abyste věřili«, Jan 20, a jest to následující: V Pataře, rodném městě sv. biskupa, žil otec se svými třemi dcerami; chudoba, nedostatek svíral tak tuto rodinu, že otec ve svém soužení i čest svých dcer zaprodati si umínil, nevida odnikud pomoci. Ó ubohý otče! politování hodný jest tvůj stav, zvlášť v dobách tehdejších, kdy chudoba byla i potupou, neb zámožný pohan štítil se chudého člověka, on jím i pohrdal, neznaje

lásky k bližním; teprv Kristus Pán chudobu od příhany očistil, chudého povznesl tím, že Sám v chudobě se narodil, chudou matku, chudého pěstouna za Své rodiče zvolil, chudým království Své zaslíbil.

Kdo pomůže, kdo ochrání ubohou rodinu v Pataře, kdo od nedostatku jejího odpomůže?

V knize nebeské, kde napsány jsou všecky skutky každého člověka, tam stojí též o sv. Mikoláši poznamenáno, že on té rodině pomohl, »že po třikráte v době večerní otce i jeho dcery obdaroval, jim ze svých statků hojně nadělil a tak je od záhuby časné i věčné zachránil.« Na soudu Božím vyjeveno bude, jak sv. biskup jak o časné tak i věčné blaho svých bližních se staral.

Proto rád to věřím, co stojí psáno v životopisu sv. biskupa, že totiž v hodině jeho smrti andělé Boží přišli si pro jeho duši, že ji podobně jako duši chudého Lazara do nebe — do lůna Abrahamova odnesli; a tam dosáhl sv. Mikoláš slávy veliké a jména věčného.

Moji milí! Pamatujte na skutky otců našich, kteréž činili za časů svých, a dojdete slávy veliké, a jména věčného, I. Machabej., tak jsem započal řeč svou; pamatujte na skutky sv. biskupa Mikoláše, svého patrona. Milujte dle jeho příkladu své bližní, hleďte prospěti jejich tělu i duši, jejich blahu pozemskému i jejich blahu věčnému, pak se i vám dostane po smrti slávy veliké a jména věčného. Amen. *František Brožka,* farář v Majdalenč.

Řeč při oddavkách.

Velevážený pane ženichu a velectěná slečno nevěsto!

Veledůležitý a povážení hodný jest to krok, jejž v přítomném okamžení učiniti zamýšlíte; *důležitý*, jelikož krok ten rozhodne nad vaším časným a snad i věčným blahem, *povážení pak hodný*, jelikož krokem tím nemalé a nesnadné povinnosti z lásky k Pánu Bohu a drahé vlasti na se vzíti odhodláni býti musíte.

Nechtějtež však se děsiti kroku tohoto, kterýmž do stavu manželského vstoupíte; učiňte ho jen směle ve jménu Páně, důvěřujíce se pevně v prozřetelnost Jeho, která nad tím sloučením různého pohlaví k zachování lidského pokolení otcovsky bdí, a pak za Jeho pomoci krok ten bude požehnaný, vedoucí vás jak k časnému tak i věčnému blahobytu.

By pak požehnání toto netoliko ke kroku prvnímu, ale ke všem ostatním, cožkoliv jich učiníte na té nové dráze životní, ba i k tomu nejposlednějšímu ze stavu toho vám se v plné míře dostalo, byste nikdy z mysli nepouštěli těch několik upřímných a srdečných slov, ježto vám já, jako váš duchovní otec, pastýř a přítel nyní na srdce vložím.

Nuže, rozmilí snoubenci, má-li sňatek váš býti šťastný, blažený, bohumilý a příkladný, má-li na něm patrně spočívati Boží požehnání, tedy se snažte, byste ode dneška pospolu kráčeli jednou a toutéž cestou, jevíce při všem *jednu mysl, jedno srdce, jednu vůli, jednu snahu;* dbejte o to, byste obapolnou láskou a přívětivou povolností sobě vezdejší radosti množili, vzájemnou důvěrou a nezištnou obětavostí pak strasti a nevyhnutelné rozmanité starosti, kteréž by snad v tomto slzavém údolí se k vám přidružiti měly, oslazovali a lehčili, pečujte o to, byste z chrámu domácnosti své zapudili všelikou nedůvěru a žárlivost; ano přičiňte se, byste dle výroku sv. Pavla »jeden druhého břemena ochotně a milerádi nesli«, byste jeden druhého ochranným andělem, jeden druhého útěchou, radostí a pomocí se stali.

K tomu cíli, rozmilí snoubencové, připomínejte si každodenně, že *láska,* tento něžný a spanilý kvítek vyrostlý v srdcích vašich, vás spojila a kterou bedlivě pěstovati musíte, aby se více a více podobala té lásce, o níž sv. Jan Zlatoústý dí: »Láska zlatými křídly kryje vady lidské,« ano té lásce, která dle slov svatého Pavla »trpělivá, dobrotivá jest, která nečiní zlé, nenadýmá se, která nemyslí zlého, všecko snáší, všemu věří, všeho se naděje, všecko trpělivě čeká.«

Když pak nastanou vám trpké a trudné doby, když břemena starostí vás tížiti budou, když i neštěstí vás potká nebo vady a poklesky jednoho nebo druhého jákousi rozhořčenost mysli vyvodí, tu jen naslouchejte pilně, *láska* ta vám srozumitelně pošepce: »Milujte se jako jste se milovali prve« a pak všeliká hořkost promění se v sladkost, všeliký zármutek v radost, všeliké břímě v lehké jho.

Podobně nikdy z mysli nespouštějte, že jste v tomto posvátném okamžení před obličejem Páně a u přítomnosti vážených svědků sobě přísahali *věrnost manželskou,* tu věrnost, kteráž tomu, kdož ji zachovává, svědectví dává o velikém umění, sebe samého zapírání, tu věrnost, která manželům v jejich tiché domácnosti pojišťuje svatý mír a pokoj utěšený, tu věrnost, která na uzdě drží každý výbuch tělesnosti a pevné hráze staví nespokojenosti. Mělo-li by pak jakési nedůvodné podezření vás znepokojovati, nebo červ nedůvěry blaho vaše podrývati, nebo buď pochlebenství, nebo závist nebo jazyk utrhačný vás k žárlivosti podněcovati, nebo ustydlá náklonnost vás k vyhledávání hříšné náhrady zaváděti, ó tu jen rychle v mysli své zalétněte na toto posvátné místo, kdežto ruku v ruce slibovali jste si věrnost, a mimovolně vám napadne pravda našeho svatého náboženství, že »kdo setrvá až do konce, bude spasen«. a že »křivopřísežník neujde trestu velkému«, a pak buďte jisti, že upomínka ta na cestu pravou kročejů vašich uvede, kročejů, ježto snad již jste namířené měli na bezcestí záhubné.

Pročež doporučuji vám, rozmilí snoubencové, k doplnění vašeho manželského štěstí a blaha *pobožnost.*

Pobožnost jest to, která domácí příbytek mění v utěšený chrám Páně; pobožnost jest to, která přinucuje Krista Ježíše sestoupiti s nebe i do té nejbídnější chýše, poněvadž to Sám přislíbil řka: »Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem uprostřed nich«; pobožnost jest to, která maří všeliké úklady a útoky zlého ducha a vítězství poskytuje v pokušení dle výroku Spasitelova: »Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení«; pobožnost jest to, která přivolává anděly, aby oběť vroucí modlitby ranní a večerní předkládali před trůn Boží; pobožnost jest to, která otvírá štědrou ruku Otce nebeského a přináší s hůry požehnání, neboť na ní naplňuje se, co praví Pán: »Proste a bude vám dáno.«

K této pobožnosti připojte pak ještě, rozmilí snoubencové, *bázeň Boží*, která všudy Pána Boha před očima má, a pro bázeň a nelibost upadnouti u Boha, všeho zlého se střeží, dále připojte k ní *odevzdanost do vůle Boží*, která jen to, co chce, jak chce a kdy chce Bůh, činí, trpí, snáší; připojte k ní i *mírnost a snášelivost*, kteráž vady a poklesky jiných beze vší hořkosti snáší, ukrývá, vymlouvá a konečně připojte k ní ještě *pokoru*, která v tiché domácnosti blaho své a jiných vyhledává, hluku světského a marné chlouby se střeží.

Ano, bude-li, rozmilí snoubencové, domácnost vaše uspořádána tak, jak jsem tuto byl nastínil, pak nejen že naplněn bude svazek váš manželský požehnáním, nýbrž až jednou ruka bledé smrti rozváže zase tentýž svazek, tu uvije vám váš anděl strážný z oněch ctností, mohu říci z oněch kvítků nebeských kytičku, která, ač ji s sebou vezmete do chladného hrobu, přece neuvadne, ale i tam ještě kvésti a vás těšiti bude.

Nuže, velectěný pane ženichu a velectěná slečno nevěsto, to jest těch několik slov, která vám na srdce vložiti jsem si umínil; nepohrdejte jimi, jsou to slova plynoucí ze srdce upřímného a přátelského, uvažujte je často, byste zachovávajíce je, blahořečili tomuto okamžení, kdy dle mého kněžského úřadu ruce vaše spojím a požehnání sňatku vašemu udělím.

Nemohu však přistoupiti k tomuto kroku církevnímu, aniž bych vás dříve snažně nepožádal, abyste mne, svého někdejšího učitele a upřímného přítele, jakož i má všecka otcovská napomenutí udělená vám jak tehdáž v útlém věku vašem tak i dnes jako křesťanským manželům v blahé podrželi památce, kdežto zase i já na vás povždy v modlitbách svých pamětliv býti slibuji.

A nyní pokleknouce přijmete s nábožným a důvěrným srdcem svátost stavu manželského. † *Jan Götschner.*

Řeč při svěcení soch

Srdce Pána Ježíše a Panny Marie.

»Božské Srdce Pána Ježíše a nejčistší Srdce Panny Marie, orodujte za nás.«

Zvláštní a řídká slavnost svolala nás, N., dnešního odpoledne do našeho chrámu Páně. Náš chrám Páně okrášlen jest novými sochami božského Srdce Pána Ježíše a nejčistšího Srdce Panny Marie, nyní již k veřejnému uctění posvěcenými dp. farářem. Známá dobroditelka, která již mnoho jiných krásných věcí pro náš chrám Páně darovala, darovala i tyto dvě překrásné sochy. Doufám, že mluvím ze srdce vám všem a že vy, zde přítomní N., se mnou souhlasiti budete, když s tohoto posvátného místa naší dobroditelce ve jménu všech nás poděkuji. Zaplať Pán Bůh! Bůh budiž vám, šlechetná paní, zde i jedenkráte tam na věčnosti milostivým odplatitelem.

Tyto sochy však, N., mají býti nejen okrasou našeho chrámu Páně, ale také nám pramenem milosti a užitku duchovního. A k čemu má nás pohled na tyto sochy povzbuzovati?

Pohleďme nejprve na božské Srdce Pána Ježíše. Čemu nás učí? Vidíme srdce zbodené, zkrvácené, ovinuté korunou trnovou, ze srdce vychází plamen a vyrůstá z něho kříž. Na toto srdce Své Kristus Pán rukou ukazuje. Co vše to znamená? Kristus Pán ukazuje na srdce své, jakoby volal: »Zde viz to srdce, které tě, člověče, tolik milovalo a tolik obětí pro tebe přineslo.« Jak se Mu, člověče, odplácíš? Nevděkem a neláskou splácíš Mu. A ten nevděk a tu nelásku nám krásně znázorňuje trnová koruna opletená kolem Srdce Ježíšova. Trní a bodláčí sklízí Kristus Pán za lásku Svou. Či nejsou pravdiva slova má? Nevidíme často důkaz toho, neslyšíme často doklad slov mých? Jak tu mnohý týmiž ústy, kterými se modlí, proti Bohu reptá a týmž jazykem, na který přijímá tělo Ježíše Krista v nejsvětější Svátosti oltářní, se rouhá, Ježíše tupí, proti náboženství Jeho a Církvi brojí a mluví, tupí sluhy Církve a posvátné obřady. Zda to není trní, které Ježíš Kristus sklízí za nesmírnou lásku Svou?

Ze srdce Ježíšova vychází plamen a vyrůstá kříž. Plamen vroucí lásky srdce Ježíšova k nám — a tu lásku nejlépe nám dokázal křížem. Ano, N., kříž jest tím nejlepším důkazem, jak nás Ježíš miloval a miluje. Ne zlatem, ne stříbrem, nýbrž nejsvětější krví Ježíše Krista na kříži prolitou vykoupeni jsme. Proto nechtějme býti nevděčnými k tomu dobrodinci svému největšímu. Vyhosťme ze srdce svého veškeren hněv, nenávist, závist, zlomyslnost — zkrátka vyhosťme ze srdce svého ďábla a přijměme do srdce svého Ježíše, Jehož Srdce plamenem lásky pro nás hoří, plesá a raduje se, jen když aspoň trochu dobré vůle u nás spatří.

Popatřme dále na druhou sochu naši a vizme, čemu nás nejsladší Srdce Panny Marie učí.

Obyčejně se vyobrazuje Srdce Panny Marie takto: Kolem něho se vine věnec bílých růží, jest mečem probodeno a ohnivé plaménky vycházejí z něho. »Všechna jsi krásná, přítelkyně má, a poskvrny není na Tobě« — tomu učí nás ten věnec bílých růží. Bez poskvrny hříchu počata byla Maria, bez hříchu osobního žila, po celý život neposkvrnila se hříchem; jest nádobou vyvolenou, všecka krásna a skutečně poskvrny není na ní. A jako ze srdce Ježíšova ten plamen vroucí lásky k nám šlehal — tak i ze srdce Panny Marie šlehá plamen vroucí lásky k Bohu a k bližnímu. Plno lásky k Bohu a bližnímu bylo srdce Panny Marie a dosud plno jest lásky k nám, dosud jest naším útočištěm, naším uzdravením, naší branou, dosud jest nám pramenem nevyčerpatelným všech milostí.

Láskou tedy plá srdce Panny Marie k nám. Jak my jí tu lásku splatíme? Splácejme zase láskou. Čistá láska k Bohu a bližnímu nechať řídí kroky naše, řeči naše i skutky, tak jak řídila láska k Bohu a bližnímu kroky, řeči a skutky Panny Marie — a tím nejlépe dokážeme vděčnost nejčistšímu srdci Panny Marie, tím nejlépe jejímu nejlaskavějšímu srdci se doporučíme.

Srdce blahoslavené Panny Marie jest mečem probodeno. Význam meče toho, N, známe všichni. Ačkoli dcerou Boha Otce, matkou Boha Syna a nevěstou Ducha Sv, ačkoli požehnána mezi ženami, přece trpěla a trpěla tolik, že právem se nazývá matkou nejbolestnější a královnou mučenníků.

Známe ty její bolesti. Bolest veliká pro ni byla, když do chléva bídného utéci se musila, aby tam Syna Božího porodila. Bolest veliká pro ni byla, když do Egypta utíkati musila před ukrutným Herodesem, když Syna svého ztratila v Jerusalémě a tři dny marně hledala. Bolest nesmírná zajisté pronikla duši její, když pod křížem Syna svého stála, Jeho nesmírná muka viděla, slyšela to rouhání a spílání a nikterak miláčku svému pomoci nemohla.

Čemu učí nás, N., pohled na srdce Panny Marie? Panna Maria volá tu k nám: Buďte trpělivi, snášejte všechny kříže, útrapy, protivenství, zármutky života tohoto s takovou odevzdaností do vůle Boží, jak já jsem snášela. A hle, já odměněna byla za trpělivost svou! Tak i vám se odměny dostane.

N. tyto dvě krásné sochy posvěcené odevzdávám vám. Odevzdávám vám božské srdce Spasitele našeho Ježíše Krista a přečisté srdce Matky naší nebeské Marie Panny. Sem spěchejte rádi, zde, na tomto posvátném místě rádi ta dvě božská srdce uctívejte, sem srdce svá čistá, plná zbožnosti a lásky přinášejte, zde srdce svá těmto božským srdcím obětujte, zde se modlívejte, zde Spasitele svého a Marii Pannu za pomoc, přispění a ochranu proste a ujištěni buďte, že požehnání Boží splyne na vás, splyne na vaše rodiny, na vaše domy, žehnati vám bude Syn Boží a božská Máti Jeho nyní v životě vašem a jedenkráte doprovodí vás ku šťastné věčnosti. Amen. *Frant. Čech,* kooperátor v Šaraticích (Morava).

Slovo
před zahájením hospodářské schůze.

»Není dobré býti člověku samotnému.«
I. Mojž. 2, 18.

Tak pravil, tak ustanovil Hospodin hned na počátku. Pravdu těch slov každodenně sami na sobě zkoušíme. Či jest kdo, jenž by sám sobě dostačil, jemuž by nebylo třeba odjinud ochrany, rady, výstrahy, ponaučení a pomoci? Jděmež širošírým světem a pátrejme zrakem pozorným i sebe bystřejším po člověku takovém a přesvědčíme se, že i nejmocnější, nejučenější a nejstatečnější lidé nemohou se vždy obejíti bez pomoci jiných. Jsou doby, kdy nám třeba cizího srdce, cizího slova, cizí paže. Jako pak neprospěšno jednotlivci, stojí-li na světě sám, tak jest to i neužitečno, ba škodlivo osadám, větším skupením lidstva. I jim nejednou jest potřebí ochrany, rady a prostřednictví, jakož i spolupůsobení jiných společností a osob, aby se blaho jejich množilo, šířilo a utvrdilo.

Rolníci byli kdysi jako vojáci bez důstojníků, bez vůdců. Vůdcovství nad nimi přejaly po naší milé vlasti tak četné hospodářské spolky. Snaha jejich nese se k cíli všeobecně prospěšnému a krásnému. Občasné schůze hospodářské po obcích venkovských, uspořádané obětavostí a nezištností, duchem národním proniknutých členů hospodářských společností, mají účelem pěstovati bratrskou lásku, svornost, vzájemnost a pokrok; povzbuzovati rolnictvo, jak má samo sobě pomáhati, jak zúrodňovati půdu svých praotců; podávati návod k lepšímu, racionelnějšímu těžení s hřivnou svěřenou. Bohaté vědomosti jedněch mají prospěti druhým. Za těmito příčinami i tito slovutní, velectění pánové, tito sprostředkovatelé lepšího poznání mezi lidem návštěvou svou poctili i památné N. K lesku dnešní schůze přispívá přítomnost pána, jenž jest zástupcem vašeho blaha na sněmu zemském.

Já vás, pánové, jménem občanstva všech osad způsobem co nejsrdečnějším vítám a pozdravuji, a přeji, abyste nalezli smysl a porozumění pro své poučné slovo.

Poněvadž ale — a na to sebe pokročilejší a uvědomělejší rolník nemá a nesmí zapomenouti — bez Božího požehnání marné všecko namáhání, poněvadž od Boha všemohoucího přichází všeliký zdar, proto povýšuji hlasu svého a volám: Adjutorium nostrum in nomine Domini. Pomoc naše ve jménu Páně.

Mart. Sedlák.

LISTY KATECHETICKÉ.

Promluva ke školní mládeži

na počátku školního roku.

Milé dítky!

Ze života sv. Jana, miláčka Páně, se vypravuje, že se po namáhavé apoštolské práci občas oddával klidnému odpočinku, a že se v čas oddechu nevyhýbal ani slušnému žertu, nevinnému veselí. Jednou prý mu kdosi vytýkal, že se nesluší, aby apoštol Páně žertoval. Tu odpověděl sv. Jan: »Nemá-li luk pozbýti pružnosti, nesmí býti stále spjat tetivou.« — Těmito slovy chtěl říci: Jako luk neustále tetivou spjatý ztrácí pružnost a stává se neschopným k střelbě, tak duch lidský, je-li stálou a namáhavou prací neustále zaměstnán, otupuje a pozbývá čilosti. Luk třeba po střelbě uvolniti a duchu nutno po práci popřáti odpočinku.

I my, milé dítky, měli jsme o prázdninách odpočinek po námahách minulého školního roku. Nyní pak jsme se opět shromáždili v této nám milé budově, bychom se znovu dali do práce.

Písmo sv. vypravuje u sv. Lukáše, že kdo chce stavěti věž, nejdříve sedne a počítá, jak mnoho peněz bude na stavbu potřebovati, zpytuje, zda jeho síly stačí k tak velikému dílu, hledá vydatné pomoci, aby snad započaté dílo nezůstalo jiným k posměchu nedokončeno, aby mu nikdo nemohl škodolibě říci: »Tento člověk počal stavěti a nemohl dokonati.« Luk. 14. 28.

Podobně chceme i my, milé dítky, dnes s pomocí Boží přemýšleti o práci, která nás ve školním roce čeká. Uvažujme: 1. *K čemu přicházíte do školy a* 2. *Kdo vám bude při práci pomáhati.*

K čemu přicházíte do školy? Mnohý z vás procházel se zajisté o prázdninách lesem. Chodě tam, přišel snad na mýtinu, kde uzřel zahrádku. Když pak přistoupil blíže, viděl, že se v té zahrádce pěstují v rovných řadách lesní stromky. Kdybyste se otázaly, milé dítky, lesníka, jak se takové zahrádce říká, řekl by, že *školka.* Ve školce se chrání útlé stromky před zhoubným

vlivem divoké zvěře a přesazují se, když povyrostou, na holé stráně. Protože byly v mládí dobře ošetřovány, prospívají zdárně. Za několik roků vyrostou ve štíhlé stromy, jež vrcholem ční přímo k nebesům, jež do libého stínu svého lákají unaveného chodce, a na vonných ratolestech hostí tisíceré ptáčky nebeské.

Taková lesní školka jest pěkným obrazem školy, do níž vy, milé dítky, choditi máte. I naše škola jest zahrádkou — ovšem daleko vzácnější všech ostatních zahrádek. Neboť nikoliv květiny, nikoliv stromy neživé, ale duše dítka se zde pěstí a ušlechťuje! Zde se připravuje duše, by se stále více Bohu podobala.

Ve škole se učí znáti dítko Boha a mnohým rozmanitým vědomostem užitečným, aby *jako Bůh jest vševědoucí, i ono mnoho vědělo.* Zde se učí rozeznávati dobré od zlého, k dobrému se povzbuzuje a před zlým se varuje, aby, *jako Bůh jest svatý, i ono bylo svatým*; aby nyní i později, až bude přesazeno na pole veřejného života, nejen časný blahobyt, pokud možno, si dovedlo opatřiti, nýbrž neustále vydávalo líbeznou vůni ctností a celým životem směřovalo k nebesům, kde jest naše pravá otčina. — Toť velký úkol váš v nastávajícím školním roce. Připraviti se pro život časný i věčný.

Kdo vám bude při důležité práci této pomocníkem?

Jako vy, milé dítky, tak my, vaši učitelé, jsme sobě dobře vědomi, že *lidská píle a svědomitost* nestačí. Samo Písmo svaté, Duchem Sv. napsaná to kniha, nám připomíná, že *bez Boží pomoci marným by bylo veškeré naše konání.* »Nebude-li Hospodin stavěti domu,« dí žalmista 128. 1., »nadarmo pracují, kteříž stavějí jej.« V Novém pak Zákoně praví Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus: »Beze mne nemůžete ničeho činiti.« Jan 15, 5. Také sv. apoštol Pavel, který daleké cesty apoštolské konal a mnoho práce ke cti a slávě Boží vykonal, nepřipisoval zdárného výsledku svého konání ani své vytrvalosti ani vydatné pomoci svého průvodčího, Apollona jménem, ale výhradně přispění Božímu. Praví: »Já jsem sázel, Apollo zaléval, ale Bůh dal vzrůst. Protož ani ten, kdo sází, jest něco, ani ten, kdo zalévá, ale Bůh, Jenž dává vzrůst.« 5. Cor. 3, 6. 7.

I my všichni *očekáváme především pomoc od Boha.*

Dále vám budou pomáhati vaši učitelé. Símě by nevzrostlo, kdyby ho rolník nezasil v půdu a nezaoral. Perla by zůstala na dně hlubokého moře, kdyby ji potápěč nevynesl na povrch. Drahý kámen by se netřpytil ve šperku, kdyby ho ruka brusičova nevyhladila a klenotníkova do šperku nevložila. — Právě tak by Bohem v srdce vaše vložené schopnosti zůstaly skryty, nepoznány, kdyby jich učitel v potu tváře nevzdělal a nevypěstil. Ani vy samy, ani vaši rodiče bez pomoci učitele potřebného vzdělání by vám nedali.

Konečně máte i vy pomáhati sobě vespolek. Jako onen pán v Písmě sv. nestejně rozděloval hřivny svým služebníkům, tak Bůh nestejně rozdává schopnosti. Někomu jich dá více, jinému méně. Kdo schopnějším jest, nemá pohrdati slabším, nýbrž má mu býti

nápomocen, by i on uložené úkoly náležitě, k svému prospěchu a k radosti rodičů a učitelů mohl vykonati.

Milé dítky! Viděl jsem na jedné škole nápis: »Nechte maličkých přijíti ke mně!« Tato slova jistě znáte. Tak promluvil božský Spasitel ke Svým apoštolům, když nechtěli k Němu, celodenní prací utrmácenému, pustiti dítek, pro požehnání a poučení přicházejících. Jak vhodný to nápis pro budovu školní. Ano, sem do školy zve vás Spasitel, byste sem přicházely a duši svou zde ušlechťovaly jak jeho učením, tak i jinými užitečnými vědomostmi. Učiňte dnes pevné předsevzetí: *Chci pilně choditi do školy a svědomitě konati všechny uložené práce.*

Má vám pomáhati Bůh. Proste Jej tedy o pomoc každodenně, jako k Němu kdysi volal nábožný král David: »Bože, ku pomoci mé vzezři; Pane, k spomožení mému pospěš! Neboť Ty jsi pomocník můj a vysvoboditel můj, Pane neprodlévejž!« Žalm 69, 1, 8.

Budou vám pomáhati učitelé. Buďtež jim za to vděčni! Vděčnost svou pak jim ukazujte uctivým chováním, dětinnou důvěrou, spojenou s ochotným plněním všech jejich rozkazů. Tak usnadníte jim těžkou jejich práci. Nechť nemusí zakoušeti na sobě pravdivost starého pohanského sice, avšak často osvědčeného přísloví: »Koho bohové nenáviděli, vychovatelem učinili!«

A budete-li i vy *láskou upřímnou a ochotnou* mezi sebou spojeni, pak nebude vám počínající školní rok obtížní, nýbrž bude vám i k radosti i k časnému prospěchu. Amen.

František Všetečka.

Promluva při prvním sv. přijímání.

Milé dítky!

Když Pán Ježíš sestoupil do řeky Jordánu, aby byl pokřtěn od sv. Jana, otevřelo se nebe a odtud zazněl hlas Otce nebeského, radostně volajícího: »Tentoť jest Syn můj milý, v němž jsem sobě zalíbil.« Mat. 3. 17.

Právem se radoval Otec nad Synem! Bylť Kristus Pán Beránkem nevinným, »kterýž hříchu neučinil, aniž jest nalezena lesť v ústech jeho.« 1. Petr. 2. 22.

Tuto událost si připomínám, uváděje vás, milé dítky, k této křtitelnici. Zde jest *váš Jordán.*

Na tomto místě volali jste asi před 10 roky toužebně ústy svých kmotrů: »Chci býti pokřtěn, chci býti pokřtěna!« Zde bylo svlaženo vaše témě vodou křestní, která *smyla s duše vaší* skvrnu hříchu Adamova a oděla ji vzácným rouchem nevinnosti, posvěcující milosti Boží. Tehdy zaplesal jistě i nad *vámi*, jat spanilostí vaší duše, nebeský Otec: »Totoť jest mé milé dítko, v němž jsem sobě zalíbil.«

A *proč* vás přivádím sem právě *dnes?* Byste z vděčnosti za milost prvního sv. přijímání, které se vám dnes dostane, Pánu

Bohu slíbili, že chcete čistotu srdce, kterou vám kdysi u této křtitelnice dal, po celý život jako nejvzácnější klenot opatrovati a proto veškerá pokušení ďábelská přemáhati a podle učení trojjediného Boha ve všem jednání svém se říditi. Slib ten pak učiňte odpovídajíce na otázky, které vám kněz při křtu sv. kladl.

Odříkáte se satanáše? I vší pýchy jeho? I všech skutků jeho? } Odříkáme.

Věříte v Boha Otce...? Věříte v Jesu Krista...? Věříte v Ducha Sv....? } Věříme.

Chcete ve sv. křesťansko-katolické víře žíti a zemříti?

Chceme.

Vypisujíc křest Pána Ježíše, praví Písmo sv. dále, že se také tehdy ukázal viditelně ve způsobě holubice Duch Sv. Sestoupil na Syna Božího jistě na znamení, že Kristus Pán jest »pln milosti«. Jan 1. 14. — Budete li, milé dítky, věrně ostříhati slib, který jste právě nyní před shromážděním věřících slavně učinily, bude vás Duch sv. stále provázeti svojí pomocí, byste po celý život v dobrém setrvaly a posvěcující milost zachovaly. Pak bude moci nebeský Otec v každé době o vás s radostí zvolati: »Toto jest mé milé dítko, v němž jsem sobě zalíbil.«

Před sv. přijímáním.

Všem vám, milé dítky, jest známo vypravování o poslední večeři, při níž seděl Pán Ježíš v důvěrném kruhu Svých apoštolů. — Pán Ježíš miloval vroucně apoštoly, protože k vůli Němu všechno opustili, všude Jej následovali, Jeho slovům rádi naslouchali a Jeho učení ochotným srdcem přijímali. Proto se také těšil již před svátky velikonočními, že se Svými milými apoštoly zasedne ke společné večeři. Poznáváme to ze slov, která k nim dle svědectví sv. Lukáše pronesl: »S toužebností žádal jsem tohoto beránka jísti s vámi, prve než bych trpěl.« Luk. 22. 15.

Avšak i apoštolové se těšili, že budou stolovati se svým Mistrem. Sotvaže se svátky přiblížily, přistoupili k němu bez pobídky, dychtivě řkouce: »Kde chceš, ať připravíme Tobě, abys jedl beránka?« Mat. 26. 17.

Dětinná láska apoštolů došla při této poslední večeři vzácné odměny. Pán Ježíš, propověděv nad chlebem věčně památná slova: »Totoť jest tělo mé«, Mat. 26., a nad kalichem: »Totoť jest krev má Nového Zákona«, ustanovil nejsvětější Svátost oltářní. V této Svátosti, skryt jsa v tajemných způsobách chleba a vína, chtěl i po Svém nanebevstoupení setrvati mezi Svými apoštoly, jim každodenně se dávati požívati a tak s nimi neustále stolovati. Od dob pak apoštolských jest dle rozkazu Páně: »To čiňte na mou památku,« v každém katolickém chrámu Páně neustále stůl Páně připraven každému, kdo chce býti účasten téže hostiny, jako byli apoštolé. *Také dnes koná se ona vzácná hostina* v našem farním

chrámu Páně, a *to slavněji,* než kdy jindy; neboť dnes *jak hostitel,* tak *i hosté zvláštní radostí se radují.*

Dnes *se raduje hostitel-Kristus,* an vidí u Svého stolu *hosti nové,* kteří s Ním poprvé stolovati mají. A radost Jeho jest tím upřímnější, že *novými hostmi jsou dítky.* Vždyť právě u dítek vidí vlastnosti, které rád vídal na svých apoštolích. I dítky rády naslouchají Jeho učení, i dítky Jej rády vyhledávají v chrámu Páně a Jeho učením ochotně se řídíce, nezřídka dospělé křesťany zahanbují a jim dobrým příkladem evangelium Kristovo hlásají.

Vy pak, milé dítky, *jsouce hostmi při hostině* sv. přijímání, *máte také proč se radovati.* Sv. přijímáním dostává se vaší duši *pevného štítu pro život budoucí.*

Staří národové užívali v boji štítu, kterým se chránili proti střelám. — Také my, všichni lidé, jsme bojovníky. I vás, milé dítky, lze již mezi bojovníky čítati. Nemusí sice ruka naše zápasiti mečem proti nepříteli viditelnému, jenž by snad ohrožoval náš majetek neb život. Za to ale naše duše musí zápasiti s nepřátely spásy, s tělem, světem a ďáblem, kteří ji hrozí raniti střelou smrtonosnou, hříchem.

Kde jest štít, jímž bychom odráželi prudké tyto útoky? Ejhle, zde na oltáři jest štít pevný, nejsvětější Svátost oltářní. Když bude po sv. přijímání Kristus Pán ve vašem srdci, pryč od vás se musí vzdáliti každý nepřítel vašeho spasení. Sv. Pavel volá: »Jestli Bůh s námi, kdo proti nám?« Řím. 8. 31.

Dnes se vám dostane sílícího pokrmu, jenž vás dovede do života věčného.

Když bohaprázdná královna Jezabel pronásledovala proroka Eliáše, usnul tento, prchaje před jejím hněvem, na cestě. Ve snách se mu ukázal anděl a pravil mu: »Vstaň a pojez!« Eliáš procitnuv pojedl podpopelný chléb, posilnil se vodou a kráčel pak v síle pokrmu tohoto celých 40 dní a 40 nocí až k hoře Horeb, oné, na níž se ukázal kdysi Mojžíšovi Hospodin v plameni hořícího keře.

I my kráčíme po celý život k vysoké hoře, na níž sídlí Hospodin, k nebi.

Nábožný král David praví v žalmu 28. v. 34. »Kdo vstoupí na horu Hospodinovu? Aneb kdo bude státi na místě svatém Jeho? Nevinný rukama a čistého srdce, kterýž nevzal nadarmo duše své, aniž přísahal ve lsti bližnímu svému.«

Z těchto slov Duchem Sv. vnuknutých poznáváme, že jen ten dostane se do života věčného, kdo nejen někdy, kdo nejen krátkou dobu spravedlivým bude, ale kdo vždycky čistým srdcem Bohu bude sloužiti. Jak mnoho síly jest nám tedy třeba, jak mnoho vytrvalosti!

Tě o čerpá sílu z pokrmu. Co bude duši pokrmem sílícím ji v dobrém až do smrti? Vizte zde: »Chléb s nebe, který udělil nám Pán, v němž všeliká líbezná chuť se obsahuje.« O něm praví Pán Ježíš: »Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky.« Jan 6. 52.

Když uvážíte, milé dítky, tyto vzácné účinky sv. přijímání, kterých se máte státi účastny, jistě pochopíte, že máte mnoho příčin k upřímné radosti.

Těchto užitků sv. přijímání však bývá účasten jenom ten, *kdo přijímá Pána Ježíše hodně*, t. j. kdo přistupuje ke stolu Páně se srdcem očištěným upřímným pokáním. Proto vzbuďte ještě v posledním okamžiku lítost nade všemi hříchy, z nichž jste se včera zpovídaly, ano nade všemi hříchy celého dosavadního života, volajíce kajícně slovy pohanského setníka: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale rci toliko slovem a uzdravena bude duše má!« Umiňte si dále, že vždy jen po dokonalé sv. zpovědi se srdcem kajícím k stolu Páně chodívati budete, aby na vás nikdy nepadala slova sv. Pavla: »Kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, jelikož nerozsuzuje těla Páně.« I. Kor. 11. 29.

Drazí v Kristu!

Pán Ježíš skončil poslední večeři dojemnou modlitbou za své apoštoly. Modlil se takto: »Otče, chci, aby kde jsem já, i oni, které Jsi mi dal, se mnou byli, aby viděli slávu mou, kterou Jsi mi dal.« Jan 17. 24.

Připomínaje tato vznešená a láskyplná slova Spasitelova, obracím se k vám, křesťanští rodiče, jichž dítky stojí v posvátné touze zde před oltářem, a táži se vás: »Zda nechováte v tuto velebnou chvíli přání, aby vaše dítky směly jednou státi u trůnu Beránka nebeského a tam se s Ním a s vámi radovati věčně?« Jsem jist, že odpověď vaše by zněla: »Ano, toť naše nejvroucnější přání!« Nuže, vrhněte se zde před Spasitelem, který již již se chystá sestoupiti v srdéčka vašich miláčků, na kolena, slibte mu, že chcete dle Jeho vůle dítky vychovávati a proste Jej o pomoc k dílu tak důležitému, volajíce: »Pane, dej, aby dítky, které Jsi nám dal, byly s Tebou a viděly slávu Tvou.« Amen.

Frant. Všetečka

Promluva při svěcení školy.

O povinnostech učitelů a občanů ke škole.

»Nechtež dítek přijíti ke mně, a nebraňte jim.« Mar. 10, 14.

»*Nechtež dítek přijíti ke mně, a nebraňte jim; neboť takových jest království nebeské.*« Chtějíce tomuto volání Ježíše Krista dokonaleji vyhověti, dovolávali jste se, občané Branovští, po dlouhá léta samostatné školy. Toto vaše tak dlouho přechovávané přání došlo právě svého splnění. Stojímeť tu před krásně a nádherně zřízenou školou, kteráž k ukončení svému církevního svého posvěcení očekává. Že pak jste se vyplnění svého vřelého přání dočekali, za to především děkujete šlechetnosti Jeho Osvícenosti Emilu princi z Fürstenberga, a vydatné podpoře, již vaše usilování u bývalého školního inspektora pana Gabriela Jaroše bylo

nalezlo. Konám jen příjemnou povinnost, pakliže se jménem osadníků Branovských osměluji Jeho Osvícenosti a slovutnému panu školnímu inspektorovi nejvřelejší díky za to projeviti, že dobročinností svou zdejší školní mládeži přístup ku vědám umožniti ráčili

Přecházeje k předmětu své řeči, nevím věru, kterou z těch různých, k platnosti se deroucích myšlenek probrati mám. Mluviti o důležitosti školy vám, kteřížto jste na její zbudování tak těžké oběti přinášeli, bylo by zbytečné. I obrátím raději pozornost vaši k těm prostředkům, jež škole k dosažení jejího účelu dopomáhají, a pravím: *Škola vyhoví své úloze jen tenkráte,*

1. *budou-li se učitelové k plnění svých těžkých povinností posilovati modlitbou;* a

2. *budou li občané jakožto jejich spoluvychovatelé svědomitě plniti své povinnosti ke škole.*

Pojednání.

1. Zdar každé lidské práce závisí na Božím požehnání. O tom, páni učitelové, poučujete sami dítky vám svěřené, ježto jim často do paměti vštěpujete přísloví, jež zní: »*S Bohem počni dílo v každé době, podaří se až milo tobě*«. Tohoto Božího požehnání potřebna jest naše i vaše práce. I my, jež Pán za učitele mládeže ustanovil a vyvolil, když při volbě stavu naše kroky buď do semináře neb do budče byl obrátil, pravím, této pomoci Boží potřebujeme i my, máme-li věrně a svědomitě vyhověti požadavkům na nás kladeným; neboť i nás musí milost Boží v prvotním nadšení pro náš stav udržovati a k další činnosti posilovati. Vzpomeňme si na pocity, s nimiž jsme buď ze semináře aneb z budče do veřejného života vstupovali! Naše duše, nejšlechetnějšími a nejkrásnějšími ideály naplněná, jen pro blaho lidí horovala a naším vůdčím pocitem byla jen sebeobětavá láska k lidu a k těm, již péči naší svěřeni budou. Avšak postupem času ustydávala v našich srdcích láska, horoucímu zápalu pro věc svatou ubývalo a učitelovi zevšednilo svaté působení jeho stavu, který u Boha posily nehledal, modlitbou sebe a svou práci neposvěcoval a pohledem na strastiplnou věčnost, bývalou lásku k svému povolání neprobuzoval.

A přece takovéhoto podnětu potřebuje každý učitel ve svém tolik obtížném a tak málo vděčném povolání!

Lidé stavů jiných nalézají podnětu k horlivé činnosti buď v tom, že se jejich působení u spoluobčanů s uznáním setkává, aneb že ono jim bezstarostné a pohodlné živobytí přislibuje. Toho obojího pohřešujeme při stavu učitelském: Činnost naše, poněvadž na školu omezená, zůstává veřejnosti tajna a lidé nazvíce nedovedou ji ani posouditi. Proto bylo by směšno, hledati uznalosti i u těch, jichž dětem největší dobrodiní prokazujeme. Zkušenost pak poskytuje nám dosti smutných příkladů na obcích, kteréž svým učitelem, když sestaral ve dnech svých, byly pohrdly. Smutné tedy zkušenosti by se dočkal učitel, který by podnětu

k další horlivé činnosti toliko v lidské uznalosti hledal. Taktéž pošetile by jednal, kdyby od horlivého působení hmotných prospěchů očekával. Nehledá-li ho u Boha, u lidí a jinde ho nenalezne.

Proto, bratří milí, podněcujmež se k horlivé činnosti častou vzpomínkou na Boha a na to, že Pán krůpěje potu u věrné práci prolitého počítá, sbírá a mezi jiné zásluhy v nebi ukládá. Těšme a posilujmež se tím vědomím, že nám Pán na věčnosti sterонásobně vynahradí, čehož nám zde z nepochopitelných příčin odepřel, a že nevyslovitelnou radostí plesati bude srdce naše, až před soudem Božím stojíce z úst svého soudce uslyšíme toto oblažující slovo: »*To dobře, služebníče dobrý a věrný; že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tebe ustanovím; vejdiž v radost Pána svého.*« Pohlížejme proto začasté ke kříži ve škole zavěšenému a pohledem na trpělivého Ježíše posilujme ochabující trpělivost a řiďme se ve všem vyučování heslem Jeho Veličenstva, císaře Františka Josefa I.: Spojenými silami a za pomoci Boží zdařilo se již mnohé důležité dílo. Budou-li se ve škole zbožností a císařským heslem říditi a spravovati jak duchovní, tak i světští učitelové, pak se nemine škola se svým účelem.

Tohoto účelu však dosáhnou tím snadněji, čím více je občané plněním svých povinností ke škole podporovati budou.

2. Namáhání učitelů bylo by zajisté marné, kdyby je rodičové ve svých domácnostech nepodporovali. Proto podám vám, křesťanští rodičové, některá pokynutí k zralému uvážení.

Do jisté vesnické školy vstoupil kdysi pruský král Bedřich Veliký. Ač ho učitel velmi dobře znal, přece si ho nevšímal a u vyučování dále pokračoval. Když pak dítky ze školy propustil, hluboce se ukláněje řekl králi: »Vaše Veličenstvo, račiž mi milostivě prominouti, že jsem před dítkami Vašemu Veličenstvu příslušné pocty nevzdával. Stalo se to jen proto, že by mi dítky vážnost a poslušnost odepřely, kdyby poznaly, že jest někdo jejich učitele ještě větším pánem.« Příběh ten, ať je pravdivý neb jen vymyšlený, chová v sobě vážnou pravdu, že se musí učitel lásce a vážnosti dítek těšiti, chce-li s nimi co pořiditi. Touto vážností jest podmíněna i poslušnost dítek a na ní se zakládá veškerá školní kázeň. Z toho, co tuto řečeno, poznáváte, jak pošetile a nemoudře, ano i trestuhodně si rodičové počínají, kteří před dítkami spílají učiteli, přísně svých povinností dbalému, a když dítě jejich bylo potrestáno, se ho naproti učitelovi ujímají. Ó toť hrozná pošetilost! Takovíto rodičové zapomínají, že podkopávajíce vážnost učitelovu, dílo jeho maří a svou vlastní vážnost u dítek podkopávají; neboť dosud nectilo rodičů dítě, jež si svého učitele nevážilo. Očekávám to od vás důvěrně, že takto si nikdo z vás počínati nebude, ale že povždy budete ochránci cti a vážnosti svých učitelů.

Hodinky, jež v ruce držím, ukazují čas přesně a správně. Obdivuji bystrost rozumu jejich prvého vynálezce. Pídě pak se po příčině, proč hodinky čas tak přesně naznačují a tudíž po-

vinnosti své tak řádně plní, nalézám ji v tom, že jednotlivá kolečka, na pravém místě položená, jedno do druhého zasahují a tak vespolek v činnosti se udržují. Podobně uměle, ano i velemoudře jest zařízeno i ústrojí lidské duše. Těmito kolečky, jež duší hýbají, jsou vášně, kteréž v patřících, Bohem Samým vytknutých mezích držány, se ctnostmi zovou, a jež však, jakmile své meze překročily a z místa svého vybočily, se nepravostmi stávají. Tak jest na příklad šetrnost Bohu milá ctnost. Vybočí-li však z mezí svých, zvrhne se buď v lakomství nebo marnotratnost. Mají-li tyto vášně po vůli Boží člověka udržovati v blahodárné činnosti, musí na krátké držány býti uzdě. A touto vášeň krotící uzdou jest zákon Boží, jest zákon světský; jest školní řád, jest školní kázeň. Běda člověku, jehož vášně se této uzdy zbavily, a kterýž již jako žák neuvykl na přísnou kázeň! Jako hříbě uzdy pozbavené, tak střemhlav žene se člověk vášnivý a na kázeň neuvyklý v časnou i věčnou záhubu.

Toho pamětlivi držíváte sami doma dítky své v tuhé kázni, a když mírná domluva nedostačuje, saháte k metle, držíce se osvědčeného přísloví, že »metla vyhání děti z pekla«. Nemůže-li se domácnost při tak nepatrném počtu svých členů bez kázně a bez trestání obejíti, škola by se snad při tak velikém počtu různě nadaných dítek bez ní obejíti mohla? Kázeň musí ve škole býti, jinak by učitel s dítkami ničehož nepořídil. Abyste byli učitelovi v udržování této tolik potřebné kázně nápomocni, navraťte mu zase metlu, již mu zákon byl odejmul, a řiďte se příkladem svých rodičů, kteří nás na novo doma potrestali, když jsme se s trestem ve škole byli pochlubili. Tuto kázeň doporučuje nám i ten nejlepší vychovatel, jehož v moudrosti dosud nikdo nepřekonal, když nařizuje: »*Tresci syna svého, abys nezoufal.*« — »*Kdo šetří metly, nenávidí syna.*« — »*Bláznovství přivázáno jest k srdci pacholete, ale metla kázně vyžene je.*«

Ačkoliv se obávám, že svým výkladem vaši trpělivost přes příliš napínám, nemohu přece ukončiti, abych vás na chyby neupozornil, jichž se zvláště na venkově přemnozí rodiče dopouštějí.

Mnozí rodiče očekávají všechno od školy a domnívají se, že se dítě již ve škole všemu přiučí a domácího cviku že mu více třeba není. Proto jakmile ze školy přišlo, musí se dítě buď chováním dětí, neb pasením husí zaměstnávati. Večer věnuje se veškerý čas návštěvám, při nichž se leckdys mluvívá, co by se před dítkami mluviti nemělo; směje se a žertuje se. Tím vším bývá žák, na své úloze pracující, vytrhován a nemůže se proto na paměť naučiti, čemu se naučiti měl. A přece závisí tak mnoho na domácí pilnosti dítěte! Proto dopřávejte dětem k ní potřebného času a nedovolujte, aby z učení byly vytrhovány. — Jiná chyba, kteréž se přemnozí dopouštějí, bývá ta, že se rodiče po celý Boží rok ve škole nezeptají, jak se jejich děti ve škole chovají a učí; podepíší čtvrtletní vysvědčení, aniž by do něho nahlédli a teprv hořekují, když žádný mistr jejich hocha pro špatné vysvědčení do učení přijati nechce. Těchto chyb se více nedopouštějte! Aby se

školní vyučování dálo i s prospěchem, zůstávejte s učiteli ve stálém spojení, tu se jich na chování a pokrok dítek dotazujíce, jindy zase s nimi radu berouce. Přineslo-li dítě domů dobré vysvědčení, budiž odměněno, avšak budiž mu přísně domluveno, pakliže špatné vysvědčení přineslo. Ať vždy spatřuje dítě na vás, jak mnoho je vám na jeho školním prospěchu záleženo.

Ježto pak dle slov svatého Pavla: »*Nic není ani ten, kdo seje, ani ten kdo zalévá, ale Bůh, který vznik a vzrůst dává,*« proto prosme Boha, aby pracím, v této budově konaným povždy žehnati ráčil. Amen.

LISTY VĚDECKÉ.

Pravý život.

Sepsal **M. Meschler S. J.**, přeložil **Jos. Kyselka.**

II.

Tento vznešený a podivuhodný život udílí se nám na křtu svatém, a na nás jest, bychom jej zachovali, množili a v činnost uváděli. Ale uvádění jeho ve skutek čili osvědčení jeho záleží v používání daných nadpřirozených sil a prostředků ke konání skutků spasitelných, z nichž zvláště čtvero má vynikající význam.

Mezi všemi osvědčeními první a nejpřednější jest *pěstění živé víry.* Víra jest kořen spravedlnosti, první požadavek Boží na člověka, Žid. 11, 6., a první krok člověka k Bohu; víra jest a zůstává nosičem, vůdcem a pobadatelem veškerého duchovního života; i nejvyšší a nejšlechetnější ctnosti, naděje a láska, mají víru za předpoklad a základ, Žid. 11, 1.; z tohoto nebeského kořene pučí veškerý duchovní život. Proto jest nám víry vysoce si vážiti a ji milovati jakožto majetek pevné a neklamné pravdy, jakožto první a nejsvětější potřebu a statek naší duše a zvláště našeho rozumu.

Radost nám musí působiti, že věříme, poněvadž Bůh, náš Pán, víru tak velice miluje, ji doporoučí, velebí a odměňuje, Mat. 8, 10.; 15, 28.; Luk. 7, 50., a poněvadž víra jest tak cenný a vzácný hold našeho rozumu, vzdaný věčné, nejvyšší a neklamné pravdě a pravdivosti Boží, a konečně proto, že oblast našeho přirozeného poznávání posiluje, rozšiřuje a v množství pravd uvádí, do nichž nemáme nižádného bezprostředního nazírání, ba o nichž bychom neměli ani tušení. Musíme tedy rádi věřiti a nesmíme říditi se pravidlem, že chceme věřiti co nejméně, naopak, my musíme rádi věřiti vše, co Bůh zjevil, a přijímati s vděčností srdce vše, co dle učení Církve se zjeveným slovem Božím souvisí. My musíme Bohu ke cti a Jemu k zalíbení činiti nákladnou výbavu ve všeliké ctnosti. Proč ne také u víře? Vždyť u víře jako při všech theologických ctnostech není ani možná přílišná míra. Bádavost a učenost nemají nijakých svobod a výminek před vírou.

Víra učeného a neučeného jest v podstatě jedna a táž. Učený měl by právě pro své hlubší nazírání do víry jen raději a ochotněji věřiti. Takováto horlivost u víře neztěžuje naše putování. Naopak mohlo by se přihoditi, že by bez ní naše hotovost víry mohla býti nalezena příliš lehká. Alexandr za svého mládí vrhl kdysi plnou hrst kadidla na oheň obětní. Jeho otec káral ho z toho, podotýkaje, že by si takového nákladu mohl dopřáti tehdy, až by jednou zemi kadidla dobyl. My máme při sobě zemi vzácného kadidla pravé víry, my máme při sobě matku v Israeli, u níž jest nám se tázati, co k víře patří, my máme Řím a stolec Petrův. Jemu a nikoliv badání a učenosti jest zaslíbena neomylnost. Protož držme k němu. Vždyť není nám to k necti, a my nebudeme nikdy blouditi.

Ale my musíme také nechati víru působiti na náš *život*, vážíce z ní pohnutky a směr dobrého, nadpřirozeného úmyslu při svém konání, a jmenovitě zásady života, jež by veškeré naše dychtění a konání nesly a určovaly. Skorem každý řádek v evangeliu jest jako pravidlo života, jež přesně pochopeno a uchopeno a v skutek proměněno tvoří nejen muže křesťanského, ale i svatého. Vždyť jest to víra, jež nám otvírá nadpřirozený svět ideálů, pravý obsah a cenu všeho pozemského, nás učí, bychom pídi tohoto života využili pro věčnost. Víra jest to na konec, jež do nás zapouští přesvědčení plné síly, sílu, jež svět přemáhá, I. Jan 4, 4., a nám vtiskuje pečeť velikosti a vyššího charakteru. Skorem vše veliké v dějinách říše Boží přičítá písmo sv. víře, Žid 11, 1. násl., jakoby byla jen jedna ctnost. Tenť jest smysl krásných slov: »Ale můj spravedlivý žije z víry«, Žid. 10, 38. Však jen celá víra může to a takové způsobiti.

Přijímání svatých svátostí jest druhým hlavním osvědčením křesťanského života. Svátosti nejsou pouze znamenité úkony pocty Boží, jíž máme si hleděti, nýbrž také hlavní *vodiči milosti*, jimiž náš duchovní život počíná, jimiž se obnovuje, byl-li ztracen, jejichž požehnáním roste, množí se a sílí až k síle dokonalé. Jak snadno narážíme a klopýtáme ve shonu a tlaku pozemské práce a boje životního a hasíme v sobě těžkým pochybením nadpřirozené světlo milosti! Co zbude nám ze vší slávy křesťanského života než víra a naděje, poslední to zárodky v zničení, jež nemají jiné výhody, než že milost může na ně opět nasaditi ke vzkříšení uprchlého života? Hodné přijetí svátostí jest vždy obnovení, oprava, velmi často skutečný duchovní *obrod* člověka. Požívání nejsvětější Svátosti jest pak nejvyšší posvěcení pozemského života, provedení nejužšího spojení s Bohem, naším nejvyšším dobrem a konečným cílem a pravá předchuť a záruka věčné blaženosti. Život náboženský na zemi nemá nic vznešenějšího nad eucharistické spojení s Bohem. Tím způsobem časté přijímání svátostí považovalo se vždy a cenilo se za míru a hlavní průkaz křesťanského života jak u jednotlivců, tak i celého národa. Zásadu »katolíkem býti, ale toho nepraktikovati« chceme, jsouce své cti dbalí, jiným přenechati.

Třetím znamenitým osvědčením křesťanského života *jsou služby Boží a modlitba.* Veřejné služby Boží jsou modlitba zorganisovaná, povinná; viditelné ohnisko duchovního života, patrné dotýkání nebes a země a do očí bijící základ svrchované vlády Boží na tomto světě. Ke cti Boží a našemu vlastnímu prospěchu náklad dle možnosti jest velmi dobrý na svém místě. Bez požehnání modlitby nelze mysliti na potěšitelný zdar křesťanského života. Bez častější modlitby jest chudý a nepatrný, teninký pramének, jenž zajisté velmi rychle zanikne a vyschne v písku světského života, bez oddechu běžícího a shánějícího. Jak možno, by bez modlitby víra v nás obdržela vrch? Abychom víře rozuměli, bychom ji obraceli na život, bychom z ní nabývali pevných zásad a pravidel pro své konání, musíme o ní často přemýšleti a ji uvažovati, abychom již zde na zemi naproti požitkům a lákadlům světa na Bohu a božských věcech radost a potěšení měli, jest nám mnoho se modliti a s Bohem obcovati. Je-li nalezen jednou Bůh s radostí, pak jest srdce obrněno proti velikému čarodějníku světu, ve svém letu k Bohu nenechá se odvrátiti. Modlitba blaží člověka. Možno-li ještě něco pěknějšího o ní říci?

K modlitbě patří též *pobožnosti.* Ovšem takové pobožnosti, jež jsou Církví schváleny a staly se majetkem křesťanského lidu. Tyto pobožnosti nejsou věcí hlavní, ale nejsou také divokými výhonky a cizopasníky, nýbrž naopak jsou vždy mladistvé a libě páchnoucí květy na církevním stromě života. Nejsou ničím jiným než pravdy, jež přešly z učebného pokladu Církve v praktický úkon lidu a se svým požehnáním vstoupily v živý oběh milostí v království Božím. Jsou pestrou okrasou nevěsty Boží a živá hra a působení Ducha sv. na květnaté lučině Církve, ba způsobily již veliké věci v dějinách lidu Božího. Komu není známo, že velikolepé pobožnosti, řády a světci byli vždy nástroji Božími k obnovení Církve a světa? Jest to podivná věc; v obyčejném domácím životě neradi postrádáme pouhých věcí vedlejších a obvyklých maličkostí. K čemu tedy má býti ona střízlivost a chladnost v duchovní domácnosti? Ale bývá tomu již tak, že někomu jest jak u víře, tak v modlitbách něčeho příliš mnoho, kdežto jiní, podobajíce se veselým poutníkům, za zpěvu jásavého kráčejí po cestách přikázaní a nad to ještě mají času a příležitosti dosti, by sobě trhali kvítí, jež jim Bůh podle cesty připravil, a je sobě brali na cestu jakožto potěchu očí shodující se se zvláštní povahou mysli jejich. V zahradě církevních pobožností zajisté že může jedenkaždý najíti svou zamilovanou květinu, ač má-li jakou.

Poslední osvědčení křesťanského života záleží *v úkonech lásky k bližnímu,* mající smysl a péči o společné blaho. Nelze nám nehleděti k povinnostem k společnosti, v níž jsme a žijeme. Jakož vstupujeme jako lidé skrze rodinu v lidskou společnost, tak také vcházíme jakožto křesťané do Církve skrze sociální službu apoštolátu, jenž se má za dlužníky všech, Řím. 1, 14. Kristus, náš Pán a naše hlava, jest nejvyšší moc sociální; Jeho učení, Jeho svátosti, Jeho zásluhy, On Sám náleží všem jakožto společné

jmění. Tento duch společenský musí býti i naším duchem. Již název »katolický« poukazuje na veškerenstvo, jež objímá celý svět. A jesti to významné, že Bůh svěřil své Církvi veliké a vzácné dary, jež nejsou pouze na prospěch tomu, kdo je přijímá a chová, nýbrž jsou na pomoc i jiným, a to nejen v potřebách duchovních, ale i časných. Jsou to dary milosti. My všichni, úd za údem, praví apoštol, jsme jedno tělo Kristovo. Údy musí rovně o sebe vespolek pečovati . . . Proto dal Bůh jednomu apoštolát, jinému moc učitelskou, jinému dar uzdravování a jiným pomáhání a spravování v časných věcech, I. Kor. 12, 12. 25. 27. 28.

Kdo tudíž má požehnání na vezdejším statku, ten ať dává, ať udílí a posílá dary své pomocí hlasatelů víry přes moře, skrze ruce sluhů a služek milosrdenství do chýší chuďasův a do chorobinců; kdo má v moci své slovo psané i okřídlené a vládne moudrostí zákonodárnou a spravující, ten ať zasedá v radě vladařův; kdo ví o bratru, jenž upadl, ten ať jde, pozdvihne ho s dovedností a získá jej dobrotou. Všem přikázal, by měli péči o svého bratra; kdo nechá ho zahynouti v hříchu jeho, ten jest spoluvrahem svého bratra, dí sv. Augustin. Kam nemůže dosáhnouti naše péče tělesná, tam posílejme modlitbu, jež nemá mezí ani času, ani místa, ani vyslyšení. Modlitba má moc i nad Bohem, poněvadž On tomu chce. Modlitbou možno nám skutečně tvořiti dějiny církevní a světové. Vzpomeňme si jen modlitby vzorné, jíž nás učil Sám Spasitel. Ta není nijak jen modlitbou soukromou, nýbrž jest to modlitba říše Kristovy. Dává nám tím vážný pokyn, bychom jakožto dítky Boží a příslušníci říše Jeho obraceli stále očí svých od malých potřeb svých na důležité záležitosti Boží, Církve a veškerého lidstva. Tím způsobem konáme mnohem více dobrého a pociťujeme, že jsme nadmíru silněji pobádáni, bychom vše činili pro slávu Boží a spásu lidstva. S vyššími a většími cíli roste i naše odvaha, naše horlivost a naše radost z díla. Péče o modlitbu jest velikou politikou dítek Božích a všech osvícených křesťanů.

U křesťanů chová se zbožná knížečka. Jest již na 300 let stará a všeobecně známá po Německu a mnohých jiných zemích, kdež přispěla mnoho k udržení staré katolické víry a k nápravě mravů. Ke konci podává nám *zrcadlo,* jež jest hodno povšimnutí, a z něhož lze dobře poznati *pravého křesťana katolického.* Dobrý katolický křesťan, praví, má ve veliké vážnosti svátosti pokání a oltářní, a užívá jich nejenom jednou v roce, nýbrž dle možnosti každý měsíc a někdy i častěji; má v úctě mši svatou, modlitby v chóru a dlouhé pobožnosti v kostele i mimo něj; chválí sliby řeholní a všechny skutky raděné, úctu svatých a ostatků, odpustky a pouti; uznává, že půst a zdrželivost jsou záslužny; ctí vrchnosti duchovní a světské a nesnižuje jejich nařízení před druhými lidmi; vzhledem k církvi odkládá všechny zvláštní náhledy u věcech víry a hledá u ní poučení; vždy staví se na stranu Církve, hledá důvodů, aby ji hájil, a nikoliv, aby na ni útočil; chválí i její způsob vyučování, jak positivní, tak scholastický, ba, by vždy

na pravdě byl, má za černé to, co se mu zdá býti bílé, velí-li mu to Církev. Zvláště tato poslední věta zní asi za naší doby velmi příkře a prakřesťansky. Ve skutečnosti jest tento výraz jen způsob řečnický, by se jím označila ochota, s jakou máme Církev u věcech víry následovati. Než, ta slova obsahují i pravdu, neboť nižádnému lidskému oku nebo lidskému duchu Bůh nezaslíbil neomylnosti, ovšem ale Církvi, nevěstě Kristově, naší matce, již řídí týž Duch, Jenž dal i desatero přikázaní. Pohnutka víry jest sama v sobě mnohem pevnější než jakékoliv přirozené přesvědčení. Jinak není se co báti. Církev zná svá práva a svou moc. Velí-li, by se něco věřilo, pak má právo, a nám nelze nic lepšího učiniti, než se podrobiti. Tak psal sv. Ignác, z jehož knížky o duchovních cvičeních uvedené myšlenky jsou vyňaty, »aby každý křesťan mohl se v nich jako v zrcadle shlížeti a na nich své církevní smýšlení zkoušeti«.

III.

Zbývá ještě, bychom připojili několik slov k doporučení a následování tohoto života. Doporučuje se vlastně již sám sebou dostatečně. »Zbožnost,« dí Písmo, »jest ke všemu užitečná,« I. Tim. 4, 8., a touto zbožností myslí se zajisté život křesťanský. Tento život se svým požehnáním jest nám i jiným na prospěch.

My *sami získáme si nejlepší díl.* Kdo by chtěl toho popírati? Život křesťanský, jaký jest a jaký jsme líčili, jest pravý, vlastní život lidský, plnost života vůbec, poněvadž veškerý život vyčerpává, obsahuje a získává. Velmi hrdě říká Uher o své vlasti: Extra Hungariam non est vita, si est vita, non est ita. To platí svrchovanou měrou o životě křesťanském. Každý jiný život zůstává buď vězeti v nížinách zvířeckého a smyslného života, nebo běží, třeba způsobem nádherným a nápadným, po jevištích pozemského života a nepovznáší se na výši druhého nadzemského života. Zastavuje se na hranicích tohoto druhého světa a nejde s námi tam na věčnost, kde jest přece náš domov a naše povolání na věky. Nemůžeme si to ani dosti často a dosti důtklivě na mysl uváděti, že tento život není nic jiného, než příprava na věčnost a že jeho cena a význam spočívá v tom, co nám s sebou dá pro onen život. Ale na věčnosti neplatí nic a nemá ceny leč to, co nese na sobě ráz křesťanského života. Cena věčnosti pro nás rozhoduje, nikoliv cena pozemského života, ať si byl tento sebe větší, ať si byl obdivován a ať si byl rozhodný pro stát a svět. Muž naší doby, který zajisté dělal dějiny světové a u něhož čas nespořil s vavříny, píše na konci svého života: »Stojím na konci své pouti životní. Ale jak zcela jiné měřítko než zde bude v budoucím světě položeno na naše pozemské působení. Tu nebude rozhodovati nad cenou lidského života lesk úspěchu, nýbrž čistota bažení a věrné vytrvání v povinnosti i tam, kde výsledek sotva nějak patrný byl . . .« (Polní maršálek Moltke.) A dodejme ve vší pravdě: A bude dobře, opatří-li se přirozená čistota bažení a přirozené věrné plnění povinnosti pečetí nadpřirozeného

křesťanského »dobrého úmyslu«, jinak bude i ono, jakož i všeliká jiná životní práce, i kdyby byla vykonána v službě věci nejsvětější, ztracená položka, jakož pravil kterýs císař starého věku, umíraje: »Vše jsem byl; co jest mi to teď platné?«

Ale co na sobě nese ráz věčnosti, to bude platiti pro vždy: vše, i to nejmenší a nejskrytější bude míti odplatu převelikou na všechny časy. Abychom tuto odplatu získali a ji rozhojnili, to jest bohudík to jediné, co jest zde na zemi ponecháno úplně naší vůli a naší volbě. Ze všech okolností života, i z nejosudnějších, můžeme míti užitek pro věčnost. Tu mohou vskutku naše stromy růsti až do nebe. Tu pouze možno nám státi se v pravdě moudrými, velikými, slavnými, bohatými a šťastnými a možno nám stavěti si svět, jenž nepomíjí. Ten jest pravý ideál člověka a věda světcův. »Pobožnost má zaslíbení nynějšího života i budoucího.« I. Tim. 4, 8. My zajisté chceme a máme konec konců také *sobě žíti*. Jedenkaždý náleží sobě, na prvém místě sobě. Jiným prospívati a sobě na věky škoditi, není mysl veliká, nýbrž bláhovost a podvod. Zvláště nechce Bůh, bychom, sloužíce Jemu, sami v spáse a štěstí byli zkráceni. Bohu sloužiti znamená vládnouti, panovati a šťastným býti. Nebude nic lepšího a chvalnějšího, co budou moci jednou lidé o nás říkati, až uvidí, že nás nesou k tichému národu mrtvých, než to: »Byl dobrý křesťan.« Tehdy a jen tehdy jsme právě žili. Neboť »blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají..., neboť skutky jejich následují jich.« Zjev. 14, 13. A »v paměti věčné bude spravedlivý«. Žalm 111, 7.

Také do *veřejného působení* nese pravá zbožnost své požehnání. Člověk, nesen a proniknut tímto duchem křesťanského života, vypraven přirozenými vlohami a postaven na pravé místo, působí a musí působiti. Působí nejprve *svým příkladem*, sám sebou: to jest největší čest. Co mluví, píše a činí, to jest on sám. Ta jest vyšší pečeť celosti, nerozdělenosti a dokonalé velikosti povahy. Takovému majestátu se lidé rádi podrobují; nalézá a má jako slunce a oběžnice své soupoutníky. Takový muž působí dále *Božím požehnáním*, jež na něm spočívá a jej doprovází při jeho skutcích. Božský dar zdaru jest tu svěřen bezpečným rukám a nikoliv vrtkavému nápadu sobecké vášně, jež na konec ze všeho pro sebe kořistí a stává se zrádcem Boha a Jeho věci. »Takové není símě, skrze něž stává se vysvobození v Israeli.« I. Makk. 5, 62. Křesťanský muž má ve své víře a v zásadách svého náboženství vždy *pravého vůdce a rádce*, jenž mu dává vždy *na pravé* přijíti; ve *svém přesvědčení a ve svém svědomí* má *sílu a pevnost*, aby se pravého držel a ničím od něho se nenechal odtrhnouti. Příklad velikého slohu není daleko. Odkud naše slavné katolické zastoupení (v Německu), zřídka vídaná a právem obdivovaná jeho důslednost, stálost a úspěch jeho podniků právě v nejtěžších dobách zápasu? Vždyť není přece výlučně náboženskou a katolickou stranou, nýbrž politickou. Nicméně jest pravda, že katolické náboženství se svými nezvratnými zásadami pravdy, víry, práva a mravnosti jemu radí, je v jeho pevnosti a stálosti pohromadě drží a k vítězství vede. Pravda dává pravý

smysl a pravý cit pro vše. Kdyby uhasla svíce náboženské pravdy, i mnohé jiné by bylo jinak. Pravda zmůže všecko; jí patří svět, budoucnost a vítězství, také vítězství nad nebezpečími a pokušeními lidských slabostí a vášní, jimž tak mnozí i mocní podléhají. Ale my jsme viděli muže, již ničeho nechtěli z vezdejších prospěchů, jimž neleskla se přízeň světa a dvora, kteří nic, pranic nestali se ve svém životě. Vojíny pravdy a spravedlnosti a ničím jiným nechtěli býti, aneb, jak prý kterýs zvěčnělý vůdce napsal: »Nijakého řádu rytířem, nikterého knížete radou, volný jako bouře sluhou v Božím státě.«

Ale k tomu jest třeba náboženského přesvědčení, ducha víry, křesťanských zásad, jež se vžily, slovem pravého křesťanského života. Kdo chce působiti, musí míti sílu; kdo chce jiné osvoboditi, musí sám býti svoboden, a kdo chce jiných povýšiti, musí sám pevně státi. Co s církví a vážností mravní není ústrojně a živě spojeno, ať si nelichotí, že obstojí. Božská pravda dí: »Každý, kdo slyší slova má a plní je, připodobněn bude muži moudrému, kterýž ustavěl svůj dům na skále; i spadl příval, a přišly řeky, a váli větrové a obořili se na ten dům, a nepadl; nebo založen byl na skále. A každý, kdo slyší slova má a nečiní jich, podobný bude muži bláznu, kterýž ustavěl svůj dům na písku; i spadl příval, a přišly řeky, a váli větrové a obořili se na ten dům; i padl, a pád jeho byl veliký.« Mat. 6, 24—27. Naše skála jest naše svatá Církev. My se jí držíme pravým křesťansko-katolickým životem a ona jest nepřekonatelna. Tak bylo i u prvých křesťanů. Proti sobě měli veškeren svět a málo přirozených prostředků, by se bránili, a v prvých dobách neměli ani vědy ani učenosti. Ale měli víru, byli jako balvan, vysekaný ze skály víry a pravdy; byli celí víra, celí láska a proto celí odvaha. Každý křesťan byl apoštolem, každý obhájcem křesťanské pravdy a každý mučenníkem víry. Proto nemohlo scházeti vítězství, jež přemáhá svět.

Doslov od překladatele. Článek tuto podaný, ač není příliš dlouhý, zdál se nám býti přece velmi vážný a obsažný, bychom jej přeložili a svým čtenářům podali. Soudíme, že v něm velmi stručně označeny jsou: základ, apologie, objem i cíl veškerého křesťanského života; že jest v něm v krátkosti vylíčen obecný díl mravouky; nalézáme v něm odpověď na otázku: Jak prospívá katolické náboženství jednotlivci i celé společnosti? Vyvracejí se v něm indirektně některé chybné filosofické zásady týkající se mravů; tušíme, že v něm jest podána kostra přednášek, jež by se velmi dobře hodily pro duchovní cvičení vzdělaných laiků. Jsme přesvědčeni, že bude-li se čísti volně a pozorně, může sloužiti za podklad vážné a prospěšné meditace.

Měsíc listopad.

Měsíc listopad se blíží se svými charakteristickými svátky: Všech sv. a Dušiček. První svátek nebudí pochybnosti, za to druhý svátek, jenž nám připomíná věročlánek o očistci, byl už za dob Ariových popírán, ale jeho nauka byla označena jako 53 haerese jeho. Spíše ovšem lze odpůrcům peklo popírati než očistec, jenž jest tak přirozený požadavek, že se s ním shledáváme ve spisech největších myslitelů starověku před Kristem Pánem.

Předpokládati lze ona místa Písem sv.: Makk. II. 12. 43—46; Mat. 12. 32; Filip. 2. 10., proto je zde neuvádím. Místa však ze spisů klassiků starověkých jsou méně známa, a proto je zde vybírám, ne jako důkaz pro věřícího, jemuž nade vše jest učení Církve, ale jako zbraň pro velebitele klassiků starých, jejichž výroky dokazují výrok Tertulliánův: duše od přírody jest křesťanská. Tyto výňatky nemají dokazovati věročlánek, nýbrž mají dokazovati, že i starověk a myslitelé tak věřili. Mají dokazovati rozšířenost víry v očistec, nemají však dokazovati víru naši v očistec. Zmínka o očistci určitě nachází se u Platona, tolik velebeného

Uvedeme ukázky delší ve *Faidonu 62:*

»Když pak přijdou zemřelí na to místo, kamž *strážný duch* jednoho každého z nich vede, tuť nejprvé k soudu státi musí i ti, kteří dobře a svatě život strávili, i ti kteří ne. Kdož pak uznáni bývají, že jakýž takýž život vedli, ubírají se k Acherontu a vstoupivše tu na lodě pro ně připravené dostávají se po nich k jezeru Acherontskému *a tam přebývají a kajíce se očištění docházejí tresty trpíce za nepravosti, jestliže kdo čím se prohřešil, za dobré činy pak odměn nabývají každý dle zásluhy.* Kdož pak uznáni bývají *za nevyléčitelné pro velikost hříchů,* dopustivše se buď svatokrádeží mnohých a velikých, buď vražd násilných a zločinných anebo cokoliv jiného podobného jest, ty zasloužený osud uvrhuje do Tartaru, odkud nikdy více nevycházejí. Kteří však bývají uznáni, že velkých sice dopustili se hříchův, ale zhojitelných, jako že ze zlosti proti otci nebo matce násilí nějakého se dopustivše potom *v žalu nad tím ostatní život trávili,* anebo kteří nějakým takovým způsobem někoho o život připravili, ti sice nevyhnutelně do Tartaru bývají uvrženi, ale když tam upadli a rok prodleli, opět bývají vlnobitím vyvrženi, a sice vražedníci do Kokytu, násilníci pak proti otci a matce do Pyriflegethontu; a když proudem unešeni jsouce dostanou se k jezeru Acherontskému, tuť úpějí a volají za pomoc, jedni ty, kteréž byli zabili, druzí ty, jimž byli násilí učinili, a volajíce prosí a žádají, aby jim popřáli vjíti v jezero a je přijali; uprosí-li je, vystupují a jsou zbaveni nehod svých, pakli nic, odnášeni bývají opět do Tartaru a odtud opět k řekám svrchu řečeným, a tak trpěti neustávají prvé, než uprosí ty, jimž byli ukřivdili; neboť ta jest pokuta jejich, usouzená jim od soudců. Kteří však životem zbožným vynikli, ti bývají osvobozeni a zproštěni těchto míst podzemních, jakožto žalářů, a vzhůru v čisté obydlí se povznašejí a nad zemí obydlí do-

cházejí. Z těchto pak opět ti, kteří mudrctvím se dokonale očistili, žijí beztělní ustavičně po celý budoucí čas a dostávají se do příbytků nad tyto mnohem krásnějších, jichž popsati ani snadno není, aniž přítomný čas postačuje.

Pro to tedy pro všecko, co jsme posavad prošli, máme se, ó Simmie, všemožně vynasnažiti, abychom ctnosti a moudrosti v životě tomto účastni byli; jestiť krásná zajisté cena a naděje veliká.

Že pak toto všecko právě tak jest, jak jsem to vyložil, to rozhodně tvrditi nesluší ovšem nižádnému rozumnému člověku; že však s dušemi našimi a jich příbytky buď takto anebo nějak tomu podobně jest, anať se duše naše okázala býti bytností nesmrtelnou, tomu zajisté soudím že i sluší věřiti i že hodno jest na to se odvážiti každému, kdo tak věří. Krásná zajisté ta odvaha a máme se tím jako kouzlem povzbuzovati; pročež i já tyto řeči prodlužuji. Z těchto tedy příčin sluší dobré mysli o svou duši býti člověku, jenž v životě svém jinými rozkošemi tělesnými i ozdobami pohrdl jakožto věcmi cizími a uznávaje, že více k úrazu vedou, pečliv byl umění a nehleděl duši svou ozdobiti nižádnou jinou ozdobou, leč tou, která jí vlastně přísluší: zdrželivostí a spravedlností a statečností a svobodou i pravdou, a takto připraven jsa svou pouť do podsvětí očekává, aby ji ihned nastoupil, jakmile by osud volal. Vy tedy, ó Simmie a Kebete, i vy druzí za nějaký čas tak též každý se odebéřete; »*mne pak již již volá doba osudná*« řekl by hrec tragický, a jest skoro čas, abych se do lázně odebral; soudím totiž, že jest lépe, abych se prvé vykoupal a potom jed' pil, aniž působil práci ženám s umýváním těla mého.« Toť labutí zpěv Sokratův i Platonův.

Plato v »*Gorgiasi*« v odstavci 80. o smrti rozmlouvá o očistě duše po smrti, a sice jen o očistě menších provinění, kdežto velká věčnými tresty trestána bývají. I zde položím menší výňatek:

»Totoť jest, Kalliklee, *co jsem slyšel, a o čemž, že pravda jest, věřím.* A z věsti té takovýchto asi dobývám výsledův. Neníť smrt vedlé mého zdání nic jiného než dvou věcí od sebe rozloučení, duše to a těla. Když pak se rozloučí od sebe, setrvává i duše i tělo skoro v témž stavu, v němž i za živobytí člověka. Měl-li kdo na příklad veliké tělo buď od přirozenosti neb od hojné potravy neb od obojího za živa, toho i po smrti mrtvola jest veliká, a měl-li tlusté, tlustá a podobněž v ostatním. A pěstoval-li kdo zrůst vlasův, jest dlouhovlasá i mrtvola. Byl-li zase kdo ničema a měl li co známky ran jizvy po těle buď od bičování neb jiných ran za živa, lze i na těle nebožtíkově totéž shledati. Měl-li kdo polámané oudy nebo vymklé za živa, i při nebožtíkovi totéž se jeví. Zkrátka jaký stav těla kdo si připravil za živa, takový zřejmý jest při zemřelém buď zcela buď z větší části po nějakou dobu. A zcela totéž zdá se mi i o duši, Kalliklee. Zřejmo jest všecko při duši, když se vyzula z těla, jak její přirozenost tak i dojmy, jichž člověk, zanášeje se těmi neb jinými věcmi, v duši doznal. Stanou-li tedy před soudcem — pocházející z Asie před Rhada-

manthyem, — Rhadamanthys postaviv je před sebe zkoumá duši jednoho každého, nevěda čí jest, nýbrž často duši velikého krále*) uchopiv neb jiného kteréhokoli krále neb mocnáře, vidí, že nic není zdravého v duši té, nýbrž že zmrskána a plna jizev jest od křivých přísah a nepravostí, jež každý skutek jeho vtiskl mu v duši, a že všecko zkřiveno ode lži a marnivosti a nic není přímo, poněvadž pravdy nedbal v živobytí; i vidí zvůlí, rozmařilostí, přepychem, nemírností a mrzkostí duši přeplněnu; a když to uvidí, s potupou duši takovou posílá přímo do vězení, kam přišedši snášeti musí trápení jí příslušící.

Přísluší pak každému, jemuž trestu se dostává, po právě-li od jiného se tresce, buď aby lepším se stal a prospěch z toho měl, aneb aby na výstrahu byl druhým, aby jiní vidouce trpícího, co by koli trpěl, z bázně se polepšovali. Mají však prospěch z trestu jim uloženého jak od bohův tak i od lidí ti, kteří napravitelných se dopustili hříchův. *Přece však skrze bolesti a utrpení dostává se jim prospěchu i v životě tomto i v Hadu. Neboť není možná, aby jinak nepravosti se zprošťovali.* Kteří však nepravostí nejsvrchovanějších se dopustili a pro takové nepravosti nezléčitelnými se stali, z těch příkladové na výstrahu se stávají, a ti nikterak prospěchu žádného nedocházejí, jiní však nabývají prospěchu vidouce, jak tito pro své hříchy nejtraplivější a nejhroznější muky snášejí na věčné časy, zřejmě za příklady postaveni jsouce tam v Hadu, v žaláři, ustavičně nespravedlivým přibývajícím na odiv a na výstrahu jsouce.«

Soud, odplata ano i pokuta za hřích, který bývá smyt pokutou, takže pak se člověk spravedlivým stává, jest Platonovi tak přirozeným, že klade Sokratovi do úst slova, že celou víru těm pověstem o soudci v podsvětí dává a že nic lepšího a pravdivějšího poznati nemožno lidem. Místo ono jest v Gorgiaši 82. a 83. odstavci, z něhož dle překladu Kosinova toto uvádím:

»Já tedy, Kalliklee, těmto pověstem celou víru dávám a k tomu hledím, abych shledán byl od soudce svého co nejzdravějším na duši. Nic tedy nedbaje o pocty obecného množství a k pravdě přihlížeje pokusím se, abych v pravdě mohl co nejlepší jsa i živ býti i, až vyprší doba, umříti. Vyzývám pak i ostatní lidi všechny, pak mohu, a vyzývám na odvet i tebe obzvláštně k tomu živobytí a zápasu, jemuž já přednost dávám přede všemi zápasy vezdejšími, i vyčítám ti, že s to nebudeš pomoci sám sobě, až soud ti nastane, o němž teď právě jsem mluvil; nýbrž stana před svým soudcem, Aigininým synem, jestliže chopiv se tebe odvleče, neméně, než já tady, státi budeš ty tam omráčen a jako sloup, a snad někdo třeba i políček ti dá potupně a naskrze tě zhanobí.

I vidí se ti snad vypravování toto babskou bájí býti a pohrdáš jím. I nebylo by nic divného tím pohrdati, kdybychom jen hledajíce něco lepšího a pravdivějšího najíti mohli. Než ty vidíš, že vy tři jsouce, a to nejmoudřejší mezi Helleny nynějšími, ty totiž, Polos

*) T. j. krále perského.

a Gorgias, nijak nemohli jste dokázati, že po nějakém jiném způsobu život by se zpravovati měl než po tomto, jenž i tam shledává se býti prospěšným. A mezi takovým množstvím druhých výroků vyvrácených jediné ten pevně stojí, že více toho stříci se máme, *abychom se nedopouštěli než abychom nesnášeli nepravosti*, a že více než o vše jiné muž o to usilovati má, ne aby dobrým se býti zdál, ale *aby byl* jak v životě soukromém tak u veřejném; *jestliže pak kdo v čem nepravosti se dopustí, kázně že se mu má dostati, a to že druhé dobro jest po neporušené spravedlnosti, státi se totiž spravedlivým a pokutu podstoupiti; všeho pak lichocení i sobě samému i jiným, jak jednotlivcům tak zástupům, varovati se, že jest povinnost.*«

Vidíme zde ústy nejpřednějšího mudrce doznáno, že víra v očistu duše byla zřejmá mezi starými, že nejpřednější jejich muži shledávali ji zcela přirozenou a že rozum jejich jí přitakoval naprosto. Zde jsme slyšeli filosofy mluviti a vyvraceti námitky starých proti nauce očisty. Ještě jedno místo budiž uvedeno, a sice z Virgiliovy Aeneidy, ne proto, aby něco dokazovalo kromě toho, že svědčí o všeobecně uznané a rozšířené nauce o očistě duší. Co Sokrates v dialogu filosoficky probírá, to Virgil ve verše oděl, které Karel Vinařický takto přeložil (Aeneida 719—747):

»Otče milý, možná-li by nazpět ucházely na svět
odsud jednoduché duše a v těla pro *hmotu* líná
se vracely? takovou-li mají ony po světě touhu?« —
»Řeknu ti to, synu, jáť nenechám tě v rozpaku dlíti,«
počne zas Anchíses a pořádkem všecko vykládá,
od početí věku jak nebe, zem, jak moře tekoucí,
kouli Luny světlou, Titanskou hvězdu i slunce
duch ve vnitřku živí a celou všemi rozlita oudy
spoustou hýbe mysl s tělem obhrubným se pomíšíc.
Odtud plémě lidí a dobytka, ptactva i zárod,
i všeliké stvoření v hlubinách moře mramorového.
Ohnivá jest vesměs bujarost a počátky nebeské
těm semenům, pokavád těla záhubná *je netíží*,
a mroucí nečiní je pozemské články tupými:
pak se bojí, touží a trpí i těší se a na svět
víc nehledí, zavřeny v mrákotním jsouce žaláři.
Ba když i byl je život po shaslém světle opustil,
od nebohých vše zlé a všickni dočista *tělesní*
předce neodstoupí *morové*: než potřeba ještě
by mnoho zatvrdlin divnými způsoby změklo.
A proto utrpení zkušují; za své zloby dávné
snášeti tresty musí, do prázdných jedny se rozpnou
pověšené větrů a jiným škodná se vymývá
pod valným vada vírem, aneb se ve výhni vypálí.
Každá svou duše útrpu má, až puštěni odtud
k Elisium velikému, v luhách bydlíme radostných;
až dlouhý věku den po konečni lhůtě uběhlé,

srostlý s námi odejme neduh, a jenom smysl čistý,
jednoduchý, zanechá a tu pouhou jiskru duševní.
Z těch pak všech oběhem času až naplní se tisíc let,
zástupy nesmírné povolává bůh k řece Lethe,
zas aby navštívili odsud bez paměti svrchní
báň světa a znovu chuť nabyli v těla bráti se nazpět.«

Jak přirozená jest víra o očistci lze dokázati nejen její všeobecností, nýbrž i z výroků samých nepřátel.

Luther i po svém odpadu doznal (Ges. W. XXV. 4 a 147): »Já jsem očistec nikdy neupíral.« »Rozhodl jsem, že očistec jest.« Až teprve později jinak začal smýšlet a nazýval očistec rouháním. Tak i *Melanchton*, když odůvodňoval augsburskou konfessi XII. 94. a 96. pravil: »my nebráníme modlitbám za zemřelé,« a teprve později nazývá učení o očistci: »vere diabolica larva«

Když tak odpírali si sami reformátoři, zajisté u klidně myslících protestantů jest učení o očistci daleko vlídněji přijato: *Hase* (»Protestant. Polemik«) 422 II. vyd. »Nejčetnější umírající jsou příliš dobří pro peklo, ale špatní pro nebe. *Musíme zřejmě doznat, že zde v reformovaném protestantismu jest nejasnost(?)* . . . . nová věda protestantská to dávno již nahlédla.«

V r. 1886. evangelická synoda v Karlsruhe usnesla se: »*budoucně má pro protestanty zvláštní slavnost zemřelých zavedena býti;* **jako jest u katolíků památka zemřelých či dušiček, protože to odpovídá potřebě lidského srdce,** *a protože všechna ostatní vyznání* svých zemřelých vzpomínají.«

Může býti větší satisfakce učení církevnímu? S řády, sliby, se zpovědí podobně se děje mezi protestanty, opět zavádějí, co zavrhli. Nám katolíkům to musí býti povzbuzením, slaviti co nejokázaleji církevní rok a vážiti si všech církevních zřízení jako vzácného pokladu. *Fr. Vaněček.*

O obřadech
katolického pohřbu vůbec, a dospělých i dítek zvláště.

Podává **Václav Oliva.**

(Pokračování.)

8. Po výkropu v kostele za zpěvu antifony: »In paradisum« etc. (prosba při východu z kostela, jakožto pozemského Jerusaléma, za přijetí do nebeského Jerusaléma) následuje *průvod s mrtvolou* **ke hrobu**. Ježto se předpokládá, že hrob buď v kostele, anebo na blízku jeho se nalézá, [1]) mimo uvedenou antifonu není více zpěvů předepsáno; starší nařízení obsahují mimo tuto antifonu ještě žalm 113. »In exitu Israel,« anebo i jiné žalmy jako na př. 117,

[1]) Sr. naše hřbitovy půl až hodinu cesty za městem a v každé Zlámané Lhotě za vesnicí, anebo někde docela hřbitovy samotné bez kostela, či kaple atd.

131., 137. atd. *Hrob* sám, protože má pojmouti cosi svatého, musí býti posvěcen. Pod výrazem »Angelus custos«, jenž přichází v modlitbě při vysvěcování hrobu, rozumí se anděl strážný zemřelého, jenž hrob má opatrovati »ab omnibus malorum spirituum insidiis« (sr. Benedictio coemeterii). Po posvěcení hrobu pokropuje se ještě jednou mrtvola svěcenou vodou a okuřuje [2]), potom také hrob, do něhož dle římského ritu rakev ihned bez jakéhokoliv liturgického slova při spouštění se klade. Rakev zabedňuje se teprve bezprostředně před položením do hrobu. [3]) V mnohých diecesích zatím, co rakev se spouští do hrobu, dí officiator: »Sume terra, quod tuum est« etc. a koná Aspersio a nicensatio teprve po uložení rakve v hrob a při tom prosí, aby Bůh ráčil pro toto pokropení a okouření, jež jsou svátostinou, duši zemřelého skropiti rosou nebeskou (ros coelestis) a vůní království Božího (odor coelestis). V našich krajinách hází officiator na rakev *tři lopatky hlíny* a dí při tom: »Memento homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris.« [4]) Po té dle předpisu Rituale Romanorum následuje antifona: »Ego sum resurrectio« etc. a canticum Benedictus. Kdežto až do této chvíle téměř výhradně konaly se přímluvy za zemřelého, následují na konci pohřbu chvalozpěv a díkůčinění (sr. Cypriani Liber de mortalit. c. 20.). Vzhledem ku veškerým milostem, jichž se zemřelému od křtu sv. až do hrobu na potření všech nepřátel jeho spásy dostalo (salutem ex inimicis), velebí klerus a lid Krista, jakožto nejmocnější roh spásy (cornu salutis), jenž svou veškeru moc ukáže teprve při vzkříšení těl k životu lepšímu (sr. antifonu). Po díkučinění připojuje se zavěrečná prosba za mrtvého (»Kyrie eleison« etc. s orací »Fac quaesumus« etc.) jež je třetí absolucí, vyrčenou před rozloučením se s hrobem. Na hrob (dle starého zvyku za zpěvu Benedictus zasypaný) staví se v mnohých diecesích officiator *malý kříž* [5]) za tím účelem, aby tímto znamením spásy satan, anděl záhuby (angelus percutiens«) od tohoto hrobu navždy se vzdálil.« (Thalhofer d. c. 192—198.)

V Čechách předpisuje Manuale ještě po pohřbu: »Deinde a sepultura in Ecclesiam, vel in Sacristiam revertentes, dicant sine cantu antiphonam: Si iniquitates cum psalmo: De profundis etc. Requiem aeternam etc. Et si nondum dicta fuerit antiphona *Salve Regina*, dicatur mox in ecclesia cum V. R. et oratione »Interveniat«.. et in fine addatur: V. Divinum auxilium maneat semper nobiscum R. Amen.« Dle toho konává se v kapli (v kostele), anebo

---

[2]) Naše Manuale předpisuje pouze okuřování a vykrápění rakve, ježto předpokládá, že hřbitovy všude jsou vykropeny (t. j. posvěceny). Rubrika pouze dí: »Interim *corpus* aspergit.«

[3]) V novější době zakrývá se mrtvola dříve, buď již před příchodem cizích lidí, alespoň kněžstva. Příčin jest mnoho, proč se tak činí. Na př. někdo po smrti »zčerná«, nebo nabude zvláštního hrůzného výrazu, aby předešlo se klepům, pomluvám, posuzování atd. Nejspíše ještě mrtvoly osob svobodných vykrápí se v otevřených rakvích.

[4]) Naše Manuale nepředpisuje ničeho podobného — na Moravě ano.

[5]) Bylo by si vskutku jen přáti, aby podobný obyčej zavedl se všude.

u kříže hřbitovního předepsané modlitby »Salve regina« a někde připojuje se »*Animas fidelium*« buď latinsky, buď česky.

»*Zvláštní okolnosti*,« dokládá naše pastorálka, »zejména vzdálenost úmrtního místa, anebo hřbitovů, *nedopouštějí všude a pokaždé, aby duchovní vedl průvod až ke chrámu*, aby rakev do chrámu se vnášela, odtud pak ji kněz provázel až na hřbitov. Za okolností takových ovšem *nebývá možno zachovávati všecken ritus* a protož i shledávají se v liturgické praxi leckteré odchylky od něho, ano i samo Manuale částečně je předpisuje, nad to pak ještě ustálené, od rubrik rituálu římského odchylné obyčeje za oprávněné uznává častějšími poznámkami »juxta loci consuetudinem«, »ubi ejusmodi viget consuetudo«, nisi aliqua necessitas aliter suadeat«. Ač tedy dílem třeba a dílem i dovoleno jest říditi se okolnostmi aneb ustálenými obyčeji, pokud nejsou zjevný zlořád, jest nicméně každý duchovní správce povinen dbáti, aby co jen možná se zachovával významný řád pohřební, poněvadž jednotlivé obřady a modlitby jeho jsou starobylého původu církevního, důmyslné projádření základních nauk víry křesťanské; skutečná pomoc duším zemřelých a vhodný prostředek, aby spasitelný dojem učiněn byl na všecky účastníky.« Thalhofer v podobném vyjadřuje se smyslu. Pro pravdu uvedeného třeba jen připomenouti, že rituál sám vedle »exsequiae pro adultis«, uvádí i »ordo exsequiarum pro adultis quando cadaver in ecclesiam deferri non poterit.«

Per transenam — na konci tohoto odstavce — považuji za nutné poznamenati, *že protestantismus, který zavrhl katolickou nauku o očistci, musil důsledně »zreformovati« i ritus pohřební.* [6])

III. *Vlastní »Ordo sepeliendi« předepsán jest* v Rituálu *pro pohřby dítek*, jež ještě nejsou adulti, t. j. nalézají se asi mezi 6 až 7 rokem stáří a posud těžce hříchem Boha neurazili. »In primis,«

[6]) *Thalhofer* píše: »Církevní pohřební ritus zakládá se ve víře v existenci očistce a v názoru, že duším v očistci pro obcování svatých modlitbou a jinými dobrými skutky, zejména žehnáním a nejsvětější obětí přispívati možno. Protože pak protestantismus právě tyto nauky zamítl, musil také pohřební ritus fundamentalně změniti. Ostatně nespočívají přemnohé pohřební liturgie, které od 16. století mezi protestanty se vytvořily a mnoho z ritu katolického podržely, na pevném, jednotném principu a nadobro zanikly teprve v době osvěty. Naproti tomu novější protestantská agendy (na př. pruská, virtemberská) netoliko uvádí modlitbu za mrtvé, ale i některé z nich (na př. Löheova, Petriova, nová bavorská 1879) obsahují žehnání (výkrop a požehnání) mrtvoly od pastora, jehož více nepovažují evangelíci za hlasatele slova Božího, ale přejí si, by byl ordinovaným rozdavatelem požehnání (sr. Kliefoth: O pohřbu, 2. vyd. 1869). Konsequentně musila protest pohřební omeziti se pouze na průvod ke hrobu, na poděkování Bohu, na modlitby za živé a na kázaní i útěchu pro pozůstalé« (d. c. 199). Evangelík *Caspari* poznamenává: »Reformace musila veškeren zděděný ritus pohřební vymýtiti, protože předpokládal nauku o očistci, mši sv. a obcování svatých... Dle víry ve zmrtvých vstání měl pohřeb míti ráz radostného vyznání víry... Během století nastupovaly v německém protestantismu citlivé změny i v ritu pohřebním...« (d. c. II. 529). Nynější ritus evangelíků při pohřbech čím více přibírá jednotlivosti z katolicismu, přes to, že »páni« »ceremonie« zamítají. — O pohřebním ritu *církví východních* sr. Zeitschrift für kath. Theologie 1901 str. 715.

dí se výslovně, »admovendi sunt parochi, ut juxta vetustam et laudabilem ecclesiarum consuetudinem parvulorum corpuscula non sepeliantur in communibus et promiscuis coemeteriorum et ecclesiarum sepulturis; sed ut pro illis in parochialiabus ecclesiis et illarum coemeteriis, quatenus commode fieri potest, *speciales et separatos ab aliis loculos et sepulturas habeant*, seu fieri curent, in quibus non sepeliantur nisi qui baptizati fuerint infantes, vel pueri, qui ante annos discretionis obierunt.« *Zvoniti* při pohřbech dítek *se nemá* a zvoní-li se přece, má se vyzváněti radostně a nikoliv truchlivě. [7]) Mrtvoly dítek mají se *ozdobovati věnci* z květin anebo vonných bylin na znamení neporušenosti, již vyznačuje též bílá barva liturgických rouch, ozdob i rakve samé. *Mše sv. se neslouží*, alespoň za duše zemřelých dítek neapplikuje.

Ritus při pohřbu dítek *skládá se také jako u dospělých ze tří částí*, jest vesměs radostný, žalmy a modlitby jsou díkůvzdání za milost dítěti prokázanou a vyjádřují prosbu, aby Bůh podobně učinil dospělým. Před uložením těla v hrob nařizuje rituál pokropení a okuřování těla i hrobu.«

Thalhofer poznamenává: »Ze za, tyto (nedospělé dítky) ani přímluvy se nekonají, a ani nejsvětější oběť, jakožto oběť za hřích konati se nesmí, jest samozřejmo. Předepsané žalmy jsou žalmy chvály (112., 148.—150.) a zdůrazňují jistotu, že duše nevinného dítěte (žalm 188.) ihned do nebeského Sionu (žalm 23.) vešla . . . S díkem Bohu, který při nevinném dítku bez jeho zásluh tak veliké věci učinil, spojuje se v oracích i úpěnlivá prosba, by Bůh ráčil dospělým, kteří posud žijí, uděliti milosti, aby tak živi byli, aby jedenkráte jako nevinné dítky do království Božího vešli. Dle předpisu Rituale Romanum měla mrtvola dítka z domu úmrtí v processí *nésti se do kostela*, v němž za živa přijala sv. křest, tu *měly se konati modlitby a pak teprve donésti ke hrobu*. Žádají-li si přátelé při pohřbu dítěte nejsvětější oběť, může se konati buď in gratiarum actionem (pokud ritus dovoluje, de Trinitate, in honorem b. M. v. či de Angelis — »mše andělská«) nebo za zemřelé dospělé přátele zemřelého dítka.«

IV. Po tomto stručném a nejnutnějším vypsání obřadů při katol. pohřbu jak dospělých, tak dítek, přistupuji ku dalšímu, více praxí než theorií se obírajícímu odstavci, totiž **ku zvláštnostem**, *jež tu a tam při pohřbech se vyskytují. Zvláštností* pak při katol. pohřbech, jež ostatně jak liturgické knihy samy, tak i přední naši theologové (sr. shora!) připouští, nejsou-li skutečnými zlořády, *jest mnoho*. Téměř každá farnost něčím se tu vyznamenává. *Příčinou*

[7]) Časopis kat. duchovenstva 1901 str. 293 píše: »Třeba by zvonění umíráčkem po smrti děcka ještě nedospělého nebylo výzva k modlitbě za ně samé, poněvadž ono ve stavu milosti posvěcující jsouc, přímluv našich potřebno není, jest to aspoň pocta mladému křesťanu prokázaná a nějaká útěcha rodičům, všem pak platí za spasitelnou upomínku na smrt; a modlí-li se někteří za duši, jejíž odchod se světa umíráček oznamuje, může tato modlitba prospěti duším v očistci. Podobně říci lze o hranách. I ty jsou pocta křesťanu prokázaná, jsou i jakás útěcha pozůstalým.«

toho jsou *místní, společenské, klimatické a mnohdy i historické poměry.*

1. Začínám zvláštností nejhrubší, ve skutečnosti opravdovým zlořádem — **církevním pohřbem sebevrahů**. Snad někdo by mohl namítati, že látka tato do našeho thematu nepatří. Takového krátce poukazuji k rubrikám při »De exsequiis« v Rituálu, kdež o témže jest řeč a ke koncilu pražskému.

Není tomu dávno, co v jednom větším městě východních Čech zastřelil se v hotelu řídící učitel, který měl býti vyšetřován pro »bavení se« s děvčátky školními způsobem nedovoleným a to takovým, který je stihán trestním zákonníkem jako zločin. Nad to učitel ten byl velikým radikálem »před Hospodinem« a *notorickým nepřítelem kněžstva i církve.* Samy učitelské listy tehdy psaly, že pán onen spáchal sebevraždu proto, aby ušel vyšetřování a trestu, či jasněji řečeno: za dobrého vědomí a s rozvahou. A hle, tento pán byl nejen církevně, ale řeknu církevně slavně pochován!

Manuale pod titulem: »quibus non licet dare ecclesiasticam sepulturam« píše: »Ignorare non debet parochus, qui ab ecclesiastica sepultura ipso jure sunt excludendi, ne quemquam ad illam contra sacrorum Canonum decreta unquam admittat. *Negatur* igitur *ecclesiastica sepultura . . . seipsos occidentibus* ob desperationem, vel iracundiam, non tamen si ex iusania id accidat, nisi ante mortem dederint signa poenitentiae . . . Manifestis et publicis peccatoribus, qui sine poenitentia perierunt« a *koncil pražský* se vyjadřuje: »Cum quibus viventibus non communicavimus, mortuis communicare haud possimus: *sacris canonibus cautum est, ne honore et beneficio ecclesiasticae sepulturae donentur,* qui in Ecclesiae communionem nunquam fuerunt recepti, vel recepti quidem attamen *manifestis et publicis peccatis gravati, sine poenitentia perierunt.* Provocantes proinde ad instructionem Ritualis Romani in specie legem de excludendis ab ecclesiastica sepultura, qui nontis compotes deliberata voluntate mortem sibi violentam intulerunt, »nisi ante mortem dederint signa poenitentiae« in memoriam revocamus.«